Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

plurimi quoꝝ non eſt numerus: vt putares eū traxiſſe ſecū tertiā p[...]e ſtellarū. Feli-
cior ne eſſet Cluniacus: qui talē ſuſcipiebat alūnū: an ne is qui ſic ſuſcipiebat: nō faci-
le dixeris. Sed qđ referam ꝙ ſubito mutat⁹ eſt in alterū virū: ꝙ repēte attenuatus eſt
in eo oīs mūdi ſpūs: ita vt ſolū ſibi ſupereſſet ſepulcrum. Erat tñ ei cella monachalis
palatiū: in qua mēte ſed ſpatioſe nimis deambulās: ne vagari inciperet poſt greges:
recludebat/recolligebatur/vt in idipm rediret: in idipm dormiret ꝛ requieſceret: vt in
idipſum videret qđ ſcribere/qđ dictare/qđ ex plurim[or]ū ſanctoꝝ patrū dogmatibus
eligere: quē deniqꝫ velut apis argumētoſa varijs ꝛ odoriferis floꝛib⁹ inſidens/fauū
valeret cōponere. Uerū vbi amicā ſolitudinē ſpūs ſancti cōſilio (quaſi alter baptiſta
Joānes) ob fratrū ſalutē deſeruit: verbo quidē ꝛ exēplo ſatagebat monaſter[...] pe-
ne deſolatoꝝ inſtaurare ruinas: occurre[...]e parieti inclinato [e]t macerie depulſe. Quis
neſciat: quō per arma iuſtitie a dextris ꝛ a ſiniſtris perambulans: accinct[...] gladio
verbi dei ſup femur ſuū potētiſſime: plurimas ſanctis patrū [in]ſtitutis aduerſantium
ſtrages dederit. Cadebāt ab eo huc atqꝫ illuc: territi ſplēdore [f]ulgurātis haſte ſue: qu[a]
et plurimos tāqꝫ bonus chriſti miles in ſecuri ꝛ aſcia deijciebat: pſternebat: profliga-
bat. Ita cū clamore valido ꝛ plerūqꝫ lachrymis vitia inſectabat/exhorrebat/deteſta-
bat: vt ipſo frequēter cōtra ſcelera quaſi tuba exaltāte vocem ſuā: oīs pene iniquitas
opilaret os ſuū. Quid memorē monaſteria ſub tuis vexillis ꝛ auſpicijs eo adiutore ad
antiqui redacta Benedicti obſeruantiā. Deficeret me dies: ſed nec epl'aris pateret an-
guſtia: ſimulqꝫ tuis purgatiſſimis aurib⁹ faſtidiū ingererem: ſi ſingula ex ordine pan-
derem (tametſi eximia) cōmemorati viri facinora. Poſtꝙ igit mors in ſeptuagenariū
crudeliter debacchante: extinctū eſt lumen illud oculoꝝ meoꝝ: ꝛ ipſum nō eſt mecum:
poſtꝙ a me auolauit dimidiū anime mee: ſedebā ego ſolitari⁹ ac dimidius/ꝛ tacebā:
ſi forte in meditatione mea occurreret veſtigiū eius quē diligebat aīa mea: ſi forte vel
euigilare eū a ſomno poſſem: aut exuſcitare a ſepulcro. Inueni tādem vnde (veluti al-
tera Phitoniſſa Samuelem) illū reuocem ad ſuperos: ita vt dicant oēs qui viderint.
Mortuus eſt pater ꝛ quaſi nō eſt mortuus. Reliquit enim viuā quādam ſui imaginē
opera manuū eius: que annunciāt de illo. Ibi eū dubio procul videbis: modo quidem
ſerioſa grauitate loquentē: modo vtentē iocis: atqꝫ hiſtrionis more/placida quadam
metamorphoſi in varias ſeſe effigies transformātem. Si vero ſemen doctrine eiuſdē
patris apud me derelictū ſuffocari permiſerim: ſi nō rite collegerim que ſuperauerāt
fragmēta: ſi deniqꝫ impedierim: quo minus lucerna aliquādiu ſub modio abſcondita
plenū reddat ſplendorē: tu ipſe in his ſermonib⁹ quos ſuper aduētu a memorato vi-
ro declamatos ad populū in lucem emiſimus: iudex eris. Et deſcēdes ſcio pater beni-
gniſſime: deſcēdes iuxta Salomōis epithalamiū in areolā illā aromatū quam ſuis
exornauit op[er]ib⁹ monachus ille tuus Raulin⁹: deſcēdes in ortū dilecti: vt ibi lilia col-
ligas: vt videas ſi illic floruerūt vinee: ꝛ germinarūt mala punica: mitteſqꝫ man[ū] ad
oīa deſiderabilia eius. Aſcēdes poſtmodū in palmā ꝛ apprehendes fructus ei⁹. Et ſi
olim meritoꝝ titulis illuſtres ſimulacris ī foro depictis celebrabat antiquitas: quid
huic ſtatuendū eſt premij: cui⁹ virtutes multiplicate ſunt ſupra numerū: qui tam egre-
gia ꝛ toties retulit de plurimis capitalib⁹ inimicis crucis chriſti trophea. Sed illi ſa-
tis ſit pro ſtatua erexiſſe opera manuū eius: que ſub tuo auſpicio humaniſſime pater
in lucem edita ad humanos tranſmittūtur aſpectus. Paruū quidē eſt opus hoc qđ ti-
bi dicamus: ſed reliquie alie ſermonū multo ampliores: breui (dn̄o propitio) diem feſ-
tū agent tibi. Itaqꝫ ſuſcipe pacato paſtor clariſſime vultu. Que tibi ſyncero munera
corde damus: quimmo que tua ſunt tibi reddimus. Illa videlicet alūni tui: ſed ꝛ pre-
ceptoris mei precipui opera: que nō ex meo marte ſed ex diuite ingenij illius vena ac
promptuario ſcaturiētia. (vtpote qui eruditiſſime nouerat proferre de theſauris ſuis
noua ꝛ vetera) adhuc tamen ob immaturā eius mortē in tenebris abdita: vt in publi-
cum prodirēt curauimus: ſoli⁹ fere miniſtri ꝛ ſcriptoris nō authoris officiū exercētes.
Et bene valeat ꝛ in pace in idipſum dormiat ꝛ requieſcat venerāda ſenectus tua reue-
rendiſſime in chriſto pater: vt ſic videas bona Hieruſalē omnibus diebus vite tue.

COLEGIO DE ESTUDIOS SUPERIORES
BILBAO

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Sequitur Index ſiue

tabula ſermonum de aduentu magiſtri Joannis Raulin toto iam orbe celebratiſſimi/ inter Cluniacē. ordinis patres dum viueret precipui: ſm ordinem alphabeti. Et primo de litera A.

Abſcondere.

Diabolus nunc abſcondit decipulā ſub delectatione. ſermo. xxv. D

Debemus abſcōdere bona noſtra multipliciter. ſermo. xxvj. D

Abſtinentia.

De gorgerico abſtinentie. ſer. iiij. B

Acidia.

Pigro non ſuccurritur a dn̄o. ſer. xv. E

Aduentus.

Quomodo in aduentu chriſti omnia renouata ſunt. ſer. ij. A

Utrum chriſtus in ſuo aduētu fecerit iudicium et iuſtitiam. ſer. ij. D

Quare prophete et euangeliſte tot ⁊ tanta loquuntur de hoc aduentu. ſer. iij. A

Unde venit chriſtus. ſer. iij. E

Unde venit rex iſte. ſer. iij. F

Quib⁹ vijs venit ad nos rex chriſt⁹. ſ. iij. J

Ad quid venit rex iſte. ſer. iij. K

Quō obuiandū eſt chriſto. ſer. iiij. A

Quomodo aduētus chriſti fuit multū deſideratus. ſermo. v. A

Quare dominus tātum tardauit venire et ſanare populum ſuum. ſer. vj. A

Cur hoc tēpore plus q̄ꝫ alio nos hortatur eccleſia obuiare chriſto. ſer. vj. E

Propter quatuor nunc repreſentat eccleſia aduentum chriſti in carnem. ſer. vij. A

De triplici aduentu chriſti. ſer. x. A

De differētia inter primum et ſecundū aduentum. ſermo. xj. A

Quomodo dn̄s in ſuo primo aduentu exercuit ſummū opus iuſtitie. ſer. xij. A

Quomodo chriſtus in primo aduentu fuit dulcis: in ſcd̄o erit rectus. ſer. xiij. A

De p̄paratiōe ad aduētū dn̄i. ſer. xxiij. A

Boni rumores afferuntur nobis per aduentum chriſti. ſer. xxxj. A

Propter multa debem⁹ citi⁹ adire chriſtū tēpore aduētus q̄ꝫ alias. ſer. xxxj. B

Propter duo debemus chriſtum venientem ſuſcipere. ſer. xxxij. A

De quatuor dn̄icis aduētus. ſer. xxxiiij. A

Quare repetit apoſtolus verbum gaudij in epiſtola quarte dn̄ice aduēt⁹. ſer. xxxv. A

Adulator.

Adulatores ſunt fugiēdi. ſer. xxviij. D

Agricola.

Multiplici rōne d: chriſt⁹ agricola. ſ. j. B

Ambulare.

Quomodo ſex modis debemus cū deo ambulare. ſer. vij. D

Amor.

De triplici p̄prietate ignis amoris in Joāne reperta. ſer. lvij. A

Andreas.

Quomodo Andreas vocatus eſt ad chriſti familiaritatem. ſermo. viij. D

Bn̄ vſus eſt chriſti familiaritate. ſer. viij. E

Quō multipliciter ſecut⁹ eſt dn̄m. ſer. ix. H

De quinqꝫ officijs a chriſto collatis andree. ſermo. ix. K

Angelus.

Quomodo virtutes angelice mouebūtur. ſermo. xiij. E

Annus.

De triplici anno: ſcꝫ malitie/benignitatis/ et iuſtitie. ſermo. lxiij. D

Antichriſtus.

De apparitione Antichriſti. ſer. x. M

Appetere vindictam.

Propter tria nō debemus appetere vindictam de inimico. ſer. lij. D

Aqua.

De virtutibus datis aque. ſer. lxix. F

De nouem proprietatibus aque baptiſmo competentibus. ſer. lxx. B

Aranea.

De retibus aranearum. ſer. ix. D

Arma.

Quomodo apoſtolus nos facit indui arma lucis. ſermo. iiij. A

Diuerſa diuerſimode muniri debent. ſermone. iiij. B

De diploide confeſſionis. ſer. iiij. C

De duplicibus armis. ſer. iiij. J

De multiplici inſipientia eorum qui in bello ſpirituali ſuccumbunt. ſer. iiij. K

Que ſunt arma lucis quibus indui debemus. ſermo. vij. E

Arundo.

Peccator arūdini cōparatur. ſer. xxviij. B

Auaritia.

An auaritia ſit in iuuene laudabilior q̄ꝫ prodigalitas. ſer. xv. F

Baptizari. Baptiſmus.

Propter tria chriſtus a Joanne baptizari voluit. ſer. lxix. A

Per baptiſmum acquiritur triplex digniſſima filiatio. ſer. lxix. D.

An chriſtus fuerit filius ſp̄ualis Joannis. ſer. lxix. E.

Baptiſmus ſanat infirmitates mentis: et quandoqꝫ corporis. ſer. lxx. C.

Aque baptiſmi ſunt aque effectiue ⁊ nutritiue ſpiritualiter. ⁊ ibi de duplici natiuitate. ſer. lxx. D.

Quare datus eſt baptiſmus chriſtianis: et circūciſio Judeis. ſer. lxxj. A.

Sacerdos eſt proprius miniſter baptiſmi. ibidem. B.

Quare interrogant pueri de fide in baptiſmo cum non ſint rationis capaces. ⁊ quō per alios procurat eoꝝ ſalus. ſer. lxxj. D.

Baptiſmus eſt ſacramentū nō iterabile: et prima tabula poſt naufragiū. ibidem. E.

Quare nō excludit mortē ſicut originale: cū mors ſit effect⁹ culpe originalis. ſ. lxxij. A

De ſeptem effectibus baptiſmi. ibi. B.

Quare baptizandus vngitur in tribus locis. ibidem. C.

Tota pena eterna tollitur in baptiſmo: nō autem pene tēporales. ſer. lxxij. D.

De natiuitate ſpirituali per baptiſmum facta. ibidem. E.

Multum culpantur violantes promiſſa in baptiſmo. ibidem. F.

Bellum.

De bellis ⁊ machinis bellicis. ſer. x. D.

Benedictio dn̄i.

De ſex benedictionibus dn̄i. ſer. lxiij. C.

Carcer.

Quō miſerabiliter incarceratur anima in corpore ſuo. ſer. xxj. E.

Circūciſio dn̄i. Circūcidi. Circūciſio.

Omnes debent celebrare feſtum circūciſionis. ſer. lxj. A.

De multiplici circūciſione. ſermone. lxj. B.

Item ſermo. lxij. D

Propter multa debuit potius fieri circūciſio in mēbro genitali q̄ꝫ alibi. ſer. lxj. C.

De differentia circūciſionis carnalis ⁊ ſpiritualis. ibidem. D.

Propter duo res aliqua ſcinditur: propter que debem⁹ ſp̄ualiter circūcidi. ſer. lxj. E.

Quare celebratur prima die anni: cum i ea fuerit effuſus ſanguis. ſer. lxij. A.

Quare chriſtus circūciſus eſt: cum non fecerit peccatum. ſer. lxij. C.

Quatuor ſunt circūcidenda ſpiritualiter. ſer. lxij. E.

Quare fiebat octaua die. ſer. lxij. F.

An om̄es pueri non circūciſi vel morientes ante octauum diem peribāt. ſer. lxij. G.

Duo tantum erant de neceſſitate circūciſionis. ſer. lxij. D.

Clamor.

De multiplici clamore huius ſeculi. ſermo. xxxiij. A.

Cognitio ſui.

Quiſqꝫ debet ſtudere ad cognitionem ſui. ſer. xxxj. D.

Debet apud ſe quiſqꝫ interrogare tu quis es. ſer. xxxiij. E.

Columba.

Propter multa apparuit ſpiritus ſanctus in ſpecie colūbe. ſer. lxix. A.

De ſeptem proprietatibus columbe relatis ad ſeptem dona ſp̄us ſancti. ibidem. D.

Commendare ſpiritum.

Exēplo ſtephani debemus cōmendare ſpiritum deo in morte. ſer. xlviij. D.

Conceptio.

Conceptio inſtituta eſt tāq̄ꝫ quintus terminus ad debitum honoris Marie perſoluendum. ſer. xxij. C.

Conceptio chriſti.

Quō chriſtus fuit vir in cōceptione ⁊ natiuitate. ſer. xxxix. B.

Concupiſcentia.

Quō concupiſcētiarum motus ſunt noſtri atrociſſimi hoſtes. ſer. xx. F.

Quō viſus inter om̄es ſenſus eſt ſumptuoſior. ſer. xxj. J.

Conſiliarius Conſilium.

Uiſus eſt deus hominē feciſſe et reparaſſe cum conſilio. ſer. xxvj. A.

Nihil faciendū eſt ſine conſilio. ſer. xxvj. B.

De multiplici differētia cōſilioꝝ. ſ. xxvj. C

Propter multa debemus credere bono cōſilio. ibidem. D.

Conſilia mundi/carnis/et diaboli ſunt fugienda. ſer. xxvj. F.

Chriſtus eſt magnus cōſiliarius: ⁊ differēter ab alijs. ſer. xxxvij. E.

Conſtellatio.

Reprobantur dicentes hominē ſubdi conſtellationibus. ſer. lxv. D.

Contemplatio.

In hoc mundo non eſt perpetua contēplatio. ſer. xliiij. E.

Continuatio annorum.

Dn̄s facit continuationem annorum propter multa. ſer. lxiij. A.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cor.
Quō cor noſtrū eſt ſtatera doloſa. ſ.xxj.C.
Corona.
Triplex inuenitur corona ī ſcriptura ſacra. ſer.xlviij.G.
Crux.
Differentia crucis chriſti: Petri:⁊ Andree. ſermo.ix.I.
Quomodo ſignū filij hominis apparebit ī celo. ſer.xxj.G.
De citatione peremptoria per ſignum filij hominis. ſer.xiij.F.
Diabolus.
Diabolus nunc abſcondit decipulam ſub delectatione. ſer.xxv.H.
Dies.
Quomodo dies hominis ſunt dubij generis. ſer.ij.O.
Ter legitur prolongata dies. ſer.lxiij.B.
Sol iuſtitie chriſtus cauſat diuerſos dies: nature/gratie/⁊ glorie. ſer.lxiiij.A.
De triplicibus diebus. ſer.lxiiij.B.
Digitus.
Quinq̃ digiti in manu ſignāt quinq̃ gradus diſcretionis. ſer.xxix.C.
Dignitas.
Deberēt preferri in dignitatibus qui plus meruerunt. ſer.lvj.K.
Diligere.
Propter multa diligebat dñs Joannē euāgeliſtam. ſer.liij.C.
An Joannes plus diligebatur a chriſto ꝙ̄ Petrus. ⁊ de ſignis familiaritatis chriſti ad Joannem. ſer.liij.D.
Diligēdi ſunt primi ꝓpter multa. ſ.lvij.C
Diligere amicum.
Diligere inimicum eſt magis meritoriū ꝙ̄ diligere amicum. ſer.lij.F.
Diligere inimicum.
Quō ſit intelligendū ꝙ teneamur diligere inimicum quo ad naturam. ſer.lij.D.
Diligere inimicum eſt magis meritoriū ꝙ̄ diligere amicum. ſer.lij.F.
Diſcalciare.
Multi nūc diſcalciant chriſtum in mēbris ſuis. ſer.xxxj.G.
Diſcretio.
Quinq̃ digiti in manu ſignāt quinq̃ gradus diſcretionis. ſer.xxix.C.
De nobilitate ⁊ neceſſitate diſcretionis. ſermone.xxix.D.
Dominium.
De dominio maximo quod habuit homo ī paradiſo. ſer.xvij.I.
Domus.
De triplici domo quā deus edificauit. ſer. xviij.A. Item ſer.xviij.B.
Eclipſis.
Eclipſis generalis quō ab alijs eclipſibus differet. ſer.xij.G.
Egyptus.
Quare potius fugit dñs in egyptū ꝙ̄ alibi. ſer.lviij.E.
Egredi.
Egredi debemus a mundo: vt occurramus chriſto ſponſo. ſer.xxxv.E.
Importunitas loci monet nos egredi a mundo. ſer.xxxv.F.
Eligere.
Piſcatores non ſenatores elegit dominus ſer.viij.H.
Epiphania dñi.
Chriſtus ter apparuit in die epiphanie contra tria opera diaboli. ſer.lxv.A.
Cur eſt celebrāda cum gaudio propter tria. ibidem.B
De fide magorum. ibidem.C.
Reprobantur dicentes hominē ſubdi conſtellationibus. ibidem.D.
Quare Herodes turbatus fuit audita chriſti natiuitate. ſer.lxv.E.
Multipliciter defecerunt Judei interrogati ab Herode de natiuitate chriſti. ſer.lxv. F. Item ſer.lxvij.E.
Cur tali die deꝰ fecit mirabilia. ſer.lxvj.A.
De muneribus magorum: et quid ſignificabunt. ibidem.B.
Quid fecit Maria de muneribus magorū. ibidem.B.
Rex noſter chriſtus differt a ceteris regibꝰ. ſer.lxvij.A.
Quare magi venerūt ab oriēte. ſer.lxvij.B
Quō reges venerūt ſine inuitatorio vel inuitante ⁊ de multiplici venite. ibi.C.
Chriſtus nō eſt inuētus in curia Herodis: qꝛ non audiebat veritatem. ibi.D.
Judei non curabāt de veritate: ⁊ defecerūt reſpondentes Herodi. ibi.E.
Stella. i. gratia perditur in curia Herodis id eſt diaboli. ſer.lxviij.B.
Quomodo magi querebāt regem paruum et magnum. ibidem.D.
Quidam ſunt qui munera magorū auferunt deo/non offerunt. ibidem.H.
Euangeliū Euangelia Euangeliſte.
De euangelio Joannis. ſer.xlv.B.
De quatuor euāgelijs: ⁊ de excellētia Joannis ſup ceteros euangeliſtas. ſer.lvj.F.
De figuris quatuor euāgeliſtarū. ſer.lvj.G
Exaltatio.
De triplici exaltatione: ⁊ ꝙ exaltatio in tēporalibus eſt periculoſa. ſer.liij.B.
Exorciſmus.
Per exorciſmos quodāmodo poteſtas diaboli cohibetur. ſer.lxxij.F.
Expectare.
Ad tria expectandus eſt dñs. ſer.xv.B.
Fames.
De multiplici fame q̃ erit ī fine ſecli. ſ.x.K.
Fidelis Fides.
Deꝰ eſt fideliſſimus ſuis creaturis. ſ.xxx.A
De ſcuto fidei triangulari. ſer.iiij.E.
Fides propter quatuor multū placet deo. ſer.xxix.F.
Quomodo nunc non ſufficit ſola fides pro paruulis. ſer.lxj.G.
Judei atteſtanᵗ fidei chriſtiane. ſer.lxv.G.
Fuga dñi. Fugere.
Quare Mattheus ſcripſit de fuga dñi cū videatur ignominioſa. ſer.lviij.F.
Propter multa fugit dñs perſecutionē Herodis. ſer.lviij.D. Item ſer.lx.A.
Quare potius fugit dñs in Egyptū ꝙ̄ alibi. ſer.lviij.E.
Gaudiū. Gaudium mundi. Gaudere.
Differentia eſt inter gaudium bonorum et malorum. ſer.xxxij.B.
Gaudiū mundi eſt fugiendū. ſer.xxxij.C.
Quare repetit dñs verbum gaudij in epl'a quarte dñice aduentus. ſer.xxxv.A.
Gaudiū mundi non eſt plenū. ſer.xxxv.B.
Utrum debeamus ſemper ī dño gaudere. ibidem.D.
Gloria dñi.
Quare chriſtus dꝛ gloria dñi. ſer.xliij.A.
Gradi.
De duplici pede quo gradimur ſpiritualiter. ſer.ix.H.
Gula.
Quō gula ſepe litigat cū burſa. ſer.xvij.D.
Hereditas.
Tres cōditiones requiſite ad hereditatem celi percipiendā. ſer.xv.A.
Hereditas celi multum differt ab hereditate terrena. ſer.xlv.K.
Herodes.
De morte Herodis. ſer.lix.G.
Quare Herodes turbatus eſt audita chriſti natiuitate. ſer.lxv.E.
Homo.
Quid eſt homo. ſer.xvj. A.
Quō ſex modis homo comparatur iumentis inſipientibus. ſer.xix. D.
Honor.
Quō honores infatuant hoīem. ſer.xxix.A
Hora.
De duplici hora ſcꝫ eternitatis et opportunitatis bene operandi. ſer.vij.B
Humanitas chriſti.
Quare humanitas chriſti dicitur humilitas noſtra. ſer.xlvj.E
Quare de limo facta eſt humanitas chriſti. ſermone.xlvj.
Humilitas.
Humiles multa cōmoda cōſequunᵗ a chriſto. ſer.xlj.D
Qui plus imitatur chriſtū ſe humiliando plus proficit. ſer.xlj.G
Quanto quis melior tāto maiorem habet humilitatem. ibidem.H
Jeſus/ſiue petere in noīe Jeſu.
Quid requiritur ad petere in nomine Jeſu ſermo.lj.A
Celeſtia/terreſtria/⁊ inferi obediunt nomini Jeſu. ſer.lj.B
De ſuauitate nominis Jeſu: ⁊ cōparatione ad oleum. ibidem.C
Nomen Jeſu eſt efficax ad miracula facienda. ibidem.D
Nomen Jeſu eſt maxime vtilitatis. ibidē.E
Multi olim vocati ſunt Jeſus/ſed improprie. ibidem.F
Utrum hoc nomē Jeſus fuerit bene impoſitum in circūciſione. ſer.lxiiij.D
De triplici laudatione noīs dñi. ibidem.E
Ignis concupiſcentie.
Quō ignis concupiſcentie ſcinditur in duas partes. ſer.xxxiiij.H.
Illudere Illudi.
Illuditur Herodes id eſt diabolus a penitente quando dimiſſus non reuertitur. ſer.lix.C.
Debemus illudere carni/mundo et diabolo. ſer.lx.G.
Incarnatio.
Quare propheta dicit Chriſtum ex ſemine Dauid magis ꝙ̄ aliorum procedere. ſermone.j.D.
Quare dñs humanam naturam aſſumpſit cum tantis miſerijs. ibidem.E.
Quomodo carnem aſſumens chriſtus non eſt mutatus. ſer.ij.C.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quare tādiu diſtulit incarnari.ſer.iij.G

Infernus.

De multiplici inferno.ſer.xlvj.C

Inimicitia.

Inter bonos et malos eſt continua inimi⸗
citia et pugna.ſer.xlix.A

Innocentes. Innocentia.

Innocentes priuantur bonis a mūdo: ſed
non a deo.ſer.lviij.A

An ſit celebrandum feſtum innocentum.
ibidem.B

Quare feſtū innocentū cū alijs duobus co
mitatur feſtū natiuitatis.ſer.lix.A

De triplici vera innocentia ſeruanda ſicut
bulla prebende paradiſi.ſer.lix.B

Primū bellum chriſti fuit ex innocentibus
ſermo.lix.D

Opprimūtur ab aſtutis ⁊ malis: ⁊ ꝙ mali
comedūt carnes in q̄dragesima. ſer.lix.E

Bene fuit innocentibus ꝑ mortē.ſer.lix.H

Omnes innocētes etiā incircūciſi trucida⸗
ti ab Herode ſaluati ſunt.ſer.lx.B

An dies innocētū ſit infortunatꝰ: ⁊ ibi im⸗
probātur ſupſtitiones quorūdā.ſer.lx.D

Interrogare.

Debet quiſqʒ apud ſe interrogare:tu quis
es.ſer.xxxiij.C

Joannes baptiſta.

De laude Joannis baptiſte ſm̄ quatuor
virtutes cardinales.ſer.xxvij.A

Qr dignꝰ erat vt eſſet precurſor chriſti. ſer.
xxviij.A

Joannes baptiſta fuit angelus. ſermone
xxviij.E

Cur timebatur Joannes a principibꝰ: ⁊ nō
nūc prelati.ſer.xxxj.C. Item ſ.xxxiiij.G

De humilitate eiuſdē.ſermo.xxxj.E. Item
ſermone.xxxiij.D

Joannes erat legatus.ſer.xxxiij.B

Quare ſe vocem appellauit.ſermo.xxxiij.E
Item ſermo.xxxiij.C

Qr ea tacuit circa que laus appeti ſolet.ſer
mone.xxxiiij.B

In quatuor apparuit humilitas Joānis
ex ſua reſponſione.ſer.xxxiiij.D

Appellatus eſt vox pluries in eodem pſal⸗
mo propter plures actus habitos in vita
ſermone.xxxiiij.E

Predicator debet totū predicare ſicut Jo⸗
annes baptiſta.ibidem.F

Joannes euangeliſta.

Quare celebratur memoria tranſitus Jo⸗
annis poſt natalem dn̄i; cum tunc nō fue
rit mortuus.ſer.liij.A

Propter multa diligebat dn̄s Joannem
euangeliſtam.ibidem.C

An Joannes plus diligebatur a chriſto ꝙ
Petrus: ⁊ de ſignis familiaritatis chriſti
ad Joannem.ſer.liij.D

Qr ꝯfundebat hereticos ⁊ ꝑturbabat bucci
na euangelica.ſer.lv.F

In doctrina Joannis eſt refectio omnium
fidelium.ſer.lvj.A

Humilitas Joannis fecit eū exaltari ad ce
leſtia myſteria intelligenda.ibidem.B

Maria in Joanne fuit mater eccleſie: ⁊ de
cōparatione Marie ⁊ eccleſie.ibidem.C

Joannes cuſtodiebat Mariam: ⁊ cuſtodie
batur ab ea.ibidem.D

De quatuor euangelijs et excellentia Joā⸗
nis ſuper ceteros euangeliſtas.ibidē.F

Quare dixit ꝙ diligebat eum Joānes.ibi
dem H.

Qr ſignificat nobis omnem virtutē cuſto⸗
dem anime.ibidem.I

De triplici ꝓprietate ignis amoris in Joā
ne reperta.ſer.lvij.A

Qr dilexit fratres recto amore:nō recuruo
ad terrena ſicut multi.ibidem.B

Dimiſſus eſt diu in hoc mūdo ꝓpter mul⸗
ta.ibidem.D

Quare pingitur iuuenis: cum fuerit ſenex
mortuus.ibidem.E

Joſeph.

Cur timuit Joſeph accipere Mariam con
iugem ſuam.ſer.xxxvj.G

Joſeph ſeptē honores et prerogatiuas ha
buit.ibidem.I

Judeus.

Quomodo Judei conuertētur in fine ſecu⸗
li.ſer.xiij.K

Judicium. Judicium dei.

Que differentia eſt inter iudicium et iuſti⸗
tiam.ſer.iij.G

De duplici iudicio dei.ſer.ij.K

De tribus gradibus ſignorū precedentium
vniuerſale iudicium.ſer.x.B

Octo ſigna remota iudicij.ſer.x.C

Quare iudicium precedent ſigna.ſer.xj.B

Propter quinqʒ iſta ſigna precedunt iudi⸗
cium.ibidem.C

Quō ſol et luna obſcurabūtur.ibidem.D

Quomodo ſigna erunt in ſole:non ſol in ſi⸗
gnis.ibidem.E

Quomodo ſtelle cadent de celo. ibidem. F
Item ſermone.xij.D

De tribus citatorijs ad iudicium particu⸗
lare:et de tribus citatorijs ad iudiciū vni
uerſale.ſer.xij.B

Prima ad vniuerſale iudiciū citatio eſt mū
di infirmitas.ibidem.C

An in fine mūdi erūt multi electi.ibidē.D

Propter ſeptem cōgruū fuit hec ſigna pre⸗
cedere iudicium dei.ibidem.E

De ſignis ſm̄ allegoriam.ibidem.F

Tripliciter dicuntur ſtelle de celo cecidiſſe.
ibidem.I

De quatuor generibus videntium ſigna fu
tura.ſer.xiij.B

De ſignis in natura elementari.ibidem.C

De ſignis in natura rationali.ibidem.D

De citatione peremptoria per ſignum filij
hominis.ibidem.F

Quomodo veniet in poteſtate et maieſtate
magna.ibidem.H

Dies iudicij deſiderabilis eſt iuſtis.ibid.I

Quomodo celum et terra tranſibūt:et chri
ſti verba non.ibidem.L

In iudicio futuro oportebit reſpondere iu
dici.ſermo.xxv.G

Qr nō triſtabūtur boni de malis que fece⸗
runt in iudicio.ibidem.M

Non erubeſcēt boni de malis eorum reue⸗
latis in iudicio.ibidem.N

Judicium humanum.

Quomodo omnes in iudicando ſequūtur
ſuas affectiones.ſer.xvij.F

De duplici tempore ſcʒ vacationis et iudi⸗
cij.ſer.xxiij.B

Utrum ſit ſemper illicitum de ꝓximo ſuo
iudicare.ibidem.C

Multiplex diſtinctio iudiciorum humano
rum.ibidem.D

Tribus de cauſis iudicium humanum fal
lit.ibidem.E

Quomodo poteſt percipere homo ꝙ bono
affectu loquitur.ibidem.F

In iudicio humano debēt eſſe due chorde.
ſermo.xxxiiij.B

Male iudicat homo in quadruplici cauſa.
ibidem.C

Quomodo licitum eſt iudicare de ꝓximo.
ſermo.xxiiij.D

Sex rationes ex epiſtola ꝙ non eſt iudicā⸗
dum de proximo.ibidem.E

Utrū quis poſſit iudicare de interioribus
cordis proximi.ibidem.F

Signum peruerſe mentis eſt de alia re ma
le iudicare.ibidem.G

Judicare de occultis eſt inutile et damno⸗
ſum.ibidem.H

Quomodo poteſt quis iudicare de occul⸗
tis cordis ſui.ibidem.I

Quare iudicium hominis eſt fallax et men
dax.ibidem.K

Subditi non debēt de ſuis ſuperioribus iu
dicare.ibidem.L

Juſtitia.

Quomodo iuſtitia dicitur nutrix regnorū.
ſermo.ij.F

Quomodo ī deo iuſtitia et miſericordia tri
pliciter accipiuntur.ibidem.I

Utrum ante chriſti aduentum vigebat iu⸗
ſtitia in terra.ibidem.L

Quomodo iuſtitia dicitur eſſe cingulū lū⸗
borum.ibidem.N

Effectus iuſtitie eſt pax.ibidem.O

Quare ita homines obloquūtur cōtra offi
ciarios iuſtitie.ibidem.P

De thorace ſeu lorica iuſtitie.ſer.iiij.D

Quanti periculi eſt in regno perditio iuſti⸗
tie.ſermo.xvij.M

Jumentum.

Quomodo ſex modis cōparatur homo iu⸗
mentis inſipientibus.ſer.xix.M

Labor.

Quomodo differēter labor et dolor fuerūt
in chriſto:in Maria: ⁊ in nobis.ſer.xx.D

Lapidari.

Septem leguntur lapidati in ſcriptura ſa⸗
cra.ſermo.xlix.C

Lauachrum.

De multiplici lauachro.ſer.lxx.A

Laudari.

Ab homine laudari non eſt bonum:ſed ſo⸗
lum a deo.ſer.xxv.K

Ligari.

Differenter ligantur homo et brutum.ſer⸗
mo.xlij.E

Lumen.

Differentia multiplex inter lumen corpora
le et ſpirituale ex euangelio Joannis. ſer
mo.xlv.H

Mane.

De mane iuuentutis quomodo debet exer⸗
ceri.ſermo.xvj.C

Manifeſtare.

Deus ſe manifeſtauit abſcondendo ſe. ſer⸗
mone.xxv.D

Mare.

De reptilibus maris.ſer.ix.B

De quadruplici mari.ibidem.C

Universidad de Deusto Biblioteca

Maria.
Utrum Maria cõcepta ſit in originali pec cato.ſer.xviij.C
Maria fuit virga per quam infuſa eſt the riaca pro genere humano contra ſerpen tem.ſer.xix.A
Quomodo Maria dicitur orbis terre.ſer mone.xx.B
Maria multas habuit tentationes ab ex trinſeco.ibidem.I
Quomodo loqui poſſumus de pulchritudi ne Marie.ſer.xxij.A
Quare ſit ſeruitium de beata Maria quo tidie/non de alijs ſanctis.ibidem.B
Maria fuit ſumme pulchra in corpore. ibi dem.D
Marie pulchritudo in aſpicientibus eam omnẽ libidinem auferebat,ꝓbatur multi pliciter.ibidem.E
De Marie cuſtodia angelica.ibidem.F
Q peperit chriſtũ ſine dolore/ſine pudore/ et ſine corruptione.ſermo.xxxix.F. Item ſermo.xliij.F
An fuerit vera mater chriſti.ſer.xliij.E
Exemplo Marie prius conferamus in cor de q̃ loquamur.ſer.xliiij.I
Maria in Joanne fuit mater eccleſie: ⁊ de cõparatione Marie ⁊ eccleſie.ſer.lvj.C
Joãnes cuſtodiebat Mariam:et cuſtodie batur ab ea.ibidem.D
Marie conceptio.
Domus Marie maxime a deo ornata eſt. ſermo.xvij.A
Quomodo ſoluuntur oẽs auctoritates ſcri pture que dicunt Mariã cõceptã eſſe in originali.ſer.xviij.D
Quomodo ſoluuntur omnes auctoritates ſanctoꝝ et doctoꝝ qui dixerunt Mariam conceptam in originali.ibidem.E
Quomodo differunt chriſti et Marie con ceptiones.ibidem.F
Teſtimonium inimici fidei ſcꝫ Machome ti de conceptione virginis.ibidem.G
Quomodo figuris declaratur Marie con ceptio.ibidem.I
Erubeſcere debent qui contra conceptionẽ Marie ſacram inſaniunt.ibidem.K
Quomodo ſanctitas conceptionis rationi bus ſuadetur.ibidem.L
Utrum fuerit concepta in peccato origina li.ſermone.xx.E
Si Maria concepta fuit ſine originali pec cato:quõ indiguit redẽptore.ſer.xx.G
Quomodo Maria virtutes habuerit:cum nihil in ſe difficultatis haberet: et virtus eſt circa difficile.ibidem.D
An in Maria fuerit fomes.ibidem.K
Immunitas Marie ab originali ꝓbatur teſtimonijs et figuris.ibidem.L
Tribus modis põt capi cõceptio.ibiđ.M
Rationibus probatur Mariam nõ fuiſſe in originali conceptam.ibidem.N
Quare non ſunt a Maria ablate pene pec cati originalis.ibidem.O
In conceptione Marie dedicatum eſt tem plum corporis ſui.ſer.xxj.A
Q Maria ſine originali cõcepta eſt proba tur multipliciter.ſer.xxij.G
Marie virginitas.
De virginitate perpetua Marie cõtra He lindium.ſer.xxxvj.D
Matrimonium.
An fuerit verum matrimoniũ inter Ma riam et Joſeph.ſer.xxxvj.D
Quomodo puniũtur in filijs qui indebite iunguntur matrimonio.ibidem.E
Quare voluit dñs Mariam matrimonio iungi.ibidem.F
Mendacium.
Quõ oĩs homo eſt mendax.ſer.xiij.M
Memorari.
Dupliciter intelligitur deus memorari. ſer mo.xlvj.A
Chriſtus nodum fecit in corrigia in natiui tate vt noſtri memoraretur.ibidem.D
Memores eſſe debemus chriſti ; ſicut ipſe fuit noſtri.ibidem.K
Mereri.
Non contingit mereri aut bene agere ex ſo lo libero arbitrio.ſer.xiv.G
Miracula.
Miracula que nunc fiunt ſunt argumẽta ſophiſtica contra fidem.ſer.x.L
Miracula chriſti vera ſcilꝫ ꝙ ceci videãt/ ſurdi audiant ⁊c. quomodo effugeat mu dus.ſer.xxviij.E
Miſericordia.
Triplex remedium attulit dñs contra tri plex dãnum peccati Ade.ſer.xxv.B
Modeſtia.
De modeſtia ſeruanda.ſer.xxvij.D
Quid requiritur vt domus cõſciẽtie ſit ho neſta et modeſtia inſignita.ibidem.
Mollicies.
De triplici mollicie.ſer.xxviij.C
Mors.

Quomodo homo fuiſſet immortalis in ſta tu innocentie.ſer.xvij.K
Quõ in primo ſtatu fuiſſet homo a morte preſeruatus.ibidem.L
Quinq; rationes quare mors corporalis non aufertur per baptiſmum.ſer.xx.R
Mundus.
Chriſtus ⁊ mundus dant differenter copu latiuas et diſiunctiuas.ſer.xxxvij.B
Natiuitas chriſti.
In natiuitate chriſti fuit coniunctio copu latiua diuinitatis cum humana natura. ſermo.xxxvij.A
Ante chriſti natiuitatem erant tres inimi citiarum parietes.ibidem.C
Chriſtus ſortitur quinq; nomina in natiui tate.ibidem.D
Quare chriſtus voluit fieri homo . ſermo ne.xxxviij.A
De ſex querimonijs nature humane ſopi tis in natiuitate chriſti.ibidem.B
Maria habuit multa iocalia ſeu preroga tiuas in natiuitate chriſti.ibidem.C
Per chriſti natiuitatem multa ſunt nobis collata beneficia.ibidem.E
Quare potius naturam humanam ꝙ an gelicam ſuſcepit chriſtus.ibidem.F
Myſteriũ incarnationis et natiuitatis eſt inſcrutabile.ſer.xxxix.A
Quomodo chriſtus fuit vir in conceptione et natiuitate.ibidem.B
De ſubiectione chriſti in natiuitate. ibiđ.C
Amor fuit cauſa natiuitatis chriſti.ibiđ.G
Quomodo chriſtus in natiuitate ſua fecit quoddam matrimonium cum natura hu mana.ſermo.xl.A
De paupertate chriſti multiplici in natiui tate:et de laude paupertatis.ibidem.C
De miſericordia que apparuit in natiuita te chriſti.ibidem.D
De humilitate que eſt interſignium ad qđ inuentus eſt chriſtus paruulus.ibidẽ.E
De pace annuntiata in natiuitate chriſti:⁊ quomodo ſit querenda.ibidem.F
Rigorem iuſtitie cõuertit deus in dulcedi nem mĩe in ſua natiuitate.ſer.xlj.A
Facile eſt obtinere quod volumus in nati uitate.ibidem.B
Quare deus factus eſt puer paruulus.ibi dem.C
Ad quatuor datus eſt nobis chriſtus in na tiuitate.ibidem.E
In chriſto eſt inuenire exemplar omnium virtutum.ibidem.F
Chriſtũ decuit incarnari ⁊ naſci.ſer.xlij.A
Ex amore ſummo proceſſit incarnatio ⁊ na tiuitas chriſti.ibidem.B
Nulle fuerũt obſtetrices in natiuitate chri ſti.ibidem.C
Ad metu[...]dum ſpiritualiter puerum Je ſum multa requiruntur.ibidem.D
Quomodo poſſunt eſſe multe nutrices ad nutriendum chriſtum.ibidem.F
Quare chriſtus [...] gloria dñi.ſer.xl[...].A
Sol iuſtitie qui diu latuerat:tandẽ eſt pu blice reuelatus.ibidem.B
An Maria et Joſeph tenebantur obedire edicto Ceſaris cum videretur eſſe iniuſtũ ibidem.C
Chriſtũ decuit naſci ex virgine.ibidẽ.G
Chriſtus nõ naſcitur ſpiritualiter apud di uites:nec ab eis recipitur.ibidem.H
De triplici natiuitate apud Romanos cele brata.ſer.xliiij.A
Q fructuoſiſſima fuerit nobis chriſti nati uitas.ibidem.B
Nouẽ miraculis eſt manifeſtata chriſti na tiuitas.ibidem.C
An chriſti natiuitas attulerit gaudiũ omi populo.ibidem.F
Humilitas et paupertas fuerunt ſpiritua les obſtetrices chriſti:virginitas ⁊ pietas nutrices.ibidem.H
Quare reuertebantur paſtores glorifican tes deum.ibidem.K
Quomodo chriſtus venit in ꝓpria ad refor mationẽ religionis diſſipate.ſer.xlv.A
Chriſtus nodum fecit in corrigia in natiui tate vt noſtri memoraretur.ſer.xlvj.D
Chriſt⁹ impreſſit ſibi notulas humilitatis et paupertatis in natiuitate.ibidem.G
Memores eſſe debemus chriſti:ſicut ipſe fuit noſtri.ibidem.K
Neſcire chriſtum.
Judei neſciebant chriſtum propter multa. ſer.xxxiij.F
Nicolaus.
Quomodo ad quatuor terminos btũs Ni colaus rationem reddidit.ſer.xv.D
Quõ cuſtodiuit theſaurũ v̾ginitatis.ibi.E
Quõ potuit habere illud donũ abſtinentie in ſua iuuentute.ibidem.G
De cauſis vocationis Nicolai ad epiſcopa tum.ſer.xvj.E
Quare btũs Nicolaus non fuit martyr:cũ fuerit tp̃e pſecutionis tyrãnoꝝ.ibidẽ.F

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quomodo inter ſanctos Nicolaus magni
eſt meriti.ſer.xvj.G.

Nouenaria.

An obſeruat[illegible]o nouenarie ſit licita.ſer.lx.E

Nuptie.

Propter tria inuitamur ſpiritualiter ad nu-
ptias Marie.ſer.xxxvj.A.
Cum quali tunica interfuit chriſt⁹ nuptijs
Marie.ibidem.B.
Angeli interfuerūt nuptijs Marie. ſermo
ne.,xxvj.C.

Nutrire.

Ad nutriendum ſpūal[illegible]er puerum Jeſum
multa requiruntur.ſer.xiij.D.

Occiſio puerorum.

De quadruplici occiſione puerorū: et quid
ſignificet.ſer.lx.D.

Otium.

Otiū eſt cauſa multorū malorū.ſer.iiij.L.

Oculus.

Multis modis aperti ſunt oculi primoruȝ
parentum.ſer.xxij.D.
Differentia inter oculos corporis ⁊ oculos
mentis.ſer.xxiiij.A.

Odor chriſti.

Varij diuerſimode ſe habent ad odorē chri
ſti.ſer.lv.E.

Oleum.

Baptizandus vngitur oleo propter duo.⁊
ibi ꝙ per baptiſmū cōſecratur in prophe-
tam ⁊ regem.ſer.lxxj.C.

Opera tenebrarum.

Quomodo opera tenebrarum ſunt abijciē
da.ſer.vj.E.

Optare mortem.

An liceat optare mortē inimici.ſer.lij.E.

Oratio.

Triplex opinio de cauſa euagationis men-
tis in oratione.ſer.xvij.E.

Originale.

Per peccatum primi parentis incurrimus
tria dāna.ſer.iij.B.
Quomodo poete ſomniauerunt peccatum
originale.ſer.xvij.N.
Duo mala conſequuta ſunt originale pec-
catum.ſer.xviij.D.
Utrum ex ſcripturis trahi poſſit aliqđ eſſe
originale peccatum.ſer.xix.B.
Quid ſit originale peccatū: ⁊ eſt ibi duplex
opinio.ſer.xix.C.
Quomodo originale peccatum traducit in
poſteros.ſer.xix.D.
Quomodo tam fuit offenſa Ade grauis: vt
tam acerbe puniretur.ibidem.E.
Quō fuit culpa Ade vtilis.ibidem.F.
Quō propter peccatū in mulierem ⁊ ſerpē
tem vindicatum eſt.ibidē.G.
Quomodo Adam tam ſapiens tam graue
mandatum preterijt.ſer.xix.D.
Quomodo natura hominis ſemper nititur
in vetitum.ibidem.J.
An lex originalis pcti ſit inutilis.ſer.xx.A
Labor ⁊ dolor competunt homini propter
originale peccatum.ſer.xx.C.
De duplici pena originalis pcti.ſer.xx.P.
Quare pene iſte remanent poſt baptiſmū.
ibidem.O.
Sex infirmitates ex originali peccato pro-
cedentes.ſer.xxj.B.
Quomodo originale a parentibus traduci
tur in poſteros.ibi.F.
Quomodo iſtud vitium multis noībus no
minatur.ibi.G.
Quare non eſt vindicatū in tactu/guſtu/et
viſu ſicut in mēbris generatiōis.ſ.xxj.D
Quare animam precioſam iungit deus cor
pori corrupto.ſer.xxij.J.
In lege nature erat certum remedium con
tra originale.ſer.lxj.F.

Originalis iuſtitia.

Quid ſit iuſtitia originalis.ſer.xvij.B.

Patientia.

Duo bona facit patientia.ſer.vij.G.

Paupertas.

Paupertas fuit hereditas chriſti ex parte
matris: quam participare debemus.ſer.
xlv.J.
Debemus paupertatem complecti cū chri-
ſto.ſer.xlvj.J.

Pax.

De triplici pace habenda.ſer.xxxij.G.
Pax cum deo eſt ſolicite querenda. ſermo.
xxxv.G.
Deus precogitauit modos pacis cum ho-
mine faciendo.ſer.xxxvij.F.

Peccatum.

Propter quinqȝ peccatū comparatur ſom-
no.ſer.v.B.
Triplici ratione peccata dicuntur opera te-
nebrarum.ſer.vj.D.
Peccata faciunt diuiſionem inter nos et
deum.ſer.xxv.C.
Peccata debemus detegere in confeſſione
multipliciter.ſer.xxvj.J.
Humiliata ſunt corpus ⁊ anima ꝓpter pec
catum.ſer.xlvj.B.

Et nō debemus reuerti ad peccata.ſermo.
lxvj.D.

Penitens.

Angelus domini apparuit quater Joſeph
id eſt inſpiratio diuina penitēti quatuor
inſpirat.ſer.lviij.C.

Percutere.

De duplici modo percutiendi ſalȝ ceſim et
punctim.ſer.xlix.G.

Perſeuerantia.

Sola perſeuerantia coronatur.ſer.xlv.C.

Peſtilentia.

Quō in cathedra peſtilentie ſedent tria ho
minum genera.ſer.x.G.
Quomodo cathedra peſtilentie ſuper qua-
tuor pedes collocatur.ſer.x.D.
Quomodo principes de cathedra ſapiētie
faciunt cathedram peſtilentie.ſer.x.J.

Plenitudo gratie.

De triplici plenitudine gratie Chriſti/Ma
rie/⁊ Stephani.ſer.xlviij.A.

Plenitudo vaſis.

Per quatuor cognoſcimus plenitudinē va
ſis.ſer.xlvij.E.

Pluralitas vxorum.

Multis modis contingit habere pluralita
tem vxorum.ſer.xl.B.

Pomum.

Quid ſignificatur per pomū quod in ima-
gine tenent imperatores.ſer.xvij.D.

Poſitio.

De quatuor differētijs poſitionum.ſermo.
viij.E.

Predicare Predicator.

Cauſe multe propter quas predicator non
audet lo[illegible]ui veritatem.ſer.xiiij. J.
Predicatores ſunt emunctoria ſcripture ſa
cre.ſer.xxv. F.
Predicator debet totus predicare ſicut Jo-
annes baptiſta.ſer.xxxiiij.F.
An credibilia difficilia ſint predicanda po-
pulis.ſer.xlv.E.

Prelatus.

Prelatus tendere debet ad lucrum anima-
rum.ſer.ix.F.
An iuuenes eligi debeant in epiſcopos.ſer
mone.xvj.E.
Prelatus debet mediare inter deum ⁊ po-
pulum. ſermone.xxxiij.G.

Principes.

Quomodo principes de cathedra ſapiētie
faciunt cathedram peſtilentie.ſer.x.J.

Prope.

Quomodo quis eſt prope alium: ⁊ ille ali⁹
longe eſt ab eo.ſer.iij.D.

Pueri.

Tres pueri ſunt nobis nece[illegible]arij. ſermone
lviij.G.

Querere Jeſum.

Quidam querunt Jeſum ad perdendum:
quidam ad ſaluandum.ſer.lix.F.

Redemptio.

De duplici redemptione.ſer.lxij.B.

Regula.

Stephanum debemus ſequi ſicut regulā:
et de triplici regula.ſer.xlvij.F

Religioſus.

Religioſus debet auferre deo aurū/thus/
et myrrham.ſer.lxviij.F

Remedium.

Triplex remediū attulit dn̄s contra triplex
dānū peccati Ade.ſer.xxv.B

Repleri.

Differenter replētur res a ſpiritualibus et
a corporalibus.ſer.xlvij.D

Reſpondere.

In iudicio futuro oportebit reſpondere iu
dici.ſer.xxv.G

Rete.

De retibus quibus piſcantur aīe.ſer.ix.E

Reuelari.

Quare dominus in iudicio reuelabit meri-
ta bonorum.ſer.xxv.J
Omnia tam bona ꝙ mala reuelabūtur in
vltimo iudicio.ibidem.M

Reuerti.

Multa inducere debent peccatorem vt re-
uertatur ad dn̄m.ſer.xxv.B

Rex.

Quomodo reges ex paſtoribus ⁊ a[illegible]ricolis
proceſſerunt.ſer.j.A
Quō chriſtus regnauit vt rex.ſer.j.F
Differentia regis et tyranni.ſer.j.G
Quō rex nr̄ ſuis tot īmittit mala.ſer.j.D
Quomodo regna eſſe nimis magna nō eſt
bonum.ſer.ij.D
Quō differt rex noſter chriſtus a ceteris re-
gibus.ſermo.lxvij.A
Rex chriſtus habet vnā cōditionē q[illegible] nō
habēt ceteri reges.ſer.lxviij.A
Juſtus eſt ī ſe quaſi tres reges habēs tria
regna.ſer.lxviij.E

Sapientia.

Quō chriſtus oīa in ſapiētia fecit.ſer.ij.B
De duplici ſapientia ſub nomine auri. ſer-
mo.xlviij.G

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scandalizari. Scandalum.
Quid ſit ſcandalum: et an chriſtus ſcanda-
lizauerit. ſer. xxviij. F
Debemus vit..e ſcandalum actiuum. ſer-
mo. xxviij. F
Que opera ſunt dimittenda propter ſcan-
dalum: et que non. ſer. xxviij. G
Quatuor genera hominum ſolent ſcanda-
lizari. ſer. xxviij. H
Scholaris.
De quadruplici genere ſcholarium. ſermo
ne. xxvj. E
Scientia.
Difficultas ſcibilium procedit ex nobis. ſer
mo. xvij. E
Melius eſt querere bonam vitam q̃ ſcien
tiam. ſer. xix. K
Scriptura ſacra.
An liceat ſcrutari mirabilia de ſcriptura ſa
cra. ſer. xiiij. A
Quomodo differēter exercitãtur in ſcriptu
ris maiores et minores. ſer. xiiij. B
Quō ſacre ſcripture ſunt difficiles. ibidē. C
Quomodo ſcriptura ſacra hominē illumi-
nat. ibidem. D
Quō ſacra ſcriptura eſt ſpeculū. ibidē. E
De q̃tuor ſenſib9 ſacre ſcripture. ibidē. F
Quomodo apud Judeos ſola remanet lite
ralis obſeruantia legis. ibidem. G
Quō ſcriptura patiētiã docet. ſer. xiiij. H
Quomodo ſacra ſcriptura cōſolatur tribu-
latos. ibidem. K
De differentia ſcientie diuine et mundane.
ibidem. L
Quomodo ſcripture ſacre eleuant hominē
ad ſpem eternorum. ibidem. M
Quib..s debent abſcondi eloquia domini.
ſer. xiiij. N
Quō ſcriptura ſacra docet laudare deum.
ibidem. O
Soli docti ſe debēt ītromittere de ſcriptu-
ra ſacra exponenda. ſer. xxv. E
Predicatores ſunt emunctoria ſcripture ſa
cre. ibidem. F
Senectus.
Se..ectus eſt cōueniētiſſima doctrine ſuſ-
cipie..de et docende. ſer. iij. H
Senſus.
Quomodo ſenſualitas dominatur rationi
ſer. xvij. G
Primos motus reprimere poſſumus et nō
omnino extinguere. ſer. xxj. D
Sequi.
De multiplici ſequela hominũm. ſer. ix. A
Silentium.
De triplici ſilentio. ſer. iij. E
Societas bona.
Multū eſt vtilis ſocietas bona. ſer. lvj. E
Solicitudo.
Solicitudo temporaliū tripliciter eſt illici-
ta. ſer. xxxij. F
Somnus.
Propter quinq̃ peccatū comparatur ſom
no. ſermo. v. B
De quadruplici ſomno myſtico. ſer. vj. B
Spes.
De galea ſpei: et quō ſpes eſt olla Moab.
ſermo. iiij. F
Spes longe vite ꝙ ſtulta ſit. ſer. v. D
Status.
De triplici ſtatu virginali / viduali / et coniu
gali. ſer. lv. C
Stella.
De quadruplici ſtella. ſer. lxviij. C
Stephanus.
Stephanus habuit munditiã et ſoliditatē
ſicut vas in quo miniſtrandum eſt domi-
no. ſer. xlvij. B
Stephanus primus habuit prebēdã para
diſi ſine iniuria facta apl'is. ſer. xlvij. E
Stephanū habemus ſequi ſicut regulã: et
de triplici regula. ſer. xlvij. F
Spes auxilij diuini et premij incitabant
Stephanum ad certamen. ſer. xlviij. A
Stephan9 fuit miles nobilis propter tria.
ibidem. B
Stephanus fuit fortis contra tres inſul-
tus. ibidem. C
Stephan9 vidit celos apertos: ..otatur ꝙ
martyribus eſt ianua celi aperta. ibid. D
Quatuor cōſolabãtur Stephanū que con
ſolabãtur pugnantē. ſer. xlviij. D
Lapides Stephani fuerunt precioſi ꝑpter
tria. ſer. xlviij. F. Item ſer. xlix. B
Exemplo Stephani debemus cōmendare
deo ſpiritum in morte. ſer. xlviij. H
Ex bona vita Stephani ſecutus eſt bonus
finis. ibidem. J
Stephanus habuit conditionem boni ca-
pitanei. ſer. xlix. D
An licebat Stephano dure increpare ſuos
perſecutores. ſer. xlix. F
Stephanus erat immobilis in fide chriſti
ſermo. xlix. H
Quare plus celebratur mors Stephani ꝙ
natiuitas. ſermo. l. A

Quare deus oſtēdit celum Stephano. ſer-
mone. l. C
Martyrium Stephani erat quoddam tor
cular. ibidem. D
Propter quatuor Stephanus potius lapi
de paſſus eſt ꝙ alias. ſer. l. E
Quare nō nocuerunt Stephano lapides.
ſermone. l. F
Quomodo nō erubeſcebat Stephanus ſic
publice duci ad mortem. ſer. lij. A
Ex duobus pugna Stephani reddebatur
difficilis. ſer. lij. B
Charitas Stephani erat fortis et mors ex
tribus. ſer. lij. C
Stephanus ſicut et ceteri maxime dolebat
de peccato perſecutorum. ſer. lij. G
Subiectio.
Triplex eſt ſubiectio. ſer. xxxix. D
Exēplo chriſti debemus principibus et pre
latis ſubijci. ſer. xxxix. E
Propter multa voluit dn̄s ſubijci impera-
tori. ſer. xliij. D
Surgere.
Duo impedientia ne ſurgamus a peccato.
ſermone. v. C
Quatuor nos mouētia ad ſurgendū a pec-
cato et obuiandum chriſto. ſer. v. E
Suſpendi.
Propter tria res aliqua ſuſpēditur. ſermo.
viij. A
Tempeſtas.
De triplici tempeſtate futura. ſer. x. E
Tēpus. Tēporalia bona.
Diuites hic habēt ſuū tēpus. ſer. l. B
Solicitudo tēporalium tripliciter eſt illici-
ta. ſer. x..j. F
Terremotus.
De natura terremotus. ſer. x. F
Teſtes.
Teſtes falſi ſunt multū culpãdi. ſer. xlix. E
Thomas apoſtolus.
Tria ſunt conſideranda in ſolēnitate beati
Thome et ceterorum ſanctorum. ſer. xxix. A
Quid eſt inferre digitum in loca clauorum
chriſti: vt iubebatur Thome. ſer. xxix. B
Quare dn̄s permiſit beatū Thomã dubi-
tare de reſurrectione. ſer. xxix. E
Quomodo vicit Thomas per fidem qui ta
men occiſus eſt. ſer. xxix. G
Quomodo fuit vere obediēs beatus Tho-
mas: q̃ ſe excuſauit ne iret ad Jndos. ſer-
mone. xxx. B
An fefellit dn̄s Abanē dando ei Thomam
pro lathomo corporali. ſer. xxx. C
An peccauit Thomas dãdo pecuniã Gon-
dofori pauperibus. ſer. xxx. D
Quō fuit vere patiens: qui ..precatus eſt
mortē ſe percutienti in maxilla. ibidē. E
An recte fecerit ſeparando vxores a mari-
tis infi..libus. ſer. xxx. F
Torcular.
Martyrium Stephani erat quoddam tor
cular. ſer. l. D
Tuba.
Quid eſt nouiſſima tuba. ſer. xj. H
De tuba quare di..r nouiſſima: et ad q̃d
deſeruiet. ſer. xiij. G
Venire.
Tribus hominum generibus dicitur veni-
re poſt me. ſer. viij. B
Verbum. Verbum dei.
De gladio verbi dei. ſer. iiij. H
Quare fili9 dei dr̄ verbū. ſer. xlv. D
Verbum eſt principium viſibilium et inui-
ſibilium. ſer. xlv. F
Veritas.
Veritas eſt puer quem iubetur Joſeph: id
eſt quilibet homo accipere. ſer. lx. C
Finaliter veritas vincit: licet opprimi poſ-
ſit. ſer. lviij. K
Veſtimentum. Veſtis.
Exuenda ſunt veſtimenta vetera et induē-
da noua. ſer. vj. D
Triplicem veſtem debemus exuere. ſermo
ne. vij. E
Quatuor modis veſtium indui debemus.
ſermo. vij. F
Nūc debemus indui ſpūaliter veſtibus io-
cunditatis: et que ſunt ille. ſer. xxxv. C
Via.
Quomodo non ſemper eligenda eſt via fa
cilior ſed commodior. ſer. ij. E
An poſſit homo dirigere viam domini. ſer
mo. xxxiiij. J
Via diaboli eſt peſſima. ſer. lxxiiij. K
Via domini eſt optima. ibidem. L
Vigilare. Vigilia.
De quatuor vigilijs euãgelicis. ſer. xvj. B
Prelati debent vigilare ſuper gregem ſuū.
ſer. xliiij. D
Vincula.
Exiſtentes in curijs plerūq̃ ſunt in vincu-
lis: ne dicant veritatem. ſer. xxvij. B
Multiplicia ſunt vincula quibus ligatur
Joannes. i. quilibet homo. ſer. xxvij. C
Vincula peccatorum ſunt ſoluenda / rūpen

Universidad de Deusto Biblioteca

da/vel preſcindenda.ſer.xxvij.D
Viſitare.
Quid ſignat viſitatio paſtorū in preſepio.
ſer.xliij.G
Vita.Viuere.
De differentia vite actiue et cōtemplatiue.
ſermo.lv.D
Propter multa deus permittit malos diu
viuere in delicijs et iuſtos parum.ſermo/
ne.lxiiij.E
Vocare.
Vocati ad eccleſiaſticam dignitatē debent
plures habere condi..ones.ſer.viij.F
Vocati ad dignitatem cito debent obedire
verbo dei.ſer.viij.G
Deus vocat nos ab Egypto: id eſt mundo
dupliciter.ſer.lx.F
Xp̄s.
Quomodo chriſtus dicitur differenter dn̄s
ab alijs dominis.ſer.ij.M
Quomodo chriſtus ex duplici radice proceſ
ſit.ſermo.j.E
Chriſtus nūc tenet iuſtitiā quaſi invagina/
tā reuelabit in iudicio.ſer.xxxj.F
Chriſtus et mundus dant differenter copu
latiuas et diſiunctiuas.ſer.xxxvij.B
Chriſtus eſt magnus conſiliarius ⁊ differē
ter ab alijs.ſer.xxxvij.E
De tribus ſcʒ matre/eccleſia/ et burſa: que
diuerſis chriſtus commiſit.ſer.liiij.D
Quare chriſtus non dicitur habere ſceptrū
aureum ſed ferreum.ſer.lxviij.I

¶ Finis tabule.

¶ Sermones de aduentu/quibus pro ſui fecunditate/excellētia/

et merito laus omnis inferior eſt:a grauiſ
ſimo patre magiſtro Joāne Raulin/ſacre
theologie artiūq; profeſſore Pariſieñ.in/
ter celeberrimi ordinis Cluniaceñ. proce/
res ſuis temporibus precipuo/in lucē edi
ti:fauſtiſſimo auſpicantur ſydere.

¶ Dominica prima aduentus.Ser/
mo primus per thema.

Regnabit
rex et ſapiens
erit:⁊ faciet iu
dicium ⁊ iuſti/
tiam in terra.
Hierem. xxiij.
¶ Sed querit
quomodo re/
gnabit rex: cū
Hiere. xiiij.ca.
querat Hiere/
mias.Quare futurus es quaſi colonus in
terra? Nō enim reges ſunt coloni aut cul/
tores agroꝝ. Dicitur primo ꝙ aureo tem
pore anteq̄ inciperēt tyrānides:reges vt
plurimū erāt agricole et paſtores. Adam
eīn et Noe qui fuerunt vniuerſales reges
totius terre/fuerunt agricole. Similiter
Abraam qui fuit rex Damaſci:vt dicit Jo
ſephus lib.j.antiquitatū. Similiter ⁊ Da
uid qui fuit magnus rex/fuit paſtor ouiū
Ideo non eſt mirū ſi chriſtus fuerit ſimul
agricola ⁊ rex. Patrem enim ſequitur ſua
proles.vt chriſti exēplo:et ſi reges moder
ni non ſint agricole:non tamen dedignen
tur agricolas. Sicut eīn agricole ex Adā
et Noe agricolis ⁊ regibus:ita ⁊ reges ex
agricolis.vn̄ Hiere.lij. Nabuzardan prin
ceps coquoꝝ ⁊ militie Nabuchodonoſor:
principes et diuites de Hieruſalē vinctos
trāſtulit in Babylonē:⁊ pauperes ⁊ agri/
colas dimiſit . Sic diabolus principes et
maiores in cōfuſionē peccati et tyrānidis
et cōſequenter inferni deducit:vbi paupe
res bene agentes in terra ꝓmiſſionis ad/
mittuntur. Diaboli enim pars incraſſata
eſt:et cibus illi⁹ electus. Abac.j. ſed pars
dei pauperrima et modica:ſicut qui colli/
git racemos poſt vindemiatores. Eccleſia
ſtici. xxxiij. Quia poſt vindemiatores de/
mones pauci et minuti racemi remanent.
Dicitur ſcd̄o ꝙ chriſtus futurus erat qua
ſi rex:ſed etiā quaſi colonus in terra. Pri/
mo:q: pater ſuus agricola eſt. Jo.xv. qui
et plātauit paradiſum voluptatis a prin/
cipio. Geñ.ij. Filij aūt cōmuniter ſunt ar/
tificij paterni ſucceſſores. Scd̄o q: ad in/
ſtar agricole veſtit⁹ eſt. Agricola eīn quā/
doq; tēpore pluuioſo ⁊ hyemali ſuper pul
chram tunicā ſacc⁻ induitur:ſeu tunica li/
nea/ſiue cano..ca.et dn̄s ſacco humanita/
tis precioſa abſcondit veſtimēta diuinita
tis. Venit eīn tēpore tēpeſtuoſo et abūdā
te malitia. Ps. Ego aūt cum mihi moleſti
eſſent ꝓpter ſua peccata/ induebar cilicio
humanitatis: ſub qua multa dura ⁊ aſpe
ra ſuſtinui. Agricole enim(ſicut dicit Ari
ſto.vj. Polit.)ſepe ſubijciūtur tyrānidi:⁊
bene tyrānos patiūtur:ſic Judeoꝝ tyrāni
dē quaſi agricola paſſus eſt. Tertio q: ſu/
per humerū ſuū inſtar agricole aratrum
ſuū portauit: cuius manubriū eſt lignum
crucis:ferrum vero claui: quibus foſſa eſt
terra corporis ſui. Quarto q: opera agri/
cole exercuit. Primo quidē ſpinas et viti/
cas a radicibus euellēdo cū magno labo/
re. Ipſe eīn vſq; ad ſanguinē manuū ⁊ ca
pitis/immo totius corporis laborauit: vt
euelleret ſpinas peccatoꝝ noſtroꝝ. Hiere.
j.Ecce cōſtitui te ſuper gētes ⁊ ſup regna.
Ecce quō erat rex. Et ſequitur. Vt euellas
et deſtruas/et diſſipes/et edifices/et plā/
tes . Ade eīn terra maledicta germinauit
ſpinas ⁊ tribulos. Sed hec benedicta quā
aſſumpſit germinauit oīm plātaria virtu
tū. Juxta illud Ps. Benedixiſti dn̄e terrā
tuā.⁊ vt euelleres peccatoꝝ radices:auer
tiſti captiuitatem Jacob. Nulla eīn maior
animi captiuitas ꝙ peccati in cōſciētia ra
dicati. Scd̄m agricole opus eſt terrā fecū
dare fimo. Sic chriſtus iniurijs et oppro/
brijs ſuis ⁊ ſanguine ſuo terrā eccleſie im/
pinguauit. Tertiū opus eſt ſemen in terrā
proijcere:et arentem terrā rigare. Sic ille
ſemina verbi dei in parabolis ⁊ doctrinis
multis ſeminauit: et tādē ſuo ſanguine ri
gauit eccleſiā. Et licet agricola multas ter
ras habeat in quibus multa iacit ſemina:
tamen prope habitationē ſuā vt plurimū
habet hortulū in quo ſingulares planta/
tiones inſerit. Iſte fuit hortus ille beatiſ/
ſime virginis:in quem deſiderabat huma
na natura vt deſcēderet; dicēs illud Cañ.

A Rex. Quōre reges et paſtoribus et agricolis proceſſerit.

B Agricola. Multiplici ratiōe d'r chriſt⁹ agricola.

v. Veniat dilectꝰ meus in hortū ſuū quem repleuit abūdanter oībꝰ bonis plātis virtutū/fructꝰ copioſe deferētiū. Ut ergo de fructu hmōi guſtare valeamus: ingrediamur paululū hunc hortū: vt de fructu eiꝰ ſaturemur: nō nos exaltātes ſicut ſolet fieri in collectione fructuū q̄ in ramis arboꝝ colligunt: ſꝫ nos humiliādo dicētes Aue.

¶ Iuxta thema ꝓpoſitū dicendū eſt de moribus venturi regis: vt pplꝰ in eius aduē tu letet ⁊ occurrat ſaluatori ſuo. Primo ergo dicemus ſeptem huius regis conditiones que tangunt Hier. xxiij. vbi de aduentu chriſti propheta loquitur.

C
Chriſtꝰ
Quō chriſtꝰ ex duplici radice nobili ꝓceſſit.

¶ Prima ergo cōditio huiꝰ regis eſt ꝙ eſt nobilis ⁊ nobiliter natus: ⁊ de ſancta radice que tangit ibi. Suſcitabo Dauid germen iuſtū. Alij em̄ reges quātūcū q̄ dicātur nobiles: oēs naſcunt ruſtici apud deū maxima ruſticitate: quouſq̄ regenerati ꝑ baptiſmū nobilitent in ſanguine chriſti. Iſte vero a deo patre genitus eſt germen iuſtum ab eterno. Et ceteri cū adhuc eoꝝ germen matri heret vel poſtq̄ emiſſuꝫ eſt immundi ſunt. Iſte aūt dum matri herebat: mūdiſſimꝰ erat. Ex duplici aūt radice proceſſit germen iſtud: ex tpali videlꝫ ⁊ eterna. Ex tpali quidem: qꝛ a ſanctis patriarchis: prophetis: ⁊ regibꝰ originem duxit. iuxta illud pſ. Semen Abraā ſerui eiꝰ: et filij Jacob electi eius. Fructus aūt ſequit cōditionem arboris: licet hoc nō ſit vlr verum: qꝛ aliqn̄ malus aer ſup fructus incidit: ⁊ tunc vel putreſcūt: vel in terra ſunt vermiculoſi ⁊ infecti. Quidā em̄ ex bonis parentibus procreati/ꝓpter malā ſocietatem quaſi propter malū aerem degenerāt a parentibus. Et hoc maxime cōtingit qn̄ fructus ſeparat ab arbore: qꝛ tunc nō habet arboris influentiā. Sic quādo ſe emācipant filij a parentibꝰ ſuis ⁊ ſequunt cōſilia ſua vel capita vel voluptates: cito putreſcit eoꝝ fama ⁊ fetet naribꝰ bonoꝝ. Aliquando vero nō ſequit cōditionem arboris germen propter elongationem influentie ſolis: q̄ nō directe reſpicit fructꝰ arboris: ⁊ inde fructus acerbi ſunt: nec ad maturitatem ꝑueniunt. Oculi aūt dn̄i q̄ inflāmare ſolent affectū/nō multū reſpiciūt impios fetus. qꝛ pſ. Oculi dn̄i ſup iuſtos: ⁊ vultꝰ dn̄i ſup faciētes mala: vt ꝑdat de terra memoriā eoꝝ. Vultꝰ ei dr̄ eē ſup malos ſicut dicit Hiero. Quos reſpicit torto naſo: rugata frōte: ⁊ toruis oculis nō benignis. Nemo em̄ corrigit quē deꝰ deſperit. De ſemine aūt qd̄ ꝓmiſit deꝰ ſuſcitare dr̄ in pſ. Potēs in terra erit ſemē eiꝰ: gn̄atio rectorū bn̄dicet. Illud em̄ cecidit in terrā bonā ſcꝫ virginis: ⁊ ortū fecit fructū centuplū. Nā artificiū boni agricole exercens ſicut ⁊ pr̄ eiꝰ: bonū ſemē ſeminauit in agro eccl̄ie. vt aplo̅s ⁊ ſcōs doctores. Sed mō (ꝓh dolor) raro ⁊ multū clare ſeminant in eccl̄ia ꝑſone bone ⁊ vtiles. Heu dn̄e: nōne iādudū bonū ſemē ſeminaſti in agro: vn̄ ergo hꝫ zizania? Et rn̄det dn̄s. Inimicus hō fecit hoc. Loco em̄ ꝑſonarū vtiliū ſeminant ſpine ⁊ ſentes. ⁊ talis inde fructus creſcit: quale ſemē ſeminat. Si frumētū/frumentū. ſi gaza/gaza. ſi vrtice/vrtice.

D
Incarnatio.
Quare ꝓpha dr̄ chriſtum ex ſemine Dauid magis q̄ aliorū ꝓcedere.

¶ Et ſi queratur cur citiꝰ ꝓpha dixit chriſtū ex Dauid ꝓcedere q̄ ex alijs regibꝰ ꝓpinquioribꝰ? Rn̄det ꝙ ꝓpter māſuetudinē ipſiꝰ Dauid qui in ſuo memēto dicebat. Memēto dn̄e Dauid: ⁊ oīs māſuetudinis eiꝰ. Mēſuetudinis dixit: non crudelitatis. qꝛ iuxta pſ. Māſueti hereditabūt terrā. i. derelīquēt heredes ī terra: nō tyrāni. Ait ei Polycraticꝰ de imꝑatoribꝰ ⁊ tyrānis Romanoꝝ q̄ ꝑſecuti ſunt eccleſiā dei: ꝙ nullꝰ eis de ſua ſtirpe ſucceſſit: ſꝫ fere oēs ſine ꝓle extincti ſunt. Sꝫ ꝓpter māſuetudinē Dauid: iurauit dn̄s Dauid veritatē ⁊ nō fruſtrabitur eū: de fructu vētris tui ponā ſup ſedē tuā. Ideo nobiles multū dn̄t filios ſuos edocere māſuetudinē a iuuētute: vt diſcāt poſtmodū ſuis ſubditis miſereri ⁊ cōpati: ſi velint poſt ſe hr̄des derelinquere: qꝛ teſtimonio ſaluatoris Mat. v. Mites poſſidebūt terrā. Et ꝓpt̄ hoc Iob multiplicē habuit prolē. Iob. vl. ¶ Scd̄o ꝓceſſit hoc germen ex eterno radice. Vidēs em̄ deꝰ pater q̄ eſt agricola ꝙ nulla inueniebat hūana natura in horto paradiſi: accepit ſtyluꝫ hūane nature ⁊ inſeruit in trūco diuinitatis ſue. ⁊ ſic factū eſt vt eſſet vna ꝑſona deꝰ ⁊ hō: ⁊ factꝰ eſt hō ꝑticeps diuinitatis. Et tūc cū hūana natura iādudū eēt botrus vel ſtylꝰ multū amarꝰ: facta eſt dulcis ꝑ aſſociationem cū diuinitate. Ro. xj. Tu aūt cū oleaſter eſſes inſertꝰ es in oliuā bonā. i. cū eſſes ſylueſtris plāta portās fructū acerbū inſertꝰ es in bonā diuinitatis plātā portās fructū optimū.

E
Incarnatio.

¶ Sꝫ circa hoc q̄rit quare dn̄s carnē ſic aſſumpſit ſibi: cū reges ⁊ principes dedignent minores? Cur igr̄ hūanā

Quare dn̄s humanā naturā aſſumpſit cū tantis miſerijs.

naturā multis ſubiectā miſerijs aſſūpſit? Rn̄det ꝙ ꝓpter duo hoc fecit. Prīo ad ꝑficiendū maiorē ⁊ minorē mūdū. Maiorē q̄dē vt finis coniūgeret ꝑncipio. Ipſe em̄ eſt deꝰ ⁊ hō: nūc eſt p̄mꝰ ⁊ nouiſſimꝰ. Primꝰ: qꝛ creator oīm. Nouiſſimꝰ: qꝛ hō qui inter creaturas vltimo creatꝰ eſt. Ut igit finis cōiungeret ꝑncipio deꝰ factꝰ eſt hō. Inde dr̄ alpha ⁊ o: principiū ⁊ finis. Ut ei dicit Ariſt. ij. celi ⁊ mūdi. figura ſpherica inter oēs eſt ꝑfectior. Primꝰ itē in creatiōe. nouiſſimꝰ in recreatiōe ⁊ reparatiōe. Eſa. liij. Reputauimꝰ eum nouiſſimū viroꝝ. Scd̄o carnē aſſūpſit ad cōpletionē minoris mūdi q̄ eſt hō. ſm Ariſt. viij. Phyſi. ⁊ hoc tripliciter. Prīo vt ꝑficeret eiꝰ naturalis appetitꝰ. Naturalr̄ em̄ inclinat hō ad alta ⁊ ſublima petēda. Hinc p̄mꝰ hō appetijt q̄dāmodo dei eq̄litatē. iuxta qd̄ pollicebat ſerpēs. Eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū. Nunc aūt ceſſet appetitꝰ talis: qꝛ natura hoīs exaltata eſt: nō q̄dē vſq̄ ad celos tm̄: ſꝫ etiā vſq̄ ad dn̄m celoꝝ: vſq̄ ad hoc vt ſit nubilis diuine nature: vt eſſemꝰ de ꝓgenie dei. Iuxta qd̄ dicit Aratus poeta. Ipſiꝰ etem̄ genꝰ ſumꝰ. Act. xvij. Inde Augu. xiij. de ſctā tri. In rebꝰ ꝑ tp̄s ortis nulla maior grā q̄ ꝙ deꝰ hō fieret: ⁊ hō deꝰ. Scd̄o vt ꝑ grām ꝑficeret: qꝛ ꝑ hāc cōiunctionē cōiūctū eſt caput eccl̄ie mēbris eiꝰ: ex quo influit mēbris vitā grē. pſ. Sicut vnguētū in capite chriſto: qd̄ deſcendit in barbā barbā Aarō. i. in fortes eccl̄ie q̄ fecerūt a ꝑncipio barbā tyrānis ⁊ diabolo ⁊ miniſtris eiꝰ. deinde deſcēdit in orā veſtimenti eiꝰ. i. in ſimplicibꝰ q̄ ſunt hūiles de eccl̄ia. Tertio vt ꝑficeret ꝑ gloriā: ſicut dicit Aug. ſup illō Io. x. Egredie̅t ⁊ īgrediet ⁊ paſcua iueniet. hoc totū erat bonū hoīs vt ſiue ingrederet: ſiue egrederet: paſcua in factore ſuo īueniret. Paſcua foris in carne ſaluatoris: paſcua intꝰ in diuinitate creatoris. ¶ Scd̄a cā quare carnem aſſumpſit fuit ad redēptionē gn̄is hūani. Matth. xviij. Venit filiꝰ hoīs ſaluū facere qd̄ perierat. Inde Pau. j. Tim. j. Ieſus chriſtus venit in hūc mūdū peccātores ſaluos facere: quoꝝ primꝰ ego ſum. i. maior. Sic dicant oēs. Ipſe em̄ eſt ille q̄ ad ouem ꝑditā dignāter deſcēdit: vt querat ⁊ inueniat. Lu. xv. Et qꝛ cōpletio vniuerſi facta eſt in natura nr̄a ⁊ redēptio ſilr̄ ꝓ nobis: iō totum qd̄ factū eſt: in nobis ⁊ ꝓ nobis factū eſt.

Vn̄ he due rōnes tāgunt Gal. iiij. Ecce dū venit plenitudo tp̄is miſit deꝰ filiū ſuū in terris. qn̄ ſcꝫ facta eſt plenitudo tpaliū rerū in ꝑfectione mūdi. ecce primā rōnem. ⁊ ſequit: vt eos q̄ ſub lege erant redimeret. ecce ſcd̄am. Et idē Eph. j. Propoſuit ī plenitudine diſpoſitionis tēporū inſtaurare oīa in chriſto: ⁊ que in celis: ⁊ q̄ in terris. Silr̄ hoc idē habet Eſa. x. Conſummationem. i. cōpletionem vniuerſi. ⁊ abbreuiationem. i. humiliationeꝫ qua exinaniuit ſe formā ſerui accipiēs: dn̄s deꝰ exercituū faciet in medio vniuerſe terre. i. Hierl̄m. vel in vtero virginis tamq̄ in medio oīs terre.

F
Rex.
Quō chriſtꝰ regnuit vt rex.

¶ Scd̄a cōditio huius regis eſt ꝙ re et noīe vere regno dei dominat: nō ſicut reges q̄ dicunt noīe: ſed nihil habent in re: dicunt reges: ſed nihil habēt in regno. vn̄ ſequit: Et regnabit rex. Primo quidē cum letitia ppl̄i ſui. Pſ. Dn̄s regnauit exultet terra. Scd̄o ad cōfuſionem ⁊ diſplicentiā ſuoꝝ inimicoꝝ. pſ. Dn̄s regnauit iraſcant ppl̄i. Tertio ad honorē famā ⁊ robur ſui regni. pſ. Dn̄s regnauit decorē indutꝰ eſt. indutꝰ eſt dn̄s fortitudinem ⁊ precinxit ſe. Quarto ad directionem vtilitatē ⁊ emendationem ſui regni. pſ. Dicite in gentibꝰ qꝛ dn̄s regnauit. Etem̄ correxit orbem terre. Nō eſt ergo mirabile ſi in aduentu eiꝰ ⁊ anteq̄ veniat clamat Nouel: cū tanta bona opet in pplo̅ ſuo. Dicūt tn̄ logici ꝙ differt multū dicere. Regnabit rex: ⁊ rex regnabit. ſicut differt dicere. Iſte monachꝰ natus eſt: ⁊ iſte natus eſt monachus. Iſte veſtitus eſt natꝰ: ⁊ iſte natus eſt veſtitus. qꝛ pōt q̄s rex regnare: ſꝫ nō regnabit rex. ſed tyrānus. Dupliciter tn̄ pōt intelligi ꝙ quis regnet rex. Uno modo: qꝛ mentis ſue compos: animi ſui rex eſt. vnde Anticlaudianus. Tunc oīa iure tenebis cum poteris rex eſſe tui. Dicebant philoſophi propterea Alexandrum magnū non eſſe hoc modo regem: qui cum oībus dominaret/ſuꝑpſius nō erat dn̄s.

G
Rex.
Dr̄a regis et tyrāni.

Scd̄o dicit regnare rex qn̄ pplm̄ in modū regis nō tyrāni regit. Utroq̄ mō regnabit dn̄s rex. Primo ſui. Qui pctm̄ nō fecit nec inuētꝰ eſt dolus in ore eius. Scd̄o mō regnabit rex: qꝛ ad vtilitatem ppl̄i ſui. Scd̄m em̄ phm̄. v. Politi. tyrānꝰ oīa ad vtilitatē ſuā diſponit. hic aūt cū diues eēt ꝓpter nos factꝰ eſt paup. ij. Coꝝ. viij. Scd̄o tyrānꝰ delectabilibꝰ intēdit. hic vero ꝑ totā vitā laboribꝰ inſudauit.

Uere em̄ languores noſtros ipſe tulit: et
dolores noſtros ipſe portauit. Eſa. liij. Ter-
tio vt dicit Ariſto. tyrannus nō vult ſub-
ditos hab[illegible] qui ſciant/valeāt/⁊ habeāt.
Uult em̄ eruditos/potētes/ ⁊ magnā poſ-
ſidentes a ſuo principatu (ne in eum inſur-
gant) abijcere. vnde Ariſt. iij. polit. Tyrā-
nor̄ eſt relegare excellentes viros extra ci-
uitatem aut patriā. Sic fecerūt Athenieē.
his q̄ habitabāt īſulas Thamos/Chios/
⁊ Leſbie. ɔtra pacta eor̄ co[illegible] humiliātes.
Et rex Perſarū poſtq̄ʒ ſubiecit Medos ⁊
Babylonios/ſapientes eor̄ qui qn̄q̄ʒ rem
publicā rexerant/diſperſit: mittendo eos
in diuerſis regionibus: ne in eū machina-
rentur. Hec Ariſto. Et idem in lib. v. Poli.
recitat conſiliū Periandri tyranni: ad quē
cum miſiſſet poſt captā vrbem quandam/
quidam noīe Thraſybolus (nō ille de quo
Juſtinus recitat in. v. lib. Hiſtoriarū ſua-
rum: q̄r ille nō erat tyrannus/ ſed tyran-
nos Athenieñ. occidit) quid acturus eſſet
nihil legato eius rn̄dit: ſed deſcendens in
agrum ſpicas alijs maiores preſcindebat
minorib⁹ derelictis: inſinuans ei oēs pre-
cellentes occidendos vel abijciendos: cete-
ros v̄o ſcʒ minores reſeruandos. Qui lega-
tus cum requiſitus eſſet de rn̄ſione Periā-
dri/rn̄dit ſe nihil ei dixiſſe/ ſed ſolū remi-
ſiſſe. Percōtanti v̄o Thraſybolo quid age-
ret. Rn̄dit eum preſcidiſſe ſpicas maiores
quo audito intellexit ſigno q̄d agendum
eſſet. Rex v̄o noſter vult ſubditos ſuos eē
ſapientes. Uult em̄ ipſe facere ⁊ docere.
vult etiā eſſe potentes ad bene operandū
⁊ ad habendū. Ait em̄. Ego veni vt vitam
habeant/⁊ abūdantius habeant. Joan. x.

D Rex. Quō rex nr̄ ſuis tot īmittit mala.

¶ Sed querit. ſi deus regnet ad noſtram
vtilitatem nō ad ſuā: quō ſeruis ſuis tot
mala immittit? Oēs em̄ qui pie volunt vi-
uere in chriſto pſecutionem patiunt. vn̄ ⁊
Gedeon. Judicū. vj. Si dn̄s nobiſcum cur
apprehenderunt nos hec mala? Preterea
q̄ mali regnent: vt d̄r Eccl̄es. x. Hoc malū
quaſi p errorem videtur a facie principis
eg[illegible]ediens. Quō ergo facit malos regnare
cum ſcriptura dicat tales errare? Rn̄deo
q̄ cur immittat ſeruis ſuis mala non eſt
noſtrum iudicare. Judicia em̄ dei abyſſus
multa. Et Prouer. xxv. Scrutator maieſta-
tis opprimet a gl̄ia. Eccl̄i. j. Profundum
abyſſi q̄s inueſtigauit? ¶ Poſſum⁹ tn̄ nō-
nullas rōnes ɔiecturare ad hoc. Prīa erit
q̄ iſtas tribulationes īmittit ad correctio-
nem nr̄am. Juſtū em̄ eſt patrem miſericor-
dem delinquentē filiū ad correctionē fla-
gellare. Nō em̄ regnaret de⁹ vt rex: ſi non
corrigeret inobedietes mādatis ſuis. Deu-
tero. xxviij. Si nolueris audire vocē dn̄i dei
tui: vt cuſtodias oīa mādata ei⁹: pcutiet te
de⁹ vlcere Egypti: ⁊ partē corporis p quā
ſtercora egerunt: ſcabie q̄ʒ ⁊ prurigine a q̄
curari nequeas. ſicut nunc apparet in fla-
gellatiōe qua nos flagellat quadā ſcabie
ſiſi morbo elephātino. ⁊ in hoc ſe oſtendit
dn̄s nr̄i amatorē. Nō em̄ pater corripit fi-
liū alienū: ſed ppriū. Joā. xj. Dn̄e ecce quē
amas infirmat. ¶ Scd̄o immittit ea[illegible]d
cautelā nr̄am: vt doceat nos fugere a ven-
tura ira. Hier. vj. Coram me infirmitas ⁊
plaga: erudire Hieruſalē. Arcū em̄ iā tetē-
dit: ⁊ parauit in eo vaſa mortis: ſcʒ īfirmi-
tates q̄ ſunt futuror̄ malor̄ preſagia: niſi
corrigam⁹ nosipſos. [illegible]reg. Nulla nocebit
aduerſitas ſi nulla dn̄et iniq̄tas. ¶ Tertio
hoc facit ad nr̄am vtilitatē: vt ſcʒ p infir-
mitatē minorem ſanet deteriorē. Prouer.
xx. Liuor vulneris abſterget mala. Uulne-
ret em̄ vnā partē ⁊ ignobiliorem: vt ſanet
nobiliorē. Mittit infirmitatē corporis vt
ſanet infirmitatē mētis. pſ. Adiuuit pau-
perem de inopia. Ad hoc eſt exēplū de mi-
lite: q̄ clerico portāti aquā benedictā dum
ſan⁹ erat: nihil dabat. Cū v̄o infirmaretur
dedit illi clerico denariū orās vt pro eo ro-
garet deū. Cui clericus. Jn quo ſtatu vos
inuenitis magis amare deū: ⁊ de deo eſſe
ſecurū? Rn̄dit miles q̄ in egritudine. Ad
quem clericus. Et ego [illegible]ogo deū q̄ ſemper
vos teneat in illo ſtatu. Dicit ſecundo ſm̄
Alex. de Hal. q̄ nō dicit Eccl̄es q̄ malum
principē regnare ſit error: ſed quaſi error
egrediens. Uidet em̄ error dū vtilitas or-
dinationis ei⁹ ignorat. ſed nō eſt error: q̄r
Job. xxxiiij. Propter pctā ppl̄i regnare fa-
cit hypocritā. Juſtū em̄ eſt vt talis ſit re-
ctor ciuitatis: quales ⁊ habitantes in ea.
Eccleſiaſtici. x.

A Aduentus. Quō in aduētu chriſti oīa re[illegible] nouat[illegible]

¶ Sermo. ij. pomeridianus per the-
ma precedens.

SJ in aduētu noui
regis oīa in regno renouant:
officiarij videlʒ ⁊ officia: nō eſt
mirabile ſi in aduētu chriſti re-
gis renouata ſunt oīa. Juxta illud Apoc. ſunt.

xxj. Ecce noua facio oīa. Sicut hirūdo cū
apparet tpis v̄nalis nouitatē infallibili-
ter ſuo aduentu declarat. ſic fili⁹ dei noue
gr̄e tp̄s annūtiat: in quo mutauit officia-
rios ſuos ſacerdotes ſm̄ ordinē Aaron in
ſacerdotes ſm̄ ordinē Melchiſedech. Jn
cui⁹ ſignū nūc renouat eccl̄ie officiū. Et q̄r
dū regnat rex mal⁹: expectat bon⁹: ⁊ ptim
viuit in ſpe futuri boni regis noui: ptim ī
diſplicētia ppt expectationē. iō in officio
hui⁹ tpis ptim ſupprimunt cantica letitie
Gl̄ia in excelſis: ⁊ Te deū. ptim retinent:
vt All'a. Sic ſcti ante chriſti aduētū ptim
erāt in gaudio pp̄ter certā ſpem liberatio-
nis p hūc futurū regē: ⁊ quodāmō in tri-
ſtitia pp̄ter tediū lōge expectatiōis. Hinc
Dauid dicebat. Dormitauit aīa mea pre
tedio. Jn ſignū cui⁹ (vt dicit Rich. in. iiij.
diſti. xiij. q. iiij. ar. iiij.) introit⁹ ſacerdotis
ad altare ſig̃t aduētū chriſti. ⁊ ītroit⁹ miſ-
ſe q̄ canit/deſideriū ſctōr̄ patrū de aduē-
tu ei⁹. Jdeo dicit q̄ in miſſa ſolēni nō dʒ
ſacerdos introire ad altare q̄uſq̄ʒ ſit ince-
ptus miſſe introit⁹: q̄r ante fuit chriſt⁹ de-
ſiderat⁹ q̄ veniret. Et q̄r in aduētu iſto re-
nouatū eſt tp̄s: ⁊ q̄r poſt tp̄s iuſtitie terri-
bilis ſecutum eſt tp̄s gr̄e ⁊ mie. iō nonies
dicit Kyrie eleiſon: p q̄d implorat diuina
mia. Cū em̄ p negligentiā primi hoīs duo
mala nobis acceſſerāt ex diuina iuſtitia iu-
ſte inflicta. vnū ex pte corpis ſcʒ mors. ſe-
cūdū ex pte aīe ſcʒ deſcēſus ad inferos: q̄r
oībus clauſa erat ianua celi. iuxta illō pſ.
Quis eſt homo q̄ viuit ⁊ nō videbit mor-
tem? ecce primū. Eruet aīam ſuā de manu
inferi: ecce ſcd̄m. Hoc tn̄ aduenīēte tpe nō-
dū dn̄s ſubuenit pme ruine: ſcʒ corpis. q̄r
nouiſſima inimica deſtruet mors: quā in
reſurrectiōe ſua nō cepit deſtruere. primā
tn̄ p miām ſuā in hoc aduētu deſtruxit. iu-
xta illō pſ. Uerūtn̄ de⁹ redimet aīam meā
de manu inferi: cū accepit me. i. humani-
tatē meā: qua ſe veſtiuit in domib⁹ virgīs
q̄ſi īveſtiario. iuxta illō pſ. De⁹ in domib⁹
ei⁹ cognoſcet. ſ. in domib⁹ ventris ⁊ mētis
cū ſuſcipiet eā. ſ. hūanitatē. Jbimus g̃ ad
iſtā domū dei īploraturi gr̄am dicē. Aue.

B Sapīa Chriſt⁹ oīa i ſapientia fecit.

¶ Poſt ɔditiones pmā ⁊ ſcd̄am regis nr̄i
matutino ſmone declaratas ſubſequit ter-
tia q̄ erit rex ſapiētiſſim⁹. Un̄ ſeq̄t. Et ſa-
piēs erit. Sapīa q̄dē ingenita quā nō ha-
bebit ex aliq̄ ɔſiliāte. Eſa. iiij. Quis adiu-
uit ſpm̄ dn̄i: aut q̄s ɔſiliari⁹ eius fuit? Sa-
piēs itē ſapīa vl'i: q̄r in eo ſunt oēs theſau-
ri ſapīe ⁊ ſciētie abſcōditi. Col. ij. Qua ita
mūdū dirigit vt p eā īpleat ⁊ habitet ter-
ra. pſ. Oīa ī ſapīa feciſti: īp[illegible]ta eſt terra.
Nō ſic pncipes q̄ ſi nō ſint ſapiētes dn̄t tn̄
inniti ſapiētū ɔſilio. ſʒ q̄r nō ſunt pruden-
tes oīa in pcipitiū ruūt. Si equ⁹ prim⁹ in
quadriga eſſet cecus quadriga cito rueret.
Mat. xv. Si cec⁹ ceco ducatū preſtet: am-
bo in foueā cadūt. Hoc patuit in Lamech
ceco: q̄ loco b[illegible]ſtie hoīem occidit. Gen̄. iiij.
Et in Sāſone: q̄ dum cecus eſſet ⁊ teneret
colūnas ſe ⁊ alios interemit. Judicū. xvj.
De q̄b⁹ verū eſt q̄d d̄r. j. Cor̄. ij. Aīalis hō
nō pcipit ea q̄ dei ſunt. Utinā ita ſtudioſi
eſſent in lege diuina ⁊ ſmonib⁹ audiēdis:
ſicut ſunt in ſcacis ⁊ aleis. Jdeo nūc vidē-
tur multe terre deſerte: ⁊ multe abbatie ⁊
eccl'ie olim bn̄ dotate. ⁊ hoc q̄r nō regunt
ſapīa. Eccl̄i. xvj. Ab vno ſenſato inhabita-
bit patria ⁊ a trib⁹ impijs deſeret. ¶ Sed
querit quō d̄r rex iſte ſapiētiſſim⁹: cū non
iudicaret rex ſapiēs q̄ de regio ſtatu deſcē-
deret in ſtatū ſerui ⁊ in puluerē: cū ſtat⁹ re-
gis ſapiētis debeat eſſe nobiliſſim⁹ ⁊ alt⁹?

C Incarnatio. Quō carnē aſſumens chriſt⁹ non eſt mutatus.

Scd̄o q̄r rex ſapiēs terrā ſuā alijs nō diui-
dit ⁊ diſtribuit: nec diminuit ſʒ potius au-
get. Jſte venit vt diſtribuat regnū ſuum.
Mat. xxv. Poſſidete regnū q̄d vobis pa-
ratū eſt. Tertio q̄r vir ſapiēs vbi facilius
mediū inueniret p q̄d poſſet optatū finē
attigere nō difficili⁹ q̄reret. Potuiſſet aūt
ſolo v̄bo redemptionē hūani gn̄is facere:
quō ergo difficili⁹ mediū q̄ſiuit ad hoc fa-
ciendū: ſcʒ incarnari ⁊ tāta mala pati? Ui-
det q̄ nō ſapiēter egerit. ¶ Ad q̄d d̄r prio
q̄ nō iō rex iſte mutat⁹ eſt q̄r carnē aſſum-
pſit. Sicut em̄ ſol dū ɔiūgit lune lʒ videa-
tur obſcurari ⁊ eclipzari: tn̄ in rei veritate
nō mutat ſʒ ſolū impedit ne ei⁹ lumen ad
nos veniat aut ne videat. Sic q̄n dei fili⁹
mortali nature ɔiūct⁹ eſt ⁊ mortalis fact⁹
tn̄ in rei v̄itate nō eſt mutat⁹ ſʒ ſemp man-
ſit q̄d erat. Malac. vl. Ego dn̄s ⁊ nō mu-
tor. Jdeo ſi ab eo q̄ram⁹. Amice quō huc
intraſti? rn̄debit ſine ſue maieſtatis di[illegible]i-
nutione. Sicut imago intrat ſpeculū ⁊ ef-
ficit viſibilis nō tn̄ in ſe mutat vel minuit
ſic fili⁹ dei in carnē ⁊ mūdū intrauit fact⁹
viſibilis p carnis aſſumptionē. nec pp̄ter
hoc celſitudo ſue diuinitatis diminuta eſt
nec in aliquo ɔmutata. Mat. xxij. Jntra-
uit rex vt videret diſcūbētes: pp̄ter cuius

introitū nō dimiſit eſſe rex: qꝛ intrauit rex
Neq; em̄ rex Niniue cū ſurrexit de ſolio et
ſacco indutꝰ eſt/ deſijt eſſe rex. Sic nec chri
ſtus qui nullo dimiſſo ſolio ſacco hūanita
tis veſtitus eſt. Rex em̄ ſapiēs de ſingulis
ſuoꝝ ſubditoꝝ malis aliqd experit vt ſciat
cōpati: ſinguloꝝ cōditiōes inſpicit vt cor⸗
rigeret ⁊ remediū adhibere ſciat. Ideo chri
ſtus rex ſapiens de quolibet ſtatu aliquid
aſſumpſit. de ſtatu nature integre pcī im
munitatē. de ſtatu nature lapſe corporis
mortalitatē. de ſtatu nature reparate grē
plenitudinem. ⁊ de ſtatu nature glorifica⸗
te fruitionē. Et qꝛ regis ad intuitū totus
cōponitꝰ orbis: ne ſuus ppl's ad ſupbiā de⸗
clinaret exinaniuit ſe ⁊ paruus factus eſt.
Qꝛ em̄ mūdus extra mēſurā erat in hono
ribꝰ: diuitijs: ⁊ delicijs excedēs: q̄ ſine mē
ſura erat ſe poſuit ad puā mēſurā corpis
vt nos ad menſurā reduceret: cōtra ambi
tioſos q̄ pedes hūt leporinos. Optime em̄
aſcendit lepus ad montē: ſed ad vallē dif⸗
ficulter deſcendit: qꝛ pedes eiꝰ anteriores
ſunt poſterioribꝰ breuiores. Sic ambitioſi
ſemp volūt ad dignitates aſcēdere tanq̄
ad montes: raro vō vel nunq̄ ad hūilita⸗
tis valles. i. ad opa laborioſa: meritoria: ⁊
oneroſa: qꝛ lꝫ habeāt pedes affectionū an
te ⁊ retro ſcilꝫ ad bona paradiſi: ad q̄ nos
opꝫ tendere: ⁊ ad bona mūdi qbꝰ nos opꝫ
viuere. pedes tn̄ poſteriores ſcꝫ ad tpalia
longiores ſunt q̄ ad ſpūalia: qꝛ plus dili⸗
gūt ſeculi huiꝰ vanitatē q̄ deſcēdere ſicut
chriſtꝰ ꝑ hūilitatē. Diſcāt etiā prelati mo⸗
derni cōdeſcēdere ſuis ouibꝰ ꝑ hūilitatem
ad cognoſcēdū vultū cōſciētie eaꝝ: nec exi
ſtimēt illō hūile: ſꝫ grāde opꝰ: qd̄ dn̄s eoꝝ
princeps paſtoꝝ a pncipio ſue natiuitatꝫ
adipleuit. ¶ Dicit ſcd̄o ꝙ rex ſapiens nō
ſemp adaugēdo regnū ſuū ſapienter agit:
qꝛ quāto regno maiora ſunt tāto piculoſio
ra ⁊ minꝰ ꝑmanētia. De h̄ exēplificat Ari.
in. v. Poli. de Theopōpo qui ab vxore re⸗
dargutꝰ ꝙ regnū ſuſceptū a ꝓgenitoribꝰ
ſuis grāde abbreuiaſſet. rn̄dit ſic feciſſe: qꝛ
regnū minꝰ erat/ ſꝫ ſtabiliꝰ. Grādis em̄ cā⸗
pana citiꝰ q̄ parua frangit. Iſte tn̄ rex ſic
ſapiēter regnū ſuū oībꝰ cōicat ꝙ nō inde
diminuit. ¶ Dicit tertio ꝙ nō eligēda eſt
via facilior ſꝫ commodior. Potuiſſet vtiq;
dn̄s ſi voluiſſet filios Iſrael ītroducere in
terrā ꝓmiſſiōis nō faciēdo ꝓdigia in terra
Egypti terribilia in mari rubro: mirabilia

D
Rex.
Quō
regna
eſſe ni⸗
mis bo
na non
eſt bo⸗
num.
E
Uia.
Quō
nō ſēp
eligēda

in terra Cham: ſed nō fuiſſet demōſtrata
eiꝰ ſapientia: potētia: ⁊ bonitas: quare filij
Iſrl' facile obliti eſſent dei. Sic dn̄s redē⸗
ptionē nr̄am ſolo vbo potuiſſet opari: in q̄
potētiā/ ſapiam/ ⁊ bonitatē nō demōſtraſ
ſet: nec cor hūanū ad ſui notitiā ⁊ amorē
attraxiſſet: ſed ſapīa ſua attigit a fine vſq;
ad finē fortit. i. a pncipio īcarnatōis vſq;
ad finē paſſiōis. vel a fine ⁊ extermínio vi
tioꝝ vſq; ad intentū finem virtutū. Et ſic
diſpoſuit oīa ſuauiter vt etiā guſtaret hō
facile q̄ ſuauis eſt dn̄s: ⁊ ꝙ mie eius ſup
oīa opa eiꝰ. Tanta em̄ in hoc ope appuit
eiꝰ ſapīa vt etiā angeli deſiderarēt vt oſtē
deret viā illā prudētie de incarnatiōis mō
⁊ de modo quo ꝓcutere ſuperbū debebat:
quā tūc intelligebāt: vt ait Apl's Eph. iij.
Que ſit diſpēſatio ſacrī abſcōditi a ſeculis
in deo: vt innoteſcat pncipibꝰ ⁊ ptātibꝰ in
celeſtibꝰ: qd̄ poſtea experimento cognoue
rūt. ¶ Quarta huiꝰ regis ꝯditio eſt ꝙ erit
ſummꝰ iuſtitiariꝰ ⁊ iuſtitie opator. vn̄ ſub⸗
dit. Et faciet iudiciū ⁊ iuſtitiā in terra. Sꝫ
dices. Cū paruulus ſit rex noſter: quō fa⸗
ciet iudiciū ⁊ iuſtitiā: hoc em̄ nō eſt officiū
pueroꝝ? Dicit ꝙ paruulꝰ nutrice indiget
que alat eū/ ⁊ q̄ diſcat ambulare: ſic qꝛ par
uus eſt dn̄s/ ꝓuidet ſibi pater de nutrice
optima ſcꝫ iuſtitia/ q̄ dirigat greſſus eiꝰ.
iuxta illō pſ. Iuſtitia ante eū ambulabit:
⁊ ponet in via greſſus ſuos. Eſt ei iuſtitia
nutrix regni: de qua ſapiēs. Sap. vij. Ue⸗
nerūt mihi oīa bona pariter cū illa. Eius
aūt ablatio eſt regnoꝝ ꝑditio. Licet ei de⸗
ſit iuſtꝰ iudex ad iudicandū/ fortis ad exe⸗
quendū/ patiēs ad diſſimulādū: nō tn̄ diu
patit eos q̄ ꝑ iniuſtitiā pauperes moleſtāt
Si em̄ pnceps nobilis ſub ſe balliuū quē⸗
dā haberet q̄ ꝑ iniuſtitias terrā ſuā deſtrue
ret: eū auferret q̄citius: quātomagis chri
ſtus? Nullū em̄ violentū (vt vult Ariſto.)
ꝑpetuo durat. Propterea ait dn̄s Mat.
xxj. Auferet a vobis regnū ⁊ dabit genti
facienti fructꝰ eius. Sicut ſi auferret ſol' a
terra auferrent oīa bona. ſic ablatio iuſti⸗
tie. de qua Malach. iiij. Orietur vobis ti⸗
mentibus deū ſol iuſtitie. Scd̄o dicit iuſti
tia regni ꝓtectrix. Sedet em̄ rex vel iudex
inhoneſte in throno ſine tapetibꝰ iuſtitie
pſ. Iuſtitia ⁊ iudiciū pparatio ſedis tue.
Si aūt nō fecerit iuſtitiā/ ſibi timeat rex.
vnde Cyprianus de. xij. abuſionibꝰ ſeculi.
Sciat rex ꝙ ſicut primꝰ in throno ꝯſtitutꝰ

eſt via
facilior
ſꝫ ꝯmo
dior.

F
Iuſti⸗
tia.
Quō
iuſtitia
dr nu⸗
trix re⸗
gnoꝝ.

eſt: ſic ⁊ in penis (ſi iuſtitiā nō fecerit) pri⸗
matū habiturꝰ eſt. Oēs em̄ pctōres quos
ſub ſe in preſenti hꝫ: ſupra ſe mō plagali
in pena futura habebit. Sed ſi iuſtitiā fe⸗
cerit euadet iuſtitia eum ꝓtegente aduer⸗
ſarioꝝ manus. in quo cōfidebat Dauid di
cens. Feci iudiciū ⁊ iuſtitiā: nō tradas me
calūniantibus me. ¶ Sed querere poſſet
qs differentiā inter iudiciū ⁊ iuſtitiā: cum
frequentiſſime in ſcriptura ſacra illa duo
ſimul inueniant cōiuncta? Dicit ꝙ talis
eſt differentia: qꝛ iudiciū importat diſcuſ⸗
ſionem ⁊ ſniam: iuſtitia deſignat executio
nem. Quidā em̄ ſunt qui nullum facere vo
lunt iudiciū impediti aut rācore: odio: vel
amicitia: qui pro amicis: qꝛ ſibi ꝓpinqui
ſunt iudicant. pro his quos odio habent
male ſentiant. ſicut diſtātes a nobis q̄uis
ſint magni: nihilū tn̄ iudicamꝰ. Res vō ꝓ⸗
pinqua oculo non ſinit aliud videre q̄ qd̄
prope eſt. Aut etiā nō iudicāt corrupti pe⸗
cunia. Uirga piſcatoris q̄uis recta: ſi tn̄
paruū piſcem accipiat/ modicū inclinat.
ſi vō magnū ita inclinat virga a rectitudi
ne ꝙ aliqn̄ frangit. Sic virga iuſtitie (q̄ in
pſ. dr. Uirga directiōis: virga regni tui.)
pro modico munere ad partem offerentē
inclinat: pro magno frangit. Antiquitus
apud Romanos depinxit quidā pictor iu
ſtitiā in forma mulieris/ nullos oculos et
manus habentis. Dum aūt ſeruus magi⸗
ſtri pictoris accederet ad pingendū manꝰ
⁊ oculos illius imaginis: ſupueniens ma⸗
giſter ꝯtradixit dicens. Si oculos ⁊ manꝰ
haberet iuſtitia: ipſam fore peſſimā latro⸗
niſſam. Si em̄ ſagittarius trahens ad ſi⸗
gnū vt ipſum directe tangat: vnū claudit
oculū ⁊ aliū ſemiclaudit: ſic q̄ rectitudinē
ſigni iuſtitie vult attingere: oclos claudat
ad pecuniā. Et vtinā oēs iudices ceci eēnt
oclis illis: vt nō viderēt pecūiā. Sūt aūt ⁊
alij q̄ ⁊ ſi faciāt iudiciū: nō tn̄ iuſtitiā. i. iu
ſtitie executionē: qꝛ vl' nō faciūt: vel eā ma
le exequunt: vl' eā nō audēt facere. Sicut
vulpes in curia ſimiarum cōmiſſa ad exe⸗
quendum contra leonem: dixit ꝙ parata
eſſet exequi dūmodo ab vnguibus ⁊ gry⸗
phis leonis eſſet ſecura. Sicut ei litere re⸗
gie ſine ſigillo ⁊ cauda: in qua ſigillum ap
ponitur nō proſunt: ſic nec iudiciū ſine iu⸗
ſtitia. ¶ Sed querit vtrū chriſtus fecerit
de facto iudiciū ⁊ iuſtitiam in terra in ſuo
aduentu? Et videt ꝙ nō: qꝛ gloſ. ſup illo.

G
Iudi⸗
cium.
Iuſti⸗
tia.
Que
dñia eſt
inter iu
diciū ⁊
iuſtitiā

H
Aduen
tus.
Utrū
chriſtꝰ

Miam ⁊ iudicium cantabo tibi dn̄e dicit
Miam in primo aduentu: ⁊ iuſtitiā in ſe⸗
cundo: nō ergo in primo. Scd̄o qn̄ quere⸗
bat ab eo ꝙ diuideret hereditatem: rn̄dit
Luc. xij. Quis me conſtituit iudicem inter
vos? Tertio dicit Ioā. viij. Ego nō iudico
quēq̄. Quarto abſoluit mulierē meretri⸗
cem. Io. vij. qn̄ debebat eam cōdemnare.
Oppoſitū dicit tex. Faciet iudiciū ⁊ iuſti⸗
tiam in terra. ¶ Dicitur primo ſm̄ Bona.
diſt. xlvj. iiij. ſenten. ꝙ in omni ope dei eſt
mīa ⁊ iuſtitia. iuxta illud pſ. Uniuerſe vie
dn̄i mīa ⁊ veritas. Sup quo Caſſiodorus
id eſt in omni opere dei mīa ⁊ iuſtitia. pſ.
Iuſtus dn̄o in oībus vijs ſuis: ⁊ ſctūs in
oībus opibꝰ ſuis. Et pauloante dicit. Mi
ſerationes eius ſuper oīa opera eius.
¶ Dicitur ſcd̄o ꝙ mīa ⁊ iuſtitia in deo tri
pliciter accipi poſſunt. Uno mō pro cōde⸗
centia diuine bonitatis: vt dicat deus iu⸗
ſte agere qn̄ facit qd̄ ad euꝫ ſpectat. iuxta
illud pſ. Honor regis iudicium diligit. i.
honor regis dei diliget ꝙ res fiant ſicut
decet. Et ſic in omni opere qd̄ creauit deꝰ.
qꝛ creaturā facit/ miſericorditer facit. ⁊ qꝛ
facit eam ſicut decet: iuſte facit. Secundo
capitur iuſtitia pro liberalitate in retribu
tione premioꝝ: ⁊ mīa pro pietate in effu⸗
ſione donoꝝ. Et ſic in oī retributiōe eſt iu⸗
ſtitia: inquantum deus ſolūmō dat bona
aliquo mō merētibꝰ ea: vel ꝓpter aliquos
q̄ alſ meruerūt: ⁊ etiā mīa: qꝛ plus q̄ me
ruerūt. Tertio mō iuſtitia capit pro ſeueri
tate penarū: ⁊ mīa ꝓ ſubleuatione maloꝝ
Et ſic etiā in oībꝰ eſt iuſtitia puniendo/ et
mīa in minꝰ puniendo. Dicit tertio ꝙ in
primo aduentu fecit ſummū opus iuſtitie
vt dicit Rich. iij. ſenten. quicqd homo deo
debuit/ reddidit. et plus q̄ hō reddere po
tuit. Idē em̄ incarnatus ⁊ paſſus: qd̄ egit
pro nobis reddidit. Pſal. Dn̄s retribuet
ꝓ me. Sed quia hoc non erat ſine miſeri⸗
cordia: ideo ſubdit. Domine miſericordia
tua in ſeculum. Homo etiam erat debitor
ſeruitutis: quia contemptor fuerat liber⸗
tatis quādo ſe ſubiecit aduerſario ſuo ſi⸗
bi conſentiendo. Sed pro nobis dominꝰ
oīmodam obedientiam reddidit: nullam
alias debens. Matth. iij. Sic enim decet
nos implere oēm iuſtitiā: ſe ſcꝫ humilian⸗
do ſeruo. Gal'. iiij. Ecce dum venit plenitu⸗
do tpis miſit deus filium ſuū in terris na
tum de virgine. Ecce mīam magnā. Sed

in ſuo
aduētu
fecerit
iudiciū
⁊ iuſti⸗
tiam.

I
Iuſti⸗
tia.
Quō in
deo iu⸗
ſtitia ⁊
mīa tri
plr acci
pi pn̄t.

Universidad de Deusto Biblioteca

quod ſubdicit: factū ſub lege: opus maxime iuſtitie oſtēdit: vt legem quā fecit ipſe tulerit. Ideo ſm eundē doctorē. Dicit quarto ꝙ in primo aduētu magis apparuerūt opera mie ꝙ̄ iuſtitie: ſed ecōtrario erit in ſcđo. Sicut enī in primo ſoluit debitū pro hoīe qđ ſoluere nō poterat purus homo: ſic in ſcđo exiget ab hoīe peccatore qđ ſoluere nō poterit ineternū. Ideo dicit dies illa dies ire nō mie. Pſal. Tunc loquetur ad eos in ira ſua ⁊c.

R
Iudiciū dei. De duplici iudicio dei.

Dicit qnto ꝙ duplex eſt iudiciū dei: vnū diſcretiōis quo diſcernit credētes a nō credētibus. Ioā.ix. Ego in iudiciū veni: vt qui nō vidēt videāt: ⁊ qui vident ceci fiant. De quo pſal. Iudica me deus et diſcerne cauſam meā de gente ⁊c. Et ſic in primo aduētu ſepe iudicauit dñs vt patet in illis quos ſeparauit ⁊ eiecit de templo: ⁊ de peccatrice quē ſuo iudicio iuſtificauit: ⁊ de publicano quē phariſeo prepoſuit. Aliud eſt iudiciū condēnationis: ⁊ iſtud habuit in primo aduētu tantūmodo in ore pronūtiando ⁊ prenūtiādo. Apoca.i. De ore eiꝰ exibat gladius ex vtraqꝫ parte acutus ſcꝫ dānatiōis ſicut Ioā.viij. pronūtiabat in peccatis veſtris moriemini: ſꝫ non tunc executꝰ eſt: qꝛ illud extremo reſeruauit iudicio.

L
Iuſtitia. Utrum ante aduentū chriſti vigebat iuſtitia in terra.

¶ Sed cōſequēter quis querere poſſet. Fiebat ne ante tēpus aduētus chriſti iuſtitia in terra: cū hoc pro magno mirabili ponatur eſſe faciendū in aduētu chriſti. An ne dimiſerit dñs per tot tēpora mundū ſine iuſtitia? Reſpondetur ꝙ duplex pōt intelligi iuſtitia vna hoīs ad hominē: ⁊ illa aūqꝫ vigebat in terris: vtpote tēpore bonorū regū. Alia intelligebatur in ordine ad demonē iniuſte detinentē hoīeꝫ qui tñ homo iuſte detinebatur: ⁊ iſta nō fuit ante aduentū Chriſti. Sicut enī vſurariꝰ qñ debitor nō eſt de ſoluēdo: accipit filios et filias et redigit in ſeruitutē. iuxta illud mulieris clamātis ad Heliſeū. Ecce venit creditor: vt tollat duos filios meos. Mutuauerat autē peccator Adam ⁊ nō habebat vnde ſoluere: ideo diabolus totā eius poſteritatē occupauit: ⁊ ita factū eſt: quouſqꝫ verus Heliſeus dñs Jeſus venit in hunc mundū: q̇ fecit oleū mie abūdare/ et de meritis ſuis partim ſatiſfecit ꝓ nobis: et partē dedit ad vitam noſtrā: ſicut dictū eſt mulieri. Redde creditori tuo: tu autem et filij tui viuite de reliquo. Sꝫ dices: iam preſcripta erat detētio illa a diabolo. Dicitur ꝙ nō. Tū primo: qꝛ per Moyſen ꝓcuratorē dei ꝓclamauerat ſe deꝰ de foro illo ad interrūpendā ꝑſcriptionē: dicēs Pharaoni qui diabolū repreſentabat. Exo.iiij. Dimitte populū meū vt ſacrificet mihi in deſerto. Item habuit ſynderēſim.i. cōſciētiam que ſemꝑ reclamabat: q̄ erat de parte dei: de qua Iob.i. Ego effugi ſolus: vt nuntiarē tibi. Hoīe enī peccāte illa ſola reclamat et nuntiat peccatori ꝙ male agit. Tum ſcđo: quia non poterat ꝑſcribere: qui dolo ceperat poſſidere. Fraude enī per ſua mēdacia hoīem deceperat. Tū tertio quia plus petēdo debebat cadere a iure. Petijt autē non ſolū hoīem qui peccauerat: ſꝫ totam eius poſteritatē. Inde clamabat genus humanū. Apprehēde arma ⁊ ſcutū: ⁊ exurge in adiutoriū mihi. Cōclude aduerſus eos q̇ perſequūtur me.i. accipe cōcluſionem contra eos: ⁊ dic anime mee: ſalus tua ego ſum. Multi enī dicūt aīe mee: nō eſt ſalus ipſi in deo eius.i. qui ſunt de parte malorum ſcilicet demones. Propterea dic anime mee: ſalus tua ego ſum.

M
Chriſtꝰ Chriſtꝰ dicitur differēter dñs ab alijs dñis.

¶ Quinta huiꝰ regis cōditio eſt ꝙ regnabit amabilis pplo. Unde ſubdit: ⁊ hoc eſt nomē qđ vocabūt eum dñs iuſtus noſter. Erit enī ille rex dñs: erit iuſtus et erit noſter. Dñs quo ad diuinitatē: iuſtus quo ad aīam: ⁊ noſter quo ad corpus. Eſt enī dñs nō ſicut dñi terreni qui in vna parte dominantur: qꝛ iſte vbiqꝫ. ps. In oī loco dominatiōis eius. Scđo huic dño ſunt oīa ſubiecta. ps. Oīa ſubiecisti ſub pedibus eius. Non autē dñis terrenis q̇ ſepe a vermibꝰ ⁊ pulicibus impugnantur. Tertio terrenꝰ dñs de ſubditis non pōt facere ad nutū: ſed ſepius reſiſtūt ⁊ multa mala cōtra eum cogitant ⁊ ſepe rebellāt. De iſto dicit pſal. Oīa quecumqꝫ voluit fecit in celo ⁊ in terra. Et Heb.iiij. Oīa nuda ⁊ apta ſunt oculis eiꝰ: ad queꝫ nobis ſermo. Quarto alij domini terras ſuas deſertas non ad nutū habitare faciūt. De iſto etiā dicitur. Dñs diluuiū inhabitare facit. Quinto alij regnāt ad tempus: de iſto ſubdicitur. Et ſedebit dñs rex in eternū. Sexto alijs regibꝰ ſeruiūt ſubditi ad vtilitatē eorū: huic autē ad vtilitatē noſtrā ſeruimꝰ. Aug.viij. ſuꝑ Gen. Deꝰ ſolus dñs eſt: qꝛ illi nō ad ſuā ſed nrāꝫ vtilitatē ſeruimꝰ: cū ſibi ſimꝰ inutiles.

N
Iuſtitia.

Scđo dicitur iuſtus: qꝛ iuſtitia cingitur. Eſa.xi. Erit iuſtitia cingulū lūborū eiꝰ: qꝛ ſicut cingulū ex

Quomodo iuſtitia dicitur eē cingulum lūborū.

equo diuidit hoīem in duas partes: ſic iuſtitia ad equalitatē duas partes reducit. Sꝫ frequēter dū in cingulo pendet aliq̇d: inclinatur ad vnā partē. Sic de iuſtitia cum muneribꝰ ad vnā partē trahitur. In cingulo enī quandoqꝫ pendent claues: qꝛ multi fauore iuſtitie inueniūt claues eccl'ie ⁊ bona bñficia. Scđo pendet burſa vel gibaſſaria: q̄ ſi ſit vacua: tunc eſt burſa puellaris: in qua nihil inuenitur/ niſi forte acus vel filū. Sic in q̇bus pēdet illa burſa vacua puelle ſunt et incorrupti: ſꝫ raro tales ineniūtur. Tertio ibi pēdet gladiꝰ: qꝛ tales ferūt gladiū in vindictā malorū. Tertio dicitur nr̄. Primo ad ſeruiendū. Matth.xv. Filius hoīs nō venit miniſtrari ſed miniſtrare: vñ ⁊ lauit pedes: imo lauit nos ī ſanguie ſuo. Scđo ad nutriēdū ⁊ comedendū. vñ ait Ioā.vi. Ego ſuꝫ panis. ps. Deus meꝰ enutries me. Tertio ad refugiēdū ⁊ ſaluādū. Pſal. Deꝰ nr̄ deꝰ ſaluos faciēdi ⁊ iterū. Deꝰ refugiū nr̄m ⁊ virtꝰ. Quarto ad vēdēdū/ pēdendū ⁊ depēdendū: ſicut fecit Iudas. Quīto ad acq̇ritandū. Qꝛ enī ſoluere non poteramꝰ: ꝓpterea nobis dedit eū pr̄. Ber. Totū qđ dare poſſuꝫ hoc miſerū eſt corpus: tñ ſi dedero ſatis eſt: ſi quo minꝰ addo corpꝰ eius. Meū enī ē et de meo. De te dñe ſupplicas qđ in me minꝰ habeo. Paruulꝰ enī datꝰ eſt nobis. Fuit quoqꝫ aſinus noſter ad portādum onera noſtra.i. Petri.ij. Peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuꝑ lignū.

O
Iuſtitia. Effectꝰ iuſtitie eſt pax.

¶ Quinta huius regis cōditio ꝙ ipſe erit rex pacificꝰ. Uñ ſubdit: in diebꝰ illis ſaluabitur Iuda: ⁊ Iſrael habitauit cōfidēter. Ex iuſtitia enī pax ꝓcedit. Iac.iij. Fructꝰ iuſtitie in pace ſeminatur: qꝛ premiū eternū (qđ eſt fructꝰ iuſtitie) ex pace ꝯſciētie ꝓcedit: imo ⁊ etiā fructꝰ iuſtitie tpalis. Sicut enī ꝑ motū firmamēti oēs orbes ⁊ planete pacifice mouentur: trahuntur ⁊ regūtur: ita ꝙ vnus alterū nō turbat nec īpedit: ſic per actū rigoris iuſtitie ſuꝑioris: inferiores in pace diriguntur. Eſa.xxxij. Erit opus iuſtitie pax: ⁊ cultꝰ iuſtitie ſilētiū: tali mō ꝙ ppl's nō murmuret: ⁊ ſecuritatis in ſempiternū et ſedebit ppl's meus in pulchritudine pacis: in tabernaculis iuſtitie: ⁊ ī requie opulenta. Pulchritudo enī pacis in triplici requie ꝯſiſtit: ſcꝫ in requie gaudioſa: qꝛ ſedebit vir ſubter quercū ſuā et ſuꝑ vineā ſuā: vt comedat ⁊ bibat: ⁊ nō erit q̇ exterreat. Scđo in requie ſecura: qꝛ ſequitur. Et cōflabunt gladios ſuos in vomeres: et lanceas ſuas ī falces nihil timētes. Tertio in req̇e opulēta: qñ in opulētia diuitiarū req̇eſcēt agricole ⁊ artifices. Qđ nōdū vidi in hoc regno cōpletū: ſed ſemꝑ inopia circūdedit eos.

P
Iuſtitia. Quare ita homines obloquūtur contra officiarios iuſtitie.

Sꝫ queritur cur ita murmurat ppl's cōtra hoīes iuſtitie ⁊ contra ſuos ſuꝑiores? De eis multū videtur ppl's obloqui. Dicitur ꝙ hoc ideo eſt. Prīo qꝛ ipſi ſunt facies reipublice: ideo videtur cito eorū macule tāꝙ̄ magne: ſꝫ aliqñ ſunt parue vbi macula manuū ⁊ alioꝝ mēbrorū q̄ cooperiuntur nō ita reputantur. Periculū tñ eſt ꝑcurere faciē hoīs pluſꝙ̄ aliud mēbrū: hoc etiā ꝯtīgere pōt: qꝛ cōiter ppl's affectiōe ſua ducitur: ⁊ de his ꝑ affectionē iudicat q̄ nō nouit. Sic ergo chriſtꝰ eſt rex iuſtitie ⁊ rex pacis: ꝓpter qđ cōparatur Melchiſedech q̇ interpretatur rex iuſtitie: q̄ erat rex ſalem.i. pacis. Et ſi iterū dicatur: quō pōt eē chriſtꝰ rex iuſtitie: cū nūc habeat manꝰ ligatas a matre. Iuſtitia aūt que manꝰ habet ligatas: parum aut nihil ꝓdeſt. Dicitur ꝙ manꝰ hꝫ ligatas a mr̄e: ne ita dure puniat pctā hoīm ſicut antiq̇tus vt patet ex ſcripturis: ſꝫ nō hꝫ ita ligatas quin cōtineat oīa in manu ſua ſicut prius. Pſal. In manu tua dñe oēs fines terre. In quo oſtēdit alligādas eſſe manus tyrānorū: q̇ nō ſapiētia ⁊ cōſilio regūt ſꝫ violētia et fortitudine: q̇ dicūt illud. Sapiē.ij. Sit fortitudo noſtra lex īiuſtitie. Iuſtitia autē cū prudētia habēt dirigere fortitudinem. Inde Eſa.xi. Spūs cōſilij ꝓcedit ſpiritum fortitudinis quaſi director eiꝰ. Uñ ⁊ dicitur priuſꝙ̄ iniret bellū ꝯſulebat dñm. Septima huiꝰ regis ꝯditio eſt ꝙ regnabit rex victorioſiſſimꝰ ⁊ glorioſiſſimꝰ: hic ⁊ ſubditur. Propterea hec dicit dñs: quia ecce dies veniūt ⁊ nō dicēt ampliꝰ. Uiuit dñs qui eduxit nos de terra Egypti: ſed viuit dñs q̇ duxit ⁊ adduxit ſemē domꝰ Iſrl' de terra aq̇lonis ⁊ de cunctis terris ad quas eiecerā eos ⁊ habitabūt in terra ſua.

Q
Dies. Quō dies hominis ſunt dubij generis.

Dies enī nr̄i recedūt ⁊ dies dñi veniūt ⁊ permanent. Dies ſiq̇dē nr̄i apud grāmaticū ſunt dubij generis: ⁊ plus eſt de feminino ꝙ̄ de maſculino: plus in eis eſt de aduerſitate ꝙ̄ de ꝓſperitate. Uñ cuꝫ ſalutatur homo non dicitur bonus dies ſed bona dies in feminino. Dies autēꝫ domini permanēt. Pſal. Anni tui non deficient: vbi de diebus hominis dicitur. Dies eius ſicut vmbra pretereūt. Umbra autē nec exiſtentiā nec per

Universidad de Deusto
Biblioteca

manentiã habet. Ideo Hieremias ꝓphe-
ta non deſiderabat dies humanos. Hiere.
xvij. Diem hoīs non deſideraui. tu ſcis: ſed
dies dñi de quibus hic loquiť: in quibus
deus tam grande faciet beneficiũ ꝙ non
erũt in memoria priora: ſcilicet eductio de
Egypto: tranſitus maris rubri: ingreſſus
terre promiſſionis ⁊ ſic de alijs: ſed erunt
noua in memoria ſcȝ beneficiũ incarnatio
nis/paſſionis/reſurrectiōis ⁊ ſic de alijs:
per q̄ habitare nos faciet in terra noſtra
paradiſi. Amen.

¶ Eadem dñica prima aduentus. Sermo
tertius per thema. Dicite filie Sion. Ecce
rex tuus venit tibi māſuetus. Matth. xxi.

A
Aduentus.
Quare prophete ⁊ euāgeliſte tot ⁊ tāta loquũtur de hoc aduentu.

Queri poſſet qua
re ita ſolicite propheta ⁊ ſi-
militer oēs euangeliſte pro
phetiam iſtam de chriſti ad
uentu iubent populo predi
cari. Dicite (inquit) filie Sion: immo cum
iubilatione. Exulta (inquit) filia Sion: cũ
tamẽ aduẽtus regum fiant frequenter in
graue onus ppľi. ¶ Reſpōſio ꝙ hoc mul-
tis de cauſis actũ eſt. Prima q: vulgo dici
tur: cum valde tedet qui expectat. Expecta
batur ſiquidẽ dñs ⁊ non veniebat/quere-
batur cum lachrymis ⁊ gemitibꝰ vt veni-
ret: mittebanť per prophetas litere de ad
uentu ſuo. Aggei. ij. Adhuc modicũ et ve-
niet deſideratus cunctis gẽtibus. Sed qñ
quis frequẽter miſit alicui literas ſolet di
cere. Melius vellẽ ꝙ veniret. Vñ ⁊ Abac.
ij. dicebat litera prophete. Si morã fece-
rit expecta eum: quia veniẽs veniet ⁊ non
tardabit. Sed tedio affecta humana natu
ra clamabat: manda/remãda/manda/re-
manda/expecta/reexpecta/expecta reexpe
cta/modicuȝ ibi/modicũ ibi. Ac ſi diceret.
Mandat ⁊ remãdat ꝙ expectemus modi
cum ⁊ veniet: et tamen non venit. Ideo in
ſtanter petebat: veniat ſuper me mĩa tua
dñe: ⁊ ſalutare tuum ſm eloquiũ tuum. i.
ſm promiſſum in eloquijs tuis. Propter
quod expectanti filie Sion recitant euan-
geliſte illud eſſe completũ dicendo. Dicite
filie Sion ⁊c. Quouſqȝ enim veniat mater
lachrymať puer expectans. Dñs autẽ vere
mater eſt q̄ nos genuit in cruce aperto la-
tere in doloribus multis: qui per Eſaiam
mandauerat. Eſa. xlix. Et ſi mater obliui-
ſcatur infantis vteri ſui: ego tamẽ nō obli
uiſcar tui. Ideo dicite filie ſiō ꝙ nō plus
lachrymetur. Ecce rex ⁊c. Secũda ratio: vt
memoriter tantũ beneficiũ retineamꝰ: vt
diligamus ⁊ appreciemur. Rex enim que
non diligitur aut appreciať: non ſepe reco
litur. Si facta Caroli ⁊ Roulãdi ſepe me-
morantur: que tamẽ non ſunt multe vtili-
tatis: quãto magis geſta chriſti qui infini
tam nobis vtilitatẽ cõtulerũt. Ideo pſal.
Ne tantorũ ingratus eſſet beneficiorũ ait.
Memor ero ab initio (ſcȝ redẽptionis) mi
rabiliũ tuorum. Tertia ratio: vt cito occur
ramus obuiam ei. Ideo hodie canit eccle-
ſia. Ecce rex venit/occurramus obuiã ſal-
uatori noſtro. Quãdo enim rex venit ad ali
quam ciuitatẽ: occurritur ei cum magna
reuerentia: quãto magis regi regum ⁊ le-
gato dei patris? Sed ſicut dicitur Eſa. lix.
Apporiatꝰ eſt dñs. i. ſm gloſ. cõtriſtatus:
quia non eſt qui occurrat ei per deuotionẽ
et abſtinentiã ſe preparando. Propter qđ
tres vel quatuor iſte ſeptimane que prece-
dunt diem natalis ordinãtur: vt te ire ob-
uiam prepares ſaluatori tuo ingredienti
in mundũ. Quarta ratio: vt in eius aduen
tu gaudeamus et letemur. Pſal. Memor
fui dei ⁊ delectatus ſum. Et Cãti. j. Exul-
tabimus ⁊ letabimur in te memores vbe-
rum tuorum. i. dulcedinis a te deflũetis in
nos. Forſan quis dicere poſſet: rex iſte ve-
nit: ſed neſcimus quid facturus ſit et quid
cogitat de nobis. Forſitã nos cogitat per
dere ⁊ delere: ſicut a principio. Geñ. vj. di-
cebat. Delebo hominẽ quem creaui a facie
terre. Sed reſpõdebit ſtatim qđ ſcribitur
Hieremi. xxix. Ego cogito cogitationes pa
cis et non afflictionis. Cum enim eſſemus
multũ pauperes ⁊ obligati ⁊ debito affli-
cti: venit ipſe ⁊ nos acquittet. Propter qđ
gratias agẽdo debemus ei dicere. Benedi
ctus qui venit in noīe dñi. Sicut enim in
aduentu patris puer ridet ⁊ letatur quaſi
de principio ſuo: ⁊ oĩa animãtia aduenien
te ſole ridere dicũtur ⁊ gaudere: tranſſum
ptiue loquẽdo quaſi ſuo principio applau
dentia: ſic nos principio totiꝰ creature do-
mino Ieſu: q̄ hoſpitatꝰ eſt in hoſpitio bea
te virginis: ad quã ibimus dicentes. Aue.

B
Originale.
Ex peccato pri

¶ Primꝰ hō ex culpa ſua incurrit tria dã-
na: quia primo perdidit gloriã icorruptio
nis qñ de ligno vite comedit. Audierat eñi
quacũqȝ hora comederis: morte morieris.
Scđo perdidit dignitatẽ qñ degradatus

mi hominis incurrimꝰ tria dãna.

eſt ab honore ſuo: qñ ſcȝ ab illa ſublimita-
te ſimilitudinis dei decidit in ſimilitudinẽ
iumẽti. Pſal. Homo cũ in honore eſſet nõ
intellexit ⁊c. Tertio oīm bonorũ abũdãtiã
perdidit: qñ eiectꝰ de paradiſo audiuit il-
lam ſentẽtiã. Maledicta terra in ope tuo.
Sed miſerator dñs noluit in ira cõtinere
mĩas ſuas: ſȝ tam pius inuẽtus eſt ad mi-
ſerendũ ꝙ ꝓptꝰ ad vindicãdũ: q: apud
dñm mĩa: ⁊ copioſa apud eũ redẽptio. Nõ
eſſet autẽ copioſa: niſi ad plenũ hoīem re-
ſtauraret. Ideo in hac bñdicta incarnatio
ne. Primo ꝓpter icorruptionẽ quodãmo-
do recuperãdũ ordinauit ꝙ virgo ſine ſui
corruptiõe cõciperet ⁊ pareret. Ait eñi. Ec
ce virgo cõcipiet. Propter ſcđm ordinauit
ꝙ ꝓles eius dicereť Emanuel: qđ interpre
tatur nobiſcũ deꝰ: vt eſſet imago ipſiꝰ dei
patris nobiſcũ: ⁊ vt femina circũdaret vi-
rum ſciẽtia ⁊ virtutibꝰ plenũ. Propter ter
tium: ꝙ videret deũ facie ad faciẽ: vt iam
plene ad meliorem paradiſum reſtitueret.
Nõ ergo mirũ ſi hodie pro huiꝰ rei exulta-
tione dicit euãgeliſta cũ ꝓpheta. Dicite fi
lie Sion ⁊c. ¶ Circa thema ꝓpoſitũ que-
runtur plura. Primo vñ venit rex iſte man
ſuetus. Scđo qñ venit. Tertio quare tãtũ
diſtulit. Quarto quibus vijs ad nos venit.
Quinto ad quid venit. Sexto quõ obuiã
ꝓcedendũ eſt ei. ¶ Primo ergo queriť vñ

C
Aduentus.
Vñ venit chriſtus.

venit rex iſte. Reſpõdet pſal. ꝙ a ſummo
celo egreſſio eius. Sapiẽ. ix. attingit a fine
vſqȝ ad fineȝ fortiter. i. a ſummo celo vſqȝ
ad infernũ: ad quẽ cõſummata redẽptiõe
nrã poſtꝙ oĩa media ſuauiter diſpoſuit/
deſcẽdit. In quo edocemur: vt ſicut humi
liauit ſe deſcẽdendo: ſic ⁊ nos ſibi ⁊ ſupio-
ribus noſtris. Scđo venit dñs a ſede rega
li in ſterquiliniũ huiꝰ mundi ꝓpter ſalutẽ
noſtrã. Hinc clamabat mundus. Sap. ix.
Da nobis dñe ſediũ tuarũ aſſiſtricẽ ſapien
tiam. Propter qđ iuxta pſal. inclinauit ce-
los ⁊ deſcẽdit. Sed quõ inclinauit celos?
Nõne celi ſe inclinãdo tetigerũt terrã? Re
ſpõdeť ꝙ ſicut Galli dicereńt humiliati ſi
rex eorũ in terra aliena humiliareť: ſic ⁊ ce
li inclinati/qñ rex celorũ inclinatꝰ eſt. In
quo mirabiliter debemꝰ humiliari: qñ ta-
lis ⁊ tantus rex trium regnorũ monarcha
pro nobis hũiliatꝰ eſt. Tria eñi poſſidet re
gna. Phil. ij. Vt in noīe Ieſu omẽ genu fle
ctatur: celeſtiũ/terreſtriũ/⁊ inferiorũ. Re-
gnum ſcȝ celeſte in quo poſuit triũphãtes
regnum terrenũ in quo poſuit militãtes ⁊
decertãtes: regnũ infernorũ in quo poſuit
ſuccũbẽtes. In primo regno pax eſt perpe
tua. In ſcđo cõfuſa ſunt oĩa: guerra ⁊ pax
ſimul habenť. In tertio regno guerra ꝑpe
tua. In primo oēs ſunt nobiles: in ſecũdo
mixti nobiles cũ ruſticis: in tertio ſoli ha-
bitãt ruſtici. Modo ſo virga flexibilis (q̄
eſt humilitas) verſa eſt in ſerpentẽ ſupbie
et põpe. Nec tñ mõ cõſideramꝰ ſi in feſto
natalis erimus nobiles vel ruſtici in mori
bus: ſed tãtũmodo fit nunc queſtio: q̄bus
vel qualibus veſtimẽtis corporeis indue-
mur. Tertio venit dñs de longinquo. Ad
qđ hodie reſpõdet eccľia. Ecce nomen dñi
venit de lõginquo. Inde hodie dicit ꝑmũ
reſpõſoriũ matutinorũ. Aſpiciẽs a lõge vi
deo dei potẽtiã venientẽ: ⁊ nebulã totã ter
ram tegentẽ: hũanitatẽ chriſti q̄ tegit ab
ira dei patris totã terrã ſuorum electorũ.
Sed dices. Quõ videbat a lõge: cum tñ il-
lud qđ videret eſſe de prope. Ait eñi aplſ.

D
Prope.
Quomodo quis ẽ prope aliũ: et ille aliꝰ lõge eſt ab eo.

Dñs ꝓpe eſt. Si eñi nebula iſta totã terrã
tegebat: etiã ⁊ illũ q̄ videbat. Quõ ergo a
longe videbat? Et tñ quõ hoc poſſit ſtare:
difficile eſt intelligere: q: quantũ a longe
te video: tantũ a longe cõſtitutus diſtas a
me. Vtiqȝ ita eſt in corporalibꝰ ſed non in
ſpiritualibꝰ diſtãtijs. Quantũ eñi te dili-
go: tantũ ibi per animũ appropinquo: nõ
tñ ꝯſequẽs eſt: vt tu tantũ mihi appropin
ques/quia forte nõ me tantũ diligis ſicut
ego te diligo. vnde factus ſum ꝓpinquior
tibi ꝙ tu mihi. Et ſic videť intelligere pro
pheta cũ dixit: aſpiciẽs a lõge ⁊c. Loquiť
enim in perſona Ade q̄ a deo longe receſſe
rat: ſed non quantũ ipſe a deo tantũ deus
ab ipſo: licet ita petõri forſitã videať. Con
tingit eñi ei ſicut nauigãti in pelagus: cui
ipſa terra ⁊ arbores videnť recedere ⁊ pro
cul ab eo moueri: cum tamẽ terra ſit ſtabi-
lis. Sic chriſtus ſtabiliter peccatorẽ expe-
ctat nec mouetur: ipſe tamẽ ab eo recedit:
nec aliter chriſtus: niſi q: petõr ab eo rece-
dit: ſicut mare nauigãs recedit a terra: ter
ra vero nõ inde moueť. ¶ Scđo q̄riť qñ ve-
nit rex iſte? Rñdet prio ſapiẽs. Sap. xviij.

E
Silentium.
De triplici ſilentio.

Dũ mediũ ſilẽtiũ teneret oĩa: oīpotẽs ſer
mo tuꝰ dñe a regalibꝰ ſedibꝰ venit. Primũ
ſilẽtiũ fuit a ꝑncipio ſeclĩ vſqȝ ad chriſtũ qñ
oēs fere erãt muti neſciẽtes laudare deũ.
idolis ⁊ cũctis vitijs ſeruiẽtes: de q̄bꝰ pſ.
Neſcierũt neqȝ itellexerũt i tenebris ãbulãt

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secūdū ſilentiū fuit tpe chriſti: quādo po
pulus qui erat in tenebris vidit lucē ma-
gnā. ⁊ tunc pauci lʒ iuxta traditiones He
breoꝝ laudarēt dñm: tñ ſurdi erant nolen
tes audire mādata dñi: ſed cōtempſerunt
chriſtū dñi. Tertiū erit tpe antichriſti: qñ
fere ceſſabit laus ⁊ predicati.. ⁊ tunc pau
ci electi. Sed in medio ſilentio quaſi dñs
venit: vt mūdo iam pene ſeneſcenti ⁊ ruen
ti ſubueniret. Tunc em̄ grata eſt viſitatio
tpe neceſſitatis. ⁊ medicu.. in deſperatio-
ne egritudinis. Sicut em̄ hirundo in hye
me nō videt: q: tunc in remotis ⁊ trāſma
rinis regionib⁹ creditꝰ habitare: ſed in vere
ſolet apparere ⁊ eſtatem ꝓpinquā tpiſcꝫ
nouitatē ſuo aduentu infallibilr declara-
re: ſic dei fili⁹ in remotis paradiſi regiōib⁹
habitans nō exhibebat hic preſentiā cor-
poralem. finaliter tñ mūdo voluit viſibi-
lis apparere. Baruch. iij. Poſt hoc in ter-
ris viſus eſt: ⁊ cū hoībus conuerſat⁹ eſt. et

F
Aduentus.
Qñ venit rex iſte.

ſuo bñdicto aduētu nouū gratie tps ⁊ vir
tutū eſtatem voluit gratuite manifeſtare.
Scdo ad hanc queſtionē rñdet apls Gal.
iiij. Quādo venit plenitudo tpis miſit de⁹
filiū ſuū in terris: in tpe ſcʒ plenitudinis
quaſi in autūno maturitatis: ⁊ in veſpere
mundi. Uer em̄ fuit tpe patriarcharum
qñ ꝓmiſit de⁹ Abrae ꝙ in ſemine eius be-
nedicerentꝰ oēs gētes. Tūc em̄ in bñdictio
nibus quaſi in botro apparebat fili⁹ dei.
Eſtas fuit ſub lege ⁊ ꝓphetis appropin-
quante iam chriſti incarnatione. Autūn⁹
ho tpe incarnationis quādo collegim⁹ fru
ctum noſtre ſalutis. Hyems vero erit tpe
antichriſti: cū cadent folia predicationis
⁊ nō erunt in vinea ecclie tunc fere ſpolia
ta. Olim de⁹ erat ſpina pungens vltionis
⁊ penarū aculeo genus humanū. de quo
Eſa. xxvij. Quis dabit me ſpinā ⁊ veprem.
Nunc aūt ꝯuerſus eſt in florem odoriferū
mitigans ⁊ portās dolores noſtros. Quā
cōuerſionē olim querebat ꝗ dicebat. Con-
uertere dñe aliquantulum. vt ſcʒ deus in
hoīem cōuerteretur. Quo facto exultauit

G
Incarnatio.
Quare tādiu diſtulit incarnari.

genus humanū pro tanto beneficio dicēs
Deus tu cōuerſus viuificabis nos: ꝑ gra-
tiam quam effuſur⁹ es abunde. ⁊ ſic plebs
tua letabitꝰ in te. ¶ Tertio queritur quare
tādiu dñs diſtulit incarnari. Videtꝰ em̄ vt
arguebat ⁊ inuehebat Porphirius: ꝙ cru
deliter egit deus cum homine tamdiu di-
mittere ſubditum ſuū in carceris miſeria
ſub ſui aduerſarij poteſtate: cum poſſet eū
dum vellet eripere. Nec em̄ fidelis medi-
cus expectat diu infirmū languere: ſʒ q̄ci
tiſſime pōt īpedit ne morb⁹ caruitus fiat.
Rñdetur cum Richar. de media villa in
iij. ſenten. diſt. ij. in quadā expoſitione te-
xtus. ꝙ miſericorditer fecit deus cum ho-
mine nō crudeliter ſic expectando. Medi-
cum em̄ ⁊ medicinā nō querit nec ſuſcipit
oblatā: qui nō ſentit ſed ignorat infirmi-
tem ſuam: quemadmodū phreneticus qui
ſe ſanū credit. Uides aūt quantū expedie-
bat homini chriſtū medicū ſuſcipere: ⁊ ei⁹
cōſilijs acquieſcere ad ſalutem ex eo ꝙ vi
des quantū nocuit iudeis non ſuſcep.. ſſe.
Jo. xv. Si nō veniſſem ⁊ eis locutus non
fuiſſem peccatū nō haberent ⁊c. Sic ergo
ante aduentū chriſti expediebat infirmuʒ
cognoſcere morbū ſuū: ſcʒ infirmitatē pec
cati. Tpe autē legis naturalis dimiſſa eſt
natura ſibi ꝗ cepit errare poſt idola. Dein
de obtinuit legem quā nec valebat imple-
re: immo oēs deficiebāt: q: ſine gratie ad-
iutorio illā nō poterant implere. Propter
qd̄ illud pš acclamabat. Tps faciēdi dñe
ſcʒ redemptionem: q: diſſipauerūt legem
tuā. ⁊ tūc in incarnatione. Jo. j. Gratia ꝑ
Jeſum chriſtū facta eſt: quando ſuā infir-
mitatem / ⁊ medici neceſſitatem cognoue-
runt. Clamabant em̄ morbū experti illud
Hiere. x. Quare percuſſiſti nos: ita vt nul-
la ſit ſanitas? Expectamus pacem ⁊ nō eſt
bonū tps curationis. ⁊ ecce turbatio. Co-
gnouimus dñe impietates noſtras: ⁊ ini-
quitates patrū noſtroꝝ. Et tūc dicet dñs
illud Ezechiel. ix. Cognoſcetis ꝙ non fru
ſtra fecerim omnia quecūcꝫ feci. ſcilʒ diffe
rendo medicinam. Secundo dicitur ſm
eundem doctorem ꝙ rationabiliter tam-
diu expectauit dominus. q: ſm Auguſti-
num temporalis pulchritudo rebus dece-
dentibus ſuccedentibuſcꝫ peragitꝰ. Et ita
ſicut ad decorem in vno homine eſt ſucceſ
ſio etatum: ſic in humano genere. Nec em̄
decet ſine ceteris etatibus ſtatim infantē
fieri perfectum virum. Hierony. Nemo re-
pente fit ſummus. Sic nec decuit huma-
num genus ad ſuum perfectiſſimū ſtatuʒ
deuenire: niſi per ſtatus medios. Tunc au
tem fuit ſtatus perfectiſſimus: cum venit
chriſtus: quo ꝑfectionem ⁊ legem docuit
euangelicam. igitur rationabiliter expe-
ctauit vſcꝫ quo mundus eſſet in etate qua

H
Gene- ctus. Gene- ctus eſt ma- conue- niētiſſi- ma do- ctrie ſa- pien- de ⁊ do- cende.

illud capere poſſet. Et ſi dicatꝰ ꝙ in quar-
ta etate ſcʒ in iuuētute poſt infantiā pueri
tiam ⁊ adoleſcētiā: homo eſt in ſtatu opti
mo ad diſcendū. Reſpōdetꝰ ꝙ ſexta ⁊ vlti-
ma etas in vno hoīe cum ſit infirmiſſima
ſm corpus: debet eſſe ꝑfectiſſima ſm ſpiri
tum: ſcʒ ſapiētia ⁊ virtute. Cū igitur chri-
ſtus venerit perficere genus humanū nō
corporaliter in primo aduētu ſed ſpiritua
liter: reſtat ꝙ cōuenientēr venerit in vltima
etate / cum eſſet infirmior corpore. ij. Coꝛ.
iiij. Licet is qui foris eſt homo noſter cor-
rumpatꝰ: is tamē qui intus eſt renouatꝰ de
die in diē. ij. Coꝛ. xj. Uirtus in infirmita-
te ..rficitur. Secūdo ad hoc dicitꝰ ꝙ ſicut
mediū etatis humane eſt initiū ſenectutis
in cuius principio homo eſt aptior ad iudi
candū de difficilib⁹. Job. xij. In antiquis
eſt ſapiētia: ⁊ in multo tēpore prudētia. et
Eccli. xvj. O q̄ ſpecioſa veteranis ſapiētia: ⁊
glorioſus intellect⁹ ⁊ conſiliū. Corona ſe-
nium multa peritia. Sicut autē meridies
eſt clariſſimū diei: ſic mediuʒ etatis hoīs /
quod eſt initiū ſenectutis. Eſa. lviij. Orietꝰ
in tenebris lux tua ⁊ tenebre tue: qñ ſcʒ ca
ligant oculi corporis: erūt quaſi meridies
ipſius anime. Job. xxj. Quaſi meridianus
fulgor cōſurget tibi ad veſperā. ⁊ cū te cō
ſumptū putaueris: orierꝭ vt Lucifer. Ideo
tunc cōgruebat vt illius ſacramēti abſcō-
diti a ſeculis fieret reuelatio. j. Corint. xv.
Non prius qd̄ ſpirituale eſt ſed qd̄ anima
le: deinde qd̄ ſpirituale. Ideo naturaliū et
mathematicoꝝ ſcientia ⁊ cognitio ꝓceſſit
⁊ floruit tamq̄ quoddā animale et facile.
vt deinde qd̄ ſpirituale eſt ⁊ diuinū cogno
ſceretꝰ. vt impleretꝰ illud. Eſa. xxxj. Egredie
tur virga de radice Jeſſe. ⁊ ſequitꝰ. Et re-
pleta eſt terra ſciētia dñi ſicut aque maris
operiētis. Sed nunc timeo ne ad decrepi-
tam etatē nunc venerit mūdus: ⁊ ꝙ ad in
fantiam reuertatꝰ. Dicit em̄ apls Gal. iiij.
Cum eſſemus paruuli eramus ſub alimen
tis mundi ſeruiētes. dicendo elemēta grā
maticalia. Nunc vero prelati noſtri diſcūt
grāmaticā et logicam: qui vt alios erudi-
rent: deberēt eſſe inſtructi in diuinis. Sed
et in terrenis (que non ſunt niſi elementa
mundi) ſeruiūt in litigijs ⁊ plebiſcitis: ita
vt ſit verū illud Job. xxxij. Non ſunt lōge

I
Aduentus.

ui ſapiētes: nec ſenes intelligunt iudiciū.
¶ Quarto queritꝰ quibus vijs ⁊ quomodo
venit ad nos. Poſſet em̄ ab eo querere aīa
deuota. Amice Jeſu quomodo huc intra-
ſti? Et reſpōdebit ꝙ ſine ſue maieſtatis di
minutione. Sicut em̄ imago intrat ſpecu
lum et efficitꝰ viſibilis: nec tñ .. ſe minui-
tur vel mutatꝰ: ſic filius dei intrauit in car
nem ⁊ mundū viſibilis factus per aſſum-
ptionē car..s abſcꝫ ꝙ ſue diuinitatis cel-
ſitudo diminuta ſit. Un̄ Matth. xxij. In-
trauit rex vt videret ſimul diſcumbentes.
Rex ibi dicitꝰ ..ia in ingreſſu ſuo regiam
maieſtatem ....ifeſt. Pſal. Deus in me
dio eius non cōmouebitꝰ. i. non mutabitur
niſi forte motu pietatis: non alteratiōis.
Scdo dicet ꝙ venit in mundū ſine ſui ſe-
paratiōe a patre. Lux ſic emanat a ſole ꝙ
ab eo ſeparari non poteſt: quātūcūcꝫ de-
ſcendat ad terras: quia tunc ſol obſcurare
tur. Sic ad nos ita deſcendit chriſtus lux
mundi ꝙ nunq̄ a fonte luminis ſeparat⁹
eſt. Dicitur ſecūdo ꝙ duabus vijs ad nos
deſcendit que tangūtur in pſal. Uniuerſe
vie dñi mīa ⁊ veritas. Prima quidem via
fuit mīa: que ad hoc eum pellebat trahēte
nos deorſuʒ miſeria noſtra. Clamabat em̄
miſer mūdus. Emitte manū tuam de alto
et eripe me ⁊c. Et tunc dñs de celo in ter-
ram aſpexit: vt audiret gemitus cōpedito
rum ⁊c. Ideo videns miſeriam noſtrā ſta-
tim ſententiā de aduentu ſuo protulit di-
cens. Propter miſeriā inopum et gemitū
pauperum: nunc exurgā dicit dñs. Cū em̄
vidit tempus adeſſe mīe: ⁊ patrem miſeri
cordiarum ex toto ſacrificia ⁊ iugulatiōes
beſtiarū pro peccatis reſpuere ⁊ vndicꝫ ſe
ad mīam cōuertere: tunc filius ad patrē.
Holocauſtū et pro peccato non poſtulaſti
tūc dixi. Ecce venio. Et quia dum aliquod
grande prodigiū contingere ſolet multū
inde loquūtur hoīes: inde pro tali ⁊ tanto
bñficio multas ei debemus gratiarūactio
nes. Nullū enim maius opus factū eſt q̄
miſericordia hoc tēpore facta ⁊ ita magna
ꝙ reus culpa etiā cognita ⁊ cōfeſſa ſalua
tur: qd̄ non eſt in curia ſeculariū. Semper
enim q̄ʒdiu fuit in mundo hanc viā miſe-
ricordie tenuit erudiēdo: ſanando: cōſo..n
do: lachrymādo ⁊ tandem pro nobi.. mo-
riendo. Scda via quam tenuit eſt via veri
tatis ſatis ſtricta. Primo veritateʒ quam
promiſit perficiēdo quod petebat ſapiēs
Eccli. xxxvj. Da pacem dñe ſuſtinētibus
te: vt prophete tui fideles inueniātur: con
tra illos ꝗ multa promittūt: et nihil inde

Quib⁹ vijs venit ad nos rex iſte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facîunt. Dicere enim dei eſt ipſum facere.
Pſal. dixit:et facta ſunt. Dicere autē hoīs
non eſt ipſum facere. Secūdo viam verita
tis tenuit ea[m] in mundo docēdo/⁊ per eā
ambulando:⁊ adhuc per eam ad nos veni
re paratus ſi via eſſet/ſed via non eſt:quia
Oſee.iiij. nō eſt veritas neq̃ miſericordia
in terra: immo in vijs noſtris ſunt fouee
peccatorū iuxta illud Prouerb.xxiiij. Fo-
uea ꝓfunda meretrix. Inueniūtur ibi mu
ri conſuetudinū malarū de[nſi]ſſimi. Inue-
niuntur ⁊ lutum luxurie/tenebroſa auari-
tie/⁊ montana ſuperbie. Peccata enim no
ſtra diuertunt eum ne veniat ad nos. Qđ
apparet: quia omnes mundi miſerie/ nec
abyſſus amaritudinū potuerūt auertere:
quin per ſpinas/crucem/clauos/⁊ fauces
mortis veniret ad nos. Sed peccata no-
ſtra diuiſerunt inter nos et deum.

R
Aduentus. Ad q̃d vēit rex iſte.
¶ Quinto queritur ad quid venit rex iſte?
Reſpōdetur primo ꝙ ad querendū ouem
centeſimā quam perdiderat. Pſal. Erraui
ſicut ouis que perijt: quere ſeruum tuum
dn̄e. Scđm philoſophū primo celi ⁊ mūdi
paruꝰ error in principio magnus eſt in fi
ne. Aberrauerat autē Adam circa horam
ſextā in qua peccauit:⁊ tunc populus gen
tium ambulare cepit in tenebris:ita vt fe-
re per totum mundū dei obliuio eſſet:⁊ to
tus mūdus poſt ſuas cōcupiſcētias ⁊ ido
la turpiter erraret. Propter qđ deſcendit
dn̄s et accendit lucernā humanitatis ſue:
et nos quaſi perditos queſiuit et inuenit.
Secūdo venit ad irrigandā noſtrā animā
ſterilem:que clamat in pſal. Anima mea ſi
cut terra ſine aqua tibi. Ipſe autē deſcen-
dit ſicut pluuia in vellus:⁊ ſicut ſtillicidia
ſtillantia ſuper terrā. Sicut pluuia in vel
lus.i.occulte:vt ſuam diabolo abſconde-
ret potentiā:⁊ infirmis oculis ſuam tēpe-
raret claritatē/in humanitate quaſi in la-
terna poſitꝰ.pſal. Paraui lucernā chriſto
meo:⁊ vt quaſi latenter aīas furaret̃ dia-
bolo/⁊ latenter ipſum deciperet. Uel ſicut
pluuia in vellus virgineū: quod madidū
er[a]t interius: nihil exterius exiſtēte madi
do:quia interius plena ſpirituſſancti rore:
exterius carens humore virilis cōcupiſcē-
tie. Primo quidē fuit parua pluuia in vir
ginis vtero: deinde ſuper terram ſtillauit
ſtillicidijs apoſtolorū: quia per totū orbē
doctrinā euangelicā ſtillauerūt:vnde riga
ta eſt terra. Sicut enī lux eſt vehiculū oīm

virtutū ⁊ influentiarū:per que generāt̃
in terra oīa que ſunt ad nutrimentū vite
neceſſaria:ſic filius dei veniens in mundū
oēs virtutes ⁊ dona quibus habet̃ anime
vita ſecū detulit. Tertio venit ad debellan
dum hoſtē generis humani. Querebat enī
excita potentiā tuam ⁊ veni:vt ſaluos fa-
cias nos. Qn̄ quis in cōflictu ſuperari inci
pit:libēter videt ſuperueniēs adiutorium
quod pōt ⁊ vult ſaluare ipſum. Sic homo
in certamine ſpirituali ante aduentū iſtū
quaſi ſuperabat̃.ideo Eſa.xij.dicebat. Ec-
ce deus ſaluator meus:fiducialiter agā et
nō timebo. Chryſo. Non debet timere ho-
ſtem fortē: qui ſecū habet principē ⁊ d[omi]m
fortiorē. Lepus enī ⁊ ceruus ideo aīalia ti
mida:q: nimis habēt groſſum cor ⁊ gran
de ſm̄ ſui corporis cōformitatē:q: calor et
ſanguis nō poſſunt ꝑfecte viuificare tam
grāde cor:ſicut paruus ignis non cōburit
tam cito magnā domū ſicut paruam. Sic
timidi ſunt in bello ſpirituali: qui cor ha-
bent ita magnū ꝙ cum deo volūt habere
mundū:ſed parua ⁊ humilia corda deū re
cipiētia non timēt. Pſal. Non timebo ma
la: qm̄ tu mecū es. Quarto venit ad redi-
mendū. Ait enim Matth.xx. Filius hoīs
non venit miniſtrari ſed miniſtrare ⁊ dare
aīam ſuā in redēptionē pro multis. Inde
clamabat genus humanū. Eſa.xvi. Emit-
te agnū dn̄e dominatorē terre:q: ſatis ha
buimus leonē ⁊ lupum nos deuorātē. Du
plicem enī manū habuit diabolus qua ra
piebat genus humanū. Unā impellentē:
et aliā trahentē. Primā impellentē ad ma
lum.ſecundā trahentē in limbum. de qua
Thren.i. Cū caderet ppl's in manu hoſti-
li:⁊ nō eſſet auxiliator. Prima manꝰ debili
tata eſt. ſcđa penitꝰ abſciſſa p aduētū eiꝰ.

L
Aduentus. Quomodo obuiandū eſt chriſto.
¶ Sexto querit̃ qn̄o obuiandū eſt chriſto
venīeti? Reſpōdetur ſm̄ euāgelij ſeriē ꝙ
quatuor modis. Primi cū eleemoſynis et
operibꝰ charitatis:vt patuit in illis q̃ chri
ſto obuiauerūt ꝓſternendo veſtimēta ſua
in via. Libēter enī et gratāter accipit dn̄s
hec veſtimēta:ſiue dona pauperibꝰ oblata.
De Alexādro magno legit̃ ꝙ Perſarū ve-
ſtimēta ſibi aſſumpſit: vt cor eorū lucrare
tur. Sic ⁊ dn̄s veſtimentū noſtre humani
tatis: vt noſtrū cor alliceret ad maiora fa
ciēda. Scđi ierunt obuiā chriſto cū ramis
oliuarū.i.cū corde virēti ⁊ mundo. Quidā
eni ferunt lignū putridū omni ſpurcitia

plenum:vt lubrici. Iohelis.ij. Cōputrue-
runt iumenta in ſtercore ſuo. Quidā lignū
aridum:quorū conſcientia omni deuotio-
nis humore vacua eſt.ps. Aruit tamq̃ te
ſta virtus mea. Quidā lignum viride por
tant inſtar oliue: quorū conſcientia inſtar
apothece omniū virtutū eſt amena. Tertij
ierūt cū ramis palmarū.i.cū triūphali pec
catorū victoria:qui in ſacramēto cōfeſſio-
nis ictibus lingue vicerūt malignū. Con-
tra multos q̃ hoc ſacro tēpore:nocte prin-
cipaliter natalis dn̄ici vacabunt blaſphe-
mijs ⁊ ludis prohibitis:cantādo matuti-
nas diaboli: de q̃bus diabolus triūphat.
Qu[ar]ti ierunt qui canebant. Oſanna filio
Dauid. Hi ſunt qui cum laude diuina cor-
de:ore:⁊ opere dn̄m profitentur. Neq̃ enī
ſufficit corde ⁊ ore laudare: niſi etiā opere
collaudetur. Matthei.vij. Non oīs qui di
cit mihi dn̄e dn̄e intrabit in regnū celorū:
ſed q̃ facit voluntatē patris mei. Non enī
ſufficit bis dicere domine: ſed tertio: ſcili-
cet corde:ore:et opere.

¶ Sermo.iiij. vnde ſupra per thema.

A
Arma. Quomodo apoſtolus nos iubet induí arma lucis.
Induamur arma lu
cis. Roma.xiij. Sicut dicit Sa
lomon. Eccles.iij. Tēpus belli
⁊ tēpus pacis. Nunc eſt tēpus
belli: quia Iob.vij. Militia eſt vita hoīs
ſuper terrā. Alia tranſlatio habet. Tenta
tio eſt vita hoīs ⁊c. Hinc proſa ait. Uir ho
ra vel dimidia fit in celo ſilentiū. Quia vix
eſt cōſcientia aliqua per horam vel per di
midiā ſine bello. Uidens propterea natu-
ra humana bellū iſtud cōtinuū clamabat
ad dn̄m. Apprehēde arma ⁊ ſcutū:et exur
ge in adiutoriū mihi:arma ſcꝫ diuinitatis
et ſcutū humanitatis:qđ pro nobis ſe op-
poſuit ictibus paſſiōis. Sed q: in exercitu
oportet nos ſequi ducem noſtrū: ideo nos
admonet capitaneus belli Paulus:vt con
ſimiliter ad ducē noſtrū induamur arma
lucis. Abijciamus igitur opera tenebrarū
que ducūt ad tenebras:⁊ induamur arma
lucis que ducunt ad lucem. Arma tenebra
rum ſunt peccata: quia ducūt ad tenebras
et a principe tenebrarū donātur. Et q: per
ipſa principi tenebrarū militatur: et ſunt
ipſamet tenebre obfuſcātes ⁊ interimētes
lumē gratie. Sed arma lucis ſunt virtutes
et gratie illuminantes aīam: ⁊ a principe
lucis infundūtur :⁊ p ipſas principi lucis

militatur. Dicit̃ ꝙ equus Alexādri magni
talis erat cōditionis ꝙ qn̄ non erat arma
tus armis imperialibꝰ quēcūq̃ garſionē
permittebat ſup ſe aſcēdere: [ar]matus ſo
non. Sic ſi quis virtutibꝰ armatus ⁊ orna
tus fuerit: non permittit ſibi vitia dn̄ari:
ſi vero non:indifferēter ei dominātur. Ut
ergo non dominet̃ nobis vitiū ſed dn̄s:et
ſub ipſo militemus:induamur arma lucis
que ſunt arm[a] noſtri principis. Nobilita-
tus valde repu[t]are[t] qui in bello indueret
arma regis. Multū igitur nobilior qui re-
gis eterni arma induit. Arma lucis.i.eius
qui lux eſt:cuiꝰ Maria porta fuit. Iuxta
illud qđ canit eccleſia. Et porta lucis ful-
gida. Ad quā lucem cōfugiētes:vt de luce
eius habeamꝰ:dicamus Aue. ¶ Scđm di

B
Arma. Diuerſa diuerſimode muniri debēt.
uerſa negotia oportet munitionē eſſe di-
uerſam. Aliter enī muniēda eſt domus in
qua celebrandū eſt:ſcꝫ libro ⁊ calice: ⁊ ali-
ter obſeſſa ab hoſtibus: q: muro ⁊ armis.
Domꝰ obſeſſa homo eſt. Iob.xix. Obſede-
runt in gyro tabernaculū meum. Aīa per
fecta ⁊ contēplatiua indiget libro vite ad
contēplandū: ⁊ calice deuotionis quo in-
ebrietur ad delectandū. Sed aīa incipiēs
et imperfecta indiget muro ⁊ protectione
prelatorū ⁊ angelorū:et munitiōe ⁊ armis
virtutū ad ſe defendendū. Ideo Paulus
pugil chriſti hoc videns oēm incipientē ⁊
imperfectū ad arma cōuolare ſuadet his
verbis. Induamur arma lucis. Prio itaq̃
armabimus militem noſtrū: ſecūdo ne ſuc
cumbat in prelio quomodo ſe habere de-
bet inſtruemus. ¶ Primo igitur tamq̃ ar

C
De diploide confeſſionis.
morum fundamento veſtiendus eſt armi-
ger noſter ſeu miles diploide: quod galli-
co ſermone dicit̃ pourpoint. Hec diplois
dicitur eſſe confeſſio propter multa. Pri-
mo: quia ille habitus iuxta formā corpo-
ris efficitur operiens corpus: quo ad vi-
liores partes eius. Sic habitꝰ iſte confeſ-
ſionis iuxta formam conſcientie cōponen
dus eſt: cooperiens omne corpus peccati
et totum veterem hominē.pſal. Operian
tur ſicut diploide confuſione ſua. Soleb[a]t
autem antiquitus diplois iſta eſſe longa:
ita vt renes operiret: nunc vero vix renes
tangit:quia peccata iſta luxurie vix coram
confeſſore explicātur. Secūdo quia ille ha
bitus vilis eſt. Sic confeſſio ex vilibus pe
tijs peccatorū conſtituitur: et multā cōfu
ſionem adducēs. Sed cōfuſio illa adducit

Universidad de Deusto
Biblioteca

glorĩam.iuxta illud Eccli.iiij.Eſt confuſio
adducens gloriam. Nam (vt ait pſ.) con-
feſſionem ⁊ decorem induiſti. Prius quidẽ
confeſſionẽ:deinde decorem aĩe. Eſt eñ
diplois cõfeſſionis ſimilis diploidi trutã-
norũ ſeu coquinoꝝ ex vilibus petijs con-
ſute:intra quã ſepe latet aurũ. Tertio: qꝛ
ſicut per diploidem adherent arma corpo
ri:ſic ſine cõfeſſione nõ inherent arma vir-
tutũ aĩe. Canti.iiij. Mille clypei pendent
ex ea:ſcꝫ confeſſione:oĩs armatura fortiũ.
Ideo veſtienda eſt hec diplois vt aĩa poſt
tantã vilitatem decorem appareat in con
ſpectu dei in hac ſacra natiuitate. Si qͣs
rex deſponſaret filiã alicuiꝰ pauperis: nõ-
ne dedecus ei faceret ruſticus ille ſi in nu-
ptijs eius niger ſicut carbonarius: vel fe-
tidus vt magiſter ſtercoꝝ coram eo appa-
reret? Deus autẽ naturã humanã q̃ ſoror
noſtra eſt accepit in hac ſacra natiuitate.
Magnã igitur naturã deo iniuriam face
ret qui in tanta ſolennitate peccati ſordi-
bus intinctus coram eo apparet. ¶ Scdo
debet indui noſter miles lorica ſeu thora-
ce iuſtitie. Ephe.vj. Induti loricã iuſtitie.
Eſa.lix. Indutus iuſtitia vt lorica. Sap.
v. Induet pro thorace iuſtitiã. Hac thora-
ce viriliter recipiunt ſagitte pſecutionum
que ſunt quãdoqꝫ ſagitte volantes in die:
qꝛ in manifeſto percutiũt. Hac thorace re-
pelluntur iniqua mandata principũ/q̃ qui-
dem ſunt mors: ſi penetrent iſtã thoracẽ.
Aliquando hec thorax recipit ictus gladij
detractionis. iuxta illud.ij. Coꝛ. vj. Per
arma iuſtitie virtutis dei a dextris ⁊ a ſi-
niſtris: per nobilitatem ⁊ ignobilitatem:
per infamiã ⁊ bonã famã. Quandoqꝫ ta-
men thorax iſta ſeu lorica debilis eſt ⁊ cito
perforabilis ſcutis que opponuntur argen-
teis ⁊ aureis. Hec eñ thorax de maculis
ſeu obolis cõponitur:ideo facile penetra-
bilis. Sed lorica iuſtitie fortis eſt ⁊ virtus
cõmunis oĩbus:vt dicitur. v. Ethi. qua ar-
mari debẽt oẽs. Sed quomodo cõmunis.
An qꝛ miniſtratur cõmuni populo? Non.
cꝫ iam diu eſt ꝙ a cõmuni queritur ⁊ non
inuenitur. Oſee.iiij. Non eſt veritas dei in
terra. maledictũ homicidium/⁊ adulteriũ
inundauerunt ſup terram. A cõmuni (vt
dicit grammaticus) deſcendunt quatuor
participia: que partem capiũt ab vtroqꝫ:
diuite ſcꝫ ⁊ paupere. Quatuor participia
ſunt principes cum ſuis officiarijs, Prela

D
Iuſti-
tia.
De tho
race
ſeu lori
ca iuſti
tie.

ti cum ſuis miniſtris. Aduocati cum pro-
curatoribus. Milites ⁊ armigeri. Ubi ſic
capitur. Non cuiqꝫ quod ſuũ eſt redditur.
Tempore preterito cooperiebat lorica iu-
ſtitie tibias ⁊ pedes.i.inferiores ne preda
rentur: modo nõ cooperit niſi membra ſu
periora ⁊ principalia:ſcilꝫ ſuperiores. Iſti
ſatis obtinent ꝓ ſe in iuſtitia:ceteris vo nõ.
Hac lorica iuſtitie non induebatur Pha-
rao: cuius induratũ eſt coꝛ ad pſequendũ
populũ dñi: ſed magis lorica obſtinatio-
nis ⁊ proprie opinionis: que maxime con
trariatur iuſtitie. Hec eſt de qua Apoca.
xiiij. Habebant loricas ſicut loricas fer-
reas. Hanc voluit induere Dauid ſ[..] lo-
ricam Saulis qui obſtinatus erat in ma-
lum:ſed non valuit cum ea incedere:qꝛ nõ
habebat ꝯſuetudinem. Non eñ erat ſicut
multi:qui ſic ſuis firmãtur opinionibꝰ vt
nihil rationis videant: ſed ſola affectione
ducantur. ¶ Tertio oportet ipſum aſſume
re ſibi ſcutum fidei triangulare. Ephe.vj.
In oĩbus ſumentes ſcutum fidei in quo
poſſitis oĩa tela nequiſſimi ignea extingue
re. In fide eñ trinitatis reſiſtitur oĩbus
tentationibus. pſ. Scuto circũdabit te ve
ritas eius. Hec ſunt principis luminis de-
fenſiones que deſcendũt a patre luminũ.
que a malitia diaboli ⁊ ab ira dei preſer-
uant: qui ſe a tali ſcuto tutantur. Ait eñ
Paulus lib.ix. ꝙ aquila dicitur armiger
Iouis quaſi arma eius gerens: qꝛ nunq̃
fulminatur:qđ eſt inter aues ſingulare. Sic
⁊ illi a fulmine damnatiõis ⁊ furoris dei
ſunt erepti qui dei ſunt armigeri.i.qui ar-
ma eiꝰ gerũt. ¶ Quarto opꝫ induere galeã
ſpei.j.Theſſa.v. Galeã ſpem ſalutis indu
ti. Si eñ nõ aſſit ſpes:ſtatim frangitur coꝛ
ſpiculo deſperatiõis:quã a deo petere de-
bemꝰ.qꝛ pſ. Moab olla ſpei mee.i.ex pa-
tre deo procedit coꝛ plenũ ſpe. Moab eñ
interpretatur ex patre:a quo etiã tribulatio
ad nos emiſſa procedit. Ignis ſiquidem
tribulationis ferueſcere facit ollam natu-
re noſtre et capacitatem noſtram. Et niſi
eſſet ſpes de ſalute:ſtatim ad illum coꝛ frã
geretur. Ut patet de vaſe terreo ad ignem
poſito:ſi ſit aqua vacuum ſtatim frangitur.
Hac galea armati erant martyres. vnde
Auicenna.ij. de naturalibus dicit ꝙ vac-
ca fortiora habet cornua q̃ taurus:et hoc
in recompenſationem nature ipſius vac-
ce propter eius debilitatem in ordine ad

E
Fides.
De ſcu
to fidei
triãgu
lari.

F
Spes.
De ga
lea ſpei
⁊ quõ
ſpes eſt
olla
moab.

taurũ. Sic angelus malus ſm naturã for-
tior eſt nobis: ſed nos habemꝰ fortiora ar-
ma q̃ habeat:ſpẽ ſcꝫ quã nõ habet. Opor
tet igitur intellectũ (qui eſt caput aĩe) val-
lari galea iſta. Alioquin oĩno impotẽs erit
ratio ad preliũ cõtra diabolũ. Nõ eñ ſequi
tur canis predã cũ deſperat. Nec in prelio
miles cũ de victoria diffidit. Quõ aũt adhe
reat capiti noſtro galea iſta ſpei? Dicitur ꝙ ꝑ
bona opa fixa erit ipſi capiti ⁊ permanebit
ſpes. aliter non: qꝛ ſcriptũ eſt. Sacrificate
ſacrificium iuſtitie:⁊ ſic ſperate in dño.
¶ Quinto opꝫ circa collũ habere gorgericũ
qđ gallico ſermone đr gorgery:circundans
guttur. Iſtud ẽ parcimonia vite ſiue abſti-
nen[ti]a. Canis collo circũdatus clauis non
ſtrangulatur a lupo. Loca aſpera vix inuadũ
tur. Sepes ſpinarũ arcet ab orto beſtias.
Et abſtinentia vitia carnalia ab hoĩe. Nec
predones libenter intrant locum vbi ſciunt
dñm auſterũ ⁊ magnũ iuſtitie executorem.
pſ. Ego autẽ cũ mihi moleſti eſſent indue-
bar cilicio ⁊c.j. Pe.iiij. Chriſto in carne pa-
ſſo ⁊ vos eadem cogitatione armamini: ſcꝫ
aceto ⁊ penis eius:imitando eũ. Nihil eñ
magis effeminat q̃ voluptas. Sic per Cy-
rum Perſarũ regem (vt refert Herodotꝰ)
ordinatũ eſt vt Aſiani vacarent voluptati-
bus ⁊ ludis:vt gens illa effeminaretur: ⁊ cõ-
tra eũ non rebellaret. Sic Romani perſua
dere voluerũt Athenienſibꝰ: vt ſequerentur
opinionem Epicuri: qui docebat felicitatẽ
humanã in voluptatibꝰ cõſiſtere: vt ſic faci
le poſſent ab eis ſuperari. ¶ Sexto opꝫ eũ
accingi gladio verbi dei. Ephe. vj. Gladiũ
ſpũs aſſumite. qđ eſt verbum dei. Heb.iiij.
Uiuus eſt ſermo dei ⁊ efficax: ⁊ penetrabi-
lior omni gladio ancipiti. Gladius eñ ma
terialis cũ pcutit/nõ niſi vnũ vno ictu pcu
tit. Sermo vero dei ⁊ aures ⁊ corda omniũ
audientiũ percutit. Item iſte gladius inte-
rius:materialis vo exterius pcutit. Ille vul
nerat ſcꝫ materialis:iſte ſanat ⁊ medetur tri-
bulationibus oĩbus. pſ. Tribulatio ⁊ an-
guſtia inuenerũt me. ⁊ ſequitur medicina.
Mandata tua:que ſunt verba tua. medita
tio mea eſt. Tunc eñ cõfugiendũ eſt ad illa
⁊ ceſſabit:aut ſaltem leuius feretur tenta-
tio. Sic dñs Ieſus contra hoſtem tentan-
tem ad gladium verbi dei recurrit. quo fu
gauit diabolum.
¶ Secũdo videndũ eſt quomodo miles no
ſter ne ſuccumbat in prelio inſtruẽdus ſit.

G
Abſti-
nẽtia.
De gor
gerico
abſtinẽ
tie.

H
Uerbũ
dei.
De gla
dio ver
bi dei.

Igitur ſm Guil. duplicia ſunt arma virtu-
tum. Quedã protectionis: vt humilitas et
patientia. Alia impugnationis: vt diſcipli
na/doctrina/pietas: que eleemoſynis ve-
lut lapidibus diabolum obruit. Sed multi
habentes iſta arma multiplici inſipientia
in bello ſpirituali ſuccũbunt:quos premo-
net Apls.j.Coꝛ.x. Si quis exiſtimat ſe ſta
re:videat ne cadat. ¶ Prima igitur inſipiẽ-
tia eſt eoꝝ qui ante pugnã ſe armare nolũt
ſed tũc primo arma protectionis recipiũt:
cum recepto vulnere dolorem ſenſerint: et
tunc fiunt eis arma oneri:que ante cõgreſ-
ſum accepta eſſent eis defenſioni. Ubi gra-
tia. Cum quis gladio venenate lingue per
detractionem vulneratus fuit:tunc nõ ha-
beat arma humilitatis ⁊ patientie:ſed ma
gis ea abijcit. Poſtmodũ vo quando videt
ſe nihil ꝓfeciſſe/ſed magis ſe leſiſſe/vult il-
la arma accipere. Talis equo amiſſo tunc
primo de ſtabulo claudendo deliberat. Sic
matrimonio iuncti ſepe inuicem conrixantur
⁊ ſeipſos ledunt: vbi patientia opus eſſet.
Neqꝫ eñ igne cõtra ignem:ſed aqua cõtra
ignem pugnatur. Nec bello aduerſus bel-
lum:ſed pace pugnandum eſt. Neqꝫ ira ad-
uerſus iram:neqꝫ odio aduerſus odiũ: ſed
potius altero cõtrarioꝝ aduerſus alterũ:
vt vincamꝰ in bono malũ. Rom.xij. Eccli.
ij. Fili accedens ad ſeruitutem dei prepara
animã tuã ad tentationem vt ei reſiſtatur.
Preparatio iſta eſt cogitatio de modo reſi-
ſtendi tentationi. qđ faciendum eſt priuſq̃
impugnet tentatio. Semper eñ incedere
debent armati:qui verſantur inter hoſtes.
Et ꝓpterea qꝛ ſemꝑ ſumus inter hoſtes no
ſtros: ⁊ ſemꝑ clamatur ad arma. ideo ſemꝑ
incedamus armati clypeo patientie ⁊ taci-
turnitatis. Uoluptatibꝰ opponamꝰ abſtinẽ
tiã: vanitati deiectionem. Clamat eñ tuba
belli:ſcꝫ Paulus. Eph.vj. Induite vos ar-
maturã dei vt poſſitis reſiſtere in die malo.
Pugiles eñ dñi multa ſuſtinent: ⁊ pauca
loquũtur. Alioquin pugnant vt mulieres
que multum poſſunt loqui:pauca ſufferre.
Pugna eñ mulierum cõtentio eſt: que po
tentes ſunt lingua/infirme manibus:vt di
cit Chryſoſtomus. Sic qui multa docet et
pauca operatur/pugnã mulieris exercet.
Contra que duo dominus in pugna paſſio
nis multa fecit ⁊ pauca locutꝰ eſt. ¶ Secũ-
da inſipientia eſt eoꝝ qui ſumunt arma ni
mis ponderoſa:ita vt eorum põderoſitate

I
Arma.
De du-
plicibꝰ
armis.

K
Arma.
De mul
tiplici
inſipiẽ-
tia eoꝝ
q̃ in bel
lo ſpũa
li ſuccũ
bunt.

quãdoq3 deijciantur: vt qui ieiuniorũ/pſalmodiarũ/et vigiliarũ laboribus plus ſolito ſe grauant: intantũ vt poſt amiſſionẽ virium/eis onerosa ⁊ prope tedioſa reddant. Quod ſignificatum eſt in Dauid: qui arma Saulis proiecit: qꝛ nimis ponderoſa erãt: nec eorũ conſuetudinem habebat. Sic Hieronymus ſe fatetur propter nimia ieiunia minus aptũ inueniſſe ad laborãdum in vinea dñi: quẽadmodũ fit in multis religioſis. ¶ Tertia inſipientia eſt eorũ q̃ in ipſo conflictu arma ſua proijciunt: quãdo eis fortius armari deberẽt. Sicut contingit in illis cõtra quos inſurgit elatio/ſtatim humilitatẽ proijcientibus. Cum inſurgit aduerſitas/ſtatim patientiã abijciũt. Cum tentatio carnis/ſtatim vigorẽ mentis amittunt. qđ eſt arma in bello proijcere. Arma etiam ſunt exẽpla ſanctorũ. Greg. Facta precedentiũ recolamus: ⁊ non erũt grauia que toleramus. Sic Julianus apoſtata (vt dicitur in hiſtoria tripartita) cum philoſophiã profeſſus eſſet: vt ſcʒ nunq̃ iniurijs moueret: in ingreſſu Antiochie: cum quedam mulieres ſuo cantu deluſiſſent eũ improperãtes ei ſimulacra: alapizando eas ſuas vindicauit iniurias: ⁊ ſic philoſophiã mentitus eſt. Magna ſtultitia eſt in repugnando laborare contra hoſtem: cum eũ poſſis inermis et abſq3 ictu ſuperare: ſcʒ ſi ſolũ non vindices ſed ſuſtineas. ¶ Quarta inſipientia eſt eorũ qui nolunt reſiſtere hoſtibus vbi facilius reſiſtere poſſent. Sẽper enĩ ad portas caſtri reſiſtendum eſt aut in loco alto ⁊ ſtricto/vbi pauci poſſunt ſe defendere contra multos. Stulte pugnat qui inimicos ſuos aggrediendo anguſta loca tranſire permittit. ⁊ tunc primo vult ſe defendere quando totũ caſtrum vel totã terram hoſtilis exercitus occupauit. Sic ad portas ſenſuũ hoſtibus ſpũalibus eſt reſiſtendũ: vt eas diligẽter cuſtodiamus. Jn loco enim arcto occupationũ eis occurrendum eſt: vt hoſti via non pateat. Otioſitas enim eſt planicies. ⁊ in otiũ quaſi in planiciem ſine difficultate irruit diabolus. Sic irruit in Dauid cum otioſus eſſet: vt adulterium cũ Berſabee cõmitteret. Sic dicit Ouidius. Queritur Egiſtus quare ſit factus adulter. Jn promptu cauſa eſt/deſidioſus erat. Propterea Judicũ. iiij. Eliachim precepit obſtrui aſcenſum montiũ per quos via poterat eſſe in Hieruſalem. Hoc eſt viã obſtruere: quod ſeipſum

L
Otium
Otium eſt cauſa multorũ malorum.

ſanctis occupationibus armare: vt via diabolo ad cor obſtruatur. Res enim perfecte occupata nõ eſt locus alterius: neq3 capax alterius. Hieronymus. Semper aliq̃d boni operis facito: vt diabolus te occupatum inueniat. Jn inſultibus caſtri qui muſitant et ſe non mouẽt conſueuerunt frequentius ſagittari. Qui vero cauere volunt tripant mirabiliter ⁊ ſaliunt ⁊ currũt/modo in dextrũ/modo in ſiniſtrũ: ne eos ſagitta emiſſa ad certũ locum ibidem inueniat. ¶ Quinta inſipientia eſt eorum qui nolunt hoſtem interficere dum paruulus eſt/immo dimittunt eũ creſcere ⁊ infortiari. Sic qui a principio tentationi nõ reſiſtunt: ſed poſtq̃ vires per longã delectationem ſeu cõſenſum accepit: tunc primo pugnare volunt. et volunt tunc hoſtem interficere quando pene interfecti ſunt. Jnterfice ergo hoſtem tuuʒ dum paruulus eſt/in principio tentationis reſiſtendo: ⁊ non permitte q̄ grandeſcat in corde tuo per moroſam delectationẽ ⁊ conſenſum. qꝛ poeta dicit. Principijs obſta: ſero medicina paratur: cũ mala per lõgas inualuere moras. Ps. Beatus qui tenebit et allidet paruulos ſuos. i. primos motus ad petram. i. exẽplo chriſti: vel per fidẽ chriſti. Hieronymus. Lubricus eſt antiquus ſerpẽs: et niſi teneatur totus ſtatim elabitur. Cant. iij. Capite nobis vulpes paruulas q̃ demoliũtur vineas. i. animas eneruãt. Debiliſſimus enĩ eſt hoſtis in cogitatione mala. tũc enim quaſi in ſolo ſemine paruulus eſt. i. in primis motibus affectionum. Jnermis eſt quando nondũ exhibuiſti membra tua arma iniquitatis peccato. Ro. vj. Non ergo expectes donec inualeſcat ⁊ efficiatur fortior te: ſed dum adhuc eſt in teneritudine ſeminis vel paruulus vel inermis/occide illum. ¶ Sexta inſipiẽtia eſt eorum qui contra ſuos pugnãt: ⁊ hoſtes ſuos non cognoſcẽtes eos amicos reputãt. Cum enim perſecutiones pro nobis ſint/tanq̃ preſidiũ et ſuccurſus nobis a deo miſſus: qui aduerſus illas repugnant tanq̃ aduerſus hoſtes. hoc faciunt quia contra ſe non pro ſe velut hoſtes veniſſe credunt. ⁊ ſic in ſuos tanq̃ in hoſtes armantur. Cum enĩ atrociſſimi oĩm noſtrorũ hoſtium ſint proprius ſenſus noſter ⁊ propria voluntas noſtra/maximi adiutores ⁊ propugnatores noſtri ſunt q̃ eos impugnãt. Legimus. ij. Reg. viij. q̄ Thou rex Emath miſit ad regem Dauid Joram

M
Tribulatio.
Tribulatiões pro nobis pugnant.

filium ſuũ vt gratias ageret ei: eo q̄ expugnaſſet Adadezer: ⁊ percuſſit eum. Hoſtis quippe erat Thou Adadezer. Similiter et iiij. Regũ. xvj. legimus q̄ Achaz rex Juda miſit ad Theglaphalaſſar regem Aſſyriorũ aurum ⁊ argẽtum quod inuenire potuit in domo dñi/et in theſauris regis: vt pugnaret pro eo contra regem Syrie: ⁊ contra regem Jſrael. Non ſolum ergo gratias agere debemus propugnatoribus ⁊ liberatoribus noſtris: ſed etiam pretio emẽdi eſſent. Nos vero gratis a deo miſſos non ſolũ male recipim⁹: ſed vt hoſtes repellimus ⁊ proſequimur tanq̃ contradictores. quos velut ſuccurſuʒ mittit nobis dñs ad debellandũ et captiuandũ proprium ſenſum: et ad redigendum in obſequium chriſti. Similiter ⁊ tribulationes ⁊ miſerias quas ad debellãdum propriam volũtatem mittit ꝓ nobis deus: pari furore proſequimur. Scire enĩ debemus q̄ quecumq3 a deo ⁊ ex parte dei ſunt/pro nobis ſunt ⁊ non cõtra nos: quãdiu pro deo ſumus et cum ipſo. Quia ergo omnia iſta ab ipſo ſunt ⁊ ex parte ei⁹. Eccli. xj. Bona ⁊ mala/vita ⁊ mors: paupertas ⁊ honeſtas a dño deo ſunt. ideo benigne debemus ea recipere. ¶ Septima ſtultitia eſt eorum qui de prope volunt pugnare cũ hoſte: qui ex ꝓpinquitate vires aſſumit: et ex elongatione vires amittit: vt fornicatio: et cetera vitia ad carnis voluptatẽ pertinentia. j. Cor. vj. Fugite fornicationem: ne ſcʒ approximetis ei. Quãtũcũq3 enim quis fugit ab aduerſis: tanto minus ſentit aduerſa: vt ait Aug. Sic minus voluptatib⁹ ſtimulatur qui non eſt vbi eſt frequentia voluptatum. Unde ferreas mentes libido domat. que in virginibus maiorem famẽ patitur: cum dulcius exiſtimant qđ ignorant. ¶ Octaua inſipientia eorum eſt: qui ab illa ꝑte qua maior eis ⁊ periculoſior conflictus imminet/ſe protegere omnino negligũt. in alijs vero adeo ſe ſolicite muniunt tanq̃ eis aliud nullum periculum eſſet. verbi gratia. Cum aliquẽ infeſtat luxuria: inter cetera illud eſt cui minime repugnare conatur. Nihil ei difficilius iniungi poteſt in cõfeſſione vel penitentia: q̃ʒ q̄ maxime luxurie repugnet. Auarus vero cũ maxime per largitionem repugnare poſſet auaritie ⁊ eam maxime repellere: largiri oĩno non curat. De alijs vero vitijs quibus non ſunt irretiti/alios vituperantes verba faciunt: et ibi ſe

muniunt: cũ tamen ibi nullũ eis immineat periculum. ¶ Nona inſipiẽtia eorũ eſt: qui clypeo iam perforato ⁊ contrito ſe protegere querũt. Quod faciunt qui malorũ exemplis ſua peccata vel excuſare vel defendere nituntur. Quis enĩ peccator: niſi qui letali vulnere tranſfoſſus eſt ⁊ contritus? Quanta ergo dementia eſt ſe velle protegi ab eorũ clypeis quos iam conſpicis iaculis confoſſos? Tales de aliena morte vincendi ſumunt fidutiam: cum inde potius eis timor adeſſe deberet. quia quãto maiores ⁊ robuſtiores cernimus cecidiſſe: inde min⁹ arma formidare: immo fidẽter in ea irruere ſumma ſtultitia eſt. Qua ſtultitia laborant qui maiorum ſuorũ exemplis malis animãtur ad vitia. Jnquiũt enĩ. Magiſter vel prelatus ſimiliter facit vel fecit. quid ergo mirũ ſi facio? ¶ Decima eorum inſipiẽtia eſt: qui cũ hoſtis eos gladio trãſuerberare nõ poſſit: immo nec ledere: ſemetipſos hoſtili gladio tranſfodiunt. Neq3 enim hoc poteſt hoſtis vt cor aut pellem attaminet: niſi cũ conſenſu tuo illũ ad te vulnerãdum adiuues. Niſi enim gladiũ tuipſe in viſcera tua: aut moroſa cogitatione: aut deliberatione: aut cõſenſu impegeris illeſus oĩno remanebis. Cadit enĩ gladius per ſeipſum de manib⁹ diaboli: niſi illũ manibus tuis eidem ſuſtẽtaueris. Gladiũ autem voco ipm̃ cogitatũ de corde tuo procedentẽ per ſuggeſtionem diaboli: qui non habet vires vlterius ĩpingendi hoc eſt profundius: ſed in ſuperficie tẽtationis ſiſtit: niſi tu diabolum adiuues ad penetrandũ profundius vſq3 ad cõſenſum. Cadit enĩ de manib⁹ diaboli gladius iſte: ſi vires tuas ſubtraxeriʒ. Subtrahe cor tuũ: ⁊ cadet cogitatus hmõi de corde tuo. Caueat igiť miles noſter ne inſipiẽs cadat ab armis lucis: ⁊ ſic pereat ĩ tenebris ⁊c.

¶ Sermo. v. vñ ſupra: ꝑ thema epiſtole.

HOra eſt iã nos de ſomno ſurgere. Romã. xiij. Libenter aduenit quis in locũ hoſpitij in quo credit aduentũ ſuũ multum deſiderari. Propter qđ ſaluator noſter non venit in primo aduẽtu: niſi poſtq̃ fuit multum deſiderat⁹. iuxta illud Aggei. ij. Ueniet deſideratus cunctis gentibus. Quod deſiderium exprimũt: primo Eſaias. Eſa. lxiiij. Utinam diſrũperes celos et deſcenderes. Et deinde

A
Aduentus.
Aduentus chriſti fuit multũ deſideratus.

Univerſidad de Deusto Biblioteca

antiphone que cantātur in vltima ſeptima
na huius aduentus: que incipiunt per O.
que ſunt clamores antiquoꝝ patrū hūc
aduētum expectātium. Deſideratus eſt em̄
ſaluator a ſuperioribus.ſ.angelis: vt oſten
deret illā viam prudētie ⁊ ſapiētie quā nō
intelligebāt ſuper redēptione generis hu-
mani. Inde dicitur Geñ.xlix. Deſideriū col
lium eternoꝝ.i.angeloꝝ: in quē angeli cer-
nere deſiderant: qui dicūtur colles.i.humi
les in ordine ad ſuperbos montes qui ceci
derunt: ſed eterni dicūtur: qꝛ immortales
cum eterno regnāt. A prioribus aūt ſeculi
deſideratus eſt.ſ.regibus ⁊ prophetis. Lu
ce.x. Multi reges et prophete voluerūt vi
dere que vos videtis. Ab inferioribus etiā
qui in limbo erāt vincti in tenebris vt libe
rarentur. Et a poſterioribus: vt a periculo-
ſo inferni deſcenſu in quē oēs deſcēdebant
eximerētur. Nos igitur ſaltē ex effectu oſtē
damus deſideriū vt veniat. et ſi non in car
nē: ſaltē in mentē noſtrā. Ideo pro obuian
do ei: hora eſt iam nos de ſomno ſurgere.
Quādo pueri ſciūt patrem ⁊ matrē debere
ire ad nuptias/ſolent ſurgere valde mane:
ne ſi dormirent pater ⁊ mater dimitterent
eos. Sic ſurgamus cito/nec dormiam⁹ in
peccatis: qꝛ ſi dormierim⁹ non intrabimus
ad nuptias cum patre deo ⁊ matre eccleſia.
que celebrabūtur in die natalis pro coniū-
ctione diuinitatis cum humanitate. Mat.
xxv. Dormitauerunt oēs ⁊ dormierunt: ſed
que parate erant intrauerunt cū eo ad nu-
ptias. Caueat ſibi qui non ſurget: ne forte
ſibi cōtingat. iuxta illud Threnoꝝ.ij. Dedit
me dñs in manu de qua non potero ſurge
re. Inde Joſue.vij. dicitur tibi. Surge cur
iaces pronus in terrā? i. in terrenis cōcupi-
ſcentijs. Ideo Cañ.iiij. dicitur aīe deuote.
Surge propera amica mea et veni ad nu-
ptias agni: que celebrabuntur in thalamo
virgineo: a quo procedet ſpōſus illo die ve
ſtitus veſte nuptiali. iuxta illud Pſ. Tāꝙ
ſponſus procedēs de thalamo ſuo. Ad quē
B thalamū diuitijs plenū accedamus: vt in-
Sōn⁹. de aliquid reportemus: dicentes Aue.
Pctm̄. ¶ Somno proprie cōparatur peccatū pro-
Propt pter quinꝫ. Primo qꝛ ſomnus eſt morti ſi
quinꝫ milis. Dormiēs em̄ eſt quaſi mortuus. Si
peccatū em̄ non deberet excitari vere diceretur mor
cōpara tuus. Peccatū aūt dicitur eſſe mors pecca-
tur ſom toris: immo ſi nō eſſet ſpes de reſurgēdo a
no. peccato: meli⁹ eſſet ꝙ mortuus eſſet, quia

ſm̄ Ambro.lib. de bono mortis. Bonū eſt
peccatori cum moritur: ne in deteriora vita
prolōgetur. Immo videtur eſſe deterioris
cōditiōis ꝙ canis: cū triplici morti ſit ſub-
iectus.ſ. morti culpe/tēporali/et eterne. ca
nis autē ſolū naturali morti. ¶ Scdo quia
ſicut in dormiēte obturātur oēs ſenſus: ſic
in pctōre omnis ſenſatio ſpūalis obtruitur.
Primo non ſentit odorē coquine celeſtis.i.
nō apprehēdit quāti gaudij eſt illic delite-
ſcere. Similiter auris obediēdo dei māda-
tis nō audit. Guſtus cibū verbi dei non ſa
pit. Tactus elemoſynā pauperi non porri
git. Nec viſus lumē vere fidei recipit. ſi eū
reciperet/ꝓ peccato ſuo niſi ſe cito corrige-
ret: in inferno dānādum ſe crederet. ¶ Ter-
tio qꝛ dormiēs ſepe credit ſe cōtrectare po-
ma aurea vel lapides precioſos ꝓpter ſola
phantaſmata que in eo ſunt: et putat ſe ve
ris vti delicijs. Sic pctōres in hoc mundo
credūt ſe veras habere delicias: qui tamen
ſolā eoꝝ vmbrā habent. Similes cani qui
natando in aqua vidit ad lune lumen vm-
brā carnis quam gerebat in ore multo ma
iorē in fundo aque: qui ſtatim anhelās ad
eam glutiēdam illā dimiſit que in ore eius
erat: et ſic fruſtratus diſceſſit. Diuitie enim
vere cōparātur vmbre: que circa noctē ma
ior eſt: qꝛ diuitie circa finem vite cōiter aui
dius querūtur. Sed ſicut vētus et vmbra
circa noctē retineri nō poſſunt: ſic nec diui-
tie circa mortē. ¶ Quarto qꝛ dormiētibus
illa videtur eſſe pericula que in veritate nō
ſunt ⁊ ea timēt. que aūt vere ſunt pericula
nō timēt. Mortē em̄ trāſitoriā peccatores
timēt: ſed nō eternā. Augu. Vera mors eſt
quam peccatores nō timēt: ſeparatio ſcꝫ a
deo qui eſt anime vita. Timēt paupertatē
mūdi: ⁊ nō timent paupertatē inferni: vbi
nō erit locus mutuandi/vel mēdicādi/vel
labore aliquid acquirēdi: vbi etiā vna gut-
ta aque nō poterit inueniri: vbi ꝓ defectu
bonoꝝ mors deſiderabitur. morſellus ille
ſcꝫ quē ⁊ ipſi ⁊ oīa animalia ſumme timēt.
Apocal.ix. Deſiderabunt mori: et mors fu-
giet ab eis. Propterea nūc non oportet in
peccato dormire: ſed hora eſt iā nos de ſom
no ſurgere. ¶ Quinto quia dormiēs dum
dormit errorē ſuū non intelligit. Sic pecca
tores: vt vſurarij ⁊ fornicatores/mali mer
catores: ⁊ ſic de alijs: dū dormiūt in pecca-
to errorē ſuū nō intelligunt: nec eis perſua
deri poteſt magnitudo erroris ſui. Pſalm̄.

Priuſꝗ̄ intelligerent ſpine veſtre rānum
ſicut viuentes ſic in ira abſorbet eos. Spi-
ne ſunt peccatores ignibus inferni deputā
di.ij.Regū.xxiij. Preuaricatores quaſi ſpi-
ne euellentur. He nō intelligunt ramnū.i.
diabolum decipientem eos. In ramno em̄
colubri ⁊ ſerpentes latent. ⁊ ſic anteꝗ̄ intel
ligant deceptionē eius quaſi viuentes/im-
mo adhuc viuētes/ira dei abſorbet eos ne
ab errore exeant/ſed in eo moriunt. ⁊ cum
excitantur igne inferni/tūc errorem ſuum
intelligūt: ſed tarde multū. pſ. Dormierūt
ſomnū ſuum: ⁊ poſtea nihil inuenerūt viri
diuitiarū in manib⁹ ſuis. Propterea ꝗ̄diu
ſum⁹ in hoc mūdo vigilandū eſt. qđ admo-
net Apls dicens. Hora eſt iam nos de ſom
C no ſurgere. ¶ In hoc ſermone iuxta thema
Surge propoſitū dicem⁹ duo. Primo que ſūt im
re. pedimenta quib⁹ impedimur ne a peccato
Duo i- ſurgamus ⁊ occurramus chriſto venienti.
pediens Secūdo que ſunt que nos poterūt moue-
tia ne re vt cito ſurgam⁹ a peccato ⁊ occurramus
ſurga- chriſto. ¶ Circa primū notandū ꝙ Sopho
mus a nie.ij. ſcribunt duo que nos impediunt ne
pctō. ſurgamus a peccato: ſcilꝫ vox cantantis in
feneſtra: ⁊ coruus in ſupluminari domus.
Primū ergo eſt vox cantantis in feneſtra.
id eſt gaudiū ⁊ letitia hui⁹ ſeculi: que erit ꝑ
feneſtras ſenſuū noſtroꝝ. Fornicator enim
tactū habet apertū ad oēm tactū ruſticum.
ideo nō vult audire loqui de ſua cōuerſio-
ne. ſicut nec ſcabioſus equus vult pectinem
ſentire: ſed magis recalcitrat. Auarus aūt
et vſurarius viſum habet paratū ad mone
tam auri ⁊ argenti: diuitias celeſtes repu-
tans inanes. Guloſus habet guſtū ad ſua-
ues cibos: nihil meli⁹ reputās. Superbus
autē auditū habet apertū: ſi quid de ſeipſo
nobile ⁊ ingenuū dicatur vt inde poſſit glo
riari. hoc enim gaudiū impedit conuerſio-
nem peccatoris ad deū. Dicunt em̄ munda
ni. Si homo ſemꝑ cogitaret de conſcientia
ſua vel de deo nunꝙ̄ letaretur: ſed magis
eſſet ſomniator/aut imaginū comeſtor/aut
hypocrita. Sed falluntur: qꝛ non eſt maior
delectatio ꝗ̄ deo ſeruire: nec maior triſtitia
ꝗ̄ male viuēdo ſeruire mundo. Si em̄ tua
reputatione ſit magna delectatio ſeruire
mūdo pleno miſerijs: nonne maior eſt dele
ctatio ſeruire deo totius conſolationis? de
quo pſ. Melior eſt dies vna in atrijs tuis
ſuper milia. Nōne ſumma delectatio eſt ho
mini non deſeri a ſuo creatore: et ſecure ex-

pectare finem ſuū? Qui enim curias princi
pū frequentāt: mirabiliter timent exui gra
tia regis. Quod ſi ita eſſe cognoſcerent: nō
dormirēt bono ſomno nec lete viuerēt. Tu
igitur peccator gratia regis eterni carens.
a quo omne tuū eſſe ⁊ viuere depēdet: quo
modo potes ſecure dormire et letari corde:
donec recōcilieris ei? Secundū eſt coruus
in ſuperliminari domus/quod eſt procra-
ſtinatio cōuerſionis procedens a ratione ꝗ̄
eſt in ſuperiori parte domus hoīs. Clamat
em̄ coruus. cras/cras/cras: hoc eſt ſpes lō-
ge vite per quā ratio decepta differt ad do
minū conuerti. Dicit em̄ ratio ſic decepta.
Tu adhuc iuuenis es: aſſume tibi modicum
de bono tēpore: dū ſenueris meditaberis
de tua conuerſione. Noli eſſe bigotus ⁊ hy
pocrita. Stulta ſpes iſta multos decepit.
Quot em̄ perſone ſic dixerunt in iuuētute:
qui deteriores fuerunt in ſenectute? quaſi
Ethiops mutet pellem in ſenectute. Quot
hmōi ruerūt morte ſubita? Quot hmōi pe
tierunt indutias etiā vnius diei: ⁊ non ob-
tinuerūt? Quis inſuper tibi dabit ſecurita-
tem viuendi vſꝫ in ſenectutem? Ita ſepe/
immo frequētius morit vitulus ꝙ vacca.
Sed ꝙ ſtulta ſit ſpes iſta ptꝫ ex hoc ꝙ dñs D
talibus ſubtrahit de tēpore ſibi conceſſo vt Spes.
bene viuerēt. Probatur primo auctoritate Spes longe
Pſ. Uiri ſanguinum ⁊ doloſi non dimidia vit: ꝗ̄
būt dies ſuos/vt homicide/raptores/vſu- ſtulta
rarij/⁊ falſi mercatores: mali aduocati ⁊ iu ſit.
dices. Sed qꝛ ipſe pſalmiſta fuerat vir ſan
guinū: cū occidiſſet proditorie Uriā poſtꝙ̄
adulterauerat cū vxore ſua: poſtꝙ̄ protulit
illam ſententiā que de directo ei contraria
erat/ideo ſubdit. Ego vero ī te ſperabo do
mine: non in longa vita quā mihi promit-
tam. ⁊ ſic cōuerſo ad deū deletum eſt pecca
tū. Secūdo qꝛ Ezechias ſemel vnū peccatū
fecit ⁊ propter hoc ſibi immediate manda-
tum eſt ꝙ moreretur. Ideo dicebat dño in
cantico ſuo. Eſa.xxxviij. Ego dixi ī dimidio
dierum meoꝝ: ⁊ non in termino quem ſpe
rabā viuere: vadam ad portas inferi. Sed
quia nō ſperauit in longa vita ſed in mul-
titudine miſericordie dei: ideo commutata
eſt ſentētia cōminatiua: ⁊ ei additi ſunt ꝗn
decim anni. Hora enim erat illi tunc ſurge
re. Similiter de Niniuitis hoc patet. Ter-
tio quia cū loqueretur dñs ad Noe ſuper
diluuio inducēdo ſuper terram. Geñ.vj. Et
propter mala que fiebant diſponebat per-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dere aquis hominem dixit. Erūt dies vite
hoīs centū viginti anni. Super quo Stra-
bus quidā expoſitor dicit. ꝙ .xx. annos ſub
traxit dn̄s de tēpore eis conceſſo ad penitē
dum: videns eos nolle cōuerti. Si ergo tē-
pus promiſſum nolētibus penitere ſubtra
ctū eſt: quid faciet his quibꝰ tale non pro-
miſit? Sed ratiōe ſic. Primo probat. Stul
tum eſt dicere tēpus alicui a deo datū et in
dedecus eius expenſum: ꝙ ipſe ei debeat il
lud prolongare. Exemplū de hoc de aliquo
qui a quodā dn̄o lucri gratia maximū the-
ſaurū accepiſſet: quē tamen prodige conſu-
meret: nōne ſtultus reputaretur ſi ab eodē
dn̄o maiorem recipere ſperaret? imo magis
eum raperet tortoribꝰ tradēs. ⁊ ſi quid ei ex
omnibus que dederat remāſiſſet/auferret
ab eo: eiqꝫ improperando diceret. Quomo-
do alia de cetero tibi dabo: ꝗ a me accepta
tā inutiliter conſumpſiſti? Sic dn̄s talibus
ſubtrahit tēpus/vt patuit in diuite epulo-
ne: cui dictum eſt poſt ſomniū de deſtruen-
do horrea ſua ⁊ maiora faciēdo. Stulte hac
nocte animā tuam repetent a te. Luce. xij.
Et ſi dn̄s aliquādo prolonget tempus: hoc
non eſt niſi vt faciat ſicut carnifices: ꝗ quan
do volunt beſtiam grandi ictu ferire vt in-
terficiant: tardunt ferire a remotiori percu
tiendo. Secūdo ſi dicas ꝙ nō eſt adhuc ho
ra ſurgēdi ſed bene procraſtinādi: tūc opor
tet te habere tp̄s et horas in tua poteſtate
et nō potius in diuina qđ falſum eſt: quia
ſcriptū eſt Actuū. j. Non eſt veſtrū noſſe tē
pora vel momēta ꝗ pater poſuit in ſua po-
teſtate ⁊ non in tua: quia nec poteſtatē ha-
bes prolongandi tibi vitā per vnā horam.

E Surge te. Quatuor nos mouentia ad cito ſurgēdū a pctō et obuiandū chriſto.

¶ Pro ſecūdo puncto huius ſermonis no-
tādum eſt ꝙ ſunt quinqꝫ que nos mouere
debent ad cito ſurgendū a peccato ⁊ obuiā
dum chriſto. Primū eſt incertitudo mortis
Luce. xij. Et vos eſtote parati: qꝛ qua hora
non putatis filius hominis veniet. Et ite-
rū Mat. xix. Veniet dn̄s ſerui illius in die
qua nō ſperatur. Sic dormiebat diues epu
lo de quo dictū eſt ſupra: qui mortuus eſt
infirmitate lethargica: qꝛ dormiēdo. Vul-
go dicitur: nimis profunde dormit: qui cul
citrā ſubter ſe ſibi furari permittit. Sic pec
cator dormiēs in peccatis/cui diabolus nō
ſolum conſcientie culcitrā ſed etiam animā
aufert. Sic Policraticus refert imperatorē
Octauianum iuſſiſſe ſibi emi culcitram cu-
iuſdā militis: qui deceſſerat maximis obli-
gatus debitis. Cui cū diceretur nihil oīno
culcitram valere/mandauit iterū vt emere
tur. Qui interrogatus a ſuis cur tā vilem
culcitram vellet ſibi imperator? Reſpondit
ꝙ mirabatur ꝙ obligatus tantis debitis
ſuper eam dormire poſſet: ⁊ ꝙ forſitan illa
culcitra habebat aliquā virtutē ad cauſan
dum ſomnum: ſi forte ⁊ ipſe tot ſolicitudini
bus inquietatus poſſet ſuper illā dormire.
Oportet enim ſcire te cū chriſto ante diem
feſtum paſce/ꝙ venit hora tua vt tranſeas
ex hoc mūdo: quia niſi vigiles ante diem fe
ſtum/poſtea vigilabis ineternū faciēs vigi
liam poſt feſtū: licet vigilia precedat feſtū.
Apoc. j. Significauit deus que oportet fie
ri cito. ſ. conuerti ad deū. ⁊ ibidem. Ecce ve
nio cito. Qui autem cito conuertitur ſequū
tur multa cōmoda. Primū: quia iocūdius
viuit. Qui autem dormiunt in peccato: con
tinuo rodūtur a vermibus cōſcientie ſue: ⁊
ideo cum murmure viuunt. Qui vero ſur-
gunt a peccato/licet a principio durum vi-
deatur: demū tamen inueniūt delectabile:
ſicut equo quando diſcit ei trotare ad mo-
dum gradarij: poſtq̄ tamen conſueuit fit
ſibi iocūdum. Similiter graue eſt puero cū
primū literas diſcit: ſed poſtmodū in legen
do velociter iocūdatur. Secūdum bonum:
quia taliū cito conuerſorum ad deum gra-
tius eſt ſeruitium: quia de flore iuuentutis
⁊ non de fece ſenectutis deo obſequuntur.
Odioſus eſſet principi qui aduerſario eius
optima vina daret: ⁊ dn̄o feces vini ſerua-
ret. Senectutē autem dn̄o cuſtodire eſt fe-
ces vite ſue ei ſeruare. Ideo cauendum eſt
illis ne in morte de fecibus ire dei potētur.
Ps. Fex eius non eſt exinanita: bibēt oēs
peccatores terre. Sed magis fortitudinem
iuuentutis cuſtodiant deo. iuxta illud Ps.
Fortitudinem meam ad te cuſtodiam. Ter
tium bonū eſt: qꝛ certior moritur de ſalute
ſua. Dubitat enī Auguſtinus de illo qui cō
uerſionem in extremis incipit/ſi ſit ſecurus
de ſalute ſua. ¶ Secūdum quod nos mo-
uet cito ſurgere eſt periculum male conſue-
tudinis: quia quāto aliquid ab aliquo lon-
gius poſſidetur: difficilius ab eo aufertur:
et caſtrum diu poſſeſſum maiori violentia
defenditur. Quando preſcriptio eſt prope
terminū: difficile aufertur hereditas. Sic
cum tēpus preſcriptionis mortis aduenit:
quando diabolus diu poſſedit hominē dif
ficile eſt ei reſiſtere: ⁊ ideo periculum eſt tā-

diu expectare. Primo propter difficultatē
conuerſionis: quia mala aſſueta ⁊ quaſi cō
uerſa in naturam vix virtute creata immu
tari poſſunt. Cōſuetudo enim eſt altera na
tura. Hiere. xiij. Si poteſt Ethiops muta-
re pellem ⁊ Pardus varietates ſuas: ⁊ vos
poteritis bene facere cum didicentis ma-
lum. Si ergo illa duo ſint impoſſibilia na-
ture: videtur etiam ꝙ tertium. Et vere ita
eſt apud hominem: ſed non apud deū. Vn-
de Mat. ix. diſcipuli non potuerunt ejce-
re demonium a quodam poſſeſſo ab infan-
tia: ſed deo nō fuit difficile. Unde Baſilius
magnus. Sicut quis maternam non po-
teſt dediſcere linguam: ſic nec peccati con-
ſuetudinem longā: immo tanta eſt vis con
ſuetudinis: vt quod homo conſueuit facere
vigilans: ſepe videatur facere dormiens: et
quod facit viuens/facit moriens. Unde in-
uenti ſunt iudices ⁊ aduocati: qui ad cōfeſ-
ſionem faciendam in extremis inducti ap-
pellabant, ⁊ aſſerebant ſe grauari. Secūdo
propter onus graue ſue conſciētie. Primo
quia volens incipere ſuum proceſſum/ne-
ſcit vbi incipere propter peccatorū multitu
dinem: et continuo addēs peccata peccatis
addit onus oneri quod grauat animā vſqꝫ
in infernū. Ideo mirabile eſt ꝙ homo quie
ſcere poteſt talibus aſſuetus. ¶ Tertium ꝙ
nos mouere debet eſt: qꝛ talis ſic differens
conuerti peccat in deum: in angelum/in ſe-
ipſum/et ī proximum. In deum quia illud
defert ante eius oculos quod maxime ſibi
diſplicet/vt adulterari coram ſponſo ſuo.
Secundo quia miſericorditer deus vocat
eum: et tamen cōtemnit eum vocantem et
volentem ſibi dare regnū eternum/qui me
ruit penam eternam. Tertio quia deus eū
expectat vt pius pater: ⁊ ſi liceat dici/vide-
tur affligi tarditate eius: ita ꝙ ſibi diſpli-
cet. Tobie. ix. Scis quoniam dies compu-
tat pater meꝰ: et ſi tardauero plus vna die
contriſtabitur anima eius. Turpe enim eſt
ignobili vel pauperi facere regem diu mu-
ſare vel expectare. Dominus autem diu ex-
pectat peccatores ad penitentiam: ideo nil
mirum ſi iraſcatur contra illos. Eccleſiaſti-
ci. v. Ne tardes conuerti ad dominum: ⁊ ne
differas de die in diem. Subito enī veniet
ira illius. Roma. ij. An diuitias patientie
et longanimitatis eius contemnis? Ignor-
ras quoniam benignitas dei ad peniten-
tiam te adducit? Secundum autem duri-
tiam tuam et cor impenitens theſaurizas
tibi iram in die ire et reuelationis iuſti iu-
dicij dei. Ex eo enim ex quo debuerunt ſu-
mere occaſionem deo ſeruiendi: ſumunt oc-
caſionem deum impugnandi. Ex eo enim
ꝙ ſperat deum miſericorditer ipſum expe-
ctare: proponit eum diutiꝰ offendere. Sed
audiant deum comminantem: niſi conuerſi
fueritis gladium ⁊c. Avis videns aliquem
ſibi comminantem iacere lapidem: cito a-
uolat. Dominus peccatoribus minatur mi
ſerias multas: quia Pſal. Multa flagella
peccatoris: et tamen propter hoc nihil fa-
ciunt: ſed differunt conuerti. Quanto enim
arcus magis extenditur: tanto ſequit̄ gra-
uior et profundior ictus: licet ſagitta diu-
tius retineatur. Eſa. xlij. Tacui ſemp ſilui/
patiens fui: ſicut parturiens loquar. Ab-
ſorbebo ſimul montes excelſos. Secundo
affligit angelum cuſtodē ſui. Primo in ex-
pectatione gaudij ſui. quia Luce. xv. Gau-
dium magnum eſt angelis dei ſuper vno
peccatore penitentiam agente. Secūdo quia
ſibi dedecus aſportat: quando corā eo ſuas
abominationes facit/quod coram homine
immo coram garſione facere non auderet.
Tertio in ſeipſum peccat: quia ſe prediligit
in ſtatu latronis q̄ in ſtatu libertatis/ho-
neſtatis/et gratie. Qui enim manet in pec-
cato: ad ſuſpendium eternum iam iudica-
tus eſt: ſi in eo ſtatu demandaretur ſenten-
tia executioni. Quarto in proximum: quia
corrumpit eum malo exemplo ſuo: vt puta
in filium tuum: quando te videt fornican-
tem vel blaſphemantem vel fraudes faciē
tem. Secundo quia fraudat proximum au
xilio ſibi debito. Nos enim cōmunicamus
in bonis et participes ſumus bonorum al-
terius. iuxta illud ſymboli. Sanctorum cō
munionem. Tertio quia ſepe propter pec-
catum eius punitur proximus. Exemplum
in peccato Achor. Joſue. vij. Propter cu-
ius peccatum corruerunt in mortem. xxxv.
Unde ibidem ſubditur. Non poteris ſtare
Iſrael contra inimicos tuos: et rationem
ſubdit. anathema in medio tui eſt. i. male-
dictus. ¶ Quartum quod nos mouere de-
bet eſt ſtatus periculoſus in quo iacet pec-
cator. Vnde poſt peccatum Ade queſiuit ei
dominus. Geneſis. iij. Adam vbi es. Nos
enim vndiqꝫ circūdati ſumus hoſtibꝰ: quā

Universidad de Deusto Biblioteca

non querũt niſi nos deuorare.j.Pe.v.Dia-
bolus tamq̄ leo circuit querens quem de-
uoret ⁊ cõtra eos preter diuinã ꝓhibitionẽ
⁊ defenſionẽ nulla reſtat tuitio: niſi vitre⁹
paries cor[po]ris noſtri cõtra quem occiden-
dum nõ eſt neceſſe machinas proijcere: ſed
ſufficit ſtilla febris vel vermis ad cor. Jdeo
debemus eſſe ſicut ille de quo loquiẗ Au-
guſtinus ſuꝑ pſalteriũ: qui propter furtũ
clauſus in carcere quotidie vel dum apeꝛiẗ
oſtiũ carceris exiſtimat ſibi aduenire nũtiũ
de patibulo ſuo. De quo [pe]riculo ad plenũ
ſcribitur in pſalmo.vj. Fiat via illoꝝ tene-
bre ⁊ lubricũ/ ⁊ angelus dñi ꝑſequẽs eos.
q᷑ primo cadũt tales ſic aſſueti peccatis in
cecitatem mentis: nõ videntes periculum
ſuũ. Secũdo via illoꝝ eſt lubricũ: q᷑ ꝑ mo-
dicam febrem vita labitur in mortem. ⁊ cõ-
ſequenter aduenit angelus dñi malus qui
eos perſequitur vſq̄ ad iudicium: ⁊ dein-
de vſq̄ ad infernum.

¶ Sermo.vj. per thema imme-
diate precedens.

A
Aduen-
tus.
Quare
dñs tã-
tũ tar-
dau[it]
venire
et ſana-
re po-
pulum
ſuum.

Mirabile eſt quõ
Paulus nos admonet cito
a peccati ſomno ſurgere: cũ
tamen medicus q̄ ſolus no-
uerat curare morbũ illum ⁊
languentem excitare nondũ venerat: ⁊ etiã
ſine quo excitari nõ poſſumus? Rñſio. Do-
minus ita diſtulit languẽtem mundũ exci-
tare. Primo vt ſe ſola gratia eius cogno-
ſcat eſſe ſanatũ ⁊ nõ meritis ſuis. Nam dũ
creauit deus hoĩem dedit ei legem natura-
lem ſcriptã in corde ſuo. De quo Roma.ij.
Oſtendũt opus legis ſcriptũ in cordibus
ſuis. de quo pſ̄. Multi dicũt quis oſtendit
nobis bona.i.qñ eſt peccatũ vel non/ illud
quod agimus. ⁊ rñdet pſ̄. ſignatũ: hoc eſt
impreſſum eſt lege naturali ſuper nos.i. in
rõne noſtra que eſt ſupior pars aĩe: lumen
vultus tui dñe.i. qđ a vultu tuo procedit: ⁊
cũ lumine/ vt in eo videam⁹ naturaliter q̄d
bonũ ⁊ quid malũ. Dereliquit itaq̄ dñs ho-
minẽ in lege naturali: quã preuaricat⁹ ho-
m[o] incidit in multa incõuenientia: ita vt ꝓ-
pter illa ſequeretur diluuiũ. Homo eñi tũc
per ſuũ liberũ arbitriũ putabat ſaluari/ vt
dixerũt heretici Pelagiani. Sed q᷑ poſtea
viſum eſt ꝙ non ſolo libero arbitrio pote-
rat hoc fieri: petebat humana natura legẽ
que oſtẽderet ampliori modo et magis de-
clararet quid faciẽdum ⁊ quid nõ. Dicebat
eñi homo. Non deeſt q̄ impleat: ſed deeſt q̄
iubeat. Legẽ (inquit) pone mihi dñe viam
iuſtificationũ tuarũ: ⁊ exquirã eã ſemꝑ. Et
ꝓpter hoc data eſt hoĩ lex ſcripta cũ ſacra-
mẽtis veteris legis. Et iterũ videbatur ho-
mini ꝙ cũ libero arbitrio et lege ſcripta po-
terat ſaluari: qđ falſum eſt. q᷑ lex nõ ſaluat
ſed pctm̃ oſtẽdit. Rom.iij. Ex operibus le-
gis nõ iuſtificabitur oĩs caro corã illo. Per
legẽ eñi oĩs cognitio peccati: nũc autẽ ſine
lege iuſtitia dei. Et ſequiẗ. Juſtitia aũt dei
per fidẽ Jeſu chriſti. Hec eñi ad ſalutẽ hoĩ
nõ ſufficiebat. Hierem.xlvj. Fruſtra multi-
plicaſti tibi medicamina: ſanitas non eſt ti-
bi. Qđ ſignatũ eſt ĩ illa Emoroiſſa: qu[e] in
medicis oĩa bona ſua expoſuerat nec po-
tuit curari: ſʒ dicebat. Si tetigero fimbriã
veſtimẽti eius ſalua ero. Mat.ix. Veſtimẽ-
tũ ei⁹ eſt humanitas. Fimbria vero mors ⁊
paſſio eius: q̄ eſt extremũ veſtimenti. Jdeo
dñs diſtulit venire vſ[q̄] quo cognito ꝙ nec
lege naturali nec ſcripta erat ſalus: ſʒ ſolũ
ex gratia. Scđo vero diſtulit vt tã magnũ
dñm lõga ſeries preconũ precederet. Quã-
do eñi rex venit ad ſuã ciuitatẽ principalẽ:
tũc precedũt nũtij: ꝑcedũt tube: immo tur-
be: ꝑcedũt ⁊ barones ⁊ dilecti ſui. Sic dño
veniẽte cõgruũ fuit vt lõga ſeries baronũ/
nũtioꝝ/ ⁊ tubarũ ꝑcederet. De primis pre-
cedẽtibus fuit Jacob q̄ dixit Geñ.xlix. Nõ
auferetur ſceptrũ de Juda ⁊c. Et ſequitur.
Salutare tuũ expectabo dñe. Deĩde Moy-
ſes qui ait. Obſecro dñe mitte quẽ miſſur⁹
es. Deinde Balaam qui dicebat. Jntuebor
eũ ſed nõ prope. Deinde Hieremias q̄ dice-
bat. Ecce dies veniũt ⁊c. Clamabat ⁊ popu-
lus cupiẽs a tyrãnide inimici liberari illud
Pſ̄. Viſita nos in ſalutari tuo. Nõdum in
ꝓpria viſitauerat archidiacon⁹ noſter ſuã
propriã dioceſim: ſed per ꝓcuratores ſuos
ꝓphetas qui eũ dicebant ad breue venire.
Sicut eñi ſpõſa ꝑ feneſtrã aſſiduo reſpicit
ſi ſpõſus abſens veniat: vehemẽter eũ deſi-
derãs: ⁊ a quolibet pertranſeũte querit an
viderit eũ. Sic ſancti patres olim hũc ad-
uẽtũ deſiderabãt: ſed cedẽtibus illis ſupue-
nit Salomõ in cãticis ſuis dicẽs. Ecce iſte
venit ſaliẽs in mõtibus/ trãſiliens colles.
Cañ.ij. Mõtes.i. angelos paradiſi nõ ap-
prehẽdẽs eos. et colles.i. demones. ſed ſa-
lijt multo maiori ſaltu apprehẽdens natu-
rã noſtrã fugientẽ per peccatũ: ⁊ apprehẽ-

dit eã in ſaltu quẽ fecit in vterum virginis:
in quo nouẽ menſibus tenuit ipſa glorioſa
trinitas conſiſtoriũ: a quo oĩa dona gratia-
rũ procedũt: que petamus dicẽtes Aue.

B
Sõn⁹.
De qua-
drupli-
ci ſom-
no my-
ſtico.

¶ Quadruplex eſt ſomnus loquẽdo myſti-
ce. Primus eſt appetitus honoris/ dignita-
tis/ vel vane laudis: quõ ſomniant multi.
ſicut Nabuchodonoſor qui nõ ſomniabat
niſi de ſtatuis ⁊ grãdibus arboribus. Dañ.
j.⁊.iij. Sic tales nõ ſomniãt niſi de preben-
dis/ bñficijs eccleſiaſticis/ officijs ⁊ dignita-
tibus. Hiero. Quid honor mundanus: niſi
ſpuma/ fumus/ et ſomnus? Spuma q᷑ in-
ſlat: fumus q᷑ excecat: ſomnus nõ quia re-
quiẽ dat: q᷑ ambitioſi plus et plus volunt
habere honoris et dignitatis. Sed dicitur
ſomnus: quia honores cito euaneſcũt. Job
xx. de ſuperbo dı̄r. Velut ſomniũ aduolauit
et nõ inuenietur: tranſijt ſicut viſio noctur-
na. ¶ Secũdus eſt cupiditatis et auaritie/
quõ ſomniãt auari qui ſomniãt ſicut Pha-
rao. Geñ.xlj. qui ſom[n]iabat de vaccis pin-
guibus ⁊ ſpicis plenis: ⁊ de granarijs ⁊ ſo-
larijs adimplendis. Sed ſicut Pharao iſti
ignorãt interpretationẽ ſui ſomni: ⁊ quãta
ſterilitas ſit ſecutura preſentem proſperita-
tẽ. Qđ tñ ſciebat verus Joſeph Jeſus chri-
ſtus: q̄ dicit Luc.xviij. Facilius eſt chame-
lũ tranſire per foramẽ acus ⁊c. Job.xxviij.
Diues cũ dormierit nihil ſecũ afferet. ape-
riet oculos ⁊ nihil inueniet. apprehẽdet eũ
quaſi aqua inopia. ¶ Tertius eſt ſomn⁹ car-
nalis concupiſcentie eoꝝ qui dormiũt ſicut
Sodomite ſuffocati in nocte natiuitatis
chriſti. vel ſicut Samſon in gremio Dalile.
Judicũ.xvj. Vel ſicut hoĩes in prima etate
qui edẽtes ⁊ bibẽtes ⁊ ducẽtes ad nuptias
ſubito ab aquis diluuij ſuffocati ſunt. Luc.
xvij. Et tales ſomniãt ſicut pincerna Pha-
raonis: qui de vuis ⁊ vitibus ⁊ de ꝓpinan-
do vinũ ſomniabat: a quibus iam hora eſt
nos a ſomno ſurgere ⁊ ire obuiam chriſto.
¶ Quartus ſomnus eſt torporis ⁊ negligẽ-
tie: qñ non curat homo de ſua ſalute. Et ta-
les ſunt paralytici qui nũq̄ ſurgũt ad ali-
quod bonũ faciẽdũ. Prouer.xix. Qui negli-
git vitã ſuã nõ curãdo.ſ. quõ viuat bñ vel
male: mortificabitur morte eterna ⁊c. Jdeo
per aplm̃ mater eccleſia ſolicitat nos ad cu-
rãdũ ⁊ ad ſurgẽdũ ad opus eiuſdẽ dicens.
Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere.
¶ Jn pñti ſermone dicemus qualiter ſit
obuiãdũ chriſto epiſtolã huius dñice expo-
nẽdo. Primo igiẗ dicemus cur eccleſia hoc
tꝑe nos admonet ad obuiandũ chriſto. Se-
cũdo qualiter nos debemus preparare ad
occurrendũ ei. ¶ Ad primã qu[e]ſtionẽ aſſi-
gnat Paulus duas rõnes. Cũ eñi dicit fra-
tres ſciẽtes qm̃ hora eſt iam nos de ſomno
ſurgere: vt e[a]mus obuiã chriſto. Subdit.
Quia propior eſt noſtra ſalus q̄ cum credi-
dimus. Que quidẽ ratio põt tripliciter for-
mari. Primo q᷑ libẽter ꝓ negotijs noſtris
ad curiã regis [p]er[ge]mus qñ rex prope eſt
et nõ eſt indignatus. Et q᷑ ꝓ negotijs no-
ſtris ad curiã regis eterni multa habemus
agere.ſ. ꝓ ſalute aĩe ⁊ corporis. Jdeo opor-
tet cito ſurgere ⁊ ire obuiã ei. Et ſi dicaẗ ꝙ
lõge eſt a peccatoribus ſalus. verũ eſt ab il-
lis qui nõ ſurgũt a peccatis. Sed ſi te con-
uertas ad deũ: ipſe tibi appropinquat: exẽ-
plo pr̃ij patris qui occurrit filio ꝓdigo. Za-
cha.j. Cõuertimini ad me: ⁊ ego conuertar
ad vos. Scđo põt formari ratio. Ecce diem
natalis proximã in qua celebrãtur nuptie
agni: qñ filius dei patris cõiũctus eſt indiſ-
ſolubiliter nature noſtre: in quibus angeli
tam melliflue cãtauerũt Gloria in excelſis.
Jdeo hodie mater noſtra quaſi tibi mittit
meneſtrellũ ſeu mimũ ſcʒ beatũ Paulũ ad
euigilandũ te mane: ſicut ſolet fieri his qui
ſunt inuitati in nuptijs carnalibus: ⁊ man-
dat tibi vt ſurgas cito a lecto peccati: vt ve-
nias ad nuptias agni. Predicator enim mi-
mus eſt qui mane vocat ad iſtas nuptias:
qui qñ loquitur de premijs paradiſi/ cãtat
altã notã: qñ de penis inferni vel purgato-
rij baſſam: qñ de miſerijs huius ſeculi me-
diã. Si ad nuptias carnales vocatus te ci-
to preparas: cur non ad ſpũales agni? Di-
cũt vetule ꝙ tꝑe aduẽtus gallus ter cãtat:
ſcilʒ veſpere/ media nocte/ ⁊ verſus mane.
Ecce bruta aĩalia quodãmodo te nunc exci-
tant vt ſurgas: ⁊ nihil inde facis. Et ſi non
velis ſurgere a pctõ ꝓpter honorẽ quẽ tibi
facit de⁹ de vocãdo te ad nuptias filij ſui:
ſaltẽ ꝓpter beneficiũ redẽptionis ⁊ paſſio-
nis qđ hodie incipit cõmemorare euange-
liũ ſis excitatus. Qui ſe nõ excitat ob tãtũ
honorẽ et predicationis clamorem: ſed nec
ad punctionẽ lancee ⁊ clauoꝝ chriſti: cre[d]o
talẽ nõ dormire/ ſed mortuũ eſſe. Tertio ſic
põt formari ratio. Multa opera meritoria
vel debuimus feciſſe poſtq̄ credidimus.i.
poſtq̄ fidẽ recepimus: vel ſaltẽ debem⁹ fa-
cere cum morti appropinquamus: vbi dñs

C
Aduen-
tus.
Cur hoc
tꝑe pl⁹
q̄ alio
nos hor-
taẗ ec-
clia ob-
uiare
chriſto.

Universidad de Deusto Biblioteca

prope ante ad medēdum poſtea ad iudicā-
dū. Dies em̄ mortis dies eſt cretica: que eſt
ad ſalutē vel dānationē. Jdeo qꝛ nūc pro-
pe eſt ſaluatoꝛ noſter vt medicus ad egrū:
nō dedignetur eger medicum: ſed cito ſur-
gēs appropinquet eiſqꝫ iuxta Pſ. Qui elō-
gāt ſe a te peribūt. Jdeo nū maxime vigi-
lare et excitari debemus. Scd̄a ratio: quia
rex nō eſt ſicut antea indignat⁹: qꝛ nox in-
dignationis preceſſit: et dies clarus ⁊ iocū-
dus appropinquauit. Ante īcarnationē ſe
oſtendebat dn̄s terribilē puniēdo pctōres:
ideo ſe vocabat dn̄m belli ⁊ exercituū. poſt
vero incarnationē pius et māſuetus vt di-
cit euangeliū. Ecce rex tuus venit tibi man-
ſuetus. Jdeo poſtq̄ȝ angeli ī natiuitate ei⁹
cātauerūt pacē factā: vocatus eſt deus pa-
cis ⁊ dilectionis. Hinc Apl's cognoſcēs cō-
ditiones hui⁹ principis dicebat ꝙ hora eſt
iā nos de ſomno ſurgere ad obuiandū ei: ſi
velimus ſalutē noſtrā ab eo obtinere: quia
nox indignationis preceſſit: et dies ſalutis
appropinquauit. Cōmuniter dicitur ꝙ tē-
pore tēpeſtatis ⁊ magnoꝝ vētoꝝ ⁊ pluuia-
rum bona ⁊ dulcis eſt dormitio. Sed adue-
niēte die dn̄ clareſcūt oīa: bonū eſt ad nego-
tia ſua ambulare. Dicit em̄ phs lib. de pro-
blemа. ꝙ cōuerſi ad lucē vix dormiūt: in te-
nebris velocius ſomnus occupat. Sic pec-
catoꝛ a luce increata ad tenebras peccatoꝝ
ſe cōuertēs bene dormit: ſed excitatur per
auerſionē a tenebris creaturarū ad lucē in-
creatā. Pſ. Ad te de luce vigilo. Scd̄o po-
teſt formari iſta ſcd̄a ratio. Sancti preteri-
to tēpore vigilabant de nocte. Tūc em̄ nox
erat in qua fere oēs in pctīs dormiebāt: et
pauci viā ſalutis agnoſcebāt: ⁊ ſic ambula-
bāt in nocte obuiā chriſto: qua nocte parū
luminis habebāt a luna. i. a lege Moyſai-
ca que eſt luminare min⁹. Ex quo ſequit a
fortiori ꝙ nos qui ambulamus in die legis
gratie in quo ort⁹ eſt ſol iuſtitie: debem⁹ po-
tius ſurgere. Si illi in nocte: ſaltem nos in
die ſurgamus. Pſ. Jn die mandauit dn̄s
miam ſuā: ⁊ nocte cāticū eius. Qui em̄ no-
cte veteris legis cātabāt cāticū expectatio-
nis: ita ꝙ ſolo verbo paſcebātur promiſſio-
nū: currebant quātū poterāt obuiā chriſto:
quāto magis nos qui in die quam expecta-
bant cōſecuti ſumus miam? Tertio pōt for-
mari hec ſcd̄a ratio. Nox. i. preſens ſeculū/
vel conuerſatio hui⁹ exilij: in qua facies no-
ſtras. i. conſciētias nōdum plene cognoſci-
mus: aut qui ſunt veri aut ficti amici: aut
in qua nobis inſidiātur hoſtes noſtri: et in
qua ſomnijs et phātaſijs rerū trāſitoriarū
multi illudūtur: qꝛ iā talis nox pro maiori
parte preceſſit: ⁊ dies alterius ſeculi appro-
pinquauit: in qua reuelabuntur abſcondi-
ta tenebrarum: ideo anteq̄ȝ ad illum diem
veniamus/hora eſt nos de ſomno ſurgere.
¶ Pro ſcd̄a parte duo dicit apl's eſſe facien-
da. Primo oportet exuere veſtes veteres ⁊
diruptas. Scd̄o induere nouas: ſed ſecun-
dū reſeruabitur pro collatione pomeridia-
na. Primo oportet exuere veſtes veteres. i.
veterem conuerſationē malā. Primo enim
euellēde ſunt vrtice: deinde bona ſemina ſe-
mināda. Jdeo dicit ꝙ abijciamus opera te-
nebrarū. i. peccata: que ſic vocantur triplici
ratione. Primo quia nō perpetrantur niſi
ab his qui ſunt in tenebris ⁊ cecitate men-
tis. Si enim ſciret quis quid facit quando
peccat: prius ſe permitteret occidi corpora-
liter. Se enim ligatū tradit diabolo. Pro-
uer. v. Jniquitates ſue capiūt impium: et
funibus peccatoꝝ ſuoꝝ vnuſquiſq̄ȝ cōſtrin-
gitur. Eſt enim peccatū chorda in collo pec-
catoris qua in infernum ſuſpēdetur: quam
chordam remouet ſacerdos a collo pctōris
quando eū abſoluit. Sicut cū datur latro-
ni litera gratie a rege: datur ſibi chorda: li-
cet remaneat emenda ſoluenda. Ex quo ſe-
quitur ꝙ currere debet peccatoꝛ ad confeſ-
ſionem: vt liberetur a vinculo colli ⁊ dicat.
Dirupiſti dn̄e vincula mea. Scd̄o qꝛ tene-
bras querūt. Jo. iij. Qui male agit/odit lu-
cē. Et hoc tribus modis. Aut propter debi-
litatē viſus: vt noctua que quia viſum ha-
bet debilē/ſuſtinere nō poteſt lucē diei: ſed
bene noctis. Sic peccatoꝛ quia viſum cor-
dis habet debilem: lumen diuine ſapientie
magnū qd̄ oſtēdit ei quomodo lucrari poſ-
ſit regnū eternū ſuſtinere nō poteſt: ſed tan-
tūmodo lumē ſapientie paruū quod eū do-
cet quomodo pictauinas et obolos lucrari
poſſit. Scd̄o quia aliquod erubeſcibile fa-
cit. Nihil autē erubeſcibile magis peccato:
etiā nec nuditas cū nō ſit erubeſcibilis niſi
propter peccatū: vt patuit in primis parēti-
bus. Tertio quia exoſa eſt talis perſona: vt
bubo auis noctis que ab auibus diei odio
perſequitur. Qua de cauſa etiā lupi/latro-
nes/⁊ ſerpentes ſe abſcondunt. Super oīa
autē deo exoſum eſt peccatū: ideo ſe abſcō-
dit. Tertio dicitur opera tenebrarum: aut

D Veſti-mentū. Exuen-da ſunt vetera veſti-mēta ⁊ induen-da no-ua.

Pctm̄ Tripli-ci rōne pctā di-cuntur opa te-nebraꝝ

quia fiunt ſuggerente tenebrarum princi-
pe: aut quia ducunt ad tenebras eternas.
Nec immerito: quia peccatoꝛ luci tenebras
preelegit. Jo. iij. Dilexerunt homines ma-
gis tenebras q̄ȝ lucē. Abijciam⁹ itaq̄ȝ ope-
ra tenebrarum nec ea abſcōdamus. Primo
quia theſaurus eorum nihil valet et ſemel
reuelabitur. Secundo quia ſi non abijcian-
tur fient inſeparabilia: et ita hoī poſt mor-
tem adherebunt ſicut diabolo. Si nō poſ-
ſis per duos dies dormire veſtitus tunica
tua: quomodo anima tua dormiet in ſem-
piternum operta vermibus peccatoꝝ? Ter-
tio quia nihil ad iudiciū adduci poterit qd̄
magis offendat iudicē vel aduerſetur ad-
ducenti. Sap. iiij. Traducent eos ex aduer-
ſo iniquitates eorū. Sed ꝙ ei ſumme diſ-
pliceant patet: quia maxime propter qua-
tuor ſolent principes offenſam remittere.
Primo parcunt alicui propter precioſitatē
vel nobilitatem. Sed deus nobiliorē prin-
cipem militie ſue cum conſentientibus pro-
pter vnum peccatum perpetuo damnauit.
Sapien. vj. Non verebitur dominus ma-
gnitudinem cuiuſq̄ȝ: quoniam puſillum et
magnū ipſe fecit. Et ſequitur. Fortioribus
autem fortioꝛ inſtat cruciatio. Aut parci-
tur ei propter raritatem. Qua de cauſa no-
luit dominus parcere primis parētibus cū
peccauerunt: licet ſoli eſſent: ſed eos morti
adiudicauit. Aliquando parcitur multitu-
dini que in culpa eſt: deus vero totum mū-
dū (exceptis octo perſonis) in diluuio ex-
tinxit. Aliquando vero propter parentelā.
Sed deus ꝓprio filio nō pepercit: ſed pro
nobis omnibus tradidit illum morti. Ro-
manos. viij.

¶ Sermo. vij. et pomeridianus per
thema immediate precedens.

IN hoc ſacro tē-
pore repreſentat eccleſia ad-
uentum dei in carnem. Pri-
mo vt per talem repreſenta-
tionem a ſomno pigritie ex-
citemur. Jdeo dicit Apoſtolus. Hora eſt iā
nos de ſomno ſurgere. Quis enim non de-
beat excitari ad operandum ſalutem pro-
priam: cum audit dei potētiam excitari ad
operandū eam? Excita (inquit eccleſia) po-
tentiam tuam et veni. Quis nō debeat ac-
cipere ſaccum penitentie: cum attēdit regē
ſuū ſacco indutū? Jone. iij. Surrexit rex de
ſolio ſuo: et abiecit veſtimentum ſuum a ſe
et indutus eſt ſacco. Si filius dei ſaccū no-
ſtre carnis ſuſcepit in quo penitētiā pro no-
bis ageret. iuxta illud Augu. Fili⁹ dei non
habebat in quo flagellaretur: ad hoc carne
indutus eſt vt ſine flagello non eſſet: quan-
to magis nr̄i temporis fideles excitari de-
bent ad penitentiam agēdam pro ſeipſis?
Secūdo vt de mia ſaluatoris plurimū cō-
fidamus: attendentes ꝙ caro et frater no-
ſter eſt. Berna. Puto me iam ſpernere nō
poterit chriſtus os de oſſibus meis et caro
de carne mea. Cū per primū aduentū iam
nobiſcū ſit deus. Eſa. vij. Et vocabitur no-
mē eius Emanuel. i. nobiſcū deus. et per ſe-
cundū aduentum ſcȝ imminētem ſit in no-
bis deus. Jo. xiiij. Ad eū veniemus ⁊ man-
ſionem apud eum faciemus. Et iterum ibi-
dē. Cognoſcetis eū: quia apud vos mane-
bit ⁊ in vobis erit. merito ſperare poſſum⁹
ꝙ in tertio aduētu pro nobis erit de⁹. Ro-
ma. viij. Si deus ꝓ nobis quis cōtra nos?
Sed ſi deus contra nos: q̄s ꝓ nobis? Jdeo
conſiderent quid facturi erunt in illo aduē-
tu: quando deus vindicabit contumelias
ſuas in illis qui male ſe preparauerunt in
primo. Eſa. x. Quid facietis in die viſitatio-
nis veſtre et calamitatis de longe venien-
tis? Tertio vt de tanto beneficio gaudētes
vana mundi gaudia reſpuamus. Zacha.
ix. cum dicitur. Ecce rex tuus venit tibi: dici-
tur. Exulta/iubila filia Hieruſalem. Pau-
ci tamen de hoc beneficio gaudent: quia a
peccato non cauent: a quo qui non caueret
hoc tempore: multiplicem cauſam doloris
habent: quia qui alioꝝ eſt ſaluatoꝛ/erit eo-
rum dānatoꝛ. Alij dicere poſſunt. Saluato-
rem expectamus: iſti damnatorem expecta-
mus. Si duo ſint in carcere vno: quorū al-
ter probabiliter ſperet ſe eſſe liberādū cum
dn̄s carceris venerit: reliquus vero credat
ſe dānandum: et dicat vterq̄ȝ. Cras dn̄s ve-
niet. ſicut vnus habet materiam gaudij: ita
et alter doloris. Jn vitis patrum dicit ab-
bas Amon cuidam fratri interroganti ſer-
monem. Vade (inquit) et fac talem in te co-
gitationem qualem faciunt illi qui ſunt in
carcere. Jnterrogāt enim homines vbi eſt
iudex et quādo veniet. Jn expectatione em̄
penarū ſuarū plorāt. Sic debēt facere pec-
catores: dū aduētum dei audiunt. Quarto
vt beneficioꝝ eius magnitudinē cōſideran-
tes grati eſſe ſtudeamus: affectu eū ardens

E Opa te-nebraꝝ Quō opa te-brarū ſūt abij-cienda.

A Aduen-tus. Propt quatu-or nunc rep̄ſen-tat ec-cła ad-uētum chriſti i carnē.

Universidad de Deusto Biblioteca

ter amando:⁊ effectu ei deuote obediendo:
⁊ ex illo honore ⁊ beneficijs exhibitis digni
tatē humane nature pēſantes eam honeſte
teneamus. Bernardus in ſermone. Mira
querētis dei dignatio:magna dignitas ho
minis ſic queſiti:in qua ſi gloriari voluerit:
nō erit inſipiēs,nō ꝙ aliquid eſſe videatur
tāq̄ȝ a ſeipſo/ſed ꝙ tanti eū fecerit ipe qui
fecit. Oēs enim diuitie/oīs gloria mundi
vel quicquid in eo cōcupiſcitur/minꝰ eſt ad
hanc gloriā. Sed multi in[...]ati pleni pecca
tis occurrent chriſto in futura eiꝰ natiuita
te:⁊ vbi alij facient feſtū cum letitia cordis
cui intererit deꝰ:ipſi faciēt cū amaritudine
conſcientie cū quibus erit diabolus. Diſpo
namus igiť nos facere feſtū futurum cum
ſanctis ⁊ iuſtis in letitia cordis ⁊ cum bea
ta virgine: quā ſalutabimus dicētes Aue.
¶ In ſacra ſcriptura inueniť hora quedam
eternitatis, ipſa ſcȝ eternitas de qua Joā.
xvj. Venit hora cū iam nō in prouerbijs lo
quar vobis:ſed palā de patre annuntiabo
vobis. Dies huiꝰ hore chriſtꝰ eſt. hore duo
decim apli. Jo.xj. Nōne duodecim ſunt ho
re diei? Cuius prima hora fuit Petrus: vl
tima Paulus vltimo vocatus. Judas fuit
nox ⁊ tenebre huius diei. Similiter ſpiritꝰ
ſanctus dies eſt huius hore:cuiꝰ ſeptem ho
re ſeptē ſunt dona ſpūs ſancti. Jo.iiij. He
ri hora ſeptima reliquit eum febris. Quia
per hec ſeptem dona curatur febris pecca
ti. Sed vt ad hanc horam eternitatis nos
preparemus/neceſſe eſt aliam horam inue
nire: que ī ſcripturis dicitur opportunitas
bene operandi. Hec eſt de qua Paulus in
epiſtola. Hora eſt iā nos de ſomno ſurgere.
¶ Poſtq̄ igitur iuſſit Aplus abijcere vete
res veſtes veteris hoīs dicens. Abijciamꝰ
opera tenebrarū. iubet cōſequenter indue
re nouas ⁊ noui hoīs: dicens. Induamur
arma lucis. Speculatores caſtrorum cum co
gnouerint aduerſarios appropinquare:ſo
lent munire locū et clamare ad arma. Sic
Paulus ſpeculator in eccleſia dei. Sic qui
libet prelatus. Ezech.iij. Speculatorē dedi
te domui Iſrael. Solent hoīes exiſtentes
in terra hoſtili ⁊ limitropha ſemper eſſe ar
mati[...]dato ꝙ a nemine impugneń: ⁊ ma
xime quando timent de proditione. Cū igi
tur aduerſarius noſter ſit aſtutus ⁊ nobis
inſidietur. iuxta illud pš. Inſidiatur quaſi
leo in ſpelunca ſua. Propter hoc ſemp de
bemus eſſe armati. Qz ſi quis querat que

B
Hora.
De du
plici ho
ra ſcilȝ
eterni
tatis et
oppor
tunita
tis be
ne ope
randi.

ſunt arma lucis: reſpondere videtur Apls
ꝙ ſunt arma honeſte cōuerſationis. ſubdit
em̄. Sic vt in die honeſte ambulemus. Ali
ter em̄ ſe habet homo quo ad veſtimenta
in die ſolenni: aliter in die feriali: aliter in
die:aliter in nocte. Erubeſceret em̄ perſona
valoris portare in die veſtem antiquam et
diſſutā:quam tamen de nocte in domo por
taret. Sic homo veſtem quā portat in no
cte culpe quando deus ei obſcuraŕ nec illu
cet menti/debet deponere. Erubeſceret em̄
corā deo ⁊ angelis eam portare. ⁊ ſi nūc nō
erubeſcat: erubeſcet tamen in die iudicij.
Unde debemus ambulare honeſte/digne/
caute/ſimpliciter/ſolicite/⁊ feſtināter. Pri
mo igitur debemꝰ honeſte ambulare. Non
em̄ honeſte ambulatur in tenebris ⁊ de no
cte: ſicut raptores/ fures/ et adulteri. Job
xxiiij. Oculus adulteri obſeruat caliginem
Ecōtrario dicitur de iuſtis. Dñe in lumine
vultus tui ambulabūt. Lumen vultus dei
qđ ſignatū eſt ſup nos/eſt dictamē conſciē
tie. Qui hoc lumen ſequiť non poteſt erra
re. qui huic lumini vertit dorſum/nocteſcit
ei ⁊ in tenebris ambulat: ⁊ neſcit quo va
dat. Iſti ſunt de quibꝰ Job. xxiiij. Ipſi fue
runt rebelles lumini. In quo notanda eſt
multorum ſtultitia: qui faciunt lumen por
tari poſt ſe/ non ante ſe. Sic multi anteq̄
operentur non reſpiciunt ad lumen cōſcien
tie vtrum hoc liceat an non liceat. ſed poſt
ꝑfectionem operis: tunc reſpiciunt inuiti ⁊
coacti ad lumen cōſcientie/tunc primo eos
vrgente conſcientia. Multi tamen habent
cōſcientiā de biaiȝ:nunc ſtrictā/nunc largā
ſicut volunt. qz candelam conſcientie accen
dunt igne proprie cupiditatis: quando de
berent eam accendere igne verbi dei. Tunc
em̄ nō poſſet eſſe erroris occaſio. Ideo fre
quentandi ſunt ſermones: ⁊ aperienda eſt
feneſtra cordis lumini verbi dei vt illumi
netur ꝯſcientia. qz pš. Declaratio ſermonū
tuorū illuminat. Qui ergo cum tali lumine
ambulat/honeſte ambulat. Honeſte enim
ambulare eſt bonū exemplū proximo oſten
dere:cum eo laudabiliter viuēdo. j. Theſſa.
iiij. Rogamus autē vos fratres vt honeſte
ambuletis ad eos qui foris ſunt. Quia ne
ceſſaria eſt honeſtas interior vnicuiq̄ȝ pro
pter ſeipſum: exterior propter proximū: qz
Eccli. xvij. Unicuiq̄ȝ mādauit deus de pri
mo ſuo. ¶ Scđo debemꝰ ambulare digne.
Ephe. iiij. Obſecro vos vt digne ambule

C
Arma.
Que
ſunt ar
ma luc
qbꝰ in
dui de
bemꝰ.

D
Ambu
lare.
Quō
ſex mo
dis de
bemus
cuȝ deo
ambu
lare.

tis vocatiōe qua vocati eſtis. i. ſm ꝙ illud
ad qđ vocati eſtis exigit. Vocati autē eſtis
ad nuptias ſummi regis. Mat. xxij. Miſit
ſeruos ſuos vt vocaret ad nuptias. Digne
ergo ambulat q̄ ornatus eſt veſte nuptiali
charitatis. Alioq̄n timēdum eſt ne ei dicaŕ
a dño. Amice quō huc intraſti ⁊c. Non em̄
licitū eſt indutū ſacco intrare aulā regiam.
Heſter. iiij. Indutus ſacco eſt q̄ amorē tem
poraliū cordi ſuo tāq̄ȝ veſtimentū applicat
et coaptat. Veſte autē nuptiali induiť qui
ad deū ⁊ proximū amorem conſeruat. Alie
em̄ veſtes ſunt de pilis animaliū vel inte
riorib9 vermiū. Sed dñs de ſuis viſceribꝰ
huiuſcemodi materiā miniſtrauit: lateris
ſui apertione amorē ſuū oſtendēs. Ac ſi di
ceret. Cor meū paratus ſum pro amore ve
ſtri de corpore meo auellere et vobis dare.
Quod ⁊ fecit vt accēderemur ad eū reamā
dū. Bernardus. Clauus penetrās/clauus
reſerans factꝰ eſt mihi: vt videam volunta
tem dñi. Item alie veſtes ſepe fiunt ꝓpter
nuptias. ſed nuptie filij dei cum natura hu
mana facte ſunt propter veſtē iſtā charita
tis. Sciebat em̄ deus ꝙ omne animal na
turaliter diligit ſibi ſimile. ⁊ ideo vt nos ad
amorem ſuū alliceret/factꝰ eſt nobis ſimi
lis. Itē alie veſtes non operiunt turpitudi
nem/nec celāt niſi ab oculis hoīm. Hec aūt
omnē turpitudinē abſcondit etiam ab ocu
lis dei: qz vniuerſa delicta operit charitas.
j. Peť. iiij. Inuidus em̄ qui non habuit ve
ſtem hanc nudus apparebit cū ignominia
ſua. Naum. iij. Reuelabo pudēda tua in fa
cie tua: ⁊ oſtendā gētibus nuditatē tuam ⁊
ignominiā tuam. Hac veſte nudatus Adā
erubuit. Ideo Apoč. xvj. Beatus qui cuſto
dit veſtimēta ſua ne nudus ambulet. ¶ Ter
tio debemus caute ſiue ſapiēter ambulare:
vt đr Ephe. v. Videte quomodo caute am
buletis. Que cautela cōſiſtit in tribus. Pri
mo in male ſocietatis declinatiōe. Prouer.
j. Fili mi/ſi te lactauerint peccatores: ſi di
xerint veni nobiſcū ⁊c. ne ambules cū eis.
Hec eſt ſocietas diaboli: in qua ambulat q̄
ei in tentatione cōſentit. Eccli. xvj. Caue ti
bi et attende diligenter auditui tuo: ne ſcȝ
acquieſcas diabolo ſuggerēti: qz cū ſubuer
ſione tua ambulas. Ad nihil em̄ aliud ten
dit niſi ad hoīs ſubuerſionē. Sicut em̄ vir
ſapiēs tranſiēs per ſyluā preponit ſibi illū
de quo timet/cauens ſibi de ꝓditione. Sic
nos in ſylua huius mūdi debemus iſta tē

poralia premittere in eleemoſynis. Geneſ.
xxxij. Placabo eū muneribus que ꝓcedūt.
Frequēter em̄ occidūt ſi ſequātur. i. ſi vſq̄ȝ
ad mortē teneātur. Scđo cōſiſtit hec caute
la in mortis cōſideratione. Qui habet trāſi
re ſuper foueā profundā per plācam ſtrictā
diligēter attēdit ad pedes ſuos. Plāca iſta
ſtricta eſt penitētia. Arcta enim eſt via que
ducit ad vitā. Mat. vij. Per hāc plancā ne
ceſſe eſt nos tranſire de iſta vita ad futurā.
Qui de iſta plāca ceciderit: in infernū mer
gitur. Ideo debet quilibet attendere ad pe
des ſuos: hoc eſt ad mortem. Qui hoc facit
non debet timere caſum in pctm̄. Eccli. vij.
In oībus operibus tuis memorare nouiſ
ſima tua: et ineternū nō peccabis. Threū. j.
Sordes eius in pedibus eius. cū tamen lo
tio pedum ſit valde neceſſaria. Et ſubdit ra
tionem: qz nō eſt recordata finis ſui. Puer
em̄ cū primo lectionē ſuā repetit cū debet
eā reddere: nūq̄ȝ bene reddet eam. Sic fa
ciunt multi q̄ nolūt diſcere bene mori/quo
uſq̄ȝ ſint in lecto mortis. de quibꝰ Pš. Nō
eſt reſpectus morti eorum ⁊c. Aduertere debe
rēt illud Deuť. xxxij. Utinā ſaperēt ⁊ intel
ligerēt ac nouiſſima prouiderēt. Tertio cō
ſiſtit hec cautela in modeſtie cōſeruatione.
Periculū em̄ eſt ſuper plancā ſtrictā nimis
cito currere. Rom̄. xij. Rationabile ſit obſe
quiū veſtrū. Propter qđ in lege iubetur ſal
offerri in om̄i ſacrificio. Leuiť. ij. Opus em̄
virtutis ſine diſcretione eſt ſicut quadriga
ſine auriga. Prudētia enim nō tam virtus
eſt q̄ȝ auriga virtutū. ¶ Quarto debemus
ambulare ſimpliciter per humilitatem vel
paupertatē: nō ſicut ſuperbi qui ambulāt
in magnis ⁊ in mirabilibus ſuper ſe. Pro
uerb. xix. Melior eſt pauper q̄ ambulat in
ſimplicitate ſua q̄ȝ diues torquens labia
ſua in mētiendo/detrahendo/⁊ adulando:
quaſi os habeat retortum. Qđ fit quando
aliud habet in ore: aliud in corde. Prouer.
x. Qui ambulat ſimpliciter: ambulat confi
dēter. quia qui nihil portat: nō timet latro
nes. Tales em̄ de facili permittūt tranſire
pauperes. Unde quidam pħs ad diuitias
ſuas. Submergā vos ne mergar a vobis
Qui ambulat ſimpliciter. i. qui deū habet
ductorē. Paruulis em̄ datur pedagogus:
ſed cū creuerint dimittūtur ſoli. Sic ſuper
bi derelinquūtur a deo: vbi humilibus da
tur ductor deus. Pš. Si nō humiliter ſen
tiebā ⁊c. Et ſequitur. Sicut ablactatus ſu

per matre ſua ꝛc. ¶ Quinto debemus am-
bulare ſolicite per intentionis rectitudinẽ:
vt ſcꝫ ſolicite ⁊ diligenter attẽdat homo ꝙ
quicquid facit: totũ ad honorẽ dei referat.
Michee.vj. Indicabo tibi o homo quid ſit
bonũ: et quid dñs requirat a te. Utiqꝫ face
re iudiciũ de teipſo. Unicuiqꝫ enim noſtrũ
dedit deus auctoritatẽ iudicãdi in terra ꝓ-
pria ſibi cõmiſſa per literas patentes Apo
ſtoli.ij.Cor.xj. Si noſmetipſos diiudicare
mus: nõ vtiqꝫ iudicaremur. Si em̃ ꝓferat
homo ſentẽtiã ſue cõdẽnatiõis in cõfeſſio-
ne: deus proferet ſententiã abſolutionis in
pcti remiſſione. Nõ ergo expectemus ꝙ de
nobis fiat iudiciũ ſicut de latronibus. Ps.
Feci iudiciũ et iuſtitiã. Et ſequitur. Quare
nõ tradas me calũniãtibus me. Sed in au
ctoritate Michee ſubditur. Diligite miam
ſcꝫ cũ proximo. Multi enim faciunt opera
mie qui tñ nõ diligũt miam: qꝛ cũ triſtitia
et murmure faciũt: cũ tñ hilarẽ datorẽ dili
gat deus.ij.Cor.ix. Qualẽ em̃ vultũ oſtẽ-
dis proximo: oſtẽdet tibi deus. ſicut qui ar
ridet ſpeculo et ſpeculũ ei. Dicit etiã dilige-
re miam ⁊ nõ facere: vt nullus poſſit excu-
ſari. Licet em̃ nõ oẽs poſſint facere: oẽs ta-
men poſſunt diligere. Et ſequitur. Et ſolici
tũ ambulare cũ deo tuo: vt ſcꝫ ſolicitus ſis
placere ei/non mũdo. Ualde em̃ ſecurũ eſt
in oĩbus habere rectã intẽtionẽ. Nõ em̃ de
facili cadit homo in peccatũ: dum ſeruat re
ctitudinẽ intentionis. Si em̃ porrigis deo
manũ in operãdo.ſ.intentione placendi ei:
deus porriget tibi manũ ne cadas: ſicut fe-
cit Petro in mari dũ eſſet ſuper plancã pe-
nitẽtie: que per mare ſignificatur. ¶ Sexto
debemus feſtinanter ambulare per deſide
rij feruorẽ ꝓpter quatuor. Primo propter
tẽporis breuitatẽ. Epheſ.v. Redimẽtes tẽ
pus: qm̃ dies mali ſunt. Sicut em̃ dr̃ Apo
cal.xxj. Dedit ei deus tẽpus ad penitentiã:
et tñ mũdus occupat totum tẽpus: vt non
preterat vix aliqua temporis particula in
qua nõ vacetur ſolicitudinibus ſeculi: pro-
ceſſibus/ vanitatibus/ diuitijs/ et delicijs.
Redimẽdum igitur eſt tẽpus nobis datũ/
inueniẽdo opportunitatẽ ad ſeruiẽdũ deo:
qm̃ dies mali ſunt: nõ quidẽ malitia culpe
ſed pene: qꝛ miſerijs/calamitatibus/et an-
guſtijs pleni ſunt: et qꝛ malitie mũdi tota-
liter occupãtur. Scdo ꝓpter nũtiorũ iã ad
nos miſſorꝫ diuerſitatẽ. Quadruplici nun-
tio nos deus inuitat. Primo ꝑ literas pre-
dicationis. Scdo nutu beneficiorꝫ tẽpora-
liũ. Tertio viua voce interne inſpirationis.
Et quarto per nũtios tribulationũ qui nec
ad horã permittunt nos quieſcere: qꝛ mala
que nos hic premunt: ad deũ nos ire cõpel
lũt. Tertio propter expectantiũ dignitatẽ.
Ps. Me expectant iuſti ꝛc. Unde dictũ eſt
ſanctis Apocal.vj. Suſtinete modicũ do-
nec impleatur numerus fratrũ veſtrorꝫ. Si
rex expectaret aliquẽ in aliquo loco: quõ fe
ſtinaret ille ad occurrẽdũ ſibi? Multo ma-
gis qꝛ oẽs ſancti nos expectãt debemus fe
ſtinare. More peregrini q̃ ſocios ſuos pre-
cedẽtes vult attingere. Quarto ꝓpter deli
ciarũ ad quas vocati ſumus varietatẽ pa
ratã: ſicut ſolẽt feſtinare pauperes et curre
re ad magnã diſtributionẽ. Clamat em̃ do
minus. Uenite ad me oẽs qui laboratis et
onerati eſtis: ⁊ ego reficiã vos. Mat.xj. Et
iterũ Mat.xxij. Oĩa parata ſunt venite
ad nuptias. Propter iſta quatuor feſtine-
mus ingredi in illã requiẽ. Heb.iiij. Ideo
dicitur Baruch.iiij. Ambulate filij ambu-
late. Bis dicit̃ ſicut ſolet dici viatoribus vt
feſtinẽt. Sic ergo feſtinemus ingredi cum
veſte nuptiali. ¶ Propter qđ Apſus tripli
cẽ tunicã interdicit. Prima eſt ebrietatis ⁊
gule: cũ dicit. Nõ in comeſſationib⁹ ⁊ ebrie
tatib⁹. Et iſta tunica eſt maculata tabe cra
pule. Ebrietas em̃ ita tegit aĩam vt etiã ho
mo perdat ſenſum et intellectũ. Sicut em̃
ipſa cibi et potus ſuperfluitas inducit tene
bras corporales: ita ⁊ ſpũales. Sunt enim
quidã velut ribaldi cũ taxillis ſua veſtimẽ
ta ludẽtes: et affliguntur poſtea egeſtate ⁊
miſeria in die frigoris. Sic inebriati vino
carnalis cõcupiſcẽtie amittũt veſtem inno
cẽtie baptiſmalis vel gratie: qui a nuptijs
agni inhoneſti repellẽtur in tenebras exte
riores. Dormitãtibus et ebrioſis ſolent ho
ſtes ex improuiſo irruere. Nos aũt ſumus
vndiqꝫ obſeſſi ab inimicis noſtris.ſ. carne:
que dormit nobiſcũ: mũdo qui eſt nobiſcũ:
et diabolo q̃ nos circũeundo obſidet vt de-
uoret. ¶ Scda tunica quã interdicit Apſs
eſt lutoſa ⁊ crotata luto luxurie. Ideo ſub-
dit apſs. Nõ in fornicationibus ⁊ impudi
citijs. Ancille quotidie impediũtur ad de-
crotandũ tunicã lutoſam: ⁊ ab aĩa tua non
vis lutũ luxurie et puluerẽ immũditie tol-
lere. In vigilia natalis in domo tua oĩa
erũt mũda: et nihil erit in ea teipſo immun
dius. Periculum eſt ne tibi contingat ſicut

E
Veſti-
mentũ.
Tripli-
cẽ veſtẽ
debe-
m⁹ exue
re.

cuidã diuiti: qui cum Diogeni philoſopho
oſtẽdiſſet omnẽ domũ ſuã ornatam auro/
argẽto/et tapetibus precioſis: neſciẽs Dio
genes vbi ſpuere: ſpuit in faciẽ eius dicẽs.
Nihil immundius in domo q̃ꝫ diues ipſe.
¶ Tertiã tunicã diſruptã/diſſutam/et infu
matã (que eſt tunica inuidie ⁊ ire) interdi-
cit Apſs cũ ſubdit. Nõ in contẽtionibus et
emulationibus. Laceratur veſtis charita-
tis per inuidiã ⁊ iram: immo ipſa aĩa triſti
tia laceratur. Oportet ergo iſtas exuere tu
nicas ad clamorẽ et doctrinam Apoſtoli: ⁊
induere dñm Ieſum chriſtũ. Unde ſequit̃.
Induimini dñm Ieſum chriſtũ. Que ver-
ba dum legeret beatus Augu. nõdũ ad fi-
dẽ cõuerſus librũ clauſit: quia nõ intellige
bat eã: modo aperiamus ea. ¶ Ad quod fa
ciendum notandũ ꝙ inueniuntur quatuor
modi veſtimẽtorꝫ. Primũ eſt purgatiuum.
Mulieres em̃ cũ volũt abluere vaſa ⁊ do-
mũ purgare: ſe ſolẽt induere vilibus veſti-
mẽtis. Qđ indumẽtũ dicitur eſſe cõfeſſio.
vt quãdo homo cor ſuũ vult a pctis purga
re/induat cõfeſſionẽ: que ex vilibus pecca
tis cõtexta vilitatẽ hominis oſtẽdit: et per
eã ſe homo vilem dicit ⁊ reputat. Ps. Con
feſſionẽ et decorẽ induiſti amictus lumine
ſicut veſtimẽto: qꝛ poſt cõfeſſionẽ decorem
gratie induit: vt poſtmodũ lumine glĩe in-
duatur. ¶ Scdm indumẽtũ eſt quo vtitur
ad ſe ornandũ: qđ eſt chriſto conformari: et
vitam eius imitari. de quo in epiſtola. In-
duimini dñm Ieſum chriſtũ. Si em̃ ſeruo
glorioſum eſt veſte regali indui: glorioſius
eſt chriſtiano chriſti exẽplũ imitari. Ephe.
iiij. Deponite vos ſm̃ priſtinã cõuerſatio-
nẽ: ⁊ induite nouũ hoĩem qui ſm̃ deũ crea
tus eſt. In magnis enim feſtiuitatibus ve
ſtes ſolẽt renouari corporꝫ: multo plus ani
me veſtes: qꝛ feſta ꝓpter animas non pro-
pter corpora inſtituta ſunt. Ideo celebratu
ri natalis dñi feſtiuitatem debemus quere
re cũ ieiunijs et orationibus et abſtinẽtijs
veſtes aĩe precioſas. Col.iiij. Deponite ve-
terẽ hoĩem cũ actibus ſuis.i. habitũ vitiorꝫ
cũ actibus ⁊ malis cõſuetudinibus. Et ſe-
quitur. Induentes nouũ hominẽ.i. mentẽ
cum habitu virtutũ. Sed modo fit oppoſi
tum: quia appropinquãte feſto nõ dimitti
tur cõſuetudo blaſphemãdi deũ: immo ali
qui in illã dementiã adducti ſunt: vt nõ de
bito modo credãt ſe facere feſtũ natalis ni-
ſi nocte illa ſacra cũ taxillis ludãt. Alij cir-
ca feſtũ illud debita ſua plus q̃ꝫ alio tẽpo-
re repetũt: vt vltra ſortẽ aliquid habeãt in
illo die: vel vt vanitatibus maioribus intẽ
dant: et vxores eorꝫ carioribus induantur.
Ubi pauper proximus qui agitatur: vix il-
lo die habet vnde panem comedat. Imite
mur igitur chriſtũ induẽdo cõuerſationem
eius. Licet em̃ ſancti ſint imitandi: ſpeciali
ter tñ ſanctus ſanctorũ. Nã cũ datur optio
alicui accipiendi tunicã de quocũqꝫ panno
voluerit: ſemper eligit meliorẽ. Cõuerſatio
aũt chriſti inter oẽs precioſior fuit: ideo eli
gibilior. ¶ Tertiũ indumentũ eſt quo con-
tra aeris intẽperiem vtimur: vt bona capa
vel mãtello: quibus homo ſe defendit a fri
gore. Hec eſt patiẽtia que tutatur tempore
tribulationis virtutes aĩe ne ledãtur. Pro
uer.vlti. Fortitudo ⁊ decor indumentũ ei⁹.
Duo em̃ facit patiẽtia: ꝙ pro nulla aduer-
ſitate inique agit: et ſic dicit̃ fortitudo. Se
cundũ ꝙ nec deſerit bonũ virtutis: ⁊ ſic di-
citur decor. Sed multi habẽt patiẽtiam de
tam vili pãno qui non tenet guttam aque
ſed cito penetratur: qꝛ ad primum verbum
iniurie/ vel ad modicam iniuriã impatien-
tes ſunt: qui ſi haberent patientiam de bo-
no panno: aqua iniurie non trãſiret ad cor.
Alij vero habent patiẽtiam de tam vili pã
no: quod nõ durat per menſem: immo nec
quandoqꝫ per diem. Patientia autẽ de bo
no panno diu durat. In cuius ſignum ve-
ſtimenta filiorũ Iſrael non ſunt attrita in
deſerto. Alij ſunt qui faciunt indumẽtum
de patientia: ſed non niſi ad os: cum tamẽ
vſus cõmunis fere membris omnibus ve
ſtimentum faciat preterq̃ꝫ ori. Hi ſunt qui
patientiã habent in ore/ alios afflictos do
centes patientiam habere: cum tamen ip-
ſam non habeant. Similes venditoribus
pannorꝫ: qui non ad ſe induendum habent
eos: ſed ad vẽdendũ alijs. De quibus Iob
iiij. Ecce docuiſti plurimos: vacillantes cõ
firmauerunt ſermones tui. Nunc autẽ ve-
nit ſuper te plaga et defeciſti. Ubi eſt forti
tudo tua et patientia tua? ¶ Quartum in-
dumentum eſt quo vtitur homo ad impu-
gnandum. et iſtud eſt virtutes vitijs repu
gnantes. Epheſ.vj. Induite vos armatu-
ram dei: que eſt aſperitas vite.j. Petri.iiij.
Chriſto in carne paſſo: et vos eadem cogi-
tatione armamini. Hanc enim viam oſten
dit chriſtus: ſicut faciunt Theutonici pere-
grinãtes ad ſanctũ Michaelẽ: qui ponunt

F
Veſti-
mentũ.
Quatu-
or mo-
dis ve-
ſtiũ in-
dui de-
bem⁹.

G
Patien
tia.
Duo bo
na facit
patien-
tia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aceruū lapidū ad oſtendendū rectam viā. Via per quam iuit chriſtus fuit lapidoſa ⁊ dura, ideo qui vacāt delectationibus ab ea deuiant. Inde dicit apľs. Non in comeſſationibus ⁊c. In cuius ſignum dñs volens deducere filios iſrael in terrā promiſſionis deduxit eos per deſertū: quod fuit aſperrima via. Ideo induamur dñm Jeſum ⁊ conformemur ei: ſi velimus peruenire cū ipſo ad vitam eternam. Amen.

¶ Sermo. viij. ⁊ primus de ſancto Andrea. per thema.

A Suſpēdi. Propť tria res aliqua ſuſpenditur.

Venite poſt me. Matth. iiij. Hec verba dirigebat dñs Petro et Andree fratribus: qui ⁊ chriſtū ſicut in vita ⁊ in morte ſecuti ſunt quia ambo patibulo crucis ſicut ⁊ chriſtus ſuſpenſi ſunt. Et ſicut corā toto populo appenſi ſunt: ſic ⁊ vult eccleſia eoꝝ paſſiones coram oculis noſtris ſuſpendi ꝓpter tria: propter que res aliqua ſuſpēditur. Primo ſuſpenditur ad terrorem peccantiū: vt in latronibus patet. Sic voluit dñs ꝙ amici ſui in patibulis ſuſpenderentur: q̄uis iudicio populi eſſent innocentes. vt cognoſcāt peccatores ꝙ ſi dñs ſuis amicis non pepercit quin eos cruciatibus expoſuerit: quanto minus peccatoribꝰ ⁊ tranſgreſſoribus ſuoꝝ mādatorū. Hiere. xlix. Ecce quibus nō erat iudiciū vt biberent/biberūt: ſcʒ ſancti. ⁊ tu quaſi innocens relinqueris. Nō eris innocens/ſed bibens bibes. Scđo penduntur in documentū et exemplū. Sicut in domibus filioꝝ ſuſpenduntur clypei ⁊ arma parētum ſtrenuoꝝ: vt eoꝝ filij ſequantur preclara eoꝝ geſta: quorū illa ſunt in memoriam ſuſpenſa. Ait eñ Aug. ꝙ legere vitas martyrum maxime prouocat ad deuotionem/teneritudinem cordis/⁊ ſanctitatē vite ducendā. Tertio in teſtimoniū. Sicut baculi ⁊ potantie in eccleſijs in teſtimoniū miraculorū/ſic vita ſanctoꝝ in oculis chriſtianorū exponitur in teſtimoniū fidei: ita vt nullo modo vertatur in dubiū quādo miracula ⁊ in vita ⁊ poſt mortem fidem noſtrā predicāt. Ita ꝙ (vt dicit Guiľ. pariſ.) non ſolū viui ſed etiā mortui eam predicant. Et ad oſtendendū ꝙ eoꝝ merita nō ſolū eis/ſed etiam nobis qui eoꝝ facimus memoriā proſunt. Eoꝝ eñ merita reponuntur in theſauro eccleſie pro neceſſitatibꝰ noſtris. Huius aũt theſauri cuſtos eſt Maria: que quocūq; modo ab eccľia pingatur: vt plurimū pingitur portare theſaurū iſtū. Quādoq; eñ tenet chriſtū paruulū: q̄nq; tenet ipm mortuū et vulneratū. Ipe eſt aũt in quo ſunt oēs theſauri ſciētie ⁊ ſapiētie dei abſcōditi. Coľ. ij. Nos ergo paupes ab ea queramꝰ eleemoſynā q̄ i manibꝰ ſuis theſaurū tenet: vt de laudibꝰ ſui familiaris Andree aliq̄d poſſimus dicere. Et vt nobis impartiatur verbū: ⁊ vobis cor ⁊ affectum ad exequendū illud p̄ſentemus ei ſupplicationē: dicētes Aue.

B Venite Tribꝰ hoim gñibus dicitur Venite poſt me.

¶ Tribus hoim generibꝰ dici ſolet venite poſt me. Primo viā ignorantibꝰ. Sic diſcipulos vocat chriſtꝰ dicēs. Venite poſt me: q̄ ego ſum via: vos non poteſtis deficere. Venite poſt me: q̄ errare non poſſum. Alij ſcti errare potuerūt: ſed nō chriſtꝰ. ideo ſequēs eū nō errat. Jo. viij. Qui ſeq̄tur me nō ambulat in tenebris. Ideo etiā oēs nos vocat vt poſt eū eamus. ⁊ hoc ꝑ Apſm ſuū. j. Peť. ij. Sequamini veſtigia eiꝰ. q̄ſi dicat. Nō poteritis ſeduci ſi ſequamini eū. Quia eñ peccatores ſunt in hoc mundo in tenebris/opus habent ductore chriſto qui eis clamat. Venite poſt me. ¶ Scđo hoc dicitur timentibꝰ vie aſperitatem/vel aliquod periculum tranſeundū. ſicut ſolet fieri in trāſeundo pontem arctū: vel aquā profundā: vel locū lutoſum. Tales ſi habēt ſecurū ductorem timere nō debent. Chriſtus eſt talis ductor. Cū eñ occurrit aliqua difficultas/vel malus paſſus: tunc manū extendit auxiliū impendēdo. pš. Adheſit aĩa mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua. Et iterū pš. Tenuiſti manū dexterā meā: ⁊ in volūtate tua deduxiſti me. Et ſic nō debemꝰ timere aſperitatem vie huiꝰ ſeculi: tribulationes/tentationes/⁊ calamitates ſi ſequamur eū. Ipe eñ ſemper extendit manū ſuam adiuuando nos. ¶ Tertio hoc dicitur ſeruis a dñis ſuis. Nō eñ iuſtum eſt vt ſeruus precedat dñm ſuū. Ideo vult dñs ſeruos ſuos ſequi volūtatem ſuā/nō propriā ipſoꝝ. Propter qđ reprehendit Petrū Matth. xvj. q̄n dixit ei. Abſit hoc a te dñe. vbi dñs loquebatur de paſſione ſua futura. ⁊ Petrus ſequens propriā volūtatem volebat nō ita eſſe. Cui dñs. Vade retro ſathana. Volebat enim ꝙ dñs crederet cōſilio ſerui. et ſic antecedere eum in cōſulendo. Gloſ. ſuꝑ illud pš. Auertantur retrorſum. Petrus precedendo/ſathanas ſequendo chriſti diſcipulus fuit.

Ideo timendū eſt prelatis qui precedūt: q̄ dñs eorū nunq̄ curauit de pompis ⁊ diuitijs: poſt quas currunt prelati noſtri tēporis. Itaq; ſic monet dñs diſcipulos ſuos. Primo tamē ignorātes vt veniāt poſt eū ad ſuſcipiendā doctrinā: quia ipſe doctor ⁊ magiſter. Ac ſi diceret. Si ignoratis viam: venite poſt me: ego docebo eā. Si timetis pericula: venite poſt me: ego in eis vos iuuabo. Si mihi volueritis ſeruire: ego vos premiabo. venite poſt me. ¶ Ad tria legimus beatum Andream vocatum a chriſto. Primo ad eius familiaritatē. Secundo ad apoſtolatus dignitatē. Tertio ad eterni regni hereditatem. Duo prima mane. Tertiū poſt meridiē declarabitur. ¶ Primo itaq; vocatus eſt ad chriſti familiaritatē. Joā. j. Stabat Joannes ⁊ ex diſcipulis eius duo. Stabat eñ Joānes cū diſcipulis: et Jeſus ambulabat cū diſcipulis ſuis. vnde Mat. iiij. dř. Ambulans Jeſus iuxta mare. Et de diſcipulis ait Joā. xv. Poſui vos vt eatis.

C Poſitō De q̄tuor differentijs poſitionum.

Logici enim dicūt quatuor eſſe hoim poſitiones: ſcʒ accubitum/ſeſſionē/ſtationem/ambulationē. Omnis eñ in loco poſitꝰ aut iacet/aut ſedet/aut ſtat/aut ambulat. Cū iacet homo/oēs partes corporis quieſcūt. Cum ſedet/inferiores partes eius quieſcūt que ſedi innitūtur. ſuperiores vero ipſa ſui erectione laborāt. Cum autē ſtat/totus laborat homo erigens ſe: q̄ naturaliter pōdere ſuo ad ima refertur. Cum vero ambulat: additur labori grauis ex motu fatigatio. Secundū hunc modū ſunt quatuor hoim ſtatus in eccleſia. Primus eſt malorū: quorum ſtatū non diſtinguimus: q̄ multiplicati ſunt ſuper numerū: ⁊ eorū confuſio diſtinctionē non admittit. Iſti ſunt iacentes id eſt in mūdo quieſcētes: qui totā ſpem et iocūditatem ponunt in incerto diuitiarum quorū deus vēter eſt: nec poſuerūt deū adiutorem ſuū. Secūdus eſt bonorū coniugatorū: qui bene vtūtur licitis. Sed tales diuiſi ſunt: quia partim ſeruiunt deo: partim mūdo. Honorant eñ dñm de ſua ſubſtātia operibꝰ miſericordie intenti: facientes ſibi amicos de māmona iniquitatis. Sed etiā ſoliciti ſunt de vxore ⁊ liberis: de agris ⁊ vineis ⁊c. in tantū ꝙ cū hac ſolicitudine trāſeunt portantes ſecū ligna fenū ⁊ ſtipulā. j. Cor. iij. Et q̄ partim delectātur in mūdo: partim in bonis operibꝰ exercētur: ideo ſedere dicuntur: q̄ in ſuperioribꝰ laborant: ⁊ in infimis quieſcūt. Hi ſunt quos cōmēdat apľs. Rom. xij. Solicitudine nō pigri: quo ad infima: ſpiritu feruētes: dño ſeruientes quo ad ſuperiora. Talis erat Andreas priuſq̄ beato Joanni baptiſte iungeretur. domū ſuā ſolicite ⁊ honeſte procurās: ſicut facere ſolēt ciues honeſti. Tertius eſt cōtemplatiuorū quorū cōuerſatio in celis eſt: qui ſpem in deo ponunt: in mundo autē preſſuras habent: quibꝰ viuere in mūdo mors eſt ⁊ mori lucrū. Militant eñ ⁊ laborāt ſuper terrā: ⁊ ſuper ipſos pedū articulos innitentes: in nullo preterq̄ pedibus terrā tangētes (qđ neceſſitatis eſt) quadam ſuperioris aure leuitate reficiuntur: licet ſtent in fame/et ſiti: ⁊ frigore: in nuditate ⁊ vigilijs multis. Sic fuit Andreas cū Joāne quādo ſtabat cū eo ei aſſimilatus in vita: nōdum tamen peregre profectus ad laborandū in vinea chriſti. Quartus vero gradus eſt prelatorū quibꝰ incūbit ambulare. i. inter predicta hoim genera diſcurrere: nunc vni increpationē: alteri exhortationē: alteri conſolationem tāq̄ annonā verbi dei erogare. Vñ dixit dñs. Ite in orbē vniuerſum predicate euāgelium. Sic dictum eſt beato Andree. Prius igitur dixit dñs diſcipulis cū eſſent adhuc imperfecti. Sedete hic donec vadā illuc ⁊ orem. i. pro vobis vt ſitis ꝑfectiores. Iterū dixit eis. Surgite poſtq̄ ſederitis q̄ manducatis panē doloris. i. ſolicitudinis. Et iterū. Sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. Stantibus etiā dř. State in vijs veſtris: viriliter agite: cōfortetur cor veſtrū: ſuſtinete dñm. Modicū enim et iā videbitis me. Ambulantibꝰ vero ꝓmiſſa eſt requies. de qua Mat. xix. Sedebitis et vos ſuper ſedes duodecim ⁊c.

D Andreas. Quō vocatꝰ eſt andreas ad chriſti familiaritatem.

Qualis fuit Andreas cum ambulās Jeſus iuxta mare vocauit eū. Primo itaq; ad familiaritatē ſuā propter duo. Primo: q̄ erat vir honeſte cōuerſationis: etiam virū honeſtū coluerat ſcʒ Joannē baptiſtā: de ſua ſalute ſolicitus Erat eñ eius diſcipulus. Sed quāti putas eſtimatur habitare aut conuerſari cū hoīe ſancte cōuerſationis ⁊ doctrine. pš. Cū ſancto ſanctus eris. Carbo mortuus cū viuis poſitus facile accenditur. Scđo: q̄ libēter audiebat de chriſto loqui inquirēs ſolicite de ſalute ſua. Cum eñ predicaſſet Joānes: ecce agnus dei. audito hoc v̄bo ſequutus eſt dñm cum ſuo condiſcipulo: ſcʒ Joāne euangeliſta: vt ꝓbabiliter creditur. Sed pius dñs

Universidad de Deusto
Biblioteca

in eos reſpiciēs interrogauit q̄d quererēt/
non quem quererēt: q2 iam de perſona ſua
erant illuſtrati. Sed queſierunt habitatio
nem ſuā vt poſſent ibidem ire/⁊ ab ipſo in-
ſtrui. Et dñs ad eos. Venite ⁊ videte. Licet
enim dñs proprietariā non haberet domū.
iuxta illud Mat. viij. Filius hoīs nō habet
vbi caput reclinet. Habebat tñ domū vel lo
catam vel ſibi accōmodatā: vel quā tāq̄ in
hoſpitio habitabat. Ecce itaq̄ primā voca-
tionē horum apoſtolo[illegible]ū: in qua dum An-
dreas audiuit a Joāne. Ec[illegible] agn⁹ dei. An-
dreas qui erat oīm ſicut agnus mitiſſim⁹
cū agno cucurrit. q2 omne ſimile ad ſibi ſile
coniūgitur. Propter quā mititatē gratiam
dei et hoīm acquiſiuit. Sicut em̄ adamas
attrahit ferrū: ſic māſuetudo corda hoīm.
Ezechie. iij. Ut adamantē dedi faciem tuā.
Talis erat Moyſes. de quo Eccli. xlv. Dile
ctus deo ⁊ hoībus: cui⁹ memoria in benedi
ctione eſt. Et hui⁹ cauſa habet̄ Numeri. xij.
Erat em̄ Moyſes mitiſſimus hoīm q̄ mo-
rabant̄ in terra. Propter hoc Andreas ami
cus dei appellatus eſt: qui contradicēte po
pulo iudici fuit crucifixus. Inde dr̄ Eccli. iij
Fili in māſuetudine opera tua fac: et ſuper
gloriā hoīm diligeris. Andreas autē inter
truces/⁊ crucē/⁊ iniurias manſuetiſſimus
fuit: q2 cū pateretur non cōminabat̄. Mul
ti em̄ dicūtur mites: ſed quādo iniuriantur
perdūt patiētiam. Si nullus eſſet ventus:
arbor que vēto mouetur propter hoc nō di
ceretur immobilis. Nec lignū quod non ar
det igne abſente/diceretur incombuſtibile.
Sic nec homo dicitur māſuetus ſi non ira-
ſcatur quādo nulla fit ei iniuria. Ber. Sūt
quidā mites dum eis fit vel dicitur qđ pla
cet ſine eorū arbitrio. Patebit aūt q̄ longe
ſint a māſuetudine: ſi leuis oriatur occaſio.

E
Andreas.
Andreas bene vſus eſt chriſti familiaritate.

¶ Hac autē familiaritate bene vſus eſt ad
tria. Primo ad chriſtū: eo q̄ audiēs eū eſſe
agnū: agnus cucurrit ad agnū. Super quo
Chryſ. Multi non ita cito conuertūtur ad
chriſtū cum aliquid eis magnū et excelſum
predicatur: vt cū quid ſpeculatiuū tractat̄:
ſed citius cū audiunt ipſum predicari beni
gnū ⁊ amicum hoībus: aut aliq̄d aliud ad
ſalu[illegible]em pertinens. Secūdo ad ſeipſum: q2
illic fuit ad audiēdum verbum chriſti vſq̄
ad horam decimā ſerotinam. vt dicit̄ Jo. j.
Et forte illo die non comederat: q2 res illa
ſibi cordi erat: quia de ſalute ſua agebatur.
Chryſo. Multis quidē carni ſeruientibus
tēpus quod eſt poſt eſcā nōn eſt aptum ad
quippiā neceſſariorū: eo q̄ corpus eſcis gra
uetur. Joannes vero cui⁹ iſti erant diſcipu
li: eos eſcis vacare nō docuerat. Ex quo ſe-
quit̄ q̄ audituri verbū dei poſt prandium/
paucum debent prādere. Tertio bene vſus
eſt quo ad proximū q2 īmediate iuit ad fra
trem ſuum Petrum: ⁊ dixit ei. Inuenimus
Meſſiā qui dicit̄ chriſtus. In quo deſigna
tur Andree pietas: qui de theſauro inuēto
vult alios participes fieri. Volebat em̄ vt
qui erāt germani carne/eſſent germani fi-
de. Et vt dicit actor de vita chriſti. ſicut Ste
phanus fuit primus martyr: ita Andreas
primus chriſtian⁹. immo nec ſuffecit ei niſi
etiā adduceret eū ad chriſtū. Et ita ſm̄ eun
dem actorē conſueuit eccleſia dū miniſtrat
ſacramētum baptiſmi habere aliquos qui
puerū adducant ⁊ preſentēt baptiſmo: qui
dicūtur patrini. Et ſic Andreas iunior eta
te Petro quodāmodo fuit patrinus Petri:
quando eū preſentau[illegible]t chriſto. Iſti vero di
ſcipuli Joannes ſcz ⁊ Andreas in craſtinū
rediierunt ad propria. ¶ Scđo vocauit eum
dñs ad apoſtolicā dignitatē. Nam altera
die ambulabat Jeſus iuxta mare galilee: ⁊
poſt familiaritatē vocauit eos. Sic prelati
noſtri tēporis primo ad ſui familiaritatem
nonnullos vocāt/deinde ad beneficia. Et q̄
ſic vocātur deberent eſſe eiuſdē cōditionis
cū Andrea. Primo debēt eſſe honeſte con-
uerſationis: nō macquerelli/nō ribaldi/nō
guloſi/nō aleatores. Scđo debent libenter
audire loqui de deo: et inquirere de ſalute
ſua. Modo fit oppoſitū: q2 ſi q̄s bene ſciat
mētiri/bibere/iocari/ludere/et facere bene
ridere epm̄: talis eſt beneficio dign⁹. Si ta-
les de ſua ſalute non ſint ſoliciti: quomodo
erunt ſoliciti de ſalute ſubditorū: cū tamen
debeāt onus ſupportare prelati. Tertio de-
bēt eſſe ſicut Andreas ſoliciti adducere gre
gem dei ad chriſtū: cum tamen nūc magis
diſgregent ipſum per malā vitam ⁊ exem-
plū. Ideo cum tales ordinantur ⁊ fiunt cu
rati nō fiunt piſcatores hominū ſed prebē
darum/⁊ mercatores beneficiorū. Deberēt
enim prelati facere ſicut fecit chriſtus: q̄ vi-
ſis his tribus cōditionibus in Andrea fe-
cit eū apoſtolū ſuum. Unde tres ex ſcriptu-
ris ſacris inueniūtur modi eligēdi: electio/
ſubelectio/⁊ preelectio. Electio eſt quando
de multitudine bonorū ⁊ malorū eliguntur
boni. iuxta illud Matth. xiij. Elegerūt bo

F
Vocare.
Vocati ad eccleſiaſticā dignitatē debēt plures hře cōditiones.

nos in vaſa ſua: malos autē foras miſerūt.
Eligitur em̄ de aceruo granū: ⁊ de torcula-
ri oleū ſeparatur. Subelectio eſt quādo de
bonis electis eligūtur meliores. Preelectio
eſt quādo de melioribus optimi eliguntur.
In hunc modū ⁊ ordinem elect⁹ eſt Aaron
et filij eius. Primo dñs ex omni natione q̄
ſub celo eſt filios Iſrael elegit in populum
peculiarem ſibi. De his aūt ſubelegit filios
Leui: qui tāq̄ miniſtri ſpeciales ī taberna-
culo deſeruirent. De q̄bus nihilomin⁹ pre-
elegit Aaron ⁊ filios ei⁹ in ſacerdotes: qui
precibus et oblationib⁹ ſuis indignationē
dñi in populū placarēt. In hunc modū ele
git dñs Andreā. Primo de malis. i. de mū
do [illegible] ſuā familiaritatē euocans. Scđo in-
ter euocatos primū apl̄m ordine temporis
ipſum conſtituens. Tertio preeligens eū in
cena tēpore paſſionis: quādo fecit eū cū ce-
teris paucis apl̄is ſacerdotem ⁊ epiſcopū.
Ad hunc modū eligit dñs quos in p̄latos
ordinat. Primo eos [illegible]igit cū per aquam et
ſpiritū ſanctū ab vberibus infidelitatis ſe-
parat. Subelegit/cū in ſortem vocauit eos
in ordinē clericat⁹ promouens: tōſura quo-
dā eos ſeparans a cōmuni grege fidelium.
Preelegit aūt cum poſuit eos ſuper capita
hoīm diſpenſatores familie ſue: vt dent ei
cibū in tēpore/quod eſt maximū. Ad eleua
tionē em̄ manuū earum/regū ⁊ reginarum
capita inclināt̄ur: ⁊ oīs eccleſia eos patres
cōfitetur ⁊ expectat interceſſores. Vocauit
itaq̄ eos dicēs. venite poſt me. Licet enim
vocari a chriſto ſit magne dignitatis: iuxta
illud Apoc. xix. Beati qui ad cenā nuptiarū
agni vocati ſunt: tñ vocari ore p̄prio ſalua
toris/nō ſolū ad ſocietatē futurā ſed etiam
preſentē/⁊ ad hoc vt p̄ ipſos ceteri vocarē-
tur: longe maioris eſt dignitatis. Sed q̄ret
Andreas. Quid ergo ex hoc erit nobis? Re
ſpōdebit. Faciā vos fieri piſcatores hoīm:
ita q̄ capietis eos in profundo maris hui⁹
mūdi: vel maris. i. amaritudinis pcti ⁊ infi
delitatis: ⁊ adducetis ad lumē fidei. Mira
bilis valde piſcatio. Piſces cū capiunt̄ cito
moriūtur: hoīes cū capti ſunt p̄dicationis
verbo poti⁹ viuificant̄. Piſces capiūtur vt
deuorent̄: hoīes aūt vt nutriant̄ in fide. Pi
ſces cū capiuntur poſtq̄ comeſti ſunt perit
eorū memoria: hoīes capiunt̄: vt ſint in me-
moria eterna. ¶ At illi relictis retib⁹ ⁊ na-
ui ſequuti ſunt eū: vt prelati dimiſſis terre-
nis amaritudinibus predicationi euāgelij
intēderent. Un̄ Nume. x. quādo principes
et capita multitudinis cōuocandi erāt/vni
co ſono tube pulſabatur. Sed quādo popu
lus cōuocabat̄ vel ad proficiſcen[illegible]ū excita-
batur: tunc tubarū ſonitus in lo[illegible]gū protē
debatur: ⁊ quādoq̄ grauis/⁊ q̄nq̄ interci
ſus fieri iube[illegible]atur: ad denotandū q̄ p̄nci-
pes ⁊ capita multitudinū: ſcilz prelati iudi
ces/⁊ reges facilius debēt tubis. i. predica-
tionib⁹ obedire q̄ alij. ita q̄ vna vox debe-
ret ſufficere ad tale[illegible] vocandos: vbi vox tu-
be plurior et [illegible]itio ⁊ monitio diuturnior
⁊ grauior neceſſaria eſt ad excitandū popu
lum ad virtutes et ad opera bona/q2 boni
ſuperiores cito ⁊ faciliter obediūt: vbi duri
et ruſtici rurales difficilius ad bona opera
ire volunt. Sic Petrus ⁊ Andreas advni-
cum tube ſonitū relictis retib⁹ ⁊ patre ſecu
ti ſunt eū. Modo econtrario fit: quia ſicut
auis ſatura ad manum dñi ſui non vult re
dire: ſic nec iſti ad dei voluntatem terrenis
ſatiati/quibus ex toto implicantur. ¶ Sed
querit̄ cur piſcatores ⁊ nō ſenatores magis
elegit dñs? Reſpōſio q̄ hoc fuit duplici de
cauſa. Pria ne attribueret̄ illa electio mun
dane ſapiētie. Un̄ Aug. de v̄bis dñi. Dñs
p̄ ſalute nr̄a piſcatores magis voluit elige
re q̄ ſenatores: q2 ſi ſenator elect⁹ eſſet/dice
ret. Dignitas mea electa eſt. Si diues/dice
ret q̄ diuitie. ſi impator/q̄ poteſtas. ſi ora-
tor/q̄ eloquētia. ſi ph̄s/q̄ ſapientia. Pau
peri dictū eſt. Seq̄re me: q2 em̄ vacu⁹ mul-
tū erat in eo qđ ipleret̄. Tā largo fonti vas
immane admouēdū erat. Hec Aug. Scđa
cauſa: q2 diabolus p̄ piſcationē hūanū ge-
nus decepat: iuſtū fuit vt piſcatione decipe
ret̄. Primo em̄ tētauit piſcari in celū dicēs.
Eſa. xiiij. Ponā ſedē meā ad aq̄lonē: ⁊ ſilis
ero altiſſimo ⁊c. Sed inuadēs alienum: qđ
ſuū erat amiſit ⁊ eiect⁹ eſt. Ezec. xxvj. Eleua
tū eſt cor tuū in decore tuo: in terrā proieci
te. Scđo piſcat⁹ eſt in paradiſo: ⁊ q̄ſi hamo
et eſca per gulā cepit primos parētes. Aba
cuch. j. Totū in hamo ſubleuauit. Sagena
ei⁹ fuit penalitas: rete: culpa. Sagena oīa
retinet: ſic ⁊ penalitas: rete nō oīa. vt piſci-
culos minutos. Sic penalitat[illegible] ſagena [illegible]s
cepit etiā chriſtū: ſed nō rete originali[illegible] cul-
pe: quā chriſt⁹ nō habuit nec Maria: nec ceſ
ſauit piſcari vſq̄ ad aduētū chriſti: q2 totā
aquā reputauit ſuā. i. totū pplm̄. Apo. xvij
Aque multe ppl̄i multi: donec veniret chri
ſtus qui ipm̄ cepit: ſicut exponit Greg. ſup̄

G
Vocare.
Vocati ad dignitatē cito debent obedire v̄bo dei.

H
Eligere
Piſcatores nō ſenatores elegit dñs.

illud Job.xl. In oculis ſuis quaſi hamo ca
piet eū. An extrahere poteris Leuiathā ha
moꝰ Virga fuit beata virgo:linea/genera
tionis ſucceſſio : caro/eſca/hamus/diuini
tas:⁊ cepit cete magnū. Hec eſt linea gene
rationis chriſti deſeruiēs ad capiendū dia
bolū. Eſa.xxvij. In die illa viſitabit dn̄s ſu
per Leuiathā in gladio duro grandi ⁊ for
ti. Nō enim credebat ꝙ tā grādis gladius
poſſet in tā parua vagina: diuinitas in hu
manitate paruula. Et ſequitur. Et occidet
cetū qui eſt in mari.cetū l[illegible] qui abſorbue
rat oēs piſces : qui abſorbuit etiā Ionā.i.
chriſtū. Quando aūt cetus capitur:tota re
gio repletur. Sic corpꝰ diaboli diuiſum eſt
in multa fruſta:et incorporatū eſt Chriſto.
Alius eñ eſt vēter:alius oculus:alius au
ris:alius manus diaboli. Job.xl. Cōcidēt
eum amici:⁊ diuidēt negotiatores.quales
fuerūt Petrus et Andreas:qui diuiſerunt
ſpolia eius in eccleſia:vnde per eos decora
ta eſt eccleſia. Pſ. Speciei domus diuide
re ſpolia. ¶ Deinde inuenit Joānē ⁊ Jaco
bū ⁊ alios duos fratres reficiētes retia ſua
et vocauit eos. Multos habet deus q̄ refi
ciunt retia ſua:paucos q̄ piſcari volūt. In
quo notātur duo. Primo ꝙ retia reficiunt
doctores qui nō ceſſant docere/ſꝫ nō piſcā
tur. Docēt eñ ſubtilia nec vtilia. Eſa.xxix.
Cōfundātur qui operātur linum et texētes
ſubtilia. Et hoc ideo:quia retia eorū rupta
ſunt per ſciſſurā ⁊ diſcordiā. Rupta quidē:
qꝛ doctrina eſt ſine vita: ideo nihil capiunt
et minus creditur eis. Unde pōt eis dicere
chriſtus qḋ ḋr Eſa. lij. Propter vos nomē
meum tota die blaſphematur inter gētes.
Et plerūqꝫ cōtingit ꝙ tales loco piſcis ca
piunt ranas vel colubres:qꝛ ſua vita mala
ſibi malos aſſociant: ⁊ ſic plerūqꝫ eluditur
chriſtus: qui ſuo ſanguine emit iactū retis
illius. Scḋm documētū eſt ꝙ ex iſtoꝝ arti
ficio cōcluditur eoꝝ paupertas. Si eñ ha
buiſſent quingētas libras annui reditus:
nō refeciſſent retia ſua. Et cum Andreas ⁊
Petrus mitterēt retia ſua in mare:ſignum
erat ꝙ nō viuebāt ſupra cōmune:ſed com
[illegible]unitas ex eoꝝ artificio viuebat. ¶ Sꝫ cir
ca hoc querit Chryſ. cur dn̄s duas frater
nitates vocauit a principio : quare non ita
accipiebat dn̄s hoīes diuerſarū cōditionū
et regionū. Uidetur eñ ꝙ per hoc maiorē
et ad plures traxiſſent amicitiā. Reſpōdet
Chryſo. ꝙ ſup vnā fraternitatē ſcꝫ Moyſi
et Aaron poſuit dn̄s initiū ⁊ fundamētum
veteris teſtamēti. Super duas aūt funda
uit teſtamētū nouū: qꝛ abūdātior erat grā
et maior charitas noui q̄ꝫ veteris. Ideo cū
ſimꝰ fratres in chriſto voluit geminare fra
ternitatē. Similiter parua erat eccl̄ia ⁊ cō
gregatio in veteri teſtamēto:iō ad fundan
dū illud ſufficiebāt duo bona pilaria. Dn̄s
aūt voluit dilatare eccleſiā ſuā:ideo funda
uit eā ſuper quatuor firmas baſes. Cū aūt
magis ac magis dilatata eſt eccleſia ; tunc
oportuit multo plures habere columnas:
vt ſunt quatuor doctores eccleſie:et prelati
et ceteri doctores.

¶ Sermo.ij.de ſancto Andrea.et in
ordine.ix.per thema.

A
Sequi.
De mul
tiplici
ſequela
hoim.

Relictis retibus et
naui ſecuti ſunt eū. Mat.iiij.c.
Hoīes errātes de nocte/multū
gaudēt ad aſpectū luminis vel
clamoris:⁊ libēter ill'ic ꝓperāt:vt dirigā
tur in viā ſuā. Errabāt ergo in mari huius
mūdi hoīes in tenebris ambulātes dū ſu
peruenit lux mundi chriſtus populo ambu
lāti in tenebris ⁊ in regione vmbre mortis.
iuxta illud Pſ. Neſcierūt neqꝫ intellexerūt
in tenebris ambulant:emittēs vocē dū vo
cauit ſuos apl'os:⁊ emittens radios ſue lu
cis ⁊ doctrine dicēs. Qui ſequit̄ me nō am
bulat in tenebris. Oēs eñ ambulāt in ma
ri huius mūdi ⁊ nemo quieſcit: et multi re
linquūt iter rectū ⁊ ambulāt per vias tene
broſas ⁊ obliquas:et hoc ꝓpter multitudi
nem viarū:qꝛ neſcit homo quā viā eligere.
Poeta. Ipſe ſtat incertus: et neſcit quo ſit
eundū. Cū videt ex omni parte viator iter.
Ne ergo q̄s erret poſt multitudinē ambu
lātiū:ponat ſe in via chriſti ambulātis iux
ta mare:vnde videt ſuos electos et clamat
eis. Uenite poſt me:nō poſt carnē:nō poſt
mūdū:nō poſt diabolū. Sunt eñ q̄ ſequū
tur carnē. vt ille de quo Prouerb. vij. dicit̄
ꝙ mulier meretrix iuuenē irretiuit multis
ſermonibus: et procaci vultu blanditur ei:
et ſtatim ſequitur eā quaſi bos ductꝰ ad vi
ctimā. Primo quidem ſequitur lente quaſi
bos ductus ⁊c. Scḋo letus quaſi agnus la
ſciuiens:et poſtea feſtinus quaſi auis feſti
nās ad laqueū. In quo ꝑpendēdi ſunt peri
culi gradus. Primo iugulatur ⁊ neſcit. Se
cūdo ſagittatur ⁊ nō exurgit. Tertio victi
matur/occidit̄ ⁊ perit. Jugulatur affectio

ne:cū noxis gutturis videntur eſſe ſuauia.
Sagittatur in occaſionis acceptione: vt in
riſu vel verbo otioſo meretricis:occiditur ī
perpetratione. Sunt etiā qui ſequunt̄ mū
dum/non quidē iuxta mare mundi ambu
lātes/ſed in mari illo ſeſe proijcientes vbi
merguntur tēpeſtatibus ſeculi. iuxta illud
pſ. Ueni in altitudinē maris:⁊ tempeſtas
demerſit me. Mundus eñ mare ḋr ꝓpter
inquietudinē. Eſa.lvij. Cor impij quaſi ma
re ferueñs qḋ quieſcere nō poteſt. Sicut eñ
in mari nō eſt quies ſed ſepiſſime tempeſta
tes:ſic in mūdo anguſtie vndiqꝫ inuidie/li
tes/diſcordie/tribulationes/diabolice ten
tationes. Ideo dn̄s opprobrijs ⁊ malis mū
d[illegible]tiatus volens a mundo recedere dice
bat diſcipulis. In mundo preſſurā habebi
tis:in me aūt pacem:ſed confidite ego vici
mundū. Jo.xvj. quaſi diceret. Uidete qua
liter ego recedo de mundo:quō vulneratus
toto corpore aſperſus ſanguine:et velut ri
baldus de taberna [illegible]iectus et verberatus:
ideo fugite mundū ⁊ venite poſt me. Sunt
et qui demonē ſequūtur: qꝛ ſicut ille voluit
exaltari:ſic tales de ſe preſumunt in digni
tatibus quibꝰ ſunt indigni exaltari:qui ali
quādo aſcendūt preſumptione ſui ⁊ poſtea
cadūt in precipitiū inferni ⁊ deiectionē ſui.
pſ. Aſcendūt vſqꝫ ad celos ⁊ deſcēdūt vſqꝫ
ad abyſſos. De his tribꝰ ḋr in pſ. Hoc ma
re magnū ⁊ ſpatioſum manibus:illic repti
lia quoꝝ nō eſt numerus. Reptilia que cor
pus trahūt per terrā ſunt luxurioſi: vt an
guille q̄ luto infigūtur. Et hi ſunt innume
ri in omni ſtatu/ſexu/conditione/etate/na
tione:vt merito dici poſſit. quod Gene. vj.
Omnis q̄ppe caro corruperat viā ſuā. Su
perbiā vero oſtendit in mari huiꝰ mundi:
cū ſubdit aīalia puſilla cū magnis:ibi ſunt
ſupple:qꝛ puſilli piſces ſunt preda magno
rū ⁊ ex eis nutriunt̄. Sic in mundo paupe
res a diuitibꝰ opprimūtur. Abachuc.j. Fa
cis hoīes vt piſces maris. Auaritiam inſi
nuat:cū dicit ſpatioſum manibus ſcꝫ hoīm
vſurpantiū aliena. Et vere latū eſt mare ta
libus manibꝰ: qꝛ Hiere.vj. A minori vſqꝫ
ad maximū oēs auaritie ſtudent: a ſacerdo
te vſqꝫ ad leuitā: et ex hoc habent manus
aduncatas ad rapiendū. Sed mūdus peri
bit ⁊ cōcupiſcētia eius.i. ſubſtātia rerū que
diligūtur ⁊ rapiūtur. Et ſicut boni manibꝰ
ſanctoꝝ angeloꝝ.i. operibꝰ tenent̄ ne offen
dāt:ſic mali manibꝰ demonū.i. operibꝰ por
tant̄ ad inferos. Sed vt ait pſ. Dn̄s nō de
relinquet eū ſcꝫ electū in manibus ſuis ſcꝫ
demonis:qꝛ ſi incurrit peccatū aliquod ha
bet nauē penitētie qua poterit exire de ma
nibꝰ demonū. Et ꝓpterea elect[illegible] ſuos dn̄s
Petrū ſcꝫ ⁊ Andreā vocauit de mari:vt ſe
querentur eū. Uocat ⁊ nos ſi ſumꝰ digni:ſi
ſumus electi ⁊ filij dei. Propter qḋ vt ea vo
catiōe digni efficiamur:ad matrē noſtram
Mariā recurramus:dicentes Aue.

B
Mare.
De re
ptilibꝰ
maris.

¶ Ex ſacris ſcripturis q̄druplex legit̄ mare
ſcꝫ inferius/[illegible]erius/interius/⁊ exterius.
Mare inferiꝰ eſt infernus. pſ. Transferent̄
mōtes in cor maris.i. demones et ſuperbi.
Exo.xiiij. Equū.i. peccatorē:⁊ aſcēſorē eius
id eſt diabolū circūducentem peccatorē fre
no erroris proiecit in mare. Apocal. xviij.
Suſtulit vnus angelus fortis lapidē quaſi
molarē magnū.i. durū et obſtinatū pecca
torē ⁊ miſit in mare. Sed mare ſuperiꝰ re
ſpectu inferni eſt mundus iſte qui tumet ꝑ
ſuperbiā:fremit ⁊ tumultuat̄ per irā ⁊ ma
litiā:fluctuat per curas ⁊ ſolicitudines:ſpu
mat per gulā ⁊ luxuriam:oīa in ſe recipit ⁊
non redūdat per auaritiā:maior piſcis mi
norē deuorat per violentiā ⁊ rapinam:mor
tuos eijcit ⁊ viuos attrahit. Qui eñ mun
do moritur:contemnitur ⁊ eijcitur ab ipſo.
Nā mundus meretrici aſſimilat̄:que quā
diu eius amator habet quid expendat blā
ditur ⁊ attrahit:deficiētibus expenſis con
temnit ⁊ expellit. Uix enim cor hoīs quieta
tur in mūdo:vero tū Jona.i. chriſto proie
cto in mari reddita eſt tranquillitas. Uiuē
tibus eñ in mundo in quibꝰ eſt chriſtus:il
lic tranquillitas conſciētie inuenitur. Sed
mare interiꝰ dicitur cor hoīs furore turbi
dum:rixis ⁊ litigijs amarū:elatione tumi
dū:fraudibus obſcurū:curis inquietū:ven
tis quatuor affectionū ſcꝫ gaudij/amoris/
ſpei/⁊ timoris cōcuſſum:totū hominem et
eius interiores habitus virtutū reddēs fe
tidū. Mari enim aſſueti fetorē eius nō ſen
tiunt. Ita quidā aſſueti peccatis fetorē eo
rū non ſentiunt:ſed ſtercoribꝰ delectantur.
Uel mare dici pōt peccatorum amaritudo.
de quo pſ. Congregās ſicut in vtre a[illegible]uas
maris. Quod fit dū in vtre memorie ama
ritudines peccatorū congregātur a[illegible] plan
gendū. Quartū vero mare eſt mare mate
riale ⁊ exterius:circa qḋ ad literam ambu
labat dn̄s dū vocauit Petrū ⁊ Andream/
et ſtatim iuxta thema propoſitū: relictis re

C
Mare.
De qua
drupli
ci mari

D
Ara-
nes.
De reti
bus a-
raneo-
rum.

tibus ⁊ naui ſecuti ſunt eũ. ¶ Circa qḋ pri-
mo dicemus ꝙ̄ retia reliquerũt. Scḋo mo-
do quō eum ſecuti ſunt. Circa primũ dicen
dũ eſt ꝙ duo ſunt retiũ genera. Quedam
ſunt quibꝰ venantur muſce: ⁊ illa ſunt ara-
nearũ. Alia quibꝰ venãtur piſces ⁊ beſtie: ⁊
illa ſunt piſcatorũ ⁊ venatorũ. Primis reti
bus venãtur aranee muſcas. i. ſuperbi ho-
nores ⁊ vanitates. Talia enim ſunt muſca
grauiſſima. de qua Exodi. viij. dicit̃ ꝙ ſuis
aculeis infeſtabat Egyptios. Sic ſuperbꝰ
grauis ad portãdum/ ſua a[uc]toritate infe-
ſtat pauperes et debiles: ita vt vix eos va-
leant portare. Nec mirũ: qꝛ angelus ſua na
tura agilis/ ſuperbia tamẽ onuſtus: nõ po-
tuit nec a celo/ nec a terra portari/ quin de-
ſcẽderit in abyſſum. Sic homini ex ſua na-
tura graui: ſuperbo tamen cõtinget: immo
non eſt mirabile ſi alijs ſit importabilis: cũ
etiã ſibijpſi ſit grauis. Job. ix. Factus ſum
mihimetipſi grauis. Scḋo cõparatur ara-
nee: qꝛ aranea paruum caput habet: pedes
multos ⁊ magnos: ⁊ tota eſt in vẽtre. Sic
ſuperbi parũ aut nihil habẽt ſapiẽtie: vt vi
dere poteris in noſtris iuuẽculis epiſcopis
ꝙ̄ ſicut nani parui capitis. ⁊ ideo ſtulti aſſu
munt ſibi exercere officia gigantũ ⁊ ſapien
tum. i. apoſtolorũ Petri ⁊ Andree ad ꝙ̄ nõ
poſſunt. Habent inſuper pedes multos et
magnos. i. affectiões aſcẽdendi ad ardua/
multas ⁊ magnas: vel magis habẽt hoĩes
potentes eis cõfederatos/ progenie/ affini-
tate/ diuitijs/ potentia/ aut amicitia: qbus
tãꝙ̃ pedibus portãtur: ⁊ vſqꝫ ad picarũ ni
dum volant. Inſuper totũ habet aranea in
ventre: qꝛ vt ſuis ſtatibus ⁊ maieſtatibꝰ ſa-
tiſfacere valeant ſuperbi/ omnia deuorant.
Propter que in perſona eorum dicit Pſ.
Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur. i.
anni vite eorũ ad modum aranearũ texun-
tur. Non ſic fecit Andreas/ qui vſqꝫ ad hũc
diẽ texuit retia doctrine: qbus capta eſt to-
ta Achaia (que eſt Lacedemoniorũ terra)
et chriſto acquiſita. In qua nõ grauis aut
durus vt ſuperbi apparuit: ſed mitiſſimus
lenis/ ⁊ miſericors: ita vt in ea etiam conti-
nuꝫ miſericordiã dicatur influere. Nã ſm
Greg. Turonẽ. in lib. de miraculis marty
rum. ca. xxx. Beatus Andreas in die ſolẽni
tatis ſue ex tumulo ſuo mãns in modũ fa-
rine vel olei cũ odore nectareo inundat: per
qḋ anni ſequẽtis fertilitas oſtendit̃. Si exi
guũ profluxerit: exiguũ terra ꝓfert fructũ:
ſi copioſum: copioſum. Ferunt tumulũ ali-
quãdo ita exundaſſe: vt vſqꝫ ad mediũ baſi
lice proflueret riuus. Hec in Achaia ꝓuin-
cia agũtur in ciuitate Patras. Cum autem
oleũ defluxerit: tãtum ibi odorẽ preſtat: vt
putares multorũ aromatũ ſparſam eſſe cõ
geriẽ. Ex hoc eñ vnctiones facte ſeu potio-
nes lãguentibus ſepe cõmodum preſtant.
hec Greg. Turonẽ. Tertio cõparatur ſupꝫ
bus aranee: quia texit fila ⁊ in ipſis filis ſe
ſuſpẽdit. Sic ſuperbi ſubtiles habẽt dolos
ad capiẽdas muſcas. i. honores ⁊ dignita-
tes ſibi imeritas: que tamẽ tele vel fila nõ
poſſunt repellere frigus. i. ſententiã diuinã
quin ſtatim eos deijciat. Pſ. Deiecisti eos
dũ alleuarẽtur. Facile enim diſſipatur tela
id eſt opus qḋ faciunt: ſicut opus aranee ꝑ
modicũ flatum venti diſſoluit̃. vt vult Gre
go. in moralibꝰ ſuper illud. Job. vij. Spes
hypocrite peribit: et ſicut tela aranearũ fi-
ducia eius. Sed ⁊ aranea in opere ſuo mira
biliter vexat̃: qꝛ ſe euiſcerat vt telã ordiat̃.
Sic talis ſe totaliter conſumit vt velut ido
lũ tãꝙ̃ bonus tãꝙ̃ ſciens ⁊ ſapiẽs falſo ho
noretur: ⁊ tamẽ nihil inde lucratur: immo
de hmõi filis ⁊ operibus funiculos aggre-
gat: vñ in patibulo inferni ſuſpẽdat̃. Mat.
vj. Exterminant eñ facies ſuas affligẽdo
ſe: et nihil inde lucrãtur niſi humanã laudẽ
vel gloriã: que nihil valet. pſ. tabeſcere feci
ſti ſicut araneã animã eius. Vñ Amb. ſup
iij. Pſ. Nõ vana: non inania ſequamur: ne
aranearũ telam texere videamur. Albertꝰ
viij. tractatu de aĩalibus de malis acciden-
tibus apũ dixit: ꝙ qñ in fauo earũ naſcun-
tur aranee corrũpuntur apes vna cũ melle
Sic vbi debet eſſe mel. i. dulcedo ſpũalis vi
te naſcũtur cogitatiões ⁊ ſolicitudines ma
le circa honores ⁊ tẽporalia acquirẽda: que
quaſi aranearũ tele corrũpunt mel: quia ꝓ
dulcedine ſpũalis vite non eſt niſi amaritu
do maxima huius mũdi: ⁊ perimũtur apes
id eſt ipſe anime ꝓpter vanitates inutiles:
vt modo videmus in eccleſiaſticis ⁊ religio
ſis viris ꝓpter hmõi omnẽ perire deuotio
nem. Modo eñ educunt fila ſicut aranee:
dũ diſtrahũtur per varia deſideria. Telam
texunt inutilẽ: dũ laborant ꝓpter rem trãſi
toriam. Seipſos euiſcerãt: dũ varijs cogi-
tationibꝰ conſumpti: animi virtutem ener
uãt. Scḋa retia ſunt qbus venãtur piſces
et beſtie. Et hec licet ad literam reliquerint
apoſtoli: tamẽ ad meliora retia qbus ſcꝫ ca-

E
Rete.
De reti
bus qꝛ
bus pi-
ſcantur
anime.

piunt̃ hoĩes velut piſces ⁊ beſtie: trãſierũt.
Eſt eñ rete predicationis qḋ pro reti mate-
riali ſuſceperũt: inſtar retis materialis. Re
te eñ materiale primo texitur: deinde laxa
tur in capturã. Tertio ſiccatur: ⁊ ſi fractum
eſt poſtea reficitur. Deinde plicatur ⁊ in lo-
cum ſuũ reponit̃. Sic de predicationis reti.
Nam materiã vnde cõfectum eſt rete iſtud
protulit Moyſes: qñ verã doctrinã ⁊ diui
na mãdata ⁊ traditiones in vnũ congeſſit.
Jo. j. Lex per Moyſen data eſt. Ex hac ma
teria poſtmodũ prophete antiqui quaſi di-
uerſas maculas texuerunt: dum varias de
chriſto ꝓphetias ⁊ ſentẽtias protulerunt.
Oſee. xij. Ja manibꝰ prophetarũ aſſimila-
tus ſum. Hec retia poſtmodũ apoſtoli laxa
uerunt in capturã: qñ in omnẽ terrã exiuit
ſonus eorũ: vbi interdũ ipſa retia rũpeban
tur pre multitudine piſciũ. Primo quia ibi
mali cũ bonis. ibi palea cum grano: zizania
cũ tritico: loliũ cum frumẽto: amurca cum
oleo: fex cũ vino: fermẽtum cum azymo: ſco
ria cũ argẽto: plũbum cũ auro: malus cum
bono: Cham cũ Sem in vna arca: Hiſmael
cũ Iſaac in vna domo: et in Rebecce vtero
Eſau cũ Jacob: ⁊ nunc nõ eſt diſcretio. Sed
cũ venietur ad littus iudicij fiet ſegregatio
et erit tũc ventilabrũ in manu dñi: ⁊ vẽtila
bit areã ſuam ⁊ congregabit triticũ in hor-
reũ: paleas autẽ cõburet igni inextinguibi
li. Mat. xiij. Elegerunt bonos in vaſa ſua:
malos autẽ foras miſerunt. Rumpebatur
item rete pre multitudine piſcium: cũ inter
chriſtianorũ multitudinẽ heretici intraue-
rũt. Sed ea refecerunt apoſtoli. Andreas
predicãdo: Paulus ſcribẽdo epiſtolas: Jo-
annes euangeliũ: non querẽtes ꝙ̄ ſua ſunt
ſed que chriſti Jeſu. Non eñ retia aquã re-
tinent: ſed piſces. Sic nec ſancti viri illi lu-
crũ temporaliũ querebãt: ſed que chriſti Je
ſu. Siccabãtur aũt hec retia ad ſolẽ iuſtitie
chriſtũ: ſi quid pulueris glorie inanis ĩ pre-
dicatione inheſiſſet. Jn iudicio aũt plicabit̃
rete: cum tunc non erit neceſſaria doctrina.
Eſa. xxxiiij. Celũ vt liber plicabitur. Hiere.
xxxj. Non docebit tũc vnuſquiſqꝫ proximũ
ſuũ: ⁊ vnuſquiſqꝫ fratrem ſuũ dicẽs. cogno
ſce dñm. Oẽs enim me cognoſcẽt a maiore
vſqꝫ ad minorẽ. j. Cor. xiij. Siue prophetie
euacuabũtur: ſiue lingue ceſſabũt: ſiue ſciẽ-
tia deſtruetur. Et ita beatiſſimꝰ apoſtolus
Andreas de primis fuit qui miſit retia ſua
in mare et cepit hoĩes: vt patet in legenda
ſua: ꝙ magnã Grecie partẽ ab idololatria
ad fidẽ reuocauit. ¶ Secundo videndũ eſt
quomodo ſecuti ſunt. primo ambulantem:
ſecũdo vocantẽ: tertio officia tribuentem.
Primo ergo ſecuti ſunt dñm ambulantem
iuxta mare. i. eccleſiã. Eſa. xxiij. Erubeſce ſi-
don. i. ſynagoga ait mare. i. eccleſia. pſ. Cõ
gregans ſicut in vtre aquas maris. i. in vni
tatẽ eccleſie multitudinẽ popul[i]. Gen. j. Cõ
gregationes aquarũ. i. populorũ appella-
uit maria. Jn[de et ait] pſ. transferent̃ mon-
tes in cor maris. i. apoſtoli in amorẽ cordia
lem gentiũ. Juxta autẽ mare cepit dñs ve-
nari Petrũ ⁊ Andream. Erant enim aues
aquatice in aquis victum querẽtes. Unde
dicit Auicenna lib. de animalibꝰ: ꝙ aquila
quãdo vult rapere aliquã auem aquaticã:
per acumen ſui aſpectus in medio aere exi-
ſtens videt motus illiꝰ auis infra aquam:
et dum aſcẽderit ad ſuperficiẽ aque ſtatim
rapit ipſam. Sic dñs qui eſt aquila maris:
quãdo cepit venari in mari huius ſeculi vi
dit corda natantiũ in hoc mari: ⁊ motꝰ ſin-
gulorũ: ⁊ ſic aues aſcẽdentes ſuper aquam
mox rapuit: quãdo pauperes diuitias ⁊ de
licias huiꝰ mundi relinquẽtes: Petrũ ſcꝫ ⁊
Andreã ad ſe vocauit. Pſ. De celo reſpexit
dñs. i. de homine aſſumpto vidit oẽs filios
hominũ. i. omnes pertinẽtes ad filiũ homi
nis ſm gloſ. Jbi cõformiter ad dñm piſca-
ri debẽt prelati: animas quidẽ non lucra tẽ
poralia: que nõ ſunt niſi muſce vel papilio
nes: in qbus multi prelati modo piſcãtur:
iurgia ⁊ plebiſcita ꝓ terrenis ſectãtes: ani
mas ſuas ⁊ ſibi ſubditorũ perdentes. Dicit
eñ Suetoniꝰ lib. de. xij. Ceſaribꝰ: ꝙ Augu
ſtus Ceſar preliũ ſuſcipiẽdum negabat: niſi
maioris emolumẽti ſpes quedã oſtendere-
tur. Nam minima cõmoda minimo ſectari
debẽt diſcrimine. Siles (ait) tales ſunt au
reo hamo piſcãtibus: cuiꝰ hami abrupti dã
nũ nulla captura cõpenſari poſſit. Sic qui
in mari huius mũdi lucra terrena venant̃.
Nã hamus aureus eſt anima rationalis: ꝙ̄
per amorẽ temporaliũ incuruatur ad ea.
Jſte vero hamus abrũpitur: quando quis
ꝓ lucro tẽporali animã ſuã perdit: et lucrũ
tẽporale ad ſe animã totaliter trahit vt ſit
vir diuitiarũ: ⁊ nõ ſint diuitie ipſius viri et
ſeruus Mãmone: ⁊ non dñs. Jſtud eñ dã
nũ nulla captura recõpenſari poteſt. Mar.
xvj. Quid prodeſt homini ſi mundũ vniuer
ſum lucret̃: anime vero ſue detrimentũ pa

F
Prela-
tus.
Prela-
tus ten
dere de
bet ad
lucrum
aiarũ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

G Andreas. Quō multiplicitꝰ ſecutiꝰ ē dn̄m.

ttatur. Scd̄o ſecuti ſunt dn̄m vocantem ad
ſe eos: quem cōtinuo ſecuti ſunt. Primo ar
denter. Canis em̄ nobilis natura talis eſt/
ꝙ qn̄ ſentit predā ardēter eam ꝓſequitur.
Sic Petrus et Andreas ſentiētes predam
ſuā.ſ.dn̄m Jeſum: ita ardenter ſecuti ſunt
eum ꝙ ꝓpter hoc ſe fecerūt crucifigi: et ita
allecti eā fuerūt ꝙ poſtea de nullo alio cu
rauerūt. Sic Paulus poſtq̄ȝ raptus eſt in
paradiſum ita allectus eſt ꝙ poſtea de re
bus huius ſeculi nō curaui[illegible] Oneratus em̄
vel ligatus aut aliter occupatus nō poteſt
aliū velociter ſequi. Sic oneratus fimo car
nalitatis: ligatus ad aratrū cupiditatis: et
occupatus negotijs honoris: non poteſt ſe
qui chriſtū. Nō ſic Petrus et Andreas qui
relictis retibus ⁊ naui ſecuti ſunt eū. Secū
do ſecuti ſunt eū gaudenter ad modū boni
canis q̄ vadit cū magiſtro ſuo: et diſcurrēs
per cāpos ſepe redit ad eū: ita vt aliquādo
pro quinq̄ȝ leucis quas perambulat magi
ſter eius: quindecim faciat leucas hac illac
diſcurrēdo pre gaudio qd̄ habet de ſequen
do magiſtrū ſuum. Sic iſti ſancti apoſtoli
ita gaudentes fuerunt ſequi dn̄m: vt nihil
eſſet eis impoſſibile: adeo vt ꝙ ipſi dn̄o vi
ſum eſt oneroſum/⁊ triſte/⁊ doloroſum: ſcȝ
crucē pati: hoc iſti anhelātes et gaudentes
ſuſcipiebāt. Tertio ſecuti ſunt eū perſeuerā
ter. Erant em̄ aīalia ſancta que nō reuerte
bātur cū ambularēt. Ezechiel.j. Naute dū
ſunt in mari: ſemper ſunt in motu ⁊ pericu
lo. Jdeo multū deſiderāt attingere terram
ſtabilē et eſſe in portu: nec ceſſant quouſq̄ȝ
cōtigerint. Sic iſti in mari huius ſeculi nō
ceſſauerūt poſt chriſtū currere: quouſq̄ȝ ad
terrā ⁊ portū glorie applicuerūt. Et nos ſi
militer a curſu bonoꝝ operū ceſſare nō de
bemus: quouſq̄ȝ portū ſalutis attingamꝰ.
iuxta documētū Senece. Jn freto viximꝰ/
moriamur in portu. Sed multi aſſimilant̄
piratis: qui nūq̄ȝ vellēt terrā attingere: ſȝ
ſemꝑ in mari eſſe ⁊ viuere: vt trāſeūtes illic
poſſent depredari ⁊ occidere. Sic multi ce
lū nō curāt: ſed ſemꝑ depredari ⁊ nocere ce
teris. de quibus Ps̄. Pro nihilo habuerūt
terrā deſiderabilē.ſ.celū. Jſti vero apoſtoli
vſq̄ȝ in finē vite terrā chriſti deſiderabilem
ſecuti ſunt: vſq̄ȝquo eā ꝑfecte poſſederunt:
poſiti in poſſeſſiōe eius per traditionē cru
cis in manibus eoꝝ: ſicut per traditionem
alicuius rei ſolide quis ducitur in poſſeſſio
nē alicuius beneficij vel dominij. Quarto
ſecuti ſunt eū prudēter ſiue ſapiēter. Nam
nō omni ſpiritui credētes/beato Joāni ba
ptiſte adheſerūt: qui eis oſtēdit chriſtū di
cens. Ecce agnus dei. Jnde ſm̄ Alexan. de
hal. in.iiij. parte graduale quod dicitur in
miſſa ſignificat vocationē iſtoꝝ apoſtoloꝝ
quādo ſecuti ſunt chriſtū. Jdeo cātatur im
mediate poſt epiſtolā: qꝛ poſt predicationē
Joānis qui per epiſtolā ſignificatur: iſti di
ſcipuli ſecuti ſunt chriſtū. Predicatio enim
euangelij per chriſtū ſecuta eſt predicatio
nē Joānis. Sapiēter enim inter cautes et
ceſpites ambulādū eſt. Jnde ſapiēter chri
ſtū inter mundi pericula ſecuti ſunt. Dupli
ci em̄ pede gradimur: dextro videlȝ et ſini
ſtro. Dexter/charitas eſt et amor eterno.ꝝ.
ſiniſter/cupiditas et amor terrenorū. Pri
mus pes nūq̄ȝ illaqueatur: qꝛ vel nō eſt vel
liber eſt. quia.j.Coꝝ.xiij. Charitas non eſt
ambitioſa/nō querit que ſua ſunt. Jdeo ſu
per iſtum pedē ſicut ⁊ iſti beati apoſtoli de
bemus incedere. Nec timēdū eſt de caſu: qꝛ
charitas oīa ſuffert/et nūq̄ȝ excidit. Saltē
ſi nō poſſumus ſuſtinere laborē illū vt vno
tātū pede ambulemus ſicut illi ſancti viri:
ſaltē pedē iſtū ſiniſtro preponamus. Secū
dum em̄ Phm̄.ij. de aīalibus. Multa aīa
lia preponūt pedē dextrū cū ambulāt. Nō
minores ergo beſtije: charitatē cupiditati:
et amorē eternoꝝ amori terrenoꝝ prepona
mus. Pes aūt ſiniſter facile capitur ⁊ illa
queatur. Ps̄. Jn laqueo iſto quē abſconde
runt.ſ. demones: cōprehenſus eſt pes eoꝝ.
Cupiditas em̄ excecat. Jdeo qui cupiditati
innititur: nō pōt videre laqueos vt eos de
clinet: et intantū excecatur vt etiā laqueos
quos alijs parat nō videat. Jdeo in tali ca
ſu oportet vti aſtutia vulpina. Dicitur em̄
in lib̄. de naturis rerū de vulpe. ꝙ ſi capia
tur in pedica pedē propriū abſcindit: ⁊ ſic li
beratur. Sic eos oportet facere qui merito
propter ſui doloſitatē vulpi cōparātur: vt
per cōfeſſionem et ſatiſfactionē preſcindāt
pedē illū vt euadere poſſint manus vena
toꝝ. cōſilio ſaluatoris qui dicit Mat.xviij.
Si pes tuus ſcādalizat te: erue eū et proij
ce abs te. Melius eſt tibi ad vitam ingredi
debilē ⁊c. Quinto ſecuti ſunt eū audacter:
qꝛ Andreas letus ⁊ gaudēs ibat ad crucē:
et de longe videns ſalutabat eā. Nec mirū
ſi ſalutabat eā: quia olim crux fuerat terra
inuia ⁊ inaquoſa plena draconibꝰ/beſtijs/
et latronibus. Erat em̄ locus malefactorū.

H Gradi. De duplici pede quo gradimur ſpiritualiter.

Nūc vero terra fecūda eſt: qꝛ canit eccleſia.
Nulla ſylua talē profert frōde: flore: germi
ne: ita vt locū ferarū fecerit dn̄s locū volu
ptuoſum et deſiderabilē: vt diceret beatus
Andreas. Salue crux. Et que priꝰ erat ina
quoſa facta eſt irrigua: ita vt de latere dn̄i
in cruce efflueret ſanguis ⁊ aqua. Eſa.xxxv.
Sciſſe ſunt in deſerto aque et torrentes in
ſolitudine: ⁊ que erat arida in ſtagnū: et ſi
tiēs in fontes aquarū. ¶ Differunt tamen
crux Chriſti: Petri: et Andree ſm̄ tres diſ
poſitiones ſitus crucis iuxta eccleſie repre
ſentationē. Nā paſſus eſt chriſtus ſtans et
erectos habēs oculos conuerſos ad terrā.
Quā diſpoſitionē ⁊ ſitū dat charitas: quia
in hoc notatur ꝙ ex ſua charitate ꝓ nobis
paſſus eſt: terrenos aſpiciēs pro quibꝰ pa
tiebatur. Petrus vero ſupinus crucifigitur
leuans oculos ad celū. Quā diſpoſitionem
dat obediētia. Diſcipulus oculū habet ad
magiſtrū: ancilla ad dn̄am. Ps̄. Sicut ocu
li ancille in manibꝰ dn̄e ſue: ita oculi noſtri
ad dn̄m. Sic ſubditi in cruce debēt eſſe pre
latis obediēdo. Andreas vero iacēs ſuper
latus crucifigitur. Quā diſpoſitionem dat
ſpes in patiētia. Spes em̄ de cruce facit ſi
bi lectū ⁊ locū voluptatis. Lectus enim lo
cus eſt quietis et ſoporis. Talis erat Job.
Job.xxxiiij. Quis vt Job qui bibit ſubſan
nationē ſicut aquā. Spes de cruce facit ſi
bi dormitoriū. Unde de pacis martyribus
dicitur. Obdormiuit in dn̄o. Sicut ⁊ ille q̄
dicebat. Jn pace in idipm̄ dormiā. Dormi
toriū ſibi faciūt de cruce quicūq̄ȝ crucē non
portāt in angaria: ſed in delectatione. ſicut
et beatus Andreas: qui ad crucē veniebat
gaudēs: ⁊ ab ea deponi nolebat: donec ob
dormiret in dn̄o. ¶ Tertio ſecuti ſunt eū be
neficia ⁊ officia cōferētē. Cōtulit em̄ beato
Andree quinq̄ȝ officia. Primo fecit eū pri
miceriū ſuum: quādo ipſum ante oēs apo
ſtolos vocauit. Petrus: Andreas: et Phi
lippus tres erāt apoſtoli de eadem patria:
quos quaſi ꝑmitias ad ſe vocauit. Et quia
illi tres erant agni: ideo ſicut agnꝰ chriſtus
fuerūt in patibulo crucis immolati. Ceteri
vero apoſtoli ſicut oues fuerūt morſibꝰ lu
poꝝ laniati. Jō primo collegit agnos: dein
de oues. Secūdo fecit Andream nūtiū ad
vocandū Petrū. Tertio fecit eū conſiliariū
ſuū: quando de turba ſatianda cū eo quaſi
conſiliū habuit. Philippus em̄ diffidebat:
ſed Andreas cōfidēs miam̄ dei ꝓuocabat
dicēs. Eſt puer vnus hic ⁊c. ⁊ adhuc prouo
cat: miraculis ſuper infirmos oſtēdēs quā
ti ſit apud deū meriti. Unde Grego. Turo
neñ. lib̄. de martyribus. ca.xxx. Mūmolus
cum Theodeberti regis Frācoꝝ tēpore ad
Juſtinianū imperatorē pergens Cōſtanti
nopolim nauigio veheretur: ad vrbem Pa
tras deuenit: et tūc calculoſus effectus: di
uerſis doloribus arctatus febre pene cōſu
mitur: et quaſi mors preſtolabatur. Querū
tur medici: m[illegible]tur teſtamētū ſigillis. Cui
tūc ciuitatꝭ ep̄s ait. Fruſtra q̄ris remediū
alibi q̄ȝ a celeſti medico: q̄ ſine herbis mor
bos propria virtute depellat. Et cū quere
rent nūtij quis ille medicus? Reſpōdit epi
ſcopus ꝙ Andreas. Quo audito rogat in
firmus ſe portari ad apoſtoli ſepulcrū. Cūq̄ȝ
pauimēto proſtratus fideliter precaret̄:
circa medium noctis oēs qui aderāt ſopor
obtinuit. Statimq̄ȝ infirmus conatur vri
nam eijcere: vocanſq̄ȝ vnū pueroꝝ vaſculū
poſtulat. Cūq̄ȝ vrinam nititur eijcere: lapi
dē magnū emiſit: qui tam validus fuit: vt
cadēs in ipſa que parata fuerat concha ſo
nū emiſit. Et tunc ablata febre ⁊ communi
dolore naui reſtaurat̄ incolumis. Hec Gre
go. Quarto fecit eū portarium ſuū. Nā qui
dā gētiles. Jo.xij. volebant videre Jeſum:
et dixerūt Philippo. Et Philippꝰ dixit An
dree. Et iſti portarij nūtiauerūt in palatio
regis: et ſic portam aperuerunt: vt gētiles
intrarēt ad chriſtū: immo impedientes in
trare ꝓhibebat Andreas. Nam (vt ex eius
legenda habetur) ſeptem demones in for
ma ſeptē canum dum Andreas in ciuitate
Patras predicaret: iuxta viam in ſepulcris
q̄ncq̄ȝ habitātes: tranſeūtes lapidibus ob
ruebant. Sed et nauigio veniētes vt predi
cationē beati Andree audirent: naufragia
ab ipſis patiebātur. Quos vt abijceret/ro
gauerunt Andream ciues vrbis illius: qui
protinus ad preceptū eius eiecti ſunt. Per
quos canes intelligi poſſunt detractores:
et per numerū ſeptenariū ſeptē detractio
nis ſpecies: que ſunt ſeptē capita draconis
de quo Apocal. xij. Prima eſt occulta ma
la publicare. Scd̄a audita mala cū augmē
to proferre. Tertia crimina falſa imponere
Quarta bona occulta negare. Quint[a] bo
na manifeſte vituperare. Sexta bona i ma
lum conuertere. Septima bona immiſcere
malis: vel mala ſua alienis addere: vt cum
ſe accuſat et defectus ſuos dicit detractor:

J Crux. Differētia crucis chriſti: Petri: et andree

K Andreas. De quinq̄ȝ officijs a Chriſto collatꝭ andree

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt de alijs malis que ſubiungit meli⁹ et cre
datur: ꝛ vt ex compaſſione loqui videatur.
Philip.iij. Videte canes: videte cōciſionē.
Quinto fecit eum commilitonem ſuum et
aſſeſſorem in patibulo crucis. de quo ſatis
ſuperius dictum eſt.

¶ Dominica.ij. aduentus Sermo.j.
et in ordine.x. per thema.

A
Aduentus.
De duplici aduentu chriſti.

Erunt ſigna in ſo-
le et luna et ſtel[lis]. Luc.xxj. In
precedenti [dominica] mater eccleſia
mentionē fecit de aduentu chri
ſti in carnē: quomodo tūc venit cū manſue
tudine et mia. iuxta illud. Ecce rex tuus ve
nit tibi māſuetus. Hodie ſcdm ꝓponit qn̄
venturus eſt ad iudiciū cum terrore ꝛ iuſti
tia. Ut qui noluerit obuiare venienti chriſto
propter eius beneficia: ſaltē vel terrore cō
cutiatur. Hinc.iij. Ethicorū dicit Ariſto. ꝙ
legiſlator maxime intēdit ad penas et pre
mia. Sunt em̄ nōnulli qui etiā propter be
neficia nūꝗ̄ ſed ſolo terrore ducūtur: quia
terror fortius monet ꝙ̄ premiū. Quemad
modū canis ſolo metu baculi abſterretur a
cibo viſo ipſo baculo erecto. Et fur a furan
do ſolo cuſtodū metu auertitur. Similiter
nauigātes videntes imminere tēpeſtatem
merces eijciūt. Sic tales ſarcinas peccato
rum deponūt: eis predicata tēpeſtate futu
ri iudicij: et demerſione in ꝓfundū abyſſi.
Qui vero perfectiores ſunt mādata dei cō
plent propter amorem dei. Sicut boni filij
propter amorē et reuerentiā patris: qui al
liciuntur ex beneficijs eius. Sic aues nobi
les ad carnē rubeam oſtēſam veniunt. Sic
boni carne chriſti ſanguinolēta oſtenſa ex
paſſione ſua: ad eum citato curſu veniunt.
Et hoc eſt qd̄ dicit thema ꝓpoſitū. Erūt ſi
gna in ſole et luna. Signum in ſole iuſtitie
magnū apparuit in incarnatione. Apocal.
vj. Sol factus eſt quaſi ſaccus niger. Sac
co em̄ noſtre humanitatis operuit lucē ſue
diuinitatis. Sed ſigna in eo fuerunt maxi
ma quinꝙ plage eius: quaſi quinꝙ ciuita
tes refugij. Heb.xij. Acceſſiſti ad ſanguinē
chriſti melius loquentē ꝙ̄ Abel: qui clama
[bat] vindictā: hic aūt miam. Similiter in lu
na apparuit ſignū. qꝛ ſequitur in loco alle
gato. Luna facta ē tota ſicut ſanguis. Per
lunam intelligitur Maria. de qua canit ec
cleſia. Pulchra vt luna. que peccatores illu
minat in nocte huius ſeculi. Sed conuerſa
eſt in paſſione in ſanguinē: qn̄ gladius paſ
ſionis trāſuerberauit aīam eius. i. in dolo
rem ꝛ amaritudinē cōuerſa eſt. Poſt qd̄ ſi
gnū apparuit in ea ſignū dulcedinis ꝛ con
ſolationis: quādo cōſolabatur Neophitos
id eſt de nouo conuerſos ad fidem. vt vult
Ignatius ſancti Joannis euāgeliſte diſci
pulus in epiſtola ad eādē virginē: cui⁹ con
ſolationem requirentes dicemus Aue.

B
Judicium dei. De tribus gradibus ſignorū precedētiū vniuerſale iudiciū

¶ Tres inueniūtur gradus ſignoꝝ precedē
tiū chriſti aduentū ad iudiciū. Quedā ſunt
propinqua iudicio ꝛ cōſummationi ſeculi:
que ſignabūt paucitatem annoꝝ ante dn̄i
aduentū. de quibus mane dicetur. Secun
da erūt propinquiora: que ſignabūt pauci
tatē menſiū: vt erit ſolis/lune/et ſtella[rum]
obſcuratio. Tertia erūt ꝓpinquiſſima: que
ſignabūt paucitatem dierū: vel horarū: vel
momentoꝝ: vt erit ſignum filij hominis in
celo/et horrenda tuba. Et de iſtis duobus
cōformiter ad euangeliū erit ſermo pome
ridianus. ¶ Circa primū notādum ꝙ octo

C
Judicium. Octo ſigna remota iudicij.

ſigna ꝓpinqua inuenientur precedere iudi
ciū. iuxta dicta Chriſti in euāgelio: et Pau
li in epiſtolis. Primū erit diſceſſio.ij. Theſ
ſal.ij. Niſi venerit diſceſſio primum ꝛc. Qd̄
tribus modis intelligi pōt. Primo de diſ
ceſſione a Romano imperio. Qd̄ nunc luce
clarius apparet: qꝛ Romano imꝑatori nul
li aut pauci obediūt: licet tempore apoſtoli
maxime vigeret ipm̄ imperiū. Qd̄ primū
videtur defeciſſe: qn̄ tēpore Eraclij impera
toris fere tota orientalis eccleſia defecit ab
eo. Scd̄o pōt intelligi de diſceſſione ab vni
tate eccleſie: vel ab obediētia Romani pon
tificis. Et hoc iā factū eſt multoties: et ad
huc tēporibus noſtris. Tertio pōt intelli
gi de diſceſſione a fide catholica: nō quidē
vniuerſaliter: ſed in multis locis. Qd̄ vide
mus iā factū in Aſia et in Aphrica: que iā
defecerūt a chriſto. Luc.xviij. Qn̄ fili⁹ hoīs
venturus eſt: putas ne inueniet fidē in ter
ra? Qd̄ pōt exponi dupliciter. Uel de fide/
id eſt credulitate ad deū. Et talis nūc negli
gētia prelatoꝝ quaſi tota videtur in ſupſti
tionē ꝛ malā fidē cōuerſa: et hoc inſinuāti
bus operibus malis populi. Per fumū ca
mini cognoſcitur quis ꝛ quantus ignis in
domo lateat. Sic per opera mala que exte
rius parēt cognoſcitur infidelitas populi.
Uel pōt intelligi de fide. i. de fidelitate ad
proximū. Et hoc nūc vbiꝙ apparet: ita vt
manifeſte verificet dictū ſaluatoris. Abun

dabit iniq̄tas: et refrigeſcet charitas mul
toꝝ. ¶ Secundū ſignum eſt bella maxima
et ſeditiones. Inde dn̄s Marci.xiij. Exur
get gens cōtra gētem. i. familia contra fa
miliā. Ut nūc apparet in proceſſib⁹ ꝛ odijs
que vltra modū multiplicantur: ꝛ magni
tudine ꝛ multitudine propter cautelas ad
uocatoꝝ ꝛ procuratoꝝ: ita vt Agareni nūc
melius videātur viuere ꝙ̄ chriſtiani: qui ta
libus nō ita vacant ſicut chriſtiani. Subti
litatibus em̄ ꝛ adinuentionibus ita dedu
cunt pauperes: vt ad egeſtatem cito perue
niant. Eſa.xix. Ue vobis texentibus ſubti
lia. Et ſequitur. Et regnū aduerſus regnū.
id eſt prouincia cōtra prouinciam. Quādo
vna pars et modica mēbroꝝ vexatur: tunc
medici facile apponūt remediū. Sed quā
do per totum corpus intus et extra graſſa
tur infirmitas. i. quando familie ab intus
pugnant et ab intra vndiꝙ inimicitie ma
nifeſte: vix talibus adhibetur remediū. Et
licet hec bella et ſeditiones a lōgis tēpori
bus contigerint: nō tamē ita radicata/nec
ita grādia: aut ita ſuffulta terribilibus in

D
Bellū. De bellis et machinis bellicis.

ſtrumentis: ſicut nunc adinuenit humana
crudelitas. Qd̄ apparet in tormētis ꝛ ma
chinis que ſolo auditu horrorē incutiūt: et
naturā que ſolebat eſſe conſeruatiua vite/
faciunt eſſe horrēdiſſimū vite tortorem. Eo
ꝙ ignis et cetera elementa q̄ data ſunt vel
ad cōſiſtētiā vite humane: vt terra ꝛ aqua:
vel in conſeruationem: vt aer ꝛ ignis: quo
rū alter per aſpirationem ꝛ reſpirationem
conſeruat viuētem: alter diſponit cibos ad
eius nutritionem: nūc ordinātur in horren
dā ſupra ꝙ̄ dici poſſit nature deſtructionē:
ita vt natura innaturalis eſſe videatur et
denaturata. Preterea nō ſolent augeri tor
menta niſi augeantur delicta. Sed iſta tor
menta validiora ſunt nūc ꝙ̄ prius: ꝛ de die
in diem roborantur ad exterminiū vite hu
mane: ita vt in his modo confidāt reges et
principes: non in robore aut cōſilio probo
rum viroꝝ a quibus deberent dirigi. Sed
videant hi qui deum nō timent: ne ſicut la
pis emiſſus ab iſtis tormētis quotquot in
uenit confringit. Sic lapis ille angularis
quē reprobauerunt edificantes: ſupra quē
ceciderit ne confringat illū. Ps. Tāꝙ̄ vas
figuli cōfringes eos. etiam quātecūꝙ fue
rint potentie. Non dico tamē quin poſſint
ad tuitionē reipublice cōſtrui hmōi tormē
ta. Sed malū eſt in talibus confidere: quia
ſepe deus aliter ꝙ̄ per ea operatur: ꝙ̄uis
aliter exiſtiment reges ꝛ principes. ¶ Ter

E
Tempeſtas. De triplici tēpeſtate futura.

tiū ſignū erit tēpeſtas. Erūt em̄ tunc horrē
de tempeſtates: tales quales nō fuerunt a
principio. Marci.xiij. Terroreſꝙ de celo ꝛ
ſigna magna erunt. Triplex aūt ex ſcriptu
ris inuenitur tēpeſtas. Quedam tentatio
nis que interior eſt. de qua Ps. Exaudiuit
me in abſcondito tēpeſtatis. i. in occulta tē
tatione diab[oli]. Job.xxxvj. Morieſ in tē
peſtate aīa eoꝝ. i. i[n] tēpeſtate conſciētie. de
qua Ps. Eripe me dn̄e a puſillanimitate
ſpūs et tempeſtate. In fine em̄ qn̄ moritur
homo: vel etiā dū viuit ꝛ tēpeſtate cōſcien
tie agitatur: ita puſillanimis efficiſ: vt qui
ſolo verbo confeſſionis tēpeſtatē illā abſor
beret: etiā nec audet ꝓpter erubeſcētiā pec
cati mutire. Scd̄a eſt ꝑſecutionis. de qua
Eſa.xxxij. Erit vir ſicut qui ſe abſcōdit a vē
to: ꝛ celat ſe corā tempeſtate. Talis erit iſta
perſecutio tēpore Antichriſti: qn̄ iuſti erūt
inter malleū ꝛ incudem. i. inter iniquos fla
gellātes ꝛ deū probantē: que erit tāta vt ſi
poſſibile ſit moueātur electi. Quid ergo di
cēdū de motu impioꝝ: nulli dubiū quin ce
dēt Antichriſto. Prouer.x. Quaſi tēpeſtas
trāſiēs nō erit impius: iuſtus autem quaſi
fundamētū ſempiternū. Et hec perſecutio
erit exterior. Tertia vero tempeſtas erit in
die iudicij: que erit exterior ꝛ interior: quā
do impij a vēto q̄ exibit ab ore iudicis tāꝙ̄
puluis proijciētur a facie terre in infernū.
Et tunc illo vento mouēdi erunt celi et ter
ra. Naum.ij. Dn̄s in tempeſtate veniet: et
in turbine vie eius. ¶ Quartū ſignū erunt

F
Terremot⁹. De natura terremot⁹.

terremotus magni ꝑ loca. Sicut tēpore no
ſtro vidim⁹ apud Auernos frequentes ter
remot⁹ accidiſſe: etiā vt magne eccleſie ſubi
to ruerēt: et alie a fundamētis mouerētur.
Tūc autē erūt tam horrēdi terremotus: vt
etiā peccatores a celo tēpeſtatibus/ꝛ a ter
remotib⁹ agitati: ſe videbūt indignos qui
celū aut terram inhabitēt. Terremotus au
tem (vt vult Ariſto.ij. Meteororū) cauſa
tur ex incluſione vētoꝝ infra viſcera terre:
qui petētes exitū et interius cōmoti ꝛ non
inueniētes/terrā cōmouēt. Ideo dicūt [na]
turales ꝙ qn̄ eſt terremot⁹ fere nullu[s] ad
extra ſentitur vētus: qꝛ tūc oēs incluſi ſunt
infra terrā. Sicut aūt deus ꝓducit ventos
humilitatis de theſauris ſuis: q̄ vēti īcluſi
infra terrā cordis humani/mouēt ipſi⁹ cor
dis terrā ad penitentiā: ſicut in die Pente

toſtes ſpūs incluſus in cordibꝰ deicidarum
id eſt qui occiderūt chriſtum/mouit eos ad
cōpunctionē ⁊ penitentiā. Sic ꝑ oppoſitū
diabolus ventos ſuperbie producit de the
ſauris ſui[illegible].qui incluſi in terra cordium ſu-
perborū cōmouent terrā bellis/ſeditioni-
bus/iurgijs/⁊ proceſſibꝰ. Et niſi his vētis
mouerenť alti ⁊ ſuperbi in ſeculo: nō fieret
iſte terremotus. Job.xxvij. Tollet eos ven
tus vrens. ¶ Quintū ſignū erunt peſtilen-
tie grādes: quales non [illegible] a pͥncipio tā
ex corruptione terre ꝓpter abundantiā pec
catorū.iuxta illud pſ.ſm aliā literā. Infe-
cta eſt terra in ſanguinibꝰ.i.in peccatis: et
cōtaminata eſt in operibus eorū: ꝗ etiā ex
corruptione aeris. Tunc em̄ angelus ſepti-
mus.i.vltimus effundet phialam ire dei in
aerē: ⁊ Babylon.i.ciuitas malorū tūc bibet
de ira indignationis dei. Apoc.xiij. Nec ſo
lū tunc in corporibus vigebit peſtilētia: ſed
etiā in aīabus: quādo ſedebūt in cathedra
peſtilētie: qui ſuo exēplo alios peccare doce
būt. Eſt em̄ peſtilentia infirmitas cōtagio-
ſa: que in ſcripturis ſignat malū exemplū:
malā doctrinam: ⁊ malū iudiciū. Ideo tūc
in cathedra peſtilētie ſedebunt ⁊ modo ſe-
dēt mali prelati ī magno numero: mali do
ctores: ⁊ mali iudices. de q̄bus Michee.iij
Principes eiꝰ in muneribꝰ iudicabant. ecce
malos iudices. Et ſacerdotes eiꝰ in merce-
de docebāt: in mercede ſcꝫ iniquitatis. ecce
mali prelati. Et ꝓphete eius.i. doctores in
pecunia diuinabāt. Hoc nūc cōmuniter fit:
et quaſi iure hereditario habere ſe dicunt
noſtri reges ⁊ pͥncipes: vt in cathedra chri
ſti ſedere faciant ſtultos: marmouſetos: ſi-
mias: ⁊ viros oīno ignaros ⁊ diabolicos fi
lios Belial: neſciētes dn̄m neqꝫ officium ſa
cerdotū ad populū.j.Reg.ij. Facientes de
cathedra chriſti cathedrā Antichriſti: et de
cathedra ſapiētie cathedrā peſtilētie. Non
audebat btūs Petrus Alexādrinꝰ martyr
(vt habeť ex legēda ſua) ſtare in cathedra
chriſti q̄ eſt prelatorū propter nimiā influē
tiam de excelſis: ita ꝙ lumē internū ſuper
eū deſcendēs vix ferre poterat. Iſti vō pre
ſumūt ambulare in magnis ⁊ in mirabili-
bus ſup ſe. Et hoc ideo qꝛ cathedrā q̄ debe-
ret eſſe chriſti ſuper quatuor malos pedes
collocāt. Quorū primus malitia. ſcd̄s con-
tēptus dei. tertiꝰ irreuerētia. quartus aſtu
tia ⁊ malū ingeniū. Propter primū ſcꝫ ma
litiā malū amant ⁊ ſaporē accipiunt in ma

G
Peſtilē
tia.
Quō ī
cathe-
dra pe-
ſtilētie
ſedent
tria ho
minum
genera

H
Peſtilē
tia.
Quō ca
thedra
peſtilē-
tie ſup
q̄tuor
pedes
colloca
tur.

lo quod faciūt: quod tamē ſciunt eſſe malū
inſtar diaboli q̄ ex malitia operať. Sed ibi
nō ſtant: qꝛ poſtmodū ad contēptū dei acce
dunt: qꝛ timēt ſi illi aliter facerent ꝙ fauo-
rē principū nō haberēt: qui cōmuniter dili
gunt bonos gaudiſſores: iocundos ſocios:
adulatores: hiſtriones. Ideo oportet ꝙ in
dei contēptum aſſimilētur eis. Aliter iactu
rā paterētur in ſuo ſtatu: vel honore: vel fa
uore: vel in ſuis parentibꝰ ⁊ notis qui exal
tātur in ſeculo. Sed qꝛ poſſent deſinere fa-
cere illud malū propter pudorē mundanū:
ſuperuenit irreuerentia qn̄ nec deū timent
nec hoīes: ⁊ exinde procedit aſtutia ⁊ malū
ingeniū ad abutendū dignitate eccleſ[illegible]ſti-
ca ad animarū ſibi ſubiectarū perdi[illegible]ōnē.
Quo quidē nunc cōmuniter abuti videmꝰ
vbiqꝫ. Quod ideo dicimꝰ: vt qui ſe ſentiunt
ſcabioſos ſibijpſis medeātur. Sed ⁊ princi
pes q̄ ſibi vſurpant illā poteſtatē faciendi
de cathedra chriſti cathedram diaboli: the-
ſaurizāt ſibi irā dei nō ſolum in futuro: ſed
etiā in preſenti. pſ. Oēs principes qui dixe
rūt hereditate poſſideamꝰ ſanctuariū dei:
deus meꝰ pone illos vt rotā. Ecce primam
plagā ire dei ſup eos. qꝛ ſicut rota eſt inſta-
bilis ſed ſemꝑ volubilis: ſic regnū eorū in-
ſtabile erit bellis ⁊ ſeditionibꝰ agitatum: ⁊
conſequenter ab eis diuino iudicio ablatū.
Scd̄a plaga ſubdiť cū d̄r. Et ſicut ſtipulam
aute faciē venti: qꝛ ſicut ventus eā tollit in
altū: nec ampliꝰ apparet: aut ſupereſt aliq̄d
de illa ſtipula: ſic tales a facie vēti ire dei ſic
agitātur ꝙ poſt eos nihil prolis aut ſobo-
lis remanet. Prima plaga inficiunť Angli:
qui non obſtante martyrio beati Thome: q̄
pro eccleſie libertate obijt: nihilominus de
eccleſia omnimode diſponūt. ideo nunꝗ̄ a
tēpore illo vel vix tertius heres gauiſus eſt
quin fuerit turpiter vel eiectus vel occiſus.
Secūda plaga afficit nos: qui qꝛ ei ī malis
prelatis auferimus prolē ⁊ filios in chriſto
Ieſu. ideo iuſte priuamur prole. Tertia pla
ga que eos afficit eſt ſicut ignis qui cōbu-
rit ſyluā. Sylua regni eſt minor populus:
quia ſicut ſylua inhabitatur lignis: ⁊ inter
ipſa ligna inueniūtur fere que venantur et
lacerantur a venatoribus: ſic regnum inha
bitatur a minori populo. in medio cuiꝰ in-
ueniūtur fere: id eſt maliuoli: vt fures ⁊ ho
micide: quos in hac ſylua perſequiť iuſtitia
ciuilis. Talis autē ſylua cōburitur a princi
pibꝰ quādo exactionibꝰ magnis ſpoliatur.

I
Peſtilē
tia.
Prin-
ceps.
Quō
princi-
pes de
cathe-
dra ſa-
pientie
faciunt
cathe-
drā pe-
ſtilētie.

Quarta plaga ſubditur. Et ſicut flāma cō-
burēs mōtes.i. principales eccleſie ⁊ perfe
ctos: ita vt in ea nihil perfectionis inuenia
tur. Hi ſunt mōtes qui ſuſcipiūt primo lu-
men ſolis: vt poſtea deſcēdat ad valles. de
quibus Pſ. Suſcipiāt montes pacē popu
lo: ⁊ colles iuſtitiā. Hos mōtes procul abij
cit tyrannus vi ⁊ violētia introducēs igna
ros. de quibꝰ Pſ. Quaſi in ſylua lignoꝝ ſe
curibus exciderūt ianuas eiꝰ in idipm: inſe
curi ⁊ aſcia deiecerūt eā. Ianue em̄ ꝑ quas
intratur ī paradiſum ſunt ſcti doctores ze-
lātes aīas. de quibus Pſ. Poſtꝗ̄ locutus
eſt de fundamētis eccleſie in mōtibus ſan-
ctis.i. in ſanctis viris: ſubdit. Diligit dn̄s
por[illegible]as Siō ſuꝑ oīa tabernacula Iacob.i.
doctores qui faciūt intrare populū in eccle
ſiā dei ⁊ in paradiſum. Sed modo in ſecuri
et aſcia.i. vi ⁊ violētia deijciuntur a cathe-
dra chriſti: in qua reponuntur pro eis viri
ignari ſcientie chriſti: qui (ſicut dicit ſalua-
tor Mat.xxiij.) nec intrāt nec alios ſinunt
intrare volētes: malo exēplo ⁊ mala doctri
na. Nunc (proh dolor) luna regit et illumi-
nat ſolē: poteſtas ſecularis eccleſiaſticā: et
celū eſt deorſum et terra ſurſum. ¶ Sextū
ſignū remotū erit fames. Multiplex autē
fames inuenitur. Quedam corporalis cibi:
et hec erit valde pernicioſa circa finem ſecu
li. Et hoc ideo: qꝛ tunc refrigeſcet charitas
multorū.i. diuitū: qui ſunt de multitudine
dānatorum. iuxta illud Pſ. Inter multos
erāt mecū. Hi tūc taliter ſibi reſeruabūt di
uitias ꝙ pauperibus nō erogabunt: cū tn̄
tēpus famis elegerit deus ad diuitū ꝓba-
tionē: ita ꝙ tēpus qd̄ malū eſt pauperibꝰ/
bonū eſt diuitibꝰ: ſi eo ſciāt vti. quibꝰ diciť
Eccli.xiiij.c. Nō te pretereat particula diei
bona. Alioquin erit qd̄ d̄r Thren.j. Uoca-
uit aduerſum me tēpus: vt cōteret electos
meos.i. diuites ⁊ clericos: q̄ abſcondūt fru
mētū in fame. Inſanus reputareť qui fru-
mētum abſcōderet cum ſeminare deberet.
Prouer.xj. Maledictus q̄ abſcōdit frumē
ta in populis: nec vnꝗ̄ tā bene vēditur ſic-
ut qn̄ in illo frumēto meretur vitā eternā.
Sed cogimus dn̄m vt ſit nobis talis qua-
les ei ſumus. Nolumus ei dare in paupere
ꝓpter qd̄ a nobis retrahit manū ſuam: vt
oſtēdat qm̄ ſi ſm merita noſtra nobiſcum
ageret: oīa a nobis bona ſubtraheret. Ait
em̄ Malach.j. De manu veſtra factum eſt
hoc. Et ibidē.iij. Inferte decimā in horreū

K
Fames
De mul
tiplici
fame q̄
erit ī fi-
ne ſcli.

meū. Quid horreū dn̄i: niſi venter pauperū?
et ꝓbate me ſuꝑ hoc ſi nō aperuero vobis
cataractas celi: ⁊ effundā vobis bn̄dictio-
nē ad abūdātiā. Scd̄o inueniť fames aua
ritie et cupiditatis: que tūc tāta erit vt con
ſurgant filij in parētes ⁊ ecōtrario: et fra-
tres in fratres: et hoc refrigeſcente charita
te ꝓpter abūdantiā iniquitatis.i. inequali
tatis ſubſtātie. Si em̄ tūc erit inſatiabilis
oculus cupidi: q̄d de manuū ⁊ alioꝝ mēbro
rū inſatiabilit[illegible] dicemus? Tertio inuenie
tur tūc fames audi[illegible]ndi verbū dei: que erit
in ſolis electis querētibus aīe ſue paſtum.
Sed tunc in deſtructione mundi implebi-
tur qd̄ in deſtructiōe Hieruſalē. illud Thre
noꝝ.iiij. Paruuli.i. humiles electi petierūt
panē: et erat qui frāgeret eis. ¶ Septimū
ſignū erit inſurrectio Pſeudo ꝓphetarū ⁊
Pſeudo chriſti: q̄ falſam doctrinā ſemina-
būt in falſis ſignis/ꝓdigijs/⁊ oſtentis: ita
vt ſi poſſibile ſit moueātur electi. Propter
qd̄ modo in nouiſſimis tēporibꝰ multū de-
bēt vigilare prelati ſuper gregē ſuū: ne no
uis miraculis ⁊ falſis doctrinis ſeducatur.
Facile em̄ ſeduciť plebs. Hec aūt ſigna fal
ſa ſunt argumēta ſophiſtica cōtra fidē: qꝛ
ſicut iſtis falſis creditur facile: ita dicetur a
principio eccleſie fuiſſe ſigna falſa ⁊ preſen
tibus ſimilia: quibꝰ facile fidē adhibuit po
pulus. Propterea hmōi veniēt ad dn̄m in
die iudicij dicētes. Dn̄e in noīe tuo prophe
tauimꝰ: ⁊ virtutes multas fecimꝰ. Quibus
reſpōdebit. Amen dico vobis: neſcio vos.
Diſcedite a me operarij iniquitatis. Mat.
vij. Suꝑ quo Grego.ij. moraľ. Hac ſenten
tia datur intelligi ꝙ in hoībus charitas ⁊
humilitas: nō aūt debeāt virtutū ſigna ve
nerari. Hinc Augu.lib.lxxxiij.q. Intelligi-
mus quedā miracula etiā ſceleratos homi
nes facere: qualia ſcti facere non pn̄t. Qui
nō ideo potioris loci apud deū arbitrandi
ſunt. Nō em̄ acceptiores erant apud deum
magi Pharaonis ꝗ̄ populꝰ Iſrael: qꝛ non
poterat facere populus ille qd̄ illi faciebāt
Nec em̄ ſine iuſta rōne eſt ꝙ nō datur hec
poteſtas bonis ſicut malis. Cuius rationē
ſubdit. Ideo em̄ non oībus ſanctis iſta tri
buūtur: ne pnicioſiſſimo errore decipiā[illegible]r
infirmi: exiſtimātes in talibꝰ factis eſſe ma
iora dona ꝗ̄ in operibꝰ iuſtitie q̄bꝰ eterna
vita cōparať. Propterea dn̄s a talibꝰ ꝓhi
bet gaudere diſcipulos dicēs. Nolite ī hoc
gaudere ꝙ ſpūs ſubijciūtur vobis: ſꝫ gau-

L
Mira-
cula.
Mira-
cula q̄
nūc ſiūt
ſunt ar
gumen
ta ſophi
ſtica ꝯ
fidem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Antichriſt⁹. De apparitione Antichriſti.

dere ꝙ noīa veſtra ſcripta ſunt in celis. Luce.x. ¶ Octauū ſignum eſt apparitio Antichriſti: quē licet dicāt aliqui iā aduenisse.ſ. ipm Mahumetū ſpurciſſimū porcū: quod ꝓbabile vi[illegible]ef. Tamē vt dr.j.Jo.ij. Multi erūt Antichriſti. Tūc eni erit tāta poteſtas vt nullus valeat predicare verbū dei: oblitā tibus trāſlationibus et libris inutilib⁹ qui tūc in memoria recitabūtur. Inde Eccl's vlti.c. Memēto creatoris tui anteꝙ obteneb[r]eſcat ſol.i.ſacerdotiū [illegible] luna.i. regnū et lumē legis. Qd tūc fr[illegible]dibus: ſicut nūc videm⁹ obtenebreſcet: et ſtelle.i.doctores: vt dicit Guil. Pariſ. anteꝙ ꝑdicatores oīno deficiāt: qui rememorationem creatoris faciant: qr deficiētibus predicatorib⁹ deficiet oīno memoria dei. Prouer.xxix. Cū defecerit ꝓphetia diſſipabitur populus. Et ſequitur. Et tenebreſcēt vidētes per foramina.i. doctores qui non plena luce: neqꝫ totaliter veritatē predicabūt: ſed quaſi ꝑ foramina. j.Cor.xiij. Ex parte eni cognoſcimus: et ex parte prophetamus. Tūc eni deficiet ſententia doctor. Eſa.l. Induam celos tenebris. Et eiuſdem.xxix. Peribit ſapiētia a ſapiētibus: et intellectus prudentiū abſcondetur. Unde ſm abbatē Joachim: in his diebus ſunt homines ſapiētes in notitia litere ad querēdum notitiā ſpiritualē eius. Nūc eni aperta ſunt horrea eloquior dei. Nūc ſunt ſeptē anni vberes: quos predixit Joſeph: in quibus adhuc licet predicare verbū dei: et recondere triticum in cordibus electorū: donec ſuperueniat fames illa valida Antichriſti: in qua non licebit ſerere aut colligere meſſem. Sed hoc tantum erit in cibum: quod dabit pro velle ſuo ſpiritus dei viui loquens et aperiens ora mutorum: vt proferant de horreis cordium piorum cibū domeſticis domus ſue. Scriptum quippe eſt de doctoribus illius temporis. Docti in populo docebūt plurimos. Et paulopoſt ſubdit. Quēadmodum perſequente Saule fugit Dauid in geth ad gentes: et perſequentibus Judeis apoſtoli ad gentiles tranſierunt. Sic tranſituri ſunt ad infideles predicaturi verbum ſalutis: quia falſi chriſtiani [v]iros ſpirituales perſequentur: et indignos ſe iudicabunt regno dei. Hec abbas Joachim.

¶ Sermo.ij. dominice ſecunde aduentus pomeridianus: per thema ſupradictum, et in ordine.xj.

A Aduentus. De differētia inter primū et ſecūdum aduētū

Data eſt differētia inter primū et ſcdm chriſti aduētū: qr in primo aduētu deſcēdit cū omni dulcedine ſine ſtrepitu, cum humilitate et māſuetudine. Zacha.ix. Ecce rex tuus venit tibi māſuetus. Jō pauci cognouerūt eū. Jo.j. In propria venit: et ſui eum nō cognouerūt. Eſaie.j. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū: et aſin⁹ preſepe dn̄i ſui: populus autē meus non cognouit iudiciū dn̄i.i. iudiciū qd fecit pater de filio pro nobis. Judei aūt et mūdo dediti ſeculares homines paupertatē fugiebāt et diuitias appetebāt: honora[ba]nt potētes et pauperes abijciebāt. Dn̄s aūt venit in paupertat[e] et humilitate: nō querens gloriā ſuā, ſed gloriā patris: ideo deſpexerūt eū nolentes recipere. Alius aūt veniet in noīe ſuo in pōpa et ſuperbia quem recipient. Et hic modus etiā vſqꝫ nūc obſeruatur: qr pauperes abijciūtur et diuites audiūtur et introducūtur. In ſcdo vero aduētu cū furore, grādine, tēpeſtate, poteſtate, et maieſtate ma[g]na veniet. Ps. Deus manifeſte veniet: deus noſter et nō ſilebit. In primo pauci cognouerunt eū. In ſcdo (vt dr Eſa.xl.) videbit oīs caro pariter qd os dn̄i locutū eſt: penas.ſ. et premia. In primo facies hoīs. in ſecūdo facies leonis. Utinā ergo nūc faciē ei⁹ videamus: principaliter nūc ipſum terribilē: vt poſtea pacatū videre poſſimus. ¶ Secūda differētia eſt: qr in primo deſcēdit ad extinguēdū ignē et incendiū cōcupiſcētie et pcti. Tantus eni fuerat ardor pcti vt primo immiſerit dn̄s ad eius extinctionē inundationē diluuij. Scdo pluuiā predicationis prophetarū. Ps. Tenebroſa aqua in nubibus aeris. Grego. Obſcura ſciētia in ꝓphetis. Tertio ipſemet deſcēdit ſicut pluuia in vellus in nocte natiuitatis ei⁹: qua nocte hac pluuia extincti ſunt oēs Sodomite. Quarto aquā et ſanguinē de fontibus ſui corporis. Unde Joānē et Jacobū volētes inſultare Samaritanis: qr noluerāt chriſtū recipere: dure reprehēdit Luc.ix. dicens. Neſcitis cui⁹ ſpūs eſtis. In ſcdo veniet vt accendat ignē ad cōburēdum pctōres. Dan.vij. Aſpiciebā donec throni poſiti ſunt: et antiquus dierū ſedit. Et ſequit. Fluui⁹ igneus rapiduſqꝫ egrediebat a facie ei⁹. Uenit eni primo ſicut pluuia: vt germinet terra noſtre paupertatis illa pluuia irrigata. Tunc

ante ſicut grādo ad ſterilitatē ad diſſipandos malos. Ps. Altiſſim⁹ dedit vocē ſuā: grādo et carbones ignis. ¶ Tertia differentia: qr in primo venit miām exercere: i ſcdo requirere veritatē in iudicio. Ps. Uniuerſe vie dn̄i mīa et veritas. Gloſ. magiſtri ſent. In primo aduētu viam mīe tenuit: in ſcdo veritatē reqret. Ubi ergo tūc erit inſipiēs: qui dixit in corde ſuo veritatē nō requiret? Eſt eni chriſt⁹ ſicut apis habens mel in ore ſcilꝫ in primo aduētu: et aculeū in ſecundo. ¶ Quarta differētia eſt ex parte nūtiorum vtriuſqꝫ aduētus. Nā ante primū aduētū miſit nūtios prophetas cū literis et interſignijs.ſ. ſcripturar, teſtimonijs, et figuris: et tū populus Iſrael nō cognouit eū. Eſa.xlij. Et qs cecus niſi ſeru⁹ meus? et qs ſurdus niſi ad quē miſi nūtios meos? In ſecūdo veniet cū horrēdis ſignis: tuba.ſ. precedēte et horribiliter ſonāte. Si ergo nō poſſis excitari a pctō ad māſuetudinē et humilitatē chriſti: ſi nec ad miām et pietatē: ſi nō ad doctrinā: ſaltē furor eius, tēpeſtas, fulgur, ignis, terror, iudiciū, tuba, et horrendū tonitruū te excitare debēt. Sicut eni ſonus lyre vel muſica melodia non mouent equū, aut aſinū nō demulcēt: ſed excitātur ad curſum vehemēti ſono tube. Sic multi tēporibus noſtris facti ſicut mulus et equ⁹ quib⁹ nō eſt intellectus: adeo abſorpti ſunt delicijs et in pctō obſtinati: ꝙ ꝓpter ſuauitatē deliciarū ſpūaliū et ſuauitatē dulcedinis Jeſu, ad bona opa nō mouētur. Ideo vt excitētur neceſſaria eſt vox terroris et tonitrui iudicior dei in aurib⁹ eorū. Job.xv. Sonitus terroris ſemꝑ in auribus impij: annūtiādo finē illius qd deſiderat. iuxta illud Ezechiel.vij. Uenit finis: finis venit.ſ. oīm deſiderabilium eius. Si aūt iſta te nō excitēt: credo ꝙ dormies in ſempiternum. Inde Hiero. dicebat ꝙ ſiue dormiret, ſiue vigilaret: ſemꝑ videbatur ſibi illa tuba ſonare in aurib⁹ ſuis. Ne igitur iudiciū incurramus miām dei qram⁹ in tpe opportuno. qd fiet meritis Marie: cui dicem⁹ Aue.

B Judiciū dei. Quare iudiciū ꝑcedēt ſigna.

¶ Nota ꝙ ita eſt de iudicijs dei ſicut de tonitruo. Qn̄ eni fiūt coruſcationes et magni tonitrui ſonitus: tūc ſequitur fractio arborū, vſtio, et fetor. Coruſcatio tn̄ ſm magis vel minus oſtendit ꝓximitatē ictus et periculi. Propter quā cauſam precedēt iudiciū dei coruſcatiōes.i. ſigna iudicij. de quibus Eccli.xxxij. Ante grandinē preibit coruſcatio. Ps. Alluxerunt fulgura orbi terre: vidit et cōmota eſt terra. Poſt quā ſignorum iſtor coruſcationē ſequitur illud tonitruū. Ite maledicti ꝛc. Hoc fulgur[e] frāgent magne arbores ſupbor: ardore cremabit auaritia: fetore cruciabit luxuria: ideo timēda ſunt iſta. Ps. Tu terribilis es: et qs reſiſtet tibi? Auditū feciſti iudiciū: terra tremuit et quieuit.ſ. ob iniquitate. Ideo eccleſia ꝑ filijs ſuis tim[e]ns de ictu tonitrui hui⁹: ꝑmittit ſignor co[ru]ſca[ti]onē vt ſibi caueāt: dicēs illud euāgelicū. Erūt ſigna in ſole et luna et ſtellis. ¶ Mane dixim⁹ de ſignis remotis a iudicio: nunc autē de ſignis propinquis: et ſcdo de ſignis ꝓpinquioribus.

E Judiciū dei. Propt quinqꝫ iſta ſigna precedunt iudiciū

¶ Circa primū queruntur tria. Primo vtrū ante iudiciū debeant aliqua ſigna iudicij apparere? Et videtur ꝙ nō: quia ſigna ad manifeſtationem alicuius ordinātur. Sed aduentus chriſti ad iudicium debet eſſe occultus Juxta illud.j.Theſſal.v. Dies dn̄i ſicut fur in nocte ita veniet. igitur. Reſpōdetur primo ꝙ cōueniens eſt propter quinqꝫ hec ſigna precedere iudiciū. Primo vt terreātur mali: vt qui deum nō diligunt: ſaltē offenſum timeāt: et qui beneficijs nō plectūtur: ſaltem timore concutiātur. Ps. Timebunt gētes qui habitāt terminos a ſignis tuis: vel terminos vite: vel terminos mundi: ita ꝙ ſi renuant cōuerti nullam habeant excuſationem. Propterea quibuſdā malis ſola vexatio dabit intellectū. Eſaie.xxviij. Et timore cōpulſi reuertētur ad dn̄m. Sicut habetur in Ps. Cū occideret eos querebāt eū et reuertebantur ꝛc. Secūdo apparebūt vt futurū malum nūtient. Grego. Multa debēt mala precedere: vt malum ſine fine valeant nuntiare: et ſic premunient incautos. Mala eni que ex improuiſo et ſubito accidunt: magis imparatos perturbāt et confundūt. Ps. Dediſti metuētibus te ſignificationem: vt fugiāt a facie arcus: vt liberētur dilecti tui. Et in hoc dn̄s iuſtitiā ſuā tēperat mīa. Nūqꝫ enim voluit magnā exercere vltionē quin ſe miſericordē oſtēderet. Nā legitur de⁹ quatuor magnas feciſſe punitiones: ſcilꝫ diluuiū: ſubuerſionem Pe[n]tapolis: Pharaonis et exercitus eius ſubmerſionem: et ſubuerſionē Hieruſalē. ſed in his oībus vſus eſt mīa: premittendo ſigna magna furoris ſui. Monitur⁹ eni pater, filijs min⁹ cautis ꝑdicit futura mala. Sic nobis et diſcipulis ſuis monitur⁹ iſta predixit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Tertia cauſa eſt vt cõſoletur iuſtos in tribu
lationib⁹ quas in preſenti ſuſtinẽt: q̃ quaſi
nulle ſunt reſpectu earũ que venture ſunt:
quando ar[illegible]ſcent hoĩes pre timore. Job.xl.
Memẽto belli: et vltra non adijcias loqui
id eſt vt de p̃ſenti flagello non murmures:
cogita quãte future ſunt in fine mundi tri-
bulationes. Nec mirari oportet qꝛ homini
ad ſenectutẽ deueniente multa ſunt incom
moda: nũc laborat gutta: n[illegible]c lapidicinis:
nũc dolore capitis: nũc [illegible] ſenſuũ. Sic
erit in fine mũdi ꝛ ſenectute eius. Quarto
vt ſe oſtendãt oẽs creature paratas ad vlci
ſcẽdum creatorem de inimicis eius. Ut em̃
dicit Greg. Quia in multis deliquimus: in
multis ferimur. Om̃ia em̃ que ad vſum vi-
te accepimus: ad vſum vertim⁹ culpe. Si-
cut em̃ rege mouẽte exercitum cõtra inimi-
cos ſuos: totũ fremit regnũ: volens in hoc
regi cõplacere. Sic cõformiter ad iram iu-
dicis tota creaturarũ vniuerſitas armabi-
tur. Eſa.xxiiij. Erubeſcet luna ꝛ cõfundetur
ſol videre ſcꝫ tãtam malorũ multitudinem
que tunc vigebit. Quinto vt perfecti viri q̃
mortẽ habent in deſiderio ꝛ vitã in patien
tia: qui deſiderãt diſſolui ꝛ eſſe cũ chriſto: q̃
mũdi deſtructionẽ non metuũt: qꝛ mundũ
non diligũt de aduentu iudicis quẽ deſide
rant: inter aduerſa gaudeãt. Sicut em̃ an-
tiqui patres ſub lege deſiderabãt primum
aduentũ: ita ſancti viri in tẽpore gratie ſe-
cundũ conſiderãtes quãta dedit in primo:
et ꝙ maiora iuxta infallibilia promiſſa ſua
daturus eſt in ſecũdo. Dico ſcd̃o ꝙ dñs nõ
eſt de nocte venturus ad iudiciũ: ſed in lu-
ce clariſſima ſicut aſcẽdit. Sed ideo d̃r veni
re ſicut fur in nocte: qꝛ ignoratur tẽpus de
terminatũ: quod per hm̃õi ſigna cognoſci
non poterit. ¶ Scd̃o queritur vtrũ ſol ꝛ lu
na obſcurabunt? Et videt ꝙ non: qꝛ lux eſt
qualitas ſolis naturalis. Sed in aduentu
iudicis corpora celeſtia ſua naturali nõ pri
uabũtur qualitate: immo vt videt amplio
ri claritate dotabũtur: iuxta illud Eſa. xxx.
Erit lux lune ſicut lux ſolis: et lux ſolis ſe-
ptẽpliciter: ergo nõ obſcurabũtur. Reſpon
d[illegible] primo ꝙ ſol ꝛ luna obſcurabuntur: qd̃
pot[illegible]ſt intelligi quadrupliciter. Primo ad li
terã ꝙ ſol realiter obſcurabit per retractio
nem radiorum eius: et nõ ſicut modo fit in
eclipſi. Et ita luna q̃ recipit lumẽ a ſole nõ
dabit lumen ſuũ. Et differet hec eclipſis ab
alijs in trib⁹. Primo cũ alie ſint particula-

D Judiciũ dei. Quõ ſol ꝛ luna obſcurabũtur.

res: ꝛ ſuper aliquam plagã terre tantũ: hec
erit vniuerſalis vniuerſalia mala futura re
preſentãs. Scd̃o qꝛ diu durabit. alie vero pa
rũ. Tertio qꝛ non fiet per lune interpoſitio
nem vt ſolite eclipſes. Si em̃ fieret ſicut mo
derne: nõ eſſet hec eclipſis ponẽda iter hec
ſigna. Tam ſeuera em̃ erit iudicis ſentẽtia
et vindicta: vt eam ſol reſpicere nõ audeat.
Aug. Merorẽ diei iudicij ꝛ tormẽta pereũ
tium neqꝫ ſol: neqꝫ luna: neqꝫ aſtra reſpice
re poterũt: ſed velut in paſſione ſplẽdorem
ſuũ retrahẽt. Quõ ergo miſer peccator ſuſti
nere poteris tuũ iudiciũ ꝛ damnationẽ: op-
probriũ ꝛ confuſionẽ: ꝛ conuitia que tibi a
chriſto dicẽtur: qñ celeſtia lumina ex h[illegible]ro
re concutiẽtur. vt patuit de illo in vitis pa
trũ: qui raptus ad iudiciũ conuitia matris
ſue iã defuncte ſuſtinere non potuit. Secũ-
do ad ſenſum allegoricũ intelligit ſm Ri-
char.iiij.ſen.diſt.xlviij. ꝛ ſm expoſitionem
Bede. ꝙ ſol obſcurabit quo ad maioris lu
cis ſuperuentionẽ ſcꝫ chriſti: ꝛ corporũ glo-
rioſorũ: qꝛ maius lumẽ obfuſcat minus. Et
tũc ſicut ſole oriente non apparẽt ſtelle: nec
lux cãdele de die: ſic nec adueniẽte claritate
corporis chriſti: ꝛ ſic dicendum eſt de luna.
Sol tamen qui ante iudiciũ perdet lumen
ſuũ: in aduẽtu iudicis ipſum recuperabit.
Tertio ad ſenſum moralẽ. per ſolẽ intelligũ
tur eccleſie prelati obſcurati in vita p cupi-
ditatẽ. de q̃bus Apoca. vj. Terremotus fa-
ctus eſt magn⁹: et ſol factus eſt niger tãq̃
ſaccus cilicinus. Nã prelati qui inſtar ſolis
deberẽt illuminare: inflãmare: fecundare: ꝛ
purgare ſubditos per ſui continuã influen
tiã peruertẽt notabiliter ſtatũ ſuũ: nec in-
fluent aliq̃d in ſubditos: ſed inſtar ſacci reti
nebũt ꝛ includẽt ſua cupiditate illa de q̃b⁹
deberẽt pauperes recreari. Et tũc fiet terre
motus magnus: qꝛ gleba terre: aurũ ſcꝫ et
argentũ intantũ tranſmutabit: ꝙ trãſibit
in affectus prelatorũ: ita ꝙ affectus eorum
erit ſaccus eius. ps. Repleti ſunt q̃ obſcura
ti ſunt terre. ſ. prelati obſcurati. Uel p ſolẽ
obtenebratũ ſm Chryſ. in quadã homilia
intelligitur ꝙ notitia chriſti ſilebit. Sicut
em̃ tẽpeſtas ſuſcitat nubila que operiũt ſo
lem: ſic impiorũ perſecutio ſuſcitabit tranſ-
greſſionẽ peccatorũ ꝛ malã doctrinã ꝛ pre-
dicationis obſtaculũ: ꝛ tũc chriſti doctrina
obſcura erit ꝛ rara. Per lunã vero intelligi
tur eccleſia q̃ erit obſcura: vel non dabit lu
men ſuũ propter tria. Primo ꝓpter caren-

tiã miraculoꝝ que tunc nõ fiẽt. Scd̃o ꝓ-
pter carentiam doctrine. ij. Theſſa. iiij. In
nouiſſimis dieb⁹ diſcedent quidam a fide:
attendẽtes ſpiritib⁹ erroris ꝛ doctrine de-
monioꝝ in hypocriſi loquentiũ. Uñ Chryſ.
Sicut homo circa finem multas patitur
phantaſias: ſic mũdus in exitu multos pa
tiet errores. Tertio ꝓpter defectũ charita
tis. ij. Tim. iij. In nouiſſimis dieb⁹ inſta-
bunt tp̃a periculoſa: ꝛ erũt hoĩes ſeipſos
amantes. i. propriã vtilitateꝫ ꝛ nõ frater-
nã charitatem. qꝛ Mat. xxiiij. Tunc abun
dabit iniq̃tas: ꝛ refrigeſcet charitas mul-
t[illegible]rum. Quarto ad ſenſum anagogicũ põt
intelligi ꝙ chriſto veniẽte ad iudiciũ erũt
ſigna in ſole: ſigna ſcꝫ paſſiõis ſue q̃ demõ
ſtrabit tam bonis ad gloriam q̃ꝫ malis ad
damnationem. Erũt etiã ſigna furoris in
eo: qꝛ tunc obſcurabit reprobis lumen grẽ
ꝛ cõſolationis: qd̃ tũc auferet ab eis. Na-
turale quippe eſt ſm aſtrologos ſolẽ eſſe
in ſignis: ſed inſolitũ eſt ꝛ ſtupendũ ſigna
eſſe in ſole: maius. ſ. in minori: qꝛ tũc incur
uabit altitudo ꝛ hũiliabit ſublimitas vi-
rorum. Eſa. ij. Prĩo ergo erit ſignũ arietis
in ſole: qñ clementiã ſuã quã nũc oſtendit
cõmutabit in furorẽ. Dicũt em̃ naturales
ꝙ aries p vnã anni medietatẽ dormit ſup
vnũ latus: ꝛ p aliã ſup aliud. Sic chriſtus
vſqꝫ in diem iudicij ſup latus dextruꝫ ſue
miĩe iacuit: ſed tũc vertet ſe ſup latus ſini-
ſtrũ ſue iuſtitie pctõres in ſiniſtra collocã
do. Dañ. viij. Uidi ꝛ ecce aries vn⁹ ſtabat.
Et ſequit: ꝛ vidi arietẽ ventilantẽ cornib⁹
cõtra orientẽ ꝛ ꝯtra occidẽtẽ ꝛ ꝯtra aqui-
lonem ꝛ ꝯtra meridiẽ: ꝛ oẽs beſtie. i. pctõ-
res nõ poterãt reſiſtere ei neqꝫ liberari de
manib⁹ eius: qꝛ tũc nullus poterit effuge-
re iuſtitiaꝫ ei⁹. Scd̃o erit taurus in pctõꝝ
trituratiõe qñ ſeparabit cornib⁹ ſuis ꝛ po
tentia oues ab hedis: qñ inſtar tauri pe-
de ſuo puluerẽ diuidet a vera terra / ĩpios
a bonis. Eſa. xlj. Triturabis mõtes ꝛ com
minues ꝛ pones quaſi puluerẽ colles. Ter
tio erit gemini in duplici punitiõe. ſ. corpo
ris ꝛ aĩe. Eſaie. xl. Suſcepit de manu dñi
duplicia pro oĩb⁹ pctĩs ſuis iuxta imp̃ca-
tionem. Hier. xvij. Duplici cõtritione cõte
re eos dñe de⁹ meus. Quarto erit cãcer in
ei⁹ a pctõrib⁹ elõgatione: qꝛ tũc lõge a pec
catoribus ſalus. qm̃ Mich. iij. Clamabũt
ad dñm ꝛ nõ exaudiet eos: ꝛ abſcõdet fa-
ciem ſuã ab eis in tp̃e illo. Quinto erit leo

E Judiciũ dei. Quõ ſigna erunt in ſole: nõ ſol in ſignis.

in pctõꝝ cõuocatione ꝛ diſcuſſiõe. Amos
iij. Leo rugiet: ꝛ q̃s nõ timebit? Prouerb.
xix. Quaſi fremitus leonis: it[illegible] ꝛ regis ira.
Oſee. v. Quaſi leo rugiet ꝛ formidabũt fi
lij maris. Leo em̃ maxime rugit qñ famẽ
patiẽs deſiderat ſaturari. Sic chriſtus fa
mem patit qñ deſiderat ſaturari vindicta
vt velut alter Samſon pro amiſſiõe duoꝝ
luminũ [illegible]. ſ. ꝛ doctrine: q̃ apd̃ ingratos
amiſit: v[illegible] recip[illegible]t cõdignã vltionem fi-
nalem. Tũc em̃ erit in cane: ꝛ dies canicu-
lares ꝛ magni ardoris exercebit: quẽ leo-
nem ꝛ canem timebat Dauid dicẽs. Erue
a framea de⁹ aĩam meã: ꝛ de manu canis
vnicã meã. Uñ ſm aſtrologos qñ ſol ĩtrat
leonẽ (q̃ eſt dom⁹ eius ꝓpria) apparet ma
xime virtutis ꝛ ptãtis in attrahẽdo ſurſum
vapores ſiccos: ꝛ incẽdendo eos ꝛ humi-
dos cõuertendo in pluuiã. Sic ſol iuſtitie
qñ tp̃e ordiato a patre intrabit ꝓpriã do-
mũ (mediã ſcꝫ aeris regionem in qua iudi
cabit orbẽ) appebit tũc maxime maieſtatꝫ
ꝛ ptãtis attrahẽdi pulueres / hoĩes ſcꝫ de
tumulis ſuis ſicut ſol vapores de terra. ali
quos in pluuiã lachrymarũ cõuertendo
quos dãnabit. alios exaltãdo ad celeſtia
igne charitatis incendendos ꝛ glorifican
dos. Sexto erit virgo p influẽtie ſubtractio
nem: qñ pctõres opibus ſteriles reddent.
Sicut em̃ p ſubtractionẽ radioꝝ ſolis ter
ra ſterilis efficit: ſic p ſubtractionẽ influẽ-
tie diuine oĩa opa q̃ fecerũt ſterilia erunt.
nec erit ampli⁹ tp̃s operãdi: ſꝫ oĩs eoꝝ pe-
nitẽtia quã tũc abũdanter habebũt oĩno
ſterilis erit. Job. xv. Cõgregatio hypocri-
te ſterilis. Septĩo erit libra ĩ meritoꝝ põ-
deratiõe. Tũc eĩ librabunt merita ſingu-
loꝝ. Prouer. xvj. Põdus ꝛ ſtatera iudicia
dñi ſunt. Utinã tũc in pctõrib⁹ ſaltẽ equi-
librũ repiat vel equinoctiũ vt nox pctĩ diẽ
meriti nõ excedat. Tũc librabunt opa re-
gũ ꝛ inuenient mane techel / phares / mul-
to magis opa minoꝝ. Octauo erit ſcorpio
in finali ſtimulatiõe. Nã ille q̃ nobis huc-
uſqꝫ facie clemẽtie ſue blandit: tũc ac[illegible]eo
finali velut cauda pcutiet. iij. Reg. xij. Pa-
ter me⁹ cecidit vos flagellis: ego aũt cedã
vos ſcorpionib⁹. Nono erit ſagittarius in
ſnĩe platiõe. ps. Arcũ ſuũ tetendit ꝛ para
uit illũ: ꝛ in eo parauit vaſa mortꝫ. Deut.
xxxij. Sagittas meas ꝯplebo ĩ eis. O qua
lis ſagitta a manu oĩpotẽtis emiſſa: q̃ pe-
netrabit corp⁹ ꝛ aĩam directe trãſiens ad

Universidad de Deusto Biblioteca

coꝝ. Decīo erit piſcis in oīs fiducie ſubtra ctōe: qn̄ ſic viuētes ſic ī ira abſorbebat eos in eternis a..aritudinib⁹. Jone. ij. Prepa uit dn̄s piſcē grandē vt deglutiret Jonā. Tāc ei in abyſſis penaꝝ ſicut piſces ī abyſ ſis aquarū enatabūt. Undecīo erit aqua rius ī penaꝝ inūdatiōe: qn̄ pluet dn̄s ſup pctōres laqueos: ⁊ tūc deſcēdēt q̄ſi plūbū in aq̄s vehemētib⁹. Nā q̄ hic n..uerūt tor rentē pnīe ptrāſire: aq̄s intolerabilib⁹ pe naꝝ infernaliū inuoluent. ps. Torrētē p transiuit aīa nr̄a: forſitā ptrāſiſſet aīa nr̄a aquā intolerabilē. vbi alia lr̄a hʒ aquā ſi ne ſuba: q: eis peius erit ꝙ piſcib⁹: q̄ inue niūt ſubaʒ ⁊ nutritionē in aqua. Jlla aūt aqua nō erit niſi ad deſtructionē ſube coꝝ in penaꝝ nutritionē. Duodecīo erit capri cornu⁹ in ſua impiali ſublimatiōe: q: tūc cū electi in īpiali faſtigio celos aſcēdet. Sic eī dr̄ in ps. Cornu ei⁹ exaltabit in glīa. Et ite rū. j. Reg. j. Dabit iperiū regi ſuo ſcʒ xp̄o: ⁊ ſublimabit cornu chriſti ſui. ¶ Tertio q̄rit vtrū ſtelle cadent de celo. Videt ꝙ nō: q: ſm aſtrologos ⁊ phos ſtella maior eſt ter ra. ⁊ ſilr nec eſt grauis nec leuis: ⁊ ſic cade re nō pōt: nec celū eſt corruptibile: ꝓpter qd̄ a celo ſepari nō pōt. Rn̄ſio ſm gloſ. dr̄ ꝙ cadēt de celo: q: lumine ſuo videbuntur priuari ſupueniēte maiore claritate. Et h̄ videt ſentire Aug. xx. de ciui. dei. xxiiij. c. dicēs eſſe tropicā locutionē. Sʒ hec gloſ. Mat. xxiiij. nō videt rōnabilis: q: pari rō ne poſſent dici quotidie cadere de celo: cū quotidie p ſolis ortū deſignāt apparere. Jdeo aliter dicēdū eſt ꝙ ſcʒ p apparentiā. quātū ad vulgi opinionē. Nā ante ſupna turalē ꝓductionē ignis cōflagratiōis ge nerabit p actionē corpoꝝ celeſtiū tā vehe mēs caliditas ⁊ ſiccitas: q̄ erūt ꝯgrua diſ poſitio ad p̄dicti ignis ꝓductionē: ꝙ deſi net gn̄ari arcus nubiū qui ꝓducit in rora tiōe nubis: ⁊ alie ipreſſiones hūide: vt vi det dicere magr̄ in hiſto. ſchola. Et ſic tūc gn̄abunt impreſſiōes ignite in tanta mul ti..dine: ꝙ apparebit inſpicientib⁹ ꝙ ſint ſtelle de celo cadentes: ⁊ mirabilr diſcur rent in aere: vt viciniū aduētū iudicis de nūtient ad terrorē maloꝝ. Sap. v. Jbunt directe emiſſiōes fulgurū: q: habebūt ſtel le ille volātes comas ⁊ caudas igneas. Et de hoc plus tractabit in ſequentib⁹ ſermo nibus. ¶ Tertio vidēdū eſt de ſignis ꝓpin quiſſimis q̄ ſunt duo. Primū erit ſignū fi lij hoīs. ſ. crucis in celo; nō q̄dē crucis li gnee: ſʒ ſm Cryſ. erit lumen cōdenſum in aere ad inſtar crucis: ⁊ p hoc intelligunt alia ſigna victorie chriſti: vt lācea ⁊ claui. Et hoc fiet. Primo vt dicit Hiero. vt videāt Judei in quē pupugerūt. Canit eñ eccl̄ia h̄ ſignū crucis erit ī celo cū dn̄s ad iudicādū venerit. Eſa. xlix. Ecce leuabo ad gētes ma num meā: ⁊ exaltabo ad celos ſignū meū. Et ſm Chryſ. Hoc erit vt per ſe ſe cōdem nent Judei: ſicut quis lapide vulnerat⁹ la pidem oſtēdit: vel veſtimēta ſanguine ma defacta in teſtimoniū iniurie facte. Scd̄o ſm Chriſo. hoc apparebit ad denuntian dū aduētū ei⁹: q: ſicut rege ingrediente ci uitatē exercit⁹ antecedit: q̄ ſigna atqʒ vexil la regalia anteferēt annūtiat regis introi tū. ſic dn̄o tūc deſcēdēte de celis p̄cedet ex ercit⁹ ange..ꝝ q̄ ſignū crucis deferētes vl oſtēdēte..egis ingreſſuʒ terris tremētib⁹ bus nūtiabūt. Tertio q: ſicut milites fa milie p̄ncipis ad exaltationē vexilli ei⁹ cō gregant: ſic ad eleuationē crucis chriſti in die iudicij cōgregabunt oēs cruce ſignati: q̄ thau ſignū hn̄t in frōtib⁹ ſuis: quoꝝ ſu pluminaria rōnis nō tāget angel⁹ malus Et tunc īplebit illud Eſa. xj. Leuabit dn̄s ſignū in natiōib⁹: ⁊ cōgregabit diſperſos Jſrael. Quid ergo dicem⁹ in die iudicij: qn̄ dn̄s oībus oſtēdet vexillū militie chriſtia ne p nr̄a pctā amiſſum: ⁊ p noſtrā neglige tiā nō recuperatū: vt q̄ p gulā pdiderunt crucem pnīe: ⁊ mūdi delicias ⁊ honores. Sicut eñ p ſignū cognoſcit taberna: ſic p crucē tūc cognoſcent beneficia dei pdita. ¶ Scd̄m ſignū ⁊ ꝓpinquiſſimū inter oīa erit nouiſſima tuba. de qua. j. Theſſa. iiij. Dn̄s in iuſſu ⁊ in voce archāgeli ⁊ in tuba dei deſcēdet de celo: ⁊ mortui q̄ in chriſto ſunt reſurgēt primi. q̄ tria ſm Richar. de me. vil. in. iiij. diſt. xliij. ſic diſtinguunt: q: chriſt⁹ in ſuo deſcēſu iubebit pulueres ſeu ptes quaſcūqʒ corpoꝝ mortuoꝝ recolligi p miniſteriū angeloꝝ. ⁊ hoc cū dr̄ in iuſſu. Scd̄o p̄cipiet ex illis pulueribus recollectis corpa reformari: ⁊ reformatiſ corpib⁹ vnirī aīas q̄ duo fient p virtutē diuinā: ⁊ hoc p̄ce ptū notat cū dr̄ in tuba dei. Et hoc eſt qd̄ dicit idē apl̄us. j. Coꝝ. xv. Oēs reſurgem⁹ in momento in ictu oculi in nouiſſima tu ba. Canet eñ tuba ⁊ mortui reſurgent in corrupti. Si eñ in datione legis in deſcē ſu dn̄i ſup montem Sinai. Exo. xix. audi ta ſunt fulgura ⁊ horrenda tonitrua ⁊ clā gor buccine ad terrendū populū; cū tamē

F Judiciū dei. Quō ſtelle cadēt de celo.

G Crux.

Quō ſignum filij hominis apparebit ī celo.

H Tuba. Quid ſit nouiſſima tuba.

dn̄s tunc mitis ⁊ exaudibilis appareret: nō eſt mirum ſi tūc audiet cōſilis ſonitus virtute diuina vel angeloꝝ factus: aduen tum terribilis iudicis annūtians. Tertio archangeli qui fuerint cuſtodes ꝓuincia rum: in ſingulis prouincijs quas cuſtodie runt/ clamabūt fortiter ⁊ ſenſibiliter ſono articulato ⁊ mediāte aliqua creatura ſen ſibili formato: ꝙ oēs coram iudice compa reant corporaliter ſententiā diffinitiuam ⁊ irreuocabilem audituri: ⁊ illa vox nota tur cū dr̄: ⁊ in voce archangeli. Et de his ampli⁹ dicetur in ſermonib⁹ ſequentibus.

¶ Ser. iij. de eadē dn̄ica ⁊ in ord. xij. p the.

Euate capita ve

ſtra ecce appropinquabit redē ptio veſtra. Lu. xxj. Cuius dn̄s viſus ſit in p̄ſo ſuo aduētu exercere ſum mum opus iuſtitie: q: reddidit quicq̄d hō debuit: ⁊ hoc fuit plus ꝙ hō reddere po tuit. Jpſe eī incarnat⁹ ⁊ paſſus qd̄ egit ꝓ nobis reddidit. iuxta illud ps. Dn̄e retri buet p me. Debuit eī hō oīmodā ſeruitutē in quātū fuit cōtēptor libertatis ſe ſubij ciens pctō: ſʒ chriſt⁹ ꝓ nobis oēm obediē tiā reddidit: nullā aliā debēs. Verūtñ ma gis in illo aduētu declarata eſt eius mīa: quippe q̄ expreſſiora exhibuit mīe opa ꝙ iuſtitie. Agn⁹ eñ duplicem hʒ etatem. Jn prima pulcher eſt ⁊ delectabilis: māſuet⁹: lactās vbera matris. ⁊ de ipſo tūc fit vi ctima. Sic chriſt⁹ mīam ſuā oſtēdit: cū pro nobis occiſus: ſpoliat⁹: ⁊ nudat⁹ fuit. Hie re. xj. Ego quaſi agn⁹ māſuetus qui porta tur ad victimā. Jn ſcd̄o vero aduētu magis apparebunt opa iuſtitie: vt ſicut in primo aduētu ſoluit debitū pro hoīe qd̄ ſoluere non poterat hō. ita in ſcd̄o exiget ab hoīe debitū quod ineternū ſoluere nō poterit. Erit eñ tunc in ſcd̄a etate ſicut aries aſſu mens cornua ⁊ fortiter feriens. Tūc enim agnus fiet aries vndiqʒ ventilans a qua tuor partib⁹ terre. Dan. viij. Sicut eī dn̄s deduxit ppl̄m ſuū p deſertū in colūna nu bis p diem: ⁊ in columna ignis p noctem: ita in fide incarnationis ⁊ iudicij venturi ſuos pducere ad terrā promiſſionis para diſi. per amorē ſcʒ quo aſſimilatus eſt no bis in carne: ⁊ per timorem iudicij nos at trahens. ps. Expādit nubem in protectio nem coꝝ: ⁊ ignem vt luceret eis p noctem. Jn die eñ preſentis vite inuentus eſt plu uioſus ⁊ miſericors. in nocte vero iudicij qn̄ veniet ſicut fur in nocte. j. Theſſal. v. Erit igneus: ſeuerus: iuſtus: ⁊ rigidus. Jpſe eī eſt qui ſm diuerſas pſonas ⁊ diuerſa tpa diuerſificat ſeipm. Eſt eī nūc ..bes mīam pluendo: tunc ignis iuſtitiam exercendo ⁊ exequendo: ita ꝙ tibi ꝓprie dici pōt illud Eccl̄i. xv. Appoſuit tibi aquā ⁊ igneʒ. Jn de Eccl̄i. xxiiij. Ego in altiſſimis habito: ⁊ thronus meus in colūna nubis ad pluen dum mi... Et Deutero. xiiij. dr̄. Deus no ſter ignis cōſumens eſt: nūc quidem pctā: tunc aūt pctōꝝ ſubiecta. Curram⁹ igit ad mīam ne offendam⁹ ad iuſtitiā: ⁊ mīe re ginam imploremus dicentes Aue.

¶ Duplex dr̄ eſſe dei iudiciū. Primū par ticulare in quo aīa ſola premiū aut penā pro operibus recipit. Scd̄m vniuerſale in quo corpus cū aīa. Ad primū vocant ho mines ſucceſſiue ſm mūdi curſum. Ad ſe cundū oēs ſimul ⁊ ſubito vocabunt ⁊ ve nient in ictu oculi. Ad vtrūqʒ vero iudicium tribus citatorijs euocant. Ad primū vo cantur tribus citatorijs. Primū eſt infir mitas. Secūdū ſenectus cui velit nolit ho mo cogitur appropinquare. Et cōditio il lius eſt ꝙ velit/ nolit homo ſemp illi ma gis appropinquat: ⁊ nunq̄ illū dimittit/ quouſqʒ approximet ad citatoreʒ. Tertiū ⁊ peremptorium qui eſt mors corporalis. Cuius conditio talis eſt/ ꝙ cum homineʒ apprehenderit/ nunq̄ prece vel precio di mittet illum: ſed ſine mora in illo ſtatu in quo illum apprehenderit: coram ſummo iudice repreſentat. Sunt tamen multi fa tui quos apprehendit predictus citator: ⁊ tamen de citatione eius non timent nec conſiderant: nō obſtante ꝙ vident capita eoꝝ caneſcere: dorſa ſua curuari: dētes ca dere: oculos caligare: aures ſurdeſcere: q̄ oīa oſtendūt tertiū citatorem ad eos deue niſſe. ¶ Secūdi iudicij ſcʒ generalis ſunt citatoria tria. Prima citatio facta eſt per prophetas ſanctos. de qua Prouer. j. Vo caui ⁊ renuiſtis: extendi manū meā ⁊ non fuit qui aſpiceret. Deſpexiſtis omne conſi lium meū ⁊ increpationes meas negl..i ſtis. Egoq̄ qʒ in interitu veſtro ridebo ⁊c. Secūda fuit p apl̄os ⁊ alios fidele.. pre dicatores. De quib⁹ Lu. xiiij. Miſit ſeruos ſuos hora cene dicere inuitatis vt venirēt: ⁊ fere oēs renuerūt. Tertia citatio erit fu tura p ſigna. ⁊ hec ī tres citatōes diuidet Nā vna erit dilatoria multū que erit p ſi gn.. remota a iudicio. Scd̄a erit modicū

A Aduentus. Quō dn̄s in ſuo primo aduētu exercuit ſūmū op⁹ iuſtitie.

B Judiciū dei De tribus citatorijs ad iudiciū pticulare: ⁊ de tribus citatorijs ad iudiciū vlē.

Universidad de Deusto Biblioteca

dilatoria per ſigna ⁊ ꝓdigia in ſole/luna/
et ſtellis. Tertia erit perẽptoria per ſignũ
filij hoīs et tubã. Matth.xxv. Media no
cte clamor ſ ctus eſt:ecce ſpõſus venit:exi
te obuiã ei. Et Joan.v. Oẽs qui in monu⸗
mentis ſunt audiẽt vocem filij dei: ⁊ pro⸗
cedent qui bona fecerũt in reſurrectionez
vite. Et propterea ipſis ſuper hoc gauden
tibus dicit ſaluator. Leuate capita veſtra:
ecce ⁊c̃. De his tribꝰ vltimis ci torijs de⸗
terminabit matutino ſermone et etiã po⸗
meriano. ¶ Prima igitur ad iudiciũ vni⸗
uerſale vocatio citatoria eſt mũdi infirmi
tas. Nã mũdus videt iam decrepitꝰ ⁊ duci
phãtaſijs:ſicut ſolẽt decrepiti duci. Nunc
enĩ reuelationibꝰ talibus qualibꝰ innitunt:
alij adulationibꝰ: alij doctrinis nouis/va
rijs/ ⁊ peregrinis: ⁊ noua placent: vetera
diſplicẽt:cum tñ vetus aurũ ſit melius no
uo. Hec autez mundi maioris infirmitas
et minoris mundi ſcz hoīs infirmitate co⸗
gnoſcit. Primũ ſignũ corporalis infirmi⸗
tas ſm medicos eſt qñ calor innaturalis
ſuperabundat in hoīe: vel diminuit calor
naturalis:ſic corpis chriſti myſtici:de quo
j. Cor.xij. Uos eſtis corpus chriſti: calor
naturalis eſt charitas qui ante finem mũ⸗
di diminuet: et innaturalis calor malitie
et ire ſuperabũdabit: iuxta illud Matth.
xxiiij. Qm̃ ſuperabũdabit iniquitas.i. ca⸗
lor innaturalis refrigeſcet charitas.i. ca⸗
lor naturalis. Qđ patet ex duobꝰ. Primo
ex pigritia ad bene operandũ. Scđo ex pu
gna hoīm ad alterutrũ. Sicut enĩ medici
per tactum pulſus cognoſcũt quãdo calor
naturalis in infirmo eſt diminutus:ſcz qñ
ſentiunt pulſum eſſe debilẽ ⁊ remiſſum:et
quãdo percipiũt pulſum eſſe nimis fortẽ
ſciũt per hoc in corpore humano humores
eſſe pugnãtes ⁊ ſe alternatim cõſumẽtes:
ſic ex hoc ꝙ tardi ſunt hoīes et remiſſi ad
charitatis opera:ſignum eſt ꝙ in eis calor
diminuit charitatis. Grego. Probatio di⸗
lectiõis exhibitio eſt operis. Et ex quo ho⸗
mines magis ꝗ̃ prius inſurgũt vnus con
tra alium ⁊ ſe alterutrũ cõſumunt ꝓceſſi⸗
bus ⁊ iurgijs: ſignũ eſt infirmitatis mũdi
et ꝙ eit iam prope interitũ. Scđo quia ſi⸗
cut infirmus appropinquãte morte ſurde
ſcit nec audit aliquẽ ſibi loquentẽ:non ob
ſtante ꝙ plures ſibi ꝗ̃ ante loquant:ſic in
ſignum ꝙ mũdus eſt iam prope finem:ho
mines mũdani ſurdeſcũt ab auditiõe ver⸗

E Judi⸗ciũ dei. Prima ad vni⸗uerſale iudiciũ citatio eſt mũ⸗di infir mitas.

bi dei non obſtãte ꝙ iam in pluribꝰ locis
ſit abũdantia ꝓdicatiõis pluſꝗ̃ prioribus
tẽporibus cõſuetũ ſit. De quo.ij. Tim̃.iiij.
Erit tẽpus cum ſanã doctrinã non ſuſtine
bunt: ſz ad ſua deſideria coaceruabũt ſibi
magiſtros ⁊c̃. Tertio quia ſicut ſtatura ho
minis infirmi morte appropinquãte incli
natur ỽſus terrã:ſic iam mũdus in ſignũ
proximitatis finis eiꝰ quaſi oẽs hoīes ha
bet inclinatos ad terrã.i. cupiditatẽ ⁊ ter⸗
renas affectiones: iuxta illud Hiere.viij.
A minimo vſqz ad maximũ oẽs auaritie
ſtudẽt. Quarto quia ſicut infirmus morte
appropinquãte fetet et incipit corrũpi: ſic
appropinquãte fine mundi quaſi totũ ge
nus humanũ fetebit et corrũpetur pecca⸗
tis: vt de illis tũc verificet illud Pſal. Cor
rupti ſunt ⁊ abominabiles facti ſunt in ſtu
dijs ſuis: non eſt q̇ faciat bonũ ⁊c. Et mi⸗
rabile eſt qũo tam ſtulti erũt hoīes ꝙ cita
ti coram iudice terribili volũtarie cõtra ſe
ipſos teſtes adducẽt mala ſcz opera: ⁊ bo⸗
nos teſtes: ſcz bona opera:que pro ſeipſis
ſtarent in iudicio:in via per peccatũ inter⸗
ficiunt. Quinto ſicut in hoīe infirmo mor
te appropinquãte macule nigre erũpunt
et manifeſte apparẽt:ſic ſignũ proximita⸗
tis interitus ſeculi erit: ꝙ in oībus mũda
nis apparebũt ad extra quaſi nigre macu⸗
le oīm vitiorũ:ita vt vix aliquis erubeſcat
de ſuis peccatis:ſed potius ea gaudeat pu
blicare ⁊ manifeſte defendere: vt ſic videa
tur inter falſos chriſtianos ſicut Sodomi
tas. De qbus Augu. de verbis dñi. Ser.x.
Tãta ibi nefandiſſime turpitudinis cõſue
tudo erat: vt iã nequitia reputata eẽt iuſti
tia: ⁊ ꝓhibitor potiꝰ reprehẽderet ꝗ̃ factor.
¶ Sed circa hoc queri poſſet an circa finẽ
mundi erunt multi electi: videtur ꝙ ſic ex
Pſal. Adhuc multiplicabuntur in ſenecta
vberi. Cum igit tunc erit mũdi ſenectꝰ: ſe⸗
quitur ꝙ tunc multũ multiplicabũtur ele
cti. Reſpõſio. Duplex ẽ mũdi ſenectꝰ. Una
vber ⁊ abũdans:alia infructifera et ſteri⸗
lis. Tẽpore primi aduẽtus chriſti fuit ſene
ctus mũdi vber et abũdans:qr in oẽm ter⸗
ram ⁊ a quatuor angulis terre tunc collie⸗
cti ſunt electi ab apl'is ⁊ diſcipulis chriſti.
Quã quidẽ ſenectutẽ vocant prophete no
uiſſimos dies:ſicut Eſa.ij. dicit. Erit in no
uiſſimis diebꝰ preparatꝰ mõs domꝰ dñi ⁊c.
Et Hiere.xxiij. In nouiſſimis diebꝰ intelli
getis cõſiliũ eius. Et Hier.xxx. In nouiſſi

D Judi⸗ciũ dei. An ĩfi⸗ne mũ⸗di erũt multi electi.

mo dierum intelligetis ea. Et Mich.iiij.
Erit in nouiſſimis diebꝰ preparatꝰ mons
domꝰ dñi. Et ꝙ de illa ſenecta intelligat/
oſtendit qđ in textu allegato ſequit. Et be
ne patientes erũt vt annũtient: qr tũc ad
annũtiandũ verbũ dei ⁊ multiplicandũ fi
lios ĩ chriſto:ſicut Paulus faciebat dicẽs:
Gal.iiij. Filioli mei quos iterũ ꝑturio do⸗
nec formet chriſtꝰ in vobis:opus erat pa⸗
tientia:nõ ſolũ vt poſſiderẽt aīas ſuas: ſz
etiã gentiliũ ⁊ iudeoꝝ ad fidẽ de nouo cõ
uerſoꝝ. ⁊ vſqz ad mortẽ certarẽt pro fide.
Sed eſt alia ſenecta circa finẽ mũdi:q̃ ma
gis dr̃ etas decrepita ſubſequẽs ſenectu⸗
tem ꝓcedentẽ. Sicut eĩ decrepitꝰ declinat
ỽſus terrã dorſum/ſpatulas/ ⁊ vultũ: ⁊ fit
ad oẽ opus inutilis: ⁊ deficit ſenſu rediẽs
quaſi ad puerilẽ etatẽ:ſic in fine mundi in
illa decrepita etate oẽs ad auaritiã decli⸗
nabũt ſicut nũc videmꝰ: ⁊ inutiles fiẽt ad
bona opa ſicut experimur: inſtar puerorũ
iudicãtes magis pomũ ꝗ̃ aurum:terrena
ꝗ̃ celeſtia. ¶ Dicitur ſcđo ꝙ in fine mũdi
erit multitudo reproborũ ⁊ paucitas ele⸗
ctoꝝ. alioquin mũdus nõ interiret ſtante
plurima electoꝝ multitudine. Unñ ⁊ ſcti vi
ri q̇ in deſertis degebãt tp̄e Cõſtãtini ma
gni:ſuis meritis dicebant ſuſtinere mun⸗
dũ. Si ei in Sodomis inuẽti fuiſſent de⸗
cem electi: ꝓpter eos ſupſtes fuiſſet So⸗
doma. Odo Cluñ.li.ij. Finis ſeculi puer⸗
ſiores inuẽturꝰ eſt. Prĩo vt illiꝰ ruinis di⸗
gne cõprimant. Scđo vt illoꝝ meritis ver
ſa vice rerũ ordo cõfundat: vt ſicut oẽm vi
te ordinẽ confuderũt:inde in vniuerſo ſe⸗
quat oīs cõfuſio reꝝ. Tertio hoc erit pro⸗
pter ĩmiſſiones ꝑ angelos malos: qr tunc
dñs ſemitã ire ſue faciet: vt cor prioribus
demeritis aggrauatũ iuſte ꝑmittat ſubſe
quẽtibꝰ malignoꝝ ſpirituũ tẽtationibus
falli. Unde in Apocriſis dr̃. Cũ cõpleti fue
rint mille anni ſoluet ſathanas: qr videlz
vel ad vtilitatẽ electoꝝ vel ad detrimentũ
reproboꝝ:tãto acrius ꝗ̃ antea feciſſet/to⸗
tis viribꝰ in finẽ ſeculi ſe exercere ꝑmittit:
quãto ſoluta beſtia vehemẽtior eſt ꝗ̃ liga
ta. Tũc enĩ ſit feruẽtior ad ſeuitiã: quãto
ſe viciniorẽ ſentit ad penã. Et iã videt my
ſteriũ opari iniq̇tatis: ex eo ꝙ oīs ordo re
ligiõis aut chriſtianitatis ĩmutatꝰ eſt. nec
ĩpietas iã erubeſcere dignat: ſz iniquorũz
mł'tiplicitate roborata caput vbiqz locoꝝ
extuliſſe videtur. Hec Odo Cluñ. Unde in

Apocriſis Eſdre: angelus loquẽs Eſdre:
volẽs oſtẽdere ꝙ quãto mũdus amplius
ſeneſcit:tãto hoīes ſunt co pore minores
⁊ ỽtute debiliores ⁊ moribꝰ nequiores. in⸗
troducit exẽplũ de muliere q̃ in iuuẽtute
filios fortiores gñat ꝗ̃ ĩ ſenectute. ⁊ ibidẽ
dicit ꝙ mũdus iuuenis meliores ⁊ maio⸗
res hoīes ꝓduxit ꝗ̃ mũdus ſenex. ⁊ ꝙ tp̄a
priora meliora fuerũt ꝗ̃ pñtia: ⁊ quãto in
ualidũ ..culũ ſe.eſcet:tãto multiplicabũ⸗
tur mala. ¶ Scđa citatio minꝰ dilatoria
ad iudiciũ vl'e erit ꝑ ſigna ꝓpinqua. que
erũt in quadruplici drĩa. Nã quedã appa
rebũt in celeſtibꝰ:alia apparebũt in natu⸗
ra elemẽtari. tertia ĩ natura hũana. quar⸗
ta in natura angelica. ⁊ de ſingulis ſuo or
ne dicet. ¶ Primo ergo appebũt ſigna in
celo: qr erũt ſigna ĩ ſole ⁊ luna ⁊ in aſtris.
Et ꝙ hec ɔuenienter hec ſigna precedent:
ꝓbat multis rõnibꝰ Rich. de media villa
in quadã expoſitiõe textꝰ.ij. ſen. diſt.xliij.
Prima rõ. Sicut cõtingit in minore mun⸗
do ſic in maiore: cũ maior ſit ꝓpter mino⸗
rem. Et Geñ.xxv. Maior ſeruiet minori.
Sed in minore mũdo: ſcz in hoīe ɔtingit
ꝙ turbato ſuo nobiliſſimo ſcz aīa turban
tur reliqua ipſiꝰ ſcz corpus ⁊ hũores eiꝰ. er
go turbato nobiliſſimo vniuerſi conuenit
vt alia eiꝰ ignobiliora turbent. Sed nobi⸗
liſſimũ vniuerſuz eſt hõ: qr ɔſtitutꝰ eſt ſup
oīa opa dei. pš. Cõſtituiſti eũ ſup opa ma
nuũ tuaꝝ. ergo turbato eo nõ mirũ ſi tur
bent corpa celeſtia. Chryſ. Moriente pa⸗
trefamilias tota domꝰ eius turbat ⁊ oīs
familia plãgit: ⁊ cõſciſſis tunicis nigris ſe
operiũt veſtimẽtis. Sic ⁊ humano genere
ꝓpter qđ hec oīa creata fuerunt circa exi
tũ ɔſtituto: vniuerſa celi myſteria lugẽt ⁊
cãdore depoſito pro luculẽtis veſtibꝰ tene⸗
bris veſtient. ¶ Scđa rõ: a ꝓncipio mũdi
turbatis moribꝰ hoīs fuit turbulentia in
elementis maioris mũdi : ita ꝙ turbatio
elemẽtoꝝ cõcomitat turbulẽtiã moꝝ. Cu
ius ſignũ eſt ꝙ qñ nõ fuit turbulẽtia mo⸗
rũ in hoībꝰ (lz fuiſſet in angelis) añ pctm̃
hoīs nulla fuit elemẽtoꝝ ꝑturbatio. g̃ cũ ĩ
fine mũdi erit ſumma ⁊ maxima turbulẽ⸗
tia moꝝ. iuxta illud Mat.xxiiij. Abunda⸗
bit iniq̇tas ⁊c. ⁊ Ezech.vij. Fac cõcluſionẽ
qr terra plena eſt iudicio ſanguinũ: ⁊ ciui
tas plena eſt iniq̇tate: ſequit ꝙ erit maxi⸗
ma turbatio elemẽtoꝝ ⁊ creaturarũ. Sed
hoc nõ niſi attingat celũ ⁊ eiꝰ ornatũ: ergo

E Judi⸗ciũ dei. Propt ſeptem ɔgruũ fuit hec ſigna ꝓcede⸗re iudi⸗ciũ dei.

Universidad de Deusto Biblioteca

tunc ornatus celi qui lux est pro tpe pibit.
Sicut em in laborantib⁹ acuta tūc est in=
firmitas grauissima cū est curationi pri=
ma: sic infirmitas culpe in hūano genere
tunc erit grauissima: cū erit termino ꝛ fini
proxima. ¶ Tertia ratio. Maior mūdus in=
nouabit. iuxta illud Apoca. xxj. Uidi celū
nouū ꝛ terrā nouā. Primū em celū ꝛ pri=
ma terra abijt. ꝛ sic mūdus minor scʒ ho=
mo: nec innouabit mūdus nisi innouato
hoie. Ro. viij. Expectatio creature reuela=
tionē filioꝝ dei expectat. Absit em vt ser=
uus prius renouet ꝙ dn̄s. Cum igit dn̄s
nō innouet nisi prius intereat: multoma=
gis nec seruus. Ergo sicut in dn̄o scʒ hoie
precedit separatio sue forme nobilissime
a corpore glorificationem suā: sic maioris
mūdi glorificationē precedet quedā mors
que est separatio sui nobilioris (qḋ est lux) a
residuo sui. ergo ista luminaria priuabunt
luce ante sui glorificatione. ¶ Quarta rō
in signū iniurie illate deo in morte christi
sol obscurat⁹ est: ꝛ tunc hec iniuria nō fuit
nisi depressio dei ad summā cōtumeliā pe
ne. ergo si aliqn̄ fiet deo maior iniuria: su=
pramodū erit maius illius iniurie signū.
non tm̄ in sole sed etiā in alijs stellis. Sed
in infinitū est maior iniuria maximū pec=
catorem eleuare se supra deitatem ꝙ dei=
tatem humiliari vsqʒ ad maximū pene: qꝛ
inter deū ꝛ pctōrem qui nihil est: maxima
est distantia: ꝛ maior ꝙ inter deū ꝛ penā.
Sed tunc maxim⁹ peccator extollet se su=
pra deū. ij. Thessal. ij. Quoniā nisi venerit
discessio primū: ꝛ reuelat⁹ fuerit hō pecca=
ti filius pditionis: q̄ aduersat ꝛ extollitur
supra omne qḋ dicit deus aut colit: ita vt
in templo dei sedeat: ostendens se tamꝙ
ipse sit deus. Fiet ergo maior iniuria chri
sto in fine mūdi ꝙ facta sit in ei⁹ passione:
igit. ¶ Quinta ratio. Uis regitiua mundi
minoris pmo ꝛ maxime ostēdit iram suā
in membro sibi primo scʒ in corde. deinde
in partib⁹ exteriorib⁹ ꝛ remotiorib⁹. Eccli
xiij. Cor hoīs imutat faciē suā. Hester. xv.
Rex sedebat sup soliū regni sui indut⁹ ve=
stibus regijs auroqʒ fulgētib⁹ ꝛ preciosis
lapidibus. eratqʒ terribilis aspectu. Cūqʒ
eleuasset faciem suā ꝛ oculis ardentib⁹ fu
rorem pectoris indicasset: regina corruit.
Ergo hec vis regitiua precipue ostēdit irā
suā in organo exteriori nobiliori. s. in ocu=
lis. ergo ꝛ vis regitiua maioris mundi scʒ
christus irā suā: maxime venturus ad iu=
diciū. Primo ostēdet in corpore mūdi sibi
primo: scilʒ in celo ꝛ partib⁹ illis vniuersi
quarū pfectio est lux. s. in stellis turbando
eas: sicut ira in hoie oculū turbat. ps. Tur
batus est a furore oculus me⁹. De qua iu=
dicis ira ps. ex tunc ira tua: que tāta erit
vt non verbis sed potius talibus inuisis
possit exprimi. Psal. Quis nouit potesta=
tem ire tue ꝛc. Et Job. xiiij. Quis mihi hoc
tribuat vt in inferno protegas me ꝛc. Est
em̄ bm̄ astrologos idē planeta nunc bn̄uo
lus: nunc maliuolus: nunc bonū: nunc ma
lum effectum habēs bm̄ ꝙ intrat aliud ꝛ
aliud signū. Aliū effectū hʒ sol in cane. i.
in diebus canicularib⁹: aliū in leone. aliuʒ
in libra: aliū in vgine ꝛc. Specialiter dies
caniculares sunt periculosi. Sic periculo=
sus dies iudicij: qn̄ sol iustitie erit planeta
maliuolus: qꝛ malos male perdet dicens.
Ite maledicti. Tūc sol erit in cane ostēdēs
irā caninā: tunc in leone cōtendet ferocita
tem leoninā. Quem canē ꝛ leonē timebat
Dauid dicens. Erue a framea. i. snīa mala
deus aiam meā: ꝛ de manu canis vnicam
meā. Libera me de ore leonis. i. a maledi=
ctione q̄ pcedit ab ore eius. Cepit aūt pla=
neta esse beniuolus cū introiuit i signū. i.
in vterū vginis gloriose: a quo mie tps in=
cepit. Sole em existēte in vgine colligūtur
fructus: ꝛ refrigerat estus. Sic in vtero il
lo collect⁹ est fructus quo vtunt angeli et
aīe beatoꝝ. De quo prosa eccle. Fruūtur
nec fastidiunt: quo frui magis sitiunt.
¶ Sexta ratio. sicut iā dictū est Pari fine
terminari debēt maior ꝛ minor mūdus: sʒ
homo moriēs laborādo in extremis: cum
verba amisit loquit signis. Sic mūdus in
fine signis hmōi loquet vniuersis hoib⁹.
Beda. Appropinquāte fine mūdi elemen=
ta quasi pauida nutāt ꝛ tremūt ppter iu=
dicis seueritatem. Sicut em̄ in sole ꝛ luna
fuerūt signa christi nascentis: sic ꝛ signa
ipsius morientis: sic in eis erūt signa iudi
cantis. Sicut em̄ ois creatura fuit christo
nascenti cōgratulās/morienti cōpatiens/
sic iudicanti cōiudicans. In sole fuit aduē
tus christi. qn̄ bm̄ historias duos soles ap
paruerūt: q̄ postea in vnū cōuenerunt: qꝛ
sol diuine ꝛ sol humane nature in vnitatē
psone cōuenerūt. Sic forte in luna fuit. sic
in stella q̄ magos adduxit. Sic christo mo
rienti sol ꝛ luna compatiebant. Signabo
christi nascentis pretendebant letitie vul=
tum: signa moriētis formā tristitie: signa

bo iudicantis speciem seueritatis iudicia
rie. ¶ Septima ratio. Cōgruit vt sicut mū
dus icepit a tpe qn̄ nō erat nox neqʒ dies:
sic designat in tps cōsūe. Sic erit ante fi=
nem seculi. qꝛ dies non erit propter caren=
tiam luminis: neqʒ nox ppter presentiā so
lis in hemispherio nostro. Zach. xiiij. Ue=
nietqʒ dn̄s deus noster ꝛ oēs sancti ei⁹ cū
eo: ꝛ sequit: ꝛ in die illa nō erit lux sed ge=
lu ꝛ frigus: ꝛ erit dies vna q̄ nota est dn̄o:
nō dies neqʒ nox: ꝛ in tpe vesperi erit lux.
Sicut em̄ ante destructionem Egypti fue
rūt tenebre densissime: sic ante destructio
nem mūdi: vt dicit Lactātius lib. diuina=
rum institutionū. ¶ Signa aūt ista in sole
ꝛ luna pūt ad allegoriā exponi de pōtate se
culari ꝛ ecclastica. Est em̄ ecclastica quasi
sol vt presit diei. i. spūalibus intendat. se=
cularis quasi luna nocti. i. tpalibus. Et si=
cut cōtra naturā est si sol luceat de nocte:
sic contra suā naturā est si ptās ecclesiasti=
ca se trāsferat ad administrationē tēpora=
lium/spūalibus neglectis. Act. v. Non est
equū nos derelinquere verbū dei: ꝛ mini=
strare mensis: sicut legit factū. ij. Mach.
iiij. Sacerdotes iam nō circa altaris offi=
cia dediti erant: sed cōtempto templo ꝛ sa
crificijs neglectis festinabant participes
fieri palestre. i. schole pugnandi: vel disce=
di tpalia acquirere. i. pcessus ꝛ litigia sci=
re dirigere. ꝛ derelinquere circa aīas offi=
cium. Hoc tamen est signū monstruosius
ꝙ luna vult esse supra solem: ꝛ illuminare
ꝛ dirigere spūalia: ꝛ facere prelatos in ec=
clesia dei de minimis intellectu/sapiētia/
ꝛ vita/ꝛ etate. Eccl's. x. Est ꝛ malū qḋ vidi
sub sole quasi per errorem egrediens a fa
cie principis: positū stultum in dignitate
sublimi: ꝛ diuites sedere deorsum. Sed ꝛ
obtenebrescent he due ptātes in scitate:
eo ꝙ in eis tyrannia vigebit: ꝛ ideo cessat
ab eis reuerentia: q̄ quondā eis accessit ex
sanctitate ꝛ sapientia. Ptās etiā ecclesia=
stica nubib⁹ cpatuū: prebendarū: bn̄ficioꝝ
ꝛ diuitiarū obscurabit: ꝛ luna cōuertet in
sanguinem. i. ad cōsanguineos suos inuti
les: dum plurimi edificabūt Sion in san=
guinibus. i. psanguineis: moti affectu car
nali nō coram virentibus. Caro aūt ꝛ san
guis regnū dei nō possidebunt. Hos de=
plorat Hiere. Threno. ij. Sederūt in terra
cōticuerūt senes filie Sion. i. prelati qui=
bus cōmissa est ecclesia: sederunt in pulue
re cupiditatis: ꝛ cōticuerunt canes nō va
lentes latrare. Uel pōt intelligi ꝙ luna. i.
virgo maria ꝛ tota sanctoꝝ ecclesia nō da
bit lumen fatuis virginib⁹ querentib⁹ de
oleo pro suis lampadib⁹. i. cordibus extin
ctis charitate. Est em̄ cor hoīs in modū lā
padis formatū: deorsum strictū: superius
amplum: vt de sursum influentiā recipiat.
Tunc aūt hec luna vertet in sanguinem.
Sanguis em̄ antea in lac conuertebat ur:
qꝛ ex mia dei ꝛ sanctoꝝ intercessione vin=
dicta cōuertebat in dulcedinem. Tunc aūt
lac vertetur in sanguinem. i. dulcedo in vl
tionem. ps. Thronus eius sicut sol in con=
spectu meo: ꝛ sicut luna pfecta ineternum:
scilʒ ecclesia sine macula ꝛ ruga: ꝛ testis in
celo fidelis. ad testificandū contra malos
de vita: adiutorio: ꝛ gratia eis collata. In
celo scʒ aereo vbi cū christo iudicabunt in
nubibus celi. Uocat aūt hec eclipsis gn̄a=
lis quatuor noīb⁹ in scriptura. Primo so=
lis obscuratio: ad designandū subtractio=
nem corporalis vite. Et hoc Mat. xxiiij.
Scd̄o vocat solis erubescētia: ad designā
dum infectionem criminalis culpe: q̄ tunc
manifestabit publice. Esate. xxiiij. Erube=
scet luna ꝛ confundet sol. Tertio vocatur
Apoc. vj. solis denigratio: ad denotandū
priuationem vtriusqʒ stole scʒ corporis et
anime: illoꝝ scʒ qui non dealbauerunt sto
las suas in sanguine agni. Quarto dr̄ ob=
tenebratio: ad denotandū illationē infer=
nalis pene: qꝛ tunc pctōr mittetur in tene=
bras exteriores. Jone. ij. Sol ꝛ luna obte=
nebrati sunt. ¶ Stelle sic cadent de celo:
quod pōt multipliciter intelligi. Primo
ꝙ a virtute celesti tunc cadent in aere mul
te stelle comate ꝛ caudate: que comete ap=
pellant: multo maiores ꝛ horribiliores ꝙ
que solent apparere: ꝛ in magna multitu=
dine q̄si de celo cadere videant in supma
regiōe aeris. Si ei cometes vn⁹ denūtiare
solet bm̄ Astrologos mortes: bella: pestes
ꝛ alia mala: quātomagis horridiores come
te ꝛ nūero ꝛ magnitudie inūera mala de=
nūtiabūt. Et ista expositio sat[?] vr tertui p
pinq. Scd̄o bm̄ A. b. stelle cadēt a sua na=
turali vtute: qꝛ tūc nō pl⁹ influēt in ʒ iferio
ra causando sicut solēt varios effect⁹. Ter=
tio ad sensuʒ anagogicū stelle. i. āgeli tāta
velocitate descēdēt de celo ad assistēdū iu
dici ꝛ pprobādū snīaʒ ꝛ inferēdū penā: ꝙ
p velocitate ad instar cadētiū se habebūt.

F Iudiciū dei. De signis ꝑ allegoriam.

S Eclipsis. Eclipsis generalis quō ab alijs eclipsib⁹ differat.

D Iudiciū dei. Quō intelligit ꝙ stelle cadēt de celo.

Universidad de Deusto Biblioteca

Matth.xxv. Exibunt angeli et ſeparabūt
malos de medio iuſtorū: ⁊ hoc erit tēpore
iudicij. Quarto per ſtellas moraliter intel
ligūtur iuſti: qui tēpore pſecutiōis cadent
a virtute vel fide: ⁊ qui deberēt vigere ſan
ctitate religionis in ipſis ceſſabit oīs ſan-
ctitas: ⁊ per cōſequēs oīs reuerētia et ho-
neſtas q̄ ſunt effect⁹ ſanctitatis: ⁊ domus
religionū. Ubi olim deus in domibus reli
gionis cognoſcebat: tunc cognoſcet in ea
tyrānus. Un̄ ⁊ Apoca.vj. Stelle de celo ce
ciderūt ſup terrā: ſicut ficus emittit groſ-
ſos ſuos cū a vento magno mouet. Quin-
to intelligi pōt ꝙ ſtelle.i. minores ppl̄i ca
dent de celo eccl̄ie.i. de bona cōuerſatiōe:
quia ſicut dicit Chryſoſt. Cū occidit ſol in
montibus/neceſſe eſt ꝙ occidat in vallib⁹.
Si em̄ montes.i.maiores de eccl̄ia ſint ob
tenebrati: neceſſe eſt etiā hoc cōtingere in
vallib⁹.i.ſubditis. Ideo in ſacra ſcriptura
non ſine myſterio ⁊ notabili documēto vix
inuenit aliquid ſcriptū de obſcuratiōe ſo-
lis/quin ſubſequat ſtatim lune et ſtellarū
obtenebratio: Quis ſolē fecerit deus ſine
macula/non lunā: q: debēt irreprehēſibi-
les eſſe p̄lati ⁊ ſine macula ſicut ſol: quis
in ſubditis multa inueniatur imperfectio.

I Judiciū dei. Q̄notripliciter ſtelle dicunt de celo ceci diſſe.

In ſcriptura tn̄ tripliciter dicunt ſtelle de
celo cecidiſſe ſcʒ Per caudā draconis. Apo
calip.xij. Per terremotū. Eiuſdem.vij. Et
per cornu hirci. Dan̄. viij. Sic ātichriſtus
quoſdā decipiet per miraculorū operatio
nem: ⁊ iſtos trahet per caudā: q: ſicut cau
da operit beſtie turpitudinē: ſic falſa mira
culorum operatio operiet ātichriſti iniqui
tatem. Uel cauda erūt miniſtri eius qui ta
lia faciēt ſigna: q̄ ſequētur ātichriſtū ſicut
cauda ſequitur corpus beſtie. Eſa.xix. Pro
pheta docens mendaciū ipſe eſt cauda. Et
eiuſdem.vij. In vna die diſperdet dn̄s ca-
put ⁊ caudā: antichriſtū ſcʒ cum fautorib⁹
ſuis. Scd̄o per donorum largitionē ⁊ hos
deijciet per terremotū. Gloſ. ſuper illud
Dan̄.x. Terrā diuidet gratuito. Quos an-
tichriſtus ſuo terrore non poterit ſubiuga
re: ſubiugabit auaritia. Tertio per tormē-
torum [illegible]llationeʒ: quos deijciet per cornu.
Grego. Robuſtos quidem antichriſtus in-
terficiet: ⁊ eos qui mente iuſti ſunt corpo-
raliter vincet.

¶ Sermo quartus huius dominice ſecun-
de ⁊ pomeridianus per thema precedens:
et in ordine decimuſtertius.

A Aduentus. Q̄no chriſt⁹ i p̄io aduentu fuit dulcis: i ſecundo erit rectus.

Scriptum eſt in
pſal. Dulcis et rectus dn̄s.
Dulcis in primo aduētu: re
ctus in ſcd̄o. vt dulcedo ad
miām: rectitudo ad iuſtitiā
pertineat. Bern̄.lib.de gradib⁹ hūilitatis.
Dulcis eſt dn̄s: q: perire non patit. rect⁹:
quia punire non obliuiſcit. Dulcis quideʒ
mel afferēs in primo: ſed aculeū in ſecūdo.
Bern̄. in quodā ſermone de aduētu. Apis
que paſcitur inter lilia: que floridā inhabi
tat āgelorū patriā ad ciuitatē Nazareth.
que flos interpretat aduolauit: ⁊ ad ſuauē
perpetue virginitatis florē aduenit: et vl[illegible]
aduenit ibi inſedit. Huiuſmodi apis mel ⁊
aculeū non ignorat: q̄ miām ⁊ iudiciū deo
cātat. Inde ſubdit pſ. Propter hoc legeʒ
dabit dn̄s delinquētib⁹ in via. legē.ſ.clemē
tie ⁊ remiſſiōis pctōꝝ. Prouer.vlti. Lex cle
mētie i lingua eius. Sʒ hoc ſolū delinquē
tibus dn̄ ſunt in via: q: ſi puenerint ad ter
minū ⁊ lege clemētie abuſi fuerint: ſub le
ge rectitudinis ⁊ iuſtitie in ſcd̄o aduētu ca
dent: vbi tūc aculeus poſt mel oſtēdet: tūc
em̄ erit rect⁹. Ferrū incuruatū nō pōt vul-
nus pfundius inferre: rectificatū v̄o pro-
funde penetrat. Deus ferro cōparat. Dan̄.
ij. Ferrū domat oīa. Illud fuit incuruatū
in p̄io aduētu i carne mortali ⁊ paſſibili:
pronus ⁊ inclinat⁹ ad nr̄am miſeriā p exhi
bitionē mīe: ideo tunc nō venit vulnerare.
Sʒ in ſcd̄o aduētu in carne īpaſſibili adue
niēs rect⁹ ⁊ rectificat⁹: p exhibitionē iuſti-
tie pfundū vulnus infliget: q: nō ſolū cor
pus reprobi ferrū ptrāſibit: ſed etiā aīam.
Greg. homil. de Aſcēſiōe. Hoc nobis ppen
dendū eſt ꝙ is q̄ placid⁹ aſcēdit/terribilis
veniet: ⁊ q̄cq̄d nobis māſuetiſſime p̄cepit:
cū diſtrictiōe exiget: q: tāto tūc ad iudiciū
diſtrictor veniet: quāto nobis ante iudiciū
miām progauit. Habet em̄ deus man⁹ du
plices: clemētie.ſ. ⁊ iuſtitie. In manib⁹ cle-
mētie ſunt ipij p pn̄ti. In futuro de hmōi
manib⁹ trāſferent in man⁹ iuſtitie. Id̄o pſ.
Uidēs q̄m tu laborē ⁊ dolorē cōſideras: vt
tradas eos i man⁹ tuas. Cōſiderat em̄ de⁹
nūc laborē ⁊ dolorē quo iuſti affligūt ab
impijs: vt quos nūc ſupportauit i manib⁹
clemētie: poſtea tradat in man⁹ iuſtitie. Il
la em̄ lex iuſtitie ſiſt iueniet iuſtū ⁊ impiū
puniēdo ⁊ p̄miādo. Exo.xij. Eadē lex indi-
gene ⁊ colono. Indigene.i.impio alieno a

patria celeſti: ⁊ colono.i. eiuſdē habitato-
ri. Hanc legē tunc aſportabit ex vtero ma-
tris eccl̄ie triūphātis cū venerit: ſicut legē
clemētie attulit ex vtero mr̄is Marie. Ad
quam pro mīa recurremus: dicētes Aue.

B Judiciū dei. De quatuor generib⁹ videntiū ſigna futura.

¶ Uidentiū iſta ſigna quatuor tunc erunt
hoīʒ genera. Nā quidā erūt mali: q̄bus ve
xatio dabit intellectū: ⁊ terrore cōcuſſi re-
uertētur ad dn̄m ⁊ ꝯuertent: ſicut ſcriptū
eſt. Cū occideret eos q̄rebāt eum ⁊ reuerte
bantur ⁊c. In quo videt quāta in oīb⁹ qui
bus videt de⁹ irat⁹ mīa apparebit. Cū ira
tus fueris mīe recordaberis. Scd̄m gen⁹
erit reproboꝝ: q̄ timebūt ⁊ deſpabūt dicē-
tes nōtib⁹ cadite ſup nos: et collib⁹ opite
nos. Initiū em̄ dolorū hec: q: ibi icipiet in
fern⁹ eorū. Deut.xxxij. Ignis ſuccēſus ē in
furore meo: ⁊ ardebit vſq; ad iferni nouiſſi
ma. Tertiū gen⁹ eſt impfectorū: q̄ lʒ boni:
vidētes tn̄ hec timebūt ⁊ penitētiā agētes
purgabunt. Uidebūt ei ꝙ dn̄s his ſignis
eternos dolores p̄nūtiabit: id̄o meli⁹ agēt.
pſ. Timebūt gētes q̄ habitāt terminos a
ſignis tuis. Quartū gen⁹ erit pfectoꝝ: a q̄-
bus pfecta charitas foras mittit timore:
qui deſiderabūt diſſolui ⁊ eſſe cū chriſto: q̄
in his ſignis deū glorificabūt: ⁊ finē belli
pro pace eterna ppinqua deſiderabūt. Ad
qd̄ eos iuitat ſaluator p v̄ba pposita. His
aūt fieri incipiētib⁹: leuate capita vr̄a ⁊c.

C Judiciū dei. De ſignis et natura elementari.

¶ Mane dictū eſt de ſignis celeſtibus: re-
ſtat pro illa ſcd̄a citatiōe dicere de tribus
alijs ſignis. Et primo de ſignis in natura
elemētari: vn̄ ſubdit. Erit in terris p̄ſſura
gentiū pre ꝯfuſiōe ſonit⁹ maris ⁊ fluctuū.
Qd̄ multipliciter itelligi pōt. P̄io ꝙ erit
preſſura quātū ad ſtatū ruſticoꝝ: q̄ per ter
ram figurant: ⁊ hoc pp̄ter vexatiōes ⁊ ex
actiōes q̄ eis a potētibus ſeculi inferētur.
Eſa.xxiiij. Cōfractione cōfringet terra. Et
hoc ſepe ꝯtigit in ppl̄o: ⁊ maxīe ante Ma
chometū: ⁊ plus ante antichriſti aduentū.
Job.xlj. Faciē ſuam p̄cedet egeſtas. Scd̄o
poterit ꝯtingere hec preſſura ex elemētari
cōmotiōe: q: ſm̄ Hiero. fugiēt hoīes ⁊ la-
titabūt i cauernis petrarū: tātaq; ibi erit
hoīm cōpreſſio ꝙ ſe mutuo ſuffocabūt. Et
hoc cauſabit ex q̄tuor. P̄io ex agitatione
maris ⁊ fluctuū: q̄ cauſabūt ſonū horribi
lem: ⁊ ex eleuatiōe maris ſupra montes: ⁊
clamore beluarū q̄ morient in mari: ex qui
bus oībus generabit horribilis ſon⁹. Erit
em̄ tūc durū gen⁹ aculei: quo ſtimulabunt
gētes: q: in teris erit preſſura gētiū. Erit
etiā nouū genus preconi: quo mētes exci-
tabūtur: q: pre cōfuſione ſonitus maris ⁊
fluctuū. Scd̄o cauſabit ex ign[e]: q: mare vi
debitur ardere.ij.Pet.iij. Elemēta mundi
calore ſoluētur.i.videbūtur ſolui: ⁊ tūc fu
gient hoīes. Tertio erit cōmotio terre ve-
hemētiſſima: cū caſtra cadēt/palacia ⁊ ci-
uitates: ⁊ pp̄ter hoc fugient. Quarto erit
vehemēs [ae]ris cōmotio per fulgura/coru
ſcationes ⁊ tonitrua: ex q̄bus oībus cau-
ſabitur aeris obſcuritas: ⁊ tunc hoīes hec
fugiēdo ſe cōprimēt: ⁊ hec tribulatio ma-
xime vigebit circa terras maritimas. Un̄
dicebat quidē pater in vitis patrum: ꝙ ſi
poſſibile eſſet ꝙ hoīes viderēt aduentū iu
dicis: celos ſciſſos: deū iratū: ⁊ ea q̄ prece-
dent iudiciū: oēs morerēt. Inde oēs hoīes
ad hmōi aduentū morient. Grego. in ho-
mil. Nudiuſterti⁹ fratres audiſtis ꝙ ſubi-
to turbine annoſa arbuſta ſunt eruta: de-
ſtructe dom⁹: euerſe eccl̄ie: hoīes ad veſpe
rum ſani: in ipſa nocte repētina morte de-
functi ſunt. Si cū aerē mouit terra nō ſub
ſtitit: q̄d faciet cū celū ⁊ oēs creaturas cō-
mouerit? Un̄ erit quadruplex gentiū preſ-
ſura. P̄ia tyrānoꝝ. Scd̄a hereticorū. Ter
tia hypocritarū. Quarta antichriſti. Hinc
Dan̄.vij. Uidebā in viſione noctis: et ecce
quatuor beſtie aſcēdebant de mari. Prima
quaſi leena: iſta ē tyrānoꝝ crudelitas. Se-
cunda quaſi vrſus: iſta eſt hereticoꝝ verſu
tia. Tertia eſt quaſi pardus: ⁊ iſta eſt varie
tas ⁊ dolus hypocritarū ⁊ falſoꝝ fratrū.
Quarta terribilis ⁊ fortis nimis: ⁊ iſta ſi-
gnificat antichriſtū: cui⁹ tp̄e erit talis tri-
bulatio qualis nō fuit ab initio ſeculi: q:
ille q̄tuor tribulatiōes cōfluūt in vnā. Ter

D Judiciū dei. De ſignis in natura rōnali.

tio erit ſignū in natura rōnali: q: areſcent
hoīes pre timore ⁊ expectatiōe eorū q̄ ſup
uenient vniuerſo orbi. Qd̄ intelligi pōt vel
ſpūaliter p ſubtractionē deuotiōis: vel tē
poraliter areſcēt vigore ſue corporalis vir
tutis: ita vt fiāt velut amētes pro timore
malorū adhuc reſtātiū: q: nec natio nec p
uincia ab his anguſtijs excludet. Et ſi[c] nō
inueniet locus impio: ⁊ implebit illud pſ.
Queſiui eū ⁊ non eſt inuentus locus eius:
quaſi diceret. Queſiui impio locū: in mun-
do ⁊ nō inueni. Nam iudicio imminēte/ce
lum tonitruis ⁊ fulgurib⁹ expelle impios:
aer turbinib⁹: mare tēpeſtate: terra cōmo-
tione; vt in toto mūdo locū non inueniēs:

ſepeliaꝛ in flāma ignis deuorātis. Exēplo
eorū qui regem terrenū offenderūt. Nemo
eſt q̄ non velit regi cōplacere:⁊ cōplacēdo
a ſuo hoſpitio hoſtes eius eijcere. Sic ap-
propinquāte termino mūdi oīa a ſe pecca-
tores expellent. Et ſi dicaꝛ.i.Theſſa.v.Cū
dixerint pax ⁊ ſecuritas repētinus eis ſuꝑ
ueniet interitus. Nō eſſet autem pax ⁊ ſe-
curitas ſi hoīes per hmōi ſigna preceden-
tia ita terrerenꝛ. Sꝫ hoc ſoluit Aug. in epi
ſtola ad Eſitiū: dicens ꝙ iſta pax ⁊ ſecuri-
tas erit tunc malis q̄ bonos ꝑſequētur:ſed
non bonis: ⁊ ideo illud dictū ad bonos re
ferri debet:hoc eñ peruipendēt mali. Vel
poteſt dici ꝙ iſta ariditas erit per aliqđ tē
pus ante diem iudicij. Et poſt illud tēpus
credēt hoīes ab illis malis eſſe immunes.
Et tūc illis ſuꝑueniet repētinꝰ interitꝰ.Et
hec ariditas nō ſolū in hoībus erit: ſꝫ etiā
in alijs creaturis: arguēs ignem cōflagra
tionis cito aduenire:quaſi oīa eſſent arida
igni parata.Vel areſcēt hoīes in die iudi-
cij: quādo nō habebūt theſauros cupidi:
⁊ ſuperbi honores. Vulgo dicit ꝙ totus
homo areſcit: qñ nō habet quod appetit.

E
Ange-
lus.
Quo-
modo
vtutes
angeli-
ce mo-
uebūꝛ.

¶ Quarto apparebūt ſigna in natura an-
gelica.Virtutes eñ celoꝝ mouebūꝛ. Ac ſi
diceret.Non eſt mirū ſi cōmoueanꝛ hoīes:
qñ virtutes celorū q̄ ſunt firme ⁊ ſtabilis
cōditionis ex admiratiōe venturorū cōcu
tiētur.Hoc autē itelligi pōt multipliciter.
Primo ſm Ricar.de me.vil. ꝙ tūc angeli
mouebūtur ad faciēdū facta inſolita: per
modicū tp̄s ante aduētū eiꝰ faciētes facta
maioris admirationis q̄ vnq̄ꝫ fecerint:vt
reuocēt ferreas mētes in deū.Sicut legū-
tur feciſſe terrores in aere.ij.Mach.v.Qñ
per q̄draginta dies viſe ſunt ꝑ aera acies
ſeu equites diſcurrētes quaſi cohortes ar-
matas: ⁊ cōgreſſiōes fieri horribiles. Qđ
ſimiliter viſuꝫ eſt ante deſtructionē Hieru
ſalem vt refert Joſephus.lib. de bello Ju
daico.Et ſuꝑ ciuitate Januenſi pauloante
q̄ꝫ caperetꝛ ab Agarenis. vt refert Vincen
tius. Scđo ſm Anſelmū angeli mouebū-
tur:qꝛ tūc dimittēt miniſteria ſua operari
ceſſando mouere corꝑa celeſtia: ⁊ hoc ideo
quia tunc nō amplius fient generatiōes.
Sicut eñ figulus per rotā motā cōponit
qualem potum voluerit:ſic dñs per motū
celorū:q̄ tunc deſinet.Hiere.xviij.Sicut lu
tum in manu figuli: ſic vos in manu mea
dicit dñs. Tertio mouebūtur motu admi-
rationis videndo motus accidētes preter
ordinem nature: ⁊ iudiciū omīs creature.
¶ Cauſa autē huiꝰ admiratiōis multiplex
erit. Primo:qꝛ ibi videbūt aſſiſtere totum
orbē:etiā oēs angelos in cōſpectu terribi-
lis iudicis. Scđo:qꝛ videbūt horribilē pu
nitionē de ſuis cōſortibꝰ:ſcꝫ angelis demo
nibus. Tertio ſtrictiſſimā diſcuſſionē: que
fiet a ſeuero iudice.Quarto totū orbem ar
dere.Chryſoſt. Si quis eſſet ſupra montē
et videret vnā magnā ciuitatē ardere ter-
rore cōcuteretꝛ:quātomagis ſi totum orbē
ardentē videat.Quarto mouebunꝛ advin
dictam malorū faciēdā:qñ exibūt angeli ⁊
ſeparabūt malos de medio iuſtorū. Mat-
thei.xiiij. q̄ timēda erit illa ſeꝑatio. Nec
mirū ſi tunc moueanꝛ:qꝛ ſm Chryſoſt.Si
qñ rex terrenꝰ ꝓceſſurꝰ cōtra aliquē in ex-
peditionē mandat pp̄los: dignitates oēs
mouētur:exercitꝰ excitātur: ⁊ tota ciuitas
feruet: quātomagis rege celeſti exeūte iu-
dicare hoſtes ſuos capitales. Quinto ſm
Guil. Pariſ.cōmouebunꝛ āgeli ſancti ad
cuſtodiā hoīm vel regnorū deputati:⁊ hoc
ad vltionē reprobo:vel trāſeundo ab eis
⁊ derelinquēdo eos. Sicut legimꝰ ante de
ſtructionē Hierl̄m fuiſſe auditas voces in
tēplo:q̄ putabanꝛ eſſe angelorū dicentiū.
Trāſeamꝰab his ſedibꝰ.vñ Eccl̄es vlti.Cō
mouebūtur cuſtodes domꝰ. Sexto ſm eū
dem virtutes mouebunꝛ.i. viri prudētes.
Inter virtutes eñ prudētia ⁊ circūſpectio
ſunt que preuidēt hoſtes ⁊ hoſtiū iacula ⁊
annūtiant: ⁊ ideo ſunt quaſi cuſtodes do-
mus:de quo allegatū eſt.Cōmouebunꝛ cu
ſtodes domꝰ.Iſti viri prudētes ita moue-
bunꝛ a ſuo ſenſu ꝙ vix ſciant in tantis ad-
uerſitatibus dare cōſiliū: ⁊ ideo ſequiꝛ. Et
nutabūt viri fortiſſimi.i.vt ſi fieri pōt mo
ueantur electi q̄ dicūtur viri fortiſſimi: qꝛ
robur cōſiſtendi in mūdo datur pp̄lo: q̄bꝰ
ſecluſis nō ampliꝰeſſet pp̄ls. Nā tāta tunc
erit ꝑſecutio:vt etiā ſm ter.ocioſe ſint mo
lentes īminuto nūero.i. p̄dicatores ⁊ do-
ctores ocioſi erūt: qꝛ tunc videbūt doctri-
nam potiꝰ ſcādalū cōcitare ſibi ⁊ auditori
bus q̄ꝫ ꝓdeſſe.Et tūc potiꝰ lachrymis/lu-
ctui ⁊ oratiōi vacare tūc eligēt nō vidētes
alia via occurri poſſe tot malis q̄ erunt in
illis diebꝰ.Juxta illud Threñ.iij.Bonū eſt
cum ſilētio preſtolari ſalutare dñi. Ponet
in puluere os ſuum:ſi forte ſit ſpes.Sede-
bit ſolitarius ⁊ tacebit.Hec Guil. Pariſ.

F
Crux.
Judi-
ciū dei.
De cita
tiōe ꝑ-
emptō-
ria ꝑ ſi
gnū fi-
lij ho-
minis.

¶ Tertia citatio et perēptoria erit ꝑ ſigna
ꝓpinquiſſima: quorū primū erit ſignū fi-
lij hoīs.Sꝫ dicet quis iſtud ſignū filij ho-
minis non eſſe crucē: ſed aliqđ aliud ipſuꝫ
repreſentās. Ad qđ dicitur ꝙ crux erit ſi-
gnum filij hoīs. Quod ꝓbatur primo: qꝛ
illud eſt ſignū filij hoīs quod magis decla
rat ipſum eſſe filium hoīs. Nihil autē ma
gis declarauit eum eſſe taleꝫ q̄ mors: quā
nullus vnq̄ꝫ euaſit niſi filꝰhoīs.Ideo licet
eſſet filius dei qđ per miracula cōprobaꝛ
per crucē moriēdo ſe filiū hoīs eē deſigna
uit. Scđo qꝛ ſicut per ſignū cognoſciꝛ ta-
berna: ⁊ ꝑ vexillū rex: ſic per crucē cogno-
ſcitur triūphus chriſti: q̄ reprobis erit in
cōfuſionē:qui ꝑdiderūt eius meritū:⁊ ele-
ctis in gloriā: qꝛ per ipſum triūphauerūt:
igiꝛ per tale ſignū crux intelligiꝛ. Tertio
quia ſignū iſtud tanto honore dignatꝰ eſt
honorare dñs:vt etiā nec hebreos ab āge-
lo interfectore voluerit eſſe liberos cū vel-
let exterminare exercitū Egypti:niſi per ſi
gnum Thau.i.crucis non in abſcōdito vel
in obſcuro poſitū/ſed in ſuꝑliminaribꝰ do
morū:⁊ nunc in frontibus hoīm reponere
iuſſit:ita ꝙ per cruces oſtiorū indicauerit
totā ſibi domū mūdi ceſſurā: ⁊ per cruces
frōtiū totū ſibi hoīem per crucē vēdicatu-
rum:⁊ ſic per crucē totū orbeꝫ indicaturū:
qꝛ in cruce ſibi data eſt oīs poteſtas in ce-
lo ⁊ in terra iudicādi. Propter qđ Apl̄us
cum dixiſſet. Humiliauit ſe factꝰ obediēs
vſq̄ꝫ ad mortē: morteꝫ autē crucis:ſubdit.
Propter qđ ⁊ deus exaltauit illū ⁊c. vt in
noīe Jeſu omne genu flectaꝛ ⁊c. Et ſic per
crucē oīa iudicabit: ⁊ oīa ſibi flectēt genua
celeſtia/terreſtria: ⁊ infera.Quarto qꝛ et ſi
crux dñm torſerit ipſi tñ gloriā peperit:de
qua Apl̄us.Vidimꝰ Jeſum ꝓpter paſſio-
nem mortis gl̄ia ⁊ honore coronatū . Cur
ergo non apparebit gl̄ie ſignū: cū in maie
ſtatis gl̄ia precipua apparebit: veniēs ad
viſitādū orbē ⁊ curare plagas eius.Sicut
eñ antea per crucē curauerat vulnera eiꝰ:
tunc ſi̅r curaturꝰ eſt. Venit aūt medicus
primo viſitās infirmū vt morbum cogno-
ſcat:ſcđo cū medicinalibꝰ curans: tertio ſi
medicina nō ſufficit cū ferreis inſtrumen-
tis ſecturꝰ.Sic dñs genus humanū tripli
citer viſitauit. Primo in paradiſo hoīe vul
nerato ex morſu ſerpētis antiqui: venit vt
ſtatū eiꝰ cognoſceret dicēs. Adam vbi es.
Non q̄ſiuit de loco ſed de ſtatu vulnerati.
Job.vij.Viſitas eum diluculo.i.mane pri
me etatis. Scđo venit cū medicinalibus:
prius quidē corroſiua apponēs in lege ve
teri:deinde in lege euāgelica cōtinente ſa-
cramēta quedā quaſi quedā vnguēta:qui
bus vulneratus cōtinue vtereꝛ/appoſuit.
Et ſic vinū et oleum infudit Samaritanꝰ
vulnerato: qđ deſiderabat natura huma-
na dicēs.Viſita nos in ſalutari tuo. Tan-
dem cum inſtrumētis ferreis venturꝰ eſt:
vt carnem mortuā ⁊ mēbra putrida ꝑſcin
dat: qꝛ cum ſignis paſſiōis: cruce/clauis/
⁊ lācea: vt inſanabilia mēbra abſcindat et
ꝓijciat.Eſa.xxvij.In die illa viſitabit do-
minus in gladio ſuo duro/grādi/ et forti.

G
Tuba.
De tu-
ba qua
re dicit
nouiſſi
ma: et
ad q̄d
deſer-
uiet.

¶ Secundū ſignū propinquiſſimū erit no-
uiſſima tuba. Circa qđ queruntꝛ duo. Pri-
mo quare diciꝛ nouiſſima. Scđo ad quid
deſeruit. Ad primū reſpōdet Hieronymꝰ
ad Marcellā. Qūo diciꝛ nouiſſima tuba
niſi alie preceſſerint. In apocalypſi auteꝫ
Joānis ſeptē deſcribūtur angeli cū tubis
⁊ vnoquoq̄ꝫ clāgente:primo videlꝫ ſecūdo/
tertio:quarto:quinto: ⁊ ſexto:quid per ſin
gulos actuꝫ ſit indicaꝛ. Nouiſſimo autē.i.
ſeptimo reſonante mortui ſuſcitātur. Vel
aliter ſm eūdē in epl̄a ad Cromatiū ⁊ He
liodorū.Tube priores ſacrate legunꝛ in li-
bro numerorū: q̄ ante oſtias ꝑſonabāt: et
ad cultū diuinū populū vocabant:deinde
deſcēdit ſermo diuinꝰ reſonāte illa tuba q̄
dixit.Ego vox clamātis in deſerto.Nouiſ-
ſima vo tuba erit archāgeli:quādo deſcē-
det dñs de celo:hec Hiero. Ad ſcđm diciꝛ
ꝙ in antiqua lege tube ad quatuor ordi-
nabātur Primo ad mouēdū caſtra hebreo
rum.Secūdo ad bella. Tertio ad cōuocan
dum principes vel populū ad feſta.Quar
to ad conuocādū populum ad epulandū:
vt habetur ad longum Nume.x.Sed quia
epule pertinent ad feſta: ⁊ caſtrorū motio
ad bella:ideo ſub duobus membris poteſt
vſus huius tube corporalis cōprehendi.
Ad quorū inſtar vnumerit ad inuitandū
electos ad feſtū nuptiarū agni ⁊ ad epulū
ſempiternū. Scđm erit ad bellū qñ arma
bitur orbis cōtra inſenſatos.Ideo nil mi-
rum ſi tunc canet tuba. Juxta illud ſalua-
toris.Matth.xxiiij.Mittet āgelos cū tu-
ba et voce magna: ⁊ cōgregabunt electos
eius a quatuor ventis: et a ſummis celo-
rum vſq̄ꝫ ad terminos eoruꝫ. Zacharie.ix.
Deꝰ in tuba canet: ⁊ vadet ī turbine auſtri.

Turbo aūt Auſtri vadit ꝯtra Aquilonem
id eſt cōtra malos in qbꝰ refriguit chari-
tas ad diſſipandū eos. O terribilis tuba
que pe[tr]as ſcindit: aperit ſepulcra: ⁊ con-
fringit vincula mortis: ⁊ de ꝓfundo infer
ni aſſignat aīas ſuis corporibꝰ citiꝰ in ope
V Iudiciū dei. ꝙ ſagitta tranſit in aere. ¶ Cū aūt hec ſi-
gna apparuerint: tunc apparebit dn̄s ve-
Quō chriſtꝰ veniet i ptāte ⁊ maieſtate magna. niens in ptāte ⁊ maieſtate magna. Qn̄ rex
venit ad bellū/cōiter venit habitu muta-
to: qn̄ vo ad regnum. in habitu ꝓprio. Sic
chriſtus cū venit ad triūphū crucis venit
habitu mutato: qꝛ habitu inuentus vt ho
mo. Stetit eī vbi preſes Pilatus ſedebat.
Sed in iudicio veniet ad regnū in habitu
proprio claritatis eterne: in ptāte ⁊ maie-
ſtate magna: ſedens vbi preſes ſuus erit
ſtans. Et tunc ſui electi q̄ hic inuenient vi
ui: ſimul ibunt obuiam chriſto in aera: vbi
ſedebit in nubibus aeris. Et hic erit locus
dexter potior ⁊ nobilior in quo ſtabūt oēs
electi: qui tunc vel morient ſubito ⁊ ſubito
ſuſcitabunt. Uel ſm̄ aliam opinionem ſic
morient ꝙ viui de mortalitate ad īmorta
litatem transferent. Reprobi aūt ſtabunt
in terra quaſi a ſiniſtris: ſcꝫ in minꝰ nobili
loco. Beati qui inuenient parati ire obuiā
ei: qui cuſtodierint veſtimenta ſua ne nudi
ambulent. ⁊ hoc cōtra frigora infernalia
de quibꝰ Iob. xxiiij. Tranſibunt ab aquis
niuiū ad calorem nimiū. Hi ſunt electi de
quibꝰ ſapientia dicit Prouer. vl. Nō time-
bit domui ſue a frigoribꝰ niuis. ⁊ hoc ideo
qꝛ oēs domeſtici eius veſtiti ſunt duplici-
bus. Miles in bello veſtit duplici veſte. ſ.
armatura ferrea exteriꝰ: ⁊ ſub armis mol
li ⁊ decoro veſtimento. ſicut ouis duplicēꝫ
habet veſtem: pellem ſcꝫ ⁊ lanā. Sic mili-
tes ⁊ domeſtici chriſti exteriꝰ pnīa/patien
tia/⁊ honeſta cōuerſatione veſtiri debent:
intus aūt decoro ⁊ glorioſo habitu chari-
tatis ⁊ ceterarū virtutū. poſtmodū cū chri
ſto duplicē ſtolā: corpis ſcꝫ ⁊ aīe habituri.
I Iudiciū dei. Dies iudicij de ſiderabilis ē iuſtis. ¶ Sed qꝛ bonꝰ medicus volens egro dare
potionē amarā/eā melle vel zaccaro tem
perat: vt eā valeat eger recipere. Sic dn̄s
medens pctōribꝰ dat eis guſtare potionēꝫ
amarā iudicij: ſed poſtmodū temperat eā
ſpe fructus futuri. Dicit em̄ medicus. hec
medicina terribilis eſt ⁊ amara: ſed abſqꝫ
dubio eā ſubſequit ſanitas. Et hoc eſt qꝺ
ſubditur. His aūt fieri incipientibꝰ/reſpi
cite ⁊ leuate capita veſtra: ecce appropin-
quabit redemptio veſtra. q. d. Per tene-
bras illas ſperāda eſt lux. poſt pſecutiōes
pax eterna. poſt pctōꝝ captiuitatem redē
ptio eterna. Iob. xvij. Rurſum poſt tene-
bras ſpero lucem. Nec miruꝫ ſi iubet dn̄s
electos gaudere de deſtructiōe ſeculi. Pri
mo qꝛ via eoꝝ laborioſa finitur. Grego. in
Homil. Quid eſt vita mortalis niſi via: et
qualis ſit fratres mei perpendite. In la-
bore vie laceſſere: ⁊ tn̄ eādem viā nolle fi-
nire. Ideo iuſti tunc letanter exeūt: qꝛ tūc
a laboribus requieſcūt. Scdo qꝛ eoꝝ ini-
micus deſtruit: mundus em̄ odit electos.
Io. xvij. Ego dedi eis ſermonē meū: ⁊ mū
dus eos odio habuit. Et ibidem. Quia de
mūdo nō eſtis: propterea odit vos mun-
dus. Ideo Eccli. lj. Uir iuſtus petit in tpe
ſupboꝝ nō derelinqui ſine adiutorio: pro-
pter multitudinem inimicoꝝ: ⁊ querit tp̄s
electoꝝ. de quo Sap̄. iij. In tpe erit reſpe
ctus illorum: ſcꝫ in tempore iudicij. Nunc
em̄ eſt tempus diaboli ⁊ membroꝝ eius q̄
ex diuina pmiſſione facultatem habent af
fligendi iuſtos. Et hoc tempus peſſimū/⁊
maxime finale in quo ſathanas qui nunc
ligatur/ſoluetur. vt dicitur Apoc. xx. Ter-
tio qꝛ appropinquat amicus iuſtoꝝ. Gre-
go. in Homil. Qui deum diligunt ex mun
di fine gaudere iubent: qꝛ eum quē amāt
mox inueniunt: dum tranſit is quem non
amauerunt. Ideo dicit eis. Leuate capi-
ta veſtra exemplo natantium: ne ſubmer-
gamini in mari huius mundi. Si enim ca
put eſt extra aquas ⁊ totū corpus intra:
nō propter hoc ſubmergit homo. ſi autēꝫ
caput intra ⁊ totum corpus extra/ſubmer
gitur. Sic ſi homo ſit inter diuitias mul-
tas ſed cor nō eſt ibi nō eſt periculum. pſ.
Diuitie ſi affluant/nolite cor apponere.
Si autem ſit in diuitijs cor/dato ꝙ nō ha
beat eas/periculum eſt. Cor enim ſuble-
uandum eſt a temporalibus ſicut vitis in
pallo ſubleuatur ne putreſcat in terra: et
veſtis ſubleuatur ne luto inquinetur. Cor
autem inquinatur ⁊ putrefit in terrenis
poſitum. Diligamus itaqꝫ animā noſtrā/
ad minus ſicut veſtem vel vitem noſtram.
Quarto quia appropinquat redemptio
bonorum ex omnibus malis. Tūc em̄ erit
perfecta redemptio: non tantū anime: ſed
etiā corporis: quando mortale hoc induet
immortalitatem. In primo aduentu rede
mit aīam; nō auro vel argēto/ſed ſanguīe

ſuo: quia ſi auro redemiſſet: putari potuiſ-
ſet ꝙ aīa bono tēporali cōparabilis eſſet.
Eſa. lij. Sine argento redimemini. Ideo
nihil aīa precioſius. Nihil em̄ in mūdo eſt
nec delicie: nec diuitie: aut honores pro q̄s
bus ſi dederit homo aīam ſuā: quin ſit vl-
tra modū deceptus: ⁊ vltra medium iuſti
precij. Propter qꝺ facile poterit a malo cō
tractu in curia mīe releuari: dūmodo non
currat tēpus pſcriptiōis. Sed multi ſunt
vt dicit Chryſoſtomꝰ qui iam in fine diei
ſunt: ⁊ continuo in peccatis dormierūt: et
nondū leuauerūt caput. In talibus currit
tēpus preſcriptionis. ¶ Probat autē dn̄s
ꝙ appropinquat redēptio electoꝝ ex ficul
nea ⁊ ceteris arboribꝰ: dicēs. Uidete ficul
neam ⁊ oēs arbores cum producūt iam ex
ſe fructū ⁊c. hoc eſt dicere. Sicut ex pullu-
latiōe fructuū: florum: ⁊ folioꝝ arboꝝ pro
pe eſſe eſtas cognoſcit: ſic ex ruina mundi
que eſt fructus eius: ⁊ etiā ex ſignis predi-
ctis ꝓpe adeſſe cognoſcit iudex. ¶ Et ſi q̄s
diceret. Dn̄e adhuc multus erit temporis
fluxus quouſqꝫ hec ſigna fiāt. Reſpōdet.
Amen dico vobis: nō preteribit generatio
hec: ſcꝫ chriſtianorū vel etiā Iudeorū: vel
ſexte etatis mundi: donec oīa fiāt. Sēper
em̄ durabit generatio Iudeorū vſqꝫ quo
K Iudeꝰ. Quomodo Iudei conuertent in fine ſeculi. conuertātur in fine ſeculi. pſ. Cōuertētur
ad veſperā: ſcꝫ mundi: ⁊ famē patiētur vt
canes: qui cibum quē euomuerūt iterū re-
ſumunt. Sic Iudei chriſtū quem blaſphe-
mijs ⁊ improperijs euomuerūt ⁊ reiecerūt:
in fine mundi cū appetitu reſumēt. ¶ Et ſi
iterū dicat quis. Quare magis dn̄s cōpa-
rat ſynagogā ficulnee q̄ꝫ alteri arbori. Di
citur ꝙ hoc ideo eſt: quia ficus pene poſt
L Iudiciū dei. Quomodo celuꝫ et terra tranſibunt: ⁊ chriſti verba non. oēs arbores vernat: ⁊ difficile frigus poſt
ficum vernantē accedit. Sic poſt cōuerſio
nem Iudeoꝝ prope erit eſtas. i. eterna ſe-
renitas: ⁊ celi et terre deſiderata nouitas.
Et ad horum cōſiderationē ſubdit. Celū ⁊
terra trāſibunt: verba autē mea non trāſi
bunt. q. d. Facilius eſt ꝙ tota natura ſub-
uertatur q̄ꝫ ꝙ intellectus verborū meorū
effectu non impleatur. Celum autē ⁊ terra
tranſibūt: non quidēꝫ per eſſentiā: ſed per
imaginē quā nunc habēt. j. Coꝝ. vij. Pre-
terijt figura huiꝰ mundi. pſ. Ipſi peribūt:
tu autē permanes. Per eſſentiā em̄ in ſui
natura ſemp ſtabunt. Eccl'es. j. Terra autē
ineternū ſtat. Sic trāſibunt qn̄ erit celum
nouum ⁊ terra noua: qn̄ (ſecūde Petri ter
tio) adueniet dies dn̄i vt fur: i quo celi ma
gno impetu trāſient: elemēta vo calore ſol
uentur: ⁊ terra et que in ipſa ſunt oīa ope-
ra exurētur: ⁊ innouabūtur cel. ⁊ terra. Li
cet em̄ nullus homo de ſacco veteri poſſit
nouū facere: hoc tn̄ deus poterit. Sic eniꝫ
trāſibunt per effectū: vt celum nō ampliꝰ
moueat: ⁊ terra non dabit ampliꝰ fructus
ſuos ſicut ſolebat. ¶ Et ſi vlteriꝰ dicatur.
Quō verba chriſti nō trāſibūt: Primo di-
citur in pſal. Uſqꝫ in generatiōe ⁊ gn̄atio
nem veritas eius. ſ. trāſibit: ergo vba eius
trāſibūt. Scdo dr̄ in pſ. Oīs homo men-
dax: vba autē mēdacij pereūt: cū igit chri
ſtus ſit homo: eius vba cito peribūt. Re-
ſpōdetur primo ꝙ trāſire vt ad propoſitū
dupliciter accipit. Uno modo promoueri
de vno loco ad aliū. iuxta illud pſ. Dū per
trāſires in deſerto terra mota eſt. i. dū veri
tatē predicādo a Iudeis ad gētes trāſijt
verbū dei: tunc terra gentiū mota eſt ad fi
dem: ⁊ fructū fecit. Sic per Paulū trāſijt
veritas ad gētes ita vt a Hieruſm vſqꝫ ad
Illiricū mare totū repleuerit verbo euāge
lico. Rom̄. xv. Et ſic trāſijt veritas a gene-
ratione Iudeoꝝ in generationē gentium.
Alio modo accipit tranſire vt idem eſt ꝙ
perire. Et ſic verba chriſti nō trāſibūt: qꝛ
licet verba hoim nō diu durēt ſed trāſeāt
cū tpe ⁊ obliuioni cōtradātur: iuxta illud
pſal. Diminute ſunt vitates a filijs hoim.
Nec ſemp veritates ⁊ pmiſſiōes hoim ad
impleātur. iuxta illud pſ. Mendaces filij
hoim in ſtateris. Tn̄ verba chriſti neqꝫ pro
miſſiōes eiꝰ peribūt. pſ. Ueritas dn̄i ma-
net ineternū. Et iterū. Foliū eius non de-
fluet. i. nō peribit: aut non fruſtrabit: aut
non manebit infructuoſum vel ocioſum.
Uñ in aliquibꝰ arboribus folia cū fructi-
bus deficiūt. Quia aliqui ita extranee con
ditionis ſunt ꝙ neqꝫ verbo neqꝫ opere di
gnantur proximū ſuum cōſolari: vt auari
de nullo niſi de terrenis cogitantes: neqꝫ
de celeſtibꝰ: neqꝫ de ꝓximo loquūtur: neqꝫ
pro eis quicqꝫ operātur. Ioan. iij. Qui de
terra eſt de terra loquitur. Alie ſunt arbo
res a q̄bus fructus perit nō folia: vt mali
doctores q̄ dicūt bona fieri debere ⁊ nō fa
ciunt. Alie ſunt arbores a q̄bus fructus et
folia cadūt in hyeme: vt amici tēpore pro
ſperitatis ⁊ non aduerſitatis. De quibus
poeta. Si fueris felix multos numerabis
amicos. Tpa ſi fuerint nubila; ſolus eris.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sola arbor chriſti eſt que oī tēpore folia
et fruct⁹ habet:nec vnꝙ̄ defluūt. Oīa enī
quecūqꝫ faciet ſemp ꝓſperabunt. Dicitur
ſcđo ꝙ qu[illegible]drupliciter pōt itelligi ꝙ oīs
homo ſit mendax. Primo exceſſiue loquē-
do et ſic loquit Dauid dicens. Ego dixi in
exceſſu meo:oīs homo mēdax:q: preuide-
rat deū hoīem et ſemp fore veracē. Scđo
dicit oīs homo mendax.i. variabilis:ſicut
deus verax.i.immutabilis. R[illegible]ma.iij.Eſt
autē deus verax: oīs autē homo mendax.
Tertio dicit oīs homo ex ſe mendax ſed ex
deo verax.ij.Cor.iij.Non ſum⁹ſufficiētes
cogitare aliquid ex nobis quaſi ex nobis.
Joan.xj. Hoc autē non dixit a ſemetipſo:
ſed cū eſſet pōtifex anni illius ꝓphetauit.
Berū.Omne verū a quocūqꝫ dicat a ſpiri
tu ſancto eſt.Quarto dicit oīs homo mē-
dax:non a mēdacio ſed a menda.i. macula
quia.j. Joan.j. Si dixerim⁹ quia peccatū
non habemus ipſi nos ſeducimus: et veri
tas in nobis non eſt.

M
Mēda
cium.
Quo-
modo
oīs ho-
mo eſt
mēdax.

¶ Sermo quintus huius dñice ſecūde ad
uentus:et in ordine decimuſquartus: per
thema ſuper epiſtolam.

A
Sacra
ſcriptu
ra.
Vtruꝫ
liceat
ſcruta-
ri mira
bilia de
ſcriptu
ra ſa-
cra.

Quecūqꝫ ſcripta
ſunt/ ad noſtrā doctrinam
ſcripta ſunt. Rom̄.xv.Que
rere quis poſſet an licitum
ſit aut expediat multū ſcru
tari et effodere mineralia doctrine ſacre?
Et videt ꝙ non: q: Prouerb.xv. Scruta-
tor maieſtatis opprimet a gloria. Non igi
tur expedit illa ſcrutari. In oppoſitū ar-
guitur per thema ꝓpoſitū. Scrutāda enī
ſunt que ad noſtrā doctrinā et eruditionē
ſcripta ſunt. Hoc aūt ita eſt ⁊ ita iubet ſal
uator. Joan.v. Scrutamini ſcripturas in
quib⁹putatis vitā eternā habere. Reſpon
detur prime ſm̄ Ricar.de me. vil.in qua-
dam expoſitiōe tex.ſentētiarū ꝙ ſcrutato-
res ſecretoꝝ dei reprehēdunt non oēs:ſed
q̄ inepti ſunt ad cōprehēdēdū. Non enī no
bis inuidet deus ſciētiā ſecretorū ſuorū ſi-
cu[illegible] ꝑſuaſit ſerpēs primis parētib⁹. Gene.
iij.di[illegible]ēs. Scit enī de⁹ ꝙ in quocūqꝫ die cō
mederitis ex eo aperient oculi veſtri:⁊ eri-
tis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū:quaſi de⁹
inuideret eis ſciētiā ipſam. Cui⁹ſentētie cō
cordabat Simonides poeta quē reprehē-
dit Ariſto.j.metha. dicēs omnē inuidiā a
deo relegādā eſſe. Qui enī hmōi ſecreta cō
prehēdere nō poſſunt: cū ſcrutari nit[illegible]ur
excecātur. Pſal. Defecerūt ſcrutātes ſcru-
tinio. Et niſi liceret eis qui comprehēdere
poſſunt ſcrutari de deo: non diceret Pſal.
Declinate a me maligni:⁊ ſcrutabor man-
data dei mei. Et iterū ſcrutabor mirabilia
de lege tua. Sunt enī ſacre ſcripture vaſa
mortis his q̄ inde hauriunt venenū praue
intelligētie: de q̄bus Pſal. in eo ſcilꝫ arcu
ſacre ſcripture parauit vaſa mortis. Alijs
ſunt vaſa aque ſapiētie ſalutaris:q̄ in mi-
neris ſacre ſcripture effo[illegible]diētes: aliqū au-
rum:aliqū argentū:aliqū es:ſufficit etiā ſi
ferrū inuenire poſſunt.i.aliqū p̄ciosas ſen
tentias a profunditate ſcripturarū extra-
hunt:aliqū mediocres: aliqū minores [illegible]m
eorū capacitatē. Dicit ſcđo ꝙ in ſacra ſcri-
ptura ⁊ maiores intellectu et ſimiliter mi-
nores inueniūt quid hauriāt. In ea enim
(vt dicit Auguſtinus)pōtvadare Agn⁹:⁊
natare Elephas. Sunt enī paſſus faciles
pro minorib⁹ vbi faciliter trāſeunt:et ſunt
difficiles vbi etiā ſapiētes vix trāſire poſ-
ſunt. Propterea dies diei eructat verbū.i.
ſecreta myſteria his q̄ intelligētia pollent
eructant: ⁊ nox nocti indicat ſcientiā.i.mi
nora minorib⁹ ſm̄ eorum capacitatē indi-
cantur.i.Corin.iij. Non potui vobis loqui
quaſi ſpiritualib⁹ ſꝫ quaſi carnalib⁹. Heb.
v. Facti eſtis q̄bus lacte opus eſt: non ſoli
do cibo. Obſcurauerat enī ſermo diuinus
eorū mētes qui dixerūt: durus eſt hic ſer-
mo:⁊ quis pōt euꝫ audire? Inde preceptū
eſt. Eſa.viij. Liga teſtimoniū.i.obſcure ſcri
be: ⁊ ꝓpter eos qui indigni ſunt et ꝓpter
exercitiū pfectorū. Inde Dan̄.xij. Signa
librum ⁊ claude ſermonē. Pertrāſibūt plu
rimi:⁊ multiplex erit ſcientia.j.Cor.x.Pa
tres noſtri oēs ſub nube fuerunt.i.ſub ſcri
pturarū obſcuritate. Pſal. Qui operit ce-
lum nubibus.i. celum ſcripture figuris et
enigmatibus:⁊ parat terre pluuiā.i.mino
ribus qui terrenis occupātur pluuiam do
ctrine: vt illi ſcꝫ maiores abyſſos: iſti plu-
uiam ingrediant. Ideo perfectis ⁊ magni
ingenij viris extendit celum ſicut pellē.i.
ſacram ſcripturā ad omnē intelligētiam
tam literaleꝫ ꝙ̄ myſticā: ſicut pellis capre
extendi pōt ad oēm differentiā poſitiōis.
j.Cor.ij. Sapientiā loquimur inter perfe
ctos. Inde in ſacra ſcriptura appoſuit do
minus ad exercitiū magnorū ingeniorū in
principio vtroꝝūqꝫ teſtamentorū difficilli
ma ad intelligendū: vt in principio vete-
ris creationē mundi: ꝓhibitionē ligni:lo-

B
Sacra
ſcriptu
ra.
Quo
modo
differē
ter exer
citātur
in ſcri-
pturis
maio-
res et
mino-
res.

cutionē ſerpentis:⁊ ꝓpter hoc iram dei ſu
per humanū genus. In nouo generationē
eternam:vt nullus preſumat ad ſacrā ſcri-
pturam ſe cōuertere: niſi captiuet intelle-
ctum ſuum in obſequiū fidei. Imperfectis
autē ſufficit doctrina facilior. Roma.xiiij.
Qui infirm⁹eſt/olus māducet.i. minora ſi
bi incorporet ⁊ ei ſufficiāt. Joan.iiij. Neqꝫ
in quo haurias habes:⁊ puteus altus eſt.
Dicitur tertio ꝙ etiā a magnis ingenijs ⁊
multū exercitatis vix enodātur ſacre ſcri-
pture difficultates. Gen̄.iij. In ſudore vul
tus tui veſceris pane tuo: ſcꝫ ſacre ſcriptu
re. C[illegible] magno labore fodit puteos Iſaac:
vt aquā lympidā inueniret. Gen̄.xxvj. Nec
ſolus fodit eos ſed cū alijs:q: ad hanc foſ-
ſionem plurimū valet multorū exercitiū.
Matth.xj. Regnū celorū.i.ſacra ſcriptu-
ra vim patit:⁊violenti rapiūt illud. Ideo
q̄ parui eſt intellect⁹ dicat illud. Luce.xvj.
Fodere nō valeo.i. ingeniū profunda ſcru
tandi non habeo. Inde liber ſacre ſcriptu
re ab Ezechiele dicit inuolutus:⁊ hoc mul
tis difficultatib⁹. Ab Eſaia dicit ſignat⁹:
ita ꝙ non quilibet intrare poteſt eius in-
telligētiā. a Daniele dicitur clauſus: quia
nemo poteſt eum aperire: niſi leo de tribu
iuda. Grego. Sacre ſcripture vileſceret au
ctoritas:niſi auditorē quādoqꝫ ſtimularet
difficultas. Et ſic in ſcripturis multa po-
nuntur obſcura ne vileſcerēt ⁊ ne indignis
aperirētur:⁊ vt inueſtigātes gratius inue
nirent. Et iterum Grego. Plerūqꝫ in ſacro
eloquio aliquid obſcure dicit: vt deo mira
biliter diſponente multipliciter exponat.
Eſa.xj. Replebitur terra ſciētia dñi quaſi
aque maris. Aquis marinis eam cōparat:
quia qui addit ſcientiā/ addit ⁊ dolorem.
Eccl'es.j. Pro cuius laboris ⁊ doloris ſub-
leuamine Mariā requiremus ſalutantes
eam ⁊ dicentes Aue. ¶ In textu preſentis
dñice quinqꝫ ſacre ſcripture vtilitates le-
gūtur. Quarū prima eſt illuminatio ⁊ eru
ditio doctrine. Secūda ſolidatio patiētie.
Tertia conſolatio in aduerſitate. Quarta
erectio in ſpem celeſtis glorie. Quinta eſt
iocūda laudatio maieſtatis diuine.

E
Sacra
ſcriptu
ra.
Qūo ſa
cre ſcri-
pture
ſūt dif-
ficiles.

¶ Prima igitur ſacre ſcripture vtilitas eſt
illuminare ſingulos ſm̄ capacitatē ſuam.
Pſal. Declaratio ſermonū tuorum illumi-
nat: et intellectū dat paruulis. Et iterum.
Pſal. Preceptū dñi lucidū illuminās ocu-
los ſcꝫ mentis. Eſt enī ſcriptura ſacra ſpe-
culum manifeſtans occulta: ⁊ hoc ideo:q:
multa vidētur in ſpeculo que aliter videri
non poſſunt. Si quis enī vellet me a dor-
ſo ꝑcutere:non poſſem videre aut mihi ca-
uere niſi tenerē ſpeculū. Similiter litera q̄
videt modica extra ſpeculū in ſpeculo ap-
paret groſſior. Ex quo cōtingit ꝙ litera q̄
videt deleta ⁊ legi non pōt: bene legit me
diante ſpeculo: maxime qn̄ ſpeculū reſpi-
cit de prop[illegible] Sic ſcriptura ſacra facit ho-
minē cauere a fraudib⁹⁊ tentationib⁹ ho-
ſtis:qui retro ꝑcutit. Similiter peccata q̄
apparent modica et leuia oſtendit quantū
ſint grauia: ⁊ peccata oblita q̄ legi nō po-
terant facit cognoſcere ⁊ cōfiteri. Oſtēdit
enim hoc ſpeculū cuilibet quantū ſit pul-
cher vel turpis ſpūaliter: ꝓpter qđ de pro
pe.i.libēter et cum diligētia debem⁹ illud
intueri. Et ſic cōſulit. Luce.ij. Videamus
hoc verbū qđ fecit dñs: ⁊ oſtendit nobis.
Non pōt eſſe bonus clericus:niſi q̄ diligē-
ter ⁊ libēter ſtudet in libro ſuo. Non enim
ſufficit ſubtilitas īgenij ⁊ auiditas audiē
di. Sic perſona que non eſt diligēs de au-
diendo/addiſcēdo: ⁊ ſtudēdo qn̄ eſt in ſer-
mone:non eſt bene ſapiēs in his que ſunt
ad ſalutē. Sunt enī ſimiles fatuis ſcholа-
ribus: quibus pater quādoqꝫ facit ſpecia
lem gratiā. Pre alijs enī aliquem diligit:
propter qđ eum mittit Pariſi⁹ ad ſtuden-
dum ⁊ dat ei expēſas ⁊ libros. Ille autē ſi
cut fatuus licet vadat ad ſcholas: tn̄ non
ſtudet in libro nec attendit ad magiſtrū:
ſed vage reſpicit per feneſtras et indicat
tranſeūtes per vicū. Iſte clericus feneſtra
lis redit ſtultior de Parrhiſius ꝙ̄ venerit
quia nihil aliud egit niſi tēpus perdere et
pecuniā expendere. Sic pater celeſtis mul
tis oſtendit ſignū dilectiōis:habēs enī fi-
lios ⁊ filias: de hoc qđ acquiſiuit cū labo
re paſſionis ſue dedit tibi ita libere: ꝙ for
te habes reditus de quibus potes viuere
honeſte vel ex patrimōio crucifixi vel aliū
de: vt libēter ſtuderes in ſalute anime tue
orando deum pro te et parētibus. Nec eſt
modica gratia:quia ſi forte ancilla tua ha
beret tantā libertatē vacādi deo ⁊ oratio-
ni ſicut tu: plus faceret in vna die ꝙ̄ tu in
vna ſeptimana. Caro enim veteris arietis
lardo multo farcita licet aſſata: non tn̄ a
magnis dñis ꝓpter eius duritiam poteſt
comedi ⁊ incorporari. Sic aīa taliū lꝫ mul
tis bñficijs ſit farcita: tn̄ adeo eſt dura et

D
Scri-
ptura
ſacra.
Quo-
modo

ſcriptu
ra ſacra
hoīem
illumi-
nat.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

E
Sacra
ſcṗtura
Quō
ſacra
ſcṗtura
eſt ſpe
culum.

in peccatis obſtinata: ꝙ a deo nō pōt in
corporari. Secundo dicit ꝙ eſt ſpeculū in
quo videt deus: ⁊ qui in ea ſtudet ⁊ proxi
mus. Videtur em̄ in ea deus vt credatur.
pſ̄. Viderūt te aque deꝰ: viderūt te aque.
Oculus em̄ videt: ⁊ nō niſi ꝑ eum videtur.
Sacra aūt ſcriptura oculus eſt in quo ⁊ ꝑ
quem oīa videntur. Ideo nil miruꝫ ſi per
eam videatur deus. Secundo per eum vi
demus noſmetipſos. Similis em̄ eſt ho
mo (vt vult Jacobꝰ in canonica. Jaco. j.)
Cōſideranti vultū natiuitatis ſue in ſpe
culo. cōſiderādo ſcꝫ vnde nati: quales na
ti: ⁊ ad quid nati. Unde nati: quantuꝫ ad
vtilitatem materie vt humiliemur. qua
les nati: quantum ad fragilitatem nature
vt timeamus: ſcꝫ nati immūdi pctō. ad q̄d
nati: quantū ad dignitatem glorie: vt ad
bonū operandū propter eā habendā inci
temus. Contra tamen aliquos qui in ſcri
pturis ſacris nō inueniūt niſi ſubtilitates
infructuoſas ⁊ verba ornata ⁊ ſeipſos nō
vident. De quibꝰ Prouer. xix. Qui tm̄ ver
ba ſectatur / nihil habebit i. nihil de ſpūa
libus diuitijs poſſidebit. Suſpecta ei ſunt
folia ſine fructu: q2 tali veſte ſcꝫ foliorum
induti erant exules paradiſi. Prouer. xiiij.
Ubi plurima verba ibi frequēter egeſtas.
Inde Paulus. j. Cor. ij. Non veni ad vos
in ſublimitate ſermonis. vnde Petrꝰ Can
tor. Scriptura ſacra arbor eſt plures ha
bens fructus q̄ꝫ folia. Folia tamen habet
quibus tegunt promiſſa ⁊ cōminationes
dei. Tertio in ea videt proximꝰ. In lumi
ne em̄ ſtans nō ſolum ſeipſuꝫ ſed etiā qui
iuxta ſunt videt. Eſt em̄ ſcriptura ſacra lu
cerna quedā mittēs de ſe quatuor radios
iuxta quatuor ſenſus literales. pſ̄. Mul
titudo ſonitus aquarū. Nulla em̄ ſcientia
alia ab iſta habet multitudinem ſonituū.
Ipſa eſt em̄ vox de qua Apoc. j. Uox eius
quaſi vox aquarū multarū. Ezech. j. Au
diebā ſonū alarū Cherubin / quaſi ſonum
aquarū multarum: ⁊ quaſi ſonū ſublimis
dei. Cherubin interpretat plenitudo ſcien
tie. Ale eiꝰ ſpirituales ſenſus ⁊ ſublimes.
Eſt ei ſcriptura ſacra abyſſus. de qua pſ̄.
Adaquauit eos velut in abyſſo multa.
Abyſſus em̄ abyſſum inuocat. i. vna eius
intelligentia aliā. Currus em̄ igneus He
lie quatuor habebat rotas. i. ſacra ſcriptu
ra ferēs intellectū ad celeſtia quatuor hꝫ
ſenſus. Eſt em̄ lucerna de qua pſ̄. Lucer

F
Sacra
ſcṗtura
De qua
tuor ſē
tibꝰ ſa
cre ſcri
pture.

na pedibus meis verbū tuū. In qua lucer
na eſt primo teſta litere. Scd̄o oleum mo
ralitas ſcꝫ que mentis oculos magis exhi
larat. Pſ̄. Ut exhilaret faciem eiꝰ in oleo:
hec eſt moralitas. Per hoc ꝙ dn̄s diſcipu
los refecit in ſupcilio montis: intelligamꝰ
ſi volumꝰ refici delicijs eterne dulcedinis
opꝫ nos aſcēdere ad culmē ꝯitatis. Quaſi
lychnꝰ eſt allegoria q̄ aliquantulū aſpera
eſt ſicut lychnus. Durū nāqꝫ videt vt per
Dauid qui abſtulit vxorem Urie intelliga
tur chriſtus. ⁊ ꝑ Uriā qui in illo innocens
fuit: intelligat diabolus. Tamq̄ꝫ ignis eſt
anagogia: q2 ignis ſemꝑ alta petit: ⁊ ana
gogica expoſitio ſemꝑ ad eccleſiā triūphā
tem refert: vt ꝑ hoc ꝙ arca Noe requieuit
in montibus Armenie: deſignatū eſt ꝙ ec
cleſia poſt vite preſentis fluctus requieſcet
in montibus eternitatis. In hac lucerna
Moyſes appoſuit teſtā: qui legis literam
dedit: que neminem ad ꝑfectum adduxit.
Jo. j. Lex ꝑ Moyſen data eſt: ꝓphete ap
poſuerunt oleū qui hoībus predicabāt ar
guendo ⁊ inſtruendo illos: ⁊ ſcripturā ad
mores hoīm ꝯuertebant. Mat. xxiij. Ecce
ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ ſapiētes ⁊c.
Lychnū appoſuit chriſtus: qn̄ dum venit
plenitudo tp̄is venit ad oues q̄ perierant
domꝰ Iſrael: ⁊ de ſe predicta cōpleuit di
cens. Joan. xix. Cōſummatū eſt: qd̄ ſcꝫ fue
rat de me predictū. Ignem poſtea appo
ſuerūt apl̄i ⁊ ſacri expoſitores ⁊ doctores
qui ad triūphantem eccleſiā oīa hmōi re
ferūt: vt queramꝰ que ſurſum ſunt: nō que
ſuꝑ terrā. j. Jo. iij. Filioli nondū apparuit
quid erimus. cū aūt apparuerit: ſimiles ei
erimus. Moyſes potū petenti ꝑplo exhi
buit ſolū aquā: chriſtus matre petente vi
num exhibuit: q2 Moyſes literalem ſen
ſum dedit dn̄s in matre iam incarnatꝰ vi
num delectabile ſenſus interioris litere:
quem de litera fecit ſicut de aqua vinū. Li
tera quippe vna eſt in qua continent tres
ſenſus diſtincti: quaſi ſit trinitas ſenſuum
in vnitate litere. Que ſic differūt: nā lr̄a eſt
palea. ſenſus myſtici granū. Inde Mat.
xij. dicit ꝙ apoſtoli vellebant ſpicas ⁊ ma
nibus cōfricabāt: vt ſepararent medullā
a cortice. In veteri teſtamento nō reputa
batur aīal mundum: niſi qd̄ ruminat ⁊ fin
dit vngulam litere ⁊ ſpiritus. In quo no
tandi ſunt doctores q̄ male rumināt ⁊ fin
dunt ſenſum literalem a myſtico; qui ꝑm

G
Sacra
ſcriptu
ra.
Quō
apō In
deos ſo
la rema
net lra
lis ob
ſeruan
tia legi

Petrum Cantorem iuxta mores ſuos ⁊ vo
luntatem illum leuigantes exponunt. Qui
grauiter peccāt: q2 os dn̄i non ſane ⁊ ſynce
re interrogant. de q̄bus Eſa. dicit. Caupo
nes tui miſcēt aquā vino. Qui em̄ precepta
ſacre ſcripture q̄bus debet auditores corri
gere ad illorū voluntatē emollit: ſenſu ſuo
immixto vinū corrūpit. Unde vinū tuum
mixtū eſt aqua. Eſa. j. id eſt ſacra ſcriptura
praua expoſitione. Scd̄o differūt: q2 litera
legis obſeruata dr̄ fex. Pſ̄. Uerūtamen fex
eius nō eſt exinanita: quia remanet adhuc
apud Judeos literalis obſeruātia legis. ij.
Cor. j. Uelamen poſitū eſt ſuper cor eoruꝫ
vſq̄ in hodiernū diem. Reſpectu huius fe
cis vinū dr̄ ſpūalis intelligētia. de qua Jo.
ij. Uinū non habent. Illi enim adhuc pota
bant fecem iſtā: quibꝰ ait apl̄s. Gala. v. Si
circūcidimini chriſtus nihil vobis prodeſt.
Quam fecem docet abijcere Moyſes vino
myſtico ꝓpinato cū ait. Nouis ſuperuenie
tibus vetera proijcietis. Leuit. xxvj. Prius
quidē manet vinū cū fece mixtū: ſed fece re
manēte in fundo / vinū remanet defecatū.
Sic ſpūalis intelligentia dudū erat mixta
cū fece litere: qn̄ erat tenebroſa aqua in nu
bibꝰ aeris. Et q2 illi antiqui nō guſtabant
vinū defecatū: non poterāt aſpicere niſi in
viſu noctis. Nōne vinū erat mixtū cum fe
ce: quādo Ezechiel non tantū videbat rotā
interiorē: ſed rotā in medio rote: quaſi vinū
ſpūs in fece litere. Sed poſtq̄ꝫ velū tēpli. i.
velamē litere ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deor
ſum: ⁊ ſancti moderni reuelata facie glo
riā dn̄i contemplantur: fex litere reſedit in
fundo: q2 tantū ſubſeruit ſpūali intelligen
tie: ⁊ vinū ſpūs remāſit defecatum. Jo. vj.
Spūs eſt qui viuificat ⁊ caro non prodeſt
quicq̄ꝫ. Sed ſicut fex in fundo conſeruat vi
nū / ſic litera ſpiritū. Eſt em̄ quaſi corpus in
quo eſt ſpūs vite. Hinc eſt ꝙ Judei chriſtū
foris in litera querunt / non intus vbi ſunt
myſteria. Mat. xij. Ecce mater tua ſcꝫ ſyn
agoga: ⁊ fratres tui ſciliꝫ Judei foris ſtant
tantūmodo in litera: ⁊ querūt te ibidem: et
non inueniūt: immo magis elongant. Pſ̄.
Qui videbāt me foras / fugerūt a me. Act.
v. Putas ne itelligis que legis: quaſi dicēs
nō. Legunt em̄ ⁊ nō intelligunt. Intendūt
em̄ Judei cum Eſau foris venationi rerum
temporaliū ⁊ vſurarum: ⁊ domū ſpiritua
lis intelligētie nō intrant. pſ̄. Oculos ha
bent ⁊ non videbūt; aures habent ⁊ nō au
dient. quibꝰ dr̄ Mat. xxij. Erratis neſcien
tes ſcripturā neqꝫ virtutē eius. Sunt enim
pueri Abrae expectantes cum aſino. i. ſtoli
ditate ſua ad radicem mentis: non valētes
in altū aſcendere: q2 in altū allegorie aſcē
dere nō poſſunt. Ideo ſcriptū eſt. Eccli. xxix
In lapide luteo lapidabitur piger. i. per po
pulū gentilē ſcripturarū interioribus vacā
tem cōfundetur Judeus. Diſcipuli em̄ chri
ſti erant intus ⁊ Thomas cū eis. Joā. vlti.
quia in interioribꝰ ſacre ſcripture ambulāt
cum dn̄o: qui benedicūt nō corpus ſed ani
ma ſcripture ⁊ interiora eiꝰ. iuxta illud pſ̄.
Benedic anima mea dn̄o: ⁊ om̄ia que intra
me ſunt ⁊c. Ideo menſa ſacre ſcripture vbi
multa ſenſuū fercula cōtinent: facta eſt Ju
deis in laqueū. pſ̄. Fiat menſa eorum in la
queū. ¶ Secūdo vtilis eſt ſcriptura ad edi
ficandū patientiā. Docet enim ſcriptura pa
tientiā eſſe loricā. Sap. v. Induet ꝓ thora
ce iuſtitiā. i. pro lorica patientiā: qua repel
lunt ⁊ excipiunt ſagitte perſecutionū. Job
vj. Sagitte dn̄i infixe ſunt in me: quarū in
dignatio ebibit ſpm̄ meū: ⁊ ſagitte tētatio
nū. pſ̄. A ſagitta volāte in die. i. a tētatiōe
clara ſicut dies. Hac lorica munitꝰ. has ſa
gittas repulit Tobias: qn̄ ſagitta diaboli
vſqꝫ ad oculos ꝑuenit: qn̄ cecitate ꝑcuſſus
eſt. Sed q2 lorica patientie munitus erat:
hec ſagitta vſqꝫ ad cor eius nō potuit pene
trare: etiā cū parentes eius irriderēt eum:
Scd̄o docet eſſe tectū. q2 Eccl̄s. x. In infir
mitate manuū perſtillabit domꝰ. Indiget
em̄ tectū domus continua reparatione: q2
per omnē rimulā diſtillat aqua pluuie: niſi
ſtatim obſtruatur. Sic patientia eſt ſpūale
tectū que omnes tētationes ⁊ tribulatiōes
ſuſcipit: vt in pace ſint cetere virtutes que
domū conſciētie inhabitāt. Ideo debet cō
tinuo reparari: quēadmodum ſaga cilicina
in tegumēto arce. Sed ſepe iſta patiētia de
beret reparari per ſcripturam ſacrā a prela
tis: ⁊ tamē ipſimet cedūt pluuijs: immo ipſi
doctores qui deberēt reparare iſtud tectū:
ipſi ſunt primi qui veritatē ipſius ſcripture
nō audent tēpore ⁊ loco cōfiteri. Et hoc cō
tingit multis de cauſis. Primo ꝓpter timo
rem. cōtra qd̄ Hiere. j. Ne timeas eos neqꝫ
facies eorū vereraris. Inde Moyſes arguit
a dn̄o. Exod. iiij. pro eo ꝙ ſe voluit excuſare
timens faciē Pharaonis dicens. Quis ego
ſum vt eam ad Pharaonem: ⁊ reducam fi
lios Iſrael de Egypto. Sed Exod. iiij. Ira

H
Sacra
ſcṗtura
Quō
ſcṗtura
patien
tiā do
cet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Predicator. Cauſe multe ꝓpter quas predicator non audet dicere veritatem.

Iuſſus eſt ei dñs pro eo ꝙ lingue tarditatē et impedimentū allegabat. Audacter em̄ eū̄dum eſt in officium predicationis: quoties dñs miſerit. Non eſt qđ timere debeat tāti regis nuntius: regis ſui literas deferēs ſigillo regis cōmunitas. He ſunt litere ſacre pro quarū teſtimonio ⁊ cōfirmatione chriſtus dei character/figura/⁊ imago cruci appenſus eſt. He ſunt teſtamentū quod appēſione tanti ſigilli: ⁊ tāti teſtatoris morte cōfirmatū eſt. Heb.ix. Secūdo ꝓpter cupiditatem tacent veritatē. Deut.xvi. Munera excecāt oculos ſapientū. Hi ſunt qui ne perdant annonā ſuam nō audent dicere veritatē. Hi ſunt Iudas qui ne perderet pēſionem: fecit vt interimeretur veritas. Fictus eſt qui videtur ſapientiā querere vel infundere: ⁊ tamē ex corde querit diuitias. Greg. In doctrina ſua mortē inuenit: qui in verbis vite vitā nō queſiuit. Tertio ꝓpter adulationē. Oſee.iiij. Peccata populi mei comedent: ⁊ ad iniquitatem eorū ſubleuabunt animas eorū. Hi ſunt qui ne magnatibus diſpliceant: veritatē abnegant. Hi ſunt venditores olei ad quos mittūtur fatue virgines: que oleū adulationis pro ſuis querūt operibus remunerādis: qui oleū veritatis vendunt precio deperdite veritatis. Quarto propter ignorantiā predicatorū. Qui natare neſcit/non debet paſſui profundo appropinquare. Sic qui non eſt in ſcripturis doctus nō debet paſſus ſacre ſcripture difficiles predicare: ne forte inuoluat profunditate ſermonis. Quia em̄ Moyſes nondū erat doctus in agēdis diuinis: ideo cū vult accedere ad viſionē illam magnā que erat in rubo videndā dictum eſt ei: ne appropies huc. Inde preceptum eſt Ezechieli volumē comedere priuſꝗ̄ predicaret. Ezechiel.iij. Comede volumē iſtud ⁊ loq̄re filijs Iſrael. Rectus ordo. Prius quidē incorporare per ſcientiā: et poſtea de plenitudine alijs eructare per doctrinā. j. Timo.iiij. Attende tibi ⁊ doctrine qualiter doceas. pš. Spiritu principali confirma me: et tunc docebo iniquos vias tuas. j. Eſdre.iiij. Memores ſumus ſalis qđ comedimus in palatio regis: id eſt ſapientie quā audiuimus in ſcholis. memores ſcꝫ ad docendū ⁊ multiplicandū ſcientie talentū. de quo Sap.vij. Quā ſine fictione didici primo: et poſtea ſine inuidia cōmunico. ¶ Tertia ſcripture vtilitas ꝙ cōſolatur tribulatos. Ideo ſubdit apoſtolus: vt per patientiā ⁊ conſolationē ſcripturarū ſpem habeamus. pš. Tribulatio ⁊ anguſtia inuenerunt me: quādo eas non querebam: Sed ſubditur remediū cum dicitur. Mandata tua meditatio mea eſt. i. tunc meditatio mandatorū que in ſcriptura cōtinetur/ eſt mihi in adiutoriū. Nec mirum ſi ſcriptura conſolationē inducit. Primo q: ſponſus cōmuniter delectatur ⁊ conſolatur in ſponſa. Veritas autē ſcripture eſt ſponſa noſtri intellectus. Sapiē.viij. Queſiui eam mihi ſpōſam aſſumere: ⁊ amator factus ſum forme illius. Sicut enim noſter affectus cum omni falſa voluptate fornicatur: ſic intellectus noſter cū omni alia vana ſcientia: que ad iſtā non ordinatur. Scientia enim legū humanarū quaſi meretrix queſtuaria proſtat pro tēporalis lucri mercede: licet ſit ſpecioſa quātum ad verbi ſplendorem. Similiter ſcientia mūdana provano fauore ⁊ aura populari proſtat. Hiero. Philoſophus popularis auro vile mancipiū. de qua. j. Cor. viij. Scientia inflat. Sed veritas ſacrorum eloquiorū gratuita eſt. Eſa.lv. Om̄es ſitiētes venite ad aquas: ⁊ qui non habetis argentum ⁊c. Qui autē preponunt leges ſacre ſcripture: hi ſunt Naamā Syrus: q̄ Iordanē. i. ſacram ſcripturam contēnens: Farfar ⁊ Abana fluuios Damaſci. i. mūdanas ſcientias preferebat: cum tamen ſint multipliciter ſacre ſcripture preferende. Nam lex diuina immaculata eſt ⁊ conuertens aīas: hec occaſionaliter ſubuertit propter ſubtilitates nimias: que in iure reprobari debēt. Secundo q: illa terrena: iſta celeſtis deſurſum deſcendēs a patre luminum. Iaco.ij. Illa mobilis mutatur ⁊ arctatur ſm̄ mutationes temporū: lex autē dei manet ineternum. Pš. In eternū dñe verbum tuū permanet in celo. Hiere.ij. Duo mala fecit populus meus. Me dereliquerūt fontē aque viue: ⁊ edificauerunt ciſternas que cōtinere non valēt aquas: quia mutātur iura ſm̄ mutationes hominū ⁊ temporū. Tertio q: ſacra ſcientia eſt lympida ⁊ pura. Sapien. vij. Sapiētie emanatio eſt claritas dei ſyncera: candor lucis eterne: ſpeculum ſine macula. Econtrario ſapientia mundana eſt aq̄ turbida. Hiere.ij. Quid tibi vis in via Egypti: vt bibas aquam turbidam? Quarto q: ſacra lex pacifica eſt ⁊ q̄eta. Eſa. viij. Aque ſiloe que fluunt cum ſilentio. pš. Pax multa diligentibus legem tuam. ecōtrario iſte

R Sacra ſcriptura Quō ſacra ſcriptura cōſolatur tribulatos.

Z Sacra ſcriptura De differentia ſcientie diuine ⁊ mundane.

tumultuoſa plena ranis. Pš. Dedit terra eorum ranas. Quinto ſacra ſcriptura ſolidam veritatem oſtendit: ſecularis vero vel decipit vel in nube et mari oſtendit. Unde nunc multi fabri ferrarij vadunt ad Philiſteos. i. ad ſeculares et litigioſas ſcientias: vt exacuant ferrum ingenij ⁊ eloquentie inſtrumenta. j. Regū.xiij. Malentes in fabrica Philiſtinorū ferramenta ſua exacuere: ꝙ in fabrica ſacre ſcripture: qui cuꝫ in alijs ſcientijs fere totum tēpus expendant: modicum tempus: feces ſcꝫ ſenectutis theologie reſeruant. ij. Machab.ij. Stultū eſt ante hiſtoriam effluere: et in ipſa hiſtoria ſuccin[illegible]. Alie enim ſciētie ſunt quaſi proemiū ad principale negotium ſalutis qđ eſt theologie: ad quod multo tempore quaſi om̄es currunt negligentes ſcientiam ſalutis. de quibus Ruth.ij. Ne tranſeas ad agrū alienum. Multi nihilominus preclari ingenij trāſeunt ad agrum Iuſtiniani dicentes domino. Recede a nobis: ſcientiā viarum tuarum nolumus. Ac ſi dicerent cū Iudeis. tu diſcipulus illius ſis. ſ. chriſti: nos diſcipuli Iuſtiniani ſumus. Et hoc maxime contingit in noſtris iuuenibus prelatis: qui cum deberent ſcire ſacrā ſcripturam et predicare: ad leges trāſeunt/vt bona tēporalia cōſeruent: et animas in infernum ire dimittāt. Saccus plenus furfuris: vix aut nunꝗ̄ poteſt quicꝗ̄ ſimile ſuſcipere. Noſtri ergo prelati non deberēt iſtis ſecularibus negotijs et ſcientijs hmōi implicari: nec ſugere aut lactare mām̄as Egyptie: quas Moyſes lactare noluit. vt dicit Ioſephus. Sed matris ſue ſcilꝫ eccleſie. que mām̄e ſunt ſacre ſcripture. Sūt enim aque Egyptiorum in ſanguinem cōuerſe. Qui ſanguinē iſtum lambunt: de ſanguine vidētur viuere: cum tamen prohibitum ſit comedere ſanguinē. Si ergo tulimus farinam de Egypto conſperſam ſecularis ſcientie et in pallio veteris cōuerſationis: ceſſare debet poſtꝗ̄ ventum fuerit ad mām̄am ſacre ſcripture. Unde de hac ſcientia mundana dicitur in Pš. Quoniā non cognoui literaturam. i. ſcientiam legum et mundanarū aliarum: quas bonum eſt ſcire ſed non vt vxorem intellectus habere quod eſt cognoſcere: vt vxor talis cognoſcatur: dum proles ⁊ fructus temporaliū in ea queritur. ideo dicit quoniam non cognoui literaturam. Non dicit quoniam non habui: ſed non habui vt vxorem ſed vt ancillā: quia tales ſcientias pertrāſire licet. Sed ad eas ſicut ad ſponſas declinare et ibi permanere periculoſum eſt. Cogitare em̄ ſemper de mundanis et nihil de ſalute ſua: valde pernitioſum eſt. Propter hoc Magi declinantes ad Herodē non ſteterūt ibi: ſed cito diſceſſerunt/cum interim non viderent ſtellam. i. gratiā vel ſpiritualem intelligentiā. Ideo dicitur Iudicū. v. Qui percuſſerit Cariath Sephor (que interpretatur ciuitas literarū: vel potius litere ciuitatum: per quas ſcꝫ reguntur ciuitates) dabo ei Aram filiā meam. i. ſpiritualē intelligentiā. Datur enim ei qui per cōtemptum percurrit ſcientias ſeculares. Olim em̄ cornua Moyſi ſtabant in capite. i. duo teſtamenta ſcripture ſacre in capitibus prelatorum eminebāt: nunc auulſa cornua portant reliquiarum portitores ad deoſculandum vt dicitur: quod tamen fabuloſum eſt cornua hmōi eſſe. Sic officiarij prelatoruꝫ portant ea auulſa: dicentes ſe eſſe doctores et ſufficientes ad conducendū populum in viam ſalutis: et habere vtrāꝗꝫ teſtamenti doctrinā. quod tamē fabuloſum eſt. Sexto ſm̄ Guil. Pariſieñ. Cetere ſcientie a ſacra ſcientia ſunt anus decrepite deformes: terrenorum conſideratione curue: ⁊ infructuoſa eloquentia tumide et inflate. Diuina ſapientia puella eſt humilitate eloquij gracilis: ſupernorum conſideratione rectiſſima: ⁊ omnino nihil habens terreni coloris. Ue illi qui amore tante ſpecioſitatis non capitur. Ue illi qui anus iſtas deformiſſimas ei pretulerit: ſine qua non eſt calefactio. pš. Ignitum eloquium tuum. Et Deut.xxxiij. In dextera eius ignea lex. Mortui enim ⁊ frigidi ſunt qui in finibus huiuſmodi vetularum dormiūt: et (vt verius dicam) putreſcunt. Ideo prohibitum eſt Deutero.xx. Non ſuccides arbores fructuoſas ad faciēdas machinas. Arbores fructuoſe ſunt preclara ingenia in artibus liberalibus erudita et exercitata: que facile poſſunt proficere in ſacra ſcriptura. Machine ſunt aduocatorū lingue: quia machinis ciuitates impugnantur. ⁊ linguis aduocatorum malorum turbantur. Ideo pš. Precipita dñe et diuide linguas eorum: quoniā vidi iniquitatem ſupportatam ⁊ contradictionem in ciuitate. Ideo apl's. j. Cor. vj. iubet ad huiuſmodi officia ſecularium cauſarum conſtitui contemptibiles qui ſunt in eccleſia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

M
Sacre ſcripture.
Quō ſcripture ſacre eleuant hoīem in ſpem eternorum.
N
Sacra ſcriptura.
Quib⁹ debent abſcondi eloquia dei.

¶Quarta vtilitas eſt ꝙ eleuat in ſpē eternoꝝ. Sicut em̄ ad pacē tēporalē dirigit ſciē
tia iuris: ſic ad pacē eternā ſcripture ſacre
ſciētia. Ideo dicit Apl's: vt per cōſolationē
ſcripturarū ſpē habeam⁹. Eccli. xxiiij. Qui
elucidāt me vitā eternā habebūt. Et ſi dica
tur quō doctorib⁹ tale premiū ꝓponitur vt
elucidēt doctrinā ſcripture: cū vnus eoꝝ di
cat. In corde meo abſcondi eloquia tua: vt
nō peccē tibi. Si ad vitādū pctm̄ abſconde
rit eloquia dei: quō ꝓmittitu[r] [p]remiū eis
qui ea ꝓponūt in publicū? Reſpōdetur ꝙ
ſacramentū ſcripture ſacre debet abſcondi
propter multa. Primo ꝓpter canes. i. here
ticos qui detrahūt ei. Pſ. Redime me a ca
lūnijs hoīm ⁊c. Sic em̄ heretici mām̄as ec
cleſie que ſunt ſacra ſcriptura ſtringunt. vt
dicit Cātor Pariſ. ꝙ pro lacte ſanguinē eli
ciūt: ⁊ aquas vnius moris quibus debere
mus ambulare in domo dei cū cōſenſu/ fa
ciunt aquas cōtradictionis: quibus et ſibi
inuicē cōtradicūt ⁊ deo ⁊ ipſis aquis. Pſ.
Cōuertit flumina eoꝝ in ſanguinē. i. in car
nalem ſenſum ⁊ expoſitionē. Inde rogabat
Pſ. Iuxta eloquiū tuū da mihi intellectū:
nō infra nō cōtra: nō ſupra: ſicut illi qui vo
lāt cū Simone mago: q̄ volādo poſuerunt
os in celū: ⁊ lingua eoꝝ trāſiuit in terra: qꝛ
fauore terreno de ſcripturis tractant. Me
lius eſſet eis cū beato Martino celū reſpi
cere ꝗ̄ in celū os ponere. Mat. xv. Nō eſt
bonū ſumere panē filioꝝ ⁊ mittere canib⁹.
Scd̄o ꝓpter porcos. i. lubricos q̄ immūde
viuēdo cōculcāt verbū dei. Mat. vij. Noli
te mittere margaritas ante porcos. Eloq̄a
em̄ dn̄i caſta: vas caſtū ⁊ mūdū requirunt.
Nec em̄ deus vinū illud nouū in vtres ve
teres ⁊ fetidos immitteret. Hierony. Ama
ſciētiā ſcripturarū: ⁊ carnis vitia non ama
bis. Tertio ꝓpter incapacitatē et ruditatē
auditoꝝ. Ideo preceptū eſt in lege Exo. xxi.
vt operiatur os ciſterne: ne bos vel aſinus
cadat i ipſam. Sacra ſcriptura ciſterna eſt:
cuius interiora ſecreta nō debent bobus ⁊
aſinis aperiri: ſed potius per ſimplicē expo
ſitionē aliqualiter operiri. Alias ſi ꝑ ſcru
pulū erroris ibi periclitenṫ ⁊ cadāt: de mor
te ⁊ dānatione tenebitur qui eis delinquē
di occaſionem dediſſe videtur. Quarto pro
pter aſſiduitatē ne vileſcat. Augu. ſuꝑ epi
ſtolā ad Heb. Predicatio ſi rara ſit/ nō ſuf
ficit: ſi aſſidua/ vileſcit. Quinto ꝓpter obſti
nationē illoꝝ quibus exhibetur doctrina.
Caſſiodorus. Gen⁹ obſtinationis eſt obſti
natis predicare. Inſanū eſt rigare petrā vt
molleſcat. Propter qđ ablata eſt intelligē
tia ſcripturarum Iudeis ⁊ data gentibus.
Mat. xxi. Auferetur a vobis regnū. i. ſcri
ptura per quā habetur regnū: et dabiṫ gē
ti facienti fructus eius. Act. xiij. Quia repu
liſtis verbū dei: ⁊ indignos vos iudicaſtis
vite eterne: ecce cōuertimur ad gētes. Sic
Iacob ſurripuit benedictionē Eſau: et obti
nuit primogenita ſua: vt ꝑciperet heredita
tē celi. Eſaie. ix. Verbū dn̄i miſit in Iacob. i.
in apl'os ⁊ alios diſcipulos a quibus rece
ptū eſt: et cecidit in Iſrael: qꝛ nō ſeruatur a
Iudeis ipm̄ repellētibus. ¶ Quinta vtili
tas eſt iocunda diuine maieſtatis collauda
tio. Sicut enim ſacra ſcriptura laudatur a
dn̄o. iuxta illud Pſ. In deo laudabo v̄bū:
in dn̄o laudabo ſermonē: ſic ſacra ſcriptura
vbiq̄ laudat dn̄m. Laudāt em̄ opera arti
ficē ſuū. Opus em̄ dn̄i eſt ſcriptura ſacra.
Eſa. i. Os em̄ dn̄i locutū eſt. Pſ. Semel lo
cutus eſt deus: duo hec audiui. Duo em̄ te
ſtamēta ex vno ore dei ꝓceſſerūt: hec enim
eſt vox dn̄i cōfringētis cedros. i. ſupbos: ſe
cās eos medios vt ad coꝛ poſſit verbū ꝑue
nire. Hoc eſt verbum Salomonis qđ obſer
uabat dicēs Eccl's. viij. Ego os regis obſer
uo. Ac ſi diceret. Alij obſeruent ſtellas: alij
auguria: alij alias vanitates ⁊ inſanias fal
ſas: vt ex eis ſue vite cōſulāt: ego os regis
obſeruo. i. ſcripturā per quā mihi omne qđ
neceſſariū ⁊ ſalutare eſt loquitur rex regū.
De quo Eſa. viij. Nūq̄d nō populus a deo
ſuo requiret viſionē ꝓ viuis ⁊ mortuis: ad
legē magis et teſtimoniū. ſ. requiret: ꝗ̄ ad
diuinos ⁊ phitones? Eſa. xxx. Ve filij deſer
tores vt faceretis cōſiliū ⁊ nō ex me: vt or
diremini telā ⁊ nō ſm̄ ſpiritū meū. Et ſeq̄
tur. Et os meū non interrogaſtis. Propter
qđ ſubdit apl'us Paulus in epiſtola. Deus
aūt patiētie ⁊ ſolatij. i. qui per ſcripturā do
cet patiētiā: et per eā nos cōſolatur: det vo
bis idipſum ſapere in alterutrū ſm̄ Ieſum
chriſtū: vt vnanimes vno ore honorificetis
deū ⁊ patrē dn̄i noſtri Ieſu chriſti. Ab ipo
em̄ procedit iſta ſapientia et intellectus: et
nō ab alio. Eſt enim māna qđ pluebat dn̄s
antiquis patribus: ſed q̄bus volebat. Sūt
inſuper horrea frumenti que aperit verus
Ioſeph in Egypto huius mūdi ad neceſſi
tatem populi: ſed quibus vult. Eccl's. i. Ad
locū vnde exeūt flumina ſcripture. ſ. a deo:

O
Sacra ſcriptura.
Quō ſcriptura ſacra docet laudare deū.

reuertuntur per laudem ⁊ gloriā ipſius: vt
iterū ab eodē fluant. Propterea iubet apl's
gētiles laudare deū pro doctrina ⁊ ſcriptu
ra que a Iudeis tranſiuit ad eos: vt ptꝫ ex
allegato pluries pſalmo in eadē epiſtola.

¶Sermo. xv. in ordine. et primus de
ſancto Nicolao per thema.

A
Hereditas.
Tres cōditiones req̄ſite ad hereditatē celi percipiendā

Et vos ſimiles
hoībus expectātibus dn̄m
ſuū: quādo reuertatur a nu
ptijs. Luce. xij. In q̄bus ver
bis ꝓpoſitis dn̄s tres cōdi
tiones deſignat requiſitas ad hoc ꝙ eius
po[ſſi]deaṫ hereditas. Prima tangiṫ cum di
citur. Vos ſitis ſimiles hoībus. hec eſt māſ
ſuetudo. Nā Ariſto. i. Politice dicit ꝙ ho
mo eſt aīal natura manſuetū. Ideo contra
hoīs naturā eſt ꝙ ſit in eo crudelitas. Hoc
em̄ magis accedit ad naturam bruti. Ideo
inſtar beati Nicolai qui a crudelitate mor
tis iuuenes eripuit/ ſitis ſimiles hoībus. i.
manſueti. qꝛ Pſ. Manſueti hereditabunt
terrā. Scd̄a tāgitur cum dr̄. Expectātibus
dn̄m ſuū. Oportet em̄ eſſe expectātes ſicut
qui habēt gratiā expectatiuā ſuper aliquo
magno beneficioꝝ collatore: oportet ꝙ ex
pectēt tēpus vacationis beneficij. Dn̄s aūt
ſingulis dedit gratiā expectatiuā futuri be
neficij: ⁊ hoc gratis. nec oportet tēpus va
cationis expectare: quia in paradiſo locus
vni⁹ non impedit alteri⁹ locū. Vacauerunt
tn̄ multe prebēde in celo per ruinā angeli
cam. Si ep̄s aliquē vocaret ad prebēdas/
cito curreret. Chriſt⁹ aūt vocat ad has pre
bēdas ꝓ pauco precio ſcꝫ ꝓ bonis operib⁹
et tn̄ nemo vult ꝓ hmōi operari. Qui autē
operabaṫ pro illis habendis dicebat illud
pſ. Expectās expectaui dn̄m: ⁊ intēdit mi
hi. Quia vero multi expectāt mūdanos ho
nores ⁊ premia: ⁊ hic querunt ſuā remune
rationē: ideo ſubdiṫ tertia cōditio ꝙ ſcꝫ ex
pectet eū qn̄ reuertaṫ a nuptijs. Poſtq̄ em̄
dn̄s i nuptijs gauiſus eſt ⁊ multa expoſuit
poſt hoc ponit rationē cū ſeruis ſuis ſuper
villicatione ⁊ debitis eoꝝ. Sic poſtq̄ ſe to
tū expoſuit ad ſibi cōiungendū inſeparabi
liter naturā humanā oportebit cū eo cōpu
tare de honoribus/ dignitatib⁹/ ſciētia/ elo
quentia/ diuitijs et alijs donis gratuitis.
Multi em̄ nūc bene expectāt eū: cū eis ape
rit manū. pſ. Cōfitebiṫ tibi cū benefeceris
ei. Sed quādo veniet dn̄s a nuptijs ad iu
diciū ſtricte cōputabit cū illis. Diciṫ enim
Prouer. vij. Abijt via lōgiſſima ſcꝫ in celū.
ſacculū pecunie ſecum tulit ſcꝫ ſuā humani
tatē. in die plene lune reuerſurus. i. qn̄ ele
ctis plena erit eccleſia: ⁊ tunc a ſingulis ra
tionē requiret. Vel ſacculū pecunie. i. Ma
riam: que fuit ſacculus in quo poſuit dn̄s
oēs theſauros ſuos: vt i illo ſacculo nos in
digētes requiram⁹ de theſauris altiſſimi.
Vt igiṫ de eis participemus: dicam⁹ Aue.
¶Expect[ād]us eſt dn̄s ad tria. Prīo ad cor
poris ſuſtentationē: vt pulli parentes expe
ctāt nec nidū exeūt: cōtenti cibo quē eis pa
rētes adminiſtrāt. Sic a deo expectare de
bem⁹: nec nidū fidei chriſtiane: nec mādato
rū eccleſie exire debem⁹ vt tēporalia acq̄ra
mus. pſ. Oīa a te expectant: vt des illis ci
bū in tp̄e opportuno. Sed dicet aliq̄s. Ero
ergo otioſus: et nihil operabo: expectās ꝙ
dn̄s mihi miniſtret cibū. Ad hoc dr̄ ꝙ hoc
non vult dn̄s. Bern̄. Piger a deo ſibi credit
ſubueniri: qui in hoc mūdo vigilare ꝓcepit.
vult em̄ dn̄s laborē tuū. Pſ. Vides qm̄ tu
laborē ⁊ dolorē conſideras. Et quantūcūq̄
laboraueris et ſolicit⁹ fueris de neceſſarijs
habēdis/ ſi mādata dei ⁊ eccleſie nō fueris
tranſgreſſus: nidū tuū nō exiſti. i. ab alieno
ꝗ̄ a deo nō queſiuiſti. Sed ſi pro tp̄alibus
acquirēdis mendacia/ periuria/ furta/ rapi
nas/ adulteria ⁊ ſimilia cōmiſeris: nidum
tuū exiſti. de quo Iob. xxix. In nidulo meo
moriar. i. ad tēporalia non tranſibo ꝓpter
diuitias acquirendas. Sic nec exiuit Nico
laus: nō querēs per mēdacia a populo ſuo
frumēta ad ſatiandū eius famem: ſed preci
bus ꝓmittēdo tantūdem reddere in portu
ad quē tendebāt ſperās in diuino auxilio.
¶Scd̄o expectādus eſt ad cōputandū. Si
cut receptores dn̄oꝝ facere ſolent in termi
no anni. Si em̄ alicui eſſet aſſignata dies
aduētus dn̄i ſui: in quo ſub capitali ſenten
tia haberet reſpōdere de oīb⁹ factis ſuis et
expenſis: ⁊ neſciret diē illā neq̄ horā: nec ci
bis nec potib⁹ vacaret: ſemꝑ ſolicitus quō
reſpōdere poſſet. In iudicio v̄o dei dies aſ
ſignaṫ nobis: non ad caput perdendū tan
tum/ vel hereditatē terrenā: ſed ad perden
dū corpus ⁊ animā ⁊ hereditatem eternā ſi
male egerimus: ⁊ neſcimus diē vel horam.
Inſanus eſt ergo qui illā diem non preco
gitat ⁊ delicijs vacat. Luc. xij. Eſtote ⁊ vos
parati: qꝛ qua hora nō putatis filius hoīs
veniet. Sic autem expectauit Nicolaus/ ꝙ

B
Expectare.
Ad tria expectādus eſt dn̄s.
C
Acidia
Pigro nō ſuccurriṫ a dn̄o.

Universidad de Deusto Biblioteca

nunꝗ delicijs vacauit: immo a papilla ce-
pit ſumma promereri gaudia. Non ſic eum
imitant multi: qui expectant dn̄m ſicut mo
nachi abbatē comedēdo ⁊ deliciando. Cogi
tent tales ꝙ porcus vel bos verſus natale
pinguis efficitur: merito de morte eiꝰ citius
tractatur. Sic Mat. xxiiij. In diebus Noe
erant ante diluuiū comedentes ⁊ bibentes
et ad nuptias ducentes: et ſubito venit ira
dei ⁊ diluuiū ⁊ tulit omnes: ita erit aduen
tus filij hoīs. ¶ Tertio expect[illegible]ius eſt ad
anime retributionē: vt mercenarius merce-
dem pro labore expectat. Hoīes de nuptijs
veniētes ſolent eſſe ſuis amicis iocūdiores
et largiores: ideo cito quod volūt ab eis im
petrant. Inimicis autē eorum crudeliores:
ſunt em̄ vino pleni. Sic dn̄s de ſupnis nu-
ptijs adueniēs facturus eſt. Pſ. Excitatus
eſt tāꝗ dormiens dn̄s: ⁊ tanꝗ potens cra
pulatus a vino: ⁊ percuſſit inimicos ſuos i
poſteriora ⁊c. Oportet ergo eum expectare
non vt inimicos/ſed vt amicos. Quēadmo
dum fecit Nicolaus: qui eum diu expectās
tanta ab eo obtinuit vt non ſolū pro ſe ma
gnitudinē glorie: ſed etiā multitudinē mi-
raculorū infinitam ad auxiliū ⁊ ſubſidium
peccatorū meruerit. Ideo vt eum imitemur
nobis dicit. Et vos ſimiles hominibus ⁊c.
¶ Apoſtolus. j. Cor. iiij. dicit oīa quecūqꝫ
habemus/a deo illa accepiſſe. Quid em̄ in-
quit habes quod nō accepiſti? Ita vt bona
nature/fortune/⁊ gratie: oīa ab eo ſuſcepe
rimus: de quibus corā deo ratio reddenda
eſt. Quidā vero hanc rationē reddere ſuſce
perunt ad vnū terminū: vt qui in infantia
decedūt. Alij ad duos: vt in iuuentute mo-
riētes. Alij ad tres: vt moriētes in virili eta
te. Alij ad quatuor: vt moriētes in ſenectu-
te. Quia igit beatus Nicolaus obijt ſenex:
ideo ſibi credita accepit ad quatuor termi-
nos: quare in preſenti ſermone dicemꝰ qua
liter ſe preparauit ad reddendā rationē co-
rā deo in ſingulis terminis de ſibi a deo cre
ditis. ¶ In infantia ergo accepit a deo pri-
uilegiū maxime gratie. Poſt baptiſmum
quidem ſignū maxime virginitatis/caſtita
tis/⁊ abſtinētie. Ut ſcꝫ cū infans eſſet/vbe
ra matris nō niſi ſemel quarta ⁊ ſexta feria
cōtingeret. In qua etate multum videtur
ſe preparaſſe ad rationē reddēdam. Primo
cuſtodiendo theſaurū ſibi datum ne perde-
ret. Data enim erat ſibi caro/ſed mundata
per baptiſmū: quam vnxit myrrha amari-

D Nico-laus. Quō ad qua tuor ter minos beatus Nicola us rō-nē red-didit?

E Nico-laus. Quō cuſtodi uit the ſaurū virgini tatis.

tudinis penitentie/ieiunando tunc bis in
hebdomada/preſeruādo eam a putredine
luxurie. In quo dānantur miſerrimi qui di
cunt ſe non poſſe continere. infantia em̄ Ni
colai eos condēnat. Si ſubtraherent ligna
foco ſicut fecit beatus Nicolaus: ⁊ exemplo
eius cōdirent ſuū corpus myrrha peniten-
tie/omnē luxurie tentationem ſuperarent.
Paruus em̄ dolor facit obliuiſci aut dimi-
nui letitiā maximā. Eccli. xj. Malitia vniꝰ
hore obliuionem facit luxurie maxime. Un̄
in vitis patrum. cū quidam tētaretur a ſpi
ritu fornicationis ponebat digitos ſuos in
igne: ⁊ cū combureretur non poterat ſuſti-
nere. Tunc dicebat. Quomodo fornicabor
vt pro fornicatione ſuſtineam ignem perpe
tuū: quādo in ſolis digitis nec ad momen-
tum pati valeo ignem tēporalem: Contra
tales adducetur beatus Nicolaus in teſti-
moniū. Dicunt em̄ ſe non poſſe abſtinere a
cibis inflāmātibus eos: quibꝰ dicetur. Iſte
infans abſtinuit adhuc impotens: ⁊ tu po-
tens ⁊ virilis abſtinere non potuiſti? Scdo
ſe preparauit ad reddēdam rationē multi-
plicādo theſaurum dn̄i ſui. Ab infantia em̄
theſaurizare cepit dn̄o cū dentibus. Sicut
faciunt Lōgobardi quādo ſunt ad ꝓprios
ſumptus. ꝗ diues/ꝗ auarus fuit beatꝰ Ni
colaus: quādo ſic iuuenis bonorū operum
fuit theſaurarius. Uult em̄ Ariſt. iiij. Ethi-
corū. ꝙ auaritia quāto in homine ſene ſene
ſcit: tanto iuueneſcit. Quanto igit putatis
auaritiā bonorū operum in eo creuiſſe: qui
ſic a iuuentute auarus eſſe inchoauit? Pro
qua cōpenſanda nunc videtur miraculorū
multitudo quaſi infinita: ſicut in collecta
eius canit eccleſia. ¶ Sed dicet aliquis. Si
beatus Nicolaus laudatur de auaritia bo
norum operum nunquid iuuenis ſimiliter
laudari debet exemplo eius: et ſimiliter de
auaritia temporaliū ſicut ⁊ ſpiritualiū? Et
videt ꝙ non. qꝛ radix mali in omni adole-
ſcente dānabilis eſt. Radix aūt omniū ma-
lorū eſt cupiditas. j. Timo. vj. ergo. Dicitur
primo ꝙ adoleſcēs magis laudādus eſt de
auaritia bonorū operū ꝗꝫ de prodigalitate
et effuſione: qꝛ non poteſt adoleſcēs multa
opera feciſſe/aut multā doctrinā hauſiſſe
vnde prodigus fiat. Primo em̄ oportet ſtu
dere cū magno labore: poſtea doctrinam ef
fundere. Primo haurire aquā de puteo ſa-
piētie qui altus eſt: ꝗ eam alijs effundere.
Paruus inſtitor vel mercerꝰ tenere bācam

F Auari-tia. Auaritia ſit in iuue ne lau-dabili-ꝑ digali-tas?

[illegible]dum poteſt. Sed cū (iuxta illud Heſter
x.) paruus fons creuerit in fluuiū et in lu-
cem ſolēqꝫ cōuertetur: tunc iā ſenex poterit
illā effundere. Et ad hāc iuuenū auaritiam
debēt refamiliari rectores reipublice: vt iu
uenes diſcāt ſcꝫ reformari bonis moribus:
qꝛ ſicut corpus ſequit vt plurimū aīe affe-
ctiōes ⁊ ſcḋm eas diſponitur: ſic ſcḋm directio
nem aīe bene diſpoſite tēporalia optime di
rigūtur. Dicit ſcḋo ꝙ auaritia in iuuene q̄
eſt tēporalium/excuſabilior eſt ꝗ ꝓdigali-
tas eorū: quia ꝓdigalitas nutrit luxum et
voluptatē: ad quā maxime ꝓcliuis eſt ado-
leſcentia: ideo magis contraria bone vite ⁊
minꝰ ſanabilis in iuuene. Facilius em̄ laxa
tur venter durus ꝗ reſtringat laxatus dy
ſenteria. Tertio qꝛ ſibi cōmiſſum officiū in
tali etate ſtrenue gubernauit ad magnificē
tiam ⁊ honorē dn̄i ſui. Dedit em̄ nobis dn̄s
officium regēdi terrā corporis noſtri: ⁊ ma-
nutenēdi eā in obedientia ſua: vt faciamus
in ea iudiciū ⁊ iuſtitiā. Sic btūs Nicolaus
corpus ⁊ aīam ſuā ab infantia ſua fecit ſub
di dn̄o ſuo: et ad honorē ipſius maximā in
eis iuſtitiā faciebat. iuxta illud pſ. Honor
regis iudiciū diligit. Modo vero de cuſto-
dia corporis rara eſt opinio: niſi forte apud
magnates: qui magnā habent pro corpore
ſuo cuſtodiā: ſed de anime cuſtodia nullum
eſt verbū. Plures inueniuntur corporis cu
ſtodes: ſed nulli aīe. ¶ Hanc aūt diſciplinā
accepit ſibi Nicolaus duplici ex cauſa. Pri-
mo ne contra ſpiritū eius ſequeretur rebel-
lio. A carne em̄ incipit tētatio: vt patuit in
primis parētibus. Geneſ. iij. Et in chriſto.
Mat. iiij. Ideo illic incepit Nicolaus forti
ficare caſtellū vbi erat periculū. Secūdo qꝛ
vulgo dicit: mane ſurgere facit optimā die
tam. Can. vij. Mane ſurgamus ad vineas
Ideo mane iuuētutis cepit penitentiā face
re: vt poſſet inde facilius vite dietam con-
ſummare. Eccli. xxxix. Iuſtus cor ſuū tradi
dit ad vigilandū diluculo ⁊c. ¶ Sed queri
poſſet vn̄ potuit tāta ſanctimonia/⁊ tantū
gratie priuilegium in hoc infante inueniri:
vt tā magnifica abſtinētie opera faceret: cū
etiam oēs qui baptizātur infantes (vt do-
ctores dicunt) equalem gratiā baptiſmalē
conſequātur? Reſpōdet primo triplici hoc
ratione potuiſſe fieri. Primo ex diuino in-
ſtinctu quo tūc agebatur infans: vt videre
tur qualis eſſet futurus qui ſic abſtinēs in
infantia iā videbatur in ſupernis delecta-

G Nico-laus. Quō potuit habere illud do nū abſ-tinētie i ſua in fātute.

ri. Eſaie. xj. Delectabitur infans ab vbere.
Dum enim pendebat ad vbera matris aſpi
rabat ad mēſam eterni patris. Propheta-
bat in cunis qualis eſſet in celis. Qui iam
terrenas delicias abnuebat: quaſi ad cele-
ſtes aſpirabat. Prophetabat in cibo liqui-
do/ſcꝫ lactis materni: quid acturus eſſet in
ſolido cibo chriſti. Bene em̄ viuebat anteqꝫ
ſciret viuere: qui ieiunabat anteqꝫ ſciret cō
edere. ⁊ docebat alios/non doctus ab ali-
quo. Er[illegible]ſcant ergo ſenes frangere ieiu-
nia: que o[illegible]ſeruabat beatꝰ Nicolaus in eta
tis teneritudine: qui per hoc ꝙ aſpernaba
tur vbera nature/ſignabat ſe aſpirare ad
vbera gratie. pſ. Exitus matutini ⁊ veſpe-
re delectabis. i. ſi in exitu matutine etatis
que eſt infantia vel pueritia delectaberis i
dn̄o: conſequens eſt vt in ſenectute delecte-
ris in eo. quāto magis qui iā in matutina
etate tante delectationis preſagium fecit.
Secūdo hoc potuit eſſe ex merito parentū:
qui (ſcḋm ꝙ ſcribitur in eius legenda) erant
deo deuoti: dn̄m rogātes vt eis donaret ſo
bolē: qua deus ipſe venerari poſſet. Ideo li
cet in baptiſmo ex merito chriſti tantūdem
habuerit ex gratia quantū ceteri infantes:
tamē propter merita ⁊ deuotionē parentū
potuit ſuperuenire iſtud gratie priuilegiū.
Erat em̄ filius non tam nature ꝗ gr̄e: ideo
conſequēs erat vt gratia dei in eo exiſtens:
per aliquod inſigne miraculū demonſtrare
tur. Sic Samuel filiꝰ per merita habitus
puer obſequebat dn̄o. Sic beati Ambroſij
infantis mellificabāt apes in ore: preſagiē
tes quāta eſſet futura eiꝰ doctrina. Modo
ſꝫo pauci ſunt parētes qui dn̄m corde effla
gitent ꝓ tali prole ſuſcipiēda. Immo ſi for
te dn̄s eis dederit infantē aliquē: qui poſt-
ea deuotus a iuuentute toto corde ſequat
dn̄m: paruipendūt eum parentes: dicūtqꝫ
eū nimis eſſe deuotū: non ſatis mundanū:
non ſatis conſecutū ciuilitatē inter gentes
comeſtorem eſſe imaginū: ruminatorē cru-
cifixi/ſomniatorem. Et ſi forte velit ſtudere
ſacre doctrine non patiētur: quia per illam
non lucraretur panem ſuū: neqꝫ per eā aſcē
ditur ſuper mulā: neqꝫ portatur frenū au-
reum: ſed oportebit eū vacare mundanis ⁊
lucratiuis ſcientijs. Neqꝫ deſinet pater niſi
filius eius/non ſolum corpore ſed etiā ani-
ma repreſentet eum: vt ſicut ille deformis
eſt vita ſic filius erit pulchrior: ſi ſit ipſo de-
formior/⁊ ſeculo maxime deditꝰ. Similes

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

buſoni qui miſerat filiū ſuum ad generale
beſtiarū capitulū: qui obuiās lepori veloci
ter currēti ad dictū capitulū: rogauit lepo-
rē vt portaret calceos filio ſuo: qui pre de-
uotione ⁊ celeritate eundi ad capitulū eos
dimiſerat: ⁊ hoc vt honeſtius incederet in-
ter alias beſtias. Cui lepus. Et quis eſt fi-
lius tuus? Ad quē pater. Eſt pulchrius ani
mal quod videbis in toto capitulo. Cui le-
pus. Eſt ergo cygnus. Cui buſo. Nō: q: tur
piſſimos habet pedes. Eſt ergo (inquit le
pus) pauo. Non: inquit buſo. Vocē eñ ha
bet horribilē: nec bene cōſonantē. Quis er
go eſt ait lepus. Reſpondit pater/buſo. Il
le eſt quē videbis habere talē dorſum/talē
ventrē/talē muſellū/tale corpus quale me
vides habere. Sicut buſoni videt pulcher-
rima beſtia que ſibi aſſimilatur: ſic tales fi-
lios ſuos pulcherrimos ⁊ honeſtiſſimos re
putāt: ſi in fraudibus/ſubtilitatibus/rapi
nis et hmōi videant ſibi eſſe ſimiles. Simi
lis enim ſimilē ſibi querit. Et ſic vir mūda-
nus de puero qui ſe dat deo: vult eñ omni-
bus viribus dare mundo. Si itaqꝫ dederit
tibi deus filiū cui aliquā bonā aſpirationē
dederit: ne eū impedias. Qz ſi dixeris iuue-
nes hmōi multa indiſcrete agere ⁊ vouere:
quare nō videtur malū eos reprimere. Pre
terea: plāta que cito poſt tranſplātationem
fructū facit/nō eſt magne durationis: ⁊ ci-
to fructu ſiccabitur ⁊ carebit. Ad hoc dicit
ꝙ ſepenumero in iuuenibꝰ ſunt alique in-
diſcretiones ⁊ multa fatua: que debēt pru-
dētia parentū dirigi aut anullari. In ipſis
eñ bonus eſt zelus: ſed non ſemꝑ eſt bona
diſcretio: cū tñ zelus ⁊ diſcretio ſimul cōiū-
gi debuiſſent. Et qđ deficit in prudētia ꝓ-
pter etatis inexperientiam: debet ſupplere
prudētia parentū. Qui cū vidēt eos in bo-
no ꝓpoſito: nec debēt ex toto eos ꝓhibere
propter timorē dei qui forte vult tales ſibi
in poſterū refamulari: nec etiā ex toto per-
mittere eos agere ſm zelū et deuotionē eo
rū. Ieiunia eñ que tales faciūt: ex parētū
diſcretione fieri debēt. Unde in vitis patrū
dixit quidā ſenex ꝙ ſi videret iuuenem qui
vellet cū duobus pedibus ſaltare in para-
diſum: ⁊ iā in ipſam immiſiſſet vnū pedem:
aliū retraheret: vt cū diſcretione illuc intra
rēt. Ad qđ eſt exēplū de Ioanne abbate in
collationibus patrū: qui dū triduo ieiuna-
ret nullatenus comedēdo: etiā propter de-
bilitatē nō poſſet opus aſſiduū exercere: vi
dit Ethiopē paruulū ſibi dicentē ꝙ ſibi ie-
iunauerat/non deo. Et ideo licet vita Nico
lai in abſtinētia ſit admirāda: nō tñ imitā-
da. Quā rationem tāgit Sco. iiij. ſen. diſt.
iiij. q. vij. Secundo huius abſtinētie cauſa
potuit eſſe bonitas ſacerdotis ipm bapti-
zātis: et etiā patrinoꝝ adſiſtentiū: qui ſuis
precibus hoc infanti impetrauerunt. Pro-
pter quod male faciūt qui eos per pueros
ignorātes/aut per viros male famatos de
ſacro fonte leuari faciūt. Qui eñ eū taliter
leuat/teſtis eſt huius et fideiuſſor ꝓ noui-
ter baptizati fidē: ⁊ ſibi iniūgitur ꝙ in ab-
ſentia parētū eū doceat fidē. Quō ergo ad
hoc pōt obligari infans vel puer: qui in cu
ria laica nondum poſſet obligari?

¶ Sermo. ij. de eodem per thema pre
cedens. et in ordine. xvj.

Si ſimiles iube-
mur eſſe hoībus/neceſſariū
eſt nos ſcire quid ſit homo.
Qđ duabꝰ diffinitionibꝰ no
tificari ſolet. Primā dat ſcri
ptura ſacra. Quid eſt (inquit) homo? et re-
ſpōdet ꝙ memor es: ita ꝙ nihil eſt homo:
niſi ꝓ tāto ꝙ eſt in memoria dei. Ps. Sic-
ut vulnerati dormiētes in ſepulcris quorū
nō es memor amplius: ⁊ ipſi de manu tua
repulſi ſunt. Uulnerati eñ pctō ⁊ dormien
tes in fetidis ſepulcris conſcientie male: re
pulſi ſunt a manu ⁊ ꝓtectione dei quaſi ni
hilū ſint: ſicut cadauer putridū. Et hoc iō:
quia nō eſt dñs eoꝝ memor vt eos reducat
ad vitā. Sicut fecit in Petro: qui ſi lapſus
fuiſſet ab eius memoria: iā in nihilum reda
ctus eſſet. Ideo ſi queratur quid eſt hō? di
citur ꝙ memor es eius. Scđa diffinitio eſt
philoſophoꝝ dicētiū ꝙ hō eſt aīal rationa
le/mortale/greſſibile/bipes. Logici aūt di
cūt ꝙ cū res nō cognoſcatur niſi per ſuam
diffinitionē: q̄ ignorat vnā particulā igno-
rat rē ipſam. ⁊ propter harū particularum
ignorātiā multi neſciūt ſe hoīes. Quidā au
tem ignorāt genus hoīs: neſcientes ꝙ ſint
aīalia: qui maxime vidētur errare: cū igno
rēt qđ ſibi ⁊ alijs eſt commune. Tales ſunt
ſuperbi: qui ignorāt ſe eſſe aīalia. Cū enim
aīal ſit corpus animatū: debent ſcire ꝙ ha
bēt aīam corpori alligatā: ⁊ per cōſequens
ſic depreſſam ꝙ nō licet eis dicere cum pri-
mo angelo peccāte. Aſcēdam in celū. Quia
eñ ſpūs angeli qui erat abſolutus a carne

A Homo. Quid ē homo.

in tantam prorupit elationē: ꝙ vſqꝫ ad dei
equalitatē tētauit aſcēdere. Ideo fecit deꝰ
hominem in quo eſſet ſpūs alligatus: ⁊ ſic
propter corpus a tali retraheretur conatu:
et ꝓpter dignitatem anime nō nimis incli
naretur deorſum: ſed ſe teneret quaſi in me
dio inter ſupremū et infimū: in quo medio
virtus humilitatis cōſiſtit. Et quia primis
parētibus data ſunt corpora nimis leuia:
quia carentia inclinatione deorſum ad pec
catū ⁊ ad penā: ideo in eis tantū preualuit
inclinatio ſpiritꝰ ad ſurſum: vt ipſi ſimiles
deo eſſe vellēt. Et ideo facta ſunt eoꝝ corpo
ra magis grauia et ponderoſa: vt magis
deorſum traherēt. Nā Sap. ix. Corpus qđ
corrumpitur aggrauat animā. Ergo qui ſu-
perbiunt/hāc alligationē cum corpore non
ſentiūt: immo vidētur ignorare ꝙ ſint ani
malia. Sicut Seneca narrat de Alexādro
epiſtola. xcvj. ꝙ cū in obſidione cuiuſdā vr-
bis grauiter vulneratus eſſet: et ſagitta et
graui dolore vexaretur: ait militibus. Oēs
me dicūt Iouis filiū: ſed vulnus hoc homi
nē me clamat. Ideo ſimiliter deus ſupbiē-
tis hominis cōditionē deiecit: vt de Nabu
chodonoſor legitur: qui ꝓpter hoc mutatꝰ
eſt in beſtiā: vt ſibi videbatur. Gloſſa ibi: q:
de magnitudine opis ſui tumuit ſupra ho
mines: factus eſt infra hoīes. ¶ Secūdam
particulam: ſcꝫ ſe eſſe rationales videntur
ignorare qui vacāt totaliter carni: ⁊ illi par
ti aīe que nobis ⁊ brutis cōmunis eſt: non
rationi que nos a brutis diſtinguit: vt lu-
brici. Tullius lib. de ſenectute. Impedit cō
ſiliū voluptas: rationis inimica: mētis ocu
los perſtringit: nec habet vllū cum virtute
cōmertium. Ideo. j. Timo. vj. O homo dei
fuge. ¶ Tertiā particulā ignorāt qui ſe cre
dunt eſſe immortales: vt cupidi. de quibus
Hiero. in prologo biblie. Facile cōtēnit oīa
qui ſe ſemper cogitat moriturū. Cū igitur
iſti nihil velint cōtēnere vel relinquere: vi-
detur ꝙ non cogitēt ſe in breui morituros.
Ideo relinquunt alienis diuitias ſuas: im
mo (qđ mirabilius eſt) nec ſibiipſis conce-
dūt neceſſaria quibus vita ſuſtentatur: ſed
vidētur imaginari ꝙ ſine cibi adminiculo
poſſit vita cōſeruari: quaſi iā eſſent immor
tales. Eccl's. vj. Eſt ⁊ aliud malum qđ vidi
ſub ſole: et quidē frequēs apud hoīes. Uir
cui dedit deus diuitias ⁊ ſubſtātiā et hono
rē: ⁊ nihil deeſt aīe ſue ex oībus que deſide
rat: nec tribuit ei poteſtatē deus vt come-
dat ex eo: ſed homo extraneꝰ vorabit illud.
¶ Quartā particulā: ſcꝫ eſſe greſſibilē igno
rant otioſi: qui carent ſenſu ⁊ motu. Pecca
tor aūt maxime otioſus nō habet operatio
nes homini debitas. Ps. In labore homi-
nū non ſunt: ideo perdiderūt humanā ſpe-
ciē. Operationibus eñ diſtinguuntur ſpe-
cies. Et q̄diu quis habet operationē debi
tā ſpeciei: iudicamus ipm in tali ſpecie eſſe
Marc. viij. Uideo homīes quaſi arbores.
Hec eñ ſunt plāte opera: cibari: in ſublime
creſcere: florere: vireſcere: que talibus cōpe
tunt. Sed dicit phs lib. de vegetabilibus
ꝙ vnū opus aīalis plus valet q̄ oē opus
plāte: quāto magis vnū opus hoīs? Ergo
operibꝰ credite: ⁊ credetis otioſos non eſſe
hoīes. Nō eñ gradiūtur de opere in opus
et de virtute in virtutē. ¶ Quintā particu
lā: ſcꝫ eſſe bipedē ignorant: qui quadrupe-
des ſunt vt beſtie: vel multipedes vt muſce
et aranee. Tales ſunt qui nec deū nec pro-
ximū diligūt: ſed multiplicibus affectioni-
bus: nūc in iſtū/nūc in illū vindicāt ⁊ vlaſ-
cūtur. Ambulemus igitur bipedes cū eo q̄
bipes nobiſcū ambulauit: ſcilꝫ pede diuini
tatis et pede humanitatis: quā aſſumpſit
in virginis vtero. Ad quam recurremus di
centes Aue ⁊c.

¶ Uigilāt qui expectāt dñm ſuū a nuptijs
reuerſurū. Propter quod dñs illos beatifi
cat: quos ſcđa/tertia/et quarta vigilia in-
uenerit vigilātes. Has q̄tuor vigilias opti
me cōpleuit beatus Nicolaus. Nam prima
vigilia eſt ab infantia vſqꝫ ad adoleſcētiā:
quā (vt mane diximus) laborioſa abſtinē-
tia deduxit. Scđa vigilia eſt ab adoleſcen-
tia vſqꝫ ad virilē etatē. Tertia a virili eta-
te vſqꝫ ad ſenectutem. Quarta vero a ſene
ctute vſqꝫ ad mortē. Que aſſumpte ſunt ex
modo vigilādi quondā in exercitu obſerua
to. In cuius quarta vigilia ſenes ad vigilā
dum ordinabantur. Has vigilias cōpleuit
beatus Nicolaus/ſe preparās ad reddēdū
pro ſingulis rationē. Aliter etiā pñt diſcer
ni he quatuor vigilie. Prima eſt cū quis pe
nas eternas cōſiderans timore tātūmodo
ſe a peccato ſubtrahit: quā preterit euāgeli
ſta: q: nō eſt meritoria/licet bona. Secūda
eſt cū gratia illuſtratus quis ſiniſtro oculo
gehēnā: dextro patriā reſpicit. Tertia cum
iam ſerenata cōſciētia dulcedine patrie to
tus accēditur: ita ꝙ etiā ſi nulla propone-
retur gehēna: non minus ſe illeſum ſerua-

B Uigilia. De quatuor vigilijs euāgelicis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ret a culpa: factus iā cicada noctiū: que cō-
petit maxime cōtemplatiuis. Quarta vero
vigilia eſt vigilantiū paſtoꝝ ſupra gregem
ſuū: quibus primo nūtiatus eſt chriſtꝰ na-
tus. Unde ianitori precepit vt vigilet. Has
tres vigilias vltimas multum obſeruauit
beatus Nicolaus: nūc cōtēplatiue: nūc acti
ue deſeruiēs expectādo dn̄m ſuū. ideo de il
lis erat de quibus thema dicit. Et vos ſimi
les hoībus ⁊c. ¶ Poſtq̄ mane dictum eſt
qualiter ſe preparauit beatus Nicolaus tē
pore infantie ad reddendū ratiōnē de talē-
tis ſibi tūc cōmiſſis: nūc dicendū eſt quō ſe
preparauit ad ſatiſfaciendū pro alijs termi
nis ſeu etatibus. ¶ Scd̄o igitur ſe prepa-
rauit beatus Nicolaus reddere ratiōnē de
theſauro ſibi dato tēpore adoleſcētie vel iu
uētutis/ea etate adhuc duobꝰ modis the-
ſaurū ipſum multiplicās. Primo mutuādo
ad vſurā: vt veniēs dn̄s vtiq̄ cum vſuris
exegiſſet illud. Sed an dn̄s velit ꝙ conce-
datur mutuū ad vſurā? Dico ꝙ ſic: ſed ſibi
nō fratri. Si das tēporalia ꝓpter eū: cētu-
plū accipies et vitam eternam poſſidebis.
Mat. xix. Sicut mutuat aliquis alteri vi-
ginti aureos tali pacto ꝙ Rome in tali bā
ca reddet multo plures: ſic qui dat paupe-
ri vt ei in paradiſo reddat. Sic Nicolaus le
gitur feciſſe tribus puellis: qui propter ſer
uandū theſaurū dn̄i in eis repoſitū. ſ. caſti
tatē ⁊ pudicitiā: ⁊ ad reuelandā inopiā pa
tris earū: trina vice aurū per feneſtras do
mus ꝓiecit. Erat em̄ tūc clericus feneſtra-
lis: nō ſicut noſtri ſcholares feneſtrales: q̄
per feneſtras ſtudēt vt videant eūtes ⁊ re-
deūtes. Iſte vero ꝑ feneſtras videbat ino-
piā ⁊ perditionem futurā puellarū/niſi oc
curriſſet: immo tāte charitatis extitit ꝙ vt
alijs poſſet miniſtrare: dū nil haberet/mē-
dicabat: vt patuit in fame Myreoꝝ: quan
do a nautis triticū accepit tali cōditione ꝙ
in portu ad quē applicare debebāt tātum-
dem inuenirent: ſicut prius anteq̄ ab ipſis
quicq̄ acciperet. Multi tamen cū dant vo
lūt videri. Ipſe aūt latēter hoc faciebat ne
dei gloriam furaretur: operis boni ſibi aſſu
mēs vtilitatē: ⁊ deo ſuā relinquens gloriā.
Scd̄o labore ſuo adaugebat theſaurū ma-
ne ſurgēdo ad opera dei. Quolibet em̄ ma
ne primus inueniebatur in eccleſia orans.
Signū em̄ amoris eſt quādo frequētatur
domus amici: immo ſcḋm Chryſo. proprium
eſt boni filij vt veniens in ciuitatem primo

(margin:) E
Mane
Mane iuuētutis quō dz exerceri.

currat ad domū paternam. Sicut ſolebat
chriſtus quādo ingreſſus in Hieruſalē pri-
mo ibat in tēplū. In hoc etiā boni ſerui of-
ficiū cōplebat. Bonus em̄ ſeruus mane ſur
git ad opera: ⁊ per hoc cōmendabilior red
ditur. iuxta illud Pſ̄. Mane adſtabo tibi.
Adſtat mane iuuētutis deo operāti in eo:
et deū adiuuat qui operatur oīa in oībus.
Multi tn̄ in iuuētute Nicolaū nolūt imita
ri bonū vultū facientes: et dicūt ꝙ in ſene-
ctute poſtea bene operabuntur: illi ſimiles
qui quatuor iumenta habens: et onera ad
que portāda vix ſufficerēt: debiliori ex ipſis
vellet ea imponere: ſenium aūt debiliſſima
eſt etas. Exēplū in vitis patrū de Arſenio
abbate: cui dictū eſt. Egredere et oſtendā ti
bi opera hoīm. Et egreſſus vidit Ethiopē
nigrū cū ſecuri ſcindētem ligna. Et cū grā-
dis eſſet eoꝝ ſarcina/tētabat leuare: et pre
grauitate nō poterat. Iterū cedebat alia li
gna ⁊ addebat ſarcine. Talis eſt hō pecca-
tis oneratus: qui ſemꝑ grauiora addit cū
oporteret ea deponere. Quidā enim hab-
bat aſellū pulchrum cui nolebat imponere
iugū ꝓpter pulchritudinē: q2 diligebat eū.
Tādem cū aſellus venit ad ſenectutē amit
tens pulchritudinē voluit ſibi onera impo
nere. Aſinus autē nec potuit nec voluit: q2
iugū ferre non erat aſſuetus: et ſic perdidit
ſeruitium aſini ſui in iuuētute ⁊ ſenectute.
Et poſito ꝙ tales deo ſeruiāt in ſenectute:
nihilominus deū reputāt ioculatorem vel
clamatorē veterum drapelloꝝ vel calceoꝝ.
Dant em̄ ſibi veterem pellem ſuā. Ideo bo
nū eſt cum beato Nicolao mane cōuerti ad
dn̄m. ¶ Quia igitur ceteros ad eccleſiā pre
ueniebat: voce lapſa de celo dignus epiſco
patu iudicatus eſt. Prouer. xxij. Vidiſti ho
minē velocē in opere ſuo: corā regibus ſta-
bit. Cōfundētur em̄ in iudicio tardi oleum
nō habētes: ⁊ ianuā clauſam inuenientes.
Et q̄uis aſſentire nollet: q2 aſſentiones hu
iuſmodi in corde ſuo non diſpoſuerat: ſicut
multi diſponūt modo epiſcopari in mune-
ribus ⁊ amicis: et beneficioꝝ multitudine
in recōpēſationem et emptionē ordinatoꝝ.
Tales em̄ plātantur a mūdo: Nicolaus ve
ro a deo: ideo fecit fructū magnum. Hiere.
xij. Plātaſti eos ⁊ radicē miſerūt: ꝓficiūt ⁊
faciūt fructū. Quos em̄ plātat dn̄s fructi-
ficant. Io. xv. Poſui vos nō vt ſedeatis vt
claudi: nō vt iaceatis vt porci: nō vt circū-
eatis vt vagi: non vt retrocedatis vt ebrij:

ſed vt eatis et fructū afferatis: ⁊ fructꝰ ve-
ſter maneat. ¶ Cauſa autē quare eū ſic vo-
cauit ad epiſcopatū multiplex eſt. Prima:
q2 dereliquerūt eū ſapiētia mūdi et ſapien
tia carnis. Sapiētia quidē mūdi que ſtulti
tia eſt apud deum: quādo bona mundana
diſperſit et dedit pauperibus: vbi hmōi ſa
pientia ſolet ea colligere. Hec em̄ in modū
patris ſe habet: quia ſicut pater vult filiū
vbiq̄ diſcurrere vt poſſit predia ⁊ diuitias
congregare: ſic hec ſapientia in mundanis
agit. Sapientia vero carnis que mors eſt
eum ab vberibus matris dereliquit: quan
do iam incipiebat eā domare: que in modū
matris ſe habet: que puerū dum mittit ad
ſcholas: eū delicate nutrit: ⁊ ſolicita eſt pro
nutrimento eius. Ideo poterat dicere Ni-
colaus illud Pſ̄. Quoniā pater meus. ſ. ſa
piētia mundi: et mater mea. ſ. ſapiētia car-
nis: dereliquerūt me: dn̄s aſſumpſit me in
epiſcopū. Secūda ratio fuit: q2 beatus Ni
colaus in pecunia numerata ſoluerat vacā
tiā illius epiſcopatus ſummo pōtifici deo:
quia puellis illā miniſtrauerat: ideo nil mi
rum ſi deus fecit eū epiſcopū. Non em̄ po-
teſt deus minus q̄ noſtri ſummi pōtifices
nunc annatis perſolutis decem vel duode
cim miliū aureoꝝ huiuſmodi inſtituere epi
ſcopos. ¶ Sed circa hoc oritur difficultas.
Cum decreta antiqua dicāt laicum nō de-
bere eligi in ep̄m: quia qui non fuit diſcipu
lus/eligi nō debet in magiſtrū: nec qui nō
obſecutus eſt ſacerdoti in aliquo gradu eli
gi in ſummū ſacerdotē: vt dicit decretū In
nocentij diſt. lxj. c. miſerū. quō Nicolaus ex
laico electus eſt in ep̄m? Et Ariſto. dicit. ij.
Topic. Nemo iuuenes eligit in duces: quia
nō conſtat eos eſſe prudētes. Ad primū re-
ſpōdet decretū ꝙ eccleſiaſtice ꝓhibitiones
proprias habent cauſas: quibꝰ ceſſantibus
ceſſant. Qꝛ em̄ laicus in ep̄m nō eligeretur
hec fuit cauſa: quia vita laicalis eccleſiaſti-
cis doctrinis non erudita neſcit exēpla reli
gionis de ſe alijs preſtare: que in ſeipſa ex-
perimento non didicit. Cum igitur beatus
Nicolaus merito ſue perfectionis vitā cle-
ricalem tranſcēderit: merito rata fuit eius
electio. Ad ſcd̄m dicitur primo ꝙ hoc non
debet trahi in conſequētiam: ſcilꝫ ꝙ fuerit
electus iuuenis in epiſcopū: q2 hoc fuit ſpe
ciali prerogatiua dei: qui in ſanctis ſuis eſt
mirabilis. Dicitur ſecundo ꝙ et ſi beatus
Nicolaus fuit iuuenis etate/erat tamen ſe

(margin:) D
Nicolaus.
De cauſis vocationis Nicolai ad epatū.

(margin:) E
Prelatus.
An iuuenes eligi debeāt in epōs.

ner moribus. Deus autem neminem euo-
cat ad talem ſtatum/quin ſibi det ſufficien-
ter ſapientiam ad regendum populum: vt
dicit Nicolaus de Lyra hoc dicere hebreos
ſuper Pſ̄. Dominus illuminatio mea. Do
minus autem elegit Nicolaum: ideo dedit
ei ſapientiam ad dirigendum populum: ſi-
cut et Salomoni adhuc puero dedit: quia
ip̄m ad regnū vocauerat. In ſancta em̄ ec-
cleſia dominus ſanctos preueniebat in be-
nedictionibus dulcedinis inſpirādo eis vi
tam et doctrinam: ⁊ ſic ad epiſcopatum vo
cabat. Nūc vero preuenitur deus per prin-
cipes et reges qui eos inſtituūt: qui ſi poſ-
ſent eis infundere ſpiritum ſapientie intel
lectus forte tolerarentur: ſed ipſi hoc non
poſſunt. Ideo ipſi regnauerunt et non ex
me: principes extiterūt et nō cognoui. An-
tiquitus dicebant epiſcopi. Dominus fecit
nos et non ipſi nos: ſed modo fiunt nō gra
tia dei: ſed gratia regis ⁊ ſummi pōtificis.
¶ Tertio in virili etate cepit theſaurizare
deo Nicolaus: et pro termino illo ſua cōpu
ta ordinare. Debet em̄ prelatus theſauriza
re deo deprędādo hoſtem: rapiēdo aīas de
manu inimici: dicens illud qḋ ſcribit. j. Re
gū. xvij. Paſcebat ſeruus tuus patris ſui
gregē: et veniebat leo vel vrſus: tollebatq̄
arietē de medio gregis: perſequebarq̄ eos
et ꝑcutiebā: eruebāq̄ de ore eoꝝ. Sic fecit
Nicolaus eripiēdo aīas ſua predicatiōe et
orōne de manibꝰ inimici. Primo ſubuertē
do tēpla idoloꝝ in q̄bus decipiebant. Nūc
aūt in tēplis idola erigunt: que nō clamāt
in gutture ſuo: ſed in gutture alieno. ſ. vica
rioꝝ quos cōſtituerūt: neq̄ ꝑ ſe predicant:
neq̄ cātāt: neq̄ orāt/ſed ꝑ ꝓcuratorē. ideo
per ꝓcuratorē paradiſum obtinebūt. Se-
cūdo hoc apparuit in ſuſcitatione mortuo
rū: vt patuit in filio ſue hoſpite ſuſcitato.
In die em̄ ſue ꝯſecrationis in ep̄m ſua hoſ
pita gaudēs de exaltatiōe ſui hoſpitis ſcī
Nicolai: cito occurrēs dimiſit filium iuxta
ignē: q̄ rediēs inuenit eū mortuū ⁊ aduſtū:
diabolo volēte feſtū eius turbare: quē pre-
ce ſua ſuſcitauit. Quātū putas paratꝰ erat
eripere oues ſuas de manu inferi: qui etiā
in terra ⁊ mari a periculis maris liberabat
eos corporaliter: vt patuit in nautis peri-
clitantibus: quibus dixit. Ecce aſſum. Hoc
etiā patet in eleemoſynis ſuis: q2 totū era-
rium parentū pauperibus diſtribuit. Non
em̄ theſaurizabat theſauros in terra: ſicut

Universidad de Deusto
Biblioteca

nunc tp̄is faciunt prelati.pſ̄. Prodijt quaſi
ex adipe iniquitas eorũ:q꞉ abundantia bo
norũ temporaliũ reddit eos omni volupta
te plenos. Ab initio fuit eccleſia fons par⸗
uus/ſicut Heſter per paupertatẽ ⁊ humili⸗
tatẽ:ſed creuit in aquas plurimas diuitia⸗
rũ ⁊ voluptatũ. Et quãdo fons ille paruus
erat:purus erat ⁊ clarus reddens imaginẽ
inſpiciẽtibus eum ſicut ſpeculũ. Sed nunc
fons iſte turbatꝰ eſt:q꞉ maior cura eſt in tẽ
poralibꝰ dirigẽdis q̃ in aiabus curandis.
Bern̄. Cadit aſina ⁊ eſt qui ſubleuet eã:pe⸗
rit anima ⁊ nõ eſt qui requirat eã. Nicolaꝰ
autẽ paratus erat ſubleuare aĩas et de eis
reddere rationẽ. Quãdo cenſuũ receptores
reddũt rationẽ:ſi recepta nõ excedat miſſã
bene actũ eſt.ſi aliter/male. Nos oĩa a dño
recepimus mẽbra/tẽpus ⁊ tẽporalia: ⁊ cre
do ꝙ ĩ ſeruitio dñi miſimus pauca. Uix de
ſeptimana vnum diem reddimus deo:⁊ de
die vix duas horas vt eamus ad eccleſiã ad
cogitandũ de deo:⁊ de tẽporalibus multis
vix de pane buccellã ꝓ deo damꝰ:⁊ de mil⸗
le verbis que de ore procedunt vix quatuor
ad deum pertinent. Quid plura? In nobis
ſunt lõge plures recepte ⁊ quaſi infinite re
ſpectu miſſarũ:⁊ qꝺ plus eſt a deo ſeruitiũ
recepimus ita ꝙ pro triginta tribusannis
quibꝰ in labore ⁊ paupertate ꝓ nobis fuit:
vix poſſumus pro eo vnã abſtinentiã face⸗
re. Quid ergo facient:qui cũ eo nunq̃ꝫ com
putauerunt? Timeo valde ne eis detur illa
ſentẽtia. Mat.xxij. Mittite eũ in tenebras
exteriores. Amen dico vobis:non exibitis
inde donec reddatis vſq̃ꝫ ad nouiſſimum
quadrantẽ. Et q꞉ talis in tenebris poſitus
nihil habet aut habebit in perpetuũ: ideo
inde in inperpetuũ non exibit. Sequamur
ergo aſtutiã vulpis:qui per greſſus beſtia⸗
rum citatarũ ad ſpelũcam leonis ⁊ per ve⸗
ſtigia earũ: quia nullã redire videbat cita⸗
tus ⁊ ipſe caute reſpõdit. Ego illuc nõ ibo/
niſi ſciã bene quo modo. Ita ⁊ nos prepara
re debemus ad inſtar Nicolai:vt illuc euo⸗
cati cum deo cõputare valeamus. ¶ Quar
to in ſenectute preparauit ſe optime ſeruã⸗
do iura/frãchiſias/⁊ libertates dñi ſui. Pri
mo ſeruãdo gregem dñi ſui tãq̃ꝫ veteranus
miles ⁊ bene emeritus. Corrigens abuſus
in curia laica:dũ tres innocẽtes in ea mor⸗
ti adiudicatos liberauit:⁊ ſimiliter tres Cõ
ſtãtini milites:qui ſe ſimiliter auxilio eius
ſuppoſuerunt. Sed et errores eccleſie extir
pauit. Prĩo extirpando fanũ Diane:ex quo
iratus diabolus nautis oleũ obtulit quo li
niri deberẽt parietes eccleſie myrrhee. Sed
beatus Nicolaus apparẽs eis iuſſit oleum
in mare proijci:quo proiecto incepit ꝑ ma⸗
re ardere. Secũdo extirpãdo Hereticos. Di
citur enim iam ſenex Niceno concilio inter⸗
fuiſſe:vbi Arrium cũ ſua hereſi damnauit.
¶ Sed hic oritur queſtio. cũ beatus Nico⸗
laus ſub perſecutione Diocletiani ⁊ Maxi
miani floruerit ep̄s:⁊ cũ maxime fame pon
tifices tunc vbiq̃ꝫ trucidabantur et in loco
ep̄atus ſui:vtputa in Aſia et Sicilia maxi
me viguerit illa perſecutio:cũ ille eſſet tãte
auctoritatis ⁊ fame:quomodo non eſt aſſe
cutus martyrij palmã? Tunc enim Rome
propter perſecutionẽ vacauit ſedes pluſq̃ꝫ
ſex annis. Reſponſio. Dicitur ꝙ hoc potuit
fieri ꝓpter tria. Primo noluit dñs eccleſiã
ſuam ita turbari quin in ea remaneret ali⸗
quis bonus paſtor tãq̃ꝫ eccleſie firmamen⸗
tũ. Unde in perſecutiõe facta ſub Achab et
Jezabel vbi fere omnes ꝓphete interfecti
ſunt:Helias inter eos perfectior reſeruatꝰ
eſt.iij. Reg.xix. Secũdo quia potuit eſſe ꝙ
licet ꝑſecutio in illa patria vehemẽter graſ
ſaretur:nõ tamen vbiq̃ꝫ: q꞉ iuxta dictũ ſal⸗
uatoris. Mat.x. Si vos perſecuti fuerint
in vnam ciuitatem: fugite in aliam. Ideo
Nicolaus remanebat in myrrhea ciuitate
vel ad recipiendũ profugos chriſti ne peri⸗
rent:vel ad cuſtodiendũ gregem ſuũ ne ve
niret in direptionẽ:quia ſcriptũ eſt. Percu⸗
tiam paſtorem ⁊ diſpergẽtur oues.pſ̄. Di⸗
ripuerunt eũ omnes tranſeũtes viam: po⸗
ſuiſti firmamentũ eius formidinem. Dire⸗
ptio eñ eccleſie quãdoq̃ꝫ procedit ex crude
litate tyrannorũ:⁊ non ex defectu prelato⸗
rum:⁊ cũ corporibus ſepe diripiũtur tẽpo⸗
ralia ſed non anime. Aliquando ex defectu
prelatoꝝ procedit:qui ſunt formidines nec
moribus nec virtutibus ſolidati:tunc diri⸗
piunt diaboli animas ſeruatis corpore ⁊ tẽ
poralibꝰ. Ait eñ diabolus illud regis So⸗
domorũ. Geñ.xiiij. Da mihi animas:cetera
tolle tibi. Tertio hoc potuit eſſe ꝙ multos
de amicis ſuis noluit deus martyrio coro⸗
nari ad oſtendẽdum ꝙ non ſoli martyres
ſunt amici dei ſed etiam ſancti confeſſores
qui ſua et aliorum deflent peccata:⁊ ꝙ etiã
ad tantam gloriam ⁊ ad tantum meritum
peruenire poſſunt: ſicut et quidam mar⸗
tyres peruenerunt: vt patuit in Joanne

F Nicolaus. Quare beatus Nico. nõ fuit martyr cũ fuerit tpe ꝑſecutionis tyrannorũ.

euãgeliſta:et in Baſilio magno: qui fuerũt
tẽpore multarũ perſecutionũ. ¶ Itaq̃ꝫ vir
dei poſt multos agones dicẽs. In manus
tuas cõmendo ⁊c. Cũ angeloꝝ allocutione
celos penetrauit:inter oñes ſanctos maxi
mi reputatus meriti. Qꝺ ꝓbatur.q꞉ Eccli
xvj. Omnis mĩa facit vnicuiq̃ꝫ locũ. Ita ꝙ
ſm̄ Guil. Pariſ. in paradiſo mĩa aſſignat
loca: vt qui eã meliꝰ locauerũt in hoc ſecu⸗
lo:melius locentur in altero. Sed ipſe fuit
maxime pius ⁊ miſericors:vt patet ex mul
tis que in legenda ſua traduntur. Fuit eñ
miſericors ad ſeipſum in infantia caſtigãs
carnẽ ſuã: ſicut dicimus matrẽ miſericordi
ter agere cũ filio:qñ caſtigat eũ. Unde po⸗
tuit dicere illud Job.xxxj. Ab infantia me⸗
cũ creuit miſeratio. Secũdo in ſubuẽtione
pauperis patris et ſuarũ filiarũ. Tertio in
ſubuẽtione morti dãnatoꝝ ⁊ in ſubuentio⸗
ne famis ⁊c. Scꝺo hoc patet ex oleo fluẽte
ex mẽbris eius:ita vt ſicut fuerat totꝰ miſe
ricors:ſic totum corpus in oleo nataret:qꝺ
refrigeriũ infirmis preſtat. Fuit eñ de pru
dẽtibus virginibus que ſumpſerũt oleum
ſecũ: nõ quidẽ oleũ adulationis qꝺ prebẽt
vẽditores olei.de quo Pſ̄. Oleum pctõris
nõ impinguet caput meum. Hoc vnguẽto
quis vngitur vt in pctõ fortius ſuccenda⸗
tur:et in futuro fortiꝰ cõburatur. Qꝺ oleũ
detulerat diabolus peregrinis quibuſdam
nauigãtibus apparẽs ĩ ſimilitudine cuiuſ⸗
dã matrone nobilis:tradens pixidẽ in qua
dicebat eſſe precioſum vnguẽtũ rogans vt
inde linirẽt parietes eccleſie ſancti Nicolai:
quibus Nicolaus apparẽs precepit vt vn⸗
guẽtũ in mare proijcerẽt: quo facto exarſit
mare. Sic vnguẽtũ adulationis vbiq̃ꝫ cõ⸗
burit:⁊ eccleſiã ⁊ mare amaritudinis peni⸗
tẽtie aut aduerſitatis:ita vt ⁊ in proſperis
et in aduerſis oleum illud ardeat ⁊ oĩa va⸗
ſtet. Tertio hoc patet ex ĩfinitis miraculis.
Nõ enim ceſſat nũc adhuc iuuare ſuos:ita
ꝙ adhuc relucet eiꝰ mĩa ſuper miſeros: de
quo dicere poſſumus. Scitote q꞉ mirifica⸗
uit dñs ſanctũ ſuum:dñs exaudiet ⁊c. Job
xxix. Petra fundebat riuos olei. Erat enim
petra ſibi.i.durus per auſteritatẽ:ſed alijs
fundebat riuos olei.i.cõpaſſionis:et in vi⸗
ta ⁊ in morte ⁊ poſt mortẽ. Un̄ Petrꝰ Clu⸗
niaceñ. Quidã vir ſanctus in oratione pro⸗
ſtratꝰ in die veneris ſancta raptus vſq̃ꝫ in
diem paſce:de raptu reuerſus dixit ꝙ vide
rat quẽdã religioſum magne penitẽtie ſuf
focatũ a diabolo in potu ĩ quo ſolebat ex⸗
cedere mẽſurã trahi ad iudiciũ. Sed occur
rẽte beato Nicolao cui deuotus fuerat ad⸗
iudicatus eſt grauiſſimis penis in purga⸗
torio. Ideo ad ip̄m maxime habemꝰ recur
rere. Primo q꞉ pius. Ad ſctõs maxime qui
in hac vita ſuper afflictis cõpaſſionem ha⸗
buerũt debemus accedere:q꞉ nunc etiã ma
iori charitate abũdãt. Eſa.xxxj. Uiuit dñs
cuius ignis eſt in Sion.i.in hac eccleſia mi
litante:⁊ caminus.i.fornax in Hieruſalẽ.i.
ciuitate ſuperna. Scꝺo q꞉ multũ potẽs:vt
probat multitudo miraculorũ et in vita et
poſt mortẽ. Nõ enim diminuta eſt eius po
teſtas cum omnipotenti adſiſtit.

B Nicolaus. Quõ iter ſanctos Nicolaus magni eſt meriti.

¶ Sermo.j.de cõceptione beatiſſime
virginis Marie.et in ordine.xvij.

Domum tuã decet
ſanctitudo dñe in lõgitudinem
dierũ. Pſ̄.xcij. Diuites hoĩes ⁊
potẽtes habentes plura domici
lia ⁊ maneria:illud ſpecialius dicuntur ha
bere et ſolẽt amplius diligere qꝺ abundã⸗
tius muniũt:et libẽtius frequẽtãt. Scꝺm
quẽ modũ ſancti dicũtur aſcẽſionẽ ſuã edi
ficare in celis:q꞉ illud edificiũ ſpecialiter di
ligunt:⁊ ſua merita illic premittendo illud
ſpecialiter premuniũt:⁊ illuc ꝑ ſancta deſi⸗
deria frequẽtius tẽdũt. Habẽt eñ hic ciui
tatẽ ſed nõ manẽtẽ. Sic et Paulus qui di⸗
cebat. Noſtra cõuerſatio in celis eſt. Simi⸗
liter deus ante ſuam incarnationẽ habuit
multa preclara maneria: ſicut Saram/Re
beccã/Heſter/Judith ⁊c.et illa multũ dili⸗
gebat:ſꝫ Mariã pre oĩbus dilexit. De qua
canit eccleſia. Elegit eam deus et preelegit
eã. Pſ̄. Diligit dñs portas Sion.i. fidem
Marie ſpeculãtis per quã ingreſſus eſt in
mũdũ ſup oĩa tabernacula Jacob.i.ſuper
oẽs aĩas quas ĩhabitauit ad tẽpus. Hinc
eſt ꝙ dñs eã multipliciter muniuit ⁊ dota
uit priuilegijs. Propter qꝺ canit Pſ̄. Glo⸗
ria et diuitie in domo eius: iuſtitia eiꝰ ma⸗
net in ſeculũ ſeculi. Gloria quidẽ:quia gau
diũ matris habẽs cũ virginitatis honore:
nec primã ſimilẽ viſa eſt nec habere ſequẽ⸗
tem:ſed diuitie.i.virtutes multe et magne
fuerũt in ea. Et ſi forte alique earũ virtutũ
poſt tẽpus in ea virgine ꝑ ſtudioſum exer⸗
citiũ acquiſite ſunt et deuenerũt:iuſtitia ta
men mãſit in ea in ſeculum ſeculi.i.iuſtitia
nũq̃ꝫ defuit ei, ꝓpter quod creditur abſq̃ꝫ

A Marie ꝯceptio Domꝰ Marie marie a deo ornata ẽ.

Universidad de Deusto Biblioteca

peccato originali cōcepta. Unde poſſumus
dicere dño illud Pſ. Sanctum eſt tēplum
tuū: ſed mirabile in equitate. i. iuſtitia que
in ea ab ortu vſq; ad occaſum mortis remā
ſit. Ut ig[illegible] de iuſtitia eius aliq̃d ptractare
poſſimus: ad eā recurramus dicētes Aue.
¶ Ad pertractādū igitur materiā de conce
ptione virginis glorioſe matris dei: an vi-
delicet fuerit ɔcepta in pctō originali/ duo
ſunt pertractāda. Primo quid ſit originale
pctm̄. et illud matutino ſerm[illegible] termina-
bimus. Scōo an ſit h[illegible] origi[illegible] cōcepta.
et illud ſermone pomeridiano dicemus. Et
q: cognoſci nō pōt q̃dditas originalis pcti
niſi pcognoſcat̃ ipa iuſtitia originalis que
et qualis ſit: ideo primo de ea tractabim⁹.

B
Origi- nalis iu ſtitia. Quid ſit iuſti tia ori- ginalis

¶ Originalis iuſtitia ſm doctores erat q̄-
dā virtus gratis a deo data: qua mediāte
ratio/immediate erat deo ſubiecta: volun-
tas rationi: ſenſualitas volūtati ꝛ rationi:
et bruta aīalia ſenſui volūtati et rationi: et
vinculū anime cū corpore ea manēte mane
bat indiſſolubile. Sic igitur virtutis huius
quinq; erāt effectus preclariſſimi. Primus
erat ꝙ ratio immediate ſubijciebatur crea
tori: ſic ꝙ nulla inclinatione/nullo errore/
nulla difficultate aptū fuiſſet liberum arbi
triū: aut etiā ratio auerti ab ipſo deo: ſ; im
mediate ſine quacūq; difficultate hō tēde-
bat in deū cognoſcēdo et diligēdo eū. Sed
cōtra: peccāte hoīe cecidit in ignorātiā agi-
biliū ꝛ difficultatē cognoſcēdi deum: ꝛ alia
intelligibilia. Iuxta illud Pſ. Mirabilis

C
Scien- tia. Diffi- cultas ſcibiliū pcedit ex nob.

facta eſt ſcientia tua ex me. Gloſ. magiſtri
ſentē. id eſt ex me peccāte in primo homie.
Iuxta illud Roma. iij. Oēs in Adā pecca-
uerūt: facta eſt mihi mirabilis ſciētia diui-
na ꝛ magis q̃ ante difficilis. Ideo ſequit̃.
Cōfortata eſt nō per additionem ſciētie ad
ſciētiā diuinā: ita vt deus ſit minus ſcibilis
quātū eſt de ſe: ſed pter debilitatē noſtri
intellectus ꝛ caſum ꝛ infirmitatē noſtram
apparet nobis difficilior: et ita non potero
ad eā pre debilitate intellectus aſpicere. Et
huic ſentētie ſatis cōcordat Ariſto. ij. Me-
taphyſ. dicēs: difficultatem ſciētiarū nō ex
ipſis ſcibilibus procedere: ſed ex debilitate
noſtri intellectus. A principio em̄ ſeculi fa-
ciliter apprehendebat homo diuina: et etiā
que agēda erāt: nunc vero ex lapſu intelle-
ctus oīa plena ſunt opinionibus ꝛ cōtradi
ctionibus. Unde Richardus de ſancto Ui
ctore ſup illud. Omne caput lāguidum ꝛc.

In nobis poſt lapſum primi hoīs cogita-
tiones cogitationib⁹ cōtradicūt: affectiōes
affectionib⁹ reſiſtūt: ꝛ ſurgit gēs cōtra gē-
tem: ꝛ regnū aduerſus regnū: ꝛ inſurgūt ſe
pe boni motus contra malos: et econuerſo
mali cōtra malos: et diuidūtur cōtra ſeip-
ſos: immo qd̄ his oībus miſerabilius: bo-
ni inſurgūt cōtra bonos. Quis em̄ neſciat
q̃ ſepe grauis cōtētio fiat inter auaritiam
et gulam: nō dico de talēto/ſed de ſolo nu-
mo: dū qd̄ vna vult expēdi/alia precipit re
ſeruari: ꝛ aliud ſepe loquitur iuſtitia: aliud
mīa: ꝛ qd̄ dicitur ab vna/contradicitur ab
alia. Hec ille. Sepe em̄ ɔtingit ꝙ gula de-
ſiderat qd̄ burſa dicit eſſe nimis ſumptuo-
ſum: ideo ſibijnuicē contradicūt. Bern[illegible] in
quadā epiſtola. Fac burſam litigare cū gu
la: ꝛ caueas cuius aduocatus exiſtas. Se-
pius ꝛ nō ſemp̄ p burſa ſentētiā feras. Si
militer iuſtitia vult latronem ſuſpēdi: mīa
abſolui ꝛc. Scōo nō ſolū cecidit ratio in er
rorē et difficultatē cognoſcēdoꝝ: ſed etiā in
difficultatē eleuādi mentem in deū. Experi
mur em̄ ꝙ quādo cū hoībus de noſtris ne
gotijs agimus: ſemper mentē ad ea que di
cimus intētam eſſe. Cum aūt ad deū volu-
mus eleuare eam: ſtatim in noſtra negotia
recidimus. Sap. ix. Corpus qd̄ corrūpitur
aggrauat aīam: ꝛ deprimit terrena inhabi
tatio ſenſum multa cogitātem. Iſte aūt ca
ſus procedit ex caſu primi hominis. Ut em̄
vult Ambro. Homo male recedēs a deo ce-
cidit in ſeipſum. Corpus em̄ (vt vult Guil.
Parif.) naturaliter eſt ſicut dom⁹ aīe: ani-
ma ſicut habitator. Cōtingit aūt quādoq;
vt qui debuit in domo ſua habitare paci[ſi]
ce ꝛ quiete: ibidē religetur: ꝛ captiu⁹ in vin
culis tāq̃ in carcere teneat̃. Sic eſt de aīa-
bus noſtris per corruptionē originalē ꝛ ca
ſum iſtū: vt cū velint exire ꝛ ſe leuare ſupra
ſe vinculate teneantur: ſicut auis q̄ ſurſum
aduolare nititur: ſed per filum in pede poſi
tum retinetur: ſic aīa nititur in deū tēdere:
ſed per ſolicitudines tēporales que pedem
affectionis detinēt/retinetur. Eſt em̄ caſus
iſte (vt dicūt antiqui theologi) ſicut caſus
cadētis in lutum lapidoſum in quo mergi
tur/vulneratur: ꝛ inquinatur homo. Inq-
nātur em̄ anime noſtre a puritate ſua: vul-
nerātur multiplici infirmitate viriū ſuarū:
ita vt nō poſſint ſe erigere: et immergūtur
vt lapſi ab adiutorio dei porrigentis dexte
rā ſuā in lacū miſerie ꝛ lutū fecis; in pfun-

D
Gula. Quō gula ſe pe liti gat cū burſa.

E
Oratio Triplex opinio de cau ſa ua gatio nis mē tis in orōne.

dū tenebrarū quantū ad vires apprehenſi
uas: et in profundū feculentiarū quantum
ad motiuas. Et ſi queratur quō cadit ho-
mo in hoc miſeriarū profundū. Reſpōdet
Guil. ꝙ homo primo cadit in ſolicitudinē
prouidēdi corpori victū et veſtitū: et cuſto-
diēdi et protegēdi ipſum: ideo cadit in cōſi
deratione oīm moleſtiarū corporis vt eas
euadat: pter qd̄ ſcōo inardeſcit in oēs de
licias corporis ſibi congruas. Poſtq̃ enim
oēs moleſtie corporis ſuper ipam animam
deuolute ſunt (quarū nullā pateret̃ ſi non
peccaſſet Adā: quia nulla earū eſſet) in la-
queos voluptatū ſenſibiliū cecidit irretien
da m[illegible]ſerabiliter ab eiſdē. Si em̄ nō fuiſſet
illud peccatū: ſuſpenſa fuiſſet aīa ad ſpūa-
les delicias: et propter hoc iſte ſenſibiles ei
nō ſaperēt: immo nulle eſſent quantū ad il
lā. Sicut ecōtrario videmus ꝙ ita deiecta
eſt in delicias ſenſibiles ꝙ interne nō ei ſa
piūt: immo nulle ſunt quātū ad eā. Si em̄
in ſublime rectitudinis remāſiſſet: nec mo-
leſtias a ſenſibilibus: nec voluptatum la-
queos ſuſtineret. Et hoc q: ſpiritualib⁹ de-
licijs occupata ita illis adhereret: ꝙ ad ſen
ſibilia niſi propter neceſſitatē corporis: aut
aliā cauſam que internas eius delicias nō
euacuaret: ſe nullatenus inclinaret. Qd̄ ap
paruit in Adā et Eua ante peccatū: qui p-
pter hoc non cognoſcebant ſe eſſe nudos.
Adeo em̄ occupati erāt ſpūalibus: vt quid
in eoꝝ corporibus eſſet vel fieret/non ſenti
rēt. Sicut et modo plerīq; adeo occupati
ſunt in ſenſibilibus et corporalibus: vt q̃d
in eoꝝ aīabus ſit vel fiat/ prorſus ignorēt.
Solā enim moleſtiā corporis curare viden
tur: vt ſc; eam fugiant et voluptates obti-
neāt. Hec Guil. Pariſieñ. Et ne hoc videa-
tur incredibile: hoc contingit quibuſdā ſan
ctis viris ex ſpeciali dono dei qui ita rapti
ſunt a ſenſib⁹: vt quid circa eos agat̃ igno-
rēt: vt patuit in Paulo: qui videns arcana
verba neſciebat an in corpore an extra cor
pus eſſet. Sic Petrus in ectaſi quādo ceci-
derūt catene aliud eſtimabat q̃ fieret. Sic
beatus Thomas Aquinas corā beato Lu
douico murenulā comedit neſciens q̃d age
ret dicēs. Cōſummatū eſt poſt ſue difficul-
tatis inuētionē. Sic ſancti viri qui Carthu
ſiam fundauerunt: multo tēpore quid circa
corpus agebatur ignorabāt. Quidā tamē
cauſam huius alienationis mentis in ora-
tione ꝛ deuotione aliā aſſignāt; ꝛ precipue

ipſe Guilielmus/ hoc ſepe procedere ex dia
boli artificio qui cognoſcit orationē contra
ſe et ſuas machinationes ad deum dirigi:
ideo quātū poteſt mouēdo phantaſiā orā-
tis: et ei oſtendēdo varias ſpecies impedit
quātum poteſt intentionē orantis: ne ſe ex
toto ad deū conuertat: et ſic contra eū non
preualeat oratio. Unde in vitis patrū legi
tur de beato Machario/ꝙ cū demoni ob-
uiaſſet dicenti ꝙ ad orationem fratrū acce
lerabat: ta[illegible]em in choro fratrum pſallen-
tium vidit maximā multitudinem paruo-
rum Ethiopum volitare per chorum: vnus
nunc ſe transformabat in mulieris ſpeciem
ali⁹ in ſpecie lathomi lapides dolātis: ali⁹
in alia ſpecie. Quod cum vidiſſet: interro-
gauit ſingulos fratrum quid pſallendo co-
gitaſſent: et ſtatim comperit illa eos cogi-
taſſe quorum diabolus ſpeciem ingerebat.
Qr autem hoc permittat deus ſit ad humi
liationem noſtrā: ne forte preſumamus de
exauditione aut ipſa nimia cōtemplatione
contēti: de nobis nimium cōfidamus: quē-
admodum Adam qui huiuſmodi contem-
platione illectus: ad ſe non reſpexit: et cum
credidit ſe ſecurum cecidit. Quidam tamen
huius alienationis in oratione aliā viden-
tur aſſignare cauſam magis naturalē: q:
ſm Philoſophum libro de ſenſu ꝛ ſenſato:
preſentia ſenſibus magis mouēt q̃ abſen-
tia. Ideo cum loquimur de re abſente faci-
le euagamur: ſed cū de negotijs nominis
agimus que fortiter ſenſum mouent: non
eſt mirum ſi nō vagemur. Cum autem deo
qui ſenſus noſtros ſenſibiliter non mouet:
orando loquimur: nil mirum ſi fugax ani-
mus ſepe alienetur. ¶ Secūdus huius vir
tutis effectus erat ꝙ volūtatis affectus ra
tionē rectam prōpte ſequebatur: vt abſq;
difficultate oīa ſua iudicia ſm eam profer-
ret. Inde Eccſ. vij. Fecit deus hominē re-
ctū. i. ad iudicandū. Sed nūc oēs in iudicā
do niſi cū difficultate noſtras ſequimur af
fectiones. Ubi aūt ratio ſequitur affectio-
nem (vt vult Seneca) vix rectū inuenitur
iudiciū: et quadriga boues antecedit: et ce-
cus videntem puerum nititur ducere. i. ra-
tionē que in nobis ad modum pueri modi
ca eſt: vbi nimiū de affectione q̄ ceca eſt in-
uenitur. Inde eſt ꝙ oēs in iudicijs noſtris
afficimur ad cōmoda nr̄a: ita vt ſm Guil.
Parif. inde aſſumptū ſit illud Prouerbiū.
Innatum eſt filijs Ade cōmoda ſua dilige

F
Iudi- ciū hu manū. Quō oēs in iudicā do ſe- quūtur ſuas af fectōes

rē. Sic enim homo ꝓpter peccatū tenetur
religatus in ſeipſo catena que dicit̃ ſuꝑbiꝰ
amor. quē Aug. li. xiiij. de ciui. dei. c. xxviij.
poſuit fundamētū ciuitatis Babylonice ꝙ
nō niſi ad ſua ⁊ ſuorum cōmoda ⁊ delicias
afficit̃ aliena negligens. Vñ pſ. Factꝰ ſum
ſicut vter in pruina. Sicut em̄ vter pruina
et gelu conſtrictus nihil ex ſe emittere pōt:
ſed intra ſe retinet oīa: ſic ita obfriguit ho-
mo ab amore dei ⁊ proximi ſui vſqꝫ ad geli
cidium: ꝙ nec amor eius ad [illegible] dirigitur
nec ad proximū compaſſio: ſed omnia ad ſe
cōuertit: ita vt ſicut vilis vter ex pellibꝰ ex-
tra domū ad pruinam deijcitur: ſic hō poſt
peccatū coopertus pellibus extra domum
paradiſi ⁊ eius feruorē quaſi nulliꝰ valoris
ad frigus mentis deijcitur. Scdō ex pecca
to ipſo facta eſt voluntas noſtra prona ad
malū magis q̄ȝ ad bonum. Geñ. viij. Omis
caro prona eſt ad malū ab adoleſcētia ſua.
Sicut enim ſpōte terra ex ſe gignit herbas
nociuas ⁊ inutiles: fructuoſas aūt non gi-
gnit niſi culta: ſic ſponte mala ⁊ primi mo-
tus mali ex nobis oriūtur. Et ſicut ex nihi-
lo facti ſumꝰ: ita ad nihilū ipſius mali niſi
manu artificis noſtri teneamur/continue
tēdimus. Tenet aūt nos illa creatrix manꝰ
cū vel ad amorē cōpūgēdo viuificat: vel ad
amorē flagellādo reſtaurat. Scriptum eſt
em̄. Viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritū meū.

B
Sēſus
Quō
ſenſua-
litas do
minaſ
rōni;

¶ Tertius illiꝰ virtutis effectus erat ꝙ oēs
ſenſus tam exteriores q̄ȝ interiores ita ordi
nati erāt vt eorū appetitus ad eoꝝ obiecta
tantū ſe extēderet quantū recta ratio ⁊ ele
ctio volūtatis ſequens illā rationē permit-
tebat: ⁊ taliter fuiſſet ſenſualitas rōni con-
formis ꝙ nulla fuiſſent carnalia deſideria
ſubſecuta rationi difformia. Nunc econtra-
rio videmꝰ ꝙ rebellis eſt pars ſenſitiua ſpi
ritui ⁊ caro aduerſat̃ ei per concupiſcētias
beſtiales: quas vt plurimū ſequunt̃ hoīes.
Sunt em̄ (vt vult Guil. Pariſ.) aīa ⁊ cor-
pus ſicut rex ⁊ regnū. Interdū em̄ contin-
git ꝙ qui in aliquo regno debuit regnare:
in eodē redigatur ī ſeruitutē. Sic ⁊ miſere
anime noſtre in corporibꝰ noſtris ſeruitute
premūtur miſerrima ſeruiētes corporibꝰ et
corporalibus voluptatibus: niſi hoc per ba
ptiſmū pro parte refrigeret̃: ⁊ per eū liber-
tatē filiorū dei conſequat̃. Vnde ⁊ poſt cō-
eſtionē cibi vetiti ſtatim ſubſecuta ē carnis
concupiſcētia: propter quā verenda ſua te-
gerūt. Vnde Auguſtinꝰ in Hyponomicon.
Quid indicāt folia fici q̄bus non deo aucto
re ſed peccato pudenda mēbra texerūt: niſi
quēdam pruritū libidinis turpem ex quo
ſecuta eſt carnis tentatio. Vult em̄ Dama
ſcenus ꝙ ſpina roſe coniūcta ſit in ſignum
⁊ memoriā preuaricationis prime: eo ꝙ ve
recūdus pruritus conſcientiā pungēs volu
ptati ⁊ delectationi cōiunctus ſit. Iſti pru-
ritus ſunt fremitus gētium. de quo querit
pſ. Quare fremuerunt gentes. Sm̄ em̄ Iſi-
do. ix. Etymol. Gens eſt multitudo ab vno
principio orta. Ideo per gētes intelligunt̃
conuenieñter voluptates carnis que ab vno
inobediētie principio ortū habuerunt. Fre
munt autē atrociter aduerſus ſpirit[um]. Se-
neca. Quis vnq̄ȝ tam cōtumelioſus hoſtis
q̄ȝ in voluptatibus ſeneſcere. Iob. xiiij. Po
ſuiſti in neruo pedem meū. i. affectionis pe
dem permiſiſti neruo ſenſualitatis detine-
ri quaſi cōpedibus: vt contradicat rationi.
¶ Quartꝰ effectus fuit ꝙ oīa animalia im
mo oēs creature homini plenā preſtabant
obedientiam. Geñ. j. Faciamus hominē ad
imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtram ⁊ preſit pi
ſcibus maris ⁊ volatilibꝰ celi ⁊ beſtijs vni-
uerſeqꝫ terre: ⁊ omni reptili qḋ mouetur in
terra. Nullus vnq̄ȝ rex fuit q̇ beſtijs domi-
naret̃: immo nec vniuerſe terre: nec ita pa-
cificus poſſeſſor ſicut ille fuit. in cuiꝰ pote-
ſtate oīa erant preter vnā arborem: quā ta
men zelo et complacētia vxoris ſue inuaſit
nō obſtante dei ꝓhibitione. Sic modo con
tingit regibus ⁊ principibꝰ qui zelo regni ⁊
regiminis eiꝰ quaſi vxoris ſue zelotypia du
cti. vt vult Chryſ. in homil. infinita mala
perpetrāt in ſubditos: ⁊ velut alter Adam
mordēt in pomo. Imperatores enim iuxta
ſuarū imaginū deſcriptionē aut figurā po
mū gerunt in dextera manu/per quā deſi-
gnatur mūdus: quē in dextera. i. in potiori
bus bonis dirigere debent. Modo aūt nō
plus in dextera pomū gerunt ſed potius in
ore mordētes ⁊ rodentes/immo deuorātes
totū mundum. Si forte morderet̃ pomū in
putrida parte. i. in raptoribus: adulteris ⁊
homicidis illud eſſet permittendum: ſed lu
pus nō rapit lupū: nec leo leonē. Nec eſt cō
ſuetudo mordere in putrido ſed in ſano: pu
ta in mercatoribus/agricolis. Eſa. lix. Qui
receſſit a malo prede patuit. Et adhuc qḋ
deterius eſt: q2 in morſu pomi maior pars
relinquitur: nos autē ita magnū os ⁊ ma-
gnos dētes habemus ꝙ totū pomū deuo-

V
Pomi
Quid
ſigni-
cat po
pomi
quid
imag
tenu
impe
toris

ramus ⁊ deglutimus q2 totus probi ho-
minis labor ⁊ fructus rapit̃. Ideo nil mi-
rum ſi deus hec videns ſuis gladijs nos
ferit: ⁊ ſi nullus ſit amplius nunc monar-
cha qui pomū teneat: q2 pomū nunc a cun
ctis comeditur. Propter qḋ pēſanda ſunt
mala que ſubſecuta ſunt hunc pomi mor-
ſum. Primo terra optima paradiſi deſer-
ta eſt habitatore. Sic propter exactiones
principū terre deſerunt̃ inculte. Eccli. xvj.
Ab vno ſenſato inhabitabitur patria: ⁊ a
tribus impijs deſeret̃. Scdō ſubſecuta eſt
ſubditoꝝ rebellio tam beſtiarū q̄ȝ ſenſua-
litatis. Ideo nō eſt mirū ſi modo ſequant̃
diuiſiones: rebelliones: terrarū deſertio-
nes poſt morſuȝ ⁊ deuorationem pomi. i.
mundi. In ſignū tanti dominij qḋ habuit
homo ab initio (vt vult Guil. Altiſſ. in
ſecūda parte ſumme in materia de hierar
chijs angeloꝝ) quidā ſancti hoīes qui ma
cerando corpus puenerunt ad ſtatum tan
tum gratie/imperiū ſuꝑ bruta habuerūt.
Et exemplificat de beato Martino q̇ pre-
cipiebat mergis in flumine ⁊ abſcedebāt:
gallis tacentibꝰ ⁊ canebant: ſerpentibꝰ ne
flumen tranſirent ⁊ reuertebant̃. In vitis
patrū abbas Paulus manibꝰ ſuis contre-
ctabat aſpides ⁊ ſerpentes ⁊ ſcindebat ꝑ
mediū manibꝰ ſuis nec ei nocebant. Et cū
quererent ab eo fratres vnde iſta gratia:
dicebat. Si quis poſſederit puritateȝ: oīa
ſubijcient̃ ei ſicut Ade in paradiſo. In hu
ius etiam ſignū (vt quidā dicunt) aīalia
maiora ⁊ etiā minora nos infeſtant ⁊ im-
pugnant: vt leones/vrſi/lupi/⁊ vulpes/⁊
ſic de alijs que ſunt maiora bruta: ⁊ puli-
ces pediculi ⁊ muſce q̄ ſunt minora: ⁊ hoc
in memoriā preuaricatiōis prime. Sed in
ſignū dominij qḋ dudū habuimꝰ ſuper ea:
adhuc media aīalia ſub noſtra ſunt obe-
diētia: vt oues: boues: canes: equi ⁊c. Vñ
⁊ de ſancto Cerbonio legimus ꝙ accuſa-
tus apud papā ꝙ miſſam de nocte canta-
ret: venit ad curiā vnū ſolum clericū ſecū
ducēs: eo ꝙ eſſet valde pauper epſ. Cūqꝫ
appropinquaret Rome vidit anſeres ſyl-
ueſtres quibꝰ precepit vt ſocietatem ei fa-
cerent ⁊ cum ipſo ad curiā pergerent: ⁊ vt
haberet encenia dño pape preſentanda.
Cūqꝫ anſeres ſancto viro obedirent ⁊ an-
te ipm̄ precederēt: cū nuntiatū eſſet pape:
ab oībꝰ impoſitis eū abſoluit: ⁊ ad ꝓpria
remiſit honoratū. Nec ſolū beſtie ſed ⁊ ter
ra ipſa obediebat: ſuos fructus ſponte et
ad nutū hoīs ꝓducendo ſine cultura. Po-
ſuit em̄ deus hoīem in paradiſ. voluptas-
tis: vt operaret̃ cōplendo mandata dei ⁊
cuſtodiret illum tamq̄ȝ ꝓpriā hereditateȝ
etiā a demonibꝰ ne illuc intrarent. Sed q2
Adam deo reddidit ſpinas inobedientie:
etiā terra ſibi ſpinas ⁊ tribulos germinat
Habebat etiā ſuꝑ demones ꝓtātem: ſicut
⁊ multi ſan[cti] impꝑauerūt eis. Non em̄ cu-
ſtodiebat Adam paradiſum a beſtijs: q̄m
adducte ſunt ad Adā vt vocaret eas noī-
bus ſuis. Hec ergo erat cuſtodia a demo-
nibus. ¶ Quintus huiꝰ virtutis effectus
fuit imortalitas. Impediebat em̄ hec vir-
tus ne mors corpori humano noceret: aut
aīe ⁊ corporis vinculum diſſolueret: ita vt
hō manſiſſet immortalis. i. potens nō mo
ri. Unde Aug. lib. j. de mirabilibus. ca. iij.
Enoch ſine morte pene ⁊ totius ſeculi tpe
remotus ab hoīm cōuerſatione cuſtodit̃:
vt in eo oſtēderet̃ qualiter hoīes ſi nō pec
caſſent: generata prole in vitā ſpūalem ſi-
ne morte cōmutarent̃. Sed nō eſt mirabi
le ſi ſubtracto illo impedimento ſecuta eſt
mors: graue quidem iugū ſuꝑ oēs filios
Adam. Eccli. xl. Et nō ſolū mors ſed etiaȝ
oīa antecedentia ad mortē. ſ. calor: frigus
eſuries: ſitis: ⁊ infirmitas. Terrā propter-
ea quam a patre noſtro Adam recepimus
tamq̄ȝ hereditariā: cum illis hypothecis
velimus nolimꝰ ꝓſoluendis poſſidemus.
Nil mirū em̄ ſi volūtate volūtarie deſerē-
te deum creatorem ſuū: aīa incurrit neceſ-
ſitatem deſerendi corpus ſuū. Vt em̄ dicit
Aug. Antea mortalis erat cōditione cor-
poris: immortalis beneficio cōditoris. Et
hoc oſtendit Aug. ꝑ exemplū: q2 ſicut pre-
ſtitū fuit filijs Iſrael ꝙ in quadraginta
annis veſtimenta eoꝝ nō veteraſcerēt: ſic
Ade preſtitū eſt vt nō moreret̃ ſi nō come
deret de ligno vite: ſed ꝓprijs dentibus ⁊
manibus fecit ſibi pelliciū mortis. Sap. j.
Deus mortem nō fecit: impij aūt manibꝰ
ac verbis accerſierūt illaȝ. Et ꝓpterea deꝰ
fecit eis pelliciū ex pellibꝰ aīaliū mortuo-
rum: vt memores eſſent ſe eſſe mortalita-
te veſtitos: ⁊ etiā in medicinā: vt inſinua-
ret carnem eoꝝ contra motꝰ ſenſualitatis
mortificandā eſſe. Expedit em̄ carnis ſuꝑ-
biā domare: ⁊ cōtra ſtimulū eiꝰ calcitrare.
Et ſi dicat̃ ꝙ ſi q̇s tunc in illo ſtatu pcuſ-
ſiſſent aliquē hoīem gladio vel lapide tūc

J
Dñiuȝ.
De do-
minio
mario
qḋ ha-
buit hō
in para
diſo.

K
Mors
Quō
hō fuiſ
ſet im-
mortas
lis ī ſta
tu inno
centie.

L Mors Quō i priō ſtatu fuiſſet hō a morte preſeruatꝰ

fuiſſet occiſus. Rñdet doctor ſanctus in ſcđo ſcripto ꝙ quatuor modis res aliqua pōt deſine eſſe. Uno mō q: finita: et ſic res oīs ex natura ſua hꝫ periodū determinatā: nec pōt multo durare tpe. Scđo q: cōponit ex contrarijs. q: cum vnū excedit aliud ſtatim agit in illud ipm corrumpendo: ⁊ quo ad iſtos duos modos originalis iuſtitia hoīem cōſeruabat: ne videlꝫ ꝑ vetuſtatem cōſumeret. ⁊ ad armoniā cōtrarias qualitates reducebat. Tertio poterat deſinere eſſe ꝑ extrinſeca leſiua fortuito ſupuenientia: puta lapidem vel gladium: ⁊ ſic ſolus deus illum preſeruaſſet. Nec eñ deus ꝑmiſiſſet penā inferri homini ante culpā. Quarto ꝑ deperditionē humidi radicalis: ⁊ ſic ꝑpetuabat homo per eſum ligni vite. ſm tñ Bonauentu. in ſcđo ſcripto: lignū vite poterat longo tpe facere vt homo ex eo comedens viueret. Et ad conformiter dicit gloſ. ſuper illo Gen. iiij. Ne forte viuat ineternū: ꝙ Enoch ⁊ Helias ſic cōſeruantur in paradiſo terreſtri. Multa eñ aromata: vt myrrha ⁊ balſamus corpus hoīs diu a putrefactione cōſeruant: multo fortius diuina virtus mediante illo ligno potuiſſet cōſeruare hoīs corpus ne moreret. Non tñ poterat lignū illud imꝑpetuū ſeruare: niſi ſpecialiter diuina virtus aſſiſteret. Ideo dicit allegando beatū Auguſtinū ꝙ illud lignum erat primo parenti datum tanꝗ ſacramentū. Sacramentū aūt in ſe nō hꝫ niſi virtutem aſſiſtentem. Sic ibi poterat eſſe ꝙ dū comederēt de fructu ligne vite haberent tūc diuinā virtutem aſſiſtentem: qua mediante vna cū fructu comeſto deperditū reſtauraretur. Melius tñ dicendū eſt vt volunt doctores: ꝙ homo poſt multa tpa vite ſue ⁊ poſt multa merita fuiſſet de hoc mūdo in paradiſum tranſlatus: ⁊ ꝙ lignū vite ꝑ multa tpa potuiſſet reſtaurare deperditū licet nō ꝑ infinita: q: nec homo ꝑ tpꝰ infinitū ſic duraſſet. Modo aūt nō tranſfert homo de paradiſo in paradiſum: licet hoc quidā putent fieri: vt de paradiſo deliciarum huius ſeculi ad eternas tranſeāt delicias: neſcientes q: in vallem hanc lachrymarū eiectus eſt homo vt lugeret: ⁊ ſic de luctu ad gaudiū trāſiret. Ubi etiā hic aduertendū eſt ꝗ periculoſa eſt in regno aliquo ꝑditio iuſtitie originalis. Sic eñ per eam aīe regnū ſeruabat integrū ⁊ in debi

M Iuſtitia. Quāti ꝑiculi ē i regno ꝑditio iuſtitie

ta ſubiectione: ꝙ ea perdita facta eſt dñā quaſi ancilla: immo ancille ſeruiens. Sic in regno ꝑ ꝑditionem iuſtitie ꝑ quā in regno originant oīa bona: ꝑdunt oīa bona. Tolle ſolem ⁊ terra non fructificat. Tolle iuſtitie ſolem q̄ ſola inter virtutes in ſcripturis ſol appellatur: ⁊ oīa deſtruuntur. ¶ Ex oībus precedētibꝰ colligi pōt pro ſecunda parte peccatū originale nihil aliud eſſe ꝗ carentiam iuſtitie originalis debite in eſſe: ſeu ꝯcupiſcentiā carnalem imputabilem: vt dicunt alij. Et hoc peccatū ſomniauerūt antiqui philoſophi qui dixerūt corpus eſſe ſepulcrū aīe ⁊ aīam mortuam eſſe dum eſt in corpore: immo antiqui poete dixerūt corpus eſſe infernum aīe. Unde Macrobius recitat aīam ex cōiunctione eius cū corpore inebriari Letheo flumine: qui eſt inferni fluuius: cuius potatiōe aīa obliuiſcit veritatis. Et mirabile eſt quō ex vna ſcintilla. i. ex ipſo primo peccato proceſſit ignis in toto mūdo. Unde totus mūdus in maligno: id eſt in malo igne concupiſcētie poſitus eſt. Et de hoc amplius dicetur in ſequentibus.

N Origiale pctm̄ Quō poete ſomniauerunt pctm̄ originale.

¶ Sermo. ij. de cōceptione ꝟginis glīoſe. ⁊ in ordine. xviij. per thema ſupradictū.

BEata trinitas ab exordio ſeculi edificauerat angelis celum / q̄ eſt domꝰ glorie: dānatis infernū / q̄ eſt domꝰ iuſtitie: hoībꝰ lapſis mūdū / q̄ eſt carcer miſerie ⁊ patria beſtiarꝫ. piſces etiā poſuerat in aq̄s: aues in aere: ⁊ ſtellas in firmamento. ſed nec ſibiipſi dñs parauerat domū. Ait ei. j. Paral' xvij. Neqꝫ ei māſi in domo ex quo eduxi Iſrl' de terra Egypti vſqꝫ ad diē hāc: ſꝫ fui ſemꝑ mutās loca tabernaculi. Nunq̄d nō locutꝰ ſum vni iudicū Iſrl': q̄re nō edificaſtis mihi domū cedrinā? Dñs ei in antiqua lege habitauit in tabernaculis ⁊ tētorijs. i. in aīabꝰ ſctōꝝ hoīm: ſꝫ ibi requiē nō habebat ꝓpter frequentē pcti lapſum: q: oēs peccauerūt ⁊ egent gloria dei. Ro. iij. Ideo arguebat iudices / rectores / ⁊ paſtores ppli q̄ debebāt eſſe ſanctiores: cur non edificabāt ſibi domū cedrinā. i. ꝑ pctm̄ imputribilē. Nūc aūt vidēs dñs q: oēs declinauerūt ſil' inutiles facti ſunt ad h' edificādū: iō ſapia ſua ꝓpoſuit ſibi edificare domū. Prouer. ix. Ornatiſſimā quidē ⁊ de lignis imputribilibus factā. Et q: reges

A Domꝰ. De triplici domo quā deꝰ edificauit.

⁊ magnates dū ſibi edificant domos vel māſiones / maiori ſtudio ⁊ cultiori ſchemate edificant proprium thalamū: ⁊ ex parte melioris ⁊ purioris aeris / ⁊ a parte orientis / ⁊ extra oēm infectionē: ideo etiā ſummū impatorem decuit ſuam domū oībus virtutibus munitiſſimā facere ⁊ ab omni infectione ſecluſam. Qđ nō fuiſſet ſi in originali cōcepta fuiſſet. Ut igitur eius virtutum bonis valeamꝰ repleri ⁊ ditari: ad eam cōfugiamus dicentes Aue.

B Domꝰ. Idem qđ priꝰ

¶ In ſacris ſcripturis legimus dñm triplicem domū: ſcꝫ celū / mariā / ⁊ eternē beatitudinē habuiſſe. De prima quotidie recipimus bona nature: de ſecunda bona gratie: de tertia bona glorie. Celum eñ materiale quoddā cellariū eſt a quo nobis effūdūtur bonitates naturales: vt calor vitalis / vina / fruges ⁊c. Eſt quoqꝫ illa larga manus. de qua pſ. Aperiente te manum tuā oīa implebunt bonitate. Sed cū illud nō ſufficeret inopie noſtre: cogitauit dñs aliā facere domū ſibi ⁊ nobis magis accōmodā. Sibi vt ibi hoſpitaret: nobis ꝟo de qua nobis bonitates ſpūales effunderet: dona ſcꝫ gratiarū ⁊ vnguēta virtutū: que ſunt noſtroꝝ medicamenta morboꝝ. Inde Bern. ſermo. iij. vigilie natalis dñi. Nihil nos dñs habere voluit: qđ per manus Marie nō tranſiret. Edificauit etiā illam domū vt nobis eſſet propinquior ⁊ magis ad manū ꝗꝫ ipſum celū de quo fluunt nobis bona nature: q: magis indigemꝰ bonis gratie ꝗ nature / quanto aīa noſtra dignior eſt ⁊ neceſſarior corpore noſtro. Domus aūt iſta eſt Maria: que nobis iādudum fuit horreū frumenti ⁊ cellariū vini altaris ⁊ olei mīe: ⁊ apotheca totius medicinalis vnguenti. Propter qđ inanes et famelici ad dñm dicere poſſunt. Replebimur in bonis domus tue. Nam ante aduētum ſaluatoris in terra erat iopia: fames: ⁊ cariſtia in Egypto. i. in mūdo: donec verus Ioſeph in beatā virginē quaſi in granariū ſuū frumenta cōgeſſit: quibꝰ ſatiaretur Egyptus tota. i. mūdus. Iſtam etiam domū multū dilexit deꝰ pater: de qua in figura dixit ad filiū. iij. Reg. ix. Sanctificaui domū iſtā quā edificaſti: vt ſcꝫ ponerez ibi nomē meū in ſempiternū. ⁊ erūt oculi mei ibi: q: vbi amor ibi oculus: ⁊ cor meū cunctis diebus ⁊ non vno tempore tm̄: q: vbi eſt theſaurꝰ ibi eſt cor. Maria ꝟo theſaurus dñi eſt / ⁊ theſauri ſui repoſitoriū. Inde dixit filius illud Eſa. lx. Domū maieſtatis mee glorificabo ſcꝫ preſeruādo eā ab omī infectiōe peccati. Et hoc eſt qđ dr in themate. Domū tuā decet ſctitudo ⁊c.

¶ Nūc inquirendū eſt an btiſſima ꝟgo fuerit in originali cōcepta: Et videt ꝙ ſic. Primo ꝑ illđ Ro. v. Oēs in Adā peccauerūt. Qui aūt oēs dixit: nullam excipit. Maria igit nō eſt excepta. Scđo gloſ. ſup illđ pſ. Ecce in iniquitatibꝰ ꝯceptꝰ ſuꝫ. Nemo naſcit niſi trahēs pctm̄ ⁊ meritū pene / niſi tu q̄ de ſpū ſctō natꝰ es. Et Hiero. ſup illud pſ. Erue de manu canis vnicā meā. videt dicere ꝙ ſolus chriſtꝰ ſit ſine originali conceptus. Ad hanc q̄ſtionē reſpōdet negatiue ſcꝫ ꝙ pie credēdū eſt Mariā matrē dei ſine originali ꝯceptā fuiſſe. Hoc primo pōt induci ⁊ ꝑſuaderi auctoritate ſcripture ſacre. Et prīo ꝑ illud pſ. iā pro themate allegatū. Domū tuā decet ſanctitudo dñe. nō ſolū vno die vel anno: ſed in longitudinez dierum. i. ꝗ diu durabit. Sed Maria fuit ſpūlis domꝰ dei: in qua requieuit nouē mēſibus. Eccli. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Ergo ꝑ totā ſuā durationez decuit eā eſſe ſanctā. Fecit aūt dñs omē qđ decuit: igit. Scđo ꝑ illud Aggei. ij. Magna erit gloria domꝰ huius nouiſſime ꝗ prime. Sed prima domꝰ in qua habitauit dñs a pricipio ſeculi fuit Eua mulier prima ⁊ Adam. Et illa fuit ita glorioſa ꝙ nunꝗ originale peccatū habuit: immo producta eſt in ſtatu innocentie plena gratie ⁊ virtutibꝰ. Ergo huius nouiſſime domꝰ maior erit gloria. Sed hoc non eſſet niſi Maria creata eſſet innocens. Et hoc eſt qñ iuxta eccleſie cantum de ſe dicit. Ab initio ⁊ ante ſecula creata ſum. i. ſicut ab initio ſeculi ⁊ ante ſecula creabat innocentia: ita ⁊ ego creata ſum. Ideo ab eccleſia ſtella maris appellatur: q: ſicut illa neſcit occaſum: ſic Maria nullius peccati originalis aut actualis paſſa eſt occaſum. Et ſi dicatur ꝙ ſacra ſcriptura in multis paſſibus dicit oēs natos eſſe filios ire. Eph. ij. Oēs declinaſſe: ⁊ ſimul inutiles eſſe: oēs in Adam peccaſſe. ⁊ ſic ex ſcriptura cōtrarium inuenit. Reſpōdet primo ꝙ ſummꝰ impator deus nō eſt ſuis aſtrictꝰ legibus pluſꝗ pnceps tꝑalis: iō ſupra legē ſuā potuit aliquā eximere ab iputatione peccati Nō ei aliud eſt oēs in Adā peccare ꝗꝫ pec

E Maria Utruz maria ꝯcepta ſit i originali pctō.

D Marie conceptio. Quō ſoluūt auctoritates

Universidad de Deusto Biblioteca

oẽs ſcri pture q̃ dicunt mariaꝫ ꝯceptã in origi nali.

catum patris Ade ad peccatũ filijs imputari. Scd̃o dicitur ꝙ nõ minus priuilegiata eſt imperatrix celi ⁊ mater chriſti q̃ regine tẽporales: que ſunt priuilegiate cõtra ſeruitutes ciuiles q̃bus ceteri ſubduntur. Cum etiã a ceteris maledictionib⁹ donatis Eue priuilegiata ſit: ſicut ab illa In dolore paries ⁊c. cur nõ igitur ab iſta? Cũ in figura dicatur ei. Heſter. xv. Non ꝓpter te ſed propter oẽs hec lex poſita eſt. Tertio dicitur ſm Ariſto. ethicoꝝ. v. ꝙ leges non dantur ſic vniuerſaliter quin caſib⁹ in particularib⁹ cadat exceptio. Sũmus autẽ imperator propter minorẽ cauſam q̃ propter honorare matrẽ mutauit leges nature ⁊ etiã ſcripture. Nature cũ ꝓpter Joſue ſolem fecit ſtare: ⁊ ꝓpter Ezechiã retrocedere: ⁊ tres pueros in igne/ ⁊ cõtra naturã ignis ſeruauit illeſos. Sil'r cõtra legem ſcripture: cum in vtero materno Hieremiã ⁊ Joannẽ baptiſtam ſanctificauit: ⁊ Enoch et Helie tẽporalem paradiſi reddidit hereditatẽ. Et per hoc ſolui poſſent oẽs ſcripture auctoritates q̃ ad oppoſitũ adduci poſſent. ¶ Scd̃o hoc idem ꝓbari ⁊ perſuaderi põt doctorũ ſacroꝝ auctoritatib⁹. Primo ꝑ Aug. li. de natura ⁊ grã: ⁊ recitatur a magiſtro. iij. ſen. diſt. v. cũ de pctĩs agitur: nullã volo de ea habere queſtionẽ: ſcꝫ de Maria. q. d. cũ de quorũdã pctĩs inquiritur de illa nõ loquor: eo ꝙ oĩ peccato caruit. Scd̃o auctoritate Hildefonſi Toletani epĩ dicẽtis. Deniq̃ ſi nõ in vtero matris ſanctificata fuiſſet: ei⁹ natiuitatis colẽda non eſſet. Nunc autẽ qꝛ venerationi habetur toti⁹ eccl'ie: cõſtat eam ab ipſo peccato originali fuiſſe immunẽ: ꝑ quã non ſolũ Eue matris delata eſt maledictio: verũetiã oĩbus cõdonata bñdictio. Nullis ergo delictis cũ nata eſt ſubiacuit: nec originale peccatũ in vtero ſanctificata cõtraxit. Tertio auctoritate Anſelmi. Nõ credo (inquit) amatorẽ eſſe ỽginis: qui reſpuit feſtũ celebrare cõceptionis. De nullo autẽ niſi qd̃ ſanctũ eſt celebratur: igitur cõſequens eſt vt ei⁹ cõceptio fuerit ſancta. Et ſi dicatur ꝙ multi ſancti videntur dicere oppoſitum: vt btũs Bern. i epl'a ad Lugdunen. et btũs Anſelm⁹. in lib. cur deus homo: et multi alij. Iſti autẽ maxime deuoti fuerũt beatiſſime virgini. ergo. Reſpõdetur primo ꝙ de⁹ reuelauit aliquib⁹ ſctĩs de eccl'ia qui floruerũt in vltimis tpĩbus aliquas veritates vel ſacre ſcripture expoſitiões quas

E Marie conceptio. Quomodo ſoluuntur oẽs auctoritates ſanctorũ ⁊ doctorũ q̃ dixerũt mariaꝫ ꝯceptã in originali.

priorib⁹ non reuelauerat. In figura cuius Exo. xxiiij. Moyſes partim ſanguinẽ effudit: partim in crateres reſeruauit: qꝛ ſacrarum ſcripturaꝝ intelligẽtia partim in mũdo iam effuſa eſt: partim poſteris ad aſpergendũ tãtũ: ⁊ ſi nõ tam abũde ad effundẽdum ſicut priores. vñ Grego. ſup illo Dan. xij. Pertrãſibunt plurimi ⁊ multiplex erit ſciã: dicit ꝙ Moyſes ſciuit pl⁹ q̃ Abraã: ⁊ plura ei de ſecretis diuinis reuelata ſũt. Exo. xj. Ego dñs q̃ apparui Abraã Iſaac et Jacob i deo oĩpotẽte ⁊ nomẽ meũ Adonay non indicaui eis. ⁊ ſic Moyſes poſterior plura itellexit. Sed ⁊ Dauid plura intellexit de illis q̃ Moyſes. Juxta illd ps. Sup ſenes intellexi. Sũt em̃ doctores moderni i ordine ad alios doctores ãtiquos. Sicut nani ſup humeros gigantũ: qꝛ vident ea q̃ illi viderũt ⁊ ſcripſerũt/ ⁊ adhuc vltra. Non eſt igitur mirabile ſi hãc veritatẽ nouiſſimis de eccleſia reuelauit: quã prioribus nõ oſtẽdit. Dicitur ſcd̃o ꝙ nõ ſunt ſemꝑ tenẽde opiniones doctoꝝ/ ⁊ maxĩe qñ apparet ratio: vel auctoritas eccl'ie: vel reuelatio ad oppoſitũ. Sicut tẽpus fuit in eccleſia in quo non tenebatur virginẽ Mariã aſſumptã fuiſſe in corꝑe ⁊ in aĩa in paradiſum. qd̃ Hiero. ſub dubio reliq̃t: qd̃ tñ modo creditur. Sil'r opinio Augu. de purgatorio q̃ aliqñ credita eſt/ nũc nõ tenetur. Dicitur tertio ꝙ p̄lati et doctores tẽporis huius tantã habẽt auctoritatẽ i exponẽdo ſacrã ſcripturã ſicut priores: lꝫ in eis nõ ſit tãta ſanctimonia. Et hoc eſt cõtra eos q̃ de iſta ſancta cõceptiõe inſaniũt: ſctõꝝ ⁊ venerabiliũ antiquoꝝ doctorũ multitudinẽ maximã in ſue ifamie teſtimoniũ aduocãtes. Eſt em̃ mai⁹ periculũ blaſphemare ⁊ blaſphemãdo errare in eã: q̃ nimiũ laudando errare in ipſam: quã nulla lingua ſufficiẽter laudare poteſt. Ait em̃ Hiero. in ſer. de aſſumptione: ꝙ quicq̃d põt dicere lingua carnis min⁹ eſt a laude celi qua btã predicatur. Dicitur quarto ꝙ viri ſancti q̃ de hac cõceptiõe locuti ſunt gñaliter loquebantur: volẽtes dare intelligere ꝙ ſine priuilegio ſpeciali ⁊ ſm cauſas gñales Maria eſt in pctõ ſicut ⁊ alie mulieres ꝯcepta. Et i his q̃ fidẽ ⁊ religionẽ chriſtianã tãgũt: mature ſemꝑ ꝓceſſerũt/ abſq̃ hoc ꝙ cito terminarẽt ỽitates dubias: ⁊ i hac materia magis locuti ſunt inq̃rẽdo q̃ terminãdo. Jdõ aliquãdo videntur dicere cõtraria ⁊ nõ ſunt.

Et in tali caſu põt teneri cõtra opiniones coꝝ abſq̃ aliq̃ errore ꝑiculoſo. Et iõ Ber. in epl'a ad Lugdunen. reprehẽdit eos quia hoc feſtũ nimis cito celebrabãt: ſicut ſi fieret modo de vno ſctõ non canonizato aut non cõſueto ſine auctoritate eccl'ie romane. Propterea btũs Bern. in fine ſe refert determinatiõi eccleſie: modo autẽ veritas eſt magis circa hanc materiã determinata exemplis/ auctoritatib⁹/ reuelationib⁹ ⁊ eccleſie determinatiõib⁹/ ⁊ fideliũ adheſionibus deuotiſſimis. ¶ Tertio hoc idem probari põt ex eccleſie auctoritate. Primo eccl'ia decea canit. Felix nãq̃ es Maria et omni laude digniſſima. Nõ eſſet aũt omni laude digniſſima ſi illã nõ haberet laudẽ quã habuerũt primi parentes: igitur. Scd̃o canit ⁊ legit eccleſia de ea illud Canti. iiij. Pulchra vt luna. i. vt vl'is eccl'ia. Sed in vl'i eccl'ia inuenitur hec pulchritudo fuiſſe in primis parentib⁹. Si igitur ita non eſſet nõ inuenirentur in ea oẽs eccl'ie ꝑfectiones. Et ſi dicatur: ergo eccl'ia nõ videtur chriſti cõceptionem anteferre conceptioni Marie: ſed ꝙ ex equo ſe habeant: qꝛ ambe ſunt ſine macula originalis delicti: ⁊ ſic tantus honor exhibendus eſt cõceptioni Marie quãtus cõceptioni chriſti. Sed ad hoc reſpondetur ꝙ inter chriſti ⁊ Marie conceptionem multiplex eſt dr̃ia. ⁊ chriſti cõceptio multipliciter excellit ꝯceptionẽ Marie: lꝫ vtraq̃ ſine macula fuerit. Primo qꝛ chriſtus ex modo ſue conceptionis nõ habuit originale pctm̃: neq̃ maculã cõtrahere poterat. Maria ỽo cõtraxiſſet ex modo ſue cõceptionis. Jdeo chriſtus ſine priuilegio abſq̃ originali conceptus eſt. Maria ỽo cum priuilegio. Lex em̃ de cõtractu originalis peccati nõ niſi ꝯcreatos ex mare ⁊ femina tãgebat. Scd̃o qꝛ chriſtus de ſpũſancto cõceptus eſt in virginis vterũ. Maria ỽo ex cõi coeuntiũ ſemine: ⁊ modo cõi cohabitantiũ: ⁊ in vtero corrupte. Tertio qꝛ chriſtus in conceptione redemptione paſſiua nõ indiguit: Maria ỽo indiguit: qꝛ habuit naturã pronã ad labilitatem peccati: niſi preuenta fuiſſet ſanctificatione ⁊ grã. Quarto humanitas chriſti in primo inſtanti ſue cõceptionis organiſata fuit: ⁊ in aĩa eodẽ inſtãti corpori cõiuncta: ⁊ vtrũq̃ a verbo aſſumptum. Jſta ỽo tam preclara in cõceptione Marie nõ fuerũt: quare multũ lata eſt dr̃ia iter chriſti ⁊ Marie cõceptiones. De quaꝝ vtraq̃ dicitur in ps. Erue a framea. i. a ſñia data cõtra hoĩem propter primã p[...]aricationem de⁹ aĩam meã quã aſſumpſi: ⁊ de manu canis. i. diaboli ꝑ pctm̃/ vnicã meã: ſcꝫ matrem: q̃ vnica inter matres incorrupta ꝑmanſit. ¶ Quarto hoc idem ꝓbari põt ꝑ aduerſarioꝝ teſtimoniũ. Nam Machometus in alchorano ſuo dixit ꝙ non eſt in filijs hoĩm [...]m nõ tetigerit Sathan: excepto chriſto cũ ſancta Maria. Tactus aũt iſte nõ alius eſſe põt q̃ ſpũalis q̃ eſt ꝑ peccatũ: ergo ſm ipm̃ chriſtus ⁊ Maria fuerunt ab omni pctõ exempti. Quid em̃ mirum ſi in creatione mũdi vir ⁊ mulier predita ſunt glĩa ⁊ honore tam corpis q̃ aĩe: ſi in reparatione mulier ⁊ vir etiã inueniantur tali honore prediti. de quo ps. Gloria ⁊ honore coronaſti eũ. A p̃ncipio em̃ duobus his preditus erat homo: qꝛ ꝑ iuſtitiã originalem aĩa (vt dictum eſt) erat ꝑfecte deo ſubiecta: qd̃ erat valde glorioſum: qꝛ gloria magna eſt ſequi dñm. Eccl'i. xxxij. Et ipm̃ corpus ꝑfecte ſubiectũ erat aĩe: vt nullus motus carnis poſſet inſurgere. qd̃ erat valde honorabile. Nam eius oppoſitum ſcꝫ carnis concupiſcentia eſt maxime verecundũ. Hinc primi parentes hoc dona ſpoliati ſtatim erubuerũt de ſua nuditate: ⁊ merito ſpoliati ſunt hoc honore. Nam honor eſt premiũ virtutis. Ethic. v. Jdeo nulli debetur niſi virtuoſo. Hinc btũs Aug. v. de ciui. dei. c. xj. Antiqui quondã virtutem ⁊ honorem pro dijs colebant: et edes ꝯiunctiſſimas habebant: in ſignũ ꝙ via ad honorem eſt virtus: ⁊ qui carebat vno ſcꝫ virtute/ carebat ⁊ reliquo. Jdeo in illo ſtatu merito dicebatur coronatus glĩa ⁊ honore: qꝛ corona eſt ſignũ regie p̄tãtis. Et duplex regnum ſibi datum erat quorũ vtrũq̃ pacifice poſſidebat: ſcꝫ corpis ⁊ aĩe. j. Macha. ij. Impoſuit ſibi duo diademata Egypti ⁊ Aſie. Aſia interpretatur ſuſtollens dona: ⁊ ſignificat aĩam. Egyptus vmbra: ⁊ ſignificat corpus qd̃ de limo formatum eſt. Sed cũ primũ regnũ perdidit erigens ſe cõtra illum qui ſibi ipm̃ dederat: ſecũdũ ꝑdidit vt in obedientia dei inobedientia corporis puniretur. Si illis duobus illa duo regna corporis ſcꝫ ⁊ aĩe data ſunt qui in pctm̃ poſtea turpiter ceciderunt: nõ mirũ ſi in principio redemptionis huius pctĩ mulieri primũ hec duo reſtituta ſunt.

F Marie conceptio. Quõ differt chriſti ⁊ marie conceptiões.

G Marie conceptio. Teſtimoniũ inimici fidei: ſcꝫ machometi de conceptione ỽginis

H Originale pctm̃. Duo mala ꝯſecuta ſunt originale pctm̃.

I
Marie ꝯceptio Quõ figuris declaratur in Marie ꝯceptio.

¶ Quinto hoc figuris declarari põt. Pri-
mo q2 habet Geñ. j. dixit dñs. Fiat lux: et
facta eſt lux. De qua luce ſm cõem doctoꝝ
opinionem factũ eſt corpus ſolis. Lux eſt
Marie: de qua formatũ eſt corpus veri
ſolis. Lux autẽ inquinari nõ põt/etiam ſi
cloacã ptranſeat: nec tenebras ſecũ patit.
Ergo nec Maria inquinata eſt dum ꝑ ma
tris vterũ ptranſijt: nec tenebras origina-
lis peccati ſecũ paſſa eſt. Excepta em̃ luce
quelibet alia qualitas corporea aliquid hȝ con-
trariũ: que introductionem eius in ſubie-
cto retardat: vt ſic ſucceſſiue introducat.
ſicut calor in aqua inuenit frigiditatem q̃
ſibi reſiſtit. Vñ regula eſt in pħia ꝙ quan
to virtus vniꝰ qualitatis eſt fortior ⁊ ma-
gis dominatur alteriꝰ oppoſite: tanto am-
plius motũ eius retardat ⁊ impedit. Lux
aũt in aere qualitatem ſibi contrariã non
inuenit: ideo ſine mora ꝑ totum aerem ſe
diffundit. Sic excepta Maria oĩs pura
creatura inuenit in ſe cõtrarietatem quan
dam ⁊ rebellionem carnis cõtra ſpiritũ:
propter quã ſpũs retardat a ſuo motu in
deum. Ideo quanto maius habet dñium
caro ſupra ſpiritũ: tanto retardat eũ a mo
tu in deum. Inde eſt ꝙ ſpatiũ illud qd̃ eſt
ab oriente in occidens. i. a natiuitate vſq3
ad mortem nullus põt ita prompte tranſ-
ire quin impediat a motu in deum ꝑ pec-
catum mortale vel veniale vel ſaltem ori-
ginale: excepta vera luce Maria que nul-
lum inuenit cõtrariũ. de qua Aug. Exce-
pta virgine Maria ſi oẽs ſancti ⁊ ſctẽ du3
adhuc viuerent interrogati fuiſſent: oẽs
vna voce clamaſſent. Si dixerimus q2 pec
catum nõ habemus: noſipſos ſeducimus.
Et q2 Maria hanc in ſe cõtrarietatem nõ
inuenit: ideo ſine retardatione a principio
ſc3 a conceptione vſq3 ad occaſum vite in
deum tranſiuit. Secũda figura habetur
Exo. xxxvij. vbi dicit. Fecit Beſeleel arcam
de lignis ſethim: veſtiuitq3 eam auro pu-
riſſimo intus ⁊ foris. Arca iſta eſt Maria
quam fecit dñs de lignis ſethim: q̃ ſunt ce
drina ⁊ imputribilia. Eſa. xl. Forte lignũ ⁊
imputribile elegit ſibi artifex ſapiens. In
illa em̃ arca repoſitus eſt theſaurus redẽ-
ptionis noſtre: panis q̃ nobis pueris quo
tidie datur in altaris ſacramẽto. Ipſa eſt
arca federis ꝑ quã federant ⁊ iunguntur
ima ſũmis. Facta eſt aũt de lignis ſethim
id eſt corpore ⁊ aĩa imputribilibꝰ ꝑ pctm̃.
⁊ veſtiuit eam dñs intus virtutibus ⁊ fo-
ris pulchritudine corporali ⁊ alijs donis
ꝙplurimis. ¶ Sexto hoc idem pt3 ꝑ reue
lationes factas pluribꝰ de hac ſacra cõce-
ptione. Nã abbati Helſino nauiganti vir-
tus celeſtis apparuit: ꝓmittens ipm̃ libe-
randũ a naufragio: ſi feſtũ cõceptionis ce
lebrare vellet. Qd̃ ⁊ fecit. Et ꝓmiſſum in-
de ſecutũ eſt ſc3 aeris ſerenitas: qd̃ erat ve
ritatis reuelate ſatis euidens argumen-
tum. Multe etiã reuelationes alijs facte
ſunt: q̃ in eccleſia Pariſieñ. legunt: de qui-
bus breuitatis cauſa nihil dicemꝰ. Erube-
ſcant ꝓpterea nõnulli qui tante tãq3 n̄ ...s
de cõceptioni detrahere non ceſſant obla-
trare ⁊ cũ blaſphemijs ⁊ cõuitijs cõtraĩeã
inſanire. Quidã aperte qui libellos ad hoc
faciũt plenos argumentis: q̃ oĩa breui ſo-
lutione facillimaq3 diſſolui poſſunt. Alij
occulte: ſiles illi de quo recitat Hiero. con
tra Heluidiũ hereticũ: qui apud Epheſu3
incendit templũ Diane: qd̃ apud idolola
tras erat fanũ famoſiſſimũ. Et cũ ꝑquire-
rent ſinguli qs hoc ſcelus ꝑpetraſſet: ꝓfi-
lijt qui incendij cã fuerat in mediũ dicẽs:
Ego feci ego feci. Interrogatꝰ cur tam ne-
fandum opus ꝑpetraſſet/r̄ndit. Ut q2 be-
ne nõ poterat: oĩbꝰ male innoteſceret. Cu-
piens em̃ celebrare nomen ſuũ in populis
nec hoc virtute potens: preclaro facino-
re voluit nomen ſibi celebre facere. Sic ta
les inuanũ laborãtes: niſi vt male alijs in-
noteſcant ⁊ appareant: q2 bene loquendo
de templo dei ⁊ ſacrario ſpũſſancti ⁊ pre-
dicando apparere nõ poſſunt: incendunt
ipm̃ templũ ſpũſſancti dicentes ipm̃ fuiſ-
ſe cõcupiſcentie fornace ſucceñſu3. Caueãt
ergo ſibi ne tales blaſphemias in matre3
chriſti ꝓferant. Nam dñs iniurias matris
facile vindicat. Sicut em̃ ille fatuꝰ de quo
ſupra dictũ eſt ꝑ decretũ ſenatꝰ Epheſini
deletus eſt a ſcriptis ita ꝙ vbiq3 iuſſu3 eſt
deleri nomẽ eiꝰ: li3 a poetis poſtmodũ fue-
rit in malitia maxime exaltatum. Ita ca-
ueant q̃ eiuſmodi ſunt ne nomẽ eoꝝ delea
tur de libro vite. ¶ Septĩo hoc idem rõni
bus ſuaderi põt. Priõ ſm Ioan. Gerſon.
Charitas nũq̃ põt ſimul eſſe cũ originali
pctõ: igit ſi in Maria fuiſſet origĩale pec
catũ ſequeret ꝙ aĩa ſua pro tũc nõ fuiſſet
deo chara. ⁊ ſic Maria aliq̃n fuiſſet ſpũa-
liter mortua/turpis/nõ placẽs deo/deco-
lorata/nec a deo dilecta: immo dei ⁊ ange

K
Marie ꝯceptio Erubeſcere debent q̃ ſacrã conceptionẽ Marie iſanijũt

L
Marie ꝯceptio Quõ ſicitas conceptiõis rõnibꝰ ſuadet.

loꝝ ſocietate indigna. ⁊ ab eis digna ſepa
rari ꝑpetuo. ⁊ ſi in illo ſtatu moreretur di-
gna ſubire dãnationem eternã: ⁊ cum hoc
eſſet tenebrarũ habitatio que debuit por-
tare lucem eternã. Scd̃o ſm eũdem ſeque
retur ꝙ ſtella matutinalis in ortu ſuo ob-
tenebraret: cũ tñ ex antiquo canit eccleſia.
Oritur vt Lucifer inter aſtra etherea. Hec
aũt ſtella apparet vndiq3 clara ⁊ nuſq3 te-
nebroſa. Sequeret etiã ꝙ fons grẽ eſſet ex
ſiccatꝰ: mater vite mortificata: regina mũ-
di ſubiecta viliſſima ⁊ abominabili ſubie-
ctione. Hec aũt ſunt maxima incõuenien-
tia. Minimũ ho incõueniẽs ſm Anſelmũ
apud deum eſt impoſſibile: igit. Tertio ad
idem precioſu3 chriſti corpus formari de-
buit de puriſſimis Marie ſanguinibꝰ: vt
dicit Damaſcenus: ſed Marie ſanguines
nõ fuiſſent puriſſimi ſi fuiſſent aliqua in-
fectione corrupti: igit. Et ſi dicat. Dato ꝙ
eſſet Maria ſine originali cõcepta ſi ante
paſſionem filij ſui mortua fuiſſet: vbi in-
uentus fuiſſet locus ad quẽ iuiſſet aĩa eiꝰ?
Non in paradiſo: q2 adhuc clauſa erat ia-
nua. Nõ in limbo: q2 ſine originali. Nõ in
purgatorio: q2 ſine actuali: ergo nõ fuiſſet
inuentus locus eiꝰ. Reſpondet ꝙ deſcen-
diſſet in limbu3 patrũ ſiue in ſinũ Abrae.
Neq3 em̃ celi ianua aperta eſt ꝑ paſſione3
preuiſa3: ſed iam exhibitã ⁊ acceptatã tm̃.
Sancti aũt patres in limbo tunc exiſten-
tes fuerant a pctõ originali purgati: ⁊ tñ
clauſa fuit eis ianua vſq3 ad ſolutionẽ pe
ne debite pro pctõ Ade. Ita em̃ determi-
nauerat deus ꝙ licet acceptaret paſſionẽ
preuiſam ad remittendũ culpã originale3
omni credenti ⁊ credituro illã paſſionem:
nõ tñ remittebat totã penã illi pctõ debi-
tam ſc3 carentiam viſionis diuine: ſed tm̃
ꝓpter ipſam exhibitã. Ideo ſicut illis ſan
ctis patribꝰ nõ patuit ianua vſq3 quo fuit
paſſio exhibita. iuxta illud Heb. x. Habe-
mus fiduciã in introitu ſctõꝝ in ſanguine
eius: ita ꝓbabile eſt ꝙ nec Marie. Quar-
to ad idem Geñ. iij. dr̄ de Maria ad ſerpẽ
tem in opprobriũ ⁊ penã eiꝰ. Et ipſa conte
ret caput tuũ. Si aũt Maria in originali
fuiſſet cõcepta: poſſet inimicus arguere: ⁊
ꝯtra eã deriſorie allegare. Ecce dñam que
cõtriuit caput meũ: ſed ego prius calcaui
caput eiꝰ ꝑ originale pctm̃ mihi ſubiecte.
Ecce matrẽ veſtri regis: ſed illius priõ fui
rex ⁊ dñs ꝑ originale pctm̃. Abſit aũt hec
deriſio a fideliũ mẽtibꝰ. Ceſſentq3 blaſphe
mare qui eius dñiũ eam ſubiugat.

¶ Ser. xix. i ordĩe. ⁊ iij. de ꝯceptiõe ꝑ the.

NOn propter te: ſ3
pro oĩbus hec lex poſita eſt.
Heſter. xv. Pħs Plinius lib.
de naturalibꝰ dicit ꝙ ĩ India
inuenit quedã arbor cuius flores ⁊ fructꝰ
nõ ſolũ bonũ odorem: ſed etiã ſaporem
emittunt. Iuxta predictã arborem manet
ſerpẽs qui dicit Aruſus: q̃ arboris odorẽ
multũ odit. Ideo vt flores ⁊ fructus de-
ſtruat: ad radicem arboris veniens eã ve-
neno intoxicat. Qd̃ vidẽtes illiꝰ patrie or-
tulani theriacã accipiunt ⁊ in ſummitate
cuiuſdã virge ipſiꝰ arboris infundunt: qd̃
mox venenũ expellit: ⁊ quã prius venenũ
infecerat fecundã reddit. Per iſtã arbore3
intelligit homo. Matth. viij. Uidi hoĩes
quaſi arbores ambulãtes. Inde pħs. ij. ce
li ⁊ mundi dicit ꝙ homo eſt arbor euerſa.
Flores huiꝰ arboris ſunt bone cogitatio-
nes ⁊ bona ꝓpoſita: fructꝰ ſunt bona opa.
Nã ſicut fructus oſtendit qualitatem ar-
boris: ſic bona opera cõditionẽ hoĩs ma-
nifeſtant. Matth. vij. A fructibus eorum
cognoſcet3 eos. Hec arbor ante lapſu3 pri
mi hoĩs fructus dulces ꝓduxit: vt de ea
dici poſſet illd̃ Eccli. xxiiij. Flores mei fru-
ctus honoris ⁊ honeſtatis. Sed hos fru-
ctus ſerpens antiquꝰ ſuſtinere nõ potuit:
ſed venenũ in ea poſuit ⁊ radicem infecit:
qñ ſua ſuggeſtione primũ hoĩem pctõrem
fecit: ⁊ tunc arbor illa ſtetit infecta: ita ꝙ
multo tpe fructũ portare nõ potuit: q2 ꝑ
nulla opera quãtũcũq3 bona celũ ingredi
potuit: ſed grã dei fuit: q2 ei maledictionẽ
ſempiternã nõ intulit deus: q2 tanto tpe
fructũ in ea nõ inuenit: ſicut ficulnee ma-
ledictionem dedit: vt nunq̃ fructus ex ea
naſceret in ſempiternũ. Marci. xj. et cõti-
nuo aruit: q2 hoc ex arboris malitia nõ ab
extrinſeco ꝓcedebat. Sed ſapiens ortula
nus pater celeſtis malitiã et calliditatem
ſerpentis conſiderans: theriacã. i. filiũ dei
infudit in virga quadã iſtiꝰ arboris q̃ eſt
Maria: de qua Eſa. xj. Egredietur virga de
radice Ieſſe. ⁊ ſic periuenenũ curauit ⁊ ex-
pulit: arborem ipſam fecundã reddens: q2
nũc põt homo ꝑ fructũ boni opis ⁊ pñie
conſequi vitam eternã. Ad fructus igitur
obtinẽdos ab arbore iſta: neceſſe eſt virgã

A
Maria. Maria fuit virga ꝑ quã infuſa eſt theriaca ꝓ genere humano contra ſerpentem.

Universidad de Deusto Biblioteca

arboꝛis cõtingere: ⁊ ſic facere vt declinet
ad nos. Aliter non poſſem⁹ eius fruct⁹ car-
pere q̄ cõmuniter creſcũt in virga. Virgã
igitur illam aggrediamur vt ad nos decli-
net dãdo fructũ ſuum: ⁊ eam ſalutãdo: di-
camus Aue. ¶ In hoc p̄ſenti ſermone ma-
tutino tractabif de originali pctõ: et poſt
meridiẽ an beata virgo ĩ originali pctõ ſit.
¶ Suppoſito igif ex ſermonib⁹ precedẽti-
bus q̄d ſit iuſtitia originalis. Primo dicẽdũ
eſt de peccato originali. Circa q̄ꝺ querunf
quinq̃. Primo ſi ex ſcripturis ſacris noui et
veteris teſtamẽti poſſit trahi aliq̄ꝺ eẽ pec-
catum originale. Scḋo q̄d ſit lex pcti origi-
nalis. Tertio ſi tale ac tãtũ fuerit primi ho-
minis pctm̃: ꝙ ſic debuerit puniri. Quarto
quõ Adã plen⁹ virtutib⁹ ⁊ ſapiẽtia potuit
ſic grauiter errare. ¶ Circa primũ dicif ꝙ
ex ſcripturis ſacris põt trahi aliq̄ꝺ eſſe ori-
ginale pctm̃: in quo cõcipif homo ⁊ cõiter
naſcif: q̄ꝺ negauerũt Pelagiani ⁊ Celeſtia-
ni. Primo hoc apparet p ſcripturas veteris
teſtamẽti. Primo p illud Gen. xvij. Oĩs aĩa
cui⁹ caro preputij circũciſa nõ fuerit peri-
bit aĩa illa de pplo ſuo: ergo ſi propter ne-
gligentiã aut parẽtũ incuriã nõ circũcide-
batur ĩfans in octauo die: ſi moriebaf tũc
dãnabaf: ⁊ nõ pro pctõ parẽtũ vt clarũ eſt:
ergo pro pctõ ſuo: non ppter hoc q: nõ eſt
circũciſus: quia nec ſe circũcidere poterat/
nec debebat: ergo pro pctõ ꝯtracto. Ex cõ-
cupiſcẽtia em̃ naſcimur oẽs: ita vt videaf
eſſe mater nr̃a: cum illa ſit aut debeat eſſe
ãcilla. Propter hoc oẽs naſcimur ſerui: q:
(vt dicũt iuriſte) part⁹ ſequif vẽtrẽ. Scḋo
pꝫ p illud Iob. xiiij. Quis põt facere mun-
dũ de ĩmũdo conceptũ ſemine? Nõne tu q̄
ſolus es? Cũ ergo ſemẽ hoĩs ſit ĩmũdũ: ſe-
quif ꝙ quicũq̃ ex eo naſcif/ immũdus na-
ſcitur: alioquin nõ mũdaret eũ de⁹. Vñ et
factus eſt prim⁹ Adã et ſcḋs Adã in aĩam
viuẽtẽ: nos ṽo in aĩaꝫ mortuã. Nec hoc eſt
intelligẽdũ de ĩmũditia corporali: cũ eam
mũdare poſſet hõ: ⁊ ſic nõ ſolus de⁹. Ter-
tio per illud Iob. xxv. Nũquid apparere
põt mũdus nat⁹ de muliere? q. d. nõ. ⁊ per
illud pſ. Ecce em̃ in iniq̄tatib⁹ cõcept⁹ ſum:
⁊ in pctĩs cõcepit me mater mea. Gloſ. ma-
giſtri. Intelligif hoc de pctõ originali: ⁊ p
illud pſ. Oẽs declinauerũt ſimul. Nõ autẽ
potuerũt oẽs declinare ſimul/ niſi in Adã
peccãte. Vrtica creſcit vltro ĩ ſimo ſic pecca-
tũ illud originale vltro creſcit ĩ limo Ade:

B
Origi-
nale.
Utrum
ex ſcri-
pturis
trahi
poſſit
aliq̄ꝺ eẽ
origina-
le pec-
catum.

ſcꝫ in limo carnis nr̃e: q: nobis inuitis in-
ſurgũt motus ⁊ prurit⁹ libidinis. Sed de
hoc debem⁹ humiliari: ⁊ ſic ad aliq̄d valet:
q: de cinere vrtice fit lixiuiũ: ita de cõſide-
ratione hui⁹ miſerie cõſurgit hũiliatio no-
ſtra. Scḋo illud idem habef ex nouo teſta-
mẽto p illud Rom. v. Oẽs in Adã peccaue-
runt. Et iterũ ibidẽ. Per inobediẽtiã vni⁹
hoĩs pctõres cõſtituti ſunt multi. ⁊ Ephe.
ij. Eram⁹ natura filij ire. ¶ Circa ſcḋm dici-
tur ꝙ origiale pctm̃ ſcḋm aliquos doctores
eſt quedã q̄litas morbida in aĩa exiſtens/
inclinãs appetitũ ſenſitiuũ delectabiliter
aut triſtabiliter ad actũ interiorẽ: aliter q̄
ſit ſcḋm rectã rationẽ eligẽdũ: q̄ ab aliquib⁹
vocaf fomes/ ab aliq̄bus cõcupiſcentia: de
qua Apl̃s Rom. vij. Sẽtio aliã legẽ in mẽ-
bris meis repugnãtẽ legi mẽtis mee. Hec
autẽ q̄litas añ baptiſmũ ĩputaf ad culpã
⁊ pctm̃: ſꝫ poſt baptiſmũ nõ imputaf. De
origine autẽ hui⁹ qualitatis eſt apud do-
ctores cõtrouerſia. Nam q̄dã dicunt illam
fuiſſe cauſatã a morſu pomi vetiti: q̄ cũ di-
uina maledictiõe ppter trãſgreſſionẽ pre-
cepti quaſi intoxicauit carnẽ: et inclinauit
eã ad rebellãdũ cõtra ſpm̃: quã nũc rebel-
lionẽ ſatis experimur: vt q̄ noluit dño ſuo
naturali obedire: ſentiat ſibi ſeruũ ſuum
cõtumacẽ. vñ Anſel. plãgẽs hmõi caſum
in pſologion. c. j. O dur⁹ ⁊ dirus caſus il-
le. Heu quid perdidit homo ⁊ q̄d inuenit:
quid abſceſſit ⁊ q̄d remãſit. Perdidit bea-
titudinẽ ad quã fact⁹ eſt: ⁊ inuenit miſeriã
ppter quã fact⁹ non eſt. Abſceſſit ſine quo
infelix eſt: ⁊ remãſit q̄ꝺ per ſe nõ niſi miſe-
rum eſt. Mãducabat tũc homo panẽ ãge-
lorum: quẽ nunc eſurit. Mãducat nũc pa-
nem doloris: quẽ tunc neſciebat. Heu pu-
blicus luct⁹ hoĩm: vniuerſalis plãctus fi-
liorũ Adã. Hec Anſel. Et vere magn⁹ plã-
ctus in quo plãgitur illud celebre ⁊ vniuer-
ſale homicidiũ: quo oẽs in Adã moriũtur.
Si magn⁹ fuerit luctus Egypti. Exo. xiij.
quãdo ĩterfecti ſunt oẽs primogeniti ei⁹:
quãtus luct⁹ eſſe debuit quãdo interfecti
ſunt oẽs geniti et generãdi ex primo hoĩe.
Adeo vt quidã dicunt ꝙ ex eo die ſol ⁊ lu-
na partẽ ſplendoris amiſerũt: quaſi lugen-
tes illud peccatũ ⁊ homicidiũ graue. vnde
Anſelmus ibidem. Unde precipitati: quo
obruti? A patria in exiliũ: a viſiõe dei in ce-
citatem noſtrã: a iocunditate immortalita-
tis in amaritudinẽ ⁊ horrorẽ mortis. Mi-

C
Origi-
le pec-
catum.
Quid
ſit ori-
ginale
pctm̃: ⁊
eſt ibi
duplex
opinio.

ſera mutatio de quãto bono in quãtũ ma-
lum: graue damnũ: grauis dolor: graue to-
tum. Hec Anſel. Alij opinãtur ſcḋm ſenten-
tiam beati Augu. in hyponomicõ. et Gre-
go. de Arimino. ꝙ hic fomes ⁊ ĩfectio ex ſi-
bilo venenoſi ſerpẽtis pceſſit. Cum em̃ in-
obediẽtes fuerint deo primi parẽtes: non
fuerunt digni vt eos preſeruaret ab infe-
ctiõe quã intulit eis ſerpẽs. Sicut aliquã-
do ex ſibilo ſerpentũ ⁊ draconũ ita inficiũ-
tur hoĩes vt ſubito moriãf: alij autẽ gra-
uiter ad interitũ vrgeanf. Quã quidẽ infe-
ctionem poſtq̃ de paradiſo ſunt eiecti in
poſteros trãſtulerũt. Q̄ꝺ poteſt per plura
exẽpla demõſtrari. Primo q: appropin-
quans ad hoĩem peſte infectũ/ ſi ei⁹ anhe-
litu afficiaf: ſtatim eadẽ peſte percutif: et
conſequẽter oẽs fere de domo ſua inficit.
Nil mirũ ergo ſi primi parẽtes infecti cete-
ros ſibi ſuccedẽtes infecerũt. Scḋm exem-
plum: q: leproſi cõmuniter generãt lepro-
ſos: ita infecti infectos generãt. Et hoc ap-
paruit in Cain qui prim⁹ in pctĩs cõcept⁹/
iniquitatẽ (vt vult Augu.) attulit ex vte-
ro matris. Eſt em̃ macula originalis pecca-
ti lepra quedã adherẽs anime/ niſi diuina
virtute incurabilis. Propter q̄ꝺ Guil. Pa-
riſiẽſis lib. de virtutib⁹: dixit pueros ſine
baptiſmo decedentes/ mitti ad leproſariã
paradiſi: nec vnq̃ ciuitatẽ illam ingreſſu-
ros tãq̃ leproſos ſed eſſe a ciuitate para-
diſi ppetuo reſecatos: non tñ patiẽtur pe-
nam ignis: vt quidã dicunt. vñ Thren. iij.
De ore dñi non egrediẽtur bona neq̃ ma-
la: ſcꝫ cõtra pueros ſine baptiſmo decedẽ-
tes non egredief ſentẽtia diuina dãnans
eos ad ignem/ aut liberãs ad vitam: quia
neq̃ fruentur viſione diuina/ neq̃ penam
ignis ſuſtinebũt. Tertiũ exẽplũ: q: ſi putre-
ſcat radix arboris areſcũt oẽs rami. Adã
fuit radix totius generis humani: et ideo
ad putredinẽ eius aruit tota humana na-
tura. pſ. Aruit tanq̃ teſta virtus mea: in
qua nihil eſt humoris gratie: ⁊ in puluerẽ
mortis deduxiſti me. Exinde em̃ mors ⁊ in-
cineratio pceſſerũt. Et ppter hoc (vt dicit
Guil. Parif.) peccatũ originale dicif here-
ditariũ: quia quaſi hereditatẽ a parẽtibus
illud habem⁹. Adam em̃ fact⁹ eſt ex limo:
nos ex pfundo limi. pſ. Infixus ſum in li-
mo profundi: ⁊ nõ eſt ſubſtãtia. Sicut em̃
piſcis in ſtagno ſentit limũ: ſic pleno gut-
ture ſentim⁹ limum Ade. ⁊ noſtrũ Adam.

D
Origiã-
le pecca-
tum.
Quo-
modo
origina-
le pctm̃
traduci-
tur ĩ po-
ſteros.

Vulgo dicif. Nemo eſt quin in eo ſit aliq̄d
de hoĩe. Et ſequif: ⁊ non eſt ſubſtãtia: ſcilꝫ
liberãs quouſq̃ ſuperuenit chriſti ſubſtan-
tia de noſtro aſſumpta nos liberãs. Ideo
dicit pſ. Et nũc que eſt expectatio mea ad
liberationẽ: nõne dñs: ⁊ ſubſtantia mea. i.
de meo aſſumpta apud te eſt. Quartũ exẽ-
plum ſi aqua intoxicaf in fonte: eadẽ infe-
ctio ſentitur in fluuio defluẽte. Sapit etiã
vinum doli corruptionẽ: paſta modici fer-
menti fermentationẽ: ⁊ filius patris egritu-
dinem: maxime in guttis inoſſatis. Nil mi-
rum ſi Ade infectioneꝫ ſentiant filij eius.
¶ Scḋo peccatũ iſtud dicũt doctores ali-
qui eſſe carentiã iuſtitie originalis debito
ineſſe: non ꝙ illa carẽtia ſit aliquid: ſed iu-
ſtitia illa erat obſtaculũ quo remota ſecu-
ta eſt illa infectio. Et ideo priuati illo do-
nõ nobis ⁊ noſtre poſteritati donato: pri-
uati etiã ſumus paterna hereditate/ tãq̃
rei leſe maieſtatis diuine. Sic em̃ videm⁹
agi in ſecularibus curijs vt propter foreſa-
ctum paternũ filij eorum ⁊ filij filiorum in
hereditate non ſuccedant. Hiere. xxxj. Pa-
tres noſtri comederũt vuam acerbã: ⁊ den-
tes filiorũ obſtupeſcũt. i. patres noſtri pri-
mi parentes comederũt morſum amariſſi-
mum: quẽ filij eorum ſentiẽtes ⁊ maſtican-
tes obſtupeſcũt. Et quõ potuerũt guſtare
morſum tam amarũ: quod guſtatũ attulit
mortem? Talem enim morſellum comede-
runt: ꝙ tota poſteritas eorum non poteſt
illum digerere. Eccleſ. vj. Oĩs labor hoĩs
in ore eius. i. ex ore eius pceſſit oĩs labor:
dum cibum vetitum comedit. Propter q̄ꝺ
a medico pſalmiſta poſtulat auxiliũ dicẽs.
Dñs opem ferat illi ſuper lectum doloris
eius: qui lectus doloris eſt caro infirma.
Prouer. xxvj. Sicut oſtium vertif in cardi-
ne: ita piger in lecto ſuo. i. in carne. Sicut
enim cardo ex frequẽti reuolutiõe oſtij cõ-
ſumitur: ſic caro ex ſuperflua cura ſibi im-
penſa. Unde ſequif vniuerſum ſtratũ eius
verſaſti in infirmitate eius: q: ſenſualitas
preponitur ⁊ dominatur rationi. Inſuper
ſi mirabilis fuit iſte morſellus/ mirabilior
fuit menſa: quia maiores fuerunt reliquie
q̃ cibus menſe: q: in menſa fuit ſolus mor-
ſellus pomi: et tamen totum mundũ reli-
quie eius impleuerũt. Eſa. xxviij. Omnes
menſe replete ſunt vomitu ſordium: ita vt
non eſſet locus vltra. In quo ſignificaf ꝙ
reliquie ſunt maiores in peccato q̃ fuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

tius refectio.i.delectatio: quia vt ait Gre
gorius. Momentaneū eſt qđ delectat:eter
num qđ cruciat. Propter qđ ecōuerſo dn̄s
miraculoſe fecit vt ſimiliter appoſitis men
ſe ſuperabūdarent reliquie: vt dicit Joā.
vj. de quinq̄ʒ panibus ⁊ duobus piſcibus
ꝙ impleuerunt duodecim cophinos:quia
vt dicitur Romanorum.v. Ubi abundauit
delictum ſuperabūdauit et gratia. De due
fuerūt reliquie vite prime mortis. Pſalm̄.
Saturati ſunt: id eſt abundauerūt filijs.
Miſer enim et egenus homo cōmuniter
abundat in multitudine filiorū: licet non
habeat vnde eis prouidere niſi de miſeria
ſua. Et ideo dimiſerūt reliquias ſuas par
uulis ſuis: quia ſatis abunde eis dimiſe
runt de ſua miſeria et afflictione. ¶ Tertio
queritur vtrum fuerit tam grauis offenſa
ꝙ propter eam tanta in mundo mala oriri
debeant? Et videtur ꝙ non debuerit ſic pu
niri: quia homo non eſt niſi ſtipula et fo
lium: qđ ab arbore vetita in paradiſo ceci
dit. Job.xiij. Contra folium qđ vento rapi
tur oſtendis potentiā tuam: ⁊ ſtipulā ſiccā
perſequeris. Grego. Cur tanta rectitudine
impetis: quē ſic infirmū dum tētatur eſſe
cōſpicis? Secūdo videtur ꝙ non fuerit ita
grauis offenſa: quia preceptū trāſgreſſuʒ
erat paruū. Si quis em̄ preciperet pueris
non comedere fruct⁹ ⁊ comederēt: non pro
pter hoc eſſent multū puniēdi. Cum igitur
Adam in etate prima hoc fecerit/eo ſcʒ die
quo creat⁹ eſt: videt ꝙ non erat tam graui
pena plectēdus. Cum etiā iuxta Terentij
Andriā pro pctō magno filij paululū ſup
plicij ſatis ſit patri. Ad hoc reſpōdet per
aliquas ꝓpoſitiones. Prima eſt: maxima
fuit Ade inobediētia. Probat primo: quia
quāto preceptū fuit facilius ad obſerua
tionē: tanto fuit inobediētia maior. Unde
Augu.xiiij. de ciuitate dei. Quiſquis hu
iuſmodi dānationē nimiā vel iniuſtam pu
tat: profecto neſcit quāta fuit in peccādo
iniquitas: vbi tanta erat in non peccando
facilitas. Et hoc probat quaſi cōtrario du
pliciter. Primo ſicut Abrae nō immerito
magna obediētia predicat vt occideret fi
lium. (Res eniʒ difficillima imperata eſt)
Ita ⁊ in paradiſo tanta inobediētia fuit/
quāto id qđ preceptū eſt nullius fuit diffi
cultatis. Si igitur ex mia dei hoc obedien
tie factum Abrae reputatū eſt ad iuſtitiā
vſq̄ʒ in ſempiternū: cur ex diuina iuſtitia

E — Origia le pctī. Quō tā fuit offēſa ade grauis vt tam acerbe puniretur.

hoc inobedientie factum Ade ⁊ ſue poſte
ritati non reputabit durante ſeculo in pe
nam? Secūdo hoc idem oſtendit beatus
Auguſtinus: quia ſicut obedientia ſecūdi
hominis ſcilicet chriſti eo predicabilior eſt
quo factus eſt obediens vſq̄ʒ ad mortē: ita
iobediētia primi hominis eo deteſtabilior
eſt quo factus eſt inobediēs vſq̄ʒ ad mor
tem. Ubi em̄ magna iobediētie pena ꝓpo
ſita eſt: et res a creatore facilis imperata:
quiſnā ſatis explicat quantū malū ſit non
obedire in re facili ⁊ tāte poteſtatis impe
rio ⁊ tanto terrētis ſupplicio? Secūdo hec
eadem propoſitio probatur: quia Luc.xij.
Seruus ſciens voluntatē dn̄i ⁊ nō faciēs
plagis vapulabit multis. Sed primus ho
mo poſt chriſtū maximā habuit rerū oīm
cognitionē: ita vt deus adduceret oīa ani
mantia ad Adam vt videret ſue ſciētie ex
perientiā: ſcʒ quo noīe vocaret ea iuxta pro
prietates ſuas. Uix autē vnus doctus co
gnoſcit ꝓprietates vnius muſce: immo ſi
cut dicit Auguſt. in quodā ſermone. quidā
philoſophus multis annis ſecut⁹ eſt apē:
vt cognoſceret eius ꝓprietates. Iſte autē
omniū proprietates cognoſcebat. Non eſt
ergo mirū ſi ita perfecte ſciens voluntatē
dn̄i ſui ⁊ non faciēs: plagis vapulat ab eo
varijs. Secūda ꝓpoſitio ꝙuis res impe
rata fuerit modica: tamē imperatū eſt il
lud ex cauſa legitima ⁊ ei ad merendū vti
lis. Primo quia Adam precepta q̄ tangūt
proximū implere non poterat. Neq̄ʒ enim
tunc poterat honorare parētes cū non ha
beret. nec colere ſabbatū cum oīnibus die
bus erat ei requies a labore: cum terra ſpō
te dabat fructus ſuos: nec homicidiū per
petrare: cum ſolus eſſet cum vxore ſua ſibi
nimiū dilecta: nec furtū facere: cū tunc oīa
(preter lignum vetitū) ſub ſua eſſent pote
ſtate. nec mechus eſſe poterat/cū ſola eſſet
ei vxor: nec teſtis iniquus: cum nullum ha
beret q̄ ei aduerſaret. Uoluit ergo dn̄s te
nere quaſi locum ꝓximi: vt ſcʒ aliquā ſibi
reſeruaret hereditatē quā non cōtingeret
Adam. Ubi autē preter lignū illud cetera
oīa poſſidebat: nō potuit cōtinere a ligno:
qđ fuit grauiſſimū in hoīe tante perfectio
nis. In quo notat ꝙ rerum adminiſtratio
adoleſcētib⁹ ⁊ iuuenibus non eſt diſtribuē
da: q̄ faciliter eam expendunt/ſicut facili
ter eam habuerūt ſicut fecit Adā in infan
tia ſua. Scđo hoc idem patet; quia dn̄s de

F — Origia le pctī. Quō modo fuit culpa ade vtilis.

derat Ade totius terre dominiū ⁊ aeris et
aquarū: quia oībus aīantibus terre aque
et aeris cum ꝓfecit: nec vnq̄ fuit tam grā
dis imperator qui ſolius terre totum occu
pauerit dn̄iū: immo nec tertiā partē toti⁹
terre. Hoc autē ei dedit retinēs lignum in
recognitionē feudalē: feudi ſcʒ totius mū
di. Jure autē cautū eſt ꝙ q̄ ſuperiorē non
recognoſcit in feudo: feudo priuat et tota
eius poſteritas. Hoc ergo datuʒ erat ei in
obediētie meritū: ad oſtēdendū quanti pe
riculi ſit ſuis ſuperiorib⁹ non obedire ⁊ eis
cōtradicere. Dicit tertio ꝙ licet in ſua pri
ma etate vir ⁊ mulier comederēt fructū ve
titum: et illud ſit puerorū opus: fuerūt tū
creati in etate ꝑfecta/ſciētia ⁊ virtutibus
pleni. Dei em̄ perfecta ſunt opera. Deute
ron̄.xxxij. Ideo tāq̄ʒ imprudentes ⁊ ſtulti
cōcupierūt fructū illum. Prouerb.j. Stul
ti q̄ ſibi ſunt noxia cupiēt. Nam ſicut par
uuli cū comedunt fruct⁹ inde graues mor
bos incurrūt: ſic in prima etate natura hu
mana fructū vetitū guſtauit quē ſūm⁹ me
dicus vetuerat interminās mortē: ideo nō
mirū ſi incurrit grauiſſimū morbū: cōcupi
ſcentiā ſcʒ que in mēbris eſt: de qua tamq̄
de radice oīa mala noſtra ortum habēt. j.
Timo.vj. Radix omniū maloꝝ cupiditas.
Inde mors exorta: que eſt extremū terribi
lium. Ethico.iij. De qua Pſal. Tu terribi
lis es et quis reſiſtet tibi? ex tunc ira tua:
quia videlicet homini in paradiſo peccāti
irat⁹ dn̄s: ſemel de mortalitate carnis no
ſtre ſententiā tulit: que ex tunc vſq̄ʒ ad vlti
mam diem ſeculi mutari nō potuit. ¶ Un
tam grāde fuit peccatū: vt non ſolum vir
ſed etiā mulier grauem inciderit in vindi
ctam. In duobus ſiquidē. Primo q̄ pecca
uit in fructu punita eſt in fructu ſuo: cū di
ctum eſt ei. Multiplicabo cōceptus tuos:
⁊ erūnas ⁊c. Scđo peccauit ſuadēdo viro:
ideo dictū eſt. Sub viri poteſtate eris. Ser
pens ſ'o in pluirib⁹ ⁊ grauius punitus eſt.
Primo quia hominē deiecit/proſtrat⁹ eſt:
cum tū prius erect⁹ incederet. Gen̄.iij. Su
per pect⁹ tuum gradieris. Scđo quia ha
buit in ore mendaciū: habet in ore ſibilū ⁊
venenū. Tertio quia per cibum decepit: in
cibo punitur. Ideo dicit ei. Terram come
des ⁊c. Quarto q̄ mulierē decepit: dictū
eſt ei. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulie
rem ⁊c. Ipſa cōteret caput tuū ⁊c. ¶ Qua
to querebat cū Adā eſſet plenus ſciētijs

G — Origia le pctī. Quō ꝓpter pccatū in mulierē ⁊ ſerpētē vindicatuʒ eſt.

H — Origia le pctī. Quomodo adā tā ſapiēs: tā graue mandatum ꝑtergſ.

virtutib⁹: quō tam graue mandatū et ſub
tam graui pena trāſgreſſus eſt. Quis em̄
crederet tam prudentē tamq̄ʒ virtuoſum:
propter rem paruā ⁊ pauci valoris in tam
dānabilē ſentētiā incidere: in tāta ſublimi
tate ⁊ in loco tam honorabili? Dicit primo
ꝙ in hoc eſt multiplex doctrina. Prima ꝙ
nō eſt ita ſapiēs: quin (ſi nō ſtet ſup cuſto
diam ſuā) ſtatim corruat in ſtultitiā. Hui⁹
habet exēplū in Salomone. Hiere.ix. Nō
glorietur ſapiens in ſapientia ſua: nec for
tis in fortitudine ſua: nec diues in diuitijs
ſuis: ſed qui gloriat: glorietur ſe noſſe me.
Adam autē de ſapiētia ſua confiſus et ad
vltiorē volēs aſcēdere: non cōfiſus in dn̄o
cecidit. ¶ Scđa doctrina eſt ꝙ in loco ſan
ctitatis non eſt tam confidendū quin ho
mo ſtet ſuper cuſtodiā ſuam. Ceciderūt em̄
primi parētes in paradiſo. Grego. Si deſit
ſpiritus: nō adiuuat locus. Bernar. Nūq̄
eſt ſecuritas fratres neq̄ʒ in paradiſo: mul
tominus in mūdo. In celo em̄ cecidit an
gelus ſub ꝑſentia diuinitatis: Adā in pa
radiſo loco voluptatis: Judas in mūdo de
ſchola ſaluatoris. Ex quo patet ꝙ loc⁹ nō
facit hoīem ſanctū ſed ſanctus locū. Adā
in paradiſo cecidit. Job in ſterquilinio ſte
tit. ¶ Tertia doctrina ꝙ plerūq̄ʒ fit vt of
fendatur deus: ne offendat proximus. Ne
enim mulierē offenderet Adā deum offen
dit. Eccli.vj. Noli fieri pro amico inimic⁹
proximo: quāto min⁹ deo. Sic Salomon ſiā
cet nō crederet deitatē eſſe in idolis: ne ta
men cōtriſtaret vxores deum offendit. Un̄
Bernar. Multi dedignant aduerſus Adā
ꝙ obedierit voci vxoris ſue magis ꝙ diui
ne: et ipſi quotidie Euam carnem ſuā vide
licet audiūt pluſq̄ deum. Iterum Bernar
dus. Fratres ſi preſentē viderem⁹ Adam
in eo articulo poſitum aſcēdentibus cogi
tationibus in cor eius arctari inter preces
vxoris ⁊ preceptum creatoris: nōne clama
remus aduerſus eum dicentes. Caue tibi
miſer: vide ne feceris. Seducta eſt mulier:
ne acquieſcas ei. Et quid ergo quoties ap
prehendit nos tentatio ſimilis: nō perſua
demus ſic nobiſipſis. Sicut autē Adam
delicias ſuas contriſtari noluit: ſic multi
carnis ſue delicias nolunt contriſtare per
aſperitatem penitentie: licet ſcriptum ſit.
Qui amat animam ſuam: id eſt animalita
tem perdet eam. Quod enim in primis pa
rentibus factum legimus/ hoc in nobis

Universidad de Deusto Biblioteca

I Origi⸗nale. Quō natura hoīs ſpnitīf in vetitū.

fieri quotidie videmus. Propterea nō eſt
mirandum eorum peccatum. ¶ Quarta
doctrina ꝙ homo in agendis ſuis ſemper
debet ꝓponere deū in cōſpectu ſuo. Quia
eñ primus homo lꝫ ſapientiſſimus fuerit
negligens tñ fuit in cōſiderando diuinū
preceptū ⁊ in recurrendo ad deū: propter
hoc meruit a dño derelinqui: ⁊ ſic in pctm̄
cecidit. Eccli. xix. Qui ſpernit modica pau
latim decidet. Ipſe eñ a deo derelictꝰ ſue
nature ⁊ arbitrio: ſecutus eſt naturā ſuā:
que nititur in vetitū. Uulgo dr. Natura fi
liorū Adam nitiṫ in vetitum. Si forte non
fuiſſet vetitū illud lignum: nec Adam nec
Eua comediſſent. Thre. i. Principes eiꝰ fa⸗
cti ſunt velut arietes. Sic principes hūa⸗
ni generis Adam ⁊ Eua. Nam aries talis
eſt nature: ꝙ dum ardet ſtabulū eiꝰ ⁊ phi
beṫ a paſtore ītrare ne ardeat: nihilominꝰ
cōtra ꝓhibitionē totis virībꝰ intrare nitiṫ.
Sic nos cū patre noſtro Adam cōtra no⸗
bis precepta naturaliter nitimur. Fluuiꝰ
appoſito ligno vel alio obice impetuoſius
fluit. Sic inhibitiōe facta magis nitimur
eam infringere. Narraṫ aūt ꝙ quidā diſci
pulus petijt a magr̄o ſuo quō Adā potuit
ita excecari ꝙ comederet de ligno vetito:
cū longe meliora eſſent in paradiſo. Et cū
magr̄ ei rn̄deret illud poeticū. Nitimur in
vetitū ſemp cupimuſq; negatū: nō ſatis
erat hec ſolutio: ſed eā multū extortā iudi
cabat dicens: ꝙ ſi fuiſſet in loco ſuo nūꝙ̄
hoc feciſſet: ⁊ ꝙ deus pro ſuo primo ope
ſtultiſſimū hoīeꝫ ꝯdiderat. Intra q̄ verba
ītrauit ille magr̄ intra camerulā ſuā: ⁊ aui
culam quā in caueola habebat inter duas
ſcutellas magnas ⁊ pulchras poſuit eij⸗
ciens inde caueolam. Poſtea vocans eum
intra camerā: oſtendit ei libros ſuos ⁊ pi⸗
xides electuariorū ſuoꝝ dicens. Uado ad
eccleſiā pro veſperis audiēdis: interim co
gitabo de queſtiōe tua: vt ſi q̄d melius in⸗
uenero: tibi ſatiſfaciā cū venero. Interim
hic ſpacieris: videas libros meos ⁊ electua⸗
ria mea. Nolo tñ ꝙ tangas illas ſcutellas
q: eſt aliq̄d ſecretū inter illas qd̄ volo eſſe
celatum: ⁊ ſic receſſit. Diſcipulus autē ille
reuoluens libros: cepit cogitare quare in⸗
hibuiſſet ei de ſcutellis: alijs relictis ſibi.
Et primo cepit mirari q̄d intus lateret: et
tandem cupiens hoc videre: ſcutellas ape
ruit: ⁊ auicula illa auolauit. Et tunc prīo
cognouit ꝙ vera eſſet magri ſolutio. Quo

redeūte preuenit eū dicens ꝙ̄ nō amplius
oportebat ipm̄ circa queſtiōis ſue ſolutio⸗
nem laborare: q: ipſe experimento didice⸗
rat primā ſolutionem eſſe verā. Hec ex li⸗
bro de dono fortitudinis. Silr Nicolaus
de lyra narrat de quodā qui centenariꝰ ex⸗
titerat nec vnꝙ̄ ciuitatē ſuā exierat: qd̄ au⸗
diens rex interdixit ei exitū ciuitatis. Qui
cōtinuo tentatus exire non quieuit donec
rex exeundi vrbem ꝑ amicoꝝ interceſſionē
concederet facultatem. Ro. vij. Occaſione
accepta ꝑ pctm̄ mādatū ſcꝫ datum: opatū
eſt in me oēm cōcupiſcentiā. ¶ Quinta do
ctrina eſt ꝙ melius eſt querere bonā vitā
ꝙ̄ bonā ſcientiā: ꝙ̄uis in paradiſo vtrūq;
lignū debeat īueniri: hoc eſt in vnaquaq;
domo: maxime religionis. In paradiſo ei
maxime inter alios fructꝰ notanṫ duo li⸗
gna. ſcꝫ lignū vite: ⁊ lignū ſcientie boni et
mali. Et lꝫ vterq; fuerit bonꝰ: vnus tñ cō⸗
ceſſus fuit: alter interdictus: in ſignum ꝙ
nō eſt niſi duplex genꝰ boni operis. Unū
qd̄ ꝑtinet ad meritū bone vite figuratū ꝑ
lignū vite: ⁊ hoc cuilibet vti precipiṫ. Sed
ſcire nulli precipiṫ niſi pro quāto neceſſa⸗
rium eſt ad ſalutem ⁊ bonā vitā. Prouer.
xj. Fructus iuſti lignū vite. Curioſi autem
ſcrutatores quorū cognitio prohibeṫ: for⸗
te q: tranſcendūt eoꝝ capacitatem: vel q:
ducūt ad malos mores: vt ſunt artes ma
gice: vel quia tales doctrine de nihilo de⸗
ſeruiunt niſi ad curioſitatem: vt ſunt ar⸗
tes ioculatoꝝ: tales peccant ⁊ aſſumūt de
ligno prohibito. Ideo Roma. xij. Nō plus
ſapere ꝙ̄ oportet. Nō legimꝰ Adam vſum
fuiſſe ligno cōceſſo: ſed tm̄ prohibito. quia
multi negligunt bonam vitam ⁊ querunt
ſcientiam infructuoſam. Sapien. iij. Ua⸗
na ſpes illorum ⁊ labores eorum ſine fru⸗
ctu. Plus enim diligunt ſcire ꝙ̄ viuere: ci
tius currentes ad ſcientiam ꝙ̄ ad vitam:
potius appetentes fieri docti ꝙ̄ fieri bo⸗
ni: currentes potius ad rumores audien⸗
dos vel ad ioculatorem ꝙ̄ ad predicato⸗
rem: ⁊ ad lignum ſcientie vt Adam: ꝙ̄ ad
lignū vite. Ideo tales de paradiſo. i. de ſta
tu ſalutis facile ejiciunṫ. ¶ Sexta doctri⸗
na eſt ꝙ hō in dignitate cōſtitutꝰ. (ꝙ̄uis
prudens) cōmuniter tamen pro honoris
faſtigio infatuatur. Sic iudicatus eſt fa⸗
tuus Adam dum eſſet in ſublimitate rote
fortune: ſed cum deſcēdit ſapiens effectus
eſt. Primo in aſinū trāſmutatꝰ cū ſederet

K Scia. Melius eſt qre re bonā vitā ꝙ̄ ſciam.

L Honor Quō honores ifatuant mines.

in ſupremo rote fortune: cum autē in imo
ſe cōſideraret: de aſino in hoīem cōuerſus
eſt. A manu figuli qui de nouo finxerat il
lud cecidit vas ⁊ confractū eſt: ⁊ cum diffi
cultate poſtea ab eodē reparatū: ſed nō in
priſtinā dignitatē. Homo eñ cum in hono
re eſſet cōparatꝰ eſt iumētis inſipiētibꝰ: et
ſimilis factus eſt illis: q: cū in honore eēt:
non intellexit ſe per oīa debere eſſe ſubdi⸗
tum deo: ideo ſe facile caſurū ⁊ multa alia
per incōſiderationē pretermiſit: nec ſe co⸗
gnouit: quouſq;. Eſa. xxviij. Sola vexatio
dedit intellectū auditui. Cum eñ vexatio
nes ſenſit Adam quas per pctm̄ incurrit:
ꝙ̄ grāde pctm̄ cōmiſerat tūc ſenſit: ⁊ ꝙ̄ ſi
milis erat brutis: ⁊ a quāta ſue nature ſub
limitate deſcēderat. In quo docemur non
multū deſiderare magnos honores ⁊ ma⸗
gnas prelatiōes: q: homo cum in honore
eſſet nō intellexit. Non eñ ſe multū cogno
ſcunt viri honorati. Ut eñ vult Bernardꝰ.
Rara eſt humilitas honorata. Credūt eñ
nobiles ⁊ honorati ruſticos et ſeipſos eſſe
de duobus Adā: vno nobili ⁊ alio ruſtico.
Tum etiā quia Adam cum in honore eſſet
cecidit in peccatū. Non legiṫ autē cū eſſet
in terra laboris ad colendū eam deiectus:
ꝙ amplius peccauerit. Sic ſtātibus in ſta
tus altitudine ꝓpinquus eſt caſus: tam a
gr̄a in pctm̄: ꝙ̄ a ſtatu in miſeriā. Hoc di⸗
cit grāmaticus. Prepoſitiōi inquiēs quot
accidūt. vnū. quid? caſus tm̄. Sed quot ca
ſus? duo. qui? actūs ſcꝫ q̄ accuſat corā deo
vel hoībus. ⁊ ablatiuus q̄ anfert eos a di
gnitate ſua ſpirituali aut temporali. Pro
quo aduertendū eſt ꝙ ſex modis homo cō
paratur iumētis inſipiētibꝰ. Primo quia
a principio comes erat angelorū: cū q̄bus
intrepide conuerſabaṫ: nunc datus eſt be
ſtijs in ſociū. Sciuit eñ ſilia ſimilibꝰ cōue⸗
nire: ita vt homo beſtias nutriat ⁊ per eas
verſa vice nutriaṫ. Inde eſt ꝙ nos nūc ad
angelorū aſpectum aut colloquiū trepida
mus. Grego. In quantā miſeriā cecidimꝰ:
qui ad angelorū preſentiā formidamus?
Hinc de ſeipſo dicit Ezechiel. Ezechie. iij.
Ecce gloria dñi ſtabat ⁊ gloria quā viderā
iuxta fluuiū Chobar: ⁊ vidi et cecidi in fa⸗
ciem meā. Silr de Daniele legiṫ. Dañ. viij.
Secūdo q: poſt peccatū homo ſequiṫ ſuas
cōcupiſcētias ſicut bruta. Anſelmꝰ. Amiſ⸗
ſa originali iuſtitia homo factꝰ eſt ſicut fe
ra indomita q̄ ruptis vinculis ſeuit: ⁊ ſicut

M Homo Iumē⸗tum. Quo⸗modo ſex mo⸗dis hō ꝯparaṫ iumen⸗tis inſi⸗pienti⸗bus.

nauis q̄ dimiſſo gubernaculo in pericula
queq; iactaṫ. Sed tñ paſſio in feris nō eſt
culpabilis: tum q: habēt hoc a nature ſue
productiōe: nec rationē habent ꝑ quā has
paſſiōes cohibere poſſint. Sed in hoīe cul
pabilis eſt: q: non habet hoc a natura ſua
niſi per vitium corrupta: ⁊ adhuc rationē
habet per quā eas cohibere pōt: et in hoc
deterior eſt homo beſtijs ⁊ poſterior. Ter⸗
tio q: expertus erat homo linguā ſerpen⸗
tinam ⁊ humanā: et optime nouerat earū
diſtantiā: cum oībus iuxta ſuas ꝓprieta⸗
tes noīa impoſuerat. Sciebat enim hoīes
linguā debere eſſe veracē: linguā xͦo ſerpē
tinam verſutā ⁊ fallacē: ⁊ tamē cum ſe ſci
ret iam deceptū eſſe per eam: ſecutꝰ eſt illā
linguā beſtialē q̄n dño mētitus eſt: et ſuū
auſus eſt infamare auctorē. Ex tunc enim
filij Ade ad mēdacia proni facti ſunt. pſ.
Uani filij hoīm: mēdaces filij hoīm in ſta⸗
teris. i. in ordine ⁊ menſura iuſtitie. Eſt eñ
ſtatera iuſtitia: eo ꝙ ad equalitatē partes
reducit. Sic primi parētes cōtra iuſtitie li
berā iniquitatē quam ſupra ſe retorquere
debebāt: in ſuū auctorē refuderūt. Quar⸗
to q: ante peccatū diſtinxerat dñs locum
et pabulū hoīs a brutis. Nam locus eius
erat paradiſus terreſtris: et reliqua terre
pars ceteris aīalibus erat conceſſa: ita vt
paradiſus eſſet ciuitas iſta rus. Sed con⸗
ſummata preuaricatiōe celeſtis homo mit
titur ad ouile pecus ⁊ ad portam paradiſi
(ne ſit facilis ſpes redeūdi) collocaṫ ange
lus cum verſatili gladio. Similiter pabu⸗
lum arborū ⁊ fructuū parauerat homini:
fenū ⁊ herbas iumētis: ⁊ ſic vtrorūq; men
ſe diuiſe erāt. Sed cum ad vitiū peruentū
eſt: ad brutorū menſam inuitatus eſt: cum
dictum eſt ei a dño. Geñ. iij. Comedes her
bas terre. Quinto q: aſſuetus erat homo
ante peccatū celeſtia contēplari: nunc mu
tatum eſt ſtudiū: vt ad terrena ſicut bruta
diuertat: ⁊ totum ſtudiū filiorum Adam
nunc circa terram ⁊ terrena conſideranda
vertaṫ. Job. ix. Nec dimittis me vt glutiā
ſaliuā meā. Saliua ſapor eſt intime contē
plationis: que nunc non inueniṫ in hoīe.
In ore autē guſtus eſt: in ventre ſatietas.
Hec ergo ſaliua cōtēplationis in aliquos
labitur: ſed vt veniat in ventrē non gluti⸗
tur: q: aliq̄n guſtamꝰ aliq̄d modicū de cō⸗
templatiōe: ſed nō ſaturamur: neq; lumen
ad qd̄ facti ſumꝰ / plene intuemur. Sexto

ne a mēte eius deperiret ꝙ beſtijs ſimilis
eſſet: pelle indutus eſt beſtiali. Primo em̄
veſtitus e[..]t nobiliſſima cute innocētie: ⁊
cum ſe aut ſodalē inſpiceret: hoīem intue-
batur: qꝛ homo erat quē videbat. Modo
vero oculis ſe inſpiciētibus obijcit pellis
brutorū aut lana ipſorū: ⁊ nō niſi: qꝛ ſimi-
lis factus eſt illis. Cultꝰ em̄ exterior mari-
me ordinat ad hoc vt interiorē hoīem pā-
dat. Inde eſt ꝙ ſortiti ſunt h[..]ies vt pluri-
mum brutorū noīa. Nam ſuperbi vocātur
leones: crudeles lupi/ detractores canes/
aſtuti vulpes. ſtulti capre. ſimplices oues
et ſic de alijs. Et breuiter pene vnicū ſignū
remāſit: quo non ſe totaliter in brutū con-
uerſum exiſtimaret: ſcʒ ꝙ corpus eiꝰ remā-
ſit erectū. vnde Ouidiꝰ. Pronaqʒ cum ſpe-
ctent aīalia cetera terrā: Os homini ſubli-
me dedit: celūqʒ videre iuſſit: ⁊ erectos ad
ſydera tollere vultus.

¶ Sermo. xx. in ordine. Et. iiij. de Conce-
ptione virginis glorioſe ꝑ thema p̄cedēs.

A
Originale.
An lex originalis peccati ſit inutilis.

SEcundū ariſto.
ij. Politice. Barbare leges
⁊ inutiles pplo debēt in me-
liores ꝯmutari. Cū igit lex
illa originalis pcti inutilis
ſit ⁊ barbara nature noſtre: ſequit ꝙ ex to-
to debuit a deo anullari. Male igit cōclu-
dit thema. Heſter. xv. Non ꝓpter te: ſʒ pro
oībꝰ hec lex poſita eſt. Ad qd̄ facile reſpō-
demus ꝙ differt loqui de hūanis et de di-
uinis legibꝰ. Nā hūane leges ſm Ariſt. j.
Ethicorū. multā variabilitatē habent: ita
ꝙ ſm cōditiōes politiarū ⁊ hoīm variant:
ita vt vno tpe ſint vtiles: alio tēpore non.
Sed lex diuina (ſaltē que eſt ꝑ diffinitiuā
ſententiā) mutari non pōt. ps. Que proce-
dunt de labijs meis: nō faciā irrita. Et ite-
rum: in eternū oīa iudicia iuſtitie tue. Pōt
tū̄ quos vult ab hmōi lege eximere: ſicut ⁊
principes ſcli: qn̄ vltra ⁊ preter leges qui-
buſdā priuilegia cōcedūt. Et ſic ab hac le-
ge originalis pctī excepit beatiſſimā virgi-
nem matrē ſuā: quaſi in dicēdo ſibi thema
ꝓpoſitū. Non ꝓpter te: ſed pro oībus hec
lex cōſtituta eſt. Sicut em̄ Vaſti regina cō-
tēnēs regis Perſarū imperiū: a ſua digni-
tate depoſita eſt/ ⁊ eiꝰ loco ordinata eſt he-
ſter: ſic ꝓpter cōtemptū p̄cepti dei Eua a
dignitate ſua (que erat in ornatu origina-
lis iuſtitie) deſtituta eſt: ⁊ eius loco ſubſti-
tuta eſt Maria: ita ꝙ in grā cōcreata ſit.
Pſal. Etenī firmauit orbē terre q̄ non cō-
mouebit. Parata ſedes tua deus ex tunc.

B
Maria.
Quomodo maria dicit orbis terre.

Maria eſt orbis terre melior iſto materia-
li quē videmꝰ. Orbis em̄ terre idem eſt qd̄
circūitus terre. Hic autē circūitꝰ terre ābit
⁊ in ſe ꝯtinet ⁊ claudit infernū: qui ſm do-
ctores eſt in medio terre. Sed circūitꝰ ter-
re Marie ambiuit et clauſit in ſe verū pa-
radiſum ſcʒ chriſtū. Secūdo differūt hi or-
bes: qꝛ iſte materialis quē videmꝰ frequē-
ter cōmouet. Sepe em̄ fit terremotꝰ. Sed
orbis terre Marie nūq̄ motus eſt ab inte-
gritate ſua ſed ſemꝑ integer ꝑmanſit. Ter-
tio qꝛ iſta terra ſepe de dn̄o in dn̄o tranſit:
ita vt ſepe cōmoueat propter varios here-
des. Hec ꝟo ſolū fuit ipſiꝰ. Pſal. Deus in
medio eius non cōmouebit. Fuit em̄ ita re-
pleta gratijs ⁊ virtutibꝰ ex tēpore ſue con-
ceptiōis: vt ex eo tpe ſemꝑ in ea deꝰ q̄n̄qʒ
corporaliter ſemꝑ tū̄ ſpūaliter ꝑmāſerit.
Ideo ſequit. Parata eſt ſedes tua deus ex
tunc. ſ. ex cōceptiōis ſue tēpore. Terra aūt
cadētes adiuuat vt reſurgant. Sic maria
pctōres vt a pctō reſiliant. Vn̄ de ea canit
eccleſia. Succurre cadenti ſurgere qui cu-
rat pplo. Ad eam igit vt nos adiuuet re-
curramꝰ dicētes Aue.

C
Originale.
Labor ⁊ dolor competūt hoī ꝓpter originale peccatum.

¶ Omni homini ex
primo parentū caſu cōpetit labor ⁊ dolor.
Bernar. in ſermone. Duo nobis in heredi-
tate reliquerat ille vetuſtus Adā q̄ a facie
dei fugit: laborē ſcʒ ⁊ dolorē: laborē ī actio-
ne/ dolorē in paſſione. In quo ſimilis erat
vulturi. De quo philopho. viij. de aīalibꝰ.
Vultur poſtq̄ de preda comederit: id qd̄
ſuperfluit de ſuo cibo ſeruat: vt inde ciba-
re poſſit pullos ſuos: qꝛ non acquirit cibū
niſi cū difficultate. Sic primi parētes poſt
q̄ comederūt cibum vetitū: id qd̄ ſuperat
ſcʒ reliq̄as: nobis filijs ſuis reſeruauerunt
que ſunt labor ⁊ dolor. Pſal. Amplius eo-
rum labor ⁊ dolor. Fuerūt em̄ iſte reliquie
loco panis ⁊ potus. Nā ad panē pertinet
labor. Gen̄. iij. In laboribꝰ comedes ex ea
cūctis diebus: ⁊ iterū. In ſudore vultꝰ tui
veſceris pane tuo. Et ps̄. Labores manuū
tuarū qꝛ manducabis. Ad potū ꝑtinebat
dolor. ps̄. Potū meū cū fletu miſcebā. Fle-
tus em̄ ⁊ dolor aqua eſt vino delectatiōis
appoſita. Cauſa aūt quare nos ita exiliter
cibauerūt eſt: qꝛ cibum ſuū vetitū habue-
runt cum difficultate. i. cum peccato: quia

ſm Augu. cōtra naturā eſt: ⁊ ſic eſt quod-
dam violentū et difficile. iuxta illud Sap̄.
v. Laſſati ſumꝰ in via iniquitatis: ambula-
uimus vias difficiles. Solus chriſtus eſt
de quo Pſal. Tu ſolus laborē ⁊ dolorē con-
ſideras: remediū ſcʒ adhibēdo tam in pre-
ſenti q̄ in futuro. In preſenti: qꝛ cōtra pa-
nem laboris dedit corpus ſuum: ſine labo-
re ⁊ ſine opere humano formatū: quia de
ſpiritu ſancto conceptū. Sapiē. xvj. Panē
de celo preſtitiſti eis omne delectamentū
in ſe habentē. Cōtra potū dedit ſanguinē
ſuum. In futuro autē ſe exhibebit finem
oīs laboris et doloris.

D
Labor.
Quomodo differēter labor et dolor fuerūt in chriſto: in maria: ⁊ in nobis.

¶ Que quidē pene
laboris ſcʒ et doloris in chriſto et Maria
remāſerūt: q̄uis ab earum radice fuerint
alieni. Differēter tū̄: quia in chriſto remāſe-
runt ad opus redēptionis cōſummandū:
in Maria ꝟo ad virtutes habitas conſer-
uandum ⁊ ꝑficiendū: in nobis autē ad hu-
miliationē ⁊ vitiorū extirpationē. Job. xj.
Vir vanus in ſuperbiā erigit ⁊ quaſi pul-
lum onagri ſe liberū natuʒ putat. Pullus
ſine freno naſcit: homo cum freno origina-
lis peccati ⁊ legis naturalis. Dū autē non
attēdit miſeriā ſuam: erigitur in ſuperbiā:
et ſibi arrogat libertatē: ita vt mirabili et
inexcogitato artificio de ipſo morbo fece-
rit deus medicinā. Cōſiderās em̄ ꝙ culpa
intulerat penam: excogitauit per penā tol-
lere culpam. Qd̄ ſignatū eſt. j. Macha. iij.
in Juda. qui tulit gladiū Apoloni ⁊ occi-
dit eum: ⁊ erat in gladio illo pugnās cun-
ctis diebus. Gladius peccati mors eſt ⁊ pe-
nalitates. j. Cor. xv. Stimulꝰ pctī mors.
Poſtq̄ igitur culpā per paſſionē occidit:
nunc in nobis per gladiū penalitatū labo-
rum ⁊ dolorū pugnat aduerſus pctā: ita vt
de peccato. i. de pena peccati dānet pctū̄.
Roma. viij. Et hoc in nobis nō in virgine
glorioſa: de qua thema. Non ꝓpter te ſed
pro oībus hec lex ꝯſtituta eſt.

E
Marie conceptio.
Vtrum maria fuerit ꝯcepta in pctō originali.

¶ Mane di-
ximus de lege peccati originalis: ⁊ quid ſit
et an ſit. Nunc ꝟo dicemꝰ an ī illa lege ori-
ginalis peccati incluſa ⁊ concepta fuit virgo
glorioſa? Et videt ꝙ ſic: qꝛ Joā. iij. Qd̄ na-
tum eſt ex carne caro eſt: ⁊ qd̄ natum eſt ex
ſpiritu ſpūs eſt. Cū igitur ſolus chriſtꝰ fue-
rit de ſpū ſancto cōceptꝰ: ⁊ Maria de car-
ne ſicut oēs alij: decuit vt ſola chriſti cōce-
ptio nihil haberet ſpiritui ſancto contra-
rium. Et ſic oēs alij ſicut non fuerunt priui-
legiati vt cōciperētur de ſpiritu ſancto: ha-
buerunt culpam originaleʒ que repugnat
ſpiritui. In oppoſitū ē ꝓpoſitio ꝓ themate
allegata. Ad q̄ſtionē r̄ndet ꝙ [..]ie credē-
dum eſt Mariam abſqʒ originali macula
fuiſſe conceptā. Probat primo auctoritate
ſcripture. Primo per illud Pſal. Sanctifi-
cauit tabernaculū ſuum altiſſimus. Quo-
modo auteʒ ſanctificauit poſtea exprimit
dicēs. Deus in medio eius non cōmouebi-
tur: ſicut in n[..]s ſolet fieri: qui dum eum
in noſtro hoſp[..]o recepimus: ſtatim eum
reijcimus. Sed in ea nunq̄ cōmouebit. Et
ſi queras qn̄ ſanctificauit: reſpōdet. Adiu-
uabit eaʒ deus mane diluculo. Mane qui-
dem qn̄ lux apparet qd̄ fuit in natiuitate
eam perficiēdo gratijs ⁊ virtutibꝰ. Sed di-
luculo qd̄ apparet ante mane fuit in cōce-
ptione ſua. Non auteʒ adiuuiſſet eam niſi
preſeruādo a macula originali: ⁊ generali-
ter ab omni labe peccati. igitur. Scd̄o hoc
idem patet per illud. Prouerb. vlti. vbi de
forti muliere dicit cuiuſmōi fuit iſta. Mul-
te filie cōgregauerūt diuitias: tu ſupgreſ-
ſa es vniuerſas. Non autē fuiſſet Euā ſup-
greſſa: que fuit ſine originali ꝓducta. Ter-
tio hoc idem patet per illud. Eſa. lvij. Ve-
niat pax ⁊ requieſcat in cubili ſuo. Cubile
pacis: immo principis pacis fuit Marie
corpus. Si autē fuiſſet labe originali pol-
luta: qūo ibi reqeſceret pax cum atrociſſi-
mis hoſtibꝰ: ſcʒ motibus carnalibꝰ: qui ex
originali oriūtur?

F
Cōcupiſcētia.
Qūo cōcupiſcētiarum motus ſunt nr̄i atrociſſimi hoſtes.

¶ Sunt em̄ cōcupiſcen-
tie hoſtes noſtri peſſimi in medio nr̄i exi-
ſtentes nos aſſiduo ꝑſequētes tanto peri-
culoſiꝰ quāto magis domeſtici. Matth. xj.
Inimici hoīs domeſtici eius. Narrat Ju-
ſtinus de Annibale ꝙ Romanos aggreſ-
ſurus bello nauali in fictiles vtres poni
iuſſit aſpides quos incantationibus cepe-
rant in proxima inſula: medioqʒ prelio in
naues hoſtiū miſit. Hoc primū parti ad-
uerſe ridiculū fuit: vt ſcʒ fictilibus dimica-
rent: q̄ ferro nequirēt. Sed quādo naues
repleri ceperunt ſerpētibus: hoſti victoriā
conceſſerūt. Sic diabolus ſeruiuit nobis.
Quia em̄ nos vincere non poterat per po-
tentiā: aggreſſus eſt per malitiā implēdo
naues corporū noſtrorū ſerpētibꝰ. i. cōcu-
piſcētijs carnalibus: quibus iam multi pe-
rierunt. Judith. viij. Exterminati ſunt ab
exterminatore: et a ſerpentibus perierūt.
Inde Ezechielis. ij. Subuerſores ſunt te-
cum et cum ſcorpionibus habitas. Male

igitur cum talibus ſerpentibus in glorioſa virgine requieuiſſet pax eterna. Et ad obiectum ante oppoſitum dicitur ꝙ dñs dicendo verba illa voluit intelligi ꝙ omne qđ eſt ex carne caro eſt: qꝛ generatio ex carne nõ niſi carnem põt dare. Et ſic verbum caro factum eſt: quãdo nõ ope carnali ſed ex carne virginis factum eſt verbũ dei in carnem. Quod ṽo natum eſt ex ſpiritu: vt in baptiſmo ſpũaliter eſt genitũ ⁊ nõ carnaliter. Maria ṽo genita eſt ex opere carnali ⁊ ex carne: ſed priuilegiata: ideo ⁊c.

¶ Secũdo hoc idem probat̃ doctoꝝ auctoritate. Prĩo Anſelmi dicentis. Decebat ea puritate nitere qua ſub deo maior neq̃t intelligi: quã deꝰ pater filio eligebat in matrem. Hoc autez nõ eſſet ſi eſſet in originali cõcepta: qꝛ tũc poſſet maior intelligi puritas: ſcꝫ ſine originali conceptione. Item alibi dicit. Non credo eſſe amatorem virginis: qui renuit feſtũ celebrare conceptionis. De nullo aũt niſi de ſancto celebratur ergo cõſequens eſt vt eius cõceptio fuerit ſancta. Et ſi dicatur. Cum Maria originali peccato caruerit: ſequit̃ ꝙ non indiguit redemptore: iuxta illam apſi cõſequentiã Rom. iij. Oẽs peccauerunt: ⁊ egent gloria dei: que oſtenſa eſt in redemptiõe generis humani. Reſpondet̃ ꝙ ſuppoſito ꝙ Maria ſit ſine originali cõcepta: tamen adhuc redemptore indiguit. Hoc deducit Durandus in. iij. diſti. iij. q. ſ. qꝛ lꝫ ille qui nõ fuit obligatus nec in ſe nec in ſuis parentibus non indigeret redemptore: qui tamen fuit in ſuis parentibꝰ obligatus: qꝛ poteſt impediri ne obligetur in ſua propria perſona: redemptore indiget. Hoc eñ facere eſt ipſum redimere: vt ſi aliquis impetret ꝙ proles naſcitura ex parentibꝰ ſeruilis conditionis non incurreret ſeruitutem: talis vere diceretur redemiſſe prolem a ſeruitute. Cum igitur Maria eſſet obnoxia ſeruituti peccati originalis in ſuis parentibus ſi fuit impeditum virtute dei ne in ſua pſona ſeruitutem hanc incurreret: vere poteſt dici filium dei eam redemiſſe: ⁊ tanto familiarius: quanto redemptio fuit in ipſa celerius inchoata. Et hoc maximũ fuit ſignum dilectionis chriſti: qui ita excellenter eam ſuper omnes redemit. Maius eniꝫ eſt ſignũ dilectionis apud aliquem facere vt non cadat in lutum: qui tamen caſurus erat niſi preſeruaretur: q̃ poſt caſum eum

B Marie conceptio.

Si maria concepta fuit ſine originali pctõ quõ indiguit redemptore.

extrahere a luto. Sic Marie maximũ ſignum amoris exhibuit: cum eam in lutuꝫ originale caſuram: a caſu illo preſeruauit. Et ſi dicatur ꝙ maius eſt dilectiõis ſignũ dimittere peccata q̃ preſeruare ab eis. iuxta illud ſaluatoris. Lu. vij. Cui magis dimittitur magis diligit. Reſpondet Aug. ꝙ omnia nõ cõmiſſa ſed cõmittenda niſi eſſet ſpeciale adiutorium dei: ſunt dimiſſa ac ſi eſſent cõmiſſa. Ideo excellentius beneficiũ eſt preſeruare a malo: q̃ pmittere incidere in malũ: ⁊ poſtea ab illo liberare.

¶ Tertio hoc idem probat̃ eccleſie auctoritate: que iamdudũ feſtũ cõceptionis celebrat: quod nõ eſſet niſi cõceptio eius eſſet ſancta ⁊ immaculata. Unde ⁊ ſacroſancta ſynodus Baſilieñ. hoc determinauit Anno dñi milleſimo quadringenteſimo triceſimonono q̃ntodecimo kalendarũ Octobris in eccleſia maiori Baſilee: ⁊ oĩbus vere penitentibus ⁊ cõfeſſis qui intereſſent matutino ſeruitio centum dies indulgentiarum cõceſſit ⁊ totidem in primis veſperis. ⁊ totidem in ſecũdis: ⁊ centũ quadraginta his q̃ ſermone itereſſent. Et ſi dicat̃ qꝛ dicit phs. ij. Ethicoꝝ. ꝙ ṽtꝰ eſt circa difficile: ſꝫ nõ eſt difficile agere vbi nõ eſt bellũ ⁊ reſiſtẽtia. Ubi aũt nõ ẽ aut fuit pctm̃ originale nõ eſt reſiſtentia: qꝛ ibi nõ eſt fomes. Plus aũt ⁊ maiori conatu reſiſtit q̃ habet fomitem q̃ qui nõ habet: ſicut qui habet aduerſarium q̃ qui nõ habet. Ergo maioris ⁊ pfectioris virtutis eſt iudicium habuiſſe originale q̃ non habuiſſe.

D Marie conceptio. Quã maria [...] habuit [...] nihil[...] ſe diffi cultat[...] circa diffici le.

¶ Dicitur primo ꝙ lꝫ Maria ex minori conatu reſiſteret tentationibꝰ q̃ Paulus ſti mulatus ſtimulo carnis: tñ non pter hoc Paulus dicitur Maria virtuoſior. qꝛ ſm Durandũ. iij. ſen. diſt. xxx. q. ij. Conatꝰ maior quando requirit̃ ſolum ex parte operãtis qui eſt male diſpoſitus: nõ auget meritum. Alioquin plus mereret̃ cõtinens q̃ temperatus faciẽdo ſimile opus de genere virtutis: qꝛ oportet cõtinentem plus conari q̃ temperatum propter malam eius diſpoſitionem. Hoc aũt non eſt verum: qꝛ tunc virtutes magis obeſſent q̃ prodeſſent. Sed quãdo maior conatus habetur non propter indiſpoſitionem operantis/ ſed propter difficultatem operis: tunc maior conatus faciens ꝙ actus difficilior ſit magis intenſus: auget meritum: vt patet de dilectione inimicoꝝ in ordine ad actuꝫ

diligendi amicos. Modo Maria maiorem habuit conatum ad opera difficilia q̃ Paulus: puta ad credendũ altiſſima fidei myſteria. inſuper ad ſe humiliandũ: qꝛ eiꝰ humilitas honorata fuit ſumma: et ſic de alijs. Pauli vero conatꝰ ex ſua indiſpoſitione pcedebat: igit̃. ¶ Dicitur ſcđo ꝙ non obſtãte ꝙ Maria fomitẽ non habuerit: habuit tñ maximas tẽtationes ab extrinſeco. Patet: qꝛ qui ſunt in ſtatu perfecto maxime impugnãtur a diabolo. Probat̃ in chriſto q̃ fuit impugnatꝰ ab eo ⁊ miniſtris eius per totã vitam ſuã: qui tñ fomite caruit. Ptꝫ etiã in ſanctis eremitis: qui cũ maxima abſtinẽtia eremũ colebãt: qui tñ a diabolo tentationibus carnis maxime agitabant̃. vt patet in Hieronymo: q̃ non niſi pellẽ ⁊ oſſa pro magnitudine abſtinẽtie habebat: ⁊ tñ in eo regnabat luxurie igniculus. Maria autẽ inter oẽs perfectiſſima fuit: igit̃ non obſtãte ꝙ in carne rebellionẽ non habuerit: ab extrinſeco nihilominꝰ multa habuit ſibi contraria: per q̃ coronata triumphauit. Quidã tñ dicũt ꝙ licet Maria caruerit pctõ originali: non tñ ſequit̃ quin fomitem habuerit: ſed ſibi non fuit imputatꝰ ad peccatũ: ſicut nec nobis poſt baptiſmũ. Et dicũt ꝙ a conceptione pter nõ imputationem ipſam ⁊ dei voluntatẽ fuit ligatꝰ: ſed in cõceptione filij dei vbi fuit ſcđa ſanctificatio fuit oĩno extinctus: ita vt qñ intrauit vterũ rex glĩe rex pacificus dixit. Pax vobis. ⁊ extũc pax vniuerſalis inter carnẽ eius ⁊ ſpiritũ facta eſt. Sed melius dicendũ eſt ꝙ Maria fuerit ſine quocũq̃ fomite: eo ꝙ fomes ex natura corrupta ⁊ vitiata habet originẽ. Licet eñ naturaliter ante lapſum primi hoĩs homo eſſet mortalis ⁊ paſſibilis niſi preſeruaretur auxilijs iã dictis: non tñ naturaliter habuiſſet rebellẽ partem ſenſitiuã rationi: nec pronitatẽ illam ad malũ. Ideo fomes magis ſequit̃ vitiũ nature q̃ naturã. Ideo ſi in Maria non fuit vitiũ nature: ſequitur ꝙ nec ſequela eius. Itẽ Io. xiij. Nõ eſt ſeruus maior dño ſuo. Sed futurũ erat vt homines naſcerent̃ de eccleſia incorrupta ⁊ ſine fomite: qui tñ ſunt ſerui chriſti: ergo chriſtus dñs de matre ſine fomite. Preterea in terra Marie erat pax dei q̃ exuperat oẽm ſenſum. i. omnẽ ſenſualitatẽ: ergo omnẽ fomitẽ. Preterea. Maria oĩbus inclinãtibus ad peccatũ caruit: igit̃ ⁊ fomite. Aſſumptũ patet: qꝛ quantũ terra ſeminanda eſt bono

I Maria Maria mitas habuit tẽtationes ab extrinſeco.

K Marie cõceptio An in maria fuerit fomes.

ſemine: tãto preparatione indiget: ſpiniſq̃ et nociuis herbis diligẽtius emundari/ ne ſemen perdat̃. Sed terra Marie ſeminanda erat ſemine electiſſimo: ideo debuit in ea ſummã precedere preparationem: vt nulle ſpine. i. cogitationes mundiales: aut vrtice id eſt cogitatiões carnales in ea viderent̃. Hiero. in quadã epiſtola. Vaſa limo plena liquorem puri elementi recipere ⁊ cõtinere nõ poſſunt. Ager ſpinoſus niſi labore cultoris fuerit extirpatus non nutrit in ſe iactatũ ſemen ſed ſuffocat. Sic animꝰ ſolicitudinũ plenus verbũ nõ põt ſuſtinere diuinũ/ niſi prius ipſarũ ſolicitudinũ culparumq̃ oĩm maculas ſucciderit hec Hiero. Si hoc ſit verum de verbo dei vocaliter in aere prolato/ multo magis de verbo dei incarnato.

¶ Quarto hoc idẽ probari põt per Iudeorũ teſtimoniũ. Nam Bona. refert. ij. ſen. ꝙ Maria ita in corpore ſuo erat ordinata: ꝙ licet eſſet mulierũ pulcherrima: vtpote mater ſpecioſi forma pre filijs hoĩm. oẽs tñ q̃ eã reſpiciebãt ab ardore libidinis refrigerabat. Signũ eſt igitur ꝙ fomes ille ſeu concupiſcẽtia qui a natura nobis ineſt/ erat ab ea ex dei dono totaliter ablatꝰ: quãdo etiã in alijs actionẽ eius auferebat. Inde eſt ꝙ myrrhe cõparatur. Eccli. xxiiij. Sicut myrrha electa dedi ſuauitatem odoris: qꝛ ſicut myrrha interficit vermes: ſic eius ſanctitas cõcupiſcẽtias carnales. ¶ Quinto hoc idẽ figuris demõſtrari poteſt. Figurat̃ eñ primo. iiij. Reg. xix. vbi dixit Eſaias. Hec dicit dñs de rege Aſſyrioꝝ. Non ingrediet̃ vrbẽ hanc. nec mittet in eã ſagittam. nec occupabit eã clypeus. protegãq̃ vrbẽ hãc/ ⁊ ſaluabo eã propter me ⁊ propter Dauid ſeruum meũ. Iſta ciuitas regis magni eſt Maria: quã non ingrediet̃ rex Aſſyrioꝝ diabolus per quodcũq̃ peccatũ. Nec mittet in eã ſagittã peccati q̃ penetret aĩam eius. Hãc ciuitatẽ vt dicit pater protegã propter honorem meũ/ ⁊ propter Dauid. i. filiũ meũ: qui quaſi ſeruus meus faciet oĩa: ad quecumq̃ mittã eum. Huius eñ ciuitatis dñs fines poſuit pacẽ ⁊ intus ⁊ extra. Secũda figura qua figurata eſt p arcã veteris teſtamenti. Anima eius per vrnã in qua poſitũ fuit mãna. Cum igitur vrna illa prius fuit impleta q̃ꝫ in arca poſita: videt̃ ꝙ anima beate virginis prius fuit impleta gratia ſaltẽ natura q̃ corpori vnita. Et ſi dicatur ꝙ in cõceptiõe virginis nõdum erat anima ſed

L Marie cõceptõ Immunitas Marie ab originali probat̃ teſtimonijs et figuris

Universidad de Deusto Biblioteca

M Marie ꝯceptio Tribus modis capi poteſt conceptio.

multo tēpore poſtea: cū iam dictū ſit ꝙ ei⁹
corpus formatū ſit ſicut ceterorū corpora.
Quō ergo hoc die celebratur feſtū cōceptio
nis: cū nihil ſanctitatis tunc in ea fuiſſet: ⁊
necdū eius aīa creata? Reſpōdet ꝙ triplici
ter accipi pōt conceptio. Uno modo ꝓ mi-
niſtratione materie prolis cōcipiende q̄ fit
in cōmixtione ſeminū maris ⁊ femine. ⁊ hec
hodie facta eſt. Scōo modo ꝓ cōfiguratio
ne mēbrorum quā facit vis formatiua ſemi
nis vt artifex. ⁊ hec ho[...] incepit: licet non
fuerit niſi vſqꝫ ad certū tēpus cōpleta. Ter
tio ꝓ infuſione anime in corpus organicū:
quando proles ſm ſuā ſpeciē perfecta eſt. ⁊
hec nō eſt hodie facta. Quia tñ ſemen viri
eſt infectū ex maledictione data ei. iuxta il-
lud Gen. iij. Maledicta terra in ope tuo. i.
ſemē in opatione generatiōis eius. vt vult
gloſ. Aug. Et ex infectione illa cauſat qua-
litas morbida in aīa qñ incipit habitare in
corpore nr̄o. Ideo hodie credit eſſe preuēta
Maria ab illa infectione ⁊ cauſa pctī origi
nalis: ita vt cū creata eſt anima recepta ſit
in corpore mūdo. Ideo conueniēter hodie
plus q̄ꝫ alio tpe celebratur ei⁹ cōceptio: qñ
ſcꝫ facta eſt ſeminū commixtio ⁊ purgatio.
Uñ ⁊ illo primo modo ꝓprie dr̄ ⁊ vulgari-
ter cōceptio. Tertia figura fuit ī arca Noe
Sicut enī in illa oīa aīalia fuerunt pacata:
vt lupus ⁊ agn⁹: leo ⁊ onager ⁊ ſic de alijs.
ſic in iſta arca q̄ tulit verū Noe in aquis di
luuij hui⁹ ſeculi oīa fuerunt pacata: ſcꝫ oēs
ſenſualitatis motus: ita vt nihil rebelliōis
fuerit in ea: ⁊ ſi nihil rebellionis / igitur nec
originale peccatū. Inde cōgrue dr̄ ciuitas
quaſi ciuiū vnitas: q: ibi ſenſualitatis ⁊ ra
tionis pfecta cōcordia fuit. Ciues illi⁹ ciui-
tatis fuerūt ſancte cogitatiōes: deuote affe
ctiones: feruētia deſideria: q̄ oīa tendebant
ad illud vnū qō eſt neceſſariū. Luc. x. Et q:
ciues regendi ſunt cōſilio: ideo iſti ciues re-
gebant conſilio ſpūs ſancti. Ideo in hac ci
uitate ſumm⁹ imperator magnifice hoſpi-
tatus eſt. iuxta illud pſ̄. In pace factus eſt
locus eius. ¶ Sexto hoc idē probari poteſt
per reuelationes et miracula. Uñ teſtatur
magiſter Henricus de Haſſia ꝙ lector qui-
dā Paulus noīe negando beatā virginem
ſine originali peccato fuiſſe cōceptā: coram
toto populo ⁊ clero ī Cracouia cecidit ⁊ ex-
pirauit ſermone nōdum finito. ⁊ hoc recita
tur in faſciculo temporum. Et ſi dixeris in
iſtis aſſerendis nō eſſe periculum; eo ꝙ de

ſanctificatione cōceptionis eius ſcriptura
nullā fecerit mentionem. Reſpondetur ꝙ
multa ſunt reuelata a deo que tamē in ſcri
ptura non habētur: ⁊ ſunt de pie credēdis.
Hoc autē ideo potuit eſſe ꝙ nihil de hmōi
ſanctificatione ſcriptū eſt: vt dicit de Argē
tina. in. iij. ſentē. diſt. iij. q: nō debuit Ma-
ria deterioris eſſe cōditionis q̄ꝫ Ioānes ba
ptiſta. Sed ſcriptura tradit Ioannē bapti
ſtam ſanctificatū fuiſſe in materno vtero.
iuxta illud Luce. ij. Replebitur ſpiritu ſan-
cto adhuc ex vtero matris ſue. Ideo ſcriptu
re non fecerunt mentionem de huiuſmodi
ſanctificatiōe: quia quilibet fidelis hoc pia
mente pro certiſſimo debet ſupponere.

M Marie conceptio Rationibus probatur Mariā non fuiſſe in originali conceptam.

¶ Septimo hoc idē rationibus perſuaderi
poteſt. Primo apud oēs tam philoſophos
q̄ꝫ poetas naturale eſt filium honorare ma
trem: cuꝫ hoc etiam ſit de iure diuino. Hoc
autē non faceret chriſtus matri ſue / ſi eam
permitteret in lutū originalis peccati cade
re: cum poſſet eā preſeruare. Poſſet enim ei
tūc dici illud Pſ̄. Exurge in precepto quod
mādaſti. ſ. de honore parentū: ergo. Secun
do ſic oſtēditur: q: opus miſerationis ī deo
magis fuit q̄ꝫ opus creationis. iuxta illud
pſ̄. Miſerationes ei⁹ ſuper oīa opera eius.
Igitur cōueniens fuit maiora aut equalia
fieri in opere redēptionis ſicut in ope crea-
tionis. Sed in tali opere natura humana
creata fuit mūda ⁊ in gratia nullis meritis
precedētibus: igitur multo magis in meri-
to chriſti fuit conueniēs preſeruare totam
humanā naturam in aliqua creatura pure
humana: ne talis originale peccatū contra-
heret. Sed nulla pura creatura fuit a deo
magis dilecta q̄ꝫ Maria: ⁊ in qua voluerit
maiora exercere opera: igitur. Si enī vir et
femina contraxerūt originalem culpam vel
mortalē que in poſteros traducta eſt: ⁊ hec
in deſtitutione ⁊ deformatione humane na
ture: conueniēs fuit vt in reparatione eiuſ-
dem inuenirentur ⁊ vir ⁊ femina ſine origi
nali peccato. Tertio chriſtus perfectiſſime
mediauit inter deum ⁊ Mariā: ſed nō me-
diaſſet pfecte / niſi impetraſſet ꝙ de⁹ nunq̄ꝫ
eſſet ei offenſus. Plus enim eſt placare euꝫ
ne ei iraſcatur q̄ꝫ poſtq̄ꝫ iratus fuerit: ergo
nūq̄ꝫ ei deus offenſus fuit. Cū igitur deus
per motū interiorem in ipſo non offendat:
ſed tantūmodo propter culpam in ipſa ani
ma exiſtentem / ſequitur ꝙ impetrauerit eā
nunq̄ꝫ fuiſſe iniquam; ſed abſqꝫ peccato,

O Marie conceptio. Quare nō ſunt a Maria ablate pene peccati originalis.

¶ Et ſi queratur. Cum Maria fuerit in vte
ro ſanctificata: vel etiam poſtea (vt credit)
a chriſto baptizata vel a diſcipulis: quare
non fuerunt ablate ab ea paſſiones ⁊ pene
peccati originalis ſicut ⁊ culpa: cum tamen
baptiſmus dicatur omnem culpam ⁊ penā
delere. ⁊ idem quereretur de nobis qui ba-
ptizati ſumus. Item cū tales pene infligan
tur propter originale delictum / ſequitur ꝙ
iniuſte ſunt Marie inflicte que illo peccato
caruit. Preterea chriſtus et Adam ſatiſfece
runt pro iſto peccato: iniuſtum eſt igitur ꝙ
pro illo peccato iterum penam portemus.
Ad hoc reſpondetur primo ſm Guil. Pari
ſieñ. ij. parte de virtutibus: ꝙ cum ſm ali-
quos peccatum originale ſit carentia iuſti-
tie originalis cū indignitate habendi eam.
vel ſm alios fomes cū imputatione ipſius
ad culpam: ⁊ indignitas illa vel imputatio
ſit quaſi caput principale illius peccati: ta-
men cauda. i. ſequela ſcꝫ fomes ⁊ pene con
ſequētes inceſſanter nos exagitant. quem-
admodum ſerpens capite contrito caudam
atqꝫ reſiduum corporis agitare non ceſſat.
Sic peſtis illa fomitis primos mot⁹ inceſ-
ſanter excitat: q̄uis per aquas baptiſmi ca
put eius contritum ſit. iuxta illud Pſ̄. Tu
contribulaſti capita draconū in aquis. ſ. ba
ptiſmi. Augu. ſuper. vij. ad Romanos. Ia-
cet originale peccatū in eis qui renati ſunt
lauacro ſalutari vt deiectū atqꝫ peremptū:
nec reſurget ad priſtinas vires vt regnet et
dominetur. Aliquid tamen ſequele manet.
Sicut videmus ꝙ ignis extinct⁹ aque ſu-
per infuſione aliquid caloris vel fumi reti-
net poſt extinctionē: et ſicut reliquie febris
febre ceſſante manent in artubus ab expe-
dito motu retrahentes. ſic rebellio illa et ce
tere pene poſt baptiſmalem extinctionē re-
manent: licet temperētur et diminuantur.
Sm Pliniū. licet plūbum dealbari poſſit et
lauari: nunq̄ꝫ tamen poteſt a ſua immūdi-
tia totaliter ablui ꝓpter ſue materie groſſi
ciem ⁊ impuritatē: que eſt argētum viuum
immundū: ⁊ ſulphur immundū ⁊ fetidum.
Sic cum ſimus creati ex impura materia ⁊
immūda carnis ⁊ ſanguinis: licet p baptiſ-
mū poſſit ablui ſpiritus impuritas tamen
carnis noſtre ſcꝫ concupiſcētie vilitas non
poteſt a nobis penit⁹ amoueri: licet poſſit
per baptiſmū temperari / ⁊ quodāmodo di-
minui. Nā ⁊ in pueris (vt vult Guil. Pari-
ſieñ.) latet extincta lex originalis pctī tāq̄ꝫ

in cinerib⁹. Sed cum ſuperueniūt anni diſ-
cretionis: puta circa annū. xvj. vel. xvij. tūc
ignis ille reaccēditur in iuuentute: ita vt q̄
bene ſe habuerūt in pueritia ꝓp[...]r inflam
matā concupiſcentiā vix poſſint regi ⁊ diri
gi. ¶ Dicitur ſcōo ꝙ duplices ſunt pene ori
ginali debite. Una ex parte aīe ſcꝫ carentia
gratie in pſenti / ⁊ glorie in futuro. ⁊ hec to
taliter remittit per baptiſmū: q: ſicut p ge-
nerationē naturalē acquirit eſſe nature: ſic
per generation[...]ālem eſſe gratie / ⁊ cōſe
quēter glorie in futuro. Alia eſt pena perti
nēs ad vires inferiores ⁊ ad corpus. ſ. carē
tia rectitudinis viriū inferiorū: ⁊ paſſibili-
tas ⁊ mortalitas corporis. Et hec nō tollit
in baptiſmo: q: ſacramēta ſolū reſtituūt id
qō eſt neceſſitatis ad ſalutē: et nō id qō eſt
dignitatis. Sunt etiā medicamēta ſalutis
aīe ⁊ corporis. Sicut enī amittēs virgini-
tatē peccādo: per penitētie ſacramentū re-
ſtaurat ad gratiā que eſt neceſſaria ad ſalu
tē: ſed non ad id qō dignitatis eſt. ſ. ad inte
gritatē corporis. Sic in baptiſmo qō eſt ne
ceſſitatis ad ſalutē. ſ. rectitudo voluntatis
per gratiā reſtituit: ſed nō immortalitas ⁊
cetera que neceſſitatis nō ſunt. Sicut biga
mus de nouo baptizatus nō perdit irregu
laritatē: q̄uis reſtituat ad gratiā. Nec etiā
decuit ꝙ plus conferret reparatis q̄ꝫ repa
ratori / immo minus. Sed reparatorē opor
tuit eſſe mortalē ⁊ paſſibilē: qui mortē nō-
dū venerat reparare. Sicut tñ hi defectus
ſublati ſunt a chriſto in ſua reſurrectiōe: ſic
in ſcōo ſuo aduētu in generali oīm reſurre
ctione ab eodē auferētur. Hec Durā. ij. ſen.
diſt. xxxij. Ex quo patet q̄ꝫ grauis fuerit pri
mi hoīs caſus: quādo oportet filiū dei bis
in carne deſcēdere ad reparandū diſſipata.
In primo ad reparādum animā: que pars
erat principalior: ⁊ cui⁹ caſus periculoſior.
in ſcōo ad reparandum corpus. Poſſet etiā
hic exemplum adduci de fure ⁊ homicida:
qui per penitentiā reparantur ad gratiam
ſed eorū fama non propter hoc reſtituitur.
¶ Dicitur tertio ꝙ pene iſte remanēt in no
bis poſt baptiſmū propter multa. Primo:
vt vult Guilielmus Pariſieñ. ad humiliā-
dum nos. Nihil enim (vt dicit) magis ani-
mā humanam humiliat q̄ꝫ pene aſſidua vi
lificatio ⁊ contumelia: quas a parte carnis
patitur: rememorando illud quo homo cō
paratus eſt iumentis inſipientibus / et ſi-
milis factus eſt illis. vnde Alchuinus ait

P Originale peccatū De duplici pena originalis peccati

Durandus in 2º ſen.

O Originale. Quare pene iſte remanēt poſt baptiſmū

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

ꝙ terra propter hoc nobis germinat vitiſ-
cas ⁊ venenoſas herbas et ſpinas: vt ante
oculos ſemp̄ habeat homo originale crimē
et ſue con[d]itionis miſeriā.ſ.ꝙ ꝓpter eā ta
lia nociua creſcāt in terra. Augu.tñ dicit ꝙ
illa que ꝓducūtur a terra ad hoīs paſtum
cū laboribus ⁊ penis maximis ꝓducūtur:
vt cognoſcat ſe homo per peccatū non mo-
do brutis equalē ſed etiā inferiorē: qm̄ ter-
ra ſpōte gignit et ſine labore vtilia beſtijs/
et ſpōte nociua hoībus: [v]ix cū magno ſu
dore vtilia: ita vt magis videat terra bru-
tis famulari q̄z hoī. Scd̄o vt dicit Guilſ.
Pariſ. valent he pene ad incuſſionē terro-
ris et iaculoꝝ mortiferoꝝ tā ex parte corpo
ris in infirmitatibus q̄z ex parte aīe in mo
tibus: que oīa nō ſolū minantur ſeparatio
nē aīe a corpore: ſed etiā a deo: immo etiā il
le ſcintille libidinū minantur: nō ſolū ardo
rē libidinis in preſenti: ſed etiā ignis eterni
in futuro. Ideo etiā dn̄s cōtra hoc peccatū
pugnat igne et aqua. igne ſpūſſcti: et aqua
baptiſmi. Inde eſt ꝙ pene iſte ad memoriā
reducūt quis ſit adiutor in opportunitati-
bus et in tribulatione: q̄s ſit etiā illius pec
cati perſecutor: et cōſequēter alioꝝ peccato
rū maiorū: qm̄ ſi punit tam acerbe peccatū
originale in oēs hoīes: quō puniet morta-
le i quolibet qđ maius eſt originali? Ter-
tio valēt he pene ad prioꝝ ⁊ ſequētiū pecca
torū medicinā: et maxime libidinis. Ignis
em̄ arſuram digiti cōpeſcit et dolorē. Et ſi-
cut dicit Guilſ. Pariſ. de ſcorpione medici-
na ſit cōtra ipſius percuſſuram. Et de buſo
ne lapis extrahitur: qui cōtra venenū ipiꝰ
eſt ſaluberrima medicia. Et de dracone car
būculus nobiliſſimus in fronte exiſtēs: de
quo nō eſt dubiū quin valeat contra vene-
nū ipſius. Sic nō eſt dubiū quin carnis ſti
muli ⁊ pene valeāt ad extinguēdū venenū
peccati: ⁊ ad infirmoꝝ ⁊ infectoꝝ ſanitatē.
iuxta illud Roma. viij. De peccato dānauit
peccatū. Quarto valēt ad eruditionē no-
ſtrā. In cuius figura ſcribitur Iudicū. iij.
He ſunt gētes quas dn̄s dereliquit: vt eru
diret in eis Iſraelē: et poſtea diſcerent filij
eoꝝ certare cū hoſtibus: ⁊ habere conſuetu
dinē preliādi. Iſte gētes ſunt carnales mo
tus: qui in nobis ſunt ex corruptione natu-
re primoꝝ parētum. Roma. v. Per vnū ho
minē peccatū intrauit in mūdum. In iſtis
em̄ gētibus erudimur in duobus. In ipſis
em̄ agnoſcimus quid ſumus ex nobis. Se

cūdo quid ſumꝰ ex munere dei. Prima do-
ctrina quaſi prima lectio duas habet par-
tes. Nā ex nobis duo habemꝰ. Primo pro-
nitatē ad malū. Propter qđ Apl's dicebat
Roma. vij. Scio ꝙ non habitat in me. hoc
eſt in carne mea bonū: quia tota inclinatio
mea prona eſt ad malū. Scd̄o difficultatē
ad bonū. Roma. vij. Nō qđ volo bonū hoc
ago: ſed qđ odi malū illud facio. Ideo cla-
mabat illud Roma. vij. Infelix ego homo:
quis me liberabit de corpore mortis huiꝰ?
Et ſeq̄tur conſolatoria reſpōſio. Gratia dei
per Ieſum chriſtum dn̄m noſtrū. Scd̄a do
ctrina duas etiā habet partes ſcḋm duo que
gratia in nobis operatur. Primū eſt ꝙ cō-
ſtituit nos ieſſe honeſtatis vite. j. Coꝝ. xv.
Gratia dei ſum id qđ ſum. Scd̄o nos indu
cit ad exercitiū bonorū operū. Ideo ſubdit
ibidē. Et gratia eius in me vacua non fuit.
¶ Dicitur quarto ꝙ q̄uis Adā ſatiſfecerit
ꝓ peccato ſuo ⁊ etiā chriſtus: nihilominus
poſt remiſſionē iſtiꝰ peccati adhuc manent
pene peccati. Hoc deducit Guilſ. Pariſ. per
exēplū. Nā benignus paterfamilias cū fi-
liū ſuū poſtq̄ cōſumpſit diuitias ſibi a pa
tre traditas reuertentē ad cor ⁊ penitētem
in priſtinā gratiā recepit: et penitentiā ⁊ ſa
tiſfactionē eius acceptauit: non imputat ei
vllo modo preteritam diſſipationē: verūta
mē diuitias nō ſtatim ei reſtituit: immo in
paupertate detinet ipſum: attēdēs ꝙ diui
tie ſibi fuerūt occaſio diſſipationis luxurio
ſe: et ita paupertas erit ei ad humiliationē
et cuſtodiā. Nemo enim auderet dicere ꝙ
paupertas iſta inſligatur in vindictā: etiā
ſi ille paterfamilias vſq̄ in milleſimā gene
rationē ſic ꝓtraheret. Sic pater miſericor
diarū vidēs corruptionē que in carne eſt et
ceteras penas neceſſarias eſſe ad cuſtodiā
et humiliationē filioꝝ ſuorū: ſeruat eam in
eis vſq̄ in vltimam generationē: nō vt in
vindictā vel plagā: ſed in medicinā ſaluber
rimā. Unde primus homo fuit in diuitijs
et delicijs paradiſi: ⁊ ibi ſtulte propter vnū
morſum cōſumpſit ⁊ diſſipauit hereditatē
ſuā: ideo in valle lachrymarū et pauperta-
tis cum filijs ſuis deiectus eſt: et ei collate
ſunt multe paupertates et tribulatiōes in
ſubſidiū. iuxta illud Pſ. Adiuuit pauperē
de inopia: et poſuit ſicut oues familias. i.
ſicut iumēta et beſtias terre. Iſtas quippe
miſerias immittēdo et inſligendo (vt dicit
Guilſ. Pariſ.) maxime parcit filijs Ade: q̄

ex ipſis non intendit percutere ſed ſanare.
Ade enim ⁊ Eue ſuperbie occaſio fuit felici
tas/⁊ ſtatus ⁊ ſublimitas i qua erāt. Ideo
ſtatuit deus pro medicina humiliationem
huius miſerie: vt cōtraria contrarijs curen
tur. Et hoc eſt qđ dicit Augu. Summa dei
ira eſt cum dn̄s hic parcit. Hic enim parcit
vt ineternum non parcat. hic non parcit vt
ineternum parcat. Et ita non portant filij
primorum parentum penam in vindictam
pro eis illatam: ſed potius in medicinam:
qua diſcant non imitari peccata parētum.
[R Mors corporalis. Quinq̄ rōnes quare mors corporalis non auferſ per baptiſmū]
¶ Unde Guil. Altiſſiođ. in. iiij. parte ſum-
me q̄nq̄ rationes aſſignat quare dn̄s non
aufe[rt] mortem corporalem per baptiſmū.
Prima eſt quam diximus ſcilꝫ humiliatio:
vt per miſeriam humilietur homo qui per
ſuperbiam cecidit. Quā cauſam ponit Iob
vj. dicēs. Sagitte dn̄i in me ſunt: quarum
indignatio ebibit ſpiritum meū. i. ſuperbiā
meam. Secunda eſt incuſſio terroris: vt ho
mo attendēs ſeueritatem virge dn̄i/a gla-
dio ſibi caueat. i. a pena inferni: que in infi-
nitum crudelior eſt. Uirga em̄ ſua percuſſit
dn̄s primos parentes: ⁊ neceſſitatem addi
dit moriēdi pro primo peccato: qua percuſ-
ſione percuſſum eſt totum genus humanū
vſq̄ ad finem mundi. Ideo ſequitur in au
ctoritate Iob allegata. Et terrores dn̄i mi-
litant contra me. Tertia cauſa eſt ſtimula-
tio: vt hoīem quaſi inuitum trahat dn̄s ad
ſe. Oſee. xj. In funiculis Ade traham eos
in vinculis charitatꝭ. Quarta: vt homo at-
tendens vite huius miſeriā conetur quere-
re meliorem. Unde primus homo creatus
eſt in cāpo Damaſceno: deinde ductꝰ in pa-
radiſum quaſi in meliorē terram: vt de hac
vita miſerabili tranſiremus ad meliorem.
Sed inde propter peccatū repulſus eſt: vt
cognoſcat homo nō nature eſſe vt ſit in pa
radiſo: ſed ſolius diuine gratie. Quinta eſt
ne hoīes magis appeterent baptizari pro-
pter vitam corporalem perpetuandam q̄
ꝓpter ſpūalem. ¶ Dicitur quinto ꝙ mors/
fames/⁊ cetera alia mala (dempta carnis
rebellione ⁊ concupiſcētia cōtra ſpiritum)
ſunt mala conſequētia conditionem natu-
re hoīs: que ei inheſiſſent: niſi obſtitiſſet ori
ginalis iuſtitia. Ideo quia Maria iuſtitiā
originalem non habuit: ꝓpterea illas affli
ctiones naturaliter ſuſtinuit. Quia vero re
bellio contra ſpiritū ex vitio nature corru-
pte procedit: ⁊ in ea non fuit natura corru-

pta: ideo nec fomes/nec concupiſcētia con-
tra ſpiritum in ipſa fuerunt.

¶ Sermo. v. de conceptione vi[r]ginis.
et in ordine. xxj. per thema.

Tota pulchra es [A Marie ꝯceptio]
amica mea: et macula nō eſt [In ꝯce-]
in te. Cant. iiij. Si verum ſit [ptione]
quod de Maria canit eccle- [Marie]
ſia ꝙ eſt templum dn̄i/ſacra [dedica-]
rium ſpiritus ſa[ncti]: eo ꝙ dn̄s eam corpo- [tum eſt]
raliter ⁊ ſpūaliter inhabitauit: ⁊ ſpūs ſan- [templū]
ctus in ea dn̄m Ieſum tāq̄ in ſacrario in- [corpo-]
duit pontificalibus veſtimentis: ſcꝫ huma- [ris ſui.]
nitatis noſtre in qua ſacrificium obtulit in
ara crucis. In quo etiā ſacrario poſite ſunt
precioſiſſime reliquie paradiſi: ſequitur ꝙ
Marie ſancta cōceptio ſit ipſius templi de
dicatio. Tunc em̄ ſanctificauit tabernaculū
ſuum altiſſimꝰ. Sed longe aliter dedicauit
q̄z faciant pōtifices moderni. Primo quia
moderni dedicāt ⁊ conſecrāt eccleſiā poſtq̄
fabricata eſt: hic autē ſimul fundauit eam/
et dedicauit/⁊ ſanctificauit. Secūdo: quia
conſecrato tēplo quodam ab aliquo ponti
fice iuxta ſibi delegatam poteſtatem cōfer
tur indulgentia populo. et quāto excellen-
tior: tanto ibi maior indulgentia reperitur.
Et quia tota trinitas fuit huius tēpli con-
ſecratrix: ideo vltra omniū preſulū poteſta-
tem in ea maxime conferūtur indulgentie.
Ad hoc ergo templum in ſue dedicationis
die rei criminis ſicut ad refugiū recurramꝰ
et vt indulgentiā ipſam percipiamus/ali-
quid de noſtro offeramus: cor ſcꝫ pium vna
cū ſalutatione angelica dicentes Aue.
¶ In matutino ſermone tractabimꝰ quod
ſupereſt de labe originali/qua omnes ſordi
damur. In ſermone pomeridiano de pulchri
tudine Marie ⁊ priuilegijs ſanctitatis eiꝰ:
quibꝰ tota pulchra facta eſt. Mane igitur
primo dicemꝰ infirmitates/miſerias/et in-
conuenientia q̄ nobis attulit originale pec-
catū. Scd̄o quō traducit in poſteros. Ter- [B Origi-]
tio cū manus ⁊ ora pomū vetitū tractaue- [nale.]
rūt/quare in mēbris verendis facta eſt pu [Sex in-]
nitio nō in illis? ¶ Ad primū đr ſcḋm Ariſt. [firmita-]
j. phyſicoꝝ. ꝙ vno incōueniēti dato multa [tes ex]
cōtingunt: ſic ꝙ ꝑ illud incōueniēs qđ acci [origina-]
dit primo parēti multa inconueniētia in ſua [li pctō]
poſteritate ſecuta ſunt ⁊ infirmitates. Pri [ꝓcedē-]
ma fuit error virtutis appetitiue: qua bona [tes.]
nobis male ſapiūt/⁊ mala bene: qua nobis

Universidad de Deusto Biblioteca

velut filij Iſrael ſapiunt allia: ⁊ pepones Egypti/⁊ manna celeſte faſtidimꝰ. Hac eñ febre peccati ita infectū eſt palatum cordis noſtri: vt oīa nociua dulcia nobis videanł: et ſaluti nr̄e vtilia amara iudicētur. q̄bꝰ ait Pſ. Filij hoīm vſqȝ quo graui corde: vt q̄d diligitis vanitatē ⁊ q̄ritis mendaciū. Sūt eñ graui corde q̄ ſic afficiunł. Nam pōdus aīe eſt amor eius: vt ſi amat terrena/amor trahit deorſum: ſi celeſtia ſurſum. Pondus rei valor eius. Ideo cū in[illegible]parabiliter ſint meliora eterna tpalibus/⁊ ſpūalia carnalibus: plus eis pōderāt ⁊ plus amāda ſunt. Et ſic cū in ſtatera cordis nr̄i tpalia eternis preponderāt: doloſa eſt ſtatera noſtra ⁊ mēdax. Dicimꝰ cōmuniter cū quis aliq̄d alio magis eſtimat: ꝙ illud plus alio pōderat. Inde pſ. Vani filij hoīm: mēdaces filij hominū in ſtateris: q̄bꝰ preponderāt terrena celeſtibꝰ. pſ. Factꝰ ſum ſicut nycticorax in domicilio: que odit lucē ⁊ diligit tenebras. Sic nos bonū odimus ⁊ diligimus malū.

E Cor. Quō cor noſtrū eſt ſtatera doloſa.

Secūda infirmitas fuit error intellectiue virtutis: qua bona iudicamꝰ mala ⁊ ecōuerſo. vt ptȝ in delicijs corporalibꝰ: in q̄bꝰ ducimus dies nr̄os: ⁊ delicias celeſtes ꝓ nihilo ducimꝰ/q̄ſi elōgati a ſtellis. ſicut corpa ſtellarū cū incredibilis ſint magnitudinis nobis paruiſſima videnł/imo nōnullis nihil eſſe videnł: vt ptȝ in Galatia vbi multe ſtelle nihil iudicātur. Sicut eñ catulus naſcił cecus: ſic ⁊ nos naſcimur ceci ⁊ ignorantes eoꝝ q̄ ſaluti noſtre cōueniunt: cognoſcētes ſatis facile q̄ nobis obſunt. Ideo paucos videmus ad cognitionē diuinoꝝ tēdere: fere oēs ad terrenorū cognitionē et acq̄ſitionē. Eſt eñ iam cōtra naturā ſuā depreſſus oculus intellectꝰ noſtri: vt ſemꝑ ad infima reſpiciat/⁊ nūq̄ ſurſum. iuxta illud pſ. Oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā. Tertia infirmitas eſt cōtinua guerra inter ſenſitiuā ⁊ rationalē partē. Nam ex eo die quo peccauit primꝰ parēs tā mirabiles inſurrexerūt hoſtes: vt eos oīno debellare nō poſſimus q̄n ſemper inſurgāt: licet eos arcere poſſimus ne nos cōprehendāt. Nō eñ pōt rex in regno ſuo ita iuſtitiā exercere/q̄n in nemore lateāt latrūculi: qui tñ eius timore egredi nō audēt. Pilos carnis radere poſſumus non eradicare. Sic primos motus compeſcere/nō ex toto euellere. In viſione Moyſi rubus ardebat ⁊ nō cōburebatur. Quia etiā ſi in mōte ꝑfectionis cōſtituatur homo/ita vt igniał igne diuino: nō tamen cōſumit ignis ille ſpinas: q: motus carnales adhuc permanent. Unde preceptum eſt Leui. xiiij. Pilos carnis ſue radere/nō euellere. i. prauos motꝰ carnis abijcere/licet ſit īpoſſibile penitus euellere. Non ſit ergo homo quantūcūqȝ ſpūalis ſecurus: nec de caſtitate preſumat: nec ūqȝ ſenſuū cuſtodiā paruipendat: q: per eos ingreditur hoſtis. Thren. iiij. Nō crediderūt reges terre ⁊ vniuerſi habitatores orbis: quoniā ingrederet hoſtis ꝑ portas Hieruſalē. ideo pſ. Nō eſt pax oſſibꝰ meis a facie peccatorū meorū. i. rationi ⁊ voluntati q̄ ſunt vires anime fortiores. He eñ concupiſcentie ⁊ motus [illegible]arū refricatio ⁊ memoria vſqȝ ad medullā cordis ⁊ oſſiū penetrāt. Uix eñ dediſcitur conſuetudo ⁊ delectatio peccati. Inde eſt ꝙ cōſuetudo egyptiaca ferculorū et cultuū: per q̄draginta annos vix potuit obliuiſci. Frenāda ꝓpterea eſt iſta caro. Iturus i preliū in equo oīno nō frenato facile capitur. Si bellū infra vnum regnū periculoſum eſt/⁊ magis infra ciuitatē. ⁊ magis adhuc infra domū: intolerabile videtur eſſe bellū quod infra hoīem ortū eſt quādo ipſemet aduerſus ſe conſurgit. Nec mirū vt qui bellū egit cōtra dn̄m ſuū: in ſe ſentiat rebellionem: et qui noluit dn̄m ſuperiorē i parua re cognoſcere: ſaltem cōfuſus ⁊ ignominia plenus/ipm querat ⁊ cognoſcat. iuxta illud pſ. Imple facies eorū ignominia: ⁊ querent nomē tuū dn̄e. Qui eñ volunt reos ignominioſe tractare: ſolēt mala excogitare ad eorū confuſionē: vt non ſtatim moriantur/ſed in dolore viuant. Inter que primū eſt. vt vbi q̄s nobiliꝰ gloriatus eſt/ibi ignobiliꝰ tractetł. Et ſi in ꝓpria domo prius delicijs abundauit: ⁊ in illa ⁊ de illa gloriatꝰ eſt: in illa ligetur ⁊ captiuetur: et ſiat ei carcer. Quod factū eſt in primo parente. Caro ꝓpria q̄ erat ei domus glorioſa ipſi in carcerem cōuerſa eſt. vnde Heſter. iiij. De ipſa domo Aman lignū ſublatum eſt: quo ſuſpēſus eſt. Carcer iſte tenebroſus eſt quātū ad caliginē rationis: ⁊ lutoſus propter corruptionē affectionis: vt iam ſatis dictū eſt in duabꝰ primis infirmitatibꝰ. Scd̄m eſt ꝙ in tāta angaria cōſtituitur angariatus: ꝙ cogitur propriū carcerē reparare ſumptibus ſuis: ⁊ propriū carcerariū paſcere. Eccli. xxix. Paſcet et potabit ingratos. Tertiū eſt ꝙ in ipſo carcere cōpeditur cōpedibus infirmita[illegible]is; de quibus viuēs expediri non pōt: que ſunt ſitis/fames/calor/frigus ⁊c. Pſ. Humiliauerūt in compedibus pedes eius. i. affectiones. Thren. iij. Circūedificauit me vt non egrediar. aggrauauit cōpedem meum: ita ꝙ ad bene operandū exire non valeo. Aggrauantur cōpedes quādo voluptas corruptioni: vel corruptioni pene corruptio culpe addił. Quartum eſt ꝙ in ipſo carcere beſtijs traditur ad deuorandū. i. beſtialibus motibꝰ. Quod ſignificatū eſt i Daniele: qui miſſus eſt in lacū leonum/ſed non tetigerunt eum q: aduerſus iuſtum incluſum in carcere carnis nō preualent beſtiales tētationes. Iob v. Beſtie terre pacifice erunt tibi: et ſcies ꝙ pacem habeat tabernaculū tuum. Heb. xj. Obturauerunt ora leonū. Non ſunt tamen quantūcūqȝ iuſti ſecuri: q̄diu ſunt cum beſtijs illis. ſicut nec ſecurus dormiret qui inter leones vel ſerpentes habitaret. Qd̄ ſentiens clamabat Dauid. Educ de carcere animā meā: vt cōfiteatur nomini tuo. Richardus de ſancto Uictore libro de contēplatione. Ex fonte originalis peccati modo ſordida titillatione caro inflāmatur: modo feda cogitatiōe animus ſordidatur. Et hec duo ſcȝ titillatio carnis ⁊ cogitatio cordis/figurantur in illis duabus catenis Petri: q̄bus vinctus ſtringebatur vt ſurgere non valeret: donec ruptꝭ vinculis diceret ei angelus magni conſilij. i. gratia ſurge velociter. hec Richar. Quintum eſt ꝙ in ipſo carcere ad maiorē penam cuſtoditur: ſicut quando rex cepit maleficum precipit eū ſeruari in cuſtodia carcerali: donec iudicauerit quid agendū. ⁊ quādoqȝ educitur ad patibulū: quandoqȝ de miſericordia educitur ad liberationem. Quod ſignificatur in pincerna ⁊ piſtore Pharaonis: quorū alter ad patibulū ductus eſt: alter ad regis obſequium. Sed Ioſeph cū illis erat innocēs: ſcȝ chriſtus in carcere corporis noſtri ſolus ſine culpa circūdatus infirmitate noſtra: ⁊ cū eo Maria virgo ex priuilegio. Quarta infirmitas eſt incuruatio ad ea q̄ infra nos ſunt: ⁊ declinatio ab his q̄ ſupra nos ſunt. Pſ. Miſer factus ſum ⁊ curuatꝰ ſum vſqȝ in finē. Adeo eñ inclinati ſumus ad ea q̄ carnis ⁊ mūdi ſunt: vt pene aliud nō cogitemus. Inde videmus q̄ difficile calefactibiles ſumus calore ſpūalis amoris ⁊ celeſtiū deſideriorū: ⁊ q̄ facile ardeamus ecōtrarijs. Nec mirū: quia ex concupiſcentia naſcimur omnes. et ita (vt videtur) mater noſtra eſt: et cum illa ſit aut debeat eſſe ancilla/naſcimur ſerui oēs: quia partus ſequitur ventrē: ⁊ per conſequēs non liberi/ſed ad inferio[illegible] depreſſi. A quo tamen excipitur dn̄s ſine cōcupiſcētia natus: ⁊ Maria ex priuilegio. Quinta infirmitas paralyſis eſt q̄ eſt corpis morbꝰ cum non habeat anima poteſtatē mouendi mēbra corporis. Et ſic vbi nō poteſt anima habere poteſtatē mouendi mēbra ſpiritualia/videł eſſe p[illegible]alyſis ſpiritualis. Quod manifeſtū eſt in nobis; quia non amamus deū quātum volumus vel cum volumus: vel prout volumus: immo videtur ꝙ ipſuȝ corpus totū regat ⁊ dirigat. Quod eñ corruptum eſt in parte: tendit ad corruptionē totiꝰ: vt patet in piſce ⁊ pomo. Sic corpus quod corrūpitur aggrauat animā: ⁊ ꝓpter hoc iſtud peccatū dicitur peccatū nature. Communiter dicunt hoīes peccaſſe naturā quando gignit homines ſenos digitos habentes in pedibus vel manibꝰ: aut gibboſos: aut alijs deformitatibus mōſtruoſos. Sic iſtud dicitur nature peccatum: quia gignit incuruatos quos debuit gignere rectos: et beſtiales/quos debuit gignere natura ſpirituales. Licet enim homo ex parte corporis proximior ſit terre q̄ celo: ex parte tamē anime quodāmodo celeſtis eſt et celo proximior ad quod tēdere debet. Eſt enim homo magis celeſtis q̄ terrenus: q: ab illo magis denominatur res quod eſt in ipō optimū ⁊ fortiſſimum. Anima autē fortior eſt corpore quod ꝓpter ipſam creatum eſt.

D Sēſus Prios motus repme repoſſumus: et nō omino extiguere.

E Carcer. Quō miſerabiliter incarceratꝰ ſit in corpore ſuo.

Sexta infirmitas eſt paupertas ⁊ inopia in quā decidit. Alienauit enim primus parens a ſe gratiam: ⁊ precio peccati ſeipſum vendidit et omnē poſteritatem ſuā. Et hoc ideo: quia cuius eſt labor eius eſt fructus. Cum ergo tota poſteritas Ade fructꝰ eſſet velut arboris: eo vendito tota poſteritas eius vēdita eſt ⁊ alienata a bono: quod deplorabat apoſtolus ad Romanos. vij. Ego (inquit) carnalis homo venumdatus ſum ſub peccato: id eſt precio male voluntatis Ade ſubditus peccato: id eſt concupiſcentie ex qua oriuntur omnia peccata. Quicquid enim pctōꝝ eſt in dictis/factis/et cogitationibꝰ: a mala ꝯcupiſcētia eſt. Ideo miſerabiliter venūdatꝰ hō clamat ad refugiū dei dicēs. Uendiderunt ppl̄m tuū ſine precio: ſcȝ Adā ⁊ Eua: ⁊ nō fuit multitudo in cōmutationibꝰ eoꝝ: q: illi duo ſoli oē genus hūanū

Universidad de Deusto Biblioteca

vēdiderūt. Et qꝛ hec duplex cauſa male vē-
ditionis aſſignatur.ſ.defect⁹ iuſti precij vl
tra medietatē:et ꝙ hoc ſine cōſilio actū eſt:
ideo dum nō erat qui redimeret:vt alienatam
hereditatē reuocaret et repararet:noſtrā humanitatem aſſumpſit dn̄s:vt frater
noſter ⁊ ꝓpinquus iure propinquitatis eā
ſibi vēdicaret:qui factus eſt in aīam viuentē/ ſicut nos in mortuā. Et ita plenus erat
homo miſerijs vt diceret Job.ix.c. Factus
ſum mihimetipſi grauis meipſum portare nō poſſum. ¶ Secūdo querebatur vtrū

F Origi-nale. Quō ori-gina-le a pa-rentib⁹ traduci tur ī po ſteros.

originale peccatū a parētibus traducatur
in poſteros? Et videtur ꝙ non:argumento
Juliani heretici:quia nuptie ſunt honorabiles et bone:ergo nihil ex eis coitur et generatur mali. Itē parētes per baptiſmum
mundati ſunt ab originali pctō:quomodo
igitur per ipos traducitur in poſteros? Ad
hoc reſpōdetur. Prima propoſitio. ſm Alexādrū de Hall.j.par.ex patre ⁊ matre non
peccatoribus naſcitur puer peccator. Probat hoc a ſimili. Nā de grano ſeminato puro oritur granū cū palea: ⁊ de actiuis verarum arboꝝ naſcūtur ſylueſtres ⁊ acerbe arbores in fructu. Itē Augu.ex circūciſis generatur preputiatus. Poſt tamen ablationē peccati originalis nunꝗ̄ vltra reuertit:
ſicut nec preputiū aut palea poſt ablationē redit. Scđa ꝓpoſitio. Dato ꝙ nuptie
ſint bone: nō tn̄ ſequitur quin ex eis aliqd
mali/per accidēs oriatur:ſicut nec ſequitur
ꝙ ꝗuis āgeli ſint boni: ꝙ nihil ex eis oriatur mali: et ſi granū ſit purū/ꝙ nihil ex eo
oriatur palee. Unde Augu.de nuptijs ⁊ cōcupiſcētijs lib. j. Nuptiarū bonū malo originali nō poteſt accuſari:ſicut adulteroꝝ ⁊
fornicatoꝝ malū bono naturali quod inde
trahitur nō poteſt excuſari. Sicut em̄ peccatū ſiue hinc ſiue inde trahatur a paruulis opus eſt diaboli:ſic homo ſiue hinc ſiue
inde naſcatur op⁹ eſt dei. Hec Auguſtin⁹.

Tertia ꝓpoſitio. A parentibus per concupiſcētiā ⁊ emiſſionē ſeminis traducitur originale in poſteros:nō propter eoꝝ peccata
particularia:ſed propter tranſgreſſionē primā. Probat Alexāder de Hal.parte.ij. Nā
cum propter peccatū Gièzi dictū ſit. Lepra
Naaman adherebit tibi et ſemini tuo vſqꝫ
in ſempiternū:ergo ꝓpter peccatū Ade qđ
fuit multo maius non eſt mirabile ſi lepra
infectionis eius adheſit ſibi et ſemini ſuo
vſqꝫ in ſeculū. Et ſi queratur a quo cauſatur iſta infectio originalis peccati? videtur
ꝙ nō a corpore: qꝛ lux corporalis attingēs
ſordes corporales propter ſui mūditiā nullā contrahit feditatē: igitur cū aīa rationalis incomparabiliter ſimplicior ſit ⁊ purior
luce corporali: ⁊ que immediate a deo producta eſt.iuxta illud Ps. Qui finxit ſigillatim corda eoꝝ:ſequitur ꝙ per contactū corporalē nullā cōtrahit maculā. Ad hoc dicitur ſm Duran.ij. diſt. xxxj. q.j. ꝙ modus
traductionis originalis eſt iſte. Cū em̄ natura nihil agat vltra ſpeciē ſuā:deficiens a
dono qđ ei gratis impēſum erat:nō poteſt
alteri cōmunicare donū quo caret:et qđ ſupra naturā ei collatū fuerat:ſed ſolū cōmunicat qđ ad naturā pertinet corruptā ⁊ infectam cū carētia doni ſupernaturaliter toti nature collati.ſ.rebellionē ⁊ concupiſcentiā malā. Unde Augu.contra Pelagianos
et Celeſtianos. Qualis terren⁹/tales ⁊ terreni: ⁊ hoc nō niſi per ſeminis ſparſionem.
Semen em̄ vitiatū erat et maledictum ab
initio: quia maledicta terra in opere tuo.i.
in opere generationis ſemē. Hec Auguſti.
Qr autem hoc potuerit ex carne vel ſemine
traduci:varijs ſimilitudinib⁹ oſtēdit Guil.
Pariſ.lib.de virtutibus. par.iij. Primo qꝛ
a diuitijs que tā longe ſunt ab aīabus noſtris peruenit ad eas corruptio auaritie et
ſuperbie:quanto forti⁹ ab ipſis corporibus
paſſiones quales inferre pn̄t corpora eiſdē
adherebūt? Scđo dicit Galenus in lib. de
elemētis:vt allegat doctor iſte: ꝙ phlegmatica cōplexio nullā aīe virtutē iuuat:ita vt
eam brutalē faciat:quare hoc nō faciet corpulētia noſtra propinquior: vt obtenebret
aīam a cognitione ⁊ rectitudine ſua. Dixit
etiā alibi ꝙ mala cōplexio ſtimulat aīam:
et hoc manifeſtū eſt ad ſenſum. Uidemus
em̄ cholericos iracūdos ⁊ impatiētes: melācholicos triſtes:ſanguineos ad gaudiū/
riſus ⁊ vanitates leues. Si ergo credit medicis:manifeſtum eſt corpora humana per
malas cōplexiones ſuas ⁊ alias diſpoſitiones īnumerabiles aīas humanas obtenebrare ⁊ inficere: quanto magis per naturā
ſuam que interior eſt corpori ꝗ̄ ſua cōplexio? Manifeſtum eſt etiā illud ex ſeparatione corpoꝝ:ſicut apparet in extaſi vel raptu
aīas cōfortari ⁊ dirigi:⁊ eas poſſe que non
poſſunt in cōiunctione cōtraria:⁊ manifeſtū eſt eas debilitari et incuruari ex coniunctione corpoꝝ. Hec Guil. Nec eſt intelligen-

dum ꝙ peccatū patris vel matris tranſeat
in filios:ſed ſolū ſimile cauſatur. Unde Auguſt. Tranſeunt que ſunt in aliquo ſicut in
ſubiecto:ſed afficiēdo non emigrādo:velut
Ethiopes/q̄ qꝛ nigri ſunt: nigros gignunt
nō ſuum colorem tranſferentes:ſed ſui corporis qualitate corpus quod de illis gignitur afficientes. Et ſtatim ſequitur. Colores
virgarum quas variauit Jacob afficiendo
tranſierūt in animas pecoꝝ matrum: atqꝫ
inde eadem affectione tranſeūdo apparuerunt in corpora filioꝝ. Tale vero aliquid in
fetibus humanis poſſe contingere Solin⁹
medicine auctor ſcribit et exemplo confirmat. Dionyſium enim narrat eo ꝙ ipe deformis eſſet:nec tales filios habere vellet:
vxori ſue in concubitu formoſam ſolere picturā proponere:cuius pulchritudinē concupiſcendo quodāmodo raperet:⁊ in prolē
quā concipiebat afficiendo tranſmitteret.
Hec Augu. Ex q̄bus manifeſte apparet exteriora agere in animā: et poſſe tranſmutare fetus interiores: quanto magis ea que
ſunt in corpore anime coniuncto. Nec eſt ſimile de luce corporali: vt vult Alexāder de
Hall. Nam lux corporalis cū re feda quam
cōtingit nō ita coniungitur vt ex illis duobus fiat vnū ſm ſubſtātiam:quorum alterū ex altero īficiatur. Ex quo patet ꝙ iſtud
peccatū neceſſario contrahitur cum infunditur aīa. Unde ꝓpter hoc appellatur hoc

G Origi-nale. Quō iſtud vi tiū mul tis noi-bus no minat.

vitium multis nominibus. Uocatur enim
vitium nature:quia totam naturam ex ſemine Ade modo naturali procedentē (niſi
ex ſpeciali priuilegio) vitiat ⁊ inficit. Secūdo vocatur peccatum originale:quia in origine cuiuſlibet hoc vitium primū eſt: et ſimul oriente natura oritur. Tertio vocatur
peccatū hereditarium:quia cum hereditate patris noſtri Adā tāꝗ̄ hypotheca poſſidetur:et ſemper ipm poſſidemus:et ſi non
culpā:tamen penā et ſequelas eius. Quarto vocatur peccatū neceſſariū: quia neceſſitate non voluntate trahitur. Inde orabat
Dauid. De neceſſitatibus meis erue me.id
eſt de peccato et peccati ſequelis neceſſario
contractis. Propter quod gratias agebat
ſperans de ereptione per chriſtum cum dixit. Saluaſti de neceſſitatibus aīam meā.
Uulgo dici ſolet. Qđ noua teſta capit inueterata ſapit. Adam vero adhuc exiſtēs noua teſta humane nature infectus eſt. Non
eſt ergo mirum ſi inueterati ⁊ induti pellē
veterem ipſius Ade illā ſentiāt infectionē.

H Origi-nale. Quare non eſt vindicatū in tactu/guſtu/⁊ vi ſu/ſicut in mem bris generatio nis.

¶ Tertio querebatur cū manus et ora pomum vetitū contrectauerint: quare vindicatum eſt in membris verendis: cum tamē
pars illa ad hoc nihil videatur egiſſe? Reſpondet ad hoc Guil. Pariſieñ. Primo ꝙ
vis guſtabilis et eius vſus ad conſeruationē vite reſeruatus eſt. Et propter hoc vſus
eius moderatus non habet culpam:igitur
nec penam. Uſus vero virtutis generatiue
nō habet illam neceſſitatem. Propter hoc
vſus eius totus a primo motu vſqꝫ ad vltimū culpabilis eſt: niſi matrimonij ſacramento excuſetur. Ideo potius in illa parte
vindicatū eſt qua minime licet vti ꝗ̄ in illa que neceſſaria eſt. Scđo dicit Guil. Pariſieñ. ꝙ magis in partem generatiuā vindicatum eſt:vt iuſtitia dei euidens fieret:⁊
illi peccato retributio cōgruētiſſima:vt videlicet per mulierem torqueatur ſcđm vim
generatiuā: qui per mulierē peccauit:⁊ ab
ea patiatur ardores concupiſcētiarū acerrimos:quā neglecto dei mādato noluit contriſtare. Similiter et ab ea p̄matur hac ſeruitute turpiſſima:cui regendo ac corrigēdo
noluit ab initio ſanctiſſime dominari:⁊ vt
eā ſequatur et poſt eā abeat turpiſſima vrgente concupiſcētia:quā poſt ſe trahere ad
deum debuit:⁊ a ſuggeſtione retrahere ſerpentina. Secundā rationē aſſignat:vt per
generationem peccatū iſtud tranſiſſe a primis parentibus reminiſcētes:recognoſcamus nos filios ire eē natos:⁊ recognoſcēdo gratiā redemptionis et regenerationis
ſemper illud in corde habeam⁹. Unde Hugo de ſancto Uictore lib.de ſapiētia. parte
viij.c.vlti. Quia in hoc membro per qđ humana propagatio trāſit ſignum inobediētie poſitum eſt:cunctis per illud trāſeuntibus manifeſte oſtenſum eſt:qm̄ cum culpa
inobedientie generātur. Ut em̄ in hoc ipſo
titulo qui in portis inſcriptus eſt per quas
trāſeunt:agnoſcunt vnde veniant aut quo
vadāt. Aliā tamē ſolutionē dat Guil. Pariſieñ. ꝙ etiā omnes alie vires infecte ſunt
et punite. Nā vis guſtabilis ſic punita eſt:
vt ſm illā homo fame et ſiti crucietur: vis
tactiua frigido et calido et ceteris qualitatibus et infirmitatibus: vis odoratus feriditate cōtinuo deſcendēte a cerebro per nares. Similiter prurigio vitium eſt in auribus dicente apoſtolo.ij. Timo.iiij. Coaceruabūt ſibi magiſtros prurientes auribus.i.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſcalpentes. Eſt em̄ pruritus in auribus ſe⸗
piſſime prouenie͂s (vt dicit Guil.) ex illa le
pra originalis peccati. Similiter in oculis
co͂cupiſce͂tia: propter quos crebro nomina
tur co͂cupiſcentia oculoꝝ.ij. Pet.ij. Haben
tes oculos plenos adulterijs ꝛ inſanabilis
delicti.i.originalis. Unde Augu. No͂ dicas
tis vos habere animos pudicos: cum ocu⸗
los habeatis impudicos. Impudicus em̄
oculus impudici cordis eſt nunti⁹. Hinc de
hac oculorū concupiſcentia recitat liber de
oculo morali/ ꝙ fuit queſtio mota in men⸗
ſa cuiuſdam prelati: cuius erat concupiſce͂⸗
tia ſumptuoſior an oculoꝝ an ventris? Re
ſponſum fuit ab omnibus ꝙ ve͂tris. iuxta
illud Eccli.xvj. Omnis labor homi͂s in ore
eius. Sed quidā philoſophus preſens ſup
hoc interrogatus. Sentio (inquit) ꝙ oculi
plus co͂ſtant ꝙ̄ me͂brū quodcūꝗ aliud cor
poris: quia ſex ſunt que diuitib⁹ ſumpt⁹ ni
mios afferunt.ſ. precioſitas veſtiū/ equoꝝ/
edificioꝝ/ liberoꝝ/ cibarioꝝ/ vaſoꝝ aureoꝝ
et argenteoꝝ. Superfluitas aute͂ omnium
iſtoꝝ ad nihil aliud inue͂ta eſt: niſi ad paſce͂
dum proprios oculos: et quod mirabilius
eſt alienos. Unde Seneca. Non fames ma
gis nobis ſed ambitio conſtat. Et ide͂ libro
de moribus. Iam no͂ ſunt homines ad ra⸗
pinam dentibus et ventre contenti: oculis
quoꝗ guloſi ſunt. Ita em̄ bene veſtiretur
ho͂ veſte de ſcarleto Aruernie: ſicut de ſcar
leto ſancti Marcelli: niſi eſſet paſtus ocu⸗
loꝝ: et ita co͂te͂ti eſſent paruis edibus ſicut
magnis: et aſinis ſicut mulis: niſi eſſet pa⸗
ſtura oculorum. Ad hoc recitat Helinādus
exe͂plū de Guilielmo rege Anglie filio Gui
lielmi regis et ducis Northmānoꝝ: qui dū
veſtiret caligas nouas: et ipſi de precio ea⸗
rum petenti reſponſum eſſet ꝙ quindecim
ſolidos conſtitiſſent. Reſpondit dice͂ti ſibi
iratus. Fili mulieris vltro rapie͂tis virum:
cur non emiſti de vna marca argenti. Iſte
parui valoris no͂ ſunt digne regia maieſta
te. Quo dicto seque͂ti die allate ſunt ſibi ca
lige paris precij.ſ. quindecim ſolidorū: cui
cum diceretur ꝙ eſſent precij vnius marce
argenti. Reſpondit: tales calige decent re⸗
gem. Et ſic indifferenter calciabat ꝛ veſtie⸗
bat veſtime͂ta: dūmodo dicerentur eſſe ma
gni precij. Talis em̄ magis oculis delecta⸗
batur in precio. Ex his patet ꝙ nihil corpo
ris fuit quod non maculauerit lepra origi⸗
nalis peccati: maxime tame͂ membra gene⸗

I
Co͂cupi
ſcentia.
Quo͂ vi
ſus iter
oe͂s ſen
ſus eſt
ſūptuo
ſior.

rationis: quod patet ex indecentibus moti
bus: qui velimus nolimus nobis accidunt.
Secūdo ex hoc ꝙ primi pare͂tes poſt mor⸗
ſum vetitum cucurrerunt ad folia ficus ad
cooperienda pudibunda ſua: que tunc quā
dam rebellionem inferebāt. Erāt em̄ prius
veſtiti pulchritudine ſua: ſicut ſol vel liliū
ſua luce vel formoſitate. Tūc vero in ſignū
furti probroſa veſtime͂ta acceperunt. Ideo
qui de veſtimentis in ſuperbiam attollun⸗
tur: ide͂ eſt ac ſi fur de aduſtione cauterij ſi⸗
bi facta propter furtum glorietur. Eccleſiaſ
tici.xj. In veſtitu ne glorieris vnꝙ̄. Uti⸗
lior enim eſt in conflictu lorica ferrea ꝙ̄ ſto
la linea vel veſtis purpurea: licet oneri ſit il
la: hec honori.

¶ Sermo.xxij. in ordine. et.vj. de co͂ce
ptione per thema immediate p̄cede͂s.

SI nos velimus
loqui de tota pulchra ꝛ ſan
ctificata: oportet nos a no⸗
biſipſis omne peccatū expel
lere: quia Eccli.xv. Non eſt
ſpecioſa laus in ore peccatoris. Sed timen
dum eſt ne ſimiles ſimus cornici: que ſe ſe⸗
pe balneat: nec propter hoc albior efficitur.
Sic ad dei verbū audiendū plures concur
runt: quod eo predicatur: vt anima a ſordi
bus peccatoꝝ lauetur ꝛ fiat place͂s deo: ſed
recedunt ita nigri ſicut ante: et aſſimilātur
his de quibus dicit Ariſtoteles: ꝙ audiūt
diligenter medicos: ſed nihil inde co͂ſilij eo
rum faciunt. Nos autem no͂ ſic: ſed cū Pſ.
dicemus deo. In multitudine miſericordie
tue introibo in domum tuam.i. ibo ad do⸗
mū tuā.ſ. Mariā in multitudine miſericor
die ſue: vt ea mediante lauer a pctīs meis:
dicatꝗ noſtrū quilibet. Dn̄e dilexi decore͂
domus tue.i. audire loqui de decore/ puri⸗
tate/ ꝛ pulchritudine domus tue. No͂ ſicut
illi qui inquinant ſacrariū ſpirituſſancti di
centes eam eſſe in originali concepta͂: et lo⸗
cum habitationis glorie tue. id eſt filij tui
qui eſt gloria tua. Prouer.x. Gloria patris
filius ſapiens. Ideo ſequitur. Non perdas
cum impijs deus animā meā: qui ſcꝫ men⸗
tiuntur eam eſſe in originali co͂ceptam. Ut
ergo poſſim⁹ aliquid dicere pauperes ſen⸗
ſu ꝛ intellectu: ad hoſpitale dei recurram⁹:
vt ibi nobis de alime͂to ꝓuideatur: ad vir⸗
ginem ſcꝫ Mariam dicentes Aue.

A
Maria
Quō la
qui peſ
ſim⁹ de
pulchri
tudine
Marie

¶ Sed queri poſſet quare quotidie fit ſer⸗
uitiū de beata virgine et no͂ de ceteris ſan⸗
ctis: cū tamen in vita ſua no͂ legatur feciſſe
aliquod miraculum ſicut fecerūt ſancti ad
noſtrum adiutoriū. Cum etiam ceteri ſan⸗
cti ſint ſicut et illa adiutores noſtri?
¶ Reſpōſio ꝙ multiplex pōt aſſignari cau
ſa. Prima eſt: quia ab ea quotidie cognoſci
mus habere pane͂ noſtrū quotidianū dn̄m
Ieſum: que͂ ſm̄ eccleſie repreſentatione͂ in
imaginibus tenet in manibus vt nobis eū
miniſtret. Non ſic habemus ab alijs ſctīs.
Ideo q: quotidie eſurimus: et illo pane in⸗
digemus: ad eā quotidie recurrimus/ gra⸗
tiarum actiones pro alimento redde͂do: ſer
uitium proprium de ea/ non de alijs agen⸗
do. Secundā ratione͂ tangit Bonauen.iij.
ſen. diſt.iij. in expoſitione textus dicens ꝙ
hoc procedit ex fidelium deuotione. Nā ſpi
rituſſanctus inhabitās fideliū corda deuo
tionem ipſorum magis erga eam inflāmat
ꝙ̄ erga alios ſanctos. Quod multipliciter
patet. Primo ex multiplicibus eccleſijs in
eius memoriā co͂ſecratis. Per vniuerſalem
eccleſiā de nullo ſancto vel ſancta tot inue⸗
niuntur eccleſie fundate ſicut de beata vir⸗
gine: nec ita bene dotate optimis prebe͂⸗
dis. In ſignū ꝙ eſt mediatrix ad intercede͂
dum pro prebendis paradiſi. Fundatores
enim eccleſiarum ita dotauerūt eas: vt pro
huiuſmodi dare͂tur p̄bende paradiſi: iuxta
illud chriſti. Date et dabitur vobis. Scd̄m
ſignū eſt multitudo peregrinationum: que
quotidie fiunt ob eius reuere͂tiam.ij. Ma⸗
chab.j. Et tempus affuit ꝙ ſol refulſit qui
prius erat in nubilo accenſus eſt ignis ma
gnus: ita vt oe͂s mirare͂tur. Sol iſte Ma⸗
ria eſt qui ꝙ̄diu fuit in via/ fuit quaſi ſub
quodā nubilo: quia nec legitur tūc miracu⸗
lis claruiſſe. Sed ex quo a filio ſuo clarifi⸗
cata eſt poſt aſſumptione͂ ſuā: feruor in eā
deuotionis eſt accenſus: ita vt ſub feruore
iſto ſicut ad igne͂ perdices pingues/ capiū⸗
tur pingues oblationes. Tertium ſignum
eſt ex multitudine ſole͂nitatum que fiūt in
eius memoriā plus ꝙ̄ de quibuſcūꝗ alijs
ſanctis. Quinꝗ em̄ ſole͂nitates eius com⸗
muniter recipit eccleſia: licet nuper non niſi
quatuor. Hanc em̄ plus ꝙ̄ per duce͂tos an
nos non recepit eccleſia. In quo notari de⸗
bet ꝙ no͂ ſunt faciliter recipie͂de alie ſole͂ni
tates: q: ꝓpter tales antique minus habe͂
tur in reuerentia. Scriptū eſt enim Leuit.

B
Maria
Quare
fit ſerui
tiū de
btā ma
ria q̄ti⸗
die/ no͂
de alijs
ſctīs.

xxvj. Nouis ſuperuenie͂tibus vetera proij
cietis. Nec tn̄ iſtas nouas adinue͂tiones re
probo aut approbo. No͂ em̄ ſatis eſt lauda
bilis que laudabilis eſt nimis: per quā q̄c⸗
quid boni habemus poſſidemus. Ideo vi⸗
de͂s mater eccleſia ꝙ multū ei debem⁹ non
ſatis fuit de ea celebrare quatuor feſtiuita⸗
tes: niſi ꝛ ſuperaddent quintā.ſ. hodiernā.
Nimiū em̄ pauperes ſumus: ꝛ vix ad qua⸗
tuor termios de ce͂ſu ſibi debito ſatiſfacere
poſſumus. Eſt enim eius natiuitas pro te͂po
re autūni: eius purificatio ꝓ hyemali: ei⁹
annūtiatio ꝓ verno te͂pore: aſſumptio pro
eſtiuo. Ideo quintū terminū ſupaddidit in
hyeme ad ſolue͂dū qd̄ ſupereſt pro poſſibi⸗
litate noſtra. Tertia ratio pōt ſupaddi que
hiſtorialis eſt. Nā Tartari inuaſerunt ter⸗
ras chriſtianoꝝ: maxime Poloniā/ Unga⸗
riam/ Rutenā/ et vicinas regiones in tan
ta multitudine vt cum vno die occiſi eſſent
eoꝝ triginta milia: ſequenti die apparebāt
bellaturi quadraginta vel q̄nquaginta mi
lia. Ideo eccleſia apud Clarūmonte͂ co͂gre⸗
gata in generali ſynodo decreuit: vt ſingu⸗
lis diebus diceretur ſeruitium beate virgi
nis Marie: vt ſtrage͂ illā et cladem belloꝝ
pacificare dignaretur: qd̄ ꝛ fecit. Nam Tar
taris inter ſe diuiſis ad ſua loca ſtatim re⸗
meauerūt. Sic ergo propter adiutoriū im⸗
pe͂ſum eccleſie: eccleſiā ſeruitium quotidia⸗
num in eius decorem celebrat. De qua ipſa
canit. Tota pulchra es amica mea: et macu
la no͂ eſt in te. ¶ In hoc autem ſermone di⸗
cemus de pulchritudine Marie intus et
extra iuxta thema ꝓpoſitum: extra in cor⸗
pore: intus in aīa. Sit igitur prima propo⸗
ſitio. Maria inter omnes mulieres fuit
corpore pulcherrima. Patet Canticoꝝ.iiij.
Quo abijt dilect⁹ tuus o pulcherrima mu
lierum. Secundo hoc ratione patet: quia
Deuteronomij.xxxij. Dei perfecta ſunt ope
ra. Sed deus principaliter fundauit corp⁹
eius: iuxta illud Pſal. Homo natus eſt in
ea: et ipſe ſcilicet qui natus eſt fundauit eā
altiſſimus. Congruum igitur erat vt for⸗
moſiſſimum opus faceret. Secūdo quia fi
lius aſſimilatur patri vel matri: chriſt⁹ au⸗
tem matrem habuit in terris no͂ patre͂: igi
tur debebat aſſimilari: ſed ipſe fuit ſpecio⸗
ſus forma pre filijs hominū: igitur et illa
ſpecioſa pre filiabus hominū. Tertio quia
virtutes eius ex huiuſmodi erant homini⸗
bus acceptabiliores. Poeta. Gratior e͂ pul⸗

C
Conce⸗
ptio.
Conce⸗
ptio iſti
tuta eſt
tāꝙ̄ q̄n
tus ter
minus
ad dei i
tum ho
noris
Marie
perſol⸗
uendū.

D
Maria
Maria
fuit ſū⸗
me pul
chra in
corpe.

Universidad de Deusto Biblioteca

chro veniens in corpore virtus. Et Ariſto.
Ethico.j. Nō oīno felix eſt qui ſpecie turpiſ-
ſim⁹ eſt: maxime ergo felix mulier fuit cor-
pore pulcherrima. Et ſi dicatur ꝙ talis pul
chritudo eſt vana ⁊ periculoſa: q: Prouer.
vlti. Fallax gratia ⁊ vana eſt pulchritudo:
non ergo debuit eſſe ſpecioſa. Reſpōdetur
ꝙ ſicut de Judith dr̄ Judith.x. Oīs hec
pulchritudo non ex libidine ſed ex virtute
pēdebat. Et ꝙ ita ſit huic pulchritudini ad
iuncta eſt virtus mirabilis: vt etiā teſtimo
nio Judeorū oēs eā videntes quātacūqꝫ
libidine inflāmarent ſtatim infrigidabant
ceſſabatqꝫ libido: nec vnqꝫ ab aliquo male
dicitur concupita. Taliter eñ fuit hec pul-
chritudo compenſata et talis tēperantie et
harmonie naturalis ꝙ nō cōmouebat aſpi
cientes ad diſſolutā delectationē: ſꝫ potius
ad caſtitatē et deuotionē vt dictū eſt prius
ex Bonauētura. Qr aūt cōgruū fuerit vt ei
donaret deus talem qualitatē probari pōt
multipliciter. Primo q: multum vellet ama
tor feruēs ⁊ zelotypus ꝙ nemo concupiſce-
ret amicam ſuam: ſed chriſtus fuit zelotes.
Exo.x. Ego dñs zelotes: et amator Marie
iuxta illud Ps̄. Et concupiſcet rex decorem
tuū. Probabile igitur eſt ꝙ dederit ei deus
talē prerogatiuā. Secundo ad illud arguit
de Gerſonno: q: ſm Ariſto. natura ita phy
ſionomiam principū virtuoſorū diſpoſuit:
ꝙ aſpicientes ſe cōmouet ad tremorem et
reuerētiam: vt experientia docet: ſicut ⁊ leo
nis reſpectus terribilis eſt. ergo ſimiliter
cōgruum eſt ꝙ Maria habuerit faciem cō
mouētem ad caſtitatē et tēperantiam. Uñ
⁊ phyſionomia Chriſti talis erat ꝙ in ea re
lucebat exemplar omniū virtutum. Malis
appebat terribilis et auctoritate plena: ita
vt cōmoueret ad bonū tremorem: vt appa-
ruit in die ramiſpalmarū: qñ a tēplo eiecit
maximā vendentiū multitudinē. Nam ſm
Viero. ex eius facie videbatur fulgor exire
terrēs eos. Sic et eodem tēpore filij Iſrael
eum adorauerūt tanqꝫ eorū regē. Sic etiā
quando apparuit quaſi furioſus propter
feruorem maximum quem habebat in ſer-
uādo ſui patris honorem inter Judeos qui
eum blaſphemabant. Et ibi maxime inue-
hit in eos qui patienter audiunt iniurias
dei aut eas dicere non permittunt quaſi
non curando: et ſuas iniurias et ſeruorum
ſuorum acriter vindicare volunt. Bonis au
tem phyſionomia Chriſti videbatur pla-

E — Maria. Marie pulchritudo in aſpiciētib⁹ eā oēm libidines auferebat probatur multipliciter.

cens ⁊ amica: ⁊ ad hoc inuitabat eos dicēs
Matthei.xj. Diſcite a me quia mitis ſum
et humilis corde. Sic et dicere poſſumus
phyſionomiā Marie commouere ad oēm
caſtitatem: omnē lubricam cogitationē ex-
tinguendo. Tertio legimus Exodi. xxxiiij.
quando Moyſes locutus eſt deo ꝙ facies
ſua reſplēdebat: multū quidem et ſanctum
timorem in aſpicientibus generans. Qua-
re igitur facies Marie non poterat genera
re talem ſanctum timorem contra turpem
cogitationē: cui non ſolum deus aſſiduo lo
cutus eſt: immo intra ipſum habitauit: im-
mo plus videtur dicere Gloſſa ordinaria ſu
per illud Matthei.j. Et non cognouit eam
Joſeph donec peperit ⁊c. ꝙ ita relucebat
vultus eius dū erat a ſpiritu ſancto impre
gnata: ꝙ non poterat in eam Joſeph aſpi-
cere: ⁊ illud allegat in quodam argumento
ſanctus Thomas in.iij. ſenten. in materia
de transfiguratione. et magiſter Joannes
de Gerſonno in ſua Joſephina. Non mirū
ſi ſic vultus eius relucebat: que in vētre ſo-
lem gerebat. Nil igitur mirum ſi illam vir-
tutē prius in ſe habuit. Quarto: q: in operi
bus nature videmus ꝙ baſiliſcus ſuo ſolo
reſpectu hominē occidit: igitur Maria ſo-
lo reſpectu ſuo virus peccati ⁊ libidinis nō
occidet. Uidemus enim in quibuſdam la-
pidibus precioſis ꝙ quidam eorum natu-
raliter cōmouent ad delectandū. Jdeo gra
tia iſta transfuſa eſt in Mariā quaſi quod-
dam ſpiramentū odoris cedrini: ad occiden
dum in intuentibus eam carnales concupi
ſcentias: q̄ quaſi venenoſi ſerpentes in car
ne ſerpunt. Odor enim ⁊ ſuccus cedri fugat
et extinguit ſerpentes. Maria autē cedro
comparatur. Eccli.xxiiij. Quaſi cedrus exal
tata ſum in libano. Quinto experimur ho-
minū vitia palam ſe in vultu exterius de-
monſtrare: vel in modo continēdi apud ho
mines: vt ſuperbia in vultu tumido: luxu-
ria in vultu procaci ⁊ nimium iocundo: ti-
mor in vultu pallido: ira in vultu rubicun-
do: triſtitia ī vultu lugubri. iuxta illud Job
xvj. Facies mea intumuit fletu: et ſapiētia
in vultu bene diſpoſito. Eccli.xiij. Ab occur
ſu faciei cognoſcitur ſenſatus. Quare igi-
tur non poterit pie credi faciem Marie ca
ſtiſſimam caſtitatis habere inſignia: vt ſi-
cut hec que prius memorata ſunt habent
virtutem imprimendi in intellectu viden-
tium indicia complexionum ſuarum; ſic

Marie facies virtutē imprimēdi frigidita
tem libidinis. Sexto facies Helene ꝓpter
quā dicitur apud aliquos Troia deſtructa
ſic lubrica erat: vt aſpici nō poſſet abſqꝫ in-
cōtinētia. iuxta Ariſto.ij. Ethic. dicentem.
Senes Troiane vrbis dicebāt. Abijciam⁹
Helenam: et minus peccabimus. Propter
quod cōſulebāt vt ab vrbe Troiana eijcere
tur: quare per oppoſitū nō potuit deus ſi-
cut ⁊ congruebat facere ꝙ talē qualitatem
haberet Maria: ꝙ a nemine propter ſuā
pulchritudinem cōcupiſceretur. Licet alie
bone mulieres fuerint male concupite: vt
Sara: Rebecca: Suſāna: Jūdith: Agnes:
Lucia: et alie multe. ¶ Sed dicet q̇s. Mu-
lieres multe propter pulchritudinem perie
runt. Neceſſe eſt ergo eas habere cuſtodiā.
Cū igitur Maria fuerit pulcherrima cor-
pore: debuit magnā habere cuſtodiā. Dicit
primo ꝙ mulier pulchra ſi ſapiēs eſt: nulla
indiget cuſtodia: ſi fatua: etiā nulla indige-
bit. Quia ſi oīs ſibi cuſtodia adhibeatur:
adhuc trāſibit per foramē acus: quia Eccli
xxv. Nō eſt malitia ſuper malitiam mulie-
ris. Dicitur ſecūdo ꝙ Marie data eſt maxi
ma angeloꝝ cuſtodia qui eam circūſtabāt.
Patet per illud Cañ.iij. En lectulum Salo
monis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſi
mis Jſrael. Oēs ad bella doctiſſimi. Uniuſ
cuiuſqꝫ enſis ſuper femur ſuū: ꝓpter timo
res nocturnos. Fuit eñ iſte lectulus paru⁹
in conceptione: in quo debebat requieſcere
verus Salomon rex pacificus: qui fact⁹ eſt
lectus magnus in annuntiatione: dū intra
ſui vteri ſpatia clauſit quē totus non capit
orbis. Sexaginta ex fortiſſimis Jſrael: id
eſt videntibus deū. ſ. angelis: numerus cer
tus pro incerto: oēs ad bella doctiſſimi. Jn
quo ſignatur eoꝝ prudētia ad reſiſtēdū cō
tra oēs inſultus demonum. Uniuſcuiuſqꝫ
enſis ſuper femur ſuū. i. eoꝝ poteſtas ſemꝑ
parata eſt ad preliū ꝓpter timores noctur-
nos: hoc eſt nō ſolū ad repellēdum grauio-
res tētationes/ ſed etiam leuiores vſqꝫ ad
venialia: quia nūqꝫ veniale cōmiſit. Solet
eñ fieri timor nocturnus pueris. Secūdo
decet imperatorē et imperatricē circūualla
ri cuſtodia: maxime vbi eſt in patria nō tu-
ta: ſed inter hoſtes. Decebat igit̄ imperatri
cē orbis circūuallari magna multitudine
exercitus ſupernoꝝ contra inſultus demo-
nū. Jn quo notātur principes qui magnā
habent guardiā corporis; ſed nullā anime.

F — Maria. De marie cuſtodia angelica.

¶ Jn ſcd̄a parte tractādū eſt de pulchritu-
dine ſpūali ipſius Marie. Pro quo ſit con-
cluſio: ꝙ Maria tota pulchra eſt nō ſolum
in corpore/ ſed etiā in aīa: ab omni labe pec
cati etiā originalis immaculata. Probatur
primo auctoritate Eſa.xxxv. Gloria libani
data eſt ei. Gloria libani hec eſt ꝙ ligna ei⁹
ſunt cedrina que ſunt imputribilia: igitur
fuit imputribilis per peccatū: ſi hec gloria
data eſt ei. Jnde Cañ.iij. de ea dicitur. Fer-
culū fecit ſibi Salomon de lignis libani. i.
euectoriū fecit quo verus Salomō nouem
menſibus portatus eſt: ſed de lignis libani
incorruptibilibus. Jdeo de ea pōt intelligi
illud Eſa.lx. Nō audietur iniquitas in ter-
ra tua: vaſtitas ⁊ cōtritio in terminis tuis.
Cōgruū eñ erat vt ea naſceretur eterni re
gis filia: nō ſerua vel ancilla. Oēs eñ orti
ſumus ſerui: hec ſola libera. Oēs cū onere
peccati: de quo in Ps̄. Sicut onus graue
grauate ſunt ſuꝑ me. ſ. iniquitates. Jſta ve
ro ſine onere ꝯcepta eſt: que portauit onus
qđ tulit omne onus: qđ quidē onus eſt ad
inſtar auis: que dū plures habet plumas/
magis fertur ſurſum. Stat eñ hmōi one-
re nobili onerata Maria. Ponit enim Ari
ſto.j. Polit. differentiā inter ſeruos et libe
ros: q: ſeruos natura fecit ad portāda one-
ra: nō aūt ingenuos. Scd̄o hoc idē proba-
tur: q: quos deus elegit/ ita appropriat et
diſponit: vt ad id qđ eligit inueniātur ido-
nei. iuxta illud.ij. Coꝝ.iij. Jdoneos nos fe-
cit miniſtros noui teſtamēti. Beata virgo
electa fuit vt eſſet dei mater: igitur non eſt
dubiū quin deus eā per ſuā gratiā ad hoc
idoneā reddiderit: iuxta qđ angelus dixit:
Jnueniſti gratiā apud dñm: ecce idoneita-
tē. Et ſequitur. Ecce concipies ⁊ paries ⁊c.
Ecce diſpoſitionē ad cōcipiendū ⁊ eſſe ma-
trē dei. Nō aūt fuiſſet idonea mater dei: ſi
aliqñ peccato deturpata fuiſſet. Tum quia
ſicut honor parētū redundat in prolem: ſic
etiā dedecus eoꝝ prolē quodāmodo inficit
et dehoneſtat. Tum etiā quia caro Marie
ad carnē chriſti ſingularem affinitatem ha
buit: q: carnem de carne ſua cōtraxit. et.ij.
Coꝝ.vj. Que conuentio lucis ad tenebras
pcti originalis? Tum etiā q: nō ſolū filius
patris qui eſt ſumma ſapiētia habitauit in
aīo virginis: ſed etiā in vtero. Et Sap.j. di
citur. Jn animā maliuolā non intrabit ſa-
piētia: igitur cōuenit dicere eā ſine origina
li fuiſſe cōceptā. Tertio decuit ꝙ ſicut mu-

G — Marie ꝯceptio. Qr Maria ſine origīali ꝯcepta eſt ꝓbatur multipliciter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lier mūda tota ſumpta eſt de viro toto mū
do: ſic et vir totus mūdus de muliere tota
mūda. Sic aūt factū eſt a principio: quādo
Eua ex Adā producta eſt toto mūdo: igitur
ita debuit fieri in ꝓductione ſecundi Adā.
Unde Ariſto. dicit. ij. Meteoroꝝ. ꝙ vas de
cera virginea cōpoſitū natans in mari ſine
ſui perforatione ſuſcipit aquā: ſed ſine ama
ritudine. Sic Maria cuius vas virgineū
poſita eſt in mari huius ſeculi/ſuſcipiēs in
ſe aquam ſapiētie ſalutis: ſed ſine amari
tudine peccati. Qd̄ em̄ in eā ingreſſum eſt
dulcedo fuit. Quarto in lib. de naturis ani
malium dicitur et ita experimur: ꝙ vellus
ouis diſcerpte a lupo trahit corruptionem
ita ꝙ veſtis facta de illo vellere ſcaturit in
vermes. Sic caro noſtra quā diabolus in
primis parētibus quaſi lupus dente tenta
tionis ſue momorderat: in vermes primo-
rū motuū ⁊ cōcupiſcentiarū ſcaturire non
ceſſat. Ideo nil mirū ſi dn̄s deſcendēs ſicut
pluuia in vellus. i. in Mariā corpus: de vel
lere eius accipiēs vellus ipm̄ a lupi denti-
bus voluit eſſe immune: ⁊ ſic illā ſine origi
li conceptā. Et hoc magnū virginis priuile
gium: vt illud in cōceptione ſua remaneret
qd̄ erat ad penā: ⁊ recederet qd̄ erat ad cul
pā. Unde Ps̄. Uenite et videte opera dn̄i:
que poſuit prodigia ſuper terram: auferēs
bella vſqꝫ ad finē terre. Sicut em̄ maximū
fuit prodigiū ꝙ tēpore natiuitatis dn̄i bel
la nō erāt in terra: ſic fuit qn̄ in terra virgi
nis omne bellū ablatū eſt. Eſt em̄ Maria
velut feneſtra vitrea in arca Noe: ad quam
aque diluuij non intrauerūt: ſed ſola lux ꝑ
eā intrauit: que totā arcā illuminabat. Sic
per eam nō trāſierūt aque peccati: ſed ſola
lux que illuminat omnē hominē veniētem
in hunc mundū. ¶ Sed poſſet quis dicere.

V
Oculꝰ. Pluri-
bus mo
dis ap-
ti ſunt
ocli pri
morum
parētū.

Quō primi parentes incurrerūt tenebras
peccati cū eo tēpore quo comederunt aper-
ti ſunt oculi amborū: nō ergo obtenebrati?
Reſpōſio. Quadrupliciter aperti ſunt ocu-
li primoꝝ parentū. Nō em̄ erāt antea ceci:
ſed ideo aperti ſunt. Primo: q: viſu tale q̄d
perceperūt qd̄ nō ante. ſ. diſcōueniētiā nu-
ditatis ſue corporalis. Prius em̄ nulla erat
in genitalibus mēbris diſcōuenientia: nec
erubeſcebāt: ſicut nec pueri ſuā nuditatem.
Scd̄o aperti ſunt oculi interioris cognitio
nis: vt cognoſcerent q̄ꝫ grauiter deū offen-
diſſent. Latebat hominē quantitas diuine
offenſe, de qua dicitur Gen̄. v. ꝙ tactꝰ erat
dolore cordis intrinſecus: donec in eos vin
dicatū eſt. Grego. Qui ſtultus eſt in culpa:
ſapiēs erit in pena. Culpa oculos claudit/
quos pena aperit. vt patuit in Lazaro ⁊ di
uite epulone. Tertio aperti ſunt oculi inte-
riores. i. rimi concupiſcētiarum. Erāt em̄ in
eis prius ſicut in pueris motus cōcupiſcē-
tie clauſi et repreſſi: ſed tunc apparere cepe
rūt: et mēbra videntes contra ſe erigi/eru-
buerūt. Naū. ij. Porte fluuioꝝ aperte ſunt:
et tēplum vſqꝫ ad ſolum diruptū eſt. Por-
te ſunt concupiſcentia carnis: et cōcupiſcē-
tia oculoꝝ. Porta ad voluptatē concupiſcē
tia carnis: porta ad vanitatē concupiſcētia
oculoꝝ. Fluuij enim ſunt tranſitoria vani-
tas: et fluxa voluptas. Dum porte iſte ape
riuntur: templum dei. i. aīa diſſipatur ⁊ de-
ſtruitur. Quarto aperti ſunt oculi interio-
res: vt ſe viderēt oībus virtutibus eſſe nu-
datos. Qd̄ deflens viciata propago ꝑ Pſal
miſtā ait. Cogitaui dies antiquos ⁊c. Uſur
pans enim lignū vetitū tunc diſcretionem
miſerie et beatitudinis habuit: nouitqꝫ ho
mo per experientiam malū qd̄ ante nō niſi
per ſpeculationē nouerat. Per ſpeculatio-
nem em̄ et prudentiā bonum ſcitur et ſenti
tur: malū ſcitur ſed nō ſentitur. Tenebatur
em̄ bonū: ſed nō ſentiebatur malū. Per ex-
perientiā mali malū ſcitur ⁊ ſentitur: bonū
ſcitur et amittitur. Homo enim lapſus co-
gitauit dies antiquos: ⁊ annos eternos in
mente habuit: q: per experientiā deprehen
dit bona que perdidit: ⁊ mala que inuenit:
et quantū diſtarēt dies antiqui. i. antiqua
ti et veteres: et menſurabiles merito pecca
ti. iuxta illud Ps̄. Ecce mēſurabiles poſui-
ſti dies meos: ⁊ ſubſtātia mea ⁊c. ab annis
eternis: quoꝝ dulcedinē iam prelibauerat:
plenius ſi ſtaret adhuc fruiturus: ⁊ ab ani-
mali vita in ſpiritualē transferēdus. Mo-
do tn̄ nec iſta cogitamus. Sumus em̄ ſicut
de filijs Iſrael reedificantibus tēplū. Legi
tur. j. Eſdre. iij. ꝙ quidā flebant qui primi
tēpli magnificentiā viderant. Alij gaude-
bāt qui tantummodo preſentis tēpli et nō
antiqui ſtatū attendebant. Ita qui ſtatum
prime cōditionis noſtre attendūt: dum cō-
ſiderant a quāta felicitate ceciderint/meri-
to lugent: ⁊ exules ac miſeros ſe reputant.
Qui vero tantū preſentia conſiderāt: ⁊ exi-
lium patriam reputāt: in hac miſeria exul-
tant: nec multum de damnis preteritis cu-
rāt: ſicut qui natus eſt in ſeruitute/nō mul

tum curat de libertate: ⁊ qui ſemper fuit in
tenebris: nō multum curat de luce. Qui au
tem preterita non recolūt: nec preſentia cō
ſiderant: nec futura preuidēt: merito iumē
tis aſſimilantur inſipiētibus. Primo quia
nō conſiderant (vt dictum eſt) ſicut nec iu-
mēta dies antiquos. Si em̄ diligēter dies
noſtre antique dignitatis cōſideraremus:
libēter ad recuperationē amiſſe dignitatis
immo multo maioris aſpiraremus: et an-
nos eterne felicitatis in mēte haberemus.
Et ſic accubaremus inter duos terminos:
attendēdo ſtatum prime cōditionis noſtre
et future. Quinto hoc idem deduci poteſt:
q: via omnis iniquitatis eſt originale pec-
catum: quā viam petebat a ſe tolli qui dice
bat. Uiam iniquitatis amoue a me. Quan
doqꝫ enim cōtingit viam fieri per campos
alicuius vbi non debet eſſe via: ideo petit a
iudice viam illam amoueri. Serpens anti
quus fecit viā per hominē. Iob. xix. Latro
nes fecerunt viā per me: quicquid pulchrū
et bonum eſt perdētes. Supra em̄ petram
tranſiens ſerpens ibi derelinquit veſtigiū.
Hec eſt via colubri ſupra petrā. i. hominē:
quam difficilē reputauit Salomon. Ridi-
culum autem eſt dicere et pias aures offen
dit: matrē dei in ſe ſuſcepiſſe ſerpētis veſti-
gium: et in ea fuiſſe viā iniquitatis: igitur
pie credendum eſt ipſam ſine originali con
ceptā. Sexto pie creditur Mariam in mor
tis occaſu ita priuilegiatā ꝙ ab omni dolo
re fuerit aliena: vt vult Hierony. Ergo ⁊ in
ortu eius ab omni cauſa doloris alienam:
que eſt culpa originalis. Celū em̄ duos ha
bet polos tamqꝫ duas extremitates: que
ſunt ſtabiles et immobiles: et totū reſiduū
quod eſt inter duos polos iugiter circūit ⁊
rotatur. Sic vita noſtra duos habet termi
nos immobiles: principium et finē: ortum
et mortis occaſum. Unus eſt oībus introi-
tus ad vitam per portam valde arctam: et
ſimilis exitus per portam arctiorem: quia
per quem locum exeat anima non videtur.
Sed medium quod eſt inter iſtos duos ter
minos: ſcilꝫ tranſitus vite/miſerijs/tribu-
lationibus/moleſtijs corporis/anguſtijs
anime/tētationibus et laboribus cōtinuo
agitatur. quod inſinuat Iob dicēs. Homo
natus de muliere: breui viuēs tēpore. Ecce
duos terminos. Repletur multis miſerijs
Ecce mediū. Primus ingreſſus eſt cū pecca
to: exitus cū maximo periculo. Hec autem
duo ex priuilegio ablata ſunt a matre dei.
De ſecūdo nullus dubitat. De primo autē
pie credendū eſt. ¶ Et ſi dicatur. Cū ſapien

I
Origi-
nale.
Quare
animā
ꝓcioſā
iungit
deꝰ cor-
pori cor
rupto.

tiſſimus deus animā humanā tam nobilē
creaturam tamqꝫ ſibi dilectam corrumpē-
dam preſciat ex coniūctione ad corpus cor-
ruptum: vt quid eam ſibi iungit vel ſociat?
Quis em̄ ſapiens liquorē precioſum ſibiqꝫ
carum in vas corruptum mitteret: ex cuius
corruptione ipſum eſſe corrūpendum pre
noſceret? Quis ſapiens limo et fimo gēmā
immitteret? Preterea infundēdo animam
tali corpori videtur deus eſſe cauſa tāti ma
li ſcilꝫ originalis peccati: deo autem aucto-
re nemo fit deterior. Ad hoc reſpōdet Guil.
Pariſien. in loco allegato. ꝙ non ad hoc vt
corrūpatur ex carne carni cōiūgit aīam deꝰ:
ſed magis vt caro ei ſeruiat et miniſtret de
ipſa corruptione carnis ad multas vtilita-
tes. Eadē em̄ queſtio fieri poſſet cur deus
creauit quos malos ⁊ dānandos fore pre-
ſciuit. Ad hoc reſpōdet Augu. quia ſciebat
de malis eoꝝ quid boni eſſet facturus. Ut
vinum optimum in vas vbi acredine cor-
rumpendum eſt: ſcienter et prudenter mit-
titur a patrefamilias: vt ibi acredine corrū
patur. Scit enim quid boni de acredine il-
la eliciat. Acredo enim neceſſaria eſt ad ſal
ſamenta/condimenta/et medicinam. Sic
malitia reproborum vtilis eſt ad bonorum
condimenta/medicamenta/ et multiplicia
eorum incrementa. Malitia em̄ reproboꝝ
omnes martyres fecit: et patientie ⁊ humi
litates pene omnia merita ex ea ſunt. Hec
Guil. Ad ſcd̄m reſpōdet Richar. de media
villa in quadā expoſitione textus ſentē. ꝙ
deus non eſt cauſa illius originalis pecca-
ti/ſed culpa primi parentis: licet deus non
conferat gratiā. Nam ſi erigamus corpus
opacum in lumine ſolis efficitur vmbra: ad
quā vt efficiatur/neceſſario cōcurrūt duo:
lux ſolis/et erectio corporis opaci: ſed lux
ſolis nō eſt cauſa vmbre. Abſurdum enim
eſſet dicere lucē eſſe cauſam tenebrarum et
cauſam priuationis lucis: ſed illiꝰ cauſa eſt
erectio corporis opaci. Sic delinquētis cul
pa non iuſti iudicis ſnīa vel iuſtitia eſt cau
ſa originalis delicti. Et ſi dn̄s aīam luto vel
limo cōiūxerit/non eſt incōueniens: immo
(vt dicit magiſter ſen.) ꝓpter hoc dn̄s ani
mā limo ſociauit vt oſtēderetur qualis erit
cōiūctio: vbi ſpūs ſpūi diuino cōiūgetur: ſi tā
ta cōiūctio et amor eſt inter ſpm̄ et lutum.

¶ Dñica tertia aduentus. Sermo primus. et in ordine. xxiij. per thema.

A
Aduentus.
De ꝑparatione ad aduentuz dñi.

NOlite iudicare ante tẽpus. j. Cor. iiij. Dñicis precedẽtibus nos hortatur eccleſia preparari in occurſum domini. iuxta illud Amos. iiij. Preparare in occurſum dñi dei tui. Et ne forte ad exteriora ita diſtrahamur vt noſtre conſcientie [illegible]pparatu non prouideamus: per Paulũ [illegible] alũnum nos iubet de alienis: ſed tantũmodo de his que ad nos ſpectãt nihil curare dicens. Nolite iudicare ante tẽpus. i. non alienis negotijs ſed tãtũmodo veſtris intẽdite. Et hoc ideo qꝛ vulgo dꝛ ꝙ in curia regis vnuſquiſqȝ ꝑ ſe agit. Uenturus itaqȝ eſt rex noſter in ſecũdo ſuo aduẽtu in quo quilibet pro ſe ſtabit: nõ pro alio. Tunc em̃ vniuſcuiuſqȝ cauſa agitabitur. Propter qd̃ ſoliciti eſſe debemus de noſtro negotio: non de alieno. Secũdo: qꝛ priores reges diẽ natalis ſui celebrare ſolebant. vt de Pharaone et Herode legitur. Tunc em̃ pro regijs amicis magnũ agebatur cõuiuium et cum magno apparatu. Diẽ natalis ſui acturus eſt de proximo rex regum: in quo ſynceris mẽtibus preparat nobile conuiuiũ ſacramentale vel ſaltẽ ſpũale. Ideo ad iſtud cõuiuium nos qui ſumus vocati tãqȝ regis amici / debemus eſſe parati: ne forte ſine veſte nuptiali ad id veniamus: vt cum opprobrio obmuteſcentes eyciamur. ſicut ſtultus ille de quo ĩ euãgelio legitur. Si em̃ lõge ante nuptias preparãtur ad eas viri ⁊ mulieres in ꝓcioſo ornatu: quãtomagis ad nuptias regis regũ qñ diuinitas noſtre nupſit humanitati? Si tunc laudantur bene veſtiti qui tantũmodo paſcunt oculos videntium: quanto magis tunc erit laus vnicuiqȝ a deo: dum videbuntur chriſtiani tũc ornati virtutibus vt occulos chriſti ⁊ angelorũ paſcant: qui delectantur in virtutũ ornamento. Tunc operiri habemus veſte charitatis ex vellere agni immaculati cõtexta. i. ex amoribus et beneficijs chriſti. que. j. Pet. iiij. operit multitudinem peccatorũ. i. omnem turpitudinẽ noſtram. Sic ſe parauit Maria ad primum eius aduentũ: vt de ea cãtet eccleſia. Ornatam monilib9 filiã Hieruſalẽ dñs concupiuit. Ecce quõ pauit oculos chriſti. Et ſequitur. Et videntes eã filie Sion. i. angeli: beatiſſimã predicauerũt. Ecce quõ oculos angelorũ pauit. Ecce Heſter ornatã: quam pre alijs mulieribus verus Aſſuerus concupiuit. Sic ergo eius adiutorio pro virib9 nos cõponamus. ⁊ vt ita fiat / eam ſalutemus: dicentes Aue.

B
Iudiciũ humanũ.
De duplici tẽpore. ſ. vacationis et iudicij.

¶ In curia parlamẽti / ⁊ quaſi communiter in qualibet curia duplex aſſignat̃ tempus. Unũ vacationis: aliud iudicij. Tempore vacationis nõ fiunt ordinarie iudicia: neqȝ iudicãtur cauſe forenſes. et hoc propter duo. Primo: qꝛ tũc ſenatores ⁊ dñi curie mittũtur ad negotia populi / regis / ⁊ regni proſequẽda. Scd̃o: qꝛ tunc agricole ⁊ viticole et rurales hoĩes vacãt ad frumẽta in horreis recõdenda / ⁊ ad vina locanda in cellarijs: quo tẽpore non poſſunt ad forũ iudicij conueniri: quib9 ceſſantibus ſuperuenit tẽpus iudicij. Sic dñs duplex conſtituit tẽpus. Unũ vacatiõis a iudicio. ſm qd̃ dicit Luce vj. Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini. Et iſto toto tẽpore. i. toto tẽpore vite noſtre vacandũ eſt ſibi ⁊ deo. Iuxta illud qd̃ iubet in Pſ. Uacate ⁊ videte qm̃ ego ſum deus. Et hoc ideo primo qꝛ prelati maiores ⁊ minores mittunt̃ ad negotia populi dei: ad procurandũ ſcȝ ſalutem animarũ tãq̃ fideles miniſtri ⁊ diſpẽſatores. Iuxta principium epiſtole hodierne. Nec habent alios iudicare: niſi vt vices gerunt dei in iuriſdictione: vel in cõfeſſionis ſacramẽto. Scd̃o: qꝛ nũc tẽpus eſt recõdẽdi in horrea celi bona opera noſtra: ⁊ vinũ amoris delectabile. Quod conſulit dñs. Mat. v. Theſaurizate vobis theſauros nõ deficiẽtes in celis. Ideo nũc vacandũ eſt a iudicio ꝓximi ſui. Aliter fieret cõtra inſtitutionem ⁊ ordinationẽ celeſtis curie. Nam ⁊ dñi parlamẽti ſi arreſtis curie cõtrauenirent: grauiter in eis vindicaretur. Tu aũt fidelis chriſtiane dñs es parlamẽti / ſi tu ſis dñs lingue tue. Sis igitur dñs lingue tue: vt nõ cito et indiſcrete proferas iudicium de proximo tuo. Qꝛ ſi oppoſitũ feceris: cõtrauenis arreſto curie celi in quo dicitur. Nolite iudicare ante tempus.

C
Iudiciũ humanũ.
Utrũ ſit ſemp illicitum de primo ſuo iudicare.

¶ Circa hunc ſermonem tractabitur vnica queſtio. videlicet. Utrũ ſit ſemper illicitum de ꝓximo ſuo iudicare? Et videt̃ ꝙ non. qꝛ de hiſque vt in plurib9 fiunt poſſumus iudicare. ſed vt dicit Ariſto. ij. Topicorũ. Homines vt in plurib9 ſunt mali ⁊ in paucioribus boni: igitur poſſumus de eis iudicare. In oppoſitũ eſt thema propoſitum. Nolite

iudicare ante tp̃us quoadusqȝ veniat dñs: ſȝ nõdum venit: igitur nec iudicandũ eſt.

D
Iudiciũ humanũ.
Multiplex diſtinctio iudiciorũ hũanorũ.

¶ Pro huius queſtionis ſolutione notanda eſt prima diſtinctio ꝙ iudiciũ de proximo duplex eſt. Unũ eſt iudicium mentale: quando diffinitio manet in mente iudicãtis: ⁊ in nullo ledit / aut realiter tangit diffamando eũ de quo iudicat. Aliud eſt reale iudiciũ qd̃ per vocem exprimitur ⁊ quo tangitur proximus: vel quo ad ꝑſonam / vel opera eius diffamãdo ip̃m: vel quo ad ſubſtantiã eius ei ſubtrahendo. Secunda diſtinctio ſm Ariſto. ij. Ethi. Quedã ſunt opera que ſtatim noĩata inuolutã habent maliciã: que nullo modo bona intentione fieri poſſunt: ⁊ hec dicunt̃ mala ſm ſe: vt ſunt adulteriũ / periuriũ / blaſphemia ⁊c. Alia ſunt opa de ſe indifferẽtia: q̃ poſſunt ⁊ bene ⁊ male fieri / vt comedere / bibere / ridere / ⁊ ſolatiari. Et adhuc iſta ſunt duplicia. Quedã ſunt ignota: aut quia occulta: aut qꝛ dubia. Alia ṽo ſunt certa ⁊ certitudinaliter cognita. Quib9 ſuppoſitis circa hanc queſtionẽ terminandã quatuor ponemus cõcluſiones. Prima cõcluſio. Iudicare de ꝓximo ſuo ꝙ ſit malus: ſiue tale iudicium ſit mẽtale ſiue vocale tangens ꝑſonam in rebus occultis: incertis: ⁊ dubijs. ſiue illa ſint ſm ſe mala: ſiue indifferentia eſt omnino illicitũ. Ratio eſt: qꝛ talia nũq̃ ſunt debita materia iudicij donec ſint notoria. Et id̃ qꝛ oĩa ſunt deo notoria / hmõi ſunt materia debita diuini iudicij. Nulli aũt iudici licet alterius ſubditũ iudicare. vj. q. iij. iudiciũ. Tales ſunt ceci nõ videntes trabem in oculo ſuo: ⁊ feſtucã in oculo proximi reſpicientes: ſuo oculo aſſimilati qui alios videns ſeipſum nõ videt. Sunt em̃ ſicut baculus in aqua poſitus q̃ videt̃ fractus ꝓpter radiorũ in aqua refractionem. Sic cordi ꝑuerſo ⁊ vitiato oĩa videntur fracta ⁊ vitiata. Eccl's. x. Stult9 in via ambulans cũ ipſe ſit inſipiens oẽs inſipiẽtes exiſtimat. Cadunt aũt ſub iudicio humano facta notoria: ſed ⁊ vbi vehemẽs eſt ſuſpitio põt cadere iudiciũ. Eſt em̃ quodam iudicium ſuſpitionis qñ ex re viſa vel audita de proximo ſubito oritur ſuſpitio. ⁊ ſm quoſdã hoc nullũ eſt peccatũ. Aliud aũt eſt iudiciũ leuis credulitatis: quando aliquis in dubijs malum exiſtimat de ꝓximo: nõ tamen aſſerendo: ſed leuiter credẽdo. ⁊ hoc eſt veniale. Sed eſt ⁊ iudiciũ diffinitionis quando aliquis in dubijs certã ⁊ determinatã ſententiã dat in malo: ⁊ tale iudiciũ ꝓhibet dñs ⁊ apl's. Unde quedã gloſ. ſuꝑ apl'm. Si ſuſpitiones vitare nõ poſſumus qꝛ hoĩes ſum9: iudicia tñ et diffinitiuas: firmaſqȝ ſententias cõtinere debemus. Solus em̃ de occultis habet iudicare deus. Ideo ſi q̃s de eis firmiter iudicet: q̃ ſunt diuine auctoritatis vſurpat. Fluuius ſe ten[illegible] inter ripas vtilis eſt ad portum ⁊ lotionem: ſed exiens dãnoſe diſſipat vias: corrodit flores: euellit arbores. Ripa iudicij eſt certa cognitio ſue proprie iuriſdictionis: puta in iudice quo ad exteriora: ⁊ in ſeip̃o quo ad interiora. Sed hodie riu9 iudicij ita exit ripas: diſſipat vias morꝫ: rodit flores virtutũ: euellit arbores: ꝑſonas magnas oĩa ſubuertẽdo. Si quis aũt vſurparet auctoritatem alicuius iuſticie cito in eum vindicaret̃. Deus ṽo ſue iuſtitie iura bene obſeruabit in eos vindicãdo qui ſibi ſubtrahunt. Unde. vj. q. j. dicit papa Anacletus. Si oĩa in hoc ſeculo vindicata eſſent: locũ diuina iudicia nõ haberent. Ubi ei deus plenã habet iuriſdictionem: ſeculi hui9 iudices nõ habẽt niſi mediam: de exterioribus tm̃modo iudicãdo. Uoluit tñ dñs ſuam plenã iuſtitiã haberi in mũdo: vt de exteriorib9 iudicarent principes: de interioribus ſacerdotes.

E
Iudiciũ humanũ.
Quõ iudicium hũanũ trib9 de cauſis fallit.

¶ Scd̃a cõcluſio: De manifeſtis q̃ ſunt ſm ſe mala reale ⁊ vocale iudiciũ qd̃ tangit ꝑſonã eſt oĩno illicitũ. Fallitur ei iudiciũ opinatiuũ tribus de cauſis. Primo familiaritate. Cõſtat ei ꝙ nobis familiariores ⁊ viciniores ſunt iudicio noſtro imꝑfectiores: ꝙuis in rei veritate ſint ceteris meliores. Uñ poeta. Nimia familiaritas parit contemptũ. Hinc de quadam domicella Francie dꝛ ꝙ dum militem virum ſuũ ſub quodã incognito habitu ſemel videret in q̃dã facto armorꝫ ſtrenuiſſime ſe habere: ipſum de ſtrenuitate ſupra modũ cõmendebat: neſciẽs quis eſſet. Tãdem cõperiens ipſum eſſe virum ſuũ: ſtrenuitatem quã primit9 cõmendabat cepit cõtemnere. Ecce quõ iudiciuȝ illius mulieris precedẽs familiaritas turbauit. Talis em̃ põt dicere illud. j. Cor. x. Libertas mea iudicat̃ ab aliena cõſciẽtia. Quiſqȝ em̃ alteri9 pluſq̃ ſui abominat̃ vermes ⁊ pediculos: ⁊ plus ſordidas alteri9 q̃ ſui veſtes: ⁊ plus alterius ſputũ q̃ ſuũ. Scd̃o ipſum impedit amoris quantitas.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Seneca. Amoꝛ iudiciū neſcit. Illud enim qđ amatur ſemꝑ melius ꝙ̄ ſit iudicat̃. Sicut res ꝓpinquioꝛ iudicatur eſſe maioꝛ: ⁊ hoc falſo ꝙ̄ diſtans. Ut luna ꝙ̄uis minoꝛ ſit oībus ſtellis: qꝛ tñ ꝓximioꝛ videt̃ ⁊ creditur eſſe maioꝛ. Et vnū granū rotūdū videtur eſſe duo: ſi cū duobꝰ pꝛimis digitis immediate tangat̃. Sic ſemꝑ fit ꝙ ille q̄ nobis ꝑ cognitionem ⁊ amoꝛem amplius ꝓximat̃/a nobis maioꝛ ⁊ melioꝛ iudicet̃. Nam ſi oculus coꝛdis ad cōſiderationem bonoꝝ alicuiꝰ ꝑſone ꝑ affectionem exceſſiue ſe dirigat: illud qđ non eſt niſi vnū credet eſſe duo: qꝛ ipſum iudicabit in duplo melioꝛem ꝙ̄ veritas requirat. Qđ videtur in multis pꝛelatis: qui cognatos ⁊ nepotes iudicant melioꝛes: ideo faciunt ipſos in dignitatibus potioꝛes. Quādo eñ parua ⁊ minuta litera videt̃ mediante aliquo groſſo medio: vt cryſtallo ſeu vitro: groſſioꝛ ⁊ apparētioꝛ ab his qui viſum habēt debilem iudicatur: ꝙ̄uis in veritate litera ſemꝑ eadem ꝑſeueret. Sic pꝛelatus vel iudex habens viſuꝫ diſcretionis debilem: cū videt mediāte aliquo groſſo medio .i. mediante carnali affectione: ab ipſo groſſioꝛ: melioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ iudicat̃: ꝙ̄uis in ſe paruus imperfectus ⁊ modicus cognoſcatur. Quibus ita carnaliter iudicātibꝰ dicit ſaluatoꝛ Io. viij. Uos ſm̄ carnem iudicatis. Tales nō in pondere ⁊ menſura iudicant: de quo ait dñs per Eſa. xxviij. Ponā iudicium in pondere. De his que vendunt̃ ad pondus non pōt haberi certitudo niſi ad menſurā. Pondus certiſſimū eſt volūtas ⁊ iudiciū dei qđ errare nō pōt. Hodie ſ͛o iudiciū nō eſt in pondere: ſꝫ in affectu qui habetur ad ꝑſonā: ita ꝙ quando vult iuxta pondus ꝓpꝛie volūtatis perſonā abijcere menſurat ad paruū pondus: quando exaltare ad magnū: ⁊ nō ſm̄ iudicium dei qđ ſm̄ affectū hoīm nō variat̃. Tertio verum iudiciū impedit odij grauitas. Sicut eñ res ꝙ̄uis in veritate ſit magna: rōne diſtantie multoties iudicatur parua. Ille etiaꝫ qui eſt in naui in mari iudicat circūadiacētia littoꝛa moueri q̄ in veritate nō mouent̃/ſed ipſe in naui exiſtens mouet̃ ⁊ agitatur. Sic qui in mari .i. in amaritudine triſtitie cōtra aliquem agitant̃: illos q̄ in veritate ſunt ſtabiles ⁊ magni .i. viri nobiles ⁊ ꝑfecti in moꝛibꝰ iudicant illos eſſe mobiles ⁊ paruos .i. imꝑfectos ⁊ incōſtātes: ⁊ a quātitate virtutū oīmode deſtitutos. Talibꝰ pōt dici qđ dicebat Pilatus iudeis. Accipite eū vos: ⁊ ſm̄ legem veſtraꝫ iudicate. Tales repꝛehēdunt̃ in pſ̄. Uſqꝫ quo iudicatis iniq̄tatē: ⁊ facies pctōꝝ ſumitis. Malū eñ eſt ſm̄ apparentiā ita iudicare: qꝛ ſepe fit ꝙ ille q̄ exteriꝰ apparet ex aliquibꝰ accidētibꝰ eſſe malus: eſt intus in cōſcientia optimꝰ. Si eñ oſſa ex apparentia exterioꝛi iudicarent̃ intus eſſe ſicut extra duriſſima: nō crederentur intus eſſe medulloſa: qꝛ ſepe fit ꝙ q̄ exteriꝰ videtur eſſe durus ⁊ indeuotus: intus eſt in coꝛde ⁊ in cōſcientia optimꝰ: ⁊ medulla charitatis ⁊ gratie plenꝰ. Hec tñ cōcluſio fallit in tribus caſibꝰ. Primo qñ fit iudiciū publica auctoꝛitate ab eo cui ex officio incūbit. Tali eñ auctoꝛitate pꝛecipit̃ oībꝰ moꝛtalibus ſubeſſe. Ad h̄ eñ maxime intēdūt legiſlatoꝛes: vt dꝛ. iij. Ethi. vt puniāt malefactoꝛes: qđ ſine iudicio facere nō poſſunt vñ Guil. Pariſ. de fide ⁊ legibꝰ dicit ꝙ iudices ſunt chirurgici dei: ſcindentes membꝛa putrida a republica: ne cetera mēbꝛa inficiant̃. Rom. xiij. Nō ſine cā gladiū poꝛtat. Scđo hoc pōt fieri pꝛo doctrina ⁊ eruditione. Sicut paterfamilias cognoſcens aliquē ꝑiculoſum in cōuerſatione/pōt moderate docere filiū ſuū ne quouiſmō ꝓpt̃ eiꝰ malitiā cū eo cōmunicet: nō tñ reuelādo particulariter eiꝰ malitiā: qꝛ hoc videretur nō ex amoꝛe iuſtitie: ſed magis odij ⁊ vindicte ꝓcedere. Tertio hoc pōt fieri ꝓ emendatiōe ⁊ coꝛrectione. Ut mulier pꝛudens magr̄o filij ſui reuelat mala q̄ nouit vt puniat̃. Sic veniēs ad iudicē cōqueſtꝰ de ꝓximo q̄ cōtra eū male egit: ⁊ hoc coꝛrectionis cā ⁊ nō aliter: qꝛ ſi in iſtis intermiſceret̃ mala intentio: hoc eſſet illicitū. ¶ Et ſi querat̃. Quō cognoſcā ꝙ ego loquoꝛ bona affectione iudicādo de ꝓximo? Reſpondetur ꝙ in hoc opoꝛtet ſequi regulā beati Grego. in homilia loquētis de Phariſeis inſultantibꝰ chꝛiſto. Ait eñ ꝙ vera iuſtitia habet cōpaſſionem: ⁊ falſa indignationē. Si eñ q̄s de alio malū dicat ⁊ compatiat̃ ei: ſentiens in ſe vnā dulcedinem ⁊ cōpaſſionem circa illum de quo malum dicit: et ꝙ cum triſtitia dicat illud ac ſi de ſeipſo loqueret̃: ⁊ ꝙ mallet ſilere ꝙ̄ loqui/niſi eſſet vtilitatis neceſſitas: ⁊ de hoc non tenet lōgum ſermoneꝫ: eo ꝙ ſibi diſplicet: tunc ſignum eſt bone affectionis. Sicut chirurgi-

F Iudi cū bo manū. Quō pōt p percip ꝙ bo no aff ctu lo tur.

[qui] nō delectat̃ in trūcando: reſcindendo: ⁊ cōmouēdo plagā alterius: niſi pro quanto indiget: ⁊ cū pietate plagā ligat ⁊ vngit. Signa[ti] ſunt in cōtrariū dum in ſua loquacitate delectat̃ ⁊ ꝓlongat malitiā: ita ꝙ verbis nō pōt addi finis: immo aſſimilatur aque molēdini: q̄ obice remoto (vulgo dicto leſuentail) nō reſpicit quo collet vel decidat: nec eſt finis fluxus illiꝰ aque. Et ideo hec loquacitas ſepiſſime male agitur: qꝛ ex ira odio ⁊ detractione frequēter hoc agitur. Ariſto. ij. rhetoꝛice. Ira/amoꝛ ⁊ odium ꝑuertunt iudicium. Et qñqꝫ hoc fit ex loquacitate tranſeūdo tp̄s: vel curioſitate ſciendi noua ⁊ rumoꝛes: ⁊ hoc eſt vitioſum: qꝛ tale verbū nō ſolū ocioſum eſt de quo opꝫ reddere rōnem/ſed etiam ſepe nocet alteriꝰ fame: qꝛ ibi fit ſermo de abſentibus aliter ſepe ꝙ̄ ſi eſſent p̄ntes. Sicut rana coaxat ⁊ clamat in luto vel paludibus: ſed ſtatim tacet cū quis ei appꝛoximat. Scđo qꝛ audientes ſepe cadūt in falſa ⁊ temeraria iudicia de ꝓxīo: ⁊ in īdignationem ꝯtra eū ⁊ eiꝰ ſtatū ⁊ vitā: ⁊ ſic garrulatio cadit in detractionem. ¶ Tertia cōcluſio. De his q̄ ſm̄ ſe mala ſunt ⁊ aperta: iudiciū qđ mentem nō trāſit nō eſt malū. Si eñ viderem hoīem actu adulterantem aut blaſphemantem: ⁊ iudicarem in meipſo ip̄m tunc eſſe malū: nō peccarem. Si tñ iudicarem tunc ꝓpter hoc ipſum determinate foꝛe malum in tp̄e futuro: vel etiā damnandū: tunc eſſet peccatū: etiā in ſpiritum ſanctū: qꝛ hoc eſt mihi penitus occultū: ⁊ etiā in momento ſpūs ſanctus poteſt eum facere bonū: vt patuit in Paulo blaſphemo: ⁊ Magdalena peccatrice. De hmōi tñ quos ſic videt male agere debet iudicare cū pietate. Bern̄. Caue aliene vite eſſe curioſus exploꝛatoꝛ: vel temerarius iudex. Et ſi q̄d ꝑuerſe ⁊ perperā ab eo factum depꝛehendas: nec ſic iudices ꝓximū: magis aūt excuſa intentionem. Si opus nō putas bonū: puta ignoꝛantiā vel ſurreptionem vel caſum. ꝙ ſi oēm diſſimulationem rei certitudo recuſat: dicito apud temetipſum. O ꝙ̄ vehemens nimis fuit illa tētatio. Quid de me illa feciſſet: ſi in me ſimiliter accepiſſet poteſtatem? Hec Ber. Exemplū ad hoc de ſene in vitis patrum. Cui cum delatum eſſet de peccato fratris vt puniretur: cepit flere dicens. Ille hodie ⁊ ego cras. In hoc ſimilis api: q̄ amaros ſuccos ⁊ venenoſos in mel dulce cōuertit. Quicquid in bonū coꝛ cadit ſicut in bonā terrā: totū bonū ⁊ dulce efficit̃. Sꝫ ecōuerſo in coꝛde inuidi vel odioſi quicq̄d cadit inſtar aranee conuertit̃ in venenū. de quo pſ̄. Tabeſcere feciſti ſicut araneā animam eius. Ita ꝙ aīa eius tabida eſt ⁊ venenoſa ſicut aranea: oīa in venenū conuertens. Eccli. xj. Bona in mala cōuertens inſidiatur: ⁊ in electis ponit maculam. Latro vellet ꝙ omnes eſſ[ent] ſibi ſimiles. Chryſoſt. Omnis homo ſm̄ ſe alterū iudicat. Quarta concluſio pꝛo ſequenti ſermone relinquetur diſcutienda.

¶ Eadem dominica tertia Sermo ſecundus. Et in oꝛdine. xxiiij. ꝑ thema precedens.

IN hoc maxime diſtāt oculi carnis ab oculis mētis: ꝙ oculi carnis ſeipſos videre nequeant: ſed alia conſpiciunt: ecōtrario oculi mentis de ſe non de alijs infallibiliter iudicare poſſunt. Ideo qui alios nō ſeipſos iudicant: oculos mentales in carnales ꝯuertunt. de q̄bꝰ Iob. x. Nunquid oculi carnei tibi ſunt? Tales eñ plures hodie inueniunt̃: de quibꝰ Aug. ix. confeſſionū. Curioſum eſt genus humanū ad cognoſcendū vitā alienā: deſidioſuꝫ ad coꝛrigendā ſuā. Et Bern̄. lib. meditationū. Multi multa ſciunt: et ſeipſos neſciunt: alios inſpiciūt: ⁊ ſeipſos deſerunt. Grego. Nazanzenus. Nihil ſuauius videtur hominibus ꝙ̄ aliena loqui ⁊ aliena curare: ſed a cōpoſite mentis arbitrio videt̃ alienum. Iſti ſunt ſicut ſcholaris fatuus: qui habens libꝛum literis latinis conſcriptū: quem bene intelligeret: ⁊ in eo ſtudendo multū ꝓficere poſſet: ⁊ tñ in eo nūꝙ̄ ꝯſpicere vellet: ſꝫ ī libꝛo greco vel hebꝛaico ſibi penitꝰ incognito q̄tidie muſſitaret. Tales etiā vident̃ ſpēm humanā exuere: ⁊ diuinā ſpēm induiſſe: dū dicūt ſe coꝛdiū ſecreta videre: cum tamen dicatur. j. Coꝛinthioꝝ. ij. Quis ſcit hominum que ſunt hominis niſi ſpiritus hominis qui in ipſo eſt. Et vere ſtulti ſunt: qꝛ vt dicit Tullius li. de tuſculanis queſtiōibꝰ. Pꝛopꝛiū eſt ſtulti aliena vitia curare: ⁊ ſuoꝝ obliuiſci. Aſſimilātur eñ furibꝰ q̄ arcas apertas negligūt, i.

A Oculꝰ. Dīa inter oculos coꝛpoꝛis ⁊ oculos mētis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

conſciētias ꝓprias que eis aperte ſunt et note: et arcas clauſas.i.aliorū conſciētias quas non vidēt querūt. Seneca. Fures ſignata querūt: aperta pretereūt. Aſſimilātur etiā hmōi dormiētibꝰ. Qui em̄ dormitat ad ſe claudit oculos dum caput inclinat: ſed ad aliuꝫ oculos aperit dum caput erigit. Qui autē vult de alijs bene et recte

B Judiciuꝫ humanū. In iudicio hūano dn̄t eſſe due chorde

iudicare: diſcat ambulare cū deo. Sicut diſcit gradarius ſuus gradatim ābulare. Cū em̄ gradariꝰ ſic diſcit am[bu]lare: due chorde ponūtur in pedibꝰ eius ſic diſpoſite ꝙ vna laxat pedem: alia reſtringit. Sic volēs bene iudicare ⁊ cū deo ꝓficere: debet habere duas chordas in arcu ſuo: ſcilꝫ miām de proximo: ⁊ iudiciū de ſeipſo: verba ſua ⁊ facta dijudicādo. Chorda miē debet laxari ⁊ extēdi: chorda ſ'o iudicij ad ſeipſuꝫ reſtringi. Hoc docet Michee.vj. Indicabo tibi o homo quid ſit bonū: et quid dn̄s requirat a te. Utiqꝫ facere iudiciū ⁊ diligere miām: et ſolicitū ambulare cū deo tuo. Ezechi.j. dicit facies hoīs et facies leonis. Facies hoīs debet ꝓximo: facies leonis ſibimetipſi in rigore iudicij. Quia em̄ diabolus eſt ſicut fur: q̄ dum ſolus eſt peregrinꝰ libēter eum aggredit: ideo bonū eſt vt ſecum habeat peregrinus duos bonos comites ſcilꝫ miām ad ꝓximū iudicādo de ipſo: et iudicium ad ſe/⁊ ſic ſecure cātabit in via. iuxta illud pſ. Miām ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e que vt cantare valeamus ad reginā miē vt apud regē iuſtitie pro nobis intercedat cōuertamur dicēs Aue.

C Judiciū humanū. Male iudicat homo in quadruplici cā.

¶ Male iudicat homo in quadruplici cauſa. Primo in cauſa ſui in aīe ⁊ carnis litigio dādo cōtra aīam ſententiā: ⁊ carni acquieſcēdo. Eſaie.v. Expectaui vt faceret bonum: ⁊ ecce clamor: et ſubdit quomodo. Ue (inquit) qui cōſurgitis mane ad ſectandā ebrietatē ⁊ potandū vſqꝫ ad veſperā ⁊ vino eſtuatis: ⁊ ſequitur. Et opus dn̄i non reſpicitis.i.opus anime. Inſtar puerorū qui non iudicāt aliq̄d eſſe bonū niſi qđ placet eis. Et quod iſtud iudicium ſit iniuſtū patet: quia eſt contra ius ſcriptū ī veteri teſtamēto. Eccli.xviij. Poſt cōcupiſcētias tuas non eas: et a volūtate tua auertere. Et cōtra ius ſcriptū in nouo. Gal.v. Spiritu ambulate ⁊ deſideria carnis non perficietis. ideo pſ. Si vere vtiqꝫ iuſtitiā loquimini: recte iudicate filij hoīꝫ. et ſequit. Iniquitates manus veſtre cōcinnant. Scđo male iudicat in cauſa dei: preponendo deo terrena et eum poſtponēdo. Oculus em̄ videns rem a remotis/iudicat eſſe paruā: ſi ſ'o de prope/magnā. Peccatores ſ'o quia a deo ⁊ celeſti premio plurimū elongati (quia longe a peccatoribꝰ/ſalus) deum ⁊ huiuſmodi premiū paruipēdunt: ⁊ terrena quibus ꝓpinqui ſunt/magnipendunt. Numeri.xxiiij. dixit Balaam homo cuius obſcuratꝰ eſt oculos: qui cadēs apertos habet oculos ſcꝫ ad terrā. Uidebo eū ſcꝫ deū: ſed non modo. Intuebor eū ſed nō prope. Peccatores ſiquidē deiecti ad tēporalia per amorem: oculos ad terrena apertos habēt/⁊ ad celeſtia obſcuratos: ac deū quaſi procul aſpiciūt. Ideo ipſum non ſm̄ magnitudinē eius iudicātes/contēnunt. Sed ecōtrario ſunt qui contēplantur celeſtia: quia tēporalia a ſe diſtantia reputant exigua. In quorū ꝑſona dicit. Eſa.xxxviij. Attenuati ſunt oculi mei ſuſpiciētes in excelſo. De auaris autē dicit Hiere.xxij. Edificabo mihi domū latam et cenacula ſpacioſa: ⁊ ſequit. Tui em̄ oculi ⁊ cor ad auariciam: a quibus celeſtis domus quaſi procul aſpicitur: ⁊ inde parua contēnitur: cum tamen dicat Baruch.iij. O ꝙ magna domus dn̄i: ⁊ ingens locus poſſeſſiōis eius. Sed ecōtrario celeſtis homo illam domū magnā reputat cuꝫ pſ. Et ego cognoui ꝙ magnus eſt dn̄s. Et iterū. Q̄ magna multitudo dulcedinis tue dn̄e. Terrena autē eis vidētur parua. Hiere.iij. Aſpexit terrā et ecce vacua erat ⁊ nihili. Tertio male iudicat in cauſa proximi iudicādo ditiorem/meliorem/⁊ honorabiliorē: vt canis ioculatoris melius veſtitum ceteris preeligit. Jacobi.ij. Si introierit in conuentū veſtrū vir aureum anulum habēs ⁊c. Nōne iudicatis apud voſmetipſos/⁊ facti eſtis iudices cogitationū iniquarū? Q̄r autē ſit prauum iſtud iudiciū patet: quia a ſuperiori ⁊ magno iudice quaſſabitur in magnis aſſiſijs. quia Eſaie.xj. Non ſm̄ viſionē oculorum iudicabit: neqꝫ ſm̄ auditū aurium arguet: ſed iudicabit in iuſtitia pauperes: et arguet in equitate pro manſuetis terre: vt patuit in diuite ⁊ Lazaro. Luce.xvj. Ideo Hieronymꝰ. Nolite iudicare ſm̄ faciem ſicut illi iudicabāt dicētes. Promptuaria eorum plena ⁊c. et ſequit. Beatum dixerunt populum cui hec ſunt. Sed fallit hec opinio: quoniā magis beatus populus cuius dn̄s deus eius. Quarto in cauſa proximi ⁊

ſuſpectus. Proximi quidem cōſcientiā iudicando: ⁊ ſuā nō. Ro.ij. Inexcuſabilis es o homo oīs qui iudicas. In quo em̄ aliū iudicas: teipſum condemnas. Et mirū eſt ꝙ peccata ſua ſibi proxima nō vident contra naturam viſus: ⁊ remota proximi vident. Et hoc iudicium prohibet apl'us per verba propoſita. Nolite iudicare ante tēpus.

D Judiciū humanū. Quō licitū eſt iudicare de ꝓximo.

¶ Mane ad queſtionem ꝓpoſitā tres concluſiones poſuimꝰ: ſupereſt quartā addere cum expoſitione ep'le hodierne. Quarta igit cōcluſio talis erit. De manifeſtis operibus q̄ tn̄ indifferentia ſunt: q̄ bene ⁊ male fieri poſſunt: nō ſine graui pctō pōt fieri certum iudiciū: ſiue mentale ſiue vocale q: tam cito deberent illa iudicari bona ſicut mala: immo iudicia maxime trahi debent in meliorem partem cū iudicat de ꝓximo. Incertū em̄ eſt quo aīo iſta fecit: idō de illis nō eſt certitudinaliter iudicandū: ſed hoc derelinqui debet iudicio dei q̄ oīa nouit. Pōt tn̄ circa hoc haberi aliqua mala ſuſpitio vel aliqđ leue iudiciū: q: hic eſt hūana tentatio ſicut dicit gloſ. hoc tn̄ melius eſſet vitare. Et in tali caſu cuſtodiat ſe homo ne aliū diffamet ꝓpter talem ſuſpitionē. Hanc aūt concluſionem maxime proſequit apoſtolus in epiſtola cū dicit. Nolite iudicare ante tp̄s. Et ꝙ ita ſit probat ſex rōnibus. Prima rō tangit ibi: ſic nos exiſtimet hō vt miniſtros chriſti ⁊ diſpenſatores miniſteriorū dei. Ac ſi diceret: chri-

E Judiciū humanū. Sex rōnes ex ep'la ꝙ non eſt iudicādū de primo

ſtus in hunc mūdū nō venit iudicare. Inde eſt ꝙ de duobꝰ cōtendentibꝰ Lu.xij. dicit. Quis me cōſtituit iudicem inter vos. ⁊ Matth.ix. Diſcite q̄d eſt miām volo.i.hic tm̄modo veni facere miāꝫ ⁊ nō iudiciū: ſꝫ ipſe venit iudicari. Et Jo.viij. Uos ſm̄ carnem iudicatis: ego nō iudico quēq̄. Nos aūt debemꝰ eſſe ſerui eiꝰ ⁊ miniſtri ⁊ diſpēſatores fideles in diſpenſando bona data nobis in honorē ſui: ⁊ ſi nō ſumꝰ tales/tn̄ tales exiſtimari debemꝰ ab hoībꝰ: ideo debemus poſt eū ambulare vt ſimus eiꝰ imitatores. Sed ipſe nō venit hic iudicare ſꝫ iudicari: igit nō debemꝰ proximū iudicare ſed magis patienter hoīm iudicia ſuſtinere: ſicut dicit Ambro. lib. de officijs. Opꝫ eſſe cōtentū grauitate morū ſuorū. Nec ei talis debet eſtimare plus ponderis in alieno eſſe cōuitio q̄ in ſuo teſtimonio. Et ſi querat vtrum quis poſſet iudicare de interioribus cordis alteriꝰ: q: ſcientia inuenta nō eſt inutilis: ſed Ariſto. ſcripſit librū de phyſionomia: ꝑ quē legit in facie hoīs cuius ꝯditionis ſit: ⁊ ad hoc eſt ſcriptura. Prouer.xxvij. Quō in aquis reſplendent vultus proſpicientiū: ſic corda hoīm manifeſta ſunt prudentibꝰ: igit homo pōt cognoſcere occulta cordis alteriꝰ ⁊ de his iudicare. In oppoſitum dicitur.j. Regum.xvij. Homo videt ea que patent: deus autem intuetur c[or]. Et Actuum.j. Tu ſolus noſti corda filiorum hominū. Pro ſolutione queſtionis dr̄. Primo ꝙ homo iudicare

F Judiciū humanū. Utruꝫ q̄s poſſit iudicare de interioribꝰ cordis ꝓximi.

pōt ꝑ phyſionomiā hoīs ⁊ ꝑ opa eius q̄ſi ex quadā cōiectura ⁊ preſumptione de inclinatiōe hoīs. hoc docet ſcriptura.j. Eccli.xix. Ex viſu cognoſcit vir: ⁊ ab occurſu faciei cognoſcit ſenſatus. Et Prouerb.xx. Ex ſtudijs intelligit puer.i.preſumitur. Inde Ariſt. Ethi.j. dicit ꝙ pueros beatificamꝰ in ſpe.i.ex operibꝰ iudicamꝰ futuros bone vite ⁊ felices: ⁊ hoc iudicio preſumptiōis ⁊ cōiecture. Et illa manifeſtatio qua corda dicunt eſſe nota prudētibꝰ: nō eſt niſi quedam notitia ſm̄ cōiecturā: ꝓpter quā nō debet homo ꝓcedere ad iudiciū ſm̄ certitudinem. Siliꝛ habet Mat.vij. ꝙ a fructibus eorū cognoſcetis eos. Et hoc loquēdo de hypocritis qui apparent exterius boni ⁊ interius ſunt mali. de quibꝰ ſaluator cōcedit iudiciū. Sed ꝑ fructꝰ intelligit dn̄s iudicia manifeſta vel pctā: vt videt dicere gloſ. ſuꝑ illud Ro.xij. Manducantem nō iudicet. Et ad vtriuſqꝫ probationē eſt exēplum ex vitis philoſophorū. Nā cuꝫ quidā phyſionomꝰ per arteꝫ ſuā iudicaret de ſingulorū conditiōibꝰ. pinxerūt diſcipuli hippocratis faciem eiꝰ ſuꝑ vino: portanteſqꝫ illi phyſionomo effigieꝫ eius interrogauerunt de magr̄o: q̄ iudicauit eū eſſe furem/latronem/lubricū cum pluribꝰ alijs malis cōditionibꝰ: quibꝰ auditis voluerūt ipſuꝫ verberibꝰ afficere dicentes ipm̄ eſſe mentitum/deceptorem ⁊ fallacem. Et redeūtibꝰ illis cuꝫ interrogati eſſent ab Hippocrate quenā de eo preſagijſſet: ⁊ narraſſent audita quō eum latronem/blaſphemū ⁊ lubricū iudicaſſet. Rn̄dit. Sum: ſed ꝯtineo. Ex quo patet ꝙ de inclinationibꝰ cōiecturare poſſunt per lineamenta ⁊ protractiones figurales faciei hoīs: nō tamē de operibus eius certitudinaliter iudicare. Secūda rō tangit ibi: hic querit inter diſpenſatores vt fidelis quis inueniatur: q: qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

alium iudicat debet eſſe immunis a deli-
cto. Ambro. ſuper beati immaculati. ⁊ reci-
tatur. iij. q. vij. Judicet ille de alterius er-
rore: qui nō habet qḋ in ſeipſo cōdemnet:
ne cum de alio iudicat: de ſeipſo ſententiā
ferat. Et dicatur illi qḋ ſcribit Lu. xix. De
ore tuo te iudico ſerue nequā. Sic depre-
henſus eſt Alexander magnus: qui cū in-
terrogaret aliquem Piratam noīe Diome
dem in materia criminis [illegible] furaret naui
culas mercatoꝝ ſuorū ſibi ⁊ ſuo exercitui
eſcas deportantiū: libere multū reſpondit
ꝙ qꝛ furabat paruas naues Pirata dice-
batur: ipſe vō Alexander ſe ita libere re-
prehenſum cōtinuit a vindicta: eūqꝫ ſuum
domeſticū fecit. In hac aūt vita nemo mū
dus a crimine. j. Jo. j. Si dixerimꝰ qꝛ pec-
catū nō habemꝰ: ipſi nos ſeducimꝰ. Unde
G ⁊ hic querit inter diſpenſatores vt fidelis
Judiciū humanū. quis inueniat: quaſi dicat nullus. Nullus
igit ex propria auctoritate debet ſibi de al
tero vſurpare iudiciū. Signū em̄ eſt per-
Signū puerſe mentis eſt de alia re male iudicare. uerſe mentis ſic alterū iudicare. Sap. xvj.
Semꝑ preſumit ſeua ꝑturbata cōſcientia
ſcꝫ de alijs iudicare. Uitium em̄ oculi facit
ipſum male de alijs rebus iudicare. Uirga
recta oculo infirmo videtur curua: oculis
ſanguine plenis videntur celum ⁊ alie res
viſe rubee exiſtentibus in naui mota vidē
tur montes moueri: cū tamen in veritate
ſtent immoti. Sic fumus malitie exiſtens
in oculis mentis mentē ꝑuertit. Sic phre-
neticus in parietibꝰ iudicat eſſe imagines
que tamen ſunt intus in phantaſia ſua in
cerebri concauitate. Sic mali iudicant de
negocijs alioꝝ ſm̄ ſuā malam opinionem
⁊ qḋ in ſe ſentiunt / in alijs eſſe credūt. Ad
hoc eſt exemplum in vitis patrū. Cum ſe-
nex probatiſſimꝰ grauiſſimā ⁊ longiſſimā
incurriſſet infirmitatem: nec haberent fra
tres vnde ei ſubuenirent: quedam ancilla
dei habitans in ciuitate rogauit patrem
monaſterij vt eius curam ei committeret.
Qḋ cum feciſſet ⁊ ad eius cellam deporta
tum reuerenter tractaret: ⁊ neceſſaria ei lo
co chriſti miniſtraret: ⁊ hoc per triennium
hoīes corporei mente ceperunt male iudi-
care de ſene ⁊ virgine. Senex hoc audiens
rogabat deū vt virgini retribueret ⁊ ſuſpi
tionem tolleret. Cūqꝫ in eius obitu multi
fratres conueniſſent: rogauit eos vt bacu
lum ſuū ſupra ſepulcrū ſuū plantarent: di
cens ꝙ ſi radices miſerit ⁊ fructum fecerit
ꝙ ſcirent cōſcientiā ſuam mundā a famu-
la dei. Qḋ cum factum fuiſſet eo mortuo
baculus fronduit ⁊ floruit ⁊ ſuo tp̄e fru-
ctum fecit: ⁊ ſubdit Hiero. Ad hoc miracu
lum multis de vicinis vrbibus venienti-
bus: noſipſi vidimus miraculū: ⁊ cū ipſis
glorificauimus deū. Tertia ratio tangit H
ibi. Mihi aūt pro minimo eſt vt a vobis Judiciū humanū.
iudicer aut ab humano die: qꝛ rationabi-
lis homo nō debet tp̄s ſuū occupare in re- Judicare de occultis ſimile ꝙ dānoſum.
bus inutilibꝰ ⁊ nullius valoris: alioquin
fatuus reputaret: ſed iudicia humana de
proximo in rebus incertis / dubijs / aut oc
cultis nullius ſunt reputatiōis apud deū:
⁊ hoīes: propter qḋ dicebat Paulus. Mi-
hi aūt pro minimo eſt vt a vobis iudicer.
id eſt non multum curo de iudicio veſtro.
Sententia em̄ a nō ſuo iudice lata nō te-
net. Geñ. xlix. Dan iudicabit pplm ſuū nō
alienū: igit nō debet homo facere iudicia
iſta cum ſint temeraria ⁊ inutilia. Minor
aūt huius rationis patet: qꝛ tales iudicāt
cito ⁊ indiſcrete ⁊ inaudita parte. Propter
qḋ vulgo dicitur: de fatuo iudice procedit
breuis ſententia. In quo iudicio deus ha-
bet magnū intereſſe: qꝛ talis ſepe iudicat
qḋ dei eſt / eſſe diaboli: ſicut qui deuotū ho
minem iudicat hypocritā. Deus autē ab
illa ſententia appellat: ⁊ ſemel dicet. Ma
le iudicatum ⁊ bene appellatum. Primo qꝛ
hoc iudiciū fit ſine examinatione teſtiū: ſcꝫ
cōſcientie proximi ⁊ dei quem te non licet
examinare. Cum ei quidā monachus bea-
tum Baſiliū iudicaret eſſe ſuperbū: qꝛ ma
gnum apparatū in epatu ſuo videbat ha-
bere: dictum eſt ei ab angelo ꝙ de eo non
iudicaret: qꝛ plus delectabat monachus
ille iudicans in ſuo cucullo q̄ ille in ſuo or
natu. Secūdo qꝛ de incertis iudicant tāqꝫ
de certis: qꝛ qui hodie optimꝰ eſt: cras for-
ſitan fiet peſſimꝰ. j. Cor. x. Qui ſtat videat
ne cadat: ⁊ econuerſo: qꝛ hodie peſſimꝰ eſt:
cras pōt fieri ſummꝰ: vt Paulus qui deo
operante factus eſt de Saulo Paulus: de
lupo agnus: de perſecutore predicator: ⁊
Mattheus de teloneario euangeliſta: ecō
trario Judas de apoſtolo diabolus. Ro.
ix. Uaſa ire apta in interitu fecit deꝰ vaſa
glorie que preparauit in gloriā. Tertio qꝛ
qḋ optime fit deo iudicante iudicio hoīm
male fit: vt factū Oſee ſumēdo fornicariā.
Oſee. j. Et factū Samſonis ſumendo de fi
liabus Philiſtinoꝝ. Quarto qꝛ beate trini

tati iniuriā faciunt eius potentiā / cogni-
tionem / ⁊ clementiam vſurpando: colligē-
tes mala in vaſis ſuis ⁊ bona foras mittē
tes cōtra doctrinam chriſti. Quinto qꝛ ſic
iudicando laqueū ſibi acquirunt damna-
tionis. Sufficit vnus laqueus ad ſtrangu
landam auem: ⁊ vnū foramen ad ſubmer-
gandum nauem: ⁊ vnū malū iudiciū ad ſe
damnandū. Lu. xviij. Phariſeus alium iu
dicans: licet gulam / cupiditatē / ⁊ alia ma
la obturaſſet: vnico tamen iudicio ſe preci
pitauit. Stultū em̄ eſt habenti mortuum
ſuum ire ad flendum alienū. Sexto qꝛ mo
re capre ioculatoris ſtulte iudicant: qꝛ me-
lius veſtium parentibus ⁊ amicis excelſio
rem vrbis iudicant: nudum vō talibus ni-
hilū. Fatuus eſt aūt qui empturus equū
nō magis conſiderat equum q̄ ſellam vel
frenū. Sic qui hoīem ex veſte precioſa vel
exteriori cōuerſatione conſiderat: qꝛ frenū
ex auro non meliorat equū: ⁊ ſub vili ſar-
pilena latent merces precioſe: ⁊ ſub pictu-
ra aurea lignum putridum. Quarta ratio
tangitur ibi: ſed neqꝫ meipſum iudico. Ni
hil mihi conſcius ſum: ſed nō in hoc iuſti-
ficatus ſum. Et ſic formari pōt ratio. Nul
lus alius a deo me ſic poteſt iudicare ſicut
ego: qꝛ nullus ſic me nouit ſicut ego: ſꝫ ego
me nō poſſuꝫ bñ iudicare. i. aſſerere eſſe iu
ſtum: qꝛ nihil mihi cōſcius ſum. i. nullius
peccati cōſcientiam habeo de quo nō pe-
niteam: aut de quo remordeat cōſcientia:
vel quod cōmiſiſſe credam: nec ꝑpter hoc
iuſtificatus ſum. i. iuſtus apud deū. Pſal.
Delicta quis intelligit. q. d. nullus: ꝑpter
hoc rogat ab occultis meis munda me. Et
tamen nō habere remorſum cōſcientie ali
cuius criminis eſt argumētū maius ꝙ ho
mo poſſit habere ī hac vita de iuſtitia ſua:
ergo a fortiori nec alius. Exemplū ad hoc
de ſancto eremita Agathone qui veniens
ad extrema vite ſtetit tremens ⁊ īmobilis
⁊ cū a fratribꝰ ei diceret. Tu times pater.
ait. In veritate timeo. Et cū iterū ei dixiſ-
ſent fratres. Nūquid cōfidis in operibus
tuis? Reſpondit. Nō vtiqꝫ: ſed in dño meo
qꝛ alia ſunt hoīm / alia dei iudicia. Quid
ergo querimus de alioꝝ cōſcientia iudica
re: qui de noſtra nō poſſumus? Chryſoſto
mus. Sic cupiditate iudicandi iudex eſſe
velis: ſedem ego tibi oſtendam que ma-
gnū queſtū tibi cōferet: ⁊ nulla criminis
ſorde maculabit. Sedeat mens atqꝫ cogi
tatio tua iudex in aīam: atqꝫ cōſcientiam
tuā adducas oīa delicta: ſcrutare ⁊ ſingu-
loꝝ penas: ⁊ dicas tecū aſſidue: quare hoc
atqꝫ hoc feciſti? Et ſi querat. Utrū hō po-
teſt iudicare de occultis cordis ſui? Et vi-
detur ꝙ nō: qꝛ dicit apl's in ep'la hodier-
na, neqꝫ meipm̄ iudico: vbi gloſ. Periculo-
ſum eſt nobis de occultis cordis noſtri vel J
alioꝝ iudicare. Tanta enim ꝓfunditas cre Judiciū humanū. Quō pōt qs iudicare de occultis cordis ſui.
denda eſt in ip̄o hoīe: que etiā lateat ip̄m
hoīem. Et hoc [illegible] endit p Petrū qui dixit.
Et ſi omnes ſcandalizati fuerint in te: ego
nūq̄ ſcandalizabor: qui tñ ſcandalizatus
eſt. Ad oppoſitū. j. Cor. ij. Quis ſcit hoīm
q̄ ſunt hoīs: niſi ſpūs hoīs qui in ipſo eſt.
Si ergo ſciat q̄ ſunt in ipſo: de ipſis pote-
rit iudicare. Scḋo ibidē ḋr ſpūalis homo
oīa iudicat: igit. Rñdet Alex. de Hall. in
ſcḋa pte ꝙ duplex eſt iudiciū: quoddā exa
minatiōis quo pōt ⁊ dꝫ hō iudicare occul
ta cordis ſui pñtia ⁊ preterita. iuxta illud
j. Cor. xj. Si noſip̄os iudicaremꝰ: nō vtiqꝫ
iudicaremur. Aliud eſt iudiciū diffinitio-
nis de re pñti: ⁊ de re futura: qñ qs diffi-
nitiue ſentētiat. Si de re futura aut de eo
qḋ ꝑtinet ad fragilitatē ſuā: vt eſt labi in
pctm̄ vel eſſe variabilem: ⁊ ſic de alijs: ⁊ ſic
ſatis de ſe certā poteſt proferre ſententiā.
Aut eius qḋ ꝑtinet ad virtutē: vt ꝙ tunc
ſit bonus vel virtuoſus: ⁊ ſic vix aut nūq̄
pōt de ſe ferre ſniam. Hiere. xvij. Prauū
cor hoīs ⁊ inſcrutabile: ⁊ qs cognoſcet il-
lud? Ego dñs ſcrutās corda. Tante em̄ te-
nebre poſite ſunt ſuꝑ faciem abyſſi. i. cor-
dis humani: vt nec etiā hō propriā poſſit
ſcrutari cōſcientiā. Prouerb. xx. Quis pōt
dicere mundū eſt cor meū: purꝰ ſum a pec-
cato. ⁊ poſt pauca. Quis hoīm pōt intelli
gere viā ſuā? Si de pñti fiat iudiciū diſcre
tionis: aut quantū ad factū ⁊ opus: ⁊ ſic
certā pōt dare ſententiā ꝙ opus factū eſt
bonū malum vel indifferens. Sic quo ad
perſonam an ſit bona an mala poteſt iu-
dicare ꝙ ſit mala: ſed nō diffinitiue de bo
no: niſi hoc fuerit a domino datum ſpecia
liter: ſicut quādo dixit apoſtolus. Certus
ſum ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ preſen-
tia neqꝫ futura ſeparabunt nos a charita
te que eſt in chriſto Jeſu. Dicitur ſecūdo ꝙ
ſpiritualis homo iudicat oīa que ad ſalu-
tem ſuā ꝑtinent ſufficiēter iudicio exami-
nationis. Nec eſt ɔ̄triuꝫ ei qḋ dixit apl's.
Sꝫ neqꝫ meip̄m iudico. i. nō me diffinio eē

bonum: etiã ſi nõ habeã conſcientiã ma⸗
li. Poteſt tamẽ homo habere certitudinẽ
cõfidẽtie de futuris: ⁊ ſi nõ certitudinẽ iu
dicij. iuxta illud. j. Joan. iij. Si cor noſtrũ
nõ reprehẽderit nos: fidutiã habemus ad
deum ꝙ quicqd petierimꝰ accipiemꝰ. Uel
poſſet ſic formari iſta quarta ratio: q₃ nul⸗
lus niſi literatꝰ ⁊ doctus in eo qđ vult iudi
care non debet ſe de iudicio intromittere.
Unde ⁊ quidã papa ſcripſit Roberto Frã
corum regi ꝙ rex ſine lit[illegible] eſt aſinus co⸗
ronatus: ſed nos nõ ſumus literati in lite⸗
ris cordiũ alienorũ. Inde eſt ꝙ dicit Pau⸗
lus. Sed neq₃ meipſum iudico: etiã in lite
ris cordis mei indoctꝰ: quare de aliorũ fa⸗
ctis nõ habeo iudicare. Quinta ratio ſub⸗
ditur cum dicit. Qui autẽ me iudicat: dñs
eſt. Que ſic formari põt. Ille iudicare non
debet qui auctoritatẽ iudicãdi non habet:
ſed non habes auctoritatẽ iudicãdi de pro
ximo: igit de ipſo iudicare nõ debes. Mi⸗
nor ꝓbatur: q₃ hoc ſolius dei eſt. Un̄ apo⸗
ſtolus q̄ me iudicat dñs eſt: ergo vſurpas
eius officiũ. Scđo quia ſcribit Joã. v. Pa
ter non iudicat quẽquã. ſ. ſeorſum a filio:
ſed omne iudiciũ dedit filio. Si ergo pater
non vſurpat ſibi ſoli iudiciũ: a fortiori nec
tu debes. Tertio quia vult dñs vt quilibet
proximus ſe opponat pro ꝓximo ſuo iudi
cio dei: vt patet de Moyſe Exo. xxxij. ſe op
ponente pro pplo quẽ dñs volebat delere.
Ezech. xxij. Queſiui de eis virum qui ſe in⸗
terponeret ſepẽ: ⁊ ſtaret oppoſitus contra
me ⁊ non inueni. Uult em̄ dñs vt per pre⸗
ces ⁊ ſuffragia tua ſubleuet frater tuus cõ
tra iudiciũ dñi: ⁊ tñ tu preuenis eius iudi⸗
cium. Un̄ cum quidã frater grauiter infir
matus putaret obijſſe: quidã fratres aſtã
tes ceperũt de eo male iudicare: mala eius
opa recitãdo: q̄ ex ectaſi ſubito rediẽs ait.
Parcat vobis deꝰ fratres. Ego iudicio dei
aſſiſtẽs non ſolũ demones habui accuſato
R. res: ſed ⁊ vos. Quarto: q₃ iudiciũ dei verax
Iudi⸗ eſt: iudiciũ hoīs mẽdax. Roma. iij. Deus ve
ciū hu rax: oīs autẽ hõ mẽdax. Et ratio eſt: q₃ res
manũ. non põt ꝑfecte cognoſci niſi nude ⁊ imme
Quare diate tangat. Ideo Geñ. xxviij. Iſaac vo⸗
iudiciũ lens tãgere filiũ ſuum ⁊ cognoſcere dixit.
hoīs ẽ Accede huc fili mi vt tangã te. Quia tñ nõ
fallax ⁊ tetigit eũ nude ⁊ ĩmediate ſ₃ mediãte pel⸗
mẽdax. le piloſa qua erat inuolutꝰ: non cognouit
eum. Judiciũ autẽ mundi non accipit per
ſonas nude ⁊ immediate ſed mediãte exte

riori habitu vel affinitate vel cognationẽ.
Ideo frequẽter a mũdo iudicat magnus:
qui apud deũ eſt paruꝰ. Cũ ei ſm Aug. in
ſpũalibꝰ idẽ ſit magnũ ⁊ bonũ: qlibet apõ
deũ tam magnꝰ eſt ꝙ̄ bonus. Nudus enim
ſibi apparet qlibet: non autẽ mundo: ideo
fallax eſt iudiciũ eius / nõ dei. Hieronymꝰ
ad Pãmachiũ. Non eque inimici audiũt ⁊
amici. Qui inimicꝰ eſt: etiã nodũ in ſcirpo
querit: amicus quoq₃ praua recta iudicat.
Scribũt ſeculi litere: amantiũ ceca eſſe iu⸗
dicia. Hec Hiero. Quinto: quia ſic iudicans
L do deo facis iniuriã: cũ a ſeruo priꝰ proce
Iudi⸗ dit ſentẽtia ꝙ̄ a dño. Et adhuc qđ peſſimũ
ciũ hu eſt ſumunt hoĩes auctoritatẽ iudicandi de
manũ. ſuis ſuperioribꝰ: ita vt in quolibet cõuiuio
Nõ de dentibus lacerẽtur. Sed talibus male cõ⸗
bẽt ſub tinget. Chain inebriati patris pudẽda de
diti de riſit: ⁊ maledictionẽ pro ſe ⁊ ſua poſterita⸗
ſuis ſu te retulit: quãtomagis de patre ſpirituali?
periori Maria contra Moyſen locuta: lepra per⸗
bus iu cuſſa eſt. Exodi. xxij. Dijs non detrahes: et
dicare. principi populi tui nõ maledices. Hoc diſ⸗
putat Gregoriꝰ vigeſimoquinto moraliũ.
Magna (inquiẽs) cautela ſubditis cauen
dum eſt: ne ſuperiorꝝ vitam iudicare preſu
mant. Habẽt em̄ illi iudicẽ ſuum deũ: qui
per magiſtros vitam iudicat plebiũ: per ſe
metipſum facta examinat magiſtrorũ: ꝙ̄⸗
uis ⁊ ſubditi quos modo magiſtri diſcute⸗
re vel negligũt vel non poſſunt: eius iudi⸗
cio reſeruent. Nam p̄latos a ſe ſolo iudicã
dos innuit: cum cathedras vendentiũ colũ
bas ſua manu euertit. Si aũt rectores ma
li ſint: ſubditi ſeipſos ⁊ nõ illos tantũ accu
ſent: q₃ eorũ culpa eſt ꝙ talibꝰ ſubijciũtur:
Dabo (inquit dñs) eis regẽ in furore meo.
Itẽ ⁊ regnare facit hypocritã ꝓpter pec⸗
cata populi. Un̄ in ſcripturis de ſolis pre⸗
latis legitur vita põderata ⁊ diuine ſentẽ
tie ꝑ ꝓphetas vt cõmuniꝰ ad reges ⁊ prin
cipes referuntur. Hec Grego. Sexta ratio
tangit ibi: quouſq₃ veniat dñs qui illumi⸗
nabit abſcõdita tenebrarũ ⁊ manifeſtabit
conſilia cordiũ. Quia temerariũ eſt de ali⸗
quo iudicare quouſq₃ merita cauſe cogno
ſcantur: ſed nunc nõ eſt poſſibile cognoſce
re determinate q̄ ſunt boni vel q̄ mali: quo
aduſq₃ veniat dñs qui reuelabit cogitatio
nes cordiũ: igitur nunc temerariũ eſt iudi⸗
care. Eſt eni₃ hoc ſignum venenoſi cordis.
Geñ. xlix. Fiat dan qui interpretat iudiciũ
quod fugiendũ eſt ſicut coluber in via cõ⸗

muni ſeculariũ: et ſicut ceraſtes in ſemita
religionis: quia in neutro debẽt talia fieri
iudicia: quoaduſq₃ veniat dñs qui illumi
nabit abſcondita tenebrarum.
¶ Eadem dominica Tertia aduentus. Ser
mo. iij. et in ordine. xxv. per thema.

A Reuer⸗ti. Mul⸗ta indu⸗cere de⸗bẽt pec⸗catores vt reuer⸗tatur ad dñm.

Eniet dñs qui il⸗
luminabit abſcondita tene⸗
brarũ: ⁊ manifeſtabit cõſilia
cordiũ. j. Cor. iiij. Qui reces⸗
ſit a deo ſalutari ſuo: multũ
debet deſiderare vt ad eum reuertat ⁊ ve⸗
niat: ad cuiꝰ deſideriũ augendũ multa va
lere poſſunt. Primũ vt cogitet quem reli⸗
quit. Siquidẽ patrẽ ſuum negauit: ⁊ reli⸗
quit liberatorẽ ſuum. Deut. xxxij. Deũ q̄ te
genuit dereliquiſti. Naturalis eſt amor fi⸗
lij in patrẽ: ⁊ naturalis dolor de eiꝰ offen⸗
ſa: ⁊ maxime de offenſa patris celeſtis. Au
guſtinus. Amãdus eſt genitor: ſed prepo⸗
nendus eſt creator. Magnũ eſt opprobriũ
negare dñm ſuũ: maxime a quo oīa bona
ſua quis obtinet: ⁊ a quo victũ habet ⁊ ve
ſtimentũ. Diabolus autẽ non habet feſtu⸗
cam quã poſſit homini dare: ſed dñi eſt ter
ra ⁊ plenitudo eius. Ideo Joſue. xxiiij. Ab
ſit a nobis hoc ſcelus vt recedamꝰ a dño.
Multũ dolere debet: qui ſe receſſiſſe videt
ab eo qui morte propria eum a morte eter
na liberauit. Eccli. xxix. Ingratꝰ ſenſu dere
liquit liberantẽ ſe. Scđo vt cogitet cauſa₃
quare dereliquit eum. Hiere. ij. Quid inue
nerunt in me patres veſtri iniqtatis: quia
elongauerũt ſe a me et ambulauerũt poſt
vanitatẽ et vani facti ſunt? Propter enim
ſtercus ⁊ viliſſimũ peccati fimũ dereliquit
aurũ. Tertio cogitet quid cũ eo reliquerit:
quia omne bonũ. Oſee. viij. Proiecit Iſrael
omne bonũ. Unde Luce. x. Ille q̄ incidit in
latrones ſpoliatus eſt: ⁊ filius ꝓdigus bo
na ſua diſſipauit. Perdiderũt em̄ omne de
lectabile ⁊ honeſtũ bonũ. Hiere. ij. Me de
reliquerũt fontẽ aque viue: ⁊ foderũt ſibi
ciſternas. i. creaturas in quibus delectati
ſunt: nec tñ in eis inuenit perſeuerãs iocũ
ditas: ⁊ ideo ſubdit. diſſipatas que cõtine
re nõ valent aquas. Aqua em̄ voluptatis
eſt quaſi aqua corrupta ⁊ mortua q̄ inueni
tur in creaturis tamq̄ in ciſternis: ⁊ tñ ad
huc illa aqua voluptatis cito abſorbetur.
Quartũ vt cogitet cui adheſerit. Joan. vj.
dixit Petrus Jeſu. Dñe ad quẽ ibimꝰ niſi

ſupple ad te: ⁊ tñ diabolo adheret. Grego
rius. Stultũ eſt ſeruire diabolo offenſo: q̄
nullo placat obſequio. Bernar in perſona
dñi. Quid cauſe eſt ꝙ ĩimico meo veſtroq₃
potiꝰ ſeruire vultis q₃ mihi? Quintũ eſt vt
cogitet quid diabolo adherẽdo inuenit: q₃
omnẽ miſeriã. Oſee. vij. Ue eis qui receſſe⸗
runt a me. Non eſt ſine miſeria quẽ vermis
conſciẽtie mordet: qui in ſpinis vitiorũ ia⸗
cet: qui cõtinue ſuper ſe onus diaboli ha⸗
bet. Eſa. iij. Di[illegible] iuſto qm̄ bene: ⁊ per cõ⸗
ſequẽs iniuſto ſemp eſt male. Hiere. xvij.
dñe oẽs qui te derelinquũt / cõfundẽtur.
Sextũ eſt vt cogitet ꝙ niſi adueniat deus
non recedet diabolus. pſ. Ad nihilũ dedu
ctus eſt in cõſpectu eius malignꝰ. Nec em̄
ſimul eſſe poſſunt. Eſaie. xxviij. Coanguſta
tum eſt ſtratũ eius: ita vt alter decidat: et
palliũ eius breue vtrũq₃ operire non põt.
Cor em̄ hoīs ita arctũ eſt: vt nõ niſi alterũ
ſc₃ vel deũ vel diabolũ capere poſſit. Reci
piamus igitur intra cor noſtrũ dñm: ſicut
et Maria in cor ⁊ in vterũ: ad quã recurrẽ
tes dicamus Aue. ¶ In hoc ſermone prio
videbit quid in primo aduentu ſuo in car⸗
nem reuelauerit dñs. Scđo que ⁊ quanta
reuelabit in ſcđo aduẽtu: ſc₃ ad iudicium.
¶ Pro primi expeditiõe nota ꝙ dñs ĩ pri⸗
mo ſuo aduẽtu ſeptẽ reuelauit priꝰ abſcõ⸗
dita. Primũ eſt abſcõdita erat ſui conſilij
ꝓfunditas ſuper ſalute generis humani.
Eſa. xix. Ubi nunc ſunt ſapiẽtes tui annũ⸗
tient tibi ⁊ indicẽt qđ cogitauerit dñs ſup
Egyptũ. i. ſup humanũ genus. Sed illud
abſcõditũ reuelauit nobis in ſua incarna⸗
tione. Primo ipſum ꝑ facti euidentiã ꝓpa
lando. Irritabat em̄ dñ₃ per ſuos errores
et idololatriã genus humanũ: ⁊ ex aduer⸗
ſo deus irritatꝰ nunc diluuiũ / nũc gladios
ſuos vibrabat cõtra ipſum. Et ſicut dicitur
Job. ix. Non erat q̄ arguere poſſet vtrũq₃
⁊ ponere manũ in ambobꝰ: donec ipſe dñs
cogitaret de pace dicẽs ꝑ Hieremiã. Hier.
xxix. Ego cogito cogitatiões pacis ⁊ nõ af
flictionis: faciẽſq₃ nuptias filio ſuo copu⸗
lauit naturã humanã cum diuina: vt eſſet
ipſe deus ⁊ homo: ⁊ in eo cõpromittere vo
lens de pace dixit qđ in pſ. Ponã in ſalu⸗
tari. Cui cõcordãs humana natura ait. Fi
ducialiter agã in eo: et ſic dñs manũ miſit
in ambobꝰ: ⁊ hoc neceſſariũ erat. Nam tri
pliciter hõ degradatꝰ erat ꝓpter preuari⸗
cationis ſue culpã. Primo a gloria incor⸗

Universidad de Deusto
Biblioteca

B Reme/dium. Mia. Triplex reme/diū at/tulit do/minus contra triplex damnū peccati ade.

ruptionis factus mortalis: cui dictū erat/
quacūqꝫ hora comederis ⁊c̄. Scđo a pre/
rogatiua dignitatis: qñ detractus ab illa
ſublimitate ſimilitudinis dei cecidit in ſi/
militudinē iumēti: qñ homo cū in honore
eſſet nō intellexit: ſed cōparatus eſt iumen
tis ⁊c̄. Tertio cecidit ab abūdantia pleni/
tudinis: qñ de loco voluptatis in quo erat
poſitꝰ eiectus eſt in terrā laboris ⁊ vallē la
chrymarū: euacuatꝰ ab illa abūdantia bo/
norum: qñ dictū eſt ei. Maledicta terra in
opere tuo: in laboribꝰ comedes ex eo. Sed
noluit dñs in ira cōtinere mias ſuas: quia
ſm diuitias bonitatis ſue reſtaurauit vni
uerſa. iuxta em̄ illud triplex dānū: accepit
homo a deo triplex ꝓmiſſum. Primo pro/
miſſuꝫ recupande imortalitatis. Eſa.xxvj.
Uiuēt mortui: interfectiqꝫ mei reſurgent.
Scđo promiſſum recuperāde dignitatis.
Eſa.lvj. Dabo eis in domo mea ⁊ in muris
meis locum: ⁊ nomē melius a filijs ⁊ filia/
bus ⁊c̄. Tertio ꝓmiſſum recupande beati/
tudinis. Eſa.lxiiij. Oculus nonvidit abſqꝫ
te deus q̄ preparaſti diligētibus te. Et hec
tria tāgunt̄. Eſa.xj. Ecce vgo cōcipiet ⁊ pa
riet filiū. In matre dei habemꝰ ſignū ⁊ ar/
ras incorruptiōis: cū Maria vgo incorru
pta cōcepit ⁊ permāſit: ⁊ ſubdit̄. Et voca/
bitur nomen eius Emanuel qđ eſt nobiſcū
deus: itelligitur ipſa dei dignitas nobiſcū
permanere. Et tertiū cōpletū habet̄ in pro
le cum dicit̄. Butyrū ⁊ mel comedet: vbi de
electione bonorū ad beatitudinē loquitur
propheta. Qñ deus butyrū humanitatis:
qđ eſt p̄cioſiſſimū in lacte: ſic precioſiſſimā
inter ceteras humanitatē aſſumens: etiā
mel diuinitatis ſibi incorporauit: qm̄ mel
ſurſum deſcēdit vt in ea hūanitate deitas
ipſa ſciat reprobare malos ⁊ eligere bonos
ad eternā hereditatē. Scđo hoc idē reue/
lauit per apl'os ſuos apertiꝰ hoc manifeſtā
do. Hoc em̄ eſt illud abſcōditū de quo apo
ſtolus. Ephe.iiij. Mihi autē ſanctorū mi/
nimo data eſt gratia hec. Et ſequit̄ que ſit
diſpēſatio ſacramēti abſcōditi a ſeculis in
deo. Et Col.j. Myſteriū qđ abſcōditū fuit
a ſeculis ⁊ generationibꝰ: nunc autē mani
feſtū eſt ſanctis eius. Et Roma.vlt. Potēs
eſt vos cōfirmare iuxta euangeliū meū et
predicationē Ieſu chriſti ſm reuelationeꝫ
myſterij tēporibꝰ eternis taciti: qđ nūc pa
tefactū eſt. ¶ Secundū abſcōditū a nobis
erat ſue viſionis iocūditas. Peccata enim

butyrum et mel.

C Petrū.

noſtra fecerāt murū inter nos ⁊ deum no/
ſtrū. iuxta illud Eſa.xlix. Iniqtates noſtre
diuiſerūt inter nos ⁊ deū. Abſcōderūt em̄
faciē eius a nobis. iuxta ſententiā quā de/
dit Dauid Abſalō. Reuertat̄ in domū ſuā:
et faciē meā nō videat. ij. Regū.xiiij. Unde
et Moyſi dixit. Exo.xxxiij. Poſteriora mea
videbis: faciē autē meā videre nō poteris.
Multi em̄ reges ⁊ prophete. vt ait ſalua/
tor. Luce.x. voluerūt videre que vos vide/
tis: ⁊ non viderunt. Sed in natiuitate ſua
nobis reuelauit illam faciē ſuam nube car
nis tectā vt oculis noſtris illaꝫ contēpera
ret: de qua reuelatiōe. Exodi.ij. Uidens ſcꝫ
deus pater eum.i. filiū ſuum elegantē: qꝛ
ipſe eſt ſplēdor glie ⁊ figura ſubſtātie eiꝰ:
abſcōdit eum tribꝰ mēſibus.i. tribus tēpo
ribus: ſcꝫ tēpore nature inſtitute: tpe legis
nature poſt peccatū: ⁊ tēpore legis ſcripte.
Sed cū iam celare nō poſſet propter gene
ris humani neceſſitatē: ſumpſit fiſcellā ſcir
peam.i. virginē Mariā elegit ⁊ liniuit eam
bitumine charitatis interiꝰ: ⁊ pice caſtita/
tis in corpore exteriꝰ: poſuitqꝫ intus infan
tulū ⁊ expoſuit eum huiꝰ mundi tribulatio
nibus et penis ſed nō culpis. Iſte em̄ ſunt
ripe huiꝰ maris magni ſcꝫ mundi: culpa vi
delicet ⁊ pena: et ipſum manifeſtauit filie
Pharaonis.i. eccleſie. Et hic eſt mirabilis
modus manifeſtādi: qꝛ abſcōdendo ſe ma
nifeſtauit. Propter qđ dicebat propheta.
Eſa.xliiij. Uere tu es deus abſcōditꝰ deus
Iſrael: id eſt vere tu es deus q̄ te abſcōden
do in carne teipſum feciſti viſibilē. Iſtius
autē abſcōditi illuminationē deſiderabat
Pſal. cum diceret. Deus miſereat̄ noſtri et
benedicat nobis: illuminet vultū ſuum ſup
nos. Et iterū. Oſtēde nobis faciē tuam ⁊c̄.
Si ergo voluerimꝰ ipſam beatiſſimā faciē
nunc abſconditā videre: oſtēdamꝰ ei primū
faciē cōſcientie noſtre. vult em̄ eam primū
videre. iuxta illud Canti.ij. Oſtēde mihi fa
ciem tuā. Facies em̄ tua decora tūc primū
cū oſtēderis eam. Puero lachrymāti oſten
dit nutrix faciē ſuam. Lachrymabit̄ puer
Ieſus in die natiuitatis ſue: ſicut ſolent in
fantes recēter nati: nec poterit melius pa/
cari q̄ illo die: oſtēdendo ſibi faciē cōſcien/
tie noſtre mundatā. ¶ Tertiū abſconditū
erat ſcripturarū veritas ſub nubilo ſcꝫ fi/
gura. Omnia em̄ in figura cōtingebant il/
lis. j. Cor.x. Sed iſtud abſconditū reuela/
uit. Primo in figurarū adimpletione. Gra

Peccata cīnt diuiſionē iter nos et deū.

D Manifeſtare. Deus ſe manifeſtauit abſcondendo ſe.

tia enim ⁊ veritas per Ieſum chriſtū facta
eſt: id eſt reuelata. Ioā.j. Ille enim fuit cla
uis Dauid: qui aperit ⁊ nemo claudit. Ape
rit ſiquideꝫ librū ſacre ſcripture q̄ clauſus
et ſignatus erat: qui Eſa.xxix. datus eſt po
pulo Iudeorū ſcienti literas: nec potuit le
gere: quia ſignatꝰ erat ei. Sed poſtmodū
populo gentili neſciēti literas datus eſt: ⁊
illi aperuit ſenſum vt intelligeret ſcriptu/
ras. Scđo p ſuam p̄dicationē. Iob.xxviij.
Profunda fluuiorū ſcrutatus eſt: ⁊ abſcō/
dita produxit in lucem. Matth.xiij. Ape/
riam in parabolis os meum: eructabo ab/
ſcondita a cōſtitutione mundi. Eccli.xxiiij.
Doctrinā quaſi ante lucanū illumino om̄i
bus. Ante lucanū: id eſt ante aurorā: quia
dum adhuc tenebre errorū erant ſuper ter
ram: effudit doctrinā in abūdātia. Tertio
per predicationē apoſtolorū ⁊ ſanctorū do
ctorum ſubſequentiū. Sicut em̄ in cande/
labro templi erant infuſoria/extinctoria/⁊
emūctoria. vt dicit̄ Exo.xxv. Et Zacha.iiij.
Sic in ſacra ſcriptura voluit dñs eſſe infu
ſores.i. expoſitores doctos: quia qui nata/
re neſcit: non debet appropinquare paſſui
profundo. Sic indoctus in ſcripturis non
debet ſcripture paſſus difficiles enodare:
ne forte inuoluat̄ ꝓfunditate ſermōis. vñ
et Moyſi adhuc indocto in diuinis agen/
dis dum voluit accedere ad videndū viſio
nem magnā dictum eſt: ne appropies huc.
Qui vo docti ſunt/ad exponēdū eam apti
ſunt. Inde Grego. ſuper illud Iob. Habet
argentū venarū ſuarum principia. Qui no
runt eruere de minerijs: vbi vena diues ar
riſerit: plus impēdunt operis ⁊ laboris: ⁊
dum ꝓfundius occulta rimātur: copioſio/
ri redundantia metalli materia miniſtrat̄:
vt tandē palam appareat qđ prius in ab/
ditis fodicine latebat. Sic quāto ſcriptu/
ra copioſior inuenit̄: tāto intellectꝰ docto/
rum inſudat ad inueniendū. Scđo voluit
eſſe extinctoria. Extinctores enim fuerunt
mallei hereticorū: qui extinxerūt doctrinā
eorū: vt Hilarius/Auguſtinꝰ: ⁊ ſic de alijs.
Iſti erant ſagittarij quorum ſagitte acute
tranſibant in corda inimicorū regis. Dire/
cte enim ſagittas emittebant in doctrinā
inimicorū dei. Inſuper ⁊ valide: quia ali/
ter emittende ſunt ſagitte cōtra armatos
aliter contra nudos. Armati erant hereti/
ci ratiōibus ⁊ auctoritatibus: nudi vo erāt
populi gētiles ⁊ alij populares. Tertio vo

E Scri/ptura ſacra. Solido cti dnt ſe intro mittere de ſcri/ptura ſacra exponenda.

luit eſſe ibidem emūctoria. Hi ſunt predi/
catores verbi qui ſciunt emūgere ⁊ ſepara
re precioſa ⁊ difficilia a minoribꝰ ⁊ minus
precioſis: vt maioribus maiora: minoribꝰ
minora predicēt. Eſt em̄ liber ſacre ſcriptu
re ſcriptus intus ⁊ foris. Apoca.v. Intus
quantū ad ſenſum ſpiritualē: foris quātū
ad literalē: dum maiores ſpirituali: mino/
res ſimplici predicator paſcit hiſtoria. pſ̄.
Montes excelſi ceruis.i. ſpiritualis intel/
ligentia refugium eſt perfectis ⁊ ꝓuectis: petra.
tra.i. ſimplex hiſtoria refugiū eſt erinatijs
in qua ſimplices requieſcūt. Uel p̄dicator
qui habet ſeparare ea q̄ ſunt ſcripture quo
ad mores: et q̄ ſunt ad ſpeculationē fidei
apta. ¶ Quartū abſconditū erat vie venē
di ad celum cōpendioſitas. Quot em̄ circū
itus fecerunt filij Iſrael priuſq̄ intrarent
terrā promiſſionis: vt patet vbiqꝫ in Exo/
do ⁊ libro Nūerorū: vt de ipſis bene dicat
pſ̄. Errauerānt in ſolitudine in inaquoſo:
viam ciuitatis habitaculi non inuenerūt:
de quo abſcōdito dicit̄ Iob.iij. Uiro cuiꝰ
abſcōdita eſt via: ⁊ circūdedit eum deus te
nebris. Sed iſtud abſconditū reuelauit no
bis in ſua cōuerſatiōe. Tunc em̄ exemplū
dedit nobis: vt quēadmodū ipſe fecit: ita ⁊
nos faciamus. De cuius abſcōditi illumi/
natione dicit̄ Luce.j. Uiſitauit nos oriens
ex alto: illuminare his q̄ in tenebris ſedēt.
Pſal. Uniuerſe vie dñi mia ⁊ veritas. Bre/
uis eſt via mīe: breuior via veritatis ⁊ iu/
ſtitie. Breuis via per penitentiā per quā
conſequimur mīam: ſed multo breuior per
baptiſmū: quādo innocētie vite ⁊ veritati
iuſtitie reſtitutus/ſtatim euolat ad celum.
¶ Quintū abſcōditū erat ipſius ad hoīeꝫ
mia ⁊ charitas. De hoc querebatur qui di
cebat. Ubi ſunt mīe tue antique dñe: ⁊ qui
dicebat. Dñe in celo mia tua: ⁊ vitas tua:
id eſt ſeueritas iuſtitie vſqꝫ ad nubes.i. pec
catores. Nubes em̄ fumi ſunt valde volu/
biles. Sic peccatores ſunt fumi ad oē ma/
lum vertibiles. Pſal. Sicut deficit fumus
deficient. Sed iſtud abſconditū reuelauit:
primo in ſua incarnatiōe: quando ſibi ho/
minē inſeparabiliter vniuit. Dilectio eniꝫ
dicitur quaſi duo ligans amentē ſcilꝫ cum
amato. Sic amor deum ſic vniuit homini
vt nūq̄ ſeparetur ab eo. Ut enim diligere
tur magnꝰ Alexāder a Perſis: poſtq̄ ſub
iecit eos vi armorū: habitu eorū ſe veſtiuit
vt eorū amorē ⁊ obediētiā et corda ſibi at/

F Scri/ptura ſacra. Predi/cator. Predi/catores ſūt emū/ctoria ſcriptu re ſacre

Universidad de Deusto
Biblioteca

traheret. Sic fecit deus nobis. Secūdo in
ſua paſſione: qm̄ nō fuit qui ſe abſcōderet
a calore eius. j. Jo. iiij. Apparuit charitas
dei in nobis: qm̄ miſit filiū ſuū vt viuam⁹
per eū. Jo. xv. Maiorem hac dilectionem
nemo habet ⁊c. Inde dicit ī pš. Nō abſcō
di miam tuā ⁊ veritatē tuā a cōſilio mul-
to: qm̄ in conſilium iudeoꝝ in ſua paſſione
euocatus eſt. ¶ Sextū abſconditū erat in
limbo hūani generis captiuitas. Eſa. xlij.
In domibus carceris a[b]ſcōditi ſunt: facti
ſunt in rapinā: nō eſt qui eruat in direptio
nem: nō eſt qui dicat redde. Iſtud abſcon-
ditū reuelauit ad limbum deſcendendo: ⁊
ſanctos patres educendo. Eſaie. ix. Popu
lus gentiū qui ambulabat in tenebris ⁊c.
Eccli. xxiiij. Penetrabo inferiores partes
terre: ⁊ illuminabo oēs ſperantes in dn̄o.
¶ Septimū abſconditū erat vite eterne io
cūditas. Mat. xiij. Simile eſt regnum celoꝝ
theſauro abſcondito in agro: qđ abſcondi
tum manifeſtauit in reſurrectione: ⁊ etiaʒ
in tranſfiguratione. Unde dicebat Joan-
nes qui trāſfigurationi interfuit. Annun
tiamus vobis vitā eternā que erat apud
patrem: ⁊ apparuit nobis. j. Joā. j. Cuius
abſcōditi illuminationē deſiderabat Pau
lus Epheſijs q̄ dicebat Ephe. j. Pater glo
rie det vobis ſpm̄ ſapientie ⁊ illuminatio-
nis in agnitionem ei⁹: ⁊ illuminatos ocu-
los cordis veſtri: vt ſciatis q̄ ſit ſpes voca-
tionis eius: ⁊ que diuitie glorie heredita-
tis eius in ſanctis. Hec ſeptem abſcondita
reuelauit dn̄s in primo aduentu: non qui-
buſcūq̃: ſed tm̄ humilib⁹. Quod habetur
Mat. xj. Cōfiteor tibi pater dn̄e celi ⁊ ter
re: qui abſcōdiſti hec a ſapientib⁹ ⁊ prudē
tibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis. ¶ Secundo
in ſecundo aduentu: ſcʒ ad iudiciū ſeptem
reuelabit. Primo hoſtis aſtutiā ⁊ callidi-
tatem: q̄ modo eſt abſcondita. Job. xviij.
Abſcondita eſt in terra pedica ei⁹. Et pš.
Inſidiaṫ in abſcondito quaſi leo in ſpelū-
ca ſua. Eccleſ. vij. Fecit deus hoīem rectū
⁊ ipſe immiſcuit ſe infinitis queſtionibus
ꝓpter aſtutias hoſtis antiqui: que dicun-
tur queſtiōes: qr de eis in die iudicij opor
tebit reſpondere. Eccleſ. viij. Tēpus ⁊ re-
ſponſionem cor ſapientis intelligit. i. q̄d ⁊
quādo reſpondere debeat: ſcʒ in futuro iu
dicio. Cor vero ſtulti neutrū intelliget. Eſa.
iij. Uultus eoꝝ reſpōdebit eis: hoc eſt ip̄a
operū euidentia reſpōdebit. Sap. vj. Ipſe

B
Judiciū futurum.
Rūdere.
In iudicio futuro oportebit rū-
dere in iudici.

interrogabit opera mea. Optimus diſpu-
tator erit qui ibi laudabiliter reſpōdebit.
Seneca. Optimū oratoreʒ te reputo: ſi qđ
rectum eſt tibi ipſi ſuaſeris. Ue illis q̄ pre-
ſentiū bonoꝝ fallacijs paralogiʒanṫ: qr in
illa extrema diſputatione: eterne mortis
illatione cōcludenṫ. Ue illis qui tunc ar-
gumētis malitie ſue ⁊ increpatiōib⁹ auer-
ſionis ſue vel neſcient vel nō poterunt re-
ſpondere. Hiere. ij. Arguet te malitia tua:
⁊ auerſio tua increpabit te. Hi ſunt q̄ erro
res pro veritate: ⁊ falſa bona pro veris. i.
preſentia pro futuris: veritatem ⁊ q̄ veri-
tatis ſunt reijcientes: merito ſequitur eos
quaſi de falſis ⁊ incōuenientib⁹ receptis:
⁊ veris ⁊ cōuenientib⁹ negatis ignominia
⁊ opprobriū. Prouer. xxix. Uiro qui corri-
pientem ſe dura ceruice cōtemnit: repenti
nus ei ſuperueniet interit⁹. Prouer. xviij. Im
pius cum in ꝓfundū venerit pctōꝝ / contē
nit ⁊c. Et ibidem. Non recipit ſtultus ver-
ba prudētie. Et ideo cōtra tales dicit dn̄s
in pš. Loquar ꝓpoſitiones ab initio: qr a
beneficio creationis incipiet dicens. Quid
tibi debui facere ⁊ non feci? Bern̄. Propo-
net ei legem naturalem a principio: ⁊ le-
ges diuinas quas cōſequēter dedit. ⁊ hoc
pro maiore propoſitione: ⁊ aſſumet tranſ-
greſſiones pro minore: ⁊ exinde concludet
eternam damnationem. Hoc autem abſcō
ditum manifeſtabit in aperta ipſius con-
demnatione. ij. Theſſal. ij. Tunc reuelabi-
tur ille iniquus: quem dominus Jeſus in-
terficiet ſpiritu oris ſui: ⁊ deſtruet illuſtra
tione aduentus ſui. Tunc em̄ decipula ei⁹
que ſub folio delectationis nunc abſcon-
ditur / manifeſtabitur. Job. xviij. Abſcon
dita eſt in terra pedica eius: ⁊ decipula ei⁹
ſuper ſemitam. Sicut enim laqueus ſub
grano: ſic ſub delectatione venenū abſcon
dit: ⁊ maxime in via qua ambulamus. pš.
In via hac qua ambulabam: id eſt in quo
pronior eram ⁊c. Aucupes enim ſolent la-
queos ponere: vbi frequentant aues.
¶ Scđo reuelabit ſuā inuiſibileʒ ptāteʒ q̄
ſpecialiter fuit abſcondita in paſſione, iu-
xta illud Abac. iij. Cornua. i. brachia cru-
cis in manib⁹ eius ibi abſcōdita eſt fortitu
do ei⁹. Et Eſa. liij. Abſcōdit⁹ eſt vultus ei⁹
terribilis ſcʒ qr tunc apparuit humilis et
inutis: vn̄ nec reputauimus eū. Sed iſtud
abſconditū reuelabit in terribiliū ſignoꝝ
oſtenſione: quādo erūt ſigna in ſole: luna:

D
Diabolus.
Abſcōdere.
Diabolus nūc abſcondit decipulam ſub delectatione.

et ſtellis: qm̄ videbunt filium hoīs venien
tem in nubibus celi cum poteſtate magna
et maieſtate. Tunc em̄ ſicut ſerpētes de ca-
uernis ſuis eiecti huc ⁊ illuc quaſi ſtupefa
cti vagātur. Sic reprobi tunc de edibus ſe
pulcrorū eiecti: perterriti ⁊ ſtupefacti nul-
lum apud ſe conſiliū habebūt quo fugere
debeant a facie ire dei. Tunc em̄ (vt dicit
Guil. Pariſ.) euaneſcēt oīa regna mundi.
j. Coꝝ. xv. Deinde finis: cum tradiderit re
gnum deo ⁊ patri: ⁊ euacuauerit oēm prin
cipatum et poteſtatē: ſicut ſol in ortu ſuo
omniū ſtellarum lumina euaneſcere facit.
Eſa. ij. Exaltabiṫ deus ſolus in die illa: et
humiliabiṫ oīs altitudo viroꝝ. ¶ Tertio
reuelabit iuſtitie ſue equitatē: que fuit ab-
ſcondita in ſue mīe exhibitione vſq̃ ad tē
pus illud tēpus miſerēdi ⁊ annus benigni
tatis. Sed cū acceperit tēpus iuſtitie / ipſe
iuſtitias iudicabit. Sed iſtud abſconditū
reuelabit in iudicij ſui diſtrictiōe. Eſa. lvj.
Iuxta eſt ſal⁹ mea vt veniat: ⁊ iuſtitia mea
vt reueleṫ. Tunc em̄ reprobi diſtricte iudi-
cabūtur. pš. Ut lutū plateaꝝ delebo eos.
Sicut in aduētu principis lutum tolliṫ de
plateis ciuitatis: ⁊ proijciṫ in locū immun
dum: ſic in aduētu dei tolleṫ impij de me
dio iuſtoꝝ. Matth. xiij. Exibunt angeli et
ſeparabūt malos de medio iuſtoꝝ: ⁊ mit-
tent eos in caminū ignis. In primo aduen
tu armauit ſe armis mīe. pš. Apprehende
arma ⁊ ſcutū: et exurge ⁊c. In ſcđo armis
iuſtitie. Sap. vj. Accipiet armaturā zelus
eius: ⁊ armabit creaturā ad vltionē inimi-
corum: ⁊ pugnabit cōtra inſenſatos orbis
terrarum: immo ⁊ celeſtiū: quia Apoc. xix.
Exercitus qui in celo ſunt ſequebanṫ eum.
¶ Quarto reuelabit bonoꝝ merita ⁊ ſan
ctitatem in ipſoꝝ aperta remuneratione.
Tunc em̄ erit vnicuiq̃ laus a deo. Primo
quia nunc non apparēt merita bonoꝝ: qr
ea abſcōdunṫ per humilitatē. iuxta ꝯſiliū
dn̄i Matth. vj. Ora patrē tuum in abſcō-
dito. Ideo oportebit ea in iudicio per deū
cōmēdari. Iuxta illud Col. iij. Mortui em̄
eſtis: ⁊ vita vr̄a abſcōdita eſt cū chriſto in
deo. Cū autē apparuerit chriſt⁹ vita veſtra
tunc et vos apparebitis cū ipſo in gloria:
quā reuelabit ꝓpter opera abſcōdita: et q̄
abſcōdunt iuſti ab adulatorib⁹ ⁊ laudato-
ribus: ſicut ſemē in terra ne volucres celi. i.
adulatores illud cōſumāt: ſicut trutānus
primā eleemoſynā vt ſcđam accipiat / ſicut

J
Reuelare.
Quare dn̄s in iudicio reuelabit merita bonorum.

denariata a malis pagatorib⁹. Scđo hoc
faciet ad conſolandū bonos: q̄ nunc apud
mundū nullius ſunt pōderis: [qui] ſolū mū
dani ⁊ mundū diligētes. Abac. j. Impius
preualet aduerſus iuſtum. Apud vero deum
mali nullius ſunt ponderis: ſed ſunt ſicut
puluis quē proijcit vētus a facie terre. Et
ſicut puluis pre multitudine ⁊ vilitate nō
numeraṫ: ſic tales pro vilitate vite ⁊ multi
tudine inter ele[ct]os non numerabunṫ. vn̄
Nume j. Maſc[ul]i ⁊ fortes precipiūtur nu
merari: quia apud deum ſoli electi et eoꝝ
opera numerabūtur. j. Petri. j. Probatio
fidei veſtre multo p̄cioſior auro qđ p igne
ꝓbatur: inueniet in laudem ⁊ gloriā et ho
norem in tēpore retributionis. Hinc Pro-
uerb. vlti. Purpura ⁊ byſſus. i. ornat⁹ ope
rum bonoꝝ indumentū eius: ⁊ ideo ride-
bit. i. cōſolabiṫ a deo in die nouiſſimo. Si
enim iuxta pſal. laudaṫ peccator in deſide
rijs anime ſue / ⁊ hoc a mundo: quāto ma-
gis iuſtus a deo? Iuxta illud Prouer. vlti.
Laudēt eum in portis. i. in iudicio qđ ſole
bat fieri in porta / opera eius. Tertio lau-
dabit eos deus / magnificiēdo iuſtos qui
ꝓpter eū hic fuerūt oppreſſi. Pſal. Apud
te laus mea in eccleſia magna: ſcʒ in cōgre
gatione omniū iuſtoꝝ. Apud enim hoīes
laudari non eſt magnū. Immo vt dicit Au
guſtinus de verbis dn̄i. De cuius puritate
conſciētie ꝓcedit aliquid: tanto eſt lauda-
bilius: quāto laudes humanas minus de
ſiderat. Sed ſic viuere vt apud deū ſit laus
tua: hoc maximū eſt. Nam ſm̄ Ariſtote. j.
Rhetorice. intēdere debet q̄s apud quos
laus fiat: quia (vt dicit Socrates) non eſt
difficile Athenieſes inter Athenieſes lau
dari. Sic hominē ab hoīe laudari non eſt
difficile: quia ex leui occaſione ⁊ affectione
potius q̄ ratione mouentur hoīes ad ali-
quem laudandū. Sed apud deum ⁊ ange
los laudabilē eſſe eſt difficile: quia non cō
petit niſi virtuoſe. Uirtus autem eſt circa
difficile. ij. Ethicoꝝ. vnde Uegeti⁹. Sicut
nefas eſt non meruiſſe laudari: ſic crimen
eſt ſine meritis fuiſſe laudatū. Hinc ⁊ Am
broſius. Laudāti adulatio nocere poteſt:
⁊ laudatū elatio tentare. Lauda ergo poſt
periculū: predica ſecurum. Lauda nauigā
tis felicitatē: ſed cum venerit ad portum:
ſcʒ in nouiſſimo die. ¶ Quinto reuelabit re
proboꝝ malitiā in eorum publica ⁊ aper-
ta reprehenſione: quādo dicet. Eſuriui: et

R
Laudari.
Ab homie laudari nō eſt magnū: ſʒ ſoluʒ a deo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non dediſtis mihi manducare ⁊c. Tunc hy
pocriſis/fraus/ ⁊ ſimulatio manifeſtabun
tur. Propt[er] qđ dicit̄ Eccli. j. Ne fueris hy
pocrita in ꝯſpectu hoīm. Et ſubdit cauſaꝫ.
Ne adducas anime tue in honoratione͂/et
reuelet deus abſcōſa tua: ⁊ in medio ſyna
goge elidat te. Tunc etiā turpitudo luxu
rioſorum reuelabit̄: ⁊ hoc dicebat Nathā.
ij. Regū. xij. Tu feciſti abſcondite: ego v͛o
faciam verbum iſtud in conſpectu omnis
Iſrael: de quo Eccli. xxiij. [H]is qui trāſgre
ditur lectum ſuum contēnens in aīam ſuā
et dicens: quis me videt quem vereor: deli
ctorum meorū non memorabit̄ altiſſimꝰ.
Et ſequit̄. Et non cognouit quia oculi dn̄i
multoplus lucidiores ſunt ſuper ſolem cir
cunſpiciētes oēs vias hoīm: ⁊ hominū cor
da intuentes in abſcōditas partes. Et ſub
ditur. Hic in plateis ciuitatis vindicabit̄:
et vbi non ſperauit cōprehēdetur: ⁊ erit de
decus oībus eo ꝙ non intellexerūt timorē
dn̄i. Tunc oſtēdetur qđ modo latet in cor
dibus adulatorū: ⁊ reuelabit̄ odium. Pro
uerbiorū. xvj. Qui operit odium fraudulē
ter reuelabit̄ eius malitia in cōſilio. i. in iu
dicio. Tunc etiā reuelabūtur theſauri ab
ſconditi auarorū: vt erugo eorum ſit eis in
teſtimoniū ad eorū dānationē. Jacobi. ij.
Tūc apparebit ꝙ melior ē eleemoſyna ꝗ̄
theſauros auri cōdere. Tobie. xij. Et tunc
nihil proderunt theſauri impietatis. Pro
uerbiorū. x. Tunc vt dicit̄ Job. xx. Apertū
erit germen domus illius qđ creuit in ter
ra inculta. Tunc vt dicit̄ Sopho. j. In die
illa erit vox clamoris a porta piſcium: et
vlulatus a ſecūda. Prima eſt oculorū que
aperiūtur ad concupiſcendū. Scđa auriū
pro delectatiōe cantilenarū. In futuro cū
aperiētur libri/imago antiquorū ſcelerum
exhibebit̄ ante oculos reorum. Et tūc erit
clamor a prima porta: ſꝫ inutilis: ſicut cum
capta eſt ciuitas fit clamor populi capti:
ſed inutilis. Sed erit vlulatꝰ a ſecūda por
ta ſcꝫ aurium: quia tunc illicita que audie
runt ad memoriā ⁊ cōfuſionē reuelabunt̄.

Reuelari. Oīa tā bōa ꝗ̄ mala reuelabūtur ī vltimo iudicio.

¶ Sed queritur vtrum in die iudicij oīa
tam bona ꝗ̄ mala in libris omniū cōſcien
tiarum legētur? Et videt̄ ꝙ non: quia ma
la bonorū deleta ſunt per penitentiā: ⁊ cha
ritas operit multitudinē peccatorū. Et bo
na malorū deleta ſunt per culpam. Quod
autē deletum eſt in conſciētia iam non eſt
in ea ſcriptum: igitur in ea non legētur ta
lia. Secūdo: ſi reprehenſibile eſt in hoīe de
nudare amici ſecretum: cum deus ſit fide
lior amicus ꝗ̄ quicūꝗ homo: ſequitur ꝙ
non denudabit peccata amicorū: maxime
cum deus cōminetur in penam denudare
pudēda alicuius: in bonis autē aberit oīs
pena. Tertio: tunc malis eſſet ſolatiū: ſi le
gerent mala bonorū. Solatium eñ ⁊ excu
ſatio eſt alicui cum videt multos ſe ſocios
habere in ſcelere. In oppoſitū eſt Auguſti
nus. xx. de ciuitate dei dicens. Vis diuina
aderit qua fiet vt omnia ad memoriā reuo
centur. Et Grego. Unius mentē ab alterꝰ
oculis corpulentia non abſcōdet. ¶ Pro re
ſpōſione ſit prima veritas. Omnia tam bo
na ꝗ̄ mala legētur in conſciētijs tam bo
norum ꝗ̄ malorū: quia ſm Apſtm Roma.
ij. Erunt cogitationes accuſantes ⁊ defen
dētes in qua iudicabit dn̄s occulta cordiū.
male quidē accuſantes: bone v͛o defenden
tes: ⁊ ſic bone et male patebūt. Et hoc fiet
vt dicit Bonauē. iiij. diſtin. xlj. ad oſtenſio
nem diuine iuſtitie ſm ſtatum illum/ ⁊ mi
ſericordie ſm ſtatum preteritū: quia pro
pter oſtenſionē iuſtitie in retribuendo me
morabūtur bonorū ⁊ malorū in quibus fi
naliter permanſerunt: quia hec ſola digna
ſunt retributiōe. Sed propter oſtenſionē
mīe de preterito memorabūtur tunc mala
bonorū a q̄bus ſunt miſericorditer liberati:
⁊ bona malorū q̄ in eis miſericorditer ope
ratus eſt deus: qui ſolem ſuum facit oriri
ſuper bonos ⁊ malos. Tunc eñ virtus di
uina hoc demōſtrabit: ſicut lux differētias
colorū. j. Cor. iij. Opus vniuſcuiuſꝗ ma
nifeſtū erit: dies eñ dn̄i declarabit. ¶ Se
cunda veritas. Mala bonorū ⁊ bona ma
lorum deleta ſunt quantū ad penas ⁊ pre
mia: non quantū ad notā vel ſimilitudinē
impreſſam in aīa. Sicut patet in eo q̄ ami
ſit charitatē ⁊ recordatur ſe eam habuiſſe:
adhuc remanent in eo ſpecies charitatis.
Unde gloſ. ſuper illud Rom. ij. Cogitatio
num accuſantiū ⁊c. Sciendū ꝙ illa die co
gitationes accuſabūt aīam ⁊ defendēt: nō
ille q̄ tunc erunt/ ſed iſte que modo in no
bis ſunt: quarū note ⁊ ſignacula relinquū
tur in corde noſtro: velut viſcera que in oc
culto nunc ſunt poſita. Hinc quidā dicunt
ꝙ ſicut cicatrices corporales in martyribꝰ
remanent ad gloriā: ſic cicatrices ſpiritua
les in penitētibus: quia vicerunt culpam/
ſicut martyres penā. Et dato ꝙ ſimilitudo

illa deleat̄ qđ difficile eſt: tn̄ virtute diuina
reparabit̄ ad dei gloriā vindictā malorū ⁊
laudem bonorū. Si eñ debeāt ibi iuſtitia
dei quo ad premia et penas ſumme decla
rari: ſequit̄ ꝙ oīa merita ⁊ demerita ibi
ſumme debeāt manifeſtari. ¶ Tertia veri
tas. Tam videre mala bonorū ꝗ̄ etiā bona
eorum erit reprobis in penā: quia vidētes
mala bonorū per penitētiā deleta ſeipſos
arguēt de negligētia: ꝙ pro tēporali ⁊ mo
dica penitentia ſua deleuiſſent ſcelera: pro
quibꝰ eis remanet penitētia eterna: ⁊ vidē
tes bona bonorū ſeipſos condēnabunt ꝙ
non ſimilia fecerūt. Videbūt in alijs repro
bis mala ⁊ ſuū inde iudicabūt opprobriū:
quia in opprobriū ſunt propter ipſa. Vide
bunt bona bonorū: ⁊ exinde inuidebunt et
triſtabūtur de perditione eorū/ ⁊ ꝙ nō ſi
milia fecerūt. ¶ Quarta veritas. Reprobis
⁊ ſi cōplaceāt bona que fecerūt: qꝛ ſcient ſe
minus punitos ꝗ̄ ſi ea nō feciſſent: illa tn̄
cōplacētia nullum in eis poterit generare
gaudiū: qꝛ a pena ꝑfecte poſſeſſi erunt: et
quia ea ꝑdiderūt. vn̄ Boetiꝰ. Sūmū infor
tunij genus eſt fuiſſe felicē.

M
Judiciuꝫ futurum. Nō triſtabūt boni de malis q̄ fecerūt in iudicio.

¶ Quinta veri
tas. Nō triſtabūt̄ boni de malis q̄ fecerūt.
Primo qꝛ hoc diuina v͛tute fiet: que potēs
eſt in igne ſeparare lucē a caliditate. vt di
cit Baſiliꝰ ſup illud pſ. Vox dn̄i interciden
tis flāmā ignis. Sic a mali cogitatione ſe
parabit iuſtitiā. Scđo hoc erit propter di
gnitatē ſtatus. Sicut eñ angeli ſancti ⁊ ſi
nos amēt/ tn̄ propter mala noſtra non tri
ſtantur: eo ꝙ ſunt abſorpti a gloria: ſic ſan
cti de q̄bus pſ. Abſorpti ſunt: ſcꝫ a gloria
iuncti petre. i. chriſto. Tertio hoc fit ꝓpter
modū cōſiderandi illa mala: qꝛ nunꝗ̄ reco
gitabūt illa abſolute: ſed ſemꝑ in cōſidera
tione ad deum liberantē. Et hec cōſidera
tio nō generat triſtitiā ſed magis gaudiū:
ſicut letatur quis de euaſione periculi. hec
Bonauē. Grego. iiij. mora. verſus finem ex
ponēs illud pſ. Miās dn̄i in eternū canta
bo. Quō miās in eternū cantat ſi ſe miſerū
fuiſſe ignorat? Et ſi miſerie trāſacte nō me
minit: vn̄ largitati eiꝰ mīe laudes reddit?

N
Judiciuꝫ futurum. Nō erubeſcent boni de malis eorū reuelatꝭ ī iudicio.

¶ Sexta veritas. Nō erubeſcēt iuſti de eo
rum malis oībus reuelatis: qꝛ ſm Philo
ſophū. iiij. Ethicorū. erubeſcētia eſt timor
ingloriatiōis in expectatiōe iudicij hoīm.
Tunc autē in bonis nō cadet timor ille: qꝛ
perfecta charitas foras mittit timorē. Se
cūdo ex parte videntiū: qꝛ nullus ſcīus ibi
alium vituperabit aut ſpernet ſed potius
deū laudabit/ attēdens virtutē dei in tali
permāſiſſe. Exēplū in Magdalena cuius
peccata publice recitamꝰ: non tn̄ facimꝰ ei
cōtumeliā: qꝛ non recitamꝰ ad eius igno
miniā ſed ad laudē dei et ſuā. Nec ipſa de
hoc erubeſcit: qꝛ nec de ipſa cogitamꝰ tāꝗ̄
de meretrice: ſed tamꝗ̄ de nobiliſſima dn̄a
a multis malis erepta. Ad hoc etiā eſt exē
plum de bono cōfeſſore ⁊ de penitēte: quia
bonus cōfeſſor [fre]qūētius diligit eū qui cla
rius veriꝰ ⁊ fideliꝰ ſua pctā ⁊ ignominias
detegit: maxime dum attēdit peccata peni
tentis diſſolui per mīam dei: ⁊ hoc ibi mul
tomagis apparebit quādo oēs cogitatio
nes erunt ordinatiſſime. Tertio qꝛ cum ho
mo oīa ſua ſecreta ſine verecūdia cōmuni
cet amico: ⁊ ibi oēs iuſti erimꝰ amiciſſimi:
quādo vnus alium ſicut ſe diliget: quomo
do vnꝰ de alio erubeſceret. Immo ſicut di
cit Anſel. ſicut homo tūc gratias aget pro
ſe deo qꝛ liberatꝰ a periculo peccatorū ſuo
rum: ſic ⁊ ſocius eius pro illo grās reddet.
¶ Sexto reuelabit reprobis gehēnalis pe
ne acerbitatē ipſorum punitiōe que modo
eſt abſcondita ab eis. Luce. xix. Si cogno
uiſſes ⁊ tu: et quidē in hac die tua que ad
pacem tibi: nunc autē abſcondita ſunt ab
oculis tuis: qꝛ venient dies in te ⁊c. Deut.
xxxij. Uua eorū vua fellis ⁊c. et ſequit̄. Nō
ne hec abſcōdita ſunt apud me et ſignata
in theſauris meis? Gloſ. interli. in futuro
iudicio reuelādo. Amos. v. Reuelabit̄ qua
ſi aqua iudiciū: ⁊ iuſtitia quaſi torrens for
tis. i. tanta erit abūdantia penarum ſicut
aque: et tantus impetus ſicut torrētis. In
pena eñ illa claudet̄ eis celum ne intrent:
ſecūdo infernus ne exeant: quando dicent
aperi nobis/ ⁊ dicet nō noui vos. ¶ Septi
mo reuelabit bonis ſingulariter ſue viſio
nis iocunditatē/ ⁊ premiorū eternitatem.
Tunc eñ Joſeph expulſis Egyptijs oſten
det ſe fratribꝰ precipiēs aſtātibꝰ. i. angelis
bonis vt oēs mali egrediant̄ foras: ⁊ nul
lus interſit agnitiōe mutue. vt dicit̄ Gen.
xlv. quādo dicet̄. Tollat̄ impius ne videat
gloriā dei. Tunc dicēt mali illud Eſa. xxvj.
Abſcōdiſti faciem tuam a nobis: ⁊ alliſiſti
nos in manu iniq̄tatis noſtre. Sed iſtam
faciē reuelabit bonis. Apoca. ij. Qui vice
rit dabo ei manna abſconditū: quod tunc
demōſtrabit quādo dn̄s ſeparabit agnos
ab hedis: quādo in torculari vinum ab aci

nis:⁊ oleum ab amurca ſeparabit̃: manē-
tibus ſub torculari aciuis ⁊ amurca:⁊ vi-
no ſolicite repoſito in dolijs.

¶ Eadē dn̄ica tertia aduentus Sermo
iiij. ⁊ in ordine. xxvj. factus Pariſius in
proceſſione rectoris.

A Cõſiliũ Viſus eſt de⁹ hoĩem feciſſe ⁊ repaſſe cũ cõſi-lio.

VEniet dn̄s q̃ illu-
minabit abſcondita tenebraꝝ
⁊ manifeſtabit cõſilia cordiũ.
j. Coꝝ.iiij. [illegible]agna certe res eſt
de hoĩe: quē ſic dn̄s appciat⁹ eſt.pš. Quid
eſt homo ꝙ memor es eius : aut fili⁹ hoĩs
q: reputas eũ? Nam cuꝫ cetera oĩa fecerit
dn̄s ſine cõſilio: iuxta illud Eſaie.xl. Quis
adiuuit ſpm̄ dn̄i: aut q̃s ꝯſiliarius ei⁹ fuit?
Voluit tñ hoĩem quaſi cum cõſilio facere:
cũ cõſilio refacere: ⁊ cum cõſilio defacere.
Primo em̄ dum creaturus eſſet hoĩem ait
Gen̄.j. quaſi cõſultando. Faciam⁹ hoĩem
ad imaginem ⁊ ſimilitudinem noſtrã. Se-
cũdo pro recreatione facienda quaſi opus
eſſet magno cõſilio: miſſus eſt ad nos an-
gelus magni cõſilij ⁊ admirabilis cõſilia-
rius. de quo Eſa.ix. Et vocabit̃ nomē eius
admirabilis cõſiliari⁹. Hoc fuit ꝯſiliũ quo
decreuit dn̄s vt cõtereret Aſſyriũ.i. diabo
lum de terra. Eſa.xiiij. De hoc etiã d̾: Eſa.
xxviij. Cõſummationem ⁊ abbreuiationē
audiui a dn̄o exercituũ ſup vniuerſam ter
rã.i. verbũ cõſummatũ ⁊ abbreuiatũ : qñ
verbũ caro factũ eſt: ⁊ habitauit in nobis
Sequit̃ em̄. Et hoc a dn̄o deo exijt vt mi-
rabile faceret cõſiliũ ⁊ magnificaret iuſti-
tiam. Tertio dũ veniet dn̄s ad iudiciũ ad

B Cõſiliũ Nihil facien-dũ eſt ſine cõ-ſilio.

deſtruēdũ ⁊ pdendũ malos: hoc nõ faciet
ſine cõſilio. Eſa.iij. Dn̄s ad iudiciũ veniet
cum ſeniorib⁹ ppl̄i ſui. In hoc multũ edo-
cemur nihil agere precipitanter ⁊ ſine cõ-
ſilio: nihil deſtruere precipitanter: ſ̄m illõ
Eccl̄i.xxxij. Oĩa fac cum cõſilio: ⁊ poſt fa-
ctum nõ penitebis. Et maxime corã prela
tis/ principb⁹/ ⁊ adminiſtratorib⁹ alicuius
magne cõmunitatis debet eſſe ſolidũ cõſi
liũ ⁊ hoĩes oculati. Licet em̄ ſtella q̃ eſt
axis mũdi parua ſit: ⁊ ſup eã voluat̃ celũ:
tñ circa ſe habet ſeptem micãtes plyades.
Ita lꝫ plerũqꝫ prelat⁹ vel princeps ſit par
ue intelligentie: opꝫ tñ ad ſupplendũ defe
ctum habere ante ſe plures ſcientie lumi-
ne prepollentes. Aſtant em̄ ſemp throno
dei cherubin: qui interpretant̃ ſcientes.
Throno enim pontificali vel regio debent
ſemp aſtare viri literati: qui quidem ſunt
velut oculus regni/ ad oſtendendũ viã in
agendis ⁊ fugiendis. Inde conſiderantes
reges ⁊ pricipes q̃ꝫ neceſſaria ſit literatoꝝ
viroꝝ multitudo in regnis: ſoliti ſunt plu-
rimũ colere: ⁊ ſuis p̊uilegijs decorare vni-
uerſitates: in quib⁹ ſtudio literarũ vacat̃:
ita ꝙ iſta vniuerſitas Pariſien̄. dicit̃ filia
primogenita regis Frãcie. ⁊ vtinã magis
ipſa ſit filia regis ſummi/ digna conſequi
hereditateꝫ celi ⁊ priuilegia paradiſi. Hoc
aũt fiet ſi debite excoluerit verã ſapientiã
⁊ increatã. Ipſa eſt em̄ q̃ dedit hoĩb⁹ pote
ſtatē filios dei fieri. Sed ad hoc plurimũ
operatur Maria: vtpote mater filioꝝ grē
mater filioꝝ mĩe: q: mater eius qui nõ ex
operib⁹ iuſtitie que fecim⁹ nos: ſed ſ̄m ſuã
miam ſaluos nos fecit ⁊ faciet. Ad quam
recurremus dicentes Aue.

¶ Quia in themate fit mētio ꝙ dn̄s in ſe-
cũdo aduentu: ſcꝫ in iudicio manifeſtabit
cõſilia cordiũ: ideo in preſenti ſermone di-
cemus q̄ꝫ multiplex ſit conſiliũ. Itaqꝫ dice
mus ꝙ primũ eſt conſiliũ quod debet q̃s
audire. Secundũ eſt quod debet fugere.
Tertium eſt quod debet tegere. Quartum
eſt quod debet detegere.

C Cõſiliũ De multiplici dn̄ica cõ filioꝝ.

¶ Primũ conſiliũ qd̄ debem⁹ audire: iſtud
eſt de ſalute aĩe noſtre : quã ſalutem ope-
rari poterimus ſi multoꝝ bonoꝝ viroꝝ cõ
ſilia ſolicite inquiram⁹ : q: Prouer. xxiiij.
ibi ſalus vbi multa cõſilia. Si em̄ magni
viri nõ ſolum vnius medici cõſilio vtunt̃:
ſed multoꝝ vt ſalutem corporis cõſequã-
tur: multo magis debem⁹ vti cõſilijs pluri
moꝝ pro ſalute ſpũali. Cauſa em̄ que per
vnius conſiliũ perdit̃: p cõſiliũ alterius lu
cratur. Primo igit̃ debemus credere bono
cõſilio ꝓpter ſalutem noſtrã: q: ſalus. Se-
cũdo ꝓpterea q: nihil cõſtat. Dicit em̄ de⁹
iij. Reg.j. Accipe conſiliũ a me: ⁊ ſalua ani

D Cõſiliũ Propter multa debemus audere bõ no cõſilio.

mã tuã. Medici eĩ ⁊ aduocati carevendũt
cõſilia ſua: ſed nõ deus. Nã dicit accipe: nõ
cõſtat niſi accipe. Vulgo d̾. Bonũ forum
trahit argentũ de burſa: ⁊ ſic debet quili-
bet accipere ⁊ facere illud bonũ forũ cõſi-
lij. Salua aĩam tuã: qui em̄ vnicã habes:
nec plus hr̄e potes: nec perdere niſi velis.
Inde ⁊ cõiter ſoli doctores theologi qui
ſunt conſiliarij anime dicunt̃ magiſtri no
ſtri: q: ſunt cões omnibus: ſunt a cõmuni
quot: ⁊ nihil cõſtat eoꝝ conſilium: ſed eoꝝ
conſilio habito ſufficit dicere gratias. Nõ

ſic de doctoribus medicine vel decretorum:
q: non ſunt noſtri: ſed opꝫ eoꝝ conſilia eme
re magno precio : ⁊ implere manus eorum
auro vel argento. Alias non oporteret re-
uerti ſcd̄a vice. Tertio q: per hoc ſapientio-
res efficimur. Prouer.j. Audiēs ſapiens ſa
pientior erit. ⁊ alibi Prouer. Audi conſiliũ
meum ⁊ ſuſcipe diſciplinam: vt ſis ſapiens
in nouiſſimis tpibus. Sunt eĩ qui ſemper
volunt dare conſilium ⁊ nunq̃ꝫ audire. Sꝫ
tales decipiuntur. iuxta illud Eſa.xlvij. De
feciſti in multitudine conſiliorum tuorum.
Nam canale non põt effundere aquaꝫ/ niſi
prius eam receperit. Sic nec dare conſiliuꝫ
niſi qui prius audierit. Et ꝓpterea poſuit
dn̄s aures ſup linguã: vt prius audias q̄
loquaris. Dedit inſuper duas aures ⁊ vnaꝫ
linguaꝫ: vt diſcamus plus audire q̄ loqui:
vt ſis ſapiens in nouiſſimis : q: tēpore illo
dꝫ eſſe homo ſapiens: qñ hꝫ oĩa nouiſſima
ſua ordinare. Sicut qñ q̃s hꝫ cõdere teſtm̄
ſuum: tunc enĩꝫ dꝫ prius ꝓuidere de ſalute
anime ſue: ⁊ conſequenter de alijs. ¶ Sed
queres. A quo queremus ⁊ audiemus con
ſilium? Reſpondeo a miniſtris chriſti. ideo
debent diſcere bene conſiliari: vt faciant ꝙ
verificet̃ dictum apoſtoli in epl̄a hodierna
de ipſis. Sic nos exiſtimet hõ vt miniſtros
chriſti. i. facere ſicut ille fecit qui dedit bonũ
conſilium: ideo vocat̃ admirabilis conſilia
rius. Eſaie.ix. Et q: forte dicet̃ ꝙ non crede
retur ei: reſpondetur ꝙ filius dꝫ credere pa
tri. Non em̄ credendũ eſt ꝙ pater decipiat
filium: ideo dicit̃ pater futuri ſeculi. Nos
aũt cum ſimus filij futuri ſeculi : debemus
illi tamq̃ꝫ patri noſtro credere: maxime qui
nutrit nos: non rebus ſuis/ ſed ꝓpria carne
⁊ ꝓpria doctrina: non per os alienuꝫ tradi
ta. Sed nunc pauci ſunt imitatores chriſti.
Hic iam querit̃ inter diſpenſatores: vt fide
lis q̃s inueniat̃. Volunt mõ aliqui eſſe diſ-
penſatores anteq̄ ſciant voluntatem peda
gogi vel magiſtri. Volunt eĩ ad p̄latiões ⁊
curas aĩaruꝫ extolli: ⁊ neſciunt facere ſicut
oñdit eis magiſter ille qui dicit. Vos voca-

E Scholaris. De quadrupli-ci gn̄e ſcholarium.

tis me magiſter ⁊ dñe: ⁊ bene dicitis. Et in
de mõ ſunt multi mali diſpenſatores : qui
pdunt collegia ⁊ eccleſiam chriſti: ⁊ paucos
habent ſcholares. Sunt auteꝫ quatuor mo
di ſcholarium. Quidam ſunt magni portio
niſte. quidam parui. quidam cameriſte. et
quidam martinete. Antiquitus omnes fe-
re currebant ad collegia chriſti ꝓpter bo-
nos diſpenſatores: vt magna multitudo eſ-
ſet de magna portione : que eſt duplex ſcilꝫ
bone vite ⁊ doctrine. Et illi ita magna aui-
ditate comedebant ⁊ vorabant q[illegible]d mar-
tyrium currebant. Poſtea diſpenſatores ta
les fuerunt ꝙ bonam doctrinam vel bonã
vitam habuerunt: in altero autem deficie-
bant. Nihil autem dat quod non hꝫ : ideo
ſubditi erant de parua portione: ⁊ inde re-
frigeſcebat charitas. Nunc vero nec habēt
vitam nec doctrin[illegible]: nihil eſt in eorum diſ
penſa: ita ꝙ conuenit huic tempori illa Hie
remie lamētatio. Thren̄. iiij. Paruuli petie-
runt panem: ⁊ non erat qui frangeret eis.
Paruuli eoꝝ interierunt fame : conſumpti
ſunt a ſterilitate terre. Ideo nulli aut pau-
ci ſunt portioniſte. Non em̄ hn̄t vnde ſubdi
tis miniſtrent: ſed oportet ꝙ a pauperibus
theologis mutuent: ⁊ tñ nihil inde volunt
eis ſoluere : ſed magis irrident ⁊ detrahũt
Pſal. Mutuabitur peccator ⁊ non ſoluet.
Vult autem magiſter diues ⁊ liberalis ꝙ
ſcholares ſui ſint bene paſti: ⁊ tñ non habēt
diſpenſatores ſui vnde eos paſcant. Opor-
tebit ergo recurrere ad magiſtrum qui ſp
habet abundanter vt repleat in bonis deſi
derium noſtrũ: q: ab eo nihil conſtabit por
tio. Immo dicit Eſaie.lv. Venite emite abſ
qꝫ argento: ⁊ abſqꝫ vlla cõmutatione vinũ
⁊ lac. Inſuper ⁊ ipſe emit nos ꝓmittendo
portionem illam ſupiorem. de qua. Pſal.
Portio mea dñe ſit in terra viuentiuꝫ. Nũc
autem poſtq̃ꝫ non ſunt portioniſte: oportet
ꝙ ſint cameriſte vel martinete. Sed pauci
ſunt qui ſint cameriſte: q: pauci ſunt q̃ ſciũt
ſe regere ⁊ facere ſibi portionem: pauci qui
habeant doctrinam ⁊ per eam ſciant ſe re-
gere: multi aũt ſunt martinete. Fedant em̄
nidos ſuos ⁊ inceſſanter diſcurrunt. Nam
fere oẽs mõ ad feda et ſtercora Pauli diſ-
currunt. Nec mirum: q: ſui prelati ſunt etiã
martinete non Martini: qui nũq̄ aut vix
intrant eccleſiam ſuam/ ſed ſunt Neapoli:
q: infecti morbo neapolitano: ⁊ fedant to-
tam eccleſiam ſua mala vita. Antiquitus
ſolebant denidificari: ſed nunc nidificãtur.
Olim ſ̄m pſal. cedri libani quas plantauit
deus. i. nobiles ⁊ magni principes ⁊ prela
ti a deo euocati ⁊ plantati florebant in ec-
cleſia : ſed modo illic nidificantur non ma-
gne aues ſed paſſeres parui. Atqꝫ vtinam
eſſent Martini. Sũt etiam diſpenſatores
qui malaꝫ vitã cum bona doctrina miſcēt.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

de quibus dicit Eſaias. Caupones tui mi-
ſcent aquam vino. ⁊ ꝓpter hoc ſe plangũt
⁊ conqu[..]untur portioniſte. ¶ Secundum
conſiliu[m] eſt quod debemus fugere. ⁊ illud
eſt conſilium impiorum: de quo Pſal. Bea-
tus vir qui non abijt in conſilio impiorum
Non eñ pōt bene fieri qđ malo fit conſilio
Nam ſicut ex malo ouo malus pullus: ſic
ex malo conſilio malum procedit opꝰ. Eſa.
lix. Quod confotum eſt ouum erũpet in re-
gulum. i. fetus malus [..]mente erumpet in
prauum opus: qꝛ de radice colubri egredie-
tur regulus. Inde vt ait Ualerius. lib. ij. c.
ij. Dux Carthagineñ. prauo cõſilio bella ge-
rens/ etiã ſi ꝓſpera fortuna ſecuta fuiſſet:
mandato tñ ſenatus cruci affigebaꝛ. Ideo
Eccli. xxxvij. monet ſapiẽs: a conſilio mali-
gno ſerua aiam tuã. Cõſiliũ carnis ⁊ mũdi
debemus fugere: qꝛ ſunt duo mali conſilia-
rij. ſicut conſiliũ qđ Balaam dedit Balach.
Cõſiliũ carnis eſt querere voluptates: que
tñ fugiende ſunt. Eccli. xviij. Si preſtes aie
tue concupiſcentias ſuas: faciet te in gau-
dium inimicis tuis. Unde ꝓuerbiũ erat an-
tiquũ vt dr. ij. Reg. xx. Qui interrogant: in-
terrogẽt in Abela. Abela ĩterp̃tatur lugẽs
Erat eniꝫ locus conſilij vbi luctus: non vbi
gaudiſſores. Hoc eſt conſilium ſenũ contra
Suſannam. Dañ. xiij. Cõmiſcere nobiſcuꝫ.
Per Suſannam eñ que ſe lauabat in po-
merio intelligiꝛ aia fidelis que ſe lauat in
ardore penitẽtie. Senes caro ⁊ ſenſualitas
que dicũtur ſenes ab effectu: qꝛ eneruant ci-
to hoĩem/ et reddũt hoĩem impotẽtem ac ſi
eſſet ſenex. Hoc etiã eſt cõſiliũ Uagao. Iu-
dith. ij. quia cũ dixiſſet Holofernes ad Ua-
gao. Uade et ſuade hebreã illã vt ſpõte cõ-
ſentiat habitare mecum. Intrauit Uagao
ad Iudith: et dixit. Nõ vereatur bona puel-
la intrare ad dñm meũ. Cõſilium mũdi eſt
multiplicare diuitias/ ſpoliare innoxios/
vindicare iniurias ꝓprias. Hoc eſt cõſiliuꝫ
qđ dederũt adoleſcẽtes Roboam regi. iij.
Reg. xij. De quo debet dicere quilibet nr̃m
cũ Iacob. Geñ. peñ. In cõſiliũ eorũ non ve-
niat aia mea. Conſiliũ diaboli eſt appetere
honores ⁊ dignitates. Hoc eſt cõſiliũ Achi-
thofel. ij. Reg. xvij. qui interpretatur ruina
fratris mei: quia frequẽter tale cõſiliũ eſt
occaſio ruine ⁊ lapſus in varia pctã. Nam
ſepius ⁊ facilius cadũt ſubleuati ad hono-
res ꝙ exiſtẽtes ĩ baſſo ⁊ hũili ſtatu. ⁊ quã-
to ſtatus eorum altior: tãto caſus grauior.

F
Cõſiliũ
Cõſilia mũdi/ carnis/ et dia-boli ſũt fugien-da.

Plus eñ abeſt a caſu qui eſt ſup̱ terram et
minus leditur ſi cadat: quã qui ẽ ſup̱ eccle-
ſiam vel campanile. Predicta ergo conſilia
ſunt fugiẽda. Nã ſi cõſulerẽ alicui ꝙ qua-
drigam poneret in ſtabulo: ⁊ equũ in luto:
fugiendũ eſſet conſiliũ meũ. Sic cõſulũt ca-
ro ⁊ mundus ꝙ corpus bene tractetur et
aia relinquatur in luto pctĩ: et multi eorũ
cõſilia ſequũtur. de quibꝰ Iob interrogan-
do ⁊ admirando ait Iob. xxj. Quare impij
viuũt ſuper terrã ſublimati cõfortatiq; di-
uitijs. i. quare impij paupibus vitã tollũt.
Aliter eñ ſublimat mundus: aliter deus.
Mũdus res nullius valoris ſublimat: vt
plumas ⁊ paleas. ⁊ res valoris dimittit in
vaſe: ſicut aurũ granũ et fructũ. Sed econ-
uerſo deꝰ facit: qꝛ paleas dimittit ⁊ fructũ
eleuat. et ideo dicitur Eſaie. iiij. Erit fructꝰ
terre ſublimis. Similiter in nullo cõfortã-
tur mũdani niſi in diuitijs. Si eñ habeãt
litem/ guerrã/ aut infirmitatẽ cõfortantur
in pecunijs vnde aggregãt ſibi aduocatos
aut medicos: ducũt in bonis dies ſuos: te-
nent tympanum et organũ qđ flat: qꝛ flatu
adulatorũ delectãtur: ⁊ credũt habere vo-
luptatẽ ſibi in matrimonio copulatam in-
diſſolubiliter. Sed mẽtita eſt iniq̃tas ſibi:
quia in puncto ad inferna deſcendunt. Et
ſubdit Iob. Cõſilium eorũ longe ſit a me.
Propterea de iſto cõſilio non curat apoſto-
lus dicens. Mihi aũt ꝓ minimo ẽ vt a vo-
bis iudicer/ aut ab humano die. ſed neq;
meipſum iudico. Qui autẽ me iudicat dñs
eſt. Quaſi diceret illud Eccleſ. viij. Ego os
regis obſeruo. i. timeo iudicium dei in quo
iudicabit: et ꝓferet ſniãm contra malos: et
ſua vereor cõſilia: nõ impiorũ qui detrahũt
iudicãt/ et obloquũtur. Illa eñ non obſer-
uo nec curo. ¶ Tertiũ conſilium eſt qđ debe-
mus tegere quãdo tp̃s eſt: ⁊ poſſumus de-
tegere opportunitate occurrente. Et primo
ſunt opa noſtra bona que a ſpũ ſancto ꝓce-
dunt q̃ eſt ſpiritus cõſilij: ⁊ illa debemꝰ te-
gere ⁊ abſcõdere. Primo vt femella pauo-
nis abſcondit oua a pauone querẽte illa vt
ſue vacet libidini. Et ideo dr̃ i figura Mat-
thei. ij. ꝙ Maria fugit in Egyptũ: ne He-
rodes occideret puerũ. i. ne diabolus face-
ret perdi meritũ operis. Sed multi ſunt vt
ſtruthio. de quo Iob. xxxix. Derelinq̃t oua
ſua in terra: et poſt obliuiſciꝛ ꝙ pes concul-
cet ea: aut beſtia agri cõterat. Secundo vt
ſemen ne volucres celi. i. ne adulatores cõ-

G
Subli-mare. Diffe-ter ſu-limat et ele-uat mũ-dus ⁊ deus.

H
Abſcõ-dere. Debe-mꝰ ab-ſcõdere bona noſtra miſeri-cor.

ſumãꝛ. Matth. xiij. et Mar. vj. Attendi-
te ne iuſtitiã veſtrã faciatis corã hominibꝰ
Tertio vt lumen in manibꝰ ne vẽto inanis
glorie extinguaꝛ. Iob. xxxvj. In manibus
abſcondit lucẽ. Quarto vt trutãnus p̃mã
eleemoſynã vt aliã accipiat. Et ideo Luce
xviij. Phariſeus iactãs ſe de bonis operibꝰ
ſuis nõ habuit eleemoſynã ſed Publicanꝰ
Quinto vt theſaurus in via propter latro-
nes Grego. Depredari deſiderat: q̃ theſau-
rum publice portat in via. Sexto vt quis
nares ab anhelitu leproſi ne corrumpatur.
In figura huius Exo. iij. Manꝰ Moyſi in
ſinu eius erat ſana: extracta leproſa ⁊ alba
vt nix q̃ modico tactu exterminatur. Sed
quidã vt negociatores ad feneſtrã nobilita-
tem et ſciam oſtendunt. vnde pꝫ ꝙ eã ha-
beant advendendũ: qualis putabaꝛ ille cui
dicitur Iob. xxvj. Prudentiã oſtẽdiſti plu-
rimã. Septimo vt denarius a malis paga-
toribus. qꝛ ſm Grego. valde bona ſua vili-
pendunt: qui ad remunerationẽ hominem
ſufficere credũt. Scđo celanda ſunt cõſilia
et ſecreta ſocialia amicorũ quando tp̃s eſt.
Nam Prouerb. xj. Qui ambulat fraudulẽ-
ter reuelat arcana: qui aũt fidelis eſt celat
amici cõmiſſum. Sicut eñ celũ celat et oc-
cultat nobis gloriã: ita ꝙ eã nõ videmus:
licet ab eo multas cõſolationes recipiamꝰ:
ſic debet celari cõſiliũ vt nõ videatur et vt
a conſiliario conſolatio reportet. Et in hoc
adhibẽda eſt bona cuſtodia cordi: vt ſit ſic-
ut illud de quo Eccli. xxij. Cor cõfirmatum
in cogitatione cõſilij nõ diſſolnetur. Sicut
aũt ſera nõ habẽs bonas gardas nõ bene
firmari poteſt: ſic nec cor hoĩs habẽs malã
gardam. i. malam linguã. Et quẽadmoduꝫ
de re diſſoluta videtur interiora: ſic in cor-
de non habẽte bonã ſeram lingue videtur
oĩa que intus latent. Tale fuit conſiliũ dñi
noſtri Ieſu Chriſti ſuper ſalute generis hu-
mani qđ fuit ſacramentũ abſconditũ a ſe-
culis. Sacramẽtũ illud de quo angelus ad
Tobiã eiuſdẽ. xij. Sacramentũ regis abſcõ-
dere bonũ eſt. Et ꝓpterea dicebat Paulus
Nolite iudicare ante tẽpus quoaduſq; ve-
niat dñs. Erit eñ tũc tẽpus reuelandi oĩa
abſcõdita: et oĩa cõſilia cordiũ: nõ aũt nũc.
¶ Quartum conſiliũ qđ debemus detege-
re eſt conſiliũ diaboli/ mala deſideria/ cogi-
tationes praue in confeſſione. Si aliquis
diceret mihi in cõſilio ꝙ vellet me occidere
nõ deberẽ illđ celare: ſed deberẽ illđ dicere

I
Pctm̃.
Detege-re debe-mꝰ pctã

illi q̃ poſſet mihi ſuccurrere. Sic qñ diabo-
lus mihi cõſulit pctm̃: debeo ſacerdoti illđ
dicere. Eccli. xxv. Qñ ſpecioſũ ẽ preſbyteris
cognoſcere conſiliũ. Talibus eñ [.] confeſ-
ſio facienda. Sed mirũ eſt ꝙ aliqui ſciẽter
eligũt malos cõſiliarios ⁊ ignorãtes. Mi-
rabile eñ eſſet ꝙ quis q̃reret viam a ceco:
et certe talis male dirigeretur. Unde debe-
mus detegere peccata noſtra: nec ea abſcõ-
dere. Primo ſicut nec ignẽ. Ignis eñ in ſtu-
pis cito inflãmat [.]et totum comburit: nec
poſtea facile extinguitur. Sic nec pctm̃ diu
abſconditũ. Prouerb. vj. Nunq̃d poteſt q̇s
abſcondere ignẽ in ſinu ſuo: vt veſtimenta
eius nõ ardeant? Secũdo ſicut nec latroci-
nium poſitum in domo ſua. Tales eñ ſunt
rei ſicut ipſi fures. Iob. xxxj. Si abſcondi
ſicut hõ pctm̃ meum: et celaui in ſinu meo
iniquitatẽ meã. Tertio ſicut nec infirmita-
tatẽ. Que eñ in principio ſanari poteſt fa-
ciliter: diu abſcondita ſit inſanabilis. Pro-
uerb. xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua non
dirigeꝛ: qui autẽ confeſſus fuerit ea miãm
conſequeꝛ. Iſta bene cõſiderauerat Pſal. q̃
ait. Delictũ meum cognitũ tibi feci: et iniu-
ſtitiam meã non abſcõdi. Et certe ſi nũc nõ
detegamus ea: veniet dñs in iudicio et ad
confuſionẽ noſtrã illuminabit tunc abſcon-
dita opera tenebrarũ: et manifeſtabit con-
ſilia cordiũ. Tunc enim vbi erit laus bonis
a deo: erit nobis confuſio inexplicabilis: ſi
inueniamur cum peccato abſcondito. Hec
predicta ſunt que debent diſcere ſcholares
in iſta vniuerſitate ⁊ opere complere. ⁊ tũc
de ea v̇ificabiꝛ illud Pſal. Adiuuabit eam
deus vultu ſuo: deus in medio eius nõ cõ-
mouebitur. Quõ eñ in medio veteri vniuer-
ſitatis cõmoueretur dñs: vbi de ignorãti-
bus generãtur ſciẽtes: de aſinis hoĩes. Dat
eñ bona mr̃ ſuis alũnis butyrũ et mel: vt
ſciant reprobare malũ et eligere bonũ. Et
hoc faciũt boni filij/ non adulterini.

in con-feſſiõe multi-pliciter

¶ Sermo Quintꝰ Tertie dñice aduẽtus. et
in ordine. xxvij. per thema euangelij.

BEatus q̃ non fue-
rit ſcãdalizatꝰ in me. Matth. xj.
In p̃ſenti aduẽtu nõ ſine cã reci-
taꝛ q̃ ptinẽt ad laudẽ regꝭ aduenientis. Et
qꝛ laus p̃curſoris laus ẽ regꝭ. Glioſus eñ
eſt deꝰ i ſctis ſuis. Idõ in hac tertia dñica le-
gitur euangelium in quo laudaꝛ eius pre-
curſor in cuius laude continẽtur quatuor

A
Ioan-nes ba-ptiſta. De lau-de Ioã-nis ba-ptiſte ſm q̃tu-or virtu-tes car-dinales.

cardinales virtutes. Primo fortitudo:cum
negatur arūdini ſimilis. Scḋo tēperantia:
cū ab eo mollicies veſtium remouetur. Ter
tio pru[illegible]a:cū dicitur eſſe pluſꝙ̄ prophe-
ta. Quarto iuſtitia:cū dicitur eſſe angelus
miſſus ad preparandū viā ante chriſtū. Ad
iuſtitiā em̄ pertinet fidele miniſteriū. Mat
thei.iij. Sic decet nos implere oēm iuſtitiā
He virtutes ſunt vere diuitie:qꝛ ab his ha
bet homo precioſitatē ſuā. Se em̄ habēt in
hoīe ſicut virtutes in g[illegible]is:que nulliꝰ pre
cij ſunt ſine virtutibꝰ. Plus em̄ valet vnꝰ
lapis precioſus ꝙ̄ multi magni cōmunes.
Sic vnus hō habēs virtutes iſtas ꝙ̄ mul
ti nō habentes. Eccli.xvj. Melior eſt vnus
timens deū ꝙ̄ mille filij impij. Scḋo qꝛ ab
hmōi habet homo ꝙ temporalia ſint ei bo
na. Seneca. Nihil eſt homini bonū ſine ſe
bono. Tēporalia ei qui nō habet gratiam
ſunt materia infirmitatis et ruine:ideo nō
ſunt ei bona: ſicut ſanguis nō eſt bonꝰ ho-
mini qn̄ eſt ei infirmitatis materia. Ei aūt
qui habet gratiā ⁊ ſm̄ gratiam ipſam illis
vtitur:bona ſunt tēporalia. Indigentes er
go iſta gratia ad illā recurramus cuius me
dio acquiritur dicentes Aue.

¶ In hoc ſermone dicetur ſm̄ euangelium
quō dn̄s duo deſtruit ſcādala. Primo ſcan
dalū euacuat diſcipulorū Joānis qui in eo
erāt ſcādalizati. Scḋo aufert ſcandalū po-
puli ꝗ poterat ſcādalizari de doctrina Joā
nis. ¶ Quia igitur diſcipuli Joānis nō cre
debāt de chriſto ꝙ eſſet filiꝰ dei: immo nec
ꝙ maior ipſo Joāne:ideo hoc vidēs Joan
nes cum eſſet in vinculis Herodis miſit ad
eū diſcipulos ſuos ad tollēdū ſcandalū ip-
ſum. In quo notatur ꝙ qui curijs regū et
principum deſeruiūt/ſunt oēs in vinculis:
nec audēt profiteri veritatē. Cū Achior lo-
cutus eſt veritatē in cōſpectu Holofernis:
irati ſunt oēs magnates ipſius. Judith.v.
Et ideo Eccli.xxxij. Docētur aulici qd age-
re debeant:vt inde aliquod officiū aut ali-
quā bonā penſionē conſequātur. Audi (in-
quit) tacēs ſimul ⁊ querēs: quia niſi quere
ret nihil haberet propter multitudinē que
rētiū. Et ſequitur. In medio magnatorum
loqui nō preſumas: qꝛ loquēdo forſitan ni
mium diceret de veritate. Eſt enim veritas
aqua que mixta vino mēdacij quo potātur
maiores:ſepius reijcitur. Pſ. Veritas de
terra orta eſt.ſ.cordis nr̄i: ſicut fons de ter
ra oritꝰ. Fuit aūt Joānes in vinculis poſitꝰ

B
Vincu-
la.
Exiſten
tes i cu
rijs ple
rumqꝫ
ſunt in
viculis
ne di-
cāt veri
tatem.

duplici de cauſa. Prima fuit occaſionalis/
ſcꝫ correctio Herodis:non quidā in palā fa
cta/ſed ſepiſſime clam et in occulto. Secun
da fuit principalis quam tāgit Joſephus:
ne populꝰ eū exaltaret in regē. Poterat em̄
dicere Herodes. Forte iſte ad quē ſic cōcur
rit populus eſt ille quē pater meus voluit
zelo regni interficere:⁊ nō potuit ſꝫ euaſit.
¶ Multiplicia aūt vincula inueniūtur qui
bus ligatur Joānes.i.quilibet homo. Pri
ma ſunt vincula nature.ſ.penalitates ⁊ mi
ſerie quas natura nobis īfligit. Et ſm̄ Au
gu.compedes ⁊ vincula iſta magis aggra-
uat homo quanto diuitias vltra neceſſaria
ſibi magis accumulat. Qui em̄ multa poſ-
ſidet:in multas miſerias īcidit vt apparet
in regibus ⁊ principibus. Secūda vincula
ſunt vincula chriſti precepta.ſ.quibus non
ſolū vinculatus erat Joānes:ſed etiam do
ctrina ſua ⁊ vita ceteros ꝓ viribus alliga-
bat. Hec nō ſunt rūpēda:quia nō ſunt vin
cula ſeruitutis:ſꝫ potius ſanitatis quibus
vulnera ligātur peccatoꝝ. Eccli.vj. Vincu
la illius alligatura ſalutaris. Et ideo ꝗ vin
cula iſta diſrūpit: ſignū ē ꝙ furioſus ſit vel
demoniacus:ſicut ille de quo Luc.viij. Ru
ptis vinculis agebatur a demonio in deſer
tū. A diabolo enim et cōtra rationē eſt iſta
preceptoꝝ fractura. Pſ. Ad alligandos re-
ges eoꝝ in cōpedibus. Quibus voluit Joā
nes alligare regē Herodē nec potuit. Sic-
ut em̄ vincula materialia ligāt hominē ne
poſſit ire quo velit:ſic precepta mentem ne
poſſit ire poſt ꝯcupiſcētias ⁊ deſideria ſua.
Tertia vincula ſunt pctōꝝ vincula:de qui-
bus Pſ. Funes peccatoꝝ circumplexi ſunt
me:et hec ſm̄ vitioꝝ varietatē multiplican
tur. Quidā em̄ vinculātur cupiditate: que
ligat cor et burſam. Diues em̄ qui pauperi
denegat eleemoſynā: nōne corde ⁊ burſa li
gatur:nonne ipſe eſt Joannes in vinculis?
Nec ſolū cor ⁊ burſam ligat:ſed etiā quan-
doqꝫ os:qꝛ ꝓpter officia ⁊ beneficia quidā
ſic vinculātur ꝙ cū magnatibus deberent
dicere veritatē/ tacēt: habētes ſicut catulꝰ
os in ore ad rodendū: ꝓpter qḋ loqui non
audēt:et ibi inuenitur Joānes in vinculis.
Non ſic Joānes qui ꝓpter veritatē regi di
ctā vinctus eſt materialibus vinculis. Li-
gātur em̄ cupidi ſicut aſini mercatorū:qui
capiſtris ſuis qn̄qꝫ taliter inuoluūtur ꝙ a
comedēdo coercētur. Ita vinculū tenacita
tis ⁊ auaritie ſic homīes ligat; ꝙ de bonis

C
Vincu
la.
Multi
plicia
ſunt vi
cula q̄
bus li
gaꝛ Jo
annes
id eſt q
libet ho
mo.

ipſis ad ſatietatē comedere non ſunt auſi.
Non ſic Paulus qui dicebat. Ephe.vltio.
pro quo legatione fungor in catena iſta:ita
vt ipſo audeā prout opꝫ me loqui. Aliquā-
do vinculantur carnalitate que ligat corpꝰ
et carnē:in Samſone ligato a Dalila figu-
rati:qui tondentur per depaupatiōnē: ce-
cātur per obſtinationē:incarcerant ꝑ malā
conſuetudinē. Eccles.vij. Inueni amariorē
morte mulierē: vīcula ſunt manꝰ illiꝰ. His
vinculis nō erat alligatꝰ Joannes:quibꝰ li
gatur leno cū meretrice ſua:ſicut maſtinus
cū liciſſa:ſꝫ vt diſſoluere vincl'a illa meretri
cia/alligatus eſt. Alij tepiditate vīculātur
⁊ pigritia.de quo Matt.xxij. Ligatis pedi
bus ⁊ manibꝰ mittite eū ⁊c.. Sicut em̄ hō
ligatꝰ non pōt ſe mouere nec fugere/ nec la
borare:ſic ꝗ vitio deſidie ſunt ligati ad nul
lū bonū opus ſe mouere pn̄t. Qui eni ſtertit
in lecto nec venit ꝓut debet ad dei ſeruitiū
Nōne Joānes eſt in vīculis? Prelatꝰ ludēs
ad tallos/nec faciēs ad qḋ tenet: nōne ipe
eſt Joānes in vinculis? Artifex qui artē ſuā
nō exercet vt comedat panē ſed ludit ⁊ ine
briatur:nōne ipſe eſt Joānes in vinculis?
Et generaliter cū aliqua gr̄a aliquo vincu-
lo carnis mūdi vel pctī ligata tenet ne ꝓfi
ciat:tunc Joānes in vinculis tenet: vt nūc
in pluribꝰ locis videmꝰ. Roma.j. Qui veri
tatē dei in iniuſtitia detinēt. Hec aūt vincu
la quādoqꝫ ſunt ſoluenda/ qn̄qꝫ rūpenda:
qn̄qꝫ preſcindēda. Hiero. Si nō potes ſol-
uere/rūpe. ſi nō potes rūpere:incide. Si in
preſenti ruperis vincula culpe: rūpētur in
futuro vincula pene. Soluta vincula ma-
nent integra ⁊ adhuc pōt quis illis ligari.
Rupta vero nō ſunt apta ad ligandū:niſi
reuniātur partes et innodētur:pciſa vero i
minimas ptes oīno ſunt ad ligandū inuti
lia. Soluit homo a pctīs/cū ea ad tempus
dimittit:ſed ſemꝑ remanet iclinatio ⁊ prō-
ptitudo ad peccandū qua facile iterū liga-
tur. Rūpunt autē cū per cōtraria oꝑa pec-
catis quodāmodo deſtruit conſuetudo : ni
hilominus opibus bonis derelictis reno-
dantur:⁊ ſic iterū ligāt hoīem. Sed cū con
ſuetudine bonorū operū totaliter diſſoluit
cōſuetudo cōtraria pctōrū: tūc pſcindūtur
pctā in minutias: vt nihil remaneat quod
amplius ligare poſſit. Et valde vituperabi
le eſt talibus vinculis hoīem arctari : quia
vincl'a pctōꝝ ſunt tele aranearū. Eſa.xxix.
Telas aranee texuerunt; que nō dicam pul

D
Vincl'a
Vincl'a
pctōꝝ
ſunt ſol
uenda/
rūpen-
da/ vel
preſcin
denda.

ſu aut aliquo diſtractu ſed ſola voluntate
rumpūtur. Quis autem dubitaret eis poſ-
ſe teneri inuitum? Qui autem ſe tenere eis
patiuntur non dubium eſt eos n[illegible] eſſe mu
ſculis fortiores. Et valde erubeſcendum eſt
homini filis aranearū vinctum teneri : nec
ab hiſ ſe explicare:aut ea diſrumpere poſſe
Non enim fortitudine vinculorum tenetur
ſed infirmitate et peruerſitate voluntatis:
⁊ tādē ab araneis diabolicis tales ſe deuo
rari patiunt. ¶ M[illegible]it autē duos ex diſcipu
lis ſuis vt interrogarent eum. Tu es ꝗ ven
turus es ⁊c. Non ꝙ dubitaret de chriſti ad
uentu ad inferos:licet hoc velit Gregoriꝰ:
ſed magis ad tollendā dubitationē ſuorū
diſcipulorū:qui pro magiſtro ſuo zelantes
inuidebāt chriſto. Unde Joāni dicūt illud.
Joā.iij. Rabbi qui erat tecū trans Jorda-
nem.cui tu teſtimoniū perhibuiſti : ecce hic
baptizat:et oēs veniūt ad eum:ſicut ⁊ Jo
ſue zelauit ꝓ Moyſe. Nūeri.xj. Cum Hel-
dab ⁊ Meldab ꝓphetarent in caſtris:licet
enim Heliſeus.iiij.Reg.ij. nō dubitauerit
Heliā in celū raptū: tamen ad tollendā du
bitationē filiorū prophetarū et ad inſtātiā
eorum miſit qui quererent Heliā in mon-
tibus. Mirabile enim eſſet ꝙ tantus pro-
pheta ⁊ pluſꝙ̄ propheta neſciuiſſet ꝙ alij
prophete priores viderunt:vt de Zacharia
eiuſdē.ix. Tu aūt in ſanguine teſtamēti tui
emiſiſti vinctos de lacu in ꝗ nō erat aqua
ideſt de inferno. In hoc ſunt ſimiles Joāni
multi:qui in latitudine ꝓſperitatis ambu-
lantes:bene dicunt veritatem:ſed in carce-
re et ꝑiculis aduerſitatis poſiti nō audent
eam profiteri:ſicut Joannes in latitudine
deſerti oſtendit chriſtū venturum et digito
demōſtrauit:in carcere vero poſitus viſus
eſt dubitaſſe. Petrus in proſperitate pala-
cōfeſſus eſt chriſtū eſſe filium dei:qui in do
mo Anne negauit. Duo autē diſcipuli miſ
ſi ad inueſtigandū veritatē de chriſto/ poſ-
ſunt dici abſtinentia ⁊ deuotio orationis.
De abſtinentia dicitur. Eccles.ij. Cogitaui
in corde meo abſtrahere a vino carnem me
am:⁊ animū meum transferrem ad ſapien
tiam. Et in Daniele ſimiliter legit de pue-
ris:qui propter abſtinētiam parati fuerūt
omnem ſuſcipere ſapientiam. Danielis.j.
De oratione dicit Auguſtinus ꝙ oratione
melius ſoluūtur dubia ꝙ̄ inꝗſitiōe aliena.
¶ Reſpondit Jeſus. Ite renūtiate Joanni
que vidiſtis ⁊ audiſtis. Illa enim teſtimo-

E
Mira-
cula.

Mira- cla chri- ſti vera ſcʒ ꝙ ce ci vide- ant/ſur di audi ant ⁊c. quō effi giat mū dus.

nium perhibent de me. Ceci vident ⁊c. Hec autem miracula que realiter operatus eſt chriſtus: nunc velut ſimia effigiat mūdus. Nam apud mūdanos ceci in ſpūalib⁹: opti me vident in tēporalibus: quia ꝗ nihil ſciūt de his ꝗ ad ſalutē anime pertinēt: bene tē poralia dirigūt. Talpa infra terrā exiſtens ſe bene dirigit: extra vero nihil oīno agere nouit. Sic multi in terrenis habiles: de ce leſtibus nihil curāt. Multi aduocati bene ſciunt proceſſus dirigere: cū autem ad mor tem venerint iam pene in aliud ſeculum po ſiti: de ſua ſalute nihil oīno procurare ſciūt. Secundo ſurdi audiunt. Surdus em̄ eſt in cauſa pauperis iudex vel aduocatus: ꝗ ad ſonitū auri vel argenti ꝓtinus audit: et in iniuria optimū intelligit ius. Tertio claudi ambulant: qui quidem duplices ſunt. Qui- dam ex vtraq; parte claudicant: vt adula- tores qui ad vtrāq; partē tendūt: nunc ſen tentiā pro vna parte proferētes ⁊ dicētes: hic bn̄ nobiſcū: nūc ex alia ſiłr: quaſi vulga- ri ſermone dicētes. Il fait bon deca: il fait bon dela. Iſti raro curantur aut recte ince dunt: niſi forte ponaꝶ emplaſtrū in aurib⁹: ita vt eis denegetur auditus ſiue claudaꝶ auris audientiū ad blanditias eorum. Alij ſunt ex vno latere claudi: qui q2 in iure ſuo claudicant: data iudici pecunia ſtatim recte incedunt. Quarto mortui reſurgunt. i. qui deberent morti adiudicari ꝓpter eorum fo refacta reſuſcitātur per pecuniā. Inde ē ꝙ malefactores nō cito puniūtur nec cito in eos vindicaꝶ: quia forte iterim veniūt ami ci non ſolum hoīes ſed denarij aurei vt pro eis intercedant. Propter qđ abſq; vllo ti- more mala vbiq; facile ꝑpetrantur. Eccles viij. Quia nō cito ꝓfertur cōtra malos ſen tentia: filij hoīm abſq; vllo timore perpe- trant mala. Quinto paupes euāgeliʒantur eo ꝙ diuites raro audiūt aut ſequūtur euā gelium ſed magis paupes. Sermo enim dei vt frequentius auditur a pauperibus: et magis in eo proficiunt ꝙ̄ a diuitibus. Primo quia pauperes liberiores ſunt a cu ris huius ſeculi: ⁊ alterius felicitatis faci- lius inueſtigatores: cum hic ſint in ꝯtinua miſeria: vbi diuites preſenti vtuntur felici- tate. Hinc Tobias eiuſdē. ij. Filij ſanctorū ſumus: ⁊ vitam illam expectamus: quam deus daturus eſt his qui fidem ſuā nunq̄ mutant ab eo. Inde eſt ꝙ Mat. xix. cū au diſſet adoleſcens verba chriſti de ſequen- do eum relictis omnibus: abijt triſtis ⁊ me rens: vbi pauperes piſcatores relictis om- nibus ſecuti ſunt eum. Hoc tamen dixit do minus diſcipulis Ioānis: vt ſe oſtēderet il lum eſſe Meſſiā in prophetis ꝓmiſſum: de quo longe ante ꝓphetauerat. Eſa. eiuſdeʒ. xj. pauperib⁹ euangeliʒare miſit me. Se- cundo quia de paupere pauperes loquunꝶ diuites nūq; libenter audiūt loqui de pau peribus: chriſtus autem ē pauper: ideo nō libenter audiunt loq̄ de chriſto diuites ipſi nec de verbo chriſti. Tertio q2 đr vulgo ꝙ duo trutāni nūq; ſe īueniūt in eodē oſtio. Diues aūt in affectu ſemꝑ querit tꝑalia: et ſatis eſt ꝙ illa habeat: ideo relinquiꝶ pau- peri ꝙ coquinet a deo ſpūalia et euāgeliʒe tur. ¶ Sed queriꝶ quō poterat eſſe Ioan- nes in carcere vinctus: et tamen habere di ſcipulos. Vincti enim in carcere cōmuniter priuātur hoīm cōicatione. Diciꝶ ad hoc ꝙ cū maxima cauſa (vt dictū eſt) quare incar ceratus eſt Ioānes ſit ne populus eū con- ſtitueret in regē: credendum eſt Herodē vi taſſe ne Ioānes in carcere ꝑdicaret. Expe- diebat em̄ orto ſole lunam tendere ad occa ſum: et Luciferū obtenebrari. Pauci tamē ꝑmittebātur ad Ioannē accedere. Tyrāni em̄ timent ſctōs viros: ⁊ ſub chlamyde ali cuius manſuetudinis aut rectitudinis ſuā quandoq; exercent crudelitatē. Propterea permiſit Herodes diſcipulos ſuos ad eum accedere: ne crudelitatem in eum videretur exercere. Et beat⁹ homo qui non fuerit ſcā- daliʒat⁹ in me. ¶ Sed hic queriꝶ quō dn̄s beatificauit eos qui nō ſunt in ipſo ſcanda liʒati: cū Eſa. viij. dictus ſit lapis offenſio- nis ⁊ petra ſcandali. Ad quid petra ſcāda li: niſi ad officiū ſuum qđ eſt eſſe ruine occa ſio: ſi ergo ſit ruine occaſio nō videtur inī- quū ruere in ipſo dn̄o qui dedit occaſionē. Reſpondeꝶ ꝙ ſcandalū ſm̄ Origenē ſuper librū Numeri. xxv. nihil aliud ē niſi ſicut in via poniꝶ aliqua pedica vel deceptio vel la pis vel aliqđ aliud offenſiuū. Sic ſcādaluʒ eſt dictū vel factū minus rectū prebēs oc- caſionē ruine: ita ꝙ ſicut ad impactionē pe dis cōtra lapidē q̄s ruit corꝑaliter: ſic ſpiri tualiter q̄s ruit ad dictū vel factū alterius inquantū ſua admonitiōe/inductione/ vel exēplo intēdit aliū ad peccandū inducere. Et iſtud eſt ſcandalū datū et actiuū et non ſolū acceptū: ⁊ eſt grande pctm̄. Scđo mō ſcādaliʒat q̄s aliū: quādo facit aliqđ opus

Scāda lum. Quid ſit ſcan daliza- ri an chri ſtus ſcā daliʒa- uerit.

quod ex ſe inductiuū eſt alterius ad peccā dum: q̄uis non intendat: vt ſi ante filium ſuum vel filiam ſuā quis ſuū matrimoniū frangat: vel ſi ante eos cōmittas vſurā: q̄ſi docens eos q̄d in futurū agere debeāt: vel ſi blaſphemes corā eis: ⁊ talis peccat: non tū nouo pctō/licet aggrauet: nec tamē ita grauiter peccat ſicut qui primo modo ſcan daliʒat. Et ſic prouidēdū eſt nobis ne quē- quā ſcandaliʒemus: immo ſecundū doctri nam chriſti cauere debemus: ne ſub nobis aut ſub vmbra noſtri aliquem habeamus: qui alteri ꝑbeat occaſionē ruine. Cryſoſto- mus. Vult chriſt⁹ vt nō ſolū de ꝑiculo no- ſtri pctī curemus: ſed etiā circa pertinentes ad nos: ne aliquid turpe agaꝶ: vtputa ſi ha beas amicuʒ qui res tuas bene dirigit q̄ſi proprius oculus/aut ꝓcuret res tuas q̄ſi propria man⁹ eſſet: ſi eū cognoueris aliq̄d turpiter agere: proijce eū abs te: quia ſcan daliʒat te. Non em̄ ſolum ꝓ noſtro pecca- to ſed etiā proximoꝝ quos ꝓhibere poſſu- mus: dabim⁹ rationē. Si em̄ iudex qui eſt reipublice oculus vel man⁹ ad ꝓcuranduʒ ⁊ tutandū ius ſubditorum ſcandaliʒat te: proijce eū abs te. Pedes autē dicūtur po- puli baſſe cōditiōis ꝗ furanꝶ et ilico ſuſpē- duntur. Manus defendētes ſunt gentes armorū et nobiles. Oculus aūt raro tāgiꝶ quia nō permittit ſe tāgi. Si tamē tangaꝶ vel eruaꝶ: non ſit ille ſtrabo vel monocul⁹ qui rēpublicā torue reſpiciat: aut ꝗ ꝑ cau- telas ⁊ ad ſuū cōmodū dirigat. Sed modo oculus ꝓfundat⁹ in caput. i. bene ſenſat⁹ ⁊ doctus ⁊ qui recte aſpicit: citius eijcitur: q2 boni iudices ⁊ directores vix tolerantur. Nec ꝓpterea debēt populi in ipſis ſcanda liʒari ſi plures habeant diuitias: aut ſplen didius epulētur: q2 ſicut natura mittit ca- piti oculis et ſuꝑioribus partib⁹ hominis nobilius ⁊ purius nutrimentū: ſic tales de bent honeſtius ſuſtentari. Et iſtis duobus modis nunq; chriſt⁹ ſcandaliʒauit: nec ꝓ- pterea diciꝶ lapis offenſionis ⁊ petra ſcan dali. Tertio dicitur quis aliuʒ ſcandaliʒare improprie loquendo: quādo ꝑter intentio nem operantis et conditionē operis aliq̄s male diſpoſit⁹ induciꝶ ad peccādū: et iſtud eſt ſcandalū Phariſeoꝝ: vtputa quādo q̄s inuidet bonis aliorū: qui bona agit nō dat ei occaſionē ruine: vt quando quis ex veri- tate doctrine predicata quia repꝛehēdiꝶ in ſermone/aſſumit occaſionē male loquendi vel cogitandi: ſicut ex doctrina chriſti ⁊ mi raculis ſcandaliʒati ſunt Phariſei ex mali tia ſua: ⁊ ideo dicit chriſt⁹. Beatus eſt qui non fuerit ⁊c.

¶ Sermo Sextus eiuſdē. iij. dn̄ice aduen- tus: ⁊ in ordine. xxviij. ꝑ thema precedens.

SI beatus eſt qui non fuerit ſcandaliʒat⁹ in chri- ſto/credendo ſcʒ ipſum eſſe ve re redemptorē mundi: beat⁹ etiā eſt qui nō fuerit ſcandaliʒat⁹ in Ioāne: cre dendo videlicet ipm̄ eſſe vere precurſorem chriſti. Primo q2 hoc honore dignus erat Ioānes: quem rex ipſe chriſt⁹ ſic voluit ho norare. Hoc em̄ aſſerit in euāgelio allegan do illud Malachie ꝓphete. Ecce ego mit- to angelū meū ante faciē tuā: qui prepara- bit viā tuā ante te. Secūdo dicit. Inter na- tos mulierū nō ſurrexiſſe maiorem Ioāne: quo ſit vt inter ceteros eſſet maxime dign⁹ tanto officio. Tertio oſtendit eum beate tri nitati aſſimilari: et per conſequens ꝙ eſſet potiſſime dignus vt in hoc excellentiſſimo opere trinitatis ſcʒ redēptione generis hu mani famulareꝶ trinitati precurrēdo ⁊ pre coniʒando illud. Scđm em̄ Aug. in rebus per tempus ortis nulla maior gratia appa ruit: q; ꝙ deus fieret homo ⁊ homo deus: ⁊ ſic nullum opus ad extra ē opere redem- ptionis excellenti⁹. Primo quidē oſtendit chriſtus ꝙ aſſimileꝶ trinitati in potētia cū diciꝶ. Sed q̄d exiſtis in deſertū videre arū- dinem vento agitatā? In hoc eſt ſilis patri cui attribuiꝶ potētia. Potens erat Ioānes vētis tētationū reſiſtere. Nō ſic impij non ſic: ſed tāq; puluis quē proijcit ventus a fa cie terre. Iob. xxj. Erunt ſicut palee ante fa ciē vēti. Scđo aſſimilaꝶ in bonitate: ibi. ho minē mollibus veſtitū. In hoc eſt ſimilis ſpūſancto cui bonitas appropriaꝶ. Ioan- nes em̄ amorē ⁊ ſuauitatē bonoꝝ tꝑalium ꝯtēnebat dicēs cū Dauid. Mihi adherere deo bonū ē: pōere ī dn̄o deo ſpem meā: nec vlla carnis mollicie alliciebaꝶ: ꝗ dulcedine ſpūſſcti trahebaꝶ. Nā guſtato ſpū deſipit oīs caro. Tertio aſſimilaꝶ ī ſapīa: ibi: ꝓphe tā. In h̄ em̄ erat ſilis filio cui ſapīa appro- priaꝶ. ſm̄ Bedā pluſq̄ ꝓpha fuit ꝗ nō tm̄ futura dixit ſed etiā demōſtrauit. Nō ergo erat Ioānes mutabilis aut flexibił vt arū do: ſed fide/ſpe/⁊ amore firmus fuit ī deo. Eccli. xv. Firmabiꝶ in illo et non flectetur.

A Ioan- nes ba ptiſta. Ioānes dignus erat vt eſſet p̄- curſor chriſti.

Universidad de Deusto Biblioteca

Et in eodem.v. Nō te vētiles in oēm vētū.
Et eiuſdē.xxvij. Stultus vt luna mutatur.
Nec etiā more curialiū erat Joānes delica-
te nutrit[us] ⁊ veſtitus. Sciebat em̄ impoſ-
ſibile eſſe de delicijs hui⁹ mūdi ad delicias
eternas trāſire. Sʒ nec erat de numero in-
ſipiētiū qui dicūt in corde ſuo nō eſt deus.
Nō de numero illoꝝ quib⁹ exprobrat dn̄s
Hiere.viij. Turtur ⁊ hirūdo ⁊ ciconia cuſto-
dierūt tēpus aduētus ſui: populus autem
meus nō cognouit iudiciū dn̄i. Illud vide-
licet iudiciū qđ fecit dn̄s venit in terrā: quo
iudicatus eſt princeps huius ſeculi: et eie-
ctus foras cū omni ſuo vitioꝝ exercitu. Il-
lud aūt optime cognouit beatus Joannes
vt pote propheta ⁊ pluſq̄ ꝓpheta: et ideo
dicebat de chriſto. Ille eſt q̄ baptiʒat in ſpi-
ritu ſancto ⁊ igni. Per baptiſmū aūt expel-
litur diabolus cū pōpis ſuis. Et propterea
in principio ſue predicationis hortabat po-
pulum parare viā dn̄o venturo in carnem.
Inter oēs aūt qui ſe preparauerūt ad chri-
ſtū ſuſcipiendū/ Maria amplius ſe prepa-
rauit: adeo vt nō ſolū in mēte/ ſed ⁊ in vte-
ro eius hoſpitaretur: et ex hoc conijciēdum
eſt ꝙ ipſa melius nouit modū ſe preparā-
di q̄ alij quicūq;. Ut ergo nos inſtruat quo-
modo preparari debeamus ita vt merea-
mur chriſtū ſuſcipere: ⁊ ſic digne eius aduē-
tum celebrare: ad eam recurremus. (Ipſa
em̄ eſt doctrix diſcipline dei et electrix ope-
rum illius. Sapieñ.viij.) preſentātes ei an-
gelicum illud oraculum Aue.

¶ Mane diximus quō dn̄s abſtulit ſcāda-
lū diſcipuloꝝ Joānis qui erāt ſuper doctri-
na eius ſcādaliʒati. Nūc dicem⁹ primo quō
abſtulit ſcādalum populi ſuper doctrina ⁊
vita Joānis: qđ poterat oriri ex eo ꝙ cōfi-
dēter multum de principibus locutus fue-
rat: vnde vinctus erat in carcere. Secundo
qui ſunt qui ſolent faciliter ſcandaliʒari.

B
Arūdo Pctōr arūdini cōparatur.

¶ Quo ad primū abſtulit dn̄s ſcādalū po-
puli circa Joānē laudādo eū ⁊ oſtendendo
eſſe irreprehēſibilē in vita et doctrina. Pri-
mū ſcʒ ꝙ eſſet irreprehenſibilis in vita: de-
clarat ex duobus que faciūt vitā irreprehē-
ſibilē. ſ. ex eo ꝙ quis declinat a malo: et ex
eo ꝙ facit bonū. Qđ aūt declinaret a malo
ſeu immunis eſſet a pctō patet ex duobus.
Primo qꝛ Joānes nō erat arūdini ſimilis.
Peccator autē arūdini in multis aſſimila-
tur. Primo qꝛ arundo radicē habet in luto
vel fluido: non in terra ſolida. Sic peccator
nō habet intētionis vel amoris radicem in
terra viuētiū: ſed in re tranſitoria quod eſt
principiū omniū maloꝝ. Augu. Amor mū-
di eſt totū ⁊ ſolū malum hominis. Radicē
in ſolido voluit figi deus cū dixit. Primū
querite regnum dei. Radix oſtēdit de qua
terra ſit arbor. Multū timēdum eſt homi-
ni qui inuenit radicē cordis ſui fixam in re
tranſitoria. Primū eſt ſi nimis profunde fi-
xa ſit vt res illa deo preponatur: et ſi illam
plus diligit q̄ deū pro illa deū negat. Hoc
em̄ ab hoīe colitur qđ pre ceteris diligitur.
vt dicit Augu. ſuper illud. Quoꝝ deus ven-
ter eſt. Ideo bene dicitur Mat.v. Bti pau-
peres ſpiritu: qꝛ ſcilʒ parū fixerūt ſpiritū in
terrenis iſtis. Scōm eſt ſi radicē cordis in
multis reb⁹ trāſitorijs poſuit: ſicut ille qui
multas habebat poſſeſſiones. Matth.xix.
Occaſione huius dicit dn̄s verbū illud. Di-
ues difficile intrabit in regnū celoꝝ. Si fu-
niculus triplex difficile rūpitur: multo for-
tius funiculus decuplex. Tertium eſt ſi diu-
turnitate tēporis radices corroborate ſunt
Nō enim trāſfertur arbor poſtq̄ ſenuit: ſic
nec homo recedit a peccato vel ſaltem vix:
ſi cōſuetudinem habuerit in eo. iuxta illud
Hiere.xiij. Si mutare poteſt Ethiops pel-
lem ſuā: aut pardus varietates ſuas: ⁊ vos
poteritis bene facere cū didiceritis malū.
Secūdo arūdo exterius habet nitorē: inte-
rius vacuitatē. Sic ſm Augu. Cū iniquis
oīa pulchra ſint: ipſi ſoli remanent turpes.
Tertio arūdo habet debilitatē: ideo nō eſt
ſecurū ei inniti. Sic nō eſt in peccatore con-
fidendū licet ſit potēs. Hiere.xvij. Maledi-
ctus qui cōfidit in hoīe. Eſa.xxxvj. Ecce cō-
fidis ſuper baculū arūdineū confractū iſtū
ſup Egyptū: cui ſi innixus fuerit homo in-
trabit manū eius et perforabit eā. Quarto
arūdo de facili mouetur. Sic pctōr ad oēm
vētū tētationis mutatur. Eccli.xxvij. Stul-
tus vt luna mutatur. Quinto arūdo habet
lanuginem ꝓ fructu: ſic peccator in fine nō
inuenit fructū operū ſuoꝝ. Sap.v. Spes
impij quaſi lanugo que a vēto tollitur. Ro-
ma.vj. Quē fructū habuiſtis in illis in qui-
bus nūc erubeſcitis. Joānes aūt arūdo nō
fuit: qꝛ radicē amoris in mūdo nō habuit:
nec vacuus ſed repletus ſpū ſancto ex vtero
matris: nec flexibilis ad malū: qꝛ nec mors
eū a veritate deuiare fecit: nec gloria qua
chriſtus reputari potuit. Elegit em̄ ſolide
ſubſiſtere in ſe: ne inaniter raperetur ſupra

ſe: nec fuit ſine fructu: cū habuerit tres au-
reolas: qꝛ fuit virgo/ predicator/ ⁊ martyr:
et mentē fixā habebat in celo. Phil.iij. No-
ſtra cōuerſatio in celis eſt. Scdo Joannes
declinabat peccata carnalium. Nō em̄ erat
mollib⁹ veſtibus aut delicate nutrit⁹ ſicut
carnales. Triplex aūt reperiri poteſt molli-
cies. ſ. veſtium/ ciboꝝ/ et verboꝝ. De prima
dicitur Threñ.iiij. Qui nutriebātur in cro-
ceis amplexati ſunt ſtercora. De ſcđa dicit
ibidē. Qui veſcebantur voluptuoſe interie-
rūt in vijs ſuis: ita ꝙ ad patriam paradiſi
non venerūt. Aſſueti em̄ in delicijs cū in pe-
regrinatione vinū non inueniunt nec panē
triticeū: egrotant ⁊ moriūtur. Ideo dicitur
Eccle.x. Proſperitas ſtultoꝝ perdet illos
qui neſciūt in ciuitatē pergere: quia ꝓpter
proſperitatē precedentē qn̄ veniūt in viam
dn̄i aſperitate deficiūt. De tertia dicit Eſa.
iij. Popule meus qui te beatū dicūt ipſi te
decipiūt. Et Prouer.xxvij. Qui bn̄dicit ali-
cui voce grādi: maledicenti ſimilis eſt. Si-
cut em̄ auis implicata reti ſe nō poteſt ex-
plicare: ita pauci poſſunt laqueū adulatio-
nis effugere: qn̄ in verboꝝ ſuauitate ⁊ lau-
dū vanitate conletentur. Sed mirū eſt quō
nō cauētur adulatores cum ſint maledicti.
Hiere.xx. Maledictus homo q̄ nūtiat pa-
tri ſuo natus eſt tibi puer maſculus. i. adu-
lator qui nūtiat illi qui male fecit ꝙ puerū
maſculū genuit. i. ꝙ virile opus cōpleuit:
ſicut cū aliquis fornicationē vel adulteriū
cōpleuit dicitur ei ab adulatore: q̄ viriliter
feciſti: ex quo cū tā pulchra commixtus es.
Et ſic adulatores venenū vulnerib⁹ infun-
dūt ne vulnerati ſanētur: mortui ſepeliunt
mortuos ne reſuſcitentur. Oſee.ix. Egypt⁹
cōgregauit eos. i. tenebre peccatoꝝ congre-
gauerūt peccatores: mēphis (que interpre-
tatur ex ore) id eſt adulatio vocis ſepeliet
eos. Unde aſſimilātur adulatores locuſte:
qꝛ bona multoꝝ et maxime principū et ma-
gnatū deuorāt et cōſumunt: et ideo de tali-
bus qui recipiūt adulatores dicit Pš. De-
dit erugini fructus eoꝝ: ⁊ labores eoꝝ locu-
ſte. Nulla autē iſtarū mollicierū Joānē ma-
culauerat. Nō prima: qꝛ non erat veſtitus
purpura et byſſo: ſed pilis chameli et ʒona
pellicea circa lūbos eius. Nec ſecūda: qꝛ nō
perdices aut phaſianos/ aut huiuſmodi ci-
baria delicata: ſed locuſtas et mel ſylueſtre
edebat. Nec etiā tertia: quia nullius vitia
adulādo palpabat: ſed conſtāter reprehen-

C
Mollicies. De triplici mollicie.

D
Adulator. Adulatores ſunt fugiendi.

debat peccata oīm etiā maioꝝ: ſicut Pha-
riſeoꝝ quibus dicebat Mat.iij. Genimina
viperarū quis vos docuit fugere a vētura
ira: ſimiliter Herodes dicens ei. Nō licet ti-
bi habere vxorē fratris tui. ¶ Scdo nō ſo-
lum Joānes declinabat peccata/ ſed etiam
opera excellentia faciebat. Et hoc oſtendit
chriſtus: cū ſm prophetiā Malachie cōpa-
rat eū angelo. Unde Joānes fuit angelus
Primo pure ⁊ caſte viuēdo: in cuius ſignū
dicitur chriſti ami[cu]s. Joā.iij. cum dicitur.
Amicus autē ſponſi qui ſtat et audit eum:
gaudio gaudet propter vocē ſpōſi. Et ideo
ſcribitur Prouerb.xxij. Qui diligit cordis
mūditiam propter gratiā labioꝝ habebit
amicū regē. Similiter habuit exteriorē pu-
ritatem: qꝛ fuit virgo et magne abſtinētie.
Mat.xj. Uenit Joānes neq; manducans
neq; bibēs ⁊c. Et linguā ſuam qua debuit
prenūtiare ſaluatorē adeo cuſtodire voluit
ꝙ in deſertū fugit: ne leui ſaltem macula-
re vitā famine poſſet. Noluit etiā vanitatē
mundis illis oculis inſpicere quibus viſu-
rus erat ſaluatorē. Deo etiā vacauit ſicut
angeli. Mat.xviij. Angeli eoꝝ ſemꝑ vidēt
faciem patris mei. Ideo elegit habitare in
deſerto: vt melius cōtēplationi celeſtiū in-
tēderet. Hiero. O deſertū familiarius deo
gaudēs. Miniſterium etiā ad modū ange-
liſad populū habuit. Sūt em̄ angeli admi-
niſtratorij ſpūs in miniſteriū miſſi: ꝓpter
eos qui hereditatē capiunt ſalutis. Heb.j.
¶ Scōm aūt ꝙ eſſet Joānes irreprehenſi-
bilis in doctrina oſtendit dn̄s cū dicit eum
eſſe prophetā ⁊ pluſq̄ prophetā. Nam pro-
pheta nō loquitur a ſemetipſo: ſed ꝑ inſtin-
ctū et inſpirationē ſpūſſancti: qui eſt ſpūs
veritatis: ⁊ mentiri nō poteſt: nec doctrinā
falſam ſuggerere. Propterea dicebat Da-
uid propheta. Lingua mea calamus ſcribe
velociter ſcribētis. i. ſpūſſancti. Et.ij. Pet.
ij. Spiritu ſancto inſpirati locuti ſunt ſan-
cti dei hoīes. Nō ergo debebant Judei ſcā-
daliʒari: nec de vita nec de doctrina Joan-
nis: quia tale ſcandalū fuiſſet paſſiuū ⁊ nō
datū/ ſed acceptū. Scādalū aūt paſſiuū vi-
tare non tenemur/ ſed bene actiuum: ita ꝙ
ſumme cauere debemus ne ꝑ dicta vel fa-
cta noſtra demus directe et immediate oc-
caſionē ruine in peccatū. Et hoc oſtenditur
multipliciter. Primo exēplo chriſti qui ma-
gis elegit ſe ⁊ ſuos diſcipulos tributarios
eſſe q̄ tributa petentes ſcādaliʒare; vt pa-

E
Joannes baptiſta. Joānes baptiſta fuit angel⁹.

F
Scādalum. Debemus vitare ſcādalum actiuū.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſet per queſtionē factā Petro ꝑ eis qui exi-
gebāt didrachmā Mat.xvij. In quo doce-
tur homo quātūcūq; liber vel nobilis quā-
doq; cōtra libertatē/nobilitatē/ vel digni-
tatē propriā multa diſſimulare ⁊ facere: vt
ſic alioꝝ offendiculū euitetur: et ne ſit litiū
cauſa et diſcordie: qꝛ ve homini illi per quē
ſcandalū venit. Secūdo exēplo ſanctoꝝ vi-
roꝝ: vt patuit in Eleazaro qui potius ele-
git mori ꝙ adoleſcentibus malū exēplū re-
linquere.ij.Macha.vi. Et ad hoc nos mo-
net ſcriptura Romā.xiiij. Ne ponatis offen-
diculū fratri vel ſcādalū. Magnā em̄ iniu-
riā facit opifici qui deſtruit opus ſuū: ho-
norē facit ei qui nititur illud conſeruare et
augere. Sic qui cuſtodiūt ſe a ſcādalo alio-
rū. Roma.xiiij. Que edificationis ſunt in-
uicē cuſtodiamus. Noli ergo ꝓpter eſcā de-
ſtruere opus dei: noli cibo tuo illū perdere
pro quo mortuus eſt chriſtus. Et.j.Corinꝫ.
viij. Uidete ne licentia vr̄a offendiculū fiat
infirmis. Et ſequitur. Peribit in tua cōſciē-
tia frater: ꝑ quo chriſtus mortuus eſt. Se-
cūdo ad hoc nos mouet vinculū charitatis
qd̄ eſt mēbroꝝ chriſti vnio. Unū em̄ mem-
brum cauet periculū alterius. Roma.xiiij.
Si propter cibū frater tuus cōtriſtatur: iā
nō ſm̄ charitatē ambulas. Ideo pax mul-
ta diligētibus legē tuā.ſ.charitatis: et non
eſt illis ſcādalū. Tertio ꝓpter nocumētum
multiplex. Primo qꝛ offendit deū quē facit
blaſphemari aliū ſcādalizādo. Eſa.lij. Do-
minatores tui inique agunt dicit dn̄s: iugi-
ter tota die nomen meū blaſphemaꝫ. Hinc
a Nathan correctus eſt Dauid: eo ꝙ in ho-
micidio Urie fecerat blaſphemari dn̄m ſcā-
dalizando populū. Scd̄o tales apoſtatare
faciūt a deo. Hieroboā em̄ fecit duos vitu-
los aureos: quoꝝ alterū poſuit in Dan: al-
terum in Bethel: et factū eſt in ſcādalum in
Iſrael ⁊ in peccatū apoſtaſie ⁊ idololatrie.
Iſti vituli ſignāt ſcādala duoꝝ maloꝝ: ſciꝫ
principum terrenoꝝ ⁊ prelatoꝝ. Tertio per
mala eoꝝ exempla reddūtur ſacra dei loca
officia ⁊ ſacramēta contēptibilia ⁊ abomi-
nabilia. Pſ. Corrupti ſunt et abominabi-
les facti ſunt in ſtudijs ſuis. De q̄bus Eze-
chieꝫ.viij. Uiolabūt arcanū meū ⁊ intrabūt
in illud emiſſarij ⁊ cōtaminabūt. Hec ſunt
idola abominabilia depicta in parietib⁹ et
in circūitu tēpli per totū. Ezechieꝫ.viij. In
vitis patrū et in hiſtoria tripartita lib.vj.
legiꝫ ꝙ beatus Antonius vidit burdones
occupātes eccleſias ⁊ altaria calcibus con-
culcātes ⁊ euertētes et dn̄m dicentē. Abo-
minor altare meū. Per qd̄ ſignificabaꝫ Ar-
rianos hereticos debere ſubuertere eccle-
ſiā: et ſacerdotes per mala exempla debere
ſacra loca et ſacramenta reddere cōtēptibi-
lia et abominabilia in oculis intuētiū eoꝝ
malā vitā. Quarto hoc ſcādalū actiuū no-
cet ſanctis viris: quos malū exēplum afflu-
git. Pſ. Tabeſcere me fecit zelus me⁹. Au-
gu. Peccata maloꝝ frixoria ſunt bonoꝝ.j.
Coꝛ.xj. Quis ſcādalizatur et ego nō vror?
Sūt enim hmōi ſimiles buboni circūdato
laqueis aucupis: quē de die ponunt aucu-
pes inter laqueos: ad quē accedētes auicu-
le capiūtur in laqueis circūpoſitis exēplo-
rū maloꝝ. Quinto ſcādala iſta intuentē ea
faciunt durū/ſtupidū et inſenſibilē. Inſtar
monſtri meduſe: de quo dicūt poete ꝙ qui
viderunt lapides quaſi diriguerūt. Inſtar
etiā ſyrenum: de quibus dicitur a poetis ꝙ
faciunt hoīes ita attētos cantui et ornatui
ſuo ꝙ propterea ſe proijciūt in maris peri-
culis. De quibus Hiero. dicit ꝙ erāt mere-
trices quedā in inſulis que ornatu ſuo me-
retricio nauigantes et eis intēdētes hoīes
reddebant ſtupidos et mēte captos. Unde
ſm̄ Iſidoꝝ. Oīs ſerpens naturaliter frigi-
dus venenū frigidū infundit: nec nocet niſi
cū ſanguinē tāgit: et tunc per venas diſcur-
rēs hominē ſtupidū reddit: ⁊ ſui frigidita-
te calorem naturalē fugans obrigeſcere fa-
ciēs hominē occidit. Sic peccator dū vene-
nū mali operis infundit: dū in aſpiciēdo il-
lud homo delectatur: fugato calore chari-
tatis moritur. Exo.xv. Obriguerūt oēs ha-
bitatores Chanaā. Et ſequitur. Fiāt immo-
biles quaſi lapis. Inde tenebre Egypti: id
eſt mala exēpla reddunt hoīes immobiles.
Exo.x. Scādalū aūt paſſiuum non vitauit
chriſtus nec Ioānes. Unde cū diſcipuli di-
xiſſent chriſto predicāti contra Phariſeos.
Scis quia Phariſei hoc verbo ſcādalizati
ſunt. Reſpōdit. Sinite illos: ceci ſunt ⁊ du-
ces cecoꝝ. ¶ Queritur ergo vtrū ꝓpter ꝓ-
ximi ſcādalū bona ſint dimittēda: vt predi-
catio/iuſtitia/et ſic de alijs: et veritas ſilen-
da? Et videtur ꝙ ſic: quia correctio frater-
na (vt dicit Augu. in de ciui. dei.) dimitten-
da eſt ꝓpter ſcādalū. Sicut Dauid per to-
tā vitā dimiſit Ioab impunitū ꝑ duobus
homicidijs per eum factis. Similiter elee-
moſynarū largitio ⁊ punitio pctōꝝ ꝓpter

b Scādalū. Que ri per bo na ſunt dimittē da ꝓp pter ſcā dalū quenij

periculū ſchiſmatis. Ad hoc dr̄ primo ſm̄
Tho.ij.ij.q.xliij.articl.viij. ꝙ duplicia ſunt
hoīs bona: quedā tēporalia: quedam ſpūa-
lia. Spiritualiū aūt quedā ſunt de neceſſi-
tate ſalutis: vt ſubuenire pauperi in neceſ-
ſitate: diligere ꝓximū: corrigere eū frater-
naliter: et ſic de alijs. Et iſta nullo mō ſunt
propter ſcandalū dimittēda: qꝛ nullus de-
bet mortaliter peccare vt alterius pctm̄ im-
pediat: qꝛ ſm̄ ordinem charitatis plus de-
bet homo ſue aīe ſalutē diligere q̄ꝫ alteri⁹.
Alia ſunt ſuperogationis: que non ſunt de
neceſſitate ſalutis: et tūc aut tale ſcandalū
oritur ex malitia. Sicut ſi in ſolēnitatibus
quis ꝯfiteatur/aut recipiat corpus chriſti:
vel dicat horas ſuas deuote: et alius ſcan-
daliſetur vocās eū hypocritā: et tale opus
nō debet dimitti ꝓpter ſcādalū: qꝛ illud ex
malitia procedit. aut illud ꝓcedit ex infir-
mitate vel ignorātia: vel ex ſuſpitione: ⁊ il-
lud docet dn̄s vitare. Mat.xviij. et Apl̄us
Roma xiiij. et.ij. Coꝛ.viij. Sicut ſi q̄s de-
uotione motus aliqua ſigna in eccleſia vel
motus faceret publice vnde alij ſcādaliza-
rentur: vel vadit ad aliquā peregrinationē
vel domū: vbi forte facit aliqua opera ſup-
erogationis: vt dare eleemoſynā: vel viſita-
re infirmos: et alius ꝓpter hoc de ipſo ma-
le ſuſpicatur et iudicat: tūc ſi hoc percipiat
debet ab illo ceſſare: quouſq; ali⁹ informe-
tur per eū: vel per aliū de veritate rei. Or ſi
nō velit quieſcere: debet nihilominus per-
ſeuerare: qꝛ tūc non ex ignorātia/ſed ex ma-
litia ſcādalū procedit. Si aūt bona ſunt tē-
poralia/aut ſunt noſtra: ⁊ tūc aliquādo ꝓ-
pter ſcādalum vitandū ſunt penes alios di-
mittēda ad tēpus: nec tūc repetenda: maxi-
me ſi ſcādalū oriatur propter ignorātiā vel
infirmitatē: quouſq; ſedetur ſcandalum ⁊
admonitione erudiatur. Si aūt ſint nobis
cōmiſſa: ſicut bona eccleſie prelatis cōmit-
tūtur: ⁊ bona reipublice rectoribus eiuſdē:
tūc talia nō ſunt propter ſcādalū dimitten-
da. Sicut ſi quis per malitiā bona eccleſie
vel pupilloꝝ ſibi vſurpare velit: tunc tuto-
res et procuratores tenentur ea ſeruare et
defendere: nec propter ſcandalū dimittere.
¶ Dicitur ſcd̄o ſm̄ eūdem ꝙ propter ſcāda-
lū nō debet dici falſitas: qꝛ nō ſunt faciēda
mala vt inde eueniāt bona. Roma.iij. Po-
teſt tn̄ veritas ad tēpus nō doceri vel tace-
ri ſicut expedit. Amos.v. In tempore illo
prudēs tacebit: qꝛ tēpus malū eſt. Ubi tn̄
propter veritatē dicendā maius bonū oriri
q̄ ſcandalū naſci crederetur: immo putare-
tur emergere magna vtilitas/ debet dici ve-
ritas: vt patet in predicatoribus culpanti-
bus pctā: in quo pauci ſcādalizātur ſcanda-
lo accepto: et tn̄ multi inde proficiunt. Ubi
tamē maius ſcādalū oriretur/tacēda eſſet.
Poeta. Et q̄nq; nocet oīa vera loqui. Sic-
ut ſepe multi de principib⁹ et ſuis ſuperio-
ribus obloquūtur/ nec inde meliorantur:
ſed magis plebe. docētur inde contra eos
oblatrare. Nō tamē ſunt dimittēda eorum
peccata a predicatoribus quin cōtra ea re-
clamēt: ſed hoc fiat prudēter. Nec em̄ predi-
canda ſunt pctā minoꝝ: vt plebis que ſunt
minora: et omittēda peccata maioꝝ q̄ ſunt
grauiora: ne ſimus de illis de quib⁹ Mat.
xxiij. Qui excolant culicem et glutiunt cha-
melū.i. extra collum cordis expellūt pecca-
ta parui pōderis: et nullā de maioribus cō-
ſcientiā faciūt. ¶ Circa ſcd̄m aduertēdū eſt
ꝙ quatuor genera hominū vt plurimū ſcā-
dalizari ſolēt. Primo et maxime inter oēs
ſuperbi: qui iuxta eoꝝ iudiciū ſi nō honorē-
tur vt appetūt/iudicant ſe deſpici: ideo ſcā-
dalizātur. Pſ. Opprobriū abundātibus ⁊
deſpectio ſuperbis: cōtingit ſcꝫ ſi nō hono-
rentur. Sic ſcādalizatus eſt Amā Mardo-
cheo nō aſſurgēti ei. Heſter.iij. Inde Pro-
uerb.xvj. Ante ruinam exaltabitur ſpūs.
Sicut em̄ fortis ventus magnas arbores
q̄uis videātur fortiter radicate ruere facit:
ſic ventus diabolice tētationis quādoq; a
ſtatu gratie ruere facit hoīes ſublimes qui
alios excedere videbātur dignitatibus vel
virtutibus: qꝛ nō bene fundātur in humili-
tatis fundamento: vt qui de ſeipſis nimiū
preſumunt/⁊ alios corruentes contemnūt.
Prouerb.xvij. Qui in ruina letatur alteri⁹
non erit impunitus. Matth.vij. Uenerūt
flumina et flauerunt venti: et irruerunt in
domum illam et cecidit: et fuit ruina illius
magna. Secundo faciliter ſcandalizantur
qui magna felicitate potiūtur: et protinus
ruunt. Sic ſcandalizati ſunt diſcipuli do-
mini qui in proſperitate ſtantes cum chri-
ſto/in tribulatione defecerunt. Sic mali de
quibus ſaluator in pſona diaboli dicit. Ui-
debam Sathanam ſicut fulgur de celo ca-
dentem. Luce.x.ca. Fulgur enim in ruendo
non ſolum vſq; ad terram cadit: ſed etiam
ſe profundat infra terram. Sic peccator
de altitudine dignitatis vel proſperitatis

b Scādalizari. Quatuor gn̄a hoīꝫ ſolēt ſcandalizari.

finaliter ruit: non ſolũ ad terram ſed etiam infra terrã vſqꝫ in infernũ. Et ſicut ĩ ruina magnoꝝ edificioꝝ fit magnus ſtrepitus ⁊ tumultus: ſic in ruina talium clamat et tumultuat: loquitur ⁊ murmurat totus mundus ⁊ ſcandalizatur. Hiere. xlix. A voce ruine eius commota eſt terra. Et hoc maxime propter offenſam ⁊ dei iniuriã. pſ. Irritauerunt eum in adinuentionibꝰ ſuis: ⁊ multiplicata eſt in eis ruina. Adinuẽtiões ſunt quibꝰ grauant populum [illegible] ledunt ꝓximũ. Et de talibus cũ eis contingit infortuniuꝫ: iudicat populus propter hmõi adinuentiones hec accidere. Nihilominꝰ tales q̃ diuitijs abũdant non multũ patiũtur ſcandalum: qꝛ cato aſſimilãtur: qui cũ ab alto cadit ſemꝑ ſuper pedes ſuos recte cadit. Sic illi amicis ⁊ pecunia vndiqꝫ appodiati: vix aliter ꝙ ſuper ſuos pedes cadũt. Tertio facile ſcãdalizant ſubditi quibꝰ preſidẽt mali. Prouer. xxviij. Regnãtibus impijs ruine hoĩm: tam maloꝝ: vt patuit in regibus Iſrael q̃ ſua malitia ruere faciebãt populũ in idololatriã: ꝙ etiã bonoꝝ qui multa patiuntur ab impijs: quos dñs in fine cõſolabitur faciendo iudiciũ et iuſtitiã. pſ. Iudicabit in nationibꝰ implebit ruinas: cõquaſſabit capita ſcꝫ maloꝝ ĩ terra multoꝝ. i. reproboꝝ qui multi ſunt vbi electi ſunt pauci. Quarto facile ſcãdalizãtur qui ab altitudine virtutis in foueã maloꝝ profundã cadunt. Sic ſcandalizati ſunt Iudas ⁊ diſcipuli qui ab altitudĩe fidei lapſi ſunt in infidelitatẽ. quidã pro ſemꝑ: vt Iudas. alij ad tp̃s: vt ceteri diſcipuli. Et iſtud ſcandalum aliquando eſt alicuius boni cauſa: qꝛ ſcandalizatis ſepe aperit oculos intelligẽtie: vt Petrus ſcãdalizatꝰ in chriſto ⁊ ceteri diſcipuli poſt ſcandalum ſeipſos cognouerunt Sic Balaam Numeri. xxiiij. Uir cuius obrutus eſt oculus. et ſequitur. Cadit et aperiuntur oculi eius.

¶ De ſctõ Thoma apl̃o. Sermo primus. et in ordine. xxix. per thema euangelij.

Affer digitũ tuum

huc: et mitte manũ tuam in latus meum: ⁊ noli eſſe incredulꝰ ſed fidelis. Ioan. xx. Per verba predicta q̃ dixit dominꝰ beato Thome hortatur nos in hac ſolẽnitate mater eccleſia ne ſimꝰ beneficijs dei: incarnatiõis videlicet ⁊ natiuitatis increduli: ſed ꝑ verã fidẽ preparemꝰ hoſpitium cordis noſtri dño venturo: ſicut beatꝰ Thomas ꝑparauit habitaculum ſeu palatiũ Gõdoforo regi Indie. Unde fides nos incitat ad tria hodie conſideranda: vt melius ꝑparemur q̃ (ſcdm̃ Bernar. in ſermonibus) in ſctõꝝ ſolẽnitatibꝰ cõſiderare debemus exemplũ ſancti: eius auxilium: et confuſionẽ noſtrã. Primo conſiderandum eſt quõ beatꝰ Thomas tandẽ ꝑ fidẽ verã ⁊ charitatẽ placuit deo: ⁊ ꝑ quã viã ad gloriã peruenit: qꝛ per varias tribulatiões et penalitates. Illa enĩ eſt via aſcendẽdi in celũ hec eſt regula generalis a qua nullus vnq̃ ſanctus fuit exceptꝰ. Nam Heſter. viij. Omnes q̃ dño placuerunt ꝑ multas tribulationes tranſierũt fideles. Sed nõ ſufficit iſta cogitare mente: ſed oportet inferre digituꝫ ſuũ illuc. i. ſimilia oꝑari ſicut beatus Thomas: et ſe ꝑparare ad ſimilia patienduꝫ vt ad ſimilẽ gloriã ꝑueniamus. Dicebat enim Scipio africanꝰ nihil eum magis aĩare ad virtutẽ ꝙ ſuoꝝ maioꝝ exẽpla: quoꝝ imagines in foro depictas videbat. Unde Paſchaſius diaconꝰ in epl̃a ad Euagiũ pbr̃m Qꝛ ſctõꝝ exẽpla multũ cõmoueãt ad virtutem videt̃ inſinuare. Matathias morti appropĩquãs / filijs ſuis hereditario iure ſanctoꝝ exẽpla derelinquẽs: quoꝝ certaminibus admirãdis excitati aĩas ſuas ꝑ legibꝰ dei: ſctitatis feruore cõtẽpſerũt. Tantũ enĩ eis ꝓfuerũt facta maioꝝ: vt armatos principes apta fide deterrerẽt. Hinc Aug. Qđ nobis beatꝰ martyr imitandũ propoſuit in ſua paſſiõe: hoc attẽdere: hoc ĩplere vere ẽ martyris ſolẽnia celebrare. Scḋo ſi ſecuti fuerimus btm̃ Thomã debemꝰ ab eo auxilium ſperare: ⁊ oratiõe et obſeq̃o illḋ impetrare. Solent enĩ hoĩes benigni ſequẽtes ſe iuuare: cũ ad locũ difficilẽ trãſeũdum veniũt. Sic beatꝰ Thomas dabit auxilium et porriget manũ: ſicut pr̃ ſolet porrigere filio ſuo exiſtẽti in paſſu ꝑiculoſo. Et p̃ſertim qꝛ ipſe expertꝰ eſt periculũ: cũ videlicet ruit in infidelitatẽ: ⁊ ideo patior erit ad ſuccurrendũ nob̃. Propt̃ea enĩ dicebat Apl̃s chriſtuꝫ citiꝰ nob̃ miſerturũ: qꝛ ip̃e circũdatꝰ fuit ĩfirmitate: carnis ſcꝫ ⁊ penalitatis: nõ peccati. Heb. iiij. Nõ enĩ habemꝰ põtificẽ q̃ nõ poſſit ꝯpati ĩfirmitatibꝰ nr̃is. Tẽtatũ aũt per oĩa ꝑ ſimilitudĩe abſqꝫ pctõ. Unde recitat Epiphanius magnus Hieremiã cũ eſſet in Egypto oratiõe ſua fugaſſe aſpides ⁊ crocodylos q̇bꝰ antea vaſtabat̃ Egyptus. et ſm̃

Hebreos adhuc crocodyli de puluere eius fugãtur: ⁊ aſpidum percuſſura ſanatur. Et dicit idẽ ſe audiuiſſe a ſenioribus viris qui ꝯ ſtirpe Ptolemei deſcẽderãt ꝙ Alexãder magnus ad ꝓphete tumulũ veniẽs: et loci myſteriũ cognoſcẽs: trãſtulit corpus eiꝰ in Alexãdriã ipm glorioſe ſepeliẽs: et ex tunc crocodyloꝝ ⁊ aſpidũ qui ciuitatem infeſtabãt: ceſſauit rabies. Sic puluis beati Thome. i. memoria et oratio eiꝰ oẽs demonũ tẽtationes et tribulationes mũdi ꝓfugabit: ſi ſyncero corde interpelletur. Tertio conſiderãda eſt cõfuſio noſtra. Cũ enĩ btũs Thomas noſtri ſimilis fuerit / ⁊ ex eadem materia ſicut ⁊ nos: et nõ de ferro vel calybe plꝰ ꝙ nos / cõfundi debemus qꝛ nõ eũ inſequimur: ſed otio torpeſcimus: et maxime cum primo habeamus plura exempla ⁊ adiutoria ſanctorũ q̃ꝫ tũc haberẽtur. Scḋo qꝛ via paradiſi eſt lõge amplius trita ꝙ tũc eſſet. Uſqꝫ adeo enim nũc trita eſt vt vix ſtultus erret per eã. Hinc eſt ꝙ inducit nos dñs ad conſiderandũ cõfuſionẽ noſtrã: cũ precipit prophete Ezechiel. xliij. Dic filijs Iſrael vt metiãtur fabricã: et confundãtur ab iniquitatibus ſuis. Si enĩ metiamur fabricã in qua fabricatũ eſt ſupra dorſum beati Thome: certe tũc inueniemus occaſionẽ cõfuſionis noſtre: ꝙ ita delicati ſumus vt pauciſſima refugiamus pati ꝓ chriſto: ⁊ iſta cõfuſio erit adducẽs gloriã. Eccli. iiij. Sed precipue metienda eſt fabrica illa in qua fabricatũ eſt corpus chriſti. ſ. beata virgo: qꝛ nec illa quidẽ expers fuit tõſionum preſſurarũ et tribulationum: immo in paſſione chriſti aĩam eius doloris gladius pertrãſiuit. Ut aũt melius capiamus menſurã eius: oportet nos illi appropinquare per deuotionẽ cordis ⁊ orationẽ. Qđ vt melius fiat / offeremus ei ſalutationẽ angelicã que ſibi maxime grata eſt: dicentes Aue.

¶ Iuxta thema noſtrũ tria dicemus. Primo qualiter ſm̃ iuſſionẽ chriſti debemꝰ cũ beato Thoma inferre manus ⁊ digitos in latus eiuſdẽ chriſti. Scḋo ꝙ nõ debemus eſſe increduli / ſed fideles: hoc eſt cõſtãter et perſeuerãter ſeruãtes fidem chriſti: ſicut fecit beatꝰ Thomas. Tertio ꝙ debemꝰ cũ eodẽ eſſe fideles a fidelitate: hoc eſt cõſeruantes fidelitatẽ ad chriſtũ: ſicut boni ſerui ad dñm. De duobꝰ primis diſſeretur in ſermone p̃nti. De tertio aũt ĩ ſubſequẽti ſmone.

¶ Quo ad primũ duo iubet dñs. Primo. ſ. inferre digitũ in loca clauoꝝ. Scḋo mittere manũ in latus eius. In manibus operatio: in digitis diſcretio ſignificatur. Manꝰ enim habet diſcretã ⁊ diſtinctã figurã digitorum. Per iſta ergo nobis innuitur ꝙ nõ ſufficit facere opus bonũ / niſi illud fiat cũ diſcretione. Et ideo precipit̃ Leuit. ij. Omne ſacrificiũ. i. omne opus bonũ ſale diſcretionis condies. Inferre aũt digitũ in loca clauoꝝ ⁊ mittere manũ in latus chriſti: nõ eſt niſi facere operationem conformẽ illi quã fecit dñs: dũ et clauis perforari / et latus ſuũ pro nobis aperiri voluit. ſ. operari ex amore et dilectione chriſti. Oĩs enĩ chriſti actio noſtra eſt inſtructio. Bene ergo per operationes noſtras tãgimus chriſtũ qñ ꝑ illas vnimur chriſto per amorẽ et charitatẽ eiꝰ. Que enĩ ſe cõtingũt quaſi vnũ effici videntur. Et ſm̃ illud. j. Corint. vj. Qui adheret deo / ſcilꝫ per amorẽ: vnus ſpũs cũ eo efficitur. Talis aũt operatio ꝓcedẽs ex charitate et amore chriſti: nõ põt eſſe niſi diſcreta. Et certe rationabile eſt ꝙ ille a nobis diligatur qui tanta ꝓ nobis ſuſtinuit: q̃ iuxta illud dictũ. j. Io. iiij. Prior dilexit nos. Nã qui clam gigãtem illũ fortiſſimũ perfodiſſent et tenuiſſent: niſi hoc charitas voluiſſet. Aut que lãcea latus eius perforare potuiſſet: ſi nõ illud charitas dei erga nos imperaſſet: Hinc ipſe dñs aiebat Oſee. xj. In funiculis Ade trahã eos: in vinculis charitatis. Et Hiere. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexi te: ideo attraxi te miſerans. Mittamus ergo manus ⁊ digitos in latus chriſti apertum: ⁊ pertingamus vſqꝫ ad cor eius: ita vt oĩa opera noſtra propter eius amorẽ fiãt. Cor enim ſedes eſt amoris. Et ſic dicat vnicuiqꝫ noſtrũ illud Cañ. ij. Ad aĩam deuotã directũ vulneraſti cor meũ: ſoror mea ſpõſa in vno oculoꝝ tuoꝝ. i. in opere procedẽte ex diſcretione ⁊ amore mei. Oculus nẽpe ⁊ rerũ diſcretiones ſeu differentias nobis oſtẽdit: ⁊ amorẽ ad eũ ad quẽ frequenter ſubleuatur: quia vbi amor ibi oculus: ⁊ ita deſignat amorẽ diſcretũ quẽ habet oĩa ſancta ad chriſtũ. Uel per latꝰ chriſti intelligi põt btũs Thomas ⁊ ceteri ſancti q̃ deo tãq̃ latera eiꝰ adheſerũt. Hoꝝ operationibus debemꝰ actiones noſtras cõformare: ſi eas volumus deo gratas inueniri. Hoc enĩ eſt eos manibus et digitis tãgere: operari ſicut ⁊ illi oꝑati ſunt. Hec ſunt latera a q̇bꝰ nobis cõtinue ꝓfluit bñdictio. ſ. boni exẽ

A Thomas. Tria ſunt cõſideranda in ſolennitate beati thome et ceteroꝝ ſanctorũ.

B Thomas. Quid ſit inferre digitũ in loca clauorum chriſti: vt iubebatur Thome

Universidad de Deusto
Biblioteca

pli ⁊ ſuffragioꝝ. Job. xxxj. Si nō benedixe
rūt mihi latera eiꝰ: ⁊ ideo ipſa aſſidue tan-
gēda ſunt ⁊ operibꝰ bonis et orationibus.
Itaqꝫ manus ſignificat operationē: ſicut
etiā patet ex illo Pſ. In die tribulationis
mee deū exquiſiui manibꝰ meis. Et rurſum
ex illo. Bñdictꝰ dñs deus meꝰ q̄ docet ma-
nus meas ad preliū. Duplex aūt eſt manꝰ:
dextra ſcꝫ ⁊ ſiniſtra. Dextra vero fortior eſt
ſiniſtra: et ideo per dextrā ſignificātur ope
ra fortitudinis: per ſiniſtrā aūt opera man
ſuetudinis et mīe. Utraqꝫ hec opera exer-
cuit btūs Thomas. Opera .ſ. fortitudinis:
cū viriliter ſtetit ante reges ⁊ preſides pro-
pter nomē dñi: paratus oīa tormentoꝝ ge
nera ꝓ fidei conſeruatione fortiter ſuſtine-
re. Opera aūt māſuetudinis ⁊ mīe habuit
et exercuit. Primo corporalia: cū pecuniā ſi
bi a rege Indie datā diſtribuit pauperibꝰ.
Scđo ſpūalia: cū verbū dei populo predica
bat: exhortās vt in māſuetudine ſuſciperēt
inſitum verbū diuinū: quod poſſet ſaluare
animas eoꝝ. Diſcretionē etiā (que per digi
tos notatur) in oībus ſuis operibꝰ habuit:
ita vt poſſet dicere illud Cañ. v. Manꝰ mee
diſtillauerūt myrrhā primam: ⁊ digiti mei
myrrha probatiſſima .i. operatio de penali

C
Digitꝰ.
Diſcre-
tio.
Quinqꝫ
digiti i
manu
ſignant
quinqꝫ
gradus
diſcre-
tionis.

diſcreta. Unde ī qualibet manu ſunt q̄nqꝫ
digiti .i. q̄nqꝫ gradus diſcretionis in omni
opere obſeruandi. Primus eſt dijudicatio:
qua diſcernimꝰ inter licitū ⁊ illicitū. Geñ. j.
Diuiſit lucē a tenebris: et in lege maledicit
aīal quod nō ruminat ⁊ vngulā nō findit.
Ideo .j. Coꝝ. xv. Si noſipſos dijudicaremꝰ
nō vtiqꝫ iudicaremur. Ecce q̄ vtile dijudi-
cationis officiū qđ nos in cōſpectu iudicis
a iudicio abſoluit. Hūc diſcretionis gradū
habuit btūs Thomas: cū licet ſenſualitas
refugeret immanitatem populi Indie: ita
ꝙ ſuggereret ei illuc nō ire: iudicauit tamē
magis parēdū eſſe chriſto mittēdi dicēs il
li. Tu es deus meus: ⁊ ego ſeruus tuꝰ: fiat
voluntas tua. Secūdus gradus eſt delibe
ratio. Et hic diſcernit inter cōmodū et incō
modū. Non eñ oīa que licēt / expediunt. ij.
Coꝝ. x. Oīa mihi licēt: ſed nō oīa expediūt.
Et ideo dr̄ Prouer. iiij. Palpebre precedāt
greſſus tuos. Palpebre .ſ. diſcretionis. Ut
ſicut oculis corporalibus diſcernis iter viā
cōuenientē ⁊ nō cōuenientē: ita oculis diſcre
tionis ponas diſcrimē inter expediēs ⁊ nō
expediēs. Et ad hoc faciēdū multum cōfert
vti cōſilio. Ideo ſuadet ſapiēs Eccli. xxxij.

Oīa fac cū conſilio: ⁊ poſt factū nō penite-
bis. Hunc diſcretionis gradū habuit btūs
Thomas dū acquieuit cōſilio et reuelatio-
ni ſpūſſancti mittendo Thaddeū vnum ex
lxxij. diſcipulis ad regē Abagarū cōuertē-
dū: dū etiā q̄uis ſciret licitū eſſe fabricare
palatiū materiale regi: iudicauit tñ eē ma-
gis expediēs fabricare ſpirituale in paupe
ribus releuādis. Dū ſimiliter iudicauit eē
magis expediens Migdonie ⁊ Regine vt
abſtinerēt a thoris viroꝝ ſuoꝝ q̄ ꝙ manē-
rent cū eis. Tertiꝰ gradus eſt diſpoſitio. Et
hic diſcernit inter ordinatū et inordinatū:
qꝛ ſi licitū ſit ⁊ expediēs: adhuc eſt in rebus
vtilibꝰ quo mō ⁊ quo ordine facere vel dice
re debeamꝰ. Pſ. Jocūdus homo q̄ miſere-
tur et cōmodat: diſponit ſermones ſuos in
iudicio. Sicut ſolet bonus ſeruꝰ diſponere
et ordinare cōputa ſua vt reddat rationem
dño ſuo. Et ideo dicit anima ſancta Cañ. ij.
Introduxit me rex in cellā vinariā: ordina-
uit ī me charitatē. Sic ordinauit btūs Tho
mas oīa opa ſua: vt nihil diceret aut face-
ret niſi cū debito ordine: q̄ſi diſponens ope
rationes ſuas in numero / pōdere / ⁊ mēſu-
ra: q̄ꝫ bñ ordinaret dicta ſua ſeu predicatio
nes ptꝫ ex legēda. Facta etiā ſua apparēt
multū ordinata ex modo quo ꝓceſſit ad cō
uerſionē Gōdophori regis ⁊ ppli eiuſdē: ⁊
ex multis alijs. Quartꝰ gradus eſt diſpēſa
tio inter opportunū et importunū. Poſtq̄
eñ gerēda diſpoſuimꝰ: ⁊ quo ordine fiant:
ſepe ꝓ vario eoꝝ q̄ emergūt euētu: diſpen
ſationi locus eſt: qꝛ ſm̄ opportunitatē occa
ſionū aliquid de ꝓpoſiti tenore ⁊ diſpoſitio
nis ordine neceſſe eſt demere vel mutare.
Seneca. Sapiēs nō ſomniat: ſꝫ aptat ſe tē
pori. Sicut eadē eſt manꝰ cū in pugnū con
ſtringitur et cū in palmū extenditur. Ideo
dicitur. Mitte ſapientem et nihil ei dicas.
qꝛ ſicut habet Eccli. viij. Omni negotio tē
pus eſt ⁊ opportunitas: ⁊ reſponſionē eoꝝ
ſapiēs intelligit. vñ Poeta. Conſiliū reſqꝫ
locuſqꝫ dabit. Et hinc eſt ꝙ legiſlator poli-
ticus nō debet ſemꝑ cogere ad obſeruatio
nem rigoris legū ſuarū: ſed q̄nqꝫ debet vti
epikeia ⁊ diſpēſatione ſm̄ ꝙ locus: tēpꝰ: ⁊
mores hoīm illud expoſtulant. Sic ſciebat
btūs Thomas ſe aptare tēpori: loco: ⁊ mo
ribus hoīm q̄bus ꝑdicabat: ⁊ cū q̄bꝰ cōuer
ſabat: edoctꝰ ad hoc a ſpūſancto. Quintus
gradus eſt moderatio inter moderatū ⁊ im-
moderatū. In oībus enim que ordinate et

circūſpecte agimus: modū congruū tenere
debemꝰ. Horatiꝰ. Eſt modus in rebꝰ: ſunt
certi deniqꝫ fines. Quos vltra citraqꝫ neq̄t
cōſiſtere rectum. Et ideo apl's hortatur ad
Phil. iiij. dicēs. Modeſtia vr̄a nota ſit oī-
bus hoībus. Sic in oībus ſuis operibꝰ mo
dū cōgruū obſeruabat btūs Thomas tam
quo ad ſe q̄ꝫ quo ad alios: vt patet ex legē-
da. Primꝰ aūt hoꝝ digitoꝝ dr̄ pollex: qꝛ ce
teris pollet ⁊ precedit: ⁊ dimidia manꝰ dr̄.
Sic dijudicationis examen oīa precedit: qꝛ
niſi ſit licitū nō poteſt eſſe expediēs: qđ pti
net ad deliberationē: nec ordinē recipit: qđ
pertinet ad diſpoſitionē: nec recōpenſatio
nē admittit: qđ pertinet ad diſpenſationē:
nec menſurā: qđ pertinet ad moderationē.
vñ Mat. xxij. c. Prima queſtio eſt an liceat
cū querit. Licet cēſum dari Ceſari an non?
ecce dijudicatio. Oſtendite inquit. ecce deli
beratio. Reddite que ſunt ⁊c. ecce diſpoſi-
tio. Secūdus dr̄ index: qꝛ indicat delibera
tio quid preferēdū quid eligendū. Michee
vj. Judicabo tibi o homo quid ſit bonū: et
quid dñs requirat a te. Ideo ſcđm locū ha
bet: qꝛ non deliberamus niſi de licitis. Ter
tius eſt diſpoſitio: qꝛ nō niſi de licitis ⁊ vti
libus ordinamꝰ: ⁊ medius dr̄: qꝛ rector me-
dium locū tenere debet: cuius eſt alioꝝ offi
cia ordinare. Unde ⁊ dñs ſemꝑ mediꝰ fuit:
qꝛ inter duos latrones: inter diſcipulos: et
in iudicio īter bonos quos a dextris: et in-
ter malos quos a ſiniſtris cōſtituet. Quar
tus eſt diſpenſatio: qꝛ que recte deliberaui
mus et ordinauimꝰ occaſione opportunita
tis exitu meliori mutamus. Et bñ dicit me
dicus: qꝛ ſicut illius digiti leuior eſt tactus
et leuius palpando infirmis mēbris mede
tur: ita diſpēſatio dū ꝓ emergēte opportu
nitate de rigore ꝓpoſiti ſubtrahitur / quaſi
medicus infirmitate conſulere videtur: qꝛ
(ſicut dici ſolet) fragilitas nr̄i corporis nō
patitur tātā manere cēſurā. Sicut ⁊ Aug.
ſuis feciſſe legitur in .c. illo. Certe ego q̄ ſta
tuerā ⁊c. Melius (inquit) volo habere clau
dos q̄ nullos. Et apl's .j. Coꝝ. ix. ait. Factꝰ
ſum infirmis infirmꝰ: vt infirmos lucrifa-
cerē: oībus oīa factus ſum vt oēs facerem
ſaluos. Quintus digitꝰ eſt moderatio: q̄ di
citur auricularis: qui purgādis auribꝰ ac-
cōmodatius adhibetur. Et tūc auris vere
purgatur cū in oībus agēdis obediētie de-
bitus modus ſeruat. Hinc Prouerb. x. ſcri
bitur. Qui moderatur ſermones ſuos pru-

D
Diſcre-
tio.
De no-
bilitate
et neceſ
ſitate
diſcre-
tionis.

dētiſſimus eſt. ¶ Nō aūt mirū ſi dñs vult
nos inferre digitos diſcretiōis in latꝰ ſuū:
hoc eſt opera nr̄a cū diſcretione facere. Nā
ꝑmo diſcretiōis magna eſt nobilitas. Se-
cūdo multa eſt neceſſitas. Primū patet tri
pliciter .ſ. exemplo / hiſtoria / et auctoritate.
Primo quo ad exemplū. Nā in oībus nobi
lis vocat q̄ eſt de magno genere quātū ad
naturā ⁊ locū: ⁊ cū etiā eſt potens in opere
ad habendū magnā familiā ⁊ adducendū
maximū exercitū. Et ſi iſte conditiones fa-
ciunt nobilitatē in hoībus: patet ꝙ diſcre-
tio habet maximā nobilitatē in virtutibꝰ ⁊
moribus. Primo qꝛ quantū ad locū ⁊ natu
rā. De nobiliori enim loco nō poteſt eſſe q̄ꝫ
de celo et deo. Qr aūt diſcretio ſit a deo pa-
tet per hoc qđ apl's enumerās dona que a
deo dantur. j. Coꝝ. xij. Inter alia dicit: alij
diſcretio ſpirituū. Scđo totā virtutū fami
liā nutrit: ⁊ bonoꝝ meorū exercitū ducit et
ordinat. Unde Bernar. ſuper cātica. Diſcre
tio (inquit) virtuti ordinem tribuit et mo-
dū. Eſt igitur nō tam virtus q̄ virtutū mo
deratrix ⁊ ordinatrix et affectuum doctrix.
Tolle hāc et virtus vitiū erit. Ecce ſine iſta
nutrice viuere non poſſunt virtutes: nec ſi-
ne iſto principe regi / vel duci: qꝛ iſta omni
militie virtutū in pugna cōtra vitia modū
imponit: ſine quo modo in bello vincūtur.
Diſcretio ergo nō tantū eſt virtus ſed auri
ga virtutū. Precedere itaqꝫ debet iudicium
diſcretio: ſicut auriga bigā. Sic eñ in ꝓceſ
ſione poſt cereū fertur crux. Crux eñ peni-
tētie debet ſequi lumē diſcretionis. Sicut
aūt ſolet cōtingere tēpore veris ꝙ ſtultus
hortulanus volēs deponere brucos ⁊ locu
ſtas a plātis ſuis: tāto impetu et violentia
ramos excutit ꝙ flores ⁊ fructꝰ ꝓ locuſtis
ejicit. Sic qui motus vitioꝝ vult ſine diſcre
tione excutere per penitētiā nimiā: q̄nqꝫ bo
na nature ⁊ gratie perdit. vt poſſit dicere il
lud Pſ. Excuſſus ſum ſicut locuſta: et ge-
nua mea infirmata ſunt a ieiunio. Et ita cō
tingit circa materias alia virtutū: ſi hō ſe
in illis ſine diſcretiōe exerceat. ¶ Scđo pa
tet per hiſtoriā nobilitas diſcretiōis. Quī-
dā enim vir magnus requiſitus a Ludoui
co rege Francie vt ſcriberet optimum ver-
bum quod vnq̄ꝫ didicerat. Scripſit in vna
magna pelle ſigillata hoc verbum / modus.
Rex vero chartam aperiens: et exiſtimans
ſe deluſum vocauit magiſtrum illum: qui
cum oſtendiſſet nullam virtutem valere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſine modo/placuit eū. Modus autē totā
ſuam nobilitatē habet a diſcretione. Sicut
patet per hoc qđ dicit Petrus Rauēnas in
quodā ſer.none. Diſcretio inquit virtutibꝰ
modum imponit:ſine qua virtutes ſunt vi
tia. Nam ſi aſſit timor ⁊ non diſcretio/tran
ſit in deſperationem. ſi dolor/in amaritudi
nem. ſi amor/in adulationem. ſi ſpes in pre
ſumptionem. ſi letitia/in diſſolutionem. ſi
ira/in furorem. ¶ Terti. huic diſcretionis
nobilitati conſonant au. oritates iuris ca
nonici dicentes diſcretionē eſſe matrē oīuꝫ
virtutuꝫ. ſicut expreſſe patet. j.q.v.c. preſen
tium. ⁊ extra de offi. cuſto. c. j. ¶ Secunduꝫ
ſcꝫ neceſſitas diſcretionis ꝓbatur. Nam ſi
cut nautis neceſſarium eſt ſuper mare hr̄e
acum ⁊ lapidem. Ipſis etiam intrantibus
in obſcura nocte portum/neceſſariuꝫ eſt eis
lumen. Unde in aliquo portu de conſuetu-
dine hn̄t ſemp de nocte duo luminaria īfra
vitrum incluſa ſuper altas colūnas: ne na-
ues arctum portum intrantes frāgantur.
vel in ripas impinguāt. Sicut em̄ operariꝰ
inutiliter ſine arte laborat: nec peregrinus
velociter ⁊ recte ſine ductore vadit. Ita ne
ceſſaria eſt tranſeunti per mare huius mū-
di diſcretio. ⁊ venienti ad portuꝫ mortis lu
minare maius increatum: ⁊ luminare mi-
nus diſcretio ſpūum. Nec labor ⁊ peregrīa
tio iſtius vite eſt vtilis ⁊ expediēs/niſi quā
tuꝫ ad illos qui exercitatos hn̄t ſenſus quo
ad diſcretionem boni ⁊ mali. Hinc Hugo.
li. v. Didaſcalicon. Qui ſine ordine ⁊ diſcre
tione operatur/laborat quidem: ſed nō ꝓ-
ficit. Aſpice duos pariter ſyluam tranſeun
tes: ⁊ hunc quidem ꝑ deuia laborantem: il
lum vero recti itineris compēdia cogentē:
pari motu curſum tendunt/ſed non eque
ꝑueniunt. Propterea dicebat abbas Moy
ſes. Quia Saul diſcretionis oculum nō ha
buit: iō velut toto corpore tenebroſus etiaꝫ
ipſo deiectus eſt regno: dum lucerne ſue te
nebris ⁊ errore deceptus credidit accepta-
biliora deo ſacrificia ſua q̄ꝫ preceptis Sa-
muelis obedire. atqꝫ ex illa pte magis cām
offenſionis incurrit: ex qua repropitiandaꝫ
ſibi ſperauerat diuinam maieſtatem. Ideꝫ
Achab poſt triumphum ſibi dei fauore con
ceſſum cōpulit credere meliorem eſſe miām
ſuam q̄ꝫ dn̄i ſeueriſſimam conſecutionē pre
cepti: ⁊ queadmoduꝫ ipſi videbat crudelis
imperij. Qua cōſideratiōe mollitus dn̄ ma
nult cruētā victoriā clemētia tēperare; ob i-
diſcretā miām velut toto corpore reditꝰ te-
nebroſus irreuocabili morte dānat. Ex pre
dictis apparet q̄ꝫ nobilis ⁊ neceſſaria ſit vir
tus diſcretiōis: ad quā nos cū btō Thoma
myſtice hortabat dn̄s dicens Thome. In-
fer digitū tuū huc. ⁊c. ¶ Pro ſcđa parte ad-
uertendum eſt q̄ dn̄s ad inſtar boni hortu
lani priuſq̄ꝫ plantaret bonas herbas fidei
in corde beati Thome voluit extirpari ma-
las herbas infidelitatis: ⁊ ideo hortabatur
eū dicens. Noli eſſe incredulus ſed fidelis.
Ut enim eſſet chriſtus verus hortulanus
ſpiritualis oſtenderat antea ꝑ apparitionē
qua apparuerat beate Marie magdalene
in ſpecie hortulani corporalis. Ioan. xx. per
hoc inſinuans ſe veniſſe vt extirparet ⁊ era
dicaret de corde eiuſdem oēm dubietatē in
fidelitatis. Sic ⁊ voluit vt prius remouere
tur infidelitas ⁊ incredulitas de corde bea
ti Thome; vt ſic eſſet capax receptionis fi-
dei. Nec enim poſſunt ſimul ſe compati fi
des ⁊ infidelitas: cum ſint contraria. Nole-
bat ergo dn̄s diſcipulum ſuuꝫ remanere in
infidelitate: ſed tn̄ dereliquerat eū ad tp̄s.
Primo ꝓpter nos: vt diſcipulus dubitans
⁊ palpans: teſtis fieret vere reſurrectionis.
Unde Grego. in homilia octauarum paſce.
Egit miro modo ſuperna clemētia: vt diſci
pulus dubitans dum in mgr̄o ſuo vulnera
palparet carnis: in nobis vulnera ſanaret
infidelitatis. Plus enim nobis Thome in-
fidelitas ad fidem q̄ꝫ fides credentiū diſci-
pulorū ꝓfuit: q: dum ille ad fidē palpādo
reducit: noſtra mens omni dubitatiōe poſt
poſita in fide ſolidat. Hec ille. Scđo vt ipſe
ſuam recognoſceret infirmitatem: ⁊ poſt
modū in fide feruētior reſurgeret. Sicut ei
nutrix volens diſcere puero ad ambulāduꝫ
ſolet ſe ab eo paululum elongare: ita q̄ qn̄
q̄ꝫ propter imbecillitateꝫ mēbrorū cadit in
terrā ex eo q̄ non ſe appodiat nutrici: ſubi
to tn̄ releuat a nutrice: ſic dn̄s q̄ dicit. Oſee
xj. Ego quaſi nutritius Effraim portabam
eos ī brachijs meis: dimiſerat ad horā bea
tū Thomā vt diſceret ambulare in fide: ſed
q: nimis innixus eſt ꝓprie prudentie ⁊ opi
nioni non ſe appodiando chriſto: nec credē
do verbis eius que aliquando ꝑdixerat de
ſua reſurrectōe: iō cecidit in peccatū infide-
litatis: ſed tn̄ cito ſubleuauit eū dn̄s oñden
do ei manꝰ ⁊ latus ⁊ dicēdo. Noli eſſe īcre-
dulus: ſꝫ fidelis: ⁊ ita bn̄ docuit eū ābulare
in fide: vt non ſolū ipſe fidem inconcuſſe te

E Tho... mas ... poſtq̄ Quare dn̄s p̄miſit beatum tho. du bitare de re ſurrectione.

neret ſed etiā alios in ea verbo predicatio
nis ⁊ exemplo inſtrueret. In ſignū quoqꝫ
firmiſſime fidei quā habuit de reſurrectio
ne poſuit in ſymbolo articulū reſurrectio-
nis. In hoc etiam fecit dn̄s ad inſtar boni
principis. Queadmodū em̄ rex vel ꝑnceps
ꝑmittit qn̄qꝫ militem ſibi dilectū ſuſtine-
re belli pericula ⁊ capi ab inimicis ſuis: ſꝫ
nihilominꝰ eū tandem liberat ſoluens pre-
ciū redemptionis pro eo: vt miles ille fer-
uentius regeꝫ ſuū diligat: eiqꝫ fidelius ſer
uiat: ſic dn̄s ꝑmiſit ruere beatū Thomā: ſꝫ
poſtea liberauit. pſ. Qm̄ non derelinquet
dn̄s ſanctos ſuos: in eternū cōſeruabunt.
Et Eſa. liiij. Ad punctū in modico dereli-
qui te: ⁊ in miſerationibꝰ magnis cōgrega
bo te. Oſtendit em̄ dn̄s btō Thome ſuam
magnā miām: qn̄ ne periret/voluit per ſe
venire: ⁊ eū tactu ſui lateris ⁊ manuū ma
nifeſtatione erigere ⁊ cōgregare in nume-
rum electorꝫ ſuorꝫ: addens ad hec verbum
ſuū ⁊ dicens: noli eſſe incredulus ſed fide-
lis. ¶ Nō ſine cauſa autem volebat dn̄s vt
btūs Tho. eſſet fidelis ⁊ fidem haberet.
Nā inter cetera maxime fides deo placet:
immo ſine fide impoſſibile eſt placere deo
Et hoc ꝓpter quatuor. Primo q: fides eſt
illud quod attrahit deū ad ſe. Multū pla
cet illud nobili qđ inducit eū ad deſpōſan
dum mulierem adulterā. Ita eſt de fide/ꝑ
quā maiores noſtri licet fornicati fuiſſent
in idolis ⁊ adinuentionibꝰ ſuis: deſponſa-
ti tn̄ ſunt chriſto in baptiſmo. Oſee. ij. Deſ-
ponſabo te mihi in fide. Fides em̄ anu-
lus eſt qui ponit in digito. i. in rōne: que
ſicut digitus oſtendit q̄d ſm̄ fidem agen-
dum ſit. Unde lꝫ multi habuerint aliquas
virtutes morales temperantiā/fortitudi-
nem/volūtariā paupertatem ⁊c. nō tn̄ chri-
ſtum habuerūt: q: nō inueniebat in eis fi-
des. Plures em̄ pagani deum amant: ma-
gnis holocauſtis honorant: in multis vir-
tutū exercitijs chriſtianis preualent: ſed
q: fide carent fruſtra laborant nec vitā cō
ſequentur eternā. Hec nempe eſt q̄ ſola vi
uam procreat ex ſponſa ſobolem: ſine qua
alie virtutes ſteriles ſunt ⁊ abortiue. Naꝫ
⁊ Abac. ij. Iuſtus meus ex fide viuit. Hic
⁊ Aug. ſup Ioannē. Sicut in radice arbo-
ris nulla apparet pulchritudinis ſpecies:
⁊ tamen quicq̄d eſt in arbore pulchritudi-
nis vel decoris ex illa ꝓcedit: ſic quicquid
meriti q̄cq̄d pulchritudinis aīa ſuſceptu-
ra eſt ex fidei fundamēto procedit. Hec eſt
in quā primo cōplacet ſpōſus: q: oculi dn̄i
reſpiciūt fideꝫ. Inde eſt q̄ fide .. arie ꝓ-
uocatus chriſtus humanitati nr̄e deſpōſa
tus eſt. Scđo q: fides nobiles ⁊ magnos
in ſeruitutem dei redigit. Multū placeret
miles regi q̄ oēs ſibi rebelles ſubijceret et
ad pacem cōuerteret. Sic ⁊ fides q̄ tyran-
nos reges ⁊ ꝑſecutores ad chriſtū ꝯuertit
ſicut ⁊ Thomas I... orꝫ regē ⁊ Indos cru
deliſſimos pp̄los ad fidem ⁊ chriſti ſubie-
ctionē cōuertit. Un̄ ſicut cū a rege accipi-
mus terrā aliquā: iuramꝰ fidē ⁊ homagiū
ei facimꝰ: ſic in baptiſmo fidē deo ꝓmitti-
mus ⁊ ita ſibi ſubijcimur. j. Ioā. v. Hec eſt
victoria q̄ vincit mūdū fides nr̄a. Fides ei
eſt ſicut vexillū regis qđ ponit in arce mu
ri in ſignū dn̄ij. Sic fides in arce mentis
cōtra tētationes diaboli ⁊ tyrannorꝫ. Naꝫ
ꝑ hāc martyres vt btūs Tho. fulciti ſunt
cōtra imperꝰ tyrannorꝫ. Et ſicut in hoīe la
borāte extremꝰ calor oīm membrorꝫ recur-
rit ad cor vt ad caſtrū nature vt ibi ſe ſal-
uet: ſic quodāmodo in hoīe multiplr̄ tri-
bulationibꝰ ⁊ paſſionibꝰ cōcuſſo vigor cete
rarū virtutū currit ad fidē ⁊ ſe defendit:
vt ptꝫ in martyribꝰ. Tertio q: fides deum
ad hoſpitādū ſecū allicit. Preparat ei ho-
ſpitiū cordis ſicut facit tabernariꝰ q̄ domū
mundificat ⁊ herbis preparat vt alliciat
tranſeūtes. Act. xv. Fide purificās corda
eorꝫ. Ideo btā ỽgo ꝑ fidem ſuā allexit chri
ſtum vt veniret in mentē ⁊ in vterū eius:
cui poterat dici illud Mat. xv. O mulier
magna ē fides tua: īmo dicit Aug. q̄ bea
tior fuit Maria ỽgo ꝯcipiēdo fidē chriſti
q̄ꝫ ꝯcipiēdo carnē chriſti. Quarto q: fides
oīa preter deū ip̄m cōtēnit. Multū place
ret viro vxor illa q̄ oēs preter ip̄m ꝯtēne-
ret ⁊ euꝫ ſequeret: qđ facit fides. Heb. xi.
Fide Moyſes grādis factꝰ negauit ſe eſſe
filiū filie Pharaonis: magis eligēs affligi
cū pp̄lo dei q̄ꝫ tpalis pcti hr̄e iocūditateꝫ
maiores diuitias eſtimās theſauros Egy
ptiorꝫ īproperiū chriſti. Sic ⁊ btūs Tho.
ꝑ fidē oīa preter chriſtū cōtēpſit. Un̄ ⁊ in
vexillo fidei ſicut alter Alexāder adijt ex-
tremas Indorꝫ partes. Ille cū militū ma-
xima multitudine: iſte ſolus cū Abane: il-
le armatus armis multiplicibꝰ/iſte fide.
Nam Heb. xi. Sancti ꝑ fidem vicerūt re-
gna: ille vi ⁊ violentia occupauit eam: iſte
ỽo ſanctis operibꝰ ⁊ ſermonibꝰ ⁊ eleemo-

F Fides. Fides ꝓpter quatuor multū placet deo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſynis:ille tyrannide/iſte benefaciendo.
¶ Sed quō dicit btm̄ Thomā p fidem vi⸗
ciſſe:q̄ in bello occiſus eſt. Nō ei victoꝛ eſt
q̄ occidit ſed q̄ occidit? Rn̄detur ſm̄ Aug.
Differentia eſt inter bellū mūdi ⁊ dei:ſiue
eoꝝ qui pugnāt pꝛo his q̄ mūdi ſunt ⁊ p
his q̄ dei ſunt. In bello mūdi cōiter q̄ mo
ritur vincit:in bello dei q̄ coꝛpoꝛalr̄ moꝛit
pꝛo iuſtitia vincit. Hiero. Apud chꝛiſtia⸗
nos nō eſt miſer q̄ pa…:ſed qui iniuriā fa
cit. Ratio eſt:qꝛ ille vincit q̄ de bello repoꝛ
tat intentionē ſuā:ille vincit qui ab inten
tione deficit. Beatus aūt Thomas in hoc
bello intentionem repoꝛtauit: non tyꝛan
nus. Q̄d patet:qꝛ beatus Thomas intēde
bat p ſuā moꝛtem eccleſiā fundare/illumi⸗
nare/⁊ tangere:qd̄ ⁊ cōpletū eſt. Intētio
tyꝛanni erat extinguere ⁊ annihilare fidē:
qd̄ nō eſt factū. Inde pſ. Sicut craſſitudo
terre erupta eſt ſup terram: diſſipata ſunt
oſſa nr̄a ſecus infernū. Hoc em̄ canit eccle
ſia ac ſi diceret. Oſſa nr̄a.i. viri foꝛtes ſec⁹
infernū.i.iuxta viroꝝ infernaliū volūtatē
diſſipata ſunt.i.multis modis martyꝛiza⸗
ta:ſed hoc fuit ad vtilitatem eccl'ie. Licet
em̄ eſſent eis cōtemptibiles : tn̄ apud deū
verū agricolā fuerūt ſicut craſſitudo terre
erupta ſup terrā:q̄ lʒ vilis ſit:tn̄ facit fru⸗
ctificare terrā. Sic btūs Thomas terrā ec
cleſie ſuo ſanguine incraſſauit ⁊ bonis tē⸗
poꝛalibus ⁊ bonis exemplis ⁊ virtutibus
⁊ meritis ampliſſimis. Hec autem omnia
fecit per fidem chꝛiſti: ad quam cum hoꝛ⸗
tatus fuerat chꝛiſtus dicens. Noli eſſe in⸗
credulus ſed fidelis.

B
Tho⸗
mas
apl's.
Quō vi
cit tho⸗
mas p
fides:q̄
tn̄ occi⸗
ſus eſt.

¶ De beato Thoma apoſtolo
Sermo. ij. et in oꝛdine. xxx. p
thema.

A
Fidelis
De⁹ eſt
fideliſ⸗
ſimus
ſuis
creatu⸗
ris.

Noli eſſe incredu⸗
lus ſed fidelis. Jo. xx. Nō eſt
mirū ſi dn̄s pꝛecipiebat Tho
me vt ipſe eſſet fidelis ⁊ fide⸗
litatē ſeruaret. Nā rōnabile eſt vt ſeru⁹ ſit
fidelis qn̄ hʒ dn̄m ſibi fidelē. Deus autē
ſuis creaturis fideliſſim⁹ eſt. Et ppterea di
cit pſ. ꝙ oīa opa ei⁹ ſunt in fide.i. in fide⸗
litate fundant. Pꝛimo em̄ eſt fidelis in cō
miſſis:qꝛ ſi ei cōmiſerim⁹ theſaurū noſtro
rum bonoꝝ operū cuſtodiendum:fideliter
ipm̄ ſeruabit ⁊ reſtituet nobis tp̄e oppoꝛ⸗
tuno. Vn̄ de tali fidelitate aſſecurat⁹ apl's
dicebat. ij. Timo. j. Scio cui credidi ⁊ cert⁹
ſum qꝛ potens eſt depoſitum meū ſeruare
in illū diem: Et. ij. Timo. vlt. Repoſita eſt
mihi coꝛona iuſtitie: quā reddet mihi in il
la die iuſtus iudex. Et ex iſto debet erigi ⁊
ſurſum attolli ſpes nr̄a. Sic em̄ eſt fidelis
ꝙ nullus ſperauit in eo ⁊ cōfuſus eſt. Se⸗
cūdo eſt fidelis in v̄bis. pſ. Fidelis dn̄s in
oībus verbis ſuis. ⁊ Matth. xxiiij. Celū ⁊
terra tranſibūt:verba aūt mea nō trāſiēt.
Ex hoc autē debet roboꝛari fides nr̄a: vt
credamus oībus q̄ locutus eſt:⁊ dicamus
cū apl'is. Jo. vj. Dn̄e ad quem ibim⁹:ver⸗
ba vite eterne habes. Tertio eſt fidelis in
pmiſſis. j. Coꝛ. x. Fidelis deus qui nō pa
tietur vos tentari ſupꝛa id quod poteſtis.
Que em̄ pmiſit oīa cōpleuit:que videlʒ p⸗
miſſa fuerant in veteri teſtamento : lʒ ſibi
difficilia ad complendū. Et ppterea in paſ
ſione dixit cōſummatū eſt. Jo. xix. Hoc eſt
cōſummata ſunt oīa que implenda pmiſe
ram pꝛo ſalute generis humani. Et ex hoc
debet accendi erga eum charitas noſtra
vt dicamus cū aplo Roma. viij. Quis nos
ſeparabit a charitate dei? Unde ⁊ pꝛopter
hoc ꝙ dn̄s impleuit pmiſſa fideles inuen
ti ſunt pꝛophete:⁊ qui iſtā cōſummationē
pꝛomiſſionis nō credebant ab eo redargu
ti ſunt dicēte. O ſtulti ⁊ tardi coꝛde ad cre
dendū in oībus que locuti ſunt pꝛophete.
Inter quos erat ⁊ ipſe beatus Thomas.
Pꝛimo quidem infidelis in ſeruādo depo⸗
ſitum ſibi a dn̄o cōmiſſum : hoc eſt animā
ſuā ne a peccato cōtaminaretur. Peccauit
em̄ dubitando in fide. Et ideo hoꝛtabatur
apl's Timotheū. i. Timo. vj. O Timothee
depoſitū cuſtodi. Scd̄o infidelis in verbis
id eſt oſtendens infidelitatem ſuā ex ver⸗
bis ſuis : p hoc videlʒ ꝙ dicebat. Niſi vi⸗
dero in manib⁹ eius fixurā clauoꝝ nō cre⸗
dam. Tertio infidelis in pmiſſis:qꝛ pmiſe
rat cū Petro ⁊ ceteris apl'is moꝛi cū chꝛi⸗
ſto. Hinc ⁊ ipſe dixit Jo. xj. Eamus ⁊ nos
⁊ moꝛiamur cū illo. Et tn̄ ipſe fugit neceſ⸗
ſitate paſſionis imminente. Nō ſic Maria
que coꝛde ⁊ coꝛpoꝛe chꝛiſtum vſq̄ʒ ad moꝛ
tem ſecuta eſt:cui dicemus Aue.
¶ Reſtat dicere in pꝛeſenti ſermone quo⸗
modo beatus Thomas poſtq̄ͣ apparuit ei
Chꝛiſtus poſt reſurrectionem ſuam opti⸗
me ſeruauit fidelitatem ad chꝛiſtum. Et
hoc in tribus. Pꝛimo quidem in obedien⸗
tia. Secūdo in diſpenſando bona dn̄i ſui.
Tertio in aduerſitate nunq̄ͣ deſerendo do

minū. Laudatur em̄ ſeruus ex tribus:ſcilʒ
quando eſt pꝛomptus ⁊ obediens: quādo
fideliter diſpenſat bona dn̄i ſui ⁊ ad hono
rem eius:⁊ quando nec aduerſitate frangi
tur quin dominū ſuum vbiq̄ʒ comitetur.
¶ Quantū ad pꝛimū:lʒ ex diuiſione apl'o⸗
rum beatus Thomas accepiſſet Parthiā
tamq̄ʒ ſedem epiſcopalem in qua haberet
euangelizare verbū dei : ſicut dicit. iij. lib.
hiſtoꝛie eccleſiaſtice. c. j. ⁊ etiam. x. lib. c. x.
placuit tn̄ dn̄o eum mittere ad Indos cō⸗
uertendos. Pꝛimo ergo obediuit beatus
Thomas chꝛiſto mittenti eum ad Indos
populos infideles q̄ erāt in extremis par⸗
tibus terre:vt teſtificaret eis de fide eiuſ⸗
dem. iuxta illud Act. j. Accipietis virtutē
ſupuenientis ſpūs ſancti in vos : ⁊ eritis
mihi teſtes. ¶ Sed videtur ꝙ non fuerit
vere obediens ſed multū puſillanimis:qꝛ
dn̄o iniūgente ſibi officiū pꝛedicatiōis ad
Indiam recalcitrauit ⁊ rn̄dit. Dn̄e mitte
me quo vis pꝛeterq̄ʒ ad Indos. Videt em̄
fuiſſe de illis qui nolūt acceptare onus ni
ſi ſm̄ beneplacitū ſuū : ita ꝙ opʒ ſuperio⸗
rem querere ab eis ſicut dn̄s a ceco. Quid
vis vt faciā tibi? Rn̄detur pꝛimo : nō erat
puſillanimitas ſed ppꝛie infirmitatis re⸗
cognitio. Ex ſe em̄ ad cōuerſionem gentis
Indoꝝ ſe impotentem experiebat: qui cū
dei adiutoꝛio facile oīa poterat. Libenter
em̄ paſſaſſet vnū vicariatū vel vnū pꝛocu⸗
ratoꝛiū ad reſignandū illud officium ſibi
cōmiſſum : ſcʒ ep̄atum totius Indie. Non
ſic modo:ſed querit paſſim. Dn̄e mitte me
nō curat dūmodo habeat ep̄atus. Multi
em̄ ſe ingerūt p ambitionē aut carnis af⸗
fectionem ſeu ſimoniaʒ. de quibus Hiere.
xxiij. Nō mittebā pphetas illos ⁊ ipſi cur⸗
rebant: non loquebar illis ⁊ ipſi pꝓphera⸗
bant. Nam deberent expectare dn̄i pꝛece⸗
ptum ⁊ tunc ire ad ppl'm. ſicut d̄: Ezechie.
j. Aialia ibant ⁊ reuertebant in ſimilitu⸗
dinem fulguris coꝛuſcantis : qꝛ cū doctri⸗
na ⁊ lumine vite debent viriliter diſſipare
oēm malitiā quā attingūt. Bene tn̄ agere
tur cum illis qui querūt:ſi a dn̄o mitterē⸗
tur. Nam ſicut dicit Nico. de lyꝛa ſup dn̄s
illuminatio mea:nunq̄ͣ dn̄s eligit hoīem
ad dignitatē aliquā quin ſibi conferat qd̄
vtile ⁊ neceſſariū eſt ad exequendum illud
officiū. Et hoc bonū eſſet pꝛincipibus qui
vi ⁊ violentia introducunt pꝛelatos: ſi eis
neceſſaria ad executionem tanti officij poſ
ſent elargiri. Dicitur ſcd̄o ꝙ ſenſualitate
cōpulſus verba illa pꝛotulit : qꝛ gens illa
Indoꝝ remotiſſima/crudelis ⁊ nō multū
ſenſata erat : ſed cum dn̄s perſeuerauit in
iuſſione:tunc ceſſauit ſenſualitas. In hoc
videtur dn̄m ſuū imitatus:qui cōſiderata
acerbitate ſue paſſionis oꝛabat dicēs. Pa
ter ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte/
agens ibi partes ſenſualitatis: ſed domi⸗
nabat nihilomin⁹ r…tio: ppterea ſubiūxit
verūtamen nō mea …olūtas: ſed tua fiat.
Sic em̄ btūs Thomas cū ſe pꝛius excuſaſ
ſet: poſtmodū intellecta dei volūtate ait.
Dn̄s meus es tu: ⁊ ego ſeruus tuus : fiat
volūtas tua. ¶ Cū ergo pergeret beatus
Thomas ſm̄ pꝛeceptū dn̄i ad Indiā : ap⸗
paruit dn̄s Abane quem miſerat Gondo⸗
foꝛus rex Indie vt inueniret artificem pe
ritum ⁊ expeditū ad edificandū ſibi pala⸗
tium opere Romano:⁊ pꝛeſentauit ei btm̄
Thomā tanq̄ͣ operarium expertiſſimū.
¶ Sed nūquid fefellit dn̄s Abanē ⁊ Gon
dofoꝛū p equiuocum dando eis lathomū
ſpiritualem dum quererent coꝛpoꝛalem?
Reſpondetur ꝙ non : qꝛ nō fallit qui dat
alteri melius q̄ͣ petat:vt ſi q̄s peteret plū
bum:⁊ alius pꝛopinaret aurum. Sic dn̄s
querenti lathomū tempoꝛalem dedit me⸗
lioꝛem ſcʒ ſpūalem. Hic certe erat optim⁹
artifex ⁊ quaſi alter Beſeleel (Nam Beſe⸗
leel interpꝛetat vmbꝛa dei : qꝛ ſub vmbꝛa
oꝛationum ⁊ meritoꝝ beati Thome quaſi
ſub vmbꝛa dei pꝛotegimur ab aduerſis:)
quem impleuerat dn̄s ſpū ⁊ ſapiētia in oī
ope ad excogitandū quicq̄d fabꝛefieri pōt
ex auro ⁊ argento ⁊ ere ⁊ marmoꝛe ⁊ gem
mis ⁊ diuerſitate lignoꝝ. Exo. xxxj. hoc eſt
ad inueniēdū pꝛudēter modū quo in fide
chꝛiſti inſtrueret ppl's cuiuſcūq̄ʒ cōditiōis
eſſet : ita videlʒ vt ſciret pferre de coꝛde
ſuo doctrinā cōgruā virtuoſis ⁊ doctis vi
ris q̄ p aurū/argētū/es ⁊ gēmas deſignā⸗
tur:p quā aīarent ambulare de virtute in
virtutem:vt etiā ſciret inſculpere legē chꝛi
ſti ſtylo diuini eloquij in coꝛdibus duris ⁊
marmoꝛeis aut ligneis.i.mediocriter diſ⸗
poſitis. Huic aūt. b. Thome ſicut Beſeleel
dederat dn̄s ſociū Ooliab q̄ interp̄tat ta⸗
bernaculū meū pater hoc eſt btm̄ Thadeū
vnū ex. lxxij. diſcipulis:in cui⁹ coꝛde pater
celeſtis poſuerat tabernaculū ſuū inhabi⸗
tando ſpūaliter p gratiā. iuxta illō Apoc.
xxj. Ecce tabernaculū dei cum homīb⁹:

B
Tho⸗
mas
apl's.
Quō
fuit ve⸗
re obe⸗
diēs. b.
tho. q̄
dixit
domio
mitte
me quo
vis pꝛe⸗
terq̄ͣ
ad In⸗
dos.

C
Tho⸗
mas
apl's.
An fe⸗
fellit
dn̄s A⸗
banem
dādo ei
thomā
pꝛo la⸗
thomo
coꝛpali

Universidad de Deusto
Biblioteca

et habitabit cum illis. Jmmo vt dicit Cry
ſoſtomus in homilia epiphanie. Beatus
thomas conuertit tres reges: qui conuicti
ſunt ei in predicatiõe. ¶ Scđo inuẽtus eſt
obediẽs ſctũs Tho. quia cõformiter ad re
uelationẽ dei miſit ad regem Abagarũ. b.
Thaddeũ: vt inſtrueret eũ in fide chriſti et
doctrina euãgelij. Nõ ſic moderni prelati
et archidiaconi mittũt ad curas pauperes
in villagijs dioceſum pro ſalute ppl'i ⁊ in-
ſtructione eius in via veritatis: ſed potius
vt impleãt burſas ſuas. Jſte autẽ eſt Aba
garus rex ad quẽ legitur ſcripſiſſe dñs: qui
nũꝙ̃ alibi legit ſcripſiſſe niſi in terra. hiſto
ria habet in Euſebio in hiſto. eccleſiaſtica.
li. j. c. xv. xvj. ⁊. xvij. ¶ Scđo fuit fidelis. b.
Tho. primo fideliter diſpẽſando bona tẽ-
poralia ſibi cõmiſſa. Bona eñi que habuit
a Gõdoforo rege bene expoſuit ad honorẽ
dei: dando videlicet ea pauperibꝰ mẽbris
chriſti: ſicut patet ex hiſtoria legende eius.
¶ Sed eſſet obiectio: qñō erat licitũ beato
Tho. pecuniã ſibi datam a rege ad edificã
dum palatiũ diſtribuere pauperibus? Cre
do ꝙ reges non q̃rerẽt tales apoſtolos re
ceptores ⁊ lathomos. Reſpõdet primo ꝙ
ſm theologos vbi duo principes ſe habẽt
ſicut ſuperiꝰ ⁊ inferius: ⁊ ambo precipiũt
diuerſa non ſunt cõpatiẽtia: ſemp faciẽdũ
eſt ſupioris preceptũ ſi ſit licitũ. Sic itaq;
dñs pceperat Tho. vt iret ad Jndiã ad fa
bricandũ palatiũ/ nõ quidẽ tẽporale: quia
illud neſciuiſſet facere: ergo ſpirituale: et
per cõſequẽs tunc ceſſare debuit preceptũ
regis inferioris. Non ſic habẽt facere rece
ptores regis: qui nõ habẽt tale preceptũ.
Dicit ſcđo: ꝙ hoc potuit dñs rationabili-
ter facere: q2 talis Gõdoforus multa vi ra
puerat a ppl'o: ſicut illi de q̃bus Eſa. j. dici-
tur. Principes tui infideles/ ſocij furum.
Jpſi eñi non per ſe faciunt ſed per officia-
rios ſuos qui habẽt partem in lucro: ideo
ſunt ſocij eorum in furto. Unde ita eſt de
principibus ⁊ eorũ officiarijs: ſicut de ma
gnis maſtinis ⁊ paruis circa cadauera. Li
cet eñi vtriq; canes comedãt: magni tamẽ
ſemp volunt habere maiorẽ partem. Sic
principes nõ permitterẽt officiarios ſuos
comedere populũ: niſi ipſi haberẽt maiorẽ
partem in preda. Quia ergo rapuerat ab
eis cõueniens fuit per apoſtolũ fieri reſti-
tutionẽ: ⁊ de bene acquiſito et ſibi debito
edificare eccleſias ⁊ non de rapina: quia di

D
Thomas apoſtolꝰ
An peccauit Thomas dãdo pecuniã gõdofori pauperibus.

citur Eccl'i. xxxiiij. Qui offert ſacrificiũ ex
ſubſtantia pauperũ: quaſi q̃ victimat filiũ
in cõſpectu patris ſui. Sciebat autẽ ꝙ mi
ſericordia edificet in celis: ita vt quot da-
mus eleemoſynas pauperibꝰ: quaſi tot la
pides mittamꝰ ad edificandũ nobis ſoliũ
in celo. Vnde Eſa. xxvj. Preparabit in miã
ſoliũ. ⁊ Pſal. Qm̃ dixiſti in eternũ miã. i. p
miãm edificabit in celis. Sciebat etiã ꝙ
nullũ bonũ datum pauperibꝰ manet irre-
muneratum. Nam illud promittit chriſtus
Matth. x. dicẽs. Quicũq; potum dederit
vni ex minimis iſtis: calicem aque frigide
tantũ in noĩe diſcipuli/ amẽ dico vobis nõ
perdet mercedẽ ſuã. Jpſe etiã reputat mi-
ſericordiã pauperibꝰ exhibitã ſibi exhibe-
ri. Matth. xxv. Qđ vni ex minimis meis
feciſtis: mihi feciſtis. Scđo fuit fidelis. b.
Tho. in diſpenſando bona ſpiritualia ſibi
credita. Primo eñi fuit fidelis in dãdo be
nedictionẽ ſponſo et ſponſe: quos inuenit
nuptias celebrãtes in quadã ciuitate me-
dia iter Ceſareã a qua diſceſſerat ⁊ Jndiã
ad quã pergebat: que ſic fructificauit vt
ambo cõtinentiã ſeruarẽt: ⁊ altera ſcȝ Pe-
lagia virginitatẽ profiteretur ⁊ martyriũ
ſubiret: alter vero Dionyſius noĩe fieret epi
ſcopus p̃dicti loci. Scđo fuit fidelis in exer
cendo officiũ predicationis ſibi cõmiſſum.
Nam ſm Jſidorum lib. de obitu ſanctorũ
predicauit Parthis et Medis et Perſis/
Hircaniſq; ⁊ Bractianis: ⁊ intrãs oriẽtalẽ
plagã ⁊ interna gentiũ ibi p̃dicationẽ cõ-
pleuit. Et adeo efficaciter p̃dicauit: vt vno
die in regno Gõdofori regis Jndie cõuer-
terentur nouem milia hoĩm exceptis par-
uulis ⁊ mulieribꝰ. ¶ Tertio fuit fidelis. b.
Tho. dño: q2 fideliter comitatus eſt eũ nec
deſeruit fidẽ eius quibuſcũq; aduerſitati-
bus occurrẽtibꝰ: ſeruãs illud chriſti prece-
ptum. Apoca. ij. Eſto fidelis vſq; ad mor-
tem. Unde multa pro chriſto ſuſtinuit. Cũ
enim nollet ad iuſſum regis reducere Re-
ginam ⁊ Migdoniã ad thoros virorũ ſuo-
rum: tunc rege p̃cipiente iuſſus eſt primo
ambulare ſup laminas ardẽtes: ſed tñ ibi
fons erupit et ignẽ extinxit. Scđo miſſus
eſt in fornacẽ: ſed tandẽ illeſus exiuit. Ter
tio cum idolũ cõminuiſſet gladio trãſuer-
beratus eſt a principe idoli. ¶ Sed videtur
primo ꝙ non fuerit ſemp fidelis imitator
doctrine ⁊ patiẽtie chriſti. Nam cum chri-
ſtus dicat. Si quis te pcuſſerit in vna ma-

E
Thomas aplus.
Quõ fuit ṽe patiẽs: q̃ imp̃catꝰ eſt mortẽ ſe pcutienti in maxilla.

xillã prebe ei ⁊ aliã. Mat. v. ⁊ Lu. vj. Jpſe
nihilominus in prandio nuptiali pro vna
pcuſſione maxille imprecatus eſt mortem
dicens ſe nõ diſceſſurũ a prandio quouſq;
canis afferret manũ eius qui illum pcuſſe
rat. qđ ⁊ factũ eſt. Reſpondet primo illud
videt apocryphũ ⁊ a Manicheis conſcri-
ptũ: qui fidem noſtrã mendacijs obnubi-
lare nitunt: ſicut ſentit Aug. Scđo hoc di
ctum eſt pphetice: vt cõtigit de illo pphe
ta. de quo. iij. Reg. xx. qui predixit cuidã
nolenti eũ pcutere ꝙ leo de ſylua eũ pcu-
teret ⁊ occideret. Tertio hoc potuit dicere
dep̃catiue vt puniret pctm̃ eiꝰ in hoc ſecl'o
eiꝰ exẽplo vt ceteri auerterent ne ſilia i ſan
ctos dei ppetrarent: ſicut etiã feciſſe videt
Heliſeus qñ maledixit in noĩe dñi pueris
ei illudentibꝰ ⁊ clamantibꝰ aſcende calue/
aſcende calue. iiij. Reg. ij. Et in hoc fecit ſi-
bi miãm: q2 forte ſi diutius vixiſſet plura
mala ppetraſſet: ⁊ grauius dãnatus fuiſ-
ſet. Unde bene eſt malis qñ breuiant dies
corũ: q2 ſimul breuiat ⁊ malitia: ⁊ hoc ſepe
⁊ miſericorditer facit dñs ſm illud pſ. Ui
ri ſanguinũ ⁊ doloſi nõ dimidiabunt dies
ſuos. ⁊ Sap. iiij. dr. Adulterine plãtatio-
nes nõ dabũt radices altas: nec ſtabile fir
mamentũ collocabũt. ¶ Scđo videtur ꝙ
non recte fecerit ſeparando Migdoniã a
Cariſio cognato regis: ⁊ reginã a rege: cũ
eſſent inter hmõi mrimonia cõſummata.
⁊ dicat apl's. j. Cor. vij. Saluabit vir infi-
delis p mulierẽ fidelem. Rñdet primo: nõ
eſt multũ ſecurũ hoĩes diuerſi cultus ha-
bitare ſimul: ſicut fidelem cũ infideli. Qđ
pꝫ: q2 cũ fides noſtra cõtineat aliqua cre
dibilia q̃ ſunt ſupra rõnem naturalem in
quibus captiuandus eſt intellectꝰ in obſe-
quiũ eiꝰ: ⁊ cũ hoc reuocet ab his q̃ corpus
ipm delectant: alie aũt leges talia nõ cõti
neant ⁊ indulgeãt voluptates corporales
facile poſſet ſeduci is q̃ amplexus eſſet le-
gem chriſti. Nam Sap. ix. Corpus qđ cor-
rũpitur aggrauat aĩam: ⁊ deprimit terre-
na inhabitatio ſenſum multa cogitantẽ:
nec ſinit corpus aĩam ipſam aſſurgere ad
ea que ſunt ſupramũdana ⁊ ſupnaturalia
Et Geñ. viij. Prona eſt natura humana ad
malum ab adoleſcentia ſua: magiſq; mo-
uent bona mundi preſentia ꝙ̃ abſentia q̃
repromittunt in celis. Unde ſicut ille qui
diutius habitauit in carcere tenebroſo nõ
põt oculis fixis clare videre ſolem: ſic nec

F
Thomas apl's.
An recte fecerit ſeparando vxores a maritis infidelibꝰ.

nos q̃ habitamus in corpore mortali tãꝙ̃
i carcere: poſſumꝰ facile ꝯſpicere ſplẽdorẽ
luminis fidei noſtre. Et maxime hoc eſſet
periculoſum illi q̃ vellet habitare inter in-
fideles qui dominarent terre: ſicut cõtin-
gebat in pposito. Jnde precipit Leui. xix.
filijs Jſrl' vt aĩalia diuerſi generis ſimul
habitare nõ faciãt. Diſparitas eñi cultus
⁊ religionis eſt ſepe nociua fideli. Preci-
piebat etiã ibidem illis ne ſererent agrũ
diuerſo ſemine. Sic nec ſerẽdus eſt lectus
mrimonialis hoĩbꝰ diuerſarũ ſectarum: q2
ſicut vnũ ſemen ⁊ maxime illud qđ eſt inu
tilius facile aliud ſuffocat: ſic infidelis fi-
delem. Et propterea dicit Eccl'i. xiij. Quid
cõicabit cacabus ad ollam? aut q̃ cõicatio
hoĩ ſancto ad canem? Nõ eñi bene trahit
currus a bobus diſparibꝰ: ⁊ iõ precipitur
Deutero. xxij. Nõ arabis in boue ſimul et
aſino. ¶ Dicit ſcđo ꝙ vbi eſſet hoĩ pbabi-
le ꝙ altera pars cõuerteret ad fidem: ⁊ vi
deret pbabiliter nullũ ſibi imminere peri-
culũ fidei vel pctĩ: tunc ſequendũ eſſet cõ-
ſiliũ apl'i dicentis. Si vir infidelis ꝯſentit
habitare cũ muliere fideli: nõ dimittat vi
rum. Et ſm hoc Aug. exponens ṽba apl'i
dicit licere relinquere infidelẽ ſed nõ expe
dire: vt cauet. xxviij. q. j. c. iam nunc: ⁊ aſſi
gnat duas rões. Prima eſt vt infidelis
querat in chriſto. i. vt conuertat ad fidem
chriſti. Scđa eſt ne ſcandalizent infideles
⁊ prouocent ad paſſim dimittendas vxo-
res ſuas. Nõ aũt ſic erat in pposito. Cõſta
bat eñi apl'o ꝙ nunꝙ̃ cõuerterentur rex ⁊
Cariſius ad fidem chriſti: dato ꝙ eis red-
derent pprie vxores. Uñ ſi nõ poſſit altera
pars habitare cũ pari niſi in cõtumeliam
creatoris: nõ dȝ cõmorari cum ea. Matri
monia eĩ infideliũ lȝ ſint legitima ⁊ licita:
nõ tñ rata: vt dicit magr. in. iiij. diſt. xxxix.
⁊ diſſolui poſſunt cũ vnꝰ ſuſcipit fidẽ alte-
ro nolente eã ſuſcipere. Uel ſi ſint rata vt
dicit Scotus in eadẽ diſt. tñ hoc eſt intelli
gẽdũ niſi ſupueniat fortiꝰ vinculũ cũ quo
iſtud non poſſit ſtare: cuiuſmodi eſt noua
obligatio ad deũ p fidei ſuſceptionem: qñ
alter ꝯiugũ nollet cõmorari cũ cõuerſo ad
fidẽ/ abſq; impedimẽto illiꝰ fidei ad quã
magis tenet ꝙ̃ ad vĩculũ ꝯiugale. Tũc aũt
p predicationem beati Thome impletũ eſt
illud verbũ chriſti Matth. xxiiij. Due mo-
lentes in mola: vna aſſumet ⁊ altera relin
quetur. Mola eñi molit cõiugatus q̃ ha-

bet tribulationem carnis: ⁊ multis opor- tet eum placere. Nam in vno matrimonio vna mola. ex regina aſſumpta eſt ad fidē chriſti: ⁊ rex relictus eſt ſuo errori: in alio matrimonio aſſumpta eſt Migdonia ⁊ Cariſius relictus. Et hec occultiſſimo ſuo iudicio fecit ille cui⁹ iudicia abyſſus multa: cum hoc ꝙ mulieres predicte ſe diſpoſuerunt libenter audiendo verbum dei ex ore apl'i. Sic ⁊ nos diſpo[…]n⁹: vt meritis beati Thome ſalutem cōſequamur. Ipſe eñ ſi fecerimus qđ in nobis fuerit) facile obtinebit pro nobis gratiã. Nã abyſſus. i. beatus Thomas ꝗ interpretat̃ abyſſus/ inuocat abyſſum ſcʒ miãrum dei pro eis qui fideliter ad eum recurrunt.

¶ Dominica quarta Aduentus Sermo primus: ⁊ in ordine. xxxj. per thema epiſtole.

A Aduentus. Afferũtur nobis boni rumores ꝑ aduẽtũ chriſti.

PEtitiones veſtre innoteſcant apud deũ. Phil. iiij. Boni rumores letificant cor. Et ꝓpterea dr̃ Prouerb. xij. Meror in corde viri humiliabit eum: ⁊ ſermone bono letificabit̃. Cordi aũt deuoto nõ poſſunt dici meliores rumores ꝗ de eius pace ad deũ ⁊ salute: ⁊ captiuo ꝗ̃ audire noua de ſua redẽptiõe: infirmo ꝗ audire noua de ſua ſanitate: ⁊ depoſito ab officio ſuo ꝗ audire ꝙ rex paratus ſit oēm petitionem ſuã exaudire: ⁊ ad mortem dãnato ꝗ de ſua grã ſupueniente. Nos autẽ dãnati ſumus ad mortem ꝑ primũ parentem: infirmi pctõrum infirmitate: captiui nõ inuenientes redemptionẽ: q: terra noſtri corporis ſterilis erat ⁊ nullius boni capax. Nunc aũt veniũt rumores ꝙ venit redemptor ꝗ apportat gratiã pro oĩbus captiuis ⁊ paratus eſt exaudire oẽs orõnes veſtras ⁊ requeſtas. Et ꝓpterea ẜm thema petitiones veſtre innoteſcãt apud deum. Ille eñ eſt redẽptor ⁊ mediator noſter de quo dicit̃ in euangelio. Medius veſtrum ſtetit: quẽ vos neſcitis: hoc eſt vadatis audacter ad curiam: vos habebitis optimũ mediatorem: quem tñ nũc nõ cognoſcitis impediente malitia cordis veſtri. Et adhuc vt nihil nobis deeſſet: q: mulieres ſunt cõmuniter benigne ⁊ mites ⁊ facilius patet ad eas acceſſus ꝗ ad viros: cõſtituit nobis dñs mediatricem Mariã: in cuius etiam domo familiariter hoſpitatus eſt: per hoc nobis inſinuans ꝙ medio eius facile ſuſcipiet ſupplicationes noſtras. Inde dr̃ Eſa. xix. Dñs aſcendet ſup nubem leuem. i. veniet in vterũ virginis: in quo familiariter hoſpitabitur: ꝗ virgo nunꝗ fuit onuſta onere peccati ſed fuit nubes aquoſa ⁊ nobis rorida: ⁊ illo medio cõfringet ſimulacra Egypti. i. templa idoloꝝ noſtri cordis tenebroſi in quib⁹ collocat̃ demon: ꝗ ſunt peccata: quibus cõfractis poterimus libere preſentari dño ⁊ deſideria cordis noſtri ab eo obtinere. Ut igit̃ ipſa ſit nobis propitia ⁊ mediatrix eam ſalutabimus.

B Aduentus. Proptẽ multa debemus citi⁹ adire rege chriſtũ tpe aduentus ꝗ alias.

¶ In epl'a nr̃a quinꝗ rõnes aſſignat apl's cur nũc in die natalis debem⁹ adire regem plus ꝗ alio tpe. Prima tangit̃ ibi: gaudete in dño ſemp: iterum dico gaudete: quia in die natalis ſui princeps cõiter eſt letus: ideo paratus ad cõcedendũ quicꝗd petit̃. Legit̃ de Aſſuero cum eſſet letus poſt conuiuiũ ꝙ dixit Heſter. Etiã ſi dimidiã regni mei partẽ petieris impetrabis. Heſter. v. Sic dñs in die natalis nõ modo dimidiã regni partem: ſed totũ regnũ ſuũ/ etiã ſeipm paratus eſt dare. Si eñ Pharao pincernã in ſuo officio reſtituit in die natalis ſui: putas ne te i tuo officio reſtituat a quo cecidiſti ꝑ pctm̃. Sed opʒ ꝙ non ſis rechignatus in aĩo tuo: ⁊ ꝙ vxor tua cõſcientia tibi nõ rechignet: q: ſi ita ſit diſplicebit pn̄cipi nec admittet petitionem tuã. Ideo dixit gaudete: ſed oportet iterum ꝙ iſta petitio ſit rõnabilis: q: niſi ita ſit: nõ tranſiret ꝑ curiã cancellarie dei: ideo ſubdit̃. Modeſtia veſtra nota ſit oĩbus hoĩbus. i. ſanctitas ⁊ iuſtitia in requirendo nota ſit oĩbus habentib⁹ de ea iudicare. Si eñ quereres vindictã de tuo proximo: ſtatim cancellaret̃ petitio tua: q: queris in grauamẽ proximi. Si honores ⁊ tpalia: etiã q: forte queris in detrimentũ tui quaſi fatuus. Si prebendas ⁊ prelaturas ⁊ groſſas abbatias tres aut quatuor: nec etiã dabit: q: hoc nõ eſſet in honorem dei: iõ opʒ ꝙ ſupplicatio ⁊ requeſta ſit rõnabilis. Secũda cauſa: q: dñs prope eſt/ immo eſt in nobis ſi nõ ſit defectus noſtri. Ioã. j. Et habitauit in nobis. Ideo cum minorib⁹ ſumptibus ⁊ expenſis poterim⁹ obtinere qđ querimus. Tertia cauſa nihil ſoliciti ſitis: q: illo die factus eſt frater noſter in aſſumptione carnis noſtre. Si ego haberem fratrem meũ imperatorem: ego de nullo me plus ſolicitarem niſi de tenendo me in gratia ſua.

Ego eñ ſatis haberem caſtra/ villas/ poſſeſſiones/ ⁊ officia. Ideo dicit apl's. Nihil ſoliciti ſitis. i. nõ tantã ſolicitudinẽ capiatis de mũdanis: ſed tm̃ ſoliciti ſitis de manutenendo vos in gratia chriſti. Ipſe eñ eſt imperator ſumm⁹: ſatis habet pro vobis ad prouidendum vobis. Quarta eſt: ſed in omni orõne ⁊ obſecratione petitiones veſtre innoteſcant apud deũ: q: tũc puer naſcetur nobis. Puero aũt ꝓmittẽdo parua/ ipſe dat magna cũ modica oratione ⁊ obſecratione. Ideo dño chriſto tunc ſecurũ erit ſuas petitiones porrigere. Quinta eſt: q: nõ indignatus ſed pacificus: ⁊ tũc clamabitur pax ab angelis. Ergo dũmodo velimus pacem cũ eo facere: iuxta cõſiliũ apl'i ⁊ pax dei ꝗ exuperat oẽm ſenſuʒ cuſtodiat corda ⁊ intelligentias veſtras: ſecure petitiones noſtre innoteſcant apud deum.

¶ Mane dicem⁹ de petitione ⁊ interrogatione facta Ioanni ſup aduentu chriſti in carnem. Et poſt prandiũ quõ debem⁹ nos preparare ad ipm̃ ſuſcipiendũ ⁊ cõſeruandum in mente: vt facili⁹ ab eo orões nr̃e exaudiant̃. Itaꝗ mane dicem⁹ duo. Pmo de teſtionio Ioãnis de ſeipo. Scđo de teſtimonio qđ fecit de chriſto. ¶ Quo ad primũ oĩbus exiſtimantib⁹ de Ioanne ne forte ipſe eſſet chriſtus. Lu. iij. in lege ꝓmiſſus Tum q: cognoſcebant tpš chriſti imminere. Scđo ꝓpter baptiſmi nouitatem. Tertio ꝓpter mirabilem ei⁹ ortum. Quarto ꝓpter vite ſanctitatem ꝗ ducebat eos in admirationem: ita vt ppl's totus ſequeretur eũ ⁊ doctrinã eius: immo crudeles principes: puta Herodes audito eo multa faciebat. O vbi ſunt modo hoĩes eccl'iaſtici illius tpis: qui ꝓpter ſanctitatem timebantur ⁊ reuerebantur a regibus ⁊ tyrannis. Unde legitur de Ambroſio ꝙ excõicauit Theodoſiũ magnũ ⁊ eiecit euʒ de eccleſia.

C Ioannes baptiſta. Cur timebãt ioãnes ꝓncipes: ꝓpter nõ nũc prelati

O vbi ſunt nũc tales Ambroſij: tales Ioãnes. i. pleni gratia: qui eſtiment̃ ab oĩbus nõ quidem eſſe chriſtus ſed in eis eſſe chriſtus. Illi erant ⁊ loquebant̃ pro populo: erant mur⁹ ⁊ apud principes ⁊ apud deũ. Ezech. xvij. Queſiui virũ qui faceret ſepẽ ⁊ qui ſe opponeret murũ cõtra me: ⁊ non inueni. Sed nunc eſt cauſa nõ ſe opponendi ſicut Ioannes ſe opponebat. Ioannes nõ timebat Herodem: q: non habebat ab eo officiũ: nec habebat terrã: nec herbam: Nec Phariſeos timebat: quibus dicebat. Genimina viperarũ: q: nõ querebat officia vniuerſitatis: nec prebendas: nec laute viuere. Pro omni diſtributione prebendarum locuſtas ⁊ mel ſylueſtre edebat. Nunc aũt paſſim currit̃ poſt officia ⁊ beneficia: ideo nil mirũ ſi timeant̃ principes ⁊ prelati. Forte dices ꝙ miracula faciebat: ⁊ propterea ppl's eum ſequebat̃. Sed hoc falſum eſt: q: Ioanne[s] quidem nullũ ſignuʒ fecit. Ioã. x. Mod[o ſ]unt tot ſacerdotes ⁊ prelati: ⁊ nõ põt inueniri vnus Ioannes. Credo ꝙ de queſtiõib⁹ theologie nõ opʒ modo mittere ad Ioannem ſicut tunc: q: multi ſunt qui nõ habent caput oneratũ. Magis aũt exiſtimabant de Ioãne ꝗ de Ieſu ꝙ eſſet chriſtus propter duo. Pmo ꝓpter habit⁹ ⁊ victus aſperitatem: q: chriſtus ferebat veſtes cões/ nõ aũt Ioannes. Chriſtus panẽ ⁊ vinũ cũ pctõrib⁹ mãducabat: Ioannes vo mel ⁊ locuſtas: ⁊ pctõres vitabat. Scđo ꝓpter gñis nobilitatem: q: chriſtũ de fabro genitũ credebãt: ⁊ de paupere matre natũ: Ioannẽ vo ex gñe ſacerdotali. ¶ Phariſei itaꝗ audita fama et opinione turbarũ de Ioanne/ moti cõtra eũ ꝙ ſibi officiũ predicandi ⁊ baptizandi vſurpaſſet abſꝗ traditione ⁊ conceſſione pontificũ: miſerunt ad eum ab Hieroſolymis ſacerdotes ⁊ leuitas: vt interrogarẽt eum. Tu quis es? Mira res eſt. Cum ei cõſuetum eſt de rure mittere ad ciuitatẽ pro conſilio a ſapientibus poſtulando: hic de ciuitate vniuerſitas ſapientes ⁊ doctores ad eremũ mittit. Sed hec mutatio dextere excelſi: ad ſignandum ꝙ ſapientia diuina a ciuitate recederet/ ⁊ ad deſertum gentium qui fuerũt noſtri predeceſſores trãſiret: immo ⁊ iam ciuitas Hieruſalem deſerta erat bonis moribus. Sic timeo ꝙ a ciuitate iſta vbi eſt lumen doctrine ſacre ꝙ non tranſeat ad exteros: ⁊ diſſipetur propter peccata noſtra: ſicut videmus modo multa parua ſtudiola vbiꝗ congregari in eius diſſipationem: ⁊ que ſunt magis cauſa erroris ꝗ doctrine ſane. Mittunt ad chriſtum ignaros: puta Herodianos: quia ꝓpter genus chriſti nõ multũ de eo ſuſpicabantur: ſicut modo fit. Hoĩes eñ nunc laudant̃ ꝓpter ſuam nobilitatem: propter ſuas diuitias ⁊ veſtes: ⁊ multitudinem officioꝝ ⁊ beneficioꝝ. pš. Laudat̃ pctõr in deſiderijs aĩe ſue: ⁊ iniquus benedicitur.

Sed ad Joannē mittunt legiſperitos ⁊ ſa
cerdotes: q̄bus cōpetit interrogare ⁊ ſcire
ſcripturas. Tales itaq; miſſi/licet eſſent de
maiorib⁹: ꝺ eccleſia tn̄ ſe oſtēdebant nihil
ſcire. Sciebant em̄ ꝙ quaſi tota ſcriptura
canit chriſtū naſciturū ex ſtirpe regali: Jo⸗
annem ꝟo cognoſcebāt eſſe ex ſacerdotali.
Ex quo ſequit̃ ꝙ erant indocti de querēdo
talem q̄ſtionē. Sed tunc tēporis ſacerdo⸗
tes erāt auaritia dita[ti:] ſupbia inflati/mū
danis implicati: ideo [ma]gis ſolicitabātur
de lucro q̄ʒ de ſcripturis ſacris. Sicut mo
do prelati et eccl̃iaſtici magis ſolicitantur
de amaſſando pecunias/⁊ beneficiū ſuper
beneficiū/⁊ implicari negotijs guerre ⁊ ſe
cularibus q̄ꝫ aiarū ſaluti ⁊ ſcripture ſacre
quā tenētur ſcire. Miſſi autē erāt ab hie⸗
roſolymis qui erat locus cathedralis tam
pōtificū q̄ꝫ regū: vt ſi eſſet chriſtus q̄ eſt ve
re pōtifex ⁊ rex Jſrael ad ſuam cathedralē
veniret ſedem ⁊ etiā regalē. Ad quā venit
chriſtus vt rex in die ramiſpalmarū: et vt
ſummꝰ pōtifex dum ſeipſum obtulit. Uole
bant em̄ (vt dicit Chryſoſtomꝰ) ſacerdotes
eum allicere vt confiteret̃ ſe eſſe chriſtū: q̄2
de ꝓgenie eorum erat. Homo em̄ cuius fa
ma volat ꝑ regionē: cito allicit ad honorē.
¶ Tu q̄s es? Jſtā queſtionē tibi debes que
rere ⁊ reſpōdere ſepe: vt dum de eadē que⸗
ſtione a ſummo magiſtro ſemel requiſitus
eris/ſcias reſpōdere ſicut parui pueri ſuaʒ
ſtudent lectionē vt a magiſtro interrogati
ſciant reſpōdere/ne verberent̃. Sed poteſt
duobus modis fieri hec queſtio. Primo: tu
quis es in natura? Reſpōdeo: es rōne cor⸗
poris terra. Es ſm̄ Bernar. ſperma fetidū/
ſaccus ſtercorū/cibus vermiū. Es rōnalis
ſm̄ aīam vt ſurſum cōuerſeris: non in ter⸗
renis per auaritiā: nec in luto per luxuriā.
Si aliter facias/agis cōtra naturā tuam.
Alia aīalia declināt vultū in terra: q̄2 hec
eſt eorū patria. tu ꝟo ſurſum: vt ſurſum co
neris ad patriā tuā. Sed ſunt multi q̄ hāc
queſtionē male ſtuduerūt: q̄ ſeipſos nō co⸗
gnoſcūt. Aliqui em̄ ſunt q̄ nec ſe nec ſuum
proximū cognoſcūt: puta eleuati de paruo
ſtatu nō cognoſcūt ſeipſos/nō cognoſcūt
quid fuerūt. Sic monebat Placella Theo
doſium vt huic ſtuderet q̄ſtioni: vt recitat̃
in hiſtoria tripartita. lib. ix. c. xxxj: dicens.
Oportet te ſemꝑ marite cogitare quid du⸗
dum fuiſti: quid modo ſis. Hec ſi ſemꝑ co⸗
gitaueris: ingratus bn̄factori non eris; ſed

D Cognitio ſui. Quiſq; dʒ ſtudere ad cognitionem ſui.

tu quis es.

imperiū quod ſuſcepiſti legaliter guberna
bis: et harū rerum placabis auctorē. Sed
nec ꝓximū: q̄2 pudet eos ꝙ cognoſcant̃ ve
niſſe de tam baſſo loco: vbi eſt eis maximꝰ
honor. Alij bene cognoſcūt alios: ſʒ ſeipſos
neſciūt: q̄ de ꝓximo iudicāt: et ſeipſos non
iudicāt. Hāc q̄ſtionē queret a te deus. Tu
quis es o ſupbe? denaturaſti. nō es terra:
quia te exaltas: terra cadit deorſum. nō es
ſpūs querēs ſpūalia: ſed caro ſapiēs terre
na. nō homo rōne vtens: ſed beſtia brutali
ter viuēs. Scđo pōt fieri hec q̄ſtio. Tu q̄s
es in ꝑſona? Et hoc queret̃ a te cū pulſaue
ris ad ianuā paradiſi: dicēs illud pſ. Aperi
te mihi portas iuſtitie. vel illud Matthei
xxv. Dn̄e dn̄e aperi nobis. Tūc em̄ te inter⸗
rogabit dn̄s loci ⁊ dicet. Tu quis es? For⸗
te reſpondebis diſcipulus chriſti ⁊ chriſtia
nus. Sed reſpōdebit illud Ambroſij. Mē
daciū eſt ſe chriſtianū dicere: ⁊ opera chri⸗
ſti non facere. Et illud Matth. x. Qui non
tollit crucē ſuam ⁊ ſequit̃ me: non pōt meꝰ
eſſe diſcipulꝰ. Ubi eſt ſignū chriſtiani. i. cru
cis ſignū ſcilʒ penitētie qđ debes portare?
Certe ſi nō inueniat: dicet tibi. Neſcio vos.
Et tunc ſicut dicūt pueri artiſtarū cum ne⸗
ſciunt reſpōdere. Tu eris reus. Si reſpon⸗
deas amicus: dicet. Uos amici mei eſtis ſi
feceritis q̄ ꝑcipio vobis. Joan. xv. Et ita ſi
nō feceris: dicet tibi neſcio vos. ¶ Et cōfeſ⸗
ſus eſt ⁊ nō negauit: ⁊ ꝯfeſſus ē q̄2 nō ſum
ego chriſtus. Ter dixit ad oſtendendū ma⸗
gnā Joānis cōſtantiā: ꝙ cū poſſet reputa
ri chriſtus nullatenꝰ voluit. Cum em̄ eſſet
tante auctoritatis vt poſſet credi chriſtus:
non tn̄ eſt eleuatꝰ in ſupbiā vſurpādo ſibi
talem honorē. Sed hanc Joānis humilita
tem Lucifer ⁊ primi parētes nō habuerūt
qui honorē diuinū appetierūt. Sed modo
ſunt multi Luciferi q̄ per fas ⁊ nefas anhe
lant ad honores ⁊ beneficia: ⁊ tanta mala
ſuſtinēt ⁊ perpetrāt: ⁊ tantis dolorib⁹ affli
guntur vt vſurpēt ſibi gloriā quā deꝰ ſibi
ſoli retinuit. Utinā tantū laboris aſſume⸗
rent ad lucrandū honorē eternum: ſicut fa
ciunt trāſitoriū. Sed ſicut excecati fuerūt
Judei in hoc ꝙ credebāt Joānē eē chriſtū:
⁊ noluerūt credere Joāne atteſtāte Jeſum
eſſe ſaluatorē tot virtutibꝰ ⁊ ſignis appro⸗
batū: ſic nec iſti honoribꝰ dediti credūt eſſe
aliū honorē ab iſto tranſitorio: ⁊ forte nec
aliud ſeculū. ¶ Dicūt ei. Helias es tu? Ju⸗
dei tres ꝑſonas inter ceteras maiores ex⸗

E Johannes baptiſta. De humilitate Joānis baptiſte.

A tres perſonas inter ceteras nobiles

pectabant. Primā magne nobilitatis ſcilʒ
chriſtū. Aliā magne ſanctitatis ſcʒ Heliā.
Aliā magne ſapiētie quā dicūt fuiſſe pro⸗
phetam Heliſeū in quo ſpūs helie gemi⸗
natus eſt. Reſpōdit eis. Non. Sed contra
dixit dn̄s Matth. xj. Et ſi vultis recipere
ipſe eſt Helias. Dicit̃ ꝙ non erat helias in
perſona ⁊ corpore: ſed in ſpū ⁊ ꝟtute. Chri
ſtus em̄ dicit eū heliā eſſe: q̄2 in ſuis opibꝰ
ſimilitudinē oſtendebat helie. Ambo nēpe
fuerūt in deſerto cōuerſati. Jbi em̄ Helias
ieiunauit quadraginta diebꝰ. Ambo veſti
tu inculti. Tertio ille precurſor: vēturꝰ eſt iu
dicis: iſte fuit redēptoris. Quarto Helias
magni zeli fuit zelando legem dei: ⁊ Joan
nes zelo veritatis mortuꝰ eſt. Quinto ābo
reges arguebāt: ⁊ cum hoc iſte Phariſeos
dicēs. Genimina viperarū ⁊c̄. Jlle iordanē
celū petiturꝰ dimiſit: hic ad lauacrū quo ce
lum petit̃ multos cōuertit. ¶ Propheta es
tu? Reſpōdit non. Cōtra Luce. j. Tu puer
propheta altiſſimi vocaberis. Reſpōdet̃ ꝙ
non de quolibet ꝓpheta loquebant̃: ſʒ vel
de Heliſeo ꝓpheta q̄ inter eos reputabat̃
maior: q̄2 in eo fuit geminatꝰ Helie ſpūs.
Uel de illo de quo Deut̃. xviij. Prophetam
ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuorū ſimilē
tui: ⁊ ponam verba mea in ore eius: loque
turq; ad eos oīa q̄ precepero illi. Qui autē
verba eius q̄ loquet̃ audire noluerit: ego
vltor exiſtam. Noluit autē ſe talem iactare
cōtra eos qui de ſciētia: genere: ⁊ vita ſe ia
ctant. Quid ergo dicis de teipſo: vt reſpō⸗
ſum demus his q̄ miſerūt nos? Uide q̄ʒ be
ne ſtuduerat reſpōdere ad iſtam q̄ſtionē.
Tu q̄s es? Rn̄dit. Ego vox clamantis in de
ſerto: parate viam dn̄i: rectas facite ſemi⸗
tas dei noſtri. Ecce q̄n̄o ſe humiliauit: q̄ ſe
quaſi nihilū eſſe recognouit in ꝯſpectu dei
ſciēs illud pſ. Uerūtamen vniuerſa vani⸗
tas oīs homo viuēs. Reputauit em̄ ſe eſſe
minus q̄ꝫ ſubſtantiā ⁊ infimā creaturā: ſcʒ
accidēs cum ait. Ego vox ⁊c̄. Ecce teſtimo⸗
nium Joānis de ſeipſo. ¶ Scđo vidēdū eſt
ꝙ Joannes de chriſto teſtimonium ferat.
Et qui miſſi fuerāt erant ex Phariſeis: ſm̄
gloſ. Gen̄. penul. talis ſecta īcepit modicū
ante chriſtū tēpore Alexandri. Hircani: et
Ariſtoboli: ⁊ fere magno Herodi erat con
tēporanea. Audiētes autē ꝙ Joānes ſe di
xerat vocē clamātis in deſerto: reputaue⸗
runt hoc modicū non intelligentes diuina
myſteria. Jdeo indignati ⁊ quaſi ipſuʒ red

arguendo inuidēdo ſanctitati et fame eiꝰ.
Et q̄2 non erat de eorū ſecta: faciūt ei que⸗
ſtionē de ſuo officio. Quid erg[o] baptizas
nouū ritū inducēdo ⁊ alienū officiū vſurpā
do: cū vicē perſonarū q̄bus ſcriptura bapti
zare cōcedit: ſcʒ chriſti: helie ⁊ ꝓphete non
geras? Magna em̄ ſupbia et preſumptio
eſt tibi facere opus tāte nouitatis: ſi tu nō
es chriſtus: neq; helias: neq; ꝓpheta. Jſta
queſtio poſſet form[a]ri epis: ⁊ iudicibꝰ: ⁊ re
ctoribus ciuitatū [⁊ re]gni. Cur vis eſſe pre
latus ſi nō imitaris vitā chriſti? Cur iudex:
ſi non virtute valeas irrūpere iniquitates:
ſicut Helias? Cur rector regni ⁊ reipublice
niſi ꝑſpicaci rōne futura mala preuideas:
quibꝰ tua prudētia ſubuenire poſſis? Tātū
indigeremus vno chriſto: vno helia: ⁊ vno
ꝓpheta ſi eſſet aliq̄s. Reſpōdit Joannes.
Ego baptizo in aqua. q. d. Hoc nō eſt auda
cie baptizare ſicut ego baptizo: licet non
ſim ego chriſtus: q̄2 baptiſmꝰ meus ſolum
eſt in aqua: ⁊ ideo lauat tantū corpus exte
rius: ⁊ pctōꝝ remiſſionē non tribuit. Sed
doceo vos penitere: ⁊ nō potēs abſoluere.
Non em̄ cōferebat baptiſmꝰ Joānis gra⸗
tiam: nec ſufficiebat ad ſalutē. vn̄ Actuū
xj. Oportuit baptizatos baptiſmo Joan⸗
nis iterū baptizari. Sed cur ergo baptiza⸗
bat Joānes? ſm̄ Augu. ſup Joā. hoc fuit
vt ſignaret baptiſma chriſti: ſed ſm̄ Chry⸗
ſoſtomū vt ex noīe baptizādi plures cōue⸗
nirent ad Joānē: q̄bus annūtiaret de chri
ſto. Uel ſm̄ Greg. vt baptiſma Joānis aſ⸗
ſueſceret ad baptiſmū chriſti. Mediꝰ autē
ſtetit quem vos neſcitis. i. preſens eſt inter
vos quē predico: qui eſt mediator dei ⁊ ho
minis quē vos neſcitis: ⁊ ad illū cognoſcē
dum ego vos preparo. Un̄ ſm̄ Augu. hu
milis chriſtus non videbat̃: ⁊ propterea lu
cerna accenſa eſt. pſ. Paraui lucernā chri⸗
ſto meo. Joā. v. Jlle erat lucerna ardēs et
lucēs. Hoīes em̄ parui ſtatꝰ vix ab hoībus
cognoſcūtur: ſed magni hapelopiui bene
cognoſcūtur. Uel ſm̄ Originē: quē vos ne
ſcitis: quia expectātes Phariſei chriſti ad
uentū nihil tam arduū de eo contēplaban
tur: ſolum hoīem ſanctū non deū exiſtimā
tes eū eſſe. Sed multi nūc neſciūt chriſtū:
quia neſciūt potentiā eius in malis: q̄2 hic
dimittit eos ꝓſperari: ⁊ ad libitū ſuū pec⸗
care: ſicut neſcitur virtus ſolis cū ſub nube
eſt: nec ictus gladij cū eſt in vagina. Nunc
em̄ tenet chriſtus iuſtitiā ⁊ potentiā ſuam

Universidad de Deusto Biblioteca

in vagina miẽ et nube patiẽtie: ſed virtus
eius in iudicio ſcietur. Pharao in pſperi-
tate dixit. Neſcio dñm. qui poſtea flagella
tus dixit. Peccaui. Cogitet ergo impiꝰ ꝙ
non eſt ita languidus ſi videret ictũ arcus
vel balliſte imminere: vel etiã claudus qui
non cito declinaret. Multo plus debere-
mus niti vt illum ictum vitaremꝰ. ¶ Ipſe
eſt qui poſt me venit ſm Remigiũ ſcʒ na-
ſcendo/predicãdo/bap[illegible]ʒãdo/moriẽdo/et
ad inferos deſcenden[illegible]. Ac ſi diceret ſm
Chryſoſto. Ne eſtimetis aliquid magni in
meo baptiſmate cõſiſtere. Si em̃ meũ ba-
ptiſma perfectũ eſſet: alius poſt me non ve
niret aliud baptiſma daturus: ſed hoc eſt
preparatio illius: ⁊ trãſibit in proximo vt
vmbra ⁊ imago: ſed oportet eũ qui verita
tem imponet venire poſt me. Qui ante me
factus eſt: nõ loco vel tẽpore ſed ordine per
fectionis ⁊ dignitatis. Vel ante me factus
eſt vir plenus gratia ⁊ virtutibꝰ. In princi
pio em̃ incarnatiõis factꝰ eſt talis vir: qua
lis poſtea nũꝙ fuit Joãnes. Vel ſm Ori-
genem. Ante me factus eſt. i. factum eſt vt
eſſet ante me. Et per hoc ſoluit argumẽtũ
Arrij. Unde ſicut pictor primo figuram de
ſcribit: ⁊ poſtea colores ponit: ſic baptiſmꝰ
Joãnis erat figura baptiſmi chriſti. Et ſi-
cut Lucifer ſolem precedit. Quia prior me
erat: non ſm humanitatẽ ſed ſm deitatẽ.
Ille dñs/ego ſeruus. Ille imperator/ego
miles: ⁊ fortior me eſt: qꝛ ille deus oĩpotẽs
ego autẽ fragilis ⁊ impotẽs. Cuiꝰ nõ ſum
dignus procũbens ſoluere corrigiã calcia-
menti eius: qđ eſt humile officiũ. Intantũ
enim eſt ante me dignitate: vt ego neqꝫ ſer
uire ei/neqꝫ in vltimis miniſtrorũ eius vo
cari dignus ſim. Nec mirũ ſi Joannes hoc
dixit: qꝛ quãtũcumqꝫ magnꝰ deo cõparatꝰ
nihil eſt niſi puluis ⁊ cinis. Nec etiam ali-
qua creatura eſt ei digna ſeruire/niſi ꝑ gra
tiam aſſumat. Sed modo multi ſunt q̃ ſe
dignos reputant: etiã ipſum diſcalciare in
mẽbris ſuis. Calcei em̃ fiunt ex pellibꝰ ani
maliũ mortuorũ. Sic ⁊ eccleſia et paupes
qui ſunt pedes chriſti cũ ſint vltima pars:
calciati ſunt ex ſpolijs mortuorũ. Sed nũc
predones nõ timẽt diſcalciare ⁊ eccleſias/
et hoſpitalia: ⁊ domos pauperũ. Mirabi
le eſt ꝙ ſe ita reputãt magnos: ⁊ tñ nõ ve-
rentur calciari calceis pauperũ. Vel ꝑ cal-
ciamentũ humanitas: per pedes deitas in
telligitur: et per corrigiã que calciamenta

F Chriſtus. Chriſtꝰ nunc te net iu- ſtitiam quaſi in vagina ſʒ reue- labit in iudicio

G Diſcal- ciare. Multi nunc di ſcalciãt chriſtũ in mem bris ſuis.

iungit/vnio anime ⁊ corporis ad diuinita
tem: quã nec Joãnes: nec aliqs alius ſuffi-
ciens eſt vel dignus explicare. Hec eſt expo
ſitio Gregorij. Hec in Bethania facta ſunt
trãs Jordanẽ: vbi erat Joãnes baptiʒãs.
Exẽplaria magis certa habẽt in Bethabo
ra: quia bethania erat ꝑpe hieroſolymã.
Vel ſunt due Bethanie: vna ꝑpe Hieruſa-
lem: alia trans Jordanem.

¶ Eadem dñica quarta. Sermo ſecundus
et in ordine. xxxij. per thema precedens.

MAle nobis accide
ret: ſi talem ac tantũ hoſpitẽ q̃
heurtat ad oſtium noſtrũ dedi
gnaremur recipere: immo ma-
le gratioſi: ⁊ hoc ꝑpter duo. Primo qꝛ diu
eſt ꝙ eccleſia mater noſtra cepit eum inui-
tare vt ad nos veniat ſcʒ a principio aduẽ
tus: ⁊ a poſt non fuit dies in qua non inui
taret eum. vñ dixit. Veni dñe viſitare nos
in pace: veni dñe ⁊ noli tardare: veni ad li-
berandũ nos: veni ad docendũ nos: ⁊ par-
ui pueri nõ ceſſauerũt clamare Nouel. Tã
tum em̃ clamat Nouel ꝙ venit. Bene autẽ
poterit dicere ſe quaſi deriſum ab eccleſia:
ſi non bene receperimꝰ eum: ⁊ ſi fecerimus
eum muſare ad oſtiũ. Et forte ſi facias eũ
muſare ⁊ non aperias ei: certe et ipſe idem
tibi faciet cũ veneris ad hoſpitiũ ſuũ. Sa-
tis em̃ habemꝰ de tẽpore ad preparandũ
nos. Inſtãtia em̃ inuitatiõis requirit dili
gentiam preparatiõis. Viſo etiã ꝙ appro
pinquante feſto cum tanta ſolẽnitate eum
inuitamus per antiphonas q̃ incipiũt O.
Scđo: quia niſi hunc hoſpitẽ habuerimꝰ/
peſſimũ hoſpitẽ habebimꝰ ſcʒ diabolũ: qꝛ
omnia bona rapit ⁊ deſtruit. Ve illi cuius
hoſpitiũ ſpiritus immũdus in tanta ſolẽ-
nitate inquinabit. O qualis erit illi male-
dictio. Sicut vides ꝙ tãta bñdictio venit
Marie ex eo ꝙ prebuit ſibi hoſpitiũ: vt di
cat. Ex hoc beatã me dicent oẽs generatio
nes. Ita etiã tibi tanta maledictio ꝙ oẽs
te maledictũ ⁊ dignũ ſuſpẽdio eterno iudi
cabunt. Oẽs ſcʒ nationes celi ⁊ terre: quia
tam ingratus es de beneficijs dñi tui. In
hac em̃ ſacra ſolẽnitate futura tanta bene
ficia tibi dereliquit. Seipm̃ donauit tibi:
vt faceres quicqđ rationabiliter velles: et
adhuc nõ vis dimittere pctã tua in illo fe-
ſto. Ut ergo nos poſſimꝰ digne preparare
ad hoſpitã q̃ eum tam diligẽtiſſime rece-

A Aduen tus. Propt duo de bemus chriſtũ veniẽtẽ ſuſcipe.

pit: ſupplicationẽ noſtraʒ porrigemus: vt
nos doceat qualiter eum recipere ⁊ illi ſer
uire debeamus. Ipſa enim eſt doctrix diſci
pline dei: ⁊ electrix operũ illiꝰ. Hoc eſt ipſa
cognoſcit qualiter cũ diſciplina ſibi ſeruiẽ
dum eſt: ⁊ quales cibi electi ſibi ſint prepa
randi. Ut igitur nos doceat aliquid dicere
ad ſalutẽ noſtrã: nos ad eam cõuertemur:
dicẽtes Aue. ¶ Mane iterrogationẽ Pha
riſeorũ ad Joannẽ de aduẽtu chriſti in car
nem expoſuimꝰ. Nunc de aduẽtu chriſti in
mẽtẽ ex teſtimonio Pauli dicamꝰ. ¶ Juxta
textũ epiſtole quinqꝫ cõditiones requirũ-
tur ad hoc ꝙ dñm venturũ ad hoſpitiũ de
bite cuſtodiamꝰ: ⁊ ei obſequioſe ſeruiamꝰ.
Prima tãgitur ibi. Gaudete in dño ſemꝑ:
iterũ dico gaudete. Sciebat em̃ Paulus q̃
erat magnꝰ fourrier de domo chriſti: quid
oportet facere ad eum hoſpitãdũ. Primo
itaqꝫ oportet ꝙ ſibi fiat hilaris vultꝰ abſqꝫ
rechinatiõe. Dicit em̃ Gaudete: non in ſuo
hoſte vel cũ ſuo hoſte: ſed in dño: non in ſe
culo: ſed in dño: non in bonis tranſitorijs:
ſed in eternis: non ad horã: ſed ſemꝑ tam
in ꝓſperijs q̃ in aduerſis: non ſemel: ſʒ ite
rum dico gaudete. Unde lata eſt differẽtia
letitie ⁊ exultatiõis bonoꝝ ⁊ malorũ. Ma
li em̃ gaudẽt in ꝓſperitate: qui ont le vent
a gre: qui ont le bruit. de q̃bus pš. Qui cõ-
fidunt in vanitate ſua: ⁊ in multitudine di
uitiarũ ſuarum gloriant: de q̃bus. j. Ma-
cha. ij. Gloria impij ſtercus ⁊ vmis hodie
extollit ⁊ cras nõ inuenief. pš. Vidi impiũ
ſeperexaltatũ ſuꝑ cedros libani: tranſiui ⁊
ecce non eſt inuẽtus locus eiꝰ. Iſti autẽ nõ
cantant nec letantur niſi ſicut a lauda: que
non cantat niſi tempore pulchro. Letãtur
etiã in vanis laudibꝰ: ⁊ qđ deterius eſt ſe-
pius de malitia ⁊ impietate eorũ. Prouer
biorũ. j. Letãtur cũ malefecerint. Et maxi-
me letant de ſue malitie impunitate. Sed
Eccles. ij. dicit ſapiẽs. Riſum reputaui er-
rorem ⁊ gaudio dixi: q̃d fruſtra deciperis?
Gaudiũ autẽ huiꝰ ſeculi ꝑpter tria maxie
vitandũ eſt. Primo qꝛ maledictũ a deo et
excõmunicatũ. Luce. vj. Ve vobis diuitibꝰ
qui hic habetis conſolationẽ veſtrã. Quis
audeat cõmunicare cũ excõicato ⁊ cum ma
ledicto? pš. Renuit conſolari aĩa mea: ſcilʒ
bis delectatiõibus. Vñ letitia huiꝰ ſeculi
ſm Augu. eſt impunita nequitia: ſcʒ luxu-
riari: iurgari: ebrioſitate ſe ĩgurgitare: tur
pitudinẽ facere: ⁊ nihil mali pati. Secũdo

B Gau- dium. Differẽ tia ẽ in ter gau diũ bo- norũ et maloꝝ.

quia gaudiũ huiꝰ mundi hoĩem infatuat.
Mulieres cõſueuerũt dicere ſuis filijs: ꝙ
nõ nimis ſtudeant quia infatuar[illegible]nt. Sed
ſic eſt de his qui ſtudẽt vanitati huius ſe-
culi. Mulier q̃ ſtudet ad ornatũ ſuum mil
le modis ornabitur: ⁊ ſi quid noui ſit in cu
ria oportet ꝙ veniat ad ludũ: ⁊ ꝙ domina
mea ſit parata in die natalis dñi: et tũc de
ea ceteri ridẽt: cum credit ꝙ de ea magna
dicantur: ſicut eſt de [illegible]tuis. Sed qđ plus
eſt: aliqui fatui cog[illegible]ſcũt ſe per internal-
la eſſe fatuos: ſed iſti non: immo inſaniũt:
vnde Augu. Gaudiũ tale phreneticoꝝ eſt.
Phrenetici em̃ ſuaʒ infirmitatẽ nõ cogno
ſcentes gaudẽt ⁊ cantãt: cum amici eorum
fleant qui eorũ infirmitatẽ agnoſcũt. Sic
tales gaudẽt cum mater eccleſia orat pro
eis ⁊ plorat. Immo filius dei periculũ eo-
rum plorauit. Similiter cognoſcit homo
fatuus dum ſibi preſentato pomo ⁊ auro:
preaccipit pomũ. Tu vero q̃ in veritate non
ſunt bona preaccipis: ⁊ regna celeſtia tibi
oblata pro ipſis derelinquis. Tertia ratio:
quia huiuſmodi gaudiũ breue eſt ⁊ dolo-
ri immixtum: immo in triſtitiam vertitur.
vnde Boetius. Dulcedo felicitatis huma-
ne multis amaritudinibꝰ reſperſa eſt. Hinc
cõmuniter dicit que la chãſe retourne. Et
mirabile eſt quomodo mali in talibus gau
dere poſſunt: cum nihil boni habeãt. Nam
Seneca teſte. nihil eſt homini bonũ ſine ſe
bono. Et ſicut oĩa bona cum deo veniunt
ad hoĩem. iuxta illud Sapiẽtie. vij. Vene-
runt mihi oĩa bona pariter cum illa: ſic re-
cedente deo recedũt ab eo oĩa bona q̃ ſint
ei vtilia: quia quecũqꝫ bona ſibi remane-
bunt: clamabũt contra eum in die iudicij.
¶ Sed ſancti viri in dño letantur in qua-
tuor. Primo in tribulatiõe: qꝛ cognoſcunt
ꝙ hoc eſt ad meritũ ⁊ ad coronã: quia non
coronabit niſi qui legitime certauerit. pš.
Letati ſumus pro diebus quibus nos hu-
miliaſti: annis q̃bus vidimꝰ mala. ⁊ Jaco. j.
Omne gaudiũ exiſtimate fratres: cũ in va
rias tentatiões incideritis. Unde in euan
gelio hodierno. Medius veſtrũ ſtetit quẽ
vos neſcitis. Stat enim vobiſcũ in tribula
tione. iuxta illud pš. Cum ipſo ſum in tri-
bulatione. Sed nos neſcimus bonũ quod
in nobis operatur: ſicut circa infirmũ nul-
lus ſcit niſi medicus quãtum prodeſt illa
potio amara quam dat: ſed hoc cognoſcit
infirmus quãdo ſanus factus eſt. ¶ Scđo

C Gau- diũ mũ di. Gau- diũ mũ di ẽ fu- giendũ ꝑpter multa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in deuotionē ⁊ lachrymis ⁊ laude diuina. Pſal. Beatus ppl's qui ſcit iubilationem. Aug. Dulciores lachryme orantiũ ꝙ̄ gaudia theatroꝝ. Diabolꝰ aũt eſt ſicut ioculator vel oubliator: q̄ nũꝗ̄ intrat domũ plorantiũ / ſed ridentium. Sed deus ecõuerſo eſt ſicut bonus medicus qui intrat domos infirmoꝝ: vbi ſepe nõ fit magnꝰ vultꝰ ſed fletus. ¶ Tertio gaudent in ſecuritate conſcientie. ij. Coꝝ. j. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniũ cõſcientie noſtre. Jam em̄ iuſtus cognoſcit ſe habere theſaurum in arca cordis ſui: ſperans ſe in futuro habiturũ illũ ꝑ gloriā. Mirabilem theſaurũ habet qui dñm habet in corde ſuo. Nõ eſt mirũ ſi letetur ſic: qñ multũ letatur paup inueniēs vnā burſam plenā auro. Si em̄ totũ mundum haberet: nõ eſſet ita diues ſicut ſi haberet deũ. vnde Aug. Qui verā fidem habet: nõ querit in his miſerijs fieri diues. Maius eſt em̄ deus ꝙ̄ mũdus. Et iõ pſ. dicebat. Deus cordis mei: ⁊ pars mea deꝰ in eternũ. ¶ Quarto gaudent in dño in ſpe de bonis eternis. Luc. x. Gaudete: q: noīa veſtra ſcripta ſunt in celis. ⁊ Joã. xvj. Uidebitis me ⁊ gaudebit cor veſtrum: ⁊ gaudium veſtrũ nemo tollet a vobis. Et principaliter in aduentu iſto gaudent iuſti: q: prope eſt dñs ad redimendũ hereditatem noſtrā quā vendiderat Adā pro morſu pomi. Nunꝗ̄ em̄ aliq̄s leccator vēdiderat ita miſerabiliter ſuā hereditatem. Hoc tñ nõ obſtante dñs poſtea multũ comparauit ⁊ emit. Sed multi vellent iſtā hereditatem habere / ⁊ querũt ſicut catus piſcem: q̄ bene vellet manducare / ſed nõ vellet laborare ad piſcandũ. Uñ ſicut tꝑalia bona non habent volũtate ſola ſine labore: nec aīalia vtilia vt oues ⁊ boues: ſed bene inutilia vt pulices ⁊ pediculi velimꝰ nolimus oriunt. Silr male herbe: vt ſpine: vrtice: et vepres ſine ſumptu fructificant: ſed bone vinee nõ ſine magnis ſumptibꝰ multitudinē fructuũ apportāt. Silr credendũ eſt ꝙ mala ꝑpetua faciliter lucrari pñt: bona ſꝫo eterna nõ ſine magnis ſumptibꝰ ⁊ magnis laboribꝰ. Alioquin deus viliora reputaret celeſtia ꝙ̄ terrena: ideo ad ipſa plus exigit ꝙ velle habere illa. ¶ Scḋa conditio eſt ꝙ ſit honeſta cõuerſatio in domo in qua remanere debet dñs: q: ſi domꝰ eſſet male famata: nunꝗ̄ ibi ꝑmaneret tam honeſtus hoſpes. Ideo ſubditur. Modeſtia

D Modeſtia. De modeſtia ſuāda.

veſtra nota ſit oībus hoībus. i. rationabilis cõuerſatio que ponit modũ in dictis: ita ꝙ homo loquat modeſte ⁊ tēperate de ſuo proximo. Et etiā in factis. Qui em̄ ſequitur impetũ animi ſui: inter bruta reputandus eſt. Uel etiā in veſtibꝰ pompaticis ⁊ in expenſis ſupfluis ſit modeſtia. Modeſtia nota ſit oībus hoībus ad oſtendendũ ꝙ vita noſtra lucere debet quo ad proximũ: nõ quo ad oſtentationem ſed ad exēplum ⁊ primi edificationē. Unde chriſtiano neceſſaria eſt bona conſcientia propter ſeipſum: ⁊ bona fama ꝓpter primũ. Ideo baptizati inungunt criſmate q̄ḋ cõficitur ex oleo ⁊ balſamo. Oleum ꝑtinet ad nitorem cõſcientie: balſamũ ad odorem bone fame. Ro. xij. Prouidētes bona nõ tm̄ coram deo: ſed etiā corā hoībꝰ. Ubi gloſ. Auguſtini. Propter nos cõſcientia noſtra ſufficit nobis: ꝓpter vos aũt fama noſtra nõ polluī: ſed pollere debet in nobis. Quādo em̄ dñs aliquis venit ad aliq̄ḋ oppidũ inquirit vbi eſt melius hoſpitiũ: ſtatim noti dicũt. Ite ad talem locum: vos inuenietis optimũ hoſpitiũ ⁊ gentes bonas ⁊ honeſtas. Et hoc q: modeſtia taliũ fuit vicinis nota. Uel modeſtia veſtra. i. in gaudijs ſeculi cõuerſatio ſit honeſta ⁊ modeſta ⁊ tēperata ⁊ nõ male famata: quia difficile eſt trāſire in hoc ſeculo ſine aliqua letitia terrena: ſꝫ tñ ſit modeſta. Sicut cũ ſcholares vel ſerui colletant vel ludũt: ſcientes quia dñs vel magiſter eorum prope eſt / ſtatim dicunt. tenete vos in pace: q: ecce magiſter venit. Ideo dicit pſal. Exultate ei cum tremore. Inde ſubditur. Dñs prope eſt vt letitiam illam modeſte ducamꝰ. Itaꝗ̄ oportet ꝙ ſit honeſta domus: ⁊ bene famata: Ideo oportet primo ꝙ ſit bene mundata per confeſſionem. pſ. Confeſſio ⁊ pulchritudo in cõſpectu eius: id eſt confeſſio primũ: ⁊ exinde pulchritudo. Et deinde ſequitur. Sanctimonia ⁊ magnificentia in ſanctificatione eius: id eſt in honeſta conuerſatione eius. Pſal. Exercitabar ⁊ ſcopebā ſpiritum meum. Magna ruſticitas eſt eorum qui regem glorie volũt recipere in domum ſuam inquinatam immundicia peccati vſꝗ̄ ad feneſtras ſenſuũ: vel abſꝗ̄ aliqua mundatione domus. Uidetur ꝙ non ſufficiat eis ꝙ filius dei cum eſſet paruulus pro eis in ſtabulo iacuit: immo mõ ponũt eũ in ſtabulo cuꝫ iam glorificatus eſt.

E Modeſtia. Quis requirit vt domus ſit honeſta ⁊ modeſta [illegible]

Oportet ergo reuoluere domũ mentis: et ſi quid fecis eſt in aliquo angulo remouere. Ita etiam faceres ſi aliquid amiſiſſes: nihil eſſet in domo tua q̄ḋ non reuolueres: et tu amiſiſti regem glorie: oportet ergo ꝙ reuoluas mentē tuam. Scḋo oportet ꝙ ſit bene ornata / ⁊ varijs tapetis. i. varijs virtutibus decorata. Et maxime in hoc feſto: quia ibi erunt tria genera perſonarũ / neceſſariũ erit triplex genus ornatuũ ſeu virtutum. Primo quidē ibi erit deus: et ideo neceſſaria eſt hũilitas qua ſibi placeamꝰ. Judith. ix. Humiliũ et manſuetorũ: ſemꝑ tibi placuit deꝑcatio. Hoc modo Maria placuit deo. Luce. j. Reſpexit humilitatem ancille ſue. Et Canticoꝝ. j. Cum eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea. i. humilitas dedit odorem ſuauitatis. Nardus em̄ eſt herba humilis et parua. Scḋo neceſſaria erit caſtitas ⁊ puritas qua angelis placeamꝰ. Caſtitas enim facit hoīem angelis ſimilē. Immo ſm Bernar. de hoīe angelũ facit. Similitudo aũt placere facit ⁊ amari. iuxta illud Eccli. xiij. Oīe animal diligit ſibi ſimile. Tertio neceſſaria erit charitas q̄ hominibus placet: quia vnit hoīes adinuicē in pace ⁊ concordia. Pro iſtis tribus ornamentis dicit dñs. Cāti. v. Dilectꝰ meus candidus ⁊ rubicũdus / electus ex milibꝰ. Hoc eſt mihi dilectus eſt cādidus per caſtitatē et puritatē: rubicũdus per charitatē: electus ex milibus per humilitatē: q: de mille vix eſt vnus q̄ non tendat ad honoris ambitionē in quocũꝗ̄ ſtatu ſit: vt appareat ⁊ de eo habeat magna eſtimatio. Uix reperitur q̄ ſe vilem reputet in cõſpectu ſuo. Honor certe eſt quaſi diabolus impennatus. Tertio oportet ꝙ ſit bene munita: ⁊ preſertim cibis ⁊ alimētis delicatis. Specialiter autē in hoc feſto laus ⁊ glorificatio eſt apponenda deo pro cibis delicioſis. pſ. Nũquid mãducabo carnes tauroꝝ ⁊c̄. Sequitur. Immola deo ſacrificiũ laudis. Ad hoc facit ꝙ illa die apparuit multitudo laudātium deum: vt ad ſimilē operationē qualē faciũt angeli in celo ꝓuocarētur hoīes in terra. Berñ. Nihil ita repreſentat in terris quendā celeſtis habitationis ſtatum: ſicut alacritas laudantiũ deum. Sed quale vinum propinabimus? Dico ſm Berñ. ꝙ lachryme ſancte deuotiõis et cõpunctionis ſunt optimũ vinũ ⁊ dignum dilecto ad potandum: ⁊ illis reficit deus. ¶ Tertia cõditio ꝙ ſibi fiat prõptũ ſeruitiũ: quia ſi alijs plus obſequiũ fieret / ſtatim diſcederet. Inde ſubdit. Nihil ſoliciti ſitis. i. circa iſta mũdana nõ ita cõuertatis intētionē veſtrā ꝙ dimittatis ei ſeruire. Si em̄ rex veniret in domũ tuā: oēm ſolicitudinē poneres ad ei ſeruiendũ ⁊ complacendũ vt poſſes eſſe in gratia regis. Dicit autē Matth. vj. Nemo poteſt ſeruire deo ⁊ mãmone. ¶ Sed nõne debet eſſe homo ſolicitꝰ de neceſſarijs vite ſue? Expectabit ne quales q̄ dicũtur Roupie gallice / cadent ſibi in ore aſſate. Dicit etiā Apl's ad Roma. xij. Solicitudine non pigri. Reſpõdetur primo principalis hoīs ſolicitudo debet eſſe de ſpũalibus bonis: quantũ aīa prepõderat corpori: et periculum anime ꝑiculo corporis. Et ad hoc nos hortat dñs dicēs. Matth. vj. Primũ querite regnũ dei. Dicitur ſecũdo ꝙ licet poſſimus ſolicitudinē moderatā: que ſcꝫ eſt prouidentie habere circa tēporalia: contingit tamē tripliciter peccare in ſolicitudine tēporaliũ ſm Tho. ij. ij. q. lv. arti. vj. Primo quando quis ſic eſt de eis ſolicitꝰ: ꝙ in eis cõſtituit finē ſuũ vltimũ. Sicut auari qui ſunt viri diuitiarũ: q: poſſidētur a diuitijs ſuis / ⁊ ſe reputāt eſſe ꝓpter diuitias: amātes ſcꝫ diuitias pluſꝙ̄ ſaluteꝫ propriā. De iſta ſolicitudine dicit Eccl'es. iij. Peccatori dedit deus afflictionē ⁊ curā ſuperfluā: vt addat ⁊ cõgreget ſcꝫ tēporalia: ⁊ tradat ei qui placet in cõſpectu ſuo: vt religioſis vel hoſpitalibꝰ teſtamēto aut al's. Et ſubdit. Et hec vana ⁊ caſſa ſolicitudo eſt. Caſſa: q: non quietat animũ diuitis prout eſtimabat: ſed valde inquietat. Unde ſolicitudo inquietudo mentis dicit. Similis enim eſt aranee que ſe euiſcerat ad faciendũ ſubtiles telas / q̄bus muſcas capiat: ſed de facili cum ſuis telis a ceteris aīalibus deſtruitur. Sic talis mentē euacuat omni vigore ſapientie et iuſtitie ad cogitandũ ſubtiles vias ad decipiēdũ incautos: ſed ipſe ab hominibus vel ſaltē diuino iudicio atteritur. Dicit autē vana ſolicitudo: quia nõ affert ſibi fructũ quē credit: ſcꝫ vitā eternā: etiā pauperibus dimittēdo: niſi ipſum vere peniteat: et q̄bus debet ſatiſfaciat. Scḋo talis ſolicitudo eſt illicita quādo eſt tanta et tam inordinata ꝙ a ſpiritualibꝰ ſaluti ſue neceſſarijs retrahit homo ea omittēdo vt lucretur: puta ſi ita inſiſtit occupatiõibus negociatiõis artificij: recollectioni meſſiũ

F Tēporalia. Solicitudo. Sollicitudo tꝑaliũ triplici tereſt illicita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

et vindemie/ꝙ omittat ſeruare feſta/ieiu-
nare dieb⁹ preceptis/ audire miſſam dieb⁹
feſtis/cõfiteri/ cõmunicare et huiuſmodi.
De hac Luce.viij. Solicitudo huius ſeculi
ſuffocat verbũ ſcz auditũ vel inſpiratũ ne
fructificet in mẽte. Jnde Grego.xix.mora.
et diſtin.xlvij.oẽs. Omnes huius ſeculi di
lectores in terrenis rebus fortes ſunt: ſcilz
ad ſolicite laborandũ pro eis/ in celeſtib⁹
debiles. Nam pro tẽporali gloria vſqꝫ ad
mortem deſudare ap[...]tunt: ⁊ pro ſpe per
petua nec parum in labore ſubſiſtunt. Si
quis autẽ ex nimia ſolicitudine quã gerit
ad tẽporalia non omittit ſpiritualia ad ſa
lutem neceſſaria: ſed diminuit in deuotiõe
et tepeſcit a feruore debito/ veniale erit.
Tertio eſt illicita quãdo procedit ex timo-
re ſuperfluo: quãdo ſcilz quis timet ne ſibi
bona deficiant/etiã ſi faciat qđ debet. Si-
cut ſunt frequẽter ſenes q̃ ſunt mali ſpei:
et ideo multũ ſoliciti de neceſſarijs. Hiero
nymus. Labor exercẽdus eſt: ſolicitudo vi
tanda: ſcz que prouenit ex diffidẽtia boni-
tatis ſeu ꝓuidentie diuine. Qđ admonet
Apoſtolus dicẽs. Uolo vos ſine ſolicitudi
ne eſſe. Et chriſtus Matth.vj. Nolite ſoli-
citi eſſe in craſtinũ. Per craſtinum. intelli-
gendo tempus futurum ſm Hieronymũ.
Unicuiqꝫ eñ tẽpori congruit propria ſoli-
citudo: ſicut tẽpori eſtatis ſolicitudo metẽ
di: ⁊ tempori autũni ſolicitudo vindemie.
Si quis ergo in tẽpore eſtatis ſolicit⁹ eſſet
de vindemia: ſuperflue preoccuparet futu-
ri tẽporis ſolicitudinẽ. Et ꝓpterea huiuſ-
modi ſolicitudinẽ prohibet dñs dicẽs. No
lite ſoliciti eſſe in craſtinum: ⁊ rationẽ ſub
dit. Craſtin⁹ eñ dies ſolicitus erit ſibiipſi:
id eſt propriã ſolicitudinẽ habebit q̃ ſuffi-
cit ad affligendũ animã: et hoc eſt qđ ſub-
iungit: ſufficit diei malitia ſua.i. afflictio
ſolicitudinis. Sumitur eñ ibi malitia nõ
pro peccato: ſed pro malo pene ſolicitudi-
nis q̃ affligit mentẽ. Non igitur debẽt ho-
mines ſoliciti eſſe ad acquirẽda tẽporalia:
quãdo vident tẽpus opportunũ ad acqui
rendum regnũ celeſte ⁊ ipſum deum. Fa-
tuus eñ eſſet ad quẽ pertineret regnũ vnũ
ex parte patris: ⁊ terra alicuius pauperis
militis ex parte matris: ſi adhereret here-
ditati materne neglecta hereditate patris
ex quo ſperaret ad hereditatez paternam
poſſe peruenire. Sic valde fatuus eſt qui
huic valli miſerie in qua Eua mater noſtra
nos poſuit adheret: celeſtib⁹ neglectis. De
huiuſmodi dicitur in Pſal. Turbati ſunt ⁊
moti ſunt ſicut ebri⁹. Maxime autẽ appro
pinquãte tanta ſolẽnitate ⁊ aduenĩẽte tan
to dño debemus dimittere ſolicitudinẽ de
alijs rebus ⁊ intẽdere circa tantũ hoſpitẽ.
Eccli.ij. Qui timent dñm preparabũt cor-
da ſua: et in cõſpectu illius ſanctificabunt
aĩas ſuas. ¶ Quarta cõditio eſt ꝙ in collo
cutionibus cum tanto dño cum timore re-
uerentiali/ ⁊ cum prudẽtia magna habea-
tur ſermo: quia ſtultos deſpicit neqꝫ cum
fatuis habitare poteſt. Nõ eñ oportet ſibi
precipere ſed in omni oratiõe deuota pete-
re ab eo: nec ꝓpter ſua merita q̃rere quic-
quã ab eo/ ſed in omni obſecratiõe: hoc eſt
propter ſua beneficia. Jnde eccleſia cõſue-
uit orare per dñm Jeſum: nec oportet eſſe
ingratũ: ſed cum gratiarũ actione petitio-
nes veſtre innoteſcãt apud deũ: quia non
eſt dignus dãdis: qui non agit gratias de
datis. Et non ſolum debet homo gratias
agere quando eſt in ꝓſperitate: ſed etiã in
aduerſitate. Aliter faciẽtes diligunt deum
ſicut canis oſſa. ¶ Quinta conditio ꝙ ſit   B
pax in domo: ita ꝙ hic hoſpes dormiens   Pax.
non euigilet. Debet autẽ homo primo ha-   De tri
bere pacem in cõſciẽtia ſua vt ibi quieſcat   plici pa
deus. Et ideo de iuſto dicitur Eſa.lvij. Ue-   ce habẽ
niat pax/ requieſcat in cubili ſuo: q̃ ambu-   da.
lauit in directione ſua. Pax iſta eſt quies
anime in conſciẽtia pura ⁊ iocũda: de qua
dicit Augu. in de ciui. dei: ꝙ pax anime ra-
tionalis eſt cogitatiõis actioniſqꝫ ordina-
ta cõſenſio. Ad hanc pacẽ niti debem⁹ pro
pter iocundã dei inhabitationẽ: q: in pace
fact⁹ eſt locus eius.i. in aĩa pacifica: quã ſi
habuerimus deum habebim⁹.ij.Cor.xiij.
Pacem habete: ⁊ deus pacis erit vobiſcũ.
Secũdo debet homo habere pacẽ cũ deo:
de qua Roma.v. Juſtificati per fidem pa-
cem habeam⁹ ad deum: q̃ qualiter acquiri
tur patet per Bernar. ſup cãtica. Si (inq̃t)
iniquitates noſtras dimiſerim⁹: inter nos
et deum noſtrũ tollatur qđ intereſt et pax
erit: hoc autẽ aliter melius tolli non poteſt
ꝙ per confeſſionẽ: ⁊ pro tanto dicit deus.
Eſa.lvij. Creaui fructũ labiorꝫ pacem. Ter
tio debet haberi pax cum ꝓximo. Roma.
xij. cum omnibus hoĩbus pacem habẽtes.
Et.j.Theſſa.v. Propter opus illorum pa-
cem habete cum eis. Hanc pacem dimiſit
deus apoſtolis pro teſtamẽto tãꝗ aliquid

optimũ et potiſſimũ donũ ſuum: cum ait.
Joã.xiiij. Pacem relinquo vobis: vt ea ha
bita illi ⁊ nos ſimiliter poſſemus perueni-
re ad pacem celeſtem.

¶ Eadẽ dñica quarta Sermo tertius fa-
ctus in quadã ꝓceſſiõe generali Pariſius.
Et in ordine.xxxiij. per thema euangelij.

Quid dicis de teipo

A
Clamor.
De mul
tiplici
clamo-
re hui⁹
ſeculi.

Ego vox clamãtis in deſerto. Jo
annis.j. Multi ſunt clamores
in hoc deſerto. Prim⁹ eſt clamor
iuſtorũ in deſerto huius ſeculi qui primo
clamãt ad ppl'm pro peccatis: vt ſcz vnuſ-
quiſqꝫ cõuertatur a via ſua mala/ ⁊ prepa
ret hoſpitiũ dño venienti: quorũ quilibet
dicere põt verbũ aſſumptũ originaliter ex
Eſa.xl.c. Ego vox clamãtis in deſerto: diri
gite viam dñi. Scđo clamant iuſti ad dñm
gratias agendo pro beneficijs adeptis: de
quib⁹ Pſal. Clamabo ad deum altiſſimũ:
deum q̃ benefecit mihi. Et iterum Ualles
abũdabunt frumẽto: clamabũt etenĩ hym
num dicẽt. Tertio clamant iuſti ad dñm in
tribulationib⁹. pſ. A finib⁹ terre ad te cla-
maui dum anxiaret cor meũ. Et iterũ. Ad
dñm cum tribularer clamaui. Nec mirũ ſi
iuſti in mari tribulationũ mũdi hui⁹ exiſtẽ
tes ⁊ naufragiũ timẽtes tãꝗ filij clamãt
ad patrẽ miſericordiarũ ⁊ deũ totius con
ſolationis: qui põt ⁊ vult eos liberare ⁊ cõ
ſolari in omni tribulatiõe eorũ. Scđs cla-
mor eſt pctõrũ. Specialiter autẽ quatuor
pctã inueniũtur in ſcripturis clamare vin-
dictã. Primũ eſt pctm̃ homicidij. Geñ.iiij.
Uox ſanguinis fratris tui Abel clamat ad
me de terra. Scđz ẽ pctm̃ Sodomie. Geñ.
xviij. Clamor Sodomorũ et Gomorreorũ
multiplicat⁹ eſt. Tertiũ eſt pctm̃ iniuſtitie:
quod fit in defraudatione pauperũ merce
nariorũ. Deut.xxiiij. Non negabis merce-
dem indigẽti ⁊ pauperi: ne clamet cõtra te
ad dñm. ⁊ Jaco.v. Ecce merces operariorꝫ
veſtrorũ q̃ defraudata eſt a vobis clamat:
et clamor eorũ in aures dñi Sabaoth in-
troiuit. Quartũ eſt pctm̃ qđ fit in vexatio-
ne viduarũ ⁊ pupillorũ. Uñ de viduis ⁊ pu
pillis dicit Exo.xij. Si leſeritis eos clama
bunt ad me: ⁊ ego exaudiã eos: quia iuxta
Pſal. Non eſt dñs oblitus clamorẽ paupe
rum: ſed iudicabit pupillo ⁊ humili. Terti⁹
clamor eſt penitentiũ: qui cõuertuntur ad
dñm cũ lachrymis. Sicut eñ ceruus cum
capitur a canibus tunc ſe conuertit ad ho-
minẽ ſicut ad piũ/ ⁊ lachrymat ⁊ mugit:
ſic peccator ad deuz qui pius eſt. Job.xxx.
Cõſurgẽs in turba clamaui: frater fui dra
conum ⁊ ſoci⁹ ſtruthionũ.i. demonũ ⁊ ho-
minum peruerſorũ. Nec mirandũ eſt: ſi cla
mant penitentes vt liberẽtur a draconib⁹
iſtis peſſimis: qui eos deuorare nituntur.
Sunt eñ longe peiores draconib⁹ corpora
libus. Nam dracones [co]rporei ſoli corpori
nocere poſſunt: dem[o]nes autẽ et peruerſi
hoĩes corpus ⁊ ſpiritũ ſuis deuorãt ſugge
ſtionibus peruerſis vel exẽplis. Quartus
autẽ clamor eſt ſanctorũ qui pro nobis lo-
quũtur ad dñm ⁊ intercedũt. Unde ſi que
ratur a virgine Maria: q̃d dicis de teipſa?
Dicet. Ego vox clamãtis populi in deſerto
ſeculi. Eſt eñ aduocata noſtra: aduocatus
autẽ eſt vox ſue partis. Jdeo vt pro cauſis
noſtris aſſiſtat: q: ſcimus ꝙ multũ diligit
ſalutes: ei preſentabim⁹ illam quã diligit
dicẽtes Aue. ¶ Queſtio thematis noſtri ex
ponet de duob⁹ vocatis Joãnes baptiſta.
Primo quidẽ de ſancto. Secũdo de papa
ante aſſumptionẽ ad papatum ſic vocato.
¶ Quo ad primã partẽ ad tres queſtiões
reſpõdet. Primo an erat ille qui venturus
erat: ⁊ q: tres putabãtur vẽturi ſcz chriſt⁹:
Helias: et ꝓpheta. de quo in Deut. Jdeo
prima queſtio triplici reſpõſiõe terminat.
Scđa queſtio quid de ſeipo ſentiebat. Ter
tia quare baptizabat. ¶ Dicit ergo in euã-   B
gelio. Miſerũt Judei ab Hieroſolymis ſa   Joan-
cerdotes ⁊ leuitas ad Joãnẽ. Miſerũt q̃-   nes ba-
dem Judei ad legatũ recipiendũ nobilem   ptiſta.
ambaſiatã. Nã q̃ miſerãt/ erãt ex Phari   Joan-
ſeis. Ad q̃d. Ad legatũ recipiendũ an refu   nes erat
tãdũ. Sed vtrũ Joãnes erat legat⁹? Dicit   legat⁹.
ꝙ ſic a deo. Jo.j. Fuit hõ miſſus a deo: cui
nomẽ erat Joãnes. Uenit aũt ad p̃dicãdũ
lumẽ vẽturũ: q: hic venit vt teſtimoniũ phi
beret de lumĩe. Et q̃d mouit eos ad eũdũ?
fama ⁊ vita ⁊ ſanctitas ei⁹: ita vt libẽter re
cepiſſent eũ. Hic erat forma ⁊ ſpeculũ lega
torꝫ: q: debẽt pollere ſctitate vite/ doctrina
⁊ fama: alĩs parũ ꝓficiũt. Arbores medici
nales cõiter ſunt odorifere. Sic iuſti dif-
fundunt in alios ſui boni noĩs odorez. Et
ideo ſubdit cui nomẽ erat Joãnes id eſt in
quo eſt gratia. Non ſic legati illi de q̃bus
Pſal. Uenient legati ex Egypto: Ethiopia
preueniet man⁹ ei⁹ deo: q̃ nõ vocãtur Joã-
nes: ſed de q̃libet eorũ dicit Eſa.viij. Uoca

q[ua]tuor peccata
clamat vindictam.

nomen eius/accelera/ſpolia detrahe/feſti
na predare. Accelera: q: ſunt celeres ad iu
dicandū: ſpolia detrahere ⁊ feſtina preda-
re: q: ſunt diligentes ad predandū. Sꝫ ad
quid miſerūt ad eū? Ad interrogandū de
ptāte ſua: ſi habebat plenitudineꝫ ptātis.
Hinc ſubdit in euangelio: vt interrogarēt
eū/tu qs es? ecce prima queſtio. ¶ Sꝫ quō
audebāt talia ⁊ taliter interrogare ab ho
mine ita famato. [...] qs es? Ego vir auderē
interrogare ab ho[...]ns eiuſdē cōditionis
mecū. Dicit primo ꝙ lꝫ Joannes eſſet ma
gne reputationis apud ppl'm: ⁊ apud ſan
ctos viros etiaꝫ doctos: tn̄ apud magnos
q: eoꝝ pctā magna redarguebat/nihil re-
putabat. Jdeo nō mirū ſi ita dure interro
gauerūt eū pluribꝰ interrogationibꝰ. Uel
pōt dici ꝙ vtebant cōi modo interrogan
di: ⁊ ꝙ q: tunc vſabat inter eos queſtio ſa
lutaris de aduentu chriſti: ideo viſa eiꝰ vi-
ta vt ſuſciperent eū tanq̄ chriſtū interro
gauerūt eū ſi eſſet ille/dicendo tu qs es?
Unde tantū valebat eoꝝ queſtio ac ſi di-
cerent: es tu ꝓpheta venturus in mundū?
Dicit ſcdo ꝙ in hoc ꝙ querebāt queſtio-
nem ſalutarem a Joanne docto a ſpiritu
ſctō: ſignat ꝙ debemꝰ querere ſi dubiū ha
beamꝰ de his q̄ ptinent ad ſalutem a viris
catholicis doctis ⁊ bonis. Hinc dicitur. ij.
Reg. xx. Qui interrogant interrogent in
Abela. i. de dubijs anime ⁊ cōſcientie ſue
que frequenter eſt miſerabilis coram deo
Abela eni īterpretat miſerabilis ei: cōtra
aliquos q̄ interrogāt de ſubtilibꝰ et curio
ſis: et de futuris cōtingētibꝰ. de qbꝰ Pſal.
Que ignorabam: interrogabant me. Dicit
tertio ꝙ illa interrogatio quo ad nos eſt
nobis vtilis. Non aūt interrogare de alijs
vt male referāt interrogati et detrahant
Unde homo apud ſe debet interrogare tu
qs es: et inueniet ꝙ a pricipio ē ſpma feti
dū. Pſal. Quid eſt hō ꝙ innotuiſti ei: aut
filius hominis quia reputas eum: homo
vanitati ſimilis factus eſt. Scdo inueniet
ꝙ in progreſſu vite non eſt niſi ſaccus ſter
corū fetor ⁊ vitiū. Job. xv. Quid eſt homo
vt īmaculatꝰ ſit et iuſtus appareat natus
de muliere? Tertio cognoſcet ſi bene inter
roget ſe nihil durare ſicut fumꝰ. Pſal. Et
numeꝝ dieꝝ meoꝝ quis eſt vt ſciā. Et ſeq-
tur. Ecce mēſurabilis poſuiſti dies meos:
⁊ ſubſtātia mea tanq̄ nihilū āte te. Quarto
cognoſcet ſe cinerē ⁊ puluerē eſſe. Pſalm̄.

E Cognitio ſui. Interrogare debet quiſq; in terrogare apud ſe tu quis es.

Quis eſt hō qui viuet ⁊ nō videbit mortē?
Propter primū non ſupbiat aut ſe iactet.
Propter ſcōm nō q̄rat corpis ſui magnos
apparatus ad cooperiendū ſtercos ⁊ fimū
Propter tertiū nō querat magna palatia
⁊ edificia: q: cito ea deſerturus eſt. Pro-
pter quartū nō delectet multū in mundo
qui ſe nec mundū appreciet: qui ſe cogitat
moriturū. ¶ Joannes vero noluit vſurpa
re honorem ſibi īdebitū: ſed ad iſtam que-
ſtionē rn̄dit negatiue ponēdo tres nega-
tiuas. Prīo q: cōfeſſus eſt ⁊ nō negauit:
⁊ cōfeſſus eſt: q: nō ſum ego chriſtus. i. nō
ſuꝫ ſummꝰ legatꝰ miſſus ex latere dei pris.
de q̄ Abdie. j. Auditū audiuimꝰ a dño: le-
gatū miſit ad gentes: nec habeo plenitu-
dinem ptātis: ſicut ille qui dicebat Mat.
vlt. Data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in ter
ra. Secūda negatiua: q: cū quereret He-
lias es tu: reſpondit nō ſcꝫ in pſona ſed be
ne in virtute. iuxta dictū angeli Lu. j. Jpe
preibit ante illum in ſpū ⁊ virtute Helie.
Tertia negatiua fuit: q: querentibꝰ ꝓpha
es tu: rn̄dit nō ſcꝫ ille de quo querebant: ⁊
de quo fiebat mentio. Deutero. xviij. Un
ſm Chryſo. in greco nō dicitur ſimpliciter
ꝓpheta es tu: ſed o ꝓpheta es tu: ille ſcꝫ q̄
a Moyſe preconizatus eſt. Tres ergo fue
runt queſtiones. Jn prima notat potētia:
in ſecūda ſanctitas vite: in tertia ſapiētia.
Quia igit multi ſupbiūt de his tribꝰ: ne-
gauit Joannes de ſe hec tria. De primo dr
Hiere. xlviij. Arrogantiā ⁊ ſupbiā ⁊ alti-
tudinem cordis ſui ego ſcio ⁊ iactantiā: et
ꝙ nō ſit iuxta eū virtus eius. De ſcdo Hie
re. ij. Quid niteris bonā oſtendere viā: que
inſup ⁊ malas docuiſti vias tuas: ⁊ in alis
tuis inuentus eſt ſanguis aiaꝝ pauperū ⁊
innocentū? De tertio Ezech. xxviij. Dediſti
cor tuū ſicut cor dei. Sed apl's cōtra arro-
gantiā potentie dicebat. j. Coꝝ. xv. Plus
oībꝰ laboraui: nō ego ſed grā dei mecū: cō-
tra arrogantiā ſctitatis. j. Coꝝ. xiij. Nihil
mihi cōſcius ſum: ſꝫ nō in hoc iuſtificatus
ſum: cōtra arrogantiā ſapiētie. j. Coꝝ. xiij.
Si qs videt inter vos ſapiēs eē: ſtultꝰ fiat
vt ſit ſapiens. Quia eñ chriſtus in infini-
tum Joanneꝫ excellebat: ideo penitus ne-
gauit dicens. Nō ſum ego chriſtus: inter-
rogatus de Helia dicit nō ſum: q: cum eo
cōueniebat in ſpiritu ⁊ virtute: ⁊ ſic nō ma
gnam reputabat differentiā. Ad tertiam
reſpōdet tm̄ nō: q: in veritate ꝓpheta erat

D Joannes baptiſta. Debilitat Joannis baptiſte.

ſed ab illo differebat de quo querebāt. Un̄
hic Joannis humilitatē extollit Auguſtinꝰ
dicēs. Nullū maius meritū Joannis q̄ꝫ cū
credi poſſet chriſtus: tn̄ noluit. Jnter om̄ia
eñ que fecit Joannes hoc fuit difficiliꝰ: li-
cet aliqua fuerint magis meritoria. ſ. obla-
tam gloriā reſpuere. Greg. Fortaſſe non eſt
difficile nō appetere gloriā: ſed difficile val
de eſt eam non recipere cū offertur. ¶ Quid
dicis de teipſo hoc eſt qualē poteſtatē ha-
bes? Ecce ſcda queſtio principalis ad quam
reſpondit Joannes affirmatiue: ⁊ oſtendit
officiū legationis ſue per literā. Eſa. xl. di-
cens. Ego vox clamātis. Joannes aūt ſe vo
cem appellauit ꝓpter multa. Primo ꝓpter
vite eius fragilitatem: q: vox cito tranſit ⁊
nunq̄ reuertit: ita vita hoīs. Job. vij. Me-
mēto mei dñe: q: ventus eſt vita mea. Se-
cūdo ꝓpter ſuā humilitatem: q: vox nō eſt
res ſed quaſi ſignum veritatis rei. q. d. non
ſum res ſed ſignū rei. Tertio propter officij
dignitatē: q: vox ad hoc profertur vt mani
feſtet nobis veritatē vel falſitatē: ⁊ ipſe no
bis veritatē chriſtū non ſolū verbis ſed di-
gito demōſtrauit. Quarto q: vox naturali-
ter precedit verbū: ⁊ ipſe naſcendo/predicā
do/baptizando/moriendo preceſſit chriſtū.
Quinto poteſt dici vox: quia ſicut in vocis
emiſſione os aperit: ſic in natiuitate Joan-
nis apertum eſt os Zacharie. Sed erat cla
mātis: q: ad lōge diſtantes clamabat: quia
ſm pſ. Lōge a peccatoribꝰ ſalus: q: ad in-
terluſos. Eſa. lix. Jniquitates noſtre diui-
ſerūt inter nos ⁊ deū noſtrū: q: ad dormiē-
tes. Eſa. lj. Dormierūt in capite oīm platea
rū ſicut orix illaqueatus: q: ad ſurdos. Eſa.
xlij. Surdi audite: et qs ſurdus niſi ſeruus
meus? ¶ Sed adhuc arguūt ꝙ vſurpat ſi-
bi officiū baptizanti dicentes. Quare ergo
baptizas: ſi tu nō es chriſtus ⁊c? Ecce tertia
queſtio principalis: ⁊ qui miſſi erant: erant
ex Phariſeis: quaſi diceret euāgeliſta: qua-
re addurit Joānes teſtimoniū Eſaie. Nam
aliquādo literati corā indoctis magna ad-
ducūt vt magni videantur. Sed reſpondet
euāgeliſta: ⁊ qui miſſi erant/erant ex Pha
riſeis: qui ſe ſtudioſos ⁊ magiſtros legis ⁊ ꝓ-
phetarū iactabant. Mat. xxiij. ſup cathe-
dram Moyſi ſederunt Scribe ⁊ Phariſei.
¶ Si tu nō es chriſtus. De chriſto eñ lege-
rant ꝙ baptizaturus erat. Ezechiel. xxxvj.
Effundā ſuper vos aquā mundā: ⁊ munda
bimini ab oībus inquinamētis veſtris. Et

E Joannes baptiſta. Quare ſe vocē appellauit.

Zacha. xiij. Erit fons patēs domui Dauid:
et habitātibus Hieruſalem in ablutionem
peccatoris ⁊ mēſtruate. Jn Helia ⁊ Heliſeo
ſciebāt baptiſmū chriſti ī figura preceſſiſſe:
cū tranſierunt ſiccis pedibus per Jordanē.
iiij. Reg. ij. Sed quare interrogationes ſic
precipitant ⁊ cōculcant? Reſpōdet Chryſ.
Offenſi erāt quia ſe negabat chriſtū: ⁊ pro-
pter hoc querebāt eum moleſtare queſtio-
num frequētia: vt aliqua abſona reſpōde-
ret. Turbata eñ [...]ens cito deuiat a rectitu
dine. Joannes [...]tē reſpondendo declara-
uit officiū ſuū. Ego baptizo vos aqua. q. d.
ſm Chryſo. ne eſtimetis perfectū omne in
meo iacere baptiſmate. Nequaq̄ꝫ eñ ſi hoc
perfectum eſſet: alius poſt me veniret aliud
tributurus. Uel ſm Bedā baptizabat Jo-
annes: vt homines per ſuū baptiſmum hu
miliarētur ad ſuſcipiendū baptiſma chriſti
vel vt in baptiſmo Joānis manifeſtaretur
chriſtus voce patris ⁊ ſpiritu ſancto: ⁊ hāc
vltimam aſſignat Joannes dicens. Ut ma
nifeſtaret in Jſrael propterea veni in aqua
baptizans. Jo. j. Sed triplex inuenitur ba
ptiſmus. ſ. ablutionis/cōpunctionis/⁊ paſ
ſionis. Primus in aqua. Secundus in la-
chrymis. Tertius in ſanguine: primā viam
parauit baptizādo: ſecundā predicādo: ter-
tiam moriendo. Baptizabat corpus exteriꝰ
ſed non mentē interius: ego (inquit) bapti
zo in aqua: predicauit penitentiam ſed nō
contulit indulgentiā: mortuus eſt pro iuſti
tia ſed non viuificauit. Medius autem ve
ſtrū ſtetit. Primo quidē medius per abne-
gationē ab extremis: q: nullū participans
extremorū: ſcꝫ peccatorum. Eſa. liij. Pecca-
tum nō fecit: nec inuentus eſt dolus in ore
eius. Secūdo per participationē extremo-
rū inter hominē ⁊ deum: quia verus deus
et verꝰ homo. Gal. iij. Lex ordinata eſt per
angelos in manu mediatoris. i. in poteſta-
te chriſti. de quo. j. Timo. ij. Mediator dei
⁊ hominū homo chriſtus Jeſus. Medium
etiā fuit extrema coniungendo Judeos: ſcꝫ
et gentiles. Jdeo dr Ephe. ij. Lapis angu-
laris. Et bene dicitur ſtetit: propter differē
tiā ad nos: quia Eſa. lxv. Cecidimus quaſi
foliū vniuerſi. Fluimus eñ oēs per naturā
ſed effluimus per culpā. ¶ Quē vos neſci-
tis. Primo terrenis occupati: cū modicum
pulueris oculū corporalē a viſu impediat:
nō eſt mirū ſi terra in corde hoīs exiſtens ꝑ
ſolicitudinē: viſum interiorē īpediat. Sap.

F Neſcire chriſtū. Judei neſciebāt chriſtū ꝓpt multa.

Universidad de Deusto Biblioteca

ix. Deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantē. Et ideo Eccli.xj. Sapiēs monet: fili ne in multis ſint act⁹ tui. Gloſſa. Cum a[..]nus diuidit in plura fit minor ad ſingula. Secūdo malitia excecati. Impedit eñ viſum interiorē. Sap.ij. Excecauit eos malitia eorū. Eſa.xlj. Quis cecus niſi q̄ venūdatus eſt diabolo per peccatum. Tertio eius profunda humilitate decepti. Profunditas eñ humilitatis multorū bonitatem celat. Act.viij. In hum[ilit]ate iudiciū eius ſublatū eſt. Cum eñ Joā[nne]s ſolē intelligētie ipſis ſcȝ Judeis digito oſtenderet: ⁊ ipſi radios beneficiorū ei⁹ ſenſerint: culpa eorū fuit ꝙ ipſi neſcierūt eū. Aug. Si qs alteri digito ſolē oſtenderit ⁊ videre non potuit: culpet poti⁹ oculi lippitudinē ꝙ digiti oſtēſionē. Et ſm eūdem ſi culpabiles fuerint q̄ tunc chriſtū non agnouerūt: multū ſunt culpabiles qui nunc eū non agnoſcunt. Judei eñ offenderunt in preſentē tāq̄ in humilē lapidē. Lapis adhuc paruus erat: iam nūc preciſus de monte ſine manib⁹: ideo ignoſcendū erat Judeis qui offenderūt in lapidem qui nōdum creuerat: ⁊ nunc chriſtiani offendunt in montem maximū in quem creuit. Sic ceci Judei nō vident humilē lapidem: quanta cecitas eſt non videre montē: et tamen videbunt in quem pupugerunt.

¶ Pro ſecūda parte ſi queraſ a ſummo pōtifice noſtro Innocētio.viij. qui antea dicebatur Joānes baptiſta: qd dicis de teipſo? Reſpōdebit ad quatuor interrogata. Primo per bullas ſuas reſpōdebit ad primam queſtionē Judeorum an ſit chriſtus ꝙ ſic: nō chriſtus ſic ꝙ ſit deus: ſed q: electus via ſpūs ſancti vnctus cōſecratus ⁊ coronatus in ſummū vicariū chriſti. Ad ſcdam reſpōdebit ꝙ Helias eſt: q: Helias conſtantia et virtute tyrannos ſuperauit ⁊ exterminauit maliuolos ⁊ incredulos.iij.Reg.ſ. Sic vt ipſe dixit in bulla vult etiā contra infideles incedere. Ad tertiā.ſ. ꝓpheta es tu. Reſpōdebit ꝙ ſic ad iſtū ſenſum ꝙ ex prouidētia ſua habet preuidere mala futura ſup populum ſuū: vt auertat ea. Eſt enim ſpeculator domui Iſrael. Ille aūt qui ſic eſt in alto poſitus/plus a lōge videt ꝙ qui in infimis iacet. Ad quartam queſtionē reſpondebit ꝙ eſt vox clamātis in deſerto. Primo ꝑ decreta ⁊ ſacras cōſtitutiones clamans: vt dirigatis viam dñi. Secūdo ad dñm ꝓ vobis orationibus precibus ⁊ lachrymis: ſicut bonus paſtor paratus poſſere animā pro ouibus ſuis. Unde medius eſt veſtrū quē vos neſcitis. Poteſt quoq̄ dicere illud Deute.v. Ego ſequeſter et medius ſum inter vos et dñm. Inde ſui predeceſſores ſepe pacificauerūt iram dñi: ſicut Aaron ſtabat inter viuentes ⁊ mortuos: ⁊ Moyſes inter deū et populū. Sic Gregori⁹ inter populum et deū vel angeli gladiū. Ideo nil mirū ſi tertio clamat ad vos amore charitatiuo/vt oretis deū pro eo. Unde hec ꝓceſſio ꝑpter plures cauſas ordinata eſt. Prio ad regratiandū deo de cōmuni concordia in electione: ⁊ ad congratulandū tanto patri. Scdo ad orādum deū vt ita regat ⁊ dirigat populum: vt ſit ad gloriā dei/ad augmentū ſalutis populi/ad exaltationē fidei: ⁊ depreſſionem inimicorū eius. Et hoc debemus facere moti aliquibus cauſis. Prima eſt: q: vna bonitas aliā requirit. Nunc ille orat ꝓ vobis ⁊ onera portat pro vobis: ⁊ vigilat redditurus rationē pro vobis. Inde dictū eſt a dño diſcipulis. Uigilate ⁊ orate. Ideo ſm apoſtolū. Gal.vj. Alter alterius onera portate: debemus ſaltē orationibus et precib⁹ ei ſubuenire. Secūda ratio eſt propter preceptū dei. Porro vnum eſt neceſſariū: quando aſinus eſt oneratus oportet ei cōpati et ſubleuare in neceſſitate. Si preceptū eſt honorare parētes carnales: multo magis ſpirituales. Mandauit etiam epiſcopo vt hoc faceret innoteſcere populo.

B Prelatus. Prelatus medius inter deum et populum.

¶ Eadē dñica.iiij. vnde ſupra. Sermo.iiij. et in ordine.xxxiiij. per predictum thema.

Quatuor ſunt dominice in aduentu q̄ videtur pertinere ad quadruplicē ſaluatoris aduentū. Primus eſt aduētus in carnem ad quē pertinet prima dñica: in cui⁹ euangelio legiſ illud. Ecce rex tuus venit tibi manſuetus. Scds ad iudiciū ad quē pertinet ſcda: in cui⁹ euāgelio legiſ. Erunt ſigna in ſole. Terti⁹ eſt aduētus ad limbū: ad quē videtur pertinere tertia. In cuius euāgelio legiſ illud. Tu es qui venturus es: qd exponit Greg. de aduētu in limbū. Quartus in mentē: ad quē pertinet hec preſens quarta dñica. In feſto eñ natalis primo ſperatur ſaluator ad eccleſiā ſuam ſpecialiter ventur⁹. Unde in epl'a legitur: Dñs prope eſt. Et in euāgelio: dirigite viam dñi. Aduētus in carnem ⁊ in limbū cū gratiarū actione ſunt recolendi: aduētus ad iudiciū cum timore eſt cogitādus: aduētus in mentē cum diligēti ꝑparatione eſt expectādus. Ad quā preparationē nos diligētes ⁊ ſolicitos eſſe admonet vox illa clamātis de qua in themate: ſcilȝ dirigite viam dñi. Si eñ ita eſt ꝙ in mūdo hoſpites ſunt ita ſoliciti in recipiēdo hoſpites: et ſolēt ſedere ad hoſtiū ⁊ dicere. Intus eſt bonū hoſpitium etiā pro rege: ⁊ tamen ibi aliquādo eſt modicum lucrum: cur non magis erūt ſoliciti ſuſcipere regē glorie in quo eſt tantū cōmodum? Qui eñ ipſum recipit/recipit patrē ⁊ filium ⁊ ſpiritū ſanctū. Matth.x. Qui me ſuſcipit: ſuſcipit eū qui me miſit. ⁊ Jo.xiiij. Ego ⁊ pater ad eū veniemus: ⁊ manſionem apud eum faciemus. Hoſpites autē ſolent querere ſi ſit ſequela: ⁊ de vno ſolo nūq̄ nō multum curant. Bene miſeri erimus: ſi nō preparauerimus hoſpitiū cordis noſtri ad ſuſcipiendū hāc benedictam ſocietatē: que etiā nunq̄ venit niſi cū magna ſequela donorū et gratiarū: quia adducit ſemper ſecū gratiam ⁊ ſeptem dona ſpiritus ſancti. De qua ſocietate edoctus euangeliſta Joānes ſalutādo eccleſias dicebat. Gratia vobis et pax ab eo qui eſt: ⁊ qui erat: et qui venturus eſt: ⁊ a ſeptē ſpiritibus q̄ in conſpectu throni eius ſunt: et a Jeſu chriſto qui eſt teſtis fidelis. Apocal.ſ. Hanc ſocietatē cū donis copioſiſſimis ſuſcepit beata virgo: que dñm Jeſum non ſolū in mente ſed ⁊ in vtero geſtare meruit. Ad eam igitur confugiemus tāq̄ filij ad matrē: vt nobis de plenitudine ſua aliquid elargiatur dicentes Aue.

B Aduentus. De quatuor aduentibus.

¶ Juxta thema duas queſtiōes ſolū abſoluemus. Primo qd erat Joannes? ⁊ hāc abſoluit cū dicit. Ego vox ⁊c. Scdo qd clamabat illa vox? quia dirigite viam dñi. ¶ Igiſ qui miſſi erant a ſcribis conabanſ laudare Joannē: ſed licet laudatas oſtēdat auis iunonia pennas: nō ſic Joannes. Sed intelligēs interrogantes nūtios eſſe Babylonis domū eis aromatū oſtēdere metuit. de qua iiij.Reg.xx. de Ezechia. Et caute reſpōdēs que ad laudē ſuam ꝑtinebant/tacuit: ideo a dño dignus fuit laudari. Uñ Joānis humilitas ea tacuit: circa q̄ maxime ſolet appeti laus.ſ. circa dignitatē/ſciētiam/et vite auſteritatē. Ad primū pertinet quod dixit. Nō ſum chriſtus: qd eſt nomen dignitatis. Cui multū diſſimiles ſunt de prelationib⁹ gaudētes: illis ſimiles q̄ de fideiuſſione periculoſa gauderent. de qbus Prouer.xvij. Stultus manib⁹ plaudit: cū ſpopōderit ꝑ amico ſuo. A quo nos dehortatur ſapiens. Eccli.viij. Ne ſpōdeas ſupra virtutē tuam ꝙ ſi ſpopōderis: quaſi reſtituēs cogita. Ad ſcdm pertinet illud: nō ſum propheta: q̄ interpretatur vidēs. Eſa.ſ. Ue qui ſapientes eſtis in oculis veſtris: ⁊ corā vobiſmetipſis prudētes. Ad tertiū illud: non ſum Helias: qui fuit auſtere vite: de qua multi gloriant exterminātes facies ſuas. Noluit eñ Joānes gloriam dñi tāgere nec ſibi attribuere: quaſi alter Joſeph qui vxorē dñi ſui noluit cōtingere. De quo Bern. Indignū enim iudicauit ingloriū facere: qui eum fecerat glorioſum. Cantus ergo iſtarū ſirenarū periculoſiſſimos ſurda aure pertrāſiens: reſpōdit humiliter. Ego vox clamātis.

B Joannes baptiſta. Et ea tacuit circa q̄ laus appeti ſolet.

¶ Sed queriſ quare Joannes ſe dixit vocē dñi? Reſpondeſ ꝙ ꝑpter tria principaliter. Primo ad oſtēdendū officiū legationis ſue q: precurſor redēptoris: q: de ratione vocis eſt verbū nūtiare ⁊ cito deficere. Ita in hoc poterat dicere. Ego nō ſum niſi vox dñi: q: ad nihil aliud veni in mundū: niſi nuntiare verbū pris: ⁊ cito poſt deficiā. Inde alſo dixi Jo.iij. Illū oportet creſcere: me autē minui: filius aūt dei ineternū manebit. Unde vox ex ꝓpinquiori demonſtrat eū cuius eſt vox. Cum eñ aliquis mittit nūtios aduentus ſui: adhuc nō dicimus eū adeſſe. Audita autē eius voce dicimus. Ecce hic eſt. Alij eñ prophete predixerūt chriſtū venturum: ſed iſte ⁊ digito ⁊ verbo proprio ſaluatoris oſtendit ipm eſſe proximū: cum ſuā predicationē eodē verbo incepit chriſt⁹ ſicut ⁊ Joannes. In quo nō debent erubeſcere predicatores vel ab alijs dicta vel iterato eadem populis/ſi ea ſint vtilia ad ſalutē repetere. Hinc Paulus Phil.iij. Eadem dicere mihi nō pigrū: vobis autē neceſſariū. Scdo ad oſtendendū modū executionis ſui officij: q: in humilitate. Multi eñ (vt dicit Gerſon) q: nō habēt ſcientiā qua admirenſ a pplo: aſſumunt pōpam qua ab eo admirenſ: ſed nō ſic Joānes. Apparet aūt humilitas ei⁹ in reſpōſo ſuo ex qtuor. Prīo cū dicit. Ego ſum vox. Nō dicit ego ſum homo vel pſona notabilis ſed ſum accidēs.ſ. vox: nec me reputo aliqd ſed non ſubſtantiā in ordine ad ipm: q: Eſa.xl. Gentes in cōſpectu ei⁹ quaſi nihilum reputate ſunt. Nec mirum ſi ſe ita humiliauit: quia non eſt ſeruus maior dño

C Joannes baptiſta. Propter multa ſe dixit vocem dñi.

D Joannes baptiſta. In qtuor apparuit humilitas Joannis ex ſua reſpōſione.

ſuo:et dñs ſe vermem reputauit nõ hoĩem
in paſſiõe ſua.iuxta illud Pſ. Ego ſum ver
mis ⁊ nõ homo:opprobriũ hominũ ⁊ abie
ctio plebis. Si aũt dñs infimã ſubſtãtiam
ſe reputabat.ſ.vermẽ:quãto magis ſeruus
minus ꝗ ſubſtãtiã. Et vbi nũc gloria mũ
di? Speculentur nũc hoĩes regẽ cũ precur
ſore ⁊ milite ſuo qualẽ de ſe reputationem
habẽt: et modo ſuperbia et pompa ita ma
gna eſt ꝙ eã vix populus portare põt. Sic
humiliati ſunt miles ⁊ rex vt exaltarentur:
et ſic diſceres exaltari. ... tibi a verbis
Pſ. Perſequatur inimicus animã meã:et
conculcet in terra vitam meã:remota pom
pa cum humiliter iacebis ſicut vnus de po
pulo:et gloriã meã in puluerẽ deducat. Se
cũdo in hoc apparet:quia adhuc non dixit
illam eſſe ſuã vocẽ ſed Chriſti clamãtis. In
quo docẽtur predicatores vel quicũꝗ ora
tionẽ faciẽs aut cantans aut bñ conſultãs
cũ ſuper ſe reflectitur: nõ dicere vocẽ illam
ſi bona ſit eſſe ſuã ſed a deo: ipſumꝗ ei pre
ſtitiſſe os. Cayphas eñ quãdo bonum ver
bũ dixit:nõ dixit a ſemetipſo/ſed a ſpũſan
cto:ꝗꝗ malus eſſet. Joã.xj. Et ideo cũ au
dieris bonũ verbum vel didiceris:noli lau
dare os per qd tranſit verbum:ſed vere lo
quẽtẽ deũ. Unde Mat.x.dicitur. Nõ enim
vos eſtis qui loquimini:ſꝫ ſpũs patris ve
ſtri qui loquitur in vobis. Tertio in hoc ap
paret humilitas: q: habitabat in deſerto:
vbi nõ querebat fauorẽ principũ nec alioꝝ
neqꝫ laudes neqꝫ beneficia neqꝫ officia. Et
ideo q: ſic a remotis habitabat:erat a ma
ioribus nõ honoratus ſed cõtẽptus. Cõtra
multos qui dimittũt beneficia ſua bona et
pinguia:⁊ veniũt huc Pariſius vt plus ho
norẽtur:nõ cõtenti vocatione quã dñs de
dit eis:vel veniunt vt faciant bonũ vultũ.
Multi ſunt Pariſius forte qui ſup curas
ſuas vel canonicatus vel epiſcopatus mul
ta bona facerẽt:de quibus ſemel reddẽt ra
tionẽ: ſed forte nõ ita bene haberent appa
ratũ vẽtris:nec ita ad nutũ haberent mere
trices. Tu dices mihi. Licet beneficiũ meũ
valeat bene ⁊ copioſe vitã meã:tamen ego
nõ habeo cõuenientẽ ſocietatẽ. O Joãnes
erat maior te et deo precioſior et doctior: et
tamen contẽtus erat habitare in deſerto.
Deo gratias ꝙ nũc in regno Francie nulla
eſt terra deſerta. Quarto apparet eius hu
militas:quia non dedignatur vti doctrina
alterius ſcilꝫ Eſaie: qui tamen erat minor
Joãne ſapiẽtia et ſanctitate: quia Joãnes
fuit pluſꝗ ꝓpheta et ſanctus ex vtero ma
tris:⁊ inter natos mulierum nullus eo ma
ior. Ideo autẽ predicabat alterius doctri
nam:ne a ſenſu ſuo ⁊ doctrina viſus fuiſſet
ſe aliqualiter commẽdare. Tertio vt oſten
dat cõfirmationẽ ſue legationis: et hoc nõ
eſſe ſubito factũ/ſed ex antiquo conſilio al
tiſſimi:ad hoc adducẽs ſcripturã de aduen
tu chriſti quam predixerat Eſaias:immo ⁊
Pſ. illam multipliciter predixerat dicens.
Uox dñi ſuper aquas:deus maieſtatis in
tonuit ⁊c. Bene poterat ſe vocẽ appellare:
quoniã ibi ſepties vox appellatus eſt pro
pter ſeptẽ principales actus quos Joãnes
fecit in vita ſua: et ſub vltima appellatiõe
comprehẽdũtur duo actus:ita ꝙ virtuali
ter ibidẽ octies vox dictus eſt. Primo pro
pter illã humilitatis vocem quã dixit dño.
Ego a te debeo baptizari: et tu venis ad
me. Hinc dicit. Uox dñi ſuper aquas Jor
danis: et ibi deus pater deꝰ maieſtatis in
tonuit dicẽs. Hic eſt filius meus dilectus:
et dñs ſpũſſanctus apparuit ſuper aquas
multas in ſpecie columbe ſanctificãs eas.
Secũdo dicitur vox dñi in virtute: quãdo
Joãnes erat predicans in deſerto:nõ adu
lãdo ſicut multi de iſtis curialibꝰ. O meſſi
re iehan/ou frere iehã gallice: nõ detis mi
hi magnã penitẽtiã:vos bene dicitis:deus
eſt cõtẽtus de parua re. Et o dñe ſufficit de
vng aue maria: ou dire les patenoſtres de
lhermite. Sed Joãnes non hec dicebat ſed
erat vox dñi in virtute:⁊ dabat voci ſue vo
cem virtutis dicẽs. Penitentiam agite:ſed
qualẽ penitẽtiã:ſubdit. Facite dignos fru
ctus penitentie.i.dignos vita eterna. Cre
dis ꝙ guloſus vel paillardus pro dãdo ſex
albos:vel pro pater noſter euolet ad para
diſum. Haberet talis paradiſum pro bono
foro. Ideo bene dixit dñs. Nõ omnis q̃ di
cit mihi dñe dñe: intrabit in regnũ celorũ.
Sed hec vox fuit tam virtuoſa ꝙ ois Ju
dea et Hieroſolyma et omnis regio trans
Jordanẽ veniebant ad eũ vt baptizarẽtur
in Jordane confitẽtes peccata ſua. O ſan
ctitas Joannis:o nũc miſeria eccleſie deplo
randa. Longe ad hominẽ vnũ omnes con
fluebant propter ſanctitatẽ eius/etiã con
fitẽtes peccata:vbi cõfeſſio nõ erat de pre
cepto neqꝫ pene inſtituta:neqꝫ tũc erat ſa
cramentũ gratiã conferẽs. Nũc cõfert gra
tiam/reſtituit amicitiã dei:eſt preceptũ dei

E
Joannes baptiſta. Appellatꝰ eſt vox plures in eodem pſ. ppter pſa reſoatꝰ habent in vita.

ſub pena mortis. habetis de prope audito
res:⁊ vix cum oĩbus monitionibꝰ poteſtis
venire. O vocem virtuoſam ⁊ vere virtuo
ſam:quãdo reſonans in eremo per totã Ju
deam ⁊ Hieruſalem audiebatur. Certe nõ
rauca erat:ſicut illiꝰ qui dicebat. Laboraui
clamãs/rauce facte ſunt fauces mee. Nam
multi ꝓpter eorum malã vitam nõ audiũ
tur ſed contẽnuntur. Et non eſt mirũ ſi be
ne reſonabat: quia oĩa in eo conſonabãt:cũ
voce totus predicabat. ⁊ veſtis:quia ex cili
tio chamelino. et victus:q: mel ſylueſtre et
locuſtas edebat. ⁊ predicatio ⁊ locus eremi
predicabant. Uere tũc in eo oĩa reſonabãt:
oĩa erant vox. Nunc ſi ita eſſet ꝙ auditores
confeſſionũ haberent ſemper verbũ dei in
ore:non dico ſemper predicando:ſi eorũ ha
bitus nõ eſſent ad põpam/⁊ geſtus corpo
ris ad meretriciũ:ſi non eſſent ad crapulã/
et ad conuiuia prõpti/ſed cũ auſteritate vi
te:credo ꝙ oẽs currerẽt ad eos. Quicquid
ſit auditor confeſſionũ ſi velit habere ſuos
ſubditos volũtarios ad reuelãdum ſecreta
ſua ſibi:debet eſſe bone vite ⁊ bene famate.
Tertio dicit Joãnes vox dñi in magnificẽ
tia:quia iuxta textũ noſtri euangelij: miſe
runt Judei ab Hieruſalẽ magiſtra ciuitate
nobilem ambaſſiatã interrogare eum quis
erat:interrogare eũ de poteſtate eius. Sed
Joãnes an magnifice fecit cũ eis? Magni
ficus erat veſtitus:q: de chamelot.i. de pi
lis chameli. Magnificus erat in ſocietate:
quia cũ locuſtis ⁊ beſtijs extra: ſed intra cũ
virtutibus plurimis. Modo multi recipiẽ
tes ambaſſiatores:ꝗꝗ ſint bñ veſtiti/ſunt
tamẽ beſtiales vel beſtialiter viuẽtes. Sed
dedit ne eis pecuniã? Non fuiſſet magnifi
cus/niſi feciſſet. Certe ſic. Primo dedit vnã
petiã argenti:⁊ qualẽ? Uox clamãtis in de
ſerto:dirigite viam dñi.q: ſm pſ. Eloquia
dñi eloquia caſta:argentum igne examina
tũ. Et adhuc dedit eis melius ꝗ aurum:q:
legem dñi ⁊ articulos fidei dedit illis:quia
non erãt contẽti de argento illo primo. Di
xit eñ eis. Ego baptizo in aqua/ſed alius
quem neſcitis baptizabit in ſpiritu ſancto.
Ecce articulũ fidei de quo dicitur in ſymbo
lo. Confiteor vnũ baptiſma in remiſſionem
peccatorũ. Item dedit eis legem ⁊ articulũ
de diuinitate:quãdo dicebat Jo.j. Ego vi
di ⁊ teſtimonium perhibui:q: hic eſt filius
dei. ⁊ de humanitate: quia nõ ſum dignus
ſoluere corrigiã calciamentorũ eius ⁊c. pſ.
autem qui bene ſapiebat ⁊ ſciebat valorem
legis dei dixit. Bonum mihi lex oris tui:ſu
per milia auri ⁊ argenti. Habebant eñ le
gem ex ore eius quaſi ex ore dñi:id ... ſuper
milia auri ⁊ argenti diuites erant. In hoc
debẽt clerici ⁊ literati viri non ceſſare in ta
libus theſaurizare:⁊ minime in alijs letari
et tẽpus apponere/niſi quantũ vrget neceſ
ſitas. Et hoc ſatis indicant etiã laici:qui de
eius dulcedine parum guſtauerunt. ⁊ ſic fe
cit eis reſponſion... magnificam. Quarto
dicit vox confr...gẽtis cedros libani.id eſt
Phariſeos gloriãtes de ſua munditia ⁊ cã
dore veſtis:quia habebãt mundum roque
tum. ⁊ de ſua nobilitate: quia gloriabãtur
ſe patrẽ habere Abraam. ¶ Sed vtrum au
debat loqui Joãnes illis Phariſeis: erant
magiſtri ⁊ principes? Reſpondetur ꝙ ita.
immo eos confringebat ⁊ humiliabat eos:
etiam vſqꝫ ad hoc vt nudi venirent ad ba
ptiſmũ Joannis. Magnũ eſt de vita ſan
cti Joannis quomodo humiliat ſuperbos
et elatos. Exemplũ habemus de Totila re
ge Gothorũ:qui cum vidit beatum Benedi
ctum cecidit ad pedes eius. vt habet in.ij.
dialogorũ Gregorij. Item de Chryſoſtomo
in ordine ad tyrãnum Gainam. ſicut habet
lib.x.hiſto.tripar.c.vj. Item de Ambroſio
in ordine ad Theodoſium. ſicut recitatur in
eadem hiſto.tripar.lib.ix.ca.xxx. Et non ſo
lum facto humiliabat eos/ſed etiã verbo:
dicens Mat.iij. Genimina viperarũ quis
vos docebit fugere a ventura ira? Genimi
na viperarũ ſunt qui venenũ ponunt in po
pulo:tã in eccleſia ꝙ in ſecularitate: vt ma
li prelati ⁊ paſtores qui ſua vita inficiũt pe
cus ſuũ:⁊ mali conſiliarij qui ſuo prauo cõ
ſilio conſulunt conculcare populũ/et ſemi
nare virus in eo:ſed iſtud ſemen nunꝗ de
ficiet. Sicut tamen deſeuiunt in populum:
ſic in eos deſeuiet ira vẽtura. Et ſubdit. No
lite gloriari patrem habemus Abraã:quia
poteſt dñs de lapidibus iſtis.i. de populo
qui ad modũ lapidum cõculcari ſolet/ſuſci
tare filios Abrae ad regnũ:⁊ vos reproba
re a filijs ſuis. Nec mirũ ſi talis vox alte cla
mabat quia obſurduerant Judei ⁊ obtura
uerunt aures ſuas ne audirent vocẽ incan
tantis ſapienter:quia furor illis ſicut aſpi
dis ſurde et obturantis aures ſuas. Sicut
aũt aſpis vnam obturat aurẽ terra/aliam
cauda: ſic modo principes vnã aurem luto
auri ⁊ argenti obturant:ſic ꝙ veritatẽ non

F
Predicator. Joannes baptiſta. Predicatores tot' pdicare ſic Joannes baptiſta.

G
Joannes baptiſta. Cu ſine timore etiã maiores redarguebat.

Universidad de Deusto Biblioteca

audient. Aliā cauda adulatorū:ita quilȝ ne
oyent goutte de ceſte oreille. quia tales nō
permitterēt ipſos audire: nec aliquē ad ſe
venire. Sed Eſaie.iij.dr. In vno die perdā
caput ⁊ caudam.i. principes ⁊ adulatores.
Modo vero non clamatur ſicut clamabat
Joānes:ſed aliquādo ita approximatur ad
lupum ꝙ raucatur vox: quia ſic timēt mul
ti diſplicere magnis/ꝙ timor ille intercluſ
dit fauces eorū: ita vt non audeant dicere
veritatē. Et ſubdit in te[...]s.ad confirma-
tionem. Et cōfringet dñs cedros libani:qr
niſi illi cedri elati ⁊ ſuperbi conuertātur ad
vocem confringentē eos ⁊ humiliantē: pro
certo dñs cōfringet eos in duas partes di-
uidēdo:vnā mittens ad ſepulcrū:aliam ad
infernū. Quinto dr vox intercidentis flāmā
ignis. Et hoc quādo reprehēdit pctm̄ adul-
terij in Herode:dicens. Non licet tibi habe
re vxorē fratris tui. Terrore em̄ ⁊ aſperita-
te verbi et reſonantia intercidebat flāmam
ignis luxurie. Flāma autē ignis cōcupiſcē-
tie(vt dicit Chryſ.)intercidītur:cum pars
iuſta ⁊ ſancta/puta in matrimonio concedi
tur:⁊ pars altera extra matrimoniū reſeca
tur. Sed modo ignis luxurie eſt vbiqȝ accē
ſus:⁊ in tēplo dei ⁊ in alijs domib⁹. Credo
ꝙ pauci ſunt modo vici in qbus non inue-
niatur fex aliqua. Et deberēt ad hoc clama
re probe ⁊ bone mulieres vt eijcerentur: et
cū immūditijs ville reponerētur. Saltem
ſi rectores ciuitatis non clamant aut faciāt
expelli:vox illarum mulierū erit vox interci
dentis flāmam ignis. Sexto dr vox dñi cō
cutientis deſertū.i.deſertas mentes:quan
do deſerte a gratia dei mētes cōcutiebātur
ad intra: ⁊ ad eū veniebant querētes quid
agere deberēt. Primū Publicani ⁊ peccato
res qbus dixit. Nihil plus ꝗȝ conſtitutū eſt
vobis faciatis ꝙ nō rapiāt. Scdo milites:
qui ſont voulentiers gens de bien gallice.
Neminem cōcutiatis neqȝ calūniam facia-
tis:⁊ contēti eſtote ſtipendijs veſtris. Non
erūt gentes armorū moderne. Eccleſia fecit
vnū ſanctū gendarme:ſcȝ beatū Martinū
et pinxit eū ſic/non obſtāte ꝙ eſſet pōtifex
⁊ in altiori gradu:vt faceret eis inuidiam ⁊
voluntatē ſic agendi. Sed credo ꝙ a tēpo-
re illo pauci inuidēt vite illius. hec habētur
Luce.iij. Septimo vox preparantis ceruos
qui alte ſaliunt:qui ſunt diſcipuli ⁊ viri cō-
templatiui:quos docuit in deſerto preparā
do ad eos doctrinā chriſti ⁊ baptizādo eos:

V Ignis cōcupiſcentie. Quō ignis cōcupiſcentie ſcindit in duas partes.

quia baptiſmus ei⁹(vt dicūt doctores) nō
erat niſi preparatio ad baptiſmū Chriſti: ⁊
adhuc magis quādo miſit eos ad chriſtum
interrogandū. Tu es qui ventur⁹ es. Octa
uo dicitur vox reuelās condēſa: quādo de-
mōſtrauit chriſtū digito dicēs. Ecce agnus
dei. Et iterū quādo dixit Joan.j. Qui miſit
me baptizare ī aqua ille mihi dixit. Super
quē videris ſpiritū deſcendentem ⁊ manē-
tem ſuper eū:hic eſt qui baptizat in ſpiritu
ſancto. ⁊ ego vidi ⁊ teſtimoniū perhibui qr
hic eſt filius dei. Vox quidē iſta ſalutaris
denuntians ſaluatorē. Similiter cū eſſet in
vtero matris clamabat ⁊ reuelauit conden
ſa:quādo Elizabeth ad motionem ei⁹ pro-
phetauit. Videbat em̄ per duos parietes
dñm. Si ergo ſcriptura ita clamet Joannē
eſſe vocem:non mirū ſi ſe vocem appellet.
¶ Pro ſecūda parte vox illa hortabat po-
pulū vt ſe diſponeret ad ſuſcipiendū dñm:
et clamabat. Dirigite viam dñi: rectas faci
te ſemitas dei noſtri. Sed quō dixit: dirigi
te viam dñi:cū illud non ſit in hoīs poteſta
te:ſm illud Hiere.x. Scio ꝙ nō eſt viri via
ei⁹:neqȝ hoīs vt dirigat greſſus ſuos. Re-
ſpondetur per illud Prouer. xvj. Hominis
eſt preparare animū:⁊ dei dirigere greſſus
eius. Dirigunt deus ⁊ homo viā:deus gra
tiam infundēdo:homo cor gratie preparā-
do. vnde Gregori⁹. Via dñi ad cor dirigitur
cū ſermo veritatis libenter auditur. Idem
Grego. Viam dñi ad cor preparat/qui ver-
bū dei humiliter audit:⁊ bonis operib⁹ in-
tendit. Dirigite viam dñi:hoc eſt parate viā
dño/non diabolo. Diabolus enim eſt peſſi-
mus hoſpes:⁊ eius via peſſima. Primo qr
laborioſa:⁊ ad hoc faciunt ſex. Primum eſt
vie longitudo ſeu infinitas: propter quam
mali cōtinue laborāt die ac nocte:ſm illud
Hiere.ix. Seruietis dijs alienis qui nō da-
bunt vobis requiem. Guloſus de die labo-
rat delicias preparando:de nocte pro nimia
repletione vexatur. Eccl'ſ.v. Saturitas di-
uitis non ſinit eum dormire. Et de auaro.
Eccl'es.ij. Cuncti dies eius laboribus pleni
ſunt. Seneca. Naturalia deſideria finita
ſunt/ex falſa opinione naſcētia:vbi deſināt
non habent. Secundum eſt vie tenacitas.
Eccl'i.xiij. Qui tetigerit picem/inquinabi-
tur ab ea. Picem vocat tēporalia ꝓpter te-
nacitatem:quia per ea detinentur ⁊ inqui-
nantur mētes hominū ſicut veſtimēta per
picem:et ſicut aues per glutinum. Inde et

I Via. An poſſit homo dirigere viā dñi

R Via. Via diaboli eſt peſſima.

Geñ.xiiij.dicitur. Vallis ſylueſtris.i. mun
di multos habebat puteos bituminis: qr
multipliciter illaqueātur hoīes per tempo
ralia bona:⁊ quandoqȝ profundātur ⁊ im-
mergūtur in illis quaſi in puteis. Tertium
eſt oneris grauitas. Nam quāto quis plus
oneratur: tāto magis eſt ei laborioſum am
bulare. Peccatum eſt onus grauiſſimū. iu-
xta illud Pſ. Iniquitates mee ſupergreſſe
ſunt caput meum:⁊ ſicut onus graue gra-
uate ſunt ſuper me. Peccatum onus eſt qd
propter ſui grauitatem celum nō ſuſtinuit:
nec ad vltimum terra ſuſtinebit. et ideo nō
mirum ſi via peccatorꝫ ſit laborioſa. Huiuſ-
modi autem onus debet peccator depone-
re:iuxta preceptum dñi Eſaie. lviij. Solue
faſciculos deprimentes:ſi vult veram quie
tem habere. Quartū eſt vie arduitas. Aſcē
ſus enim in montē vel locum altum reddit
viam magis laborioſam ꝗȝ ſi incederet per
plana. Incedunt autē mali aſcendēdo que
rentes apparentiam. Chryſo. Tolle hoc vi-
tium vt non velint homines hoībus appa
rere:⁊ ſine labore oīa vitia reſecātur. Quin
tum eſt ventorum vehemētium varietas.
Nam laborioſum eſt homini ambulare cuȝ
a diuerſis ⁊ vehementibus ventis agitat.
Undiqȝ vero percutitur peccator vētis ten
tationum. Ab oriente percutit eum ventus
ſuperbie prouenīēs ex nobilitate generis.
ab occidēte deijcitur terrore mortis. ab au-
ſtro vento proſperitatis quaſi a dextris ele
uatur. ab aquilone quaſi a ſiniſtris aduerſi
tate deijcitur. vñ Aug. Si bene es/times: ſi
male/doles. Prouer b.j. Auerſio paruulorꝫ
interficiet illos: ⁊ proſperitas ſtultorū per-
det eos. De his vētis dicitur Matthei.vij.
Flauerūt venti ⁊ irruerunt in domū illam
ſcilȝ ſtulti peccatoris ⁊ cecidit: et fuit ruina
ei⁹ magna. Et de malis dicit Job.xxj. Erūt
ſicut palee ante faciē vēti. Sed ꝗuis adeo
laborioſa ſit via diaboli:tamen mali nō ſen
tiunt:quia inebriati ſunt: ſm illud Threñ.
iij. Inebriauit me abſynthio. Quod expo-
nens Gregorius ait. Abſynthio ebrius eſt
qui pre amore preſentis ſeculi a ſenſu men-
tis alienus:quicquid pro mundo ſuſtinet/
leue putat:et laboris amaritudinem quam
tolerat ignorat. Sed quod modo non intel
ligunt mali:in inferno intelligent. Dicunt
enim Sap.v. Laſſati ſumus in via iniqui-
tatis ⁊ perditionis:ambulauimus vias dif
ficiles:viam autem domini ignorauimus.

¶ Secūdo via diaboli eſt infructuoſa. Sa-
piētie.iij. Vacua eſt ſpes illorum ⁊ labores
ſine fructu. Pſ. Confundantur omnes ini-
qua agentes ſuperuacue. Iniqua [..]git qui
non ſolū fructuoſius:ſed iocundius potuit
deo ſeruire ꝗȝ mundo. Et ad Romā.vj. Quē
fructum habuiſtis in illis in qbus nūc eru
beſcitis? Quaſi diceret Apoſtolus ꝙ nullus
eſt fructus in peccato:ſed magnum incom-
modū. ⁊ ideo ſubdit. Nam finis illorꝫ mors
eſt/ſcilicet eter[..] Merito erubeſcēt qui de
ſeipſis tam vi[..]orū fecerūt:qui tantū the-
ſaurū pro tam vilibus mercibus commuta
uerūt. Hanc infructuoſitatem recognoſcūt
dānati in inferno dicentes. Quid nobis p-
fuit ſuperbia:aut diuitiarū iactantia quid
contulit nobis? Tranſierūt omnia illa tāqȝ
vmbra. Maris eīm huius mūdi termin⁹ eſt
arena:que infructuoſa eſt ⁊ pōderoſa. Ter-
tio via diaboli eſt periculoſa. Tolerabilis
eſſet ſi ſolum eſſet laborioſa ⁊ infructuoſa ⁊
nō periculoſa:qr tolerabili⁹ eſt inſudare la-
bori perituro ꝗȝ perēpturo. Cum ergo peri
culū ſit in hmōi via/merito derelinquenda
eſt iuxta monitionē. Eſaie.lv. Derelinquat
impius viā ſuam:⁊ vir iniquus cogitatio-
nes ſuas. ¶ Sunt autē ſeptē que faciūt ad
hoc ꝙ ſit periculoſa. Primo eius tenebroſi-
tas. Prouer.iiij. Via impiorū tenebroſa:ne
ſciūt vbi corruūt. Peccata em̄ tenebre ſunt/
ſicut virtus lumē. ſm dictū dñi. Luc.xj. Vi
de ne lumen qd in te eſt tenebre ſint. Scdo
latronum multitudo:de qbus Job.xix. Si-
mul venerūt latrones eius:et fecerunt ſibi
viam per me. Diabolus em̄ tamqȝ pnceps
latronum aſſumit ſecum multos latrones
qui peccatorem ſpoliāt ⁊ vulnerant: ſcȝ car
nem que caſtitatem furatur:mūdū qui au-
fert eleuationem mētis in deū et deprimit
ad terrena curāda:cū quibus diabolus ex-
ercens miniſteriū nequitie ſue ſingulis ho-
ris merita/famā/⁊ tēpus ei⁹ furatur/eūqȝ
ſic ſpoliatū multis afficit vulneribus:ita vt
de ipſo peccatore verificetur parabola illa.
Luce.x. Homo quidā deſcendebat ab Hie-
ruſalem in Hiericho ⁊ incidit in latrones:
qui etiā deſpoliauerunt eū:⁊ plagis impo-
ſitis abierūt ſemiuiuo relicto. Tertio ſocio-
rum infidelitas ſcȝ peccatorū. de qb⁹ Oſee
iiij. Nō eſt miſericordia/nō eſt veritas/nō
eſt ſciētia dei in terra. Maledictum ⁊ men
daciū et homicidiū ⁊ furtum ⁊ adulterium
inundauerūt. Et propter iſtam infidelitatē

dicitur Hiere.ix. Unuſquiſq; a proximo ſuo
ſe cuſtodiat: et in omi fratre ſuo nō habeat
fiduciā. Et Michee.vij. Nolite credere ami
co. Quarto ſcādaloꝝ multitudo: que faciūt
hoīem labi in peccatū. Eccli.xxj. Uia peccā
tiū cōplātata eſt lapidibus: vt ſicut ambu-
lās per viā corporalē multū petroſam faci
le offendit ad lapidē et leditur vel cadit: ſic
et incedēs per viā pctōꝝ ledat ſeu cadat ſpi
ritualiter. Sed Mat.xviij. Ue mūdo a ſcā
dalis: et ve homini illi p[er] quē ſcādalū ve-
nit. Quinto vie lubricitas. De quo Threñ.
iiij. Lubricauerūt veſtigia noſtra in itinere
platearū noſtrarū. Et in Pš. Fiat via illoꝝ
tenebre ⁊ lubricū. Propter lubricitatē vero
eſt via diaboli ruinoſa. Et ideo hortaƚ nos
ſapiēs ne per eam incedamus dicens Eccli
xxxij. In via ruine non eas. ſ. in qua ruitur
de peccato in peccatū: qualis eſt via pctōꝝ.
Nā ſm Grego. Peccatū qđ per penitentiā
nō deletur: mox ſuo pondere ad aliud tra-
hit. Exēplū de Petro qui cū primo peccaſ-
ſet negādo: conſequēter in deterius lapſus
eſt. Sexto ductor cecus ⁊ infidelis facit viā
diaboli periculoſam. Et ideo conſuliƚ Eccli
xviij. Poſt cōcupiſcētias tuas non eas: ⁊ a
volūtate tua auertere. Si enim preſtes aīe
tue concupiſcētias eius: faciet te in gaudiū
inimicis tuis. Septimo eſt piculoſa: q2 ad
malū locū ducit. q2 Eccli.xxj. In fine illorū
inferi ⁊ tenebre et pene. De illa etiā dicitur
Mat.vij. Lata ⁊ ſpatioſa eſt via que ducit
ad perditionē. Et Prouer.xiiij. Eſt via que
videtur homini recta: ⁊ nouiſſima eius du

L Uia. Uia domini ē optima

cūt ad mortē. Sed ecōtrario via dñi eſt ſua
uis/fructuoſa ⁊ ſecura. De primo dr Mat.
xj. Iugū meū ſuaue eſt: et onus meū leue.
Et in Pš. Suauis dñs vniuerſis. De ſcđo
Sap.ij. Bonoꝝ laboꝝ glorioſus eſt fruct9.
Et Pš. Labores manuū tuarū q2 māduca
bis: beatus es. De tertio Prouer.iij. Cuſto
di legē atq; cōſiliū: tūc ambulabis fiducia
liter in via: et pes tuus non impinget. Si
dormieris nō timebis: qeſces ⁊ ſuauis erit
ſomnus tuus. Uia diaboli: via mortis: via
dñi: via vite. Iſte due ſunt de quib9 Hiere.
xxj. Ecce ego do corā vobis viā vite ⁊ viam
mortis. Et Eccli.xv. Ante hominem vita ⁊
mors. Uia dñi via bñdicta. quia Pš. Bea-
ti immaculati in via: qui ambulant in lege
dñi. Sꝫ via diaboli maledicta. Eccli.ij. Ue
illis qui dereliquerūt vias rectas: ⁊ diuer-
terūt in vias prauas. Uia dñi parata fuit:
q2 arduitate remota cōplanata eſt. Eſa.xl.
Oīs mons ⁊ oīs collis humiliabitur. Exic
cata eſt lubricitate diuitiarū remota. Spi-
ne etiā diuitiarū amote fuerūt ab ea/ et la-
pides ſcādaloꝝ: q2 nō tolerabātur manife-
ſte peccata in eccleſia primitiua: ſed nūc re-
parāda eſſet via. Nūq̄ eñ fuerūt hoīes ita
voluptuoſi/ ſupbi/ vel auari ſicut nūc ſunt
in eccleſia dei: et ibi multa ſunt ſcādala.

¶ Eadē dñica quarta aduētus. Ser-
mo.v. et in ordine.xxxv. per thema.

A Aduentus. Gaudere. Quare repetit apls hīc bū gaudij i epiſtola q̄r te dñice aduēt9

Gaudeamus et ex-
ultemus et demus gloriam ei:
qm̄ venerūt nuptie agni. Apo-
cal.xix.c. Queritur quare eſt ꝙ
Joānes euāgeliſta in verbis premiſſis ex-
hortās nos ad leticiā ponit duplex verbū
ſignificatiuū gaudij dicēs. Gaudeamus et
exultemus. Et apls in epiſtola repetit idē
verbū cū ait. Gaudete in dño ſemper: iterū
dico gaudete. Reſpōdetur ꝙ propter mul
ta. Prima ratio eſt: q2 quando magiſter di
cit vnū bonū verbū vult ſepe illud repete-
re in ſe vel in ſuo equiualēti: vt illud infiga
tur cordibus auditoꝝ diſcipuloꝝ. Et quia
verbū gaudij in dño eſt vnū dignū memo-
ria: ideo repetitur ad oſtendendū ꝙ verba
bona debēt repeti nō mala. Quāto magis
eñ fimus cōmouetur: tāto amplius fetet.
Eccli.xix. Ne iteres verbū nequā ⁊ durum:
et nō minoraberis. Econtrario ſpecies aro
matice quanto magis trite tāto magis re-
dolēt. Ideo dicūt Athenīēſes Paulo. Au-
diamus te de hoc iterū. Scđa rō: q2 ſic eoꝝ
predeceſſores ſemper fecerūt. Bonū eſt aūt
ſe cōformare doctrine precedētiū ſanctoꝝ.
Sic eñ fecit Pš. dicens. Letificabis eū in
gaudio cū vultu tuo. et Abac.iij. Ego autē
in domino gaudebo: ⁊ exultabo in deo Je-
ſu meo. Et Eſa.lxj. Gaudēs gaudebo in do
mino: ⁊ exultabit aīa mea in deo meo. Igi
tur nō eſt mirum ſi Joānes precipuus euā
geliſtarū: et magiſter ac apoſtolus gētium
Paulus ita fecerūt. Tertia ratio: q2 vulgo
dicitur ꝙ nō eſt bonū feſtū niſi in eo ſit to-
ſtum. Nō ergo bene celebrabim9 ſequēs fe
ſtū natalis: niſi in eo toſtū habeamus. Ha
bemus aūt qđ aſſemus. ſ. aīam noſtrā que
habet duo latera: ſiniſtrū et dextrū: hoc eſt
intellectū ⁊ volūtatē: licet primū ſit durī9/
et ſcđm tenerius: q2 citi9 homo efficitur bo
nus q̄ doctus: citius acquiritur virtus q̄

ſciētia. Et ideo apoſtoli (ſicut les maiſtres
rotiſſeurs) precipiūt vt iſta duo latera aſſe
mus ad ignē charitatis ⁊ fidei: vt deū reco
gnoſcamus et diligamus: ſic ꝙ delectatio-
nē in eo inueniamus ex parte intellectus ⁊
volūtatis: et inde eſt ꝙ repetūt verbū gau
dij. Quarta ratio eſt ad deſignādū ꝙ nunc
debemus gaudere interius in corde et exte
rius in ore: ita ꝙ nihil debet in nobis a ſpi
rituali gaudio vacare: ſed debemus oīno
expellere gaudiū mundanū. Inſtrumenta
eñ in quibus delectātur mūdani ſunt con

B Gaudium mūdi. Gaudium mūdi nō ē plenū.

caua: vt viella/ cithara/ pſalterium/ et orga
nū: vt per hoc erudiamur ꝙ mūdanū gau
diū nō eſt plenū. Nō eñ replet cor ſed eua
cuat. Job.xxj. Gaudēt ad ſonitum organi.
Preterea gaudiū mundi nō eſt perpetuum
ſed momētaneū. Job.xx. Gaudiū hypocri-
te ad inſtar pūcti. Sicut eñ ignis non per-
petuatur in materia aliena: vt ſtupa vel pa
lea: ſic gaudiū qđ cōcipitur de re trāſitoria
ſtatim tranſit deficiēte re illa. Sed in ſphe
ra ppria ſolū gaudiū mētale poteſt perpe-
tuari. ſ. in corde vbi dñs eſt. Et ideo bñ hor
tatur apls dicēs. Gaudete in dño ſemper.
Bernar. id eſt verū ⁊ ſummū gaudium: qđ
nō de creatura ſed de creatore concipiƚ: qđ
cū acceperis nemo tollet a te. Cui alioquin
cōparata oīs ſuauitas dolor eſt: oīs iocūdi
tas meror eſt: omne dulce amarū: oē de-
corū fedū eſt: omne poſtremo qđ delectare
pōt moleſtū eſt. Hoc gaudiū duplex in dño
habebat virgo Maria interius ⁊ exterius
gaudēdo: qn̄ incepit canticū ſuū. Magnifi
cat aīa mea dñm. q2 ſubdit. Et exultauit. i.
extra ſaliuit manifeſtādo exterius gaudiū
ſpiritus meus: in deo ſalutari meo. quam
ſalutabimus dicentes Aue.

¶ Juxta materiam thematis et epiſtole di
cemus in preſenti ſermone quomō quinq;
requirūtur ad preparationem nuptiarum
agni: que in eadem epiſtola tanguntur.

C Ueſtes q̄ debemus nūc induere: iocūdi ſpirituales interueſtibus iocūditatis et q̄ fuit ille.

¶ Primo requiriƚ ꝙ intraturi ad nuptias
induantur veſtibus iocunditatis. Inde ait
Apoſtolus. Gaudete in dño ſemper. i. veſti
mēta gaudij habeatis. Ueſtes aūt iocūdi-
tatis ſunt puritas mētis ⁊ corporis/ humi
litas/ et charitas. Puritas quidē ſiue caſti
tas: que eſt ſicut camiſia alba carni adhe-
rēs: que multū placet ſponſo. Prouer.xxij.
Qui diligit cordis mūditiā: propter gratiā
et q̄ labioꝝ habebit amicū regē. Humilitas au
tem que eſt quedā veſtis ſtricta qua homo
ſtricte iudicat de ſe: nō plus de ſe eſtimans
q̄ ſit: que gallice dicitur (vne cotte ſimple)
et ponitur ſub alijs: q2 humilitas abſcōde-
re facit hoīem opera ſua bona/ ne illa rapi-
ant fures. Charitas poſtremo que eſt ve-
ſtis de ſcarleto rubeo/ ſuperpoſita alijs: q2
ceteris ſupereminet virtutibus. Sine iſtis
veſtibus nemo intrat ad nuptias: immo ſi
eſſet in nuptijs eijceretur foras. Sicut pa-
tuit de illo qui non erat indutus veſte nu-
ptiali: quem expi[...]t paterfamilias dicens.
Amice ad quid [...]iſti nō habēs veſtē nu-
ptialem? Propterea cū dixiſſet Joannes in
themate. Uenerūt nuptie agni: ſubiūxit de
preparatione veſtiū: et ait. Et datum eſt ei
vt cooperiat ſe byſſino ſplēdēti ⁊ candido.
ſplendēti vt alijs fulgeat: et cādido vt ma
culā in ſe nō habeat: q2 tale debet eſſe indu
mentum noſtre honeſtatis: vt nec in ſe ha-
beat nigredinem malitie vt ſit candidū: nec
apud alios obſcuritatē ſpeciei male vt ſit
ſplēdēs. Byſſinū aūt qđ per multas tōſio-
nes venit ad candorē: ſignificat munditiā
ſeu honeſtatē vite. Inde ſubditur. Byſſinū
eñ ſunt iuſtificationes ſanctoꝝ. Tale byſſi
nū debet quiſq; ad curiā deferre: ⁊ vt decē
tius incedat/ multos ad ſuas veſtes aſpe-
ctum habere ⁊ mirari faciat: q2 multos de
cet ad vite ſanctimoniam inuitare. Uñ He
ſter veniens ad Aſſuerū noluit aliud orna
mentū q̄ illud qđ cuſtos virginū dedit: et
placuit regi ſup oēs mulieres. Cuſtos vir-
ginū chriſtus qui dedit cōſecratis virgini-
bus ornamenta ſpecialia: que ſi ſeruentur/
placere facient ſponſam eius ſuper ornatu
meretricio vel fictitio: in quo apparebūt ni
hilominus in cōſpectu ſponſi: ſicut in veſte
nō ſua. Ideo Apocal.iij. Beatus qui cuſto
dit veſtimenta ſua ne nudus ambulet. Ue
ſtimēta talium ſunt que nullus auferre po
teſt p violētiā. Nō ſic cape fourrate mūdi:
que tempore frigoris mortis auferuntur.

D Gaudere. Utrum debeam9 ſemper ī domino gaudere.

¶ Sed hic duo querūtur. Primo queritur
quomodo Paulus precipit vt aſſidue por-
temus iſtas veſtes gaudij dicēs. Gaudete
in dño ſemper. Nōne oportet aliqn̄ dormi
re et eas exuere? Alioquin iugū graue im-
poneretur nobis ſi cogeremur dormire ve-
ſtiti. Sumus etiā quādoq; in triſtitia ⁊ tri
bulatione. Quis ergo gauderet ſemper in
dño? Neq; de deo ſemper cogitare poſſu-
mus: ſed aliquādo circa negotia noſtra ver
ſandū eſt: igitur nō apparet ꝙ debeamus

Universidad de Deusto Biblioteca

ſemper gaudere. Reſpõdetur per talẽ veri
tatẽ. Qui vult ſaluus eſſe: ſemper in domi
no gaudeat ſeu gaudere debet. Prima pro
batio. Dicit eñi Ariſto. j. Ethic. ꝙ virtutes
ſunt permanentiores diſciplinis. Cuius ra
tio eſt ſm doctores: quia ſemp occurrit ma
teria virtutis: non autem diſcipline ſpecu
latiue. Sed ſm eñdem: virtuoſum opus et
bene circũſtantionatum fit cũ delectatione
bene ordinata: que nõ eſt bene ordinata ni
ſi in deum feratur: iuxta [illegible] illud Roma. xiiij.
Omne quod nõ eſt ex fide [illegible] peccatũ eſt. Igi
tur in omni operatione noſtra neceſſe habe
mus in dño delectari ſi volumus deo pla
cere: ꝗuis non ſemper ſentiamus delecta
tionem: ſicut citharizãs optime citharizat
ꝗuis alteri loquatur et non videatur intẽ
dere citharizationi: quia hoc cõſuetudo fa
cit. Saltẽ debemus ſemper gaudere in do
mino habitualiter: qr debemus habere ha
bitum charitatis infuſe: cuius actus eſt de
lectatio vel natus cauſare delectationem.
Secũda ratio: quia omnia opera noſtra fa
cimus ſpe alicuiꝰ boni conſequẽdi: vt agri
cola ſpe mercedis: lathomus ſpe lucri: ſed
ſpes non eſt ſine gaudio: quia Roma. xij. c.
Spe gaudentes. Spes enim gaudium ha
bet annexũ augens deſideriũ ad adipiſcen
dum rem optatam. Sicut videmus canem
currentem ſpe habendi leporem: et pre gau
dio currẽdo in ſpe variat caudã. igitur om
nia opera noſtra debent eſſe gaudio plena.
Spes autẽ que non eſt in deo: non eſt ſpes
vera ſed deceptoria. Igitur ſi vere ſperan
tes ſumus: in omnibus operibꝰ noſtris in
dño gaudemus: cum nihil aliud ſit gaude
re in dño ꝙ facere actum meritoriũ produ
ctiuũ gaudij ſpiritualis: qui non fit ſine ſpe
vera ſalutis eterne conſequende. Spes au
tem que eſt ſine meritis non eſt vera ſpes:
ſed preſumptio. Et ideo notãter Ps. dictu
rus ſperate in dño / premiſit: ſacrificate ſa
crificiũ iuſtitie. Et tales qui ſic indebite ſpe
rant moriũtur non pleni dierũ ſed vitiorũ.
¶ Secundo queritur quomodo iubet apo
ſtolus gaudere: cum dñs iubeat triſtari: qr
videtur imprecari maledictionem gauden
tibus dicẽs. Ue vobis qui ridetis: quia fle
bitis. Item. Beati qui lugent: qm̃ ipſi cõſo
labũtur? Reſpõdetur ꝙ oportet hominem
in hoc inſtanti feſto et letari et lugere. Lu
gere quidẽ: quia deũ per peccata ſua offen
dit. Gaudere vero: quia tãti fecit deus ho

minẽ vt ſuã naturam aſſumeret: et ſic eũ tãti
exaltaret. vnde Apls. ij. Cor. vj. Quaſi tri
ſtes: ſemper autẽ gaudentes. et iterũ in tri
bulatione gaudentes. Uult enim dñs vt ſi
mul faciamus (la chantepleure) letãdo ſcꝫ
de vno: et triſtando de alio. ¶ Scdo requi
ritur ꝙ portẽt lumẽ in manibus: qr cũ mũ
ditia vite habẽda ſunt in manibus exẽpla
operationis bone. Et iõ ſubdit Apoſtolus.
Modeſtia veſtra nota ſit oĩbus hominibꝰ.
Inde prudẽtes virgines intrauerũt cũ ſpõ
ſo habẽtes oleum cũ lampadibus accẽſis.
Lampas accenſa cũ oleo eſt cor plenũ oleo
mĩe ⁊ bonoꝝ operum lumine. Vnc dicitur
Luce. xij. Sint lũbi veſtri precincti. Subdi
tur. Et lucerne ardentes. Quãdo eñi clerici
volunt facere ſolenne feſtum: preferũt mul
titudinem luminarium. Sic debemus eſſe
lucerne ardẽtes: vt exterius ſit ſplẽdor bo
ne operationis. Mat. v. Sic luceat lux ve
ſtra corã hoĩbus: vt videãt opera veſtra bo
na: ⁊ glorificẽt patrẽ veſtrũ qui in celis eſt.
Et interius ſit ardor ſancte emulationis.
Alioquin lucerẽt opera non vt lucerne: ſed
vt noctiluca et ſquãme piſcium et quercus
putrida: que de nocte videntur luminoſa: de
die in ꝓprio colore apparent putrida. Sed
in multis oleũ iſtud cõſumit et lumẽ extin
guit vẽtus vanitatis: qui faciũt bona ope
ra ſolũ vt exterius appareãt virtuoſi. Uul
go dicitur (ce que on ſue le vẽt le boit) ⁊ ſic
in talibꝰ perdit merces boni operis. Sed
ſapiẽs mulier guſtauit per deuotionem: et
vidit per experientiã quia bona eſt negotia
tio eiꝰ: qua ſpiritualia bona mercatur: ideo
nõ extinguetur in nocte lucerna eiꝰ. ¶ Ter
tio debent totaliter egredi de domo ſua vt
ſponſum videãt et comitẽtur. Et ideo dicit
apls. Nihil ſoliciti ſitis ſcꝫ de domo vrã. i.
de mundo: ſed illã egrediamini vt eatis ad
nuptias agni: ſm ꝙ dicitur Cañ. iij. Egre
dimini filie Sion: et videte regẽ Salomo
nem in diademate quo coronauit eũ mater
ſua in die deſpõſationis illius ⁊ letitie cor
dis eiꝰ. Domus ergo noſtra mundus eſt in
quo ſunt tria a quibus neceſſe eſt egredi. de
quibus dñs ad Abraam Geñ. xij. Egredere
de terra tua et de cognatione tua et de do
mo patris tui. Terra noſtra caro noſtra eſt:
cui dicit. Quid ſupbis terra et cinis? Egre
dere ergo de terra tua. i. de voluptate car
nis: et de cognatione tua. i. de curioſitate.
Cognata eſt eñi curioſitas voluptati: et de

E Egredi Debet m[illegible] di a m[illegible] dom[illegible] cura[illegible] tu[illegible] ſto[illegible] lo.

domo patris tui: pater oĩm ſuperboꝝ dia
bolus eſt. Iubemur itaqꝫ de voluptate: de
curioſitate et de ſupbia egredi: que tria vi
tia totũ mũdũ occupãt. quia. j. Io. ij. Omẽ
qđ eſt in mũdo aut eſt cõcupiſcẽtia carnis /
aut cõcupiſcẽtia oculoꝝ / aut ſuperbia vite.
Sunt enim quidã ſimiles muſcis que in te
lis aranearũ dũ incaute volitant / ita ſe in
uoluũt ꝙ exinde amplius egredi nequeũt:
immo ab araneis capte occidũtur. Sic ali
qui tanto impetu et appetitu / et tãta affe
ctione et delectatione / tã incaute ⁊ indiſcre
te in melle carnaliũ delectationũ / et reti cu
piditatum tẽporalium ſe infigunt / immer
gunt / ⁊ inuoluũt per auaritiã ⁊ luxuriã: ꝙ
exinde egredi nõ poſſunt nec reſilire: ſed il
lic vſqꝫ ad mortẽ perſeuerantes: cũ illo qui
dicebat. iij. Reg. ij. Nõ egrediar ſed hic mo
riar. Tãdem ab araneis. i. demonibus inue
niuntur et morte perpetua feriuntur. Sed
egrediamur de terrena iſta cupiditate: ad
videndũ regẽ celeſtẽ. Faciamus ſicut apes
que dum egrediũtur ab alueari ſuo: ſtatim
verſus celum et celeriter eleuãtur. Sic nos
de inferioribus bonis ad celeſtia cõtẽplan
da aſſurgamus. Egrediamur inquã de mũ
do non amantes ipſum: neqꝫ ea que in illo
ſunt. Egrediamur tãꝗ viri Hebrei de Egy
pto tenebrarum ⁊ fornace Babylonis. i. de
vana et peruerſa cõuerſatione: que mentis
oculos claudit / ne plene valeãt intelligere
myſteriũ iſtarũ nuptiarũ ſpiritualiũ: et pe
des aĩe vincit ne in verã terrã ꝓmiſſionis
mẽte et deſiderio redire queat. Circũualla
ta eñi multa vitioꝝ turba: populi ſui ⁊ do
mus patris ſui nõ obliuiſcitur. i. diaboli cu
ius domus (vt dictum eſt) eſt ſuperbia: fa
miliares eius cetera vitia: vt inanis gloria /
furor / gaſtrimargia et ſimilia: ita ꝙ per hu
iuſmodi multi preſcindũtur a grege dñico.
Alij trahũtur inuiti: alij trahuntur illecti:
alij ſeducti: alij ſpontanei cedũt. Ecce ꝙ po
tentes ſunt principes regis Aſſur. i. diabo
li. Quoniã vero melior eſt bona fuga ꝙ ma
la expectatio: cito egrediamur confugiẽtes
ad altiſſimũ: vt ſcapulis ſuis obumbret no
bis: et ſub pennis eius ſperemus. Et ſi ſcri
ptura nos nõ moneret egredi: ipſius tamẽ
loci importunitas nos egredi cõpelleret.
Quis eñi noſtrũ ſi iaceret in luto non mal
let egredi ꝙ remanere? Quid mũdus iſte ⁊
cõcupiſcẽtia eius niſi lutum ⁊ feces? Audi
de amatoribus mundi quid dicatur Io. j.

F Egredi Importunitas loci monet nos egredi a mũdo

Cõputruerunt iumẽta in ſtercore ſuo. Au
di et Apoſtolũ qui reputat tẽporalia tãꝗ
ſtercora. Quãtis aũt ſordibus ſterquiliniũ
hoc cumuletur: in euidẽti eſt. Adã primus
et maximus oĩm gigas ſordes inobediẽtie
ſuper nos euomuit: cuius tanta fuit labes
vt vniuerſam poſteritatẽ miſerabiliter ma
cularet. Secundus Cain ſtercus fratricidij
iniecit. Lameth fetorem Bigamie ſuperfu
dit. Etiã ante diluuiũ mulieres ſupergreſſe
viros: et viri m[illegible]ebria ſui corporis patien
tes / feces fec[illegible] cumularunt. Penſet qui
poteſt quantis fecibus vſqꝫ in hodiernum
diẽ hec vallis vſqꝫ ad fetorem intolerabilẽ
repleat. Quocirca citiſſime egredimini fi
lie Sion: vt quid pro croceis amplexamini
ſtercora? homines eſtis nõ ſues. Egreſſi ſi
quidem eſtis cum regina Saba audire ſa
pientiam Salomonis: quinimmo et vide
re ipſum Salomonem. Uobis itaqꝫ pluri
mum expedit a ſeculi negotijs exire: qr qui
comedit vuam acerbam ſeculi: dentes eius
obſtupeſcũt: et frãgere non poteſt panem.
Sed quid in cauſa? Nũquid dentes priſti
num robur amittẽtes mollificati ſunt? Nũ
quid panis ceteris cibis ſuauior iocundita
te ſua priuatus eſt? Nequaꝗ. Stupor eñi
in cauſa eſt. Ita enim quis deo militans ſi
ſecularibus ſe implicet negotijs conſuetu
dine obſtupeſcit: et ſtuporis ꝯſuetudine pa
nẽ vite frãgere perhorreſcit. ¶ Quarto de
bẽt habere cantilenas paratas ad recrean
dum ſponſum et ſponſam. Si enim canta
uerũt angeli in die natalis: nos qui ſumus
propinquiores parentes: quia nuſꝗ ange
los apprehendit / ſed ſemen Abrae: in iſtis
nuptijs debemus magis cantare et lauda
re deum. Et inde ſubdit apoſtolus. Sed in
omni oratione et obſecratione cum gratia
rum actione ⁊c. Beatus autẽ erit qui ſciet
bene cantare et iubilare per deuotam ora
tionem et gratiarum actionem in iſtis nu
ptijs. Nã Ps. Beatus populus qui ſcit iu
bilationẽ. Et iterũ nos hortat idẽ Ps. Iu
bilate deo oĩs terra. Sicut eñi meſſores et
vindemiatores cõſiderata fructuum copia
iocũdãtur: ⁊ de fertilitate terre cãtãt: et in
terſerunt voces quaſdam ſine verbis in ele
uatione animi exultãtis: ſic nos debemus
facere conſideratis bñficijs que nobis pro
uenerunt ex incarnatione ⁊ natiuitate dñi
noſtri. Et hec eſt illa iubilatio quam debe
mus ſcire et exercere. Sic enim faciebat

Dauid recognoſcēs diuina beneficia cū di‑
ceret. Benedic aīa mea dn̄o: ⁊ omnia que in
tra me ſunt nomini ſancto eius: ⁊ ſequūtur
beneficia. Qui propitiatur oībus iniquita‑
tibus tuis: qui ſanat omnes infirmitates
tuas ⁊c. que omnia initiatiue exhibita ſunt
in incarnatiōe ⁊ natiuitate chriſti. ¶ Quin
to debet eſſe aliquod enceniū quod preſen‑
tetur ſponſo. Solent em̄ inuitati ad nupti‑
as aliquod munus offerre: ⁊ iſtud erit pax.
Propter hoc ſubiūgit apoſtolus: et pax dei
que exuperat oēm ſenſum cuſtodiat corda
⁊ intelligētias veſtras. Iſtam pacem debe‑
mus eſſe ſoliciti deo offerre. Prio qꝛ guer‑
ra cū deo eſſet multū periculoſa: ſicut peri‑
culoſum eſſet militē habere guerrā contra
regem: cuius manū effugere nō poſſet. Vn̄
oēs qui deceſſerūt in iſta guerra tenuerūt
longā priſionē: ⁊ in futurū vniuerſitas crea
turaꝝ eū impugnabit: qui habebit guerrā
contra deū. Sap. v. Pugnabit cū illo orbis
terrarū cōtra inſenſatos. Ideo dicitur Job
ix. Quis reſtitit ei et pacē habuit? Scd̄o qꝛ
eſt valde honorabilis ⁊ pulchra. Alij enim
principes quādo faciūt pacē cum ſubditis
ſuis: humiliant eos. Nō ſic deus: ſꝫ potius
exaltat: vt patet de filio prodigo: cui reuer‑
tēti oſtēdit paterfamilias plura ſigna amo
ris q̄ꝫ prius. Et propterea hec pax dicit̄ ab
apoſtolo in epiſtola exuperare oēm ſenſum
id eſt oēm pacem temporalem: quā qui ha‑
bent ad hanc dignitatem ſublimātur: vt di
cantur filij dei. Matt. v. Beati pacifici: qm̄
filij dei vocabūtur. Ecce quātus honor eis
fit. Tertio quia eſt valde vtilis ⁊ fructuoſa.
Job. xxij. Acquieſce ei et pacem habeto: et
ꝓpter hoc habebis fructꝰ optimos: fructꝰ
ſcꝫ lignoꝝ ꝑadiſi ad quos homo attingere
nō poterat ante huiꝰ pacis reformationē.

B
Pax.
Pax cū
deo eſt
ſolicite
q̄rēda.

¶ In vigilia natiuitatis domini
ſermo vnicus: ⁊ in ordine. xxxvj.
de coniugio Marie et Joſeph.

Sponſus et ſpōſa dicunt veni. Apoc. vlti. Ad nu‑
ptias ſolēt vocari parētes ami
ci et proximi a ſponſo et ſponſa
ꝓpter tria. Primo vt inuitati honorem fa‑
ciant ⁊ ſpōſo ⁊ ſponſe: qꝛ quanto maior eſt
ſocietas tanto magis honorantur: ⁊ eo ma
gis dicuntur honorabiles nuptie. Scd̄o ad
euitandū odiū. Si em̄ dimitteres proximū
ſtatim diceret ꝙ hoc eſt ꝓpter aliqđ odiū.
Ideo dicis ſeruis: inuitate eum: ne dicat ꝙ
tu odias eū. Tertio vt reddas tantūdem ꝑ
alia vice: ſi te inuitauerit vel ſi iā honoraſti
eū in ſuis nuptijs: quia tibi reddat equiua
lēs. Sic ⁊ ſponſus Joſeph ⁊ ſpōſa Maria
nos inuitāt ad nuptias ſuas celebrandas
ꝓpter iſta tria. Primo ad exhibendum eis
honorē. Qui em̄ nolūt eis facere honorem:
non eſt iuſtū vt poſtea honorent̄ ab eis. Et
maxime cū tu ſis filiꝰ eius. iuxta illud Jo.
xix. Ecce mater tua. Vbi ſm̄ Anſelmū i oro
nibus dicit dn̄s hoc verbū Joāni in ꝑſona
totius eccleſie. Sic itaqꝫ ſi eis nō facias ho
norē in nuptijs: degeneras a matre tua. Et
propterea oēs fideles debēt celebrare cōiu‑
giū ſue matris tā pie et tā benigne. Eſt em̄
ſicut pia mater. Quādo pater vult verbera
re paruulū: dicit ſpōſa vel mater. Veni dile
cte mi: et abſcōdit eum ſub pallio vel vlnis
ſuis. Sic cū dn̄s vult nos tot flagellis caſti
gare: ipſa vocat nos vt ad eā eamus ꝑ ora
tionē ⁊ deuotionē eā rogādo: ⁊ preſeruabit
nos a flagellis: dūmodo ſimus paruuli per
humilitatē. Quia vero ſupbi ſumus ⁊ nolu‑
mus obedire deo ⁊ mādatis eius: ideo dn̄s
flagellat nos: nec ī flagellis noſtris inueni‑
mus finē. Sic igit̄ qꝛ de parentela nr̄a eſt:
clamat veni. Scd̄o clamat oībus ad euitā‑
dū odiū. Deus em̄ iratus eſt cōtra pctōres:
qꝛ ſm̄ pš. Odiſti oēs qui operant̄ iniquita
tem. Sed Maria eſt peccatorū refugium
qui ad thronū miſericordie eius cōfugiunt
ideo ne deſperēt vocat eos hodie ſponſa cū
ſponſo ſuo ⁊ dicit veni. Qꝛ ſi non venias vo
catus: oportet ꝙ ſit ꝑ odiū vel negligentiā.
Ideo debes cito accedere cū deuotione ad
caſtas Marie nuptias celebrādas. Tertio
vnūquēqꝫ vocat vt poſtea tantūdē reddat.
Si em̄ nunc venis ad celebrandas nuptias
Marie: cū tua aīa coniungetur ſuo ſponſo
chriſto agno ī celeſtibꝰ: qꝛ ſm̄ apl̄m. j. Coꝛ.
vj. Qui adheret deo vnus ſpūs eſt cum eo:
tunc Maria aderit q̄ te iuuabit ⁊ tibi tan‑
tūdē reddet. ⁊ nō ſolū hoc faciet: ſed etiam
parata erit ad oſtiū tibi ſubuenire ⁊ fugare
hoſtes qui te impediēt de introitu ad ſpon
ſum: immo quaſi impoſſibile eſt tranſire ad
ſponſum: niſi per eā. Vnde ſicut nō niſi per
inclinationē virge capitur flos: ⁊ ſi ſit puer
paruulus oportet ꝙ pater ſubleuet eū: ſic
nos cū ſimus paruuli: ſi velimꝰ accipere flo
rē qui eſt chriſtus: oportet p̄mo leuari a bo
no patre Joſeph: ⁊ tunc poterimꝰ attinge‑

A
Nuptie
Propter
tria in
uitamur
ſpōſali‑
ter ad
nuptias Ma
rie.

re virgam ⁊ inclinare ad nos: ⁊ ſic accipere
florē chriſtū. de quo Eſa. xj. Egredietur vir
ga de radice Jeſſe: ⁊ flos de radice eiꝰ aſcen
det. Vt aūt facilius poſſimus eam inclina‑
re ad nos: verbū angelicū quo inclinata eſt
et humiliata ſub domino preſentabimus
ei dicentes Aue ⁊c.
¶ Ad nuptias celebrādas ſolēt ſponſus et
ſpōſa tātūmodo inuitare parētes/amicos
et primos: extranei vero nō vocantur: niſi
ad domū aliquali notitia pertineant. Ideo
ne pretergrederet̄ mos ſolennis in nuptijs
Marie: predicti cū magna ſolēnitate voca
ti ſunt. Primo em̄ vocatus eſt chriſtus qui
inter oēs ꝓpinquior erat: vt pote filiꝰ q̄ in
nuptijs iſtis mirabilē celebritatē fecit. Nā
primo ſicut ſolet in nuptijs fieri: ipſe nouā
veſtem aſſumpſit tunicā incōſutilē ſpūſſan
cti tāq̄ꝫ textoris opere factam: in qua nulla
fuit pctī ſutura: qꝛ ad Phil. ij. Habitu inuē
tus vt homo. Sed ꝙ hoc fuerit in deſpōſa
tione apparet: quia in euangelio hodierno
Mat. j. dicitur. Cum eſſet deſpōſata mater
Jeſu Maria Joſeph: īuēta eſt in vtero ha
bens. Antea multū rogatus fuerat venire
ad nuptias: ⁊ tn̄ nunq̄ꝫ voluit venire: ſic ꝙ
illā ſacratiſſimā et deauratā diuinitate in‑
dueret tunicā: qꝛ ille nuptie nō erant caſte.
Quia vero iſte caſtiſſime fuerūt: ⁊ ille paſci
tur inter lilia caſtitatis et mūditie. Cañ. ij.
Dilectus meus mihi ⁊ ego illi qui paſcitur
inter lilia: ideo venit ad iſtas. Sed ꝙ hodie
illā tunicā dilectus induerit patet Cañ. iij.
Egredimini filie Sion et videte regē Salo
monē in diademate quo coronauit eū ma‑
ter ſua: ⁊ hoc in die deſpōſationis illius et
letitie cordis eius. O quāta letitia Marie:
q̄n poterat dicere illud qđ ſcribitur. j. Reg.
Inueni virū ſm̄ cor meū. ſ. paratū ad caſte
viuēdū ſicut ego ſum. Sed nō ſuffecit chri
ſto ſic ſe induere in die nuptiarū harū: ſed
etiā eūtibus ad nuptias parauit cibos. Et
vbi hoc ſcribitur? certe Joā. j. Verbū caro
factū eſt. Sciebat em̄ dn̄s ꝙ nos ſumꝰ bo‑
ni ſocij: et ꝙ nos magis diligimus carnem
q̄ꝫ piſces: ⁊ duos dies carniū q̄ꝫ vnū piſcis:
ideo iuxta verbū Joānis ſeipſum prepara‑
uit carnē vt magnū vultū faciamus in die
nuptiarū matris ſue. Sꝫ nōne angeli huic
interfuerunt ſolēnitati? Dico ꝙ ſic propter
duo. Primo qꝛ parentes ⁊ cognati. Nā ſm̄
Hiero. ad Paulā. Angelis cognata eſt vir‑
ginitas: ⁊ in carne preter carnē viuere non

B
Nuptie
Cū qui
tunica
īterfuit
chriſtꝰ
nuptijs
Marie

C
Nuptie
Angeli
īterfue‑
rūt nu‑
ptijs
Marie

terrena vita eſt ſed celeſtis. Et ideo ipſi nō
defuerunt. Scd̄o ipſimet fuerunt ambaſia
tores huiꝰ matrimonij. Nōne angelus ve‑
nit ad Joſeph dicēs. Joſeph fili Dauid no
li timere accipere Mariā. Tria em̄ ſunt ꝓ‑
pter que ſolet repudiari puella a viro. Pri‑
mo q̄n nō eſt ſatis nobilis aut ſibi ꝓportio
nata per nobilitatē. Sed ecce angelus Jo‑
ſeph fili Dauid. i. de nobili genere noli ti‑
mere. Inuēta eſt em̄ habēs in vtero de ſpi‑
rituſancto. i. repleta eſt oīm gratiarū gene
ribus: in quibus maxima cōſiſtit nobilitas.
Scd̄m eſt quando timetur de eiꝰ caſtitate.
Sed ecce noſter ambaſiator: ſubdit. Quod
em̄ in ea natum eſt de ſpūſancto eſt. i. qđ in
eius vtero eſt nō eſt per operationē carna‑
lem et naturalem: ſed per operationē illius
qui eſt oīs auctor caſtitatis ⁊ amator virgi
nitatis. Tertiū eſt paupertas. Ideo ſubdi‑
tur. Ipſe enim ſaluū faciet populū a pecca
tis eoꝝ. i. in vtero habet preciū pro redimē
do totū genus humanum: vel in vtero ha‑
bet diuitias quibꝰ totū genus humanū di
tabitur. Sic ergo chriſtus et angeli fuerūt
vocati ad iſtas nuptias: et interfuerūt cele
britati. Sed nōne nobis dicunt ſponſus et
ſponſa veni: q̄ diligimus eā? Certe ſic. Ideo
oportet cū omi deuotione talibus nuptijs
intereſſe. Et ſi cauſemur de paupertate no‑
ſtra: qꝛ nō habemus vnde in tātis nuptijs
faciamus xenia et donaria. Dico ꝙ ſponſa
(vt diximꝰ) ſatis diues eſt: et ſufficit ad eiꝰ
nuptias aquā cōtritionis aut deuotionis
afferamus. Et tūc magiſter feſti chriſtus q̄
iā preparauit diſcū carneū: qui eſt quaſi ar‑
chitriclinus nuptiarū mutabit aquam no‑
ſtrā in vinum gratie ⁊ glorie. Si em̄ hoc fe
cit in nuptijs alienis: quanto magis in nu
ptijs matris ſue. Sic ergo oēs inuitāt ad
nuptias ſuas Joſeph et Maria: vt de cete
ro nullus ſe poſſit excuſare cū ſpōſus ⁊ ſpō
ſa dicūt veni. ¶ Scd̄m euāgeliū hodiernū
Mat. j. duo dicemus. Primo quō Joſeph
accepit Mariā in cōiugē tractādo de eorū
matrimonio. Scd̄o de modo quo vixerunt
in matrimonio. ¶ Circa primū dicemꝰ pri‑
mo vtrū matrimonium Joſeph et Marie
fuerit verū ⁊ perfectū? Scd̄o cur voluit dn̄s
matrē ſuā deſpōſari. Tertio cur dubitauit
eiꝰ maritus ⁊ timuit eā accipere in vxorē.
¶ Quo ad primā queſtionē videtur ꝙ non
fuerit verū ⁊ perfectū matrimonium: cum
prius emiſiſſet votū. In ꝯſummatione em̄.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

D Matrimonij. An fuerit verū matrimoniū inter Mariā et Joſeph.

matrimonij requiritur carnalis cōiunctio maris et femine: cui repugnat votum. Ad hāc queſtionē reſpōdetur per tres cōcluſiones. Prima eſt. Ante deſpōſationem Maria votū emiſit nō ſolū conditionaliter. ſ. ſi deo placeret: qꝛ hoc oēs faciunt: et in omni voto intelligitur. vt dicit Sco. in diſt. xxx. iiij. ſentē. ſed abſolute et ſine cōditione. Hoc autē ex tribus potuit ei perſuaderi. Primo ex reuelatiōe diuina ⁊ inſpiratione: que ita ſibi reuelauerat eſſe n[illegible]ius agendum. Nec hoc eſt cōtra legem ſcr[illegible]ā: cū Hieremias/ Helias/ ⁊ Joannes baptiſta permanſerint virgines. Scdo hoc potuit eſſe ex pſuaſione angelica. Angeli em̄ ſibi familiariter colloquebātur: vt patet in ſalutatione eius: et probabile eſt ꝙ de hoc ſuadebāt ei volētes ſuā plātā virginitatis eſſe in terris. Tertio hoc potuit ei a parētibus perſuaderi. vt dicit Joannes Gerſon: et ſingulariter a ſenibus: puta a Zacharia qui cognoſcebat eā eſſe de ſemine Dauid. ideo poterat ſibi dicere. O filia mea deo dilectiſſima: vtinam tu ſis honor nr̄i generis. Ecce nūc tēpꝰ imminet in quo debet venire ille qui eſt deſideratus cūctis gētibus: qꝛ iā ſceptrū Jſrael ad alienigenas trāſlatū eſt: ſcʒ ad Herodē qui erat genere Jdumeus. Et iā etiā hebdomade annoꝝ de quibus mētionē facit Daniel finē habēt: poſt quarum cōpletionē debet eſſe puella de ſemine Dauid que virgo concipiet expectationē totius mundi. Similiter ille ſenex Symeon ſanctiſſimus et Anna vidua: qui cōtinue pernoctabāt in templo vbi erat Maria dn̄o dedita in ſtudio ⁊ orationibus cū alijs puellis poterāt eis pſuadere. O pulcherrime puelle ecce nūc tēpus aduētus dn̄i: quia certificati ſumus in proximo videre eū: nec moriemur ante eiꝰ viſionē: ideo oportet vt veſtrū vna ſe prepararet ad portandū illū fructū quo totus mūdus paſcetur. O felix illa que votū emittet dn̄o et erit digna parere redēptorē: qm̄ ex virgine Eſaias deſcripſit eū naſciturū. Sic em̄ decātare poterāt ille anicule in aurora diei quando ſol debebat naſci. Et iſta cauſa pie pōt credi cur Maria ſpiritu ſancto repleta votū virginitatis emiſit. Scda cōcluſio. Nō obſtante voto matrimoniū Marie et Joſeph fuit perfectiſſimum. Patet: illud eſt perfectiſſimū matrimonium in quo oīa bona matrimonij inueniūtur: ſic eſt in hoc matrimonio. Qd̄ pbatur. Nā. xxvij. q. ij. c. omne itaqꝫ. dicitur ꝙ om̄e bonū matrimonij eſt fides/ proles/ et ſacramētū. Sed hec oīa fuerunt excellēter in matrimonio Marie et Joſeph. Jbi em̄ fuit excellētiſſima fides: cū vterqꝫ virginitatē ſeruauerit vſqꝫ ad mortē: vt poſtea dicetur. Scdo qꝛ nūqꝫ in neceſſitatibus vnus alterum dimiſit: vt patet de pfectione in Egyptū et reditione: et ſic de alijs. Scdo fuit proles benedictiſſima filius dei vnigeniti: nō quidē ex matrimonio ſʒ in matrimonio nata. Jſtud eſt bonū matrimonij: vt vir vxorem querat vnde poſſit habere prolem que deo obſequatur. Sed nūc multi querūt vxores propter pulchritudinē: ſicut querētes florē in horto pꝛopter pulchritudinē: poſtmodū cū ſiccaẜ pꝛoijciunt. Sic iſti q̄ vxorē pꝑter pulchritudinē accipiunt ceſſante pulchritudine in eis deficit illa fides: ⁊ nō plus de ea curāt querentes implere libidinem ſuā alibi. Nō ſic Joſeph: qꝛ q̄uis Maria eēt pulcherrima: nō tn̄ eam pꝑter pulchritudinē cōcupiuit: ſed qꝛ ex genere ſuo erat: ⁊ qꝛ a deo vel a parētibus ſuis ad hoc inſtructus erat. Alij ſunt qui querūt eas pꝑter diuitias ſuas. Unde Cato filie ſue vidue ⁊ querēti vt maritareẜ reluctabaẜ dicēs. Uellē quidē filia: ſed iſti querunt tua nō te. Jtē cū a quodā philoſopho quereretur ſua filia a duobus: ab vno paupere ſed prudēte: ⁊ ab alio diuite ſed fatuo: reſpōdit. Malo filiā meā dare viro indigēti pecunia: q̄ꝫ pecunie indigenti viro. Jnde Chryſ. homil. j. ſup Mat. dicit ꝙ q̄ ſic vxores petūt potius pulchritudinē ꝙ ſidē petentes: diuitias q̄ꝫ prolē: ſicut pellipari[j] qui querūt pellē cati ⁊ nō propter catū. Jn ſua prole ſentiunt irreligioſitatē ſuā: qꝛ ſentiunt vt in pluribꝰ filios ſuos rebelles: deo odibiles: ⁊ deū ⁊ eccleſiā fugientes: ad omne malū pronos ⁊ potētes: et ab oībus maledictos. Sed econtrario Ps. Beatꝰ vir qui timet dn̄m in mandatis eius volet nimis: potēs in terra erit ſemen eius. Tertiū bonū eſt ſacramentū qd̄ cōſiſtit principaliter in inſeparabili coniūctione animoꝝ: qꝛ ſicut dicit doctor ſubtilis. Cōiūctio carnis nō eſt de neceſſitate ſacramēti: ſed tātūmodo cōditionaliter. ſ. ſi petatur. Sed qꝛ forte diceret aliq̄s ꝙ Maria ſe ſubdēdo legi matrimonij ſe exponebat periculo fractionis voti: ideo ſit Tertia cōcluſio. Licet Maria in coniugio aſſentiret ꝙ ſi Joſeph peteret cōſenſum carnis ꝙ daret: tn̄ certificata eſt

E Matrimonij. Quō punien tur in filijs qui indebite iūgun tur matrimonio.

per diuinā reuelationem anteqꝫ cōſentiret in matrimoniū ꝙ Joſeph ſtatim emitteret votū: nec in ſuo corpore quereret vnqꝫ habitationē vel cōiūctionē aut copulā carnalē. Probatur: qꝛ in principio poſt deſponſationē angelo Marie annūtiāti ꝙ ipſa pareret Jeſum dixit. Quō fiet iſtud: qm̄ virū nō cognoſco. i. quō fieri pōt ꝙ ego cōcipiā deſpōſata puerū: cū iā ego pꝓpoſui nūqꝫ cognoſcere virū. Eſt em̄ modus loquendi: vinum nō bibo. i. votū habeo nūq̄ꝫ bibere vinū. Hoc aūt non potuiſſet dicere: niſi iā de hoc certificata eſſet ꝙ Joſeph nūq̄ carnalē cōcubitum cū ea petijſſet: cū mulier ſit in poteſtate viri. Scdo ſi Joſeph inſtructꝰ eſt per angelū ad accipiēdū Mariā: cū hoc totum fieret propter eā: ſequitur a fortiori ꝙ Maria debuit de hoc diuinitus inſtrui.

F Matrimoniū. Quare voluit dominꝰ Mariā matrimonio iungi.

¶ Ad ſecūdā queſtionē dicitur ꝙ nō obſtāte voto dn̄s voluit eā matrimonio iūgi pꝛopter tria. Primo ſm ſentētiā Ambroſij ſuper Lucā: ne partū virginis calūniarentur Herodes in principio ipm̄ perſequendo: et Judei poſtmodū ipſum quaſi de adulterio natū increpando: ⁊ ſic cū virginis fama ſit fragilis et cito violabilis: dn̄s voluit huic ſuccurrere: mallēs de ſua diuītate dubitari q̄ de virginitate matris. Et ideo voluit cuſtodiri et celari virginitatē eius ſub pallio matrimonij: qꝛ ſciebat illo modo pꝛoducere fructum ſine leſione floris virginitatis. Hinc eſt ꝙ licet eſſet deſpōſata ⁊ virgo: tn̄ inuēta eſt in vtero habēs. vt dicit Matth. Sed nō dicit quid habens. Nec eſt mirabile: qꝛ vulgo d̄ꝛ de eo qui totā patriam occupat. il a tout. Sic ⁊ Maria. Quid enim eſt qd̄ nō habeāt: qui habētem oīa habēt. Secundo vt partus celareẜ diabolo. Licet em̄ multis modis hoc cognoſcere potuiſſet: nō eſt tn̄ permiſſus: qꝛ litere clauſe amicis et nūq̄ inimicis reſerātur. Hec eſt ratio Origenis que ponitur. xxvij. q. ij. c. inuēta eſt. vbi ait. Dico cōiugem pꝑterea: vt diabolo virginitatē eius occultem: ⁊ legis inſtituta nō deſtruā. Tertio vt Joſeph eſſet cuſtos ⁊ nutritius chriſti: vt ſcilʒ duceret in Egyptū et reduceret: ⁊ nutriret eū in vita ſua. Erat em̄ Joſeph garde de corps dn̄i: et varlet a pied cū iret in Egyptū. Uñ male pingitur Joſeph ab aliquibus ſicut ſenex cū vna potētia ⁊ in decrepita etate cū capillis canis. Primo qꝛ d̄ꝛ Eſa. lxij. Habitabit iuuenis cū virgine. Scdo qꝛ tūc Maria fuiſſet paſſa infamiā: cū talis ita ſenex fuiſſet impotēs generare: immo tūc diceretur de matrimonio caſtiſſimo Marie ⁊ Joſeph ꝙ fuiſſet ſimile modernis in quibꝰ accipiunt ſ[illegible]nes iuuēculas pꝑter lubricitatē et carnalitatē et delectationē impudicā: qd̄ impiū eſt credere de Joſeph ⁊ Maria. Tertio qꝛ tūc talis ſenex nō potuiſſet de ea curā gerere eundo in Egyptū ⁊ redeūdo. Talis em̄ cū potētia ſua et cū pauptate nō multā feciſſet viā in vno die. Credit a[illegible] (ſicut dicit Gerſon) ꝙ erat inter quad[illegible]enariū ⁊ quinquagenariū annū. Sic itaqꝫ voluit dn̄s non obſtante voto matrē ſuā coniungi matrimonio.

G Joſeph Cur timuit Joſeph accipere Mariam in cōiugē ſuam.

¶ Ad tertiū cū queritur cur ergo Joſeph timuit accipere Mariā in coniugem ſuā: cū tamē eſſet iā deſponſata: Dicitur primo ad hoc ꝙ Maria erat deſpōſata Joſeph ſm cōmunē modū loquēdi Judeorū: ſicut nūc dicūtur affidate: qꝛ mos erat Judeis poſtq̄ mulier erat a parētibus donata viro ꝙ eam cōſideraret ⁊ mores eius: vt ſcʒ poſſet poſtmodū cum ea conuiuere. Dure em̄ ceruicis erat populus Judaicus. Exodi. xxxij. Et pro modico libellum repudij dabat vir vxori. Jdeo ne ita eſſent proni: anteq̄ per verba de preſenti cōiūgerētur dabatur eis vxor in familiaritatē: vt poſſent eam conſiderare et mores eius. Hinc Chryſo. ⁊ habetur. xxvij. q. ij. c. priuſq̄ conuenirēt. ait. Nō dixit priuſqꝫ in ſponſi adducerētur domū. Hunc enim morē ſeruabat antiquitas: vt ſponſe in ſponſoꝝ domibus haberentur. ſ. ad cōſiderandū mores earum. Dicitur ſecūdo ꝙ ſtatim poſt illā deſponſationē. i. receptionē in fidē et familiaritatē angelus nūtiauit Marie myſterium incarnationis: et ſtatim aluus virginis cepit ītumeſcere. Cū enim chriſtus fuerit ſpecioſus forma pre filijs hoīm: forte erat alicuius quātitatis ſatis magne: ⁊ tūc faciliter potuit intumeſcere venter Marie poſt annuntiationē. Uirgo aūt in dn̄o ſperabat cogitans in ſeipſa ꝙ opus erat diuinū: et ꝙ qui cepit ipe pficiet: ideo noluit hoc expreſſe ſuo ſponſo indicare: ſed totum cōmittebat diuine prouidētie: nolēs ſacramentū regis: niſi cū eius volūtate indicare: ⁊ ex hoc Joſeph ſuſpicari potuit. Crediẜ tn̄ ſm Gerſo. ꝙ ſtatim cognouerit ⁊ ꝙ ſtatim nuptias fecerit. Diciẜ tertio ꝙ ſm diuerſos doctores multe fuerūt hmōi dubitationis occaſiones. Prima eſt ſm Origenē ⁊ Bernardū: qꝛ indignum

ſe exiſtimabat tāti myſterij fieri cuſtodem. Sicut ⁊ Elizabeth indignam ſe reputabat viſitatione matris dñi dicens. Luce.ij. Vñ hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me. Et Joannes baptiſta. Joā.j. dicebat. Non ſum dignus ſoluere corrigiā calciamentorū eius. Similiter Centurio ait. Dñe nō ſum dignus vt intres ſub tectū meum. Itē Petrus dño. Exi a me dñe: qꝛ homo peccator ſum. Scđo vt ſicut Thomas Didym⁹ fuit teſtis reſurrectiōis: ita iſte teſtis eſſet incarnationis. Sicut enim Thomā voluit de ſua reſurrectione dubitare vt per hoc tolleretur omnis dubitatio de eius reſurrectione: ſic ⁊ Joſeph de virginitate Marie dubitare voluit: vt per angelū daretur teſtandi occaſio. Iſtā rationē aſſignat Grego. vt habetur. xxvij. q. ij. c. ſic quippe: vbi ait. Ita factus eſt diſcipulus dubitans ⁊ palpans teſtis vere reſurrectionis: ſicut ſpōſus fuerat et matris cuſtos integerrime virginitatis. Hinc eſt ꝙ apparuit angelus Joſeph: ſꝫ in ſomno ſm Chryſ. vt quēadmodū dormiente Adam creauit deus primā mulierem: ſic iſti dormienti diuinitus aſſignaret vxorē: ⁊ ait. Noli timere accipere Mariā coniugem tuā. Hoc poteſt dici illis q̄ aliquādo penitētiam agunt: ſed modica occaſione deponūt. Noli timere accipere Mariā. i. penitentiam aſperam. Penitentia enī talium eſt vt capa pluuialis: que in tempore pluuioſo accipit ⁊ in placido deponitur: qꝛ in aduerſitate penitentiā accipiūt: ſꝫ in proſperitate eam deponunt: ſimiles Pharaoni qui flagellatus emendā promittebat: ceſſante plaga peior fiebat. Exo. v. Unde ſm primā rationē inuenta eſt a Joſeph habēs de ſpiritu ſancto ⁊ ſic ſciuit: ſed timuit adeſſe myſterio. Secūdum ſecūdam cognouit per cōſcientiā quā habebat de caſtitate Marie: que in alijs ſolo aſpectu ꝯcupiſcentiā extinguebat. Ideo Mariam fornicari reputabat impoſſibile. Dubius tamen erat quō hoc fieri poterat. Similiter legerat hāc ꝓphetiā: ecce virgo cōcipiet: vt dicit Remigius. Immo in euāgelio Nazareoꝝ ſcribitur ꝙ potius Joſeph credebat virginē ſine viro poſſe cōcipere q̄ꝫ eam poſſe peccare: preſertim cū eius facies poſt ꝯceptionē ita lucebat: vt Joſeph ei⁹ faciem videre non poſſet. Ideo ſuſpicabatur aliquid diuinum eſſe in ea.

¶ Pro ſecūda parte hubemus dicere de modo viuēdi i matrimonio iuxta illud verbū, et nō cognoſcebat eā ⁊c. Juncti enim thoro matrimoniali debēt primo viuere caſte ſeruādo ſibi inuicē fidelitatē. Scđo in amore et nō in diuiſione: mutuā ſibi exhibēdo charitatē. Sic fecit Maria: ⁊ ſm hoc dupliciter exponit textus. Primo ⁊ non cognoſcebat eā carnaliter donec peperit filiū ſuum primogenitū: non ꝙ poſtea cognouerit eā, aut ꝙ habuerit alium filiū: ſed tantūmodo vult dicere euāgeliſta ꝙ ipſa cōceperat virgo ⁊ ante partū nullo modo eā cognouerat. Et ꝓpterea in hoc reprobat Heluidius maculās eius integritatē: primo arguēs qꝛ ſi fuit primogenitus: ergo fuit ali⁹ ſecūdus. Scđo qꝛ non cognouit eam donec peperit: ergo poſt cognouit eā. Sed iſte primo erat ignorās ſcripturā ſacram: Nā Exo. xiij. dr. Omne primogenitū adaperiens vuluā ſanctū dño vocabitur. Si ergo ſequeretur peperit primogenitū ergo habuit ſcđm: tunc mulieres debuiſſent expectaſſe ſcđm filiuꝫ ad hoc ꝙ portarent in tēplū primogenitū. Vñ ibi primogenitū dicit: ante quē nullus eſt genitus. Ad ſcđm dr ꝙ ipſe non erat logicus: qꝛ negatiua nō infert affirmatiuam. Dicit ſcđo ꝙ iſte modus loquēdi ſepe ponitur in ſcriptura ſacra. Primo in Ps. Sicut oculi ancille in manib⁹ dñe ſue: donec miſereatur noſtri. Nō enim eſt ſenſus ꝙ poſt q̄ꝫ dñs noſtri miſerebitur ꝙ oculi noſtri nō tēdāt amplius in deū. Scđo alibi in ps. Sede a dextris meis donec ponā inimicos tuos ⁊c. Et ſic patet ꝙ ille miſer nō intellexit ſcripturas. Et ideo contra eū ponit iſta concluſio. Joſeph nūq̄ꝫ cognouit carnaliter Mariā: immo permāſit virgo. Probat beatus Hieronymus in epl'a cōtra Heluidiū: quia dñs maiorē curā habuit de matre in iuuentute q̄ꝫ in ſenectute: ⁊ ita mūde voluit eam cuſtodiri tūc ⁊ nutriri: imo tunc maior cura debebat iuueni puelle: ſed in ſenectute poſt mortē Joſeph ⁊ ſuā eam cōmendauit Joanni euāgeliſte virgini: ergo a fortiori Joſeph in iuuētute. Probabile enī eſt ꝙ ſicut filius dei voluit naſci in puritate virginali: ꝙ etiā nutriri. Scđo probat ex teſtimonio euāgelico: qꝛ ex tali teſtimonio ante partū non eam cōtigerat Joſeph. Sed ipſe ante partū ⁊ poſt partū per miracula q̄ vidit in hoc partu didicit ꝙ illa erat templū dñi: et ſacrariū ſpūs ſancti. Scribit autē. j. Cor. iij. Si quis templū dñi violauerit diſperdet illū deus; ergo nunq̄ꝫ cū eſſet iuſtus ex teſti

Marie virginitas. De virginitate [illegible] contra heluidiū.

monio euangelij auſus eſt violare templū dñi. Tertio vt dictū eſt in quodā ſermone de cōceptione. etiā ex teſtimonio Judeorū inimicoꝝ. Marie cōplexio erat ita cōpenſata vt in reſpicientib⁹ in eā extingueretur oīs libido carnalis concupiſcentie: ergo a fortiori cū Joſeph eſſet pudicus ⁊ caſtus oēm amorem lubricū extinguebat in eo ſi quem haberet qđ nō credit: immo ſicut dicit Gerſon ⁊ multi alij: credibile eſt ꝙ ex vtero matris ſit ſanctificatus ⁊ refrigeratus ab omī concupiſcentia carnali: ⁊ dato ꝙ non eſſet ita: tn̄ ſequit ꝙ ſi Joannes ex preſentia Marie ⁊ chriſti ſit ſctificatus: ⁊ Elizabet facta ꝓphetiſſa: ꝙ multo magis Joſeph qui eum tam pie amplexatus eſt.

¶ Scđo hoc exponit Chryſo. homil. ij. ſup Mat. ꝙ nō cognouit eam. i. nō cognouit quāte dignitatis eſſet: donec peperit filiū ſuū primogenitū. Tunc enī vidit mirabilia que facta fuerūt: paſtores venientes ⁊ reges ſtella duce ⁊ hmōi. Inde ⁊ illi detulit honoreꝫ: ſicut ipſa faciebat ei. Joſeph aūt ſeptem honores habuit. Prim⁹ eſt ꝙ fuit de ſanguine regali ⁊ patriarcharuꝫ. Propter hoc dicit angelus: Joſeph fili Dauid quaſi dicens in te filio Dauid adimplebit promiſſio. Scđs eſt ꝙ verus cōſanguine⁹ ⁊ ſponſus matris dei ⁊ imꝑatricis mundi efficit. Unde ſi velis habere prebendas regni celeſtis: nunc habent duobus modis. Primo precibus parentū. Scđo iuſſu aut precibus imꝑatoꝝ. Sic ambo ſunt parentes Jeſu ⁊ Maria imꝑatrix orbis. Terti⁹ eſt ꝙ ad cuſtodiā ⁊ tutelā dñi ordinatur. Si tantū deſideratur regi terreno ſeruiri: quāte putas dignitatis eſt ſeruire chriſto in ꝓpria ꝑſona? Si pro potu aque frigide mercedem ꝓphete dare diſpoſuit: quantā putas pro ſeruitio chriſto impenſo tanto tēpore mercedem recepit? Quartus eſt ꝙ vocatus eſt pater chriſti: nō ꝙ ita eſſet: ſꝫ in eſtimatione hoīm: eo ꝙ eū nutriret, amplexaret ⁊ cuſtodiret. O q̄ꝫ beat⁹ fuit iſte. Multi enī reges ⁊ ꝓphete voluerūt videre eū ⁊ nō meruerūt videre. Iſte multo fortius meruit amplexari. Dicebat dñs diſcipulis. Beati oculi qui vident q̄ vos videtis: multo fortius beati oculi qui tāto tpe viderūt eū: ⁊ manu⁹ q̄ ipm attrectauerūt: ⁊ os qđ oſculatū eſt eū. Et ſi multū veneramur Joannem baptiſtā, qꝛ digito oſtēdit chriſtū: ⁊ Joannem euangeliſtā: qꝛ ſupra pectus dñi in cena recubuit: multo magis iſtum qui amplexatus eſt eum tanto tpe. Quintus eſt ꝙ ſecreta fidei myſteria velut regis ſecretarius nō ab hoīe: ſed ab angelo didicit: ideo prim⁹ fuit chriſtian⁹. Sextus eſt ꝙ Jeſus erat ſubditus illi: ⁊ Maria vocabat eū dñm ſuū. Quantū ergo putas pōt apud dñm: cui in terris ſe ſubdidit dñs. Ideo poſſum⁹ dicere dño illđ ps. Beatus vir cui⁹ eſt auxiliū abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit. Prim⁹ gradus ſcale eſt ad beatū Joſeph. Scđs ad Mariā. Tertius ad chriſtū. Quart⁹ ad patrem.

I Joſeph Joſeph ſeptem honores ꝓ rogatiuas habuit.

¶ In feſto natalis dñi Sermo. j. ⁊ in ordine. xxxvij. per thema.

Simul in vnum diues ⁊ pauper. Pſal. xlviij. Grāmatici dicunt ꝙ cōiunctionum quedā ſunt copulatiue: ⁊ quedam diſiunctiue. Cōiunctio Adam ⁊ Eue fuit cōiunctio diſiunctiua: cōiunctio duarum naturarū in Marie vtero fuit cōiunctio copulatiua. Primū patet: qꝛ ꝯiunctio primoꝝ parentū ⁊ cōſenſus eoꝝ in peccatum fuit cauſa diſſenſionis ⁊ diſiunctiōis inter hoīem ⁊ deum. Eſa. lix. Iniquitates noſtre diuiſerūt inter nos ⁊ deū noſtrum. Secūdo fuit cauſa ſeparationis eoꝝ a loco deliciarum: qꝛ inde ꝓpter peccatū eiecti ſunt. Pſal. Cōtaminauerūt teſtamentum eius. In teſtamento enī illo primo dei, deeis oīa ſua dereliquerat, dempto fructu vnius ligni: ſed non ſunt habiti fideles in teſtamento ſuo: ideo ſequit. Et diuiſi ſunt ab ira vult⁹ eius. ſ. a terreſtri paradiſo ducti in hanc vallem miſerie ⁊ lachrymaruꝫ. Tertio fuit cōiunctio illa cauſa ſeꝑationis aīe ⁊ corporis. Sap. j. Iniuſtitia eſt mortis acquiſitio. impij aūt manib⁹ ⁊ verbis accerſierūt illam. Acquiſierunt enī ſeparationem aīe ⁊ corporis q̄ eſt mors: verbis loquendo cū ſerpente ⁊ manib⁹ accipiēdo lignū vetituꝫ. Sed in vtero Marie mīa ⁊ veritas obuiauerunt ſibi: ⁊ iuſtitia ⁊ pax oſculate ſunt: ⁊ ibi factus eſt ſimul in vnū diues ⁊ paup. Chriſtus enī naſcendo pacē attulit. Vñ ⁊ angeli cātauerūt. Glia in altiſſimis deo: ⁊ in terra pax hoīb⁹: ⁊ eā moriendo legauit. ait enī. Pacem meā do vobis: nō quō mūdus dat. Solet queri a pueris in grāmatica: da copulatiuas: da diſiūctiuas. Chriſtus quidē illas dat ⁊ dedit; ſꝫ

A Natiuitas chriſti. In natiuitate chriſti fuit coniunctio copulatiua diuinitatis cum natura humana.

Universidad de Deusto Biblioteca

H Chriſt⁹ Mūd⁹ Chriſt⁹ ⁊ mūd⁹ dat diſ ferēter copulatiuas ⁊ diſiūctiuas.

nō quō mūdus dat: ſed ecōuerſo: q: mun-
dus dat copulatiuas in malo/⁊ diſiuncti-
uas ī bono. Cōiungunt em̄ vt malū faciāt
vtputa in furto ⁊ rapina. Prouer. j. Pona-
mus tendiculas contra inſontem fruſtra:
marſupiū ſit vnū oim noſtrū: aut adulan-
do principib⁹. ij. Parali. xviij. Uerba oim
ꝓphetarū vno ore ꝓſpera regi annūtiant:
aut vt dei precepta aliqualiter trāſgrediā-
tur: q: pſ. cōuene… in vnū aduerſus do-
minū ⁊ aduerſus c… tū ei⁹. Unde ⁊ vul-
pes Samſonis iuncte erant ꝑ caudas. In
cauda em̄ latet venenum vt cōiter d̄r: ⁊ ita
mali in malū vniti ſunt. Ante ṽo diuiſe: q:
in bonis diuidunt: ad que reſpicere debēt
⁊ faciem vertere. Dant em̄ ⁊ diſiunctiuas
in bonum: q: nunꝙ̄ inueniri pōt inter eos
bonū pacis ſed ſemꝑ diuiſionis. Hiere. vj.
Dicunt pax pax: ⁊ non eſt pax. Chriſtus ṽo
dat diſiūctiuas in malo. Matth. x. Nolite
arbitrari q: veni mittere pacem in terraꝫ.
Nō veni pacem mittere ſed gladiū. Ueni
em̄ ſeparare hoīem aduerſus patrem ſuū.
Sed cōiunctio copulatiua quā deus dat:
eſt ꝯiunctio charitatis. j. Cor. xiij. Nō em̄
eſt deus diſſenſionis ſed pacis. Cōiunctio
aūt charitatis copulat hoīeꝫ cuilibet ami-
co ⁊ inimico. iuxta illud Ro. xij. Si fieri po-
teſt qđ in vobis eſt: cū oibus hoīb⁹ pacem
habentes. Item etiā copulat hoīem deo.
iuxta illđ. ij. Cor. xiij. Pacē habētes ⁊ de⁹
pacis erit vobiſcū. Hanc aūt cōiunctioneꝫ
vt faceret: in ſe voluit experiri q̄n ſimul in
vnū diues ⁊ pauꝑ. Diu em̄ diues altercat⁹
fuerat cū paupere vt debita redderet: ideo
vt coniunctio hec fieret ſol diuin⁹: ſol iuſti-
tie apparuit in ſigno virginis: immo ⁊ in
ſinu virginis: in quo cōiūctus eſt lune no-
ſtre mortalitatis: ⁊ ſic iūcta ſunt ima ſum-
mis ⁊ recōciliata vniuerſa. Igitur ad gre-
miū ṽginis cōuertamur: ⁊ ibi recōciliatio-
nem ⁊ gratiā queram⁹ dicentes Aue.

E Natiuitas chriſti.

¶ Aduertendū eſt ſ̄m Alex. de hal. in. iiij.
p̄te ꝙ an̄ natiuitatē chriſti erāt tres inimi-
citiarū parietes. Prim⁹ inter deū ⁊ hoīem.
Scđs inter hoīem ⁊ angelū. Terti⁹ inter
hoīeꝫ ⁊ hoīem. Prīo quidē hō ꝑ inobediē-
tiā deū offenderat: ⁊ deus offenſus ſibi va-
rias plagas inferebat: ecōtrario homo eū
ſuis maleficijs irritabat. Deute. xxxij. Irri-
tauerūt eum in adinuentionib⁹ ſuis. Uul-
go dicit. Deut gros ne peuent envng pot.
Pſal. Dum ſuperbit impius incendit pau-

Ante chriſti natiuitatem erant tres inimicitiarū parietes.

per. Deus em̄ erat vnus groſſus q̄ a nullo
cōprehendi poterat: ⁊ mūdus pauꝑ ſupꝑ-
bus qui nihil niſi animum habebat: ⁊ hoc
ad irritandū deū: ideo deus offenſus erat.
Scđo inter hoīem ⁊ angelū: q: ꝑ ſuum ca-
ſum reſtaurationem angelicā impedierat.
Inde ⁊ ꝑ angelū expulſus eſt homo a pa-
radiſo: ⁊ ciuitates Sodomoruꝫ ſubuerſe.
Tertio inter hoīem ⁊ hoīem: q: Iudeus ce-
rimonias legis excolebat: Gentilis idolo-
latriā: ⁊ vterqꝫ ritus alterius deſpiciebat.
Ueniens aūt in mūdū pax noſtra fecit ho-
die vtraqꝫ vnum. Eph. ij. Et lapis angula-
ris vtroſqꝫ iunxit parietes. Nam abſtulit
peccatū ⁊ recōciliauit hoīem deo: repara-
uit caſum ⁊ recōciliauit hoīem angelo de-
ſtruxit ritus ⁊ recōciliauit hoīem homini:
⁊ ſic reſtaurauit que in celo ⁊ que in terris
ſunt. Col. j. Ideo illa multitudo militie ce-
leſtis hodie cecinit Gloria in excelſis. i. in
angelis deo. Et in terra pax hoibus. i. in
hoibus. Hinc eſt ꝙ angelus congaudet ⁊
loquit paſtorib⁹: q: pax eſt inter hoies et
angelos reformata. Naſcit deus ⁊ homo:
q: pax eſt inter hoīem ⁊ deum reſtaurata.
Naſcit in preſepi bouis ⁊ aſini: q: pax eſt
inter hoīes reſtituta. Per bouem em̄ Iu-
daicus populus: ꝑ aſinū Gentilis deſigna-
tur: ſ̄m illud Eſa. j. Bos cognouit poſſeſſo-
rem ſuum: ⁊ aſinus preſepe dn̄i ſui. Gloſ.
ꝑ bouem ſignificant credentes ex iudeis:
ꝑ aſinum gentilis populus. Et ad deſignā-
dum letitiā duoꝝ populorū de natiuitate
chriſti: in cornib⁹ altaris ponunt duo can-
delabra: q̄ cruce mediante faculas ferunt
accenſas: ad iudaicum ppl̄m ꝑtinet illud
Eſa. lx. Surge illuminare Hierl̄m q: venit
lumen tuū: ⁊ glīa dn̄i ſuper te orta eſt. Ad
gentilem ṽo dicit apl̄s Eph. v. Eratis ali-
quando tenebre: nūc aūt lux in dn̄o. Nam
noua ſtella apparuit magis. Crux vero in
medio altaris inter duo candelabra collo-
catur: q̄m inter duos populos chriſt⁹ me-
diator exiſtit lapis āgularis q̄ fecit vtraqꝫ
vnū. In ſignum huius paſtores iudei a iu-
dea: magi gentiles ab oriēte ad hunc ado-
randū venerūt. Sic igitur primo facta eſt
recōciliatio dei ad hoīem: nō ad demonē.
Nam chriſtus cōſimiliter egit Pharaoni.
Pharao enim Gen̄. xl. duos habuit inimi-
cos in carcere: ſcꝫ pincernam ⁊ piſtorem: ſꝫ
in die natalis ſui vnū recepit in gratiā: al-
terum ſuſpendit in patibulo. Sic chriſtus

duos habuit inimicos: vnū ſibi recōcilia-
uit ꝑ miām ⁊ gratiā ſcꝫ hoīem: alium ſcilꝫ
demonem ꝑ iuſtitiā ⁊ ſapientiā ſuā ſupa-
uit/⁊ inferni patibulo adiudicauit. Inde
dicūt angeli pacificati. Gloria ī altiſſimis
deo pro demone ſupato: ⁊ in terra pax ho-
minibus pro hoīe recōciliato. Et q: deus
erat diues/homo pauꝑ. angelus diues di-
uitijs ſpūalib⁹: homo pauꝑ. ſil'r iudeus di-
ues in ſcriptur(ſacris/homo pauper: hec
aūt hodie vnita ſunt ⁊ reconciliata: valde
bene cōcludit ꝙ ſimul in vnū diues ⁊ pau-
per. ¶ Igitur dicendū eſt de triplici cōiun-
ctione quam ponit Augu. Cōiuncta ſunt
adinuicem deus ⁊ homo: mater ⁊ virgo: fi-
des ⁊ cor humanū. De⁹ diues: homo pau-
per. virgo diues que fructū habet centeſi-
mū: maternitas pauper: que tm̄ fructū ha-
bet triceſimū. cor humanū pauper: ſed fi-
des diues. Iacobi. ij. Diuites in fide. Hinc
Augu. Mirabile eſt ꝙ cor humanū fidem
his duobus accommodauerit: vt crederet
ꝙ deus homo eſſet: ⁊ virgo manſerit que
peperiſſet. De prima coniunctione dicetur
hoc ſermone matutino. De reliqs ṽo dua-
bus ſermone pomeridiano. ¶ Itaqꝫ pria
cōiunctio eſt copulatiua qua coniuncta eſt
hūana natura diuinitati: ꝓpter cuiuſmo-
di cōiunctionem ſortitur quinqꝫ noīa ho-
die recitata in prima lectione matutinarū
Eſa. ix. Dicitur em̄ primo admirabilis: ſe-
cundo cōſiliarius: tertio deus fortis: quar-
to pater futuri ſeculi: quinto princeps pa-
cis. ¶ Primo admirabilis ſ̄m illud Iudi.
xiij. Quid queris nomen meū qđ eſt mira-
bile? Et hoc triplici ratione. Primo admi-
rabilis capacitate. Nam qui imēſus erat
factus eſt paruo corpore menſuratus: ⁊ ſe
fecit menſuratū vt nos ad menſurā redu-
ceret: eternus factus eſt tp̄alis ⁊ tp̄e men-
ſuratus: ⁊ ille quem mūdus capere nō po-
terat claudit in virginis vtero. Eccl'i. xliij.
Uas admirabile opus excelſi. Uas em̄ il-
lud humanitatis mirabilis fuit capacita-
tis: q: cōtinet diuinitatem: ideo opus fuit
mirabile excelſi. Mirabilis certe coniun-
ctio ⁊ quaſi impoſſibilis cōprehendi a phi-
loſophis: vt ſcꝫ eternus eſſet temporalis:
⁊ immenſus menſuratus: ⁊ imortalis mor-
talis. Secundo dicitur mirabilis in humi-
litate: quādo magn⁹ factus eſt paruulus:
quando excelſus pre regib⁹ terre fact⁹ eſt
humiliatus vſqꝫ ad beſtias terre. Qđ ad-

D Natiuitas chriſti. Chriſt⁹ ſortit quinqꝫ noīa in natiuitate.

miratus Abacuch ait. Dn̄e cōſideraui opa
tua ⁊ expaui: in medio duoꝝ animaliū co-
gnoſceris. Tertio admirabilis in bonitate
⁊ ſuauitate. Bona quidem fuit ch…iſti hu-
manitas: ſed diuinitati iuncta ſuauitatem
ineſtimabilem ⁊ ineffabilem affectui hu-
mano attulit. Ait phs. j. Metaphy. ꝙ ꝓ-
pter admirari nunc ⁊ prius ceperūt philo-
ſophi philoſophari. Cum ergo odor ⁊ ſa-
por huius bonitatis effuderit ſe per totū
mundū: admirati viri ſancti ceperūt in eo
philoſophari: ita vt … alij ad martyriuꝫ per
hanc verā philoſophiā currerent: alij totū
mundū (vt ſuauitatem hanc plenius de-
guſtarent) dereliquerūt: alij ṽo in labori-
bus ⁊ ſudorib⁹ ⁊ ſtudijs vſqꝫ ad finem vi-
te ꝑmanſerunt. Inde dicebat aīa catholi-
ca illud pſ. Mirabilia opa tua: ⁊ aīa mea
cognoſcet nimis. Hec mirabilia querebāt
ſancti patres dicentes illud Eccl'i. xxxiij.
Immuta ſigna: innoua mirabilia. Feciſti
mirabile ꝓducendo hoīem nec de viro nec
de femina: ⁊ mirabilius de viro ſine femi-
na: ſed vileſcit iam tertius modus de viro
⁊ femina: fac nunc quartuꝫ de femina ſine
viro. ¶ Secūdo dicit conſiliarius. iuxta il-
lud Prouerb. viij. Ego ſapientia habito in
cōcilijs: ⁊ eruditis interſuꝫ cogitationib⁹.
Dictus eſt aūt cōſiliarius: q: magni conſi-
lij angelus. i. cōmiſſarius ad faciendū hu-
mani generis redemptioneꝫ. Et ſi dicat ꝙ
tale nomen eſt ſatis cōmune: ſunt em̄ mul-
ti cōſiliarij. Reſpondetur ꝙ verum eſt: ſed
iſte ſingularis ⁊ vnicus. Nam alij conſilia-
rij ⁊ ſi frequenter iudicent ⁊ ordinent ali-
qua: tamen illa ſepe nō ꝑmanent ſed ver-
ſantur ⁊ reuerſantur. Eccl'es. iij. Suis ſpa-
cijs tranſeunt vniuerſa. Et pſ. Dn̄s diſſi-
pat cogitationes populoꝝ: ⁊ reprobat cō-
ſilia principum. ſequitur. Conſiliū autem
domini manet ineternum. De cuius conſi-
lio proceſſit vt fieret iſta cōiunctio deita-
tis cum humanitate: ⁊ illud matrimoniū
indiſſolubile ⁊ perpetuum: quod tanta di-
lectione vnitum eſt vt etiam nec morte po-
tuerit fieri quin diuinitas ſemper vnita eſ-
ſet anime ⁊ corpori. Secūdo q: ceteri con-
ſiliarij de rebus terrenis ⁊ de terra conſi-
liantur. Io. iij. Qui de terra eſt de terra lo-
quitur: ſed iſte conſiliatur de ſupernis ha-
bēdis. Alij em̄ ꝯſulūt de mō terre habēde:
iſte de mō ꝯtēnendi eā. Illi cōſulūt de ma-
terijs regni terreni: iſte de materijs regni

E Chriſt⁹ Cōſiliarius. Chriſt⁹ eſt magn⁹ cōſiliari⁹: ⁊ differēter ab alijs.

celeſtis. Ideo ſequēdus eſt iſte cōſiliarius
qui ita bene cōſuluit: qꝛ niſi ſequamur pote
rit dicere illud Prouer. j. Deſpexiſtis omne
cōſiliū meū: ego quoqꝫ in interitu veſtro ri
debo. Tertio iſte cōſiliatꝰ eſt dum in hunc
mundū venit: de his que mūdus ⁊ mundi
conſiliarij neſciebāt cōſulere. Nullus enim
ſciebat viam ſalutis: oēs deſcēdebant in in
fernū. Clamabat mūdus ⁊ querebat hunc
cōſiliariū. Nolebat amplius Moyſen: qꝛ
erat impedite lingue. Nolebat Hieremiā:
qꝛ puer erat ⁊ neſciebat loqui. Non Eſaiā:
qꝛ labia immūda habebat. Querebat itaqꝫ
hanc ſanctā cōiunctionē: hunc conſiliarium
dicens. Oſculetur me oſculo oris ſui:
⁊ ita multifarie multiſqꝫ modis olim locu
tus deus in ꝓphetis: nouiſſime locutꝰ eſt
nobis in filio. Primū quidem deus literas
mittebat ⁊ per literas ſalutabat. ps̄. Qui
mādat ſalutes Jacob. Nouiſſime vero in
propria venit ad cōſulendū ſobrietatē ⁊ ab
ſtinentiā: cōtra conſiliū qd̄ dedit ſerpēs de
crapula. ¶ Tertio dicit̄ deus fortis. Licet
em̄ ſit paruulus: tn̄ ibi abſcōdita eſt fortitudo
eius. Fortis quidem erat in natiuita
te vincens ⁊ terrēs mundū in Herode: qn̄
turbatꝰ eſt ⁊ oīs hieroſolyma cū illo. Secundo
in predicatiōe: doctrina ⁊ exēplo: et
vita vincens carnales delicias. Tertio fortis
in paſſiōe: quādo fortis impegit in fortem
ambo pariter corruerūt: ſed fortior re
ſurrexit. Diabolus autē ſe gigantē reputa
bat in ſpecie Roboā. iij. Regum. xij. Mini
mus digitꝰ meus groſſior eſt dorſo patris
mei. Pater meus poſuit ſup vos iugū: ego
vero addā ad iugū veſtrum. Pater meus
cecidit vos flagellis: ego vero cedā vos ſcorpionibus.
Sed chriſtus ecōtrario vt gigantem
illum ſuparet factꝰ eſt paruulus: ⁊ in
paruulo gigas gemine ſubſtātie habebat̄.
ps̄. Tanqꝫ ſpōſus ꝓcedēs de thalamo ſuo:
exultauit vt gigas ad currendā viam. Dici
tur autē chriſtus deus fortis: qꝛ eſt fortitu
do noſtra. Et dicit̄ nobiſcū eſſe: qꝛ emanuel
quaſi nobiſcū deus. Si ergo deus pro nobis
quis cōtra nos? Roma. viij. Eſt em̄ no
biſcum vt nos cōſeruet: ⁊ pro nobis vt pu
gnet. ps̄. Dn̄s virtutū nobiſcū. Et ideo Job
confidēter dicebat. Pone me iuxta te: ⁊ cuiuſuis
manus pugnet cōtra me. ¶ Quarto
dicit̄ pater futuri ſeculi: qd̄ poteſt duobus
modis intelligi. Uno modo: qꝛ eſt pater fu
turi mundi. Sicut em̄ ſol iſte tēporalis in

fluit vitam temporalem: et dicitur pater vi
te huius. Et ſicut pater influit vitam filio:
ſic filius dei his qui erunt ſui in alio mundo
influet vitam eternam. ps̄. Sm̄ altitudi
nem celi a terra corroborauit miſericordiā
ſuam ſuper timētes ſe. Hoc eſt ſm̄ gloſſam
magiſtri electos ſuos tātum in hac natiui
tate exaltauit quaſi celum a terra: cum de
terrenis celeſtes effecit: ⁊ poſt vitam terre
nā celeſtē cōfert ex mīa ſua et liberalitate.
¶ Scd̄o poteſt intelligi de ſeculo noui teſtamēti.
Abraā em̄ dicebat̄ pater veteris.
Inde Joā. v. Judei gloriabant̄ Abraā eſſe
patrem ſuum. Sed iſte noui ſeculi qd̄ tunc
futurū erat/ pater dicit̄ quādo genuit nos
verbo veritatis: vt eſſemus initium aliqd̄
creature eiꝰ. Hinc eſt ꝙ ex noīe patris noſtri
chriſtiani appellamur. Ipſe em̄ in cru
ce latus aperuit/ et tunc effluxit ſanguis ⁊
aqua: aqua ad nos regenerādū: ⁊ ſanguis
ad nos colorādū gratia ſua. Sicut em̄ pri
mus Adam fuit initiū prioris ſeculi et pa
ter: ſic Noe ſecūdi pater fuit. In cuiꝰ figu
ra dicit̄ Noe. Uir perfectꝰ in cunctis gene
rationibus ſuis. Gene. vij. quod de chriſto
magis ꝓprie dicit̄. Neqꝫ em̄ generatio cu
iuſcumqꝫ hoīs perfecta fuit ſed maculata.
Iſtius autē triplex eſt generatio. Una eter
na/ qua generat̄ a deo patre. Scd̄a ex ma
tre ⁊ ex tēpore: que perfecta fuit eo ꝙ vir
perfectus gratia ⁊ gloria in inſtāti ſue cō
ceptionis factꝰ eſt. Sed tertia ſpiritualis
qua in nobis de die in diē generat̄. Sicut
dicebat Paulus Gal. iiij. Filioli mei quos
iterum parturio: donec formet̄ chriſtus in
vobis. Et ſimiliter nos generat. Inde ē ꝙ
dicūtur tres miſſe hodie. Una in media no
cte repreſentās chriſti gn̄ationē eternā: vt
pater in principio eius. Scd̄a in aurora: q̄
repreſentat temporalē: et hoc etiā apparet
in principio. Tertia in plena die: que ſigni
ficat ſpiritualē generationē. Ideo dicitur
Puer natus eſt nobis. i. in nobis. Unde et
prouidit eis pater iſte de tanto bono ꝙ nō
eſſet auſa natura humana petere. ſ. ꝙ deꝰ
vilitatē noſtre carnis aſſumeret: que dice
bat quaſi petere non audēs. Cāticoꝝ. viij.
Quis det te fratrem meum ſugentē vbera
matris mee: ſed pater ait. Gloriā meam in
puluerem deducat. ¶ Quinto dicitur prin
ceps pacis: quia auctor pacis. Ut ſectator
pacis: vel filius pacis poteſt dici quilibet
homo: ſed ſolus deus princeps pacis: qui

ſic paci dominatꝰ eſt vt ſuam eam diceret.
Pacem (inquit) meam do vobis. Princeps
quidē pacis: qꝛ ab eo pax precipua deſcen
dit. Pax ſcꝫ illa que exuperat oēm ſenſum.
Ille eſt ſine cuius prouidentia impoſſibi
le erat pacem dari rebus: ⁊ ideo pro bono
pacis voluit incarnari ⁊ pati. Inde pacem
iſtam precogitauit cogitando oēs modos
⁊ punctos quibus poſſet hoīem ad pacem
trahere. Et ideo dicit Hiere. xxix. Ego cogi
to cogitationes pacis et non afflictionis.
Secūdo tractauit ſcꝫ per prophetas anti
quis patribus ꝓmiſſionem pacis faciendo
⁊ quaſi matrimoniū cum natura humana
ꝓcurando. Unde antiqui patres de ꝓmiſ
ſione nō ſibi reddita quaſi cōquerebantur
dicentes Hiere. viij. ⁊ . xiiij. Expectauimus
pacem ⁊ nō erat. Et Eſaias clamabat. Ue
niat pax ⁊ requieſcat in cubili ſuo. i. in vte
ro virginis. Tertio nobis attulit matrimo
niū in incarnatione conſummando. Pſal.
Orietur in diebus eius iuſtitia ⁊ abūdantia
pacis. Nō dicit abundantia iuſtitie: qꝛ
de nullo ita auarus eſt modo: nec ita magnū
forū facit ſicut de mīa. ecōtrario erit
in futuro. Fuit enim auarus de mīa diuiti
epuloni. Propter hoc Symeon eo viſo di
xit. Nunc dimittis dn̄e ſeruū tuū in pace.
Quarto predicauit eam ⁊ annūtiauit per
angelos dicētes. In terra pax hoībꝰ bone
voluntatis. ps̄. Loquetur pacem in plebē
ſuam. Juſſerat aūt filijs Iſrael offerre eā
primo. Deut̄. xxij. Si acceſſeris ad aliquam
ciuitatem: offeres ei primū pacem. Et diſci
pulis ſuis dicebat Luc. x. In quācūqꝫ domū
intraueritis primū dicite: pax huic do
mui. Quinto oſtendit eam nobis in ſua cō
uerſatione/ pacifice nobiſcū cōuerſando.
Uie eius vie pulchre: ⁊ ſemite eius pacifi
ce. Et ps̄. Cum his qui oderunt pacem erā
pacificus: vt ſcꝫ exemplo meo eos ad pacē
reducerem. Sexto eā emit in paſſione pro
prio ſanguine. Diſciplina em̄ pacis noſtre
ſup eum. Colo. j. Pacificans ꝑ ſanguinem
ſuū: ſiue q̄ in celis/ ſiue que in terris ſunt.
Propterea poſtqꝫ eam dedit diſcipulis di
cendo Pax vobis: oſtendit eis manus ⁊ la
tus: ac ſi diceret. Uidete ꝙ care emerim eā
Septimo eam dimiſit nobis in ſuo teſtamento
in receſſu. Jo. xiiij. Pacem relinquo
vobis. Hec em̄ fuit primus eius bannus:
⁊ vltimū teſtamentū. Sed notabile eſt ꝙ
dicit Pacem meā: qꝛ vulgo dicitur ꝙ me

lior eſt bona guerra qꝫ pax mala: propter
hoc addit meā. Eſt em̄ aliqua pax que non
eſt eius quam nobis non dimiſit/ ſed po
tius deſtruxit. de qua dixit Luce. xij. Pu
tatis qꝛ pacem veni mittere in terram. Nō
dico vobis: ſed ſeparationem. Et iſta pax
poteſt dici illa quam facit ſpiritus cū car
ne obediendo concupiſcentijs eius: quam
dn̄s totaliter deſtruxit. Bona eſſet pax: ſi
econtrario ſubeſſet omnino caro ſpiritui.
Et illam pacem dn̄s habuit: qꝛ nullā vnqꝫ
rebellionem carnis ad ſpiritum ſenſit: ſed
eam perfecte habere non poſſumus: quia
continue caro concupiſcit aduerſus ſpiritum.
Hec guerra continua carnis ad ſpiri
tum eſt guerra inter Iſaac ⁊ Hiſmael. Nā
ſicut Hiſmael faciebat Iſaac adorare ima
gines luteas: ſic caro facit ſpiritum in ap
parēti pulchritudine delectari. Imagines
em̄ lutee ſunt ſicut lateres exterius plum
bate ⁊ lucētes. Licet autem iſta guerra nō
poſſit omnino pacificari in hoc mūdo: po
teſt tamen reduci ad aliquam concordiam
vt ſaltem aliquam tranquillitatem pacis
ſpūs habeat ſed nō plenā ꝓpter fomitem
concupiſcentie qui nunqꝫ extinguitur/ ſed
continue viget in nobis. Quem qꝛ non ha
buit beata virgo Maria ſm̄ multos: ideo
nec paſſa eſt guerram iſtam: ſed ipſa ſecum
pacifice habitabat ⁊ cum alijs. Joſeph etiā
erat cum illa pacificus in hac natiuitate/
nec ab illa debitum requirebat: nec ardo
re libidinis ipſam infeſtabat: ⁊ ſic ibi oīa
erant pacata ⁊ immaculata ⁊ refrigerata.
Uel dicendū eſt ꝙ ille qui de Maria natꝰ
eſt vocatur admirabilis in incarnatione ⁊
natiuitate ꝓpter illā triplicem mirabilem
cōiunctionem de qua diximus: cōſiliarius
in predicatione ⁊ doctrina: in qua nō ſolū
precepta ſed etiam cōſilia docuit. Deus in
creatione/ magoꝝ adoratiōe/ ⁊ miraculoꝝ
coruſcatione: iuxta illud Nicodemi. Joan.
iij. Nemo poteſt hec ſigna facere q̄ tu fa
cis: niſi fuerit deus cum eo. Et in peccatoꝝ
remiſſione. Quis em̄ pōt dimittere pecca
ta niſi ſolus deus? Et in mentium cogni
tione: qꝛ. ij. Paralip. vj. Tu ſolus noſti cor
da filiorum hominum. Fortis in paſſione
vbi abſcondita eſt fortitudo eius: ſed ta
men ipſe fuit fortitudo noſtra. Nam iuxta
apl̄m. j. Coꝛ. j. Quod infirmū eſt dei fortius
eſt hoībus: pater futuri ſeculi in re
ſurrectione quando incepit futurū ſeculū

ſ Pax. Pꝛopter cogitauit modos pacis cum hoīe faciende.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in glorificatione anime ⁊ corporis. Dicit̄ eñ pater futuri ſeculi: nō huius in quo viuebat p[...]eta ſed ſempiterni: cuius nemo poteſt eſſe pater niſi deus: qui in eo omnes ſanctos generat: propter qḋ eoꝝ mors natalis dicitur. Princeps pacis .i. mediator dei ⁊ hoīm: qui deo ⁊ angelis nos reconciliauit: quod factum eſt in aſcenſione: quando naturam humanam aſſumptam cū diuina in dextera dei [ex]altauit.

¶ Sermo .ij. [...] meridianus eiuſdem diei. ⁊ in ordine .xxxviij. ꝑ thema precedens.

A Natiuitas chriſti. Quare chriſt⁹ voluit fieri hō.

Queritur quare deus voluit vt ſimul in vnū eſſent diues natura diuina ⁊ pauper natura humana: ita ꝙ deus fieret homo et aſſumeret noſtrā miſerrimā naturā? Reſpondetur ꝙ ꝓpter multa. Primo quidē vt noſtrū amorem alliceret. Nam pri⁹ hominem fecerat ad imaginem ⁊ ſimilitudinem ſuā: vt homo in deo delectaret̄: ſicut ſimile ſuo ſili applaudit. Sed q̄ iam imago illa decolorata erat / nec in ea delectabatur homo / deus nō ſe ad ſimilitudinem hoīs fecit: ſed verū hoīem vt in eo delectaretur homo ⁊ amaret eū. Scḋo vt humanam naturā nobilitaret. Prius clamabat ad dn̄m natura vilis. Threñ .j. Uide dn̄e ⁊ cōſidera q̄m facta ſum vilis. Poſt incarnationem dixit chriſto. Cū gloria aſſumpſiſti me: ⁊ ſic facta ſum glorioſa. Sicut ignobilis mulier ſublimat̄ cū a viro nobili in matrimoniū aſſumit̄. Ex quo pꝫ ꝙ omne peccatū poſt incarnationē grauius eſt q̄ ante: ſicut ignominioſius eſt viro nobili viliter agere q̄ ignobili. Natura igitur prius pedibus Sathane ſubſtrata: nunc ꝑ incarnationem ad meritū angeloꝝ eſt ſublimata. Tertio vt caro ꝑ carnem liberaretur: ⁊ pro genere humano de ſuo ſumeret̄ in redemptionis preciū: vt inde remediū fieret vnde vitium cōtractū eſt: ⁊ in eodem mōſtraretur ⁊ peritia medici ⁊ iuſtitia redemptori: quādo de ſuo ⁊ ſanando inuenit̄ remedium: ⁊ preciū redimendo. Quarto vt de nr̄a mortalitate ſuſciperet vn̄ mori poſſit vita pro mortuis: vt ſuā immortalitatē nobis cōferret: ⁊ qḋ in filiū dei nō potuit ꝑpetrari / in filiū hoīs poſſet admitti. Quinto vt deus familiari⁹ ab hoīe diligeretur: ⁊ vterqꝫ ſenſus in chriſto btificaret̄: ⁊ reficeretur oculus cordis in eius diuinitate: ⁊ oculus corporis in eius humanitate: vt ſiue ingrederet̄ / ſiue egrederet̄ paſcua inueniret natura ab ipſo cōdita. Sexto vt illa diuina potentia facilius ab hoīe ſuſtineri poſſet: ⁊ vt homo cui parū legis ⁊ ꝓphetarum precepta ꝓfuerant promptius ſalutē ſuā quereret: cū ad eū ſalus ipſa veniſſet: ⁊ qui miſſo toties de celis non corrigebat̄ imperio: preſentie ſaltem inſtrueret̄ exemplo. Septimo vt a diabolo difficili⁹ agnoſci poſſet. Ideo eñ ſub forme ſeruilis abiectione latuit deus: vt doloſum ſupplantatorem ſuis viciſſim fraudib⁹ irretiret: ⁊ humane auidā ꝑditionis inexplebilē beſtiā ꝑ eſcā carnis illuſit. Sic Daniel draconem (qui diaboli ſpēm preferebat) cibi virtute ꝯficit: faciēs de pice ⁊ adipe .i. de duab⁹ ſubſtātijs vnā offam: qua aſſumpta qḋ putabat̄ cibus / interit⁹ fuit. Sic ſapientia vicit malitiā: ⁊ carbones cōgeſſit ſuꝑ caput pctōris. Qui enim arte ſua ſophiſtica nos ſpe deitat[is] ꝓmiſſe deceperat dicēs. Eritis ſicut dij: nunc ꝑ oppoſitū carnis obiectione decipit̄: qua velatus dn̄s hodie ex virginis vtero tamq̄ ſpōſus de thalamo ſuo ꝓceſſit. Et ſꝫ celatum ſit myſteriū diabolo ipſuꝫ tñ voluit dn̄s reuelari hoīb⁹. Prius quidem obſcure ſcꝫ antiqs patrib⁹. Unus eoꝝ dicit Dañ .vij. Aſpiciebam in viſione noctis. Alia eſt viſio noctis: alia diei. Antiqui eñ patres viderūt incarnationis myſteriū ꝑ noctem. Nam nō poterant reuelata facie magnitudinem glorie dei aſpicere Sed poſtea clare manifeſtatū eſt: q̄n antiquus dierū cedit in humanitate ꝑ incarnationem ⁊ natiuitatem. Tunc eñ qḋ erat occultū / factum eſt in eccleſia manifeſtū / cooperante ad hoc virgine Maria: ex cuius puriſſimis ſanguinibus formatum eſt corpus chriſti: ⁊ hodie terris effuſum: quā ſalutabimus.

¶ Notandū ꝙ dn̄s volens ex mīa ſua reconciliari homini ꝑ internūtios: queſiuit quid homo cōtra eū haberet. Michee .vj. Popule meus quid feci tibi / aut quid moleſtus fui: reſponde mihi. Et per Hiere .ij. Quid vultis mecū iudicio cōtendere: oēs dereliquiſtis me dicit dn̄s. ⁊ hoc per peccatum: quare indignaris aduerſuꝫ me fauilla ⁊ cinis? Certe Eſaie .xvj. Indignatio ei⁹ pluſqꝫ fortitudo eius. Sed ad hec natura

B Natiuitas chriſti. De ſex querimonijs nature humane ſopitis in natiuitate chriſti.

humana ſex formauit querimonias ꝑ aduocatos ſuos: quas per eoſdem deo ꝓpoſuit. Querebat̄ itaqꝫ primo ꝙ deus nimis eſſet abſconditus: ideo difficile inueniebatur. Et hoc per aduocatū Eſaiam .xlv. Uere tu es deus abſcōditus. Ac ſi diceret homo. Tu me queſiuiſti in dimidia die ⁊ inuenisti: dicens. Adam vbi es? Ego iam te per quinqꝫ milia annorū quero ⁊ nō inuenio. teſte Job .xiij. dicente. Cur faciem tuā abſcondis ⁊ arbitraris me inimicū tuū? Teſte etiam Dauid inquirente. Quare faciem tuā auertis: obliuiſceris inopie nr̄e? Quid ergo tanto tp̄e abſcondis te ⁊ ſapientiam tuā a nobis? Ex teſtimonio eñ ſapientis. Eccli .xx. Sapientia abſcondita ⁊ theſaurus inuiſus: que vtilitas in vtriſqꝫ? Hoc autē confitebat̄ quo ad vtrūqꝫ ſcꝫ ꝙ erat abſconditus. Exodi .xxxiij. Faciem meā videre nō poteris. Nō eñ videbit me homo ⁊ viuet. Et ꝙ homo ab eo nō abſcondebatur Oſee .v. Ego ſcio Effraim: ⁊ Iſrael nō eſt abſconditus a me. Sic ergo vt videtur iuſte cōquerebatur homo de deo. Secūdā querimoniam formabat de hoc ꝙ nimis erat altus: ideo ad ipſum cum difficultate ꝑtingebat ipſum inuocando ⁊ deprecādo pro negotijs ſuis. Et hec ꝓponebat aduocatus Dauid dicēs. Mirabiles elationes maris .i. tribulatiōes in ꝓfundo hui⁹ ſeculi: ⁊ tamen mirabilis in altis dn̄s. qui etiā cōturbat ipſum mare: quare difficilis ad aggrediendum his qui in imo poſiti ſunt. De quo ſimiliter cōquerebat̄ ſponſa. Canticoꝝ .v. Queſiui illum ⁊ nō inueni: vocaui ⁊ nō reſpondit mihi. Cauſam aſſignare videtur Dauid in pſ̄. Altiſſimum poſuiſti refugiū tuum. Quod cōfeſſus eſt ipſe de⁹. Primū ſcꝫ prodidit dicēs Eccli .xxiiij. Ego in altiſſimis habito. Scḋm vo Eſa .lj. Ego dn̄s qui cōturbo mare: ⁊ intumeſcunt fluctus eius. Tertiā querimoniā de eo formare videt̄: q̄ nimis magnus: ideo difficili⁹ laudari poteſt. Hoc ꝑ ſapientem Jeſuꝫ Joſedech propoſuit. Eccli .xliij. Benedicētes dn̄m exaltate illum quantū poteſtis. Maior eſt eñ omni laude. ⁊ ſequitur. Ne laboretis. Non eñ peruenietis. Et huic conſonat opinio ipſius Dauid dicētis. Magn⁹ dn̄s ⁊ laudabilis nimis. Te eñ debeo laudare: ⁊ pre magnitudine tua ſicut debeo non poſſum. Et hanc magnitudinem ipſemet confitetur dicens Hiere .xxiij. Ego celum ⁊ terram impleo. Quartam querimoniam formabat de eo ꝙ nimis fortis erat ideo difficile tolerabatur. Hoc ꝓpoſuit ꝑ aduocatum Job .ix. Si fortitud[o] queritur robuſtiſſim⁹ eſt. Et inde Job ſentiens hāc fortitudinem ſibi aduerſam dicebat. Job .xxiij. Nolo multa fortitudine ꝯtendat mecū: ne magnitudinis ſue mole me premat. Inde deficiens Dauid dicebat. A fortitudine manus tue ego [d]efeci. Ideo de dn̄o ſuo merito cōqueri [vi]debat̄ natura humana ꝙ vix tolerari p[oſſ]et. Quintā q̄ nimis facundus eſſet: ideo difficile cōueniret̄. Et hoc ꝑ aduocatum Job .ix. Si voluerit q̄s contendere cum eo: non reſpondebit vnū pro mille. Unde ⁊ Moyſi dicit Exodi .iiij. Quis fecit os hoīs? Ac ſi diceret. Et ſi es impedite lingue / ego tamen facūdus ſuꝫ. Sextam vo q̄ nimis iracundus: ideo difficile placaretur. Et hanc per Job iterū proponi fecit. Job .ix. Deus cuius ire reſiſtere nemo poteſt. Et per Dauid in pſ̄. Quis nouit poteſtateꝫ ire tue: ⁊ pre timore tuo irā tuā dinumerare? quaſi dicat. Septuaginta milia hominū pro vna modica ſuperbia vna die occidiſti. Et Moyſes huius eſt teſtis. Exo .xiiij. Miſiſti iram tuam que deuorauit eos ſicut ſtipulam: ⁊ in furore tuo cōgregate ſunt aque: immo quaſi omnes preter duos occidiſti in deſerto. pſal. Ipſi vo non cognouerunt vias meas: quib⁹ iuraui in ira mea: ſi introibunt in requiem meam. Que oīa audiens dn̄s ſtatuto tempore diſpoſuit ad has querimonias ſatiſfacere. Hoc autē fuit in die natalis ſui. iuxta illud Gala .iiij. At vbi venit plenitudo temporis miſit deus filiū ſuum in terris. Igitur vt primā placaret querimoniā naſcitur dominus in humana ſpecie: ⁊ in domo apertavt ab oībus inueniretur. Sicut eñ ſol diu aliquando latet in nubilo: qui tandem clare hoībus reuelat̄: ſic deus qui ab origine mūdi hoībus latuerat: in natiuitate ſua publice eſt reuelat⁹. iuxta illud Symeonis Lu .ij. Viderūt oculi mei ſalutare tuū. Cōtra ſcḋaꝫ reclinat̄ in preſepio humili: vt facile inuocet̄. Inde eſt ꝙ nō ſolum magni ⁊ reges: ſed ⁊ ſimplices ad euꝫ adorādū ⁊ inuocādū acceſſerūt: ⁊ tādē nouiſſime pctōres ⁊ publicani. Sicut eñ dicit Ber. Niſi gigas ille magn⁹ in terra ſediſſet: ad eū ppl̄s nō acceſſiſſet. Ideo nūc ꝯſulit aduocatus nr̄ Eſaias .lv. Querite dn̄m

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum inueniri pōt: contra primū. Inuoca-
te eum dum ꝓpe eſt: cōtra ſcdm. Contra
tertiū. ſ. magnitudinē eius. Hodie paruu-
lus fact[illegible] ideo pro paruo pomo placari
poteſt. Cōtra quartū: ſcʒ fortitudinē. Pan
nis inuoluit: ⁊ manus ⁊ pedes faſcia ſtrin
git mater. Et ideo cū paruulus eſt ⁊ ligatꝰ
accedere potes ad curiā eius: et te repelle-
re non poterit. Nam ſi aſcēderit in celū for
tior eſt. Et ſi adhuc t[illegible]es ne ꝓpter fortitu
dinem faſciam fran[illegible]ꝑmittit ipſe manꝰ
et pedes cruciaffigi. [illegible]ra quintū ſcʒ facū
diam. Iam inueniſ infans. Luce. ij. Inue-
nietis infantē: ⁊ ſic loqui naturaliter impo
tentem. Propone ergo ei quodvis: quia eo
modo ſe defendere non poterit. Ultimo ꝟo
contra iracundiā puer inuētus eſt: qui cito
placari poteſt. Et propterea generaliter de
oībus iſtis querelis facta eſt reconciliatio
inter deum ⁊ hoīem: cum ſororē noſtrā hu
manitatē noſtrā in vxorem accepit tanꝗ
ſponſus procedēs de thalamo ſuo. i. vtero
virgineo. Et quādo ipſe diues pauperi nō
potenti ſoluere iunctus eſt. Tunc eñ ſimul
in vnum diues ⁊ pauper. ¶ Reſtat nunc cō
ſequēter loqui de alijs duabus mirabilibꝰ
coniūctionibus que hodie facte ſunt. Qua
rum prima fuit cōiunctio maternitatis cū
virginitate. Hoc dixerat longe ante Eſaias
cum dedit ſignum idololatrie regi nolenti
querere ne deus glorificareſ. Ecce (inquit)
virgo cōcipiet: ⁊ hoc dicit textus. Factū eſt
vt impleti ſunt dies Marie: peperit filiū
ſuum primogenitū. Primogenitū in mul-
tis fratribus: non ſolū de patre/ ſed de ma
tre. Eſaie. lxvj. Nūquid pariet terra in die
vna/ aut parietur gens ſimul: qꝛ parturijt
et peperit Sion filios ſuos. i. Maria que
ſpeculata eſt hūanitatē vnitā deitati? Nō
ei vult ſpurios habere filios: ſʒ legitimos
qui de maria amaritudinis penitentie he-
reditatem habeāt: vt perueniāt ad heredi-
tatem patris. Inde et de Maria. Ex hoc
beatā me dicēt oēs generatiōes. ¶ Notan
tur autē ibi multa pulchra iocalia ꝗ dedit
deus pater beatiſſime virgini in hac ſacra
natiuitate. Primū eſt ꝙ ex Maria naſciſ
⁊ in Maria ſine peccato. Matth. j. Quod
enim in ea natū eſt: de ſpiritu ſancto eſt. et
Luce. j. Ideoqʒ ⁊ qđ naſcetur ex te ſanctū.
Differt lumen qđ oritur ab igne ⁊ qđ a ſo-
le: qꝛ ab igne ſemꝑ habet fumū: et aliquā
impuritatē admixtā; ideo diciſ infumatū

E
Maria
Natiui
tas chri
ſti.
Maria
habuit
multa
iocalia
ſeu ꝓ
gatiuaſ
in nati-
uitate
chriſti.

a philoſophis: ⁊ hoc qꝛ eſt in materia alie-
na. Non ſic qñ in materia ꝓpria vel quan-
do procedit a ſole. Sic eſt de natiuitate fi
lij dei ⁊ aliorū hoīm: quia ſplēdor ſue nati
uitatis fuit a ſole egrediens. Sicut lumen
clare ⁊ lucide abſqʒ corruptiōe oritur a ſo-
le: ſic chriſtus ex virgine. Non ſic de natiui
tatibus aliorū hoīm: qꝛ cum fumo origina
lis peccati. Secundū eſt ꝙ ſine corruptio-
ne peperit: vt eſſet mater ⁊ virgo. In alijs
enim mulieribus naſcēte fructu cadit flos
virginitatis: ibi autē flores eius fructꝰ ho
noris virginalis ⁊ honeſtatis maternalis.
Homo eñ primus fuit de terra virgīe nec
culta nec inciſa: ſic debuit ⁊ ſecūdꝰ homo.
Preterea terra ſine ſemine ſolet producere
plantā ex ſola influentia ſuperiori: et terra
humorē ⁊ materiā miniſtrante: quare non
Maria ſilr? Preterea ſcriptum erat Oſee.
xiiij. Ero quaſi ros: ⁊ Iſrael germinabit ſi
cut lilium. Sicut autē ros lilij candorē aut
decorem nō minuit: ſed potius auget ⁊ nu
trit: ſic dei filius Marie puritatem et vir-
ginitatem non minuit: ſed auxit ⁊ decora-
uit. Item virga Aaron ſine quolibet admi
niculo fructificauit: ita Maria. Nos qui-
dem ſumus genimina viperarū penetran-
tes ⁊ corrūpentes viſcera materna: non ſic
chriſtus qui ſine quacūqʒ corruptiōe clau-
ſtrorum virginaliū ⁊ cōceptꝰ eſt et natus.
Tertiū eſt ꝙ ſine dolore peperit. Patet pri
mo: quia Eſaie vlti. Anteꝗ parturiret pe-
perit. Quis audiuit vnꝗ tale: aut quis vi-
dit huic ſimile? In ceteris mulieribꝰ inter
cōceptū ⁊ partū media eſt parturitio. Hec
autē ſine parturitione edidit eū. Et hoc eſt
quod angelus ait ei. Ecce cōcipies in vtero
et paries filium: de parturitiōe nullam fa-
ciens mētionē. Hinc Berñ. Quid eñ mirū
ſi dolorē non intulit matri: qui venerat tol
lere dolores totius mūdi? Eſa. liij. Uere lā
guores noſtros ipſe tulit. Scđa eſt: quia li
bido in prima matre fuit cā doloris. Hinc
propter libidinē ⁊ cōcupiſcentiā inordina
tam quā habuit dictū eſt ei in penā. In do
lore paries filios. Sed in Marie cōceptu
non fuit libido: ergo nec effectꝰ debuit eē.
Hec eſt ratio Richardi de ſancto Uictore.
Preterea ſi Iudei cōcedūt Euam de latere
Ade. productā ſine dolore ipſius Ade: cur
dicūt potentiā dei diminutā vt non poſſit
ſm Adam de muliere ſine dolore ꝓduce-
re? Preterea nōne decuit imperatricē celi

D
Maria
Maria
peperit
ſine cor
ruptiōe

-f. moyſes

eſſe liberā ⁊ priuilegiatā circa maledictio-
nem que ceteris illata eſt mulieribus: vt in
dolore parerēt filios ſuos? In cuius ſignū
ſtatim Maria inuoluit puerū: quod non
poſſent facere alie mulieres ꝓpter impo-
tentiā: immo vix ſemiuiue remanēt in puer
perio. Quartū eſt ꝙ ſine grauamine porta
uit chriſtū. Inde canit eccleſia. Stat onera
ta nobili onere Maria. Sicut enim auis
portat plumas ſed non grauaſ: imo porta
tur ab eis: ſic ⁊ Maria a chriſto portabaſ.
Hinc eſt ꝙ ipſa grauida ſtatim aſcēdit mō
tana cum feſtinatione vt viſitaret Eliza-
beth. Quintū eſt ꝙ habuit tractare eum ꝗ
erat verus filiꝰ dei. Unde pānis eum inuol
uit ⁊ lactauit. Dicit eñ dñs Canti. v. Bibi
vinum meū. i. paſſiōis mee quod mihi ſoli
propriū fuit: quia paſſus ſum ſine peccato
cum lacte meo ſcʒ virgineo quo ſolo paſtꝰ
ſum. Nam ſola virgo lactauit chriſtū: pro-
pter qđ deſignaſ per Moyſen: ꝗ nullius
alterius mulieris preterꝗ proprie matris
voluit mammas ſugere vt dicunt Hebrei.
Inde Canti. iiij. ꝗ pulchre ſunt māme tue:
id eſt cum quāto honore extollēde: cū quā
ta dilectiōe amplectende. Ideo dicatur ei.
Beatus venter ꝗ te portauit: ⁊ vbera ꝗ ſu
xiſti: qꝛ Dañ. iiij. Eſca vniuerſorū in eo ſcilʒ
ventre: ⁊ vbera pietatis in ipſa virgine: vt
dicat filio. Cum iratus fueris miſericordie
recordaberis. ¶ Secūda cōiunctio que re-
ſtat nūc declarāda: ⁊ eſt tertia que fuit ho
die facta: fuit cōiunctio cordis humani ⁊ fi
dei. Mirabilis enim fuit hec credulitas vt
crederetur ꝙ deus eſſet homo: ⁊ ꝙ aliqua
manſiſſet virgo poſt partū. Sed tamē ad
hoc cōuincendū primo fuerūt veteris ⁊ no
ui teſtamēti teſtimonia ⁊ ꝓmiſſiōes. Ma
gnum eñ debebat illud eſſe qđ ab initio ſe
culi promiſſuʒ erat: ⁊ ꝑ tot tēpora queſitū
⁊ petitū: ⁊ tam dilatū. Inde eſt ꝙ in matu
tinis in primis tribus lectionibꝰ adducū-
tur teſtimonia veteris teſtamēti: in tribus
vltimis teſtimonia noui. Secūdo fuerunt
ſancti viri qui hec ita ꝑdicauerūt ⁊ docue-
runt: nihil ꝗrētes niſi ſalutē noſtrā. Inde
in medijs ſermones ⁊ teſtimonia ſanctorū
patrū adducūtur. Tertio teſtimonia hoīm
et angelorū. Angeli eñ dicunt. Euāgelizo
vobis gaudiū magnū: qꝛ natus eſt vobis
hodie ſaluator mūdi: qui non pōt eſſe niſi
deus. Hoies autē dicūt. Tranſeamus vſqʒ
Bethleē ⁊ videamꝰ hoc verbū qđ factū eſt.

Quarto hoc perſuadet vtilitas que nobis
exinde ſecuta eſt. Filij eñ Ade propria que
runt cōmoda: ⁊ ideo nō mirū ſi allecti ſunt
ad credendū myſterio natiuitati[illegible] chriſti.
Nam per natiuitatē chriſti plurima nobis
collata ſunt beneficia. Primo quidē illumi
nata eſt mens per fidem: que prius erat in
tenebris ignorātie. Eſa. ix. Habitātibus in
regiōe vmbre mortis lux orta eſt eis. Hinc
Ioā. j. Erat lux ꝟa ꝗ [illegible]uminat oēm hoīeʒ
venientē in hunc mū[illegible]. Ante quidē incar
nationē vix videbāt [illegible]ies prope ſeſeʒ na-
turalia: et cū magnis erroribꝰ: vt patet in
libris philoſophorū: immo nec ſe nec intra
ſe cognoſcebāt: quia animam ſuam quāti
precij erat non agnouerāt. Nunc ꝟo dum
exortū eſt in tenebris ſynagoge vel genti-
lium lumē rectis corde miſericors et miſe-
rator ⁊ iuſtus dñs. Hō ita illuminatur: vt
nunc videat in terra ⁊ in celo gloriā ſancto
rum ⁊ angeloꝝ per fidē: immo ⁊ glorioſaʒ
trinitatē: immo vſqʒ ad ꝓfundū abyſſi in
ferni qualitatē. Ideo Eſa. ix. Ppl's ꝗ ābu-
labat i tenebris vidit lucē magnā. Et Ma
lachie. iiij. Orietur vobis timentibꝰ deū ſol
iuſtitie: hoc autē naſcēdo de virgine. Nam
Pſal. Ortus eſt ſol: ſcʒ chriſtus ⁊ cōgrega-
ti ſunt ſcʒ paſtores ad preſepiū: qꝛ viderāt
huius ſolis vnū radiū. Luce. ij. Circūfulſit
eos lux de celo: ⁊ reges ad ſtabulū: qꝛ vide
rant alium radiū. Matth. ij. Uidimꝰ ſtel-
lam eius in oriente: ſacerdotes ⁊ ſcribe ad
Herodis palatiū vt indicarēt originis ſue
locum. Tunc eñ ad claritatē cepit ſapiētia
proſilire. Sicut autē heliſeus ponēs ſal in
vaſe nouo ſanauit aquas hierico: ſic deus
pater quādo in vaſe vteri ꝟginalis poſuit
ſal ſapiētie increate et a vaſe eiectū eſt per
natiuitatē. Tunc aque hierico. i. ſciētie mū
di ⁊ doctrine Philoſophorū que per mul-
tos errores faciebāt terrā ſterilē intellectꝰ
noſtri: per veram fidem fuerūt ſanate ⁊ ab
omni errorū genere depurate. Unde legiſ
ꝙ in principio regni Auguſti Ceſaris ap-
paruerūt tres ſoles in oriente: qui paula-
tim in vnū ſolare corpus redacti ſunt: ad
denotandū ꝙ fides trini et vnius dei toti
mundo manifeſtāda eſſet: ⁊ tunc fides ini-
tianda. Secūdo per eam roborata eſt ſpes
noſtra: ſpes quidē obtinendi quicquid pe-
timus. Roma. viij. Qui pro nobis tradidit
filium ſuum: quomodo nō omnia cum illo
nobis donauit? Bernar. ſuꝑ cātica. Puto

E
Natiui
tas chri
ſti.
Per na
tiuita-
tē chri-
ſti mul
ta ſunt
nobis
collata
benefi-
cia.

Universidad de Deusto Biblioteca

iam me cõtenere nõ poterit hoc os de oſſibus meis ⁊ caro de carne mea. In vitis patrum legitur ꝙ quedã mulier cum veniſſet ad beati. Hilarionẽ pro ſterilitate tollẽda et ille fugeret eam: clamauit mulier hunc ſeruum nõ eſſe contẽnendũ qui genuit ⁊ peperit ſaluatorẽ: ⁊ tũc expectauit eam ⁊ obtinuit ei fecunditatẽ. Scdo ad ſpem veniẽ ⁊ ſalutis obtinẽde. Hinc clamabat Dauid. Fiat manus tua vt ſaluet me. Manus eñ dei que operata eſt ..a redẽptionis noſtre opera: facta eſt in M.. ia ⁊ hodie oſtenſa: que tãdiu queſita eſt. Querebat eĩ Dauid. Emitte manum tuam de alto et eripe me. Exemplũ ad hoc narrat liber de donis. Cũ eſſet fames in Egypto et quidã Saracenꝰ pauperibꝰ cõpatiẽs euacuaſſet horrea ſua quedã domina que videbat honeſtiſſima gerens puerũ ſpecioſiſſimũ venit ad eũ rogans vt bñfaceret ei. Et cũ aſſereret nihil ſupereſſe: adiurauit illum ꝑ illam dominã que virgo pepererat ſaluatorẽ mundi: ꝙ faceret videri ſi adhuc ibi aliquid inueniretur. Cum autẽ pietate motus curreret ad horreũ inuenit oĩa horrea plena: nec vltra dictã dominã potuit inuenire. Quo miraculo viſo ⁊ pueri viſi gratia motꝰ: cũ omni domo ſua baptizatus eſt. Ecce qũo per viſionem pueri nati ſalutẽ cõſecutus eſt. Tertio ad ſpem victorie de hoſtibꝰ. Eſa. xij. Ecce deus ſaluator meus: fiducialiter agam et nõ timebo. Quãdo eñ quis eſt in conflictu ⁊ incipit ſuperari: libẽter videt adiutorium veniens quod poteſt et vult liberare ipſum. Sic ante aduẽtũ chriſti vt plurimũ homo ſuperabat in bello ſpirituali. Inde Geneſ. iij. dicit Adam. Timui eo ꝙ nudus eſſem ſcʒ diuino adiutorio. Nũc autẽ nõ eſt ita timendũ ſed magis de victoria ſperandum: quia Pſal. Non timebo mala: qm̃ tu mecum es. ¶ Tertio valet principaliter ad charitatẽ augendã. Ioã. iij. Sic deus dilexit mundũ: vt filium ſuum vnigenitũ daret. Berñ. Quõ non te moueat ad amorẽ: ſi recordatꝰ fueris quia ille q̃ erat in forma dei in die eternitatis ſue in ſplendore ſanctorum ante Luciferũ genitus: ſplẽdor ⁊ figura ſubſtãtie dei: venit ad carcerẽ tuum: ad lumẽ tuũ: infixus (vt dicit) vſqʒ ad cubitos in limo profundi. Sol eñ appropinquans terrã calefacit: quanto magis ſi in terra videret? Sic ſol iuſtitie per incarnationẽ terrã hũanitatis nrẽ appropinquãs ⁊ in natiuitate ſua ſtans ſuꝑ terrã caleſcit terrã amore ſuo: vt iam terrã appetentes nunc celũ appetãt ⁊ terrã contẽnant. Refert Joſephus ꝙ ſic Moyſen venuſtauerat deus: vt etiã ab hoſtibꝰ alimẽto dignꝰ haberet: ⁊ adeo pulcher erat ꝙ nullus ita ſeuerꝰ eſſet qui eius aſpectui nõ inhereret: et multi dum cernerẽt eum ꝑ plateas portari occupatiões in q̃bus ſtudebãt deſerebant. Si iſta de Moyſe pura creatura referuntur: quid putandũ eſt de exteriori et interiori huiꝰ pueri pulchritudine: de quo ſcribit. Specioſus forma pre filijs hoim: propter cuius amorẽ ⁊ dulcedinẽ multi nõ ſolũ ſuas mundanas occupatiões ſed etiã mundũ ipſuʒ dereliquerũt. Inde eſt ꝙ paſtores audito ortu eius ſuos greges dereliquerũt: ⁊ reges terrã ſuam: ⁊ Symeon totum mundũ deſerere cupijt: quem hic ſola eius expectatio detinebat. Quarta per hãc natiuitatẽ debilitata eſt virtus inimici noſtri. Pſal. Catuli leonũ rugiẽtes vt rapiãt: ⁊ querãt a deo eſcã ſibi. Hi ſunt demões q̃ querũt a deo ꝑmiſſionẽ tentãdi ⁊ deuorandi hoĩes: ſed ſequit. Ortus eſt ſol ⁊ cõgregati ſunt: ⁊ in cubilibꝰ ſuis collocabunt. i. in locis in quibꝰ detinent: ne ad voluntatẽ noceant nobis. Unde in libro de dono pietatis legit ꝙ ſanctus Eadmũdus Cãtuarieñ. cum legeret ⁊ vigilaret ad ſtudiũ: ⁊ deberet in craſtinũ diſputare de incarnatione: apparuit ei diabolus: ⁊ cũ eleuaret manum vt ſe ſignaret: tenuit eam diabolus: ⁊ cum vellet ſe ſignare de alia: tenuit eã ſimiliter. Et cum diceret ego me ſigno corde: in noĩe patris ⁊ filij ⁊c. diabolus dimiſit eũ. Et cum quereret ad quid venerat? Reſpõdit diabolus ꝙ ad impediẽdũ eum ne haberet quid elegãter diceret de eo qd̃ maxime timebat: qd̃ totã virtutẽ ⁊ potentiã demonũ attriuerat ⁊ cõfuderat: ſcʒ eiꝰ ortus et natiuitas per ea q̃ geſſit in carne. Diabolus eñ quõdã reputabat ſe gigãtẽ in perſona Roboã ſtulti dicẽs. iij. Regũ. ij. Minimus digitꝰ meus groſſior eſt dorſo patris mei: ſcʒ dei q̃ eſt pater oĩm per creationẽ. Sed paruulus puer ſcʒ chriſtꝰ de iugo graui impoſito ſuꝑ oẽs filios Adã ſubtraxit. Ait eñ Joã. x. Ego veni vt vitam habeãt et abũdantius habeãt. Sicut enim pluuia de ſurſum adueniẽs in terra arida ſupplet eius indigentiã ⁊ defectũ: ſic filius dei deſcendẽs in mundũ terrã ſiccam a gratiarũ et virtutũ humoribꝰ ſuppleuit eius ſpũales miſerias ⁊ defectus. Et ꝓpterea clamabat natura humana. Eſa. xvj. Emitte agnũ dominatorẽ terre: q: ſatis habuimꝰ leonem ⁊ lupũ dñantẽ nobis / ⁊ diſſipantẽ et deſtruentẽ oĩa ſpũalia bona noſtra. Quinto per eam honeſtata eſt humana natura. Sap. vij. Uenerunt mihi oĩa bona pariter cum illa: ⁊ innumerabilis honeſtas ꝑ manus illius. Sicut eñ ſol in vere appropinquans facit arbores ſuis radijs ⁊ influentia virere ⁊ florere et fructꝰ multiplices generare: ⁊ agricola veniens ad hortũ ſuum ipſumqʒ diligẽter excolẽs ⁊ frequẽtãs honeſtat eum quantũ põt. ſic ſol iuſtitie ⁊ celeſtis agricola chriſtus: dum per natiuitatem ad hortũ eccleſie ſue venire voluit: ipm̃ per doctrinã ſue predicatiõis rigare / per rigorem ⁊ penitentiã colere ⁊ putare: et per honeſtatẽ virere fecit. Et inde eſt ꝙ ꝓpter huiuſmodi honeſtatẽ ſancti viri tunc maxime cõuerſi ſunt ad laudes ⁊ gratiarũ actiones. Tũc eñ ⁊ paſtores et reges ⁊ ſacerdotes: Zacharias ⁊ Symeon: imo ⁊ Anna ⁊ Maria: vt vterqʒ ſexus ad laudandũ conueniret: tunc maxime decãtauerunt: ſed et angeli. Pro nullo eñ facto legimus celeſtẽ militiã ſic cãtauiſſe. Sicut autẽ in nouo tẽpore ſcʒ verno circa ortum ſolis noua tacte dulcedine volucres magis concinũt: ſic viri ſpũales circa ortum veri ſolis. Nam magna erat dignitas deũ homini ſic cõiungi: qd̃ de ãgelis nõ eſt auditũ. Hebre. ſ. Nuſq̃ angelos apprehẽdit: ſʒ ſemẽ Abrae apprehendit. Et ratio huiꝰ eſſe poterat: q: non reputãtur delicie cibi de aĩalibus domeſticis ſed bene de ſylueſtribꝰ. Angeli autẽ ꝑ gratiam ſemꝑ fuerũt ſibi domeſtici: hoĩes ṽo ſylueſtres per pctm̃ ſemꝑ a deo fugientes: qui capti ſunt aucupio crucis ⁊ venatione et latratiõe predicatiõis. Propter qd̃ voluit delicias ſuas eſſe cum filijs hoĩm: non vnitas ãgelice nature. Inde eſt ꝙ nũc multo grauiꝰ peccãt luxurioſi qñ incarnatꝰ eſt chriſtus ꝙ añ / qñ ita atrociter puniti ſunt in diluuio ⁊ in Sodomis: q: ex incarnatione ⁊ natiuitate filij dei multũ dignificata eſt hũana natura. Et ꝓpter hoc d: ꝙ in nocte natiuitatis per totũ mundũ interẽpti ſunt oẽs Sodomite. Sexto valet ad cõſolationem fideliũ hec memorata ⁊ recitata natiuitas. pſ. Lux orta ẽ iuſto ⁊ rectis corde letitia. Augu. Magna eſt cõſolatio mẽbris ex capite. Hinc hodie canit eccl̃ia illd̃. Eſa. xl. Cõſolamini ꝯſolamini popule meꝰ dicit deꝰ veſter: ⁊ ſtatim ſubdit cãm: ſuſcepit de manu dñi duplicia. ſ. hũanitatẽ ⁊ diuinitatẽ pro oĩbus petĩs ſuis: q: ad ea deſtruenda venerat. Ad ꝯſolationẽ pauperũ et deſpectoꝝ natꝰ eſt: q̃ pauꝑ natus eſt vilibus indutꝰ pãnis: nõ agnitꝰ ſed cõtẽptus. pſ. Propter miſeriã inopũ ⁊ gemitũ pauperũ nũc exurgã: ſ. ex mr̃e dicit dñs. Sʒ hʒ Berñ. Non oẽs conſola.. chriſti natiuitas. Non eñ ꝯſolat chriſt.. fantia garrulos: nõ cõſolant chriſti lachryme cachinnãtes: nõ ꝯſolant pãni eius ambulãtes in ſtolis: non ꝯſolant ſtabulũ ⁊ preſepe amãtes primas cathedras in ſynagogis. Et ſequit: ꝙ multi hodie auro et gẽmis fulgebãt: ſicut hodie fulgẽt altaria. Putas ad eos diuerterunt angeli: immo ad pãnoſos declinabunt. Magis eñ paſtoribꝰ apparuerũt ꝙ terre regibꝰ: ꝙ tẽpli ſacerdotibꝰ. Uñ ⁊ angelus hoc maxime atteſtat cũ dixit. Annũtio vobis gaudium magnũ qd̃ erit oĩ populo: quia natus eſt vobis hodie ſaluator

Natiuitas chriſti. Quare potius naturã hũanã ꝙ ãgelicã ſuſcepit chriſtꝰ.

¶ De eodem feſto Natiuitatis dñi. Sermo. iij. ⁊ in ordine. xxxix. per thema.

Apprehẽdẽt ſeptẽ mulieres virũ vnũ in die illa. Eſa. iiij. Salomon dixit. Tria ſunt mihi difficilia: et quartũ penitꝰ ignoro. Uiam aquile in celo: viã colubri ſuꝑ petrã: viam nauis in medio maris: ⁊ viã iuuenis in adoleſcẽtula. Sicut eñ aquila trãſiens ꝑ aerẽ nullũ ibi relinquit veſtigiũ: nec coluber ſuper terrã aut petrã: nec nauis in mari: multo magis nec vir iſte trãſiẽs ꝑ adoleſcẽtulã ṽginẽ. In primis tñ tribꝰ ẽ aptio manifeſta ⁊ diuiſio patẽs itellectui hũano / lʒ nõ ſenſui: ſaltẽ dũ trãſijt. Sʒ hic neutro mõ apparet via. Et iõ dicit Salomõ ſapiẽtiſſimꝰ ſe penitꝰ ignoraſſe incarnatiõis ⁊ huiꝰ ſacratiſſime natiuitatis myſteriũ. Incepit eĩ via viri huiꝰ ĩ adoleſcẽtula in ĩcarnatiõe ⁊ terminata ẽ in natiuitate: q̃ via ĩ alijs oĩbꝰ eſt polluta. iuxta illd̃ pſ. Ecce eñ in iniq̃tatibꝰ cõceptꝰ ſum: ſʒ via chriſti fuit mũdiſſima. pſ. Deus meꝰ impolluta via eiꝰ: ⁊ ſic huiꝰ vie tã mediũ ꝙ extrema ſunt ĩcognita. Principiũ occultauit virginitas. ſ. ꝯceptũ eiꝰ: extremũ formoſitas: mediũ matris integritas. Cõcepit eñ cum virginitate: trãſmiſit ꝯceptũ ſine aptione

A Natiuitas chriſti. Myſterium incarnationis ⁊ natiuitatis eſt inſcrutabile.

Universidad de Deusto Biblioteca

Unde canit eccl'ia. Porta clauſa poſt ⁊ ante via viris inuia. Ezech. xliiij. Cõuerti me ad viã porte ſanctuarij que reſpiciebat ad orientem: ⁊ erat clauſa. Et q2 peperit ſine dolore: ideo ſine faciei decoloratione: q̃ eſt pulchritudinis corporalis cõplementum. Hinc admirans ipſe ſapiens. Sap. iiij. exclamabat. O ꝙ pulchra eſt caſta generatio. q. d. Si cõcepit quomõ caſta: ſi peperit quõ pulchra: ⁊ nõ potius pallida. Sic igitur allegat Sa[lomon] non oĩm ſapientiſſimus ignorãtiã: Eſaias [v]o impotentiã. Eſa. liij. Generationem eius q̇s enarrabit? q. d. nullus. Baptiſta vero quo nullus maior inter natos mulierũ allegat indignitatẽ. Joã. j. Veniet fortior me poſt me: cuiꝰ nõ ſum dignus corrigiã calciamentoꝝ eius ſoluere. Si ergo Salomon ſapientiſſimꝰ hoc ignorauit. Eſaias ſecretoꝝ dei maxime cõſcius ⁊ labijs terſus: ad hoc tractandũ ſe cõfitetur impotentẽ. Joannes baptiſta oĩm ſanctiſſimus ſe iudicat indignũ: qui hoc propalet myſteriũ: q̇d a me exigit in hac tam excellenti materia tractandũ: qui peccatorem ⁊ ignorantem me ꝓfiteor? Sed q̇ facit vt ceci videant ⁊ ſurdi audiant ⁊ muti loquanť: vt ſpero aperiet oculos meos vt hoc ſacratiſſimũ myſterium aliqualiter videam: ⁊ linguã vt quouiſmodo loquať: et vobis aperiet aures vt intelligatis: ⁊ hoc meritis intactiſſime virginis matris: in cuius vtero factũ eſt hodie matrimoniũ illõ admirabile: in quo apprehenderunt ſeptẽ mulieres virũ vnũ: quam ſalutabimus.

¶ Quæriť cum vir importet etatem ꝑfectã qualis mõ erat in chriſto paruulo in vtero matris exiſtente: quõ poteſt ei cõuenire thema noſtrũ in quo diciť: apprehendent ſeptem mulieres virũ vnũ? Reſpondeť primo ꝙ ab inſtanti cõceptiõis chriſti fuerũt in eo oĩa dona gratiarũ: ita ꝙ tantam ſapientiã / tantã virtutem habuit cõceptus: quantã adultus. Probať primo per illud Eccl'ſ. j. Omnis ſapientia a dño deo eſt: et cum illo fuit ſemꝑ. Nõ ergo eum deſeruit: quando opus ſumme ſapientie cõpleuit. Scd̃o hoc idem ptꝫ Hiere. iij. Nouũ creauit dñs ſuꝑ terrã: femina circũdabit viruꝫ ꝑfectũ ſcꝫ virtutibꝰ ⁊ ſcientijs: ꝙ ſi ignorãtem creaſſet: nõ fuiſſet nouũ ſed antiquũ. Tertio hoc patet ꝑ illud Jo. j. Plenũ gratie ⁊ veritatis. Prius tamen ait. Verbum caro factũ eſt: quaſi vellet dicere ꝙ verbũ caro factũ eſt: ⁊ tunc fuit plenũ gratie ⁊ veritatis. i. virtutibꝰ ⁊ ſcientijs. Nam ly plenum cõſtruendo grãmaticaliter nõ videť poſſe referri ad aliud ſubſtantiuum ꝙ ad verbũ caro factũ. In nobis aũt gratiaruꝫ dona ſucceſſiue acquiruntť ⁊ paulatim. Nemo em̃ repente fit ſummꝰ. Inde diciť Jaco. j. Omne datũ optimũ ⁊ om̃e donũ ꝑfectum deſurſum eſt deſcendens guttatim ⁊ in modũ pluuie ⁊ nõ ſubito ⁊ ſimul: vt ibi dicit quedã gloſ. Deutero. xxxij. Quaſi imber ſuꝑ herbaꝫ ⁊ quaſi ſtille ſuꝑ gramina fluat vt ros eloquiũ meum: que guttatim oĩa deſcendũt. Dicitur ſecũdo ꝙ in inſtanti ſue cõceptionis fuit vir in membris ſuis ꝑfecte lineatus ⁊ cõpoſitus. Patet primo q2 ſi in ſeminibꝰ corruptis non introduciť aĩa niſi in corpore ꝑfecte organizato: a fortiori neqꝫ ſpũs ſanctus eã introducit: niſi corpus fuerit ꝑfectum. Scd̃o q2 hoc fuit opus ſpũs ſancti: dei aũt ꝑfecta ſunt opa. Luce. j. Quod em̃ in ea natum eſt / de ſpiritu ſancto eſt. Sola em̃ Maria ſpiritu ſancto operante ipm̃ membris cõduxit. Eccli. xxiiij. Gyrũ celi. i. illum qui oĩa claudit: circũiui ſola ⁊ veſtiui carne ꝟginea. Hinc clamabat Eccli. xxxvj. Innoua ſigna / immuta mirabilia. Et vere immutata ſunt: q2 a principio voluit homo miraculo diabolico fieri deus: ⁊ nunc econtrario. Deus factus eſt homo: a principio de viro facta eſt mulier perfecta: nunc de muliere vir ꝑfectus. Tertio q2 nõ eſt dignũ reſpectu ⁊ cõſideratione animarũ ſanctarũ: q̇d virtutibus ⁊ donis dei vacuũ eſt: ſed quod oĩbꝰ bonis ſpiritualibus opulentũ eſt. Hoc em̃ dignum eſt viſione animarum ſanctarum: ſed Sap̃. iij. Felix ſterilis ſcilꝫ Maria virgo ⁊ incoinquinata que neſciuit thorum in delicto: habebit fructum in reſpectione animarum ſanctarum: id eſt dignum conſideratione animarum ſanctarum. Oportuit ergo ꝙ tunc plenus eſſet virtutibus ⁊ perfectus: ⁊ ita merito vir appellandus: ſm̃ thema preaſſumptum: apprehendent ſeptem ⁊c. ¶ Septem iſte mulieres que dominum Jeſum dicuntur apprehendiſſe in die vna ſunt ſeptem virtutes quas ipſe in ſua conceptione et natiuitate habuit: cum quibus quodã matrimonio ſpirituali iũctus eſt: de quarum tribus primis hoc ſermone matutino dicetur: de quatuor vero reliquis ſermone pomeridiano.

B

E Natiuitas chriſti. De ſubiectiõe chriſti in natiuitate.

¶ Prima ergo mulier q̃ hunc dñm apprehendit fuit domina ſubiectio: que etiã hũc in vtero exiſtẽtẽ deſpõſauit. Cum em̃ eſſet ſummꝰ ⁊ regũ maximus: et priuilegio vtẽs quo nemo regũ vſus eſt: q2 cõceptus et natus de virgine immaculata: nihilominꝰ extremã ſubiectionẽ pati voluit. Aliqui tributa ſoluunt / ſed cum iam magni ſunt: iſte cum eſſet adhuc in matris vtero. Aliqui in domibꝰ ſoluũt: iſte deportatꝰ eſt per lõgas vias ad tributũ ſoluendũ. Et vt magis pẽſetur hec ſubiectio euãgeliũ miſſe maioris explanat. Nam ille q̇ genitus ab eterno ex patre deo eſt: per quẽ oĩa facta ſunt ⁊ conſeruãtur ⁊ viuunt: qui illuminat oĩa: hodie omniũ humillimꝰ in vtero adhuc exiſtens ſubiectionẽ patiť. Diſcãt ergo ſubiectionẽ impẽdere pueri parẽtibus / ſcholares magiſtris / ſerui dñis / religioſi patribus ſuis: chriſtiani prelatis ⁊ principibus ſuis: ⁊ ne murmurẽt in eos: qm̃ ꝓpter talem ſubiectionem non murmurauit dñs omniũ. Secundo diſcant reges ⁊ principes ſuꝑ ſe habere ſuperiorẽ: ⁊ poſtea ſubtus ſe reſpiciãt inferiorẽ. Signũ eſt beſtie ſemꝑ ſub ſe ⁊ inferius reſpicere ⁊ nunꝙ̃ ſupra ſe. Hoc em̃ non faciebat ſanctus ille Cẽturio: de quo Matth. viij. Nã ⁊ ego homo ſum ſub poteſtate cõſtitutꝰ. Hoc em̃ primo cognouit: et deinde reſpexit inferiꝰ cũ dixit: ⁊ habeo ſub me milites: ⁊ dico huic vade: ⁊ vadit: et alio fac hoc: ⁊ facit. Sic legiť de Octauiano ꝙ tẽpore chriſti voluit eum ppl's adorare vt deum ⁊ dñm vniuerſi orbis appellare: ꝓpter pacis ac bonoꝝ abundantiã. At ille vocatus Sibyllã Tiburtinã ſapientẽ ⁊ ꝓphetiſſam: queſiuit ab ea ſi eſſet in orbe maior illo. Illa ꝟo oſtendã (inquit) tibi hodie maiorẽ te. Cum ergo eſſet meridies circa tẽpus natiuitatis chriſti ãno. xlij. impij eius: oſtendit ei in circulo ſolis virginẽ geſtantẽ in gremio puerũ. Tunc dixit ei. Hic te maior eſt: hunc vt deũ adora: ⁊ in illo loco poſtmodũ fundata eſt eccleſia que diciť ſancta Maria de ara celi. Et ex illo tẽpore inhibuit Ceſar ne vt deus coleretť aut dñs orbis appellareť ſed ſolum patrie pater. Nũc ꝟo principes ſolum reſpiciũt ad inferiores: ſicut vulpes ad gallinas: capones: et anſeres: nõ ſurſum ad accipitres: ⁊ forte quia ſunt macilẽti ⁊ inutiles ad comedendum. Sed licet parui raptores ſint huiuſmodi: tñ magni aliquãdo cõuertunť in ſordeas: ideo bene plumanť ⁊ comedũtuť tales. Utinã ad illos fieret reſpectꝰ: non ita ad populũ deuorãdũ. Tertio diſcãt reges: imꝑatores et preſides: ſubditos regere cũ modeſtia ⁊ mãſuetudine: et nõ cum crudelitate: ne forte inter eos chriſtũ opprimãt. Nam ⁊ dñs Jeſus inter ſubiectos inuẽtus eſt. Sed modo verendũ eſt ne ſubditi ſicut oues reputenť qui bene herba paſcuntur: quia ita neceſſe eſt illi[s] [ho]c ꝙ oĩs victꝰ eoꝝ tollitur ab eis: ſed tñ hoc dñs tollit ad eorum vtilitatẽ: quia ſ[un]t ſani: alij magni comeſtores: vt plurimũ egri ⁊ ſemꝑ medicorum cura egẽt. pſ. Adiuuit pauperẽ de inopia. Eſt autẽ ſubiectio triplex: quedã culpabilis cũ quis peccatis ſubdiť ⁊ poſt cõcupiſcẽtias ſuas vadit: ſicut leccator poſt meretricẽ: contra preceptũ ſapiẽtis. Eccli. xviij. Poſt ꝯcupiſcẽtias tuas nõ eas. Sed hanc ſubiectionẽ non apprehẽdit dñs: q2 in maliuolã aĩam non introibit ſapientia nec in cor ſubditũ peccatis. Secũda eſt laudabilis qua quis deo ſubijciť: ⁊ iſtam dñs per oĩa aſſumpſit: qm̃ factus eſt per oĩa patri ſuo obediens vſqꝫ ad mortẽ a ſue conceptionis inſtanti: ⁊ ꝓpter hanc cõceptionis humiliationem oĩa nobis impetrauit. Sic ſi volumus habere aliquid a dño: nos ſubdamꝰ eius volũtati. Pſal. Subditꝰ eſto dño ⁊ ora eum: ⁊ hoc iuſtũ eſt: quia. ij. Machabeoꝝ. ix. Juſtum eſt mortalẽ ſubditum eſſe deo. Si em̃ regi terreno ꝓ modica ſpe retributiõis tranſitorie in tot moleſtijs et anguſtijs ſubdi reputent milites eſſe delicias. iuxta illud Job. xxx. Eſſe ſub ſentibus delicias cõputant: quãtomagis reputare debemus delicias eſſe ſubditos voluntati dñi dei noſtri? Tertia eſt tolerabilis. ſ. ĩperatorũ: regũ ⁊ dñorum: quã humani generis creator adhuc ex vtero matris accepit: nobis exẽplũ donãs: vt ſuꝑiorũ ſubiectionem non dedignemur ſed eis obediamus. Si em̃ te plãgas de tallijs ⁊ alijs maledictionibus: vide dñm tuũ qui cõpulſus eſt adhuc in vtero matris exiſtẽs extra ſuam habitationẽ ire ad. xviij. leucas ad perſoluendũ tributũ. Non dedignenť propterea minores eſſe ſubditi ſuperioribꝰ ſuis: quãdo humani generis redẽptor dignatus eſt collum ſubmittere. Non enim cõiter dedit natura cornua ouibus: ſed ſolũ arietibus: nec carnes arietũ ſunt delicate et eſibiles ſed bene ouium: quia tales comeſtores nõ

D Subiectio. Triplex eſt ſubiectio.

E Subiectio. Exẽplo Chriſti debemꝰ pricipibꝰ ⁊ prelatis ſubijci.

cõmedũtur ſed bene ſimplex populus. Nec
tamẽ debẽt inferiores cõtra ſuperiores ha
bere cornua nec rebellare. Sed modo mul
ti videntur ſimiles igneis vaporibꝰ et aereis
vel exhalatiõibꝰ de quibus loquitur Ariſto.
ſcḋo Meteo. que ſunt recluſe infra conca⸗
uitates terre: ſed locum ſurſum appetẽtes
et eſſe ſub terra abhorrẽtes: exitũ querũt:
et omnia concutiẽtes terremotũ faciunt: ⁊
cum violẽtia ſupra aſcẽdunt. Sic ambitio
ſi religioſi ⁊ inutiles in eccleſia vel in digni
tate aliqua dedignantur eſſe in ſtatu depreſ⸗
ſo ⁊ ſub ſuperioribꝰ ſuis: ideo libertatẽ que⸗
rentes vt faciãt quecũqꝫ voluerint: vt vi⸗
demus in diſſolutis religiõibus: terremo⸗
tus: id eſt lites ⁊ cõcuſſiones appellationũ
et tribulationũ in domibꝰ ſuſcitãt vt ad al
ta conſcẽdant: ⁊ ita aliquãdo ꝙ domus ſu
pra ſe inuicẽ cadant ꝓpter diſſenſiones et
diſcordias. Et mirabile eſt modo ꝙ de di⸗
ſciplina religioſoꝝ appellatur ab abbate im
mediate ad curias ſeculares: ita ꝙ modo
nulla penitꝰ eſt diſciplina aut ſubiectio nec
regula obſeruata. Diu eſt ꝙ diabolꝰ eſt in
poſſeſſione taliũ: ⁊ adhuc erit per huiuſmo
di appellatiões. Quicquid ſit ſol nõ tollit
lumen ab aſtris: immo inflammat quantũ
poteſt ⁊ illuſtrat ea: ſic nec iuſtitia ab alijs
tollere debet quod rigoris eſt. Sed ſi forte
hec non fierent: nõ eſſent tot venatores in
curijs illis: nec caperẽtur beſtie rubee ſicut
capiũtur nũc. ¶ Quomodo autẽ ſubiectio⸗
nem iſtam ſibi aſſumpſit dñs declarat tex⸗
tus euãgelij. Nam poſt edictũ factum a Ce
ſare Auguſto aſcendit Joſeph de domo et
familia Dauid cum vxore pregnãte. Non
ſine cauſa dicitur Joſeph de domo ⁊ fami
lia Dauid vt diſcant qui ſunt de magno ge
nere non ſuperbire: quãdo tam ſanctꝰ vir de
tam nobili genere erat ad hoc inductꝰ vt
ſolueret tributũ extraneo: neqꝫ cõfidant in
reditibus/ theſauris/ et prebẽdis: quando
proles tam ſancti viri ſicut Dauid ad hanc
paupertatẽ deuenit: vt etiã non ſolum pro
terra quã tenebat: non pro mercantijs: ſed
et pro perſona redderet tributũ. Olim enĩ
nobiles fuerũt ordinati ad protectionẽ po
puli: ⁊ huius occaſiõe data eſt eis terra no
bilis/ non ſerua: ⁊ ſub ea erat terra ſubdi
torum. Propter quã protectionẽ ſtipendiã
dam ordinatus eſt cenſus quidã ſuper ter
ram ipſorum ſubditorũ: ita vt fieret terra
villana non hoĩes. Sed nunc hoĩes facti
ſunt ſerui per taleas: ita ꝙ primo terra fa
cta eſt ſerua: deinde mercantie per impoſi⸗
tiones. Tertio hoĩes ſerui facti ſunt ꝑ ta⸗
leas. ¶ Secũda mulier eſt munditia ⁊ puri
tas: quã ex conceptu vtero et partu virgi⸗
neo aſſumpſit ſibi vxorem perpetuã. Nam
vt impleti ſunt dies Marie peperit filium
ſuũ primogenitũ. Nõ ſicut Eua q̃ cũ pepit
Cain: ipſe Cain attulit iniq̃tatẽ ex vtero ma
tris: ſꝫ ipſe ex vtero mrĩs inocẽtiã ⁊ purita
tem attulit. Illa q̃dẽ pepit ſine dolore/ ſine
pudore/ ſine corruptiõe. Prĩo ſine dolore:
quod patet. Primo ex eo qḋ canit eccleſia
dicens. Neſciens mater virgo virum pepe
rit ſine dolore ſaluatorẽ ſeculoꝝ. Et ꝓpter
hoc Ambroſius in hymno petit. Oſtende
partum virginis: non dicit conceptũ: quia
conceptus fuit occultus/ nec manifeſtauit
decorẽ ⁊ nobilitatẽ nati ⁊ ꝟginis pariẽtis
ſicut partꝰ. Nõ enĩ deceret alter partꝰ deũ.
Nec enĩ decens fuiſſet vt Maria in dolori
bus peperiſſet: vt nũc cum ea lugeremus:
nec hoc admirandũ eſſet mundo. Secũdo
quia tunc maria maxime letabũda fuit et
gaudẽs: quod non fuiſſet ſi peperiſſet cum
dolore: patet aſſumptum. Primo per illud
Eſa. iij. Germinãs germinabit ſicut lilium
exultabit letabũda ⁊ laudans. Scḋo ſi hu
iuſmodi natiuitas maximũ gaudium chri⸗
ſtianis attulit. iuxta illud angelicũ. Annũ⸗
tio vobis gaudiuꝫ magnũ quod erit omni
populo: quia natus eſt vobis hodie ſalua⸗
tor. Et improportionabiliter maius ſit ſal
uatorem de ſeipſo ꝙ ſibi naſci: ſequitur ꝙ
improportionabiliter maiorẽ gaudij cau⸗
ſam habuit ⁊ magis gauiſa ſit ꝙ ceteri fi⸗
deles. Scḋo improportionaliter maius eſt
naſci ſibi ſaluatorẽ filium q̃ꝫ naſci dñꝫ. Si
beata gens cuius eſt dñs deus eius: mul⸗
to beatior cuius dñs deus filius eius: ſed
beatiſſime ꝟgini naſcitur filius: alijs dñs:
ergo pluſq̃ꝫ alij tũc gauiſa eſt. Tertio dicit
dñs Joã. xiiij. Si diligeretis me: gaudere
tis vtiqꝫ. Dilectio enim eſt immediata gau
dij cauſa: ſed Maria ſumme dilexit filiũ:
tunc ergo ſumme gauiſa eſt. Quarto Ma⸗
ria fuit tunc oĩbus viatoribus ⁊ cõprehen
ſoribꝰ cauſa gaudij ⁊ letitie: ergo tũc plus
habuit gaudij ⁊ letitie. In cuiꝰ figura Sa
ra dicit. Riſum fecit mihi dñs: et oẽs qui
audierĩt corridebũt mihi: quaſi dicat: gau
dium ad me primo pertinet: ſed alijs per
me ⁊ ex conſequẽti. Et ideo vere dicetur ei

F Maria ꝙ peperit chriſtũ ſine dolore: ſine pudore et ſine corruptione.

illud Judith. xiiij. Tu gloria Iſrael: tu leti⸗
tia Hieruſalẽ: tu honorificentia populi no
ſtri. Quinto: quia Eſaie. ix. Letabũtur co⸗
ram te ſicut qui letãtur in meſſe: ſicut exul
tant victores capta preda quãdo diuidunt
ſpolia: vbi tangũtur due cauſe gaudij: ſcilꝫ
meſſorum de fructu/ et victorũ de ſpolijs.
Sed Maria tunc habuit fructum beatiſ⸗
ſimum et victoriam et ſpolia: quando de
faucibus Leuiathã mundum quaſi ſpo⸗
lium eripuit: ergo tunc ſumme gauiſa eſt:
licet ex euãgelio mulier cum parit triſtitiã
habeat. Si enĩ chriſtus membra aliorum
quaſſata et infirma et diſſoluta in melius
reformat ⁊ cõſolidat: quãto magis per vte
rum virginis tranſiens integra ſeruauit
membra que inuiolata reperit. Sexto ſm
Auguſtinũ in epiſtola ad Ephe. exponen⸗
tem illud Pſal. Deus vltionũ libere egit:
quia chriſtꝰ inter omnes ſolus fuit liber a
culpa: ideo libere egit/ in naſcẽdo libere ex
Maria: quod oſtendit Pſal. dicẽs. Et ipſe
tanq̃ꝫ ſponſus procedẽs de thalamo ſuo.
Chriſtus tanq̃ꝫ ſponſus alacer exultans ⁊
totus feſtinus ad ducendã vxorem: id eſt
ad cõiungendã ſibi eccleſiam in ſua natiui
tate ꝓceſſit de virginis vtero quaſi de ſpõ
ſi thalamo: ad quod deſignandũ hora qua
de thalamo proceſſit virgineo: paſtoribus
annuntiatũ eſt gaudium magnum: et can⸗
ticum auditum eſt angelicũ. Et ſi tam exul
tans ꝓceſſerit chriſtus in nuptijs illis ſpi⸗
ritualibus: nõ dubiũ quin thalamũ ſuum:
id eſt virginẽ repleuerit letitia. ¶ Secũdo
peperit ſine pudore. Non enĩ pudor eſt aut
verecundia niſi vbi prefuit peccatũ aut ſe⸗
quela peccati: ſed nihil in hoc partu pecca
ti aut immunditie interfuit: vbi permanſe
runt pudica clauſtra ꝟginea. Ideo ſine pu
dore peperit. Inde eſt ꝙ dñm nõ pudet in
veteri teſtamẽto ſe appellare filium ancil⸗
le illius ſcilicet que dixit. Reſpexit humili
tatem ancille ſue. Et in nouo teſtamento fi
lium hominis: id eſt virginis: contra ſuper
biam noſtram qui iactamus vel fingimus
generis nobilitatẽ: ⁊ quaſi ex parte dignio
ri nos nominamus. Similes mulo de quo
fabuloſe dicitur ꝙ interrogatus a vulpe
cuius generis eſſet: Reſpondit. Sum crea
tura dei. Cui vulpes. Scio me ſicut et te
creatura dei: ſed de genere quero. Mulus
autem pudens dicere ſe eſſe filium aſine: re
miniſcens equum nobileꝫ qui patris eius
attauus fuerat: reſpondit. Nepos ſum il⸗
lius regij equi. Sic et nos interrogati de
noſtro genere: ſtatim in prõptu habemus
magis dignum in ore. ¶ Tertio peperit ſi⸗
ne carnis corruptiõe. Sicut enim aer ſine
corruptione attrahitur: ſine pondere reti⸗
netur: et ſine dolore emittitur: ſic chriſtus
ſine corruptione conceptus eſt: ſine ponde
ris grauamine geſtatus in vtero: ⁊ ſine ma
tris dolore ex vtero egreſſus. Secũdo poſ⸗
ſet dari exemplũ de luce: quia ſi lumẽ crea⸗
tum tranſiens vitrum non ſolum lumẽ per
vitrum emittit: ſed ⁊ ſpecies colorum ſenſi
biles vitri per quod tranſit ſecum portat:
et oculis intuentiũ oſtendit ſine vitri cor⸗
ruptione: cur non lumen increatũ. de quo
Joãnis. viij. Ego ſum lux mundi trãſiens
per virgineum corpus: non ſolum diuini⸗
tatis claritate ſed etiam ſenſibilem huma
nitatem per vitrum emittens in virgineũ
corpus ſine ſue virginitatis detrimento.
Cui conſonat ſcriptura Eſa. lxij. Egredia⸗
tur vt ſplendor iuſtus eius: ⁊ ſaluator eius
vt lampas accendatur: id eſt qui ab eterno
egreſſus eſt a patre: ex tẽpore egrediatur
a matre vt ſplendor per vitrum: ⁊ ſaluator
vt lampas accẽdatur: quia ſicut in lampa⸗
de accenſa eſt natura vitri/ olei: et luminis
ad aliorũ illuminationẽ: ſic in illo fuit na⸗
tura corporis et anime et lux diuinitatis
ad omniũ quantũ in eo eſt illuminationẽ:
quia erat lux vera que illuminat omnẽ ho
minem. Hec autem mulier precedentẽ ſub
ſequitur: ſcilicet ſubiectionẽ: quia cõmuni
ter qui in ſubiectione ⁊ obedientia verſan
tur: puriores ſunt ꝙ qui regimen habent.
Plures ei occaſiões mũdi hñt q̃ alios ſuſtẽ
tãt ꝙ q̃ ſuſtẽtantur: ⁊ q̃ in alto ſunt ꝙ qui
in imo. ¶ Tertia mulier eſt amor ſeu chari⸗
tas. Legitur enĩ ꝙ Maria pãnis eum in⸗
uoluit ⁊ brachia ſacra religauit. Et ſi que⸗
reretur quõ Maria hoc potuit: cum ipſe
eſſet gemine gigas ſubſtantie: deus cuius
poteſtati reſiſtere nemo poteſt: certe nihil
aliud detinebat eũ: aut ligari permiſit ꝙ
amor. Nihil enĩ ei reſiſtere poteſt ꝙ amor.
Amor enĩ erat eius vxor inter ceteras ma⸗
gis dilecta: ⁊ q̃ eum magis regebat: q: oĩa
quecũqꝫ voluit faciebat. Amor enĩ eũ pri⸗
mo ſaltare fecit de celis in terram: propter
amicã ſuam naturã humanã. Canti. ij. En
iſte venit ſaliẽs in mõtibꝰ trãſiliẽs colles. i.
angelos ⁊ demones ⁊ apprehẽdẽs naturã

B Natiuitas chriſti.

Amor fuit cã natiuitatis domini.

Universidad de Deusto Biblioteca

noſtrā fugientem: vſqꝫ ad vallem miſerie
noſtre tranſiliuit. Erat eñi auis volās vſqꝫ
ad cadauera. de qua pſ. Aſcendit ſup che
rub...ꝛ volauit: volauit ſup pennas ven⸗
toꝝ. Sicut aūt auis cōcupiſcentia cadaue
ris ducta deſcendit ad terrā: ſic dñs vidēs
naturā humanā totā pctis fetentē: vt eaꝫ
ſibi p amorem incorporaret/in vterū virgi
nis deſcēdit. Sed modo pauci ſunt ꝗ vel⸗
lent facere vnū ſaltū pro eo qui pro nobis
tot fecit ſaltus. ..de celo in vterū virginis
ꝛ de vtero in mu..ū: ꝛ de mūdo in crucē:
ꝛ de cruce in infernū: ꝛ ab inferno in celū.
Similes illis de quibꝰ dicit ꝙ erat quidaꝫ ꝗ
de ſua vxore narrabat quō tenerrime dili⸗
geret eum: ꝛ ꝙ nihil volebat quin in prō⸗
ptu faceret: ſed vicinꝰ eius ſubridens va⸗
diauit ꝙ vnū ſaltū pro eo non faceret. At
ille aggrediens vxorem nūqꝫ obtinere po
tuit: vt vl' modicū p eo ſaltū faceret: dicēte
illa virū ſuū velle illudere ei. Sic nec nos
pro quacūqꝫ dilectione dei nobis oſtenſa
aliquid pro eo volumꝰ facere: neqꝫ a pctis
noſtris abſtinere: neqꝫ extra ea ſalire. Se⸗
cūdo nō ſolū amor fecit eū ſaltare: ſꝫ etiaꝫ
naturā humanā oſcula iam diu querentē.
ſm illud Canti. v. Oſculet me oſculo oris
ſui: qñ vinculo amoris vnitꝰ eſt dñs huma
nitati: adeo vt ſicut aer receptus in ſtoma
cho pp̄ter raritatem eius inuiſibilis: tan⸗
dem pp̄ter calorem ingroſſatꝰ reiectus ap
paret quodāmodo viſibilis: ſic dñs inuiſi⸗
bilis p naturā/attractus p amorem in vē
tre virginis apparuit ingroſſatus ꝛ viſi⸗
bilis. Hoc autem fecit amoris calor. Ter⸗
tio ligauit eum amor. Quis enim Samſo
nem fortiſſimum ligare potuit niſi amor?
Quis leonem de tribu iuda ſuperauit niſi
amor? Certe zelus dñi exercituū fecit hoc.
Funes eñi ꝛ ligamina nō eū detinebāt ſed
amor. Amor eñi in frigore eū calefaciebat
amor omnia difficilia portare/vulnerari/
ꝛ mori faciebat. Et pp̄ter nimiā charitatē
qua dilexit nos: tradidit ſemetipm pro no
bis: immo ꝛ ſeipm p nobis dedit ꝛ diſtri⸗
buit. Quid ergo retribuā dño pro oībus:
id eſt pro amore quem retribuit mihi? Cer
te Canti. viij. ſi dederit homo omnem ſub⸗
ſtantiam pro dilectione: quaſi nihil deſpi⸗
ciet eam.

¶ Sermo quartus pomeridianus
eiuſdem diei. ꝛ in ordine. xl. per the
ma precedens.

SEcundum iura re⸗
gnū elongatū ꝛ pditū quantū
ad ſucceſſionem pp̄ter gñis di⸗
ſtantiā/recuperat p matrimo⸗
niū cōtractū inter pſonā diſtantem ꝛ legi
timū heredem talis regni. Natura hūana
ſm aīam eſt de gñe dei. Actuū. xiiij. Dei ei
genus ſumus: ſicut quidā veſtroꝝ poeta⸗
rum dixerunt: p pctm tñ multū ſe elonga⸗
uit a deo ꝛ hereditate eiꝰ. pſ. Longe a pec
catoribus ſalus. Que ꝙdiu ſtetit in recta
linea deſcendente a ſtipite dei: ſcꝫ in verita
te vite que eſt linea recta: capax erat regni
illius: ſicut illi qui ſunt in recta linea rega
li. Sed homo obliquauit a veritate vite: ꝛ
adhuc quotidie declinat. Exēplo viatoris
qui cōſiderans viā rectā durā eſſe ꝛ aſperā
videns iuxta ſe mollem ꝛ delectabilem p
prata florida ꝛ amena/declinat a via recta
ingrediens aliā viā: ꝛ dum credit ptinge⸗
re ad terminū inuenit paſſum arctū ꝛ dif⸗
ficilem: quem putans trāſire precipitat in
foueā vel lutū. Sic multi: qꝛ via celi dura
eſt ꝛ aſpera. Seneca. Nō eſt ad aſtra mol⸗
lis e terris via. pſ. Propter vba labiorum
tuoꝝ ego cuſtodiui vias duras. Declinant
ad delectabilia ꝛ voluptates mūdi: ꝛ cum
finaliter intendūt ſe reducere ad viā rectā
iuſto dei iudicio accidit eis ſubito paſſus
mortis arctus ꝛ difficilis: in quo dum cre⸗
dunt redire ad deū ſubito cadunt in infer
num. Job. xxj. Gaudent ad ſonitū organi
ducūt in bonis dies ſuos: ꝛ in puncto ad
inferna deſcendūt. Qđ videns filiꝰ dei ma
trimoniū inter ſe ꝛ naturā humanā pfecit
in virginis vtero. Unde canit hodie eccl'ia
Tanqꝫ ſponſus dñs pcedens de thalamo
ſuo. Et p hunc modū hodie recuperatum
eſt celeſte regnuꝫ. Propter qđ hodie canit
eccleſia. Hodie rex celorū de virgine naſci
dignatus eſt: vt hoīem pditū ad regna ce
leſtia reuocaret. He nuptie facte ſunt ī tha
lamo virginis: in ſacrario ſpūs ſancti. ꝛ ca
pellanus ꝗ hanc fecit coniunctionem fuit
ſpūs ſctūs: ꝛ celebratū fuit feſtū earū ma
xime in celo ab angelis: iuxta illud cātícū.
Gl'ia in excelſis deo. Reliquie harum nu
ptiarū miſſe ſunt in terra: ꝛ ideo dꝛ. Et in
terra pax hoībꝰ bone volūtatis. Illius eñi
cōiugij reliquie fuerūt pax. Fumꝰ harū re
liquiaꝝ penetrauit ꝛ deſcēdit vſqꝫ ad po⸗
ſitos in limbo. Eſa. ix. Habitātibꝰ in regio

ne vmbre mortis lux orta eſt eis. Nos ergo
tāqꝫ nuptiales cū veſtibus nuptialiū virtu
tū quas hodie ſumpſimus/ad thalamū ip⸗
ſum pgrediamur: ſi forte de reliquijs per⸗
cipiamus: vel ſaltē fumus ꝛ odor ad nares
anime noſtre perueniat: ſalutādo Mariā.
¶ Queritur quō dñs tot ſibi aſſumpſit mu
lieres p vno die: an diligeret tantū mulie⸗
res vt tot ſibi acciperet? Nōne mulieres de
hoc iuſte cōquerent? Nam ꝛ legit in geſtis
Romanorū ꝙ tp̄e Pōpilionis mulieres in
ſenatu petierūt audiri: ne vir vnus plures
haberet vxores. Reſpondetur ꝙ ex ſcriptu
ris ſacris tribꝰ modis legimus quoſdā ha⸗
buiſſe plures vxores. Primo pp̄ter concu⸗
piſcentiā fouendā ꝛ adimplendā: vt Tubal
Cain/ſeu Lamech. Gen̄. iiij. Sꝫ hodie dñs
non pp̄ter carnales cōcupiſcētias/ſed ma
gis eis oppoſitas: vtutes oēs ſimul aſſum
pſit que a primo parēte Adam fugate erāt:
vt diſceret generatio altera ſpūalis ſcꝫ chri
ſtianorū: nō ſequi carnales concupiſcētias
ſed magis ſpūales. de quibꝰ Sap. vj. Con⸗
cupiſcētia ſapiētie deducit ad regnū perpe
tuū. Scđo modo ad multiplicādum prolē
deo ſeruientē. Et hoc modo habuerunt plu
res vxores ſancti patriarche Abraā Jacob
Judas ꝛ Moyſes: vt oſtēdit Guil. Pariſ.
Ante illos plurimi producebant fetus: ſed
ſicut glādes producūtur porcis. Produce⸗
bant eñi prolem quā in demoniorū ſacrifi⸗
cijs nutriebāt ꝛ deuouebāt: ideo porcis in⸗
ferni reſeruabat. Propterea dñs hodie plu
res ſibi vxores aſſumpſit. i. plures vtutes:
vt prolē ſpūalem multiplicaret in terra: ita
vt vna illarū ſcꝫ miſericordia tot fecerit fru
ctus vt teſtimonio beate vginis miſericor⸗
dia eius a pgenie vna ſcꝫ Judeorū: in qua
paucā prolē multiplicauit/trāſierit in pge
nies gentiū: in ꝗbus maxime pgenies ꝛ ge
nerat iōes in chriſto genite ſunt. Tertio cau
ſa pacis in regno ſeruāde fiūt matrimonia
Per multarū eñi filiarū matrimoniū con⸗
trahit multorū fedus: et hoc modo plures
duxerūt vxores Dauid ꝛ Salomō. Sic do
minus vt pacē reformaret inter deū patrē
et genꝰ humanū/multas vxores deo placē
tes. i. virtutes ſibi aſſumpſit: vt inde pare⸗
ret nouam creaturā. Propterea eñi qꝛ odio
habet iniquitatē/ꝛ ad iniquitatē reſpicere
non pōt: ideo ſibi aſſumpſit puritatē ꝛ mū
ditiā: vt filios munditie pcrearet. Si ergo
he mulieres ita fecunde facte ſunt: et pauci

B Pluralitas vxorū. Multis modis contingit hēre pluralitatem vxorū.

erāt fetus diuinitatis cultores: non mirū ſi
apprehēdit ꝛ deſpōſauit iſtas ſeptē mulie⸗
res: vt ſic etiā mulieres ille deſponſarēt eū:
ſm thema preaſſumptū. Apprehēdent ſe⸗
ptem ꝛc. ¶ Reſtat nūc conſequēter loqui de
quatuor alijs mulieribus. i. virtutibus que
dñm Jeſum apprehenderunt: ꝛ quas dñs
ipſe apprehendit ꝛ ſibi ſociauit. ¶ Quarta
igit mulier in ordine eſt ſancta paupertas.
Unde dꝛ ꝙ mater eius reclinauit eū in pre
ſepio: quia nō erat ei locu.. in diuerſorio. O
magna paupertas: nō ſo... non habuit do⸗
mū propriā/ſed nec in c..muni diuerſorio
aīalibus ꝛ alijs repleto potuit habere locū
ſed corā aīalibus ꝛ poſt aīalia habuit locū
arctiſſimū. Ubi nūc delicie mūdi: vbi vani⸗
tates ſeculi: vbi ſuperfluitates ꝛ carnis de⸗
lectationes? Certe vno exēplo oīa dñs dam
nat. Anſelmus. Tu dñe vniuerſorū qui nul
lam habes indigentiā: inter ipſa tue natiui
tatis initia nō horruiſti abiectiſſime paup⸗
tatis deguſtare incōmoda: ſed in vili preſe⸗
pio ſordētis ſtabuli tu ꝗ terrā palmo cōclu
dis inuolutus pāniculis reclinatꝰ es. ꝛ hoc
ipm ab aīalibus mutuo tua mater accepit
Ex hoc videri debet mirabile ꝙ paupertas
ita ab oībus deijcit qñ a dño ita apprecia⸗
tur: ꝛ ꝙ reputet immūda: cū tamē oīs mū
ditie ſit cauſa: ꝛ per eā abijciātur oīa ſterco
ra mūdi. Reputat grauis ad portādum: et
tamen facit hoīem expeditū ad natandū p
mare huiꝰ ſeculi ad glorie portū. Reputat
tertio importuna ꝛ male gratioſa: ita ꝙ in
palatio regis oēs litigant ad propellendū
eā. Si eas ad forū: videbis ibi mercatores
oēs ad ventū ꝛ pluuiā ꝛ innumera pati vt
eā a ſe repellant. Immo illi qui eā deſpōſa
uerūt reputāt tedioſam: vt in clauſtro reli⸗
gioſorū qui eā repudiāt ꝛ inducūt pprieta
tem: ꝛ tñ nihil eſt magis quietās animū ꝙ
paupertas. Nō eñi oportet pro ea defendē
da aduocatos cōducere: nec tribunalia con
ſcēdere p defenſione eius: nec conſulere le⸗
giſperitos: nec gētes armare p ea tutāda.
Sicut eñi oſſa denudata carnibus pacē ha
bent cū canibꝰ: ſic paupertas cum mūdiali⸗
bus. Et adhuc hec dña habet ſecū ancillam
ſuā ſecuritatē. Nihil eñi timet pauper. Ho⸗
ratiꝰ. Cātabit vacuus corā latrone viator.
Et maxime ea diligēda eſt ꝛ apprecīāda: cū
dñs eā ita appreciauerit: vt ait apl's. Cū di
ues eſſet/factꝰ eſt pauper: vt illiꝰ inopia di
uites eſſemus. Cū eñi (vt Bern̄. ait) oīa in

C Natiuitas chriſti. De paupertate chriſti multiplici in natiuitate: et de laude paupertatis.

celis eſſent ⁊ inuenirẽtur in eis abũdanter
diuitie: hoc tñ deficiebat ꝙ paupertas ibi
nõ erat. Ideo allectus dñs ei⁹ bonitate con
ſider[illegible] ꝙ filij hoim eã dedignabãtur ĩ pro
rẽ accipere: eã ſibi deſpõſauit: ⁊ vſqꝫ in finẽ
vite eam fideliter aſſociauit: ⁊ ſua eſtima-
tione fecit precioſam. Ita vt penſare poſſis
hodie eius paupertatẽ ex quatuor. Primo
paupertatẽ eius deſcribit hodie euãgeliſta
ex veſte. Nã inuoluit eũ mater panniculis.
Ubi reprehen[illegible] elati q̃ preter ſtatũ ſuũ
veſtib⁹ magni p[illegible] induũtur. Oĩs em̃ ve-
ſtis precioſa quer[illegible]ur aut ad paſcendũ ocu
los: aut ad operimẽtum nuditatis: ſed pro
operimẽto nuditatis ita bene indueref hõ
ſcarleto Aruernie ſicut ſcarleto ſancti Mar
celli. vñ Bern. Magna abuſio ⁊ magna ni
mis: vt diues velit fieri vermiculus vilis:
ꝓ quo pauper fieri voluit dñs maieſtatis.
Scd̃o fuit lecti paupertas maior: cũ dicif.
Reclinauit eũ in preſepio: non in reclinato-
rio aureo: qd̃ fuit magna vilitas ⁊ pauper
tas. Nam preſepiũ non debet eſſe locus vel
lectus hoim/ſed iumẽtorũ. In quo dãnaf
põpoſitas lectorũ ⁊ voluptas: cõtra ſuper-
bos/auaros ⁊ luxurioſos. Ubi nũc ſunt ſu
perbi: in lectis eburneis ⁊ paratis. Audi o
ſupbe Bern. ſup illo Jo. xiij. Nõ eſt ſeruus
maior dño ſuo dicẽtem ⁊ improperantẽ ti-
bi. Magiſter tuus pãnoſus: ⁊ tu purpure⁹.
magiſter tuus in preſepio: ⁊ tu ĩ lecto ebur
neo. magiſter tuus ĩ miſerijs: ⁊ tu ĩ delicijs
magiſter tuus venit miniſtrare: ⁊ tu vis ti-
bi miniſtrari. Hic etiã condẽnãtur auari in
ampliatione domorũ ⁊ poſſeſſionum: quos
antea damnauerat Eſaias. v. Ue qui cõiun
gitis domũ ad domũ: ⁊ agrum agro copu-
latis. Nũquid habitabitis vos ſoli ĩ medio
terre? Ubi etiã ſunt luxurioſi: in delicijs le-
ctorũ in q̃bus volutãtur ad modũ porcoꝝ.
Cõtra quos Amos. v. Ue vobis qui dormi
tis in lectis eburneis: ⁊ laſciuitis in ſtratis
vr̃is. O beatiſſima mater quãta tibi tũc in-
ter immẽſa gaudia erat illa anguſtia: cũ vi
deres oĩm dñm quẽ celi ⁊ terra capere non
pñt/in preſepio inclinatũ. Non eſt ille lect⁹
qui gallice dr̃: de geſine: qui conſtat pro pre
paratione centũ vel quinquaginta francis.
Tertio non ſolũ fuit veſtis vel lecti pauper
tas/ſed etiã domus: q: nõ erat ĩ domo clau
ſa: ſed vndiqꝫ ventis ⁊ tẽpeſtatibus expoſi
ta. Et vere ita decebat: q: tu dñe via es: ideo
in via cõi hoibus ⁊ aĩalibus immorari de-
bebas vt iuſti ⁊ pctõres te facile poſſent in-
uenire. Beda. In diuerſorio naſcif vt in via
qui ait. ego ſum via: vt per eũ ad patriã ve-
ritatis ⁊ vite redeamus. Quarto in vtẽſili-
bus fuit pauptas: q: et ſi in preſepio poſit⁹
eſt: nulla tñ habuit vtenſilia: ſed (vt inquit
Anſelmus) fenũ mutuo ab aĩalib⁹ accepit.
¶ Quita mulier fuit dña miſericordia. Hoc
manifeſte demonſtrãt angelorũ verba. Nã
cũ paſtores eſſent in regione eadẽ apparuit
eis angelus cũ magna luce: ⁊ timuerunt. q̃
dixit eis. Ecce annuntio vobis gaudiũ ma
gnũ: q: nat⁹ eſt vobis hodie ſaluator: q̃ eſt
chriſtus dñs in ciuitate Dauid. Non enim
erat ſalnator niſi per ſuã miſericordiã: quã
ſibi deſpõſauit. Hoc dicit Paulus ad Titũ
iij. Non ex operib⁹ iuſtitie que fecim⁹ nos:
ſed ſm ſuam miſericordiã ſaluos nos fecit.
Hui⁹ aũt mulieris cõditio eſt ꝙ magis di-
lecta ⁊ deſiderata eſt ab hoibus q̃ꝫ pauper
tas. Hinc ⁊ Dauid clamabat eã deſiderãs.
Ubi ſunt miſericordie tue antique dñe. Se
cũdo mutauit nomẽ mariti dñi ſcꝫ Ieſu: vt
qui prius dicebaf deus vltionũ dñs. i. dñs
exercituũ: nũc vocef miſericors ⁊ miſerator
dñs. pſ. Exortũ eſt in tenebris lumẽ rectis
corde: miſericors ⁊ miſerator ⁊ iuſtus dñs.
Tertio eſt fecũdiſſima teſte Maria: que (vt
predictũ eſt) dicit ꝙ miſericordia ei⁹ a pro-
genie in ꝓgenies. A progenie ſcꝫ Iudeorũ
in ꝓgenies gẽtiliũ: ita ꝙ vbi prius ſolũ gi-
gnebat in Iudea: nũc vbiqꝫ generet dei mi
ſericordia: q: ſm pſ. Miſericordia dñi ple-
na eſt terra. ¶ Sexta mulier eſt humilitas:
qd̃ oſtẽdit angelus. Nã ſubiũgit reſpõdẽs
cuidã tacite queſtioni q̃ ſibi fieri potuiſſet
a paſtorib⁹. Ubi ſcꝫ inueniem⁹ eũ dicẽs ad
illud interſignium humilitatis inuenietis.
Inuenietis em̃ infantẽ pannis inuolutũ et
poſitũ in preſepio. Humilitas quidẽ ſignũ
eſt dñi Ieſu. Et per oppoſitũ ſi in aliquo lo
co videas ſuperbiã ⁊ elationẽ: ſignũ eſt ha-
bitationis diaboli. Hoc em̃ ſignũ qd̃ dedit
angelus: oẽm modũ ſupbie tollit. Nã in tri
bus ſolũ cõſiſtit ſuperbia: ſcꝫ in ſciẽtia/diui
tijs/⁊ poteſtate ſiue honore. Primã ſuper-
biã deſtruxit dñ̃ natus eſt infans. i. non po
tẽs loqui. Secundã dñ̃ natus eſt paup pan
nis inuolut⁹. Tertiã dñ̃ natus eſt in ſtabu-
lo ⁊ inter pedes aĩaliũ repoſitus. Intelligi
te hoc ſignũ humilitatis vos o paſtores: q:
vobis dr̃. Hoc ſignũ inuenietis infantẽ ⁊c.
q̃bus cõceſſum eſt cũ Maria inuoluere eũ-

D Natiui tas chri ſti. De mi ſericor dia que apparuit in natiuitate chriſti.

E Natiui tas chri ſti. [illegible]

dem infantẽ pãnis ⁊ in preſepio altaris re-
clinare. Reſpice hoc ſignuꝫ in te o ſacerdos
ſi mundiciã habeas ⁊ pudicitiã: ⁊ tunc vide
puritatẽ infantis ⁊ cõtremiſce. Ipſe enim
eſt in cuius conſpectu aſtra nõ ſunt mũda.
Uñ ⁊ dicebat Petrus. Exi a me dñe q: ho-
mo pctõr ſum: ſplẽdidus es veſtib⁹ ⁊ equo-
rũ phaleris: ⁊ in ꝑcioſa ſupellectili gloriãs.
Uide pãnis inuolutũ ⁊ cõfundere. Ipe em̃
eſt q̃ veſtit lilia agri: ⁊ qui dicit ꝙ pulchritu
do agri mecũ eſt. Si primos recubit⁹ ⁊ pri-
mas cathedras in cenis ⁊ atria delicioſa et
mollia requiris: vide in preſepio reclinatũ
⁊ erubeſce. Ipſe em̃ eſt ille cui celũ ſedes eſt
⁊ terra ſcabellũ pedũ eius: cui dixit Centu-
rio. Dñe nõ ſum dignus vt intres ſub tectũ
meũ. Sed heu benedicte puer: nõ eſt q̃ am-
plectaf humilitatẽ tuã. Oẽs abhorrẽt pan
nos tuos: oẽs preſepe tuũ refugiũt: oẽs ad
ſupbie ſigna declinant. Sane dici põt. Bos
cognouit poſſeſſorem ſuũ: ⁊ aſinus preſepe
dñi ſui: Iſrael aũt me non cognouit. Eſa. j.
q: bos. i. viuẽs de opere manuũ ſuarum: ⁊
aſinus. i. ſimplex ⁊ illiteratus cognouerunt
dñm ⁊ preſepe ſuũ: ſed Iſrael. i. literat⁹ me
nõ vult cognoſcere. De talib⁹ ſcriptum eſt.
Turbabunf qui habitãt terminos a ſignis
tuis. Terminos. i. les frõtieres: qui contra
inimicos pugnare die ac nocte debent. Uel
terminos. i. tpalia que finẽ ⁊ principiũ ha-
bẽt. Abhorrent em̃ paupertatẽ/humilitatẽ
et mũditiã: q: poſuerũt ſigna ſua ſcꝫ demo
nes ſicut ĩ exitu. i. ſicut in ſimplicib⁹ qui q̃ſi
ſituãtur in exitu. iuxta illud Luce. xiiij. Ite
in exitus viarũ: ita etiã ſup ſummũ. i. ſuper
maiores: ita vt ſicut ſup ſubditũ ſic ⁊ ſuper
prelatũ. Uñ ꝙ Maria ſub pãnis humilib⁹
inuoluit dñm deſignat ꝙ ſub hũilitate bo-
na oĩa conſeruãtur: ⁊ ideo ſub humilib⁹ pã
nis omne bonũ inuoluit. Hinc Aug. in ſer-
mone de nati. dñi. Abſcõde Maria noui ſo
lis fulgorẽ: inuolue pãnis infantẽ. Nam et
ipſi panni diuitijs oĩbus precioſiores ſunt:
oĩ purpura glorioſiores: deniqꝫ chriſti pau
pertas cũctis opib⁹ cũctiſqꝫ theſauris ante
ponẽda eſt. Hec Aug. O q̃ precioſum fardel
lũ paupertatis ⁊ humilitatis ad portandũ:
in quo inuenif om̃e bonũ inuolutũ. Sicut
em̃ primus Adã de paradiſo eiect⁹ eſt pro-
pter pctm̃: ita Adã ſecũdus de paradiſo de-
ſcẽdit vt aboleret pctm̃. Et ſicut de malitia
primi Ade dictũ eſt deriſorie. Ecce Adã q̃ſi
vnus ex nobis fact⁹ eſt. Ita admirãdo hu-
militatẽ chriſti dicere poſſumus. Ecce Adã
quaſi vn⁹ ex nobis. Et ſicut primus in hãc
miſeriã exijt indutus pelliculis: ita in eadẽ
ſecũdus inuẽtus eſt inuolutus pãn[illegible]culis.
¶ Septima mulier eſt pax cui atteſta[illegible] mul
titudo angelorũ. Nã poſt hoc facta eſt mul
titudo militie celeſtis exercitus laudãtium
deũ ⁊ dicentiũ. Gloria in altiſſimis deo ⁊ in
terra pax hoib⁹ bone volũtatis. Si pax ex-
hibef tãqꝫ ſponſa hoibus bone volũtatis:
quãto magis huic puero [illegible] quo ſemp opti
ma volũtas fuit? Soli e[illegible] boni eã deſpõſa
re pñt: q: nõ eſt pax im[illegible]s dicit dñs. Tria
em̃ piſa vix in vna veſica eſſet pñt quin cla
morẽ faciãt: ſic tres maligni et aſtuti hoĩes
in regno/niſi infinita iurgia commouẽdo.
Hec aũt vxor bene inuenief dũmodo bene
queraf: ſm ꝙ precipit pſ. Inquire pacẽ et
pſequere eã. Sed ꝓpterea vix eã habem⁹:
aut q: pauci eã querere velint: aut q: pau-
ci ſunt hoĩes pacis. Si eſſent tot hoĩes pa-
cis ſicut guerre: bene ageref. Sed nõ eſt in
iſto regno garnitio hoĩm pacis ſed bñ guer
re: q̃ nolũt populi pacẽ: q: nõ plus viuerẽt:
vellẽ ſaltem ꝙ eſſet vna bona lãcea pacis.
Scd̃o ſi velint pacẽ: non tñ querunt modo
quo debẽt: q: querũt manu armata contra
deũ ſcꝫ cũ pctis ſuis. pſ. Non eſt pax oſſib⁹
meis. i. principib⁹ a facie pctõꝝ meoꝝ. Sed
bonis pax erit: q: pſ. Pax multa diligẽtib⁹
legẽ tuã dñe. Et Eſa. lxij. Utinã attẽdiſſes
ad mãdata mea: facta fuiſſet q̃ſi flumẽ pax
tua. Sꝫ dices. Quõ dicis ꝙ pax iſta eſt dif
ficilis ad inueniẽdũ: nõne quotidie p eccle-
ſiã deportaf ⁊ cuilibet offerf? Dicif ꝙ verũ
eſſet ſi non reportaref vnde accipitur. Pax
em̃ dñ̃ accipitur/immediate dimittif et re-
portaf: ⁊ ita ſolũ illa pax oſculatur. Satis
ore pulchra dicim⁹ de pace: ſed man⁹ nõ ac-
cipit eã ſed facit eã reportari. Sꝫ q̃aduſqꝫ
iuſtitie manus eã accipiat nõ ꝑmanebit: q:
iuſtitia ⁊ pax oſculate ſunt. Et Eſaie. xxxij.
Erit opus iuſtitie pax. Et pſ. Orief in dieb⁹
ei⁹ iuſtitia primo. ſequif. Et abũdantia pa-
cis. Uñ querit pſ. Uſqꝫquo pctõres dñe:
vſqꝫquo pctõres gloriabunf. Rñdet. quo-
aduſqꝫ iuſtitia cõuertaf in iudiciũ: ⁊ qui iux
ta illã/oẽs q̃ recto ſunt corde. Preterea il-
la pax q̃ deferf eſt de ligno vel lapide/niſi ĩ
magnis feſtis: q̃ cito frãgif/et pauci precij
eſt: ſed ſi eſſet pax aurea eſſet maioris dura
tionis. Sic illa pax q̃ cõiter offertur nõ eſt
magne duratiõis ⁊ firmitatis. et ſi eſſet de

F Natiui tas chri ſti. De pa ce annũ tiata in natiui- te chri- ſti: ⁊ q̃- modo ſit que- renda.

Universidad de Deusto Biblioteca

auro ita ꝙ hoīes poſſent viuere diuites: ſic
ꝙ illa pax auro ⁊ argēto repleret pauperes
cultores ⁊ mercatores ⁊ artifices: tūc debe
ret fieri magnū feſtū. Sꝫ pax de ligno que
cum arcu ⁊ lācea fit/nullius eſt precij: quia
plus cōſtat ꝙ̄ cōferat: ⁊ pauperes hoīes ꝑ
illā euacuātur. Medici dicunt ꝙ qn̄ homo
nihil cibi recipit: tūc ſtringūtur inteſtina: ⁊
vix aliquid recipiunt vltra. Deus fecit ma-
gnam gratiā pauperibus ꝙ eoꝝ burſa nō
eſt de inteſtinis/ſed de corio: q꞉ diu eſt ꝙ ni
hil aut paucū re[...]oit: in periculo eſſet ꝙ ni
hil poſtea reciper[...]poſſet. Audita hac pace
aurea ꝑ angelos proclamata: ecce paſtores
dicūt adinuicē. Trāſeamus vſqꝫ Bethleē:
et videam⁹ hoc verbū qđ factū eſt qđ dn̄s
oſtendit nobis. Et venerūt feſtinātes. Sed
cur nō venerūt Pilatus/Cayphas/et An-
nas? Reſpondetur q꞉ nolebāt eā. Nā ſemꝑ
piſcatur in aqua turbida: in aqua vero cla
ra vix capiuntur piſces. Sic ꝙ̄diu ſunt liti
gia/diſſenſiones et proceſſus in populo: iu
dices et magiſtratus/quales erāt predicti:
bene piſcātur in burſis populi: nō ſic ſi eēt
pax. Venerunt ergo non illi ſed paſtores: ⁊
inuenerunt dn̄m Jeſum ſeptē iſtis mulieri
bus circūdatum: ſubiectū ſicut ⁊ illi paſto-
res: purū ⁊ innocētē: hoīm amatorē: ſalua
torē: pauperē: humilē ⁊ pacificū. Jta ⁊ nos
diſponamus ad vidēdū eū hic in humilita
te: vt poſtea videre poſſimus in gloria.

¶ De eodem feſto Sermo. v. et in or-
dine. xlj. per thema.

A
Natiuitas chriſti.
Rigorē iuſtitie ꝯuertit deus in dulcedinē mīe i ſua natiuitate

PUer natus eſt no-
bis: ⁊ fili⁹ datus eſt nobis. Eſa.
ix. Ante deſcēſum filij dei ī mū-
dū terribilis erat de⁹ ex magnitudine ſue
potētie ⁊ ſapiētie exercens in hoīes iudicia
terribilia. Pſ. Deus noſter rex magn⁹ ⁊ ter
ribilis ſuꝑ oēs qui in circūitu ei⁹ ſunt. Hoc
patuit in ꝑditione toti⁹ orbis ꝑ diluuiū: in
ſubuerſione quinqꝫ ciuitatū: ⁊ inde timeba
tur nimis. Nūc aūt q꞉ ipſe magnus factus
eſt paruus et humilis in ſua benedicta na-
tiuitate: q꞉ puer natus eſt ⁊ filius datus eſt
nobis. Jdeo ex paruuli conditione fact⁹ eſt
tractabilis ⁊ miſericors. Bernar. Magnus
dn̄s ⁊ laudabilis nimis: fact⁹ eſt paruulus
et amabilis nimis. Prius quidē per terri-
bilia iudicia ei⁹ notus erat in Judea deus:
et in Jſrael magnū nomē eius. Nūc aūt in
chriſtianitate notus eſt deus: et apud eos
humile nomē eius: q꞉ puer nat⁹ eſt nobis:
et filius datus eſt nobis. i. ad noſtrā vtili-
tatē. Dicūt enim doctores ꝙ filiū dari no-
bis eſt ipm paratū eſſe facere ad voluntatē
noſtrā: quicquid ab eo rationabiliter peti-
mus fieri. Sic igitur datus eſt nobis: quia
paratus eſt niſi ex parte noſtra tenuerit: et
ſingulariter in hac ſancta natiuitate ſua.
Q̄diu eīm pullus auis ſtat in nido ⁊ paſci-
tur a matre: nō poteſt volare ſed eſt paruu
lus: ⁊ tūc faciliter pōt accedēs ad nidū pre
dā rapere et pullū accipere/ et ſecū afferre.
Sic filius dei factus paruulus ſm carnē
ſtat hodie nouiter nat⁹ in gremio matris:
que ipſum nobis attulit in nido vteri ſui: ⁊
modo paſcit eū famelicū lacte ſuo virgina-
li: ⁊ inuoluit eū pāniculis: ⁊ offert paruulū
nobis: vt accedamus ad eū ꝓ preda regni
celoꝝ percipiēda. Scribitur enim Gal. iiij.
Heres paruulus eſt. Quia eīm heres regni:
ideo ipſum regnū ab eo habere poſſumus:
ſed q꞉ paruulus/faciliter obtinere. Tum q꞉
modo nec fugere nec volare poteſt ad ſinū
patris in celū: immo tenetur vt nobis ape
riat celū inter brachia matris. Tum ſecūdo
quia experiētia docet ꝙ a paruulo faciliter
habetur quicquid petitur: ita ꝙ pro pomo
daret ſcutū: et ſi ab eo dulciter petatur: me
lius obtinetur. Deus aūt magnus ſm diui
nitatem: hodie apparuit paruulus ſm hu
manitatē. Jdeo hodie ⁊ faciliter ab eo ſcil꞉
pro parua oratione obtinebimus gratiā et
regnū glorie ei⁹. Et hoc maxime petere ha
bemus a matre ſua: q꞉ qn̄ puer ita eſt par-
uulus ꝙ nō loquit/ꝙ̄uis ſit heres et dn̄s:
tn̄ ad matrē ꝓ negotio expediēdo ſit recur
ſus. Heres aūt regni dei ſm eccleſie repſen
tationē paruulus eſt ⁊ non loqtur: ideo ad
matrem eius recurramus dicētes Aue.

B
Natiuitas chriſti.
Facile ē obtinere quod volum⁹ in natiuitate.

¶ Natus eſt puer ſed antiquus dierū: par-
uulus cui⁹ magnitudinis nō eſt finis: ma-
gn⁹ in forma dei: breuis in forma ſerui: nec
breuitas illa magnitudini officit: nec ma-
gnitudo breuitati: quinimmo ſub illa bre-
uitate attingit a fine vſqꝫ ad finē fortiter:
et diſponit oīa ſuauiter. Natus eſt aūt no-
bis nō ſibi nō angelis: q꞉ qui ſtabāt nō in-
digebāt: qui ceciderāt irreparabiles erant.
Et boni angeli q̄ eū magnū habebant/par
uulū nō requirebāt: et ideo nobis natus ⁊
nobis datus: q꞉ nobis neceſſarius. ſicut vi-
detur bene intellexiſſe ꝓpheta dicēs in ver
bis thematis pāſſumpti. Puer nat⁹ eſt ⁊c.

¶ Circa thema noſtrū dicemus primo qua-
re deus factus eſt puer. Secūdo ad qđ da-
tus eſt nobis iſte puer. Tertio vn̄ ⁊ ex qua
radice proceſſit ꝙ ſic puer iſte natus eſt no-
bis. Quarto qualiter nutriendus eſt puer
iſte qui tā ſingulariter datus eſt nobis. De
duobus primis dicet hoc ſermone matuti-
no. De reliquis ſcđo ſermone pomeridiano.

C
Natiuitas chriſti.
Quare deus factus eſt puer ꝑuulus.

¶ Ad primū dicitur ꝙ factus eſt de⁹ puer
paruulus. Primo ne peccatores in ꝑncipio
terreret: ſed ſe facile condonantē ⁊ quaſi ꝓ
nihilo placandum oſtenderet. Ante eīm in-
carnationem dicebat peccator ei. Geneſ. iij
Audiui vocem tuā ⁊ timui ⁊ abſcondi me.
Sed poſt incarnationem pro pomo ad mo
dū pueri poteſt placari: qui pro pomo pri⁹
offenſus fuit. Hanc eīm legem ſcꝫ facile cō-
donare retinet ſibi iſte puer. iuxta illud qđ
dicit Ezechiel. xviij. Quacumqꝫ hora inge-
muerit peccator: vita viuet ⁊ nō morietur.
De hoc eīm puero dicitur Matthei. xij. ⁊ ſu
mitur de Eſaia. xlij. Ecce puer meus quem
elegi: dilectus meus in quo bene cōplacuit
anime mee. Et ſequitur. Non contendet ad
modū mali ⁊ ſeueri iudicis neqꝫ clamabit.
Unde recitatur ex libro de dono pietatꝭ de
quadam moniali publica meretrice: q̄ poſt
multos annos redijt ad locum ſuum. Que
cogitās ad dei iudicia: ⁊ ad mala que geſſe
rat: ⁊ ad mala etiā que pro ea chriſtus paſ-
ſus erat/deſperabat. Continuo cōſiderauit
in nocte natalis infantiā ſaluatoris: ⁊ ī no-
mine pueri cito pacaturi petijt et obtinuit
veniā: voce pueri quē tenebat virgo mater
in vlnis ſm eccleſie repreſentationē: dicen-
tis ſibi dimiſſa eſſe oīno ſibi peccata. Hoc
etiā apparet exēplo Marie Egyptiace pec
catricis: que in deſerto exiſtens in tentatio
nibus vehemētibus quas patiebatur: ⁊ in
orationib⁹ ſuis ſemper habebat pre oculis
puerū illius imaginis beate virginis: ⁊ ip-
ſam per quā fuerat conuerſa. Eſt eīm puer
paruulus ad modū ſpeculi: quod ſe confor-
mat offerēti vel obiecto vel rei preſentate:
quia ſi ſe offerēs ſibi faciat pulchrū vultum
vel arrideat: ⁊ ſpeculū ſimiliter faciet. Sic
de paruulo chriſto nato. Si enim volumus
habere gratiā eius: oportet ei facere bonū
vultum ⁊ letū per bonam voluntatē ⁊ pro-
poſitum firmū perſeuerandi in bonis ope-
ribus: ⁊ tunc ſpeculū diuine maieſtatis fa-
ciet nobis pulchrum vultum. Et ſi inuenia
mus eū aut ſentiamus aliqualiter diffici-
lem/recurrendū eſt ad matrē eius Mariā:
quia per eā cito placabitur. Non eīm eſt ali-
qua perſona que ita faciliter poſſit placare
puerum turbatum/ſicut mater eiu[s] vel nu
trix. Sic nō eſt aliquis in celo ⁊ in terra qui
ita faciliter poſſit iſtum puerū iratū ⁊ offen
ſum placare/ſicut mater ei⁹ que ipſum nu-
triuit ⁊ portauit. Figurata Judicū. xvj. per
Dalilam que Samſonem fortem fecit ob-
dormire in ſinu ſuo: et poſtea reddidit eum
debilem. Sic iſta fecit m[...]em mēſibus ob-
dormire filiū dei in ven[tr]e ſuo: et modo in
gremio: ⁊ de deo coop[er]ata eſt vt fieret ho
mo: ⁊ de fortiſſimo ſic debilis ꝙ nec ire nec
loqui poteſt ſm naturam: nec loquitur nec
vadit/niſi portet eū. Ante incarnationem
eīm durus erat deus populo ſuo: ita ꝙ ira-
tus omne genus humanū trudebat in in-
fernū. Jnde queritur Job in perſona gene-
ris humani. Job. xxx. Mutatus es mihi in
crudelem: ⁊ in duritia manus tue aduerſa-
ris mihi. Sed Maria ita emolliuit eum et
placauit: vt immediate canerent angeli. Et
in terra pax hominibus bone voluntatis.
Jdeo hodie peccatores habent ab infante
querere miſericordiā: ⁊ dicere illud pſ. Viā
iniquitatis amoue a me: tu ſcꝫ qui ſolus de
lere potes iniquitates: ⁊ de lege tua ſcꝫ quā
retinuiſti tibi de facile condonando: miſere
re mei. ¶ Secunda ratio vt facilius cū ipſo
negotiari poſſemus. Ante enim incarnatio
nem nullus poterat facere bonū forum cū
deo: quia quantūcumqꝫ darent/non pote-
rant emere paradiſum: vt patet in Joanne
baptiſta ⁊ multis alijs/qui etiam deſcēde-
rūt in infernum. Sed poſtqꝫ fact⁹ eſt puer/
optimū forum poſſumus facere cū eo: ⁊ eū
quaſi puerū decipere. Quaſi eīm pro nihilo
modo dat regnum celorum. pſ. Pro nihilo
ſaluos facies illos. Et vere pro nihilo. Reci
pit eīm monetam que nihil valet: imo omni
no dānoſa eſt nobis: q꞉ falſa: immo ſi capti
eſſemus cū illa/bulliremus in caldaria in-
ferni ſicut falſi monetarij. Jlla eīm eſt pro-
pria peccata noſtra. de q̄bus Johel. ij. Pre
ſtabilis eſt ſuper malitia. Super peius va-
diū quod ſit in domo conſcientie noſtre: cō
cedit regnum eternū. Sicut enim pater vo
lens filiū aliquid habere de ſuo: vēdit ei ſe-
mipretio ⁊ dimittit quaſi ſe decipi a filio: ſic
pater noſter volens nos habere regnū: im-
mo rogans nos vt emamus/quaſi permit
tit ſe decipi a nobis: ꝓ nihilo illud vendēs.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

Propter qđ dicebat Dauid loquēs deo pa-
tri. Da imperium puero tuo.q.d. Tu nimis
bene ſcis quantū valēt tua:propter qđ nō
poſſum bene tecū bonū forū facere. Tu em̄
extendis celū ſicut pellem.i.ad modū pelli-
parij extendētis ⁊ cōmendātis ſuum pelli-
ciū. Sed da imperiū puero tuo: vt ſcꝫ cū eo
faciliter negotiari poſſim:⁊ ſic ſaluū fac fi-
lium ancille tue.i.eccleſie. Et ideo nunc bo-
num eſt emere/ꝗꝫdiu denariate ſunt in ma
nu pueri:⁊ ꝗꝫdiu durat moneta ſcꝫ peniten
tie:que cadet in morte. Noli expectare tem-
pus illud in quo erit maxima etiam gutte
aque cariſtia: vt patet de diuite Luce.xvj.
¶ Tertia ratio. Factꝰ eſt dn̄s omniū puer:
vt condēnaret ⁊ humiliaret fatuā preſum-
ptionē ⁊ ſuperbiā mundanā. Licet em̄ ſciat
homo ꝙ in futurū exponet̄ vermibus ⁊ pu
tredini:⁊ ꝙ in hac vita vix aliud recipiet ꝓ
oībus laboribus ſuis ꝗꝫ languorē/dolorē/
pudorē/afflictiones/infirmitates/infortu-
nia abſqꝫ numero: nihilominꝰ inde ſupbit
cadauer vermiculoſum ⁊ ſaccus plenus fi-
mo. Et ſi hec non ſufficiant ad tui humilia-
tionem/reſpice regem tuū/deum tuū/dn̄m
tuū quaſi infantē humiliatuꝫ:quem totus
mūdus capere non pōt intra clauſtra virgi
nalis vteri clauſum. Reſpice inqꝫ dominū
et creatorē tuū in ſimilitudine vnius pueri
vagiētis cubātis in preſepio: ſociatū a be-
ſtijs ⁊ vna ſola puella virgine ⁊ vno hoīe:
ita vt aula dei tui ſit ſtabulū:thalamꝰ preſe
piū:cantus ipſi vagitus pueriles:laterales
ſui cuſtodes/bos ⁊ aſinus: curie frequētia
Joſeph et Maria. In quo igit̄ ſuperbis o
ſtulta pſumptio? An de tua potētia an no
bilitate:q̄ facit vt tibi videant̄ alij non eſſe
hoīes ſicut tu? Reſpice regem regū miſeria
ſeruitute oppreſſum:quādo cogitur venire
ad reddēdum ſeruitutis tributū. Et dic ibi
ſi vis:quō aſcendit Joſeph de Nazareth et
de edicto ⁊c. Si inqꝫ gl'iaris et eleuaris ꝓ-
pter veſtes/paramenta ⁊ ornamenta:vt ea
cū ſumptibꝰ magnis ⁊ forte alienis tibi pa
res:reſpice oīpotentē deum ꝓpter te nudū
et poſtmodū a paupere matre vilibꝰ panni
culis inuolutū:et ſicut oīpotētem deorſum
inclinatū. Si etiā propter ſapientiā tuā ſu
perbias reſpice illū cuius ſapientie non eſt
numerus nullū verbū dicētem quaſi igno-
rantē. Si de bonitate vel ſanctitate tua ex-
altaris:ecce ſanctus ſctōꝝ reputat̄ inter be
ſtias. Si vnū tale exemplū/vnū tale ſpecu-
lū/vna talis medicina non ſanet cor huma
nū ab infirmitate ſupbie:neſcio quid aliud
ſanare poterit. Jō ſicut dicit Apl's.j.Cor.
j. Nō glorietur in cōſpectu eiꝰ oīs caro ſed
eius exemplo humilietur. de quo idē Apl's
Phil.ij. Humiliauit ſemetipm formā ſerui
accipiēs:habitu inuētus vt homo. ¶ Quar
ta ratio. Factꝰ eſt puer vt facto pdicaret cō
tra errores mūdanos. Ante em̄ natiuitatē
chriſti mūdus in ſua ſchola laudabat oēm
cōplacentiā in diuitijs/delicijs ⁊ honoribꝰ:
⁊ adhuc iſtud mūdani predicāt. Nunc autē
deꝰ ſapiētiſſimus ecōtrario in ſchola ſua ce
pit docere. Nā puer factꝰ eſt nudus:vt diui
tias doceret contēnere. Nō em̄ puer multū
eas appreciari ſolet. Propterea nō confun-
dat̄ pauper de ſua paupertate qn̄ rex glorie
eā ſibi dignatꝰ eſt aſſumere ſponſam:vt ab
initio natiuitatis ſue filiꝰ hoīs nō haberet
vbi reclinaret caput ſuū:etiā nec in morte.
Sed ⁊ honores paruipēdit:qn̄ magnꝰ dn̄s
⁊ laudabilis nimis:rex magnus ⁊ excelſus
ſup omnē terrā:factus eſt paruulus cōtem
ptus ⁊ contēptibilis/⁊ in contēptibili loco
natꝰ. Non ergo reputēt mūdani illud ſum-
mū bonū:qn̄ rex eternus in hūc mundū ve
niēs eos paruifacit:⁊ ſuo exēplo dānat. De
licias etiā abhorruit:qn̄ natus infans feno
loco puluinarū incubuit. Nō igit̄ in his ſi-
bi cōplaceat homo ſeruꝰ chriſti/homo redē
ptus a dn̄o:ſed magis in infantia ſui ſalua
toris. Ex eo em̄ maius cōmodū reportabit
ſi ſit ſicut paruulus iſte: ꝗꝫ ſi fuerit magnꝰ
quēadmodū primꝰ angelus. Prīo ſi ſis par
uulus ⁊ hūilis/nō inflatus:vocatus eris a
puulo chriſto/q: ſolos puulos vocat. Pro-
uer.ix. Si q̄s eſt paruulus/veniat ad me:⁊
impediētes ne veniant/ꝓhibet. Mat.xix.
Sinite paruulos venire ad me. Scđo i cu-
ſtodia eiꝰ pmanebis.pſ. Cuſtodiēs puulos
dn̄s: humiliatꝰ ſum ⁊ liberauit me. Tertio
erudit ⁊ inſtruit eos.q: pſ. Declaratio ſer-
monū tuoꝝ illuminat:⁊ intellectū dat par-
uulis. Et alibi. Teſtimoniū dn̄i fidele ſapiē
tiā preſtās puulis. Jnde Mat.xj. Abſcōdi
ſti hec a ſapiētibꝰ ⁊ prudētibꝰ:⁊ reuelaſti ea
paruulis. Quarto ꝓmouet eos ad regnū ⁊
ad ſui ſocietatē. Propter qđ his q̄ nō ſunt
puuli cōminat̄ dicēs Mat.xviij. Niſi q̄s hu
miliauerit ſe ſicut puulus iſte:nō intrabit i
regnū celoꝝ. Vn̄ ⁊ Saul a regno deiectꝰ eſt
ꝗcito deſeruit paruitatē iſtā. Ei em̄ dictū
eſt.j.Re.xv. Nōne cū paruulus eſſes i ocu-

D
Humilitas.
Hūiles multa cōmoda cōſequūtur a chriſto.

lis tuis:caput ī tribubꝰ Jſrael factꝰ es. Sic
igit̄ cōſentiamꝰ ꝓpter noſtrā vtilitatē eſſe
puulos ſicut chriſtꝰ. Sufficit em̄ ſeruo ſi ſit
ſicut dn̄s eiꝰ. Jo.xiij. ¶ Ad ſcđo queſitū dr̄
ꝙ q̄druplicitér ⁊ ad q̄tuor datus eſt nobis
puer iſte. Primo q̄dē datꝰ eſt nobis in ſociū
et ductorē ad cōducēdum nos tāqꝫ cecos p
vias huiꝰ ſeculi:ſicut ſolet dari ceco puer ꝓ
ductore. Genꝰ humanū cecatū eſt p pctm̄.
Nec mirū:q: vulgo dr̄. Qui bonum videt ⁊
malū accipit:mala gutta eruat ſibi oculū.
Homo ꝓpoſito ſibi ligno vite ⁊ ꝓhibito li
gno ſciētie:lignū bonū vite nō tetigit: ⁊ li-
gnū ſciētie ſibi malum guſtauit.ideo ei de-
buit dici ꝙ mala gutta erueret ſibi oculuꝫ.
Hoc eſt primū qđ facit diabolus ſcꝫ exceca
re hoīem vt pronus ſit ad oīe malū: ſicut
equus cecatꝰ audacter intrat in foſſatū/in
quo qn̄qꝫ remanet. Et ideo neceſſariū fuit
hūano generi vt puerū iſtū haberet ſociū ⁊
ductorē. Nō em̄ poſſumꝰ ex nobis ī opa ſa-
lutis:licet bene dānationis. Quādiu Sam
ſon cecatꝰ ductorē habuit:ſine malo ſe rexit
poſtqꝫ aūt eū a ſe emiſit/ſex alios īteremit
Jta q̄ huic puero tāq̄ ductori innitit̄: licet
ex ſe ſit cecus/nec videat q̄ agēda ſunt: ſm
illud.ij.Coꝝ.iij. Non ſumꝰ ſufficiētes aliq̄d
cogitare ex nobis tāq̄ ex nobis: ad optatū
tn̄ perueniet ſalutis finē. Qui vo ꝓprio ſen
ſui ⁊ volūtati inniti voluerit:male ſe habe-
bit. Vn̄ ꝙ datꝰ ſit nobis puer iſte tāq̄ ſociꝰ
patet ex hymno in quo dr̄. Se naſcēs dedit
ſociū. Mercator aūt ſolus nō bene pōt ſe-
cure trāſire nemus piculoſum: ideo indiget
ſocietate: ⁊ qn̄ videt ſocietatē gaudet et ſe
adiūgit ei. Trāſitus vero huiꝰ mūdi piculo
ſior eſt trāſitu nemoris quantūcūqꝫ pericu
loſi:q: latrones in nemore nō querūt niſi q̄
mercator portat. Sed latronibꝰ inferni nō
ſufficit ꝙ homo oīa bona ſua deponat in
morte:q: ſequunt̄ hoīem ꝓpter aīam. Ne-
mo certe huiꝰ mūdi nemus ſecurꝰ vnq̄ trāſ
iuit:immo filiꝰ dei in tranſeūdo cōtremuit
et expauit. Neceſſaria propterea fuit nobis
ſecuri ductoris ſocietas. de quo Deut.xxxij.
Dn̄s ſolus dux eius fuit:⁊ non erat cum eo
deꝰ alienus. Hinc q: tam neceſſariꝰ erat du
catus ſeu ſocietas huiꝰ pueri:ideo petebat
ſapiēs in pſona generis humani. Prouer.
ix. Si quis eſt paruulus veniat ad me. Cui
petitioni reſpōdet deus pater.j.Paralipo.
xxij. Filiꝰ meus puer paruulus eſt. de quo
Luce.xxiiij. Jeſus autē appropinquans ſcꝫ
per incarnationē ibat cū illis. Jlle eſt par-
uus filie Pharaonis qui populum dei edu
xit de Egypto in terrā ꝓmiſſionis. Et quia
hoīe formato poſitū eſt lignum vite in me-
dio paradiſi quo poſſet viuere: ideo ad re-
formandū hominē fructum vite paruulum
hodie poſuit in medio duorū animaliū:per
quē poſſumus vitā recuperare. Ad rē que
in medio eſt poteſt quilibet attingere. Pſ.
Deus operatꝰ eſt ſalutē in medio terre. Se
cūdo datus eſt nobis hoc exemplū ad in-
ſtructionē ⁊ correctionē noſtram. Cum em̄
liber emēdetur ad aliquod exēplar verum:
propterea miſit deus nobis ad correctionē
veriſſimū exēplar paruulū hodie natū. Jo.
xiij. Exemplū dedi vobis. Nec exēplar po
tuit melius mittere. Nā chriſtus eſt dei vir-
tus ⁊ dei ſapientia.j.Coꝝ.j. Ut eſt dei vir
tus ad eū videtur reſpexiſſe primꝰ angelus
cū dixit. Eſa.xiiij. Aſcendam in celū:⁊ ſimi-
lis ero altiſſimo. Ad ipſum ſicut dei ſapien
tiā reſpexerunt primi parentes: q̄bus dixit
ſerpēs. Eritis ſicut dij ſcientes bonū ⁊ ma-
lum:et vterqꝫ ſic voluit dei filium imitari.
Sed multū deficit de hoc qđ fatuus cogi-
tat. Virtus em̄ dei eſt admiranda ⁊ ſapien
tia laudāda:⁊ neutrum imitandū. Et pro-
pterea poſuit deus filiū ſuū in tali ſtatu:vt
quicūqꝫ voluerit eum imitari:nō poſſit er-
rare. Hic eſt ſtatus ſumme humilitatis:qn̄
ſumme humiliatus eſt deus factus paru-
lus. de quo Mat.xviij. Paruulū ſtatuit in
medio eorū:⁊ dixit. Quicūqꝫ ſe humiliaue-
rit ſicut paruulus iſte:hic eſt maior ī regno
celorum. Paruulū preterea ſtatuit tāq̄ ex-
emplar ad dirigendū. Si enim filum vel li-
nea eſſet tenſa a termino vſqꝫ ad terminum
vie:nullus ſequēs filū poſſet errare: etiam
ſi eſſet domus Dedali dūmodo ſequeretur
filum vel lineā:niſi filum rūperetur vel ſol-
ueretur. In paruulo nato eſt quedā linea
ab homine vſqꝫ ad deū:incarnatio ſcilꝫ ne-
ctens vtrūqꝫ inſeparabiliter. Qui adheret
huic paruulo: impoſſibile eſt quin deduca-
tur. Eſaie.xj. Puer paruulus minabit eos.
Fecit autē deus pater ſicut doctor Geome-
trie:qui vidēs ſcholares non proficere nec
intelligere quod loquitur:quod dicit verbo
declarat exemplo/protrahendo figuras in
terra:et tunc ſcholares intelligunt et pro-
ficiunt. Sic deus pater olim loquens pa-
tribus in prophetis. Hebreorum.j. De vir-
tutibus/de humilitate/de paupertate/de

E
Natiuitas chriſti.
Ad q̄tuor datꝰ eſt nobꝭ chriſtꝰ ī natiuitate.

F
Natiuitas chriſti.
In chriſto eſt īuenire exēplar omniū ṽtutū.

Universidad de Deusto Biblioteca

charitate parū aut nihil ꝓficiebāt: quia de
hoc nō curabāt. Ideo quicq̄d dixerat ⁊ pre
dicabat ſcripſit in terra et oſtēdit ꝑ exēplū
in iſto puero. Primo quidē exēplū humili-
tatis: cū rex angeloꝝ factꝰ eſt paruulus pē
dēs ad mamillas paupercule virginis. Se
cūdo exēplū paupertatis: dū poſitus eſt in
preſepio: vt halitu aſini ⁊ bouis calefieret:
qui nō habebat in quo inuolueretur. exem
plū caſtitatis: dum de virgine voluit naſci.
exēplū charitatis: dū cōmunis in cōi ciuita
te ⁊ loco voluit naſci: in quo dedit nobis ta
le exēplū: vt nulla ... nobis ꝓfectus cadat
excuſatio. Ait etiā Chryſ. in quadā homi.
ſuper epiſtolā ad Heb. φ dn̄s fecit ſicut ſu-
tor diſcipulo ſuo q̄ verbo nihil intelligit: ſed
tūc facto ⁊ exēplo genua ad cōſuēdū diſpo
nit ⁊ operatur: ⁊ in hoc magis facto φ ver
bo diſcipulū inſtruit. Sed dicet aliq̄s. Ne-
mo pōt tātum ſe humiliare ſicut paruulus
iſte: quō ergo nobis ꝓponitur imitandus?
Reſpōdetur. Sufficit de malo debitore ha
bere auenā pro tritico. Verūtamen q̄ plus
imitatur: plus ꝓficit. Imitātur aliq̄ in hu-
militate ⁊ magni fiūt. j. Reg. xv. Nonne cū
paruulus eſſes in oculis tuis: caput in tri-
bubus Iſrael factus es? Alij in auſteritate
et ij ſatis ꝓficiunt. Sed qui in paupertate
melius ⁊ in pluribus: qꝛ ad paupertatem
ſequitur humilitas et auſteritas: et ideo ij
maiores ſunt in regno celoꝝ. Unde cōmu-
niter filie turpi plꝰ datur in dotē. Talis eſt
paupertas. Qui vero in charitate eū imitā
tur: optime ꝓficiūt: qꝛ charitas eſt potiſſi-
ma virtutū ſine qua alie nihil ꝓſunt. vt de-
ducit apl's. j. Coꝝ. xiij. Tertio datꝰ eſt i pre-
ciū redēptiōis: ideo naſcitur in foro: qn̄ to
tus mūdus Romanis ſeruiebat ſub tribu
to: et qn̄ cōuenerāt ad tributū ſoluēdū. Ac
ſi diceret deus pr̄. Ecce ego mitto filiū meū
ad forū: vt ſit ꝓ oībus tributū. Inde eſt φ
nūc eſt oblatio quotidiana populi chriſtia-
ni quaſi preciū redēptionis pctōꝝ oblatū ſi
bi. Quarto datꝰ eſt in premiū laboris. Vinc
eſt φ qn̄ natus eſt paſtores qui in cuſtodiē
dis ouibus pervigilias noctis laborabant
eum quaſi premiū inuenerūt. Ecce quō na-
tus eſt ⁊ datus nobis. i. ad vtilitatē noſtrā
puer iſte. ſ. in ſociū peregrinationis: in exē-
plū inſtructionis ⁊ directionis: in precium
redemptionis: et in premiū laboris.

B Humilitas. Qui plꝰ imitatᷣ chriſtū ſe humiliando plus ꝓficit.

¶ Sermo. vj. eiuſdē diei: et pomeridianus
in ordine. xlij. per thema ſupradictum.

Queritur vtrum de-
cuerit chriſtū incarnari et fieri
paruulū ꝓ nobis? Et videtur φ
non: qꝛ iuxta ſapientiā ſeculi cō
culcat ſublimis humilē: fortior minus for-
tē. Eccli. xiij. Pōdus ſuper ſe tollit: qui ho-
neſtiori ſe cōicat: ⁊ ditiori te ne ſociꝰ fueris.
Quō ergo ſociauit corpus debile ⁊ fragile
diuinitati omnipotēti: carduum cedro liba
ni? Reſpondetur ꝑ duas veritates. Prima
eſt: nō ſic eſt in diuina ſapiētia ſicut huma-
na que ſtultitia eſt apud deū: hec eñ natu-
ram noſtrā aſſumpſit: nō illa deū: ſicut cor-
pus beſtiale noſtrum: q̄uis ſit oīm corpoꝝ
nobiliſſimū: vtpote conſtitutū ſuper omnē
corporalē creaturam: tn̄ pure paſſiue ſe ha
bet ad aīam recipiendā que cū angelis cō-
municat. Ideo nec corpꝰ aſſumit aīam ſed
aīa corpus ſibi a deo ⁊ natura paratū: ⁊ tn̄
optima eſt cōiūctio: vtpote niſi cū violētia
diſſolubilis. Quāto magis illa beatiſſima
vnio (que extremitatē amoris tenet) nō cō
culcationis nature nr̄e: ſꝫ magis exaltatio-
nis exordiū fuit? Sicut corpus ſine aīa ni-
hil eſt: aīa vero corpori multa preſtat bñfi-
cia: vtpote pulchritudinē/ claritatē viſus/
ſonū vocis/ motum greſſus/ et ſic de alijs.
Corpus eñ ſine aīa trūcus eſt inutilis. Sic
natura nr̄a ſine deo inutilis: oīno ſine ipſo
nihil poterat facere. Scḋa veritas: decuit
chriſtū incarnari ⁊ ſuſcipere paſſibilitatem
noſtram. Primo vt cōpati ſciret ⁊ mi ſereri
diſceret: vt quō dicit apl's: qꝛ didicit ex his
que paſſus eſt obediētiā: diſceret et miam.
Nō φ ante miſereri neſciret: cuius mia ab
eterno ⁊ vſqꝫ in eternū: ſed qḋ natura ſcie-
bat didicit experimēto. Debuit eñ (ſicut di
cit idē apl's) fratribꝰ ꝑ oīa aſſimilari: vt mi
ſericors fieret: quatinꝰ infirmi filij Adam
quos ſuos fieri ⁊ appellari fratres voluit:
ſuas illi infirmitates cōmittere nō dubita
rēt: quas ille ſanare poſſet vt deus: ⁊ vellet
vt ꝓximus: et cognoſceret vt eadē paſſus.
Scḋo caro factꝰ eſt vt nos ſpūales faceret:
inclinatus eſt vt leuaret: exijt vt introduce
ret: viſibilis apparuit vt inuiſibilia mōſtra
ret: contraxit ſe maieſtas vt nos dilataret.
Tertio vt ſe homini ſocium daret in via ad
eū iuuādū ⁊ viā oſtēdēdā: ⁊ via redeūdi fie
ret ꝑ hoīem deū. Lōge eñ diſtabamus ab
immortali mortales: a iuſto iniuſti: ꝓpter-
ea iūxit ima ſummis: vt ſic via pateret qua

A Natiuitas chriſti. Chriſtū decuit incarnari ⁊ naſci.

imis ſumma ſociaret. Hec autē coniunctio
facta eſt in vtero Marie virginis: quam ſa
lutabimus dicentes Aue.

¶ Puer iſte in Maria natus eſt per opera-
tionē ſpūſſancti. Sic aūt de ſpiritu ſancto
Maria cōcepit: nō φ de ſpū ſancto ſemen
partus acceperit: ſed qꝛ per amorē ⁊ opera
tionē ſpūſſancti ex carne ſua diuino partui
Maria ſubſtātiā miniſtrauit. Nā qꝛ in cor-
de ſuo amor ſpūſſancti ſingulariter arde-
bat: iō in carne eius virtus ſpūſſancti mira
cula faciebat. Cuiꝰ opere mulier iſta in ar-
ca vteri virginalis miſcuit tria ſata ſimile:
verbi ſapiētiā/ carnis munditiā/ aīe huma
ne ſubſtantiā ſimpliciſſimā: donec fermēta
retur totū fermēto incrementi: nō pcti: fer-
mēto nouo de quo btūs Bn̄dictus in regu
la: doctrina magiſtri tāq̄ fermentū diuine
iuſtitie in diſcipuloꝝ cordibus aſpergatur:
nō fermēto veteri. de quo Apl's. Expurga-
te vetus fermentū. Hoc fermēto fermētata
ſunt oīa regna ad gratiā/ non ad culpā: ad
vtilitatē et ſalutē/ nō ad dānationē: qꝛ ſm
thema preaſſumptum. Puer natus eſt no-
bis. i. ad cōmodū ⁊ vtilitatē noſtrā: ⁊ filius
datus eſt nobis. ¶ Cōſequēter dicendū eſt
ad tertio queſitū in quo querebatur vn̄ ꝓ-
ceſſerit φ ſic chriſtus datꝰ eſt nobis ꝑ incar
nationem ⁊ natiuitatē? Reſpōdetur φ nō
ex meritis nr̄is ſed ex benignitate ⁊ amore
dei ad nos ꝓceſſit incarnationis myſteriū
et natiuitatis: ⁊ quidem ex amore ſummo.
Eſt eñ dilectio quaſi duos ligās: amātē. ſ.
et amatū: immo quodāmodo facit tranſire
amātē in naturā amati: ⁊ ſi ſit verus amor
celari nō pōt: quin opere vel alio aliquo ſe
oſtēdat. Nō eñ pōt celari ignis quin fumo
vel flāma ſe manifeſtet. Prouerb. vj. Nūqd
pōt homo abſcōdere ignē in ſinu ſuo: vt ve
ſtimēta eius nō ardeant? Quia vero duoꝝ
amicoꝝ inuicē turbatoꝝ verior amicꝰ prior
ꝓcurat pacē: mittēdo alteri munera: ſicut
fecit Iacob Eſau. Geñ. xxxij. dicit eñ. Pla-
cabo eū muneribus inter deū ⁊ hominem
quē creauerat ab initio ad imaginē ⁊ ſimi-
litudinē ſuā: vt inter eos amplior eſſet dile
ctio: qꝛ omne aīal diligit ſibi ſimile. Eccli. j.
A principio fuit magna turbatio ꝓpter cul
pā hoīs trāſgreſſoris: que turbatio diu du
rauit. Tādē deus tāq̄ verior amicus eo φ
magis diligit: voluit ſibi reconciliare homi
nē. Propter qḋ miſit ſibi munus parue q̄-
dem oſtēſionis: ſed maximi valoris: verum

B Natiuitas chriſti. Ex amore ſummo proceſſit incarnatio ⁊ natiuitas chriſti.

deū in parua humanitate inuolutū. et im-
pletū eſt illud Hiere. xlix. Paruulū dedi te
in gētibus. Magnitudo valoris eſt ex par
te patris: paruitas oſtēſionis ex parte ma
tris. j. Reg. ij. Tunicā paruā faciebat ei ma
ter ſua. Et qꝛ curialitas nō cognita eſt ꝑdi
ta: ideo hoc inenarrabile donum ſibi hodie
miſſum recognoſcit eccleſia dicens. Paruu
lus natꝰ eſt nobis: in quo oſtenditur parui
tas oſtenſionis. Sed ſubditur magnitudo
valoris: cū dr̄. Et vocabiṫ deus fortis. Fuit
ergo tāta dilectio dei ad genus humanum
φ verbū caro factum eſt ⁊ habitauit in no
bis. Refert Iuſtinꝰ in abbreuiatione Tro-
gi Pōpeij lib. xij. φ cū Alexāder magnus
obtinuiſſet regnū Perſarū: cogitauit quo-
modo poſſet Perſas familiarius ſibi copu
lare. Et ꝓpter hoc qui moribus et natione
Macedo fuit: quo ad mores ⁊ habitum in
Perſarū leges trāſiuit. Sic filiꝰ dei volēs
nos ſibi familiares facere: habitu inuētꝰ eſt
vt homo: humanis legibus ſe ſubijciens. ⁊
qui quōdā duriſſime iudicabat minora pec
cata nature tūc vilioris: nunc amore ⁊ com
paſſione motus expectat longanimiter nec
vindicat. Sic ꝓpterea ex amore appropin
quauit hoī vt hō fieret: qꝛ vnūquodqꝫ ap-
proximare deſiderat rei quam amat. Unde
ſummus amor ſummā facit approximatio
nē. Cū ergo deus nō lōge ſit ab vnoquoqꝫ
noſtrū. Act. xv. qꝛ ſi ſe elongaret: opus ſuū
deſtrueretur. Specialiꝰ tn̄ in iuſtis habitat
per gratiā: q̄ plerūqꝫ recedūt ab ipſo ꝑ cul
pā: nec eſt qui ſpm̄ manētē habeat: niſi ille
de quo Io. j. Sup quē videris ſpm̄ manē-
tē: hic eſt q̄ baptizat in ſpū ſancto. Geñ. ix.
Non ꝑmanebit ſpūs meus in hoīe: qꝛ caro
eſt: hoc eſt qꝛ tātū caro: qḋ nō ſolū intelligi
tur de ſpū ire ſed etiā gratie: ideo māſit in
chriſto: qꝛ nō tātū caro ſꝫ caro et verbū. Cū
igitur ꝑ culpā euelleret ab his in q̄bꝰ erat
per gratiā: miro modo cogitauit ex ineffa-
bili ſua dilectione ſic amplexari hominē: ſic
ei cōiūgi: ſic vniri: vt ab eo nūq̄ poſſet auel
li: ⁊ ſic verbū caro factū eſt. Et hanc inſepa
rabilē vnionē in Oſee ꝓmiſit dicēs. Spō-
ſabo te mihi in fide: ſponſabo te mihi in iu
ſtitia ⁊ iudicio: in mīa ⁊ miſerationibꝰ: ſpō
ſabo te mihi in ſempiternū. Ideo in morte
eius licet aīa a carne fuerit ſeparata: nūq̄
tn̄ aīa ⁊ caro a verbo. Nihil eñ in illā vnio
nē potuit mors. Scḋa ratio vt homo conſi
derās hec erubeſceret ſe elōgare a deo. qui

Universidad de Deusto Biblioteca

nūꝙ ſe elōgat ab hoīe ſed homo a deo. Ni-
hil emī poſuit deus inter ſe ⁊ hominē: q̄ im-
mediate ſe homini coniūxit. Sed homo in-
terpo[...]uit peccatū. Peccata emī noſtra diui
ſerun[...] inter nos ⁊ deū. ¶ Pro ſcd̄a parte ⁊
iuxta vltimo queſitū vidēdū eſt quō nutriē
dus eſt puer iſte. Dicunt autē quedā fatue
mulieres: et habetur in quodā libro dāna-
to qui intitulatur de īfantia ſaluatoris: ꝙ
Maria habuit obſtetrices cū filiū ſuū eni-
xa eſt: ⁊ ꝙ infa[...] tunc fecit quedā miracu
la: ſed hoc falſu[...] eſt. Primo nam nō dece-
bat carnē tā p̄re[...]am tāgi: niſi a mūditia
virginea. Tū ſcd̄o q: ſcriptura dicit ꝙ im-
mediate poſt hoc eū Maria pāniculis in-
uoluit. Non ergo obſtetrices preſentes: hoc
autē eſt officiū obſtetricū. Tū tertio q: ob-
ſtetrices ſunt preſentes in partu mulieris:
et adſiſtētes ꝓpter debilitatē eius: ad ſub-
ueniēdū defectibus ei⁹. Maria aūt in par
tu nullo mō fuit debilitata: īmo magis for
tificata. Tunc emī creditur fuiſſe in ſumma
cōtēplatione et genibus flexis: et tūc quaſi
radi⁹ ex vtero exiuit ſine vteri fractione no
uus infans: noua ſm̄ hoīem creatura. In-
de eſt ꝙ a pictoribus male pingitur. Tum
quarto q: ſecretū diuinū qd̄ adhuc abſcon-
dēdū erat: multis fuiſſet reuelatū: ⁊ ſingu-
lariter illis obſtetricibus que vbiqꝫ vadūt:
et que cōmuniter loquaces ſunt. Vidiſſent
emī quō ſine dolore/ ſine fractione enixa eſ-
ſet: qd̄ nō erat adhuc ſed ſuo tēpore reuelā
dū. Unde et Maria cōſeruabat oīa verba
hec conferēs in corde ſuo: ad reuelādū apo
ſtolis ⁊ euāgeliſtis. Sacramentū emī regis
abſcōdere bonū eſt. Tob. xij. Ideo loco ob-
ſtetricū ibi fuerunt angelice poteſtates ſm̄
Augu. in ſmo. que venerūt (vt dicit Chry-
ſo.) ad adorādum ⁊ homagiū faciendū ſuo
principi: quē videbāt in celis ita magnū/ ⁊
in terris ita paruū. Heb. j. Cum introduxit
primogenitū ſuum in orbem terre dixit. Et
adorēt eum oēs angeli dei. Propterea loco
iſtarū obſtetricū dicamus loquendo ſpūali
ter de nutricibus ſpūalibus: quō ſcꝫ poteri
mus eū nutrire. ¶ Ad nutricē ergo q̄ ſpūa
liter habet hūc puerū nutrire multa requi
rūtur. Primū eſt ꝙ habeat lac ꝓpriū. Nu-
trix enim qn̄ cōcipit cito perdit lac. Ideo ſi
vult bn̄ nutrire puerū: neceſſario habet ca-
uere ne aliū concipiat. Per lac albū ⁊ dulce
intelligitur cōſciētie puritas/ munditia/ et
dulcedo qua puer iſte nutriri debet. San-
guis emī (vt dicūt naturales) in lac conuer
titur. Ita ſanguis et paſſio chriſti debet in
nobis in mētis dulcedinē cōmutari: vt ip̄a
dulcedine nutriat̄ infans. Amara emī a nu
trice ſumpta: in lactis dulcedinē ꝑ calorem
digerentē cōuertūtur. Sic per amorē chri-
ſti amara ⁊ paſſionis ſue ⁊ natiuitatis an-
guſtie in mētis dulcedinē cōuertūtur: qui-
bus querit nutriri. Sed ſi vis iſtud lac ha-
bere: debes cauere ne cōcipias aliū puerū:
ſcilꝫ amorē mūdi: q: ſi nimiū diligis curioſi
tatem mūdi/ perdes pulchritudinē ⁊ dulce
dinem conſciētie tue. Sicut cygnus diligit
plumas albas: ⁊ ideo totā virtutē et inten
tionē ponit in plumis albis: ſed multū cō-
ſtāt ei: quia caro ſubtus turpis eſt ⁊ nigra.
Ideo eſt auis immūda ⁊ de ea nō debet fie
ri oblatio. vt dꝛ Leuit. xj. Sic quidam dili
gūt tātū pulchritudinem plumarū. i. corpo
ris exterius ꝙ ad hoc ponūt totam intētio
nē: ſed tātū eis cōſtat ꝙ per hoc perdūt to
tā interiorē pulchritudinē. Nō emī pōt mu
lier ſimul nutrire duos filios. Ideo quādo
burgenſis tradit nutrici puerū nutriendū:
oportet ꝙ dimittat propriū: q: alias quan
do deberet lactare burgēſis filium lactaret
propriū: ⁊ propterea quādo filius nutricis
mortuus eſt: libenter traditur ei filius bur
genſis nutriēdus. Sic impoſſibile eſt cum
amore carnali et inhoneſto quē de diabolo
cōcipimus: nutrire puerū Jeſum: ſed opor
tet prius illū amorē turpē dimittere: et tūc
Maria tradet nobis filiū ſuū ad nutrien-
dū: immo ⁊ deus pater dicēs illud Exo. ij.
Accipe puerū iſtū ⁊ nutri mihi: ego dabo ti
bi mercedē tuā. ſ. gloriā eternam. Ad multi
plicandum aūt iſtud lac ſpūaliter/ oportet
vti ſobrietate. Uilia enim cibaria multipli
cāt naturaliter lac. Inde in lib. de naturis
rerū dꝛ ꝙ fabe multiplicāt lac. Sic q̄ ſobrie
et parce viuūt nō in delicijs et ebrietatib⁹:
illi ſunt q̄ plus habēt lac dulcedinis ⁊ puri
tatis. Vnde in Daniele ⁊ ſocijs eius vtenti-
bus leguminibus inuēta eſt maior ſapien-
tia q̄ in cūctis vtētibus cibo regio. Dan. j.
Unde in eodē lib. de naturis rex dicitur ꝙ
lac magis abundat in muliere nigra q̄ al-
ba. Sic in aīa mortificata per ſobrietatē vi
te. Uult emī Ariſto. lib. de ſomno: ꝙ nutri-
cibus non detur vinū vel ſaltē detur modi
cū ⁊ lymphatū: ne ꝑ groſſos fumos inter-
eat infans nutritus. Sic ſobrietate vtēdū
eſt: ne tādē ebrietate noſtra illū infantē no

Natiuitas christi. Nulle fuerūt obſtetrices ī natiuitate christi.

Natiuitas christi. Nutrixe. Ad nutriendū ſpūaliter puerum Jeſuꝫ multa req̄runtur.

bis traditum a deo patre occidamus: cōtra
illos qui in ebrietatibus ſtota nocte vacant.
¶ Scd̄o requiritur ꝙ nutrix cubet puerū
in lecto. Et hoc primo in loco in quo poſſit
quieſcere: quia Pſ. In pace factus eſt loc⁹
eius. Iſte locus eſt conſciētia a vitijs quie
ta. In domo emī vbi eſt taberna et ibi ſunt
diuerſe camere et diuerſe mēſe: ibi nō eſt lo
cus pacificus ſed tumultuoſus. Ita in cor-
de vbi eſt taberna ribaldoꝝ. ſ. peccatorum.
Nā in vna parte eſt camera luxurie cum ſo
cijs ſuis: q̄ ſunt malus viſus/ vilis tactus/
vilis amplexus/ vile verbū/ vile oſculū. In
alia parte eſt peccatū inuidie cū ſocijs ſuis:
rancore ſcꝫ odio/ detractione/ ⁊ ſic de alijs.
In alia auaritia cum ſocijs ſuis. ſ. rapina/
furto/ impietate/ crudelitate/ tenacitate/ et
ſic de alijs. In alia ſupbia cū preſumptio-
ne/ inani gloria/ iactantia/ inobedientia ⁊c.
Nō emī eſt ibi aliquod latibulū in quo de⁹
poſſit quieſcere. Ideo requirit locari in pa
cifica cōſciētia in qua nō ſit aliquod pecca-
tū tumultū faciens deo. Et q: dn̄i in aliquo
loco quieſcūt reges volūt habere cuſtodes:
ne ſuperueniat hoſtis irruens in eos: ideo
requirit in loco ſuo rationē et timorem dei
tāq̄ ſpeculatrices/ ad de longe ſpeculandū
ne peccatū introeat. Inde ſequitur in Pſ.
allegato. Et habitatio eius in Sion: quod
interpretat̄ ſpecula. i. in loco in quo eſt ali-
quis ſpeculator. Charitas aūt que ip̄m am
plexatur ip̄m recubat. Inde dicit illud Cā-
ticorū. j. Faſciculus myrrhe dilectus meus
mihi: inter vbera mea cōmorabitur. ſ. recli
natū: ſcꝫ in corde quod eſt inter vbera. Ibi
emī querit requieſcere. In corde emī mūdo
requieſcit. Scd̄o tn̄ requiritur ꝙ eū cubet
in pānis mūdis. Nā magni dn̄i nō libēter
hoſpitātur in locis immūdis: nec in ſtabu-
lis equoꝝ: nec in latrinis: ſꝫ in gratioſis ca
meris ⁊ mūdis. Ita et rex regū: qui oculos
habet ita mūdos ꝙ iniquitatē videre non
poſſit. iuxta illud Abac. j. Mūdi ſunt oculi
tui ne videas malū: ⁊ reſpicere ad iniquita
tē nō poteris. Ideo nō libenter habitat in
cōſciētia que eſt quaſi latrina peccatoꝝ. Ia
co. j. Abijciētes oēm immūditiā ⁊ abūdan
tiā malitie: in māſuetudine ſuſcipite inſitū
verbū. Sāctuaria enim reponūtur in loco
mūdo: quāto magis ſanctus ſanctoꝝ. Rex
emī multū turbaretur ſi fieret de domo ſua
repoſitoriū oīm immūditiarū: ſicut faciūt
multi de cōſciētia ſua. Cōtritio aūt lixiuiū
facit ex feruidis lachrymarum aquis colla
tis per cineres pctōꝝ: ⁊ ꝑ auſterū amare re
cordationis ſaccū. Qd̄ lixiuiū faciebat ſepe
qui dicebat. Lauabo ꝑ ſingulas [...]octes le-
ctū meū: lachrymis meis ſtratū meū riga-
bo. Tertio nutrix habet ligare puerū inſti-
tis: dū cubat eū in lecto. Habet emī eū liga
re ſibi: ⁊ quaſi fedus inire ſecū de obſeruā-
tia preceptoꝝ et mandatoꝝ ſuoꝝ. Si enim
quis alligatur ligno: lignū etiā alligatur il
li. Si puer alligatur cō[...]ētie noſtre lecto:
et lectus cōſciētie alli[...]tur illi. Alligatur
aūt nobis ex mercedi[...] ꝓmiſſione: ſi nos al
ligemur ſibi ex preceptoꝝ ſuoꝝ obſeruatio
ne. Differenter autē ſolet ligari brutū ⁊ ho
mo: q: homo ligatur in infantia: et tunc cū
ad etatē peruenit: permittit̄ liber ire. Sed
beſtia vt equus vel aſinus in iuuētute non
ligat̄: ſed ſinitur liber ire. Sed cū ad etatē
deuenit/ ligatur. Sic qui viuūt vita huma
na hic in infantia huius mūdi ligātur vin
culo diuinoꝝ preceptoꝝ et ea implēt: vt cū
peruenerint ad plenitudinē etatis chriſti. ſ.
in morte: liberi abeāt ab hoc ſeculo. Sꝫ qui
vita beſtiaꝝ viuūt: nullis preceptis/ nullis
cōſtitutionib⁹ alligātur aut alligari volūt.
In morte vero tūc ligātur ad onera ſempi
terna patiēda. ¶ Tertio requiritur ꝙ cuſto
diatur puer a nociuis. Primo ab igne et a-
qua. Ab igne quidē luxurie: et aqua auari-
tie. Oportet emī domū corporis bene tene-
re clauſam: ne forte ſit aliqua porta aperta
per quā puer exeat. Si emī forte aperires
portā viſus per incautū aſpectum: vel lin-
gue per incautū verbū: vel auris per detra
ctionis auditū: tūc facile poterit exire. Or ſi
bene teneas portā clauſam: tecū permane-
bit dās tibi ſolatiū ſpūale. Scd̄o a luce ni-
mia. Nō emī dū cubat debet poni in luce ra
diante feneſtre: ne viſus ei⁹ diſpergat̄: ⁊ ſic
luſcus fiat. Sic ſi in luce vanitatis hui⁹ mū
di ip̄m expoſueris vt q̄ras apparere: ⁊ ſecu
lo ⁊ mūdo ꝑ oblīq̄tates ⁊ iniuſtitias cōpla
cere: oblique te reſpiciet puer iſte: immo cō
tinuo diſperdet̄ et diſcedet a te: poteris q̄ꝫ
dicere illud. Puer nō comparet et ego quo
ibo? Gen. xxxvij. Sicut cecus q̄ ignorat viā
in periculo eſt ſine puero duce: ⁊ de hoc cō-
queritur. Cecus eſt aūt homo qui nō videt
periculū peccati ſui. Tertio a canibus ne ſi
bi ſubtrahāt panē: id eſt a vita canina que
eſt in rapiendo/ furando/ et violentiā infe-
rēdo proximo: vel a demonibus qui volūt

Ligari. Differēter ligātur hō ⁊ brutū

Universidad de Deusto Biblioteca

nos quotidie mordere ſuis ſuggeſtionib⁹.
Quarto quadrigarũ fragoꝛe:hoc eſt mala⸗
rum negotiationũ ⁊ litium ſtrepitibus: ad
quod r[e]quiritur iſta tranquillitas mentis:
que dum auribus vehemētioꝛ terrenarum
curarum clamoꝛ inſonuerit:illud Abner.ij.
Reg.xxvj.foꝛtiter exclamat. Quis es tu q̄
clamas ⁊ inquietas dominũ meum regem?
¶ Quarto requirit̃ ꝙ nutrix poꝛtet ipſum
puerũ per obedientiã. Nutritur enĩ per coꝛ
dis deuotionē.E[ſa.]xlix.Erunt reges nutri⸗
tij tui.i.viri ſanct[i] ⁊ regine.i.aĩe ſancte nu⸗
trices tue:⁊ ſubdi[to] modũ deuotiõis: vultu
in terra demiſſo adoꝛabũt te:⁊ puluerē pe⸗
dum tuoꝛũ lingēt. Sed poꝛtat̃ ꝑ bonã ope
rationē.iuxta illud.j.Coꝛ.vj.Gloꝛificate ⁊
poꝛtate deũ in coꝛpoꝛe veſtro. Vel nutrit̃ be
ne operãdo ſm̃ illud Jo.iiij. Meus cib⁹ eſt
vt faciã volũtatem patris mei qui in celis
eſt:ſed poꝛtat̃ mala ſuſtinendo. Nec ſufficit
ꝙ ſolũ poꝛtet:ſed etiã ꝙ faciat eũ ambula
re. Nutrix enĩ corã infante ambulat:vt di⸗
ſcat ambulare. Hoc aũt faciet maxime per
iuſtitiã. pſ̃. Juſtitia ante eum ambulabit:⁊
ponet in via greſſus ſuos. Nihil enim plus
facit aut allicit magis hunc infantē ambu
lare in aliquo regno vel patria ⁊ impartiri
bona ſua q̃ȝ iuſtitia. Timendũ eſt valde ne
diu fit ꝙ puer iſte per regnũ iſtud trotaue⸗
rit:q2 diu eſt ꝙ iuſtitia corã eo nõ ambula⸗
uit. Jdeo nõ eſt mirũ ſi nõ miniſtrat modo
bona ſua vel tēpoꝛalia vel pacis: quia ſine
nutrice iuſtitia pauca bona hui⁹ pueri ha⸗
bebimus. Scriptum eſt autē Sap.vij. Ve⸗
nerunt mihi omnia bona pariter cum illa.
¶ Quinto requiritur ꝙ balneũ huic puero
pꝛeparet: ⁊ hoc fit maxime per pietatē que
intuita ſanctã meditationē alloquētem ip⸗
ſum puerum in deuotione:ad fontē cõpun
ctionis currit:⁊ de puteo coꝛdis lachꝛymas
ſancte deuotionis effundit. Vñ Canti.iiij.
Aĩa mea liquefacta eſt vt dilectus locutus
eſt. Aliquando ad auditũ deuotũ verbi dei
lachꝛyme ſponſe effluunt ab oculis de inti⸗
mis coꝛdis:quãdoq̃ȝ vero ex cogitatiõe be
neficioꝛũ dei.iuxta illud. Factũ eſt coꝛ meũ
tanq̃ꝫ cera liqueſcēs per feruoꝛē dilectiõis
cauſatũ ex beneficijs dei mente recollectis:
et hoc in medio vētris mei:q2 mediãte me⸗
moꝛia hoꝛũ beneficioꝛum:que in ea velut in
vētre retinent̃. ¶ Sexto neceſſe eſt vt puer
iſte paſcatur:⁊ hoc vel in membꝛis ſuis per
miſericoꝛdie opera coꝛpoꝛalia:vel per paſtũ
verbi dei ⁊ eloquia dñi dulcioꝛa ſuper mel
et fauũ:vel in ſeipſo dum paſcitur teneritu
dine coꝛdis ⁊ virtutib⁹ ⁊ donis ſuis que in
creatura ſua repoſuit. Hinc Eſa.vij. Buty⸗
rũ ⁊ mel comedet:vt ſciat repꝛobare malũ ⁊
eligere bonũ. Nam butyꝛum eſt flos ⁊ pin⸗
guedo lactis. Jnde caſeus fact⁹ poſt buty⸗
rũ eſt macer ⁊ inſipidus ⁊ ſiccus. Jdeo per
butyꝛũ ſignificat̃ teneritudo ⁊ dulcedo coꝛ
dis. Tali cibo debet nutriri chꝛiſt⁹. Eſa.vij.
Pꝛe vbertate lactis comedet butyꝛũ. Mel
ṽo eſt cibus dulcis deſcēdens de celo. Apis
enĩ mel nõ facit ſed colligit:⁊ ſignificat gra
tiã ⁊ virtutes venientes de celo: ⁊ tali cibo
etiã nutriri debet chꝛiſtus. Vñ quando de⸗
ſcendit in perſonã gratia ⁊ virtutibus ple⸗
nam:poteſt ei dici illud Pꝛouer.xxv. Mel
inueniſti/comede. Et ſequit̃ in textu:vt ſciat
repꝛobare malũ ⁊ eligere bonũ. Sicut enĩ
faciens butyꝛũ dimittit macrum ⁊ ſiccũ et
inſipidũ: ſic chꝛiſtus coꝛda inſipida et ſicca
ſine deuotione. ſm̃ illud pſ̃. Nationē filio⸗
rum tuoꝛũ repꝛobaui. Et ſicut apis non eli
git in floꝛe niſi qđ melius eſt.ſ.mel. Jdeo ſi
quãdoq̃ȝ tranſeat ſuper floꝛē nihil habentē
mellis:non quieſcit ibi nec moꝛat̃. Sic chꝛi
ſtus eligit quod melius eſt in coꝛde tuo:ſcȝ
gratiã ⁊ virtutes:⁊ in perſona nihil haben
te gratie ⁊ virtutũ ſed potius odio ⁊ ranco
re plena:non ſiſtit nec moꝛatur: licet quan⸗
doq̃ȝ tranſeat per os ſuum. ¶ Septimo ne⸗
ceſſe eſt ipſum berſare vt doꝛmiat:hoc facit
patiētia que ipſum berſat ⁊ doꝛmire facit.
Jnde eſt ꝙ diſcipulis exiſtentibus in naui
verſata hinc inde dñs doꝛmiebat. Matth.
viij. Sic dũ tēpeſtas nos agitat ⁊ nõ blaſ⸗
phemamus:⁊ nõ murmur reſonat nõ que
rimonia ſed coꝛde tacito mens bene cõſcia
cõſeruat patientiã:tunc ilico puer doꝛmit.
Videtur enĩ doꝛmire:q2 nõ videt̃ ſuccurre⸗
re. Scđo videtur doꝛmire:q2 quieſcit in cõ⸗
ſcientia in qua patiētia facit trãquillitatē:
q2 nec murmur reſonat nec q̃rimonia. Cañ.
v. Ego doꝛmio:ſcilȝ in mente deuota:⁊ coꝛ
meũ vigilat.ſ.coꝛ in quo habito vigilat in
tribulatione ⁊ aduerſitate. ¶ Octauo neceſ
ſe eſt puerũ excitare poſtq̃ꝫ doꝛmierit ⁊ leua
re. Hoc facit ſancta meditatio ⁊ deuota oꝛa
tio dicēs. Exurge quare obdoꝛmis dñe: ex⸗
urge ⁊ ne repellas in finē. pſ̃. Voce mea ad
dñm clamaui:⁊ exaudiuit me. et ſequitur.
Ego doꝛmiui ⁊ ſopoꝛatus ſum ⁊ exurrex[i].
alibi. pſ̃. Et excitatus eſt tanq̃ꝫ doꝛmiens

dñs: et tãq̃ꝫ potēs crapulatus a vino. Sic
fecerũt apl̃i qñ excitauerũt dñm dicentes.
Dñe ſalua nos/perimus. Sic et facere de⸗
bēt illi qui vexãtur graui aduerſitate vel tē
tatione. Jnduit etiã eũ:qñ reuoluit virtu⸗
tes ⁊ bñficia ⁊ ſcripturas ſanctas ⁊ alia de
eo. ¶ Ex pꝛedictis patet ꝙ puer iſte dȝ ha⸗
bere multas nutrices. Pꝛima quidē erit de
uotio:que eũ nutrit lacte/butyꝛo/et melle.
Scđo obedientia poꝛtat eũ. Tertio pietas
balneat. Quarto puritas recubat in pãnis
nudis. Quinto contritio mundat pannos.
Sexto charitas amplexatur ⁊ ligat. Septi
mo patientia berſat et eum doꝛmire facit.
Octauo ſancta meditatio et deuota oꝛatio
excitat ⁊ leuat et induit. Nono mĩa paſcit.
Decimo iuſtitia ambulare diſcit. Vndeci⸗
mo diſcretio eũ ab igne ⁊ aqua ⁊ ceteris no
ciuis cuſtodit. Et ſi q̃rat̃ de nutricib⁹ quõ
poterũt tot eſſe in domo:⁊ ꝙ magna eſt ſe
pe diſſenſio tot mulierũ? Reſpõdet̃ ꝙ non
erit nobis graue habere iſtas. Tũ pꝛopter
mercedē q̃ ꝓmittitur. Exo.ij. Accipe mihi
puerũ ⁊ nutri eũ:et ego dabo tibi mercedē
tuã. Scđo q2 ſumus reges q̃ nutrimus eũ.
Eſa.xlix. Erunt reges nutritij tui et regine
nutrices tue: tales aũt pñt ſatis hr̃e nutri
ces. Vnde et chꝛiſtus multas habuit nutri
ces in natiuitate: q̃ eũ nũq̃ȝ deſeruerũt ſed
nutrierũt et aſſociauerũt vſq̃ȝ ad moꝛtem.
Nutriuit enĩ eũ puritas in natiuitate ⁊ aſ⸗
ſociauit vſq̃ȝ ad moꝛtē:ſcilȝ Maria virgo:
ſubiectio eum corã iudicibus manere fecit:
paupꝫtas in cruce ſpoliauit: largitas ei do⸗
nare fecit paradiſum: charitas moꝛi: pax
mundum reconciliare et ſuos crucifixoꝛes:
miſericoꝛdia ſanguinem fundere.

F Natiuitas chꝛiſti. Quõ pñt eſſe multe nutrices ad nutriendũ chꝛiſtum.

¶ De eodem feſto Sermo.vij.et in oꝛ
dine.xliij.per thema.

A Natiuitas chꝛiſti. Gloꝛia dñi. Quare chꝛiſt⁹ dr̃ gl̃ia dñi.

Reuelabitur glo⸗
ria dñi: ⁊ videbit oĩs caro pari
ter qđ os dñi locutũ eſt. Eſa.xl.
Querit̃ quare chꝛiſt⁹ dr̃ gloꝛia
dñi:vt patet in hoc themate. et Exodi.xvj.
Mane videbitis gloꝛiã eius. Et item Pſ̃.
Vt inhabitet gloꝛia in terra noſtra. Et ite⸗
rũ Eſa.lx. Gloꝛia dñi ſuꝑ te oꝛta eſt? Rñde
tur ꝙ ꝓpter multa. Pꝛimo q2 Pꝛouerb.x.
Gloꝛia patris eſt fili⁹ ſapiens. Si ergo car
nalis eſt hmõi:multo magis fili⁹ dei. Se⸗
cũdo vt diſcãt hoĩes nũc reuerere deũ ⁊ glo
rificare eũ. Si enĩ ante non apparebat vñ
gr̃as agerēt:nũc ṽo apparet. Jđ blaſphe⸗
mi ſe cuſtodiãt: q̃ multo nũc graui⁹ peccãt
q̃ȝ Judei.q2 de Judeis dr̃.j.Coꝛ.ij. Si co⸗
gnouiſſent nũq̃ȝ dñm gloꝛie crucifixiſſent.
Jſti aũt poſt tot ꝓphetarũ veteris [e]t noui
teſtamenti teſtimonia:poſt tot miracula ⁊
appꝛobatiões ſctõꝝ inhonoꝛãt dñm. ſm̃ il
lud Heb.vj. Rurſum crucifigētes i ſemet⸗
ipſis filiũ dei ⁊ oſtētui habētes. Tertio vt
humiliet̃ hõ qñ de⁹ gloꝛiã ſuã ita humilia⸗
uit:ſicut ꝓmiſerat in Pſ̃. Gloꝛiam meã in
puluerē deducã. Non erg[o] apponat hõ vl⸗
tra ſe magnificare ſuꝑ [te]rã. Si ſacco indu
ta eſt gl̃ia dei pr̃is:nõ ſupꝫbiat in veſtibus.
Si vſq̃ȝ ad infantiã non querat altã digni
tatē. Si vſq̃ȝ quo videret̃ ignoꝛãs:nõ glo⸗
rificet̃ in ſciētia. Quarta rõ:q2 antiquitus
dicebat̃ gloꝛia dñi:qñ exercebat iuſtitiam.
Sepe enĩ dicit̃ qñ dñs faciebat iuſtitiã: ꝙ
gl̃ia dñi erat ſuꝑ tabernaculũ:ſicut quãdo
Maria ſoroꝛ Moyſi ꝑcuſſa eſt lepꝛa:⁊ plu
res de populo interfecti ſunt. Hõ enĩ mul
tũ offendebat patrē ſuũ: nec erat remediũ
quouſq̃ȝ clamauit vt gloꝛia iſta veniret: et
tũc fili⁹ poſit⁹ eſt arbiter inter deũ patrē et
hoĩem:et illũ arbitrũ querebat hõ cõfidēs
in illo. Dicebat enĩ pater:ponã.ſ.iudiciũ ar
bitrarium in ſalutari hoc eſt in filio meo:⁊
hõ de hoc cõtentus rñdebat. Fiducialiter
agã in eo. Sciebat enĩ hõ ipm̃ allaturũ ſe⸗
cũ miãm. Et pꝛopterea ſuꝑ hoc arbitrio di
cit ꝓpheta. Reuelabit̃ gloꝛia dñi.ſcȝ nouo
modo et alio q̃ȝ in veteri teſtamēto hoc eſt
per miãm: vbi pꝛius reuelabat̃ ꝑ iuſtitiã:⁊
videbit oĩs caro pariter quod os dñi locu⸗
tum eſt: quod hodie completum eſt quãdo
ꝑ viſcera miſericoꝛdie ſue viſitãs nos oꝛiēs
ex alto:ꝓdijt ad nos viſibilis ex vtero Ma
rie:quam ſalutabimus ⁊c.
¶ Sicut ſol diu aliquando latet in nubilo:
qui tãdē clare hoĩbus reuelatur:ſic deus q̃
ab oꝛigine mũdi hoĩbus latuerat:in incar⸗
natione ⁊ natiuitate eſt publice reuelatus.
Luc.ij. Viderũt oculi mei ſalutare tuũ. Et
hec eſt reuelatio ieſtimabilis amoꝛis. Ma
gne charitatis eſſet regē ſedere iuxta pau⸗
perē:quanto magis ꝙ deus ꝑ carnē iuxta
hoĩes viſibilis appareret. Vnde deus eſt ſi
cut rex qui ſecrete cum cõſiliarijs ſuis tra⸗
ctat de regimine regni ſui: tãdē qđ oꝛdina
tum ſecrete fuerit diuerſis diuerſimode pu
blicat ⁊ reuelat:quia de⁹ in ſecreta camera
ſue occulte pꝛudentie pꝛimo diſponit oĩa q̃

B Natiuitas chꝛiſti. Sol iuſtitie q̃ diu latuerat/ tãdē eſt publice reuelatus.

facit pacē primo ſuis ſecretarijs.i.angelis oſtēdit: tādem ſeneſcallis τ balliuis ſuis.ſ. pphetis τ aplis: τ finaliter p ipſos ceteris publicat τ denuntiat. Sic em̄ fecit de ſecreto ſue ..ē incarnationis et natiuitatis: qđ finaliter p pphetas ſuos oībus reuelauit. Dicit em̄ per Eſa.lvj. Juxta eſt ſalus mea vt veniat: τ iuſtitia mea vt reueletur: et ita verificatū eſt illud thematis preaſſumpti. Reuelabit glia dn̄i: τ videbit oīs caro τc.

¶ Juxta thema .. euāgelium hodiernū qđ ſcribitur Luc.ij. ..cenda ſunt duo. Primo quō reuelata eſt g..ia dn̄i Marie et Joſeph in preſepio. Scđo quō paſtoribus eſt reuelata. Primū matutino ſermone. Secūdū vero pomeridiano declarabit̄. In p̄mo tria cōprehēdunt̄. Primū eſt de edicto Auguſti Ceſaris. Scđm eſt quō aſcenderunt Maria τ Joſeph vt illi obtēperarent. Tertiū eſt quō Maria pepit chriſtū in p̄ſepio.

C Natiuitas chriſti.

¶ Quo ad primū dicitur in principio euangelij predicti. Exijt edictum a Ceſare Auguſto vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Ubi duo queruntur. Primū eſt cū imperatoris edictū vel mādatū eſſet illicitū: an Joſeph et Maria tenebātur ire in Bethleem iuxta formā edicti. Sed ꝙ tale preceptū fuerit ill licitū patet: qꝛ cū ſic feciſſet Dauid.j. Paralip.xxj. ꝓpter hoc iratus eſt dn̄s τ grauiſſime punitus Dauid. Reſpōdetur primo ꝙ numeratio populi pōt fieri ab aliquo principe. Primo ad potētie ſue oſtentationē: τ ſic eſt ſuperbie actus: et ꝓpter illud Dauid punitus eſt. Sic Ezechias q̇ oſtendit Aſſyrijs τ Chaldeis diuitias ſuas arma τ ſcuta illis qui erāt ſerui Babylonis.iiij.Reg.xx. Scđo ad ſciēdū quot eſſent capita: vt ſciretur quō diſtribui poſſent ꝑalee τ tributa ſine grauamine populi. Debēt em̄ principes illā habere prudētiā: vt intēdāt ad vtilitatē populi ſui. Sicut em̄ geniti ſub bono ſydere vel ſub bona conſtellatione vt dicunt Aſtrologi in maiori ꝓſperitate viuūt: ſic q̄ ſub diſcreto principe. Inde de ſanctis aīalibus τ oculatis τ prudentibus dicitur Ezechiel.j. Manus hoīs ſub pēnis eorū: quia ſub pēnis bonoꝝ principū viuūt in pace artifices τ operarij τ cultores agroꝝ: nō moleſtati exactionibus. Hinc Ezechiel.iiij. dicitur de bono p̄ſide. Sub vmbra ei9 habitabit cetus gētiū plurimarū. Sed mali principes ſunt male cōſtellationes ſub quibus affligūtur qui naſcūtur ſub illis: vt dicunt Aſtrologi: et multis ſubijciuntur infortunijs. Prouerb.xxviij. Regnātibus impijs ruine hoīm. Similes em̄ ſunt leonibus et aquilis: que deuorare ſolēt que ſub ſe ſunt aīalia: τ alijs tradere ad deuorādū. vt dicatur illud Pš. Populi ſub te cadēt in corda inimicoꝝ regis τ regni. Unde de aſina Balaā dicit̄ Nume.xxij. ꝙ cecidit ſub pedibus ſedentis. Sunt em̄ ſimiles ſoli eclipſato ad quē cōmuniter ſequūtur magna mala. De quo ſole đr Eccl's.ij. Uidi in oībus vanitatē τ afflictionē animi: τ nihil p̄manere ſub ſole: qꝛ ſub talib9 nihil permanet. Scriptū eſt em̄ Nume.xvj. Dirupta eſt terra ſub pedibus eoꝝ. Nā oīa in os eoꝝ introeūt ſicut in abyſſum. Tertio vt ſciretur diuerſitas/τ nationū/et legū/τ conditionū: vt ſm̄ illas leges et cōditiones poſſent cōformiter dirigi. Ideo qui ad regimina regnorū aſcēdūt debēt eſſe oculati vt videāt τ iſta ꝯſiderēt: exēplo ſanctoꝝ aīaliū que plena erant oculis ante τ retro. Quarto hoc fieri potuit vt profiterētur fidelitatē imperatori propter pacis ſecuritatem: vt cognoſcat hō de ſe illud Mat.viij. Homo ſum ſub poteſtate cōſtitutus. Et his tribus modis vltimis exijt edictū a Ceſare Auguſto: vt dicit Nico. de Lyra. Dicitur preterea ꝙ dato ꝙ illud preceptū fuiſſet illicitū: tamē Joſeph et Maria tenebātur obedire. Non em̄ ad inferiores ſpectat dijudicare de preceptis ſuperiorū: et preceptū de ſe nō erat malū (vt iā dictū eſt) niſi ꝓ quāto ex volūtate male circūſtātionata proceſſiſſet. Inferiores aūt ſemper debēt de ſuis ſuperioribus bene exiſtimare et iudicare/niſi euidēter appareat de cōtrario.

An maria τ Joſeph tenebant obedire edicto Ceſaris cū videret̄ eſſe iniuſtū.

¶ Scđo queritur quō dn̄s q̇ erat ſummus imperator orbis: qui habet in femore ſuo ſcriptū. Rex regū et dn̄s dominātiū: talē ſuſtinuit ſubiectionē vt adhuc infans ſolueret tributū: cū reges τ principes nō ꝓpter aliud inter ſe pugnēt q̄ ꝓpter libertatē habendā? Reſpōdetur ꝙ hoc fecit primo ad oſtēdēdū ꝙ noſtris principibus debemus obedientiā: vbi preceptū impleri poteſt abſq; offenſa creatoris. Si aūt creator oīm ab exordio illi ſeruituti ſubijci voluit: quanto magis vilis vermiculus in honorem dei? Si infideli τ idololatre: quanto magis fideli debemus obſequiū? Secūdo hoc fecit ad oſtēdendum ꝙ nō venerat regnare tēporaliter: ſed ſolū ſpūaliter in aīabus noſtris; ideo regnū eius ſtetit cū Romano imperio: nec in vita ſua ſe miſcuit de illo: nec ipm̄ voluit exercere: ad oſtēdēdum ꝙ eccleſiaſtici principes principali9 debent intēdere ſpūalibus q̄ tēporalibus: τ principalius cū ouibus q̄ curijs principum intereſſe. Nec expulit Romanū imperatorē/ licet potuiſſet: ſed ſecū permiſit. Nō ſic multi: qui cū principātur alios ſecū permittere nō poſſunt. Inde Dan̄.vij. dicitur. Uidi et ecce quoddā cornu ortū eſt in capite beſtie: qđ habebat oculos τ os loquens grandia: et tria alia cornua euulſa ſunt a facie eius: et faciebat bellū contra ſanctos: et preualebat eis. Sic in loco capituli vnius eminentie vel officij vel dignitatis aliquādo inter ceteros inuenitur aliqua p̄ſona vilis τ dura per obſtinationē: habēs ſubtilē et fallacem malitiā: τ os loquēs grādia per adulationē reſpectu maioꝝ: per accuſationem reſpectu pauperū: apud minores iactantiā τ cōminationē: apud oēs eloquētie deceptionem et verboꝝ palliationē. Et licet tale cornu ſit modicū: tamē quādoq; per fortunā ſic augmentatur ꝙ a facie eius euelluntur alia cornua magna.i.alij potētiores/nobiliores τ meliores ſe. Tertio ad oſtendendū principibus modū viuēdi: ꝙ vt pacem habeāt aliquid de ſuo vel de ſua poteſtate dimittant. Hinc dn̄s oīa regna terrarū dimiſit terrenis: et inde orta eſt iuſtitia ſimul cū pace. Unde Pš. Orietur in diebus eius iuſtitia. Primo orietur iuſtitia. Scđo abūdātia pacis: qꝛ nūq; ſcđm ſine primo. Sic laudatur Theopompus rex Lacedemonū ab Ariſto.v.Polit.c.xj. ꝙ regiā poteſtatē prudēter minuiſſet. Pro qua re cū argueretur ab vxore dicēte an non erubeſceret ꝙ filijs minorē poteſtatem regiam reliquiſſet q̄ a parētibus ipſe recepiſſet. Non profecto inquit. Nam relinquo eis multo durabiliorē. Magna enim regna magis inuidie et bello ſubiecta ſunt q̄ parua: ſicut magna edificia et magne domus magis patent ruinis et caſibus et fulguri q̄ parue domus.

D Subiectio. Propter miſterium luit do... minus ſubiecti per... ri.

¶ Pro ſecundo dicitur in textu euangelij. Aſcendit autem Joſeph de ciuitate Nazareth in Bethleem vt profiteretur cum Maria deſponſata ſibi vxore pregnante.

¶ Hic queritur quomodo ducebat Joſeph deſponſatā Mariā adoleſcētulam per viā tā longā que grauida erat et tam pulchra: qꝛ ſicut ſpecioſus forma pre filijs hominū fuit filius eius: ita illa ſpecioſa: ſicut recitat ſpeculum morale de oculo τ pulchritudine eius. Quomodo enim nō timebat Joſeph eam ſolus ducere? Dicitur ad hoc primo ꝙ tunc currebat maxima iuſtitia: it.. vt vrbes nocte τ die nō clauderētur: et maxima pax que eſt ſignū iuſtitie: ideo tūc nullus auſus fuiſſet illos moleſtare. Secundo beata virgo licet eſſet pulchra/erat tamē illa gratia munita ꝙ a nemine cōcupiſcebatur. Et (vt ait gloſ.) erat lucēs in facie taliter ꝙ reſpiciētes eam a ſui concu..ētia arcebat. Nec mirū: quia habebat ſo..m in ventre: habebat illū qui eſt vera l.. illuminās oēm hominē venientē in hunc mūdum. Tertio habebat cuſtodiā angelorū: ſm̄ illud Cañ.iij. En lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiūt ex fortiſſimis Iſrael.i. ex ſupremis angelis vidētibus deū. Iſrael em̄ interpretatur vidēs deum. Joſeph aūt eā ducebat grauidā ſine onere: qꝛ onus illud nō onerabat ſicut nec ale auis: vt eſſet teſtimonium natiuitatis eius et naſcētis pueri illi9. Sicut em̄ Joānes fuit miſſus a deo vt teſtimonium perhiberet de lumine ꝙ illuminaret mūdū: ita τ Joſeph vt teſtimoniū perhiberet de virginitate Marie τ natiuitate chriſti: τ ideo manifeſte ſuā ducebat vxorē. Non ſic qui nubūt hora ſcđa vel tertia: qui timēt ne videantur: qui nō faciunt honorē matrimonio: vbi tamē dominus voluit nuptijs intereſſe: vel tales credunt inhoneſtū eſſe matrimonium: vel nolūt ipſum honorari: vel fecerunt aliquod dedecus.

¶ Quātum ad tertiū ſubditur in textu. Factū eſt aūt cū impleti eſſent dies: peperit filium ſuum primogenitum: et tunc per partū reuelata eſt glia dn̄i Marie τ Joſeph.

E Maria An fuerit vera mater chriſti.

¶ Sed ibi queritur primo quō peperit: an fuerit vera mater chriſti? Et videtur ꝙ nō: qꝛ nō operata eſt ſicut alie matres. Nō em̄ egit ad cōpoſitionē corporis: cū in inſtanti nec ad exitū de corpore: cum tranſierit ſicut radius ſolis. Si em̄ dicatur ſufficere miniſtrare materiā: tunc lignum diceretur vera mater ſcāni: qꝛ miniſtrat omnē materiam.

¶ Prima ꝓpoſitio. Maria eſt vera mater chriſti: qꝛ fecit q̇cq̇d alia mater facit: qꝛ miniſtrauit materiā ad opus ſpūſſancti: ſicut alie matres ad opus viri. In vtero ſuo nutrimēto nutriuit eum et aluit: et in fine ad hoc vt tāq; fructus maturus caderet ex aluo virginis. Nō enim habuit corpus allatum de celo: vt dicit Ualētinus hereticus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Scḋa propoſitio. Non obſtãte ꝙ Maria
fuerit naturalis chriſti mater: tñ miraculo
ſe fuit ortus ⁊ productꝰ. Primo qꝛ alij a ſo-
le ⁊ homine generãtur: ſm illud Philoſo-
phi. Sol ⁊ homo generant hoīem. Hic nec
a ſole nec ab hoīe ſed a ſpiritu ſancto ꝓdu-
ctus eſt. Secundo qꝛ alij formãtur ſucceſſi-
ue: iſte inſtantanee. Tertio qꝛ alij aperiunt
vuluã. Nos em̄ ſumus vipere ⁊ ſemen ſer-
pentinũ qui vulneramus ⁊ aperimus ma-
tres noſtras in partu ſuo: ſꝫ iſte ſemen diui
num: de quo Eſa. j. Niſi dñs Sabaoth reli
quiſſet nobis ſemen quaſi Sodoma fuiſſe-
mus: ⁊ q̄ſi Gomorra ſimiles eſſemus. Sed
iſte clauſo exijt vtero aluũ virginis per por
tam ſcꝫ clauſam ⁊ viã mundiſſimã. In no-
bis polluta eſt via que incipit a cõceptione
⁊ terminatur in natiuitate. Ps. Ecce in ini-
quitatibus cõceptus ſum. Sed de eo dicit
Deus meus impolluta via eius. ⁊ Prouer.
iij. Uie eius vie pulchre: qꝛ ſine culpa in ꝯce
ptu. et ſemite eius pacifice: qꝛ ſine pena in
exitu. Uñ in alijs cadit flos ſcꝫ virginitatis
per corruptionẽ qñ venit fructꝰ: ſꝫ ibi ſimul
fuerũt flos ⁊ fructus. ¶ Secũdo querit q̄re
ex intacta virgine voluit naſci chriſtus? Re
ſpondetur per duas veritates. Prima eſt.
Beata mater chriſti mãſit virgo poſt partũ
ita ꝙ ſine corruptiõe peperit chriſtũ. Patet
primo exemplo verbi humani: qꝛ ſicut ver-
bum humanũ ab homine ꝓlatũ cor intrat
auditoris ſine auditoris corruptiõe: ⁊ quẽ-
cũqꝫ locũ clauſum ſine apertiõe: ſic verbum
dei increatũ, de quo Joã. j. In pricipio erat
ṽbũ. corpus ⁊ aiam intrauit ſue genitricis
ſine corruptione ſui: qꝛ oppoſitũ ſentire nõ
eſſet aliud q̄ maiorẽ poteſtatẽ attribuere
verbo hoīs q̄ verbo dei. Scḋo q̄ ꝓcedit ꝙ
apes duas in flore colligũt naturas ⁊ ſub-
ſtãtias cerã ⁊ mel ſine floris leſiõe: quõ ne-
gabit ꝙ deus q̄ apibꝰ potẽtior eſt, nõ poſ-
ſit in ṽgine mr̄e duas accipe naturas: corpꝰ
ſcꝫ ⁊ aiam ſine floris ṽginitatis eiꝰ leſione?
Tertio ſicut flos ſine ſui labore ⁊ diminutio
ne dat dulcẽ odorẽ: ſic virgo mater peperit
ſaluatorẽ. Ber. Si queris quõ ṽgo genuit
ſaluatorẽ: quõ flos vitis dedit odorẽ. Si in
uiolatũ iuenis florẽ eo ꝙ dedit odorẽ: vio-
latũ nõ credo pudorẽ, eo ꝙ genuit ſaluato
rẽ. Ideo põt ſingulariter dicere illud Eccli
xxiiij. Quaſi vitis fructificaui ſuauitatem
odoris. Quarto quia ſi fructus arborꝫ tan-
tam habeat potentiã ꝙ naſci de arbore po

F
Maria ex intacta virgine voluit naſci chriſtus.
Maria peperit Chriſtũ ſine corruptione.

teſt ſine macula ⁊ fractione arboris: quãto
magis fructus ille benedictiſſimus de ma-
tre ſua naſci potuit abſqꝫ macula materne
puritatis: et abſqꝫ diminutione integrita-
tis. Quinto patet auctoritate Hildephonſi
Toletani in ſermone de aſſumptione dicen
tis. Abſit vt dei filius matris pudorẽ vllis
vexauerit iniuriarũ moleſtijs. Abſit vt illa
qua oīs Eue maledictio ſoluta eſt: in par-
tu maledictionibꝰ ſubiacuerit. Abſit vt tã-
ta triſtitia ⁊ gemitus interuenerit: vbi gau
diũ omniũ predicatur: ad cuius partũ mul
titudo cecinit angelorũ. Abſit vt inter an-
gelorũ diſcurſus immũda ſedeat in ſangui
ne ſeptẽ diebus: ad quam ſi ita eſſet, nec pa
ſtoribus iuxta legẽ (vt ita dic) ingredi lice
ret. Et ſi dicatur. Scriptũ eſt Eſaie. xlix. Ro
rate celi deſuper ⁊ nubes pluant iuſtũ: ape
riatur terra. i. Maria. Et per conſequẽs vi
detur ꝙ aperta ſint clauſtra Marie ꝑ cor-
ruptionẽ vel fracturã. Reſpõdetur. Aper-
ta eſt terra Marie ſurſum. qꝛ ps. Os meũ
aperui conſentiẽdo angelo: ⁊ aurẽ credẽdo
et attraxi ſpiritũ: ſed nũqꝫ deorſum per cõ
cupiſcẽtiam mundanã aut corruptionẽ. Et
quia ſine corruptione peperit: ideo etiã pe-
perit ſine dolore ⁊ labore. Unde Eua ſi an-
te peccatũ in paradiſo concepiſſet, non pe-
periſſet in dolore: ſicut nec fuiſſet in concu-
piſcẽtia genita. Et ideo Maria ĩ Nazareth
tãqꝫ in orto voluptatis concipiẽs ⁊ ſine do
lore pariens, demonſtrat ſe ad primã inno
cẽtiam reſtitutam. Hoc autẽ non conuenit
alijs mulieribus: ⁊ merito: nã differẽtia eſt
in eccleſia de canonicis priuilegiatis ⁊ eorꝫ
vicarijs: qꝛ canonici priuilegiati fructꝰ ſua-
rum prebendarũ ſine labore percipiunt: vi-
carij vero ſine priuilegio exiſtentes nõ niſi
cum labore. Sic Maria inter mulieres ſo-
la priuilegiata fructum ſuũ ſine labore pe-
perit. Et ideo hortat eccleſia vt in hoc lau-
demus deũ ⁊ cõgaudeamus ei dicẽs. Con-
fiteãtur tibi populi deus: confiteantur tibi
populi oẽs. Rationẽ ſubdit. Terra noſtra
ſcꝫ Maria dedit fructum ſuũ. Et ſic ad lite
ram exponit Nicolaus de Lyra. Terra em̄
maledicta in opere Ade germinauit ſpinas
et tribulos, etiã culta: ſed terra Marie be-
nedicta ab angelo, abſqꝫ labore fructũ edi
dit. Ait em̄ chriſtus. Ego flos campi: q̄ ſine
labore ⁊ cultura naſcitur. ¶ Secunda veri-
tas. Multiplici ex cauſa decuit chriſtũ na-
ſci ex virgine. Prima eſt qꝛ ad hoc fuit incar

G
Natiuitas chriſti.
Chriſtũ decuit naſci ex virgine.

natio ⁊ natiuitas chriſti: vt hoīes renaſce-
rentur in filios dei. ſm illud Joã. j. Dedit
eis poteſtatem filios dei fieri. Filij aũt dei (vt
ibidem dꝛ) nõ ex volũtate carnis ⁊ viri. i.
nõ ex cõiunctione maris ⁊ femine naſcun-
tur. Chriſtus ergo cũ ſit primogenitus in-
ter filios dei, etiã ſm humanitatẽ: nõ de-
buit naſci ex cõiunctione tali, ſed ex virgi-
ne. Inde Aug. lib. de virgi. ait. Oportebat
caput noſtrũ ſm corpus naſci de virgine:
vt ſignaret ſua membra ſm ſpiritũ de vir
gine etiã naſcitura. Hoc em̄ preuidit Eze-
chiel in porta clauſa. Qḋ exponens Aug.
in quodã ſermone dicit. Quid porta in do
mo dñi clauſa, niſi ꝙ Maria erit ſemꝑ in-
tacta? Et q̄d eſt ꝙ vir nõ tranſibit ꝑ eam,
niſi ꝙ ſpũs ſctũs impregnauit eam: ⁊ dñs
angelorꝫ naſcet ꝑ eã? Et q̄d eſt clauſa erit
in eternũ niſi ꝙ Maria virgo eſt ante par
tum: virgo in partu: ⁊ virgo poſt partum?
Secũda ratio: qꝛ a corruptione liberandũ
erat genus humanũ: ideo preciũ redẽptio
nis debuit eſſe incorruptũ. Nil ergo mirũ
ſi de immaculata immaculatus naſcit: vt
ſicut in celo habuit patrem immortalem
eternꝰ ſine matre: ſic in terra haberet ma-
trem virginem incorruptus ſine patre. et
ſicut in celo qualis pater talis filius: ſic in
terra qualis mater talis filius: talis agnꝰ
qualis mater agni. Congruũ ergo fuit vt
ꝑ incorruptionem veniret: qui corruptio-
nem peccati tollere venerat. In ea enim ex
deo ⁊ hoīe cataplaſma factũ eſt qḋ ſana-
ret oẽs infirmitates noſtras. Et commixte
ſunt he due ſpẽs in virginali vtero tamq̄
in mortariolo: ſpũ ſancto tamqꝫ piſtillo il
las cõmiſcente. In hac cella venit Heliſeꝰ
tamq̄ aia in corpus mortuũ: vt mortuũꝫ
hoīem calefaceret: ⁊ in veteribꝰ mẽbris vi
ta noua: ⁊ in carnalibus vita ſpũalis: ⁊ in
terrenis celeſtis. Tertia ratio cõgruũ fuit
vt ſicut primꝰ Adam de terra virgine ortꝰ
eſt: ita ⁊ ſecũdus. ⁊ ſicut ꝑ Euam virginem
ꝑditio: ſic per Mariã virginẽ fieret repa-
ratio. Inde canit eccl̄ia. Paradiſi porta ꝑ
Euam cũctis clauſa eſt: ⁊ ꝑ Mariã virgi-
nem iterũ patefacta eſt. Unde Abrae di-
ctũ eſt Geñ. xv. Quarta generatiõe reuer-
tentur in terrã ꝓmiſſionis. Prima fuit in
Adam ſine viro ⁊ muliere. Scḋa in Eua ex
viro ſine muliere. Tertia cõis eſt ex viro
⁊ muliere. Quarta eſt de muliere ſine viro
⁊ hec ſingularis: nec alia inueniri poterat

que tribus primis ſuccedere poſſet. Quar
ta ratio. Ille qui venerat afferre gaudium
mũdo: ⁊ letificare triſte ſeculũ: nõ debuit
cõtriſtare virginei ventris hoſpitiũ: naſcẽ
do ſcꝫ cum detrimento ſue virginitatis: im
mo potius debuit naſci cũ augmẽto eiuſ-
dem: ſicut ⁊ fecit. Inde poterat chriſtus di
cere illud Oſee. xiiij. Ero quaſi ros: ⁊ Iſrl̄
id eſt Maria germinabit quaſi liliũ. Si-
cut em̄ ros lilij candorem aut decorem nõ
minuit, ſed potius auget ⁊ nutrit: ſic dei fi
lius Marie puritatem ⁊ virginitatem nõ
abſtulit aut minuit: ſed magis auxit ⁊ de-
corauit. Et pannis eũ inuoluit Maria ſcꝫ
⁊ reclinauit in preſepio. Ecce quomõ pa-
nis angelorꝫ factus eſt fenũ poſitũ in pre-
ſepio: nobis tamq̄ iumentis appoſitum.
Uerbũ quippe caro factũ eſt: ⁊ oīs caro fe
num. Sed iuxta ꝓphetã exiccatuꝫ eſt fenũ
⁊ cecidit flos. Sed certe viride erat: quan-
do in viridi hec tormenta faciebãt Iudei:
nec cecidit flos qui fructũ immenſum par
turijt. Subditur em̄. Uerbum aũt dñi ma
net in eternũ. Si ergo fenũ eſt verbũ: ne-
ceſſe eſt vt maneat in eternum. Quia non
erat ei locus in diuerſorio. Nõ em̄ a diuiti
bus huiꝰ mundi recipit: ⁊ ideo poterit eis
improperare. Hoſpes fui ⁊ nõ collegiſtis
me. Sed ſolũ in ſimplicibꝰ ⁊ pauperibꝰ lo-
cum habet. Nã neqꝫ in palatio nec ĩ diuer
ſorio chriſtus naſcit: ſed ſoluꝫ in preſepio
reclinat: eſto igitur preſepe ſi vis eſſe locus
dñi. Diuites huiꝰ mũdi inflati ſupbia eius
preſepe fieri dedignant. i. ſimpliciter am-
bulare ⁊ ſimpliciter intelligere: ideo chri-
ſtum recipere nõ merent. Job. xxxix. Nun-
quid volet rinoceros ſeruire tibi: aut mo-
rabitur ad preſepe tuũ? Sed quaſi preſe-
pe eos fieri hortabatur Paulus dicens. j.
Timo. vj. Diuitibꝰ huius ſeculi precipe nõ
ſublime ſapere.

H
Natiuitas chriſti.
Chriſtꝰ non naſcitur ſpũalr apḋ diuites: nec ab eis recipitur.

¶ Sermo. viiij. de eodẽ feſto ⁊ pomeridia-
nus. ⁊ in ordine. xliiij. ꝑ thema precedens.

Nil mirum ſi cele-
bris eſt apud fideles hec chri-
ſti natiuitas: in qua reuelata
eſt eis gloria dñi. Antiquitus
enim in republica romana: inter feſta tria
erant celeberrima que erant tres natiuita
tes. Prima erat natiuitas imꝑatoris: qua
cõmuni oīm ſorte, ſub fauſta (vt dicebãt)
fortuna natus erat. Scḋa erat natiuitas

A
Natiuitas chriſti.
De triplici natiuitate apḋ romanos celebri.

Universidad de Deusto Biblioteca

in impio: qua die ſibi regni diadema aſſu
mebat. Tertia ꝟo erat ipiꝰ vrbis natiuitas
in qua m[illegible]roꝝ clauſura ꝓficiebat̃ ⁊ legibꝰ
fundata erat. Pria ergo natiuitas ad diē
natiuitatis dñi ptinet: in qua igreſſus eſt
mundũ. Secũda ad diem reſurrectionis:
in qua imperiũ ⁊ regnũ aſſumpſit: quãdo
gloria et honore coronatus eſt. Tertia ad
diem pentecoſtes quando apl'i qui fuerũt
eccleſie muri ⁊ de[illegible]ſores ſpũs ſancti do-
ctrinis ꝑfecti ſunt: [illegible] corũ cordibꝰ oĩbus
linguis lex inſcripta eſt Si igitur talis im
peratoris qui miſer naſcebatur ita feſtiue
celebrabat̃ natiuitas: quãtũ celebrari dꝫ
natiuitas dei noſtri: qui oẽm benedictiõeꝫ
nobis attulit: ⁊ oẽm excluſit maledictiõeꝫ
⁊ captiuitateꝫ. Primo quidẽ talem nobis
attulit bñdictionẽ: ꝙ ꝑ illã nos quodãmõ
deificauit. Carnalis em̃ chriſti natiuitas
fecit in nobis ſpiritualem: vt ſicut in illa
deus factus eſt filius hoĩs: ita in iſta ho-
mo fiat filius dei: ſꝫm illud Jo. j. Dedit eis
ptãtem filios dei fieri. Venit em̃ chriſtus
non inuidus ſibi querere fratres: vt quos
nõ habebat ꝑ naturã ſibi cõpararet ꝑ gra
tiã: vt eis cõmunicaret ſuã hereditatem.
Et inde dicũtur chriſtiani. Ro. viij. Here-
des quideꝫ dei: coheredes aũt chriſti. Ecce
benedictio ꝑfectiſſima q̃ eſt in cõicatione
hereditatis eterne: in qua oĩs alia benedi-
ctio includitur. Oppoſitũ fecit diabolus.
De quo dicit̃ in figura. Judicũ. ix. ꝙ Abi-
melech interfecit oẽs fratres ſuos ſeptua
ginta: vt ſolus haberet regnũ. Diabolus
em̃ in Adam interfecit oẽs: inuidens illis
hereditatem. Sed chriſtus bonus frater
voluit mori ⁊ interfici: vt ſuã nobis cõmu
nicaret. Scd̃o ꝑ ſuã natiuitatem liberauit
nos chriſtꝰ a maledictione peccati ⁊ capti
uitate diaboli. pſ. Liberauit pauperem a
potẽte: pauperem cui nõ erat adiutor. Nã
liberauit hoĩem a diabolo q̃ eſt tante po-
tentie ꝙ nõ eſt ptãs ſup terram que ei va
leat cõparari. Job. xlj. Et illa fuit ꝑfecta li
beratio: q: Jo. viij. Si vos filius liberaue
rit: vere liberi eritis. Homo aũt erat pau-
per talis ꝙ nõ erat ei adiutor alius: quia
nec angelus/nec homo/nec lex/nec liberũ
arbitriũ poterat eum liberare: niſi ſolus
leo de tribu iuda. Apocal. v. Jnde dicitur
Eccli. vlti. Reſpiciens eram ad adiutoriũ
hoĩm: ⁊ nõ erat. Pauper aũt eſt peccator:
q: ſpoliatus gratuitis ⁊ vulneratus in na

B Natiuitas chriſti. Et fructuoſiſſima fuerit nobis chriſti natiuitas.

turalibus. Potens ꝟo eſt peccatum: q: rex
ſꝫm illud Ro. v. Non regnet peccatũ in ve
ſtro mortali corpore. Multũ igit̃ nunc eſt
glorificandus deus: qui per natiuitatem
filij ſui tanta nobis beneficia contulit: et
benedicendus eſt venter Marie virginis:
in quo filius ipſe requieuit: ⁊ vnde nobis
ortus eſt. Propterea eandem virginem ſa-
lutemus dicentes Aue.
¶ Nouem miraculis reuelata eſt gloria do
mini ⁊ manifeſtata ac probata chriſti nati
uitas. Primũ eſt q: ſꝫm Jnnocentiũ tertiũ
pace exiſtente Rome cõtinua. xij. annis: fa
ctum eſt templũ Apollini: qđ ſꝫm reſpõſa
illa nocte ruit: quãdo ꝟgo peperit. ¶ Se-
cundũ eſt ex legenda Lõgobardica: q: ipſa
die ſtatura Romuli ⁊ multe alie in diuer-
ſis locis corruerunt. Et Hieremias Egy-
ptijs ſacerdotibꝰ ſignũ dedit ꝙ eoꝝ ſimu-
lachra corruerent qñ virgo pareret. Jdeo
ſacerdotes idoloꝝ puerum in gremio ba-
iulantis fecerunt: ⁊ in ſecreto templi loco
ponentes adorabant. ¶ Tertium ſꝫm Oro
ſium ⁊ Jnnocentiũ: fons aque in liquoreꝫ
olei verſus eſt erũpens vſqꝫ ad Tyberim
⁊ toto die largiſſime fluit: ſicut Sibylla ꝓ-
phetauerat ꝙ fons olei flueret dum naſce
retur ſaluator. ¶ Quartum ſꝫm Chryſo. ꝙ
magis in ipſa nocte ſup montem quendã
orantibus/ſtella quedam iuxta eos appa-
ruit: que formã pulcherrimi pueri habe-
bat: ⁊ in capite eius ſplendebat crux: que
magos alloquens dixit vt in Judeã ꝑge-
rent. ¶ Quintũ eſt ex legẽda lõgobardica
q: ipſo die tres ſoles in oriente apparue-
runt: qui paulatim in vnũ corpus redacti
ſunt. Sed Euſebius in cronicis/⁊ hiſtoria
ſcholaſtica dicũt ꝙ nõ ipſo die: ſed ante ꝑ
aliquod tempus: ſcꝫ poſt mortem Julij ce
ſaris. ¶ Sextum eſt ſꝫm Jnnocentiũ ⁊ Ti-
motheũ hiſtoriographũ ex facto Sibylle
que oſtendit Octauiano Auguſto in circu
lo virginem geſtantem puerũ in gremio.
¶ Septimũ eſt ex hiſtoria Lõgobardica:
q: ipſo die bos ⁊ aſinus miraculoſe deum
in preſepio coram eis poſitum cognoſcen-
tes flexis genibus adorauerũt. ¶ Octauũ
ſꝫm Hierony. q: illa nocte omnes Sodo-
mite ſunt extincti per totum orbem: ne in
natura quã deus aſſumpſerat/tanta de ce
tero immunditia inueniretur. Nam vt di-
cit Auguſt. videns deus vitium contra na
turam in humana natura fieri; fere deſijt

C Natiuitas chriſti. Nouẽ miraculis eſt manifeſtata chriſti natiuitas.

incarnari. ¶ Nonum eſt ex legenda Lõgo-
bardica: ꝙ ipſa nocte aeris obſcuritas in
claritatem diei verſa eſt. Ex quibus oĩbus
patet veritas propoſitionis aſſumpte. Re
uelabitur gloria dñi ⁊c. ¶ Poſtq̃ꝫ dictum
eſt quomodo reuelata eſt gloria dñi Ma-
rie ⁊ Joſeph in preſepio: nunc reſtat dice-
re quomodo reuelata eſt paſtoribus. Ubi
duo videnda ſunt. Primũ eſt quomodo an
geli nuntiauerũt paſtoribus natiuitatem
chriſti. Secũdum eſt quomodo ipſi paſto-
res acceſſerunt ad preſepium vt compro-
barent veritatem rei. ¶ Quo ad primũ di
citur in textu. Et paſtores erant in regione
eadem vigilantes ⁊ cuſtodientes vigilias
noctis ſuper gregem ſuũ. Erant quidẽ nõ
ſicut pingitur: q: pictoribus atqꝫ poetis
quidlibet audendi ſemper fuit equa pote
ſtas: ſed erant in officio patriarcharum.
Exemplo iſtoꝝ paſtoꝝ debent prelati vigi
lare ſuper gregem ſuũ ⁊ cuſtodire ipſum.
Multa em̃ que vicarij facere non poſſent
circa reſuſcitationem ſpũalem ſubditorũ/
ipſi facere poſſent. Ad hoc eſt exemplum
Heliſei. iiij. Regũ. iiij. qui preſens ſuſcita-
uit puerũ Sunamitis: quem Giezi ſuo ba-
culo ſuſcitare nõ potuit. Medici etiã cor-
porales melius ſanãt cum ipſimet tangũt
venam. Sic ⁊ dñs ipſe nõ legit̃ aliquem ꝑ
mediũ curaſſe ꝑſonam: ſed propria preſen
tia. Qui em̃ Lazarum abſens ſuſcitare po
tuiſſet: ſuam preſentiã adhibere dignatus
eſt. Sic a Centurione rogatus deſcendit
ad ſanandũ ſeruũ. Sic manu propria le-
proſum tangens ſanauit. Matth. viij. Sic
Lu. iiij. dicit̃ ꝙ ſingulis manus imponẽs
curabat eos. Exemplum dans ſtabulario
ſuo. i. curato cui cõmittit ſpoliatum ⁊ ſau
ciatum curandũ. Lu. x. dicens. Curã illius
habe: offerẽs ei ꝓ mercede denarios duos
ſcꝫ victũ ⁊ veſtitũ de proprio chriſti patri-
monio ⁊ vitam eternã. Stultus eſt medi-
cus qui pro tanta mercede nõ ſolicitat̃ in-
firmũ viſitando/alloquendo/⁊ manu pro-
pria tangendo. Subditi etiã querũt com
muniter prelatos ſuos: ſicut mulier Suna
mitis preſentiã Heliſei. Et ſi forte dicant
ꝙ ideo licentiã nõ reſidendi petunt vt di-
ſcant/⁊ poſtea melius populũ ſuũ doceãt
ſicut fecerũt iſti paſtores: qui reliquerunt
oues ⁊ tranſierunt vſqꝫ in Bethleem vt vi
derent verbum illud qđ dñs fecerat. Sed
faciant qđ illi ſancti paſtores fecerunt; q:

D Vigilare. Prelati debẽt vigilare ſup greges ſuum.

vt cognouerũt de verbo cito reuerſi ſunt
glorificantes deum. Sic iſti poſtq̃ didice
rint in ſcholis de verbo incarnat[illegible] pro gre
gis informatione/redeant ad gregem ſuũ
glorificantes deũ ⁊ docentes eos: ne cor-
uo aſſimilentur qui de arca egrediens ad
arcam nõ redijt. Gen. viij. Exemplũ huius
rei ſcribit̃ lib. ij. hiſtorie Angloꝝ de Lau-
rentio epõ/qui immediate ſucceſſit Augu
ſtino primo epõ Cantu[illegible]ienſi: qui propter
aduerſitatem regis ꝓ[illegible]uit terrã derelin-
quere. Cui nocte qu[illegible] poſt lachrymoſas
preces beatus Petrus apparuit: qui mul
to tempore flagellis illũ arctioribus affi-
ciens: ſciſcitabat̃ quare gregem ſibi cõmiſ
ſum relinqueret: vel cui oues chriſti in me-
dio lupoꝝ poſitas fugiens dimitteret. An
mei (inquit) oblitus es exempli: qui ꝓ par
uulis Chriſti quos mihi commendauerat
vincula/carceres/poſtremo etiã mortem
crucis ab inimicis chriſti cum chriſto coro
nandus ꝑtuli. His Petri admonitionibꝰ
⁊ flagellis hortatus: mane venit ad regẽ:
⁊ relicto veſtimento quõ eſſet verberibus
laceratus oſtendit. A quo rex queſiuit q̃s
ei tot plagas intuliſſet: ⁊ rei audiens veri-
tatem/timuit ꝙ cauſa ſue ſalutis tanta eſ
ſet perpeſſus: ⁊ relinquens idololatriam
⁊ illegitimuꝫ connubium/baptizatus eſt.
Et ecce angelus domini ſtetit iuxta illos:
et claritas dei circumfulſit illos: ⁊ timue-
runt timore magno. Jn hoc mũdo eſt dies
⁊ nox in futuro: vt dicitur in Apocryphis
Eſdre. Lux perpetua lucebit ſanctis tuis.
Jn hoc ſeculo nunc nox: nunc dies: nunc
actiua/nunc contemplatiua vita: in futu-
ro perpetua contemplatio: quando dicet
ſpiritus vt requieſcant a laboribus ſuis.
Nam in hoc mũdo paſtoribꝰ vigilantibus
ſup gregem ſubito fulſit lux de celo: q: in
hoc mũdo ſi ꝯtẽplemur/hoc eſt paucũ. Et
q: paſtores viderũt lucẽ/audierũt angelo
rũ cãticũ: ⁊ delectati ſunt in cibo quẽ inue
nerũt in preſepio. Jdeo ꝯtẽplatio cõſiſtit
in auditu ꝟbi dei/in viſu. i. in meditatione
ſctã/⁊ in ſapore ⁊ guſtu illiꝰ cibi eterni. Et
dixit eis. Nolite timere. Ecce annuntio vo
bis gaudiũ magnũ. Tunc em̃ mũdus erat
pene cecus: ⁊ potuiſſet dicere angelo nun-
tianti gaudiũ illđ Tob. v. Quale mihi gau
diũ eſt qui in tenebris ſedeo: ⁊ lumen celi
nõ video. Et ideo cũ luce magna apparuit
Annuntio vobis gaudiũ. Si gaudiũ ma-

E Cõtemplatio. Jn hoc mundo non eſt ꝑpetua cõtemplatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

F
Natiui
tas chri
ſti.
An chri
ſti nati
uitas
attule⸗
rit gau
diū oī
pplo.

gnum eſt ⁊ dulce gaudere: conſiderare chri
ſtum pauperē infantē pannis inuolutū: q̄
dulce ⁊ ſapidū erit videre glorioſum ⁊ exal
tatum. Q[illegible] erit omni populo. ¶ Sed q̄ño
hoc dicit euāgeliſta. Primo q: de hoc He⸗
rodes iratus eſt et oīs hieroſolyma cū eo
turbata eſt. Sc̄do quia non gaudēt Paga
ni ⁊ Saraceni. Tertio quia dicif Actuū.x.
Dedit notū fieri non omni pplo: ſed teſti⸗
bus preordinatis [illegible] deo. Igif nō debuit di
ci q̄ erit omni pp[illegible]. Dicitur primo q̄ expo
ni poteſt q̄ ſolus [illegible]deoꝝ ppls dicebatur
populus: quia Eſa.xl. Gentes in cōſpectu
dei quaſi nihilum et inane reputate ſunt.
Sic peccatoꝝ nihil reputaf. Unde.j. Petri
ij. Qui aliquādo non populus: nunc autē
populus dei. Ideo gētes nihil reputaban
tur: ſed poſtq̄ acq̄ſiti ſunt fidei / facti ſunt
populi dei, iuxta illud.j. Pet.ij. Gens ſan⸗
cta ppls acquiſitionis. Et illud pſ. Beata
gens cui⁹ eſt dñs deus eius: ppls quē ele⸗
git in hereditatē ſibi: ⁊ tunc gauiſi ſunt. Di
citur ſecūdo q̄ etiā non oīs ppls Judeorū
reputabaf populus dei: quia Dan.ix. dici
tur. Et non erit ppls qui eū negatur⁹ eſt.
Ideo Judei q̄ eum crucifixerūt ⁊ negaue⸗
runt non fuerunt ppls eius. Dicitur tertio
q̄ intelligif illud dictū q̄ de omni ſtatu et
natione vbiq̄ terrarū gaudebūt: ſicut dici
tur Luce.iij. Factū eſt dum baptizaref oīs
populus. Non em̄ oīs populus baptizaba
tur baptiſmo Joānis ſicut nec chriſti: ſed
intelligif q̄ de omni ſtatu Judeorū et de
Phariſeis ⁊ principib⁹ et publicanis ⁊ p⸗
miſcuo populo. Eſt em̄ cōmunis modus lo
quendi populi q̄n vadit magna multitudo
ad aliquē locum dicere q̄ oēs vadūt illuc.
Dicif quarto q̄ non oībus datū eſt videre
corporaliter ea q̄bus multū clare poterant
iudicari myſteria noſtre redēptionis: ſ; tm̄
teſtib⁹. Et ſi arguaf quia dicif in pſ. Uide
runt oēs termini terre ſalutare dei noſtri.
Reſpōdetur primo q̄ terra Hieruſalē pōt
dici termin⁹ oīs terre habitabilis: eo q̄ eſt
in medio, centrū ſc̄do vel circūferentia circa
centrū eſt terminus oīm aliorū. Ideo cum
illi de terra Judeoꝝ viderint eum / pōt dici
q̄ oēs termini terre viderunt eum. Uel dic
q̄ dicif totum corpus videre: q̄n oculus vi
det. Oculi autē totius terre ⁊ totius eccle⸗
ſie fuerūt apoſtoli: qui viderūt dñm in car
ne: ⁊ q̄ in oībus terminis terre deportaue⸗
runt: ergo q: viderūt / dicūtur oēs termini
terre vidiſſe. Uel dicif q̄ oculo fidei vide⸗
rūt aliqui de quolibet termino terre. Eſa.
lij. Quib⁹ non eſt narratū de eo viderunt: ⁊
qui non audierunt contēplati ſunt. Et hoc
vobis ſignū. Inuenietis infantē pānis in⸗
uolutum. Rex oīm non palatia diuitū: nō
miniſteriū multorū hoīm: non precioſum
veſtimentū in natiuitate elegit: inſtruens
hoīes vt in paruo domicilio pauco contē⸗
ti obſequio ⁊ in vili veſtimēto: palatia celo
rum: miniſteriū angeloꝝ: veſtimenta virtu
tum facilius acquirāt. Et ſubito facta eſt
cum angelo multitudo militie celeſtis. Du
plex eſt militia. Una armis corporalib⁹ ar
mata ob iniuriā propulſandā: vel propter
vindictam inferendā inſtituta: vt patet in
decreto.xxiij.q.j. in principio. Alia eſt ſpiri
tualibus armis ornata ad reſiſtendū mili⸗
tie carnis / mundi / et diaboli: et deſiderijs
carnalibus que militant aduerſus animā.
Et de illa hic dicif. Laudantiū et clamans⸗
tium: gloria in altiſſimis deo. Hūc hymnū
quem angeli nato dño cecinerūt: ſacerdos
inchoat: quia angelū magni conſilij repre⸗
ſentat: ⁊ chorus cōcinēdo proſequif: quia
ſubito facta fuit cū angelo multitudo mili
tie celeſtis exercitus. ¶ In ſecūda parte di
cendum eſt quomodo paſtores venerūt ad
preſepiū: vt cōprobarent veritatē reuela⸗
tionis. Dicitur em̄ in textu. Et factū eſt vt
diſceſſerunt ab eis angeli in celum: paſto⸗
res loquebātur adinuicē. Trāſeamus vſq̄
bethleem: ⁊ videamus hoc verbū quod fa
ctum eſt: qđ fecit dñs ⁊ oſtendit nobis. Si
cut em̄ ros qui naſcif in alta regione aeris
nūq̄ etiā in ſuo deſcēſu videri pōt / niſi q̄n
eſt ſuper herbā vel folium arboris: ſic fili⁹
dei q̄ eternaliter generaf a patre: nūq̄ ap⸗
paruit viſibilis quouſq̄ in gremio virgi⸗
nis reſideret: ⁊ ibi deſcēdit ſicut ros ſuper
herbā virentē virore oīm virtutū. Hic dici
tur: verbū caro factū eſt: ⁊ vidimus gloriā
eius. Sicut etiā ſol in celo exiſtēs: nec celū
relinquēs efficif viſibilis per radios quos
in terrā emittit: ſic filius dei tāq̄ ſol deita
tis patri equalis: ſemꝑ fuit in ſinu patris:
tamen ſicut radius ſolis non relinquēs ce
lum deſcēdit ⁊ viſibilis apparuit: ⁊ ſe oſtē
dit nobis. Et venerūt feſtinātes et inuene⸗
runt Mariā ⁊c. Q: a paſtoribus viſitaf in
fans in preſepio denotaf q̄ noui hoīs vir
tus infirma ⁊ tenera debet ſpiritualiū ⁊ ꝑ
fectorū ſolatio cōfortari: ⁊ hoc in religioīs

G
Viſita⸗
re.
Quid
ſignat
viſita⸗
tio pa⸗
ſtoꝝ in
p̄ſepio.

preſepio. Q: ſi annū tertium attigerūt: vt
immunes inueniaf a locutione ⁊ opere ⁊
etiā cogitatiōe malis vel noxijs: tales nō
debent Herodem timere: q: triennij ſunt.
Non em̄ occidit niſi abimatu ⁊ infra: q: ſi
q̄s a malo oꝑe ⁊ locutione cauet: ⁊ interi⁹
a praua volūtate vel cogitatiōe corrūpif
ſp̄ualiter ab Herode interficif. Qui autē
inuenitur a tribus abſtinere: euadit Hero
dem. Propterea nouitij ſuas cogitationes
habent ſenib⁹ reuelare: vt eis medelā tri⸗
buant opportunā. Et videntes cognoue⸗
runt de verbo ⁊c. Sed q̄d queſo viderunt
paſtores quando venerūt ad regem natū?
Quid glorioſum videntes in puero: gauiſi
ſunt gaudio magno? An viderint palatiū
marmoreū: an matrem diademate fulgen
tem: aut in lecto aureo recubantem? Aut
puerū purpura vel auro inuolutū: aut cu⸗
riam diuerſis populis perſonantem? Sed
quid viderūt? Certe domū tenebroſam et
ſordidā: magis beſtijs q̄ hoībus aptam:
in qua nemo eſſet quieſcere cōtentus: niſi
itineris neceſſitate coactus. Matrem ei⁹
vix tunicā vnā habentem: nō ad ornatum
corporis ſ; ad tegumentū nuditatis: qua⸗
lem habere poterat carpentarij vxor pau⸗
percula: ⁊ hoc in peregrinatione ꝯſtituta.
Sed nō regem querebāt terrenū: quē au⸗
dierant a ciuibus celeſtib⁹ proclamatum.
Quid nunq̄ vidiſtis paſtores annunciate
nobis: ⁊ q̄d audiſtis? Uidimus (inquiūt)
puerū pannis inuolutū ⁊ vagientem. In⸗
tenderent vtinam mulieres huic vagienti
puero: qui nō ꝓpter ſuā neceſſitatem: ſed
propter noſtrā miſeriā vagiebat: q̄ iocun
dum eſſet eis cū ſene Hieronymo / cū pau⸗
la vidua / cū Euſtochio v̄gine illic in Beth⸗
leem ſtare ante preſepe dñi: intueri infan⸗
tem ⁊ collocare in preſepio. Certe ſordidū
illud ſtabulū totū redolet ſacramentis ce⸗
leſtibus: ⁊ pro fetore ſtabuli diuerſos odo
res aromaticos ſpirat. O gratiſſimi vagi⸗
tus: ꝑ quos eterne mortis gemitus euaſi⸗
mus. Hodie ſi vocem eius audieritis: noli
te obdurare corda veſtra. Quid iterū vidi⸗
ſtis paſtores in curia regis nati? Uidim⁹
obſtetrices duas virgines morib⁹ inſignes
⁊ natalib⁹ illuſtres: ſacris ⁊ impollutis ma
nibus regem paruulū ꝑtractantes. Sicut
em̄ ſm̄ mulierū cōſuetudinem parientib⁹
feminis aſſiſtunt obſtetrices: ⁊ nō niſi que
obſtetricandi habent peritiam ex frequē⸗
ti experientia: vt ſic corrupte corruptis mi
niſtrent: ſic in partu virgineo ſole virgines
obſtetricādi habent officium. H[illegible] obſtetri⸗
ces fuerūt humilitas ⁊ pauꝑtas. Pauꝑ⸗
tas natum pannis inuoluebat: humilitas
eū in preſepio reclinabat. Et cū pauꝑtas
eum pannis inuolueret: puero vagienti ſo
nora voce blandiebanf decantans. O feli
ces panni quibus pctōꝝ noſtrorū ſordes
exterſe ſunt: quibus al[illegible]ata ſunt vulnera
ſauciati. quib⁹ Hierem[illegible]s.i. humanū gen⁹
de lacu miſerie ⁊ de [illegible]o fecis educif. Hie
re.xxxviij. O felices panni quib⁹ inuoluta
eſt maieſtas eterna: ligata ne feriat ꝑtās
immenſa. In quibus leo factus eſt agnus
magnus paruulus: immenſus ad menſu⸗
rā noſtre pauꝑtatis redactus. O beatū
preſepe: in quo bos cognouit poſſeſſorem
ſuū ⁊ aſinus preſepe dñi ſui: iudeus ſcil; ⁊
gentilis: paſtores ⁊ reges. Uidim⁹ ⁊ aſtan
tes duas nutrices: virginitatem ⁊ pietatē
virginitas lactabat. Sola em̄ virgo lacta
bat decantans puero. O lac virgineum di
gnum deo ad potandū: o puritatem imen
ſam que nutrit breuem in volatilib⁹ apem
in qua delectatur infans ab vbere: quo nu
tritur ſpecioſus forma pre filijs hominū.
Pietas vero ipſum lachrymis balneabat
pre gaudio lachrymas emittens: pre ad⸗
miratione imbrez effundens. Sed diceret
quis. Quomō ille homo perfectus vagie⸗
bat? Si quis nunc videret talem vagien⸗
tem: delirus ⁊ amens reputaref. Sed dñs
oēs noſtras fragilitates (preter eas que
culpam deſignāt) voluit aſſumere: per oīa
fratribus aſſimilatus. Juſtum eſt em̄ vt q̄
in eadem cōitate vel religione vult ꝑmane
re: ſimilibus ſubiaceat cerimonijs ⁊ inſti⸗
tutis. Dñs igitur habitu inuentus vt ho⸗
mo: nō mirū ſi alioꝝ infantū exemplo va
giebat: relinquens paruulus ſenſualitatē
ſuam ea que paruuli ſunt facere: ſicut ⁊ re⸗
liquit grandeuus eādem triſtari ⁊ treme⸗
re ⁊ meſtam eſſe: nō obſtante rōne imperā
te oīa fieri conformiter ad patris ſui vo⸗
luntatem. Preterea venit ad extirpandū
radicē morbi humane nature: ſicut eſt bo⸗
ni medici opus. Prima aūt radix fuit locu
tio temeraria cum ſerpente. Secunda ſu⸗
ꝑbia. Propter primū voluit quaſi infans
non loqui. Propter ſecundū paruulus na
ſci. Pſal. in humilitate noſtra memor fuit
noſtri. Memorabatur quondam ſuper ge

H
Natiui
tas chri
ſti.
Humi⸗
litas et
paup⸗
tas fue
rūt ſpi⸗
ritua⸗
les ob⸗
ſtetri⸗
ces chri
ſti: v̄gi⸗
nitas ⁊
pietas
nutri⸗
ces.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nus humanū ſolius iuſtitie ſue: ita vt cōſi
derata hoīs pauptate quereret Dauid di
cens. Quid eſt homo ꝙ memor es eiꝰ. Et
Job. vij. Memento mei q: ventꝰ eſt vita
mea. Nunc aūt aſſumpta humanitate no
ſtra conuertit memoriam ſuam in miām.
¶ Et oēs qui audierunt mirati ſunt: ⁊ de
his que dicta erant a paſtoribus ad ipos.
Maria aūt cōſeruabat oīa verba hec: con
ferens in corde ſu... Conſeruabat quidem
oīa verba que de dn̄o vel a dn̄o dicta co
gnouerat: vt cum tp̄s predicande vel ſcri
bende incarnationis ⁊ natiuitatis adue
niret: ſufficiēter vniuerſa prout geſta erāt
explicare poſſet. Hec Beda. Imitemur et
nos matrem dn̄i fixa tenētes in corde oīa
verba ⁊ facta eius: vt eoꝝ meditatione cō
tinua importunos in animū cogitationū
atqꝫ nocentiū repellamus incurſus: ⁊ ho
rum crebra cōſolatione nos ⁊ primos no
ſtros a fabulis ſupuacuis ⁊ detractionuꝫ
colloquijs caſtigare: ⁊ ad diuine laudis fre
quentiā aſcendere curemus. Unde ⁊ Ma
ria vſqꝫ in tp̄s nullū incarnationis verbū
protulit. Ue nobis ſm̄ Bern̄. qui ſpiritum
habemus in naribꝰ. Ue qui totū ſpiritum
proferimus. Maria filiū audiuit nō ſolū
turbis in parabolis loquenteꝫ: ſed ⁊ diſci
pulis ſuis ſeorſuꝫ regni dei myſteria reue
lantem: vidit miracula facientem: vidit in
cruce pendētem/ expirantem/ reſurgentē/
aſcendentem. Sed in his oībus quoties
putamus verecūdiſſime virginis ⁊ puriſ
ſime turturis vox memorať audita. Unde
Eccli. xxj. Uerba prudentū ſtatera ponde
rabunť: q: ponderate ⁊ deliberate loquē
tur. In ore fatuoꝝ cor eoꝝ: ⁊ in corde ſapiē
tum os eorum: q: ſapientes ⁊ diſcreti priꝰ
diſcernendo in corde deliberant ꝙ̄ loquā
tur: ⁊ ſtulti econtrario. Sic Maria paſtoꝝ
verba ⁊ Symeonis ⁊ Anne ⁊ angeli cōfe
rebat ī corde ſuo priuſqꝫ reſpōderet. Erat
em̄ Maria arca: eo ꝙ arcana dei in ea re
poni debebāt. Preterea Maria nō eſt de
dignata a paſtoribꝰ: que tamen huius in
carnationis magiſtra erat: vt nec tu a vili
bus diſcere cōtemnas. Ambro. Quiſquis
vilior eſt ad prudentiā: eo precioſior eſt ad
fidem. Et ſi querať an cōferentia iſta fue
rit alicuius queſtionis aut dubitatiōis in
mente ſuper his que audiebat. dicitur ꝙ
non: ſꝫ erat delectabilis ⁊ admirabilis cō
templatio ⁊ prudentiſſima attentio: quō

I Maria. Exēplo Marie pri⁹ ꝯferamus ī corde ꝙ̄ loq̄mur.

prophetie implebanť in puero nato. Con
ferebat em̄ (vt ait Beda) ꝙ acta videbanť
cōformia his que agenda ibi legerat. Ui
debat ſe de Dauid ſtirpe ortam: in Naza
reth de ſpū̄ ſancto concepiſſe. Legerat ex
alia parte prophetiam. Egredieť virga de
radice ieſſe. Et Michee. v. Et tu Bethleem
terra iuda ex te exiet dux qui regat popu
lum meū Iſrael. Meminerat ſibi dictum
ab angelo. Spūs ſanctus ſupueniet in te.
Et cognoſcebat modū natiuitatis eius nō
niſi āgelo narrāte cognoſci potuiſſe. Eſa.
liij. Generationem eius qs enarrabit? Le
gerat inſup Michee. iiij. Et tu turris gre
gis nebuloſa filie Sion ad te veniet: ⁊ ve
niet poteſtas prima regnū filie Hieruſalē.
Audiebat angelicas virtutes q̄ ſunt filie
ſupne ciuitatis apparuiſſe paſtoribꝰ in lo
co q̄ a cōuentu pecoꝝ diciť turris gregis:
vno miliari ad oriētem a Bethleem diſtās
vbi nunc trium illoꝝ paſtoꝝ monumenta
monſtranť. Nouerat tunc in carne veniſſe
dn̄m: cui vna ⁊ eterna eſt cum patre maie
ſtas: qui regnū daret eccleſie: que eſt cele
ſtis Hierl̄m filia. Conferebat igiť hec non
ore promens ſed ſeruans corde. Fuit etiā
hec Marie collatio (vt ait Hiero. in ſermo
ne de aſſumptiōe) toti eccl̄ie vtilis: q: poſt
aſcenſionem remanſit in terris: vt ap̄los
plenius inſtrueret de verbo incarnationis.
¶ Et reuerſi ſunt paſtores glorificantes
deum in oībus que audierant ⁊ viderant.
Paſtores em̄ ſatis inuenerunt in preſepio
a quo gaudiū ⁊ conſolationem eterne vite
reciperent ⁊ acquirerent. Sic paſtores ec
cleſiaſtici ſatis habent vnde ſe occupent in
preſepio dn̄i. i. in ſpūalibꝰ ad que principa
liter vocati ſunt. Ideo nō ſe debent intro
mittere de iudicijs tp̄alium: nec de diuiſio
nibus terrenoꝝ tractare. Exemplo dn̄i qui
noluit ſe intromittere de tp̄alibꝰ ſed ei qui
aduocabat eum pro diuiſione hereditatis
inter ſe ⁊ fratrem ſuū ait. Quis me conſti
tuit iudicem aut diuiſorem inter vos?
¶ Duplex aūt cauſa erat quare reuertebā
tur paſtores glorificātes ⁊ laudātes deū.
Prima erat facies dn̄i Jeſu ⁊ benignitas:
maxime in amorem diuinū attractiua. Eze
chiel. iij. Ut adamantem dedi faciem tuā.
q: vt adamas duruꝫ ferrum ⁊ frigidū ad
ſe trahit: ſic hūanitatis chriſti viſio corda
dura retrahebat ab amore pcti: ⁊ trahe
bat ad amorē dei. Ad Titū. iij. Apparuit be

K Natiuitas chriſti. Quare reuertebātur paſtores glorificantes deū.

nignitas et humanitas ſaluatoris noſtri
dei. Unde Hierony. in quadam ep̄la. Niſi
quoddā gratie ſignū haberet in oculis: eiꝰ
diſcipuli nō ſtatim relictis oībus eum ſe
cuti fuiſſent: nec paſtores qui erant rudes
poterant multa dicere de quibꝰ mirabanť
hoīes: niſi in facie aliquid diuinitatis in
ſpexiſſent. Secūda cauſa: q: in nocte vide
rant ſolem iuſtitie ortum in terris. Credē
dum eſt ꝙ qui viderūt lumē exiens ab an
gelis: viderūt ſimiliter radios luminoſos
exeuntes a dn̄o angeloꝝ. Et lꝫ ſol iſte ma
terialis nō penetret opaca: iſtiꝰ tn̄ lumē pe
netrat vſqꝫ ad interiora illuminās iuſtos.
pſ. Exortū eſt ī tenebris lumē rectis corde
Exurēs ſupbos: vt Herodē ⁊ ꝯplices ſuos
grauiter quideꝫ in mūdo: grauius in iudi
cio: grauiſſime in inferno. Eccli. xliij. Tri
pliciter ſol exurens montes. i. ſuperbos.
¶ De eodē feſto ſer. ix. ⁊ in ordi. xlv. p the.

A Natiuitas chriſti. Quō chriſtꝰ venit ī ꝓpria ad reformationem religionis diſſipate

Dedit eis poteſta
tem filios dei fieri: his q̄ cre
dunt in noīe eius. Jo. j. Magi
ſter religionis ſeu abbas ſolet
mittere viſitatores vicarios ad reforman
dum religionem in locis ſibi ſubiectis: et
quando correctio viſitatoꝝ nō ſufficit: ve
nit magiſter in propria: q̄ in primo ſuo ad
uentu recipitur ad oſculum pacis. Sic dei
filius ad chriſtiane religionis reformatio
nem ī paradiſo terreſtri diſſipate: miſit vi
carios ꝓphetas: ſm̄ illud Heb. j. Olim deꝰ
loquens patribus in ꝓphetis. Sed vidēs
ꝙ nō plene ſufficeret: venit in propria pſo
na: ſicut dicitur in euangelio hodierno ma
ioris miſſe. In propria venit. Et Heb. j. No
uiſſime diebus iſtis locutus eſt nobis in fi
lio. Ideo in primo ſuo aduentu receptꝰ eſt
cum gaudio ad oſculum pacis: qđ petebat
anima deuota. Canti. j. Oſculetur me oſcu
lo oris ſui. Ratio petitionis eſt ſm̄ Philo
ſophū: aues carentes felle ſicut colūba ſo
lo oſculo concipiunt ouum. Sic cor ſine fel
le peccati ad oſculum chriſti. i. conſiderata
eius manſuetudine maxime in incarnatio
ne ⁊ natiuitate cōcipit propoſitum ſancte
vite. Exemplum in Magdalena. que Lu.
vij. oſculabatur pedes eius. i. contempla
batur beneficia nobis exhibita in aſſum
ptione humanitatis noſtre. Accedens ad
papam pro indulgentia recipitur ad oſcu
lum pedis; ⁊ qn̄qꝫ de gratia ſpeciali poſt

ea vocatur ad oſculū oris. Sic ſi quis v..lt
a deo ſuorum peccatoꝝ remiſſion.em ſuſci
pere ⁊ indulgentiā: neceſſe eſt ꝙ prius re
cipiatur ad oſculum pedis p fid..em incar
nationis ⁊ natiuitatis/ ⁊ p grat..am: vt ſic
tandem dignus ſit recipi ad oſculum oris
in beatitudine celeſti: ⁊ ei dicat dn̄s illud
Gen̄. xxvij. Da mihi oſculum fili mi: illum
ducendo in domū ſuaꝫ ſupernā: ſicut fecit
Joſeph Beniamin. de quo diciť. Gen̄. xxix.
Cōplexus in oſcula ru.. duxit in domuꝫ
ſuam. Sed multi m.. oſculando chriſtū
imitanť Joab. iij. Reg. xx. ⁊ Judā potius
ꝙ̄ Magdalenā: ſimiles Judeis de quibꝰ
in euangelio ſubditur. Et ſui eū nō recepe
runt. Nō ſic diſcipuli chriſti: nō ſic Maria
que felici oſculo more colūbe non ſolū ſpi
ritualiter ſed ⁊ corporaliter ꝯcepit chriſtū
quam ſalutabimus ⁊c.
¶ Notandum eſt ꝙ Joannes euangeliſta
ſeptuagintaquīqꝫ annoꝝ ad preces Aſia
norum ep̄orum (indicto tn̄ prius ieiunio ⁊
orōnibus ad dn̄m in cōmune fuſis: vt reci
tat Hiero. in prologo ſup euāgeliſtas) cō
poſuit euangeliū qđ eſt principiū noui te
ſtamenti: nō ꝙ prius fuerit ſcriptū ꝙ̄ reli
qua euāgelia: ſꝫ q: eſt priꝰ dignitate ⁊ ſm̄
ꝓceſſum rerum narratarū. Incipit em̄ lo
qui de verbo quo ad ꝓceſſionem eternā: ⁊
cōſequenter loquiť de his que verbū ope
ratum eſt circa creaturas. Alij autē euan
geliſte nō inſiſtunt circa myſteriū trinita
tis: ſed ſolum ea explicant q̄ chriſtꝰ opera
tus eſt in humanitate aſſumpta. Scđo ſi
cut vetus teſtamentū ſic incipit. In princi
pio creauit deus celū ⁊ terrā: ita ⁊ euange
liū Joannis incipit. In principio erat ver
bum. Et ſic patet ꝙ nouū teſtamentū eſt
difficilius ꝙ̄ vetus: q: vetus loquitur de
creatione mundi: nouū ꝟo de generatione
eterna eius qui creauit mundum: vt oſten
dat quante benignitatis fuerit verbū ſic
eternaliter ⁊ incomprehenſibiliter genitū
ad nos temporaliter deſcendere pro ſalu
te nr̄a. Un̄ dn̄s (vt ait Cryſo.) priꝰ loque
batur hoībꝰ: vt Ade/ Noe/ Abrae/ ⁊ ſic de
alijs. Licet nō ꝯuerſareť aut habitaret cū
eis: ſed ꝓpter pctā elongauit ſe ⁊ miſit eis
lr̄as p nūtios ſuos ꝓphas: tandē tn̄ ipſe
met venit: habitū hoīs ſuſcepit ⁊ lōge mi
rabiliora ꝙ̄ ante recitauit: ſꝫ ſui eū nō re
ceperūt. Priꝰ em̄ erāt inſtruēdi hoīes ī par
uis q̄ſi puuli in tp̄e legis nature: ⁊ ſic dein

B Euāgelium. De euāgelio ioānis.

Universidad de Deusto Biblioteca

ceps ꝓcedendū erat per quedā incremēta cognitiōis: quoadusq̧ miſit deus magnū magiſtrū qui hoīes quaſi perfectos altiſſima ⁊ va.de mira docuit: qui etiā eos ita exaltauit: ꝙ dedit eis poteſtatē filios dei fieri his q̄ credūt in noīe eius. ¶ In euāgelio maioris miſſe duo facit Joannes. Primo oſtendit generatio ⁊ dignitas filij dei. Secundo oſtēditur modus adoptiōis noſtre in filios dei. Et ſm̄ hoc erunt due partes: in quib⁹ inſiſtet i.. hoc ſermone expoſitioni prefati euāgelij. Primo igitur oſtēdit Joānes generatione eternā: cum dicit In principio erat verbū. Hoc eſt quinq̧ credēda ſunt de deo filio. Primo ꝙ in principio ⁊ ante ſecula erat verbū. ſ. ab eterno ⁊ non ex tēpore ſicut putauit Arrius dicēs filiū dei eſſe creaturā. Non ſolū autē credendū eſt ꝙ ſit ſine principio: ſed ꝙ etiā ſine fine. Ipſe em̄ dixit. Apoca. j. Ego ſum alpha et o: principiū ⁊ finis: et non ſolū totius creature corporalis ſed etiā ſpiritualis: ⁊ ſingulariter operū noſtrorū: ita ꝙ in principio operū noſtrorū ſemꝑ debeat eſſe deus ⁊ in fine ſimiliter. iuxta illud apl̄i. j. Cor. x. Siue bibitis/ ſiue comeditis/ ſiue quid aliud facitis: oīa in gloriam dei facite. Non ſic faciunt qui bene incipiūt ⁊ male finiūt q̄ volunt deum eſſe principiū ſuorū operū: ſed non finem: quia non perſeuerāt in bonis operib⁹: cum tñ perſeuerātia ſit ſola regis filia cui debet hereditas.

E
Perſe-
uerātia
Sola ꝑ
ſeuerā-
tia coro
ronat.

Aliqua eſt terra (vt dicit Solinus) vbi hoīes in iuuentute caneſcūt ⁊ in ſenectute nigreſcūt. i. q̄ bene incipiūt ⁊ male ꝓficiunt. Sed hoc valde timendū eſt: ne q̄ cepit opus bonū male perficiat aut retrocedat: q̄ periculū eēt ne occideretur a diabolo. Exemplū ad hoc habemus de duob⁹ q̄ volebāt ad inuicē pugnare. Videns vnus q̄ alius vellet eū aggredi ait. Ego nō pugno cū duob⁹: recedat vnus veſtrū. Tunc alius credens alterū eſſe poſt ipſum retroſpexit: ⁊ dū retroſpiceret: alius percuſſit eum in capite. Sic diabolus facit ei q̄ recedit a bona cōuerſatiōe priſtina. Dicit etiā dñs Luce. ix. Nemo mittens manū ad aratrū et reſpiciēs retro: apt⁹ eſt regno dei. Viam em̄ quā quiſq̧ cepit debet tenere. Gen̄. xxxij. Jacob dū abiret itinere quo ceperat: fuerūt ei obuiā angeli dei. Cuidā em̄ fratri in cōgregatiōe poſito ait ſenex. Talē te continuo ſerua: qualē te prima die exhibuiſti. Non em̄ eſt bonus miles: q̄ non habet diuturnū anhelitum. ij. Timoth. ij. Qui certat in agone nō coronabit niſi qui legitime certauerit: ⁊ dign⁹ eſſet vt ei illudendo diceret illud. Matth. x. Iſte homo cepit edificare ⁊ non potuit conſummare. Unde ad cōfirmationē hui⁹ catholice veritatis cōtra perfidiā Arrianā legit. iij. Dialo. c. xxxij. de quibuſdā epis Africanis ꝙ tēpore Juſtiniani auguſti dū ferueret perſecutio Arriana in Africa ⁊ nollent abſtinere a predicatione fidei: iuſſi ſunt a rege Uuādalorū mulctari abſciſione linguarū. Sed miro modo ita pro defenſiōe veritatis ſine lingua loquebant: ac ſi linguā habuiſſent: ⁊ addit Grego. Quid mirū ſi verba edere ſine lingua potuit verbū qḋ fecit linguā? In hoc cōfundi debēt ſacerdotes qui deputant linguā ſuam verbis maledicis ⁊ diabolicis: vbi iſti ſine lingua loquebantur magnalia dei ⁊ v̄itatē fidei. Utinā cōfunderētur publice ſicut vnus eorū confuſus eſt: qui ꝑdidit hoc donū loquēdi ſine lingua: eo ꝙ cecidiſſet ī incōtinētiā ne ipſi confunderētur in extremo examine. Sunt enim ſicut cādela extincta q̄ fetet et nares aſtantiū inficit adeo vt (ſm̄ Ariſto. lib. problematū) fetor eius dū extinguit exhalās: ſufficeret facere abortiuum in muliere pregnante: que illo inficeret. Nam et vita talium ⁊ fama oēs vidētes et audiētes offendit: ⁊ timendū eſt ne ſint cauſa abortiui bonorum operū in ſuis ſubditis: cum tñ ipſi deberēt lucere coram pplo per oſtenſionē boni exēpli: ſicut lucerna poſita ſuper candelabrum. Secūdo credendū eſt ꝙ verbū erat apud deum: ⁊ deus erat verbū. i. ꝙ filius dei eſt vnus ⁊ idē cum diuina eſſentia. In hoc debēt filij ſumere exemplū: vt ſint imitatores trinitatis. Ait em̄ dñs. Pater ſancte ſerua eos quos dediſti mihi in noīe tuo: vt ſint vnum ſicut et nos vnū ſumus. Sic debēt filij cum parētibus vnū eſſe in ſubſtātia non per idētitatē ſed in eadē domo: non tñ oīmode: quia nō oportet ꝙ filius ſit equalis patri: ſed obediēs ſicut filius dei. Sed mō plurimi filij ſunt inobedientes: q̄ diſſipāt bona parentū et portāt ad loca perditiōis. ¶ Tertio credendū eſt ꝙ ſit equalis patri. Et ideo dicit. Hoc erat in principio apud deū. i. ſemꝑ fuit fili⁹ dei equalis patri: ⁊ vnū cum eo in ſubſtantia. ſicut dicit Phil. ij. Qui cū in forma dei eēt non rapinā arbitrat⁹ eſt eſſe ſe equalē deo

D
Verbū
Quare
fili⁹ dei
dicitur
verbū.

In hoc cōfundit error Arrij: qui dicebat ⁊ baptizabat in noīe patris maioris et filij minoris. Iſta ſunt que de dei filio quo ad illam generationē eternā credere debem⁹. Appellat autē verbū hic ⁊ in Pſal. Eructauit cor meū verbū bonum: duplici ſimilitudine. Primo ad verbū mentale q̄ eſt conceptus mentis: q̄ eſt ſemꝑ in mente: et nūq̄ ſine ipſa mēte. Sic filius ſemꝑ in patre et nūq̄ ſine patre. Joā. x. Ego in patre et pater in me eſt. ⁊ eiuſdē. xiiij. Philippe qui videt me: videt ⁊ patrē meū. Neſcis q̄ ego in patre ⁊ pater in me eſt? Et eiuſdē. viij. Non reliquit me ſolū. Scḋo q̄ ſicut ꝑ verbum vocale declarat cōcept⁹ mētis ⁊ ipſa mens: ſic pater per filiū. Joan. xvij. Pater manifeſtaui nomē tuū hoībus quos dediſti mihi. Et pſ. Dies diei eructat v̄bū. i. de plena ſcientia ꝓferūt viri docti ⁊ illuminati a deo pplo deuoto et gratia illuminato ſapiētiā de patre genitā.

E
Predi-
care.
An cre-
dibilia
diffici-
lia ſint
predicā-
da po-
pulis.

Sed videt ꝙ iſta non ſint predicanda populis: cū ſint nimis difficilia ⁊ ardua? Reſpōdetur ꝙ ppl̄i nō libēter comedūt offam nec ſibi īcorporāt: niſi offa illa condiat ſpecieb⁹ que de longe aſportātur: vt puta de India vel Arabia. Sic nec ppl̄s niſi parū audierit de iſtis arcanis dei que nō intelligit vt ea admiret: ⁊ cognoſcat factura non poſſe attingere ad ſuum factorē. Sed periculū grande eſt nimium de his ſcrutari: q̄ Prouerbiorum. xxv. Scrutator maieſtatis opprimet a gloria. ¶ Quarto credendū eſt ꝙ oīa per filiū dei facta ſunt cōtra errorē Manichei qui ponebat duo principia rerum: vnum bonū et aliud malū: ⁊ malum eſſe principiū omniū iſtorum inferiorū propter deordinationē que videbat in iſtis inferioribus. Et iſtius opinionis videt fuiſſe Tullius: qui ex eleuatione malorū ad dignitates ⁊ regimina populorū et ex depreſſione bonorū arguebat deū non regere iſta inferiora: quia putabat illud eſſe inordinatū. Sed hoc eſt cōtra Joannē: qui dicit vniuerſaliter oīa per verbum facta eſſe: ⁊ iſti plurimū fallūtur.

F
Verbū
Verbū
eſt prin
cipiū vi
ſibiliū
et inui-
ſibiliū.

Tum primo: quia non vident quāta bona elicit deus ex malis permiſſis: ita ꝙ maiora ſunt bona que elicit deus q̄ mala q̄ permittit. Secūdo ſi non eſſet malū: non eſſet virtus ei oppoſita neq̧ iuſtitia/ neq̧ mīa/ neq̧ fortitudo/ neq̧ patientia: ⁊ tunc perderentur corone bonorū. Et ſi dicat. Melius eſſet ꝙ perderētur q̄ tot hoīes q̄ ſunt mali. Reſpondeo ꝙ plus valet iuſtus homo q̄ decem mille viri impij. Sunt em̄ reprobi ſicut malefactores ſuſpēdendi in patibulo: quorū quadrigata non valet vnum denariū. Et ideo Dauid imprecat dicens. Fiant ſicut fenum tectorū: qḋ priuſq̄ euellatur exaruit. Quod quidē fenum eſt modici valoris. Tertio opinio talium reprobatur Job. xxij. ab vno amicorū Job. Cū em̄ recitaſſet tales dicere de deo: circa cardines celi perambulat: ne.. noſtra cōſiderat: ſubdit poſtea: quoru.. ſententia longe ſit a me. Quarto neceſſario fatendū eſt ꝙ oīa merita noſtra in nobis operet. Hoc em̄ dicitur Eſaie. xxvj. Oīa opera noſtra operatus es in nobis dñe. Et ideo ſubiungitur: ſine ipſo factū eſt nihil: quia opera trinitatis ad extra ſunt indiuiſa. In hoc maxime debemus glorificare trinitatē: ⁊ ſingulariter quia operata eſt opus noſtre redēptionis. Qr̄ ſi nos totos ei debemus iure creationis: quātomagis iure redēptiōis: quia plus conſtitit ei ad recreandū q̄ ad creandum. Nam in creatiōe dixit. et facta ſunt: ſed in recreatiōe multa dixit ⁊ fecit: multa inſuper paſſus eſt filius dei. Et ideo ſi propter creationē quotidie tantū benedicim⁹ trinitatē: vt oē fere ſeruitiū eccleſie ſit de ea: quātomagis pro redēptiōe.

G
Mere-
ri.
Nō cō-
tigit me
reri aut
bn̄ age
re ex ſo
lo libe-
ro arbi
trio.

¶ Quinto credendū eſt ipſum oīa cōſeruare. Multi enim artifices rem faciūt ſed ipſam conſeruare non poſſunt: ipſe autē oīa conſeruat. Et iō ſequit. qḋ factū eſt in ipō vita erat. i. omne qḋ factū eſt ſubſiſtit eo mediāte. Un̄ et philoſophi ipſum dixerūt eſſe aīam mūdi. Vel etiā omne meritū nō niſi eo mediāte vita eſt anime. ſm̄ illud Pſal. In deo faciemus virtutē. ⁊ Joā. v. Pater meus vſq̧ modo operat ⁊ ego operor. Ideo debem⁹ cum Dauid ſingulis momētis dño dicere. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: vt non moueant veſtigia mea: vt noſtrū arbitrium qḋ procliuius vel ignoratione boni vel oblectatione paſſionū fertur ad vitia: deus potius ad virtutū ſtudia retorquere dignet. Nā Pſal. ait. Impulſus euerſus ſū vt caderē: in quo liberi arbitrij infirmitas deſignat: ⁊ dñs ſuſcepit me. Et iterum. Si dicebam motus eſt pes meus lubrica arbitrij facultate: mīa tua dñe adiuuabat me. Et rurſus. Scḋm multitudinē dolorū meorum in corde meo: que vtiq̧ mihi naſcebātur libero arbitrio: cōſolationes tue letifi

Universidad de Deusto Biblioteca

cauerunt aīam meā/ per tuam inſpiratio-
nem veniētes in cor meū. Et ob hoc ſancti
viri qui ad conſummationē venerūt virtu
tum: induſtria ꝓpria hoc non ſe obtinuiſſe
teſtati ſunt: ſed etiā potius a dn̄o precabā
tur dicētes. Dirige me dn̄e in veritate tua:
et dirige in cōſpectu tuo viā meā. Et alius
hoc experimēto didiciſſe ꝓclamat dicens.
Cognoui dn̄e quia nō eſt in hoīe via eius:
nec viri vt dirig[illegible] greſſus ſuos: τ ipſe dn̄s
ad Jſrael. Oſee. [illegible]. Et dirigā eū (inquit)
vt abietē virentē: [illegible]e fruct⁹ tu⁹ inuent⁹
eſt. Qr ergo ꝓdigi [illegible]um⁹ debem⁹ deū ora-
re vt merita noſtra conſeruet in theſauro
ſuo: vt per ipſa poſtea viuere poſſim⁹. Ait
em̄. Ego ſum via/veritas/et vita. Sed nō
ſic i hoc mūdo. Antiquit⁹ currebat via mā
datorū dei: ſicut ille qui dicit. Viam māda
torum tuorum cucurri: τ ſine iniquitate cu
curri τ direxi. Sed modo per fortunā guer
rarum diaboli non frequentat illa via: ſed
modo plena eſt ſentib⁹ τ ſpinis. Nunc per
viam lapidoſam ſuperbie τ obſtinatiōis τ
fabuloſam auaritie τ lutoſaz luxurie paſ-
ſim curritur: ita ꝙ modo τ ſacerdotes et pre
lati τ cōmunis populus ſunt quaſi oēs de
diti illis peſſib⁹. De vita modo exponeret
vita proximi pro nihilo: τ ſubſtantia eius
dimittit perdi. De veritate modo nō eſt lo
quendū. Quem em̄ inuenies qui cuſtodiat
veritatē et promiſſionē et qui non prodat
alterū? Solebat dici. Regē cui oīa viuunt
venite adorem⁹. Sed neſcio quid dicet mo
do. Timeo ne oīa moriantur non in dn̄o ſed
dn̄o. Deus velit ꝙ quicquid faciamus ma
neat in deo vita. Manebit autē opus no-
ſtrum in deo vita: ſi ꝓcedat ex viua fide: ſi
credamus de eo que nobis ſuggerit Joan
nes. Promittit em̄ nobis deus vitam eter
nam ſub credo. i. ſub fide: qr ſm Pſal. Oīa
opera ei⁹ in fide. Si eſſent tabernarij qui
vinum ſub credo magna vel parua cōcede
rent: oēs hiſtriones illuc diſcurrerēt vt in-
ebriarētur. Et vinum glorie proponit no-
bis deus ſub credo τ parua τ magna: τ tn̄
non curamus nec illuc tendere volumus.
¶ Pro ſecūda parte aduertendū eſt ꝙ dn̄s
circa eos, quos vult adoptare in filios mul
ta facit. Primo illuminat eos et viuificat
lumine cognitionis τ gratie. Hinc ſubdit:
et vita erat lux hoīm. Lux enim gratie et
cognitionis conſtituit et conſeruat animā
in vita. Corporalia em̄ per aīam ſubſiſtūt:

H Lumē. Differētia multiplex inter lumen corporale τ ſpūa- le ex euāgelio Joannis.

ſed anima per gratiā. Unde ponit ibi mul
tiplex differētia inter lumē iſtud ſpiritua-
le: τ inter lumē corporale ſolis. Prima eſt:
quia iſta lux viuificat aīam τ ꝓcedit a fon
te vite: ſed lux ſolis viuificat ſolum corpo-
ralia: nec ꝓcedit a corpore viuēte. Non em̄
viuit ſol: licet ſit cauſa vite corporalis. Jn-
de male dixit Pithagoras (ſicut refert La
ctantius libro diuinarū inſtitutionū) dicēs
ꝙ nos ſumus facti cauſa lune ſoliſqꝫ vidē
di: niſi forte diceret ꝙ nos ſumus nati ad
videndū verū ſolem iuſtitie: et lunā. i. con-
gregationē fideliū: τ hoc verū eſt. Secūda
differētia: quia ſol materialis illuminat ex
terius: iſte interius: ideo dicit ante. Quod
factum eſt in ipſo vita erat. i. vitalis opera
tio dei ex gratia ꝓueniēs facta eſt in ipſo
operante: immo aliquādo exterminat ocu-
los exteriores. Exemplū habet. iij. dialog.
c. xxix. de quodā epiſcopo Arriano: q̄ cum
vrbe Spoletana negāte epiſcopo ciuitatis
locum quē ſuo errori dedicaret: collecta ho
minū multitudine vellet infringere fores
eccleſie ſancti Pauli apoſtoli: tūc porte di-
uinitus aperte ſunt τ lampades accenſe: et
effuſo deſuper lumine ſubita cecitate per-
cuſſus eſt: τ alienis manibus ad ſuum ha-
bitaculū reductus. Tertia differētia: quia
ſol materialis non lucet in tenebris: iſte ṽo
in tenebris: quia in malis hoīb⁹: vt patet
de Arrio qui erat doct⁹. τ qn̄o luxit remor
dendo cōſcientiā: ita vt territus in cōſcien
tie ſecreto τ cōmotus intra viſcera: qui vo
lebat temerare eccleſiam Alexandrinā cui
preerat btūs Alexāder: quereret non eccle
ſiam ſed locū infectū cloacarū: vbi miſera
biliter interijt: ſicut recitatur lib. x. hiſtorie
eccleſiaſtice. c. xiij. Dicit em̄ Pſal. Signatū
eſt ſup nos lumē vultus tui dn̄e. Jdeo dici
tur. Et lux in tenebris lucet. Uel luxit in te
nebris hūanitatis noſtre: qn̄ aſſumpſit eā:
quia pſ̄. Poſuit tenebras latibulū ſuum.
Quarta differentia: quia iſtius ſolis mate
rialis cōprehendit qualitas: quia calidus
et ſiccus: τ quātitas: qr certe quātitatis: τ
videtur totus τ tota quātitas eius: ſed nō
ſic iſte: τ qr tenebre eam non cōprehēderūt.
Pſal. Jlluminās tu mirabiliter a montib⁹
eternis: turbati ſunt oēs inſipiētes corde.
Jnde Paulus raptus vſqꝫ ad tertiū celū:
non niſi cum admiratiōe loquebat dicēs.
O altitudo ſapiētie et ſcientie dei: ꝙ incō-
prehenſibilia ſunt iudicia ei⁹. Quinta diffe

rentia: quia ſol materialis non indiget te-
ſtimonio ꝙ luceat: quia aperte videt: niſi
a cecis: τ qr ceci ſumus oēs τ alſ non vide
tur oculis corporeis: ideo fuit homo miſ-
ſus a deo: cui nomē erat Joānes. Hic venit
vt teſtimoniū phiberet de lumine. Nō erat
ille lux: ſed vt teſtimoniū phiberet de lumi
ne: vt oēs crederēt per illum. Fuit em̄ ſicut
lucerna accenſa ad querendū paruulū Je-
ſum in tenebris noſtre ignorātie: τ hunc in
uenit τ oſtēdit dicēs. Ecce agnus dei. Qui
mittūt a deo ſicut Joānes: non mittuntur
niſi ad perhibendū teſtimoniū de lumine
deitatis miſſo in mundū. Hoc autē perhi-
bent doctrina τ vita. Sed qui mittunt ab
hoībus non ſic/ſed perhibent magis teſti-
monium ꝙ vita eorum mala ſit: τ ꝙ a deo
non ſunt miſſi. Uita eorū oſtēdit (leur cō-
miſſion.) Loco puritatis ad quā ordinant
ſunt lubrici: loco mīe ſunt crudeles in po-
pulum: τ ſic de alijs. ¶ Sed dices: habetur
Joan. v. Ego em̄ teſtimoniū ab hoīe nō ac
cipio: qn̄o ergo Joānes fuit miſſus τ quaſi
videt ꝙ Joānes non fuerit homo. ¶ Dicit
ad hoc primo: ꝙ Joānes fuit pur⁹ homo:
ſed repletus ſpiritu ſancto a principio: et
ideo dicit: fuit homo. Et licet fuerit ange-
lus puritate: non tn̄ natura. Secūdo dicit
ꝙ non accipit teſtimoniū ab hoīe ſic ꝙ in-
digeat propter ſe τ ſuam dignitatē: ſed tm̄
propter noſtrā miſeriā ſubleuandā τ igno
rantiam tollendā. Chriſtus em̄ natus erat
de patre ſicut radi⁹ ſolis a ſole ſine aliqua
diminutiōe ſue ſubſtātie: et oculi Judeorū
infirmi magnā claritatē chriſti non pote-
rant cōprehendere: ideo neceſſe fuit aliqđ
lumen premitti: qđ aſſueſceret eos ad ma-
iorem claritatē ſuſcipiendā. Auguſtinus.
Tāte cecitatis erat homo: vt ad diem ſine
lucerna venire nō poſſet: τ ideo dicit deus
pater in pſ̄. Paraui lucernaz chriſto meo.
Perhibebat autē teſtimoniū ꝙ erat lux ve
ra que illuminat omnē hoīem: niſi ponat
obſtaculū: et tunc non eſt defect⁹ ſolis ſed
defect⁹ obijciētes. quia Eccli. xlij. Sol per
omnia illuminās reſpicit. Secūdo familia
ritatem exhibet dn̄s τ familiarem ſe red-
dit eis quos vult adoptare. Unde in mun
do erat. i. in cordibus mūdanis erat inſpi
rando eos: τ mūdus per ipſum factus eſt:
ſed mūdus eum non cognouit. Jn propria
venit: τ ſui eum non receperūt. Jn hoc Ju
deorum oſtēditur malitia: qr ſui erant non

ſolum iure creatiōis: ſed etiā quia ſibi dele
gerat τ peculiarē quodāmodo fecerat illū
populū ex Abraā ſene et Sara ſterili. ſm
illud Eſa. xliij. Populū iſtū formaui mihi:
laudē meam narrabit: τ miraculoſe libera
uit de Egypto: miraculoſe etiā nutriuit in
deſerto. Sed Joā. iij. Hoc eſt iudiciū quia
lux venit in mundū: τ dilexerunt hoīes te-
nebras magis q̄ꝫ lucem. Multi enim hanc
deteſtātur: qr habēt ocul[illegible]s leſos per pec-
catum. Nam ſm Augu. [illegible]ulis egris odio
ſa eſt lux: q̄ tamē ſani[illegible]ſt amabilis. Sed
ve illi q̄ non recipit eum: ſed facit eum tā-
diu heurtare τ muſare ad oſtium conſcien
tie: nec ei aperit. Certe ad magnitudinem
tue dānationis eſt: ꝙ non ſolum es eius iu
re creatiōis ſed etiam redēptionis: ꝙ te di
gnatus eſt redimere ſanguinis ſui precio/
et paſcere corpore ſuo. Alij eum receperūt:
ſed contumelioſe expulerūt, de q̄bus Job
xxj. Qui dixerūt deo recede a nobis. Simi
les Judeis qui loco chriſti receperūt Bar-
abbam latronē et homicidā. Et ſingulari-
ter ſunt ſui ſacerdotes et clerici: quos etiā
tēporaliter ſuis ꝓprijs bonis paſcit: quia
peccata populi comedūt. i. oblatiōes que
fiunt deo ad expiāda peccata populi. Sed
Eſa. j. Filios enutriui τ exaltaui: ipſi autē
ſpreuerūt me. Tertio tandē adoptiuos dei
filios cōſtituit. Quotquot autē receperūt
eū/per fidē in baptiſmate: dedit eis pote-
ſtatē filios dei fieri: his q̄ credunt in noīe
eius: ſcꝫ habere remiſſionē pctōrū: non ꝙ
iſta natiuitas ſit ex ſanguinib⁹ neqꝫ ex vo-
luntate femine aut viri: ſed ex deo. j. Joan.
iij. Nunc filij dei ſumus: τ nondū apparuit
quid erim⁹. Augu. Quid eis ꝓſtitit magna
beniuolētia τ magna mīa? Unicus natus
eſt/τ multos filios adduxit vnus. Cōtra il
los q̄ fratres ſuos τ patres vellēt eſſe inter
fectos vt haberēt eorū ſubſtantiā: imo ſol
uit eorum peccata/τ fecit coheredes ſuos.
Uñ chriſt⁹ vocat nos fratres: dicēs Mat-
thei. xxviij. Jte nūtiate fratribus meis. Et
Gene. xlj. Ego ſum (inquit) Joſeph frater
veſter quē vēdidiſtis in Egypto. Et ſequi
tur. Pro ſalute em̄ veſtra miſit me dn̄s an̄
vos. Sumus autem fratres chriſti tam ex
parte matris q̄ꝫ patris. Jnde Mariā vo-
camus matrē noſtrā. Et de patre dicimus.
Pater noſter qui es in celis. Jdeo debem⁹
participare hereditati chriſti. Habuit aūt
duplicē. Unam ratione matris: ſcꝫ pauper

I
Paupertas.
Paupertas fuit hereditas christi ex parte matris quam participare debemus.

tatem ⁊ miſeriā quā habuit ratione corpo
ris ſumpti a matre. Hereditas quam ha-
buit a patre eſt gloria paradiſi. Ex quo er-
go ſumus fratres ⁊ ſorores eius/debem⁹
participare in illa hereditate. Sed multi
libenter participarēt hereditatem patris/
quittantes hereditatem matris. Hoc aūt
nō licet: puta ꝙ filius adoptiuus habeat
hereditatem patris/ niſi ſicut filius natu-
ralis mediāte hereditate matris. De quo
dicitur Luce. xxiiij. Oportuit chriſtū pati:
⁊ ita intrare in gloriā ſuā. Nemo igit̄ cōfi-
dat eam habere/niſi mediante hereditate
matris: ſcꝫ tribulatione: q: Actuum. xiiij.
Per multas tribulationes opꝫ intrare in
regnum dei. Iſta vero hereditas patris ad
quā precipue nos adoptauit filius dei/ha
bet cōditiones mirabiles cōtrarias here-
ditati terrene. Primo: q: ſancti filij dei nō
niſi poſt mortem in poſſeſſionem heredita
tis inducunt̄: ſm illud pſ. Cū dederit dile
ctis ſuis ſomnum: ecce hereditas dñi. Se-
cundo: q: viuente deo patre ⁊ regnāte: he
reditate fruuntur: ideo dicuntur heredes
dei ⁊ coheredes chriſti. i. cum chriſto. Exo.
xvj. Introduces eos ⁊ plantabis in mon-
te hereditatis tue. Et ſequit̄. Dñs regna-
bit in eternū ⁊ vltra. Tertio quilibet eorū
totā hereditatem poſſidet: nec ꝓpter mul-
titudinem poſſidentiū minus habetur a
quolibet. Inde d: in pſ. Exaltabit vt here
ditate capias terrā. Nec mirū: q: dñs ipſe
qui eſt immutabilis/ſimplex/⁊ infinite bo
nitatis eſt hereditas ſanctorꝫ: ſm illud Nu
me. xviij. Ego pars ⁊ hereditas tua Iſrl̄.
⁊ Deut̄. xviij. Dñs ipſe eſt hereditas eorū.
Quarto exhibuit nobis ſuā preſentiā: qñ
verbū caro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis
quando verbū abbreuiatū eſt in carne. Si
nos faciamus breue verbū ⁊ nos humilie
mus: habitabit nobiſcū. Alˀs nō erim⁹ di-
gni cōuerſatione eius. Cōſideremus autēꝫ
quanta fecit: q: deus eternus factus eſt
vnius diei puer: ⁊ qui celū ⁊ terrā implet
in virginis vtero. Et ſic verbū caro factuꝫ
eſt: vt ſicut aurum ſub ſacco abſconditur:
ſic diuinitas lateret ſub carne. Inde dicit̄
Eſaie. xlv. Tu es deus abſconditus. Et Za
charie. iiij. Lampas ſup caput ei⁹. i. huma
nitas ſup diuinitate eā tegens. Humani-
tas vero d: lampas ꝓpter fragilitatem q̄ in
vitro ſignificat̄. Verbū caro factū eſt: ecce
mirabilem cōuerſionēꝫ quā querebat Da

K
Hereditas.
Hereditas celi multum differt ab hereditate terrena

uid dicens. Dñe cōuertere de celo ⁊ vide. i.
fac cōuerſionem dei in hoīem: vt deus ho-
mo fiat: ⁊ ſic viſites vineā iſtā. Ecce qui in
terra iādudū in lapide ſcripſerat Iudeorꝫ
duritiā inclinās ſe in carneꝫ ſcripſit in ter-
ra cordis teneritudineꝫ. Et qui portat oīa
verbo virtutis ſue: nunc ab infirmitate no
ſtra portat̄: ⁊ radix oīm de virgula ſua na
ſcitur. Quinto cōmunicauit nobis ſua do-
na: ſuā gloriā ⁊ virtutes: q: vidim⁹ gloriā
eius in miraculis: in transfiguratione: glo
riam quaſi vnigeniti. i. ſolius filij regis na
turalis. Et ſequit̄. Plenum gratie ⁊ verita
tis. gratie cōtra defectū peccati: ⁊ verita-
tis cōtra defectū ignorantie. vñ Augu. Fi
lius dei venit ad nos: ſcꝫ illuſis veritas: er-
rantibus via: mortuis vita: fatuis ſapien-
tia: infirmis medicina: captiuis redēptio:
famelicis refectio: ⁊ ideo deſideratus cun
ctis gentibus. Quia humilis venit: offen
derunt in illum hoīes: q: excelſus ventur⁹
eſt ad iudicium: ſup quem venerit cōteret
eum. Sed illum nō cōteret venturus: quē
nō quaſſauit cū venit. Qui humilem nō of
fendit: nō formidabit excelſum.

De eodem feſto Sermo. x. ⁊ in ordine
xlvj. per thema.

In humilitate no-
ſtra memor fuit noſtri. Pſal.
cxxxv. Sed quō dicit̄ ꝙ deus
fuit memor noſtri? Nōne ipſe
patitur obliuionem vt ſic aliquando obli-
uiſcatur noſtri? Scriptuꝫ eſt. Memor erit
in ſeculū teſtamenti ſui. i. ordinationis ſue
quaꝫ de nobis fieri inſtituit. Quomō igit̄
dicim⁹ ꝙ in humilitate noſtra memor fuit
noſtri? Reſpondet̄. Dupliciter dicit̄ recor-
dari deus. Vno modo memoria ſimplicis
viſionis: qua oīa memoriter tenet: nec cui
uſꝗ obliuiſcitur. ſicut quis memoriter te
net multa: nec tamen ꝓpterea erit in actū
eorꝫ que cognoſcit. Et de hac dicitur Eccli
xxiiij. Memoria mea in generatione ſecu-
lorum. Alio modo dicit̄ memorari: q: ⁊ co
gnoſcit ⁊ cognita in tēpore opportuno ad
effectū producit: ⁊ obliuiſci cum nō videt̄
educere. ⁊ ſic deus cum iuſtitiā facit videt̄
ſue miē obliuiſci. Sic memoratur iuſtitie
ſue qñ nos flagellat. Inde pſ. ait. Neme-
mineris iniqtatū nr̄arū antiquarū. Sicvi
dua Helie. Quia diuertiſti ad ancillā tuaꝫ
rememorate ſunt iniquitates mee. Sicr

A
Memorari.
Dupliciter dicitur deus memorari.

de iuſtitia dicit pſ. Dñe memorabor iuſti-
tie tue ſolius. Obliuiſci autē videt̄ iuſtitie
ſue: quādo pro tēpore patitur malos ad li
bitum agere et non punit. Similis magi-
ſtro q̄ aliquādo diſſimulat pueros punire:
et ideo videt̄ fuiſſe oblit⁹ defectus eorum:
ſed tñ reſeruat in ſcrinio pectoris ſui vſꝗ
ad tēpus opportunū. Sic ⁊ dñs q̄ dicit de
vitijs malorꝫ. Deut̄. xxxij. Nōne hec cōdita
ſunt apud me: ⁊ ſignata in theſauris meis.
Qui quo ad miāꝫ obliuiſcet̄ eos in īferno.
pſ. Nec memor ero noīm eorum per labia
mea. Sed recordabit̄ iuſtorum ad premiā-
dum. pſ. In memoria eterna erit iuſt⁹. Hu
ius miē quā pollicitus erat patrib⁹ videba
tur obliuiſci: ꝓpterea clamabat natura hu
mana. Vſꝗquo cōtinebis in ira tua miās
tuas. Memēto noſtri dñe in bñplacito po
puli tui. Viſita nos ī ſalutari tuo. Vere eñ
tu es deus abſcōditus. Vnum peccatū cō-
miſi: ⁊ me perditū requiſiſti: ⁊ bene inueni
ſti in vna hora. Ecce iam te querim⁹ ꝑ qua
tuor aut quinꝗ milia annorū: ⁊ te nō inue
nimus. Sed hodie audiuim⁹ eum dicentē.
Ecce ego ipſe q̄ loquebar ecce aſſum. Inde
Maria ait. Recordat⁹ eſt miē ſue: ſicut lo
cutus eſt ad patres noſtros. Ad quā cōfu
giemus: dicētes Aue. In humilitate no
ſtra vel quā nobis inflixit: vel quā oblatā
a nobis vltro ſuſcepit: vel quam de noſtro
aſſumpſit memor fuit noſtri. Primo in hu
militate noſtra inflicta: q: inſoleſcim⁹ vir-
ga nos percutit ⁊ humiliat. Sicut eñ hu-
miliatus Manaſſes reſpectus eſt a deo: ſic
humiliata erat natura humana ante chri-
ſti aduētū. pſ. Quare humiliaſti nos in lo
co afflictiōis: ⁊ cooperuit nos vmbra mor
tis. Humiliata erat natura vſꝗ ad pulue-
rem mortis. Et non ſolum corpus ſed etiā
anima ꝓpter peccatū. pſ. Tu humiliaſti ſi
cut vulneratū ſuperbū ſcꝫ Adam inobediē
tem tuis mādatis. Et iterū. Humiliata eſt
in puluere aīa noſtra. Et rurſus. Humilia
ſti in cōpedibus aīam meā. Homo exiſtēs
in cōpedibus neꝗ manib⁹ neꝗ pedib⁹ ſe
iuuare poteſt. Sic nec operib⁹ nec affectio
nibus bonis ſe poterat homo iuuare quin
in infernū deſcēderet: non in infernū pro-
fundiſſimū nec in inferiorē: ſed bene in ſu-
periorem. Eſt eñ infernus ꝓfundiſſimus
ſm illud Iob. xvij. In ꝓfundiſſimū infer-
num deſcendent oīa mea. Eſt inferior. pſ.
Eruiſti animā meam ex inferno inferiori.

B
Peccatum.
Humiliata ſunt corpus et anima pro perpetrato peccatum.

Et iſte eſt conſciētia mala que continue tor
quet impiū remordēdo. Eſt infernus baſ-
ſus: ⁊ ille eſt limbus. pſ. Erat aīa mea ap-
propinquās in inferno deorſum. Eſt infer
nus ſuperior iſte mūdus. de quo pſ. Diſſi-
pata ſunt oſſa noſtra ſecus infernū. Et in
iſto vexabātur hoīes quātūcūꝗ iuſti ante
chriſti aduentū: et tandem deſcēdebant in
infernū baſſum: ſcꝫ in limbum. Secūdo in
humilitate noſtra quā oblatam vltro a no
bis ſuſcepit memorat̄ noſtri: cum ſcꝫ humi
liamus nos ante eum cognoſcētes defe-
ctus noſtros: ⁊ iſtam nō deſpicit deus. pſ.
Cor contritū ⁊ humiliatū deus non deſpi-
cies. contritū: id eſt in minuta diuiſum ſm
particulas cordis. Tertio multo amplius
in humilitate noſtra. i. illa quā de noſtro
aſſumpſit memor fuit noſtri. Qm̄ duplici-
ter ſolemus memorari. Primo quidem qñ
nodum facimus in corrigia. Secūdo quā-
do ſcribim⁹ pro memoria. Idcirco ſm hec
duabus partibus oſtendemus quomodo
dñs memor fui noſtri. Primo igitur do-
minus vt noſtri memoraret̄ nodū fecit in
corrigia: quādo videlicet nodauit diuinita
tem cum humanitate. Cuius nodū confeſ-
ſus eſt Ioānes ſe neſcire diſſoluere dicēs.
Cuius non ſum dignus ſoluere corrigiam
calciamentorū eius. Ioā. j. Vnde malleus
vniuerſe terre hoīem ſolum ex duobus ſcꝫ
anima ⁊ corpore cōpoſitū cōfregerat: quia
non ſatis erat fortis: hic autē cum duob⁹
tertiū adiūxit ſcꝫ diuinitatē: ⁊ ideo nō po-
tuit eum diabolus vincere. Et ꝓpterea cla
mabat natura humana vt filius dei in au-
xilium eius mitteret̄ cōquerēdo. Tu autē
auertiſti ⁊ diſtuliſti chriſtū tuum. Et ſequi
tur. Memorare q̄ mea ſubſtātia. Nunqd
eñ vane cōſtituiſti oēs filios hoīm? Et ite
rum. Vſꝗquo dñe obliuiſceris me in finē.
Sed in conceptione in humilitate Marie
memor fuit noſtri quādo factus eſt nodus
ille ⁊ in ſacrario virginis repoſitus. Hodie
vero apparuit nobis hec miā: hodie miā ⁊
veritas obuiauerūt ſibi: hodie cum diuina
iuſtitia mixta eſt miā eterna: hodie in ſta-
bulo a cōmuni quot apparuit quādo in no
ſtra fragilitate memor fuit noſtri. Sed
quomodo dicimus humanitatē chriſti eſſe
humilitatē noſtrā? Dicit̄ pmo ꝙ quatuor
modis capitur humilitas. Vno modo pro
flagellatione ⁊ depreſſione alicuius: quā-
do ab eo auferūtur ea ex quibus natus eſt

C
Infernus.
De multiplici inferno.

D
Memorari.
Natiuitas christi.
Christus nodum fecit in corrigia in natiuitate vt nostri memoraretur.

E
Humanitas christi.
Quare humanitas christi dicitur humilitas nostra.

Universidad de Deusto Biblioteca

erigi: vel ea ſibi inferūtur ꝓpter quorum
abſentiam inſoleſcere ſolet. Sicut illi facie
bant Joſeph: de q̄bus pſ̄. Humiliauerunt
in cōpedibus pedes eius. Et Luce. xiiij. et
xviij. Qui ſe exaltat/humiliabit̃. Secūdo
mō pro ſeruilitate ⁊ obſequioſitate. Inde
dicit Ariſto. in. iiij. Ethicorū. Propter qđ
omnes blāditores ⁊ obſequioſi ſeruiles: ⁊
oēs humiles blāditores. Tertio modo pro
exhibitione ſig[...]ū humiliū. Quarto pro
contēptu firmo [...]rationabili earū rerum
que cōmuniter ex[...] ⁊ preclare ab oībus
videntur: vt ꝓpter preſentiā earum non eri
gatur animus ſupra dignitatē ſuam ⁊ ſu
pra ſe: ⁊ iſta eſt virtus. Secūdo dicit̃ ꝙ hu
manitas noſtra pōt dici humilitas cauſali
ter: q2 vera humilitas cauſat̃ ⁊ oritur ex ve
ra noſtre fragilitatis recognitione. Tantū
enim eſt paupertatis defectuū ⁊ terrenita
tis ⁊ peccatorū in nobis: vt inde occaſiona
liter ī nobis humilitas oriri debeat. Ideo
dicit̃ Michee. vj. Humiliatio tua ī medio
tui. i. in conſciētia vel in corde qđ eſt in me
dio hoīs: quaſi dicat non eſt tibi lōge que
rēda humilitas: cuius tantā in temetipſo
inuenis materiā. Sicut eñ aranea in me
dio tele reſidens omnē motū factū in qua
cunqꝫ parte tele ſentit ⁊ percipit: ſic aīa in
cētro cordis quaſi in medio ſui oē factū in
quacūqꝫ parte corporis deprehēdit. Et ita
ſi homo ibi ſtuderet: cauſam ſue humilita
tis proculdubio inueniret nec inſoleſceret
proſperis/nec frangeretur aduerſis. Dicit̃
tertio ꝙ humanitas chriſti pōt vocari hu
militas noſtra. Primo quia oībus flagella
tionibus/depreſſionibus ⁊ miſerijs q̄bus
affligimur (dempta culpa ⁊ cōſequētibus
ad eam) vexatus eſt chriſtus et humiliatꝰ
ſicut patuit per totum decurſum vite ſue.
Scđo: quia humanitas illa de tam humili
materia formata eſt quo ad corpꝰ ſicut no
ſtra: ſcʒ de terra: immo ⁊ de limo terre. Ad
hoc autē vt ſit limus duo requirūtur: ſcilʒ
humor ⁊ terra. Qualiter ergo factꝰ ſit iſte
limus docet pſal. dicēs. Deſcēdet ſicut ſtil
licidia ſtillantia ſuper terram. Stillicidia
ſtillant ſuper terrā ⁊ faciūt limū: quia celi
rorauerūt deſup: ⁊ ſpōſſanctꝰ pluuiā volū
tariam gratie deſup effudit: et ſic factū eſt
corpus ſaluatoris animatū. Simul eñ fa
cta ſunt que Moyſes ſimul dicere non po
tuit. Ait eñ primo. Formauit hoīem de li
mo terre: ⁊ hoc quātū ad corpus. Et inſpi
rauit in faciē eius ſpiraculū vite: ⁊ factꝰ eſt
homo in aīam viuentē: ⁊ hoc quo ad aīam
dictū eſt. Sed ꝙcito virgo credidit: tācito
corpus ſaluatoris de carne v̄ginea forma
tum fuit: et anima eidem infuſa: ⁊ deitas
vtriqꝫ vnita. Limꝰ autē terra eſt aqua per
fuſa ⁊ mollis. Dicit̃ quarto ꝙ ideo ex tam
humili materia ſcʒ de limo terre formauit
deus humanitatē chriſti: vt ſcʒ ex formato
re haberet puritatē: ⁊ de limo infirmitatē.
Haberet puritatē qua te mundaret: infir
mitatem qua te redimeret. Niſi eñ habe
ret infirmitatē: pro te mori non poſſet. Fa
ctus eſt de limo terre: vt te de limo profun
di extraheret. Iacebas o hō in limo ꝓfun
di: ſm̄ ꝙ ſcriptū eſt. Infixus ſum in limo
profundi: ⁊ non eſt ſubſtātia. i. non eſt vbi
pes ſubſiſtat: q̄ infixus eſt in limo habente
profunditatē. Pedem eniʒ inde extrahere
non poteſt: ſed nec pedem alicubi ſtabilire:
immo huc illucqꝫ labitur. Ita eras tu infi
xus in limo ꝓfunde carnalis voluptatis et
ſecularis cupiditatis. Sed chriſtꝰ inde te
extraxit factus de tuo limo. Eras tu lutuʒ
cōpaginatū: ⁊ habebas in te lutum inna
tum peccatū hereditariū: ⁊ lutum aliunde
delatum. Sed chriſtus fecit tibi lutum ad
medicinā datum. Eras lutuʒ cōpaginatū:
ſm̄ ꝙ dicit Job. x. Memēto queſo ꝙ ſicut
lutum feceris me. Erat tibi lutum innatū
carnale deſideriū: hoc eſt lutū fecis de quo
tu dicis referēdo gratiam chriſto. Eripuit
me de lacu miſerie ⁊ de luto fecis. Erat lu
tum aliūde delatū cupiditas que ab illis
exterioribꝰ venit: que vocat̃ lutum platea
rum. Ex viſione eñ platearū ⁊ locorum di
uerſorum conſurgit illa cupiditas. de quo
pſ̄. Ut lutū platearū delebo eos. Sed ipſe
fecit tibi lutum ad medicinā datum: ſm̄ ꝙ
dictū eſt. Lutum fecit ex ſputo ⁊ liniuit ocu
los meos. Et non tm̄ oculos tuos illumi
nauit: immo te totum ſanauit. Factus eſt
ergo homo iſte de limo vt te liberaret a ſer
uitio qđ impēdebas diabolo in luto ⁊ late
re. i. in peccato luxurie per prauā cōſuetu
dinem indurato. Quid eñ latet niſi lutum
induratū? Si igitur te eripuit de luto ho
mo de luto factus: qūo te iterū proijcis in
lutum? Dicitur quinto ꝙ veritas hoc eſt fi
lius dei q̄ eſt veritas: de terra orta eſt aſſu
mēs hūanitatē de terra: vt excluderet falſi
tatē q̄ in celo orta eſt. In p̄ncipio mūdi or
ta eſt falſitas in celo ⁊ de celo: ſed ipſa pon

F Hūanitas chriſti. Quare de limo facta ē hūanitas chriſti.

dere ſuo ſuum genitoreʒ de celo ad terram
traduxit et totam terram repleuit. Sed in
nouiſſimis diebꝰ veritas de terra orta eſt:
que falſitatē a terra ſubduxit: et dilectori
bus veritatis viam in celo parauit. In hac
terra aurum eſt optimū inuentū: ſm̄ ꝙ di
citur Geñ. ij. In ea inuenit̃ aurum: ⁊ aurū
terre illius optimum eſt. In hac factus eſt
anulus Aſſueri regis: in quo erat aurum ⁊
gemma ⁊ nomen regis. Aurum caro: gem
ma anima: ⁊ regiū nomen deitas filij: qui
anulus ablatus eſt Aman ⁊ datus Mar
docheo: quia ablatus eſt a populo iudaico
et datus pplo chriſtiano. Iuxta illud apo
ſtoli. Quia repuliſtis a vobis verbum vite
huius: ecce cōuertimur ad gētes. Huiꝰ ter
re (vt dicit Eſaias) fructus eſt ſublimis: q2
homo natus eſt in ea: ⁊ ipſe homo: nō ſm̄
ꝙ homo ſed ſm̄ ꝙ altiſſimꝰ: fundauit eā.
¶ Pro ſcđa parte videndū eſt qūo dñs vt
noſtri efficatius memoraret̃: ſcripſit ⁊ im
preſſit in purgameno ſue humanitatis ſex
notulas cum q̄bus cātauit canticū nouū:
et vult ꝙ ſimiliter cum eo cantemus. Sūt
autē inter alias due notule infime: ſcʒ vt:
re. due medie ſcʒ mi: fa. due ſupreme ſcʒ ſol
la. Prime due ſignificāt duas virtutes ſcʒ
humilitatē ⁊ paupertatē: q̄ maxime ei cō
petebant puero naſcenti. Due medie ſigni
ficant iuſtitiā ⁊ veritatē: que ei cōueniebāt
vt proficienti. Due ſupreme fuerūt pietas
et poteſtas: que ei cōpetebant vt viro iam
perfecto. ¶ Primo igitur dñs naſcēdo im
preſſit in ſua humanitate notulas humili
tatis et paupertatis. Humilitatis quidē: q2
exinaniuit ſemetipſum formam ſerui acci
piens: in ſimilitudinē hoīm factꝰ. Pauper
tatis autē: quia factus eſt vir videns pau
pertatem noſtrā. Cuius rei Dauid figura
fuit. Rex quidē in bello victorioſiſſimus ⁊
imperioſus: qui tm̄ humilis ait. Ludā ⁊ vi
lior fiam. Diues ⁊ inclytus valde q̄ dicit in
pſ̄. Pauper ſum ego ⁊ in laboribꝰ a iuuen
tute mea. Paupertas v̄o chriſtū in ſua na
tiuitate pānis inuoluit: ⁊ humilitas in pre
ſepio reclinauit. Iſta eſt humilitas chriſti
per quam vita primo intrauit in mundū:
ſicut per ſuperbiā mors primo intrauerat
in orbem terrarū. Per aliam eñ viam ma
gi reuerſi ſunt in regionē ſuam. Sicut eñ
per ſuperbiā primo recedimꝰ a deo: ſic per
humilitatē primo accedimꝰ ad eum. Et cū
dñs Jeſus in oībus virtutibus polleat et
cōmendetur: maxime tm̄ de humilitate cō
mendatur: adeo ꝙ pre ceteris virtutibꝰ de
ea ſcholas celeſtes erexerit dicēs. Diſcite a
me: quia mitis ſum ⁊ humilis corde. Sic ⁊
Maria pre ceteris virtutibꝰ quas habuit
humilitatē prepoſuit: quia ſicut per ſuper
biam Eue mors intrauit in mundū: ſic per
humilitatē Marie vite introitꝰ panditur:
vt tanto humilior: quāto altior. Canti. v.
Ibo mihi ad montē myrrhe: ⁊ ad collē thu
ris. Gloſ. Mons myrrhe [...]ltitudo contē
plationis. collis thuris [...]umilitas in intē
tione. Unde ⁊ Maria poſtq̄ ſe dixit exul
taſſe in ſpiritu contēplationis: ſubiūxit de
hūilitate ⁊ paruitate ſua oraculū. Umbra
enim corporis breuior eſt in meridie ſcʒ cō
templationis: ⁊ luna accedēs ad ſolem de
creſcit: ⁊ ſol altior humiliores radios emit
tit. Arbor etiā quātomagis eſt fructibus
onerata: tantomagis ſe inclinat. Sic quā
to quis eſt melior ⁊ plenus bonis operibꝰ:
magis humiliat̃. Uas enim vacuū ſuper
enatat: plenū auteʒ auro fundū petit. Sic
vacuus diuina gratia/ſuper alios natat et
ſe extollit. Sicut autē equus infrenatꝰ nō
poteſt herbā minutā et breuem comedere
ſed longā: ſic diabolus a dño infrenatꝰ: ſu
perbis nō humilibꝰ poteſt nocere. Et ſicut
in ſtatera minimus qui pōderat mittit̃ in
theſaurū: ⁊ qui aſcendit non: ſic ſuperbus
qui non habet pondus humilitatis a the
ſauro regni celorū excludit̃: ſm̄ illđ Jere.
vj. Argentū reprobū vocaui eos. Pauper
tatem inſup talem habuit chriſtus ꝙ non
habebat vbi caput ſuum reclinaret: niſi for
te ꝙ intrās in mundū habuit ſtabulū pro
hoſpitio cum boue ⁊ aſino: inuolutꝰ in vili
pāniculo. Hinc Augu. Quid ſolicitꝰ es de
regali edificio? ecce ſaluator tuus nō hʒ lo
cū in diuerſorio. Quid ſolicitꝰ es de clientū
collegio? ecce ſaluator tuꝰ cū boue ⁊ aſino.
Nō ergo debemus paupertatē abhorrere
ſed libēter amplecti. Glorioſus miles non
dedignat̃ portare pānū vilem: ſi rex prius
portauerit. Paupertas primo fuit dedeco
ri: ſed nūc decori nobilitata per regem no
ſtrū. Silr̄ miles chriſti non timet portare
vexillū eius. Paupertas autē vexillū eſt dñi:
cui cōtradicit̃ a multis: maxime auaris di
centibus illud pſ̄. Signa noſtra non vidi
mus. Modo enim relinquitur paupertas
diuine prouidētie: ſicut pueri qui proijciū
tur ad hoſpitale. Sʒ merces magna repro

G Natiuitas chriſti. Chriſtꝰ impreſſit ſibi notulas hūilitatis ⁊ paupertatis in natiuitate.

H Humilitas. Quāto qs melior tāto maiorē habet humilitatem.

I Paupertas. Paupertatē debemus amplecti cum chriſto.

Universidad de Deusto Biblioteca

mittitur amplectenti paupꝛtatem. Unde quidā rex duas habuit filias: vnā pulchrā ⁊ aliā turpem. Pulchra ab oībus amabat ⁊ venerabat. Turpis ꝟo ab oībus cōtēnebatur. Que dum fleret coram rege: ait rex. Noli flere: qꝛ q̄ te acceperit dabo ei regnū. Qui aūt acceperit ſororem tuā: nihil accipiet ſecū niſi pulchritudinem ſuaꝫ. Soror pulchra vita eſt ꝓſpera: qua qui fruit: nō habebit regnum celeſte. Soror ꝟo turpis paupertas eſt voluntaria: cui repromittit vita eterna a dño dicente. Beati paupes ſpiritu: qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Anaxagoras poſt longā peregrinationem ꝓ ſtudio ſapientie in patriā reuerſus: cū poſſeſſiones ſuas deſertas videret. Non eſſem (inquit) ego ſaluus/ niſi iſte peryſſent.

¶ Secūdo impreſſit dñs in ſua humanitate notulas iuſtitie ⁊ veritatis: ⁊ eas oſtendit in ꝓgreſſu. Aſtitit em̄ puero ꝓficienti ſapientia ⁊ etate: comes ⁊ magiſtra veritas ad loquendū: ad ambulandū recte iuſtitia. Nam veritas docebat eū loqui: iuſtitia ꝟo ambulare. Ueritas in predicatione: iuſtitia in cōuerſatione. Unde chriſtus peccatores ſylueſtres dulcedine cōuerſatiōis ſue ⁊ predicationis ad eccleſie ⁊ religiōis ciuitatem vocauit. Sicut Orpheus primo induxit ſua dulci monitione homīes ſylueſtres ſeparatim morantes ad cohabitationem cōem. Hoc aūt reputat Aug. vnū de maximis miraculis chriſti ꝙ ꝑ ſe pauperē ⁊ abiectū ⁊ apl̄os paucos ⁊ rudes: maiores totius mūdi ad eccleſie ciuitatem conuocauit. Iſta duo debent habere predicatores: vt ſcꝫ veritatem doceant: ⁊ iuſtitiaꝫ in cōuerſatione ſeruent: vt ſic tandem fructum afferāt in cōuerſione pctōꝝ: de quo gaudere poſſent: ſm̄ illud Eſa. ix. Letabūtur coram te: ſicut qui letant in meſſe. Paſtoribus em̄ primo annuntiat gaudiuꝫ de natiuitate dñi ad oſtendendū ꝙ cū gratia dei naſcit in hoīe: maxime gaudere debēt predicatores ⁊ prelati. Exemplo apl̄i queꝫ nihil letificare poterat niſi aīaꝝ cōuerſio. ij. Coꝝ. ij. Quis eſt q̄ me letificet: niſi q̄ contriſtatur ex me. i. ſm̄ cor meū ſcꝫ ad penitētiam. Sunt tñ multi q̄ magis diem natalitiū celebrant cū Herode: magis gaudentes cuꝫ diabolus naſcit in corde pctōris ꝑ pctm̄ q̄ꝫ cum chriſtus ꝑ pniam. de quibus Eccl̄i. xxvij. Laqueo peribūt q̄ oblectātur caſu iuſtoruꝫ. ¶ Tertio impreſſit dñs in ſe notulas pietatis ⁊ poteſtatis. De tāq̄ viro iam ꝑfecto aſſiſtūt: ⁊ in eius curia precipuum ſibi vendicant locū. Pietas erga ciues: ptās cōtra hoſtes. Pietas erga humiles ⁊ ſubiectos: poteſtas cōtra rebelles et ſuperbos. Pietas erga hoīes: ptās cōtra demones. De prima dicit. Ego quaſi agnꝰ manſuetus q̄ portat ad victimā. Hiere. xj. De ſcđa. Dñs fortis ⁊ potens: dñs potens in prelio. Pietas in paſſione: qn̄ ſm̄ ſuam miam ſaluos nos fecit. Poteſtas in eiꝰ reſurrectione. Io. xiiij. Poteſtatē habeo ponendi aīam meā: ⁊ iterū ſumendi eaꝫ. His oībus notulis in humanitate ſua impreſſis/ memor fuit dñs noſtri: ⁊ ideo debemꝰ nos eſſe etiam memores ſui: ⁊ ſingulariter in hac ſacratiſſima natiuitate. Primo diligendo ex corde puerū iſtum: ⁊ dando ei totum cor noſtrū. Si em̄ partiremur ipſum alienis: nō remaneret nobiſcū. Quia enim Salomō adamauit mulieres alienigenas alienauit ſe dñs ab eo: ⁊ ſuſcitauit ei aduerſariū. Et vxori Hieroboā. iij. Reg. xiiij. dicit ꝓpheta. In introitu pedū tuoꝝ. i. affectionū carnis in vrbem. i. in domū cordis morietur puer. i. ꝑdetur innocentia. Scđo cuſtodiēdo eū ſolicite a nociuis. Sicut em̄ volens cuſtodire paruuluꝫ cauet ne forte appropiet igni vel aque: ne ad modicū alterius impulſum cadens cōburat vel ſubmergat. Sic volens ſe cuſtodire cauere dꝫ ne appropiet igni carnalis voluptatis/ vel aque fluxibilitatis mūdane: ne impulſus a maligno ſpū ſe ꝑdat vel paruulū Ieſum. vñ Marci. ix. Malignꝰ ſpiritus frequēter quēdā miſit in igneꝫ ⁊ aquā vt eū ꝑderet. Iſidorus de ſummo bono. Satis rarū eſt vt inter mūdi voluptates poſitꝰ: a vitiis maneat illibatꝰ. In q̄bꝰ ⁊ ſi nō cito multiplicat: aliqn̄ trahit. Nec ei diu pōt eſſe ſecurus: q̄ periculo fuerit ꝓximꝰ. Hoc in Tobia minore ptꝫ. Tob. vj. qui manſit iuxta fluuiū Tigris nō intendens ꝓfundū fluminis intrare: ſed ſolū vti fluuio ad neceſſitatem ⁊ pedū ablutioneꝫ: ⁊ ecce piſcis immanis exilijt vt eum ꝑ pedes traheret ⁊ deuoraret. Sic quidam nullo modo intendunt ſe mūdi periculis inuoluere/ ſed manent iuxta mundum vt inde habeant neceſſitatē ⁊ quando querunt neceſſitatem ſuam accidit eis magnus piſcis. i. magnꝰ ſtatus honoris/ a quo pedes eoꝝ trahunt. i. affectiones ita tenentur ꝙ ab eis deuorant. Ter

tio oīa opera noſtra ad hunc puerum ordinādo. Si em̄ probari poteſt ꝙ viro abſente vxor eius cōceperit: filius eius eſt illegitimus: nec eſt cauſa pacis inter virū ⁊ vxorem/ ſed diuiſionis potiꝰ. Sic ſi opus faciēdo nō habuiſti cor ad deū/ tale opus inter te et deū non eſt materia pacis/ ſed diuiſionis. Cum autē opus bonū ꝓpter eū fit: naſcitur paruulus in nobis legitimus ex p̄re: qui nutriēdus eſt in paupertate ⁊ penitentia. Nutritus em̄ fuit Samuel in Sylo vbi erat arca dñi: in qua erant virga/ manna ⁊ tabule teſtamēti. Uirga. i. penitētia. māna id eſt dulcis affectus ⁊ deuotio ⁊ tabule teſtamenti. i. mandatorū dei ⁊ eius precepto rum recordatio ⁊ obſeruatio.

¶ De ſancto Stephano ꝓtomartyre. Sermo. j. ⁊ in ordine. xlvij. per thema.

A Plenitudo gratie. De triplici plenitudine gratie chriſti/ Marie ⁊ Stephani.

STephanus plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia ⁊ ſigna magna in pplo. Act. vj. Uidet ex iſto verbo ꝙ beatus Stephanus in maiori ꝓuilegio ſanctitatis precelſerit Mariā. Nam hic dr̄ Stephanꝰ plenus gratia ⁊ fortitudine. Maria aūt ſolū dicit Plena gratia. Luc. j. Plus aūt eſt eſſe plenū gratia ⁊ fortitudīe: ꝙ eſſe plenū gratia tantū. Reſpōdetur primo ꝙ ſicut venit plenitudo tēporis ſm̄ Apl̄m: ita venit tp̄s plenitudinis in quo nobis adducta eſt triplex plenitudo gratie: ſcꝫ ſupereffluētie/ excellētie/ ⁊ ſufficientie. Inde eſt ꝙ licet chriſtus dicat plenus grā: ⁊ Maria plena gratia: ⁊ Stephanꝰ ſimiliter plenꝰ gratia: non tñ ſequit ꝙ ſint equales in grā. Aliter em̄ fons plenꝰ eſt aqua. aliter riuꝰ. ⁊ aliter vas. Chriſtꝰ habuit plenitudinē fontis: qꝛ ab ipſo oīa gratia deriuat. Io. j. De plenitudine eiꝰ oēs accepimꝰ. Sed Maria plenitudinē riui habuit. Per ipſam em̄ ad nos fons deriuat. Eccl̄i. xxiiij. de ipſa dr̄. Ego q̄ſi aqueductus exiui de paradiſo. Sed Stephanꝰ habuit plenitudinē vaſis: qđ non tantū cōtinet ſicut riuꝰ: ideo licet ſint oēs pleni grā non tamē equales. Dicit ſcđo ꝙ licet Maria tantū dicatur gratia plena: non tamen negatur quin ſit plena fortitudine ⁊ ceteris virtutibꝰ. Unde chriſtus eſt ſicut caput eccleſie a quo oīs gratia ⁊ fortitudo deriuat in eccleſia dei: ſed per collum qđ eſt Maria (De qua dr̄ Cant. iiij. Collū tuū ſicut turris Dauid edificata cū propugnaculis. Mille clypei pendūt ex ea oīs armatura fortiū.) deſcēdit in cetera mēbra: puta in martyres qui ſunt brachia eccleſie protegētia eccleſiā vel etiam humeri ad ſuſtinendū eccleſiam: vel etiā barba capitis/ ſicut dicimus ꝙ viriles habēt barbam hoīs. Et ideo gratia eſt ſicut vnguentū in capite chriſti qđ deſcēdit in barbā Aaron. i. in fortes eccleſie. ⁊ quod deſcēdit in orā veſtimēti eius. i. in minores de eccleſia. Ideo ad Mariā que eſt eccleſie collū ⁊ riuus gratiarū recurrimus/ offerētes ei illud ſalutare angelicum Aue.

¶ Dicimus itaq̄ꝫ ꝙ ſanctus Stephanꝰ eſt plenus gratia ſicut vas. Uas autē in quo debet miniſtrari dño: duo debet hr̄e. Prīo ꝙ ſit mundū ⁊ terſum: qꝛ in vaſe lutoſo nō offerretur dño. Uas autē quanto macula plus manet in eo/ tāto cum maiori difficultate aufertur. Ideo vas qđ frequenter colligit immūditias/ frequenter debet lauari. Uaſa autē que frequēter colligunt immunditias ſumus nos: ⁊ hoc quātū ad corpus: in ore/ oculo/ ⁊ aure: ⁊ in corde cogitatiōes immūdas. Ideo debemus nos frequenter lauare per penitentiā. Prouer. xxvj. Aufer rubiginē de argento: ⁊ egredietur vas puriſſimū. Nam perſona inueterata in peccato vix aut nunq̄ꝫ ſe poteſt corrigere. Sicut multi q̄ vix in anno ſe poſſunt lauare. Propterea timēdū eſt ne dñs faciat eis ſicut fecit Dauid Miphiboſech. de quo. ij. Regū xix. ꝙ occurrit Dauid non lotis pedibus ⁊ barba intōſa: nec veſtes ſue fuerant lote a magno tēpore. Et tūc Dauid diuiſit ſibi hereditatē ſuam: et dedit vnā partem Sibe. Sic chriſtus venit ad nos tēpore natiuitatis/ et in alijs magnis feſtis: ſed multi ſibi occurrunt immūde: quia cor non habēt lotum nec conuerſationē. Nunq̄ꝫ em̄ propter bonū feſtum mutant ſuā malā vitam/ licet mutent ſuam malā tunicā: ⁊ barba eſt intōſa: quia ſuperflua bona ſua non diſtribuūt pauperibꝰ. Ideo amouebit eis dñs meliorem partē hereditatis ſue ſcꝫ eternā/ dimittendo eis hereditatē mundi que parum valet. Sed non ſic venit Stephanus obuiam deo qui ꝟginitate purus erat ⁊ caſtus: qui oīa ſua dereliquerat cum ceteris qui erāt de primitiua eccleſia. Mūdus quidē a mūdo per abrenuntiationē: mundus a carne ꝑ abſtinentiā: ſed mūdiſſimus per ſanguinis ſui ablutionē; ideo bene dicit Stephanus

B Stephanꝰ. Stephanꝰ habuit munditiā ⁊ ſoliditatē ſic vas in q̄ miniſtrandum eſt dño.

Universidad de Deusto Biblioteca

plenus gratia. Sc̄do debet eſſe vas firmū
et ſolidū:q̄ aliter non eſſet multū apprecia
bile propter inſoliditatem eius/ſicut nec vi
trū:q[illegible]d ſi eſſet firmū appreciaretur ſicut
aurū. Inde (vt dicit Policraticus) Octauia
nus fecit occidi vnū qui ſibi attulit vitra q̄
proiecta in terrā non frangebātur:⁊ hoc ne
vileſceret aurū ⁊ vitrum eſſet in maiori re=
putatione. Inde dicit̄ Eccl'i. xxj. Cor fatui
quaſi vas confractū:⁊ omnē ſapientiā non
tenebit. Se[illegible]ſtus eſt quaſi vas auri ſoli=
dum ornatu[illegible]omni lapide precioſo. Sic ⁊
Stephanus [illegible]ibus tentationibus fuit
firmus ⁊ vas auri ſolidū: nec infirmū/ſed
conſtans:q̄ plenus gratia. Uas vacuū ſta=
tim ad ignem frangitur: ſed q̄ ad ignē tri=
bulationis nō eſt fractus concludit̄ q̄ Ste
phanus erat plenus gratia ⁊ fortitudine.
¶ Matutino ſermone iuxta thema dicem⁹
quō Stephanus gr̄a dei repletus eſt: poſt
prandiū vero quō fortitudine ⁊ conſtātia.

E
Pleni=
tudo va
ſis.
Per q̄=
tuor co
gnoſci=
m⁹ ple=
nitudi=
nem va
ſis.

¶ Per quatuor cognoſcere poſſum⁹ quādo
aliquod vas eſt plenū liquore. Primo quā=
do nō poteſt amplius recipere: ſed ſi q̄d ſu=
perinfunditur/defluit per ſuperi⁹. Sic ali=
quis d̄r plenus gratia ſpiritus ſancti:quā=
do ita repletus eſt gratia ⁊ ſpūs ſancti con
ſolatione q̄ nullā aliam conſolationē reci=
pere poteſt:nec inuenire cōplacentiā in ali=
qua re mundi/ſed oīa ſunt ſibi amara. Iu=
xta illud Ps̄. Renuit conſolari aīa mea:ſcʒ
in his tēporalibus. memor fui dei ⁊ delecta
tus ſum. Nec mirū:q̄ qui habet bonum vi
nū gratie/non querit aquā fetidam delecta
tionis mundane. Et ſm Bern̄. Delicata eſt
diuina conſolatio: nec datur admittenti=
bus alienā:ſed in mēte quam ſpūs ſanctus
repleuerit (vt ait Greg.) Amaritudinē ter=
renorū in dulcedinem eternorū commutat.
Sic ⁊ beatus Stephanus ita fuit replet⁹
ſpiritu ſancto ⁊ gratia dei q̄ i nullo alio de
lectabatur. Et q̄ ita ſit apparuit: q̄ (vt di=
ctum eſt) oībus bonis ſuis abrenūtiauit/⁊
ad pedes apoſtolorū poſuit:cū illis de qui=
bus legitur Actuū. iiij. q̄ multitudinis cre
dentiū erat cor vnū ⁊ anima vna: ⁊ nullus
eorū que poſſidebat aliquid/ſuum eſſe dice
bat:ſed erāt illis omnia cōmunia. Ipſe em̄
erat de credentibus. Unde inuenitur diffe=
rentia inter repletionē factam a corporali=
bus ⁊ a ſpūalibus:quia corporalia quanto
magis multiplicātur:tanto magis implēt
vas materiale ⁊ reddunt magis pondero=

D
Reple=
ri.
Differē
ter re=
plētur

ſum ⁊ inclinant deorſum:et quanto magis
multiplicantur:tātominus implēt vas ſpi=
rituale. ſ. cor hoīs:immo potius euacuant.
Auarus em̄ nō implebitur pecunia. Eccl's
v. ⁊ Ariſto. dicit in primo Politice: q̄ appe
titus cupidi eſt inſatiabilis: ⁊ tamen replē=
do ſic efficiunt ipſum magis pōderoſum et
inclinant deorſum. Ideo tales qui ita ſe re=
plent bonis tēporalibus reprehēdit Ps̄. di
cens. Filij hominū vſq̄ quo graui corde:vt
quid diligitis vanitatem ⁊ queritis mēda=
cium. Mendaciū quidē ſunt:q̄ multa pro
mittunt iſta bona. ſ. ſaturitatē ⁊ ſecuritatē
et iocūditatem: ⁊ de his oībus nihil habe=
tur. Hec etiā promittit mundus fallax ſibi
ſeruiētibus:ideo fatuus eſt qui ſibi ſeruit.
Fatuus em̄ ille eſt qui ſua expendit ꝑ per=
ſona que nullius eſt valoris: ⁊ que non po=
teſt ſibi retribuere mercedē. Mundus au=
tem parū valet: parū poteſt. Inde dicitur
Mat. ix. Quid prodeſt homini ſi mundum
vniuerſum lucret̄:anime vero ſue detrimē=
tū patiatur? Male em̄ retribuit amatorib⁹
ſuis pro eo quod ſibi faciunt et expendunt:
dum ab eo recedūt:q̄ pro ſeruitio quod fe=
cerunt ſibi dat eis modicā veſtem de tela: ⁊
ſic recedūt. O vere fatui qui ſic totū tēpus
expendūt ad ſeruiendū vanitati ⁊ mundo.
Et inde eſt q̄ religioſi iam de mūdi ſeruitio
expediti:portant illud in quo debēt ſepeliri
ac ſi eſſent iā ab eo ſoluti:quia mortui ſunt
mūdo. Beatus ergo Stephanus cū omni=
bus abrenūtiaſſet:non ſic mūdo ſeruiebat:
nec terrenis intēdebat:ſed (vt dicit epiſto=
la) intēdens in celū vidit gloriam dei. Ac ſi
vellet dicere:q̄ intēdebat ⁊ inſiſtebat ſerui
tio dei:ideo vidit paratū ſibi premiū. Sed
ſpūs ſanctus quāto magis abundat tanto
magis replet ⁊ replendo alleuiat: et trahit
ſurſum:q̄ deſurſum eſt:ſicut ignis q̄ quan=
to maior tanto velocius mouetur ſm Ari=
ſto. ſurſum eſt. Ideo cum Stephanus eſſet
plenus ſpū ſancto intendēs in celum vidit
gloriā dei. Etiam ſpiritus ſanctus eſt veri=
tas:ideo facit contēnere vanitatē. ¶ Secū=
do cognoſcitur q̄ vas eſt plenū quod dum
vertitur nō claquetat liquor intus exiſtēs.
Sic hoc modo Stephanus deputatus ab
apoſtolis ad officiū viduarum vt miniſtra=
ret eis: ⁊ veritas de officio predicatiōis ad
tale minus officiū nullum verbū dixit ſed
humiliter acceptauit. Licet em̄ eſſet Archi
diaconus ⁊ haberet gratiam predicandi et

res a
ſpūali=
bus et
corpali
bus.

miracula faciendi: tamen non eſt dedigna=
tus implere officiū ſibi iniūctum humile cō
miniſtrando fratribus. Et in hoc dn̄m imi
tabatur:qui non venit miniſtrari ſed mini=
ſtrare. Cauſa autē huius inſtitutionis fuit:
q̄ creſcēte multitudine fideliū per predica=
tionē apoſtolorū. vt habetur Act̄. vj. Con=
uerſi ſunt multi de his qui erant in Hieru=
ſalē qui dicebātur Hebrei: ⁊ de Iudeis qui
diſperſi fuerant in Antiochia ſub rege An=
tiocho: vel etiā de conuerſis a gentibus ad
iudaiſmū cum mulieribus eorū. Ideo quia
habitabāt quaſi religioſi in Hieruſalē:pro=
pterea murmur fuit inter Grecos ⁊ Hebre
os:quia mulieres Grecorū deſpiciebant̄ in
miniſterio: ⁊ hoc propter alterum duorum:
aut quia nō eis ita miniſtrabatur ſicut He
breis: aut q̄ erāt rudes magis q̄ Hebree.
Sed audita diſcordia dixerūt apoſtoli non
eſſe equū eos dimittere verbum dei ⁊ mini
ſtrare menſis:hoc eſt equū eſt nos predica=
re verbū dei ⁊ de tēporalibus non tantū ſe
intermiſcere. Sed modo fit oppoſitū: quia
dimittunt prelati predicationē:et inſiſtunt
tēporalibus. Dicūt enim q̄ oportet res ec=
cleſie ſeruare. Falluntur tamen quia ſi inſi=
ſterent predicationi ſeruarētur res eccleſie:
ſicut in primitiua eccleſia ꝑpter vitā ⁊ pre=
dicationem apoſtolorū omnia apportaban
tur ad pedes eorum. Quis em̄ tantū dota=
uit eccleſias? Utrū propter nobilitatem eo=
rum qui erant ibi:vtrū propterea quia ſcie=
bāt bene plebiſcitare ⁊ circūire curias? Nō
certe: ſed propter vite ſanctitatem ⁊ predi=
cationē. Modo vero quia iſta ceſſant pro=
pter que dabantur bona:ideo nunc magis
deſtrueretur eccleſia q̄ cōſtrueretur. Elege
runt ergo apoſtoli Stephanū plenum fide
et ſpū ſancto cum alijs ſex ad miniſtrandū
menſis. ſ. cum Philippo/Procoro/Nicano
re/Thimone/Parmena/⁊ Nicolao aduena
Antiocheno. Et ſic in iſta ordinatione Ste
phan⁹ fuit Archidiaconus: et inter ſeptem
primatū habuit. Inde dicit Augu. q̄ Ste=
phanus inter diaconos noīatus eſt prim⁹:
ſicut inter apoſtolos prim⁹ noīatus eſt Pe
trus. Qui licet eſſet apoſtolis minor officio
tamen oēs precessit martyrio: ⁊ qui primus
erat diſcipulus in miniſtrādo: fit cōſequen
ter magiſter in viā docendo:non ſolum ver
bo ſed opere. ¶ Sed videt̄ q̄ chriſtus iniu=
riā fecerit apoſtolis non tā cito eos euocā=
do ad celū ſicut Stephanū:nec tam cito cō

ferēdo eis prebendā paradiſi ſicut Stepha
no. Quod pꝫ:q̄ iuſtum eſt q̄ qui prius ha
bet gratiā expectatiuā primo prouideatur
in prebenda. Sed chriſtus primo p[illegible]omiſit
apl̄is prebendā paradiſi q̄ Stephano: di=
cens eis Luc. xxij. Ego diſpono vobis ſicut
diſpoſuit mihi pater me⁹ regnū ⁊c. Sed ad
hoc d̄r: q̄ papa in eadē eccleſia bene conce=
dit prebendā iſti ⁊ illi:tamen de gratia ſpe=
ciali ponitur aliquando in litera vni⁹. volo
autē hunc oībus anteferri:et ſic qui vltim⁹
impetrauerat ante oēs poſſi[illegible]bit. Sic chri=
ſtus primo ꝑmiſit preben[illegible] celi apoſtolis:
ſed de gr̄a ſpeciali Stephanū ante tulit: et
primū introduxit in poſſeſſionem eius per
martyriū:nec in hoc fecit iniuriā apoſtolis.
Primo q̄ nō minus participauerūt de pre
benda celi q̄ ſi fuiſſent primo euocati:īmo
plus q̄ continue poſt mortē beati Stepha
ni merebātur ⁊ augmentabant ſuā gloriā.
Sc̄do q̄ nemini de⁹ obligari poteſt: ⁊ licet
ei facere gratiā cui vult. Alioquin poſſet di
cere murmuranti illud prīſfamilias. Mat.
xx. Amice non facio tibi iniuriā. An non li=
cet mihi qd̄ volo facere? Tertio q̄ licet pri⁹
eis promiſiſſet dare regnū celorū:non tamē
promiſerat eis q̄ ipſi introducerent̄ primi
in poſſeſſionē illius:ſʒ ſufficiebat ad imple=
tionē promiſſionis ſue q̄ aliquādo eos in=
troduceret in illud:ſicut et fecit. Tertio co=
gnoſcit̄ vas plenum quādo fixe ⁊ immobili
ter ſtat:ſic q̄ cū difficultate moueri poteſt.
Sic beatus Stephan⁹ fixus erat ⁊ immo=
bilis ad omnē aduerſitatē contra infideles
Iudeos. Ideo dicit̄ plenus fide qua ſingu
lis reſiſtebat ⁊ qua fundabatur. Et ſic fuit
quaſi lapis firmus cōtra lapides Iudeorꝫ:
et lapis primus optime regulatus : q̄ erat
de primis lapidib⁹ in edificio celi ponēdis.
Et q̄ ſm lapides primos qui portāt onera
regulāt lathomi ꝯformiter alios: ideo etiā
cōformiter ad beatū Stephanū debemus
regulari. Stephanus em̄ idē eſt qd̄ regula.
Dedit aūt nobis dn̄s tres regulas. Prima
eſt regula doctrīe qua debet regulari liber
cōſcientie. Unde ſicut ſcriptores diligentes
ſunt ad regulandū ſuos quaternos: ſic de=
bes diligēter regulare cōſcientiā tuam ſm
auditum verbi dei ⁊ predicationis:nō ſicut
multi qui ſe regulāt ſm conſciētias malas
prelatorꝫ. Stultus eſſet aliquis ſi cōſideret
in teſte de quo ſciret certiſſime q̄ eius teſti
moniū nō reciperetur in iudicio. Dn̄s autē

E
Ste=
phan⁹.
Ste=
phan⁹
p̄m⁹ ha
buit p̄=
bēdam
p̄adiſi:
abſq̄ h̄
q̄ fie=
ret iīiu=
ria apo
ſtolis.

F
Ste=
phan⁹.
Regla.
Ste=
phanū
habe=
mus ſe
qui ſic
regulā:
⁊ de tri
plici re=
gula.

Universidad de Deusto Biblioteca

nō reſpicit in iudicio niſi teſtimoniū ꝓprie
cōſciētie. Roma. ij. Teſtimoniū illis reddē
te conſciētia eoꝝ: nō alioꝝ. Scđa regula eſt
ſimpli[illegible]. ſ. crucifixus. Gal. vj. Mihi autē
abſit gloriari: niſi in cruce dñi nr̄i Jeſu chri
ſti. Et ſequitur. Quicūq; hāc regulā ſecuti
fuerint: pax ſuꝑ illos ꝛ mia. Hec eſt regula
ſm̄ quā q̄libet chriſtian⁹ debet ſe regulare.
Inde eſt ꝙ alte ſuſpēditur ꝛ in ingreſſu ec
cleſie: vt vnuſquiſq; ibi regulet vitā ſuam.
Et ſi illa videat̄ nimis ſtricta: q2 in illa cru-
ce dñs poſu[illegible]nū pedē ſuꝑ aliū: dñs dedit
nobis tertiā re[illegible]lā vitā et exēpla ſanctoꝝ:
et precipue ſancti Stephani. Sicut em̄ pri
mū militē oēs ſequūtur q̄ aggreſſus eſt ci-
uitatē: ſic et militē Stephanū in fide ꝛ cha
ritate omnes habēt ſequi. Quarto iudicat̄
vas plenū qn̄ ꝑcuſſum non reſonat. Ita et
btūs Stephanus tactus iniurijs ꝛ accuſa
tionibus falſis: ſed etiā lapidibus nō reſo
nabat nec murmurabat / ſed patienter fere
bat. Jo. vj. Nūquid mugiet bos cū preſepe
plenū fuerit. q. d. nō. Cū em̄ preſepe cordis
plenitudinē habet gratie: non habet tūc lo
cū mugit⁹ tribulationis illate. Nō ſic mul-
ti qui ad modicā frāguntur iniuriā: ſimiles
barillo vel lagene: que ſatis pacifice liquo-
rē recipit: ꝛ cū murmure emittit. Ita et iſti
libēter amplectūtur laudes ſuas vel ꝓſpe
ritatē ſi eis cōtigerit: ſed nō ſine murmure
tolerant iniurias ſibi illatas vel aduerſita-
tes occurrētes. Quinto cognoſcit̄ vas eſſe
plenum: qn̄ vento dato a ſuperiori parte li
quorē cū maximo īpetu emittit. Sic Ste-
phanus ſlāte ſpū ſancto in predicatione cū
maximo affectu emittebat ſuā primā predi
cationē: adeo vt ꝓpterea fuerit primus tē-
tus a Judeis. Unde euidenter apparebat
ip̄m eſſe valde plenū gratia: qn̄ monēte ſpi
ritu ſancto ita feruēter ſupereffluebat exte
rius per ſancte predicationis verba. Nam
Mat. xij. ex abūdātia cordis os loquitur.
Et ſm̄ Grego. ſpūſſanct⁹ quos repleuerit:
de ſe loquentes facit. Nō em̄ pōt non exire
de vaſe pleno gr̄a id qđ in eo eſt. ſ. v̄ba gra
tie et edificationis. Fluebat ergo Stepha-
nus ꝑ operationē ſpūſſancti ad modū flu-
uij inūdātis. de quo Eccli. xxiiij. Qui adim
plet quaſi Euphrates ſenſum. Nā ſicut vas
ſuperplenum circūquaq; effluit: ita multo-
ties dulcedo infuſa cordi redūdat ī ſenſus
corporales: ꝛ manifeſtatur exteri⁹. Jlle em̄
fluuius Euphrates non ſolū ſuū replet al-
ueum: ſed ſuperinfundit Egyptū. Nec potē
rat ipſe beatus Stephanus cōtineri: quin
exterius ſuā plenitudinē oſtēderet. Primo
(vt dictū eſt) per verba predicationis. Se-
cūdo per ſanctā orationē: quā nō ſolū pro
amicis ſed etiā pro inimicis habuit. Tertio
per miracula et ſigna quibus ſubueniebat
populo: nec adhuc deſinit ſubuenire mor-
tuus. ſicut dicit btūs Augu. xxij. de ciuita.
dei. ca. viij. vbi recitat ꝙ in Africa ſex mor
tuos ſuſcitauerit: ita ꝙ plures illoꝝ ꝑ ſuas
veſtes que fuerāt delate ad baſilicas eius
ſuſcitati ſunt. Itē vide ibidem de illa nobi
li muliere que morbo arte medicoꝝ incura-
bili laborās: perſuaſum habuerat a quodā
Judeo: vt ſe cingeret anulo quodā quē ta-
men cum proiecisset: cōfidēs in auxilio bea
ti martyris Stephani / ſanata eſt.

¶ Sermo. ij. de eodē: et pomeridianus: in
ordine. xlviij. per thema precedens.

Solēt hoīes libenter certamina aſpicere: et dele-
ctātur cū vidēt pugilē ſtrenue
ſe gerentē. Hodie proponit̄ no
bis quoddā certamē nō ſolum hoībus ſed
etiā deo ꝛ angelis ſpectabile. ſ. certamē ꝓ-
tomartyris Stephani: qđ dignatus eſt rex
celoꝝ aſpicere. Apertū eſt em̄ celū: et aſpe-
xit rex celoꝝ militē ꝓ ipſo legitime certātē:
et aſpexit miles dñm ſuū cū coronare volē
tē: aſpexit ꝛ gloriā quam ab ipſo erat rece-
pturus. Iſta em̄ animant militē ad preliū:
ſcʒ cōſideratio diuine preſentie et auxilij di
uini: et ſpes premij. Uidebat em̄ dñm pre-
ſentē ꝛ cōſolantē. iuxta illud Ps̄. Eleuaue
rūt flumina perſecutoꝝ Judeorū: vocē ſuā
terroribus minis ꝛ concuſſionibus lapidū
terribilibus: ſed mirabilis in altis dñs qui
Stephanū cōſolabatur ꝛ dolores mitiga-
bat. quia Ps̄. motū autē fluctuum eius tu
mitigas. Scđo habebat ſpem premij eter-
ni qua fortificabatur: ꝛ immobilis fiebat i
fide ꝛ militia chriſti. Un̄ ſicut anchora im-
mobiliter tenet nauem in mari tēpeſtuoſe:
ſic ſpes q̄ reſpicit eterna tenebat Stepha-
nū immobiliter in fide chriſti. Et ſicut lumi
naria celi quicquid de eis mentiātur homi
nes: vel quicquid in terra agatur: non mu
tant curſum vel retardant: ſic Stephanus
cuius conuerſatio erat in celis: propter ma
la illata a Judeis: vel ꝓpter falſa teſtimo-
nia que contra ipſum producta fuerant: lu

A Ste- phan⁹. Spes auxilij diuini et p̄mij inuita bāt Ste phanū ad cer tamen

cem boni operis ꝛ patiētie nō mutauit: ſed
ſemper in bono perſeuerauit: ita vt eſſet ſi-
cut Dauid qui nec benedictione nec maledi
ctione quaſi angelus dei mouebatur: veri-
ficans in ſe illud Prouerb. xij. Non cōtriſta
bit iuſtū quicquid ei acciderit. Nō eſt ergo
mirandū ſi Stephanus inuēctus eſt tā for-
tis ꝛ conſtans ad preliandū contra hoſtes
ſuos: ꝛ maxime illis dieb⁹. Nam ſm̄ natu-
rales luna exiſtēte plena implētur oſſa leo-
nis ꝛ aliorum animaliū medulla: a qua ha
bent fortitudinē ſuam in inuadēdo predā.
Sic cū illis diebus luna nature humane q̄
a principio ſue creationis fuerat vacua di-
uina gratia: ſuperueniēte peccato primi pa
rentis: fuiſſet ſic plena ꝙ ampli⁹ nō potuiſ
ſet repleri: quādo diuinitas iūcta eſt huma
nitati ꝛ poſita eſt in ventre Marie: non eſt
mirabile ſi tunc impleta ſunt gratia ꝛ forti
tudine oſſa leonis de tribu Juda. i. marty-
res: ſicut Stephanus. Nec dubiū q̄n mul-
to ampli⁹ ceteris repleta ſit virgo Maria:
in cuius vtero facta eſt talis coniūctio ſolis
diuinitatis cū luna humane nature. Itaq;
ad eā accedamus vt de plenitudine ei⁹ me-
reamur accipere: dicentes Aue.

¶ Miles aliquis dicit̄ nobilis ꝛ ſtrenuus
propter tria. Primo quando eſt ita animo-
ſus ꝙ nec timore mortis ſui equi / nec timo
re ſue mortiſ fugit de bello: ſʒ viriliter agēs
et equū ſuum mortuū dimittens: ab hoſti-
bus deuinci non poteſt. Sic Stephan⁹ qui
corpus ſuū in bello dimittens: victor de ho
ſtibus ſuis chriſto ſpectāte fuit. ¶ Secūdo
quando dñm ſuum vel principem per loca
periculoſiſſima tranſeuntē audet ſequi: ita
ꝙ nullo metu auertitur quin tranſeat. Sic
et Stephanus dñm ſecutus eſt per aſperū
et periculoſum iter paſſiōis ꝛ mortiſ. ¶ Ter
tio quādo primus in impugnatione caſtri
intrat muros. Sic iſte primus poſt chriſtū
martyrij violentia intrauit celū: ſciens ſcri-
ptū eſſe Mat. xj. Regnum celorū vim pati
tur: ꝛ violenti rapiunt illud. Un̄ ſicut Ami
nadab quia primus intrauit mare rubrū:
ideo meruit dignitatē precipuā inter filios
Iſrael cū ſua tribu. ſ. tribu Juda. vt recitat
Nicolaus de Lyra ſuꝑ primo. c. Matthei.
Sic Stephan⁹ q2 primus mare rubrū mar
tyrij aggreſſus eſt: ꝛ primus caſtruʒ celeſte
intrauit: ideo protomartyr dictus eſt ꝛ pri-
mas martyrū: ꝛ eccleſiā plurimū dignifica-
uit. Non em̄ eſt ita glorioſuʒ intrare caſtrū
poſtq; multi intrauerūt: ſicut ſi p̄mo intra
retur: nec ita remunerat̄ talis intrans poſt
alios ſicut primus. Ideo q2 Stephanus ſic
viriliter egit ꝛ primus ingreſſus e[illegible] conue
niēter dicit̄. Plenus gratia et fortitudine.
¶ Quoniā matutino ſermone dictū eſt q̄li-
ter beatus Stephan⁹ fuit plenus gratia:
nunc reſtat dicere quō ipſe fuit plenus for-
titudine ꝛ conſtātia. Itaq; fuit Stephan⁹
fortis ꝛ conſtans contra tres inſultus. Pri
mū inſultū habuit per diſp[illegible]tionē. Nā vi
ſis ſignis ꝛ predicationib⁹ [illegible] faciebat: ſur
rexerunt quidā de ſynag[illegible]ga Libertinorū:
vel q2 erant dati libertati: vel de tali loco: ꝛ
ſimiliter quidam de Alexādria ꝛ Cilicia et
Aſia diſputātes cū Stephano de lege ꝛ ar
ticulis fidei. Sed q2 ibi erat inordinata af-
fectio: ideo nō oportet querere rationē in il
la diſputatione. Statim tamē a ſpū ſancto
cōfutati ſunt: nec poterāt reſiſtere ſapiētie
et ſpiritui qui loquebat̄. Ibi fuit primū ad
iutoriū. Ibi em̄ erat magna multitudo cō-
tra vnū: ſed ſpūi ſancto non poterāt reſiſte-
re. Dicit enim dñs. Ego dabo vobis os ꝛ ſa
pientiā: cui non poterūt reſiſtere ꝛ cōtradi
cere oēs aduerſarij veſtri. Mos eſt em̄ ma
loꝝ contra bonos inſultare: ꝛ principaliter
ex inuidia. Nam inuidi ſunt ſicut canes de
macello q̄ non expectant bonas carnes: ſed
la tripaille gallice. Sic iſti in diſputationi-
bus ſuis nō querebāt fructum: ſed tantū ſi
q̄d mali dixiſſet: ſicut etiā multi ſepe in pre-
dicationib⁹ ſont aux eſcoutes: ſi q̄d audiāt
mali vt referāt. Sed Stephanus erat irre
prehenſibilis in doctrina: q2 qđ predicabat
verbis cōfirmabat prodigijs et miraculis.
Non ſic q̄ predicāt verbis: ꝛ factis negant.
ſiles cāpane pulſanti: que dū alios ad eccle
ſiā conuocat: ſeipſam vaſtat ꝛ extra eccleſiā
manet. Igitur cū per diſputationē non ꝓ-
ficerent Judei impugnādo beatū Stepha
nū. Secūdus inſultus eorū fuit adducēdo
duos teſtes falſos: qui eū de quatuor accu
ſabāt: ſcʒ de blaſphemia in deum / in Moy
ſen / in templū / ꝛ legē. Sed cōtra hoc affuit
diuinū auxiliū: qm̄ intuentes eū qui erant
in cōcilio viderūt faciē eius quaſi faciē an-
geli: hoc eſt ſplēdidam ac ſi iudicaret̄ aliq̄d
ſpūale in eo: vt illi nequā terrerent̄. Sʒ de
hoc inſultu ſe expediuit ꝛ purgauit. Primo
magnificādo deum ꝛ oſtendēdo quomodo
ipſe eſt deus glorie. Scđo ꝙ Moyſes fuit
deo familiaris ꝛ zelator ꝓ fratrib⁹ ſuis in-

B Ste- phan⁹. Ste- phan⁹ fuit mi les no- bilis ꝑ p̄ tria.

C Ste- phan⁹. Ste- phan⁹ fuit for tis con tra tres insult⁹.

Universidad de Deusto
Biblioteca

terficiēdo Egyptū. Tertio ꝙ lex data Moy
ſi fuit a deo: ⁊ ꝙ templū ſimiliter factū eſt
iubēte deo. Et tūc acriter incepit eos redar
guere dicēs. O incircūciſi cordibus ⁊ auri
bus ⁊ dura ceruice: vos ſemꝑ ſpūiſancto re
ſtitiſtis ſicut patres veſtri. Quē enim pro
phetarum non occiderūt patres veſtri? Et
interfeciſtis eos qui prenūtiabant de aduē
tu iuſti. Uidemus in natura ꝙ ſerpentes ⁊
venenoſa aīalia lapidibus obruūtur ab ho
minibus: ⁊ t[...]ſq̄ manu tenētur. Sic natu
rale eſſet vt m[...]lapidarētur a bonis lapi
dibus correctiōis: ſicut volebat facere Ste
phanus. Sed modo fit ecōuerſo: q2 ſerpen
tes lapidant homines: id eſt mali bonos ⁊
eruunt eos bonis ſuis ⁊ vita ſua. Ad q̄ ver
ba ſequitur tertius inſultus. Audiētes em̄
hec diſſecabant cordibus ſuis ⁊ ſtridebant
dentibus in eū ꝙ nihil poterāt inuenire cō
tra eum. Sed ecce videns dn̄s ſibi immine
re mortis periculum: deſuper aſtitit parās
ſibi auxiliū. Unde ſequitur. Cum eſſet Ste
phanus plenus ſpū ſancto intendens in ce
lum vidit gloriā dei. Intendebat Stepha
nus in celum vt ad ſue peregrinationis ter
minū: ſicut peregrinus letatur cū appropin
quat ad ſuū hoſpitium. Nec mirū: quia lo
cum iam in terra non habebat: q2 eiecerunt
eū extra ciuitatem. Mercator autē propter
magnū lucrum facile ſuſtinet malā dietam.
Sic Stephanus vt lucraretur celū: intēde
bat etiā in celum tāq̄ ad lectum ad quieſcē
dū: ⁊ vidit gloriā dei. i. corpꝰ chriſti glorio
ſum. et ait. Ecce video celos apertos: et Je
ſum ſtātē a dextris virtutis dei. Ubi cōſide
ra primo ꝙ iſtud verbū fuit cauſa occiſiōis
Stephani: ſicut ſimile verbū fuit cauſa oc
ciſionis Eſaie. Inde Aug. O Stephane dic
Judeis aliquid vt incipias lapidari ⁊ poſ
ſis coronari. Dic eis ꝙ nihil fecerūt: quia vi
uit quē occiderunt. Dic eis ꝙ vides ad dex
teram patris ſtantē: quem illuſerunt in cru
ce pendētem. Secūdo ꝙ in protomartyre
Stephano ſignificatū eſt ꝙ omnibus mar
tyribus aperta eſt ianua celi per martyriū.
Ideo iniuriā facit martyri q̄ pro eo orat in
eccleſia: vt dicit Augu. Sicut et celi aperti
ſunt in chriſti baptiſmate: ad deſignādum
ꝙ oībus baptizatis aperitur ianua celi. Et
in hoc animat Stephanus conſocios ſuos
martyres dicēs illis. Ecce video celos aper
tos ⁊c. hoc eſt ſecurum refugiū. de quo pſ.
Altiſſimū poſuiſti refugium tuū. Ante paſ

D
Stephanꝰ.
Stephanꝰ
vidit ce
los apꝰ
tos noſ
tat ꝙ
martyribꝰ eſt
ianua
celi apꝰ
ta.

ſionem non habebatur illud refugiū: quan
do clauſum erat celum ⁊ ſerui dei cadebant
in regione aduerſariorum in infernū. Ideo
tunc non erat mirum ſi timebatur bellum.
Infra celū non erat reperire locum ſecurū:
nec mundū propter peruerſitatem hominū
nec aerem iſtum propter habitationem de
monum: nec paradiſum terreſtrem propter
ignem et gladiū qui prohibent ingreſſum.
Celum vero locus eſt ſecurus in quo machi
ne non timētur propter loci altitudinē: nec
famis inopia propter loci vbertatē: nec pro
ditio propter habitantiū fidelitatem. Non
ergo timere debuit qui dicebat. Ecce video
celos apertos: et Jeſum ſtantem a dextris
virtutis dei. Unde quatuor poſſunt conſo
lari pugnātem. Primum eſt refugium ſeu
oſtenſio refugij. Hoc modo conſolatus eſt
Stephanus q̄ vidit celos apertos: non fra
ctione ſed claritate vel intelligentia. Tole
rabilis em̄ ſibi eſſe poterat domūcule lutee
deſtructio: oſtenſo ſibi palatio dei aperto.
Secūdo oſtenſio adiutorij: ⁊ hoc cum vidit
Jeſum ſtantē a dextris virtutis dei. Conſo
latio magna eſt vnico pugnanti cōtra mul
titudinem: videre omnipotentē paratū ſibi
auxiliari. Sicut autē mater ſemper eſt pro
pe filium infirmū ſed non quādo ſanus eſt:
ſic dn̄s eſt ſemper prope eū qui eſt in tribu
latione ſm̄ illud pſ. Cum ipſo ſum in tribu
latione. Tertio oſtenſio exempli: quia chri
ſtum qui paſſus eſt vidit in gloria. Gloſ. Ne
pro deo lapidandus titubet in terra: deus
homo crucifixus apparet in gloria. Sicut
autē nobilis canis habet ex natura ſua ꝙ
quādo ſentit predam ⁊ habet veſtigium: ꝙ
ardēter inſequit eā per ſpinas ⁊ tribulos ⁊
lapides. Sic Stephanus vt vidit chriſtum
ſecutus eſt eū per lapides vſq̄ ad mortē et
ſanguinis effuſionē. Quarto oſtēſione pre
mij conſolatus eſt eū: quia intendens in ce
lum vidit gloriam dei. Greg. Conſideratio
premij minuit vim flagelli. Sed ex oppoſi
to apparet calliditas diaboli circa ſuos mi
niſtros: ꝙ ſe eis non oſtendit ſicut chriſtus
nec domū infernalem in qua cū eo ſunt ha
bitaturi: nec mercedē quam ab eo ſunt rece
pturi: imo quantū poteſt hec ab eis abſcon
dit. Amenitatem vero vie eis oſtēdens: ve
latis oculis eos ad īfernale patibulum du
cit. Qui eius horribilitatem agnoſceret: ſta
tim ab eo recederet: ⁊ qui finē vite agnoſce
ret retro pedes ſuos conuerteret cum pſ.

E
Stephanꝰ.
Quare cōſolabatur
Stephanū
q̄ conſolans ſuauiter

qui ait. Cogitaui vias meas: ⁊ conuerti pe
des meos in teſtimonia tua: intendēs in ce
lum non in terram: ſicut multi de q̄bus pſ.
Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terrā.
Et principaliter in morte non intendūt niſi
terrenis in quibus ſe occupauerūt. His au
ditis exclamātes voce magna continuerūt
aures ſuas: immo nullas habebāt: q2 neq̄
bene audire poterant de amicis ⁊ inimicis
ſicut inuidi. Paulus autē erat vnus de his
qui cōtinuerant aures ſuas: ſed miſericors
dn̄s qui aperit et nemo claudit: obturatas
aures miſericorditer aperuit. Et impetū fe
cerunt vnanimiter in eum accipiendo eum
⁊ ducendo eum extra ciuitatē. Et eijcientes
eum extra ciuitatem lapidabant. Iſti lapi
des erant precioſi: ⁊ ita ꝙ ſe ponebat ad ge
nua ad recipiendum. Fuerūt enim precioſi
propter tria. Primo q2 fuerunt precium re
gni ⁊ per eos regnum celi acquiſiuit: ⁊ ideo
non immerito vt eccleſia canit lapides tor
rentes. i. cum impetu ſicut torrens venien
tes illi dulces fuerūt. Inde eſt ꝙ voluit do
minus ꝑ milite ſuo facere quod noluit ad
tentationem ſuaſoris facere pro ſeipſo. ſ. cō
uertere lapidem in panē. Ipſe enim conuer
tit Stephano lapides in dulcedinem. Non
ſic diabolus qui ſuis cōuertit panem in la
pides. ſm̄ illud Prouer. xx. Suauis eſt ho
mini panis mendacij: ⁊ poſtea os eius im
plebitur calculo. Secūdo quia ſibi fuerunt
in magnum adiutorium: q2 illis deſtructus
eſt carcer corporis eius in quo clauſus tene
batur vt liber egrederetur. Et maxime cum
videbat gloriam dei ad quā anhelabat: ſi
cut faciebat eius diſcipulus Paulus. Ter
tio quia illi lapides erant pars corone eius
hoc eſt erant ad preparandū coronam. Iſti
enim lapidatores multum vtiliter Stepha
no ſeruiebāt: quia ei fabricabant coronam
de lapide precioſo: carcerē deſtruebant: ho
ſtem eius familiarē occidebāt: ⁊ pecuniam
dabant quo emeretur paradiſi gloria. Un
de triplex corona inuenitur in ſacra ſcriptu
ra. Una ſtellarum. Apoca. xij. que pertinet
ad ſplendorem ſapiētie predicatorum: et il
lam habuit Stephanus pro primo inſultu
Alia eſt de auro. Exod. xv. que cooperiebat
arcam. et iſta eſt pro virginibus: quia non
putreſit virginitas in terra: ſicut nec aurū.
Stephanus autem fuit virgo: quod patet
ex traditione viduarum in manu eiꝰ. Fuit
enim cuſtos dominarū: que non debebant

F
Stephanꝰ.
Lapides Stephani
fuerūt
precioſi
propꝰ
tria.

G
Corōa.
Triplex
inuenit
corona
in ſcriptura
ſacra.

cōmitti niſi virgini vel caſto. Sed de mul
tis modo timendum eſſet ſi eis committe
rentur: ne paſtor lupus eſſet. Patet etiam
illud ex hoc ꝙ facies eiꝰ apparuit [...] an
geli. Sed tertia eſt de lapide ꝑcioſo. de qua
Pſal. Poſuiſti in capite eius coronam de la
pide precioſo. Quanto autem quis plures
patitur iniurias et tribulationes: tāto ma
iorem habet coronam in celo: ⁊ iſta eſt mar
tyrum. ¶ Et teſtes depoſuerunt veſtimen
ta ſua ſecus pedes adoleſcen[...]is qui vocaba
tur Saulus. Ipſe enim era[...]onſentiēs ne
ci eius. Teſtes autem ſ[...]gem erant qui
primi lapidabant. Immo ſm̄ Auguſtinū.
Paulus qui omnium veſtimenta lapidan
tium cuſtodiebat in omnibus lapidabat
quaſi cōſentiens omnibus: ſicut ille qui va
dia alicuius ludi cuſtodit ex omni parte: ex
omni parte conſentit ꝙ ipſi ludant. Et la
pidauerunt Stephanum inuocantem ⁊ di
centem. Domine Jeſu ſuſcipe ſpiritū meū.
Conſuetudo eſt ꝙ quando aliquis habet
aliquem verum amicum qui nunq̄ deficit
in neceſſitate: ſi eſt in maxima neceſſitate
conſtitutus ſolet eius auxilium implorare.
Sic et Stephanus auxilium chriſti implo
rat dicens. Domine Jeſu ſuſcipe ſpiritum
meum. Cognoſcens enim ꝙ ſpiritus erat
melior pars ſui ſolicite pro eo rogauit: tra
dens corpus ſuum lapidationi. Sed econ
trario vſurarius nō timet diabolo dare ſpi
ritum ſuum: vel mercator fallax: et mulier
venalis. Non timet enim dare animā dia
bolo: vt corpori poſſint prouidere. Non ſic
fecit Stephanus: ſed ſicut rex vel princeps
ſepe exponit contra hoſtem ſuū aliqua par
ua caſtra vt poſſit cuſtodire fortia: ſic expo
ſuit corpus vt cuſtodiret animam. Nec mi
randum eſt ſi Stephanus hanc fecit ora
tionem: quia diabolus etiam ſanctis inſi
diatur in tranſitu: vt patet in Martino.
Sic et chriſtus tranſiturus ſpiritum ſuum
deo patri commendauit. Sicut ergo perdix
falconem fugit intrando foramen: et ouis
lupum fugiendo ad paſtorē: vt ſic ſit in tu
to: ſic Stephanus demonem fugiens ad
Chriſtum ſuſpirabat dicens. Domine Jeſu
ſuſcipe ſpiritum meū. ¶ Hic poſſumus ſu
mere tres doctrinas. Prima eſt ꝙ debemꝰ
principaliter orare pro anima ⁊ eam deo cō
mēdare. ¶ Secūda eſt ꝙ debemus in mor
te ſingulariter tale auxilium implorare.
¶ Tertia eſt ꝙ debemus lōge ante diſcere

H
Stephanꝰ.
Cōmendare ſpiritum.
Exēplo ſtephani debemus cōmendare ſpiritū deo ī morte.

verba: que volumus dicere in morte. Iſta
videlꝫ que dixit beatus Stephanus vt eo
rum recordemur in morte. vt hortatur ma
giſter Joannes Gerſon. Poſitis autem ge
nibꝰ clamauit voce magna. Domine ne ſta
tuas illis hoc peccatũ. O ꝙ ſpecialiter de-
bemus nos commendare orationibus ſan
cti Stephani: quia ſm̄ Augu. Nunc mul-
to magis exaudietur pro veneratoribꝰ ſuis
ꝙ tũc pro perſecutoribus ſuis pro quibus
fuit efficax. T[illegible] ſi Stephanus non oraſſet:
eccleſia Paulum non haberet. Igitur pre-
ces Stephani exaudite nobis dederũt ſcy-
phum in ſacco Bẽiamin: id eſt Paulum de
tribu Beniamin. de quo dñs vinũ optimũ
ſancte eccleſie propinauit. Poſſet autẽ nũc
orans ad dominũ pro ſuis cultoribus oſtẽ
dẽdo que paſſus eſt dicere. Hec facta eſt mi
hi: quia iuſtificationes tuas exquiſiui. Por
tio mea dñe: id eſt illi qui me colunt q̃ ſunt
quaſi pars mea: ſit in terra viuẽtium. Idẽ
tamẽ Auguſtinus in ſermone dñi de mon-
te ait: ꝙ Stephanus multum fuit vindica
tus in Paulo in pſecutionibus ſuis: ⁊ quã
do caſtigabat corpus ſuum et in ſeruitutẽ
redigebat. Et cum hoc dixiſſet obdormiuit
in dño. Augu. O ſomnum pacis. Quid illo
ſomno tranquillius? Qualis ibat ad ami-
cos: qui ſic diligebat inimicos? Dicitur cõ-
muniter ꝙ bona vita ducit ad bonũ finẽ: ⁊
mala ad malũ. Exemplum habemus in na
tura. Nam arbor ad illam partẽ ad quam
inclinata eſt cadit: ſi ad dexteram / ad dexte
ram: ſi ad ſiniſtram / ad ſiniſtram. Mirabi
le enim eſſet ꝙ arbor inclinata ad dexterã
caderet ad ſiniſtram. Ideo quaſi miraculũ
eſſet ꝙ qui duceret malam vitam: bene ca-
deret in morte. Bene autẽ Stephanus ob-
dormiuit: quia ſicut ille qui dormit, nõ mo-
uet manum nec pedem: ſic nec iſte fuit mo-
tus corde per impatientiam nec opere: ideo
dormiebat q᷑ dulciter ſuſtinebat. Sed mul
ti ſunt qui non ſolum concutiuntur lapidi-
bus: ſed leuibus iniurijs. Unde quãdo in-
firmus quieſcit ſignum eſt ꝙ viuet et cura
bitur. Joan. xj. Si dormit ſaluus erit. Sed
quando non poteſt dormire nec de die nec
de nocte: ſignũ eſt mortis. Sic quãdo per-
ſona bona ſuſtinet iniurias ſibi illatas: ſi-
gnum eſt ꝙ habebit vitã eternã. Sed quã
do econtrario: ſignum eſt mortis eterne.

(Margin: I Stephanꝰ. Ex bona vita ſtephani ſecutus eſt bonus finis.)

¶ De eodem ſancto Sermo. iij. et in ordine. xlix. per thema.

Placuerunt ſeruis tuis lapides eius. Pſ. cj. Que-
ritur quõ placẽt ſeruis dñi lapi
des quibꝰ lapidatꝰ eſt Stepha-
nus: cũ lapides iſti interfecerint eũ. Nõ em̄
libẽter videtur interfectores amicoꝝ: ⁊ gla
dius perditur q̃ interfecit amicũ? Reſpõde
tur ꝙ ſeruis dei placebãt. Primo: quia ſcie
bãt illos ſummo lapidario placere: cuiꝰ oc-
culto et iuſto iudicio permittuntur electi a
malis torqueri ad profectũ et vtilitatẽ ip-
ſoꝝ. Sicut em̄ cõtrarietas eſt inter elemen
ta mũdi: ſic ſm̄ iuſtã dei ordinationẽ inimi
citie ſunt inter mũdi habitatores. Decipiũt
em̄ aſtuti ſimplices: perſequuntur maligni
innocẽtes: cõculcãt infirmos potẽtes. Nec
hoc incepit de nouo: ſed quaſi ab initio mũ
di. Geñ. iij. Inimicitias ponã inter te ⁊ mu
lierẽ: et ſemẽ tuũ ⁊ ſemẽ illius. Serpẽs em̄
decepit mulierẽ ſimplicẽ: Cain malignus ⁊
ſemẽ ſerpentinũ occidit Abel innocentem:
Pharao paruulos fecit ſubmergi: Hero-
des innocẽtes occidi. Unde Eccl. iiij. Uer
ti me ad alia ⁊ vidi calũnias q̃ ſub ſole ge-
rũtur: ⁊ lachrymas innocẽtiũ ⁊ neminẽ cõ
ſolatorẽ: nec poſſe reſiſtere eoꝝ violẽtie cũ-
ctoꝝ auxilio deſtitutos. Miſerabilis enim
eſt guerra iſta: ⁊ partes valde impares. Nã
ex vna parte eſt ſimplicitas / ex alia aſtutia:
ex vna infirmitas / ex alia potentia: ex vna
innocẽtia / ex alia malitia. Sed q᷑ ſancti no
uerũt iſta ꝓcedere ab eo qui ſedet ſup thro
nos ⁊ iudicat iuſtitiã: de cuius throno ꝓce
dũt fulgura / voces / ⁊ tonitrua: ⁊ hoc in vti
litatẽ amicoꝝ dei: de quorum numero erat
Stephanus q̃ quaſi primicerius et vexilli-
fer militie dñi extitit: ideo nil mirum ſi pla-
cuerũt eis lapides eius. Scd̄o q᷑ cognoſce
bant quãte virtutis ⁊ precij eſſent lapides
illi. Cõiter dicitur ꝙ ruſticus neſcit quãtũ
valeat calcar: ſus neſcit quid valeat gẽma.
Sic ruſtici moribus neſciũt quid ſit de lapi
dibus Stephani: ſed ſerui dñi ſciũt ꝙ ſunt
precioſi. Primo q᷑ habuerũt magnã virtu-
tẽ. Unde ſemel quidã emit vnũ lapidẽ ma
gna pecunia: quo empto queſiuit a vẽdito
re cuiꝰ eſſet virtutis. Reſpõdit alter ꝙ ne-
ſciebat niſi q᷑ virtutẽ habuerat a burſa ex-
trahendi pecuniã quatuor miliũ librarum.
Sic lapides Stephani habuerunt virtutẽ
extrahẽdi a deo theſaurum glorie ſue: ideo
nõ mirũ ſi reputẽtur precioſi. Scd̄o q᷑ per

(Margin: A Inimicitia. Inter bonos et malos ē cõtinua inimicitia et pugna.)

(Margin: B Stephani. Lapides Stephani [illegible])

eos reputatꝰ eſt Stephanꝰ precioſus: ſicut
illi qui portãt lapides vt placeãt regibus.
Per hos enim placuit deo: ita vt coronare
tur a deo corona precioſis lapidibꝰ intexta.
Talẽ em̄ decebat regẽ regnũ dare militibus
ſuis. Licet dñs Jeſus fuiſſet coronatus co
rona ſpinea: ex eo ꝙ mũdus ſuos coronat
ſpinis / tribulationibꝰ / et miſerijs. Placuit
etiã per hos populo: in ſignũ cuius dũ pin
gitur ſemꝑ ponitur lapis ſuꝑ caput vel hu
meros eius. Dicitur de aliquo viro multũ
reputato ꝙ tãtꝰ eſt: ꝙ qui ne luy peult dõ-
ner il luy gette. Sic Stephanꝰ erat: ita vt
ei proijcerẽt lapides precioſos Judei: ſꝫ ne
ſciebãt preciũ eoꝝ. Tertio q᷑ multũ eſtimã-
tur a deo ⁊ appreciãtur. Precioſus em̄ eſſet
lapis quo emeretur vnꝰ comitatus: precio
ſior quo ducatus: ſed precioſiſſimus quo re
gnũ. Precioſiſſimi ergo erant lapides Ste
phani in conſpectu dei: ꝓ quibus dedit re-
gnũ celoꝝ. Ut aũt hoꝝ lapidũ virtutẽ ⁊ pre
ciũ ſcrutari valeamus: ad lapidicinã Ma-
riã ex qua exciſus eſt lapis ſine manibus: q̃
etiã peritiſſima eſt lapidaria recurramꝰ: eiꝰ
iudiciũ ſuꝑ hoc requirẽtes: et ꝓ ſuo labore
vng ſalut gallice / ei offerẽtes dicẽdo Aue.
¶ Septẽ inueniũtur lapidati vel lapidari
parati in ſcriptura ſacra. Primus fuit blaſ
phemus. Leuit. xxiiij. c. Sic blaſphemi tãq̃
euomẽtes venenũ ex ore ⁊ aĩalia venenata
lapidari deberẽt. Sed modo iſtud regnũ il
lo vitio laborat: q᷑ nõ puniũtur. Secũdus
fuit Salphat qui collegit ligna in ſabbato
Numeri. xvj. Sic ſacerdotes qui pretermiſ
ſis ſpũalibus ſe deputãt ad tẽporalia. Sꝫ
modo lapidantur ſtercoribus boum. Eccli
xxij. De ſtercoribus boum lapidabitur piger.
Iſta ſunt ſtercora Pauli: temporalia vide-
licet bona. Tertius eſt Achor q̃ furatus eſt
aureã regulã. Joſue. vij. Sic religioſi q̃ re-
gulã ⁊ regule inſtituta furãtur cõtra ordi-
nationes patrũ. Quartus fuit Adurã qui
erat ſuꝑ tributa. iij. Reg. xij. Iſti ſatis con
ſueuerũt lapidari. Iſti ſunt q̃ colligunt tri
buta. Colligunt em̄ lapides aureos: nil mi
rũ ſi recipiant ꝓ illis lapides lingue. Quin
tus fuit Naboth q̃ noluit cõmutare vineã
in hortũ olerũ. Sic multi: quia nolũt ſequi
malos et cõmutare penitẽtiã in voluptatẽ
carnaliũ deſiderioꝝ: ſicut olera que cito de-
cidẽt. de quo. iij. Reg. xxj. Sextus fuit chri
ſtus quẽ voluerũt Judei lapidare ꝓ bonis
operibus. Inde ait eis Jo. x. Multa bona
opera oſtẽdi vobis ex patre meo: ꝓpter qd̄
hoꝝ me lapidatis. Sic multi de bonis ope
ribus ⁊ ꝓpter bona opera que oſtẽdũt / la-
pidãtur: ⁊ hypocrite ac papelardi [illegible]cãtur.
Septimus fuit Stephanꝰ: q᷑ dicebat ſe vi
dere celos ⁊ Jeſum. Sic multi q᷑ contẽpla
tione vacãt ⁊ celeſtibus intẽdũt / opprobrio
habẽtur. Sed iuſti nõ curãt de cõtumelijs
et irriſionibꝰ maloꝝ: ſed gaudent digni ha
beri ꝓ noĩe Jeſu cõtumeliam pati: ideo nõ
mirũ ſi ſeruis dñi placuerun[illegible] lapides eius
ſcꝫ Stephani. ¶ Duplicibus [illegible]apidibus la-
pidatus eſt Stephanus. [illegible]rimo lapidibꝰ
obiurgationis ⁊ diffamationis: ⁊ lapidibꝰ
lingue. Unde cõiter q̃ vult aliũ in vindictã
diffamare ſolet dicere. Ego ꝓijciã tot lapi-
des in horto tuo ꝙ percipies. Alij ſunt la-
pides manu ꝓiecti: ⁊ vtriq̄ lapides patiẽ-
ter portati placuerũt ſeruis dñi. Et ſm̄ hec
erũt duo ſermones. In primo ⁊ mane dice
tur quõ Judei proiecerũt in Stephanũ la
pides lingue. Poſt meridiẽ vero quõ lapi-
des materiales. ¶ Pro primo dico ꝙ proie
cerũt in eũ tres lapides lingue. Primꝰ fuit
diſputãdo cõtra eũ vt inuenirẽt occaſionẽ
aliquã ꝓijciendi in eũ lapides materiales.
Et ꝓ iſto dicitur in textu epiſtole. Surrexe
rũt quidã de ſynagoga diſputãtes cũ Ste
phano inuidẽtes gratie eius: q᷑ cum effica
cia predicationis habebat ſigna ⁊ ꝓdigia:
et per hoc multos cõuertebat. Nõ ſic mul-
ti qui habẽt pulchra verba / ſed opera nul-
la: q̃ bene dicũt / ſed nihil faciũt. ſimiles cõ-
tractis ante eccleſiã q̃ habẽt linguã expedi
tã ⁊ alia membra inutilia. Sed Judei vole
bãt aſſimilari bultello q̃ furfur retinet ⁊ fa
rinã dimittit trãſire. Uoluiſſent em̄ ꝙ Ste
phanus dixiſſet aliqua verba reprehẽſibi-
lia que bene retinuiſſent: ſed de verbis ſalu
taribus nõ curabãt. Fruſtrati ſunt tñ intẽ-
tione ſua: q᷑ ꝓuiderat ſibi dñs de pruden-
tiſſimo ⁊ optimo pugile in quo ſpũs veri-
tatis loquebatur: cui impoſſibile erat reſi-
ſtere. Habebat aũt Stephanus cõditiões
optimi ducis ⁊ capitanei. Rex em̄ volẽs eli
gere ducẽ ⁊ capitaneũ ſuo exercitui contra
ſuos hoſtes: eligit virũ qui duo principali-
ter habeat. Primo ꝙ ſit ingenioſus in ar-
te pugnãdi. Scd̄o ꝙ ſit robuſtus et fortis
in ſuſtinẽdo ⁊ percutiẽdo: vt ſicut primꝰ et
principalis det exẽplum ſuis militibus. Fi
gura Judicũ. vij. de Gedeon quẽ dñs ele-
git virũ fortẽ ⁊ induſtriũ in arte pugnãdi.

(Margin: C Lapidati. Septẽ leguntur lapidati in ſacra ſcriptura.)

(Margin: D Stephanꝰ. Stephanꝰ habuit cõditiones boni capitanei.)

Hōs apparet: q꞉ prim⁹ in aggrediēdo alios
animabat dicēs. Quod me videritis facere
hoc facite. Sic in Stephano apparuit pru-
dētia ⁊ ingeniū in diſputatione: et fortitu-
do in lapidatione: adeo vt ſuo facto nō pa-
rū animauerit ſequētes Athletas chriſti.
E ¶ Secūdus lapis fuit ꝓiectus ꝑ falſos te-
Teſtis. ſtes qui Stephanū accuſabant de blaſphe-
Teſtes mia dicētes. Homo iſte nō ceſſat loqui ver-
falſi ſūt ba aduerſus locū ſanctū ⁊ gētē. Unde fal-
multū ſi teſtes Stephani et generaliter oēs mul-
culpādi tū culpādi ſ[illegible]. Primo q꞉ filij ſunt et geni-
tura diaboli. J[illegible]e. iij. Reg. xxj. teſtes pro-
ducti cōtra Naboth appellati ſunt filij Be-
lial ⁊ filij diabolici. Scđo ſunt Antichriſti
qui teſtimonium perhibēt falſitati: ſicut et
chriſtus teſtimoniū ꝑhibuit veritati. Jdeo
eī iſti falſi teſtes cōtra Stephanū ꝓducti
fecerūt ipſum interfici: q꞉ erāt Antichriſti.
Tales plurimū odit deus: et ſepe male mo-
riūtur. Prouer. vj. Sex ſunt que odit deus
⁊c. linguā ꝓferētē mēdacia: ⁊ teſtē fallacē.
Et Prouer. xij. Teſtis falſus nō erit impu-
nitus: ⁊ qui loquitur mēdacia nō effugiet.
Exēplū de hoc habes in quadā epiſtola Cy-
rilli epī Hieroſolymitani de miraculis bea-
ti Hieronymi: vbi dicit ꝙ Sabinianus qui-
dā hereſiarcha dū mēdacio ſuo vellet infa-
mare beatū Hieronymū: in tutamē ſui er-
roris attribuēs illi aliquod opuſculū qđ ip-
ſe cōfinxerat. Tandem publice inuiſibiliter
amputato capite periit. Sꝫ nec defuit Ste-
phano dn̄s tāq̄ꝫ adiutor in opportunitati-
bus in tribulatione. Tūc eī qui erāt in cō-
ſilio viderūt faciē ei⁹ tāq̄ꝫ angeli: vt facile
per hoc pateret in eo aliquid eſſe diuinū: et
mētitos fuiſſe teſtes contra eū. Et ſic deus
qui in eo ſe ingerebat / fecit eū fortē ad reſi-
ſtēdū Judeis: immo fuit ei⁹ fortitudo. Un̄
ſicut colūne licet auree vel argentee ſint ad
onera portāda debiles: ponit̄ tn̄ aliq̄d inte-
rius ſolidū: vt lignū vel ferrū qđ exteriorē
debilitatē ſupportat. Sic Stephan⁹ debi-
lis erat ad reſiſtēdū Judeis ⁊ ſuſtinēdū in-
ſultus eoꝝ propter deū. Terra eī erat ina-
nis ⁊ vacua. Gen̄. j. Donec deus q̄ eſt forti-
tudo bonoꝝ ſe infra aīam poſuit: ⁊ ſic forti-
ficata eſt aīa eius: vt poſſet dicere. Fortitu-
do mea ⁊ laus mea dn̄s: ⁊ fact⁹ eſt mihi in
ſalutē. Hinc Abac. iij. Ibi abſcōdita eſt for-
titudo ei⁹: q̄ tn̄ quodāmodo in vultu ei⁹ an-
gelico exteri⁹ apparuit. Sed nec ꝓpter hoc
mutat⁹ eſt Stephan⁹ q̄n eſſet corpore paſſi-
bilis. Hinc Tertull. Mutat̄ facies Moyſi
incōtēplabili claritate: ſꝫ idē Moyſes qui
antea videbat̄. Sic Stephan⁹ iā angelicū
vultū induerat: ſed eadē caro q̄ poſtea lapi-
dabat̄. ¶ Tertius lapis fuit ꝓiectus quan-
do ſtridebāt dētibus in eū: diſſecabātur q̄ꝫ
cordibus. Auditis eī falſis teſtibus / inter-
rogauit Stephanū ſumm⁹ ſacerdos ſi hec
ita ſe haberēt. Qui reſpōſiōe ſua approba-
uit legē Moyſi oſtendēs eā fuiſſe a deo da-
tā: ⁊ tēplū eſſe ſanctū. Et tādē cōuertit ſer-
monē ſuū ad increpādū Judeos dicēs. Du-
ra ceruice et incircūciſi cordibus: vos ſemꝑ
ſpūi ſancto reſtitiſtis. Un̄ Judei ꝓpter ſuā
indomabilitatē dicūtur in Ps̄. vnicornes:
cū dr̄. Salua me ex ore leonis: ⁊ a cornibus
vnicornium humilitatē meā. Ubi gloſ. ait.
Hoc aīal citius morit̄ q̄ꝫ dometur. Sic Ju-
dei ſemꝑ fuerunt indomabiles: vt hic dicit
eis Stephan⁹. Ezech. iij. Patres eoꝝ ꝑua-
ricati ſunt pactū meū vſq̄ꝫ in diē hāc: ⁊ filij
eorū dura ceruice ⁊ indomabili corde ſunt.
Peiora ſunt aīalia et crudeliora q̄ vnū cor-
nu q̄ꝫ q̄ duo habēt. Sic Judei q̄ in vno cul-
tu dei gloriabātur q̄ꝫ gētiles q̄ in plurib⁹.
Sic etiā prepoſiti principū q̄ poteſtatē ſuꝑ
vnū locū habēt: ſunt crudeliores q̄ꝫ eoꝝ ꝓn-
cipes q̄ ſuꝑ plurima loca. Jnde Caſſiodo.
Que vno cornu armantur: multo fortiora
ſunt his qb⁹ duo attribuuntur. ¶ Sed hic
querit̄ an licebat Stephano ſic ſubſanna-
re ſuos ꝑſecutores ⁊ ita dure increpare: Et
videt̄ ꝙ nō: q꞉ reſpōſio mollis frangit irā:
dura ſuſcitat furorē. Nō oportebat aūt nec
licebat Stephano ꝙ eēt cauſa pcti alioꝝ.
Rn̄det̄. Prima ꝓpoſitio. Ubi fuiſſet ſpes
de emendatione ſuoꝝ ꝑſecutoꝝ: btūs Ste-
phan⁹ eos dulcib⁹ verbis aggreſſus fuiſſet
et ſimiliter alij martyres. Un̄ Dauid citha-
ra pſallebat: ⁊ Saul meli⁹ habebat. Saul
tyrānū ſignificat: quē dulcis locutiōis me-
lodia linire opꝫ: vt ſpūs malign⁹ iracundie
ab ipo effugiat. Prouerb. xxv. Patiētia le-
nietur princeps. Et Prouerb. xv. Reſpōſio
mollis frāgit irā: ſermo dur⁹ ſuſcitat furo-
rē. Eccli. vj. Verbū dulce multiplicat ami-
cos: et mitigat inimicos. Similiter Abner
percuſſit Azael auerſa haſta in inguine: et
ſtatim mortu⁹ eſt: q꞉ niſi principes aut ma-
iores ex aliquo ⁊ indirecto percutiātur cor-
rectione potius q̄ꝫ euidēter ⁊ cum duritia:
ſtatim aggrauātur ⁊ in furiā cōuertūtur: ⁊
ſic nullatenus ſuperātur. Lignū eī et non

F
Ste-
phan⁹.
An lice-
bat ſte-
phano
dure in-
crepare
ſuos ꝑ-
ſecuto-
res.

ferrū tunc debet ad eos conuerti: et obtuſa
correctione nō aſpera tunc debēt percuti: ⁊
tunc ſolent facilius per humilitatē cadere.
¶ Scđa ꝓpoſitio. Quia Stephanus vide-
bat ſuos ꝑſecutores induratos: iđ eos ver-
bis aſperis torquebat ⁊ irridebat. Una hu-
ius rei cauſa erat: q꞉ abſq̄ꝫ timore dei in eū
irruebāt. Ps̄. Subito ſagittabūt eū ⁊ non
timebūt. Propterea vt nō videretur eos ti-
mere q̄ ꝓpter timorē credebāt illū a fide di-
uertere: ideo abſq̄ꝫ timore eos duriter icre-
pabat ⁊ ſagittabat ex aduerſo verbis aſpe-
ris: ita vt impleret̄ illud Ps̄. Sagitte par-
uuloꝝ facte ſunt plage eorū. ſ. perſecutorū.
Paruulus eī erat Stephan⁹ ⁊ humiliat⁹:
ſꝫ tyrānos ⁊ ꝑſecutores plagabat in corde:
nūc verbis duris: nūc patiētia ſua: nūc mi-
raculoꝝ coruſcationib⁹ diſſipans eoꝝ conſi-
lia de deſtructione fidei. Ps̄. Fulgura coru-
ſcationē ⁊ diſſipabis eos. Scđo vt videret̄
eoꝝ tormēta paruipendere: ⁊ ꝙ nihil in eo
proficiebāt ꝑſecutores. Nō eī eū ſauciare
poterāt ſeu vulnerare. Dicitur eī irridere
quaſi intus ridere. Jdeo ille irridet ꝑſecu-
tores ſuos: qui licet exterius crucietur: inte-
rius tn̄ patiētia armatus oīa paruipēdit.
Chryſ. homil. xiij. ſuꝑ epl̄a ad Heb. Sicut
pueri cū percutiūt nos cū furore ⁊ nil ſenti-
mus / tūc ridemus. Sic et nos ridere mēte
debem⁹ cū nos mali ꝑſequūtur: q꞉ eoꝝ ꝑſe-
G cutio in bonū nobis cedit / ſi patiēter tolere-
Percu- mus. Si vero ſeuias: fact⁹ es puer. Cū eī
tere. ad puerū ſeuietē q̄s conſpexerit / ridet. Hec
De du- ille. Jnde Vegeti⁹ lib. j. de re mili. dicit ꝙ
plicimo- eſt duplex modus percutiēdi: ſcꝫ ceſim. i. cū
do percu- acutie gladij: ⁊ pūctim. i. cum pūcture. Ro-
tiēdi ſcꝫ mani nō ſolum facile vicerūt pugnātes ce-
ceſim et ſim / ſed ⁊ irriſerūt: q꞉ ſic pugnans raro in-
pūctim terficit: q꞉ vitalia defendūt cōtra tales ict⁹
tā armis q̄ꝫ oſſibus. Percutiētes aūt pun-
ctim aduerſarios ſauciāt anteq̄ꝫ videāt: et
tales ictus timēdi ſunt. Sic duplex eſt mo-
dus percutiēdi. Unus pūctim: ⁊ illo modo
vtitur deus cōtra aduerſarios ſuos: ꝓpter
qđ et ipſos ſauciat anteq̄ꝫ videāt. Qr̄ autē
ſic eos pūctim feriat patet Job. xxj. Ducūt
in bonis dies ſuos: ⁊ in puncto ad inferna
deſcendūt. Alius modus percutiēdi eſt ce-
ſim: quo cōtra electos dei vtuntur ꝑſecuto-
res eoꝝ: ꝓpter qđ ipſi ꝑſecutores denudan-
tur ⁊ exhibēt ſe vulnerabiles faciliter: ⁊ ipi
electi contra tales ictus muniūtur intrinſe-
cus oſſibus ꝓprijs. i. fortitudine / patiētie /
et armis protectionis diuine vt non multū
ledi poſſint. Jdeo talē modum faciliter vin-
cēs nō curabat Stephan⁹ ſicut nec ille de
quo. ij. Machab. v. irridēs crudelē tyran-
nū. Tertio q꞉ videbat ſe Stephanus perſe-
cutoribus altiorē et per ſuū martyriū exal-
tari: eo ꝙ dignus habitus eſſet ꝓ noīe Je-
ſu cōtumeliā pati: ideo eis tāq̄ꝫ inferiorib⁹
et victis dure loquebatur. Unde Plutar-
chus lib. viij. memorabiliū dicit. Si ſuꝑ li-
gnū palme magna onera im[illegible]nas: ac tam
grauiter oneres vt magnitudo oneris ſuſ-
tineri nequeat: nō deorſum cadit nec in ter-
ra flectitur: ſed aduerſus pondus reſurgit
et ſurſum nititur recuruare: ⁊ ꝓpterea pla-
cuit palmā ſignū eſſe victorie. Hec Plutar-
chus. Deut. xxv. Quē iuſtum eſſe conſpere-
rint: illi victorie palmā dabūt. Sic Stepha-
nus iniurijs ⁊ penis oppreſſus ſupra vires
humanas nō deorſum flectebatur: ſed ad-
uerſus pōdus imponētes toto ſpiritu exur-
gebat: vt dicere poſſet. Quaſi palma exalta-
ta ſum in cades. Semper eī latrat bonus
canis in eū qui exurgit aduerſus dn̄m ſuū.
Audiētes aūt hec diſſecabātur cordibus ⁊
ſtridebāt dētibus in eum. Jpſi enim quaſi
equi ſcabioſi ſuſtinere nō potuerunt pecti-
nem correctionis: ſed fremebant dentibus
in ſuum correctorē. Aliter enim a Judeis /
aliter a gētilibus in primitiua eccleſia per-
ſequebātur chriſtiani. Job. xxxvij. Ab inte-
rioribus ſcꝫ Judeis qui erāt de genere chri-
ſti egredietur tēpeſtas ⁊ ab arcturo frigus
id eſt a gētibus poteſtas opprimēs. Genti-
les eī ex poteſtate ⁊ contēptu: Judei vero
ex malitia et furore. Jnde dicitur hic ꝙ fre-
mebāt dētibus aduerſus Stephanum: nō
querētes niſi eum opprimere. Excellentes
eī in virtute et poteſtate ſunt inter popu-
lares quaſi leones cū dētibus ſuis inter ca-
tulos: vt dicit Antiſtenes. ⁊ habetur in. iij.
Politice. c. xviij. ita ꝙ beſtie debiles ⁊ po-
pulares vix poſſunt durare in cōſpectu ta-
lium: et periculū eſt de oppreſſione. Sic cō-
tra Stephanū humilem ⁊ abiectum erant H
oēs maiores Judeoꝝ: et ideo nō mirum ſi Ste-
eū corporaliter oppreſſerunt: nō tamē ani- phan⁹.
mū eius mouere potuerunt. Erat eī ſicut Ste-
oſtiū apertū: qđ licet poſſit volui ⁊ reuolui: phan⁹
claudi ⁊ aperiri frequēter: nūq̄ꝫ tn̄ propter erat im-
hoc mutat ſitum: ſed ſemper remanet in eo mobilis
dē loco. Sic Stephan⁹ licet a Judeis volui in fide
et reuolui corpore potuerit et concuti: ſiue chriſti.

Universidad de Deusto Biblioteca

per infamiā ſiue per oppreſſionē corporalē
q tamē in recto cardine celi ⁊ fidei ſituatus
erat: nūq̄ animo potuit moueri: ſed ſemꝑ
idē remanebat fideliter perſeuerās in fide
chriſti. iuxta illud Apoc. ij. Eſto fidelis vſq̄
ad mortē. Que fidelitas ſoli deo debeꝛ: vt ī
eius ſeruitio perſeueretur. Nā multi ita tē-
poralē dn̄m diligunt vt ſe pro eo tp̄ali mor-
ti exponāt: ⁊ ſatis improbe: cū illi in eiꝰ ſer-
uitio plus expēdant q̄ ille recōpenſare va-
leat. Ideo milites qui nec vxorem/ nec libe-
ros/ nec poſſeſſiones habēt: non ita fideles
ſunt ſicut qui habēt. Non eñ ſatis eſt ſuoꝝ
donatiuorū ad impēdendū vitā eorū. Tale
obſequiū ſoli deo debetur: qui ſolus omne
dānum reſtituere pōt. Tenebat Iob typum
martyrū qui afflictus corpore/ orbatꝰ filijs
deriſus ab amicis ⁊ rebus oībus ſpoliatus
dicebat Iob. xiij. Si me occiderit/ in ipo ſpe-
rabo. Sic Stephanus poſt perditionē om-
niū bonorū ſuorū ⁊ infamationes falſorum
teſtiū de dn̄o bene ſperabat cū ad mortem
accelerabat. Sic Suſanna nō habēs in ter-
ra refugiū ſuſpexit ad celū. Sic auis in ter-
ra ab hoībus ⁊ canibus circūcincta: nō ha-
bet effugium niſi ſe eleuet in altum.

¶ Sermo quartus ⁊ pomeridianꝰ de eodē.
et in ordine. l. per thema ſupradictum.

A
Ste-
phanꝰ
Quare
plus ce-
lebraꝛ
mors
Ste-
phani
q̄ nati-
uitas.

QUeritur quare po-
tius celebratur mors Stephani
q̄ eius natiuitas ita vt ſeruis
dn̄i placeant lapides qui eū ex-
cuſſerūt ab hoc mūdo: ⁊ nō potius dies na-
tiuitatis que eū protulit in hūc mūdum: cū
tn̄ teſte ſaluatore Io. xvj. Gaudio gaudeat
mulier q̄ peperit: q: natus eſt homo in mū-
dum? Reſpōdetur ꝙ in Stephano melior
erat dies mortis q̄ dies natiuitatis. Eccl's.
vij. Primo q: dies mortis eiꝰ non fuit fune-
ris ſed triūphi ⁊ coronationis eiꝰ. Quapro-
pter dies mortis eiꝰ/ ſicut ⁊ ceteroꝝ marty-
rū/ eccleſiaſtica cōſuetudine dies natalis eiꝰ
appellaꝛ: q: in illo die de huiꝰ vite tenebris
erupit in lucē eternitatis/ ⁊ de morte tranſ-
iuit ad vitā. Aug. xiij. de ciui. dei. Tantā fi-
dei grām cōtulit deꝰ vt mors q̄ vite cōſtat
eſſe contrariā: inſtrumentū fieret ꝑ qđ ho-
mo trāſiret in vitā. Non ſic aūt de die nati-
uitatis eiꝰ: ꝑ quā trāſiuit in miſeriā huiꝰ vi-
te. Scđo q: totū tēpus male vite eſt tēpus
natiuitatis. Hoc eñ habet ignauia ꝙ ſemꝑ
īcipit viuere (vt dicit Seneca) ⁊ ideo ſemꝑ
naſcunꝛ mali. Econtrario totus ſctōꝝ vite
decurſus dies mortis đ in pš. Qm̄ ꝓpter
te mortificamur tota die: eſtiati ſumꝰ ſicut
oues occiſiōis. Sic eñ viuūt quaſi ſemper
morituri: ⁊ ideo tota vita eſt eis dies mortꝪ.
Inde manifeſtū eſt ꝙ melior eſt dies mor-
tis q̄ dies natiuitatis: q: melior eſt vita in-
deſinēs ⁊ mors illi vite eterne ꝑria q̄ dies
natiuitatis. i. vita ſemꝑ incipiēs/ ſemꝑ pue-
rilis ⁊ puula. Tertio q: ī die natiuitatis na-
ſcimur oēs ad miſeriā: viles abiecti debiles
⁊ pctīs pleni. Inde Iob. iij. Pereat dies in
qua natꝰ ſum. Moriebaꝛ aūt Stephanꝰ ple-
nus dierū/ nobilis meritis/ plenꝰ ⁊ purga-
tiſſimꝰ. Quarto q: tēpus vite huiꝰ nō erat
tp̄s Stephani nec alioꝝ martyrū ſed tyran-
norū ⁊ diuitū. Eccli. j. Uſq̄ in tp̄s ſuſtine-
bit patiens: et poſtea redditio iocūditatis.
Quilibet eñ de ſua re pōt facere ad ſuā vo-
luntatē. Diuites ⁊ tyrāni ducūt tp̄s ad vo-
luntatē ſuā: q: ſi frigidū eſt tp̄s/ ſe operiūt
bonis pellibꝰ: ſi calidū manēt in vmbra: et
ſic mutāt tp̄s prout volūt. Nō ſic ſancti de
eo ſuā faciūt volūtatē. Si eñ eſt frigus: in
carceribꝰ algent. ſi cariſtia ieiunāt. ſi calidū
in eſtu laborāt. Sic ⁊ Stepha. nō habebat
tp̄s ad nutū: nec diſcipulꝰ Stephani Pau-
lus dicēs. j. Coꝝ. iiij. Perſecutionem pati-
mur ⁊ ſuſtinemꝰ. Sed nunc tp̄s ſuū habet.
de quo pš. Erit tp̄s eoꝝ ī ſecula. Dicꝛ ſcđo
ꝙ ī malis melior eſt dies natiuitatis q̄ mor-
tis. Propterea mali vt Herodes ⁊ Pharao
ſuā natiuitatē fecerunt ſolēnē: mortē vo lu-
gubrē. Sicut eñ ī natiuitate oīa bona trā-
ſitoria ad eos venerūt: ſic ī morte oīa ꝑdūt.
Sed ecōuerſo eſt ī ſctis: ideo nō miꝝ ſi pla-
cuerūt ſeruis dn̄i lapides Stephani: ꝑ quos
fractꝰ eſt carcer corporis: et ſpūs liber exijt in
celū in q̄ eſt plenitudo oīs boni: a quo etiā
oīa tp̄alia bona habemꝰ. Sed de illis minꝰ
curare debemꝰ ⁊ accedere ad eā que bonoꝝ
ſpūaliū auctrix eſt ⁊ diſpenſatrix: in cuiꝰ di-
tione cūcta ſunt poſita: cui dicemus Aue.

B
Tēpus
Diuites
habent
hic ſuū
tēpus.

¶ Nunc cōſequēter reſtat dicere quō Iudei
in Stephanū proiecerūt lapides materia-
les. Ubi duo videbunꝛ. Primū erit de occa-
ſione huiꝰ proiectionis. Scđm erit de ipſa
ꝓiectione. ¶ Quo ad primū occaſio prima
lapidationis Stephani fuit ex eo maxime
exorta/ ꝙ dixit ſe videre celos aptos/ ⁊ Ie-
ſum ſtantē a dextris dei: q: per hoc videbat
innuere Ieſum eſſe deū: qđ reputabāt blaſ-
phemiā. ⁊ pro iſto dicꝛ in textu. Cum autē

C
Ste-
phani.
Quare
[illegible]
[illegible]
Ste-
phani.

eſſet Stephanꝰ plenus ſpū ſancto intēdēs
in celū vidit gloriā dei. Un̄ Stephano deꝰ
demōſtrauit celū. Primo q: ea q̄ lōge poſi-
ta ſunt nō niſi a bene vidētibus ⁊ clare be-
ne videri pn̄t. Hinc ſm̄ ꝑſpectiuos habēs
ocl'os elatos timore exteriori ⁊ groſſos ocu-
los ⁊ eminētes extra nō clare videt: ſed ha-
bētes oculos concauos bene vidēt: vel qui
ſunt inferiꝰ in puteis/ clare vidēt ſtellas in
die. Sic q̄ habet intellectū tumidū ⁊ elatū/
nō videt. Roma. j. Dicētes ſe eſſe ſapiētes
ſtulti facti ſunt. Sed habētes intellectū hu-
milē qui interiꝰ occupatur in ſui cognitio-
ne/ bene vidēt. Prouer. xj. Ubi humilitas/
ibi ſapiētia. et Mat. xj. Cōfiteor tibi pater
dn̄e celi ⁊ terre: q̄ abſcōdiſti hec a ſapienti-
bus ⁊ prudētibꝰ: ⁊ reuelaſti ea paruulis. i.
humilibus. Nō eñ mōtes alti retinēt plu-
uiā: ſed valles ⁊ fouee. Pš. Inter medium
mōtiū pertrāſibūt aque veritatis. ſ. ſcriptu-
re ⁊ grē. Sed Stephanꝰ fuit plenꝰ humili-
tate/ ad humile deputatꝰ officiū: qđ libēter
accepit. Ideo nil mirum ſi vidit celos ⁊ glo-
riā dei. Scđa ratio. q: q̄ vēdūt merces/ nō
eas oſtēdūt cuilibet muſſitāti ⁊ inſpicienti
intra opertoriū. Sciūt eñ ꝙ nō q̄libet pōt
eas emere. Sꝫ quādo vident aliquē diuitē
intēdētem in opertoriū: ſtatim occurrūt et
oſtēdūt ei que precioſa ſunt. Sic dn̄s ſciēs
Stephanū locupletē grā et intēdentē in ce-
lū/ oſtēdit illi gloriā ſuā: ita ꝙ poterat dice-
re illud. Uidimus gloriā eius gloriā quaſi
vnigeniti a patre. Nō ſic moderni qui ocu-
los ſuos ſtatuerūt declinare in terrā. Dice-
bat aūt in corde ſuo dn̄o oculos leuaret Ste-
phanus in celum. Apprehēde dn̄e arma et
ſcutū: ⁊ exurge in adiutorium mihi. Arma
diuinitatis: et ſcutū humanitatis. Augu.
Magnū eſt ſpectaculū videre deum arma-
tum in cāpo ꝓ nobis. Triplex vero eſt mili-
tia. ſ. in mola: vt cōiugati ⁊ actiui. Scđa in
lecto: vt cōtēplatiui. Tertia in agro: vt pre-
lati et martyres. Cū oībꝰ iſtis eſt deꝰ q̄ ait
Mat. vlt. Ecce ego vobiſcū ſum vſq̄ ad cō-
ſummationē ſeculi. ꝑcipue tn̄ cū his q̄ ſunt
in agro ⁊ martyribꝰ: vt ꝓ illis pugnet. ſicut
patuit hic in Stephano. Ait eñ dn̄s. Ego
flos cāpi. Ecce video celos aptos ⁊ filiū ho-
minis ⁊c. Sed đ Eccl's. ix. Uerba ſapiētū
audiunꝛ in ſilētio pluſq̄ clamor principis
inter ſtultos. i. verba apl'oꝝ plꝰ audita ſunt
a gētilibꝰ in ſilētio ⁊ quiete a diſputatione
q̄ vba chriſti cū clamore a ſtultis Iudeis.
Clamabat enim Ieſus in medio ciuitatis.
Et cū Stephanꝰ ꝓferret verba veritatis/
continuerunt aures ſuas. Clamor chriſti a
morte excitauit Lazarū: ⁊ nō potuit excita-
re corda Iudeoꝝ. Multi autē ſimiles ſunt
Iudeis: q̄ ſicut canes nobiliū habēt aures
verſus terrā pēdētes: ita ꝙ operiunt fora-
men ꝑ qđ intrat vox ⁊ ſonus. Illi ſunt q̄ li-
bēter audiunt loqui de terrenis ⁊ truſis et
vanis: ⁊ nūq̄ volūt audire de ſupnis. imo
habēt ibi aures obturatas: ſicut iſti de qui-
bus hic đ ꝙ cōtinuerunt aures ſuas. Qui-
dā vero ſunt q̄ obturāt aures ſuas propter
maximū ſonū et terribilē. Iſti ſunt q̄ cōtra
iudicia dei aures obturāt. Pš. In ſimilitu-
dinē aſpidis ſurde ⁊ obturātis aures ſuas:
et cōtra increpationes. Sic iſti cū increpa-
bat eos Stephanus. Alij cōtra turpia ver-
ba: ſic debēt puelle facere. Alij cōtra lyrā et
dulcē ſonū. ſic multi cōtra ſacrā doctrinā: ⁊
tales fuerūt iſti. Et mirū eſt de illis qui no-
lūt audire verba dn̄i. Canis eñ ſaltat ⁊ cur-
rit ad nutum ſui nutritoris: cur nō magis
nos ad imperiū noſtri creatoris: qui nō lo-
quitur niſi verba ſancta ⁊ nobis vtilia? Qđ
cōſiderās dicebat Pš. Audiā q̄d loquaꝛ in
me dn̄s deꝰ: qm̄ loqueꝛ pacē in plebē ſuā.

¶ In ſcđa parte vidēdū eſt de ipſa lapida-
tione Stephani. ꝓ qua đ in textu. Et eij-
ciētes eū extra ciuitatē lapidabāt inuocātē
et dicentē. Dn̄e Ieſu ſuſcipe ſpm̄ meū. Hic
exponebat Stephanꝰ corpus ꝓ aīa. Sub
preſſura eñ torcularis remanebat corpꝰ op-
preſſum: ⁊ a preſſura ſeparabaꝛ aīa in cele-
ſtes theſauros recōdēda. Nā dū corpꝰ lapi-
dibꝰ obrueretur: ꝓ aīa loquebaꝛ dicēs. Dn̄e
ſuſcipe ſpm̄ meū. Mat. v. Si q̄s voluerit
tecū iudicio cōtēdere ⁊ tunicam tollere: di-
mitte ei ⁊ palliū. i. ei q̄ vult auferre interio-
ra bona/ dimitte potiꝰ exteriora: q̄ ꝑ palliū
ſicut interiora ꝑ tunicā deſignantur. Uel ſi
vult q̄s auferre aīam: dimitte corpꝰ. Un̄ et
multi pſalmi intitulātur ꝓ torcularibꝰ: vbi
vinū purū. i. aīa mūda eliquaꝛ in morte re-
ponēda in cellaria eterna corpore remanē-
te in prelo mūdi. Eccl's vlti. Reuertaꝛ pul-
uis vn̄ erat: ⁊ ſpūs redeat ad dn̄m qui fecit
illū. Cauſa aūt quare ꝓphete torcularia tot
vicibꝰ recitabāt eſt: q: videbāt venturā vin-
demiā: q̄ incepit a btō Stephano ī qua de-
bebat Hieruſalē mater nr̄a ſuperna letari.
Ideo illā ſuis cāticis decātabāt: ſicut ſolēt
facere vinoꝝ leccatores. Calcatores aūt vi-

D
Ste-
phanꝰ
torcu-
lar.
Mar-
tyrium
ſtepha-
ni erat
q̄ddam
torcu-
lar.

ni vinum nõ ledũt:ſed eliquãt ⁊ purgãt:et
corticẽ opprimũt. Sic tyranni corpus occi-
dunt:aĩam aũt nõ pñt occidere. de quibus
Job.x.iiij. Inter aceruos eorum meridiati
ſunt: q̃ calcatis torcularibus ſitiunt.i.in ta
liũ ſocietate quieſcũt q̃ martyrib⁹ occiſis et
preſſis adhuc nõ ceſſant:ſed ſemꝑ crudelio
res exiſtũt. de quib⁹ Thren.j. Torcular cal-
cauit dñs virgini filie Juda.i. calcari pmi-
ſit virginẽ filiã Juda. Poſitis autẽ genib⁹
orabat dicẽs. Dñe ne ſtatuas illis hoc pec-
catũ. Ubi aduerte ꝙ Stephanus ꝓ ſe ſtã-
do: genibus [...]is ꝓ inimicis ſuis orauit.
In quo oſtẽditur zelus eius: quẽ etiã dñs
diligit. Hinc Ezechiel.ix. dixit dñs angelo.
ſigna Thau ſuꝑ frõtes viroꝝ gemẽtium et
dolentiũ ſuper cũctis abominationibus.et
dixit alijs ſex viris. Non parcat oculus ve-
ſter ſenẽ/adoleſcẽtẽ/virginẽ/puerũ/liberũ
interficite:et a ſanctuario meo ĩcipite. Om
nẽ aũt ſuper quẽ videritis Thau ne occida
tis. Ecce ꝙ illis ſolis parcitur qui pctĩs ho
minũ cõpatiũtur. Peiores em̃ ſunt qui nõ
orãt nec cõpatiũtur eis q̃ dãnati. Nam di-
ues in inferno poſitus orauit ne fratres il-
luc venirẽt. Tales ſunt filij Cain:q̃ ait. Nũ
quid cuſtos fratris mei ſum ego? et tñ ſan-
guis Abel clamauit ad dñm de terra. quia
clamãt ⁊ cõquerũtur nobis aĩe:cum ſaluti
earũ nõ inſiſtimus:ſed potius per negligẽ
tiã ⁊ prauũ exẽplum interficimus. Dñe ne
ſtatuas illis hoc pctm̃. Ibi corpus ꝓ capi-
te.i.corde expoſuit btũs Stephan⁹. Poſt-
q̄ em̃ totũ corpus cõtritũ habuit:caput tñ
cordis ita ſanũ habebat vt diceret. Dñe ne
ſtatuas illis hoc pctm̃. Nõ em̃ dolorẽ capi-
tis ſentiebat:qr fecerat ſm cõſiliũ ſapiẽtis
Prouer.iiij. Omni cuſtodia ſerua cor tuũ.
Sed multi cor ſuũ omnibus ictibus expo-
nunt:ideo vitã pro modico ictu exponunt.
de quibus Threñ.j. Facti ſunt hoſtes eius
in capite. Nõ em̃ eſt modus imminẽti ictui
pretẽdere caput/ſed ſcutũ. Modus aũt ca
dẽdi in latrinã vel lutũ eſt vt cadãt haben-
tes caput aut corp⁹ deorſum. et de his vul
go dicit/ilz cheent la teſte deuãt. Sed nos
admonet diſcipul⁹ Stephani dicẽs Ephe.
v. Cõfortamini in dño:⁊ in potentia virtu
tis eius. Induite vos armaturã dei.i.quã
deus dat ⁊ qua pugnauit.ſ.armaturã vir-
tutis:que tãte virtutis eſt vt ante poſſit to
tũ corpus diſſecari q̄ aliquid virtutis ĩfir-
mari in milite chriſti. Hoc nũc videre eſt in

beato Stephano: cuius totũ corpus conte
rebatur:ſed necdũ lorica patientie infirma
batur:cũ diceret. Dimitte illis. Bene pote-
rat dicere dño. Dñe obũbraſti ſuper caput
meũ in die belli.i. operuiſti caput meũ ne
percuterer in capite. ¶ Sed querit primo
quare Stephanus potius lapide q̄ ferro
paſſus ſit/vel igne/vel aqua. Cũ em̃ multa
ſint paſſionũ genera: cur voluit primiceriũ
ſuũ a lapidib⁹ incipere? Dicitur ꝙ hoc fuit
quatuor de cauſis. Prima eſt:qr ſynagoga
quam relinquebat dñs vt ſibi aſſumeret in
ſpõſam eccleſiã de gẽtibus:erat incircũciſa
corde:licet forte circũciſa preputio. Hoc te-
ſtatur hic Stephanus dicẽs. Dura ceruice
et incircũciſis cordibus ⁊c. Circũciſio autẽ
fiebat ex lapidibus duris ⁊ acutis. Ideo vt
circũcideretur eccleſia a prauis cogitationi
bus: paſſionib⁹ et operib⁹ voluit ab initio
in primicerio martyrũ eã lapidib⁹ duris et
acutis circũcidi: nõ ſolũ in preputio ſʒ etiã
per totũ corpus vt tota circũcideretur eccle
ſia per oẽs ſenſus ⁊ oĩa mẽbra:et oĩs hone
ſtas inueniret in ea. Spõſa ſimiliter ſpon-
ſum ſuũ emulatur inquãtũ põt: qui circũci
ſus eſt: ideo neceſſe fuit eã pariter circũcidi
non corporaliter ſed ſpũaliter. Scða rõ:vt
fabricaret corona victorie ſpõſe ſue: corona
quidẽ aurea expreſſa ſigno ſctitatis: gloria
honoris et opus fortitudinis:corona de la-
pide precioſo. Nõ em̃ decebat tãtũ ſpõſum
talẽ ſpõſam ſicut aſſolet ducere nõ corona-
tã. Jã coronã aureã habebat Stephanus
expreſſam ſigno ſctitatis. iuxta illud. Ste-
phan⁹ plen⁹ grã ⁊ fortitudine. Reſtabat in
ea ponere lapides p̄cioſos vt magis place
ret. Lapides aũt q̃b⁹ lapidat⁹ eſt Stepha-
nus fuerũt duri:acuti:ſed precioſi. Hec em̃
tria requirũtur ad reponẽdum eos in coro
na. Quia duri et acuti carnẽ infirmã attri-
uerũt:precioſi aũt facti:qr ſanguine ei⁹ ru-
buerunt. Sed dulce lignũ dulces claui q̃b⁹
dñs eſt affixus:dulces ſunt etiã lapides q̃
bus miles eſt lapidat⁹. Quia igitur duri et
acuti carnẽ ⁊ carcerẽ demolliti ſunt: qr pre
cioſi mortalẽ in immortalẽ cõmutauerũt.
Quis nõ diceret lapides p̄cioſos: virtutem
habentes deſtruẽdi carcerẽ in quo captiu⁹
habitat et liberãdi eũ? Quis nõ p̄cioſiores
iudicaret ſi ipm̃ immortalẽ facerẽt? Tales
fuerunt lapides Stephani. Jõ nõ mirũ ſi
dicat Ps. Placuerunt ſeruis tuis lapides
ei⁹. Nã et quidã eremita moriẽs oſculabat

E Ste phan⁹. Proꝑ quatuor Stephanus potius lapide paſſus eſt q̄ a liis.

manus fratris cuiuſdã qui ei oĩa furabat:
et eo ꝙ cogebat eum quotidie multiplicare
labores ſuos:⁊ dicebat. Bñdicãtur manus
iſte q̃ me ſaluũ fecerũt:⁊ mihi gloriã ĩmor-
talẽ pepererũt. Tertia rõ:vt pararet noua
calciata ad celũ ſtrata lapidibus: non anti
qua maloꝝ:q̃ de luto deliciarũ et volupta-
tũ ad lutũ trãſeũt inferni:de delicijs ad de
licias credũt tranſire:q̃ deſunt ad infernũ.
de qua Eccli.xxj. Uia impioꝝ cõplãtata la
pidibus: et in fine illoꝝ cõfuſiones ⁊ pene.
Inde Seneca. Nõ eſt ad aſtra mollis e ter
ris via. Fecit aũt deus in Stephano nouã
ſtratã. de quo Amos.vj. Nũquid pñt cur-
rere in petris eq̃? Equi niſi ferrati in petris
currere nõ pñt:chriſt⁹ in ferris ⁊ clauis paſ
ſus eſt. Equi ergo ferrantur qñ chriſti mili
tes paſſionẽ chriſti meditãtur ⁊ ea arman-
tur:ſʒ in petris currũt dũ paſſioni Stepha
ni ſe cõformãt. Decuit igit vt ipe in lapidi-
bus pateret:vt ꝑ lapides ipos via ad celũ
quaſi ſterni videret. Quaſi velit dñs dicere
ſternẽdo lapides ꝑ illud Eſa.liiij. Ego ſter-
nã ꝑ ordinẽ lapides tuos.i. in tue paſſiõis
imitatione volo nouã viã quaſi ſtratis lapi
dibus preparare. Si ꝓpter villã magnam
neceſſe eſt ſtratas eſſe vias ꝓpter illic pere
grinantes:neceſſe erat iter ciuitatis Hieru
ſalẽ ſupne ſtratũ eſſe lapidib⁹. Quare bea-
to Stephano multas debemus gratias ꝓ
cui⁹ amore ſtrata eſt via et ſuo ſanguine eã
ſtrauit:⁊ ei debemus le pauage ꝓ aſina no
ſtra onerata ſarcinis miſeriarũ ⁊ pctõꝝ ho
norẽ ⁊ reuerentiã: vt viã quã ſtrauit poſſi-
mus incedere. Quarta rõ: vt dñs ſuos ſa-
cerdotes ⁊ diaconos ornaret plus q̄ in an
tiqua lege. In Exodo legit ꝙ in veſte ſum
mi ſacerdotis ponebantur.xij.lapides pre-
cioſi. Modo ṽo plus vult dñs ꝙ veſtis nõ
ſolũ ſacerdotũ ſed etiã diaconoꝝ ſit ex toto
ornata lapidib⁹ precioſis: vt vbiq̃ vita ful
geãt. Uñ ⁊ veſtis Stephani nõ tãtũ.xij.cõ
tinebat lapides: ſʒ plena erat lapidicina et
petraria. Ideo illis q̃ ſunt ſerui dñi cõpla-
cet in martyrio illo. ¶ Scðo queritur qua-
re Stephano nõ nocuerũt lapides? Reſpõ
detur primo: qr tãq̄ pactũ ⁊ fedus initum
eſſet cũ ei placebãt illi lapides. Et ideo dici
tur Job.v. A flagello lingue abſcõderis.i.
nõ nocebit tibi obiurgatio. vt patuit ĩ diſ-
putatione ei⁹. in vaſtitate et fame ridebis:
qñ ſtridebãt dẽtibus in eũ:⁊ cũ lapidib⁹ re
gionis erit pactũ tuũ.i.pactũ dñi erit in la

pidibus portãdis: vel pactũ cũ lapidib⁹ ha
bere nõ eſt niſi pſecutiones quãtũcũq̃ du-
ras placere. Uñ bona terra ⁊ craſſa cõuer-
tit lapides ⁊ alia mala in triticũ. Sic Ste-
phani optima terra/ex duritie lapidũ ꝓtu
lit fructum patiẽtie vberrimũ. Immo tale
pactũ habuit cũ lapidib⁹: ꝙ exẽplo Jacob
fecit de eis puluinar:qñ ſuꝑ illos obdormi
uit in dño. Scðo:qr Stephan⁹ fuit turris
que a lapidib⁹ a machina diaboli miſſis p̄-
cipitari non potuit. Hec habuit panẽ forti-
tudinis. de quo Ps. Et pan[is] cor hoĩs con
firmet. quẽ nõ habebãt [...] dei iuxta cõmi-
nationẽ. Eſa.iij. Auferet dñs de Hieruſalẽ
oẽ robur panis. Nõ em̃ defuit ei panis cõ-
ſolationis q̃ vidit gloriã dei:et Jeſum ſtan
tẽ a dextris virtutis dei: ⁊ iã vino grẽ ine-
briat⁹ obliuiſcebat ictuũ. Prouer.xxiij. Uer
berauerunt me ⁊ nõ dolui: traxerunt me et
ego nõ ſenſi. Nec defuit ĩ illa turri oleũ cõ-
paſſionis: de cui⁹ pte viuit:⁊ de cui⁹ parte
dimittit:qr ꝓ parte ſatiſfacit: ⁊ iterũ de il-
lo meret.iiij. Reg.iiij. vt patuit in oratiõe
quam fecit ꝓ inimicis. Sciebat enim illud
Mat.v. Dimittite ⁊ dimittetur vobis.
¶ De eodẽ ſctõ Ser.v.⁊ ĩ ordi.lj.ꝑ thema.

DOmine Jeſu ne
ſtatuas illis hoc pctm̃. Act.
vij. Cum ita ſit ꝙ dicat dñs
Jo.xvj. Quicq̃d petieritis pa
trẽ in noĩe meo dabit vobis.
Cur nõ eſt exaudit⁹ Stephan⁹ ꝓ his ꝓ q̃-
bus orauit: cũ tales nõ ſint ꝓpterea ſalui:
nec ꝓpterea remiſerit oĩb⁹ illis hoc pctm̃.
Siſr et Apls.ij.Coꝝ.xij. In noĩe Jeſu pe-
tijt vt ab eo tolleret ſtimulus carnis: ⁊ ta-
mẽ nõ eſt exauditus. Similiter pia mater
eccleſia tãtũ orat dñm vt tollãtur a nobis
tribulationes et miſerie quas patimur: et
hoc in noĩe Jeſu:ſiue per dñm Jeſum:⁊ tñ
nõ videmus nos exauditos. Uidetur ergo
ꝙ ĩ petẽdo ĩ noĩe Jeſu nulla ſit obtinẽdi fi
ducia? Ad hec dico ꝙ anteq̄ aliq̃s petẽs in
noĩe Jeſu exaudiat tres ꝯditiões requirũ
tur. Prima eſt ꝙ ꝓ ſe oret: qr qñq̃ ĩdigna
eſt pſona ꝓ qua orat vt ſcʒ exaudiat. Sicut
ſi ꝓ raptorib⁹ ⁊ vſurarijs orarẽ: nõ eſſet di
gna orõ vt exaudiretur: niſi ⁊ illi ſuo modo
orarẽt: vel quod in ſe eſt facerẽt ꝓ vita mu
tãda. Prouerbialiter em̃ dr: aide toy ⁊ dieu
te aidera. Ideo btũs Stephanus quo ad
oẽs ſuos perſecutores nõ eſt exauditus: qr

F Ste phan⁹. Quare [...] no [...] ſtepha no lapi des.

A Jeſus ſeu pe tere in noĩe Je ſu. Quid reqrit ad pete re in no mĩe Je ſu.

Universidad de Deusto Biblioteca

in diuina reputatione nõ erãt digni. Exau-
ditus tamẽ eſt in Paulo ſm Augu. Etiam
quis nõ ita cito exauditur ꝓ inimicis ſicut
pro ami[illegible]s. Et ꝓ oĩbus non exaudiret qui
pro vno obtineret. Scđa conditio eſt ꝙ re
quirat ad ſuã ſalutem. Ideo Paulus de ſti
mulo carnis nõ eſt exauditus: nec eccl'ia ſe-
pe in ſuis tribulationibus: qꝛ medicus ſcit
ꝙ aliquãdo eger querit vt ab eo potio ama
ra auferatur ⁊ vt nõ bibat illam: quã tamẽ
medicus ⁊ pius pater ſcit ſibi vtilẽ: et pro-
pterea talis [illegible]er nõ exaudit. Sic nec nos.
Tertia cõditio [illegible]alis ſit dignus vt ei⁹ ora
tio intret in conſpectu dñi: ⁊ habeat audiẽ
tiam vel inueniat modum. iuxta illud Pſ.
Intret orõ mea in cõſpectu tuo dñe. Pecca
ta eñi noſtra (vt dꝛ Eſa. lix.) ſeparant inter
nos ⁊ deũ. Ideo ad hoc maxime requiritur
ſanctorũ adiutorium: ⁊ maxime glorioſiſſi-
me virginis que inter oẽs ſanctos obtinet
principatũ. Igitur vt a chꝛiſto poſſim⁹ im-
petrare deuotionem et gratiã: adiutorium
eius imploremus dicentes Aue.

¶ Primo mane dicemus quante excellẽtie
ſit nomen Jeſu ſuper alia noĩa: ita vt per il
lud Stephanus exaudiat. Scđo poſt meri
diem dicemus qualiter pro inimicis orauit
et exauditus eſt. ¶ Circa primũ dico ꝙ no-

B
Jeſus. Celeſtia terreſtria ⁊ inferi obediunt noĩ Jeſu.

men Jeſu quatuor ſup alia noĩa habet pre
rogatiuas ⁊ excellẽtias. Primo in ſublimi-
tate: qꝛ inter oĩa nomina eſt altius ⁊ excellẽ
tius. Phil'. ij. Dedit illi nomen qđ eſt ſuper
omne nomẽ: vt in noĩe Jeſu omne genu fle
ctat: celeſtiũ/terreſtriũ ⁊ infernorũ. Sicut
eñi audito noĩe regis oẽs portant honorẽ:
ſic in noĩe Jeſu obediunt oĩa: ⁊ ad illud no
men cedunt. pſ. Magnificaſti ſuper omne
nomen ſanctũ tuũ. Qꝛ celeſtia obediant ad
nomen Jeſu pꝫ: qꝛ nullus angelorũ vnq̄
ſibi nomen ſaluatoris vſurpauit: neq̄ che-
rubin qui dicuntur ſciẽtes. neq̄ ſeraphin q̄
dicunt charitatiui ⁊ ardentes. ſed hoc ſoli⁹
dei eſt. Heb. j. Tanto melior angelis effect⁹
quãto differẽtius pre illis nomen heredita
uit. i. tanto excellentior fact⁹ eſt in humana
natura: quãto altius ⁊ nobilius nomẽ ſibi
datũ eſt. Secũdo patet: qꝛ angelus ad ter-
ras venit bina vice nũtiare hoc nomẽ. ſ. Jo
ſeph et Marie. Ideo dicitur qđ vocatũ eſt
ab angelo priuſq̄ in vtero conciperetur.

¶ Tertio patet: qꝛ anteq̄ hoĩes portarẽt te
ſtimoniũ Jeſu: angelus permittebat ſe ab
eis adorari. Sed poſtq̄ portauerunt teſti-
moniũ nominis Jeſu nõ permiſerũt. Inde
Apocal'. xix. dicit angelus Joanni volenti
adorare. Uide ne feceris: cõſeruus tu⁹ ſum
et fratrũ tuorum habentiũ teſtimoniũ Je-
ſu. Illi eñi portant teſtimoniũ Jeſu: qui in
omni loco Jeſum in vita ⁊ factis imitant:
qui nõ eñ blaſphemãt ſed honorãt. de qui-
bus dꝛ Apoca. vlti. ꝙ nomen dei eſt in frõ
tibus eorũ: hoc eſt ſunt parati pro noĩe Je-
ſu heurtare cõtra blaſphemos ⁊ vituperã-
tes nomẽ dei ⁊ audacter ⁊ effronte confite-
ri. Qꝛ autẽ inferorum regna obediant noĩe
Jeſu pꝫ ex illo pſ. Sanctũ ⁊ terribile no-
mẽ eius. Sanctũ quippe in angelorũ repu
tatione: ſed terribile demonib⁹. Uñ ⁊ dixe-
runt Mat. viij. Jeſu fili dei cur veniſti an-
te tẽpus perdere nos. ⁊ Jaco. ij. Demones
credũt ⁊ contremiſcunt: immo ⁊ iuſti perſe-
quuntur eos. Pſ. Circũdederunt me ſicut
apes que pungunt in parte diſcooperta: et
hoc tentationum aculeis: et exarſerũt ſicut
ignis in ſpinis. i. pctõ luxurie vel cõcupiſcẽ
tie inflãmauerunt naturã meã ſpinoſam: ⁊
in noĩe dñi qꝛ vltus ſum in eos. i. ad inuoca
tionem noĩs dñi vindicaui in eos ⁊ ipſos ⁊
peccatũ expellendo ⁊ in fugã conuertẽdo.
Non eñi eſt melior fuga tẽtationis ⁊ victo
ria q̄ in noĩe Jeſu. vt dicit Gerſon. Pſ. In
noĩe tuo ſpernemus inſurgentes in nobis:
Sed dices. Demones perſecuti ſunt nomẽ
dñi in martyribus. Uerũ eſt perſequẽdo in
mẽbris ſuis ⁊ per mẽbra ſua ſed non blaſ-
phemando nomẽ dei: imo nec Machome-
tus auſus eſt illud nomẽ violare aliqua ne
quitia: ſed teſtimoniũ perhibuit de ſancti-
tate eius: vt ſupra dictũ eſt in quodã ſermo
ne cõceptionis. Sic etiã flectunt demones
ꝙ inuocato noĩe dñi diſcedunt. Hinc dicit
Marci. vlti. In noĩe meo demonia eijciẽt.
pſ. Laudans inuocabo dñm: qđ nõ ſit niſi
eũ ſuo noĩe appellando ⁊ ab inimicis meis
ſaluus ero. Inde Luce. x. Diſcipuli reuerſi
cum gaudio dixerunt. Dñe etiam demonia
ſubijciũtur nobis in noĩe tuo. Item ad no-
men dñi demones quãdoq̄ cõminuerunt
idola. Sed ꝙ terreſtria oĩa in noĩe Jeſu fle
ctãtur. Patet primo de regib⁹ ⁊ imperato-
ribus: qui modo portant ſignũ Jeſu in frõ
tibus ſuis ⁊ honorant illud nomẽ. Unde ⁊
in lib. x. eccleſiaſtice hiſtorie. c. iiij. dꝛ ꝙ Con
ſtãtinus magnus habebat in magna reue
rẽtia Pafuntiũ epm/ex Egypti partib⁹ aſ-
ſumptũ: ita vt ſepius oſcularet oculũ eius

dextrum: qui in cõfeſſione fidei ꝓpter no-
men dñi Jeſu fuerat a Maximiano euul-
ſus. Preterea in criſmate confirmationis
ponit crux in frõte cuiuſlibet chriſtiani: ⁊
titul⁹ eius cui⁹ primũ nomẽ eſt Jeſus: vt
deſignet nomẽ illud debere a quolibet fi-
deli ſine verecundia portari: cui⁹ celſitudo
tãta eſt vt eccl'ia non ꝑmittat illud nomẽ
alicui iponi in baptiſmo. Sꝫ ꝙ irrõnabi-
lia obediant nomini Jeſu pꝫ: quia beata
Agatha gl'iabat ſe in dicto noĩe ſubijcere
ſerpẽtes ⁊ venenoſa aĩalia. Et ſcti p̄res in
deſerto in noĩe Jeſu pugnabãt cũ draco-
nib⁹ ⁊ ſerpentib⁹: ita ꝙ etiã leones mites
reddebãt ad inocationẽ noĩs Jeſu. Jõ ex-
cellentiſſimũ eſt nomẽ rõne ſue ſublimita-
tis. Inde ⁊ Grego. in cõcilio Lugduneñ. ⁊
habet extra de imunitate eccl'iaꝝ. c. decet
lib. vj. ordinauit quoties nomẽ Jeſu iter
miſſaꝝ ſolẽnia diceret: ꝙ genua flecterẽt
aſſiſtẽtes: vel ſaltẽ capite iclinato ꝓfũdi⁹

C
Jeſus. De ſuauitate noĩs Jeſu: ⁊ cõparatur ad oleum.

adorarẽt. ¶ Scđo eſt excellẽtiſſimũ ratiõe
ſuauitatis ei⁹. Nomẽ eñi Jeſu ẽ nomẽ dul
cedis pietatꝭ ⁊ miẽ de q̄ pſ. ſm nomẽ tuũ
deus ſic et laus tua in fines terre. Turpe
eſt militi ignauo habere nomen militis: ⁊
auaro nomẽ largi. Cũ g̊ chriſt⁹ nomẽ ha-
beat miẽ et pietatis qđ ẽ Jeſus. i. ſaluator
dꝫ facere ⁊ facit ſꝫ nomẽ ſuũ. Jõ dicit pſ.
Benedictũ nomen tuũ dñe. i. bñ noĩatũ et
bene ipoſitũ. Uulgo dicitur de alio. Il eſt
mal nõme: ſed nõ ſic de chriſto. Et iõ Can-
ti. j. dicit oleũ effuſũ nomen tuũ. Ubi ſm
Bernar. ſup cãtica oleũ tria facit. Prĩo lu-
cet ⁊ fouet ignẽ in lãpade. Sic nomẽ dñi
lux eſt: qđ portabant apoſtoli de quibus
canit eccleſia. Portantes facẽ ⁊ illuminã-
tes patriã. Portabat et illđ Paul⁹ corã re
gib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ tãq̄ lucẽ: de q̄ dñs Act. ix.
Uas electõis eſt mihi iſte: vt portet nomẽ
meũ corã regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹. Erat ei vas in
q̄ portata eſt lux ad illuminandũ infideles
et ita erat lux infixa in illo vaſe ꝙ non po
terat deleri: et vbi nõ poterat portare mit
tebat ſcripto: vt patet in principio ſuaruꝫ
epl'arum. Unde in epl'is ſuis dicitur no-
minaſſe nomen Jeſu vel chriſti q̄ngentis
vicibus: imo etiã poſtq̄ abſciſuꝫ eſt caput
eius: trina vice et tribus ſaltibus lingua
greca nominaſſe fert. Secundo oleũ pa-
ſcit ⁊ cibũ reddit ſapidũ. Inde ait Berñ.
ꝙ aridus eſt omnis cibus ſi non iſto oleo
infunditur. Jeſus eñi in aure melos: mel
in ore: ĩ corde iubil⁹. Hinc ⁊ ipẽ ⁊ Auguſt.
nullã ſcripturã nullã conferentiã aut diſ-
putationẽ ſape reputabant: in [illegible] non in-
ſcriberetur Jeſus aut ꝓferretur. Inde eſt
ꝙ ſancti viri aliq̄n ponũt in pꝛĩcipio lraꝝ
nomẽ Jeſu: ⁊ Paulus ſil'r quaſi cetera nõ
eſſẽt cõdita ſine noĩe Jeſu. Ita ⁊ Auguſt.
vt dicit de ſe ipſo. iij. confeſſionũ hoc no-
mẽ ſaluatoris in ipſo lacte matris adhuc
teneꝝ cor eius biberat et alte retinebat: et
q̄cq̄d ſine hoc noĩe fuiſſet [illegible] altũ expo-
litũ ⁊ veridicũ: non eũ [illegible]ũ rapiebat. Et
iõ Pſal. dicebat Cõfitebor nomini tuo dñe
qm̄ bonum eſt in conſpectu ſanctoꝝ tuoꝝ.
Mãna eni tm̄ bonis bñ ſapiebat: malis
ṽo non. Hinc Abachuc ſentiẽs huius cibi
dulcedinẽ ait. Ego autẽ gaudebo in dño
et exultabo in deo Jeſu meo Abachuc. iij.
ac ſi diceret. Exultẽt alij in operibus ⁊ fe-
cibus terre: alij in precipitib⁹ ⁊ tremulis
honorũ faſtigijs: alij in cubilibus ⁊ impu
dicitijs ⁊ ebrietatibus. Ego ṽo exultabo
in deo Jeſu meo. Exultent alij in reb⁹ peſ
ſimis: glorientur cũ male fecerint: ducant
in bonis dies ſuos: ⁊ ſic ad inferna deſcẽ-
dant: ego autẽ exultabo in deo Jeſu meo
Tertio oleũ ẽ medicina. Sic et nomẽ Jeſu
Quis vnq̄ (vt dicit Bernar.) in neceſſita-
te: in triſtitia: in tẽtatione: ĩ labore: ĩ gemi
tu: in tribulatione inuocato noĩe Jeſu cõ
ſolationẽ non inuenit et adiutoriũ? Quis
eñi dulces fecit Stephano lapides: quis
craticulã Laurentio? Utiq̄ nomen Jeſu.
Quis Paulo carceres/vulnera/verbera
naufragia. ipſam deniq̄ mortẽ: ita vt pa-
ratus ſe offerret non ſolũ alligari ſed etiã
mori pro noĩe Jeſu in Hieruſaleꝫ? Utiq̄
nomen Jeſu. Nomen eñi Jeſu martyrib⁹
dulcia fecit ſupplicia: quorũ vl' recordatio
ſola horrorẽ nobis icutit ⁊ tremorẽ ⁊ oĩa
tormenta deſpicere que etiã tyrannica ra-
bies ⁊ irritata crudelitas excogitare pote
rat. ſm illud Act. v. Ibant gaudẽtes a cõ-
ſpectu cõcilij: qm̄ digni habiti ſunt pro no
mine Jeſu cõtumeliam pati. Unde ⁊ Pau
lus nomen illud tam dulce ſentiebat: vt ni
hil ſe ſcire niſi Jeſum ⁊ hunc crucifixũ aſſe
reret: ⁊ ita ſufficit qꝛ eſt ſumma aĩe medici
na. Et ꝓpterea morientib⁹ tamq̄ ſit extre-
ma medicina ſalutis clamat nomen Jeſu.
Debet ergo ſemper eſſe in ore noſtro: vt ſit
nobis extremũ verbum ſicut ⁊ beato Ste
phano. Beatus etiã Ignatius ſemꝑ habe

Universidad de Deusto Biblioteca

bat illud in ore: ita vt poſt mortem ei⁹ inue
niretur in corde ſuo ſcriptū lrīs aureis ſi
cut recit. in legenda eius. Tale quoqꝫ eſt
illud nomen (vt dicit Ber.) ꝙ Judea phre
netica nunꝙ illuminabit ſatiabit ⁊ ſana
bit: quouſqꝫ cognoſcat nomē Jeſu. Quin
ſummo aīa ⁊ in exceſſu ⁊ alienatione mētis
virtute occulta diuine bonitatis ſuper ſe
ipſam eleuata ſic in deum transformat: vt
nihil cogitet niſi Jeſum: nihil videat niſi
Jeſum: nihil ꝯpiat niſi Jeſum. Jeſus eīn
totius pfection[illegible] ⁊ cōtemplationis finis
eſt. Hinc de apoſtolis poſt transfiguratio
nem dicit. Leuantes oculos neminem vi
derunt niſi Jeſum. ¶ Tertio nomen Jeſu
excedit cetera in poteſtate ⁊ miraculorum
operatione: ita ꝙ in hoc nō ſolū boni ſed
etiam mali ⁊ increduli fecerint miracula.
Inde dicebant apl'i dn̄o Marci. ix. Vidi
mus quēdā in noīe tuo eijcientem demo
nia: ⁊ phibuim⁹ eū: q2 nō ſequit nos. Luc.
vj. Virtus de illo exibat ⁊ ſanabat oēs. Et
Mar. vlt. In noīe meo demonia eijcient.
id eſt inſultus demoniorꝫ: ſerpentes ma
larū ſuggeſtionū tollēt. Vn̄ Prouer. xviij.
Turris fortiſſima nomen dn̄i. Victorioſuꝫ
ſiquidē nomē. Alioquin nō ipm̄ portaſſet
Paulus corā regibus ⁊ principib⁹ ad vin
cendū eos. Eſt eīn nomen animans chriſti
milites: ⁊ exanimans tyrannos crudeles.
Quo aīatus quidam vir Nicomedie illu
ſtris: crudelia edicta Diocletiani ⁊ Maxi
miani cōtra chriſtianos in foro pendentia
publice detraxit: ac minutatim diſcerpſit.
Licet ipſi pn̄cipes in vrbe preſentes eſſent
vt habet lib. viij. eccl'iaſtice hiſto. c. v. Hoc
eīn fuit fortiſſima turris ad quā ſacratiſſi
mi martyres fugiebāt. In libro autē Tal
mud quem rex Ludouicus cōburi fecit ha
betur ꝙ Jeſus in noīe tetragrāmaton fe
cit ſua miracula: qđ inuenit in concha pi
ſcis: ſed hoc falſum eſt. Nos vero in noīe te
tragrāmaton miracula facimus. ſ. in noīe
Jeſu: vbi ſunt quatuor litere tres vocales
⁊ vna cōſonans. i. tres nature in vno ſup
poſito. ¶ Quarto nomen Jeſu cetera exce
dit in vtilitate. Nō eīn eſt nomen tā vtile
ſicut nomen Jeſu. Actuū. iiij. Nō eſt aliud
nomen ſub celo datuꝫ hoībus in quo nos
oporteat ſaluos fieri. Jeſus enim ſaluator
interpretat. Quid eīn nobis inter laqueos
inimici exiſtentibus ꝙ ſaluatorem habere
cōuenit? Clamem⁹ ergo cū Pſal. Deus in

D Jeſus. Nomē ieſu eſt efficax ad miracula faciēda

E Jeſus. Nomē ieſu eſt marie vtilitatis.

noīe tuo ſaluū me fac. ⁊ iterū. Propter no
men tuū dn̄e ppitiaberis pctō meo. mul
tum eſt eīn. Antea erat deus vltionū dn̄s:
⁊ lōge erat a pctōrib⁹ ſalus. i. Jeſus. Ideo
agnoſcens quilibet pctōr ante glorioſum
eius aduentū ꝙ longe eſſet ab eo: clama
bat cū pš. Dic aīe mee ſalus tua ego ſum.
id eſt Jeſus tu⁹ ego ſum. Ac ſi dixiſſet. Sa
tis dixiſti. Ego dn̄s exercituū: ego omni
potens: ego terribilis: ⁊ q̇s reſiſtet mihi?
Exhibeatur nomen benignitatis: ⁊ dic aīe
mee: ſalus tua ego ſuꝫ. Sed illud nūc exhi
bet: q2 vt dicit Petrus. Act. iiij. Non eſt in
aliquo alio ſalus. Si penites ⁊ times deū
vltionū: appella ad deū ⁊ patreꝫ gratiarꝫ.
qm̄ dicit Jo. iij. c. j. canonice ſue: remittun
tur vobis pctā ꝓpter nomen ei⁹. Sed ſi ve
lis inquirere viā ad celeſtem Hierlm: audi
pš. Deduxit me dn̄s ſuper ſemitas iuſtitie
propter nomen ſuū. Si ignobilis es ⁊ no
bilitari deſideras. Joā. j. Dat dn̄s ptātem
filios dei fieri his qui credūt in noīe eius:
⁊ ſi filij ⁊ heredes. Si egenus es ⁊ multa
te petere neceſſe eſt: offert tibi Jeſus pro ti
tulo petitionis in curia patris. Joan. xvj.
Si q̇d petieritis patrē in noīe meo dabit
vobis. Et ideo debes audacter in noīe Je
ſu petere. Pauperes eīn ⁊ coquini libēter
cōſueuerūt petere in noīe ſancti quē trāſ
iens diues plus diligit. Deus auteꝫ pater
ſumme diligit filiū ſuū. Vn̄ olim inuenie
bant quatuor hoc nomie Jeſus inſigniti.
Primus fuit Joſeph q̇ lingua Egyptiaca
ſaluator appellatus eſt. Geneſ. xlj. Et hoc
ꝓpter frumenti ꝓuiſionem: quāto magis
huic ſaluatoris nomen erit: qui nō tpalis
vt ille ſed ſpūalis frumenti adipe nos ſa
tiat. Scōs fuit Joſue q̇ deſtructis hoſtib⁹
filios Iſrael in terrā ꝓmiſſionis introdu
xit. Sed illa terra erat tēporalis ⁊ ſubiecta
guerris ⁊ morti ⁊ peſti. Noſter aūt Jeſus
in terrā ꝓmiſſionis paradiſi victis inferni
hoſtib⁹ ſuos deducit: vbi nihil niſi bonum
nulla mors/nulla peſtis. Terti⁹ Jeſus Jo
ſedech ſacerdos magn⁹. de quo Zacha. iij.
dicitur ꝙ erat veſtibus ſordidis indutus.
Sed Jeſus noſter totus candidus eſt pu
ritate ⁊ ſacerdos ineternum. Quartus eſt
Jeſus fili⁹ Sirach vir ſapiens ⁊ ſapientie
laudator. Sed iſte nō eſt noſtro compara
bilis: qui nō ſolum eſt ſapiens ſed etiā ſa
pientia patris: in quo oēs theſauri ſcien
tie ⁊ ſapientie dei abſconditi ſunt. Nec eſt

F Jeſus. [illegible] olim vo[illegible] cati ſūt ieſus [illegible] ipſe [illegible]

Jeſus noſter Jeſus ille fili⁹ Anani de quo
Joſephus dicit ꝙ ꝓphetabat ve ciuitati:
ve fano: ve templo: ve pplo. Hic aūt non
niſi ſalutem predicabat. Et q2 hunc eiece
rant portantem ſalutem ⁊ cōferentem pa
cem: alius ſubſecutus eſt deſolationeꝫ an
nuntians. Quicquid tū ſit de oībus iſtis:
iſtud nomen Jeſus nō eis proprie ſed ſoli
chriſto conuenit. de quo dicit Oſee. xiij. in
pſona eius. Saluator nō eſt preter me. Sꝫ
terret pauperes pctōres aplica tuba. ij. Ti
mo. ij. Diſcedat ab iniquitate oīs q̇ noīat
nomen dn̄i. Et iterū. j. Corꝫ. xij. Nemo pōt
dicere dn̄s Jeſus niſi in ſpū ſancto: immo
videtur oppoſitū verꝫ: q2 Mat. xxv. de ma
lis dicit. Dn̄e in noīe tuo ꝓphetauimus ⁊
virtutes multas fecimus: quibus dicetur.
Neſcio vos. Quō ergo cōcordari poſſunt
hec? Dicit ꝙ nemo pōt dicere dn̄s Jeſus
niſi in ſpū ſancto illuſtrante intellectū: ſi
cut nec aliquā veritateꝫ: vel niſi ipſo ſimul
mouente intellectuꝫ ⁊ illuſtrante affectū:
quod eſt dicere meritorie ſicut contingit
in bonis. Qꝫ autem mali faciant miracu
la: hoc eſt in atteſtatione veritatis per po
teſtatem iuſtitie diuine. Propterea nō ſuf
ficiūt oſtēdere aliquem ſanctū: niſi cū eis
fuerit humilitas ⁊ vite ſanctitas: ſicut vi
demus aliqn̄ malos prelatos ⁊ principes
⁊ reges facere miracula in certis infirmi
tatibus: ⁊ tn̄ nō propter hoc efficiunt ſan
cti. Hec vero gratia miraculorū qn̄qꝫ datur
reprobis ad ipſorꝫ condemnationem: ⁊ ſin
gulariter principib⁹: ⁊ vt iuſti nō pro ma
gno deputent: ſi vel habeant vel non ha
beāt hanc gratiā. Hinc eſt ꝙ dn̄s dicebat
diſcipulis. Nolite gaudere q2 ſpūs vobis
ſubijciūtur: gaudete aūt ꝙ noīa veſtra ſcri
pta ſunt in celis. Luce. x.

¶ Sermo. vj. de eodem: ⁊ pomeri
dianus: ⁊ in ordine. lij. per thema
precedens.

B Stephan⁹. Quō nō erubeſcebat bt⁹ Stephan⁹ ſic publice duci ad mortē.

Queritur quō nō
erubeſcebat btūs Stephan⁹
deduci ad illam cōfuſionem
mortis ignominioſe lapida
tionis: quinimmo quaſi libenter eam acce
ptaret orabat pro ſuis pſecutorib⁹ dicens.
Dn̄e Jeſu ne ſtatuas illis hoc peccatū. Cū
tamen hoc natura refugiat duci ad mortē
quaſi latro vel homicida. Quis eīn nō con
fundatur publice duci ad patibulū vel la
pidibus obrui corā oībus? Rn̄det ꝙ mul
tis de cauſis nō erubeſcebat ſꝫ magis exul
tabat. Primo q2 verecūdia eſt timor inglo
rigationis. iiij. Ethi. Sed ipſe non timebat
eſſe inglorius apud mūdū: cui⁹ gloriā non
querebat. Unde Aug. lib. v. de ciui. dei. iō
nō erubeſcebant martyres: q2 hic gloriam
ſuā nō querebant. Propterea fremitu hu
mane offenſionis nō ſunt deterriti a pre
dicatione ſalutis. Nō eīn gloriā ab hoīb⁹
querebant: ſed q̄ a ſolo deo [illegible]. Romani eī
multa ꝓpeſſi ſunt dura: [illegible] ſibi gloriā acq̇
rerent humanā: ſicut Mucius Sceuola q̄
pro reipublice liberatione diu tenuit ma
num īmobiliter in igne: ⁊ ꝓpter idem Cur
cius in hiatuꝫ terre cū equo precipitem ſe
dedit. de quib⁹ Augu. iiij. de ciui. dei. c. xx.
nec cōfuſi ſunt. Videant ergo hoīes quan
ta dilectio etiā inter tormenta debeat ſu
perne patrie ꝓpter vitā eternā: ſi tantū a
ſuis ciuibus dilecta eſt terrena ꝓpter ho
minū gloriam. Scōo nō erubeſcit ſed ma
gis gloriatur miles: cum vi armorꝫ ſe iam
reſpicit intra portas ciuitatis. Stephan⁹
eīn ſciebat portā paradiſi anguſtam ⁊ fer
ream: quā videbat in tormentis vltro ſibi
apertā. Ideo nō eſt mirū ſi tunc nō erube
ſcebat: quando inter tormenta portas pa
radiſi ſibi vltro videbat aptas. Nobis aūt
vltro nō aperit: qui cōtra noſtrā patimur
volūtatem. Tam arcta eſt porta mortis vt
eam tranſeundo Paulus caput dimiſerit
quaſi capitiū: Agatha mām̄as: Bartholo
meus pellem quaſi veſtem: ⁊ Stephanus
fuerit varijs cōcuſſionibus lapidum qua
ſi diminutus/conſtrictus/⁊ condenſatus:
ſicut qui tranſeunt per arctum foramen/
alius amictum/alius veſtem/alius birruꝫ
deponit. Sic diuerſi martyres diuerſa ibi
membra dimiſerunt: maxime pellem tem
poralium ⁊ corporis. Hec eſt porta de qua
Eccl'es. iiij. per quam de carcere cateniſqꝫ
quis egreditur ad regnum. Hic eſt turbo
per quem Helias aſcendit in celum. Hec
eſt virga aurea quam nobis porrigit Aſ
ſuerus in ſignum clementie: per quam ſe
curus intrat homo in beatitudinem viſio
nis dei. Hanc etiam virgam ſcilꝫ tribula
tionis ⁊ paſſionis porrexit dn̄s verus Aſ
ſuerus Heſter regine. i. virgini glorioſe: et
preſertim in cruce cum eius animam dolo
ris gladius pertranſiuit: ad quam recur
remus dicentes Aue.

G Ste⸗phan⁹. Ex duobus pugna ſte phani reddebaт difficilis.

¶ Duo ſunt que bellũ et pugnã beatiſſimi
Stephani difficilẽ reddebant. Primũ eſt
quia ipſe ſolum ex media ſui parte pugna
bat: immo pars ſui ſibi aduerſabat ſcʒ ca⸗
ro. Simile eſt de chriſto q̃ dicebat. Spũs
quidẽ promptus eſt: caro autẽ infirma. Quõ
ergo caro pugnaſſet cum beato Stepha⸗
no: qñ infirma erat? Infirm⁹ enĩ pugnare
non poteſt: cum etiã caro ictib⁹ reſiſtebat:
ſaltẽ naturali appetitu ⁊ ſenſitiuo. Scđm
fuit: quia p[...]us in acie venit. Fecit enĩ la⸗
uangarde: ide[...]abuit de primis ictibus/
et du traict premier: q̃ de lapidib⁹. Unde
et fortiores milites in prima acie ponunt.

C Ste⸗phan⁹. Charitas ſte phani erat fortis vt mors ex tribus.

¶ Sed tã fortis erat charitas in Stepha⸗
no: vt nequaq̃ vinci potuerit: ita vt de ea
recte diceret illud Canti. viij. Fortis eſt vt
mors dilectio. Dicit autẽ mors fortis pro⸗
pter tria. Primo dicit aliq̃s fortis propter
operũ difficiliũ operationẽ: vt ſi quis for⸗
tiſſimis vinculis ligat⁹ ea faciliter ſolueret
aut rũperet diceret fortis: ſicut de Sãſone
legit. Judicũ. xv. ⁊ xvj. Sic facit mors que
aĩam a carne diuidit: hoĩem ab amicis ſub
trahit: ⁊ tẽporalia relinquere facit. Sic fe⸗
cit charitas Stephani que animã eius a
carne diuiſit pro chriſto eam exponẽdo: et
ab apl̃is ſeparauit ad tẽpus: ⁊ oĩa tẽpora
lia abnegare fecit. Scđo ꝑpter firmã ten⸗
tionem. Qui enĩ quod habet ita firmiter te
net ꝙ ei auferri non põt: merito fortis pu⸗
tatur. Hoc facit mors. Quem enĩ ſemel te⸗
nuerit: nunq̃ ab eo aufert. Sic per chari⸗
tatem Stephan⁹ ita deo adheſit: vt neq̃
diſputationib⁹/ neq̃ teſtib⁹/ neq̃ lapidib⁹
ab eo ſeparari potuerit: adeo vt poſſet dice
re qđ Apoſtolus Roma. viij. Quis nos ſe
parabit a charitate dei: tribulatio an an⸗
guſtia an fames? Et ſequit. Certus ſum ꝙ
neq̃ mors neq̃ vita ſeparabit nos a cha⸗
ritate dei. Tertio propter fortiũ ſuperatio
nem: et principaliter aduerſariorũ. Fortis
enim dicit ⁊ qui de fortiſſimis et qui de ad
uerſarijs triũphare poteſt. Mors autẽ pri
mo triumphat de fortiſſimis: ita ꝙ nõ eſt
tam fortis q̃ non ſub eius poteſtate cadat.
Sic charitas Stephani de prelatis ſyna⸗
goge q̃ tunc inter ceteros maiores reputa
bantur: et de tota eorũ ſocietate. Magnũ
eſt vnum habere tante multitudinis victo
riam. Similiter mors triũphat de ſuis ad
uerſarijs. Aduerſarij enĩ mortis ſunt me⸗
dici: quos cõiter mors accipit primos. Sic
et Stephani charitas ſuorum aduerſario
rum non eſt oblita: ſcilʒ ſuorum perſecuto
rum quãdo pro ipſis orauit. Non enĩ eius
charitas defuit: quin parceret quantũ in
ſe erat ſuis inimicis: et quin eos oratione
inuaderet. Nam non deberet eſſe ita dur⁹
quin videns quem perſequit pro ſe orare et
bonum ſuum querere: flecteret ad pietatẽ
et cõpunctionẽ. Orauit autẽ Stephanus
pro ſuis perſecutorib⁹ ⁊ eorum bonũ que⸗
rebat dicens. Dñe ne ſtatuas illis hoc pec⸗
catum. ¶ Circa Stephani charitatem qua
inimicos dilexit querunt duo. Primo vtrũ
de neceſſitate ſalutis diligẽdi ſunt inimici?
Scđo qđ eſt magis meritoriũ/ inimicos di
ligere an amicos? ¶ Ad primũ dicitur. Pri
mo ſm Tho. ij. ij. q. xxv. ar. viij. ꝙ diligere
inimicũ ſic ꝙ eius inimicitia diligatur eſt
malũ ⁊ peruerſum et charitati repugnãs:
quia hoc eſt diligere malũ alterius. Cõtra
aliquos peſſimos armatos: q̃ vellent nũq̃
eſſe finẽʒ litis ⁊ inimicitie inter principes:
vt bene ſoluantur de vadijs ſeu ſtipendijs
ſuis: peiores in hoc maſtinis: q̃ maſtini li
cet non tenerẽtur ad ouile nec ibi nutrirentur
tur ad cuſtodiẽdas oues ſi non eſſent lupi:
tamẽ ſemp lupos odiunt et affectiõe natu
rali vellent nullos eſſe vel non nocere oui
bus. Sed iſti nõ curant quid patiat popu
lus: dũmodo habeãt pinguẽ prebendã ſeu
ſalariũ. Dicit ſcđo ꝙ diligere inimicũ rõne que ad
ſue nature poteſt intelligi tribus modis.

D Dilige re inimi cum. Cõſi intelli gẽdũ ꝙ tenea mur di ligere inimicũ natura.

Primo modo ꝙ ſibi oſtendãtur ſigna dile
ctionis ſicut ei q̃ eſt amicus: ⁊ ſic homo nõ
tenetur: ⁊ ſi faceret: hoc eſſet magne perfe⸗
ctionis: puta ſi cõmunicaret ⁊ familiariter
cõuerſaret cum inimico. Per inimicũ autẽ
intelligo illum qui affectat vel infert alicui
malũ aliquod: non correctionis amore vel
iuſtitie. Parentes enĩ corrigẽtes filios vel
ſeruos: vel etiã iudices corrigentes malos
non ſunt reputandi inimici. Alio modo ſic
ꝙ in bonis cõmunibus: puta in orationi⸗
bus teneatur ipſum inimicũ non excludes
re: et ſic eſt de neceſſitate ſalutis: quia alſ
hoc pertineret ad liuorem et ad inuidiã: cõ
tra illud Leuitici. xix. non queres vltionẽ:
et non eris memor iniurie ciuium tuorum.
Sed timeo ne hodie impletũ ſit ꝓuerbiũ
Senece dicentis. Memoria beneficiorũ la
bilis: iniuriarũ tenax. Hodie enĩ multi fa⸗
ciunt de beneficijs ⁊ iniurijs: ſicut dolium
de bono vino et fecibus. Nam dolium vix

poteſt tam bene ligari ⁊ ſtringi ꝙ bonũ vi
num retineat: ſic ꝙ nõ defluat aut diſtillet
ſʒ feces ita retinet ꝙ nõ pñt exire: imo vix
cũ cultello poſſunt abradi. Sic bñficia no
bis collata a deo vel ꝓximo facile obliuiſci
mur: ſed feces. i. iniurie non poſſunt tolli
quacũq̃ increpatione: quin de eis vindica
ri velimus. Sed dices: nõne licite ego poſ

E Optare mortem. An liceat optare mortẽ inimici

ſum orare deũ vt inimicus meus moriat: ⁊
ſic querere recõpenſam iniurie facte. Ad
primũ dicit ꝙ nõ debes mortem orare ꝓ
inimico vel optare: niſi conditionaliter tñ
ꝓpter duo: aut q̃ impedit bonos ⁊ iuſtos
hoĩes: ⁊ veriſimile eſt ꝙ nõ aliter cedet ni
ſi ꝑ mortem: ⁊ hoc affligendo eos vel per
mala exẽpla: aut ne addat pctã pctĩs. Si
aũt aliter faciat q̃s: hoc querit ꝑ modum
vindicte: ⁊ ſic vult deo facere magnum op
probriũ volendo ſm Guil. Pariſ. ſe eſſe iu
dicem ⁊ deum eſſe ſuũ tortorem. Unde iu⸗
ſto dei iudicio ꝑmittunt mali diutius vi⸗
uere ⁊ affligere bonos ad erudiẽdũ ⁊ exer
cendũ illos: ſicut relicti ſunt Chananei in
terra filioꝝ Iſrael ad erudiendũ eos. Ju⸗
dicũ. iij. Licet multũ deſideret mors eorũ:
ita ꝙ ſicut coluber venenoſus difficile mo
ritur: eſto ꝙ etiam ſcindatur per medium:
ſic iſti raptores et venenoſi hoĩes: q̃uis
oẽs eis maledictionem ⁊ mortem impre⸗
cent: adhuc tñ viuũt. Et ſi forte q̃nq̃ dñs
iraſcendo tollat tales e medio: tñ exigenti
bus pctĩs ppl̃i permittit peiores regnare
vel dominari. Et ꝑpterea quedam vetula
tpe Dionyſij tyranni orabat vt ipſe diuti⁹
viueret: que cũ interrogata eſſet quõ ꝓ ta
li oraret viſo ꝙ abſtulerat ei vnã de vaccis
ſuis: reſpõdit ꝙ pro tali orabat timens ne
alius eo peior ſuccederet: qui ei totũ aufer
ret. Ad ſcđm dico ꝙ illã recõpenſam que⸗
rere ꝑ modũ vindicte ⁊ ex cupiditate vin⸗
dicandi eſt malum: ſed illam querere alte⸗
ro illoꝝ duorũ modoꝝ: aut q̃ volo ꝙ ſatiſ⸗
faciat de iniuria ꝯtra legem dei facta: aut
q̃ rõnabiliter arbitror morbum offenden
tis humanitus emẽdari nõ poſſe: niſi per
viam punitionis: ⁊ ſic eſt licitũ: nec eſt talẽ
odire ſed diligere. Stephanus autẽ nullo
modo petijt vindictã: ſed etiã preces ꝑticu
lares ꝓ inimicis effudit. Tertio modo po⸗
teſt intelligi ꝙ debeamus diligere inimi⸗
cum ſuccurrẽdo ſibi de bonis particulari
bus: ⁊ ſic non tenemur de neceſſitate ſalu⸗
tis: niſi in preparatione animi: ſcʒ quando
occurrit neceſſitas. Hoc enĩ modo eſt pro⸗
ximus tuus ⁊ in concilio ſalutis ⁊ in ora⸗
tiõe ⁊ deſiderio btĩtudinis etern[...] ⁊ in ſub
uentione corporali. ¶ Dices tñ ꝙ ſi inimi⸗
ci vallarent hanc vrbem ⁊ eſſent in neceſſi
tate ꝙ non deberes eis ſuccurrere: ſed in
hoc ſeruãdus eſſet furor principis. Reſpõ
detur primo ꝙ ſi quererent pacem ⁊ ſub⸗
uentionem ꝙ ſic. Aliter nõ tibi innoteſce⸗
ret eoꝝ neceſſitas. Exemplũ ad hoc habes
libro. xj. hiſto. tripar. libro. [...]j. de Achatio
Amide ciuitatis epõ: q[...]ũ captiui Perſa
rum (qui erant circa ſeptem milia) fame
cõſumerentur: nec vellent eos Romani mi
lites reſtituere: allocutus eſt clericos ſuos
dicens. Deus noſter nec diſcis nec calicib⁹
opus habet. Nam neq̃ comedit neq̃ bi⸗
bit. Et q̃ multa vaſa aurea ⁊ argentea ec⸗
cleſia noſtra habet ex oblatione chriſtiano
rum: cõuenit ex eis liberare exercitũ capti
uorum/ egentibuſq̃ cibos offerri. Que cũ
dixiſſet: cõflauit vaſa ⁊ militib⁹ dedit pre⸗
cium captiuoꝝ: quos cum recreaſſet cibis
datis ſumptibus ad regem proprium de⸗
ſtinauit. Hoc mirabile opus Achatij Per⸗
ſarum rex magis obſtupuit: q̃ ⁊ bello Ro
mani ⁊ beneficijs euiciſſent. Aiunt enĩ q̃
etiam deſiderium habuerit rex Perſarum
vt videret Achatium: ſed hoc Theodoſius
ꝓhibuerit imperator. Ex iſto facto patuit
charitas Achatij: qui nõ ſolum inimicos
eſurientes refecit ſed ⁊ liberauit a ſeruitu
te: ita vt impleret illud Prouerb. xxv. Si
eſurierit inimicus ciba illum: ſi ſitit potuʒ
da illi. Hoc enĩ faciens carbones ignis cõ
geres ſuper caput eius: id eſt accendes eũ
ad te diligendũ. Nam ex ſuo opere inflam
mauit regem Perſarum ad amorem ſui et
Romanoꝝ. Si ita faceremus: inimicos no
ſtros facile prouocaremus ad pacem ⁊ cõ
cordiam. Rubigo enĩ ferri tollitur dũ po
nitur ſuper prunas: ⁊ tunc calefit ⁊ inde
percutitur. Sic inimicitia tollitur dum ſu
per prunas charitatis per beneficium im⸗
penſum eraditur. ¶ Dicitur ſecũdo ꝙ Ro⸗
mani plus amore q̃ furore acquiſierunt: ⁊
chriſtus rex regum in cruce exaltatus oĩa
ad ſe traxit orando pro inimicis: ⁊ non in
furore. Et ideo nõ eſſet tunc in neceſſitate
inimicorum ſequendus furor principis.
¶ Secunda queſtio eſt: vtrum diligere ini
micos ſit magis meritoriũ q̃ diligere ami
cos. Et videtur ꝙ diligere amicos q̃ odiũ

F Dilige⸗re ami⸗cum. Dilige⸗re ini⸗micũ. Dilige⸗re ini⸗micum eſt ma⸗gis me ritoriũ q̃ dili⸗gere a⸗micũ.

amicoꝝ eſt peius ꝙ̃ odium inimicorum. Apparet ergo ꝙ etiam dilectio amici ſit melior ꝙ̃ dilectio inimici: q꞉ contraria debent ſe habere oppoſito modo ad inuicē. ¶ Reſpondet̃ p duas ꝓpoſitiones. Prima propoſitio: dilectio inimici ſimpliciter eſt maioris meriti ꝙ̃ dilectio amici ꝓpter multas cauſas. Prima eſt ꝓpter mercedis magnitudinem. Maior em̄ merces repromittitur his qui diligūt inimicos ꝙ̃ qui amicos. Mat. v. Si diligitis eos qui vos diligunt: quam mercedem habebitis? Nam et Ethnici hoc faciunt. Et ideo inimici ſunt libentius diligendi ꝙ̃ amici. Terra ei fructificans magis ſeminat̃: ⁊ vitis que melius vinū affert libentius excolit̃: ⁊ merces lucrabiliores citius cōparantur. Sic cum inimicus plura bona afferat eſt magis diligendus. Inde ⁊ Stephan⁹ q꞉ vidit gloriā dei quā habuit pro inimicoꝝ dilectione: ſtatim voluit eam vna oratione cōparare dicens. Dn̄e Ieſu ne ſtatuas illis hoc peccatū. Perſecutores em̄ noſtri iuxta illō Pſal. Circūdederūt me ſicut apes: ad modum apis nos hic pungūt tribulationib⁹: ſed in futuro fauū btitudinis nobis preparāt: ſicut ⁊ Stephano. iuxta illud Eccl'i j. Vſq; in tp̄s ſuſtinebit patiens: ⁊ poſtea redditio iocūditatis. Scd̄a ratio eſt ꝓpter ipſius dilectionis puritatem. In amicis ei caro vel beneficiū diligit̃: in hoc ſolus de⁹ ⁊ ideo gratior eſt deo talis dilectio. Vnde quādo in die iudicij queret dn̄s rōnem de precepto dilectionis fraterne: ⁊ dixerit q̃s ſe aliquem amaſſe q꞉ benefactor ſuus: aut q꞉ ab eo amabatur. Reſpondebit pro illo amore iam nihil debeo tibi: q꞉ pro illo ſolutus es. Si v̄o dixerit q̃s ſe aliū dilexiſſe: q꞉ offendit euꝫ multis iniurijs: tunc dicet deus: de iſto amore tibi debeo. Hunc enim mihi dediſti. Luce. vj. Si diligitis eos qui vos diligunt que vobis gr̄a: ⁊ ſequit̃. Verūtamen diligite inimicos v̄ros. Sic etiā diligebat Stephanus dn̄m vt dicit Fulgētius: ꝙ in illa neceſſitate oblitus amicorū nō videt̃ pro eis oraſſe ſed pro inimicis ſolum: ſicut fortis nō ſe vult exercere in debilibus operibus ſed in fortib⁹. Hinc eſt ꝙ cum pro ſe orauit ſtans orauit: cū aūt pro inimicis genibus flexis. Eius em̄ charitas tam accenſa erat ꝙ plus dolebat de malo inimicoꝝ ſuoꝝ ꝙ̃ de ſuo proprio. Tertia ratio propter precepti dei adimpletionē ꝑfectiorem ⁊ maiorem difficultatem. Naꝫ precipit̃ Mat. v. Diligite inimicos veſtros: benefacite his qui oderunt vos. Pſal. Latum mandatū tuū nimis. Latum eſt cum amici ⁊ benefactores diligunt̃: valde latū cum extranei ⁊ incogniti: ſed nimis latum per modū loquendi ſcripture: cum inimici. Latum etiā nimis: q꞉ qui diligit inimicos a fortiori diligit etiā amicos. Sic tam lata fuit charitas Stephani: vt mala pſecutoꝝ ſuoꝝ plus defleret ꝙ̃ ꝓpria incōmoda: ſicut ſi frater tuus inſanus manu vna gladio ſe transfoderet: ⁊ alia tibi alapam daret: plus doleret de magno malo quod inferret ſibi ꝙ̃ de paruo qđ inferret tibi. Amplius em̄ dolendū eſt de ſpūali morte pſequentiū ꝙ̃ de corporali patiētiū. Ideo ſumma pena martyrū erat ex charitate et compaſſione ſuoꝝ pſequentiū. Sic em̄ torquebat̃ Paulus ꝓpter inimicos ſuos Iudeos qui eū pſequebant̃: quos etiaꝫ velut filios (vt ait Chryſ. in homi. iij. de beato Paulo) diligebat. Ait ei ꝙ ſicut pater qui videt filiū phreneticū iniuriantem ⁊ maledicentem ſibi: quātomagis hec facit: tantomagis flet ⁊ cōpatitur ⁊ nunq̃ iraſcit̃. Sic erat Paulus: ita vt optaret anathema eſſe ꝓ fratrib⁹ qui erāt cognati ſui ſm carneꝫ. Ac ſi diceret ſm Bern̄. Nolo intrare modo: niſi ⁊ iſti perſecutores mei (quos meos filios reputo) intrent mecū in gloria: ſicut mater habens paruū filiū clamātem: ⁊ inuitata ad bonas epulas in domo diuitis dūmodo dimittat filium extra: nō vult intrare/ niſi intret ⁊ fili⁹. Quarta ratio: ꝓpter maiorem vtilitatem q̃ ſequitur in preſenti ſeculo. Seruiūt enim nobis de abluendis delictis noſtris. Plus autē teneor ei qui me acquittat ꝙ̃ ei qui me obligat. Sed ſi quis mihi faciat bonū ille me obligat ad ſibi ſimile faciendū. Qui v̄o me ledit: ſi habeo patientiā me acquittat. Hoc cōſiderans quidā (vt habetur in vitis patrum) ridebat ꝓpter iniurias ſibi dictas in porta ciuitatis Athenienſiū: ⁊ ideo fuit iudicatus dignus admitti in cōſortio Philoſophoꝝ: qui etiā mercedem dederat tribus annis his qui eum cōuitijs ⁊ iniurijs afficiebant. Item ibidē: alius frater quanto eum plus quis iniuriabatur aut irridebat: tanto magis ille currebat dicens. Iſti ſunt qui nobis occaſionem prebent ad ꝑfectū noſtrū. Quinta cauſa eſt propter dei

S
Stephan⁹. Stephan⁹ ſicut ⁊ ceteri martyres dolebat de pctō pſecutorum.

imitationeꝫ. Primo q꞉ chriſtus orauit pro inimicis ſuis ⁊ poſuit aīam ſuā pro patribus noſtris qui erāt inimici eius cū eſſent infideles. Scd̄o q꞉ deus ſolem ſuum oriri facit ſup bonos ⁊ malos: immo malis magis cōmunicat bona. Vn̄ dicit Chryſ. Erimus filij dei ſi ſumus illi ſil'es imitatione in diligendo inimicos. Filij aūt carnales frequēter aſſimilant̃ patrib⁹ in ſpecie aut loquela aut in riſu aut in alio corporis ſigno ſed filij dei in ſanctitate. Et illi quidē ſi ſimiles fuerint nullā laudem merentur: ⁊ ſi diſſimiles/ nullā vituperationem: q꞉ nō eſt in poteſtate hoīs qualem accipiat corporis qualitatem. Filij aūt dei ſi ſimiles fuerint laudandi ſunt: ſi diſſimiles/ vituperādi: q꞉ in poteſtate vniuſcuiuſq; eſt menſura iuſtitie faciende. Et ideo debent ei aſſimilari in dilectiōe inimicoꝝ. Propter tria v̄o nō debemus appetere vindictā de inimico noſtro. Primo q꞉ ille qui tibi iniuriatur magis iniuriat̃ deo ꝙ̃ tibi q̃ hoc ei ꝓhibuit: ⁊ qui habet maius ius in te ꝙ̃ tu ipſe. Exemplū accipe: q꞉ ſi domus tua eſſet obligata ad centū lib. reditus annui: eſſet magis creditoris ꝙ̃ tui. Sic eſt de nobis reſpectu dei. Si ergo deus differt vindicare iniuriā illam: ⁊ nō eſt ei dedecus ſꝫ gloria: certus eſſe debes ꝙ nec tibi dedecus erit: ſi in preſenti nō te vindicas. Nō enim eſt dedecus homini ſi q̃d facit exēplo dei: immo gloria magna eſt ſequi dn̄m. Eccl'i. xxiij. Certiſſim⁹ eſto ꝙ de⁹ ſemel iniuriam ſuā ⁊ tuā vindicabit: ſi patienter expectes: ⁊ plus puniet eum deus vno verbo niſi ſe correxerit invita ſua ꝙ̃ tu ⁊ totus mūdus punire poſſet p centū annos. Scd̄o quia talis ſpiritualiter mortuus eſt: ⁊ quaſi inſanus man⁹ in ſe iniecit occidendo animā ſuā. Dedecus aūt eſt inſanire in mortuum vel in inſanū: ⁊ naturale eſt cōpati. Inde ⁊ lancea chriſti dicit̃ dira: q꞉ ipſum eſt pſecuta mortuū: ⁊ crux ⁊ claui dulces. Tertio q꞉ eſt membrū tuū. Si man⁹ offenderit oculum: nō ꝓpter hoc expetit vindictā. Ideo ſi vnū membrū corporis myſtici aliud offendit: non debet expetere vindictam. Et ꝓpterea nec Stephanus qui erat oculus eccleſie. Dicitur enim ꝙ archidiaconi ſunt oculi epiſcopi/ vindictam queſiuit/ lꝫ offenſus. Sed aliqui ſunt qui fecerūt domum cordis quaꝫ deberet dilatare charitas: ita arctam ꝙ nō poteſt eſſe charitas in ea. In domo em̄ aliquoꝝ non intrant niſi amici: in domibus alioꝝ nō intrat niſi dimidius homo: qui corpus diligunt non [illegible]imam. ¶ Secunda propoſitio. Odire amicos eſt plus demeritoriuꝫ ꝙ̃ odire inimicos. Hoc em̄ eſt magis cōtra naturalem inclinationem: ⁊ homo redditur ingratus de beneficijs acceptis/ reddēs malum pro bono: qđ nō inuenitur in odio inimicoꝝ. Nec oportet ꝙ ſi dilectio inimicoꝝ ſit magis meritoria ꝙ̃ dilectio amicoꝝ/ ꝙ [illegible]iā odium inimicoꝝ ſit peius odio am[illegible]rum. Ratio eſt ſm Durandum in. iij. diſt. xxx. q. ij. q꞉ dilectio inimici quodāmodo includit dilectionem amici: q꞉ oīs qui diligit inimicū diligit amicū vel actu vel ſaltem habitu: q꞉ ſi occurreret ⁊ opus eſſet/ diligeret: ⁊ ꝓpterea eſt melior: q꞉ bonū includens aliud melius eſt. Oportet ergo ex illa radice ꝙ odiū amici ſit peius odio inimici: q꞉ odiū amici eſt actus malus includens odiuꝫ inimici: q꞉ qui odit amicum/ multomagis odit inimicum: ⁊ ſic erit actus peior. Sicut viuere melius eſt ꝙ̃ eſſe ſolum ⁊ nudū: q꞉ viuere addit ſuper eſſe: ⁊ tamen nō inde ſequitur ꝙ non viuere ſit peius ꝙ̃ non eſſe: immo oppoſitum.

V
Appetere vindictā. Propter tria nō debemus appetere vindictā de inimico.

¶ De ſancto Ioanne euangeliſta Sermo primus. ⁊ in ordine. liij. p thema.

Exaltauit illū apud proximos ſuos. Eccl'i. xv. Cū ita ſit ꝙ Ioannes euangeliſta (ſicut dicit Rationale diuinorum officiorū) in die ſancti Ioānis baptiſte in tp̄e eſtiuo ab hoc ſeculo deceſſerit: quare eſt ꝙ hodie celebrat̃ eius trāſit⁹ memoria? Si de alijs ſanctis ſit die ſuo: vt de ſanctis apl'is Petro ⁊ Paulo/ ⁊ ſic de alijs: cur nō de iſto? Reſpondetur ꝙ multe ad hoc poſſunt aſſignari rationes. Prima eſt: q꞉ ſcribitur Mat. xxiiij. Vbicūq; fuerit corpus illic cōgregabuntur ⁊ aquile. Et ſic dum filius dei aſſumpſit corpus: congruum erat vt ad iſtud corpus cōgregarentur aquile: ſcꝫ Stephanus et Ioannes. Stephanus quidem aquila erat: qui in terris poſit⁹ claro intuitu ſtantē Ieſum in celis intuit⁹ eſt. Sil'r Ioannes q̃ ſup oēs celos cherubin ⁊ ſeraphin exaltat⁹/ oīm btōꝝ eſcā ꝯtēplat⁹ eſt: ⁊ predā illam quā de diuinitate guſtauit nobis ſuis pullis vorādā attulit. Ideo

A
Ioannes euangeliſta. Quare celebratur memoria trāſit⁹ ioānis poſt natalem dn̄i: cuꝫ tūc nō fuerit mortu⁹

Universidad de Deusto Biblioteca

oportuit ꝙ ad illius corporis aſſumptio-
nem ille aquile congregarentur: ſicut aues
vnius ſ[pe]ciei ſe naturaliter conſequūtur.
Iſte em̄ due aquile ſunt arma noſtri impe
ratoris: quēadmodū ⁊ Romanorū impera
tor duas habebat aquilas: quarū aquila-
rum prima pugnauit in campum Stepha
nus: ⁊ ſcd̄a vltima pugnauit Joānes. Se
cunda ratio: q: videmꝰ ꝙ in geſina alicuiꝰ
de parētela / parētes veniunt ad ſolēnizan
dum feſtum: [h]ic reputat̄ qui ibi non affert
ſua encenia. Si [er]go in natiuitate Joānis
baptiſte vicini et cognati cōgratulabātur
ei: nōne magis cōgruū fuit ꝙ Marie par-
tui virgineo parēs ſuus ⁊ nepos Joannes
adeſſet? Et ita fuit: q: ibi pro encenijs liliū
virginitatis attulit: ſicut Stephanus ſui
ſanguinis optimū vinum: ita Joānes car
nem mundiſſimā. Cognati em̄ Marie ſpi-
rituales ſunt q̄ ſunt amaro animo pro ſuis
peccatis aut alienis. j. Regū. xviij. Ad Da
uid cōgregati ſunt q̄ erant amaro animo.
Sic ad chriſtū cōgregati ſunt q̄ pro eo va-
rias amaritudines paſſi ſunt Stephanus
et Joānes. Ut igitur aliquid dicere poſſi-
B mꝰ ⁊c. ¶ Triplicē exaltationē ex ſcripturis
Exalta tio. legimus a deo factā. Prima eſt periculoſa
qua plures exaltat ꝓſperitatē temporaliū
De tri plici ex altatio ne: et ꝙ exalta tio i tē porali bus eſt pericu loſa. conferēdo / alijs expoſitis paupertati. Un̄
cū quis diues efficit̄ dr / il eſt monte en pen
dheure. ſicut in domibꝰ magnatū aues vt
accipitres ⁊ falcones in particis exaltant̄:
et ibi multū bene retinētur per getia: quia
vix aut nūꝗ̄ vellēt a tali honore et gradu
deſcēdere / poſtꝗ̄ de honore modicū quid
hauſerūt: ſicut galline et anſeres inferius
relinquūtur. Sed hec exaltatio eſt pericu-
loſa. Primo q: tales proni ſunt ad contē-
nendū deum: q: accipiter quāto a dn̄o ſuo
plus ſaturatꝰ fuerit / tanto tardius ipſi re-
clamāti venit. Sic mūdani quāto ditiores
et potētiores ſunt / tāto facilius mandata
dei contēnunt. Eſaie. j. Filios enutriui ⁊ ex
altaui: ipſi autē ſpreuerūt me. Inde ⁊ gal-
lina in auguſto non audit vocātes ſe: quia
nimis habet vnde viuat. Scd̄o eſt pericu-
loſa reſpectu ꝓximi ne ledat ipſum. Quā-
to em̄ ſentiūt ſe ditiores ⁊ potētiores: tāto
audatius lites ſuſcitāt / auferūt aliena: vt
lupi cū ſe ſentiūt armatos dentibꝰ acutis
non timēt oues impugnare. pſ. Exaltaſti
dexterā deprimētiū eū. Hinc quidā. Aſpe-
rius nihil eſt humili cū ſurgit in altū, Exē
plum de aſino q̄ induit pellē leonis: ⁊ oīa
alia aīalia miſer aſinus cōculcabat: ⁊ time
batur ab oībus. Tandē a dn̄o ſuo per au-
res aſininas ⁊ magnas recognitꝰ eſt: ⁊ re-
ductus ad priſtinū ſtatum. Sic tales miſe
ros exaltatos in altū poſtꝗ̄ officiū leonis
id eſt regis induerūt: ſepe cōtingit graua-
re populū. Sed poſtea per magnā malitiā
ſuam a dn̄o recognoſcūtur ⁊ reducūtur in
miſerū ſtatum: qn̄qꝫ tēporaliter: quādoqꝫ
eternaliter. Tertio eſt periculoſa reſpectu
ſui ne tētatꝰ de altiori cadat. Alta em̄ edifi
cia vētis ⁊ tēpeſtatibꝰ infeſtata citiꝰ ruunt
in diuerſa genera pctōꝝ. Exēplū de tortu
ca q̄ voluit portari ſurſum ab aquila: q̄ cū
eſſet multū eleuata: aſpiciens deorſum ti-
muit: deſiderās adhuc eē in foramine ſuo.
Ad quā aquila. Non feci (inquit) tecū mer
catum ꝙ te reportarē inferiꝰ. Et ſic ex illa
altitudine dimiſſa ruit: ⁊ penitus cōfracta
eſt. Scd̄o ne maiorē penā habeat. Magis
em̄ ingratꝰ magis puniēdus eſt: et magis
ingratus exiſtit q̄ plus beneficij accepit ſi
offendit. Scd̄o dn̄s exaltat hoīem gratio-
ſa exaltatiōe ſcꝫ per grām ſuam ad deſide-
rium eternorū. pſ. Exaltauit me de portis
mortis. i. de pctīs ⁊ occaſiōe pctōꝝ. Priō
ne ſubmergat̄ cor ab amore illicito: vt na-
tans caput eleuat ſup aquas. pſ. Tu es ſu
ſceptor meꝰ glīa mea ⁊ exaltās caput meū
id eſt cor ⁊ mentē. Si em̄ habeat homo ca
put in aqua ſubmergit̄. Si vo totum cor-
pus ſit in aqua ⁊ caput extra: nō perit. Sic
quantūcūqꝫ homo habeat tēporalia: ſicut
Democriti pater q̄ ex diuitijs ſuis poterat
preparare cōuiuiū toti exercitui regis Per
ſis: ſi cor nō poſuerit plus debito amādo:
nō nocet. pſ. Diuitie ſi affluant nolite cor
apponere. Et ſi nihil habeat: ⁊ habeat vo-
luntatē illicite acquirēdi: perit. j. Timo. vj.
Qui volūt diuites fieri incidūt in laqueū
et in tētatiōes diaboli. Scd̄o ne corrūpat̄:
per charitatē tēporalia relinquēdo: vt vua
vel vitis in partica leuatur ne putrefiat in
terra. Eccli. vlti. Exaltaſti ſup terrā habita
tionem meā. Sed primo modo non exalta
uit deus Joannē euāgeliſtā: q: in vita ſua
nec bona nec dignitates mūdi occupauit:
q: ante chriſti vocationē paup erat: ⁊ poſt
chriſti vocationē cum chriſto ſemp pauper
fuit. Sed ſcd̄o modo exaltauit illum apud
proximos ſuos eum ſubtrahēdo ab aquis
vbi piſcabat̄ ⁊ faciendo oīa relinquere: et

inter ceteros maxime diligēdo: vt ſic de eo
dicere poſſimꝰ. Exaltauit illū apud proxi-
mos ſuos. Tertia exaltatio ē glorioſa: qua
exaltauit hoīem in gloria: ⁊ iſta cōuenit ꝑ-
fectis, de qua pſ. Expecta dn̄m et cuſtodi
viam eius: ⁊ exaltabit te vt hereditate ca-
pias terrā. Hoc em̄ beato Joāni dici pōt.
Nam ⁊ expectauit dn̄m in hoc mūdo vſqꝫ
ad nonageſimūnonū etatis ſue annū et cu
ſtodiuit viā eius: immo ſemitā arctam: et
docuit eam. Ideo dn̄s exaltauit illū vt he
reditate caperet terrā: ⁊ hoc eſt quod dicit
thema. Exaltauit illū apud ꝓximos ſuos.
C ¶ Quinqꝫ modis inuenit̄ dn̄s Joānē euā-
Joānes euange liſta. geliſtā exaltaſſe ex ſacra ſcriptura. De quo
rum primo ſolū dicemꝰ in hoc ſermone. De
reliquis vero quatuor ſermone ſequenti.
Dilige re. ¶ Primo igitur exaltauit dn̄s Joānem vt
eſſet familiaris amicus ſuus: gallice le mi-
Propt mīta di ligebat dn̄s ioā nē euā geliſtā. gnon de Jeſus, ita vt ī ſcriptura nomē pro
priū amittat: ⁊ dicat̄. Hic eſt diſcipulus
quē diligebat Jeſus. Modo quo ſolet dici
in curia ſi querat̄ de familiariſſimo regis
quis eſt ille? dicitur: ceſt le mignon du roy.
Si magnū eſt a magno principe diligi: q̄d
a deo excellēter diligi? Si familiaritas prin
cipum multū cōmendat̄ a pplo: quāto ma
gis Joānis ad deū? Huiꝰ autē excellētis di
lectiōis quatuor putant̄ cauſe. Prima eſt
fidelitas. Multū em̄ diligit optimꝰ pater
familias ſeruū ſibi fideliſſimū. Et quis in-
ter diſcipulos fidelior Joāne: q̄ eū comita
tus ē vſqꝫ ad mortē Petro negāte ⁊ ceterꝫ
abeūtibꝰ? Un̄ etiā fidelis miles reputat̄:
qui nūꝗ̄ in inimicū dn̄i ſui cōſentit aut lō
gius abſcedit: ſic Joānes. Petrus em̄ par-
ua retia reliquit: hic autē cū retibꝰ patrē:
qd̄ longe maius eſt. Petrus iādudū cogno
uerat vxorem: hic omnē carnis voluptatē:
immo nuptias (vt dicit Hieronymus) pro
chriſto negauit. Fecit em̄ chriſtus ſicut bo
na nutrix: que filium in igne cadentē cito
ſubtrahit. Sic chriſtus eū a cōcupiſcētia
carnis. Petrus iam vir vocatus ſe chriſto
obtulit: hic vo gratiſſimū florē iuuētutis
ſue in odorē ſuauitatis quaſi optimū cibū
obtulit. Petrus paupertatē ⁊ obedientiā:
hic vo cū iſtis liliū virginitatis. Scd̄a ra-
tio eſt ſimilitudo. Similitudo em̄ eſt natu
raliter cauſa dilectiōis. Naturaliter em̄ vi
demus ꝙ de duobꝰ ludētibꝰ quos nūꝗ̄ vi
dimus: vnum tn̄ prediligimus ⁊ preaccipi
mus ad lucrū. Et huiꝰ nō eſt alia ratio niſi
maior ſimilitudo cōplexiōis: ꝓpter quam
preacceptamꝰ vnum alteri. Inde Ambro.
Eſt a natura inſitū bonis: vt virtutes pro
prias in ceteris quiſqꝫ amet. Cum etiā ad
ſibi ſimilia volatilia cōueniāt. Ideo nō eſt
mirādū ſi chriſtus pre ceteris Joānē dile-
xerit ꝓpter vginitatis priuilegiū: quo pre
cellebat chriſtus. Nouā em̄ plantulā virgi
nitatis hortulanꝰ chriſtus in ſue eccl'ie hor-
to maxime diligebat. Nec reputandū eſt il
lud Hieronymi verū: ꝙ chr[iſt]ꝰ eū retraxit
a nuptijs volentē nubere [M]arie magda-
lene ꝓpter duo. Primū e[ſt]: q: dicere ꝙ Jo
annes voluerit nubere: eſt dicere ꝙ Joan-
nes voluerit carnē ſuam ⁊ integritatē cor
rūpere: ⁊ per ꝯns eſſet diminuere de eiꝰ in-
tegritate: qd̄ non eſt dicendū. Scd̄o quia
Magdalena erat et nobiliſſima et ditiſſi-
ma: magnā partē ciuitatis Hieruſalē obti
nens. Joānes vo paup piſcator. Non eſſet
autē vīſimile ꝙ tam nobilis domina tam
pauperē piſcatorē coniugē ſibi accepiſſet.
Tertia ratio fuit charitas maxima ipſius
Joānis. Maxime em̄ diligebat dn̄m. Se-
neca autē inquit. Monſtrabo tibi amato-
rium ſine medicamēto: ſine herba: ſine ve-
neni carmine. Si vis amari: ama. Sed nul
lus inuenit̄ chriſtū plus dilexiſſe q̄ Joan-
nes. Qd̄ ptꝫ primo: q: non ſolū ſibi corpo-
re ꝓpinquus erat ſed etiā aīa: vt primo li-
tere ⁊ ſcripture ſue perhibeāt teſtimoniū:
quaſi ipſe ſit caminꝰ vel fornax diuini incē
dij: et ꝑ ſcripturā q̄ſi ꝑ rimas exeat: quaſi
per oēs paginas de charitate loquēdo: mo
do ſingulos noīatim ad charitatē ꝓuocat:
modo filios: modo filiolos: quaſi tenerri-
me diligēs appellat: nunc ꝓprijs etatū vo
cabulis adoleſcētes: nunc infantes: modo
etiā deuoto femineo ſexui deſtinat epl'as:
ita ꝙ mulierū deuotarū non obliuiſcitur.
Solus em̄ ille inter apl'os ad mulierē de-
ſtinat epl'am. Scd̄o hoc idē ptꝫ: q: Hiero-
nymus ſup epl'am Pauli ad Gala. dicit. ꝙ
illud vas diuine ſapiētie ꝓpulſatū in ſenio
cum portaretur a diſcipulis pre ſenectute
ſemp dicebat. Filioli diligite alterutrū. Et
percōtatus cur ſemp amoris reſonaret ver
bum: reſpōdit. Hoc eſt preceptū ſtatutū te
ſtamentū ⁊ legatū dn̄i mei Jeſu: qd̄ ſi ſolū
fiat: ſufficit. Uere de illo dici poterat illud
pſ. Ignitū eloquiū tuum vehementer. et
Matth. viij. Ex abūdātia cordis os loqui
tur. Inde Chryſoſt. Mos eſt amantiū vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

amorē ſuum ſilētio tegere nequeāt. Sicut
enī homo afficit̄ ſic loquit̄. Nos videm⁹ ꝙ
affectiōe habēt voces ⁊ lucutiōes ſibi pro
prias: ſicut dolor habet voces gemebūdas:
amor iocūdas: ſic ⁊ grā gratioſas. Nō mi-
rum ergo ſi ille tot⁹ plenus grā ⁊ charita-
te talia v̄ba eructabat. Tertio hoc idē ptꝫ
exemplo qḋ Clemēs Alexāder doctor reci-
tat: ⁊ ab eo adducit Euſebiū. iij. lib. hiſto.
eccle. c. xxiij. Cū enīꝫ poſt Domitiani obitū
de Pathmo inſula Epheſum rediret ro-
gabatur etiā vicinas illuſtrare ꝓuincias:
quo vel eccl̄ias fundaret in q̄bus non erāt
locis: vel in q̄bus erant ſacerdotib⁹ ac mini
ſtris inſtrueret. Cū igitur veniſſet ad quan
dam vrbē non lōge poſitā: oībus eccl̄iaſti-
cis ſolēniter adimpletis vidit iuuenē quē-
dam validū corpore ⁊ vultu elegantē ⁊ ani
mi acrē nimis: reſpiciēſqꝫ ad epm̄ qui nuꝑ
fuerat ordinat⁹. Hunc (inquit) ſummo ſtu
dio tibi cōmendo ſub teſtimonio chriſti et
totius eccleſie. Tum ille oēm diligētiā pol
licetur. Sed iterū atqꝫ iterum ſepius repe
tens iuuenē cōmēdabat attēti⁹: ⁊ poſt hoc
Epheſum rediit. Tum epiſcopus in domū
ſuam iuuenē recipit: amplectit̄ ⁊ fouet: et
ad vltimū baptiſmi grām tradit. Poſt hec
cōfidēs grē qua fuerat cōmonit⁹: paulo in
dulgētius iuuenē habere cepit. At ille vbi
immatura libertate potit⁹ eſt: cōtinuo per
equeuos quibus luxus ⁊ deſidia cordi eſt:
amare vitia ⁊ corrupte vite incedere trami
tem ꝑdocet̄. Et primo quidē cōuiuiorꝫ ille-
cebris decipit̄: deinde nocturnis eū furtis
ſocium ſibi perticipēqꝫ conſciſcunt: ⁊ tan-
dem in tāta mala ꝓlabitur vt efficeret̄ la-
tronum princeps. Uerū tpe lapſo ex cauſa
aliqua Joānes ad predictā vrbē vocatur.
Et cū cetera quorū grā venerat ordinaſſet.
Age (inquit) o epe depoſitū repſenta: qḋ
tibi ego ⁊ chriſtus cōmēdauim⁹ eccleſia te-
ſte quam regis. At ille primo obſtupuit:
pecuniā putās a ſe repoſci quā non accepe
rat. Sed rurſum cōſiderabat nec poſſe fal-
lere Joānē: nec ipſum querere qḋ non de-
dit. Herebat igit̄ ſtupēs. Quē Joānes vi-
dens. Juuenē (inquit) illum repeto abs te
⁊ aīaꝫ fratris. Tūc grauiter ſuſpirās epſ/
et in lachrymas reſolut⁹ ait. Mortuus eſt.
Quō inq̄t vel quali morte? Deo ait mortu⁹
eſt: q: peſſim⁹ euaſit: ⁊ nūc princeps homi-
cidarū ⁊ latronū fact⁹ eſt. Tunc gemēs ſan
ctus apl̄s ait. Bonū te cuſtodē aīe fratris
dereliqui. Sed nunc mihi equus paret̄ et
dux itineris. Et cum ꝑueniſſet ad locū: a la
tronibus q̄ cuſtodias obſeruabāt capitur.
At ille exclamauit. Ad hoc ipſe veni vt me
caperetis: adducite mihi principē veſtrū.
Qui cū veniſſet emin⁹ agnito Joāne pudo
re actus: in fugam vertit̄. Cū ille equo poſt
eum admiſſo: etatis oblit⁹/ipſum inſequit̄
clamās. Quid fugis o fili patreꝫ tuū: quid
fugis inermē ſenē? Miſer noli timere: ha-
bes adhuc ſpem vite: ego chriſto rationeꝫ
reddā pro te. Certe ⁊ pro te mortē libenter
excipiā: ſicut ⁊ chriſt⁹ excepit pro nobis: et
pro tua aīa dabo aīam meā. Sta tm̄ ⁊ cre-
de mihi: q: chriſt⁹ me miſit. At ille reſtitit:
et armis ꝓiectis ad genua ſenis ꝓuolvit̄
gemitib⁹ ⁊ vlulatib⁹ q̄bus poterat ſatiſfa-
ciens. Apl̄s v̄o iurauit ſe a chriſto veniam
impetraturū: ſimulqꝫ genib⁹ eius ꝓuolu-
tus: atqꝫ ipſam dexterā ex cui⁹ ſcelis cōſciē
tia torquebat̄ tāq̄ iam ꝑ penitētiā purga
tam deoſculās/ad eccleſiā reuocat: et ieiu-
niis ⁊ lachrymis ei veniā a dn̄o procurat:
nec ab eo diſceſſit quouſqꝫ eū eccleſie prefe
cerit: vt eſſet in prodigiū et miraculū quō
poſt tam ſubitā mutationē ⁊ infimū ſtatū
ad tam altum ſtatū deuenerit: ⁊ ſic ptꝫ ei⁹
amor. Quarta cauſa hui⁹ dilectiōis eſt: q:
inter oēs humillim⁹ fuit. Hoc ptꝫ ex predi-
cto exēplo. Un̄ ⁊ pater ſemꝑ ſolet applau-
dere filio iuniori ⁊ īter ceteros magis ama
re/lꝫ antiquiori reſeruet hereditatē. Hinc
Gen̄. xliij. Beniamin erat patri magis dile-
ctus. Joānes autē erat iunior aplorū: ⁊ ſic
minor etate: ⁊ etiā in ſui cōſideratiōe: ideo
erat bēiamin chriſti: ⁊ ſic inter ceteros ma
gis dilect⁹. ¶ Sed hic oritur queſtio: quia
Petrus magis diligebat chriſtū: iuxta il-
lud Joan. vlti. Simon ioannis diligis me
pl⁹ his: ergo pl⁹ diligebat̄. Dico ad hoc ꝙ
forte Petrus feruētius diligebat chriſtū.
Amor v̄o Joānis quiet⁹ ⁊ cum virginitate
mixtus: ꝑpter qḋ vtrūqꝫ chriſtus ei maio
ra dilectiōis ſigna oſtendebat: licet Petro
ſue eccl̄ie hereditatē reſeruaret. Sex autē
ſigna familiaritatis ei oſtēdit. Prīo ei tan̄
ſuo amico ⁊ familiari ſuam oſtēdit poten-
tiam. Sic fecit chriſtus Joāni in ſuſcitatio
ne puelle Archiſynagogi: vbi primū mor-
tuū ſua poteſtate ſuſcitauit a mortuis: qḋ
maius eſt q̄ poteſtate interficere hominē.
Secūdo gloriam ⁊ magnificentiā: qḋ fecit
in transfiguratiōe. Tertio in amaritudine

D Joānes euangeliſta. Diligere. An ioānes pl⁹ diligebatur a chriſto q̄ petrus et de ſignis familiaritatis ſibi adhibitis.

anime ſue reuelauit ei ſecretū ſcilicet nocte
paſſionis: quando dixit. Triſtis eſt anima
mea vſqꝫ ad mortē. Quarto qn̄ ſuperuenit
aliquod bonum beneficiū vel officium pri
mo vocatur. Sic chriſtus primo vocauit
Joannem cum Andrea ad officium apoſto
latus. Quinto conſtituit eum ambaſſiato-
rem ſuum in cena preparāda: q: fuit vnus
et duob⁹ qui ierunt ad parandū ſibi paſca.
Sexto maxima familiaritas eſt inter regē
et militem: quādo per aliqua ſigna mutuo
ſe intelligūt ⁊ cognoſcūt. Sic Joānes per
internā inſpirationē ſibi a deo datā ipſum
pre ceteris cognoſcebat et intelligebat: vt
patet Joan. vlti. quādo ſupra mare Tybe-
riadis ambulabat cognitus eſt a Joanne
chriſtus. Tunc enī virgo virginē agnouit.

¶ Sermo ſecūdus de eodem. et in ordi-
ne. liiij. per thema precedens.

A Joānes euāgeliſta. Aliqne rationes ꝑpter quas celebrat̄ tranſit⁹ ioānis ſcōa die poſt natiuitatē chriſti.

Preter rōnes que
precedēti ſermone aſſignate
ſunt de eo ꝙ hodie et hoc tē-
pore celebretur feſtum ſancti
Joānis euangeliſte: ⁊ non in die natiuita
tis beati Joānis baptiſte quo dicitur mor
tuus/poſſunt adhuc alie aſſignari. Quarū
prima eſt: q: per Stephanū intelliguntur
actiui q̄ habēt miniſtrare mēſis: per Joan
nem contēplatiui q̄ celeſtia contēplantur.
Ideo ad denotandū ꝙ vtrāqꝫ vitam inſti
tuere venerat chriſtus: ⁊ hoīes in vtraqꝫ vi
ta ſaluari: ne deſperēt qui vitā non ducūt
religioſam ⁊ contēplatiuā: ideo iſta duo fe
ſta iūgunt̄ natiuitati ſaluatoris. ps. Prin
cipes populorū congregati ſunt cum deo
Abraā. Ridiculū enī eſſet dicere ꝙ ingreſ-
ſum in regno ſuo faceret rex ſine ſuis prin-
cipibus. Et quia per anguſtias actiue fuit
tranſitus ad contēplatiuā iocunditatē: et
poſt copulā Lye laborioſam ſequūtur dul
ces Rachelis amplexus: ideo poſt feſtum
Stephani ſequit̄ feſtum Joānis. Secūda
ratio ad oſtendendū ꝙ chriſtus natus eſt
vt viam oſtēdat ad gloriā que primū igno
ta erat: ſcꝫ per tribulatiōes ad requiē: per
lapides Stephani ad requiē Joānis. Si
enim te manēt tribulatiōes in mundo/re-
curre ad lapides Stephani: quia petra re
fugium erinaciis: et deinde ad lectum ⁊ re
quiem Joānis in quo cum dn̄o in pace ob
dormiuit. Etiā non poſſet cōmode celebra-
ri eius ſolēnitas in die quo fertur mortu⁹:
ꝑpter ſolēnitatē natiuitatꝭ ſancti Joānis
baptiſte. Ut aūt digne celebrare poſſim⁹ fe
ſtiuitatem hodiernā: accedam⁹ ad Rebec-
cam matrē noſtrā: vt nos induat veſtimē-
tis/nō quidē Eſau ſed Joānis. i. gratie val
de bonis. Illi ergo dicemus Aue.
¶ Cum Joānes ſicut dictum eſt ſermone
matutino ſit ita familiaris chriſto opꝫ dice
re ꝙ habebat a chriſto de p̄mis officiis va
cātibus: ⁊ ita factū eſt. Primo enī cōſtituit
eum dn̄s ſuum camerariū ⁊ ſecretariū. Q
ſit ita patet primo: quia ſicut ſecretarii in
fine literarū ſuarum ponūt noīa ſua in te-
ſtimoniū ſcripti: ſic Joānes in fine euange
lii ſe ſubſcripſit dicēs. Hic eſt diſcipulus il-
le qui ſcripſit hec. Secūdo hoc ideꝫ patet:
quia in cena ſuper dominicū pectus recu-
buit. Tantum enim biberat de vino/ꝙ in-
ebriatus vino celeſti dormiebat: non ſicut
ceteri ebrii qui qḋ fecerunt aut audierunt
obliuiſcūtur: ſed bn̄dictus Joānes non ſic
fecit q̄ ea ſcripſit. Unde ceteris altius hau
ſtum ſapiētie potauit: de quo Auguſti. In
pectore enim chriſti erant oēs theſauri ſa-
pientie ⁊ ſcientie dei abſcōditi. Ipſe auteꝫ
ſedit ſupra fontem vite a quo ipſe abundā
tiam habuit: ita vt eſſet vnus de magnis
fluuiis paradiſi ad terram eccleſie irrigan-
dam: immo fuit apotheca ſpūſſancti ſpe-
ciebus gratiarū plenus. Pectus enī chri-
ſti eſt menſa celeſtis in qua ſunt delicie an-
gelorū: eſt etiaꝫ gazophylatiū in quo ſunt
oēs theſauri ſciētiarū. Quādo autē fame-
licus ſedet ad menſam deliciarū valde ſa-
turatur. Quādo egenus intrat gazophyla
tium valde ditatur. Sic fecit Joānes cum
illic obdormiuit: ita vt eius doctrina ꝑ or-
bem diuulgata miretur orbis terrarū. Ait
Bruno ſuper Gen̄. Tulit Jacob vnum la-
pidem ⁊ ſupponēs capiti ſuo dormiuit: et
tunc vidit ſecreta celeſtia. Iſte lapis erat
chriſtus: ſuper quem dormiēs Joānes nō
minora meruit videre q̄ꝫ Jacob. Scyphus
enim Joſeph inuētus eſt in ſacco minoris
ſcilicet beniamin: id eſt ioānis euangeliſte:
qui minor erat apoſtolorum. Sic in ſacco
id eſt in corde humiliū maxime inuenitur
diuina ſapientia. Pſal. Ibi Beniamin ado
leſcentulus in mentis exceſſu. Adam dor-
miens in paradiſo terreſtri prophetiā acce
pit de vxore ſua: hic vero dormiēs in para
diſo angelorū prophetiam accepit de ſpō
ſa agni et eccl̄ie. Sed queri poſſet quid ibi

B Joānes euangeliſta. Joānes fuit camerari⁹ ⁊ ſecretari⁹ chriſti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

volebat facere Joãnes? Dico ꝙ interroga
uit dominũ dicẽs. Quis eſt qui tradet te.
nullus aũt diſcipuloꝝ hoc audebat inter⸗
rogare. Non eñi Petrus interrogare au⸗
debat: qꝛ de ſua paſſione loquẽs dure fue
rat increpatus a chriſto. Mat. xvj. Et etiã
qꝛ Joannes magis familiaris erat. Inde
Petrus Damianus. Cõſiderandũ eſt fra⸗
tres qua deuotionis inſtantia beati Joan
nis flagitare debemus auxiliũ: quem ſibi⸗
met inter[illegible]tozem ⁊ apli ipſi petierunt.
Quantũ apu[illegible]ſtum iudicem poterit pro
pctõꝛibꝰ: qui ⁊ pro ipſis curie celeſtis ſena
toꝛibus interuenit. Ipſe eñi põt adire Je⸗
ſum quotienſcũqꝫ voluerit. Tamq̃ eñi fa⸗
miliariſſimus nec faciem eiꝰ cõfundet: qꝛ
nepos eſt regine ⁊ quaſi filiꝰ eius/ ⁊ regis
cognatus. Sed nõne huic queſtioni ſatiſ⸗
fecit chriſtus? Dico ꝙ ſic: qꝛ nihil occultat
amicus amicis. Joannes autẽ amicus eſt
Jeſu. Si verꝰ eſt amicus/ effundit animuꝫ
in amicũ ſuũ. Inde dixit Petro cui curam
de ouibus cõmiſerat. Quid ad te: mihi cu⸗
ra eſt de illo. ¶ Sꝫ opꝫ ꝙ ſi nõ ſit amicus
⁊ familiaris regis eterni in minoꝛibꝰ offi⸗
cijs opꝫ ꝙ euolet ad alta. Ideo dñs cõſti⸗
tuit eum theſaurariũ ſuũ: qñ ſibi cõmiſit
matrem ſuã in cuſtodiã. O maximũ priui⸗
legiũ ⁊ admiratione dignũ: qñ ſibi inuen⸗
trix gratie cõmendatur in matrem: dei ma
ter in directricem/ ⁊ impatrix oꝛbis in cu⸗
ſtodiã. O q̃ debebat habere plures prebẽ
das ⁊ beneficia plura: q̃ habebat in cuſto
dia largitricẽ prebendarũ. Dñs Jeſus cru
ci affixus nihil plus habebat in mũdo ni⸗
ſi ſuã crucem cui herebat/ ⁊ matrem ſuaꝫ.
Veſtibus eñi ſuis nudatus erat ⁊ diſcipu
lis. Crucem quaſi quoddã magnũ bonum
retinuit ſibi: ſed Mariam diſcipulo dedit.
Ad inſtar principis bellicoſi q̃ in bello po
ſitus/ deſtitutꝰ a multis paucis diſtribuit
ex aĩo que habet. vbi Petre eras: vbi An⸗
dreas ⁊c. ſolus aſtitit Joannes: ⁊ theſauri
dñi factus eſt cuſtos. Vulgo dicit̃ ꝙ bene
afficitur ad theſaurũ ſuũ: qui moꝛtis que
iam dentibus heret ⁊ ſuoꝝ vulnerũ moꝛ⸗
taliũ oblitus/ de ipſo cõſtanter loquitur.
Sic chriſtus moꝛtis prime ⁊ ſuoꝛum vul⸗
nerum oblitus: de theſauro ſuo matre ſua
nõ obliuiſcit̃. ⁊ ſimiliter recõmendat ma⸗
tri ſue ſon mignon: ſicut matres habẽt ſe⸗
pe tales. Vñ Petro cõmendat̃ eccl̃ia: huic
Maria. Illi tumultuoſa negotia: iſti quie

E
Joannes euangeliſta. Fuit theſaurarius chriſti in cuſtodia matris ſue.

ta. Illi luna vniuerſalis eccl̃ia: huic nedũ
pulchra vt luna: verũ electa vt ſol ad eum
poꝛtandũ/ ſicut ſol ad nos illuminanduꝫ.
Maximũ ꝟo eſt Joãnis priuilegiũ ꝙ poſt
illud reclinatoꝛiũ in quo vidit in p̃ncipio
erat verbũ: ſibi tradit̃ officina illa in cuſto
diã in qua verbũ caro factũ eſt: ac ſi in to⸗
to oꝛbe melioꝛ ⁊ fidelioꝛ inueniri nõ poſ⸗
ſet: cui tante matris miniſteriũ reliquiſſet
Si tantũ ei allatũ eſt in exilio huiꝰ paup̃⸗
tatis/ quantũ putas ei datũ eſt in terra ce
leſtis vbertatis? Si tãtũ exaltatꝰ eſt in hac
valle miſerie: quantũ eleuat̃ in ſolio glie?
Tria eñi tñmodo legit̃ chriſtus in hoc mũ
do habuiſſe diſpenſanda: ſcꝫ matrẽ/ eccle⸗
ſiã/ ⁊ burſam ſuã. Sꝫ optime cognoſcẽs il
loꝝ triũ valoꝛẽ: Joãni ⁊ Petro fidelibꝰ ⁊
ꝓbatis viris matrẽ ⁊ eccleſiã cõmẽdauit.
Latroni ꝟo Jude burſam ſuã quaſi nulliꝰ
valoꝛis dedit ĩ cuſtodiã. Parũ eñi de bur⸗
ſa ſua curat q̃ eiꝰ cuſtodeꝫ latronem facit.
Nũc aũt ecõtrario fit. Mater eccl̃ia nunc
vilibꝰ ⁊ garſionibꝰ ⁊ latronibꝰ dat̃ in cuſto
diã: qui lanã ab ouibꝰ optime ſuſcipiunt ⁊
arripiũt: oues ꝟo in periculo frigiditatis
eterne dimittũt. Burſam ſuã cõmittũt fi⸗
deliſſimo ⁊ ꝓbatiſſimo viro cũ fideiuſſoꝛi⸗
bus: eccleſiã ꝟo pueris ⁊ garſionibꝰ. Sed
ecce filij ſeculi huiꝰ prudẽtioꝛes filijs lucis
in gñatione ſua ſunt. Vñ credenduꝫ eſt ꝙ
vna cũ matre chriſti ſuũ ſenſit martyꝛiũ.
Dixerat eñi illi dñs ⁊ Jacobo fratri eius.
Mat. x. Calicẽ quidẽ meũ bibetis. Sic er⸗
go qꝛ non fallit chriſtꝰ alicubi ſuũ calicem
epotauit. Nõ in dolio feruẽtis olei: cũ illeſ⸗
ſus ab eo exiẽs nõ legit̃ paſſus. Nec ĩ moꝛ
te: cũ (Hieronymo teſte) in termino vite ĩ
hoc matri ſociꝰ: ab oĩ doloꝛe inuenit̃ alie⸗
nus. Igitur opꝫ dicere ꝙ ſimul cuꝫ matre
paſſus ſit. Inde Augu. Dicebat dñs: ecce
muter tua. ⁊ mulier: ecce filiꝰ tuus. Dũ hec
pauca diceret/ illi duo lachꝛymas fundere
nõ ceſſabant. Tacebãt ambo illi martyꝛes
et pre nimio doloꝛe loqui non poterant.
Hinc ex Joanne ⁊ Maria ⁊ chriſto fit ſca
la qua pauperes peccatoꝛes aſcendunt in
celum. Canticoꝛum. iiij. Fecit ſibi rex Sa⸗
lomon ferculum de lignis libani: cuius co
lumna argentea: reclinatoꝛium aureũ: ſed
aſcenſum purpureũ media charitate con⸗
ſtrauit propter filias Hierl̃m. In hoc fer⸗
culo qđ nos euehit ab hoc ſeculo eſt colũ⸗
na argentea, Gala. ij. Petrus ⁊ Joannes

D
Chriſtus De tribus ſcꝫ matre/ eccl̃ia/ ⁊ burſa q̃ diuerſis chriſtus cõmiſit.

qui videbant̃ colũne eſſe dextras dederũt
Paulo ⁊ Barnabe ſocietates. Maria vero
aſcẽſus purpureus: ſed media charitas eſt
chriſtus: reclinatoꝛiũ aureũ pr̃ eſt. ¶ Quar
to dñs verus ⁊ ſummꝰ põtifex cõſtituit eũ
protonotariũ ſuum: non ꝙ ſit prius nota⸗
rius tẽpoꝛe: qꝛ Mattheus primo ſcripſit:
deinde Marcus: tertio Lucas: ⁊ q̃rto Jo⸗
annes: immo Joãnes oĩa alia ab euãgeli⸗
ſtis ſcripta adhuc in carne viuẽs vidit: vt
dicit̃. iij. lib. eccle. hiſto. Sed fuit primꝰ per
fectione: qꝛ de maioꝛibꝰ ⁊ altioꝛibus locu⸗
tus eſt. Quia ei ſm pħm. j. phyſicoꝝ: a no
tioꝛibꝰ ad obſcurioꝛa innata eſt nobis via.
Ideo ceteri euãgeliſte eccleſiã quaſi infan⸗
tulam circa patiẽtia hũanitatem chriſti ge
ſta inſtruxerũt. Joãnes ꝟo tamq̃ prouectã
de difficilioꝛibꝰ inſtruxit: ⁊ ideo theologus
antonomatice dictꝰ eſt. Unde ⁊ Mathieꝰ
homo in figura deſcribit̃: quia in principio
humanã chriſti generationẽ tractat. Mar
cus ꝟo leo: qꝛ in principio Joãnis baptiſte
tamq̃ leonis rugiẽtis in deſerto vocẽ exal
tat. Lucas autẽ bos: qꝛ in p̃ncipio ſui euã⸗
gelij Zachariã ſacrificantẽ Joannẽ ⁊ chri
ſtum oblatos demonſtrat. Boues eñi anti
quitus ſacrificabant̃. Joãnes ꝟo in princi
pio altiſſima diuinitatis documenta deſi⸗
gnat: ideo ceteris altius velut aquila vo⸗
lat. ¶ Sed querit̃ quare eum fecit dñs ſuũ
protonotariũ? Reſpondet̃ vt poſſit habe⸗
re duo bñficia incõpatibilia: ſicut et nunc
habent ꝓtonotarij. Antiquũ bñficiũ erat
his q̃ erant in antiqua lege vt donũ habe⸗
rent ꝓphetie: ſed hoc bñficiũ ceſſit apoſto
latui. Inde pš. Pro patribꝰ tuis nati ſunt
tibi filij. Et ſicut impoſſibile eſt aliquẽ eſſe
patrẽ primo ⁊ poſtea filium: ſic iſta duo be
neficia fuerunt incõpatibilia. Propter qđ
dñs fecit eum protonotariũ ad ea ſimul
habẽda. Diues autẽ multũ reputat̃: qui ſi
mul habet in cellario ſuo vinum vetus et
nouum: ſicut habuit Joãnes. Fuit eniꝫ in
epiſtolis apoſtolus: in euãgelio euãgeliſta
et in apocalypſi ꝓpheta. In euãgelio nos
inſtruit ĩ fide. in apocalypſi ſpecie ꝓuehit
de eternis: et timoꝛẽ infert de bñficijs. in
epl̃is charitatẽ cõmendat et laudat. Erat
enim diſcipulus ille notus pontifici: ideo
non mirũ ſi multa obtinuit beneficia. Fuit
enim apoſtolus chriſti qui poſtq̃ abſolutꝰ
eſt per Marie trãſitũ ab eius cuſtodia/ ſe⸗
ceſſit in partes Aſie: vbi tanta predicatiõe

E
Joãnes euãgeliſta. Joãnes fuit ꝓtonotarius chriſti ⁊ quare.

F
Joãnes euangeliſta. Joãnes fuit apoſtolꝰ euãgeliſta ⁊ ꝓpheta.

fulſit vt a Domitiano Romã deductꝰ anno
xiiij. imperij eius tunc feruẽte perſecutione
in chriſtianos: ꝓpterea qꝛ Domit[illegible]nꝰ ſe fa
ceret velut deum adoꝛari: tunc in feruẽtis
olei doliũ miſſus ſit: ſed illeſus exiuit. Tũc
poterat dicere illud pš. Impinguaſti dñe
in oleo caput meũ: ⁊ calix meus inebꝛians
q̃ preclarus eſt. Et illud pš. Obũbꝛaſti ſup
caput meum in die belli. Nam ⁊ de eo di⸗
cit dñs in pš. Eripiã eum ⁊ gloꝛificabo eũ:
eripiã eũ ſcꝫ de toꝛmẽto. Lõ[illegible]udine die⸗
rum replebo eũ: qꝛ vixit [illegible] ad nonagin⸗
ta annos: ⁊ oſtẽdã illi ſalutare meũ in glo⸗
ria. Tãta autẽ gratia ⁊ tãta grauitate pol⸗
lebat: vt poſt exitum a dolio preſes libẽter
dimiſiſſet eum. Nec Domitianꝰ ob eius re⸗
uerentiã voluit eũ vltra toꝛquere: vt imple
retur qđ dictũ eſt a dño. Joan. vlti. Sic eũ
volo manere. Sed miſit eum in exilium ad
inſulã Pathmos: vbi relegabat̃ ad metal⸗
la poꝛtanda: et ibi apocalypſim ſcripſit.
¶ Sic igit̃ fuit ſcđo ꝓpheta in apocalypſi:
in qua magno ſpiritu preuidit vltima fina
lem eccleſie ſtatũ: bonoꝛũ premia ⁊ maloꝛũ
ſupplitia. Multi affectãt ſcire ſꝫ refugiũt
laboꝛẽ: ⁊ querũt ſcientiã in delicijs/ recrea
tionibus ⁊ otijs. Sed Job. xxviij. Sapien
tia non inuenit̃ in terra ſuauiter viuentiũ.
Joãnes autẽ ſuã ꝓphetiã in exilio ſcripſit
vbi nõ oĩa neceſſaria credit̃ habuiſſe. Sed
moꝛtuo Domitiano et interfecto a ſenatu/
oĩa facta eius reuocata ſunt a Nerua ſuo
ſucceſſoꝛe. Et ſic Joãnes ab exilio Epheſuꝫ
redijt. Et ſicut dicit Hyꝛeneus Lugduneñ.
poſt Timotheũ a Paulo oꝛdinatũ/ illic oꝛ
dinatur epiſcopus: vbi multis miraculis
claruit. Contra Cratonem philophũ predi
cauit: et gemmas confractas ſolidauit: et
ipſum conuertit: alios etiã duos conuertit
qui vẽditis oĩbus ſecuti ſunt eum. Et pro⸗
pterea qꝛ eos penituit ſequi eum: mutauit
frõdes in aurũ/ ⁊ lapides arene in gẽmas:
et ꝓpter hoc ſuſcitauit iuuenẽ quẽdã. Itẽ
reuertens ab exilio ſuſcitauit Druſianã ad
preces populi Aſie: qui venit ſibi obuiã di
cens. Bñdictꝰ qui venit in noĩe dñi. Vene⸗
num bibit: ⁊ templũ Diane Epheſi deſtru⸗
xit. Arctiſſimã tunc vitã ducebat: ſed tñ di
ſcretione tẽperabat. Nam ⁊ aliquãdo par⸗
uis iocis et honeſtis ſenex laſſus coꝛpoꝛe
ne ocio vacaret: ſe occupabat. Unde Caſſia
nus libꝛo collationũ dicit: ꝙ cum Joãnes
cum quadã auicula luderet; ſupuenit quis⸗

Universidad de Deusto Biblioteca

dam Archítenēs qui a longinquis partiſ
bus ad ipm venerat pter famā eius viſiſ
tare: ... viſo ſic ludēte deriſit dicēs. Quō
hic ſenex cuius tanta eſt fama/ ſic cum aui
bus vt puer ludit? Rñdit Joānes. Quare
non tenes ſemp arcum tuum extēſum? Re
ſpondit: q: virt⁹ eius laxaref: et in beſtias
minime poſſet impet⁹ eius. Ad hec Joan
nes. Sic ⁊ rigor diſcipline ⁊ operis aſſidui
tas arcum corporis laxaret ⁊ redderet in
utilem: ſi n... quādoqꝫ indulgeref ei. ¶ Ter
tio fuit euāgel... in euāgelio. Poſtq̄ em̄
redijt ab exilio creuerūt multe hereſes. Nā
quidā dicebāt matrimonia eſſe cōia: vt Ni
colaite: de quibus mētionē facit in Apoca
lypſi: non tñ q̄ Nicolaus diaconus illam
ſectā incepit. vt dicif in.iij.lib.eccle.hiſto.
quia ille fuit ſctūs homo: ſed occaſionē ex
quodā facto ab eo ſumpſerūt. Alij vt Che
rintus: ⁊ quidā pauperes ſenſu (qui Ebio
nite dicti ſunt) negabāt chriſtū eſſe deum/
et deprauabāt ſcripturas. De quo Cherin
to legitur eodem libro: q̄ cum Joānes ve
niſſet ad balnea lauandi gratia: ⁊ vidiſſet
ibi Cherintū exeuntē: dixit. Fugiam⁹ hinc:
ne balnee ipſe corrūpant nos/ in quib⁹ la
uatur Cherintus veritatis inimicus. Ideo
ad preces Aſiaticorꝫ epiſcoporꝫ ſeptuagin
taquinqꝫ annorū ſcripſit euangeliū cōtra
Cherintum: vt dicit Hugo floriacen̄. ⁊ hoc
triduano inſtituto ieiunio: in quo ſupple
uit ab alijs minus dicta: ⁊ in quo ſm Au
guſtinū non ſolum terrarum cacumina: vt
Geometre: non ſolum ſyderū altitudines:
vt Aſtrologi: non ſolum angelorū choros:
ſed etiā celos oēs conſcēdit. Niſi enim con
ſcendiſſet/ quomodo ad verbū per qđ oīa
facta ſunt perueniſſet? Inde Origenes. Joā
nes tranſcēdit nō ſolum que dici aut intel
ligi poſſunt: ſed que oēm intellectū/ omnē
denīqꝫ ſermonē excedūt. Petrus alte vola
uit deum ⁊ hoīem confitens ex tēpore fa
ctum: ſed altius Joānes clamans eum de
deo genitū. Paulus vſqꝫ in tertium celum
raptus eſt: ſed Joānes vſqꝫ ad vltimū: im
mo ſuper oēs celos. Paulus audiuit ver
ba que non licet homini loqui. Joānes ſcđo
vnicū verbū audiuit quod ei loqui licuit:
quātū poteſt hoībus predicari. Immo ſm
Hieronymū ſup Zacha. Ea auſus eſt pro
palare myſteria: que forſitan mens neſci
uit angelica. Unde qui prius erat ardea pi
ſcans piſces in aquis: factus eſt aquila pre

G
Joānes
euange
liſta.
De ex
cellētia
doctri
ne ioan
nis.

dam capiēs in celis. Stelle em̄ celi propin
quiores magis illuminanf q̄ remotiores:
vt Luna. Sic Joannes pre ceteris eſt illu
minatus: quia chriſto ſcđo ſoli propinquior.
Hinc ſm Helmandū fertur beatiſſim⁹ Jo
annes pro illo loco ſecretiſſimo in quo ſe
ceſſerat diuina ſcripturus oraſſe: vt nullas
huic inſiſtens operi ventorum aut imbriū
pateref iniurias: ⁊ adhuc locus ille vſqꝫ in
hodiernū diem talem ſerenitatē obſeruat.
Huius diſcipuli fuerunt ſanctus Papias
Hierapolitanus. Policarpus Smirnēſis.
Ignatius Antiochen⁹. Milenus ſarden
ſis: qui eius vitam ſcripſit. ⁊ Craton philo
ſophus quē conuertit. ¶ Quinto dñs Je
ſus non ſolum pontifex ſumm⁹ ſed ⁊ prin
ceps regum terre dedit ei regnū eternū: et
inuitauit ad ſuum celeſte conuiuiū. In ma
gnis em̄ feſtiuitatibus potētes ſuos ami
cos ſolent ad cōuiuia vocare: alios per lite
ras: alios per nūtios: alios ore ꝓprio. Jo
annes autē ſicut intimus amicus ore pro
prio vocatus eſt. Joan. vlti. Sic eum volo
manere donec veniā: ideo inuitatus nō diſ
tulit venire. Ait em̄ dñs ſibi. Ueni dilecte
mi: tempus eſt vt epuleris in cōuiuio meo
cum fratribus tuis. At ille reſpōdit. Gra
tias ago tibi dñe: quia me dignatus es ad
tuas epulas inuitare: et ſtatim die dñica:
quidā dicunt q̄ erat dies natalis Joānis
baptiſte: Miletius ſcđo q̄ erat dies dñica
in octauis paſce: fecit ſibi parari foueam ⁊
vale dicēs populo poſt p̄dicationē longā
introiuit in foueā: ⁊ ibi obdormiuit in do
mino. Magnā em̄ habuit Joānes morien
di voluntatē ⁊ eſſendi cum chriſto: quādo
in ſepulcro igreſſus ē. Ualde deſiderabat
guſtare illud cōuiuiū: ideo gratias agit in
uitanti. Theſaur⁹ ſuus chriſtus et Maria
erant in celo: ⁊ vbi eſt theſaur⁹ tuus ibi eſt
⁊ cor tuū: ideo ibi eſſe ſumme deſiderabat.
Inde ait. Suſcipe me cum fratrib⁹ meis: ⁊
ipſo intrāte in foueam apparuit lumē im
menſum: ⁊ abſcedēte lumine poſt horam ⁊
amplius: nihil ibi inuentū eſt niſi māna ad
modū fontis ſcaturire: corpus autē eius
ibi non eſt inuentū. Itaqꝫ de corpore eius
neſcif vbi ſit. Quidā dicunt propter verbū
chriſti: ſic eum volo manere: q̄ latet ſub ter
ra viuens ⁊ expectās chriſti aduentū ad iu
dicium. Sed iſtud reprobat Auguſti. quia
tunc chriſtus non maxime dilexiſſet Joan
nem inter ceteros apoſtolos: quos iam col

H
Joānes
euange
liſta.
Ꝙ chri
ſtus eū
ore pro
prio vo
cauit ad
regnū
ſuum.

locauerat in ſuis potioribus bonis: niſi eū
collocaret in gloria ſua. Alij dicunt q̄ etiā
trāſlatus eſt in paradiſum terreſtrē: expe
ctans ibidē aduentū antichriſti cū Enoch
et Helia: ita q̄ in lege nature trāſlatus eſt
Enoch: ⁊ in lege ſcripta Helias ad teſtificā
dum cōtra antichriſtū: ſic in lege grē Joā
nes vt dicūt. Sed iſtud refelleref vt prima
opinio. Ideo eſt tertia opinio q̄ eſt in cor
pore ⁊ aīa in paradiſo celeſti tenēs ſocieta
tem corpori chriſti ⁊ matris eius. Hoc em̄
poteſt multipliciter deduci. Chriſtus enim
cuſtodiuit corpus eius ne corruptioni ſub
iaceret: ne oleum feruēs adureret: ne vene
num noceret: ne gladius eum interimeret.
Si tam fuit liberalis in mūdo: cur non in
celo? Scđo Joānes fuit chriſti ſeru⁹ ⁊ ami
cus ſicut ceteri apl̄i: ⁊ cum hoc fuit fili⁹ vir
ginis p adoptionē ⁊ chriſti per creationē
ſicut alij: igif dupliciter filius ergo duplex
ſibi manebat portio. Si ergo alij diſcipuli
portionē habuerint quo ad aīam: ſequitur
q̄ ipſe quo ad corpus et animā habuerit.
Et hoc pulchre figuratū eſt. Geneſ. xlv. q̄
Joſeph inuitauit oēs fratres ſuos ⁊ dedit
ſingulis ſtolā vnā: ⁊ Bēiamin mīmo duas:
q: frater erat ex patre patris ⁊ mr̄is: ſaltē
Beniamin plures ſtolas habuit q̄ fratres
ſui. Sic de Joanne reſpectu aliorū: igitur.
Tertio q: corpus ſuum nullibi inuenif in
terris: ſicut corpora ceterorū inueniūtur.
Et q: corpus ſuum non inuenif in terris:
vbiqꝫ nomē ei⁹ celebre habef ⁊ multiplica
tur in hoībus: ſicut nobiles vbi non habēt
terrā: tamē ſibi retinēt nomen. Sic Joan
nes licet hic inferi⁹ terrā ſuam nō habeat:
nomē tamē ſuum multiplicat. Quarto nō
debet eē mirū ſi chriſt⁹ p ſuo ſpecialiſſimo
amico voluit ꝯcedere qđ in morte ſua mul
tis dignat⁹ eſt dare. Sed reſurrectionē in
corpore et aīa dedit multis in ſua reſurre
ctione: q: multa corpora ſanctorū qui dor
mierant ſurrexerūt. Quicqđ ſit de hoc pro
babiliter dictū: non eſt pro certo diffiniēn
dum. Tum primo q: ſapiēs Prouerb. xxx.
inter tria difficilia vnum reputat viā aqui
le in celo vel contēplando celeſtia: vel etiā
quē euolauit ad chriſtū. Tum ſecūdo quia
Petro de hoc interroganti dixit chriſtus.
Quid ad te. Quid ergo habemus de hoc te
mere diffinire? Quicquid tamē ſit: Joānes
in hoc Moyſi aſſimilaf: quia aſſumpt⁹ de
aquis ⁊ legem ſcribēs populo Iſrael mor

I
Joanes
euange
liſta.
Ꝙ ſit i
celo in
corpore
⁊ aīa p
baf aliſ
quibus
rōnib⁹.

tuus eſt: ⁊ corpus eius poſtea nullibi inuē
tum eſt. Sic beatus Joānes aſſumpt⁹ eſt
ex aquis vbi piſcabaf ⁊ legē ſcripſit euāge
licā: ⁊ poſtea nullibi inuētū eſt corp⁹ eius.

¶ De eodem Sermo Tertius: et in
ordine. lv. per thema.

Quartum animal
ſimile aquile volanti. Apo
calyp. iiij. ¶ Querif quare
poti⁹ Joāni q̄ ceteris apo
ſtolis cōceſſum e... ſuper pe
ctus dñi recūbere: ⁊ ibi diui... pdoceri my
ſteria. Non em̄ videtur alij eo fuiſſe inferio
res ſanctitate? ¶ Reſpōdef q̄ hoc maxime
iudicaf fuiſſe ꝓpter prerogatiuā virginee
puritatis. Congruū em̄ fuit vt ſuper pect⁹
virgineū ſolus virgo recūberet: ⁊ a virgine
edoceref virgo. Integritas em̄ mentis et
corporis multū valet ad ſapiētiā capeſſan
dam. Ecōtrario humor carnalis cōcupiſcē
tie īpedit debitā oculi ſiterior⁊ ſeu ītelligē
tie diſpōnē. Inde Philo. xij. de aīalib⁹ di
cit q̄ aues habētes in oculis humorē pu
rum ⁊ tēperatū ſunt acuti viſus ⁊ alti vo
latus: vt p3 de aquila que ꝓpter purita
tem oculorū volat alti⁹ ceteris aīalibus: et
ſolē cernit irreuerberatis obtutib⁹. Cum
ergo Joānes haberet oculū mētis depura
tum ab omni ꝯcupiſcētia carnali: nec vnq̄
fuiſſet expertus nuptias ſicut ceteri apl̄i:
non mirū ſi tāq̄ celeſtis aquila pre ceteris
alti⁹ volauit: ⁊ fluēta ſapiētie de ipſo dñici
pectoris fonte potauit. In quo edocemur
q̄ ſi volum⁹ volare ſublim⁹ pēnis virtutū
et celeſtia contēplari lympidius: amplecti
debem⁹ cum Joāne puritatē mentis ⁊ cor
poris. Sic em̄ fecit ⁊ Paulus: q̄ de purita
te ſua loquēs ait. ij. Timo. j. Gratias ago
deo meo cui ſeruio in ꝯſciētia pura: ⁊ quaſi
iam ad celeſtia euolaſſet dixit. Noſtra ꝯuer
ſatio in celis eſt: ⁊ ita alti volat⁹ fuit ⁊ acu
tiſſimi viſus: q̄ vſqꝫ ad tertiū celum. i. vſqꝫ
ad tertiū genus viſionis quo contēplabaf
trinitatē: rapt⁹ eſt. Uñ Caſſiodorus. Pau
lus venit ad tantā ſapientiā ꝓpter carnis
munditiā. Narrat etiā Grego. Nazāzen⁹:
q̄ cū ipſe iuuenis ſtuderet Athenis: appa
ruerūt ei ī viſiōe due ſpecioſiſſime puelle: q̄
accedētes ꝓpius ruerūt in eius amplex⁹:
ipſe ſcđo vt caſtus erubuit: ⁊ admiratus non
modicū ait. Quenā eſtis? At ille. nos (in
quiunt) ſumus due puelle admodum tibi

A
Joānes
euange
liſta.
Propf
proga
tiuā vir
ginita
tis ioā
nes me
ruit a
domīo
ampli⁹
ceteris
edoceri

Universidad de Deusto Biblioteca

familiares ⁊ dilecte. Et ego ſum caſtitas dicit vna: ⁊ alia dicit. Ego ſum ſapientia: ⁊ venimus ad te volētes tecū o caſtiſſime iuuenis habitare: qꝛ tu nobis in corde ⁊ corpore tuo ſctm̄ habitaculū ꝑparaſti. Sapiētia eī in aīas ſctās ſe trāſfert: ⁊ imūdū habitaculū deteſtat̄. In cuiꝰ figura legit̄ Exodi. xix. ꝙ Moyſes filijs Iſrael recepturis legē precepit vt veſtimēta lauarēt ⁊ a mulieribꝰ abſtinerēt. Cū em̄ lex dn̄i ſit imaculata ⁊ el[illegible] dei caſta: diuina ſapīa imaculatū ⁊ ca[illegible]quirit diſcipulū. Ideo dicit Hugo in D[illegible]ſcalon. Illaudabilis eſt ſcīa quā vita maculat impudica. Inde. j. Reg. xxj. Abimelech ſacerdos anteꝙ̄ panes ꝓpoſitionis daret Dauid ⁊ pueris ſuis: diligenter q̄ſiuit. Sūt ne vaſa pueroꝝ mūda a mulieribꝰ. In quo dat̄ intelligi q̄ deſiderat a ſummo ſacerdote chriſto pane ſapie ⁊ intellectꝰ cibari: ſtudeat caſtitati. Sicut em̄ candela madefacta vix pōt accendi: ſic in corde carnali pleno cōcupiſcentia lumē doctrine vix pōt ſuſcipi: ⁊ ſi forte ſuſcipit̄: cito a vento vanitatis extinguit̄. Et ſicut oculꝰ corporalis clare videre nō pōt ſi fuerit lippꝰ vel ſordibꝰ plenꝰ: ſic ad hoc ꝙ oculus ſpūalis ſyncere diuinā ſapientiā ꝯtēplet̄: ab hūore carnalis cōcupiſcētie depurari opꝫ. Ideo. iiij. Regū. vj. Aperuit dn̄s oculos pueri ⁊ vidit montē plenū curribꝰ ⁊ eq̄tibꝰ in circūitu Heliſei. Perfecta nāqꝫ cōtēplatio ſapiētie: nō cōpatit̄ feditatem incōtinentie. Inde Hiero. epl̄a. lxx. ad Ruſticū monachū. ama ſcientiā literarū: ⁊ vitia carnis nō amabis. Quia ṽo excellentiſſima inter oēs puras creaturas caſtitate mentis et corporis enituit virgo Maria: idcirco copioſius ceteris oībus hauſit de ſapientia celeſti. Immo in eius vterū deſcendit ille in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſcientie dei abſconditi: qui etiam eſt diuina ſapientia. Igitur ad eam confugiemus vt edoceamur ⁊c.

B

Joannes euāgeliſta. Oculꝰ Joānis q̄ſi aq̄le clariꝰ ceteris vidit myſteriū trinitatis

¶ Differentia eſt inter humanū oculum ⁊ aquilinū: qꝛ humanꝰ oculus nō ſufficit ad reſpiciendū rotā ſolis in ſplendore ſuo: niſi forte interponat̄ aliqua nubes: ſed oculus aquile eā melius ⁊ acutius videt. Sic oculus humanꝰ hic nō eſt ſufficiens ad habendū clarā notitiā de celeſtibꝰ ⁊ ſignāter de trinitate: nec pōt cognoſcere niſi mediāte nube fidei: per quā inducimur ad credēdum hmōi myſteriū trinitatis; nec poteſt quis oculo fixo intueri: qꝛ oēm humanum intellectū excedit. j. Timo. vj. Lucem habitat inacceſſibilem quā nullus hoīm vidit. Neqꝫ em̄ hoc cognouit Salomon: qꝛ difficile eſt cognoſcere viā maris: principaliter quādo eſt ibi infinita ꝓfunditas. Auguſtinus aūt vocat trinitatem pelagus infinitum: qꝛ ſicut in mari quaſi nō inuenit̄ fundus: ſic nec in trinitate. Sed tamē oculus aquile. i. beati Joannis oēm intellectū exceſſit humanū: ſicut oculus aquile oculum hoīs. Nā ⁊ Joannes ꝑ aquilā figurat̄: ſicut etiā patet in verbis thematis: ⁊ quartum aīal ſimile aquile volāti. ¶ Iuxta thema duobus ſermonibus oſtendemꝰ quō Joannes recte cōparet̄ aquile: eo ꝙ ei cōueniant cōditiones aquile: de quibus aliquas dicemus hoc ſermone matutino: reliquas ṽo ſermone ſequenti. ¶ Igitur Joānes cōparat̄ aquile. Primo qꝛ ſicut aquila in arduis ponit nidum ſuū: ſic Joannes tenuit altitudinem ſtatus. Primo qꝛ ſtatū vite virginalis. Scd̄o qꝛ ſtatum vite contemplatiue. ¶ Quo ad primū triplex inuenitur ſtatus. Primꝰ eſt coꝝ qui habitāt in terra qui faciūt opera terrena ⁊ carnalia. j. Coꝝ. vij. Que nupta eſt cogitat q̄ mūdi ſunt. Nuptie em̄ replent terrā. Scd̄s eſt vi duarū coꝝ. ſ. qui habitant inter celū ⁊ terram: q̄ poſt opa carnalia eleuant̄ ad ſpūalia. Unde Ezechiel in vtroqꝫ ſtatu fuit. Habuit em̄ vxorem: ſed ea mortua dixit. Eleuauit me ſpūs inter celū ⁊ terrā. Ezechiel. xxiiij. Tertiꝰ eſt coꝝ q̄ habitāt in celo recte facientiū opa celeſtia. j. Coꝝ. vij. Uirgo cogitat q̄ dei ſunt: vt ſit ſancta corpore ⁊ ſpiritu: qui dicere poſſunt illud Phil. iij. Nr̄a cōuerſatio in celis eſt. Hec em̄ eſt angeloꝝ cōuerſatio. Hiero. In carne preter carnem viuere nō terrena vita eſt: ſed celeſtis. Cōuerſantur em̄ ſancti in celo vbi nō nubent neqꝫ nubentur: ſed erunt ſicut angeli dei. Matth. xxij. In hoc ſtatu ſemꝑ fuit Joannes: qui virgo electus a dn̄o virgo in eū ꝑmanſit: ⁊ ſic altam poſuit cōuerſationē ſuam: quando vocatus de nuptijs a dn̄o (vt dicit Hieronymus: ſuꝑ quo diſputatū eſt primo ſermone) ſtatum virginitatis aſſumpſit: de quo poſſet intelligi illud Job xxxvij. Nūquid ad preceptum tuū. i. ad vocationem tuā eleuabit̄ aquila de ſtatu carnali ad celeſtem: ⁊ in arduis ponet nidum ſuum? Et ſi q̄s dixerit: ergo Joannes ꝑdi-

E

Statꝰ. De triplici ſtatu: virginali/viduali/⁊ cōiugali.

dit virginitatē: ⁊ per cōſequens nō ſemper manſit virgo: vel ſaltē mente corruptꝰ fuit. ¶ Reſpondetur ꝙ duplex eſt virginitas. Una corporis ⁊ iſta perdita non recuperat̄ nec illā perdidit Joannes. Alia eſt mentalis: ⁊ iſta dupliciter poteſt perdi. Uno modo per matrimonij iuſti deſideriū: ⁊ iſta perditur ſine peccato. Alio modo per concupiſcentiā malā aliter ꝙ̄ in matrimonio: ⁊ iſta perdit̄ per culpā: ⁊ vtraqꝫ reparari poteſt. Primo modo perdidit eā Joannes ſm̄ dictū Hieronymi: ſed reparata eſt ipſo virginitatis ſtatū aſſumente. Occaſione huiꝰ virginitatis creditur cū ciuibus celeſtibꝰ multam familiaritatē habuiſſe: ꝓpter qd̄ angelus renuit ab eo obſequiū accipere. ⁊ forte ꝓpter periculū idololatrie: vel qꝛ Joannes iam par erat angelis vel maior vel ad maius officiū deputatus. In cuius ſignū Gabrieli iunctus eſt tāꝙ̄ ſocius ad Marie cuſtodiā: ⁊ intantū a chriſto dilectus vt diceret chriſtꝰ matri ſue. Mulier ecce filiꝰ tuus. Amor em̄ transformat amantē in amatum vt dicit Dionyſius. Ac ſi dixiſſet illud Dan. iiij. Et ſpecies quarti ſimilis filio dei. Secūdus ſtatus quē aſſumpſit quodāmodo conſequens ad ſtatū virginitatis: eſt ſtatus vite contēplatiue. Eſt em̄ duplex vita: ſcꝫ actiua ⁊ contēplatiua. Uita actiua eſt qua homines etiā boni implicātur ſecularibus negotijs ⁊ recte conuerſant̄ in medio huiꝰ nationis praue et peruerſe: intenti quomodo alijs proſint vel per eleemoſynas vel ꝑ predicationē aut alijs modis. Eccl̄s. ij. Cogitaui vt animū meū transferrem ad ſapientiā deuitaremqꝫ ſtultitiā: donec viderem quid eſſet vtile filijs hominū: quo facto opus eſt ſub ſole numero dierū vite ſue. Et Eccl̄i. xl. Occupatio magna creata eſt filijs hoīm: ⁊ iugū graue ſuꝑ filios Ade a die exitus de vētre matris eorū vſqꝫ in diē ſepulture in matrē omniū. Contemplatiua eſt qua ſpirituales viri ceſſant a ſecularibꝰ negotijs: intenti meditationi: lectioni ⁊ orationi: cuius dulcedine adeo rapiūtur a tēporalium cura: vt nihil pene de illa ſentiant dicentes cū pš. Et conculcet in terra vitā meā. Et illud Cant. v. Laui pedes meos: quomodo iterū inquinabo illos? Cum autem venter noſter qui ſecularibꝰ negotijs implicamur adheſerit terre: adeo ꝙ oculos noſtros ſtatuerimꝰ declinare in terram: nec a terra valeamꝰ aliqualiter ſubleuari: quis dabit nobis pēnas ſicut colūbe: vt volemus in ſolitudinem eorum qui ſe elongauerunt a ſtrepitu mundi: et aſſumentes pennas vt aquile volant et nō deficiunt: donec a ſolitudine p[illegible]ueniāt ad deſertum illud vbi paſtor relictis ouibꝰ nonaginta nouem venit: querēs ouem centeſimam que perierat? Et hunc ſtatum maxime tenuit Joannes in Pathmos inſula in quā fuerat relegatus: vbi contēplatione ſua meruit cōmunicare ⁊ conuerſari cū ciuibus celeſtibus: ⁊ edoceri de futuro ſtatu eccleſie. Sunt em̄ actiui terra: con[illegible]platiui celū que in principio mund[illegible]eata ſunt: qꝛ actiui dū in terra verſant̄ quaſi terra ſunt: contēplatiui vero celū: dum querendo que ſurſum ſunt nō que ſuper terrā: conuerſantur in celis. Actiui ſunt natatilia in aquis vel reptilia: contēplatiui volatilia ſuper terram: quia dū inter fluctus mundi quatiuntur quaſi natatilia in aquis ſunt: ſed alij dū pennis contēplationis volāt ad alta: quaſi volatilia in libero aere manēt. Actiui ſunt Japhet: contēplatiui Sem: dum alios dilatat per bonā operationem: in aliorum vero tabernaculis deus inhabitat per internam quietē. Illi cum Rebecca de chameli deformitate deſcēdunt: alij cum Iſaac ad meditandū in agro exeunt: quia dū alij peccatorum deformitatē deponunt: cū Rebecca de chameli gibbo deſcēdunt: alij meditationi et orationi vacantes in agrū diuine lectionis exeunt. Sunt nēpe primi Jacob in ſtadio mūdi luctantes: alij Iſrael per contemplationem deū quotidie videntes. Illi Lya iſti Rachel: quia dū illi propter perplexitatē tēporalium deū clare videre nō poſſunt: quaſi Lya lippis oculis ſunt: alij dū ipſum contēplantur Rachelis venuſtū aſpectum habent. Illi contra Amalech cū Joſue pugnant in valle: iſti cum Moyſe pro populo dei orant in monte: quia dum illis eſt colluctatio: non tantū aduerſus carnē ⁊ ſanguinem: ſed etiam aduerſus principes ⁊ poteſtates tenebrarū harum: quaſi cum Joſue contra Amalech. i. populū lingentem ſanguinem pugnant: iſti in oratione ſuſpenſi a terra quaſi in monte cū Moyſe orant. Illi cū ceteris diſcipulis manēt in pede mōtis: iſti cum Petro/Jacobo/⁊ Joanne in montē ad contēplandā chriſti transfigurationē aſcendunt. Primi ſunt duo molētes in mola: dum in circūitu mundanorū voluuntur et verſantur. Secūdi ſunt duo in lecto con-

D

Uita. De differētia vite actiue et cōtemplatiue

Universidad de Deusto Biblioteca

tēplationis. Sed vnus ex vtroqꝫ ſtatu aſſu
mitur ⁊ alter relinquitur: qꝛ ſm exigētiam
meritorū alij aſſumunť ad regnū: alij gehē
ne relinquunť. Primi quaſi Petrus cui di
ctū eſt. Tu me ſequere. Secūdi quaſi Joan
nes qui in cena recubuit. de quo dictuꝫ eſt.
Sic eū volo manere donec veniā. Sic igiť
merito Joannes aquila dicēdus eſt: q̄ tan
tam tenuit ſtatus arduitatē ⁊ altitudinem:
vt quaſi contingeret celū ſtans in terra per
virginalem ⁊ contēplatiuam vitā. ¶ Secū
da condit eſt quia aquila eſt auida prede ⁊
citiſſime deſc[end]it ad predam: liberaliſqꝫ eſt
ita vt ceteris aīalibus partiatur predā: niſi
ſit famelica. Sed ſi famelica eſt nec ſibi ſuf
ficiat: proximiorem ſibi auem rapit ⁊ deuo
rat. Sic Joannes auidus prede celeſtis ve
lociter ad pectus dn̄i ſe inclinauit predā il
lic capturus vnde diſpergeret oībus auibꝰ
id eſt predicatoribus ⁊ chriſtianis: ſupramo
dum inebriatus ad doliū: ſed gratia dei nō
ſicut ebrij oblitus eſt eorū que illic didicit:
ſed memoriter tenens oībus contradidit.
Ait enim Jo. j. De plenitudine eius accepi
mus omnes. Pectus iſtud ſuper qđ reclina
uit Joannes pectus erat Aaron in quo po
nebatur rationale ornatum lapidibus cele
ſtis coloris. Nam in dn̄o Jeſu erat om̄is ra
tionabilitas ſcientiarū ⁊ doctrinarum cele
ſtium. Vel pectus illud pectus eſt ſapiētie.
qđ dꝛ Leuiť. vij. pectuſculum eleuationis:
qꝛ ſapientia eleuat hominē ad ſuperna. Et
ꝙ ponebatur in pectora Aaron rationale
Exod. xxxix. ſignat ꝙ ſapiētia noſtra debet
eſſe diſcreta. Ro. xij. Rationabile obſequiū
veſtrum: ⁊ ꝙ debet eſſe de rationabilibꝰ et
celeſtibꝰ/non de mūdanis: quia ſtultā fecit
deus ſapientiā huius mūdi. propter qđ vir
ga Aaron deuorauit virgas magorū. eo ꝙ
de mundana ſapiētia ait dn̄s Abdie. j. per
dam ſapientiā ſapientiū. Sed modo oppo
ſitum fit: qꝛ ſapientia poetarū Moyſi/imo
chriſti ſapientiā deſtruit. Non ſapientiam
mūdi querebat Joannes quādo appropin
quauit ad fontē totius ſapientie ſed ſupra
mundanā: cuius odore ⁊ ſapore ſic recreatꝰ
eſt: vt poſſet tunc dicere quod in fine: odor
tuus dn̄e cōcupiſcētias in me excitauit eter
nas. Nec mirum: qꝛ odor eius eſt ſicut odor
agri pleni cui benedixit dn̄s. Ille eſt odor
ſine quo non curritur: qꝛ nemo venit ad pa
trē/niſi tractus a filio: ſicut ⁊ ad filiū nemo
venire poteſt: niſi pater ſuus traxerit eum.

> E Odor chriſti. Varij diuerſi mode ſe hn̄t ad odorez chriſti.

Sed ad iſtū odorem varij vario modo ſe ha
bent. Sunt em̄ quidam ſortiti aīam bonā:
quos a puero notauimus anhelare ad di
uinos odores: et ad celeſtia deſideria natu
rali quodā inſtinctu ſuſpendi: nondum ha
bentes vſum rationis plenū. Habent autē
alij curuas in terris animas ⁊ celeſtiū ina
nes: inſtar pecorū. Unde diſcipulus patris
vnius ex eremo cōqueſtus eſt eidem cū ad
miratione ꝙ vnus e fratribus apoſtataue
rat. Mirare (inquit) potius fili quo pacto
remanet aliquis: ſi non venit ſpecialiter a
deo: nō humano ſolū conſilio tractus. Exē
plū addidit de vario genere catulorū: quo
rū aliqui per odorē beſtie perſequunť eam
infatigabiliter: dum alij q̄uis excitati per
clamorē ſtatim deſiſtunt nec alios comitan
tur: quia odorē venaticum naribꝰ non hau
riunt. Chriſti autē bonus odor ſumus dice
bat apl's: ſed non oībus ad vitā: quēadmo
dū Judas quādo domus repleta eſt ex odo
re vnguēti: non cucurrit ſed lapſus eſt. Jo
annes autē illo odore perfuſus velociſſime
cucurrit ad chriſtū aſſumēs pēnas vt aqui
le: ſimilis Nazareis de quibꝰ dicitur ꝙ ſunt
aquilis velociores/leonibꝰ fortiores. Infa
tigabiliter etiam volauit: de illorū numero
de quibus dꝛ Eſa. xl. Sancti qui ſperant in
dn̄o mutabunt fortitudinē: volabūt ⁊ non
deficiēt. Et ſicut aquila famelica nec habēs
ſufficiētem alimoniā proximiorē ſibi auem
rapit ⁊ deuorat: ſic ⁊ Joannes nō cōtentus
de preda Judeorū quaſi nō eſſet ſufficiens:
etiā gentiles qui ſibi per vite eius ⁊ doctri
ne imitationē proximabāt velut famelicus
rapiebat ⁊ deuorabat: vt cū eo fierēt mem
bra vnius corporis myſtici: cuius caput eſt
chriſtus. Vel deuorabat ⁊ deſtruebat here
ticos qui ſibi approximare videbātur vt ha
berēt de preda ſua. i. vt ſibi tollerēt diſcipu
los ſuos per doctrinā ſuam fallacem: quos
tamen acquiſierat chriſto per verā ⁊ ſanam
doctrinam. Tales em̄ ſicut Ebionē/Eberin
tū/⁊ ceteros cōfundebat Joānes. Unde ⁊
Joannis buccina perſonāte vulua heretico
rum ſine liberis facta eſt: ⁊ vbera eorum fa
cta ſunt arentia: et reuelata eſt inſipientia
magiſtrorū mendacij. In cuius ſignū dice
bat dn̄s Oſee eiuſdē. ix. Da eis. ſ. hereticis:
et cum queſijſſet ꝓpheta. Quid dabo eis?
Reſpōdit dn̄s. Uuluā ſine liberis et vbera
arētia. Huius em̄ operationis impletio fa
cta eſt in Joāne: qui exaltans vocem ſuam

> F Joannes euāgeliſta. Joānes confundebat hereticos et cturbabat buccia euāgelica.

tāqꝫ tubam: peccantiū mentes perterruit:
eorū ſcꝫ qui bella volunt: ⁊ linguas precipi
tauit. Optima eſt hec tuba non tantum cor
nea: ſed argētea ⁊ aurea. Cornea quia ſicut
cornu carnē excedit: ſic iſte diſcipulus defe
ctus carnis ſuperauit: que ſurſum ſunt ſa
piens nō que ſuper terram: in carne ambu
lans/non ſm carnem militans: ſicut cornu
carni inheret ⁊ eā ſuperat. Argentea etiam
eſt ⁊ aurea: q̄ eloquij venuſtate reſplēduit:
⁊ ſenſus profunditate enituit. In auro em̄
ſapiētia/in argento eloquētia intelligitur.
Ductilis etiam eſt: qꝛ terendo non frāgitur
ſed ꝓducitur. Malleis enim tribulationū
examinatus: non defecit ſed profecit.

¶ De eodem ſermo quartus: ⁊ in ordine
lvj. per thema predictum.

> A Joannes euāgeliſta. In doctrina Joannis eſt refectō oim fideliū.

B Enedictus dn̄s:
qui ſic ꝓuidit aquile noſtre
Joanni vt haberet vn̄ diſtri
bueret predā non ſolum do
meſticis Judeis ſed etiā toti
mundo. Fecit autē dn̄s ſicut bonus diues
qui tēpore cariſtie miſertus pauperū ape
rit horreum ſuū ⁊ facit domū ſuam conſue
tudinariā pauperibus. Nam dn̄s in eccle
ſia ſua aperuit horrea ſua doctores ſuos cō
tinentes triticū ſapientie ſalutaris: vt inde
ſuſtententur pauperes fideles ſui: qꝛ non in
ſolo pane viuit homo: ſed in omni verbo qđ
procedit de ore dei. Et maxime hoc fecit per
beatū Joannē euāgeliſtam: cuius doctrina
tāqꝫ purum triticū ſpūs ī totum orbē tam
copioſe diffuſa eſt: vt non ſolū per menſem
vel annū ſed vſqꝫ in ſeculū ſufficiat totum
ſuſtentare mundū. De quo dici poteſt illud
Eccli. xv. In medio eccleſie aperuit os eiꝰ: ⁊
impleuit eū dn̄s ſpūs ſapientie ⁊ intellectꝰ.
Bene dixit in medio eccleſie vt eſſet eius do
ctrina cōmunis: ſicut ſi q̄s aperiret ſaccum
in medio foro vt oēs ad illū attingerēt. Cō
tra illos q̄ predicant in latibulis: vt hereti
ci ⁊ qui nō oībus ſed tantū aliquibus pro
pter fauorē ⁊ gloriā predicant: ⁊ ſolum ma
gnis perſonis. Non ſic iſte: ſed in medio ec
cleſie. Nec de vacuo corde verbū protulit: qꝛ
impleuit eū dn̄s: ⁊ non ſolū ſpū intellectus
ſed etiā ſapiētie: que affectionē impregnat.
Sine ſpū intellectus eſt predicatio ſtulta:
ſine ſpū ſapiētie indeuota. Multi em̄ ſunt
qui predicāt qui nondū intellectum habēt
prius docētes q̄ʒ diſcant: ſimiles veſicis ple
nis vēto: que ſonant cū tribus piſis. Mul
ti etiā habentes intellectum: nondū ſapien
tiā habent: in q̄bus non viuit ſcrip[t]ura: qꝛ
tantūmodo picta eſt in memoria ſicut in co
dice: ſed nō viuit in eorū affectione. Beatus
autē euāgeliſta Joannes plenus erat ſpū
ſapiētie ⁊ intellectus: taliter ꝙ hydria fari
ne ſalutaris doctrine eius nō defecit nec de
ficiet: nec lecythꝰ olei minueť. iij. Reg. xvij.
Sed ſemꝑ habebūt fideles vnde paſcātur
ad ſalutē in doctrina eius: quan[ta]m re nimia
ſui plenitudine terris effud[it]: vtpote q̄ ple
no ore hauſerat doctrinā illam in fonte ſciē
tiarum chriſto/⁊ in eximio eius riuulo vir
gine glorioſa: cui poſt paſſionem tāqꝫ ma
tri deſeruiens: audiebat verba ſapientie et
gratie que procedebant de ore eius. Ad cu
ius ſcholam confugiamus: vt aliquid ſalu
tiferum haurire poſſimus: ſolita eā oratio
ne ſalutantes ⁊ dicentes Aue.
¶ Querit vnde habuit aquila noſtra Joan
nes ꝙ ſic in doctrina ſua volauit in altū: et
ꝙ tā profunde intellexit myſteria ſcripture
immo ⁊ tradidit: vt merito cōparetur Joā
nes aquile nō qualitercūqꝫ ſe habēti ſed vo
lāti. Quomodo em̄ literas ſcire potuit: qui
eas nūqꝫ didicerat? ¶ Rn̄detur ꝙ habuit
ex inſpiratiōe ſummi magiſtri ⁊ benedictio
ne eiꝰ: ſuper cuiꝰ pectus in cena recubuit: q̄
plus ſcientie ſubito infudit q̄ʒ poſſet natu
ra in quātocūqꝫ tēpore ⁊ cum quantolibet
exercitio literario: et hoc ꝑpter humilitatē
ipſius Joannis: qui minor ⁊ iunior erat in
ter apoſtolos. Humilitas em̄ facit hominē
magis capacem doctrine celeſtis. Primo qꝛ
ſicut qui habet clauem domū facile ingredi
tur: ſic humilis facile pertingit ad capeſſen
da ſecreta celeſtia ⁊ ſcripture ſacre. Nam vt
dicit gloſ. ſuper illud Luce. xj. Ve vobis le
giſperitis. Humilitas eſt clauis quam qui
habent/ſcripturas intelligunt. Secundo
vas inclinatum plus haurit de aqua. Sic
Joannes inclinauit ſe ſuper pectus dn̄i: et
hauſit de fonte ſciētie abundātius. Tertio
nobiles reuelāt ſecreta ſua celantibꝰ: ſuper
bi aūt iactādo tacere neſciūt qđ humiles ce
lant. Inde Mat. xj. Abſcōdiſti hec a ſapiē
tibus ⁊ prudentibꝰ: ⁊ reuelaſti ea paruulis
Qđ impletū videmus in Joāne cui paruu
lo ⁊ humili reuelata ſunt tam ardua myſte
ria: vt neceſſe fuerit eum volare ſuper pen
nas ventorū ad ea intelligenda: in quo nō

> B Joannes euāgeliſta. Humilitas Joannis fecit eū exaltari ad celeſtia myſteria intelligēda.

Universidad de Deusto Biblioteca

C Maria Joannes euãgeliſta. Maria in Joãne fuit mr̃ eccleſie: et de comparatione Marie ⁊ eccleſie.

ĩmmerito cõparatur aquile volãti: cum di-
citur. Quartũ animal ſimile aquile volãti.
¶ Dictis duabus conditionibus aquile: re-
ſtat loc[um] de aliquibus alijs oſtẽdẽdo quo
modo etiam conueniant Joãni euãgeliſte.
¶ Jgitur tertia cõditio aquile eſt ꝙ in pre-
ruptis ſilicibus et inacceſſibili rupe nidifi-
cat in deſerto loco. Sic Joãnes nidũ ſuum
poſuit in rupe Marie vnde ꝓceſſerũt fon-
tes aquarũ: inacceſſibili hoſti antiquo: que
pullos duos habuit: vnũ naturalẽ .ſ. chri-
ſtum: ali[ũ a]doptiuũ .ſ. Joãnẽ: quoꝝ vterqꝫ
in radios ſol[is oculo]s obtutus figebat. Uel ma
gis dic ꝙ aq̃la duos fetꝰ gignit. Sic Ma-
ria duos: vnũ naturalem filiũ: aliũ adopti-
uũ tãqꝫ in eo eſſet mater eccleſie. Hunc em̃
fecit chriſtus Marie filiũ in cruce: dũ ſibi
matrẽ cõmẽdauit. Super quo Petrus Da
mianus. Cõmiſit dñs Petro claues eccl'ie:
et voluit beato Joãne cuſtodiam delegare
Marie. Utraqꝫ mater/mater Maria/ma
ter eccleſia: ſed Maria mater chriſti: eccl'ia
mater chriſtianoꝝ. De Maria chriſtꝰ carnẽ
ſuſcepit: ⁊ eccleſiã de latere ſuo ꝓduxit. Ex
iſta ꝓdijt ſm̃ carnẽ natꝰ: illã ꝓtulit carne
iã mortuꝰ. Ex iſta voluit naſci: ꝑ iſta digna
tus eſt mori. Ex vna ſemel natꝰ eſt in pſona
ſua: ex altera naſcũtur quotidie mẽbra ſua.
Magna ⁊ felix mater Maria: ex cuiꝰ viſce
ribus caro chriſti aſſumpta eſt: ex qua rur-
ſus ꝑ aquã et ſanguinẽ ꝓfluxit eccl'ia. Hoc
itaqꝫ modo ⁊ ex Maria ꝓdijſſe videt̃ eccle
ſia. Utraqꝫ tñ caſta/vtraqꝫ mũda/vtraqꝫ
ꝑpetue virginitatis ſignaculo premunita.
Harũ duarũ matrũ ⁊ virginũ alterã Joan
ni/alterã Petro voluit cõmẽdare: vt ꝑpen
ſo diligẽter vtriuſqꝫ põdere myſterij: excel
lentiũ meritoꝝ dignitas in duobꝰ celi ſena
toribꝰ videat̃ equari. Dixit dñs Petro. Ti-
bi dabo claues regni celoꝝ. Nunq̃d ⁊ Ma
ria celũ nõ fuit: in cuius vtero virginali no
uẽ mẽſibus tota diuinitatis plenitudo per
mãſit: ex cuiꝰ caſtis viſceribꝰ verbũ dei per
q̃d facta ſunt oĩa: immaculata ſe carne ve-
ſtiuit? Nõ igitur preſumptione celũ dicitur
Maria. Atqꝫ Joãnẽ dñs celi quodãmodo
clauicularũ eſſe cõſtituit: dũ genitricis ſue
cuſtodẽ eſſe decreuit. ¶ Sed queritur vtrũ
Joãnes cuſtodiebat Mariam vel Maria
Joãnẽ. Uidet̃ ſcd'm q2 maior minorẽ cuſto
dit. Preterea non indigebat Maria cuſto-
dia: que angeloꝝ munita erat ſocietate. Si-
militer erat in grã cõfirmata: ⁊ iõ videt̃ ꝙ

D Maria Joannes euã geliſta. Joãnes cuſto- diebat Mariã et cuſtodiebat̃ ab ea.

nõ indigebat. Reſpõdet̃ primo ꝙ ⁊ rex cu-
ſtodit regnũ ſuũ ⁊ populũ ſuũ: et populus
cuſtodit eũ. Jmmo dñs cuſtodit vniuerſa:
et tamẽ vult etiã cuſtodiri. Dicit em̃ ſapiẽs
Prouer. xxvij. Cuſtos dñi ſui glorificabit̃.
Nil ergo mirũ ſi Joannes cuſtodit Mariã
et ecõuerſo. Dicitur ſcd'o ꝙ Maria Joãnẽ
cuſtodiebat precibꝰ/exẽplis/⁊ doctrinis in
quibꝰ precellebat. Sed Joãnes eius cuſto-
diã habebat cõſolãdo eã/nutriendo: ꝙuis
panẽ otioſa non comederit. Mulier em̃ ſo
la (quicq̃d prudẽtie ⁊ ſanctitatis ſit in ea)
videt̃ derelicta: niſi aliquo ſuffragio ſuble-
uet̃ viroꝝ vel mulierũ. Dicit̃ tertio ꝙ in il-
lo facto denotat̃ ꝙ parẽtes ⁊ alij q̃bꝰ incũ
bit debẽt dare pueris ſuis cuſtodiam bone
ſocietatis: ſicut dñs dedit virgini virginẽ
tãqꝫ ſociũ et cuſtodẽ. Bona em̃ ſocietas vti
lis eſt homini nõ ſolũ vt cõſeruet eũ in bo-
no: ſed etiã vt faciat cõmutare vitã malam
in bonã. Cuprũ em̃ durũ et rubeũ ſi diu cũ
vitro liquefactũ bulliat: ductile ⁊ clarũ effi
citur: ⁊ a rubore ⁊ fragilitate aliqualiter ĩ-
mutat̃. Sic homo ꝙꝙ ſit ꝑ carnalitatẽ ru
beus: ⁊ ꝑ obſtinationẽ durus: ⁊ ꝑ impatiẽ-
tiã frãgibilis et impurꝰ: ſi tñ vitro .i. claris
et bonis ſocijs adiũgat̃: ſolet ĩmutari ⁊ tẽ-
perari et a ſuis malis cõditionibꝰ alterari:
et in bonis ſi quas habeat cõfirmari. Exẽ-
plũ de Saul ⁊ ſeruis eiꝰ: qui ꝙuis ſpm̃ ꝓ-
phetie nõ haberẽt: immo pſequẽdo Dauid
in malo ꝓpoſito eſſent. j. Reg. xix. tñ venĩẽ
tes ad cuneũ ꝓphetarũ ceperũt cũ eis pro
phetare: et mutati ſunt in viros alios. Uñ
de ramo ſylueſtri oliue domeſtice inſerto .i.
de malo hoĩe ꝑ bonã ſocietatẽ alterato loq̃
tur apl's Rom. xj. Sociꝰ radicis ⁊ pingue-
dinis oliue factꝰ es. q.d. ſicut ſurculus radi
ci vel ſtipiti ĩſertus participat ipſiꝰ radicis
influẽtiã ⁊ virtutẽ: ita ꝙ ſiccari nõ ꝑmitti
tur: ſed potiꝰ virtute radicis fructificat/vi-
ret ⁊ auget̃: ſic q̃ adiũgit̃ cũ ſocietate parti-
cipat de ipſiꝰ bonitate: vt q̃libet ſociꝰ dicat
Apocal. j. Ego Joãnes frater veſter parti-
ceps in tribulatione ⁊ regno. Qui em̃ ſunt
ſocij tribulationis: erũt et ſocij cõſolatiõis.
Carbo etiã viuꝰ mortuũ accẽdit: ſꝫ nõ mor-
tuus mortuũ. Sic bonus ſocius datꝰ etiã
malo puero: illũ plerũqꝫ accẽdit ad amorẽ
dei: ſed nõ malus homo. Jdeo debẽt ſuper
hoc parẽtes ⁊ ſuperiores ꝓuidere: vt Joã-
nes .i. ille in quo eſt gratia ſit cuſtos ⁊ ſociꝰ
Marie: hoc eſt pueroꝝ vel ſubditoꝝ ſuoꝝ.

E Societas bona. Multum vtilis ẽ bona ſocietas.

Alioquin eſt magnũ periculũ ſꝫ habeat ma
lam ſocietatẽ: q2 Pſal. Cum ſancto ſanctus
eris: ⁊ cum peruerſo ꝑuerteris. ¶ Quarta
conditio ſeu excellentia aquile eſt ꝙ eſt rex
auium. Sic ⁊ Joãnes oĩm ſuperior euãge-
liſtarũ: ⁊ propterea vbi alij euãgeliſte alijs
figuris deſignãtur: ipſe figuratur per aqui
lã. Sũt aũt quatuor euangelia quaſi q̃tuor
flumia paradiſi: ex vno fonte pectore chriſti
profluẽtia: hortum ſancte eccleſie irrigãtia.
Hec ſunt quatuor camere in arca eccleſie ſu
pra ſentinã diſpoſite: q2 ſupra legem veterẽ
(que propter fecem litere quaſi ſentina in-
telligitur) quatuor euangelia q̃ſi quatuor
camere ſunt erecta. Hec ſunt quatuor extre
mitates in ſcala Jacob ꝑ quã angelos aſcẽ
dentes et deſcendẽtes cõſpexit: quia in qua
tuor euãgelijs quaſi in quatuor angulis ſi-
ue extremitatibus: ſcriptura ſacra per quã
doctores aſcendũt cõtemplando ardua: et
deſcendũt humilia annũtiando: innexa fir-
miter continetur. Et per ſupremas extremi
tates quaſi in celo fixas: Joannes qui de
eius diuinitate: ⁊ Marcus qui de eiꝰ reſur
rectione (quibus quaſi in celo conſiſtit) ple
nius tractant: merito intelligunt̃. Per infi
mas terre herentes Mattheus et Lucas:
qui precipue de eius humanitate agũt: per
quam in terris viſus eſt ⁊ cum hoĩbus con
uerſatus eſt. Hec ſunt quatuor vxores Ja-
cob ex quibꝰ prolem ſuſcepit: q2 per doctri-
nam quatuor euangeliorum noſtro Jacob
multiplex proles fidelium eſt propagata.
Hec eſt arca teſtamenti quadrãgula. Exodi
xxvj. quia doctrina euangelica propter ſui
ſtabilitatẽ quadrata: in quatuor orbis cli-
mata eſt annũtiata: quando in omnẽ terrã
exiuit ſonus eorum. Hi ſunt quatuor anni
Salomonis poſt quos cepit templũ edifi-
cari: quia poſt annuntiationẽ ⁊ predicatio-
nem quatuor euangeliorũ cepit eccleſia or-
dinari. Hec ſunt illa tria inueſtigabilia: et
quartũ quod Salomon ignorat: q2 in alijs
euangeliſtis ſpiritualis intelligentia inue-
ſtigabilis eſt: ⁊ Joannis via qui tãqꝫ aqui
la ſolem intuetur in rota/penitus ignorat̃:
niſi quantũ fides adminiſtrat credentium.
Hec ſunt quadrige ille de q̃bus Canti. vj.
Anima mea cõturbata eſt propter quadri-
gas Aminadab: quia noſter Aminadab (q̃
interpretatur ſpontaneus) id eſt chriſtus q̃
ſponte venit ad paſſionem quadriga qua-
tuor euangeliorũ vehitur ad corda fideliũ:

F Joannes euã geliſta. Euangelia. De q̃tuor euãgelijs ⁊ excellẽtia Joãnis ſup ceteros euangeliſtas.

quando ex hac quadriga euangelica turbã
tur ad penitentiã. Hec ſunt etiam quadri-
ge de q̃bus Zacha. vj. Uidi ⁊ ecce quatuor
quadrige egrediẽtes de medio duo[r]ũ mon
tium et montes enei: quia quatuor euange
liſte quibꝰ quaſi quadriga chriſtus ad cor-
da vehitur auditorũ: de concordia duorum
teſtamentorũ eternitatem annũtiantes: ad
portandã fidem dñi per mundum progre-
diũtur. Jſti ſunt quatuor vẽti celi qui egre
diũtur vt ſtent coram dominatore vniuerſe
terre: q2 quatuor euãgeliſte cele[ſtiu]m doctri
nã inſufflant. Zacha. vj. H[ee] ſunt quatuor
filie Philippi: qui interpretatur os lampa
dis: q2 quatuor euãgelia ex ore illiꝰ lãpadis
proceſſerũt: que cum ſit lux vera illuminat
oẽm hoĩem veniẽtem in hunc mundũ. Uñ
quia chriſtus fuit rex/ꝓpheta/ſacerdos/⁊
deus: ideo quatuor euãgeliſte propter hec
quatuor officia quatuor ſpeciebꝰ animaliũ
deſignant̃: ⁊ a quatuor incipiũt ſua euãge-
lia. Primo Mattheus a genealogia chriſti
oſtendẽdo quõ deſcendit de ſemine regio:
ideo homo pingitur: q2 regalem ⁊ nobilem
hoĩs generationẽ ſcribit in p̃ncipio. Scd'o
Marcus a ꝓphetia Eſaie incipit. Et quia
ꝓphete antiquitus velut leones cõtra pec
cata populi rugiebãt: vt patet inducẽdo in
ſingulis ꝓphetijs: ideo in leonis forma ſcri
bit̃. Tertio fuit ſacerdos: ideo Lucas in p̃n
cipio euãgelij a ſacerdotio Zacharie ĩcipit:
⁊ in forma bouis qui cõſueuerat ſacrificari
pingit̃. Quarto eſt verus deꝰ: ideo Joãnes
a diuinitate euangeliũ incipit: ⁊ quaſi aqui
la altius volans pingitur. Cum enim ceteri
euãgeliſte quaſi ambulent cum dño in ter-
ra: iſte in celo graditur. Nam ⁊ in principio
ſui euãgelij aſcendit ad predã diuinitatis:
ſed tñ ſtatim ⁊ immediate deſcendit ad pre
dã humanitatis. cum dicit: ⁊ verbũ caro fa
ctũ eſt. Jn manu eius ponit̃ calix: ſed certe
vini meri cũ dicit. Jn principio erat verbũ:
ibi purã affirmans diuinitatẽ: ſed plenus
mixto: cũ vnionẽ humanitatis cum deitate
aſſeruit dicẽs. Et verbum caro factum eſt:
adeo vt chriſtianos inebriet vino in quo nõ
eſt luxuria ſed germinare faciẽte virgines.
¶ Sed hic queritur quomodo in fine euan
gelij ſui auſus eſt dicere. Hic eſt diſcipulus
ille quem diligebat Jeſus: qui ſcripſit hec.
Uidetur ꝙ ſit iactantia. Nõne etiam alios
et viros ⁊ mulieres diligebat? Dici põt pri
mo ꝙ nomen ſuum tacuit ad euitãdum ia-

G Euangeliſte. De figuris q̃tuor euãgeliſtarũ.

H Joannes euãgeliſta. Quare dixit ꝙ diligebat eũ Jeſus.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

ctantiam. Sic ⁊ Lucas qn̄ apparuit ei dn̄s
in Emaus: q: d: fuiſſe ſocius Cleophe: etiā
nō premiſit nomen ſuū actib⁹ aploꝝ quos
ſcripſi Mattheus vero dixit vbi erat res
nō laudis. Dicitur ſcd̄o q ſe ſignificauit Jo
annes per diſcipulū quem diligebat Jeſus:
ad oſtendendum primo q ſua ſcriptura de
chriſto vera erat. Nā chriſtus nō niſi vera-
ces diligit. pſ̄. Diligit dn̄s veritatem ⁊ iudi
ciū. Et propterea dilectionē eius exprimit
vt ſe oſtēdat in ſcribēdo veracem. Scd̄o ho
mo mag[illegible] reputatiōis reputatur verax: q:
ſi mēdax eſt [illegible]li⁹ reputationis credo: quic
quid officij vel beneficij habeat. Et ideo Jo
annes in ſcribēdo teſtimoniū de chriſto: vt
ei credatur/eſtimationē ⁊ reputationē quā
de ſe habebat chriſtus indicat. Tertio vt do
ceret vnūquēq facere quod in ſe eſt ad hoc
q diligatur a deo. Ipſe em̄ erat ille qui cō
plebat mādata dei: ideo diligebatur. Et q:
dn̄s videbat q multū proficeret in tribus
voluminib⁹ que fecit/⁊ magiſter diligit ſtu
dioſos: igitur dicit q diligebat eum Jeſus.
Quarto q: videbat q dn̄s multum differe-
bat recipere illū in gloria ſua: ſed ne mirare
mur/oſtendit q et ſi aliqui differātur et di
mittātur diutius in mūdo/non tamē pro-
pter hoc minus diligūtur. Dicitur tertio q
dn̄s aliquos alios ⁊ viros ⁊ mulieres dili-
gebat: ſed q: Joannes erat le mignon: ideo
ſe ſignificauit per nomē dilecti: ſicut p anto
nomaſiā denotat Paulus per nomen apl̄i.
¶ Quinta cōditio aquile eſt q prouocat ad
volādum pullos ſuos/volitans ſuper eos:
vt d: Deut. xxxij. Sic ⁊ Joannes non ceſſa

J Joanneſ euāgeliſta. Joannes ſignificat nobis oēm virtutē cuſtodem anime.

bat prouocare hoies ad volatum ſancte cō
uerſatiōis roſtro/volatu ⁊ vnguibus. Hoc
eſt verbis affectiuis: volatu deuotiōis: ope
ribus ſanctis ⁊ ſcripturis/ſciēs ſibi eſſe pre
ceptum Oſee. viij. In gutture tuo ſit tuba
quaſi aquila ſuper domū dn̄i. Predicabat
em̄ quaſi tuba exaltans vocem ſuā: predica
bat ſcriptura ſua: predicabat vita: predica-
bant facta eius et inſtruebant hoies: ita q
ex factis ſuis ſignificat nobis omnem virtu
tem cuſtodē anime. Diuerſis em̄ modis di-
citur aliquid cuſtodiri. Primo cuſtodit arca
theſaurū. Sic Joannis humilitas theſau-
rū omniū virtutum. Humilitas em̄ eſt arca
ferrata. Cuſtodit etiam vigil ciuitatem/mi
les caſtrū/bonus prepoſitus vel iuſtitiari⁹
ciuitatem/⁊ ſal carnes a putredine: in quo
ſignificantur quatuor virtutes cardinales.
Quid vigil niſi prudentia: miles fortitudo:
bonus prepoſit⁹ iuſtitia: ſal ſobrietas. Sal
enim modeſtiā ſignificat in cibis/potibus/
verbis/veſtibus et ſic de ceteris. Propter
hoc baptizando candela in manu ponitur
que ſignificat prudentiā: vngitur quaſi pu-
gil inter ſcapulas propter fortitudinem: in-
duitur alba veſte propter iuſtitie puritatē:
ſal in ore ponitur propter ſobrietatē. Joan
nes autem has quatuor gratias ſignificat.
Legitur em̄ primo de ip̄o q recubuit ſuper
pectus dn̄i: ⁊ hoc ſignificat prudentiā. ſecū
do quia nō defecit frixus in oleo: ⁊ hoc deſi
gnat fortitudinē. tertio q virgo fuit: ⁊ hoc
recte ſignificat iuſtitie incorruptionem: in-
corruptio em̄ maxime pertinet ad iuſtitiā.
quarto q māna inuentū eſt in ſepulcro ei⁹
qui fuit cibus filiorū Iſrael: et dabatur ad
menſurā Gomorreorū. Exo. xvj. ⁊ hoc ſigni
ficat ſobrietatē. He ſunt quatuor virtutes
que plurimū valēt ad inſtitutionē vite ho-
minis: quas docet ſapiētia. Sap. viij. So-
brietatem em̄ docet ⁊ ſapientiā ⁊ iuſtitiam
et virtutem: quibus vtilius nihil eſt in vita
hoibus. Itaq Joannes diutius militauit
pro populo inſtruēdo ⁊ prouocādo ad amo
rem dei vita/ſcripturis ⁊ etiam viua voce:
ſicut patuit in inſtructione Cratonis philo
ſophi reprobando modū quo docebat mun
dum eſſe contēnendum per fractionē gem-
marū precioſarum: eo q talis modus eſſet
inutilis ad ſalutem. Aiebat enim. Sicut va
na eſt medicina qua morbus nō abſcindit:
ſic vana eſt doctrina qua vitia nō curantur
animarū. De māna quidē ſciētie noſtre ver
mes curioſitatis ⁊ vanitatis ebulliūt: dum
ad aliud reſeruantur q̄ ad ſabbata quietis
eterne. Hoc etiā patuit quādo docebat vitā
dum eſſe nimiū amorem diuitiarū: ⁊ in plu
rimis alijs. Poſtea vero in principio impe
rij Traiani migrauit ad chriſtū/anno a paſ
ſione dn̄i. lxviij. vt dicit Hiero. lib̄. de viris
illuſtribus. Quādo aūt paſſus eſt dn̄s erat
Joannes. xxxj. annorū. Et ſic mortuus eſt
nonageſimūnonum agens annū etatis ſue
et exijt de carcere mortis huius in quo diu-
tius fuerat clauſus: pro quo poterat orare
in ſua ſenectute dicens illud Pſ̄. Educ dn̄e
de carcere animā meam: vt confiteatur no-
mini tuo cū fratribus meis. Sed continge
bat illi ſicut Paulo qui dicebat Phil. j. Cu-
pio diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto: manere autē
in carne neceſſarium propter fratres. Dn̄s

autem qui tādiu eum dimiſerat in mūdo/
amplius in morte pre ceteris honorauit: in
aſſumptione videlicet corporis ⁊ anime: vt
prius probabiliter dictū eſt: eo q vita/ſciē-
tia/etate/ac meritorū dignitate que diutur
niori tēpore acquirere potuerat p̄cellere vi

K Dignitas. Et debe rēt p̄ferri in dignitatib⁹ qui pl⁹ meruerūt.

debatur. Talis em̄ etiā in eccleſia militante
plus honorari deberet ⁊ preferri illis q̄ nō
eque pollerent talibus prerogatiuis. Nam
vt dicit gloſ. ad Colo. iij. ſuper locum illum.
Mulieres ſubdite eſtote viris. Hec eſt pax
domeſtica ⁊ cohabitantium ordinata a deo
concordia ⁊ clara iuſtitia: vt ſcꝫ qui excellūt
ratione excellant dominatione. Sed modo
tanta eſt in ipſa militante eccleſia perturba
tio ob defectum prelatorū: q: non eſt q̄ am-
bitioſos ⁊ impudētes ſe ingerere reprimat
dicēs. Da huic locū. nec eſt qui humiles ex-
tollat dicens. Amice aſcēde superi⁹. ſed im
pletū eſt qd̄ d: Eccl̄s. x. Eſt malū aliud qd̄
vidi ſub ſole quaſi per errorē egrediens a fa
cie principis: id eſt cuiuſlibet ſuperioris cui⁹
eſſet ea que ſub ipſo ſunt ordinare. Stultū
vidi poſitum in dignitate ſublimi: et diui-
tes. i. meritis preeminētes ſedere deorſum.
Uidi ſeruos in equis: ⁊ principes ambulā-
tes ſuper terrā quaſi ſeruos. Et hoc eſt q:
nō eſt hodie qui attendat merita hoim: q:
omnia reguntur fortuna: vt dicit Eccl̄s. ix.
Uidi ſub ſole nec velocium eſſe curſum: nec
fortium bellū: nec ſapiētium panem: nec ar
tificum gratiam: ſed tēpus caſumq in om
nibus. Non ſic facit dn̄s in eccleſia trium-
phante: ſed qui potiores ſunt meritis/illi
ſunt magis glorioſi.

¶ De eodem ſermo quintus.
et in ordine. lvij. per thema.

TRanſlati ſumus
de morte ad vitā: quoniā di

A Amor. Joanneſ euāgeliſta. De triplici p̄prietate ignis amoris in Joāne reperta.

ligimus fratres. j. Joan. iij.
Secūdū doctores/amor eſt
quidā ignis inflāmans ani-
mū hoīs. Iſte ignis inter ceteras p̄prieta-
tes tres habet. Primo ardet et vrit: ſed ad
ſimilitudinē ignis q̄ erat in rubo non cōſu
mit. Sic amor quāto maior tāto magis vrit
animū hoīs: ſed non cōſumit ſed magis cō
ſeruat ⁊ viuificat. Odiū em̄ eſt magis paſ-
ſio mortificās. iuxta illd̄. j. Jo. iij. Qui odit
fratrē ſuū homicida eſt ſcꝫ ſuipſi⁹. Et ibi-
dē. Qui nō diligit manet in morte. Sic Jo
annes tanto amore accendebat: vt nihil ex
ore eius niſi verba amoris exirēt. Scd̄o lu
cet. Nō em̄ eſt ignis flāmās ſine luce: ſic nec
charitas ſine ſapiētia. Ex hoc ſortit⁹ eſt Jo-
annes multa bona: ſcꝫ ſcientiā ⁊ illumina-
tionē intellectus: q: dilectio magis illumi-
nat q̄ ſtudium: nec charitas eſt ſine luce ſa
piētie ſicut nec ignis ſine luce. Et vt d: Eccl̄i
j. Dilectio dei honorabilis ſapiētia: q: facit
hominē honorabilē. ⁊ Eccl̄i. ij. Qui timetis
dn̄m diligite illū: ⁊ illuminabunt corda ve
ſtra. Tertio aſcēdit: ⁊ quāto maior tāto al-
tior. Ideo velut aquila aſcendit [illegible]p oēs: vt
dictū eſt. Et dicit Hiero. in [illegible]logo ſup Za
cha. Uel etiā propter hoc aſcendit ad celos
in ſupremo p̄pe beatā virginē. Et inde poſ-
ſet dicere verba p̄poſita. Tranſlati ſumus
de morte ad vitā. Et q: beata Maria fuit
ſumme dilectrix: ideo ſup om̄es eleuata eſt.
Ad eā igitur confugiamus: dicentes Aue.
¶ Juxta thema dicemus primo quomodo
Joānes dilexit fratres. Scd̄o quō tranſla-
tus eſt de morte ad vitā. ¶ Quo ad primū
ſm doctrinā ſuā. j. Jo. iij. Filioli nō diliga-
mus verbo neq lingua: ſed opere ⁊ verita

B Joanneſ euāgeliſta. Joannes dilexit fratres recto amore/non recurſuo ad terrena ſicē multi.

te. Primo dilexit fratres ⁊ primos opere.
Primo iuuādo eos in neceſſitate: ſicut pa-
tuit in Druſiana quā ſuſcitauit: et in pluri-
bus alijs. Non quidem diligēs ſicut multi
qui diligūt amore non recto nec diuturno/
ſed reflexo ad terrena. Qui diligūt ſicut ca-
nis oſſa: ſicut meretrix leccatorem q̄diu ha
bet aliquid quod accipiat. Arbor enim dili
genter ſeruatur ⁊ frequēter viſitatur q̄diu
in ea ſunt fructus: ſed ablatis fructib⁹ ſine
cuſtodia relinquitur. Ut patet in vineis q̄
tēpore fructuum claudūtur ⁊ cuſtodiuntur
ſed ablatis fructibus exponūtur. Similes
pullis vulpiū: qui quādo non inueniūt lac
in maternis vberibus/mordent et dilace-
rant dentibus. Amor iſtorū habet vnam ſo
lam ſaiſon: ſicut flores placent ſolum quan
do ſunt recentes. Sicut canis ſequitur vetu
lam ferētem tripas ad forum: ſed in reditu
non. Inde Seneca. Hoc ſolū habet boni ad
uerſitas/q amicos probat: ⁊ quando nihil
plus habet homo/tranſeunt ad alios. Si-
cut porcus de quercu ad quercū vt habeat
glandes. Secūdo dilexit opere ſe exponen-
do morti pro ſalute proximorum. Nam cuꝫ
ſeditio exorta fuiſſet Epheſi pro ſubuerſio-
ne templi Diane quod ſubuerterat Joan-
nes: ad pacandum Ariſtodemum ſacerdo-
tem idolorum principem bibit venenum

Universidad de Deusto Biblioteca

mortiferū: vt ⁊ inde ipſe Ariſtodemus ⁊ ceteri infideles cōuerterētur ad fidē: cum vidiſſent ex eiuſdē veneni potatione nihil mali irrogatū Joāni. ¶ Sed ibi queritur vtrū licebat Joanni bibere venenū? Dicitur primo ꝙ hoc nō eſt in cōſequētiā trahēdū. Dicitur ſcdō ꝙ ſancto Joanni fuiſſet hoc illicitū/niſi ſentimētū habuiſſet ꝑ diuinā inſpirationē: vel per virtutē ſecū exiſtētē operātē miracula ad hec faciēda. Sicut em̄ mali aliqn̄ ad magicas artes habent aliquē demonē fa[mi]liarē: ſic ſancti in ſuis virtutib⁹ ſentiūt virtu[tem] dei vel per ſe vel ꝑ angelos ſibi familiares: rōne cuius ad hec operādū inducuntur. ¶ Scdō dilexit fratres in veritate: docēdo veritatē per quā ſalui fierent.

E
Diligere.
Diligēdi ſunt ꝓximi propter multa.

Sicut patuit in tota doctrina ſua: in qua etiā precepit nobis diligere fratres et ꝓximos: dicēs. Filioli diligite alterutrum. Et hoc debemus facere ꝓpter multas cauſas. Primo rōne ſimilitudinis: vt ouis ouē diligit. Eccli. xiij. Omne aīal diligit ſibi ſimile. Inde dr̄ ꝙ chriſt⁹ diligebat Joānē: qr erat ſimilis ei in conditionibus. Erat em̄ virgo mēte ⁊ corpore ſicut fuit chriſt⁹. Et ſi dicat̄ ꝙ hoc nullibi inuenitur in ſcriptura ſacra. Dicitur primo ꝙ verum eſt: nec oportebat cū per ipm̄ Joānē ſacra ſcriptura ſit cōpleta. De ſe aūt hoc teſtimoniū nō perhibuiſſet. Nullus em̄ teſtimoniū hoc ferre potuiſſet: niſi poſt eū ſupſtites aliqui eſſent. Nulli aūt ſuperſtites fuerunt diſcipuli poſt eū. Dicitur ſecūdo ꝙ poſteri eius diſcipuli: vt Miletius fidē nobis fecerūt de hoc: q̄ ſcripſerūt legēdā eius: ſicut ⁊ de ceteris legendis ſanctoꝝ que tradite ſunt a fide dignis: et ab eccleſia recepte. Tertio dico ꝙ non ſolum ſicut legēde credēdū eſt hoc: ſed adhuc magis: eo ꝙ vniuerſalis eccleſia hoc canit: hoc etiam approbat. Et in ſignū huius matrē ſuā virginē ob priuilegiū ſue virginitatis illi cuſtodiēdā dedit. Scdō ratione fraternitatis ſpūalis. Leuit. xix. Non oderis fratrem tuū in corde tuo: ſed diliges proximū tuū ſicut teipm̄. Multitudo fratrū carnaliū minuit portionē terrenā: ſed nō ſic de fratribus in celo: ſicut lux nō minuitur qn̄ a pluribus participatur. Hinc Grego. Felix hereditas quā multitudo fratrū nō anguſtat. Jō ſe debēt plus diligere fratres ſpirituales q̄z carnales. Nā Gal. v. Qr ſi inuicē mordetis: videte ne ab inuicē conſumamini: ſicut viſum eſt de multis ciuitatib⁹. Inde eſt ꝙ Joānes tenerrime diligebat quos in chriſto genuerat: filios ſpūali generatione: fratres in ꝑcipiēda hereditate: ſicut patuit in iuuene de quo dictum eſt prius. Tertio ratione diuine preceptionis. Hoc em̄ vltimo precepit dn̄s quaſi magis obſeruandū. Dicebat aūt Joānes. Hoc eſt teſtamentū legatū ⁊ preceptū magiſtri mei: qd̄ ſi ſolū fiat/ſufficit. Unde hoc apoſtolis reliq̄t. Non agros: nō vineas: et tāq̄ ſignū cognitionis diſcipuloꝝ chriſti. Sed multi ſunt q̄ hoc non erogant ſuis proximis: nec in morte ſuis filijs. de quib⁹ Ps. Nec fideles habiti ſunt in teſtamēto eius. Quarto ratione diuine dilectionis: vt mulier debet diligere amicos viri ſui. Audi Joānis doctrinā. j. Jo. iiij. Si quis dixerit qm̄ diligo deū et fratrē ſuū oderit/mēdax eſt. Fōs q̄ in alto oritur de facili ad loca infima deriuatur Sic amor dei ſi de deo ꝑfecte habeatur/ad ꝓximū deriuat̄. Hinc dr̄. Qui diligit me diligit canē meū. Ad iſtū ſenſum: qui diligit me diligit amicū meum: nō intelligēdo de maſtinis: qr illud eſt falſum. Nō em̄ oportet ſi dilatetur cor meū ad diligēdū aliquē ꝙ dilatetur vſq̄ ad beſtiā. Si eſſent min⁹ de maſtinis ⁊ plures de amicis meli⁹ eſſet. Deus em̄ nihil odit eoꝝ que fecit ſed oīa diligit. Non pōt ergo q̄s diligere deū ⁊ odire fratrē ſuū. Quinto ratione mutue cōnexionis. Sum⁹ em̄ vnius corporis mēbra: ideo ſicut mēbra debemus facere. Primo membrum alteri ſubuenit in neceſſitate: vt oculus toti corpori videt ⁊ manus prouidet. j. Coꝛ. xij. In idipm̄ ꝓ inuicē ſolicita ſunt mēbra. Scdō nō vindicando. Os em̄ nō mordet digitū ſi ledat oculū vel ſeipm̄. Similiter nō oportet cōiurare in ventrē ſi oīa vorat. Eccli. xxviij. Qui vindicari vult/a dn̄o inueniet vindictā: ⁊ pctā illius ſeruans ſeruabit. Et eodē. c. Homo homini ſeruat irā: et a deo querit medelā. Tertio in ſupportādo alterū: vt collū/brachiū fractū. Gal. vj. Alter alterius onera portate. Exēpliū eſt in manu: q̄ naturaliter tutatur alias partes. Quarto defectū alterius celando. Manus em̄ turpia tegit. Inde manu ⁊ folijs primi parētes turpia tegunt. Sic ⁊ filij ſectando eos. Quinto malū alterius medico reuelādo: vt os malū pedis. Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Sequitur. Si te nō audierit dic eccleſie tāq̄ medico ſpūali. Unde nō debemus vindicare/ſed cū man-

ſuetudine corripere: ſicut fecit Joannes illum epiſcopū cui depoſitum commiſerat. ¶ Pro ſecūdo qd̄ eſt de trāſlatione eius de morte ad vitā querūtur tria.

D
Joannes euāgeliſta dimiſſus eſt diu in hoc mūdo ꝓpt̄ multa.

Primo queritur quare dn̄s ita diu ſeruauit Joānem ſcz nonagintanouē annis: vt dictum eſt in ſermone precedēti. Videt̄ ꝙ non curauerit de eo: qr tātū dimiſit eū croupire in cineribus ſuis ⁊ in hoc mūdo. Rn̄det̄ ꝙ ꝓpter multa. Primo ad hereticoꝝ ſubuerſionē. Heretici em̄ tūc tēporis ceperunt pullulare: cum deſierāt apl̄i eſſe in hoc mundo q̄ fuerāt cū chriſto. De quo loquēs Egeſippus: vt recitatur. iij. lib. hiſto. eccle. c. xxxij. ſic ait. Uſq̄ ad tēpora illa virgo munda ⁊ immaculata permāſit eccleſia: corruptorib⁹ veritatis et diuini verbi temeratoribus: aut nuſq̄ oīno extātibus: aut ſi q̄ forte fuerāt: in occultis ⁊ abditis hiatibus terre deliteſcentibus. Ut vero aploꝝ chorus ⁊ oīs illa etas q̄ a dn̄o ſuſceperat viue vocis auditum: de hac luce diſceſſit: tum velut in vacuā domū: falſe doctrine impius ſe error immerſit. Un̄ tūc nō auſi erant aliquid dicere heretici: qn̄ adhuc erat regiſtrū patēs chriſti Jeſu: qn̄ adhuc erat pect⁹ in quo quieſcebat ſpūſſctūs. Sz qn̄ miſſus eſt Joannes in exiliū/inſurrexerūt heretici: ſtatim tn̄ deſierūt ipſo redeunte. Sicut em̄ q̄diu vixit Joſue ⁊ ceteri qui trāſierūt mare rubrū: ⁊ viderant miracula que fecerat dn̄s in deſerto non errauerūt filij Iſrael: ſed illis obeuntibus idola coluerunt. Sic in chriſtianitate ita fuit ꝙ ceperunt heretici poſtq̄ deſierūt apl̄i ⁊ luminaria mundi. Ideo multo tēpore dimiſit dn̄s Joannē ad ſupplēdū doctrinā que ſupererat. Erat em̄ ſenex venerādus dilect⁹ a chriſto ⁊ cognoſcēs oīa opera eius: et ꝓpterea ad extirpādos errores erat magis aptus. Ut enim dicit Hiero. ad Augu. Bos laſſus fortius figit pedē. Hoc patet in euāgelio ⁊ Apocalypſi que ſenex cōpoſuit. Secūda ratio: vt oſtēdatur amor eſſe lōgiſſime durationis. Uinculo amoris ligantur aīa et corpus: ⁊ nullū vinculū amore illo fortius. Et ſi dicatur ꝙ mors eſt fortior. Dicit̄ ꝙ nunc licet mors ⁊ vinculū illud pugnet ⁊ vincat mors: tn̄ in fine vincet amor chriſti: quādo amor chriſti ad ſuos faciet deſcendere chriſtū ad deſtruēdū mortē. iuxta illud. j. Coꝛ. xv. Nouiſſime inimica deſtruet̄ mors. Joānes aūt fuit totus amor. Philoſophi autē dicūt ꝙ amor dilatat cor et odium cōſtringit. Amor facit cor iocūdū: et nihil eſt qd̄ faciat magis viuere q̄z iocūditas. Si ita ſit/queramus dilatationē et letitiā cordis/nō cōſtrictionē aut triſtitiam. Et ſing[ul]ariter amor dn̄i Jeſu multū durat: ideo quem ſingulariter diligebat fecit multū durare. Tertia ratio: qr qn̄ ſunt multi in vna parētela qui ſunt in ſeruitio regis: ꝓuiſo vno fratre oportet ꝙ alius expectet ſuā prouiſionem. Fuit aūt primus prouiſus Jacobus maior frater eius: ideo oportuit ꝙ differretur alterius prouiſio: nō in malū/ſed a[d m]ultitudinē meritoꝝ. Quarta ratio[: vt in]dicāt amici dei ⁊ hoīes bene viu[e]ntes pati hūc mundū: qr amici dei ſingulares ab eo per maxima tēpora ⁊ tribulationes multas dimiſſi ſunt. Joānes enim per tres perſecutiones imperatoꝝ ſtetit: vbi Petrus ⁊ Paulus in prima occiſi ſunt: dēpta ꝑſecutione Judeorū. Quinta ratio eſt: qr ſchola chriſti eſt vt vnuſquiſq̄ diligat ꝓximū ſuū. Inde recedēs de charitate fecit ſermonē: pacem ſuis dereliquit: et dilectionē ꝑcepit dicēs. Mādatū nouū do vobis: vt diligatis inuicem. Ideo qr vidit ꝙ Joānes erat optimus ad tenēdum ſcholas pulchri amoris: ideo voluit eū eſſe lōgeuū. Nō ſicut qui tenēt ſcholas bordelloꝝ ⁊ lubricitatis qui paucum viuūt. Sicut Salomon qui poſt ſcholā ſapiētie tenuit ſcholā meretricum: et q̄uis eſſet quinquagintaduo annoꝝ/tamen dicit ſcriptura ꝙ mortuus eſt ſenex. Hinc dicit Ariſtote. in lib. de lōgitudine vite/ꝙ paſſeres breuis ſunt vite: eo ꝙ ſunt frequētioris coitus. Etiā de fonte dulcedinis plus hauſerat Joānes/quādo dormiuit ſupra pectus chriſti. Docuit aūt ſcholaſticos ſuos in euāgelio amorē ad chriſtū. In epiſtolis amorē ad proximū. Sed in Apocalypſi docuit mūdum cōtēnere.

E
Joannes euāgeliſta.
Quare pingit̄ Joannes euāgeliſta iuuenis cū fuerit ſenex mortu⁹

¶ Scdō queritur quare pingitur Joānes ſicut iuuenis: cum fuerit ſenex mortuus: et tn̄ Joānes baptiſta q̄ iuuenis mortuus eſt pingitur cū barba? Dicitur ꝙ Joānes baptiſta fuit finis veteris teſtamēti qd̄ tādiu durauerat: ſm̄ illud euāgelij Matth. xj. Oīs lex ⁊ ꝓphete vſq̄ ad Joānē: ita etiā vt cū antiquis patribus ad limbū deſcēderit. Ideo ad repreſentādū vetuſtatē veteris teſtamēti ita pingitur. Joānes vero nouū incepit: cum dixit. In principio erat verbum. ſicut Moyſes. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. Ideo quodāmodo propter nouitatē teſtamēti velut no-

Universidad de Deusto Biblioteca

nus hõ pingitur iuuenis. Uel ideo qꝛ Ioã
nes baptiſta a chriſto dict⁹ eſt angel⁹: ideo
aliqui voluerunt dicere ꝙ erat angelus in⸗
carnat⁹: propterea ne aliq̃s hoc crederet
non iuuenis vt ſoliti ſunt angeli apparere:
et patuit in reſurrectiõe chriſti: ſʒ ſenex pin
gitur. Ioãnes vero euãgeliſta qꝛ a pleriſq;
pie creditur cum chriſto in corpore et aĩa re
ſurrexiſſe: ideo pingitur in ſtatu reſurrectio
nis ſue: vt detur nobis ſpes future reſurre
ctionis: ſm illud Pſ. Renouabitur vt aq̃⸗
le iuuẽtus tua. Tenet aũt calicẽ ad oſtẽdẽ⸗
dũ ꝙ ſi amici dñi Ieſu guſtauit calicem
dñi anteq̃ guſtaret de glĩa celeſti a fortio⸗
ri nos potabim⁹. Sed debem⁹ in hoc cõſo⸗
lari: qꝛ nõ deeſt cõſolatio celeſtis in tribula
tione. Nã ab aduentu ſpũſſancti in diſcipu
los vſq; ad tẽpus illud quo ſub Domitia⸗
no Ioãnes fuit exilio relegatus/fluxerunt
anni circiter quinquaginta: nec toto tẽpo⸗
re illo legitur tot ⁊ tãtas cõſolationes diui
nas habuiſſe quot habuit tempore quo tri
bulationẽ exilij perpeſſus eſt. Sic et nos ſi
patiẽter tulerim⁹ aduerſitates/multo pl⁹
conſolabimur a deo in illis q̃ʒ tẽpore pſpe
ritatis: quia Pſ. Scdm multitudinẽ dolo⸗
rũ meoꝝ in corde meo: conſolationes tue le
tificauerunt aĩam meã. ¶ Tertio querit an
chriſtus appareat hoĩbus in fine: Et ꝙ ſic
videtur: qꝛ ipſe dixit Ioã. vlti. Sic eũ volo
manere donec veniã: igitur. Dicitur primo
ꝙ aliquib⁹ ſanctis chriſt⁹ apparuit in fine
anteq̃ʒ aĩa exiret corp⁹: ſed hoc fuit ſpecia⸗
le priuilegiũ ⁊ paucis cõceſſum. Et ideo dã
nãde ſunt iſte matutine vetularũ et earum
credulitas: que dicũt. Quicũq; dixerit has
vel illas orationes: videbit chriſtũ in fine.
Dicitur ſcdo ꝙ deus apparet in fine: id eſt
poſt mortem ad iudicium exercendum ſiue
in bonum/ſiue in malum: nõ in deitate ſed
in humanitate ſua: quia ſolus cum patre fi
lius iudicat. Io. v. Pater omne iudiciũ de⸗
dit filio: quia filius hominis eſt.

nota.

A
Inno⸗
centes.
Innocẽ
tes p̃uã
tur bo⸗
nis a
mundo
ſed non
a deo.

¶ De beatis Innocentibus Sermo. j.
et in ordine. lviij. per thema.

Non priuabis bo⸗
nis eos qui ambulãt in innocẽ⸗
tia dñe virtutũ. Pſ. lxxxiij. Sed
quõ hoc dicit propheta: Tales
eñ cõmuniter priuãtur vita: immo iſti bea
ti innocẽtes vix potuerũt in hac vita reſpi
rare. Et cõmuniter innocentes ſunt illi qui
perdũt in hac vita. Uulgo dꝛ: qui ſe fait bre
bis le loup le mẽgeuſt. Eſa. lix. Et qui receſ
ſit a malo prede patuit. Quõ ergo abunda
bũt bonis: Reſpõdetur primo ꝙ nõ dicit
textus: nõ priuabuntur bonis: qꝛ vt pluri⸗
mũ innocẽtes priuantur bonis: ⁊ qui mali
ſunt abũdãt: vt cõtẽnãtur bona tẽporalia:
et laudetur deus qui ſolẽ ſuũ facit oriri ſu⸗
per bonos et malos. Innocẽtes enim duo
oculi reſpiciũt: oculus lupi ⁊ oculus paſto⸗
ris. Lupi vt depredetur. Pſ. Oculi eius in
pauperẽ reſpiciũt: inſidiatur in abſcondito
quaſi leo ĩ ſpelũca ſua: inſidiatur vt rapiat
pauperẽ. Oculi paſtoris vt ĩpinguet oues.
Pſ. Oculi eius in pauperẽ reſpiciunt: pal⸗
pebre eius interrogãt. i. diſcretio dei pmit⸗
tit ad tempus pbari eos: ſed interrogabit
poſtea aliter: et reddẽtur eis ablata: qꝛ pa⸗
tiẽtia pauperũ nõ peribit in finẽ. Scdo di⸗
co: nõ ſine cauſa innocentes in mũdo prede
ſunt. Primo qꝛ mundus in maligno poſit⁹
eſt: ideo nõ eſt mirũ ſi illi qui ſunt in mũdo
ſi velint innocẽter viuere: ſi multa patian⸗
tur a malignis vel in rebus vel in fama. Et
inde dicit Apls. ij. Timo. iij. Oẽs q̃ pie vo⸗
lunt viuere in chriſto Ieſu perſecutionẽ pa
tiũtur. Sic Cain in principio innocẽtiã in⸗
teremit in Abel. Tertio dico ꝙ deus nõ pri
uabit bonis eos qui ambulant in innocen
tia. Pater: qꝛ illi (vt dicit dñs) ambulabũt
mecũ in albis: qm̃ digni ſunt/nõ aũt impij.
Nõ eñ decet ire iuſtũ cũ impio: matronam
cum meretrice. Si igitur ſunt ſocij chriſti a
perte ⁊ a gaigne: chriſtus pdidit in hoc mũ
do tẽporalia ⁊ lucratus eſt eterna: nil mirũ
ſi hic cũ chriſto perdãt tẽporalia ⁊ lucrãtur
eterna. Et ad hoc hortatur ſapiẽs Eccli. ij.
Cõiũgere deo ⁊ ſuſtine. Et Pſ. Cõfortetur
cor tuũ ⁊ ſuſtine dñm. Unde innocentibus
lucratus eſt dñs hereditatẽ celi: et eã illis
cõſeruat/nõ impijs. Sicut eñ pater quan
do videt filiũ bene ſe habẽtem ⁊ bone indo
lis: multũ ſolicitus eſt de acquirenda ſibi ⁊
multiplicanda hereditate. et ſolet dici ꝙ il⸗
lud qđ ſibi acquirit erit bien employe galli
ce. Sed quãdo videt eũ male ſe habere non
acquirit ſibi hereditatẽ: ſed vẽdit ne redeat
ad malũ heredẽ. et ſolet dicere. Quare ac⸗
quirerem ⁊ parcerẽ mihi: quando heredes
mei nõ ſunt digni habere. Ita etiam quan
do videt dñs hominẽ bene ſe habere ſeruã
do innocentiã: conſeruat ei hereditatem ce
leſtem: ſed quãdo male priuat eũ. Pſ. Gra

tiam et gloriam dabit dñs: ſcilʒ innocenti⸗
bus. Secundo quia non ſunt bona ipſe di⸗
uitie que ſic malis tribuuntur: ſed ſolum fi
gura et vmbra bonorum. Hoc ſolum bonũ
eſt innocentia: nihil alteri neq; ſibi nocere:
et equitas. i. facere bonum et nõ omittere.
Pſ. Cuſtodi innocentiam ⁊ vide equitatẽ:
quoniã ſunt reliquie homini pacifico. Iſte
reliquie allate ſunt de paradiſo tẽpore iſto
clauſe in vtero virginis: et lumen circũful⸗
ſit paſtores vt viderẽt eas in manu oſtẽdẽ
tis Marie. Ut ergo nobis aperiat theſau⸗
rum eccleſie: vt reliquias illas videamus/
ſalutemus eam: dicentes Aue.

B
Inno⸗
centes.
An ſit
celebrã
dum fe
ſtũ ino⸗
cẽtum.

¶ Queritur an debeamus facere feſtũ In⸗
nocentum: Et videtur ꝙ non: quia non fa⸗
cimus feſtũ aliorum: puta Abel/Eſaie/Da
uid ⁊c. qui tamen fuerũt ſancti: nec ipſi in⸗
nocẽtes fuerũt poſt paſſionẽ chriſti pluſq̃
illi ſancti patres. Dicitur ꝙ de tribus tan⸗
tũmodo qui fuerunt in veteri teſtamẽto fa
cit eccleſia feſtum. Primo facit feſtum de ſe
ptem Machabeis: quia eoꝝ martyriũ ſimi
le eſt omnimode martyrijs noui teſtamẽti.
Ideo eccleſia propter ſimilitudinẽ facit de
eis feſtum et memoriã. Ab Antiocho enim
occiſi ſunt ſicut iſti ab Herode: qꝛ nolebant
mãducare carnes porcinas: eo ꝙ eſſent eis
lege diuina prohibite: ideo pene ſimilis pe
na eis cõtigit. Uel etiã quia fuerũt vltimi
ante innocentes. Secũdo de innocẽtibus:
et hoc propter tria. Primo quia chriſtus in
eis querebatur et occidebatur. Secũdo: qꝛ
in eis chriſtus celabatur diabolo et Hero⸗
di. Tertio: quia nomen dñi licet nõ loquen
do tamẽ moriendo cõfeſſi ſunt: qꝛ pro chri⸗
ſto et vice chriſti occiſi ſunt. Tertio de Ioã
ne baptiſta: qꝛ canonizatus expreſſe a ſum
mo pontifice. Ideo ſi canonizatos ab alijs
facimus: a fortiori ab iſto. Alios autẽ eccle
ſia omittit: aut propter multitudinem: aut
quia celum intrauerunt in die aſcenſionis:
ideo in illo die reputatur feſtũ chriſti et eo⸗
rum. Aut etiã ne videremur legem veterẽ
omnimode ſeruare/omiſerũt ſancti multi⸗
tudinẽ: ſed etiam ne videamur eam repro⸗
bare/aliquos paucos accipim⁹: ⁊ eos mar
tyribus chriſti coniũgimus/quaſi p ipſum
et virtute ipſius victores: inter quos annu
merantur iſti beati innocẽtes: qui pro chri
ſto occiſi ab eodem martyrij palma donati
ſunt: ita vt eis conueniat ⁊ de eis verificet
verbũ p̃aſſumptũ. Nõ priuabis bonis ⁊c.

¶ Primo dicetur quomodo innocentia eſt
depulſa. Secundo quomodo eſt interẽpta.
Tertio quomodo bonis nõ eſt priuata. Cir
ca primũ dicemus de fuga dñi in Egyptũ:
et hoc pro primo ſermone. Circa ſcdm dice
mus de morte innocentũ. Circa tertium ve
ro dicemus de vindicta in perſecutores: et
laude perpetuo innocentibus indita et da⸗
ta: que duo declarabimus ſermone ſcdo.
¶ Preſens ſermo continebit primo de reue
latione angeli quo ad fugam dñi. Secũdo
de ipſa fuga. Quo ad primum dicit euãge⸗
lium. Cũ receſſiſſent magi circa annũ poſt:
apparuit angelus dñi in ſomnis Ioſeph.
Quater enim apparuit ſibi. Primo quãdo
dubitabat accipere Mariam: dicens. Noli
timere accipere Mariam coniugem tuam.
Sic homini dormienti in periculis huius
mundi apparet angelus: id eſt diuina inſpi
ratio. Primo monendo eum vt non timeat
penitere: dicens. Noli timere accipere Ma
riam. i. penitẽtiam. Et Hiere. xxxj. Statue
tibi ſpeculam. i. cõſidera damnum peccati:
pone tibi amaritudines: quia multa dãna
incurriſti. Secũdo in Bethleem: quãdo di⸗
xit ei. Surge tolle puerũ et fuge. Sic mo⸗
net inſpiratio vt quis ſuam penitentiã fa⸗
ciendo fugiat vanam gloriã/⁊ querat Egy
ptum: id eſt tenebras. Semen enim operi⸗
tur terra ne volucres celi comedant illud.
Mat. xiij. Semen quod cecidit ſecus viam
volucres celi comederunt illud. i. anihila⸗
uerunt adulatores. Fiebat enim fuga illa
propter timorem Herodis: qui interpreta⸗
tur glorians in pellibus. Tertio ꝙ rediret
in terram Iſrael. i. ꝙ recogitet beatam vi⸗
tam vt libentius operetur. Operarius eñ
viſa mercede libentius operatur. Geñ. xlix.
Iſachar. i. deum memorans vidit terrã ꝙ
eſſet bona: et requiẽ ꝙ eſſet optima: ⁊ ſup⸗
poſuit humerum ſuum ad portãdum. Pa⸗
rum enim fellis in dolio mellis mixtum/ci
to abſorbetur. Ideo dicitur de Stephano
ꝙ lapides torrentes illi dulces fuerunt.
Quarto admonetur vt iret in Galileam: et
hoc in ciuitatem Nazareth: hoc eſt vt ſic
tranſeat per bona tẽporalia cõtemnẽdo ea
vt non amittat eterna: ſed perueniat ad lo
cum floridum paradiſi in quo requieſcit Ie
ſus. Dixit ergo angelus Ioſeph. Surge et
accipe puerum et matrem eius et fuge in
Egyptum: et eſto ibi vſq; dum dicã tibi: fu
turum eſt eñ vt Herodes querat puerum

C
Ioſeph
Peni⸗
tens.
Angel⁹
dñi ap⸗
paruit
quater
Ioſeph
id eſt i⸗
ſpiratio
diuina
peniten
ti qua⸗
tuor in⸗
ſpirat.

Universidad de Deusto Biblioteca

ad perdendū eum. Solus inuentus eſt Jo
ſeph dignus ferre puerū Jeſum.i.ſolus iu
ſtus. Joſeph em̄ interpretatur accreſcēs ſcʒ
virtutib⁹ ⁊ gratijs. Sicut em̄ ignis nunq̄
dicit ſufficit: ſic nunq̄ iuſtus ceſſat a bonis
operib⁹. Prouer.iiij. Juſtorū ſemita quaſi
lux ſplendēs creſcit vſqꝫ ad perfectū diem.
Sed differenter creſcunt boni ⁊ mali. Boni
enim creſcunt ſicut granum ſinapis: qđ dū
ſeminatur in terra minus eſt oībus ſemini
bus: cū vero ſeminatū fuerit aſcendit in ar
borem: ⁊ [illegible] maius oībus oleribus: et facit
ramos magn[illegible]ita vt poſſent aues celi ſub
vmbra eius habitar[illegible] Ita vbi iuſtus p̄mo
modicus eſt cum incipit deū timere: poſtea
per incremēta virtutum creſcit vſqꝫ quo effi
ciatur maior oībus oleribus.i.oībus tem-
poralibus: ita ꝙ ramos expandat cōpaſſio
nis ⁊ miſericordie: ſub q̄bus volucres celi.i.
viri celeſtes protegūtur/⁊ odore bonorum
operū reficiuntur. Mali autē ſunt ſicut ra
pa que in terra nō ſurſum aſcēdens ingroſ
ſatur. Sic tales non augmentātur: ſed va-
nitate ⁊ falſitate mūdana inflātur. Et ſicut
veſica vento inflata trib⁹ fabis vel piſis in-
tus appoſitis tumultū facit: ⁊ cum acu pun
gitur/ deinflatur ⁊ quedam burſa viliſſima
efficitur. Sic tales pleni vidētur cū tumul-
tu ⁊ pōpa incedere: tamen cū acu mortis pū
gūtur/ nil niſi vile cadauer ⁊ burſa vermiū
efficiūtur. Et hoc cōtingit q̄ non habēt her
bam ſancte doctrine per quā humiliētur et
incrementū ſumant virtutum. Hiere. xiiij.
Onagri ſteterunt in rupibus.i.mali viri/⁊
maxime religioſi non proficientes de bono
in meli⁹ ſteterunt in auſteritate vite diſcipli
ne regularis. traxerūt ventum.i. tēporalia
que ſicut ventus inflant/ non implēt. quaſi
dracones.i.aperte mali. defecerūt oculi eo-
rum: q̄ non erat herba. Accipe puerū ⁊ fu-
ge in Egyptum. O duriſſima noua. Ubi es
glorioſiſſima virgo? quid dicis ī corde tuo?
nunc cū lachrymis alloqui potes angelum
Quomodo o angele dei: o Gabriel q̄ mihi
D — tam iocūda noua attuliſti: quō tam miſera
Fugere — bilia aſportas? Dixiſti vt filium altiſſimi cō
Propt — ciperē: ⁊ nunc oportet fugere? Sed quomo
mſtaſu — do filius dei ante hominē fugit? Gigas an-
git dn̄s — te pulicem aut vermē? Quis liberet de ini-
perſecu — micis ſi ⁊ ip̄e inimicos timet? Quomodo fu
tionem — git mortem: qui pro omnib⁹ mori venerat?
Hero- — Reſpondetur ꝙ hoc fecit primo q̄ nōdum
dis. — venerat hora ei⁹. Scribitur em̄ Exod. xxiij.

et.xxiiij. Non coques hedū in lacte matris
ſue.i. chriſtū nō interficies in infantia ſua.
Dicit etiā Iſidorus de ferro.xvj. Etymolo-
ꝙ ferrum accenſum igni/ niſi induretur icti
bus/ corrūpitur nec proficit: rubens tamen
(ſm eūdum) nō eſt habile ad tundendū ſcʒ
ſtatim quādo extrahitur de camino: ſed ex-
pectare oportet donec albeſcat. Chriſtus eſt
ferrū propter ſuā vniuerſalem potentiam:
quia Danie.ij. ferrum domat oīa: quod ac-
cēſum fuit igne quādo humanitati iūctus
eſt ignis diuinitatis. Deute.iiij. De⁹ noſter
ignis conſumēs eſt. Ideo oportuit eū icti-
bus paſſionum indurari/ ad ſolidādum eū
incorruptione reſurrectiōis: quia oportuit
chriſtū pati ⁊ ita intrare in gloriam ſuam:
nō tamen immediate poſt extractionem de
fornace vel camino.i. vtero virginis opor-
tuit ipſum tūdi. Caminus em̄ bene dicitur
vterus virginis: q̄ ſm Hiero. in ſermone
de aſſumptione. nouis continue incendeba
tur deſideriorū affectibus: quoniā totus in
ea incanduerat diuinus amor: ita vt in ea
nihil eſſet quod mūdanus violaret affect⁹:
ſed ardor cōtinuus ⁊ ebrietas perfuſi amo
ris. Uoluerunt aliqui ferrū iſtud immedia
te poſt extractionem a camino iſto tundere
vt Herodes ⁊ ſui: ſed non ſunt pmiſſi. Sed
poſtmodū quando venit hora debita albe-
ſcebat: quādo in mūdo apparuit ſpecioſus
forma pre filijs hominū in preſentia hoſtiū
ſuorum ſpoliatus ⁊ nudus: ⁊ ſic ipſum tun
debant fabri crudeliſſimi: ſm illud ps̄. Su
pra dorſum meū fabricauerunt peccatores.
Hec eſt ratio hiſtorica fuge dn̄i: quia non-
dum venerat tēpus paſſionis eius. Secun
do hoc fecit ſm Chryſoſtomū vt ſedarētur
hereticorū latratus: qui corpus phantaſti-
cum ipſum habere dicebāt. Nā regulā hu-
manequā nature ſuſcepit voluit cōſeruare:
et principaliter in hac parte. Conuenit au-
tem humane nature/ et maxime etate pue-
rili fugere poteſtatem minātem. Alioquin
ſi illud agat in puerili corpore conſtitutus/
quod eſt proprium dei: non in ſe oſtēdit hu
manam naturam/ ſed diuinam. Tertia cau
ſa eſt vt ceteri chriſtiani dum neceſſitas ad
uenerit in perſecutione fugere non erube-
ſcant: vt multi fecerunt: ſicut de Athanaſio
legitur: qui propterea accuſatus excuſauit
ſe per fugam domini in Egyptum. Unde
ſi te fugit perſecutio/ fuge: ſi te apprehen-
dat: amplectere illam.

E — ¶ Sed hic querit̄ cur potius mittit̄ in Egy
Fugere — ptū q̄ʒ aliſbi. R̄ndet Chryſ. ꝙ hoc ideo eſt:
Egypt⁹ — quia Egyptus ſemp aduerſus populū dn̄i
Quare — fuerat inimica: ⁊ dn̄s qui nō in finē iraſcit̄
poti⁹ fu — nec in eternū cōminabitur: recordat⁹ quāta
git dn̄s — mala fecerit ſup Egyptū: ideo mittit filiū
in Egy- — ſuū in ea dans ei magne recōciliationis ſi-
ptū q̄ — gnū: vt decē plagas Egypti vna medicina
aliſbi. — ſanaret. Et ſm Augu. quibus pri⁹ Moyſi
miniſterio clauſerat diē: nūc adueniēs ſedē
tibus in vmbra mortis reſtituit lucē. O mi
rabilis cōmutatio dextere excelſi: vt popu-
lus qui prius fuerat perſecutor populi pri-
mogeniti: poſtea fieret cuſtos vnigeniti: vt
qui illis violēter dn̄ati ſunt: iſti cū deuotio
ne ſeruirēt: vt iā nō irēt ad mare rubrū de-
mergēdi: ſed vocarentur ad aquas baptiſ-
matis viuificādi. Scd̄m hiſtoriā vero ſcho
laſticam: ſicut nō fuit domus in Egypto in
qua nō caderet mortuus primogenitus: ſic
nec templum in quo non caderet idolum.
¶ Scd̄o deſcribitur fuga dn̄i: cū dicit̄. Qui
conſurgēs accepit puerū ⁊ matrē eius no-
F — cte et ſeceſſit in Egyptū. Et erat ibi vſqꝫ ad
Fuga — obitū Herodis. ¶ Sed hic cum Petro Ra
dn̄i. — uennate queri poſſet cur hec ſcribit Mat-
Quō — theus ad perpetuā rei memoriam? Deuoti
Mat- — militis eſt regis ſui tacere fugam ⁊ referre
theſcri — conſtantiā: virtutes loqui ⁊ timores ſilere:
pſit de — aduerſa dolere ⁊ predicare victorias: ita vt
fugado — hoſtiū auſus poſſit frāgere ⁊ ſocioꝝ excita-
minicū — re virtutē. Reſpōdet idē ꝙ hoc fuit nō pa-
videat̄ — uoris ſed artis ⁊ myſterij: q̄ vult eū in ap-
ignomi — to vincere: qui publicā ex hoſte cupit refer-
nioſa. — re victoriā. Tū quia ſecreta victoria ⁊ latēs
virtus exēplū poſteris non relinquit. Hinc
eſt ꝙ chriſtus fugit vt cedat tēpori nō He-
rodi. Si em̄ inter alios occubuiſſet: hoc nō
maieſtati eius ſed impotētie et infirmitati
attributū eſſet. Et ideo volebat palā ⁊ apte
ſuperare hoſtes ſuos: ſicut leo venatus de
latibulis fugit: et in plenū cāpū venatores
et canes intrepidus expectat. ¶ Hic cōſide-
ra quō audita diuina reuelatione Joſeph
ſtatim ſurrexit: ⁊ ad iter arripiendū feſtina
uit: et hoc Marie intimauit. Ad cuius ver
ba cōcuſſa ſunt viſcera eius ſup filio. Nunc
meditare quō puerū Jeſum mater eleuat
et puer excitatus plorat. Compatere eis ſi
qua ſint in te viſcera pietatis. Cōſidera nūc
media nocte fugiētē Joſeph: fugiētem ma
trē cū filio in vlnis ad mamas pēdēte: eun
tē per deſerta in quib⁹ fere ⁊ dracones ha-

bitabant: qđ a Bethleē per quindecim die-
tas diſtat: et in quo olim fuerūt filij Iſrael
quadraginta annis. De chriſto dr̄. Dn̄e re-
fugiū factus es nobis: ſed vbi refu[illegible]iū cū
fugit? Helie contra inſidias regis Achab
vna vidua ſuffecit ad occultandū: ſed con-
tra minas Herodis tota Judea nō ſufficit.
Helias igne emiſſo cōſumit ſuos pſequen-
tes: ſʒ hic ſe ſola fuga ſaluat. O magna dei
patiētia: qui fugit ante eū quē in momēto
perdere poteſt. Anſelmus opinatur ꝙ a la
tronibus captus eſt: et ꝙ bonus l[illegible]tro vi-
dens in vultu pueri maieſtatē reg[illegible] ⁊ luce
re faciē eius: tunc requi[illegible]it ab eo vt ſui ali
quādo miſereret̄: ⁊ ſic fecit in cruce: et eū ex
noīe cognouit. Et idē recitat Fulgētius in
mithologijs. Similiter videt̄ dicere Caſſio
dorus in hiſto. tripartita. lib. vj. c. xlij. ꝙ in
ciuitate Hermopoli que eſt apud Thebai-
dem eſt ibi arbor que ſe inclinauit vſqꝫ ad
terrā cū trāſiret dn̄s. In qua ꝓpter ſui ma
gnitudinē atqꝫ pulchritudinē erāt cultus
demonū. Demonib⁹ aūt fugatis ad chriſti
preſentiam quā nō poterāt ſuſtinere: quaſi
eſſet ab oī immūditia ſanctificata ſeſe incli
nauit dn̄o. Ex iſto poſſumus concludere ꝙ
ſemp in hoc mūdo poſt delectationē ſupue
nit triſticia. Nā poſt natiuitatis gaudiū ſu
peruenit circūciſionis flet⁹: poſt regū obla-
tionē fuga in Egyptū: vt in gaudio mūda-
no nulla oſtēdatur eſſe ſecuritas. ¶ Qui cō — G
ſurgēs accepit puerum ⁊ matrē eius. Tres — Pueri ⁊
pueri ſunt nobis neceſſarij. Unus in Egy- — Tres
ptū cū matre portādus. Alius in mōte im — pueri
molādus. Terti⁹ in celo adorādus. Si Jo- — ſunt no
ſeph deſcēdat in Egyptū/ pctōr in mundū: — bis ne-
ſecū tollat puerū.i. ſapiētiā que chriſt⁹ eſt: — ceſſarij.
et matrē eius.ſ. caſtitatē. Sapiētiā ne per
ignorantiam fiant vie illoꝝ tenebre: caſtita
tem ne per lubricitatē fiat via illorū lubri-
cum: ⁊ ſic ſit donec ad obitū Herodis.i. do
nec vincat̄ diabolus: vt verificet̄ illud ps̄.
Ad nihilū deductus eſt in cōſpectu ei⁹ ma
lignus. De ſcd̄o filio dicit dn̄s ad Abraam
Uade in terrā viſiōis: ⁊ immola mihi filiū
tuū quem diligis Iſaac: ſuper vnum mon
tiū quē mōſtrauero tibi. Terra viſionis ec-
cleſia in qua quilibet videt q̄d agendum ⁊
quid nō: mons eminētia ſancte cōuerſatio
nis. Super quem montē ſunt religioſi per
eminentiā vite. Talibus precipit̄ vt interfi
ciant filium ſuū Iſaac.i. gaudiū tēporale:
et hoc in monte: ſuper quē immolat qui ſe

abnegat. Nā Deut.xij. dicitur. Caue ne offe-
ras ſacrificia tua in omi loco. Unde arguū-
tur reges Iuda qui immolabāt in excelſis:
ſicut faciunt qui ꝓ laude hoīm vel dignita-
te acquirēda ſe affligūt vel bona opera fa-
ciūt. Quib⁹ dicit diabolus. Tranſmigra in
mōtem ſicut paſſer. Abrae iurauit dn̄s di-
cēs. Per memetipm iuraui: q: feciſti rē hāc
et nō pepercisti filio tuo vnigenito propter
me: multiplicabo ſemen tuū vt ſtellas celi.
Sic quicūq̧ carnale deſideriū ꝓ chriſto in-
terficit: multiplicat ſemen bonoꝝ operū vt
ſtellas celi numero ⁊ pulchritudine: et ꝙ
in celū mittuntur. De tertio dr̄ Apocal.xij.
Mulier amicta ſole ⁊ luna ſub pedib⁹ eius
⁊c. Sequitur: Et peperit filiū maſculū qui
recturus erat oēs gentes. Mulier em̄ iſta
amicta ſole iuſtitie: ſub cuius pedib⁹ eſt oīs
defectus corruptionis et peccati eſt virgo
Maria: que nulli vnq̄ꝫ fuit peccato ſubdi-
ta: et peperit nobis chriſtū auctorem et re-
ctorem totius vniuerſi: ⁊ ab omnibus crea-
turis adorandum.

¶ De eodem feſto Sermo.ij.et in or-
dine.lix. per thema ſupradictum.

A Innocentes. Quare feſtū innocētū cū alijs duob⁹ comitatur feſtū natiuitatis

Ueri poſſet quare
hec tria feſta comitētur feſtū na-
tiuitatis? Reſpōdetur ꝙ ꝓpter
duo. Primo ad oſtēdēdū ꝙ pro
omni ſtatu dn̄s natus eſt. Stephanus em̄
glorioſus miles et bellator fortis q̄ de ꝓpe
ſequitur dn̄m: ſtatū nobilium repreſentat:
deprecās ꝓ populo non depredās populū:
patiēter magis ignorātiā populi ſuſtinēs
q̄ꝫ populū interficiēs. Sed ſubſequit̄ Ioā-
nes ꝓ eccleſiaſticis. Feſtū em̄ Ioānis euan-
geliſte erat antiquitus feſtū ſacerdotū. Is
enim eſt ſacerdotū gloria: cuius ꝓpter offi-
ciū angelus abnuit cultū: immo q̄ tanta de
ſecretis celeſtibus agnouit: vt Hiero. ſuper
Zachariā dicat ꝙ ipſe multa eructauit ver-
bo q̄ mēs neſciebat angelica. Magna glo-
ria in ordine ſacerdotū tātū habere docto-
rē: ſicut in ordine predicatoꝝ vel minorum
habere egregios doctores vel ſanctos. Sꝫ
et minor populus ſubſequitur: q̄ quaſi ru-
dis a maiorib⁹ reputatur. Et non obſtante
ſua ruditate maior multitudo ipſi⁹ populi
ſaluat̄ q̄ꝫ alioꝝ: q: libētius audiūt verbum
dei ⁊ cuſtodiunt illud q̄ꝫ maiores q̄ plurib⁹
implicātur negotijs. Iō maxima multitu-
do innocētū occiditur: quoꝝ feſtū celebrat
eccleſia. Et ita ad oſtēdēdū ꝙ ꝓ oībus na-
tus erat chriſt⁹: iſta tria feſta ad tres hoīm
ſtatus deſignādos ſubiūguntur. Scd̄a ra-
tio vt oſtenderetur dn̄s ꝓ oīs etatis condi-
tione natus. Pſ. Cōtinui in ſinu meo mul-
tarū gētiū. Stephanus quidē vir vel iuue-
nis obijt: Ioānes vero ſenex: Innocentes
autē paruuli. Et ideo vt oſtēderetur chriſt⁹
pro oībus natus q̄ oīm lāguores tulit: hec
tria feſta addūtur. Et ſingulariter ad tollē-
dū errorē qui quōdā fuit a Pelagio intro-
ductus ꝙ pueri carebāt originali: ⁊ ꝙ pro-
pterea morientes in illa etate non indigebāt
redēptore. Sed addidit eccleſia feſtū de in-
nocētibus: vt ſcꝫ tali indigētie crederentur
ſubditi: licet nolim dicere ꝙ oportet aliquē
eſſe pctō obnoxiū anteq̄ꝫ ſit capax redēptio-
nis: ſicut patet de beata virgine q̄ fuit no-
biliſſime redempta: quia ab omni labe pec-
cati preſeruata: cui dicemus Aue.

B Innocentia. De triplici vera innocētia ſeruāda ſicut bulla p̄bende paradiſi.

¶ Sunt aliqui manifeſte nocentes: alij in-
nocētes ſed foderati malitia: tertij vere in-
nocētes ſꝫ pauci. De primis ſatis inueniū-
tur ⁊ de ſecūdis. Un̄ Augu. ſup Pſ. Deus
vltionum: aliter lupus: aliter leo inuadunt
oues. Nā leo etiā canibus latrātibus/acci-
pit qđ vult de ouibus. Lupus vero accipe-
ret: ſed audito latratu canū timet/nec q̄cq̄ꝫ
accipit: ſed nōne innocens erit? Certe non:
quin ſi capiatur tāq̄ꝫ predo īterficiatur. Sꝫ
veri innocētes ſunt ſi triplicē cuſtodiāt in-
nocētiam. Unā cordis que principalior eſt.
Pſ. Perambulabam in innocentia cordis
mei in medio domus mee. Nā qui vult deū
habere: oportet hoſpitiū cordis eſſe mūdū.
Secūdā oris. de qua Iaco.iij. Si quis nō
offenderit in verbo: hic perfectus eſt vir. Et
tertiā operis. de qua ītelligi pōt illud Iob
xxiij. Donec deficiā nō recedā ab innocētia
mea: ſed ſemp ſeruabo eā: et iſta cuſtoditur
per bonā ſocietatē. quia Pſ. Cū viro inno-
cēte innocens eris. Et hāc debemus ſolicite
cuſtodire. Cū enim quis in curia Romana
ita operatur ꝙ impetrat gratiā expectati-
uā ſuper aliqua dignitate: curioſe cuſtodit
bullā per quā recipi debet in eccleſia: et in
qua conſeruatur ius. Innocētia bulla eſt ꝑ
quā recipitur quis ⁊ ſtabiliter in prebenda
paradiſi. Sm̄ illud Pſ. Me aūt ꝓpter in-
nocētiā ſuſcepiſti: et cōfirmaſti me in cōſpe-
ctu tuo in eternū. Ideo eſt ſolicite cuſtodiē-
da. Nā ⁊ iuxta thema: non priuabis bonis
eos qui ambulāt in innocētia. ſtatus inno-

centie nō diu durauit: q: ſtatim ab innocen-
tia cecidit hō. Ratio eſt: q: qui in alto am-
bulat: ſtatim per phantaſiā cadit. Status
innocētie ſublimis eſt. Ideo per phantaſiā
diabolicā ſtatim cadit homo ab illo. Et ita
dn̄e tu eos qui a ſtatu innocentie ceciderūt
priuaſti bonis: nunc autē non priuabis bo-
nis eos qui ambulant in innocentia.
¶ Poſtq̄ꝫ dictū eſt precedēti ſermone de fu-
ga dn̄i in Egyptū: nūc cōſequēter eſt dicen-
dum. Primo de occiſione innocentū. Scd̄o
de vindicta in pſecutores ⁊ gloria pueroꝝ.
¶ Quo ad primū dicitur in textu. Tūc He-
rodes vidēs q: illuſus eſſet a magis: miſit
in Bethleem ⁊ occidit ⁊c. Hic cōſideremus
primo Herodis malitiā. Secūdo innocētū
victoriā. Scd̄m Augu. Herodes putauit
magos viſione ſtelle deceptos et erubuiſſe
ad eū redire. Sed poſtmodū auditis q̄ di-
cta fuerant in tēplo ab Anna et Symeone
et a paſtoribus: tūc turbatus ex his timuit
Et forſitā ſm̄ Chryſ. talia apud ſe dicebat.
Quis eſt puer iſte q̄ anteq̄ꝫ naſcatur in ter-
ra apparet in celo? Necdū ipſe ſe oſtēdit: et
omnes illum querunt? Quis eſt ille qui an-
teq̄ꝫ mecū pugnet iam vincit? Quid putas
factur⁹ eſt ille in regno meo ſi creuerit? Ego
dona hominibus ſpargo et gladiū porto:
vt qui nō timet: vel diligat: et qui non dili-
git: vel timeat: ille nec populum habet nec
diuitias: quomodo ſine auro diligitur ⁊ ſi-
ne ferro timetur? ¶ Iratus itaq̧ propter
duo. Primo quia ſucceſſorē in regno ſuo ti-
mebat. Nam reges ſi ex alijs cauſis iraſcū-
tur: cito placātur. vt dicit Chryſo. Illa aūt
ira in eis extinguibilis eſt quā regni zelus
accēdit. Rex autem quicquid aduerſus re-
gnū ſuū putauerit/verū exiſtimat: dū om-
nia timet: oīa ſuſpicatur: et facile credit q̄c-
quid ſuſpicatus fuerit: ſicut vir ſi zelet vxo-
rē aut vxor virū: omnē auditionē turpē de
illo credit: dato ꝙ non ſit idonea vt creda-
tur. Scd̄o quia illuſus erat a magis. Quē-
admodū ſi quis infundat oleū ſuper ignē
ardētem: magis credit incendiū. Sic ardē-
tem zelū Herodis deluſionis opprobrium
ampli⁹ excitauit: quaſi diceret in ſeipſo. Cer-
te iſti magi puerum illum inuenerunt: quē
regnaturum dicebant: et aut aurū accepe-
runt a parētibus eius: aut largis ꝓmiſſio-
nibus ſunt placati: et ideo ad me non ſunt
reuerſi. Illuditur autē Herodes: id eſt dia-
bolus a penitentibus: quādo dimittit eos
et non reuertuntur ad eum: ſicut catus te-
nens murem bene dimittit illum ad horā:
ſed cum intrat cauernam illuditur. Sic dia-
bolus bene permittit aliquem ad deū con-
uerti vt recidiuet et peius ei ſit: ſed illudi-
tur cum nō reuertitur. Dicit enim peccato-
ribus illud Exodi.viij. Dimittam vos vt ſa-
crificetis deo veſtro in deſerto. Verūtamē
ne lōge abeatis. Hoc itaq̧ facto de eorum
occiſione tractauit: non perpendens: quia
non eſt conſilium/non eſt ſapientia/ nō eſt
prudentia cōtra dn̄m. Unde communis eſt
opinio et principaliter hiſt. ſcholaſtice/ ꝙ
fuit per annū ⁊ amplius impeditus a per-
ſecutione: quia citatus Romam venit con-
tra pueros: et eundo quia audiuit magos
trāſijſſe per naues Tharſis: ideo oēs quot-
quot inuenit/iuſſit comburi iuxta prophe-
tiam. In ſpiritu vehemēti conteres naues
Tharſis. Iō anno reuoluto poſt chriſti na-
tiuitatem iuſſit iugulari infantes. Et quia
ſciebat iam tranſijſſe annum ab apparitio-
ne ſtelle: ideo omnes pueros infra bienniū
occidit: timens ne talis aliquanto ſpeciem
ſui transformaret vel ad minorem etatē vel
ad maiorē: ⁊ ita deſeuit vſq̧ pueros vnius
diei: vt inter iſtos omnes vnum inueniret:
ſed hoc eſſe non potuit. De omnibus enim
maſculis Hebreorū ſaluatus eſt vnus ſcꝫ
Moyſes. Sic et chriſtus. Non em̄ decebat
dn̄m cum innocentibus iugulari: qui poſt-
modum cum nocētibus crucifixus eſt. Un-
de primū bellum dn̄i fuit ex innocentibus.
Comprobatur enim rectitudo ſubditoꝝ ad
regem in tēpore aduerſitatis: quia qui non
ſunt recti eo tēpore ipſum deſerunt: qui ve-
ro recti ſibi adherēt. Pſ. Innocentes ⁊ re-
cti adheſerūt mihi. Sed modo verum eſt il-
lud Michee.vij. Perijt ſemē in terra: et re-
ctus in hoībus nō eſt. Innocentia iam fu-
git a ſeculo: antiquitus ſolebat reperiri in
prelatis et iudicibus: ſed nouiſſime fugata
eſt per munera ⁊ diſſolutiones. Qui em̄ pi-
ſcatur cū lignea virga: anteq̄ꝫ capiat piſcē
virga ſtat recta: ſed quādo capit piſcē tunc
incuruatur: et tāto magis quāto maior pi-
ſcis. Virga in manu eſt auctoritas p̄latio-
nis. Q̄diu prelatus non capit: id eſt nō eſt
cupidus: virga ſue poteſtatis manet recta:
ſed quando eſt cupidus/virga ſue poteſta-
tis incuruatur: et eo magis quo groſſior
eſt piſcis vel lampida. Inde Caſſiodo-
rus. Oblatio muneris tinea eſt regiminis.

C Illudi. Illuditur Herodes.i. diabol⁹ a penitēte q̄n dimiſſus nō reuertitur.

D Innocentes. Primū bellum chriſti fuit ex innocētibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Propterea ſequitur poſt verſum allegatū.
Libera deus Iſrael ex omnibus tribulatio-
nibus ſuis: qꝛ propter illā cauſam ſatis ha
E — bet ma.. populꝰ minor. ¶ Occidit itaq̨ ma
Inno- lignus rex pueros qui ſunt flores martyrū
centes. ſm Augu. prime eccleſie gemme: ⁊ qui pri-
Inno- mos ictus in exercitu chriſti receperūt. Sic
centes maiores quotidie in mundo opprimunt mi
oppri- nores. Paruulis em̄ multa latent pericula
mūtur Nam ſepe trāſeuntes per vicos ab equis ⁊
ab aſtu quadrigis cōculcantur. Sic ſimplices a ſu-
tis et perbis [illegible]imūtur. Inde Eccl's. iiij. Verti
malis: me ad alia ⁊ [illegible]i calūnias que ſub ſole ge-
⁊ ꝙ ma runtur ⁊ lachrymas innocētium ⁊ neminē
li com- conſolatorem: nec hoc de nouo incipit ſed a
edunt mundi principio cum ſerpens ſimplicē dece
carnes pit mulierem: ⁊ Abel ⁊ Cain occiditur. Im-
in q̄dra mo comedunt ſuperbi carnes in quadrage-
geſima ſima. Malachie. iij. Comederūt carnē po-
puli mei id eſt temporalia que cum labore
carnis acquiſierunt: et pellem eoꝝ deſuper
excoriauerunt. Hiere. l. Primus comedit eū
rex Aſſur: iſte nouiſſimus exoſſauit eum Na
buchodonoſor rex Babylonis. Unde Hero
dis magna fuit crudelitas: quia ſm Philo
ſophum omnes pueri vocant omnes homi
nes patres propter defectū rōnis ⁊ ſic tyrā
nus illos occidit: q̄ ſi vidiſſent eū vocaſſent
eū patrē. ¶ Uox in rama audita eſt plora-
tus paruuloꝝ ⁊ vlulatus mulierum. Quis
em̄ ſe potuiſſet cohibere viſa tanta crudeli-
tate? In rama/nō in ramatha: ſed in excel-
ſis vel vſq̨ ad celos ſanguis eoꝝ clamauit.
Ideo hodie eccleſia cātat. Uindica dn̄e ſan
guinē noſtrū. Et ſubditur. Rachel plorans
filios ſuos: vel quia in Bethleē ſepulta eſt:
vel qꝛ magna pars fuit de tribu Beniamin
quia nō ſolum in Bethleem ſed in eius con
finibus occiſi ſunt. Et noluit conſolari quia
non ſunt ſcꝫ viuentes. Eccleſia em̄ triplices
filios luget. Primo martyres conſiderans
eos eſſe ſibi ſubtractos: ⁊ non vult cōſolari
in preſenti: quia omnem conſolationē trāſ-
fert in futurū: quia non ſunt ſcꝫ preſentes.
Secundos filios luget eccleſia: qui vere ad
partum venīūt: in quibꝰ patitur abortiuū.
Tertios qui per baptiſmū renati per pec-
catum retrocedūt: ⁊ vtroſq̨ luget eccleſia:
quia non ſunt id eſt ſunt damnati. Et ideo
quia luget eccleſia: aliqua cātica letitie ſub
ticētur: puta Gloria in excelſis Alleluia ⁊c.
ad compatiendum martyribus lugētibus
vel quia deſcenderūt ad limbum patrum,

¶ Pro ſecūda parte monet deinde angelus
anno ſeptimo ipſum Ioſeph vt iteꝝ redeat
in Iſrael: ⁊ aſſignat cauſam. Defuncti ſunt
em̄ qui querebant animā pueri. Non ergo
Herodes tātū querebat ſed etiā nobiles re
gni ⁊ Iudei. Ideo Herodes iſte quādo mor
tuꝰ eſt vocauit oēs maiores natu de Iſrael
et vidēs quia Iudei cū letitia expectabant
eius mortem: fecit eos includi in carcere: et
iuſſit eos occidi dum moreretur: vt ſimul in
eius morte oēs lugerent: qd̄ tamen non eſt
factū. Nihilominus ſm Chryſ. multi illoꝝ
interfecti ſunt ab Herode: ⁊ vt exiſtimatur
qui conſenſerūt in perſecutiōe chriſti. Oēs
autē principes vel maior pars conſenſerāt
Herodi: vt quereret puerū ad perdendum
eū. Unde quidā querunt aīam pueri Ieſu — F
ad perdēdum in mēbris eius: et iſti ſunt de — Quere-
gētibus Herodis: ſed iſti defuncti ſunt. Et — re Ieſū
ratio eſt: qꝛ querebant aīam medici ad per- — Quidā
dendū eum. Et ideo cū infirmi eſſent furia: — querūt
nō eſt mirū ſi defuncti ſunt. Immo fugerat — Ieſum
ille qui erat vita eorū. ſ. chriſtus. iuxta illud — ad per-
Prouer. viij. Qui me inuenerit: inueniet vi — dendū:
tam. Propterea nō eſt mirabile ſi tales mo — q̄dā ad
riant obſtinati in peccatis ſuis. Alij ſunt q̄ — ſaluan-
querunt ad ſaluādum eū: vt ſunt Maria ⁊ — dum.
Ioſeph. Luce. ij. Ego ⁊ pater tuus dolētes
querebamꝰ te. Nec eſt mirū ſi tales viuant:
qꝛ dicit pſ. Querite deū ⁊ viuet aīa veſtra.
¶ Sed de horrenda morte Herodis dicen- — G
dum. Primo ꝙ qui matrū filios intereme- — Hero-
rat: a filijs ſuis eſt perſecutus ⁊ Romā cita — des.
tus: ⁊ cū eis in cauſam venit ⁊ ab eis para- — Demot
tum eſt ſibi venenū: vt qui dolere fecerat de — te He-
filijs matres: doleret etiam ipſe ⁊ in filijs. — rodis.
Scd̄o qui occiderat alioꝝ filios: in ſeipſuꝫ
gladiū vertit: ſcꝫ in ꝓprios filios: ita ꝙ co
ram ſe tres occidi fecit: ita ꝙ vnū eorū per
quinq̨ dies ante mortē exterminauit: adeo
vt diceret Octauianus ſe malle eſſe porcuꝫ
Herodis q̄ filiū. Tertio qui infantes exter
minauerat: morbo infantiū. ſ. ſcabie per to-
tum corpus cū grauiſſima febre ꝑcuſſus eſt
ſenex iam. lxx. annorū. Et qui in paruos ſe-
uierat: prurigine. i. gratello: ⁊ ex conſequēti
paruis aīalibus qui cerobei dicūtur com-
eſtus eſt: adeo vt inteſtina eius vermibꝰ ſca
turirēt. Et ſicut pueri conſilio medicorū la-
uabatur in balneis calidis: ſed tamē nihil
proficiebat: ſed augmentabat dolor: ⁊ tan-
dem voluit in guttur ſuū pre dolore ⁊ miſe
ria infigere gladiū; et non preualuit ꝓpter

aſtantes. Demū cum oībus iſtis doloribꝰ
plenus putredine expirauit: qui ſm Chry
ſo. quot membra corporis habebat: tot do
loribus torquebatur. Et qꝛ multoties mo
ri nō poterat: qui multos occiderat infan-
tes: ꝓpterea vindicta morientiū plurimo
rum in plurimis ei doloribꝰ reddebat. De
iſto Herode vide lib. j. hiſto. eccl'iaſtice. ca.
vij. viij. ⁊. ix. ⁊ in hiſtoria ſcholaſtica in pri
H — cipio hiſtorie euangelij. ¶ Uerum in iſta
Inno- occiſione innocentū bene ꝓuidit dn̄s pue-
centes. ris: qꝛ nunq̄ tantū bonū fuiſſent adepti ſi
Bene Herodes ipſos honoraſſet: quantū adepti
fuit in- ſunt mortem pro chriſto tolerando. Inde
nocenti Aug. Ipſe iniquus nō potuiſſet eis tantū
bus ꝑ prodeſſe obſequio: quantuꝫ profuit odio:
mortē. qꝛ dum rapiunt ab amplexibꝰ matrū: red-
dunt gremijs angeloꝝ. Iſtos em̄ ad hono
rem filij ſui fecit rex regum nouos milites
Nam in incarnatione filiū ſuū nouū mili
tem fecerat: quem in papilione virginalis
vteri lorica noſtre mortalitatis veſtiuit: et
in campum huius mūdi cōtra diabolū pu
gnaturū poſuit: ⁊ ad honorem eiꝰ multos
milites fecit ſcilꝫ martyres: inter quos in-
nocētes iſti (q̄ iuuenes milites facti ſunt)
in prima acie mortui ſunt: ⁊ primitias glo
rie martyrum cōſecuti ſunt.

¶ De eodem feſto Sermo. iij. ⁊ in ordi-
ne. lx. per thema.

A — Fugere — Quare — dn̄s fu — git.

REcipe puerū ⁊ ma
trem eius ⁊ fuge in Egyptum.
Mat. ij. Cōmuniter dicitur me
lior eſt bona fuga q̄ mala expe
ctatio: ⁊ principaliter quādo a perito et iu
riſconſulto cōſulitur. Sed ſic eſt ꝙ iſta fu-
ga ab angelo cōſulebat: ideo debuit Io-
ſeph obedire ⁊ fugere ⁊ non expectare. Et
ſi dicatur: videtur ꝙ qui fugit debilior ſit
Cur ergo dn̄s fugiebat? Dicit ꝙ nō ex de-
bilitate. Sed primo qꝛ debebant innocen
tes pueri precurrere mortem chriſti. Unde
multi ſtulti ſeruiūt ipſi chriſto q̄ nō ſolum
ſapiens eſt ſed etiā ſapientia dei. Stultus
enim erat Herodes: qui tn̄ nō intendebat
ſeruire ſed potius ſeuire. ſed inuitus ⁊ ne-
ſcius ſeuiendo ſeruiuit. Decebat ei vt pue-
rū Ieſum pueri precurrerēt: q̄ etiā iā adul
to laudes decantauerūt. Mat. xxj. Ut in
vtraq̨ etate impleret illud Pſ. Ex ore in-
fantiū ⁊ lactentiū pfeciſti laudem: q̄ ſplē
dide ⁊ opulente ſeruiuit qui tales primi-

tias ⁊ tales agnos tam nouellos ⁊ tene-
ros ad menſam cōuiuij celeſtis trāſmiſit.
Apoc. xiiij. Hi empti ſunt ex oībꝰ p[illegible]imitie
deo ⁊ agno. Secūdo fugit chriſtus ⁊ recu
lauit pour mieux faillir. ſ. ad ſaliendum in
cruce. Si em̄ tunc mortuus fuiſſet inter il
los iuuenes: mors eiꝰ nō fuiſſet ponderata
Sed tunc ponderata eſt tot mortibꝰ iuue-
num. Gardia regis ſe dimitteret truncari
priuſq̄ regē. Sic trūcata eſt infantia qua
ſi gardia noui regis. Sed cuꝫ mag[illegible]factꝰ
eſt etiā magni trūcati ſu[illegible] [illegible]uo ei lu-
na eſt plena implent o[illegible] leonis ⁊ alioruꝫ
aīalium medulla: ⁊ ſic ſunt fortiora aīalia.
Sic qn̄ luna plena fuit. i. humanitas chri
ſti plena diuinitate vel vterꝰ virginis: tūc
fortes ingreſſi ſunt preliū a minimo vſq̨
ad maximū: ⁊ Maria ſimul cum principe
chriſto pugnauit in paſſiōe ⁊ vicit. Et nos
etiam neceſſe eſt indui armis fortitudinis
ad debellandos hoſtes nr̄os: preſertim in-
uiſibiles aerias ptātes. Ad Mariā igit ꝓ
auxilio habendo recurramꝰ: porrecta ſup-
plicatione ꝑ angelicū verbum Aue ⁊c.
¶ Aliqui voluerūt dicere ꝙ inter innocen — B
tes ſoli circūciſi fuerunt ſaluati ⁊ nō alij: — Inno-
propter illā legem ſcriptā. Gen. xvij. Oīs — centes.
maſculus cuius caro preputij circūciſa nō — Oēs in
fuerit: peribit aīa illa de pplo ſuo. Sed di — nocētes
citur cū beatiſſimo Bernardo in ſermone — etiā in-
de his tribꝰ feſtis: ⁊ cum beato Auguſtino — circūci-
ꝙ illi oēs etiā incircūciſi ſaluati ſunt. Nā — ſi truci
⁊ canit eccl'ia ꝙ nō loquendo ſed morien- — dati ab
do chriſtū cōfeſſi ſunt: ⁊ in hoc martyres — herode
extendendo nomen martyris: nō pro teſte — ſaluati
ſed pro eo qui ſuſtinet pro chriſto. Indiffe — ſunt.
renter aūt mortui ſunt pro chriſto incircū-
ciſi ſicut circūciſi. Scd̄o nūc baptiſmꝰ ſine
ꝓprie volūtatis vſu ſufficit ad ſalutem: er
go a fortiori pro eo ſuſcepta mors (que eſt
quidā baptiſmꝰ) ſecluſo vſu rōnis ſufficiet
ad ſalutem. Tertio ſm iura q̄ occaſionem
damni dat: dānuꝫ dediſſe videt: ſed chriſti
occaſione innocentes oēs trucidati ſunt:
ergo ad eos coronandos videt fuiſſe iuſtū
vt bonitas dei dederit illis vitā glie: q̄bꝰ
occaſionaliter abſtulit vitā nature: vt nec
ſic maior eſſet Herodis iniquitas q̄ chri-
ſti pietas. Quarto qꝛ ſm Aug. chriſtus ꝓ
liberādis hoībus venit: imo etiā pro ſuis
interfectoribꝰ orauit: ergo a fortiori de il-
loꝝ premio cogitauit ⁊ ordinauit q̄ pro eo
interficiendi erant. Immo credendū eſt ꝙ

Universidad de Deusto Biblioteca

marime cum illis miſericorditer egit:cum
mortis debitū cōuertit eis in preciū regni
celoꝝ. Terra eñ corporis noſtri in Adam
onerata eſt debito mortis. Hereditas ꝟo
cū onere ſuo tranſit ad poſteros: ideo mor
tis debitores erant paruuli: quam tamen
deus recepit tamq̄ preciū regni. Et ſic fe⸗
cit eis dñs quaſi de neceſſitatevirtutem:⁊
eos tunc rapuit de medio:ne grandes ef⸗
fecti poſtea a malitia imutarent. Sed qꝛ
nond [illegible]enerat hora chriſti vt interficeret
cum illis [illegible]ulis: ideo ad declinandum
ſeuitiam Herodis ⁊ occiſionez chriſti pre⸗
cepit angelus Ioſeph dicens. Accipe pue
rum et fuge in Egyptū ⁊c. ❡ Iuxta euan⸗
gelium erunt due partes in hoc ſermone.
In prima dicetur de fuga chriſti. In ſcōa
de occiſione innocentū. ❡ Pro primo dicit
in textu. Apparuit angelus Ioſeph dicēs
Accipe puerū ⁊c. Puer iſte veritas eſt na⸗
ſcens de cordis puritate. Nam veritas de
terra orta eſt: ſed quādo veritas de corde
naſcitur a ſpū elationis vehemēti⁹ infeſta
tur: vel de hoc gloriantes: ⁊ ſic in publicū
propter gloriā propalantes vel altiora ſe
querentes vt ſui obliti intima ſua deſerāt
⁊ altiora rimantes: protinus ad nimiā lu⸗
cem deijciant ⁊ ruant. Sed tunc iubemur
ad tenebras noſtras ire: vel ad tenebras
nr̄as.i. in abſcōdito veritatez ſilere: vel ad
Egyptū noſtram.i. ad tenebras cōſcientie
noſtre redire ⁊ infirmitatem noſtrā conſi⸗
derare. Ignorantia eñ noſtra/ cōcupiſcē⸗
tia noſtra, tenebre ſunt. Deus lux eſt: ⁊ cō⸗
ſcientia noſtra nox eſt. Deſcendit aūt puer
iſte in Egyptū: quando nos docet de no⸗
bis ipſis: in Iudeā ꝟo cum de deo. iuxta il⸗
lud pš. Notus in Iudea deus. Fuge igit
in Egyptū ne forte lux veritatis extingua
tur: ſed nō ſine virgine matre.i. ſine puri⸗
tate: qꝛ ſi ſine illa vadim⁹ iam ſtatim ad cō
cupiſcentias noſtras redim⁹. Sed eſto ibi
vſq; dum dicam tibi. Noli inniti ſcientie
tue: caue cōſiliū Sathane qui ſe transfigu
rat in angelū lucis: ⁊ ſub ſpecie boni ſemi⸗
nat cōſiliū erroris: qꝛ ſi ante tp̄s reuerta⸗
ris in Iudeā: cito reuerteris ad ſuperbiā:
⁊ ſi nimium in Egypto moraris: proculdu
bio in deſperationem cadis: qꝛ ſi ad mala
tua nimis intendas: te in foueam deſpera
tionis precipitas. Si ante tempus vel vl⸗
tra modū de dei miſericordia ꝯfidas: te in
preſumptionem erigis. Omnia eñ temp⁹

C
Veri⸗
tas.
Veri⸗
tas eſt
puer
quē iu⸗
bet io⸗
ſeph. i.
q̄libet
hō acci
pere.

habent: ⁊ exitus de Iudea ⁊ reditus. Hec
Richardus de ſancto Victore in ſermone.
❡ Sed quō dicebat angelus Ioſeph vt fu
geret in Egyptū cum eſſet pauper ⁊ nihil
habebat: quare nō ꝓuidebat. Si eſſet mo⸗
do qui fugeret in terrā alienigenarū: quā⸗
tūcūq; diues eſſet: adhuc timeret de neceſ⸗
ſarijs ſuis. Dicitur primo ꝙ poſſibile eſt
ꝙ iam ꝓuiſum erat ad nutriendū pueruz
per reges. In ſignuz ꝙ reges ⁊ principes
debent ꝓuidere pauperib⁹ ⁊ nō tollere ſua
Vel dicitur ꝙ Ioſeph erat bonus artifex
⁊ etiā Maria ad lucrandū vitā ſuā: ⁊ ita
dummodo homo ſit in etate in qua poſſit
operari ⁊ ſciat artez: nō debet diffidere de
auxilio diuine prouidentie. Dicit tertio ꝙ
in hoc datur exemplū ꝙ deus nō ꝑmittit
ſuos in neceſſitate ſine cōſolatione: nō di⸗
co quin debeat homo vti īduſtria ſua: ⁊ ꝙ
nō faciat qō in ſe eſt de lucrando vitā ſuā.
Inde dicit pš. Iacta cogitatū tuū in dño
⁊ ipſe te enutriet ⁊c. ❡ Futurū eſt eīvt He
rodes querat pueꝝ ad ꝑdendū eum. Puer
Ieſus in Iudea ꝑſequit ⁊ in Egypto ſer⸗
uatur: qꝛ chriſtus ab illis qui ſunt in terra
Iſrael.i. eccleſie vel religionis ꝑ diuerſa vi
tia fugat: ⁊ tñ ab his qui ſunt in mūdo ꝑ
deuotionez colit: qꝛ hodie chriſtus plures
habet in eccl'ia ꝑſecutores q̄ in mūdo cete
ris parib⁹: ⁊ iam videt a terra Iſrael.i. ab
eccleſiaſticis recedere: ⁊ in Egypto.i. inter
laicos habitare. ſm illud Ioā. viij. Ieſus
abſcondit ſe ⁊ exiuit de templo. ❡ Qui cō⸗
ſurgens accepit puerū ⁊ matrem eius no⸗
cte: ⁊ ſeceſſit in Egyptum. Videt prima fa
cie ex textu ꝙ Ioſeph incepit fugā illo die
quo interempti ſunt innocentes. ſ. nocte q̄
erat principiū illius diei. Sed cōtra: dies
ille infauſtus eſt in quo nō debet bene cō⸗
tingere alicui: vt dicūt multi: ⁊ tñ bene cō
tigit ei. ❡ Querit ergo cum Gerſon: vtruz
dies innocentū ſit infauſtus ⁊ infortuna⸗
tus ad aliquid inchoandū: ⁊ cōſequenter
alij dies ꝑ totū annū habentes ſimilem ſi⸗
tuationez? Et videt ꝙ ſic: qꝛ ſunt etiā mul
ti alij dies poſiti in calendario infortuna⸗
ti: vt dies Egyptiaci: dies caniculares:
quare ergo nō iſti? Dicit ꝙ nō eſt infortu⸗
natus. Nam ſi ſic/ aut hoc eſſet ex diſpoſi⸗
tione ſyderū ſm aſtrologiaz: aut ex demo
num actione ſm artem magicā: vel ex ſan
ctorum innocentū merito ſm religionem
chriſtianam; vel ex obſeruantiū phantaſia

D
Inno⸗
centes.
An di⸗
es inno
cētū ſit
infortu
nat⁹, et
ibi im⸗
probāt
ſupſti⸗
tiones
quorū⸗
dam.

vel imaginatione que allegat experientiā.
Sed nulla iſtarum eſt rationabilis. Talis
igitur obſeruatio eſt vana ⁊ reprobanda.
Non primū: qꝛ hoc eſt contrariū regulis ⁊
principijs aſtrologie: qꝛ aſtrologi variant
ſua iudicia ſm variationē poſitionis ſyde
rum: ita vt nō poſſit cōfici almanach vni⸗
forme ꝑpetuum: qꝛ dies lune exempli gra
tia que modo eſt īdiſpoſita ⁊ infauſta: ſm
regulas eorū ſi ſint vere: erit hebdomada
ſequenti diſpoſitionis alteri⁹. Attento ma
xime ꝙ in his q̄ concernūt arbitrij liberta
tem: aſtra nō imponūt neceſſitatem: iuxta
illud Ptolemei. Vir ſapiens dominabitur
aſtris. Et hec ratio ſolet efficaciter fieri cō
tra ſignationem q̄ reperiri ſolet in calen⸗
darijs de diebus Egyptiacis ſeu periculo
ſis. Nec ſecūda qꝛ hoc eſſet manifeſte ver⸗
gere in idololatriam: ſi querāt placari de⸗
mones ꝑ hoc qō eſt nihil agere: tāq̄ plus
in hoc timeant q̄ deus ⁊ ſancti ſui: dū cre
ditur ꝙ ſi quis aliq̄d ageret/ cauſarēt in⸗
fortuniū. Secūdo qꝛ nō tm̄ his diebus: ſʒ
ſicut dicit Petrus. Aduerſari⁹ veſter dia⸗
bolus aſſidue circūit querens quem deuo
ret: cui reſiſtite fortes in fide/ nō vana ſup⸗
ſtitione. Inde ait pš. Beatus vir cuius eſt
nomen dñi ſpes eius: ⁊ nō reſpexit in vani
tates ⁊ inſanias falſas. Dat rationem in
alio paſſu: qꝛ odiſti (inquit) obſeruātes va
nitates ſuperuacue. Preterea ſm ſacros
doctores ⁊ precipue Auguſti. tales obſer⸗
uationes ſunt illicite ⁊ cōtra baptiſmalez
ſanctitatez: ita ꝙ euenit chriſtianis bapti
zatis illud de euangelio: dum immundus
ſpiritus exierit ab hoīe ꝑ baptiſmū: ſequi
tur. Reuertens adducit ſeptem nequiores
ſe: ⁊ fiunt nouiſſima hoīs illius qui eos re
cipit peiora prioribus. Melius eſt eñ ve⸗
ritatem nō agnoſcere q̄ poſt agnitā ꝑuer
ſe viuere: eāq; factis aut verbis abnegare
Rurſus hoc attendatur nullam eſſe diem
que nō ſit plena infortunijs/ nunc iſtorum
nunc alioꝝ: pro quibus tamen nō eſt dies
timendus vel euitandus: ſed hoīm infelici
tas vel miſerenda eſt vel culpanda: quorū
operationes male iuxta Aug. faciūt malos
dies. Deniq; nihil eſt fallacius ſtulti vulgi
traditionibus: qui vt ſepius faciunt de nō
cauſa cauſam. Verbi gratia. precipitabit
aliq̄s ab equo indomito in via lubrica vel
in flumine ſubmergetur; aſſignabunt vul⸗
gi huius infortunij cauſas diuerſi diuerſi⸗
mode. Dicet vnus ꝙ in exitu domus ob⸗
uiam habuerat vnuz catum vel l[illegible]orem:
vel ꝙ in egreſſu oſtij offenderat pede: vel
ꝙ mane camiſiam reuerſam induerat: aut
calceus dexter pro ſiniſtro accept⁹ fuerat:
qō ſignū Ceſar Auguſtus reputabat ſibi
infauſtiſſimū: vel qꝛ ſic ſomniauerat: vel qꝛ
crocitauerat coruus ſuꝑ tectum: vel bubo
cum ſtridore ſuperuolitauerat: vel gallus
preter horam vocem dederat. Dice[illegible]lius:
ecce mala dies erat vel infortu[illegible]egra
Alij traducent ad mor[illegible]s hora ta
li nō potuiſſe ei feliciter contingere: qui ſic
⁊ ſic egerat rapiēdo bona vicinoꝝ vel frau
dando vel adulterando vel blaſphemādo
aut q̄m ex improbis ⁊ iniuſtis parentibus
trahebat originez. Et iſti faciūt de nō cau
ſa cauſam: ⁊ de nō experientia experientiā
quaſi certam ⁊ fundatam aſſerentes. Nec
eſt dicendum tertiuz ꝙ ratione occiſionis
innocentum prouenit iſtud infortuniū ta⸗
li die ⁊ in ſequentibus ſimilibus: qꝛ iſtud
caret ratione. Alioquin theologi ⁊ viri reli
gioſi ⁊ deuoti deberent iſtam obſeruantiā
magis cuſtodire ⁊ cognoſcere: qui tamen
diſſuadent illam ⁊ reprobant: ⁊ dicūt hoc
eſſe in dedecus dei ⁊ ſanctorū innocentū.
Rurſus talis honor ſi eſſet rationabilis:
magis deberetur dño Ieſu ⁊ matri eius
pro ſuis feſtiuitatibus q̄ feſto innocentū.
Nec eſt dicendū quartū: ꝙ talis obſerua⸗
tio fungitur vel timet vel exercetur ex ſola
hoīm phantaſia vel ex melencholia imagi
natione: quia hec phantaſiatio falſa ⁊ cor
rupta ⁊ ſuperſtitioſa prouenit in hac ma⸗
teria ſicut in alijs mille milibus: ex varijs
ſeductionibus. Primo aliquando proue⸗
niunt he falſe credulitates et conficte ob⸗
ſeruationes ex demonum ſuggeſtione vel
illuſione ad animarum damnationem et
fidei chriſtiane ſubuerſionem: ⁊ ſanctoruz
infamationem. Secundo ex magicorum
maligna traditione. Tertio ex gentilium ⁊
aliorum infidelium derelictione: ſicut in
principio conuerſionis ad fidem chriſti fre
quenter inueniebatur. Quarto ex phan⸗
taſie vel imaginatione virtutis debilita⸗
tione. Cuius ſignum eſt ꝙ vetule et pue⸗
ri ⁊ puelle et idiote proniores ſunt ad ta⸗
les obſeruationes credendas vel obſeruā⸗
das. Inde ortum habuit illud epitheton:

Universidad de Deusto Biblioteca

vetule ſortilege/vielles ſorcieres. Circa il-
lud attẽdendũ eſt verbum pſal. In mani-
bus tu[illegible]s ſortes mee: q̄ dat intelligi ꝑ hoc/
non in ſupſtitionibus et ſortilegijs huiuſ-
modi fictitijs ⁊ plerũqꝫ noxijs eſſe cõfidẽ-
dum. Retrahũt enĩ ſpem a deo: ſuperſtitio
nibus occupãt: in moꝛibus inquietãt: ob-
ſunt aliquãdo reipublice: ⁊ viam ad heres
ſes aperiunt. Quinto prouenit hec coꝛru-
ptio iudicij rõnis ex primeua a puero per
ſtult[illegible] matres ⁊ nutrices enarratione. De
lectan[illegible]ũ dicere fabulas admirabiles:
et puerilis eta[illegible]buta talibus vir repel-
lit: quia qꝺ noua teſta capit/inueterata ſa
pit. Sexto hoc poteſt ꝓuenire ex humano
timoꝛe ⁊ diffidentia diuini auxilij: ⁊ curio-
ſa ſciẽdi futura libidine vt patuit in Saul
et alijs ſine numero. Septimo ex certa cõ
fictione ad fallendũ alios ⁊ irridẽdũ: ſicut
fit apud aliquos trufatoꝛes. Octauo ex le
ctione quoꝛũdam romantioꝛũ .i. libꝛoꝝ cõ-
poſitoꝛum in gallico quaſi poeticoꝝ de ge
ſtis militarib⁹: in quibus maxima pars fa
buloſa eſt: ⁊ magis ad generandũ quandã
nouitatũ admiratione q̄ꝫ veritatis cogni-
tionem. Nono ex inobedientia ad diuinam
legem: ⁊ ex modica eius reuerentia vel co-
gnitione. Cuius ſignum eſt ꝙ tales ſuper-
ſtitioſi citius crederent verbis vel ſcriptis
vel narrationibus fabuloſis quãtũcũqꝫ in
apparẽtibus/ q̄ꝫ diuine auctoꝛitati et ſuis
doctoꝛibus. Immo et facilius inducuntur
operari valde difficilia: vt in ieiunijs ⁊ cer
tis oꝛationib⁹ ⁊ certis votis: q̄ꝫ poſſent in
duci ad opera legis chꝛiſtiane facilia. Si-
cut ſunt ieiunia per eccleſiam inſtituta vel
oꝛationes: qualia citius frangerent q̄ꝫ di-
mitterent ſuas ſuperſtitiões longe grauio
res: que nec vtiles ſunt: ſed ſepe in damna
tionem animarũ ⁊ precipitationẽ coꝛpoꝛũ
precipitãtes. Et de talibus nũq̄ꝫ quererent
conſiliũ: ſed deſpiciũt eruditos in ſciẽtijs.
Deberẽt tales attendere verbũ dñi dicen-
tis Eſaie. xliiij. Ego ſum dñs faciẽs oĩa: ex-
E tendens celos ſolus: ſtabiliẽs terram ⁊ nul
Noue- lus mecũ: irrita faciens ſigna diuinoꝛũ: et
naria. ſequitur: ſciẽtiã eoꝛum ſtultam faciẽs. Et
An ob- illud Hiere. x. A ſignis celi nolite metuere
ſerua- que timẽt gentes: quia leges populoꝛũ va
tio no- ne ſunt. Et ſi dicatur: ego bene obſeruo no-
uena- uenariam dierum ad recuperandũ ſanita-
rie ſit li tem: quare non obſeruabo ſingulos dies
cita. ſimiles hebdomadarũ ad honoꝛẽ iſtoꝛum

ſanctoꝛum? Dicitur hic ꝙ multa tolerãtur
ab eccleſia que crude ſumpta ſonant ſuper
ſtitionem. Dicere enim ꝙ nouem dies non
plus nec minus requiruntur ad ſanandũ:
illud eſt ſuperſtitioſum: q̄ꝛ numerus nihil
facit ad ſanitatẽ quin ita bene ſancti in mi
noꝛi vel maioꝛi tẽpoꝛe ſanarent ſicut in no
uenario. Secũdo hoc eſſet conſtituere deo
terminũ ad ſubueniendũ. Sed hoc repꝛo-
batur Judith. viij. Nõ eſt (inquit Judith)
iſte ſermo qui miãm prouocet: ſed potius
qui iram excitet ⁊ furoꝛem accẽdat. Poſui
ſtis vos tempus miſerationis dñi: ⁊ in ar-
bitrium veſtrũ diem conſtituiſtis ei. Sed
quia patiens eſt dñs: in hoc ipſo peniteã-
mus ⁊ indulgentiã cum lachꝛymis poſtu-
lemus. Dico tamẽ ſecũdo ꝙ hoc eccleſia to
lerat propter deuotionẽ fidelium: qui foꝛ-
te hoc faciunt propter reuerentiã nouem
oꝛdinum angeloꝛũ. Vel qui in numero die
rum non confidunt: ſed ſolum in tali tẽpo
re ſperant dei auxiliũ affuturum: ⁊ ſic tole
ratur. Dicitur tertio ꝙ non eſt incõueniẽs
celebꝛare vel octo vel nouẽ dies: immo ſin-
gulis diebus vnius ſeptimane vnũ diem:
dũmodo non ſit admixta ſuperſtitio de nõ
volendo illo die incipere aliquod opus vel
conſummare: quia bene celebꝛantur octa-
ue innocentũ: ⁊ ſingulis diebus ſeptimane
eccleſia dedicat ſabbatũ beate virgini: licet
non obſeruet. Tum quia ſunt ſatis feſtiui-
tates in kalẽdario noſtro. Tum quia illud
poſſet vergere in erroꝛẽ et iudaiſmũ vt pa
tet per illud de cõſe. diſtin. iij. peruenit. vbi
dicitur ꝙ antichꝛiſtus faciet iſtam multi-
plicitatem feſtoꝛum. Dicitur quarto ꝙ ali
quando expedit principibus certum diem
in ſeptimana accipere: in q̄bus vacent deo
et ſue conſcientie: ſequeſtrando ſe ab omni
bus exterioꝛibus negotijs. Sicut dicebat
Jacob poſtq̄ꝫ ſeruiuit Laban diutius. Tẽ
pus eſt vt prouideã domui mee. Et in die-
bus illis vacare pꝛedicationi audiende: le-
ctioni: quieti: ⁊ romantijs bonis et decen-
tibus ad animandũ eos ad bene agendũ:
dũmodo tamen propter huiuſmodi volun
tarias acceptiões feſtoꝛum: dies feſti eccle
ſie non minus obſeruentur. Habent enim
pꝛincipes multas ſolicitudines et anxieta
tes ſuper alios: ideo indigent maioꝛi quie
te q̄ꝫ alij. ¶ Et erat vſqꝫ ad obitum Hero-
dis: vt adimpleretur quod dictum eſt a do
mino per pꝛophetã dicentẽ. Ex egypto vo

F caui filium meũ. Vocat nos dñs ab Egy-
Nota- pto .i. a mũdo vt exeamus. Pꝛimo vt ma-
re. ter filium a loco periculoſo. Egyptus enĩ
De vo- interpꝛetat̃ anguſtia: ⁊ ſignificat mundus
cat nos in quo mundani plus habent anguſtie q̄ꝫ
ab egy delectationis/ſi bñ attenderent. Inde Nu
pto .i. meri. xi. dicit̃ ꝙ filij Iſrael veſcebant̃ cepe
mundo ⁊ poꝛris ⁊ allijs: in quibus cibis lꝫ a lecca
dupliciter. toꝛib⁹ libẽter comedant̃/habet̃ tñ pl⁹ acer
bitatis q̄ꝫ dulcoꝛis. Ideo pſ. Tribulatio ⁊
anguſtia inuenerũt me. Cum enĩ mater vi
det filium iuxta pꝛecipitiũ aque vel fouee
in loco ruinoſo vocat eum ad ſe. Sicut aũt
aui tutũ nõ eſt eſſe iuxta laqueũ/piſci iu-
xta naſſam/ puero iuxta foꝛnacem: ſic nec
homini eſſe in mundo pleno laqueis ⁊ fo-
ueis .i. occaſionib⁹ multis ad peccandum.
Mat. xviij. Ve mũdo a ſcandalis. Hinc vi
dit Jeſus Jacobũ ⁊ Joannem in naui: et
vocauit eos ſcꝫ de mũdo. Nauis enĩ in ma
ri per dimidiã hoꝛam vix eſt in tuto: ⁊ ideo
dicit̃ Eccli. xliij. Qui nauigant mare enar-
rant pericula eius. Qui enĩ moꝛant̃ in ma
ri ibi pereũt: ⁊ ꝓpterea alijs pericula nar-
rare nõ poſſunt: ſed qui nauigãt .i. qui trãſ
eunt. Secũdo vocat nos dñs a mundo vt
nobilis accipitrem q̄ auolauit cũ reclama-
toꝛio .ſ. carne rubea affixa ligno. Sic dñs
oſtendit in cruce carnem ſuã rubeã homi-
ni. de quo dicitur Oſee. xij. Effraim quaſi
auis auolauit: ſed pauci curãt: adeo vt me-
rito conquerat̃ dicens illud Pꝛouer. j. Vo
caui ⁊ renuiſtis: extendi manũ meã in cru-
ce ⁊ nõ fuit qui aſpiceret. Accipiter enĩ ſa-
turatus nõ venit ad reclamatoꝛiũ: ſed fa-
melicus. Sic nec diuites ſed pauperes ad
chꝛiſtũ. Inde Lu. xv. pꝛodigus adoleſcẽs
ad patrẽ nõ redijt/ quouſqꝫ inopia eũ op-
pꝛeſſit. ¶ In ſecũda parte videndũ eſt de
G occiſione innocentũ: ⁊ pꝛo iſto dicit̃ in te-
Illude xtu. Tunc Herodes videns qm̃ illuſus eſ-
re. ſet a magis ⁊c. Tribus inimicis debemus
Debe- illudere: carni/mũdo/demonio. Caro per-
mus il- ſuadet ſuaui: mũdus inania: diabolus ini-
ludere qua. Caro eſt inimicus domeſticus: ideo ti
carni/ mendus. mundus ſophiſticus: ideo cauen
mũdo/ dus. diabolus iniquus: ideo expugnãdus
⁊ dia- Illudamus ergo demoni ipſi nõ obedien-
bolo. do. carni ipſam affligendo. mundo ipſum
latenter fugiendo. Illudamus demoni: q̄ꝛ
ſm̃ Pſal. dꝛaco iſte quem foꝛmaſti ad illu
dendum ei .i. vt ei illudat̃ ab hoĩe. Illuda-
mus ⁊ carni ⁊ eam decipiamus: q̄ꝛ quãdo
Samſon Dalilam decepit/ſecurus doꝛmi

uit: ſed quando dixit vbi erant vires eius/
ipſum Dalila decepit. Sic cum decipit ho
mo carnem ſuã: ſed cũ aſſentit ei [illegible]cipit̃: ⁊
ideo Michee. vij. dicitur. Ab ea q̄ doꝛmit
in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oꝛis tui: ſcilꝫ a
carne. Similiter Jacob Laban decepit qñ
eo ignoꝛante receſſit: ita vt ſi velimus ali-
qua bona facere/fauoꝛem mũdi nõ appe-
tamus. Neſciat Laban ꝙ in terrã ꝓmiſſio
nis fugit Jacob. Neſciat ſiniſtra tua quid
faciat dextera tua. Neſciat Herod[illegible] ꝙ per
aliã viam reuertimur in regi[illegible]m noſtrã.
Et mittens occidit oẽ[illegible]ros qui erãt in
Bethleem ⁊c. Hic ꝯſiderandũ eſt quale pe
riculum eſt in receſſu chꝛiſti: q̄ꝛ quãdo fuit
cum iſtis infantib⁹/fuerunt ſalui: quando
receſſit/occiſi. Quãdo enĩ capitaneus exit
de bello/res male ſe habent. Sic debem⁹
oꝛare chꝛiſtũ ne recedat a nobis ſed ſemp
maneat nobiſcũ: dicentes cum pſ. Ne de-
relinquas me dñe deus meus: ne diſceſſe-
ris a me. Unde tũc impletũ eſt illud Geñ.
iij. Inimicitias ponã inter te ⁊ mulierem/
⁊ ſemen tuũ ⁊ ſemen illius. Quãdo ſcꝫ He
rodes ſemen ſerpentis/ſtatim poſtq̄ꝫ nat⁹
eſt chꝛiſtus ꝑſecutus eſt eum quaſi ſemen
Marie: ita vt de eo verificet̃ illꝺ Apoc. xij.
Dꝛaco ſtetit ante mulierem que erat pari-
tura maſculũ: vt cum peperiſſet filiũ eius
deuoꝛaret/ſed non pꝛeualuit. Silr̃ Holo-
fernes .i. Herodes iuſſit pꝛecidi aquedu-
ctum gratie: cũ iuſſit cũ innocentib⁹ occidi
chꝛiſtũ. Chꝛiſtus enĩ eſt aqueductus ꝑ quẽ
venit fons gratie ⁊ mĩe in ciuitatem mun
di. ſed illud nõ potuit: q̄ꝛ nõ eſt ꝑmiſſus a
deo/ſed bene vt occideret innocentes. Re-
ſtabat enĩ vt poſtq̄ꝫ in omni fere intelligi-
bili etate aliqui cõfeſſi fuerant chꝛiſtũ: ſi-
cut in etate ſenili Symeon ⁊ Anna vidua:
in mediocri etate paſtoꝛes ⁊ reges: ꝙ etiã
innocentes ipm̃ cõfiterent̃: vt ex oꝛe infan
tium ⁊ lactentiũ ꝑficeret deus laudẽ. Oc-
cidit oẽs pueros. Quadruplicem pueroꝛũ H
occiſionem legimus. Pꝛimo a Pharaone Occiſio
factam. Exodi. j. Secũdo hic ab Herode. pueroꝝ
Tertio a Medis. Eſa. xiij. Suſcitabo ſup De qua
eos Medos qui ſagittis paruulos interfi drupli-
cient. Quarto ab Antiocho .j. Machab. j. ci occi-
Suſpendebant pueros a ceruicib⁹ ꝑ vni- ſione
uerſas domos. A Pharaõe occidunt̃ ſub- pueroꝝ
merſione. ab Herode gladio. a Medis ſa- ⁊ q̄d ſi-
gittis. ab Antiocho ſuſpendio. Pꝛimi ſunt gnifi-
innocentes: qui a diabolo per ſuggeſtionẽ cet.
pꝛeſentis voluptatis ſubmergũtur in flu-

Universidad de Deusto Biblioteca

mine deliciarum carnaliū. Flumen eñi voluptatem ſignificat. Herodes ſcḋo glorians in pel[illegible] occidit eos gladio.i. timore preſentis aduerſitatis/q̄ ſignificaẗ in gladio iuxta illḋ Deute.xxxij. Euaginabo gladiū meū:interficiet eos manus mea. Medi.i. diaboli occidūt timore future aduerſitatis ſignificate in ſagittis q̄ a longe percutiunt. Antiochus ſcḋo ſuſpendit eos ad futuram proſperitatem. De iſtis aūt innocētibus [illegible]iſis ab Herode recitatur hodie illud Ap[illegible]idi ſupra montem Sion id eſt eccleſie tri[illegible]antis agnum chriſtuʒ ſtantem:⁊ cū eo centum quadragintaquatuor milia:vbi ponitur numerus certꝰ pro incerto. Sed timeo ne illud vix poſſit verificari de eccleſia militante. Nam vix ſupra monteʒ Sion.i. eccleſie militantis inuenitur agnus chriſtus q̄ eſt ſapientia dei id eſt prelatus ſapiēs ⁊ literatus. Sed potius agnus.i. prelatus iuuenis ſimplex et idiota. Multi eñi talium [illegible]nt hodie ſupra montem Sion in eminentia dignitatis. Et dato ꝙ in religione vel in eccleſia ſint multa aīalia oculata:hoc eſt multi viri diſcreti ⁊ ſeniores ꝓuidi:in prelatione tamē nō ponunẗ hodie tales:ſed magis agni.i. iuuenes prece/precio ⁊ fauore occupant eccleſiaſticas dignitates. Jam cōpleta eſt prophetia Eſaie.iij. Dabo pueros principes eoꝝ:⁊ effeminati dominabunẗ eis. et Eccl's.x. Uidi ſtultum poſitū in dignitate ſublimi. Et iſti ſtatim vt ſunt eleuati/non ceſſabunt quouſq̄ fecerint venire in cōſpectu ſuo in diuerſis beneficijs/prebendis ⁊ dignitatibꝰ centum quadragintaquatuor milia/nō innocentū ⁊ bonoꝝ viroꝝ:ſed talium qualiū multitudinem copioſam: de illis qui portant nomen ſuū ⁊ patris ſui: id eſt de proprijs parentibus/cognatis/cōpatriotis/familiaribus/atq̄ notis. Et ibi auditur maxima multitudo cithariſtarum.i. adulatoꝝ qui linguis ſuis non ceſſant noua cantica reſonare.

¶ In feſto Circūciſionis dñi Sermo.j. ⁊ in ordine.lxj. per thema.

A Circūciſio.

Poſtq̄ cōſummati ſunt dies octo vt circūcidereẗ puer: vocatū eſt nomē eius Jeſus. Luce.ij. Cum baptizaẗ infans occurrūt caudatim mulieres; ⁊ propter baptiſmi honorem ⁊ ad oſtendenduʒ amicitiā ⁊ reuerentiā ad mulierem de nouo accubatā:ſi tñ ſint inuitate. Hodie Maria de nouo accubata vadit ad circūcidendum filiū ſuū. Tunc eñi loco baptiſmi noſtri erat circūciſio: ideo hodie inuitat per eccleſiā ad faciendū ſibi hodie reuerentiā: ⁊ ad monſtrandū ſibi amicitiā. Si eñi partum corruptū aliarū ita honorant mulieres:quanto magis partū virginis ſine corruptione debent honorare? Sed de viris an debeant ⁊ huic intereſſe feſto? Dico ꝙ ſic. Antiquitus eñi gentilitatis tp̄e dies iſte apud Romā celeberrimꝰ erat ⁊ ſupſtitionibus plenus: in quo confixerant ſibi quēdam deum noīe Janum: cui dedicauerunt primū menſem/bifrontem/duas facies habentem:vnā ad reſpiciendū annuʒ precedentem:⁊ aliam ad videndū ſequentem. Et coraʒ eo exercebanẗ in ludis inhoneſtis ⁊ ita fedis vt nec digna ſint relatu: vacabantq̄ ſtrenis/augurijs/⁊ ſupſtitionibus. Si gentilis pp̄lus hec faciebat demoni: nōne fidelis populus debet magis facere chriſto: qui nō ſolum videt ex duabus partibus;ſed etiā in celo ⁊ in terra:in mari ⁊ in omnibꝰ abyſſis: qui etiam duas facies habet.i. duas naturas: q̄ nobis dedit hodie ſtrenas carnē preputij ſui:⁊ precioſum ſanguinem? Donū quippe maxime charitatis iudiciū: ⁊ neq̄ auro neq̄ gemmis oībus cōparandū. Jdeo ad celebrandum hanc diem tam viri ꝙ̄ mulieres habent cōcurrere. Eſt eñi hodie multiplex feſtum. Primo quidem circūciſionis. Secūdo prime effuſionis ſanguinis chriſti. Tertio impoſitionis noīs Jeſu. Quarto octaue natiuitatis. Quinto feſtū virginitatis Marie. Jnde eſt ꝙ hodie laudes ⁊ maior ſeruitij pars eſt de beata virgine. Ut ergo honoremus eam in hac ſua ſolennitate: ſalutare angelicū preſentabimꝰ dicē. Aue.

Octōbent ex circūciſionis

B Circūciſio. De multiplici circūciſione.

¶ Triplex eſt circūciſio. Quedā eſt nature. de qua Geñ.xvij. Maſculus cuiꝰ caro preputij circūciſa nō fuerit: ꝑibit aīa eius de pp̄lo ſuo. Et hec fit cultello lapideo ſm illud Joſue.v. Fac tibi cultros lapideos: et circūcide filios Jſrael. Et in iſta caro ledebatur ita vt vix poſſent per triduū moueri extra caſtra: ⁊ hac ſpoliatur homo a carne ſua: ⁊ eſt naſcentiuʒ: fuitq̄ hodie facta in carne chriſti. Secūda eſt renaſcentiū: qua ſpoliatur homo cogitationibus ſupflūis ⁊

vitijs. De qua Gal.v. Circūciſio cordis in ſpiritu nō in litera. Et hec fit verbi dei gladio penetrabiliori omni gladio ancipiti. Hebr.iiij. pertingenti vſq̄ ad diuiſionem anime ac ſpiritus.i. ſenſualitatis ⁊ ſpūalitatis litere. Tertia eſt reſurgentiuʒ ab oībus miſerijs. de qua Geñ.xvij. Circūcidetur omne maſculinū.i. oīs qui opa virilia ⁊ virtuoſa ꝑſeueranter fecerit. Et hec fiet tuba ſpūs ſancti.j. Coꝝ.xv. Canet eñi tuba ⁊ mortui reſurgent incorrupti:qua circūciſus eſt dñs Jeſus: quando reſurgens ex mortuis iam nō moritur. Rom.vj. Prima fiebat die octaua. Geneſis.xv. Jnfans octo dierū circūcidetur in vobis. Secūda fit ꝑ chriſti reſurrectionem: q̄ fit die octaua.i. in dñica die:que ſicut eſt prima reſpectu dñice ſequentis: ita ⁊ octaua reſpectu precedentis:vel fit die octaua.i. poſt tp̄us vite huius mortalis. Naʒ oēs dies huius vite ſeptenario numero cōprehenduntur: oportet ergo ꝙ dies qui eſt poſt hanc vitā ſit octauus. Jpſa eñi reſurrectio chriſti debet nos mouere ad circūcidendū oēm ſuꝑfluitatem vitioꝝ: vt ſic habere poſſimus ſpem reſurgendi cuʒ chriſto:qr.j. Coꝝ.xv. ſi chriſtus reſurrexit a mortuis: quō quidam dicūt in vobis: qm̄ reſurrectio mortuoꝝ nō eſt ⁊c. ſequiẗ circa fineʒ. Oēs quidem reſurgemꝰ: ſed nō oēs īmutabimur. Tertia fiet in fine in octaua etate: qn̄ per chriſtū petrā oīs ab electis abſcindeẗ corruptio. Judei circūciſi ſunt carne ſed preputiati mēte. Gal.iij. Neq̄ eñi q̄ circūcidūtur legem cuſtodiūt: gentiles eccleſie preputiati carne ſed circūciſi mente. Licet circūciſio carnalis eſſet tunc de precepto Judeis:cui ſe voluit dñs ſubijcere vt circūcidereẗ ſicut ceteri maſculi: ⁊ ideo dicit thema. Poſtq̄ cōſummati ſunt dies octo ⁊c. ¶ Duo dicemus. Primo quare dñs circūciſionem in populo Jſrael inſtituit: vt ſcʒ oīs maſculus circūcidereẗ in membro genitali. Scḋo quare dñs voluerit circūcidi. Primū in hoc ſermone terminabiẗ. Secūdum ſcḋo ſermone pomeridiano. Sʒ adhuc hic diceẗ primo de prima queſtione. Scḋo vtrū eſſet in lege nature aliquod remediū contra originale peccatū ſicut erat in lege ſcripta ꝑ circūciſioneʒ: vel etiā in lege gr̄e per baptiſmū. ¶ Quo ad primum videẗ ꝙ nō debuit fieri circūciſio (cū eſſet penalis) in mēbro genitali; qr illud nō peccauerat; ſed potius debuerūt puniri manꝰ que contrectauerūt pomū vetitum: ⁊ os qḋ protulit verba malitie loquendo cum [illegible]pente/vel ſe excuſando ſup deū: vnde etiā mors ſecuta eſt ſm illud Sap.j. Deus mortē nō fecit:impij aūt ſcʒ primi parentes manibꝰ ⁊ verbis accerſierūt illā:igitur debuit eſſe aliqua ſpālis punitio in manibus ⁊ ore/⁊ nō in illo membro occulto. Reſpondeẗ ꝙ debuit potius fieri circūciſio in illo membro genitali ꝙ̄ alibi. Primo qr in i[illegible] membro maxime cōcupiſcen[illegible] ideo vt eſſet remediū cont[illegible]piſcentiā peccati originalis voluit dñs in illo membro fieri circumciſionem: vt qui generabātur carnaliter/per ſacramentum circūciſionis deo generarentur ſpiritualiter. Circūciſio eñi erat remedium cōtra peccatum originale ſicut baptiſmus. Sed differebat a baptiſmo in ſex. Primo qr baptiſmus cōfert maiorem gratiam ꝙ̄ circūciſio: qr confert gratiā in virtute paſſionis chriſti iam exhibite. Circūciſio aūt in virtute paſſionis chriſti preuiſe vel exhibēde: modo gratior fuit chriſti paſſio exhibita ꝙ̄ exhibenda. Secūdo qr baptiſmus aperit ianuam: nō aūt circūciſio/niſi forte fuerit cum paſſione chriſti. Tertio qr cōpetit baptiſmus viris ⁊ mulieribus: nō aūt circūciſio. Quarto qr baptiſmus eſt neceſſarius ad ſalutē omni populo mundi: circūciſio aūt ſoli populo Jſraelitico cōueniebat. Multi enim ſaluabantur extra circūciſionem/qui non erant de pp̄lo Jſrael: vt Job ⁊ multi prophete gentium. Similiter patet de illo q̄ inuentus eſt ſub muris ciuitatis Conſtantinopolitane tēpore Cōſtantini ⁊ Helene habēs laminā aureā in pectore ī qua ſcriptum erat. Chriſtus naſcetur ex virgine: ⁊ ego credo in eum. O ſol ſub Helene ⁊ Cōſtantini temporibꝰ iterum me videbis. Et illud exemplū recitat ſctūs Tho. ij.ij.q.ij. art.vij. Nam ad ſolum populum Jſrael dirigebatur preceptum dñi de circūciſione quo ad viros: ita ꝙ ſoli ⁊ oēs tales obligabantur. Et ſi obijciatur de illis qui nati ſunt in deſerto: qui per.xl. annos non fuerunt circūciſi. Reſpondeẗ ꝙ pro tūc diſpēſatum eſt cum eis: qr Nume.ix. qn̄ nubes eleuabaẗ de tabernaculo debebat ꝓficiſci pp̄ls: ⁊ neſciebāt eleuationē eiꝰ: nimis aūt graue fuiſſet ſtatim poſt circūciſionem ꝓficiſci. Quinto qr circumciſio tollebat cul

C Circūciſio. Propẗ multa debuit potius fieri circūciſio in membro genitali ꝙ̄ alibi

pam originalẽ ⁊ mortalẽ ſi erat: non tñ pe
nam debitã: hoc totum tollit baptiſmus.
Deus e[illegible]im magnificentiã ſuam extraneis
oſtendit ⁊ non Judeis. Sexto qꝛ circũciſio
non imprimebat characterẽ ſpiritualẽ/ſed
ſolum in carne: baptiſmus autẽ ecõuerſo.
Ratio eſt: quia ppl̃s ille fidem ſuam quaſi
ex ſucceſſione carnali acquirebat: hic autẽ
non licet multum conferat. Ad Romañ. x.
Non eſt diſtinctio Judei ⁊ Greci. et Gala.
iij. Quicũqʒ in chriſto baptizati eſtis chri
ſtum [illegible] iu[illegible]is: nõ eſt Judeus neqʒ Grec⁹:
non eſt ſeruu[illegible] liber: nõ eſt maſculus
neqʒ femina: oẽs vos vnum eſtis in chriſto
Jeſu. Scõa ratio eſt vt diſtingueref ppl̃s
ſuus a nõ ſuo: ⁊ ꝓpterea dum erãt in ere
mo ſoli/non circũcidebantur. Voluit enim
dñs generationẽ Abrae eſſe ſuam: ideo vo
luit ſignũ eſſe in membro illo deputato ge
nerationi: vt cognoſceref qꝛ ordinis erant
chriſti: ⁊ in quo debebat naſci chriſt⁹: ſicut
ad maiorẽ raſurã capitis cognoſcitur quis
eſſe religioſus: ita ꝙ per illam abſciſionem
cognoſcebaf ille ppl̃s eſſe religioſus ⁊ po
pulus dñi. Qui em̃ vult habere bonam vi
neam palmites eligit ex q̇bus eam plãtat.
Sic dñs ſemen elegit ex quo ſibi ppl̃m for
mauit: ⁊ a quo ꝓcedere debebat. Hiere. ij.
Ego te plantaui vineam meã electã: omne
ſemẽ verũ. Sic ⁊ dñs elegit ſpecialiter reli
gioſos: quibus donauit vt abradãtur pili
propter paupertatẽ. Et ſicut qñ legem cu
ſtodiebant filij Jſrael dabat eis tẽporalia
in abũdantia: quãdo ṽo non/non dabat.
Sic poſtq̃ religioſi non cuſtodierũt regu
lam ſuam: dedit eis cõmendatores ſeu ma
gis comeſtores du hault pas: ſcʒ homines
ſublimes: qui oĩa deuorãt ſpecioſa deſerti.
Tertia ratio. Debuit fieri circũciſio in mẽ
bro occulto: ad deſignandũ ꝙ debem⁹ ope
ra noſtra bona facere in abſcõdito non in
publico propter gloriam hoim. Et de hoc
Hiero. ad Terentiã ſic ait. Circũciſio non
in ꝓpatulo mẽbro qd̓ ab oĩbus cerneref:
ſed in mẽbro fit vbi in ſigno obſcuritas et
in noĩe cõfuſio eſt. Hoc ideo ne iuſtitiã no
ſtram faciamus corã hoĩbus ſed in occul
to ſolũ corã illo cui nihil occultũ. Velãda
enim ſunt opera noſtra: vt non vidẽtes ea
ſic videãt: vt rimãtes que intus nos ſunt.
iuxta Apl̃m. Quos ſeductores putãt vera
ces eſſe fateãtur: et quos nihil habere cre
debãt oĩa poſſidere cognoſcãt: ⁊ quos mo
ri iudicabãt/viuere in eternũ teſtentur: vt
nõ in carne palã ſed in occulto cordis Ju
dei ſimus: non litera ſed ſpiritu. Hec ille.
Quarta ratio. Ut ꝑ circũciſionẽ corporalẽ
intelligerẽt hoĩes ſe eſſe circũcidẽdos ſpiri
tualiter ⁊ interi⁹. Sicut em̃ circũciſio car
nalis erat ſignum ꝙ aliquis erat de ppl̃o
dei: ſic circũciſio ſpũalis eſt ſignũ ꝙ aliq̇s
ſit de amicitia dei. Et ſicut circũciſio carna
lis erat ſciſſio alicui⁹ pellis in mẽbro: ſic cir
cũciſio ſpũalis eſt abſciſio ſupfluorũ in cor
de ⁊ ſenſib⁹/⁊ principaliter pctõrũ ⁊ mala
rum cõſuetudinũ. Sed lata eſt differentia
inter circumciſionẽ carnalẽ ⁊ ſpiritualẽ: qꝛ
carnalis ſiue corporalis fiebat tm̃ in vno
mẽbro: ſed ſpũalis debet ꝑ oĩa mẽbra fieri
et interi⁹ ⁊ exteri⁹: lʒ forte magis in illa par
te in qua mandata eſt Judeis fieri circũci
ſio: qꝛ hoĩes multũ inclinati ſunt ad volu
ptatem illam/⁊ ad declinandũ ad naturã
beſtiarũ. Sed tñ quia non eſt pars in hoĩe
que nõ ſit tabida ⁊ infecta veneno pcti ⁊ cõ
cupiſcẽtie. iuxta illud Eſa. j. A plãta pedis
vſqʒ ad verticẽ nõ eſt in eo ſanitas. Et ideo
ſm Berñ. Sicut tunc ppl̃s velut paruulus
et rudis in fide ſcʒ ⁊ dilectiõe/cõgruũ ſibi
mandatũ cõgrue circũciſionis accepit: ſic
vbi creuit in virũ ꝑfectiorẽ: toto iubef cor
pore baptizari: q̇ eſt toti⁹ hoĩs integra cir
cumciſio. Hinc eſt ꝙ dñs octauo die voluit
circũcidi: ⁊ . xxxiij. anno crucifigi: vbi cor
pus diſtẽſum eſt vniuerſum. Debet em̃ nũc
eſſe integra circũciſio. Sicut eĩ ridiculũ ſe
facit q̇ in parte barbã radit: ſic q̇ in parte
circũciſionẽ ſpiritualẽ facit: ⁊ in parte ſe in
circũciſum relinquit. Debem⁹ autẽ nos cir
cumcidere interius. Primo quo ad cogita
tiones ⁊ deſideria mala: ⁊ odia et delecta
tiones viles: ⁊ hoc cor noſtrũ. Sed intelle
ctum noſtrũ per petrã fidei debem⁹ circum
cidere tollẽdo ſpiſſaʒ ignorãtie pellem. Au
res ṽo circũcidẽde ſunt ab obduratiõe ver
bi dei: ne ſimus illis ſimiles q̇bus impro
perabat. Stephan⁹. Actuũ. vij. Dura cer
uice ⁊ incircũciſis cordibus vos ſemꝑ ſpiri
tui ſancto reſtitiſtis. Similiter ne audiant
verba detractoria. Sʒ oculi a lubricis aſpe
ctibus. Os a vaniloquij cõſuetudine. Ma
nus a munere. Tactus a viliſſima ⁊ illicita
delectatione. Sapiẽs enim portas claudit
inimicis: ne intrãtes totum deſtruãt. ⁊ ſm
pſ. Non cõfundef cum loquetur inimicis
ſuis in porta: dicens eis. Non intrabitis.

D
Circumciſio.
De differentia circũciſionis carnalis ⁊ ſpiritualis.

Exẽplũ habem⁹ de Democrito q̇ ſibi eruit
oculos. Similiter de Origene qui ſibi ab
ſcidit teſticulos caſtitatis amore: ⁊ ne eos
quos priuatim iſtruebat tam viros q̃ʒ mu
lieres cõcupiſcere carnaliter diceref. vt ha
betur libro. vj. hiſto. eccle. c. vj. Jtẽ de epo
Calcedonie qui Maris dicebaf: q̇ reſpon
dit Juliano apoſtate improperãti cecitatẽ
oculoꝝ. Gratias ago deo meo pro cecitate:
quia hoc ideo eſt geſtum: ne te videã pieta
te nudatũ. lib. vj. hiſt. tripar. c. vj. Jn predi
ctis quãtus eſſet amor virtutis oſtẽdif: qꝛ
non curabãt dãna ſenſuũ corporaliũ ſcien
tes ſe inde facilius poſſe circũcidi mente: ⁊
euadere pericula ⁊ occaſiones vitiorũ. Vñ
ſolet aliqua res circũcidi vel reſcindi dupli
citer: ſeu ꝓpter duo. Primo ne per ipſam
alia corrũpatur: ſicut qñ in mẽbro vno eſt
ignis ſancti Antonij opʒ ꝙ preſcindaf mẽ
brum. Sic in nobis ⁊ pctã noſtra cultro pe
nitẽtie ⁊ cõſuetudines praue ⁊ inueterate
et male ſocietates reſecande ſunt. Peccatũ
enim eſt ignis vſqʒ ad cõſumptionẽ aĩe de
uorans. Qñ autẽ ſemen malũ oritur in ter
ra cultoris: tunc non tm̃ ſcindit herbas ſu
perius: ſed etiã ꝑuenit ad radicẽ: ⁊ tunc nõ
plus pullulat: ſed qñ dimittit radicẽ: tunc
pullulat. Dñs autẽ in corde nr̃o ſeminauit
bona ſemina virtutũ. Matth. xiij. Nonne
bonũ ſemẽ ſeminaſti in agro: ſed diabolus
ſemꝑ ſeminat ʒiʒania peccati. Jdeo bonus
cultor non ſolũ debet eradicare actũ exte
riorem: ſed etiã interiorẽ et malã volũtatẽ
et oẽs occaſiões peccati: vt ampli⁹ nõ pul
lulet. Sicut em̃ preputiũ amotũ nũqʒ re
dit: ſic nec peccatũ redire debet. Et ſicut il
le qui nũq̃ capillos nec vngues ſibi reſcin
deret poti⁹ videref eſſe pecus q̃ʒ homo: ſic
qui deſideria carnalia ſequunf nullũ oĩno
reſcindẽtes: potius pecora ſunt q̃ hoĩes: ⁊
potius cõſtituunt gregẽ porcorũ q̃ dei po
pulum. Hinc Seneca ait. Quoſdam ventri
obediẽtes loco animaliũ numeremus: non
hoim. ⁊ Hiero. Qui poſt carnem ambulãt:
in ventreʒ ⁊ libidinẽ proni quaſi animalia
irrationalia reputãtur. Jn hoc em̃ excellit
homo reſpectu iumentorũ: ꝙ poteſt reſcin
dere deſideria ſua ⁊ refrenare: qd̓ ſi non fe
cerit: iumẽtis inferior efficitur. Secũdo re
ſcinditur aliqua res vt fruct⁹ amplior ha
beatur. Sicut reſcindũtur rami arborũ in
ferius: vt arbor creſcat ſuperius: ⁊ dñs vo
luit deſideria noſtra ad bona trãſitoria re
ſcindi: vt amor noſter in deũ creſceret. Deu
teronomij. xxx. Circũcidet dñs deus tuus
cor tuum ⁊ cor ſeminis tui: vt dili[illegible]as dñʒ
deum tuum ex toto corde tuo. Hanc autẽʒ
ſpiritualem circumciſionẽ initiauit dñs in
Adam: quãdo ſibi prohibuit lignum ſcien
tie boni ⁊ mali. Gene. ij. Jn qua ſpirituali
circũciſione voluit electos ſuos proficere:
cum varia delectabilia ſm carnem eis pro
hibuit. Vitis em̃ que non putatur minus
fructificat: ſic qui non circũciditur a ſuper
fluis ⁊ nociuis cogitationibu[illegible]us fru
ctificat: et preces eccle[illegible] participat:
et cum hoc fructũ eterne glorie. Nũq̃ enĩʒ
ruſtico habenti vile artificiũ nobilis ⁊ po
tens daret filiam ſuam. Sic nec deus vile
peccati officiũ exercenti daret gloriã ſuaʒ.
Et ſicut volens habere filiam alicuius ma
gni ſolet ſe decẽtius gerere: ſic ⁊ nos ſi glo
riam velimus habere: debemus nos a vili
bus reſcindere ⁊ retrahere. Jnde dicunt fi
lij Jacob. i. angeli. illud Geñ. xxxiiij. Non
poſſumus facere qd̓ petitis: nec dare ſoro
rem noſtrã. i. vitam eternã homini incircũ
ciſo. i. immũdo. Sed in hoc valebimus fe
derari: ſi volueritis eſſe noſtri ſimiles. i. va
care munditie. Circũcidatur in vobis oĩs
maſculi ſexus. i. purgetur volũtas ab omni
peccato. ¶ Quo ad ſecũdo queſitũ dicitur
primo ꝙ in lege nature erat aliquod reme
dium contra peccatũ originale. Ratio eſt:
quia nũq̃ deus dimiſit hoĩem infirmũ in
firmitate ſpirituali ſine remedio. Si enim
(vt dicit Jſidorus lib. Etymo.) nũq̃ natu
ra fecit aliquod nociuũ homini: quin etiã
dederit remediũ. Dat exemplũ de baſiliſco
cõtra quẽ muſtela ſe armat: multominus
deus. Dicitur ſecũdo ꝙ ſm Grego. iiij. lib.
moraliũ: ⁊ recitaf a magiſtro. diſt. j. iiij. et
de cõſe. diſt. iiij. quod apud nos valet aqua
baptiſmi: hoc apud veteres egit ꝓ paruu
lis ſola fides. Et ratio eſt: qꝛ originale eſt
in paruulo nõ ex ſua culpa ſed aliena: ergo
rationabile eſt ꝙ ſibi ſubueniatur ex alie
na fide. Dicif tertio ꝙ oportebat ꝙ actus
ille actualiter dirigeref ad ſalutẽ paruuli:
et ſufficiebat ſola intẽtio: vel parentũ vel
aliorum hominũ dirigentiũ illam ſuam in
tentionem ad deum pro pueri ſalute: puta
obſecratio aliqua in fide mediatoris. Dici
tur quarto ꝙ non requirebãtur ſacramen
ta legis nature que erant tria: oblationes:
ſacrificia: ⁊ decime: propter tria que tene

E
Circumcidi.
Propter duo res aliqua ſcindif: ꝓpter q̇ debemus ſpiritualiter circũcidi.

F
Peccatum originale.
In lege nature erat certum remediuʒ contra originale: ſcʒ fides parentũ.

bantur credere: deum ſcʒ eſſe creatorē: redemptorē: ⁊ remuneratorē. Oblatiões in recogn[illegible]onē creationis: ⁊ erant dona deo oblata: [illegible]d ſacrificia in recognitionē redēptionis: quia ibi effundebať ſanguis: ſed decima quā offerebant ſignificabat in ſe imperfectionē ⁊ in deo perfectionē: et a deo expectare eam tāq̄ a remuneratore. Tenebantur tamē pro loco ⁊ tēpore ſuam profiteri fidem per iſta ſigna ſenſibilia quando erant [illegible]dulti: puta poſtq̄ peccauerāt mortalit[illegible]o receptione alicui⁹ boni. Nō enim tam[illegible]iū erat ſacramentū: quia non cōfere[illegible] gratiā/licet eſſet inſtitutum. Nec ſacerdotiū/licet eſſet: etiam in his q̄ non erant de ſtirpe Leui. de quo Hierony. ad Onagriū p̄ſbyterū. Abel: Enoch: et Noe placuerunt deo ⁊ victimas obtulerunt. Et Job legitur oblator munerum: et quotidie pro filijs ſuis hoſtias imolabat: cum tamen non fuerit de genere Leui/ſed de ſtirpe Eſau: inter principes Edom qui deo placerēt inuētus. Melchiſedech autē Chananeus fuit de ſtirpe Judeorū: et ante vſus eſt ſacerdotio q̄ʒ eſſet circūciſio: vt nō gentes ex Judeis/ſed Judei a gentibus ſacerdotium acciperent. Hec ille. Unde gloſ. ſuper illud Geñ. xiiij. Melchiſedech autē rex Salem ⁊c. ait q̄ Hebrei dicunt oēs primogenitos a Noe vſq̄ʒ ad Aaron fuiſſe ſacerdotes: vt patet de Melchiſedech quem ferūt nōnulli fuiſſe Sem filium Noe: queʒ vixiſſe tradunt vltra Abraam. xxxv. annis per oēs generatiões intermedias. A cui⁹ ortu vſq̄ʒ ad generationē Abrae fluxerant trecēti nonaginta anni. Uixit autē Abraā centum ⁊ ſeptuaginta annis: ⁊ ita de alijs primogenitis. Et idem dicit gloſ. ſup illud Geñ. xxvij. de veſtibus Eſau valde bonis. Iſta enim ſunt primogenita que vendidit Eſau Jacob. Nihilominu⁹ ſacerdotiū nūq̄ fuit ſacramētū: nec gratie collatiuū niſi in lege noua. Et ſi dicať q̄ fides nūc ſit eque efficax ſicut erat tūc: ⁊ per cōſequens nihil aliud oportebit nunc q̄ fidem ſolam. Reſpondetur primo q̄ nunc eſt perfectius remedium q̄ tunc: quia maior gratia confertur. Secūdo eſt certius: quia tunc non multum erat certum: modo autē certum eſt. Dicitur ſecūdo ſm Bonauenturā: q̄ qui ſeculariter viuit ad aliqua tenetur: ſed ſi religionem intrat: ad alia maiora teneť. Nunc autē intrauimus religionē chriſtianā ſicut Judei intrauerant ſuam: ideo tenemur ad precepta eius: quorum vnum eſt baptizari licet illi de prima lege non tenerētur: ⁊ hoc ad maius meritum noſtrū: nec ſufficit nobis ſola fides ſicut tunc.

F Fides. Ut nūc nō ſufficit ſola fides p paruulis.

¶ De eodem feſto Sermo ſecūdus. et in ordine. lxij. per thema precedens.

Queritur quare ē q̄ iſta die que eſt prima dies menſis ⁊ anni celebreť circūciſio dñi: in qua effuſus eſt ſanguis ſuus. Uidetur q̄ chriſtiani ſint viri ſanguinū: qui annum ſuum incipiunt a ſanguine: vbi tamē iſto die abſtinebāt gentiles ab effuſione ſanguinis: ita q̄ pauci reperiuntur hodie martyrizati reſpectu aliorum dierum. Dicitur primo q̄ ſanguis iſte chriſti effuſus eſt in ablutionē ⁊ redēptionem noſtrā: non in cōtaminationē ſicut ſanguis aliorum hoīm. Et ideo ad deuotandū q̄ ſicut hodie incipit annus vſualis et naturalis: ita etiā incipit annus gratie et redemptionis noſtre. Iſta die celebramus feſtum circūciſionis dñi: et prime effuſionis ſanguinis eius. In circūciſione enim quaſi arra quedā redēptionis noſtre nobis data eſt. In paſſione autē totum preciū perſolutum fuit: quādo totus ſanguis chriſti effuſus eſt. Unde duplicē habemus cōſiderare redēptionē chriſti. Unam que per ſanguinem ſuum facta eſt. Aliam per gratiā qua quotidie nos redemit deus. Chriſtus eniʒ fact⁹ eſt fideiuſſor: ⁊ qđ plus eſt: obſes pro nobis. Fideiuſſor eſt q̄ ſe obligat pro alio: vt ſi non ſoluerit ipſe ſoluat. Sed plus eſt eſſe obſidē: quia obſes ſe ponit perſonaliter pro alio in carcere: ſed quādoq̄ʒ de fideiuſſore fit redēptor. Quādo eñi ille p quo facta eſt fideiuſſio non eſt de ſoluēdo: fideiuſſor pro eo fit perſolutor et redēptor. Et quia non eramus de ſoluēdo pro peccatis ſm illud p̄s. Mutuabiť peccator ⁊ non ſoluet: ideo factus eſt dñs redēptor. Et inde hortatur ſapiens vnūquēq̄ʒ noſtrū. Eccli. xxix. Gratiam fideiuſſoris tui ne obliuiſcaris. Dedit eñi aīam ſuam pro te. Hoc autē promiſerat Oſee. xiij. dicēs. De manu mortis liberabo eos: de morte redimā eos. Et hodie incepit illud īplere: ita vt hodie poſſimus vere dicere illud Pſal. Redēptionē miſit dñs populo ſuo. Cū igitur fuerit hodie initiū noſtre redēptionis: non eſt mirū ſi illud myſteriū ſcriptū eſt in capite libri: et celebrať in principio mēſis ⁊ anni. Dicit ſecundo q̄ hodie habemus materiā multā gaudij pluſq̄ cetere nationes infidelium. Ratio eſt: q: ille cui dedicata eſt preſens feſtiuitas: vocat⁹ eſt hodie Jeſus. i. ſaluator: vt fiducialiter ſperem⁹ per eum ſalutē eternam: cuius expertes ſunt infideles. Dicūt autē Hiero. ⁊ Haymo q̄ in cūctis vrbib⁹: maxime in Egypto ⁊ in Alexādria: idololatrie vetus cōſuetudo fuit: vt vltimo die anni ⁊ menſis ponant menſam fortune refertam varij generis epulis ⁊ poculū mulſo mixtū: vel q: feliceʒ annū prebuerit: vel quia futurū felicem prebiturā putant. Si hec faciebant idololatre demoni in principio vel in fine anni: quātomagis deo vero debemus agere gratias de cōſeruatiōe et augmētatiōe felici bonorū ſpūaliū ⁊ tēporalium: ⁊ ſingulariter hodie pro initio redemptionis noſtre in circūciſione ſua: pro ſpe ſalutis nobis impreſſa quando voluit ſibi nomē ſaluatoris imponi. Nec tñ debet eſſe expers gratiarūactionis beata virgo Maria que crediť fuiſſe miniſtra hui⁹ circumciſiōis ⁊ impoſitiōis noīs Jeſus. Igitur ei ſupplices dicem⁹ Aue. ¶ Poſtq̄ dictum eſt de ratione inſtitutiōis circūciſionis: nunc cōſequēter dicendū eſt quare circūciſus eſt chriſtus. Et primo diceť de ipſa queſtiōe. Scđo quare octaua die iubebať fieri circūciſio. Tertio vtrū pueri q̄ moriebantur ante octauū diem peribāt. ¶ Quo ad primū videtur q̄ nō debuit chriſtus circumcidi. Nam circūciſio fiebat ad tollendum peccatū: maxime originale: ſed chriſtus nec ↄtraxit: nec fecit aliquod peccatū. Hinc Bernar. q̄ non feceris peccatū: etas ipſa manifeſtat. non q̄ contraxeris: multo fortius probat patris diuinitas ⁊ matris integritas. Eſt tibi pater ab eterno ſʒ de⁹: eſt tibi mater ex tēpore ſed virgo: nec pare re potuit incorruptio corruptelā. Preterea quid in Jeſu circūcidetur: cum nihil ſuperfluum habuerit? ¶ Reſpōdetur q̄ propter multa voluit circūcidi. Primo vt legem veterem approbaret: quam nō venit ſoluere ſed adimplere. Pſal. Preceptū poſuit ⁊ nō pretenbit. Debuit eñi per oīa fratrib⁹ aſſimilari. Alias dediſſet Judeis occaſionem ſcandali. Scandalizarenť eñi nunc fideles ſi viderent vnum hoīem non baptizari. Ex hac prima ratione cōcludiť q̄ princeps vel prelatus licet dicať ſolutus legibus: tamē debet pati legem quā tulit. Tum pro ſubditorum exemplo: tum pro reueren[illegible] preſtanda deo: vt ſcʒ nō ſecularia deſideria in eo videātur dominari. Habem⁹ multa exēplo in gentilibus: ſed nūc ſufficiat exemplū in circūciſione. Ex quo patet querelarū materia cōtra tot ⁊ tam leues excōmunicationum ⁊ irregularitatū cenſuras ⁊ reſeruationes caſuum in foro cōfeſſionis: quibus ſuperiores alligant ſuos ſubditos: ⁊ nolūt alligari. Scđa ratio eſt: vt hum[illegible] exēplum daret. Inde Ber[illegible]ā verbū caro factum eſt: filius de[illegible]inorat⁹ eſt paulominus ab angelis. Hodie ṽo iam multo minus minoratus eſt ab angelis: qui non ſolum habet formā hoīs: ſed etiā formam habet peccatoris: ⁊ infigitur quodā cauterio latronis. Pater eñi vidēs filium ſuum pelle Ade latronis indutū ſm ſimilitudinem carnis peccati: voluit vt cauterio circumciſionis ſignaretur. O vilis vermicule puluis ⁊ cinis. Deus tantū pro te humiliatur: ⁊ tu elatus ingratus deo ⁊ durus ⁊ cōtumax perſeueras. Sed adhuc dño paruʒ erat humilitatē factis oſtendiſſe: niſi etiaʒ inſuper noīe oſtenderet. Dicitur eñi in euāgelio: vt circūcideretur: non rex: non dños: non prepotēs: ſed puer. O nomen humile q̄ precelſam tecum fers maieſtatē. O immenſam maieſtatē q̄ exiguo cōtineris nomine. Audiant hec titulorū cupidi: audiāt hec qui bullatis: grādiſſomiſq̄ʒ noībus gloriantur. O deus optime q̄ contraria huic hoīm inſolentie modeſtie reperiť. Res precio infinita paruo extenuať noīe. Nos ṽo viliſſima res quantū poſſumus addimus ad titulos: ad hoc vt ſimus nominati pluribus noībus dominiorū vel dignitatum. Nam ſi quis modo moriatur: ſupra tumulum ponitur q̄ fuit bis archidiacon⁹: quater canonicus: vel ſemel aut bis abbas. O vanitas vanitatū et omnia vanitas. Hos eñi quos vocamus reuerēdiſſimos patres imperatores: reges: ⁊ principes: quid ſunt aliud niſi fumus et ſpurcidus ſtercorum ſaccus? Et quos vocamus ſapientes: ignorantes: et inſipientes reperies. O puer vere puer primo purus: quia virgo contra luxuriam. Secūdo paruus: quia humilis cōtra ſuperbiam. Tertio: quia modico ſatiatus per abſtinentiā cōtra gulam. Quarto: quia ludens cōtra acidiam. Quinto q: cō

A Circūciſio dñi. Quare circumciſio celebratur prima die anni cū in ea fuerit effuſus ſanguis.

B Redemptio. De duplici redemptione.

C Circūciſio dñi. Quare chriſt⁹ circūciſus eſt cum nō fecerit pctm̄.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

cordans cõtra inuidiam. Sexto cito dans
contra auaritiam. Septimo qꝛ cito pacifi
catus contra inueteratũ rancorem. Quis
autem vellet (vt ait Augu.) adhuc eſſe ad
mammillas matris: qđ fecit humiliter pro
te ſaluatoꝛ factus puer. Sed forte dices:
quomõ hoc eſſe potuit: cum de eo Hiere. c.
xxxj. dixerit. Femina circũdabit virum: nõ
ergo puerũ. Dicitur ꝙ euangelium etatez
pueri deſcribit: Hieremias xo gratiarum
plenitudinẽ in viro. Tertia ratio eſt: vt cha
rit[illegible]n ſuam nobis oſtenderet. In circũci
ſione eñ. [illegible] noſtri cepit ſanguinẽ fun-
dere: ⁊ vbi in die natalis indumenta pon-
tificalia induerat: nunc incipit ſacrificium
pro nobis offerre. Unde ſicut volens ſtre-
nue ſe habere in arte pugnatoꝛia ſolet in
ea exerceri in iuuentute. (Quando em̃ ali-
qui a iuuentute ſuſtinuerunt duros ictus
in toꝛneamentis: tunc audaciores ⁊ durio
res ſunt in alio bello.) Sic chꝛiſtus in iu-
uentute: qꝛ erat bellum duriſſimũ aggreſ-
ſurus pro ſuis hoĩbus defendẽdis: voluit
hodie tentare quõ belli cõgreſſum cũ ho-
ſte poſſet ſuſtinere pro nobis effundendo
ſanguinem. Hinc Berñ. Qui peccatũ nõ fe
cit nõ dedignatus eſt pctõrem ſe reputari
Nos ⁊ eſſe volumus ⁊ reputari nolumus.
Et iterũ idem. Ueſtigiũ nullũ vulneris ha
bens alligaturã vulneris nõ refugit. Nos
aũt noſtroꝝ erubeſcimus vulnerũ alliga-
turam: immo de vulnerib⁹ interdũ glorias-
mur. Iterũ Berñ. Multũ debem⁹ animas-
ri ad poꝛtandũ penas pro pctis propꝛijs:
cum cernimus ipm̃ tantas ſuſtinuiſſe pro
alienis. Et ſi nõ poſſum⁹ pati: ſaltem cõpa
tiamur ei. Cõſidera in mente tua tuũ dñm
⁊ tuũ redemptorem bñfactorem ⁊ deũ oĩ-
potentem: hodie pro te gelidiſſimo tpe in
ſua delicatiſſima carne laceꝝ / cruentũ / do
loꝛe graui pfuſum / nudũ / lachꝛymis ⁊ ge-
mitib⁹ ſuffuſum: an poſſes hoc ſiccis ocu-
lis intueri: ⁊ aurib⁹ obturatis ⁊ coꝛde du-
ro eius miſerabiles excipere planct⁹? Pen
ſa eius acerbitatẽ: penſa charitatẽ: penſa
humilitatem. Diſce amare: diſce pati: diſce
ceruicoſam hũiliare mentẽ. Quarta rõ: vt
exẽplũ circũcidẽdi ſpũaliter nobis tribue
ret. Un̄ quadruplex eſt circũciſio. Pꝛĩa eſt
carnalis in Iudeis: q̃ nũc eſt damnabilis.
Gala. v. Ecce ego Paulus dico vobis ſi cir
cũcidamini chꝛiſt⁹ nihil vobis pderit. Se-
cũda eſt ſpũalis in bonis chꝛiſtianis ꝑ am

D
Circũci
ſio.
De mľ-
tiplici
circũci
ſione.

putationem oĩm vitioꝝ ⁊ occaſionũ facta:
cuius exemplũ dedit nobis dñs: q̃ cõmen
dabilis eſt. Ro. ij. Circũciſio coꝛdis in ſpũ
nõ in litera: cuius laus nõ ex hoĩbus: ſed
ex deo eſt. Et ex oppoſito incircũciſi ſpũa-
liter ſunt multũ vituperandi: quales erãt
illi quos repꝛehendit Stephan⁹. Act. vij.
Dura ceruice ⁊ incircũciſis coꝛdibus: vos
ſemp ſpũiſancto reſtitiſtiſ. ¶ Quatuoꝛ aũt
tali circũciſione ſunt circũcidenda. Pꝛimo
quidẽ coꝛ a nociuis ⁊ ſupfluis. ſicut agrico
la de agro vrticas ⁊ herbas nociuas reſe-
cat: ne bonũ ſemen ſuffocent. Circũcidere
em̃ nihil aliud eſt q̃ȝ ſupflua cedere. Hiere.
iiij. Circũcidimini dño ⁊ auferte pꝛeputia
coꝛdium veſtroꝝ viri Iuda ⁊ habitatoꝛes
Hieruſalem. ¶ Secundo a ſuperfluis. i. ab
amoꝛe tempoꝛalium ⁊ ſui ⁊ ſuoꝛũ. Quan-
tum enim rami collaterales multiplicanť
tanto min⁹ arboꝛ ſupeleuatur. Ideo amoꝛ
tempoꝛalium reſecãdus eſt: vt deus plus
diligatur. Inde Deutero. xxx. Circumcidet
dñs deus tuus coꝛ tuum vt diligas eum
in toto coꝛde tuo: ⁊ poſſis viuere. Moyſe
enim eunte in Egyptum cum filijs ſuis et
vxoꝛe iratus eſt dominus: ſed facta circũ-
ciſione dimiſit illos. ¶ Tertio ſenſus exte-
rioꝛes a rebus que poſſunt eſſe occaſio pec
cati: vt auris a detractiõe. Sapiens enim
membꝛum putridum amputat: ne alia coꝛ
rumpat. Matthei. xviij. Si oculus tuus
ſcandalizat te: erue eum ⁊ pꝛoijce abs te.
¶ Quarto opus bonum a peccati mixtio-
ne: vt ſcilicet fiat pꝛopter deum ⁊ ſalutem
eternam. Et hoc modo Geneſis. xvij. iube-
tur omnis familia Abꝛae circũcidi. Sunt
enim qui non recte circũcidunt a tempo-
ralibus gaudijs: ſed pro dignitatibus ha-
bendis: vt Sichen filius Emoꝛ pro amo-
re Dine: id eſt iudicij ſcilicet pꝛelationis.
Geneſis. xxxiiij. Tertia eſt ſuperficialis: vt
in hypocritis: ⁊ hec deteſtabilis eſt. Ro-
mano. ij. Non enim qui in manifeſto Iu-
deus eſt: neq̧ que in manifeſto eſt in car-
ne circũciſio: ſcilicet laudem habet ſed vi-
tuperiuȝ. Tales ſunt ſicut qui ſigna ſue pe
regrinationis poꝛtant in ſuo pectoꝛe: qui
verbis vel aliter ſuam oſtendunt perfe-
ctioneȝ alijs. Unde trutãni ſepe plus poꝛ
tant ſigna q̃ȝ ſit veritas. Sic multi plus
oſtendunt eſſe q̃ȝ ſint: vt mechanici ſigna
officioꝛum ſuoꝛum depingunt in oſtijs
ſuis. Quarta erit generalis in oĩbus ele-

E
Circũci
ſio.
Quatu
oꝛ ſunt
circũci-
denda
ſpũal'r.

ſeptem dies ſpũales

ctis hec erit laudabilis ſignificata per cir-
cumciſioneȝ quam fecit Ioſue: eiuſdẽ. v. in
introitu terre pꝛomiſſiõis. Et hoc erit poſt
ſeptẽnium huius vite in octaua etate que
erit reſurgentiũ. Tunc em̃ abſcindetur ab
electis per petram: id eſt chꝛiſtũ omnis coꝛ
ruptio carnis ⁊ ſpirit⁹. Pꝛima dies vel an
nus eſt peccati cognitio: in quo die erat q̃
dicebat. Iniquitatẽ meam ego cognoſco.
Et. ij. Regũ. vlti. Ego ſum qui peccaui: ego
qui inique geſſi. Secunda dies eſt peccati
abominatio: quem agebat Pſalm̃. dicens.
Iniquitatẽ odio habui ⁊ abominat⁹ ſum.
Debemus enim facere ſicut Amon. de quo
dicitur. ij. Regũ. iij. ꝙ poſtq̃ȝ cognouit ſoꝛo-
rem ſuam Thamar ipſam exoſam habuit:
intantũ vt maius eſſet odiũ quo eam ode-
rat amoꝛe quo antea dilexerat: ita vt nos
quod cõmiſimus odio habeamus: magis
q̃ȝ ante perpetrationeȝ dilerimus. Tertia
eſt peccati recogitatio: ſicut faciebat ille q̃
dicebat. Eſaie. xxxviij. Recogitabo tibi oẽs
annos meos in amaritudine anime mee.
Quarta eſt coꝛdis contritio: ad quã euoca-
tur penitens. Michee. iiij. Dole ⁊ ſatage fi
lia ſion quaſi parturiens. Quinta eſt oꝛis
confeſſio: pꝛo qua Iob. vij. Non parcã oꝛi
meo: loquar in tribulatione ſpiritus mei.
Sexta eſt coꝛpoꝛis ſatiſfactio. de qua Lu-
ce. iij. Facite dignos fructus penitẽtie. Se
ptima eſt perſeuerantia in bono: ⁊ tunc in
octaua die: id eſt in die iudicij que erit poſt
hos ſeptem dies quibus pꝛeſens tempus
voluitur: circũcidemur a pena ⁊ culpa.
¶ Ad ſecũdo queſitum reſpõdetur ꝙ ideo
iubebatur expectari octauus dies. Pꝛimo
ſm̃ Rabi moyſen: quia ante octauũ diem
puer eſt ita tener ac ſi eſſet in vtero matris
et inde pꝛopter teneritudinẽ vſq̧ ad tem-
pus illud dimittitur. Secũdo vt pꝛedictũ
eſt ⁊ idem ſentit magiſter in. iiij. diſtin. ij. et
hoc eſt in ſignum perfecte circũciſiõis que
fiet in octaua reſurrectiõis poſt ſeptẽ eta-
tes mundi: vel poſt ſeptenariũ huius vite
quãdo reſurgemus cum chꝛiſto. Et ſi que-
ratur vtrum chꝛiſtus reſurrexerit circũci-
ſus: ⁊ vtrum reſumpſerit illam pellem ab-
ciſam? Dico ad primũ ꝙ ſic ad honoꝛẽ eo-
rum ex quibus fuit ſm̃ carnem natus ⁊ ad
peruerſoꝛũ confuſionẽ. Dico ad ſecundũ ꝙ
illa pars nõ erat de ĩtegritate hũanitatis:
ideo non opoꝛtuit ipſum illam reſumere.
Inde dicitur in hiſtoꝛia ſcholaſtica ꝙ illa

F
Circum
ciſio.
Quare
fiebat
circum
ciſio
octaua
die.

pellicula circũciſa a coꝛpoꝛe chꝛiſti fuit ab
angelo allata Carolo magno ⁊ ab eo poſi-
ta Aquiſgranis. Sed poſtmodũ per Caro
lum caluũ poſita eſt in villa Caroſij. Et ſm̃
alios dicitur ꝙ eſt Rome in ſancta Maria
trans tyberim. ⁊ pꝛopterea (vt dicitur) fit
ibi hodie ſtatio. ¶ Ad tertio queſitũ dicitur
pꝛimo qꝛ ſi circũcidebanť pueri ante octa-
uum diem ingruẽte neceſſitate moꝛtis: ꝙ
circũciſio ſuum habebat effectũ. Dicitur ſe-
cundo ꝙ ſi ipſum non circũcidebant timẽ-
tes ne circũcidendo moꝛtẽ accelera[illegible]: pue
ri: ſaluabatur puer in f[illegible]ũ. Nec eſt
cõſentiendũ magiſtro in hoc qđ dicit. j. di-
ſtinctiõe. iiij. ꝙ tales peribãt: ſicut paruuli
qui moꝛiũtur ante baptiſmũ: quia noluit
deus puerũ obligari ad circũciſioneȝ ante
octauũ diem pꝛopter nimiã teneritudineȝ
coꝛpoꝛis eius. Dicitur tertio ꝙ q̃ faciebãt cir
cũciſionẽ poſt octauũ diem: licet peccarent
qñq̧ trãſgrediẽdo pꝛeceptũ: tñ cum facie-
bant habebat effectũ. Quicũq̧ em̃ tranſ-
greſſus eſt pꝛeceptũ: reuerti debet ad illud
iplẽdũ q̃ȝcitiſſime põt. Hec Richar. diſt. j.
in expoſitiõe tertius. Un̄ ⁊ plures gentiles
in maioꝛi etate circũciſi ſũt: vt Achioꝛ: He
rodes: Abꝛaã: Iſaac: Hiſmael: nec erat ne-
ceſſitatis ſacramẽti ꝙ fieret octaua die ſed
ſolum de neceſſitate pꝛecepti: vbi nihil ad-
eſſet legitime excuſans. Duo em̃ tm̃ erant
de neceſſitate circũciſiõis. Pꝛimo ꝙ fieret
in mẽbꝛo genitali: ⁊ ideo mulier nõ circũci
debatur. Et etiã alia ratio erat: qꝛ coꝛruptio
nature per quã oꝛiginale pctm̃ contrahitur:
pꝛecipue fuit a viro ⁊ pꝛincipalib⁹ q̃ȝ a mu
liere: quia vt dicitur in ſcđo ſenten. ſi Adam
non peccaſſet: etiã poſtq̃ȝ Eua peccauerat:
pꝛoles eius pctm̃ oꝛiginale nõ cõtraxiſſet:
quia pr̃ pꝛincipali⁹ eſt agẽs in gñatione.
Scđo ꝙ auferretur pellis in circulũ. Aliter
non fuiſſet circũciſio: ad denotandũ pꝛimo
ꝙ aĩa pꝛius infecit carnẽ: deinde caro nũc
infecta in patre inficit carnẽ pueri: ⁊ ſic cir
culus erat. Scđo ad innuendũ ꝙ ſicut illa
pellis aufertur nec redit: ita cuȝ oꝛiginale
peccatũ aufertur: nunq̃ȝ redit. Qꝛ autẽ fie
ret cum cultro lapideo nõ erat neceſſitatis
ſed ſignationis. Signabat em̃ ꝙ mediãte
petra chꝛiſto radebatur peccatũ oꝛiginale.
Sic fecerat Sephoꝛa vxoꝛ Moyſi. Exo. iiij.
Sic eſt pꝛeceptũ Ioſue. Moderni tamen
Iudei non ſic faciunt: ſed cum cultello fer-
reo. Erat autẽ multũ penale ſuſtinere illã

G
Circum
ciſio.
An oẽs
pueri
non cir
cumciſi
vel mo-
rientes
añ octa
uũ dieȝ
ꝑibãt.

H
Circum
ciſio.
Duo tm̃
erãt de
neceſſi-
tate cir
cumci-
ſionis.

videret filios iſrael ẽc.

Universidad de Deusto Biblioteca

abſciſſionem carnis:⁊ ideo congruū fuit vt
cōmutaret in remediū facilius adueniēte
lege gratie ſcꝫ in baptiſmū. Unde ſicut Da
uid ꝓcurrus ad bellum cōtra Goliā ten-
tauit ⁊ ſuſcepit arma Saulis ſed tandē vt
oneroſa depoſuit: ſic chriſtus ſacramenta
que in lege ſuſcepit circūciſus et oblatus:
onus qđ neqꝫ nos/neqꝫ patres noſtri por-
tare potuimꝰ. Actuū.xv. tandē depoſuit:
et illis depoſitis cum ſola humanitate ⁊ la
pide diuinitatis Goliam deiecit.

¶ De co[illegible] Sermo Tertius:et in
ordine.lxiij. per thema.

A
Continuatio annoꝝ. Dñs facit cōtinuationē āno rū ꝓpt multa.

Benedices coro-
ne āni benignitatis tue. pš.
lxiiij. ¶ Queritur vtrū proce
dit hec annorū continuatio
viſis malis que currūt ⁊ in-
ſurgunt cōtra dñm. Vnde Ezechiel. vij. En
venit finis: venit finis ſuper quatuor pla-
gas terre:⁊ ſubdit ſtatim rationē. Ponam
(inquit) abominationes tuas cōtra te. Et
Gen.vj. Finis vniuerſe carnis venit coram
me. Et ſequitur. Repleta eſt terra iniquita
te eorum: ⁊ ego diſperdam eos cum terra.
¶ Dicit ad hoc ꝙ triplici de cauſa ſm ſcri-
pturam continuat annus preſens alteri:⁊
dñs cōtinuationē facit. Primo ꝓpter ſan-
ctos et bonos qui mundū ſuſtinent: ⁊ ſer-
uiunt deo. Pſal. Ordinatione tua perſeue
rant dies:⁊ ſubdit rationē. Qm̄ oīa ſeruiūt
tibi. Et ſi dicatur ꝙ non oīa ſeruiunt ei: q2
multi mali ſeruiunt diabolo: ſicut iſti gen-
tes armorum non contēte ſuis ſtipendijs:
q̄ ſunt les crochez diaboli/ les ſacquebou-
tes/blaſphematores execrādi ⁊ ſic de alijs.
Dicitur Eſaie.xl. Gentes in conſpectu dei
quaſi nihil et inane cōputati ſunt. Solus
iuſtus a deo inter oīa cōputatur. Relique
autē creature preter peccatorē deo ſeruiūt.
Unde q̄diu Noe fuit in terra non eſt ſub-
merſa terra: q̄diu Loth fuit in Sodomis
non periit Sodoma: q̄diu filij Iſrael fue-
runt in Egypto: non periit Egyptus. Sed
Exo.x. Egyptijs malis ſubtracta eſt dies:
ita vt ſpatio trium dierum fuerit denſiſſi-
ma nox: adeo ꝙ nemo vidit alium. Et ideo
finis tunc erit quando derelinquet homo
creatorem ſuum: et quaſi nulli inuenien-
tur fideles in terra ſeruiētes deo: ſed tota
terra repleta erit iniquis. Et propterea di-
cit dñs. Luce. xviij. Putas ne filius hoīs
cum venerit: inueniet fidem in terra? Quā-
diu ergo perſeuerabit in multis ſyncera fi-
des: perſeuerabunt oīa et celeſtia ⁊ inferio
ra ad famulandū hoībus in mundo. Sa-
pientie vlti. Oīs creatura erat deſeruiens
preceptis tuis: vt pueri tui inuenirētur ille
ſi. Secūdo quia nondū venit tēpus vindi-
cte dei cum vindicabit de inimicis iuſtorū.
Inde q̄rit Pſal. Quot ſunt dies ſerui tui.
Et reſpōdet ꝙ terminabunt quādo facies
de perſequētibus me iudiciū. Deute.xxxij.
Mea eſt vltio ⁊ ego retribuā eis in tēpore.
Sanctis enim qui queſierunt Apoca.vj.
Uſqꝫ quo dñe ſanctus et verus non vindi-
cas ſanguinē noſtrū de his qui habitāt in
terra: dictū eſt eis vt requieſcerēt adhuc tē
pus modicū: donec cōpleātur conſerui eo-
rum ⁊ fratres eorum: qui interficiēdi ſunt
ſicut ⁊ illi. Quia ergo nondū cōplere ſunt
iniquitates Amorreoꝝ.i. malorū hominū:
nondū venit finis tēporis. Et ſi dicatur ꝙ
poſt finem mūdi erit adhuc tēpus. Reſpō-
det Pſal. Dies formabunt ⁊ nemo in eis.i.
nemo mēſurabit tpe q̄ ſaluus. Sed illi qui
tunc quaſi ſtercora reputabunt: erit tēpus
eorū in ſecula: q2 ꝯtinue mutatiōi ſubijciē
tur. Ut ſicut nūc annus ex diebꝰ ⁊ noctibꝰ
cōcluditur vel cōficitur: ſic in mundo ſunt
nunc mixtim opera tenebrarū ⁊ opa lucis.
Sed qn̄ ceſſabūt hic: tunc erit nox ꝑpetua
in inferno de qua Poeta. Impia perpetuā
timuerūt ſecula noctē: et dies eterna in ce
lo, de qua pš. Melior eſt dies vna in atrijs
tuis ſuper milia. Pſal. ſicut tenebre eius in
inferno: ita ⁊ lumen eius in paradiſo. Ter-
tia ratio tangit Eſa.lvj. Secūdm dies ligni
erit ⁊ ppls meus: quia q̄diu verbum ligni
crucis predicabit: perſeuerabūt dies. Et in
ſignum ꝙ durabūt ſm verbum crucis: ho
die in primo cantu anni fit mētio de incar
natione ⁊ paſſione in inuitatorio cum dici
tur: natū ſub lege chriſtū venite cuncti ad
collaudandū: quos eius incarnatio rede-
mit ⁊ paſſio. Inde immediate ante thema
propoſitū dicit Pſal. In ſtillicidijs eius le
tabitur germinās. Q̄diu enī germinabit
et florebit eccleſia per mediū ſtillicidiorū.i.
ſacrorū doctoꝝ diſtillantiū ſuper eccleſiā et
curret ſermo dei: ad rigationem illam dñs
multiplicabit dona eccleſie ⁊ ꝯtinuabit eā
Propterea. ij. Theſſa.iij. rogat apoſtolus
vt currat ſermo dei ⁊ clarificet: modo mi-

racula ceſſauerūt: ſeu claritas miraculorū.
Hoc autem fecit poſtq̄ locutus eſt de fine
mundi ⁊ aduentu antichriſti quādo ceſſa-
bunt predicatiōes. Et ideo quia nondum
ceſſauit verbū dei currere per eccleſiā: non-
dum etiā finis: ſed tu dñe benedices coro-
ne anni benignitatis tue. In ſignū harum
trium cauſarū dies ter prolōgata legit in
ſcriptura. Primo propter ſeruum dei Eze-
chiam.iiij. Regū.xx. Scđo propter vindi-
ctam in aduerſarios. Joſue.x. Tertio pro-
pter terrorē malorū ⁊ conſolationē bono-
rum. de quo habet.ij. Parali.iiij. Sic igi-
tur ex benignitate dñi eſt ꝙ dies ꝓlongā-
tur. Hanc autē benignitatē oſtendit quā-
do apparuit dñs: et ſingulariter in princi-
pio anni dignatus eſt oſtendere benignita
tem quā fecit populo ſuo: quando Maria
dedit mundo fructū vt precium: quādo in
circūciſione ſanguinē ſuum effudit. Quia
tamen ſm Bernar. nihil nos habere voluit
dñs quod per manus Marie non tranſi-
ret: demus ei hodie vnū bona dies: vnam
ſalutem dicentes Aue. ¶ Benedixit dñs co
rone anni dum apparuit eius benignitas:
ponendo ſcilꝫ in vna die quatuor ſolēnita
tes ⁊ in principio anni dando quatuor be-
nedictiones contra quatuor peſſima iudi-
cia ſua: preputiū carneū contra famē: puri
tatem virgineā contra aeris infectionē: et
nomen Jeſu ſalutare cōtra gladiū. Eſt enī
Jeſus nomen pacis ⁊ ſalutis: et contra be
ſtias nociuas: ipſa humanitas de qua cele
brantur octaue repoſita eſt in preſepio pro
aīalibus domeſticis. Bene ergo ꝓphetaue
rat Pſal. pro tpe aduētus chriſti. Benedi-
ces corone anni benignitatis tue. ¶ Iuxta
thema duo querunt pro hoc ſermone. Pri
mo qualē benedictionē in hoc anni circulo
dñs aſportabit. Scđo quis eſt iſte annus
benignitatis de quo pš. loquit. ¶ Ad pri-
mum reſpōdet ꝙ oīs bñdictio dñi cōſiſtit
in pace. iuxta illud pš. Dñs bñdicet pplo
ſuo in pace: ideo iuxta illa q̄ ſequuntur ad
pacem quā dñs iuxta bñplacitū donabit
ſex dabit bñdictiones. Primo in pace cāpi
ſunt vberes ⁊ bene culti. Sic prima benedi
ctio quā dabit dñs eſt: vt cāpi.i. doctores
eccleſie in q̄bus inuenitur frumentū ⁊ por
tant ipſum ad paſcendū eccleſiā repleant
vbertate doctrine: ita vt inebrient ab vber
tate domus tue ⁊ torrente voluptatis tue
potētur. Sunt enī quaſi mercatores ſpiri-
tusſancti qui portent merces eius ad ven-
dendū pplo ſine auro et argēto: vt emptio
non ſit niſi inuentio: vt dicant pop[illegible]li. In-
uenimus eam in campis ſylue.i. ſapientiā
in doctoribus qui ſunt in mūdo. In cāpis
enim ſylue paſcūtur oēs beſtie agri et ha-
bentes cornua ⁊ non habentes. Sic in do-
ctrina bonorum predicatoꝝ ⁊ doctorū paſ-
cuntur reges ⁊ ceteri habentes cornua di-
gnitatū: ⁊ ſimplices populi. Secūda bene
dictio cōcernit religioſos. Pingueſcent (in
quit) ſpecioſa deſerti. In deſert[illegible] ſe-
culi ſpecioſius ſolebat e[illegible]gio: pinguis
in gratiarūactione ⁊ deuotione: quādo be
nedictionē dabat legiſlator ⁊ ibant de vir-
tute in virtutem. Sed nunc obſcuratū eſt
aurum deuotionis ⁊ vite et conuerſatiōis:
et mutatus eſt color optimus: ita vt nō ſit
nunc de primo pāno. Tertia benedictio cō
cernit principes ⁊ iudices: quia ita dñe be
nedices ꝙ exultatione colles accingentur:
ita vt gaudeant in pace et ſecuritate iuſti-
tie. iuxta illud Pſal. Suſcipiant montes
pacem populo: et colles iuſtitiā. Colles enī
ſunt cacumina montium: et ſecūdo exulta-
tione accingentur cum populo: quādo. Jo
helis.iij. ſtillabūt montes dulcedinē: ⁊ col
les fluent lac ⁊ mel. Et hoc debēt: quia hic
non habent qui eos iudicet: ſed iudicabun
tur poſtea niſi ſic faciant. quia Eſa.ij. Dies
dñi ſuper omnes montes excelſos: ⁊ ſuper
omnes colles eleuatos. Sed quomodo iu-
dicabit in illa die? Certe Eſaie.xl. librabit
mōtes in pōdere ⁊ colles in ſtatera. Quar
ta benedictio quam dñs ſi placet donabit:
erit circa prelatos. Induti (inq̄t) ſunt arie
tes ouium. Aries enim precedit gregem et
ducit eum ⁊ tuetur: ita dñs dabit ꝙ prela-
ti precedant oues ſuas in bonitate/ſciētia
et doctrina tueantur eos contra lupos ra-
paces/contra inſidias diaboli: ⁊ induātur
veſte charitatis ad fouendum in deuotio-
ne oues ſuas frigidas. Sed timendum eſt
ne ſit verificatum. illud Threnoꝝ.j. Princi
pes eius facti ſunt velut arietes non inue
nientes paſcua: quia nunc ſatis nō habēt.
Quem videbis de eis qui paſcat oues do-
ctrine? Quem videbis qui in tempore fa-
mis pauerit eas cibo temporali? Unus eſt
forte et ſecundū non habet. Et ꝙ ita ſit vi
debis eos querere magnas pēſiōes a prin
cipibus et extorquere: quia non ſatis ſunt
eis paſcua in eccleſia: q̄ deberent etiā ſuffi

B
Dies. Ter legitur ꝓlōgata dies.

C
Benedictio domini. De ſex benedictiōibꝰ dñi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſere pro paupertate gregis ſui ſubleuanda.
Quinta bñdictio quā dñs dabit eſt ꝙ val
les a[illegible]ndabunt frumento.i.oībus bonis
ſimplices abūdabūt ⁊ tpalibus ⁊ ſpūali⸗
bus:ita vt dicat illud pſ. A fructu frumē⸗
ti:vini ⁊ olei ſui multiplicati ſunt: in pace
in idipm. Sexta eſt ꝙ dñs ita bñdicet vt
poſſit ad ſuū bñplacitū laudari ⁊ magnifi
cari ꝓpter ſe ⁊ pro ſuis beneficijs.pſ. Cō⸗
fitebitur tibi cum benefeceris ei. Et iterū
pſal. Qui dat eſcam omni carni ꝯfitemini
deo [illegible]ideo ſubiungit.Clamabūt etenim
hymnū [illegible]ꝫ em ꝙ pplꝰ cantet ei
⁊ benedicat. Alijs cantant nutrices:ꝙuis
eis multa mala faciant: ſꝫ cōfitemini dño
qm̄ bonus. Alijs quando vaſtauerūt oīa:
ſed cantate dño canticū nouū : q: mirabi⸗
lia fecit. Sic cantabat dño Dauid dicens.
Mias dñi ineternū cantabo.Cantabat ei
ſed ſolū plenum ⁊ cōem cantū: q: tota ter
ra plena eſt illo cantu : ⁊ ſcitur ab oībus.
Pſal. Mia dñi plena eſt terra : ſed poſtꝙ
didicit le menu fa/ le fleurtis ⁊ le contre⸗
point dixit. Miam ⁊ iudiciū cantabo tibi
dñe. Miſericordia eſt plenus cantus : ſed
iudiciū eſt le fleurtis vbi ſupra vnā notaꝫ
fient quīꝙ.i.tātū erit de iuſtitia ꝙ vix ali
quid apparebit de mīa: ⁊ dicet in illa die:
Dñe recordabor iuſtitie tue ſolius. Sic et
cantabat Dauid dicens. Cantabiles mihi
erant iuſtificatiōes tue in loco peregrina⸗
tionis mee. Sic Cantauit Maria canticū
iuſtitie ⁊ mīe dño. Sed Ezechiel fecit cho
ſes faictes in volumine ſuo: vbi erant ſcri
pte lamentationes huiꝰ mundi que ſunt le
cōtrepoint:carmen paradiſi ꝗ eſt le deſſus
⁊ ve qui eſt le gros teneur denfer. Sed di⸗
cet aliquis ꝙ btūs eſt ppl̄s qui ſcit iubila
tionem.i.muſicā. Reſpondet ꝙ nō : q: li⸗
benter habent malū caput ſi bibant. Sed
dicit pſ. Mia ⁊ veritas precedent faciem
tuā. Dicit em̄ ꝙ quando in curia regis vel
principis bene cōcordant mīa ⁊ veritas.i.
iuſtitia:ita ꝙ mīa fit ppl̄o vt non grauet:
cum iuſtitia de inimicis ⁊ malis:tunc bea
tus eſt ille populus qui ſcit ⁊ cognoſcit ꝑ
experientiā illam iubilationeꝫ. Inde The⸗
miſtocles philoſophus : vt recitat Augu.
in epiſtola.cum recuſaſſet inter epulas ca⸗
nere:⁊ interrogatus dixiſſet ſe neſcire can
tum. Dixit ei quidam ſenex. Quid ergo no
ſti? Rem (inquit) publicam ex parua ma⸗
gnam facere. Sicut aūt pueri libenter au⸗
diunt cantum:ſic videt dñs libenter deuo
tionem ſanctoꝝ viroꝝum. Et breuiter ſi de⸗
beamus letari etiā pro benedictione tem⸗
porali:oportet ꝙ campi ſint bene culti et
fructus vberes ⁊ abundantes aſportent:
ꝙ tāta ſit pax vt deſerta terra pingueſcat/
ſentibus ⁊ vepribꝰ depoſitis: ⁊ mōtes viri
ditate paſcuarū accingant/ nō fructetis ⁊
rubis:ꝙ gentes armoꝝ nō comedant arie⸗
tes boni hoīs : ſed paſcant pacifice ⁊ bene
veſtiant : ita ꝙ ſit lane abūdantia ⁊ bonꝰ
pannoꝝ mercatus:⁊ ꝙ in vallibꝰ ſit frumē
ti abūdantia ⁊ ppl̄s valeat laudare nomē
dñi ⁊ reddere gratias ei qui tanta dederit
creature ſue. ¶ Secūdo querebat circa the
ma ꝗs eſt iſte annus benignitatis : q: tot
tribulationes ꝑcipimꝰ/ tot crudelitates vi
demus: ꝙ vere magis dici poſſet annꝰ cru
delitatis. Dicit primo qđ dicit Eſaias Eze
chie.iiij.Reg.ix. Prīo anno quecūꝙ repe
reris comede. In ſcđo aūt anno ꝗ ſponte
naſcunt. Porro in tertio anno ſeminate ⁊
metite: plantate vineas ⁊ comedite fructꝰ
earum. Tres ergo anni ſunt. Unus mali⸗
tie ⁊ primus:quos ſciebat Jacob. Geneſ.
xlvij.cū ait. Dies peregrinationis mee cen
tum.xxx. anni parui ⁊ mali. Primo anno
comederūt primi parentes quecūꝙ inue⸗
nerunt:ſed ad damnū ſuum. Tunc em̄ fuit
ver malitie mūdi ⁊ plantatio iniquitatis
in paradiſo:quādo ibi pater mendacij plā
tauit iniquitatem: ⁊ ſeminauit ʒiʒania in⸗
ter deum ⁊ hoīem. Sed eſtas fuit tps dilu
uij:qū adeo feruor malitie creuit:ꝙ ad ex⸗
tinguendū eam pluit deꝰ diluuiū ſup ter⸗
ram:pluit ⁊ ignem vt ignem igne deſtrue⸗
ret. Tertio ſuperuenit autūnus: qū quot⸗
quot boni fuerunt ⁊ pauci facti ſunt ſub
torculari legis. Sed hyems ſupuenit : qū
oēs ad idololatriā declinauerūt ⁊ ad aua⸗
ritiā : ita ꝙ tpe chriſti magnitudine hye⸗
mis fere omnes conſumpti ſunt in deſtru⸗
ctione Hieruſalem. Secundus annus fuit
benignitatis.de quo Eſa.lxj. Spiritus do
mini ad annūtiandum māſuetis miſit me:
vt predicarem annū placabilem dño. An⸗
nus autem iſte incipiens ab incarnatione
quatuor etiā habuit tempora ſicut annus
noſter. Et ſicut apud Judeos annus inci⸗
piebat in vere: ſic eo tempore huius anni
fuit initiū:⁊ durauit ab incarnatione vſꝙ
ad aſcenſionem. Ex tunc enim eſtatis fer⸗
uor incaluit:⁊ feruente ſancto ſpū ⁊ accen

D Annꝰ. De triplici anno ſcilꝫ malitie benignitatis et iuſtitie.

ſa rabie tyrānorum collecta eſt meſſis mar⸗
tyrum copioſa. Poſtmodū ſucceſſit autum⸗
nus:cum ſub vite ⁊ ficu in pace quieſcentes
eccleſie:quaſi autūnali vbertate letati ſunt
homines: vindemiatores botros ſcripture
et aurea poma carpentes. Hyems erit tem
pore nouiſſimo:quia erit tribulatio qualis
nō fuit ab īitio. Mat.xxiiij. Orate ne fiat fu
ga veſtra in hyeme vel ſabbato. In hyeme
annus/ i ſabbato ſeptimana finem accipit:
et ſic in vtroꝙ tēpus vltimum deſignatur.
Et ſic annus gratie ex quatuor cōſtituitur:
in quo verſerit ⁊ plātat. eſtas metit ⁊ tritu
rat. vindemiat autūnus ⁊ ſeminat. hyems
vniuerſa conſumit:niſi breuiati eſſent dies
propter electos. In hyeme em̄ labores alio
rum temporū conſumuntur. Et illo ſecūdo
anno comedetis ꝗ ſponte naſcuntur in ter⸗
ra:ſcꝫ beneficia que ex mera liberalitate do
nauit deus. Tertius vero annus eſt iuſtitie
et ſeueritatis:in quo in vere.i. in principio
illius anni:ſcꝫ in die iudicij ſerētur flores in
mundo:ſm illud Cant.ij. Flores apparue⸗
runt in terra noſtra:in eſtate colligetur fru
ctus paradiſi:⁊ in autumno guſtabitur de
dulcedine paradiſi:ſed hyems ibi non erit.
ſed ꝓ illis ꝗ ſunt in inferno vbi erit hyems
perpetua.pſ. Que pro nihilo habentur eo⸗
rum anni erūt. De quo tertio anno dicitur
Eſaie.lxiij. Annus retributionis mee venit.
Dicitur ſecūdo ꝙ et ſi multe tribulationes
iuſtorum:tamē ſunt miſericordie dei maio⸗
res que abſorbent eas. Pſ. Miſerationes
eius ſuper omnia opera eius. Tanta enim
fuit miſericordia dei vt ex illa dulcedīe mar
tyres quaſi lac ſugerent tribulationes. iu⸗
xta illud Deut.xxxiij. Inundationes maris
quaſi lac ſugent. Si enim tribulationes do
mini ſunt nobis dulces : ꝗd niſi tribulatio⸗
nes noſtre collate ꝑ cineres illas erunt dul
ces? Sicut hippocraticum fit ex vino duro
collato per cineres. Ideo primo dicitur an⸗
nus benignitatis : quia ex benignitate ſua
finē poſuit malitie:immo mala noſtra mu
tauit in bona:adeo vt mala pene bona ſint
nobis. Secundo quia amotis tri[illegible]ulis ter⸗
ra noſtra dedit fructum ſuū.pſ. Dominus
dabit benignitatem : et terra noſtra ſcilicet
Maria dabit fructum ſuum.

¶ De eodem feſto. Sermo quartus.
et in ordine.lxiiij.per thema.

O Rdinatione tua
pſeuerat dies.pſ.cxviij. Que⸗
ritur quis eſt iſte dies q[illegible]i ordi
natione dei pſeuerat? Dicitur
primo ꝙ licet ſol materialis lucēs ſuper ter
rā non cauſet niſi vnū diē: tamē ſol iuſtitie
chriſtus ſm diuerſos radios diuerſos cau⸗
ſat dies:ꝗ ordinatione eiꝰ perſeuerant. Pri
mi ſunt radij naturaliū bonoꝝ: ⁊ ex his ra⸗
dijs facta eſt vna dies:ſcꝫ nature. Secundi
radij ſunt bonoꝝ gratuitoꝝ:⁊ ex his radijs
oritur ſcđa dies:ſcꝫ grē. Tertia [illegible] ori
tur ex radijs bonoꝝ eter[illegible]ſcꝫ dies glie.
Eccl'i.xliij. Tripliciter ſol exurens mōtes.i.
mētes excellētes:⁊ radios igneos inſufflās
Malachie.j. Uobis timentibꝰ nomen meū
orietur ſol iuſtitie. Et bene dicit timētibus
oriri ſolē. Sicut em̄ Lucifer diem/ ⁊ aurora
ſolem precedit:ſic timor amorē. Et ita dñs
addit ſuper vitā nature vitā gratie:⁊ ſuper
vitā gratie vitā glorie.⁊ ſic diem ſuper diē.
pſ. Dies ſuper dies regis adijcies.ij. Coꝝ.
iiij. Is ꝗ intus eſt homo noſter renouatur
de die in diē. Numerū autem dierū qui ad⸗
dūtur diebus nature deſiderabat ſcire pſ.
dicens. Et numerū dierum meorū quis eſt:
vt ſciā quid deſit mihi:ſcꝫ qui ſunt dies qui
deſunt diebꝰ nature: dies gratie ⁊ glorie.⁊
deſignātur per ꝗndecim annos qui fuerint
additi Ezechie regi.de ꝗbus Eſa.xxviij. Au
diui orationem tuā ⁊ vidi lachrymas tuas
ecce adijciā ſuper dies tuos quindecim an⸗
nos. Septem enim ad gratiā (que durante
ſeptenario huiꝰ vite datur) pertinent:octo
vero ad gloriā/ que poſt hanc vitam conce⸗
ditur. Et inde querit ſapiens Eccles.xj. Da
partes ſeptem/ nec non ⁊ octo. Hoc em̄ mo
do ꝓcedit vita iuſti:vt ſemper creſcat quo⸗
uſꙫ peruenerit ad diē glorie. Prouerb.iiij.
Juſtorum ſemita quaſi lux ſplendēs creſcit
vſꙫ ad perfectū diem. Sola enim dies glo
rie eſt perfecta poſt quā nihil addit.de qua
Pſ. Melior eſt dies vna in atrijs tuis ſup
milia. Dicitur ſecūdo ꝙ ſingulariter in hoc
mundo perſeuerat ex ordinatione ⁊ appro⸗
batione dei dies iſte circūciſionis in memo
ria fideliū:nō quaſi dies nature: ſed magis
quaſi dies gratie:in quo recolitur beneficiū
nobis a deo gratuite exhibitū in effuſione
ſanguinis ſui:qui valet ad emūdandas cō
ſcientias noſtras:⁊ ex impoſitione noīs Je
ſus:quaſi ex iſto die velit nos dñs perduce⸗

A Dies. Sol iuſtitie chriſtꝰ cauſat diuerſos dies : nature gratie et glie.

re ad eternam ſalutem: que eſt dies glorie. Subdit enī̃ Pſalmiſta themati. Quoniam omnia .i. omnes boni fideles ſeruiunt tibi: ſcꝫ in [illegible]o ſacratiſſimo die circūciſionis. ſed et matri virgini glorioſe: que operata eſt ad myſteria huius diei: quam ſalutabimus dicentes Aue.

B Dies. De triplicibꝰ diebꝰ.

¶ Triplices ſunt dies. Quidā ſunt dies malorum: ⁊ iſti dies approbatione dei nō perſeuerāt. Patet primo: q: ea que perſeuerāt approbatione dei/perſeuerāt in perpetuū: ſm illud Eccſ. iij. Didici ꝙ opera dei perſeuere[illegible] ſed dies malorū cito deficiunt. pſ. De[illegible] in vanitate dies eorū: ⁊ anni eorū cū feſtinatione. Sed quō hoc poteſt ſtare? Nā multi peſſimi diutius vixerūt etiā felices ⁊ glorioſi: vbi cito moriebantur viri deo gratiſſimi. Patuit de Manaſſe rege qui fuit peſſimus/⁊ occidit pphetas domini: cuius intantū malitia creuit vt repleret Hieruſalem ſanctorū ſanguine vſqꝫ ad os: qui tamen diutius vixit ꝙ̄ ceteri reges ſancti. Item de tyrānis qui diu viuebāt in delicijs mundi: ⁊ tū̃ occidebātur ab eis multi martyres adhuc iuuenili etate florentes. Et nūc plane (ſi experiētie creditur) videre eſt ꝙ neceſſariꝰ ⁊ vtilis eccleſie viuere non finitur: ꝙ lucerna in eccſia dei cito extinguitur: ꝙ eccleſia huiꝰ morte decollatur/excoculatur ⁊ enormiter mutilatur. Impius autē et dei ⁊ eccleſie inimicus peſtilens/nec gladio/nec peſte/nec aliquo alio modo abſcindi pōt. Viuit malus epſ in eccleſia/donec totā dioceſim ſuo exemplo corruperit: ⁊ exactionibꝰ ⁊ calūnijs/alijſqꝫ malitie modis intolerabilibus afflixerit ⁊ oppreſſerit: donec vineam Naboth .i. eccleſiā propriā pro vere vitis palmitibꝰ oleribꝰ cōplantauerit: donec ſucciſis morte cedris et quadris eiectis lateres edificauerit ⁊ Sicomoros īmutauerit. Eſa. ix. Donec nidū vbi reponat pullos ſuos eccleſiā ſuam fecerit. Preterea dicit ſapiēs Eccſ. vij. Iuſtus perit in iuſtitia ſua: impius aūt multo viuit tempore. Non ergo videtur recte aſſertū ꝙ dies impiorū cito deficiunt ⁊c. Reſpondetur primo ꝙ ſatis viuit ⁊ multū qui bene viuit. Optimus enī̃ mercator reputatur qui plus lucratur in paruo tempore ꝙ̄ alius in magno. Et optimus curſor qui in breui tēpore peruenit ad terminum vbi alius non attingit in longo. Et ideo qui pauco tēpore optime viuūt/dicuntur multū viuere. Qual[illegible] martyres qui moriebātur pleni dierū: quia multos habebāt dies bonos .i. magnis meritis refertos. Sed non viuit qui male viuit: ⁊ ideo homo ⁊ ſi centenarius ſit: tamen puer eſt ſi male vixerit. Et de tali dicitur Eſa. lxv. Puer centum annorū maledictus erit. Et inde dicit Pſ. Viri ſanguinum ⁊ doloſi non dimidiabūt dies ſuos. Immo videtur ꝙ nulli ſint dies eorū cum ſint mali. Deus autem nullos fecit dies malos. Dicitur ſecūdo ꝙ deus ex ſua ſumma prouidētia permittit malos diu viuere tēporaliter in delicijs mundi: ⁊ iuſtos parum in multis miſerijs.

C Viuere Propꝭ multa deꝰ permittit malos diu viuere in delicijs ⁊ iuſtoſ parū.

Primo ad probationem ⁊ exercitiū bonorum. Nam ſm pſ. dum ſuperbit impius affligendo iuſtum incenditur pauper/incēdio charitatis in camino tribulatiōis eam patienter tolerādo: quia ⁊ ſub eodem igne palea fumat et aurum rutilat: palee conſumuntur ⁊ aurum purgatur. Nec hoc mirabile debet videri ꝙ iuſtus paucum viuit tēporaliter/⁊ impius multo tempore: ſi conſideretur ꝙ aurum exuritur ⁊ contūditur et luto parcitur: ꝙ ꝙ̄diu calidum ⁊ candens eſt ferrum inſtanter malleis contūditur: q: duriciei malleorū tunc eſt obedientius ⁊ fabricationi eius: et frigido ferro a malleatoribus parcitur. Sic qui charitatis igne ardent/inſtanter perſecutionum malleis contunduntur: ⁊ frigiditate ſpirituali induratos faber qui fabricatus eſt auroram et ſolem pluribus deſinit tribulationibus malleare. Nec mirum eſt ſi victor vocatur ad coronam/non victus: ſi emeritus aſſumitur ad quietem/non immeritus: ſi fructus maturus colligitur in horreum/nō acidus: ſi aurum probatum aut vas fabricatum reportatur in theſaurum/non cuprum aut aurichalcū. Secundo hoc facit deus ad copioſe miſericordie dei demonſtrationem in vaſa ire: cū ſic vaſa miſericordie punit/nec eis parcit. Parcit autem malis vt concipiāt in ſe miſericordiam dei factam. Verberat enī̃ catulum qui nihil mali fecit: vt leonem cōpeſcat. Roma. ix. Suſtinuit vaſa ire in interitum in copioſam miſericordiā ſuā in multa patientia: vt notas faceret vias ſuas in vaſa miſericordie. Sed Pharao fit flagello deterior. Iob melior. Tertio hoc facit dñs propter indignitatem populi qui nō eſt dignus [illegible] bonis prelatis ⁊ principibꝰ: aut alijs bonis viris. Heb. xi. Quibus dignus non erat mundus. Inde Oſee. xiij. Dabo tibi pricipēs in furore meo: et auferam principem ſcꝫ bonū in indignatiōe mea. ⁊ Iob. xxxiiij. Qui regnare facit hypocritam propter peccata populi. Maligno enī̃ populo cōtinuo neceſſariū eſt flagellum: non flabellū quod abigit muſcas. Quarto ad maiorem cumulum dānationis malorū ſi non correxerint. Nam quāto amplius ſuſtinet eos deꝰ in vita: eo magis ſunt ingrati ⁊ plus puniendi: ſi negligant ſe emendare. Hinc pſ. cum viſus fuiſſet dubitaſſe ſuper predicta queſtione dicēs. Mei autē pene moti ſunt pedes: q: zelaui ſuper iniquos pacem peccatorū videns. Subdidit poſtmodum. Verūtamen propter dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dū alleuarētur: quoniā facti ſunt in deſolationem ⁊c. et Iob. xxi. Ducūt in bonis dies ſuos: ⁊ in pūcto ad inferna deſcendūt. Linea enī̃ vite eorū eſt longitudo ſine latitudine charitatis ⁊ profunditate humilitatis: ſed in puncto mortis terminatur. Et bene dicunt grāmatici iſtos duos terminos dies ⁊ finis eſſe dubij generis: quia dubium eſt de diebus vite iſtorū: ⁊ conſequēter de fine. Nam dubium eſt ꝙ̄diu durabūt: ⁊ qualiter finiētur. Secūda ratio ꝙ non perſeuerent dies malorū approbatione dei eſt: q: ſicut natura abhorret vacuum: ita et deus; ſed vacui ſunt dies illorū. Vacuum enī̃ eſt in quo nihil eſt: peccatū vero nihil eſt. Quod cognoſcens pſ. dicebat. Que pro nihilo habentur eorum anni erunt. Et inde precipitur Exo. xxiij. Non apparebis in conſpectu meo vacuus. Iſti ſunt dies de q̄bus Pſ. Dies formabūtur: ⁊ nemo in eis. Quia dies preſentes a deo formantur: ⁊ qui ſunt nemo .i. beſtia ſunt in eis. Tertio: q: abutuntur diebꝰ. Iob. xxiiij. Dedi ei locum penitentie: et ipſe abutitur eo in ſuperbiam. Dicitur Geneſ. i. Vidit deus cuncta que fecerat: ⁊ erant valde bona: ⁊ tamen iſti faciunt dies ſuos malos: et ſic peruertunt opera dei. Et maxime hanc diem ſacratiſſimā quam deus ſuo cōſecrauit ſanguīe. de quo pſ. Tuus eſt dies: et tua eſt nox. Conſecrant diabolo: ⁊ diabolus cum ſuis membris nituntur infamare per iſtas ſtrenas huius diei auctorem. In die natiuitatis dñs primam vocem ſimilē omnibus emiſit plorans: ſed tunc multi ad ſcacos ⁊ gulam vacant. Hodie ſtrenas dedit nobis de carne ⁊ ſanguine ⁊ ſubarrauit: Has dimittimus: ⁊ ad diaboli figmēta recurrimus. Die vero Epiphanie fundauit eccleſiam de gentibus: ⁊ ecce venenum ſtultitie effudit diabolus in ea. Iſtos dies fecit dominus bonos ex ſua ordinatione: et tamen eos malitia adimplemus.

¶ Secundi ſunt dies bonorū. Iſtos approbat dñs ordinatiōe ſua ⁊ perſeuerare facit. Prima ratio: quia nouit dñs dies immaculatorum: quorū aliqui perſeuerauerunt pro modico tēpore: qui dicunt illud Eſa. xxxviij. Dum adhuc ordirer ſuccidit me. Et illud. Ego dixi in dimidio dierum meorū vadam ad portas inferi. Alij autem perſeuerauerunt diu: et perfecti ſunt: ſicut ill[illegible] quo Eccſi. l. Quaſi luna plen[illegible] ſuis lucet. Q: ita ſit ꝙ nouerit patet primo ex effectu: quia redeunt anni iuſtorum eo ꝙ ſeminant eos: ⁊ pro ſingulis momentis annum habent: ⁊ eis punctus creſcit in lineam: momentum in eternitatem. Hoc eſt granum ſinapis de quo Matthei. xiij. Simile eſt regnum celorū grano ſinapis: quod minꝰ eſt omnibus ſeminibus: cum autem creuerit maius eſt omnibus oleribus. Sed mali nō ſeminant: ideo Sap. iij. Si longe vite erūt in nihilum computabuntur: et ſine honore erit nouiſſima ſenectus eorum. Secūdo: q: bene expendunt dies ſuos. Ideo audiet iuſtus illud Matthei. xxv. Euge ſerue bone ⁊ fidelis: q: in pauca fuiſti fidelis: ſupra multa te conſtituam. Sed ecōtrario mali dant dies ſuos pro nihilo: ſcilꝫ pro peccato. Prouer. xxiij. Cor impiorū pro nihilo: ⁊ in otioſis expendunt. Recogitant autem iuſti ꝙ duo momēta non poſſunt haberi ſimul de tempore: cum tamē de alijs rebus duo poſſint haberi ſimul: ideo ſunt eis cara. Tertio dies malorum eis cedunt in bonum: q: pſ. Dum ſuperbit impius: incēditur id eſt purgatur pauper. et nihil aliud motus carnales comprimunt. Exodi. xiiij. Reuerſe ſunt aque: ſcilicet tribulationum: et operuerunt Egyptios id eſt motus hoſtiles et illicitos carnis. Nam ſm Pſal. Adiuuat dominus pauperem de inopia et tribulatione et peccator ipſe incidit in foueam quā fecit.

¶ Tertia dies eſt clariſſima: quia in ea beati vident omnia. Pſalm. In lumine tuo videbimus lumen. Hec eſt lux que illuminat omnem hominem venientem in hunc mūdum. Hic eſt dies de quo ipſe ait Ioannis vndecimo. Nōne duodecim ſunt hore diei? Hec eſt dies de qua veſpere et mane dies vnus. Hec dies orta eſt in mundum

Universidad de Deusto
Biblioteca

die natalis: hodie pſeuerat ordinatiõe tua
dñe. Sed ad quid? Ut cognoſcamus in ter-
ra viã tuã: in oĩbus gẽtibus ſalutare tuũ.
Primũ quidem vt cognoſcamus viã tuam.
Qñ aliquid amittitur/accẽditur lucerna ⁊
queritur. Perdita fuit via ad lucernam: in
qua lumẽ diuinitatis in teſta humanitatis
inuẽtũ eſt. Sunt aũt due vie dñi. ſm illud
Pſ. Uniuerſe vie dñi mĩa et veritas. Ho-
die aperte ſunt vie ille. Ueritatis in execu-
tione gladij: qñ Maria circũcidit eũ in ef-
fuſione ſanguinis mĩa. Ibi lac in ſangui-
nẽ [illegible] ſanguis in lac. Sed ad qd cir-
cũciſus? [illegible] ã miam cũ patribus no-
ſtris. Primo q: generabatur homo carna-
liter per mẽbrũ: voluit ꝙ in mẽbro ſpũali-
ter renaſceretur. Scđo impugnauerat ho-
mo deũ illo mẽbro qñ filij dei cõmiſceban-
tur cũ filiabus hoĩm: et deus eũ econuerſo
impugnauerat ſuis nubibus in diluuio ad
refrigeriũ libidinis. Sed tãdem pace facta
poſuerat ſignũ in nubibus que homini no-
cuerãt: et voluit ꝙ homo ſignũ ſimiliter fa-
ceret in mẽbro qđ impugnauerat ipſum in
debilitationẽ libidinis: et ſic de pctõ dãna-
uit peccatũ. Sicut ſm Guil. Parĩ. de ſcor-
pione ⁊ dracone fit medicina efficax contra
morſus ⁊ venena eorũdẽ. Ad faciendũ etiã
fedus cũ patribus Abraã ⁊ alijs. Ideo vo-
luit ipſemet appẽdere ſigillũ ſuũ approbã-
do qñ circũciſionẽ cepit. Scđo ⁊ memorari
teſtamenti ſui ſancti: vt approbaret ſacra-
mẽtũ illud. Tertio iuſiurãdũ qđ iurauit ad
Abraã ⁊c. poſuerat dñs ſignũ ſuper portã/
ita vt deberet ceſſare ſigno dato: et patres
noſtri ſimiliter poſuerũt ſigna ſua ſigna ſi-
cut in exitu. i. in porta ſup ſummũ concupi-
ſcẽtie: vſqꝫ quo trãſiret q̃ expectabat: trãſijt
et leuauit ſignũ in nationes. i. in memoriã
nationũ tã p ſcripturas ꝙ̃ per diſperſos ex
Iſrael: vt viderẽt oẽs nationes que ſub ce-
lo ſunt. Scđo et in oĩbus gẽtibus ſalutare
tuũ. Salutare nomẽ dñi Ieſu. Perſeuerat
ergo dies iſte vt cognoſcam⁹ ſalutare dñi.
et ad quid? vt exhilaret faciẽ in oleo: quia
Canticoꝝ. j. Oleum effuſum nomen tuum.
¶ Sed videtur ꝙ hodie non fuerit hoc no-
mẽ Ieſus bene impoſitũ. Primo: q: ſcribi-
tur Eſa. lxij. Uocabitur tibi nomẽ nouũ qđ
os dñi noĩauit. Nõ ergo ab angelo debuit
imponi vel a Maria ꝟgine. Scđo q: Eſa.
viij. Uocabitur nomẽ eius Emanuel: quod
interpretatur nobiſcũ de⁹: non igit Ieſus,

D
Ieſus.
Utrum
hoc no-
mẽ Ie-
ſus fue-
rit bñ i-
poſitũ i
circũci-
ſione.

Reſpõdetur primo ꝙ nomẽ dñi ꝓpter tria
impoſitum eſt ab angelo prius ꝙ̃ ab hoĩe.
Primo q: ſm Origenẽ primo in ipſo ⁊ per
ipm ſaluati ſunt angeli: et ideo ipm primo
decuit ſaluatorẽ noĩare qui primo ipſi⁹ ſa-
lutis ſenſerat effectũ. Scđo q: creatura di-
gnior noĩari ſolet a pſona maioris reueren-
tie. Inde eſt ꝙ Adam a deo noĩatus eſt. Et
q: dñs paulominus minoratus erat ab an-
gelis in humanitate noſtra ꝯſtitutus: ideo
cõueniẽs fuit vt ab angelo priuſꝙ̃ ab hoĩe
noĩaretur. Contra illos q̃ in baptiſmo pue-
ros adducũt ad imponẽdum noĩa infanti-
bus: qui vix ſciũt quicꝙ̃ de fide: cũ tñ deus
ab angelo cognoſcẽte magis ꝙ̃ ab hoĩe vo-
luit filiũ ſuũ appellari. Tertio q: decet illũ
nomẽ rei imponere qui eius proprietatem
agnoſcit. Hinc Adam nomina rebus impo-
ſuit. Geñ. ij. Omne eñ quod vocauit Adã
aĩe viuẽtis: ipm eſt nomẽ eius. Et quia ho-
mo huius noĩs proprietatem nõ cognoue-
rat: angelus vero eã expertus fuerat: que
erat ſaluũ facere qđ perierat: ideo cõueniẽ-
ter ab angelo priuſꝙ̃ ab hoĩe noĩatus eſt.
Nemo eñ poteſt veraciter rem noĩare/niſi
proprietatẽ rei veraciter cognoſcat. Dicitur
ſcđo ꝙ deus patr eeũ ante oẽs nominauit.
Pſ. Ante ſolẽ permanet nomẽ eius. Fecit
eñ Adam ad imponẽdum hoc nomẽ ſicut
ſolent facere reges qui aliquẽ de militibus
mittũt vt leuet puerũ de fontibus ex nomi-
ne ſuo. Sic et deus pater angelũ miſit: qui
nomẽ ab eterno ordinatũ ab eo imponeret
filio ſuo. Si eñ noĩa electorũ ſcribũtur ab
eterno in libro vite: quãto magis nomen il-
lius qui eſt primogenitus in multis fratri-
bus? Dicitur tertio ꝙ licet angelus primo
reuelauerit hoc nomẽ ⁊ primo impoſuerit:
Maria tamen ſecũdario in circũciſione im-
poſuit illud propter duo. Primo: q: Abrae
impoſitũ eſt nomen in circũciſione/⁊ a deo
mutatũ. Qui eñ prius ante circũciſionẽ di-
cebatur Abram/in circũciſione vocatus eſt
Abraã: et ſic auctum eſt nomẽ eius. Sic in
baptiſmo imponimus nomẽ qui circũciſio-
ni ſuccedit. Scđo quia tũc in circumciſione
vel baptiſmo vita hoĩs inchoatur. Antea
eñ ſemiuiuus eſt: ideo tũc nomẽ ſibi datur
cum viuit. Unde quidam ſemel fuit contẽ-
tus habere nomen terre et perdere terrã: ⁊
ille nomen et terram perdidit. Sic multi
ſunt qui vocãt nomĩa ſua in terris: q̃ poſt-
ea perdunt et nomen et terram viuẽtium.

Dicit quarto ꝙ dñs vocatus eſt Emanuel:
nec multũ diſtat a nomine Ieſu. Antea eñ
longe erat a peccatoribus ſalus: ⁊ per con-
ſequens dñs ⁊ ipſe Ieſus. Nunc autẽ cum
facta eſt ſalus deo noſtro/tũc Emanuel di-
ctus eſt ⁊ Ieſus. Inde ⁊ Marie dictum eſt
dñs tecum: et nunc cõmuniter dicitur dñs
vobiſcum. pſ. Dñs nobiſcum ſuſceptor no-
ſter. i. noſter humanitatis deus Iacob. Si-
cut autem papa cũ eligitur mutat nomen:
ſic chriſtus terribile nomen quo cõtra nos
videbatur eſſe: puta deus vltionum/muta-
uit cum factus eſt ſacerdos in eternum im-
pium nomen Ieſu in nomen Emanuel/qđ
eſt nobiſcum deus. Secũdo vt cõfiteamur
nomini ſancto tuo. ¶ Sed hic q̃ritur vtrũ
digne poſſimus confiteri nomini ſancto do-
mini/⁊ laudare ipſum in hac vita? Et vide-
tur ꝙ ſic: quia al's fruſtra inuitaremur ad
confitendum illi. Sed in oppoſitum appa-
ret eſſe pſalmiſta dicẽs. Educ de carcere ani-
mam meam: vt confiteatur nomini tuo do-
mine. quaſi vellet dicere. Nõ poteſt anima
mea digne laudare nomen dñi/niſi educa-
tur extra corpus ſuũ. Ad hoc reſpondetur
ꝙ triplex eſt laudatio nominis dñi. Una
eſt turpis ⁊ indecens que fit a vilibus per-
ſonis ⁊ peccatorib⁹ infamibus. de qua lau-
de Eccli. xv. Nõ eſt ſpecioſa laus in ore pec-
catoris. de qua Seneca. Tam turpe eſt lau-
dari a turpib⁹: ꝙ̃ laudari ob turpia. Sicut
ptꝫ in ſacerdotib⁹ qui poſtꝙ̃ oſculati ſunt
meretricem orant per dñm Ieſum chriſtũ.
hec laus eſt in ore eorũ/ſicut gemma in ore
ſuis. Similiter de illis qui incantãt ⁊ incan-
tationibus vtũtur/non abhorrentes nomẽ
dñi cum noĩbus demonum inuocare. Sed
ſicut gẽma non perdit virtutem ⁊ nobilita-
tem ſuã/ꝙ̃uis ſit in ore ſuis: ſic nec nomen
dñi propter eorũ malitiam polluitur. Secũ-
da eſt decora et decens/ſed non ſecura: que
fit ab ore iuſtorum inuocãtium nomen dñi
Ieſu. de qua pſ. Deo noſtro ſit iocunda de-
coraqꝫ laudatio. Et iſta licet ſit imperfecta:
tamen oĩbus eſt in precepto. Pſ. Iuuenes
et virgines ſenes cũ iunioribus laudẽt no-
men dñi. Immo pueris hoc iubetur in pſ.
Laudate pueri dñm: laudate nomen domi-
ni. Uideant ergo blaſphemantes nomẽ do-
mini quale peccatum agunt: qui nõ ſolum
non laudant/ſed etiã dilacerant. Quãtum
vellet vindicari homo valoris contra eum
qui nomẽ ſuum diffamaret: quanto magis

E
Ieſus.
De tri-
plici
laudati-
one no-
minis
dñi.

dñs omniũ contra nomen eius blaſphemã-
tes? Tertia eſt perfecta laus: et iſta ſolũ ha-
betur in patria. Nam laudamus rem q: bo-
na eſt: bona autẽ iudicatur ex appr[illegible]enſio-
ne ſenſus ⁊ cõſequenter intellectus. ⁊ quan-
to certius cognoſcit eſſe talis: tãto dignius
laudatur ⁊ approbatur. Et q: virtus ⁊ effi-
cacia huius noĩs Ieſus q̃ eſt ſalus omniũ
nunc ꝙ̃diu in hoc corpore peregrinamur a
dño/ſolo auditu ⁊ ſola fide percipitur: tunc
aũt cum mortalẽ exuerimus hoĩem iſtum/
videbimus eum ſicuti eſt: ⁊ tunc manifeſta
erit ⁊ ſecura laudatio. Nõ [illegible] hic
dicit mihi dñe dñe: intra[illegible] regnũ celoꝝ.
Multi etiam venient dicẽtes. Dñe in noĩe
tuo demonia eiecimus/⁊ virtutes multas
fecimus: q̃bus dicetur. Nõ noui vos. Sed
tũc dicet vnuſquiſqꝫ plane percipiens effe-
ctũ huius ſancti noĩs illud pſ. Confitebor
nomini tuo dñe qm̃ bonũ eſt. Sed q̃bus.
Utrũ periuris qui peierãt in hoc nomine?
Non. Utrũ blaſphemis qui lacerãt? Non.
Utrũ lubricis qui inficiunt? Non. Sed qui-
bus ait in conſpectu ſanctorum tuorũ. pſ.
Iuſti confitebũtur nomini tuo: ⁊ hoc quan-
do habitabunt recti cum vultu tuo. Maxi-
me autem debemus ipſum hodie laudare/
quando fuit impoſitum domino.

¶ In die Epiphanie Sermo primus.
et in ordine. lxv. per thema.

IN hoc apparuit
filius dei: vt diſſoluat opera
diaboli. j. Io. iij. Tria peſſi-
ma opera fecerat diabolus
in hoc mundo. Primo enim
procurauerat excecationẽ: q: ad tantã ceci-
tatem deuenerat homo vt lignis ⁊ lapidib⁹
diuinũ honorem exhiberet. Sed cecitatem
ſecuta eſt inquinatio ⁊ immũditia peccati.
Qui eñ lutũ non videt/non cauet. Inde oĩ
genere peccatorũ/etiam cõtra naturam in-
quinati erant hoĩes. Sed tertio immundi-
tiã peccati iuſte ſecuta eſt afflictio. Prouer.
xiiij. Miſeros facit populos peccatum. Et
ꝓpter hec tria tripliciter hodie dñs appa-
ruit ĩ diuerſis tẽporibus: ſm ꝙ hodie tres
ſunt ſolẽnitates. Primo eñ apparuit regi-
bus: quibus ⁊ miſit ſtellã fulgentẽ: que lu-
men fidei in cordib⁹ gentiũ radiare fecit: ſi-
cut tenebre in paſſione chriſti ſignant tene-
bras Iudeorũ. Eſa. ix. Populus gentium
qui ambulabat in tenebris vidit lucem ma-

A
Epi-
phania
dñi.
Chriſt⁹
ter ap-
paruit
in die
epipha-
nie con-
tra tria
opa di-
aboli.

Universidad de Deusto Biblioteca

gnam. Unde Aug. in ſermone. Iſtam ſtellã
nouam declarauit natus: qui antiquum ſo
lem declarauit occiſus. Illa luce inchoata
eſt fides gentiũ: iſtis tenebris accuſata per
fidia Judeorũ. Secũdo apparuit in baptiſ
mo: cũ chriſtus balneauit ſe in baptiſmo:
non aquã maculans/ſed ei virtutem abluẽ
di donans. Ideo secũdo contra inquinatio
nem peccati apparuit. Tertio apparuit in
nuptijs: vbi diuina virtute aqua verſa eſt
in vinũ: quo tertium opus deſtruxit diabo
li: qu[illegible]do aqua tribulationis mutata eſt in
vinum co[illegible]is: quia fili⁹ dei mala pe
ne tolerãdo ea nobis tolerabilia facit. Hec
autẽ mutatio perfecte fiet in futuro: quan
do vna gutta aque tribulatiõis in mille mo
dios vertetur gaudij eterni. In pͥmo verus
deus apparuit: quãdo ſibi celum obſequit.
In ſecũdo verus homo: quando ad baptiſ
mũ peccatorum conuolat. In tertio verus
deus ⁊ verus homo: cum virtute diuina in
ter epulantes comedẽs tale miraculum fe
cit. Ipſe eñ ſeſe occultauerat nube carnis:
ſed ipſe ſe reuelat per ſtellam magis. Pater
eum celauerat cum miſit in mundũ paupe
rem ⁊ inter peccatores: ⁊ eũ obumbrauerat
ſpũs ſanctus: ſed hodie teſtimonio patris
et ſpũs ſancti declaratur. Mater occultaue
rat eum i preſepio: ſed hodie manifeſtat eũ
in nuptijs dicens. Vinum non habent. Ut
ergo dignetur impetrare filio in huiuſmo
di ſolẽnitate vinum deuotionis nobis: ad
eam recurramus dicentes Aue.

B ¶ Cum gaudio magno celebranda eſt appa
ritio ſaluatoris ꝓpter tria. Primo qꝛ iſtud
feſtum eſt feſtũ noſtrum. Eſt enim initium
naſcẽtis eccleſie: quãdo eccleſia de gẽtibus
chriſto iuncta eſt. In die eñ natalis appa
ruit dñs paſtoribus qui erant de Judeis:
ſed hodie magis qui ſunt primitie gẽtium.
Ideo quia nos ex gẽtibus proceſſimus/ma
xime a nobis celebrari debet: quaſi eſſet ho
die natiuitas noſtra. non ſolum prenũtiati
ue per gentes: ſed etiã regeneratiue per ba
ptiſmũ. Sed nec ſolum fundata eſt eccleſia
gentiliũ ſpiritualiter ſed etiam temporali
ter: quia cũ muneribus venerunt magi: nõ
ſicut paſtores. ⁊ de hoc habetur. xij. q. j. ca.
futuram. Fuerũt aũt duodecim dies inter
natalem ⁊ feſtũ iſtud: qꝛ poſt duodecim pſe
cutiones dotata eſt eccleſia. Due prime fue
runt in Judea ſub Stephano ⁊ Jacobo: et
decem ſub imperatoribus vſqꝫ ad Conſtan

(Margin: Epiphania domini Qr eſt celebrãda cum gaudio ꝓpter tria.)

tinũ. Secunda ratio. nihil profuiſſet nobis
ſaluatorẽ naſci/ſi non contingeret eũ agno
ſci: cũ natiuitas eius infidelibus chriſtum
ignorãtibus ſit potius noxia qꝫ fructuoſa.
Parum eñ profuiſſet ipſum in mũdo naſci
corporaliter/ſi non in cordibus hominũ ſpi
ritualiter naſceretur. Similiter nõ prodeſt
ſaluatoris agnitio/niſi ſequatur eius vene
ratio. Infidelibus autẽ deteriores ⁊ dãna
biliores ſunt/qui ſaluatorem per fidẽ agno
ſcunt/⁊ per inobediẽtiam deſpiciunt. Ergo
neceſſaria nobis fuit apparitio/et neceſſa
rio veneranda. Tertia ratio: qꝛ ſm Grego.
Natalis quodãmodo eſt alter hodie ſalua
toris noſtri. Ideo ſi natalem celebramus i
corpore/maxime debemus iſtum celebrare.
Poſſumus autẽ quadruplicem diſtingue
re natiuitatem: de qua hodie poſſumus cõ
gratulari. Prima eſt eterna: de qua pater
hodie teſtimoniũ perhibet. In natali cele
brauimus natiuitatem ex matre: hodie ve
ro ex patre: que nobilior eſt. Ambroſi⁹. Pa
ter qui tunc obumbrauit in virtute: nũc cla
mat in voce. Qui tunc vmbram preſtitit na
tiuitati: modo teſtimoniũ perhibet verita
ti. Hic eſt (inquit) filius meus dilect⁹. Se
cũda eſt ſpiritualis: qua per fidem in cordi
bus gentium ortus eſt ſol iuſtitie. Tertia ſa
cramẽtalis: qua in mẽbris ſuis in aquis ba
ptiſmi chriſtus naſcitur. Quarta eſt natiui
tas beata: qua inchoatur vita eterna: que i
mutatione aque in vinũ eſt figurata. Hinc
Ambroſius. Credendũ eſt ex hoc iam mor
talem hominẽ in immortalem cõuerti poſ
ſe: quãdo vilis ſubſtantia in precioſam con
uerſa eſt ſubſtantiã. Sic ergo propter has
tres cauſas oportet hodiernũ diem ſolẽni
ter ſicut natalem celebrare. In prima autẽ
ratione cepit infidelitatem gentiũ diſſolue
re. ꝓpter ſecundã rationem cecitatẽ ⁊ igno
rantiã detegere. propter tertiam mortem ⁊
afflictionem omnem tollere. Ideo in hoc
apparuit filius dei vt diſſoluat ⁊c.

¶ Circa euangeliũ duo dicemus. Primo de
fide magorum. Secundo de homagio eo
rum. Primum dicemus hoc ſermone. Se
cundum vero ſermone pomeridiano.

C ¶ Agitur fides in magis tripliciter claret.
Primo opere. Secundo conſtantia. Tertio
perſeuerantia. Qr in opere apparet: qꝛ cum
natus eſſet dñs Jeſus ⁊c. Venerunt enim
ab oriente a remotis partibus ad regẽ na
tum: nec fuit eis tantum iter laborioſum.

(Margin: Epiphania domini De fide magorũ)

Nam in principio chriſtus miſerat ſuũ nun
tium: ſcilꝫ ſtellam. ⁊ tunc eccleſia de primis
gentibus nobilem miſit ambaſſiatam: ſcilꝫ
reges. Sed nunc valde mutatus eſt ſtatus
quia vix modo habet pauperes. Pauperes
eñ et ſimplices modo ſtudẽt venire ad chri
ſtum: qꝛ non ſunt ita occupati mundana oc
cupatione/nec ita implicati. Sed diuites
non ſtudẽt venire. Vix veniũt modo in die
bus ſolẽnibus in ſua parrochia. Unde pul
lus exiſtens in nido non requiritur ab ali
qua aue nobili quaſi preda: ſed cum exit ni
dum ⁊ volat in aere. Sic nec iſti reges ante
natiuitatẽ dñi: licet die ac nocte ſuper quẽ
dam montẽ victorialem aſcendẽtes: ad in
ſidiandũ ſi viderent aut ſentirẽt veſtigium
huius prede. i. chriſti. Non enim videbant
ſignum ſtelle indicantis vbi eſſet hec preda
quia adhuc erat infra nidũ virginis. Sed
poſtqꝫ ſalua virginitate matris egreſſus eſt
per ſuam natiuitatẽ/ſtatim volauit de occi
dente in oriens per lucidam ſtellam ſe ma
nifeſtans: ⁊ tunc eũ inuenerunt. Aduerten
dum eſt tamen ꝙ cõtrouerſia eſt de iſtis re
gibus. Vult eñ Chryſo. ꝙ iſti erant de fini
bus oriẽtis: ⁊ ꝙ ſtella apparuit eis per an
num ante chriſti natiuitatem: ⁊ ꝙ hoc ha
buerunt per reuelationem: ⁊ ꝙ in iſta ſtella
apparebat imago virginis portantis pue
rum habentẽ crucem in fronte: et ꝙ poſue
runt per annũ cum quatuordecim dieb⁹ ad
veniendũ. Et propterea Herodes iuſſit oc
cidi pueros a bimatu ⁊ infra. ſꝫ iſta opinio
non cõmuniter tenetur. Alia eſt opinio Re
migij/⁊ etiam Auguſtini ꝙ erant Perſe et
Chaldei de Sabea regiõe ⁊ Arabia: q̄ ſunt
circa illas partes: ⁊ ꝙ erant ſucceſſores Ba
laam ⁊ de ſtirpe eius: et ꝙ receſſerunt die
natiuitatis chriſti: quãdo eis primo appa
ruit ſtella. ⁊ decimotertio die peruenerunt
ſup dromedarios: vt dicit hiſto. eccleſiaſti. ⁊
iſta opinio cõmunius tenetur. Sed an fue
runt tantũ tres vel plures non legit ex ſcri
ptura. Dicitur tamẽ cõmuniter ⁊ ſm gloſ.
ꝙ non fuerũt niſi tres iuxta hiſtoriam ſcho
laſticam licet eſſent multi ſub eis. In dieb⁹
Herodis regis. Hic euangeliſta ſignat tem
pus. Primo ad oſtendẽdum illam prophe
tiam eſſe impletã. Non auferetur ſceptrum
de Juda ⁊c. Et de. lxx. hebdomadib⁹ anno
rum que ſunt quadringenti nonaginta an
ni: quia anno. xxx. Herodis (qui prim⁹ alie
nigena regnauit) natus eſt chriſtus. Quaſi

diceret euangeliſta. Venit talis ambaſſia
ta ad chriſtũ tali tempore ⁊ tali rege regnã
te. Secundo ad declarandam prouidentiã
et bonitatem dei: ꝙ ſcꝫ venit quã[illegible] maior
erat indigentia. Cum enim erant reges de
ſua cognatione mittebat ad eos prophetas
ſed nouiſſime quando fuit alienigena/ipſe
venit in propria. ¶ Secũdo apparuit fides
magorũ in conſtantia: qꝛ conſtanter inqui
rũt. Ubi eſt qui natus eſt rex Judeorꝫ? Rex
quidem Judeorũ. i. confitentiũ. Qui prius
erat terribilis. iuxta illud. Terribilis apud
reges terre: nunc eſt rex [illegible] qui
prius fuerat in ſigno le[illegible] poſt deſcendit
pius in ſignũ virginis. ¶ Sed quõ hoc auſi
ſunt dicere: ſm ꝙ recitat Aug. Decreuerãt
Romani ne qs deus aut rex ſine eorũ conſi
lio diceret. Quomodo ergo iſti magi alieni
gene intrãtes terram Romanorũ auſi ſunt
confidẽter cõfiteri regem de nouo natum?
Nõ habebant ipſi pre oculis periculũ mor
tis. Sed ipſi non de morte curabant. Si eñ
de morte curaſſent: nunqꝫ hoc auſi fuiſſent
predicare: ſed iam parati erant mori ꝓ chri
ſto. O beati magi qui ante conſpectum cru
deliſſimi regis: qui libros genealogie Da
uid combuſſerat et filios occiderat zelo re
gni: anteqꝫ chriſtum cognoſcerẽt facti ſunt
chriſti confeſſores. Iſti enim magi eccleſie
preſentis formam portabant. Et ſicut illi
regem quem non viderant credentes que
rebant ⁊ confitebãtur: ſic et nos qui ſumus
ex gentibus dominũ quem nunqꝫ vidimus
credentes quotidie querimus ⁊ confitemur
poteſtatem eius. Sed videre quid dicetis o
magi: rationem aut probationem oportet
in medium afferre. Aiunt ergo. Vidimus
enim ſtellam eius in oriente: differẽtem ab
alijs ſitu/motu/ſubſtantia/interpellatio
ne ⁊ lumine: et q̄ ſibi famulabatur. Ex hoc
aliqui fatui aſtrologi voluerunt elicere ꝙ
vnuſquiſqꝫ naſcitur ſub aliqua cõſtellatio
ne: ⁊ ꝙ per illã habet eſſe viuere/et eſſe bo
num vel malum/fortunatũ vel infortuna
tum. Et modo oportet ire ad aſtrologos ad
ſciendum ſi ſit bonum tempus eundi ad cu
riã/nubendi/vel incipiendi aliquod opus.
Sed hoc impugnat Chryſoſto. tripliciter.
Primo ſi ita eſſet ꝙ ex motu ſtellarum eſſe
mus boni vel mali: tunc deus non deberet
nobis precipere bene vel male agere: cũ hoc
tantũ eſſet in poteſtate ſtellarum. Si enim
quis homicidiũ facit magna eſt iniquitas:

(Margin: D Epiphania dñi. Cõſtellatio. Reprobant dicentes hoiem ſubdi conſtellationibus.)

ſed adhuc maioꝛ ſtelle illius que hoc fecit.
Scđa ratio quereretur ab eis que fuit ſtel⸗
la que diluuiū fecit et oēs in diluuio moꝛi.
Si er[illegible] oēs ꝑ illā ſtellā moꝛtui ſunt/ opoꝛ
tebat ꝙ oēs naſcerētur ſub illius dominio
ſtelle: et ꝙ aliqua cōſtellatio duraſſet plus
ꝙ̄ per mille annos ⁊ ante Noe et poſt/ qui
nō erat ei ſubiectus. Tertia ratio: que ſtel⸗
la erat q̄ ante chꝛiſtū faciebat fere oēs ido⸗
lolatras: et poſt chꝛiſtū recedere ab idolis?
Hoc ergo dicere ſcꝫ homīes totaliter ſubdi
con[illegible]llationibꝰ/ vanū eſt. Preterea arguit
Au[illegible] qui in vtero Rebecce erāt
ſimul: [illegible] Jacob: et ſic videt̄ ꝙ ſub
eadē cōſtellatione: et tamē vnus fuit peſſi⸗
mus: ⁊ alter optimus. Et venimus cū mu⸗
neribꝰ adoꝛare dñm. Mira fides iſtoꝝ ma
goꝝ. Bernar. Si latronis fidē/ et Centurio
nis cōfeſſionē cōſidero: in hoc iſti superex⸗
cellere vidētur: ꝙ iā tūc miracula multa fe
cerat: iā tunc a multis pꝛedicatus fuerat et
adoꝛatus: iſti vero nec eū viderāt nec audie
rāt: ⁊ tñ pꝛedicant ipm coꝛā rege crudeliſſi⸗
mo: pꝛedicāt ipm natū paruulū: ⁊ tamē va
dūt vt adoꝛēt eum vt magnū. Cōſiderabāt
em̄ ipm eſſe magnū: cui aſtra famulabātur
et celū. Mirabatur terra ꝙ nouā ſtellā vi⸗
deret in celo: ſed plus mirabatur celum ꝙ
nouū ſolē videret in terris. Audiēs autem
Herodes rex turbatus eſt. ſicut dicit Chꝛy⸗
ſo. ꝓpter tria. Pꝛimo ne a regno expellere⸗
tur: cū eſſet genere Idumeus. Secundo: qꝛ
grādis poteſtas ſemper grādi ſubiecta eſt
timoꝛi. Nā ſicut ramū arboꝝ in excelſo poſi
tarū etiā leuis aura mouet: ſic et ſublimes
hoīes ⁊ in dignitate cōſtitutos: leuis nūtij
fama cōturbat. Humiles vero ſicut in trā⸗
quillitate vallis cōſiſtūt. Rami enim ſunt
pꝛincipes: radix agricole qui ſunt totaliter
terreni: et mercatoꝛes. Credūt hoīes euelle
re radicem ſed nō poſſunt. Rami aūt facile
euellūtur: et ex ipſis virge fiūt vnde vapu⸗
pulant pueri chꝛiſti. Et ſepe ſunt tot rami
ſurſum ꝙ deſiccatur arboꝛ: ⁊ radix non po
teſt eos nutrire. Sic eſt nunc de curialiſtis:
qui multiplicati ſunt ſupꝛa numerū: q̄ ſem
per habēt fructū et floꝛē ⁊ pꝛincipale nutri
mēti quod eſt in radice: nihilominus ſemꝑ
tremūt: vel facile ad modū ramoꝝ vēto agi
tatoꝝ: et plerūqꝫ ſꝫm Pſ. trepidant timoꝛe
vbi nō eſt timoꝛ: ſicut et hic Herodes. Ter⸗
tio: qꝛ Herodes erat miniſter et diaboli ſer
uus. Ideo nō tātum turbabatur Herodes
quantū diabolus in Herode. Herodes ho⸗
minem eſtimabat: diabolus deū ſuſpicaba
tur. Audierat enim angelos in aere clamā⸗
tes: ⁊ iſtos teſtes audiebat: ideo tanto ma⸗
gis deſtructiōe ſue poteſtatis turbabatur.
Timebat em̄ Herodes ſucceſſoꝛem terrenū
ſed diabolus celeſtē. Cōſideremus ibi quid
erit de iſto puero cum a rege timetur. In⸗
de Augu. Quid erit ante tribunal iudican
tis: quando ſuperbos reges curia terrebat
infantis. Pertimeāt reges ad patris dexte
rā iam ſedētem: quē rex impius timuit ad⸗
huc matris vbera lactātem. Quarta ratio
addi poteſt ꝙ turbatus eſt: qꝛ oculos habe
bat infirmos: et ideo ſuſtinere nō potuit lu
cem que venit in mūdū. Sap. ij. Grauis eſt
nobis ad vidēdum. Et tāqꝫ auris infirma
verbum veritatis audire non poterat: ſicut
nec illi qui dicebāt Jo. vj. Durus eſt hic ſer
mo. Verbū enim abbꝛeuiatū et quaſi ſuſur
rando audire nō potuerūt: quomodo pote
rūt tonitruū magnitudinis eius ſuſtinere?
Timuit aūt Herodes tēpoꝛalia amittere: ſꝫ
qꝛ timuit pꝛuinā: irruit ſuper eum nix. Sic
de Judeis: qui timuerūt perdere locū et gē
tem a Romanis. Et oīs Hieroſolyma cum
illo. Vel propter fauoꝛē Herodis. Vel qꝛ ti
mebant ne pꝛopter regē natū Herodes ira
ſceretur populo: et ſic vindicaret in eū. Cre
debāt em̄ Judei vna cū Herode chꝛiſtū tē⸗
poꝛaliter regnaturum: ⁊ ipſos reſtituere in
pꝛiſtinā libertatē. vnde Chꝛyſo. Sicut cer⸗
tantibus vētis mare cōcutitur: ſic regibus
aduerſantibꝰ ſibi populus regni vexatur.
Et congregās oēs pꝛincipes ſacerdotum ⁊
ſcribas populi ſciſcitabatur ab eis vbi chꝛi
ſtus naſceretur. Sꝫ quō interrogabat He⸗
rodes de ſcripturis: quia aut eis credebat/
aut nō. Si nō/ cur de eis interrogabat: cū
tunc reputaſſet eas vanas: cur etiā miſiſſet
alios in Bethleē. Si credebat quia vere na
ſciturus erat futurus rex: quomodo ſpera⸗
bat eum poſſe interficere: quē ſcripture di⸗
cebant eſſe futurū? Nūquid poterat homo
coꝛrigere vt non fieret qđ deus oꝛdinauit?
Ad hoc Chꝛyſ. ꝙ Herodes rex in malo cre
debat et nō in bono. Credebat em̄ ꝙ naſci
turus erat talis rex: ſed qm̄ aduerſus illū
nihil agere poterat: nō credebat. Sic inter
oēs homines in quos diabolus operatur
credunt ſcripturis ⁊ non credunt. Scimus
enim quia moꝛituri ſumus: et tamen nō vi
uimus quaſi ſic poſt modicum tranſituri.

E

Herodes: Epiphania dñi. Quare Herodes turbatus fuit audita xpī natiuitate.

F

Epiphania dñi. Multipliciter defecerūt Judei interrogati ab Herode de natiuitate xpī

¶ At illi dixerunt in Bethleem Jude. Sic
enim ſcriptum eſt. Et tu Bethleē terra Ju⸗
da ⁊c. Quadruplicitei ibi defecerūt Judei.
Pꝛimo quia regi infideli tyꝛanno et quem
ſciebant perſecutoꝛem regis futuri indica⸗
uerunt ſecretū regis. Tobie. xij. Sacramen
tum regis abſcondere bonum eſt: id eſt ſe⸗
cretū: et tamen iſti pꝛoditoꝛes ceperūt ma⸗
nifeſtare: quaſi nunc incipiant perſequi re⸗
gem. ſ. quē magi pꝛedicant. Voluerunt em̄
eum aliquādo denegare regem: et de facto
tollere titulum: quē Pilatus neſcio quo ſpi
ritu ductus noluit delere. Secundo in hoc
ꝙ per ſcripturam ſacram confirmauerunt
dictū ſuū: pꝛodentes theſauros dñi ſui in⸗
fideli pꝛincipi. O infideles diſpenſatoꝛes.
An hoc eſſet fideliter diſpēſare: pꝛodere tā
ta myſteria infideli? Ex quo docemur. Pꝛi⸗
mo occulta ſcripturarum nō oſtendere infi
delibus: quia in ſuam partem et deterioꝛē
detrahunt. Secundo nō eſſe mirandum ſi
mundus ſit infidelis et pꝛoditoꝛ. Nam ſꝫm
Grego. Si ſeculum nequam ſuo fidem nō
ſeruat auctoꝛi: qđ nobis deinceps de illius
fide ſperandum eſt? Tertio quia nō ſolum
pꝛodiderūt myſterium regi iniquo: ſed etiā
pꝛodētes pꝛeciderunt pꝛophetiam: ex quo
fuerunt cauſa interfectionis paruuloꝛum.
Dimiſerunt em̄ illud: et dies eius a diebus
ſeculi. Si enim hec dixiſſent: potuiſſet con⸗
ſiderare Herodes antiquitatē regis huiꝰ:
et ꝙ non erat terrenus talis: ſed opoꝛtebat
eſſe celeſtē: nec in tātū furoꝛē exarſiſſet ad⸗
uerſus eum. Nūc autem hac pꝛeciſa ſolam
pꝛotulerūt que eum poterat irritare. Illis
ergo ita exponentibus putans Herodes ſi
milem ceteris regibus naſci regem: paruu
los interfecit cū illis eſtimās occidere chꝛi⸗
ſtum. Sed ſicut iſti male faciebāt ſuū pꝛo⸗
ceſſum coꝛam rege qui partem literarū di⸗
mittebant: ſic multi qui in iudicio partem
ſcripturarum dimittunt ad referendum: ⁊
per hoc ſepe ꝑditur pꝛoceſſus. Quarto de⸗
fecerunt in hoc ꝙ ſciuerunt bene docere ty
rannum: ſed ſeipſos neſcierunt bene doce⸗
re. Credidit Herodes ipſis dicentibus ve⸗
ra: ⁊ ipſi ſibi non crediderūt vt ſuſciperent
eum. Docuerūt magos viam: et ipſi nō am
bulauerunt per eā: ſimiles fabꝛis arce Noe
qui fecerunt arcam in qua alij ſaluati ſunt
non ipſi. Similes etiam lapidibus miliari⸗
bus qui peregrinis iter oſtendunt: ſed nō
ambulant per illud: immo remanent ſemꝑ
in eodem loco. Item ſimiles lumini cande
le quod alijs lucet et candelam conſumit: ⁊
aque baptiſmatis que baptizatum purgat
ſed immundioꝛ efficitur. Nam ſup[illegible]cidit
ignis auaritie et non viderunt ſolem: quia
occupati rebus terrenis noluerunt ire in
Bethleem cum magis. Hic cōſidera pꝛimo
ꝙ ſicut ſol in ſuo oꝛtu meliꝰ intuetur et cla
rius in oriente q̄ꝫ quando eſt ſuper nos vel
iuxta in meridie: ſic iſti regem natum opti⸗
me cognouerunt in oꝛiēte: ſed Judei apud
quos erat non videbāt: ſicut nec multi nūc
in meridie pꝛopter receſſu[illegible]e.
Secundo ꝙ magne deu[illegible]oca ſolēt
a diſtantibus et alienigenis deuote viſita⸗
ri: et a pꝛopinquis minus: vt patet in limi⸗
nibus apoſtoloꝛum Rome: quia vbi pauci
Itali vadunt: magna illuc confluit multi⸗
tudo tranſmontanoꝛum. Sic iſti reges ad
chꝛiſtum venerunt: non Judei pꝛopinqui.
Tunc vocauit occulte magos et ait. Ite et
interrogate diligēter de puero ⁊c. Pꝛopter
duo credidit. Pꝛimo: quia a ſacerdotibꝰ di
ctum. Secundo: quia exemplo pꝛophetico
pꝛobatum. Et ideo non ad deuotionem ſed
ad malitiam interfectionis flectitur: quia
malus homo que dei ſunt ītelligere poteſt:
que autem dei ſunt facere nō poteſt. Vide⸗
bat enim ꝙ nec pꝛece nec pꝛecio nec minis
poterat eos mutare: vt ſcꝫ interficerent na
tum regem: qui non aſpexerant nec Hero⸗
dem nec Ceſarem: ſed in medio regnoꝝ eo
rum annuntiabāt alium regem: ideo frau⸗
de circūueniebat eos. Sed cur occulte voca
uit eos? Reſpondet Chꝛyſ. quia ſuſpectos
habebat Judeos ne foꝛte quaſi regem ſue
generationis amantes: et intelligētes aſtu
tiam eius pꝛoderent conſiliū eius neſciens
quia maioꝛes erāt inimici chꝛiſti Judei q̄ꝫ
ipſe. Herodes enim velut hominem ſuſpi⸗
cās perſequebatur. Judei autem poſt mul
ta mirabilia et ſigna poſtq̄ꝫ cognouerunt
eum eſſe filium dei: crucifixerunt. et quan⸗
to manifeſtioꝛ fuit diuinitas illis ꝙ iſti: tā
to maioꝛ iniquitas. Qui cum audiſſent re⸗
gem abierunt. In hoc deſignātur boni au⸗
ditoꝛes: qui pꝛedicatoꝛes deuote audiunt:
ſed malos moꝛes non ſequūtur. Tertio ap
paret perſeuerātia magoꝛum in fide: quia
continuauerūt iter ſuum vt irent in Beth⸗
leem. Inde dicitur. Et ecce ſtella quam vi⸗
derant in oriente. Dereliquit eos ſtella in
introitu Hieruſalem: vt interrogarent Ju

Universidad de Deusto Biblioteca

B Fides chriſtiana. Iudei atteſtantur fidei chriſtiane.

deos: et hoc ad confuſionem eoꝝ: quoniam gentiles tantummodo viſione ſtelle confiſi chriſtū per alienas prouincias requirebāt: et Iudei ꝙ ab infantia prophetias legebāt de chriſto: eciam in ſuis finibus natum nō receperunt. Ipſi enim interrogati ſunt ab eis: vt portarent teſtimonium fidei gētiū: vt dicit Augu. Et propter hoc gēs illa diſperſa eſt ꝑ vniuerſas terras ⁊ expulſa a regno ſuo: vt eius fidei cuius inimici ſunt: teſtes vbiqꝫ cogerentur. Et in paucis ſignum circūciſionis obſeruant ne occidantur: ſicut Ca… q… fratrem ſuum Abel. Inde Pſ. lviij. Deus …tendit mihi ſup inimicos meos ne occidas eos: nequādo obliuiſcantur populi mei. Portāt enim nobis codicillos noſtros ſicut ſerui ⁊ librarij noſtri: ⁊ de ſuis literis eos confutamus: ne forte dicerent. Gentiles iſti confecerunt iſtas ꝓphetias ad ſuū ꝓpoſitum: educimus de manibus inimicoꝝ noſtrorū. Unde ꝙ ſtella diſparuit ſignificatur ꝙ ſenſus literarum ab eis receſſit. ¶ Vidētes aūt ſtellā gauiſi ſunt gaudio magno valde. O quāta dicebāt de rege nato. Intelligebāt em̄ per illā ſtellam ꝙ huius regis dignitas omniū mūdialiū excedebat regū mēſurā. Primo quō nō crederēt ei ſubdēdos hoīes: cui videbāt celi ornamēta ſubdita eſſe? Scdo quō poterat ei terra eſſe rebellis: cui famulabatur ⁊ celū? Exēplo eoꝝ debent gaudere catholici ad lumē celeſtis doctrine: qđ nō minus amādū eſt ꝙ̄ lumen ſtelle. Stella illuminabat oculos corporis: hec oculos cordis. Illa ducebat ad chriſtū mortalē: hec ad immortalē. Illa ducebat ad diuerſoriū et preſepiū: hec ad glorie ſoliū. Hec poſtq̄ ad chriſtū adduxit: reliquit eos ituros ad ſuā regionē: hec vero cū chriſto ſine fine manſurū duxit homine. Acceptior etiā erat eis aſpectus ſtelle q̄ auditus ꝓphetie: quia acceptior ſolet eſſe doctrina operis ꝙ̄ ſermonis. Unde ter ibi ponitur gaudiū. Magnū enim eſt gaudiū cū ab Herode. i. diabolo receditur: maius cū ſtella gratie recuperatur: maximum cū chriſtus cū matre inuenitur hic per gratiā ⁊ in futuro per gloriā. ¶ Sed querit̄ qđ de iſta ſtella actū eſt? Dicit̄ ſm Bedā ꝙ cecidit in puteo Bethleem: et quia apparuit Paule ⁊ Euſtochio. Sed fratres reputauerunt hoc friuolum: ideo voluit eos a ſua cōmunione ſeparare. Sed ſm Fulgētium redijt in priſtinam materiam.

¶ Sermo. ij. de eodem. et in ordine lxvj. per thema ſupradictum.

A Epiphania dni. Et tali die fecit deꝰ mirabilia.

De ceteris regibus loquimur et ſcribimꝰ hiſtorias: eo ꝙ tēpore ſuo fecerāt mirabilia. Sed vt ſileant aliorum laudes: hodie loquimur de rege quodā qui mirabilia facit in celo et in terra. Iuxta illud Act. ij. Dabo prodigia in celo ſurſum: et ſigna in terra deorſum. Hodie apparuit ī celo mirabile ſignū factū a rege iſto. ſ. ſtella: ſed adhuc maius apparuit in terra quādo ſol apparuit in terra. Frequēter em̄ antea ſcripſerat calamus ſcribe promiſſiones de aduentu ſaluatoris: quaſi diceret. expecta/ reexpecta. Multi precones venerāt: ſed ꝓmiſſis tātū quilibet diues erat: ita vt nihil niſi ꝓmiſſiones reportarēt. Ut etiā Dauid lōga expectatione fatigatus: culpam quaſi in deū referret dicēs. Tu vero repuliſti nos et deſtruxiſti nos: diſtuliſti chriſtū tuū. Dicebat Eſaias quaſi indignādo. Utinā diſrūperes celos ⁊ deſcēderes: ⁊ iā Dauid imperabat dicēs. Inclina celos tuos ⁊ deſcende. In hūc modū totus ille prophetarū cōuentus diutius expectando pertuſus: nunc optādo: nunc imperando: nūc cōquerēdo: nūc indignando ſermones ſuos narrabat. Sed venit expectatus: clauſit ora ꝓphetarū: datū eſt ꝓmiſſum ⁊ impoſitū eſt ſilētiū. Sileāt itaqꝫ prophete: qr hodie ſignū magnum apparuit in celo: immo in terra/ mulier virgo Maria amicta ſole iuſtitie. Dicat hodie vox eccleſie: in hoc apparuit filiꝰ dei: vt diſſoluat opera diaboli: et illud apparuit benignitas et humanitas ſaluatoris noſtri dei. Venit em̄ nō tātū cū vino et oleo: ſed cū purpura ⁊ ſacco: apparēs nunc quidē verus homo/ nūc verus deus: quaſi hiſtrionū more ludens: ⁊ in varias ſpecies ſeipm̄ alternatim trāſformās. de quo ludo Sapiētia inquit. Delectabar per ſingulos dies ludens corā eo in orbe terrarū. In die natiuitatis apparuit homo: habitu quidē inuētus vt homo: in die epiphanie vt deꝰ. Et hoc eſt qđ querebat Dauid dicens. Qui ſedes ſup Cherubin appare corā Effraim/ Beniamin/ ⁊ Manaſſe: coram Manaſſe. i. populo obliuioſo. ſ. gētili. de quibꝰ vt oblitis dicitur. Reminiſcētur et cōuertētur ad dn̄m vniuerſi fines terre. Et alibi. Intelligite aliquādo qui obliuiſcimini deum; corā

quibus apparuit per ſtellam. Corā Beniamin. i. filio dextere: predeſtinato. ſ. ad dexteram dei. i. corā Ioāne baptiſta apparuit in Iordane. Hic eſt Beniamin filius ſynagoge quo nato mortua eſt ſynagoga: qr vſqꝫ ad Ioānē lex et prophete. Corā Effraim. i. fructificāte apparuit: quando corā diſcipulis electis vt fructū plurimū afferrent apparuit: vt aquā in vinū tranſmutaret. Hodie em̄ in terra apparuit humanitas verbi incarnati: ſed in celo vox patris audita eſt: et ſpūſſanctus in ſpecie columbe viſus eſt. Hec ſunt tria mirabilia in quibꝰ hodie apparuit rex iſte: ſed preſertim refertur p̄ſens ſolennitas ad apparitionē ꝙ fuit facta magis: quando inuenerūt puerum cum Maria matre eius: que etiam eſt mater noſtra. Ad eam igitur velut filij ad matrem recurrentes dicamus Aue.

¶ Poſtq̄ dictū eſt de fide magoꝝ: nūc conſequenter dicendum eſt de homagio facto ipſi chriſto. ¶ Itaqꝫ magi fecerunt homagium chriſto in tribus. Primo in adoratione. Scdo in oblatiōe. Tertio in obediētia.

¶ Pro primo dicitur. Et intrātes domū inuenerunt puerū cū Maria matre eiꝰ. Uulgo dicit̄. Qui querit inuenit. Iſti vero queſierūt et inuenerūt: quia etiā chriſtus querebat eos per ſtellā. Nos etiā ſic facere debemus querēdo eū. Ipſe em̄ venit querere et ſaluum facere qđ perierat: ⁊ abbreuiauit ſe: et veſtiuit tunica curta ad querēdū nos: quia nullus eſt preter illum: qui poſſit nos ad ſalutē ducere. Poſſumus em̄ nobis eſſe cauſa dānationis: ſed ex nobiſipſis nō ſalutis. Oſee. xiij. Perditio tua ex te Iſrael: in me tātūmodo auxiliū tuū. O qualis pudor nobis. Iſti de tā longe venerūt ad querendum eum: et nos ſumus ita prope eum: et nō poſſumus inuenire eum. Sumus enim prope per remedia ⁊ ſacramenta. Dubium eſt ne verificetur prouerbium. Qui eſt prope eccleſiam: longe eſt a deo. Scies aūt dū inuenies chriſtū. ſ. quādo in corde tuo pacē habebis: quia in pace factus eſt locus eiꝰ. Ibi attēde ꝙ nullibi inueniebatur innocētia: et ideo reges venerunt cōperto ſigno a loco in quo perdita eſt innocētia: ⁊ inuenerūt puerū. i. innocentē regē Ieſum cū Maria virgine matre eius. Et diſpēſatione dei factum eſt vt tūc Ioſeph nō eſſet: ne pater eiꝰ a nouellis in fide putaretur. Hic nō debēt deſperare diuites: qr nō ſolū pauperes paſtores ſed etiā diuites reges Mariam ⁊ pauperē eius puerū inuenerunt. Sed pauperes cōſolationē iſtā inueniunt per paupertatē: ideo nihil leguntur obtul…e: et diuites per liberalitatem: pauperes dū paupertati chriſti ſe vident cōformari. Et diuites liberalitati eius qui omnia dat conformantur. Et procidentes adorauerūt eū: qđ non legitur de paſtoribus. Ecce quomodo iſti reges non veriti ſunt intrare ſtabulum ad adorandum dn̄m: et alij verentur ad eccleſiam accedere. Sed o reges quid queritis in preſepio? Ubi aula regi… …ades ma: vbi curie frequentia… …e aula ſtabulum: thalamus preſepium: curie frequētia Ioſeph et Maria. Inuenerūt enim puerū vilibus pannis inuolutum: et matrem vix vnam tunicā habētem: nō ad ornamētum ſed ad nuditatē tegēdam. Non ergo querebant regē terrenum: quia tunc cōfuſi fuiſſent. Non enim credendum eſt ꝙ puero ſic diſpoſito talem honorem dediſſent: niſi aliquid diuinitatis in eo conſpexiſſent.

B Epiphania dni. De muneribꝰ magoꝝ et quid ſignificent.

¶ Pro ſecundo dicitur. Et apertis theſauris ſuis ⁊c. ſm Grego. deprędari deſiderat: qui theſaurum publice in via portat. Ezechias amiſit que nuntijs regis Babylonis oſtendit. iiij. Reg. xx. Ideo maxime fugienda eſt vana gloria: que facit vt bona noſtra a latronibus inferni deprędentur. Obtulerūt munera/ aurum/ thus/ et myrrham: id eſt elecmoſynam/ orationem/ et ieiunium. Pro tribus em̄ que in homagio tenemus/ tria offerimus. De bonis tēporalibus aurum: de anima orationē humilē: de corpore ieiunium. Aurum offert: qui deum recognoſcit omniū bonoꝝ ſuoꝝ dn̄m: et omnes debent recognoſcere. ſm illud. Omnes de Saba venient: aurum et thus deferentes: et laudē dn̄o annuntiantes. Sed ſunt multi ꝙ diuitias ſuas offerunt diabolo potius ꝙ̄ deo: dum in eius ſeruitio eas expēdunt: ſeruis diaboli prodigi: ſed pauperibus chriſti auari: immo diuitias ſuas idolum faciunt: dū eas ſuper omnia diligunt. Sed plerumqꝫ laici ditantes eccleſias: miniſtris eccleſie aſſignant tamq̄ aduocatis ſuis vnde ſuſtententur: et confidunt ꝙ ipſi etiam eccleſiam tueantur; et tamen ipſi neſciunt eam defendere. Sciant nihilominus eccleſie miniſtri ſe eſſe proditores: ſi bona eorum recipiunt: et de cauſa eorum defendenda ſe non intromittunt. Thus em̄ offerre

Universidad de Deusto Biblioteca

debent humiles: qui ad modũ thuris ad ardorem diuini amoris quaſi ſe anihilant: in odorem deo ſuauiſſimum. Canti. j. Nardus mea dedit odorẽ ſuũ. Et ſicut humiles thurificant deo: ſic ſuperbi diabolo. Noua indumenta ⁊ noue factiones ſunt thuribula diaboli: que alijs mulieribꝰ fetorem ingerunt dũ ad ſimilia facienda exemplo fatuarum prouocantur. Similiter adulatores ſuperbis dominis ſunt thuribularij diaboli: duʒ male facta laudant ⁊ bona dño ſentire faciunt. Sic ⁊ ſuperbi deo fetorem intolerabilem inge[illegible] quem fetorem dñs in celo tolerare Lucierũ noluit: ſed eum de celo in infernũ precipitauit. Item clerici debent offerre deo thus: quia igne charitatis et zelo ſalutis animarũ inflammati: odorẽ bone fame populo debent miniſtrare: ⁊ ad modum thuris quaſi in nihilũ per humilitatem reſolui. Unde in thuribulo ſunt tria vas/thus/⁊ ignis. Uas eſt apertum ſuperius: clauſum inferius. Sic fidelis ad terrena ſit clauſus: ne carbones qui ſuccẽſi ſunt a dño cadãt in terram. i. cogitationes igne ſpiritus ſancti incenſe in terrenis cadentes extinguantur. Thus eſt pſalmus ⁊ oratio. Ignis ſpiritus ſanctus. Myrrhã offerunt qui carnem ſuam pro chriſto macerãt: quã debent clauſtrales offerre: cum et ipſi mundo ſint mortui: carnem ſuã condere debent myrrha diſcipline. Sed ſunt aliqui qui tũc primo myrrham offerunt ⁊ apponunt: cum iam corpus cõputruit et vermibus vitiorũ pleni ſunt. Melius tamẽ eſt tarde ꝙ̃ nũꝙ̃. Deus enim de modico contẽtus eſt nec eſt dangeroſus. Ita bene comedit cibum veterem: ſicut nouũ ⁊ recẽtem. Sunt etiam alij qui qui vno grano myrrhe corpora ſua condire volũt: ſicut qui pro oĩbus ſanctis ieiuniũ omniũ ſanctorum celebrant: ⁊ pro tota quadrageſima die veneris ſancta. Uel ſm Rabanũ: ⁊ recitatur diſt. xxxvij. c. legimus. Voluerunt reges qui erant ſcientifici et docti: triplicem philoſophiã quam inuentione ⁊ laboribꝰ acquiſierant offerre: ad ſeruiẽdum ſcripture ſancte. Inde eſt ꝙ Porphyrius. vt habetur lib. vj. hiſto. eccleſiaſtice: male reprehẽdit Origenem: propter hoc ꝙ miſcet cũ ſcripturis Iudeorum philoſophiã et ceteras artes: vel allegorice propter tria que erãt in chriſto. aurũ per quod deſignatur eſſe verus rex/thus pontifex/⁊ myrrha mortalis. Unde die natalis chriſtus verus rex ⁊ verus pontifex natus eſt in mũdum. Die circũciſionis ſe pontificẽ gerit exercens officium: nunc vero tenet ſtatũ regalem: et ibi occurrunt magi cum muneribus vocati per ſtellam. O ꝙ̃ tunc liberalis eſt dñs: cuʒ tenet ſuũ ſtatum regalem. Solent enim in die illo omnes captiui ſolui: ſic ⁊ in iſta die. Sed nunc (proh dolor:) fiunt peſſime fatuitates: vbi deberet homo vacare orationibꝰ et deuotioni. Uel ſm ſenſum literalẽ dicendum ꝙ aurum obtulerunt ad ſuſtentandũ paupertatem/thus ad tollendũ loci fetorẽ et myrrham ad tollendum vermiũ putredinẽ.

C Epiphania dñi. Quid fecit maria de muneribus magorũ.

Et ſi queras quid fecerit Maria de muneribus magorũ? Credendum eſt enĩ ꝙ illi beati reges qui filium eius celi regẽ ⁊ dñm cognouerunt: non modicũ ſed magnũ quid ei larga manu obtulerũt. ¶ Dici poteſt primo ꝙ manũ ſuam aperuit inopi: ſic ꝙ omnia in vſus expenderit egenorum: nihil de craſtino cogitãs. Quod ex eo conijci poteſt: ꝙ die. xxviij. purificationis ſequente vnde vnum ſolũ agniculum emeret in oblatione filij non habebat: cum tamen in terra ſancta multi agni inueniant̃ ⁊ pro modico precio habeantur. Quis enim dubitat ſi agnũ habere potuiſſet: quin iuxta preceptũ legis Leuit. xij. ipſum cum filio deuotiſſime obtuliſſet? Legitur enim ibi ſic. Cũ expleti fuerint dies purgationis eius pro filio et filia deferet agnũ anniculum in holocauſtũ. Cõpatiens autem dñs paupertati matris ſue ſubintulit paulo poſt. Qđ ſi non inuenerit manus eius nec potuerit offerre agnũ: ſumet duos turtures aut duos pullos colũbe. ¶ Secũdo dici poſſet ꝙ partem in vſus pauperũ expendit: ⁊ partẽ ex diuino cõſilio reſeruauit ad peregrinandũ in Egypto. Ex quo eliceretur doctrina ꝙ licite poteſt ſeruari aliqua pecunia pro futuris neceſſitatibus ſubleuãdis: ⁊ hec eſt pars prouidentie: quia dicitur vulgariter. Qui non ſeruat de ſuo prãdio pro ſua cena habet ſepe male ad cenandũ. Et voluit in oblatione pauperum legẽ ſequi: vt magis ſectãdam eſſe paupertatem doceret: ⁊ ꝙ deus non ſpernit oblationes pauperum ſed preacceptat oblationibus diuitum. Plus enĩ acceptauit deus oblationẽ Marie: ſcʒ par turturũ ꝙ̃ agnos diuitum.

D Primũ. Qđ non debemus reuerti ad pctã.

¶ Tertio homagiũ fecerũt reges chriſto in obedientia. Obediunt enim veri milites ſuo principi vt quocunꝙ̃ voluerit eos mittere/mittat. Sic iſti obedierunt

q̃ reſponſo accepto in ſomnis ⁊c. Timebãt enĩ ⁊ ſuſpicabãtur ne forte Herodes malũ cogitaret in puerũ. Ideo ſicut Moyſes tacẽs clamabat Exodi. xiiij. Quid clamas ad me? ⁊ Suſanna Dañ. xiij. ſic iſti affectu interrogabãt quid vellet diuina volũtas. vnde et meruerũt reſpõſionẽ. In quo datur intelligi: ne poſtꝙ̃ veterẽ hominem exuimus iterũ reuertamur ad pctã: ſed per aliã viã. ſ. penitẽtie reuertamur in regionẽ noſtram. Talis autẽ eſt inſania eoꝝ qui ad peccata redeũt: qualis eſſet ſi quis volũtarie rediret ad carcerẽ iĩmici ſui de quo euaſit: vel rediret per viã in qua ſpoliatꝰ eſt et grauiter vulneratus. Talis eſt brutis inſipiẽtior: que ad laqueos quos euaſerũt nũꝙ̃ redeũt. Aues enĩ euadẽtes: in retia que ſemel euaſerũt nunꝙ̃ reuertũtur. Sed Herodes poſtmodum iratus iuſſit cõburi naues Tharſis ſm Augu. in pſalterio ſup illo verbo. Reges Tharſis. Tharſis autẽ eſt Carthago: ⁊ occidit pueros a bimatu ⁊ infra. Tũc apparuit ꝙ Herodes licet occulte a magis et publice a Iudeis veritatẽ queſiſſet: eã tñ odiebat ⁊ intẽdebat eã pſequi: ſicut oſtẽdit ꝑ effectũ: ſʒ ꝓpterea cito deſerta eſt domus eius. Erat enĩ de mẽbris illiꝰ cuius domus deſerta eſt. ſ. diaboli: q̇ in veritate nõ ſtetit: q: veritas in eo nõ eſt. Ueritas enĩ facit ꝑmanere domos. Pſ. In generatione ⁊ gñationẽ veritas tua. Fũdaſti terrã. i. hoĩem vel progeniẽ: et permanet.

¶ Sermo. iij. de eodem. et in ordine. lxvij. per thema.

B Epiphania dñi. Rex. Differt rex noſter chriſtus a ceteris regibus.

Vbi eſt qui natus eſt rex? Matth. ij. ¶ Multiplex ex ſcripturis inuenitur differẽtia inter regẽ iſtũ ⁊ ceteros reges. Primo alij reges naſcũtur miſeri. Sap. vij. Nemo enim ex regibꝰ aliud habuit natiuitatis initium. Et ſi velis magis hoc ſcire: audi ſctm̃ regẽ Dauid dicentẽ in Pſ. Miſer (inquit) factꝰ ſum ⁊ curuatꝰ ſum vſꝙ̃ in finẽ. Et alibi. Ecce enĩ in iniquitatibus cõceptus ſum. Sed iſte iuxta queſtionẽ natus eſt rex: q: oĩa potẽs ⁊ beatus a natiuitate: immo ab inſtãti ſue conceptionis. In quo oſtẽderũt ꝙ erãt optimi logici: q: multũ refert dicere. Iſte rex natꝰ eſt: ⁊ iſte natus eſt rex: q: ꝙ q̇s rex naſcat̃ eſt cõe: ſed ꝙ naſcat̃ rex eſt ſingulare. ¶ Scđa differẽtia: q: alij reges inſtituũtur ab eo ⁊ nõ ipſi inſtituunt eũ. Prouerb. viij. Per me reges regnãt. Ipſe vero ſuper oẽs reges eſt. Pſ. Ego primogenitũ ponã illũ: excelſum pre regibꝰ terre: q: aliter [illegible] Pſ. Ego aũt cõſtitutus ſum rex ab eo. ſ. deo patre. ¶ Tertia differentia: quia alij dũ diſtribuũt ſua: ſolũ regni partẽ nec totũ pñt diſtribuere q̃n ſe denudẽt: ⁊ adhuc diſtribuẽdo ſic multa veniũt mala: vt patet de rege Alexãdro: qui dũ diuiſit imperiũ ſuũ nobilibus nutritis ſecũ in quatuor partes: multiplicata ſunt mala in terra. Sed iſte totũ regnum ſimul oĩbus diſtribuit. [illegible] Poſſidete regnum qđ vob[illegible] eſt ab origine mundi. Et adhuc cum reges diſtribuũt: ad tẽpus ſolũ poſſidetur. Hic autem (vt habetur Iob. xxxvj.) reges in ſolio collocati in perpetuũ: ⁊ illic erigũtur. ¶ Quarta differentia: q: alij reges paucũ durant. Eccli. x. Rex eſt hodie et cras morieť. Hinc dicit̃ ꝙ talis regnauit viginti/triginta/et quadraginta annis: ⁊ mortuꝰ eſt. Sed iſte rex perpetuo regnabit. Exo. xv. Dñs regnabit ineternũ: et vltra. Luc. ij. Et regni eius nõ erit finis. Et Pſ. Sedebit dñs rex ineternũ. In literis quoꝙ̃ regijs ponitur annus ab incarnatiõe regis noſtri quo regnare cepit: ⁊ deinde quo rex temporalis: vt cognoſcat rex: q: excelſus dñatur in regno hominũ. Dañ. iiij. ¶ Quinta eſt: q: reges tẽporales indigẽt cõſilio bono ad res ſuas dirigẽdas: ⁊ ſapientibus viris. Inde Ezechiel. j. aĩalia in conſpectu throni erãt plena oculis ante et retro. Nõ enĩ oportet eũ ſeq̇ volũtatẽ ſuã. Per hoc in ſcriptura maxĩe culpat̃ Antichriſtꝰ. q: Dañ. xj. Faciet rex iuxta voluntatẽ ſuã. Et adhuc cũ conſilio ſuo rex terrenus nõ facit oĩa que vult. De iſto autẽ ſcribitur in Pſ. Oĩa quecũꝙ̃ voluit dñs fecit in celo et in terra: nec requirit cõſilium: Eſa. xl. Quis adiuuit ſpm̃ dñi: aut quis cõſiliarius eius fuit? Nullus intereſt magno conſilio eius niſi tres pſone: quarũ ſcđa eſt magni conſilij angelus: ⁊ ex deliberatione iſtius magni cõſilij natꝰ eſt iſte rex: ⁊ inuẽtus eſt hodie a regibus cum Maria matre eius. Ad quam recurremus dicentes Aue.

B Epiphania dñi. Quare magi venerunt ab oriẽte.

¶ Iuxta euangeliũ dicetur in hoc ſermone ad interrogationẽ magoꝝ ꝙ non eſt in curia Herodis. Secundo ꝙ inuenietur in curia Ioſeph et Marie in ſermone ſequẽte. ¶ Pro primo đr in textu. Cũ natꝰ eſſet Ieſus ⁊c. ecce magi ab oriẽte ⁊c. Uenerũt aũt oriẽte.

Universidad de Deusto Biblioteca

ab oriēte magi: q̄ ibi fuerat principiũ preuaricatiõis: principiũ etiã idololatrie: ideo fuit principiũ viſitatiõis ⁊ eccleſie. Hinc eſt ꝙ ch[illegible]ſt⁹ in cruce poſitus eſt: vt ait Damaſcenus lib. iiij. ad occidentē: ad deſignandũ culpam ibidē: ſcʒ in oriēte contractã: quam poſt dorſum poſuerat: nec vlteri⁹ culpa ipſa recordari poſſet. Unde ⁊ ꝓpter hoc prima benedictio eccleſie venit ab oriēte et ibi incepit eccleſia. Et ideo ad orientē oramus: ſicut Judei ad occidētē: ⁊ Sarraceni ad meridiē. Et ſi queras an inuitati venerint magi [illegible] dicationē/ aut alicuius doctrinã? Reſpõ[illegible]: et quia nullum habuerũt inuitatoriũ/ poſſunt dicere. Nemo nos conduxit. Et ideo hodie nullũ in matutinis dicitur inuitatoriũ. In his dãtur doctrine regibus ⁊ principib⁹ ꝙ tales ſint quales iſti: quia dignitas illa requirit hoīem totaliter deo deditũ et ipſum requirentē. Prima doctrina eſt ꝙ ſicut ab oriēte magi venerunt ad chriſtũ natum: vbi ſol oritur ⁊ dies incipit. Sic reges ab ortu ſuo debent q̄rere dominũ in toto corde ſuo: vt a ſolis ortu vſq; ad occaſum. i. a tempore quo ſol eis oritur vſq; ad tēpus in quo eis occidit: laudabile ſit nomē dñi. Secũda doctrina eſt in eo ꝙ tres reges venerũt ad chriſtũ et a chriſto illuminati ſunt/ denotatur ꝙ cor regis maxime in manu dei eſt.

E Epiphania dñi. Quõ reges venerũt ſine inuitatorio vel inuitante: ⁊ de multiplici venite.

Tertia doctrina: vt ſicut iſti ſine inuitãte ⁊ ſine predicãte ad chriſtũ venerũt ſola ſtella cõtēti: ſic ⁊ principes vel inclinationē habeãt vt chriſtũ ſequãtur et precepta cuſtodiãt ſine inuitãte. Uel ad minus cũ inuitatorio bonoꝝ viroꝝ accedãt ad chriſtũ: ita vt nõ audiant mala inuitatoria. Nã ⁊ miniſtri diaboli habēt ſua inuitatoria: quibus faciliter aſſentitur. Inuitant eñ alij ad luxuriã ⁊ turpem vitã ⁊ abominabilē ducēdã: deo ⁊ hoībus odioſam: qui dicũt illud inuitatoriũ Sap. ij. Uenite ergo ⁊ fruamur bonis q̄ ſunt: ⁊ vtamur creatura tãq̄ i iuuētute celeriter. Nõ pretereat nos flos tēporis: coronemus nos roſis: nõ ſit pratũ qđ non pertrãſeat luxuria noſtra. Hec eſt ſors noſtra: hec eſt pars noſtra: hoc eſt totũ bonũ qđ habemus in hoc mundo: dare ſibi de bono tēpore. Ecce peſſimũ venite. Credite cõſilio ſapiētis. Fili ſi te lactauerint peccatores ne acquieſcas eis. i. ſi te lacte delectationis monuerint. Cui ꝯſilio credebat rex Dauid dicēs. Ambulãs in via immaculata hic mihi miniſtrabat. Alij inuitant ad ſuperbiã ⁊ pompã: auaritiã et ſtultã ſui reputationē opprimēdo populũ: qui dicũt. Uenite Pharaonis. Exodi. j. Uenite ſapiēter opprimamus populũ iſtũ ne multiplicetur per inuētiones peſſimas ad tenēdũ magnos ſtatus: ad implendũ arcas auro ⁊ argēto. Tollite tales inuitatores et talia inuitatoria ab auribus principum. Hoc nõ dico: ſed ſapiēs Prouerb. j. Si dixerint veni nobiſcũ: inſidiemur ſanguini: abſcõdamus tendiculas cõtra inſontē: oēm precioſam ſubſtantiã reperiemus: implebim⁹ domos noſtras ſpolijs: ſortē mitte nobiſcum: marſupiũ ſit vnũ oīm noſtrum. Fili mi ne ambules cũ eis: vt dicat princeps cum Dauid. Qui loquitur iniqua nõ dixerit in conſpectu oculoꝝ meoꝝ. Et ita ſi tales reges venerunt ſine inuitatorio ad chriſtũ: ꝙ modo veniamus ad chriſtũ vel cũ inuitatorio. Et ſi eccleſia non faciat his regibus inuitatorium: nihilominus paratus eſt deus vt ſit inuitatoriũ ſi opus ſit: et iam in aliquibus eccleſijs illud inuitatorium reſumpſerunt.

¶ Quid ergo queſierũt magi? Certe vbi eſt qui natus eſt rex/ adducētes probationem vt fidem facerent regi dicentes. Uidimus enim ſtellam eius in oriēte et venimus ⁊c.

¶ Sed vbi inuenieꝫ: an in curia Herodis? Uidetur ꝙ ſic: q̄ Herodes prius gentilis/ poſtea factus eſt circumciſus ⁊ Judeus: et amplexus eſt legē dei ipſe et ſui. Reſpondetur primo ꝙ multi volunt fieri ſacerdotes vt habeãt multitudinē bonoꝝ eccleſie. Sic iſte vt teneret regnũ cũ pace ⁊ volũtate Judeoꝝ circũcidit ſe ⁊ nõ ꝓpter amorem dei. Erat eñ groſſus Judeus: ſicut multi ſunt groſſi chriſtiani. Fecerat eñ ad inſtar cati: qui vt liberius caperet ratum finxit ſe velle eſſe eremitã ⁊ ſuſcepit habitũ religioſi.

D Epiphania dñi. Chriſt⁹ non eſt inuēt⁹ in curia Herodis: q̄ non audiebat veritatem.

Dicitur ſcđo ꝙ nõ poterat inueniri rex iſte in curia Herodis. Ratio eſt: q̄ Herodes nõ libēter audiebat veritatē: immo audiēs hec Herodes turbatus eſt. Ueritas eñ nõ habitat vbi de ea nõ curatur ⁊ vbi repudiaꝫ: ⁊ vbi ei non preſtatur auris. Et ideo q̄ñ princeps ſurdus eſt ad veritatē: veritas nõ habitat cũ eo. Ille ſcʒ qui dicit. Ego ſum via/ veritas/ ⁊ vita. Dicebatur Herodi ꝙ veritas de terra orta eſt: ſed diſplicuit ſibi ⁊ turbatus eſt. Si añt veritatē libēter audiuiſſet: neq; timuiſſet/ neq; turbatus fuiſſet. Scriptũ eſt enim. Scuto circũdabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno. i. ſi corona hoīm qui diligunt veritatē loqui circũdetur rex: nõ timebis a timore nocturno. Timor nocturnus eſt timor predonũ et latronum. Sed ſi dicta fuiſſet Herodi veritas tota ipē nõ timuiſſet timore nocturno: ne ſalʒ quis veniret ad depredandũ regnũ ſuũ. Et ideo ſi veritas audiatur in auribus principũ: proijciet omnē predonē ⁊ latronē et exterminabit ita ꝙ non timebis ⁊c. Hic eñ timor ſolũ eſt de nocte ignorãtie: nõ de die veritatis. Nam lux fugat noctuas. Sed multi nunc piſcantur in obſcura et turbida aqua: que eſt ſine claritate veritatis: precipue iſti curialiſte et milites. Uidetur ꝙ ſit diluuiũ: q̄ ſupra montes aurũ piſcantur ⁊ gallinas: ⁊ ſimiliter commiſſarij habentes ruinoſas commiſſiones. Et ſic oīa furãtur: q̄ nõ eſt qui audeat cõtra eos loqui veritatē.

E Epiphania dñi: Judei nõ curabant de veritate: ⁊ defecerũt ridentes Herodi.

¶ Sed dices: dato ꝙ in Herode nõ eſſet veritas nec libēter audiret veritatem fidei: tamē ſui officiarij et propinqui libenter audiebãt. Sed hoc nõ: quia turbata eſt oñis Hieroſolyma cũ illo. Utrũ Symeõ/ vtrum Anna vidua/ vtrũ Zacharias ſacerdos de Hieruſalē/ vtrum ſancti viri? Non: ſed oīs Hieroſolyma: id eſt officiarij oēs Herodis ne perdãt officium ſuũ ad mutationem regni. Sicut eñ cũ oculus videt totũ corpus dicitur videre: ſic cũ oculi reipublice turbãtur: qui ſunt officiarij dicitur tota Hieroſolyma turbari. Nã tales cũ audiũt verbum tangēs regē dicũt. Hoc regi diſpliceret: nõ plus loquamini de hoc: rex iraſceretur. Primo itaq; officiarij ſicut et princeps coꝝ nõ libēter audiebant veritatē: quia Prouerb. xxix. Princeps qui libēter audit verba mēdacij: oēs miniſtros habebit impios. Secũdo veritatem neſcierũt celare neq; diſſimulare. Debēt enim officiarij cõſiderare diſpoſitionē et conditionē regis: et ſm hoc ſicut homo meliorē habet appetitũ vno tēpore q̄ʒ alio: ſic melius audit veritatē vno tēpore q̄ʒ alio. Sed iſti neſcierũt celare: quia interroganti Herodi reſponderunt veritatē: vbi nõ oportebat: cũ tamē ſm ſm Poetã. Et quãdoq; nocet oīa vera loqui. Si enim reſpondiſſent ſicut alias dixerunt: chriſtus cũ venerit nemo ſcit vnde ſit: hunc autē ſcimus vnde ſit: tunc ſapiētiſſime et ad pacificãdam irã reſpondiſſent. Sed vt placerent et vt viderētur ſciolij reſpõderũt. In Bethleem Jude: et ad hoc auctoritatem allegauerunt. Tertio tacuerunt veritatem illam que furorē regis debebat pacificare: ⁊ partem ſcripture tantum produxerunt que poterat excitare furorem: ſcʒ ꝙ naſceretur in Bethleem ſicut alij: et ꝙ regeret populum dñi: ſed nõ dixerũt quod poterat regis irã mitigare. ſ. et initium dierũ eius a diebus eternitatis. Nec eſt mirabile: quia hoīes iſti erãt homines predales iuxta regem: q̄ qualis ꝑnceps tales officiarij: Herodes nihil valebat ideo nec ipſi. Cognoſcebãt autem ex ſcripturis ꝙ chriſtus dominaretur in pace/ in virtute: et ꝙ vocaretur fortis/ admirabilis/ conſiliarius/ [illegible]/ pater futuri ſeculi: et ꝙ [illegible] rex et ſapiens eſſet: et faceret iudicium et iuſtitiam in terra. Ideo poterãt dicere intra ſe. Nos non ſumus tales quales rex iſte queret: nõ eſt quod nos oportet habere. Aues predales nunq̄ habent roſtrum rectum ſed tortuoſum: ſed bene aues domeſtice et ſimplices. Sic iuſti plane loquũtur: homines vero mali et ad predam proni/ ficte. Pſ. Qui loquitur veritatē in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua. Sic ergo in curia Herodis non inuenitur chriſt⁹: quia ab illa curia procul pellitur veritas. Nam Pſal. ait. Ueritas mea ⁊ miſericordia mea cum ipſo ſcʒ chriſto. Ideo ſi expellatur ſocietas eius et ipſe. Unde in paradiſo ⁊ in delicijs inuētus eſt ſerpens mendax: in naui et in periculo inuenta eſt columba verax: que veritatem pede ⁊ roſtro attulit: ita ꝙ per eã Noe de veritate certus fuit. Sic in paradiſo curie Herodis et in delicijs eius inuētum eſt mendacium: in pauperibus et ſimplicibus inuenitur veritas. Et vocauit eos occulte: et diligenter didicit ab eis tēpus ſtelle que apparuit eis. Et poſtea miſit illos in Bethleē dicens. Ite ⁊ interrogate de puero hoc. In hoc culpatur Herodes ⁊ principes: qui primo et diligentius inquirent de aſtris et de rebus de quib⁹ nihil poſſunt ſcire: ⁊ que ad eos non ſpectant. Actuum. j. Nõ eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Et de ſalute ſua nihil inquirunt: vt Herodes qui diligentiſſime de ſtella ⁊ de tēpore ſtelle inquirebat: et regibus iubebat vt inquirerēt de puero Jeſu. Ut et ego veniens adorem eũ. Mentiebatur: quia homo vanus vt exaltetur ad mendacia ſe conuertit. Non enim veritas nec veritatem dicere exaltaret eum. Nã homines vanos nunq̄ exaltat veritas: q̄ ex

Universidad de Deusto Biblioteca

vero nunq̄ ſequitur falſum/niſi ſit aliqua premiſſa addita falſa inutilis ⁊ ianis: vt cū quis aliū accuſando dicit verū ⁊ veritatem vbi ta[illegible]ē nō oportet: vt ſit bone eſtimationis dicēdo veritatē: ⁊ tūc liberius admiſcet falſa. Malū enim ſi eſſet per ſe ipſum deſtrueret: vt d̄r. iiij. Ethicorum. ſic ⁊ falſum. Et ideo oportet ꝙ coloretur aliq̄ ſpecie bonitatis vel v̄itatis vt homo reputetur. Sic quia Herodes vanus erat/⁊ non niſi dominari appetevat/mentitus eſt: quod dedecebat regem. ſed mendacium ſuum colorauit [illegible] [illegible]eligiōis quaſi vellet adorare chriſtum: vt rep[illegible]tur deuotus.

¶ De eodem feſto Sermo .iiij. et in ordine. lxviij. per thema precedens.

A Rex chriſtꝰ. Rex chriſtꝰ hꝫ vnā cōditionē quā nō hn̄t ceteri reges.

ARiſtoteles quito Ethicoꝝ dicit ꝙ ſubditi debēt honorem principi: ſed propter hoc princeps debet eis ſubuentionem. Una enim bonitas aliam requirit. Et ſi princeps ita faciat diligitur ⁊ amatur a populo. Non mirum ergo ſi hodierno die queritur rex vbi ſit natꝰ: q᷑ licet querat honorem ſibi debitū a populo/tamen vnā habet cōditionē quā non habent ceteri reges: quia illi habent regnū ſuum ſub pedibus ſuis/vel ſaltem ſubtus humerum ſuum ad calcādum vel ſaltem ad amplexādum bona eius. Eſaie. j. Principes tui infideles ſocij furum: omnes diligunt munera: ſequūtur retributiones. Sed iſte habet ſuper humerum ſuum. Eſaie. ix. Cuius imperiū ſuper humerum eius. Et hoc ad portandum: non ad tollendum lanam et exponendum oues frigori: ſed ad deportādum eas ad ſtabulū proprijs humeris. Eſa. xl. Sicut paſtor gregem ſuum paſcet: ⁊ in brachio ſuo cōgregabit agnos: et in ſinu ſuo leuabit: fetas ipſe portabit. Paſcet gregem ſuum fiſtula cōſolationis et virga tribulationis: ſed fetas id eſt debiles ipſe portabit. Magne vite eſſet rex ille ob cuius vitam ſponte ſe ſubderent ſibi reges ⁊ terram ſuam. ſed adhuc magis admirabilis ſi ante annos diſcretiōis. Huic autem etiam ante diſcretionis annos ſecūdum naturam obediunt ⁊ celi et terra/nobiles ⁊ ignobiles. Et vere ratio erat: quia ſi angeli qui ſupiores ſunt iuſſi ſunt obedire ⁊ adorare/quos nō venerat redimere: quia non ceciderāt: ⁊ qui ceciderant eis non pepercit, iuxta illud Hebreo. j. cum introduxit primogenitum in orbem terre dixit. Et adorent eum omnes angeli dei. quanto magis pulnis ⁊ cinis que tantū reputata eſt apud eum: vt eam dignaretur aſſumere/dotare/⁊ pro ea mori: ⁊ hodierna die ad agnitionē ſui perducere: cum apparuit in Bethleem cum Maria matre ſua: quā conſtituit reginam miſericordie et aduocatam noſtram. Igitur ad eam cōfugiamus dicentes Aue. ¶ Ubi eſt qui natꝰ eſt rex? Certe ſi fieret nobis iſta queſtio: neſcio quid reſpōderemus Forte natus eſt nobis ⁊ in nobis et pro nobis in die natiuitatis ſue: ſed hodierno die propter fatuitates q̄ fieri ſolent amiſimus etiam cum deberet apparere in nobis. Nō eñ immediate poſt natiuitatē in vtero apparet eſſe infantulus in eo: ſed paulo poſt. Certe ſuffocamus eum ante apparitionem eius. Et ideo ad iſtā queſtionē poterimus reſpondere illud reſponſum Cain qui ſuffocauit fratrem ſuū. Neſcio domine: nunquid cuſtos fratris mei ſum ego/perpetuus ſcꝫ quaſi diceretur. Tedio habeo illū tādiu portare ⁊ cuſtodire. Ita ꝙ ſolebat hec dies dici dies regū: ſed nunc poteſt dici dies villanorum: q᷑ plurima mala fiunt ⁊ vix corrigi poſſunt: ⁊ quādo creditur fieri correctio inuenitur obſtaculū. Sed timete eñ cum deberet in vobis apparere dulcis ⁊ amabilis/ne vobis appareat terribilis: ſm illud Pſ. Terribili ⁊ ei qui aufert ſpiritū principum: terribili apud reges terre. Hoc bene timebat Berēgarius propter hereſim quam aliquādo tenuerat: licet eam poſtmodū abiuraſſet: q̄ obijt in die epiphanie. Si ergo perdideritis eū in hac tam ſacra ſolēnitate vbi eſt multiplex feſtiuitas querite illū ſolicite. Paruulus eſt: cū diligentia cuſtodiri debet habitꝰ: ⁊ inquiri amiſſus. Si ita diligenter querebāt eum illi reges qui ſolā habebant ſtelle monitionē/nullis exēplis precedentibus: quāto magis nos q̄ tot habemus exēpla/eū debemus querere ⁊ ad diſſoluendū queſtionē illā ſtudere. Ubi eſt qui natꝰ eſt? ¶ Poſtq̄ dictū eſt ꝙ non inuenit̄ chriſtus in curia Herodis. Nūc reſtat oſtendere quomodo inuenitur in curia Ioſeph ⁊ Marie. ¶ Itaq̄ vt dicit textus: miſit Herodes magos in Bethleem: ⁊ cū receſſiſſent ecce ſtella quā viderant in oriēte antecedebat eos. Ex quo textu innuitur ꝙ perdiderāt reges ſtellā intrando curiā Herodis: vbi ſumi poſſunt due doctrine. Prima eſt. Non eſt mirā

B Epiphania dn̄i. Stella .i. gr̄a pditur in curia Herodis .i. diaboli.

dum ſi in curia Herodis magi ſtellā amiſerunt: ⁊ Petrus in curia principis chriſtū negauit: nam ſm Pſal. diabolus ſemp ſedet cum diuitibꝰ/nō cum pauperibꝰ in occultis: vt interficiat innocentem .i. chriſtū. vel pauperem populū: vt eum exactionibꝰ ⁊ taleis vexent. Secūda doctrina. ꝙ ſi q̄s in curia diaboli pdidit ſtellam .i. gratiam portando ſigna diaboli in pompis ⁊ apparatibꝰ ſupbie: ecōtrario in pnīa debet portare ſigna humilitatis: q̄ ſunt ſigna pueri Ieſu: ⁊ ſic inuenie̅t ſtella .i. gr̄a ⁊ fama pdita. Nam iſti tres reges propter Herodem (qui interpretat̄ glorians in pellibꝰ) pdiderunt ſtellam: q᷑ qui gloriant̄ in pellibus id eſt in apparatibꝰ mūdanis gratiā perdunt. Sed dimiſſo Herode viderūt ſtellā ⁊ inuenerūt dn̄m: quo inuento p aliā viaꝫ reuerſi ſunt in regionem ſuā. Sil'r qui vult inuenire dn̄m p gratiā/⁊ ſtellā .i. claritatē ſue fame/debet p aliam viam reuerti: ⁊ ſigna laſciuie ⁊ mundi deponere: ſicut dicit Apl's. Sicut portauimꝰ imaginem terreni ita ⁊ portemus imaginem celeſtis. j. Coꝛ. xv. Et. j. Tim̄. v. Ab om̄i ſpecie mala abſtinete vos. Uſq̄ dum veniens ſtaret ſupra vbi erat puer. Uidentes aūt ſtellam gauiſi ſunt gaudio magno. Magnū eñ gaudiū eſt ſecularibus ⁊ ſubditis etiam religioſis videre ſtellam ſtantem .i. bonū prelatū vel priorem. Sic eñ magi .i. ſimplices ducunt̄ in Bethleem .i. in eccleſiā vbi inueniūt Ieſum cum Maria matre eiꝰ: ⁊ ductu illius ſtelle boni fiunt .i. illius bone antecedentis pſone exemplariter oſtendentis viam virtutuꝫ. Aſpectus eñ hmōi ſtelle .i. bone pſone ſolet intuentes recreare. Quadruplex tñ inuenit̄ ſtella in ſacro eloquio: ſcilꝫ ſtella ducens ad chriſtū: ſtella pferēs chriſtum: ſtella ornans celū: ⁊ ſtella cadens in terrā. Stella ducens ad chriſtū eſt bonus prelatus: ⁊ maxime gratia dei. Inde Augu. Sicut nauis fracto gubernaculo non vadit quo gubernator vult/ſed quo tēpeſtas eam impulit: ſic homo pdito auxilio gratie dei per peccatū nō facit qđ vult/ſꝫ qđ diabolus vult. Stella pferens chriſtū eſt Maria: de qua canit̄. Sicut ſydus radiuꝫ pfert virgo filiū pari forma. Hinc d̄r ſtella maris q̄ ducit ad portū ſalutis. Sicut eñ ſup portū grandis lucerna [illegible]git vt nauigantes in obſcuro noctis v[illegible]m ad portū teneant: ſic Maria ſtella clariſſima ſup portū .i. altare in eccl'ia erigit̄ vt nauigātes i obſcuro noct' viā ad por[illegible] teneāt ſalutis: īmo ipm̄ portuꝫ tenens in gremio depingit̄. Hic eſt chriſtꝰ qui eſt ſalutis portus: ad quem Petrus vt citius feſtinaret: tunica ſuccinxit ſe ⁊ miſit ſe in mare. Alie mulieres faciē ⁊ corpus veſtimētis ⁊ rebꝰ alijs adornāt vt diligant̄: Maria premiū dilectionis nobis expoſuit ſcꝫ filiū ſuū dicens. Si me dilexeritis: filiuꝫ meū florem pulcherrimū dabo vobis. Tertia ſ[illegible]a eſt adornans celū ſcꝫ beati. Eccl'i [illegible] Gloria celi ſplendor ſtellarū. [illegible] q̄ ſunt in via adornāt eccleſiā m[illegible]itantē ſuis exemplis: ſic q̄ in patria triūphantem. Sꝫ quarta ſtella cadens in terram ſunt reprobi: de qua Apoca. vj. Et ſtelle ceciderūt de celo. Et intrantes domū inuenerūt puerū. Sꝫ hoccine eſt qđ queritis o beati magi? queritis puerū ⁊ infantē? Nō eñ magni pua petunt ſꝫ magna. Magnanimos eñi principes magna decent. Quid ergo queritis paruulū? Preterea q̄d eū queritis regem? Nōne ſcriptū eſt. Ue terre cuiꝰ rex puer eſt Cur ergo puerū queritis vt regnet in vobis? Certe regē querimꝰ ⁊ paruulum ⁊ magnū. Querimꝰ paruulū in terra: ſꝫ magnū in celo: latentem in pannis: ſed regnanteꝫ in celis. quē preſepe cōtinet ⁊ mūdū claudit. Paruulū corpꝰ querimꝰ: ſꝫ magnā animā ⁊ maiorē diuinitatē deſideramꝰ. Parū de terra querimꝰ: iō corpe paruulū appetimꝰ: ſed magnū in celeſtibꝰ cōcupiſcimus q᷑ talia deſideramꝰ. Et quo ad hoc ꝙ dicitis ꝙ regē querimꝰ puerū/verū eſt: ſꝫ illū de quo ſcribit vates. Paruulus natus eſt nobis ⁊ filiꝰ datus eſt nobis: cuiꝰ imperiū ſup humerū eiꝰ. Ueruꝫ eſt tñ qđ allegatis de illo de quo ſubſequit̄. Et principes mane comedunt .i. capiūt morſellū: q᷑ quādo vnuſquiſq̄ trahit ad ſe in regno/male oīa regunt̄. Om̄e eñ regnū in ſeipm̄ diuiſum deſolabit̄. Querimꝰ puerū q̄ etiā vir eſt: q᷑ femina circūdabit virū. Et ſic queſierūt ꝙ tandem inuenerūt mediante lumine ſtelle Res eñ parua qn̄ amiſſa eſt opꝫ ꝙ lumen accendat̄ ad inueniendū eam. Sic chriſtꝰ paruulus erat ⁊ pditꝰ in gentilitate: ideo oportuit ſtelle lumen ad inueniendū eum. Inuenerūt ergo puerū. Et q᷑ q̄ appropinquat ſacco pleno ſpeciebꝰ non eſt poſſibile quin aliq̄d vel ſaltē odorē pcipiat ſpecieꝝ: ſic appropinquātes puero odore diuinita

C Stella de quadrupliciſtella

D Epiphania dn̄i. Quō reges q̄rebant regem puuluꝫ ⁊ magnum.

Universidad de Deusto Biblioteca

tis ſue ſic tracti ſunt ꝙ ꝓcidentes adora-
uerūt eū. Tunc paries gentiū ad parietem
cucurrit Iudeoꝝ: oues ad ouile cōuenerūt
ad paſtorem vnū: vt lapis reprobꝰ fieret in
caput anguli: duos in ſe parietes coniun-
gens vt fieret vnū ouile ⁊ vnꝰ paſtor. Tūc
ſolitudo gentiū facta eſt ſicut lilium inter
ſpinas ⁊ amica inter filias. Tūc eccl'ia gen
tium olim ſterilis cepit parere plurimos:
qñ ſui primitias in tribꝰ magis regē regū
adorare miſit: ⁊ q̄ multos habebat filios
ſynagoga cepit infirmari: q̄ vaticinijs ꝓ-
phetarū ⁊ ... docta chriſtū eſſe quem
adorant magi: nō regiū ei honorem exhi-
bere: ſed hoſtilem ſeuitiā in eū exercere co-
gitauit. Inde Oſee. j. Congregabunt filij
Iuda ⁊ filij Iſrael pariter: ⁊ ponent ſibi
vnū caput. Immo magis videt̄ verificatū
illud pſ. A generatione in generationē ve
ritas tua. Ueritas eñ fidei a generatione
Iudeoꝝ tranſijt ad generationem chriſtia
norum ꝑ magos gentiles. Tranſijt aūt ab
ablatiuo in accuſatiuum: q2 ab eis ablata
eſt lex ⁊ veritatis intelligentia: ſicut here-
ditas trāſit a progenie in ꝓgeniem. Fides
eñ eſt mobile bonū. Nam de ipſa claritate
legis Iudei ceci facti ſunt: ⁊ de radio ſolis
cecabant̄. Poterat eñ quiſq3 eoꝝ dicere.
Factus ſum ſicut nycticorax in domicilio:
que lumen ſolis videre nō poteſt. Unde ſi-
cut Iſaac caligatis oculis multa de filio
ſuo Iacob vera ꝓdixit: quē tñ nō cognoſce
bat ſic ⁊ Iudei multa vera de chriſto ꝓdi
xerūt: ⁊ dixerūt magis ⁊ Herodi: quē tñ co
gnoſcere noluerūt. Et Heli exēplo lucer-
nā donec extincta eſt inter eos per mortē/
videre nō potuerūt. Oblatus eſt eis fons
de ciſterna Bethleem ⁊ bibere noluerunt:
ſed in terra ſanguinem eius fuderūt ⁊ do
mino libauerūt. Clara fuerunt initia Sa-
lomonis: ſ3 finis eius obſcurus ⁊ tenebro-
ſus. Et qui ab initio viam dñi excellentiſſi
me docuit: in fine per eam nō ambulauit.
Prope Dauid iacebat Abiſac ſunamitis/ ⁊
nō cognouit eam Dauid: q2 ad manus ha
bebat Iudaicus pplus ſcripturas in qui-
bus iacebat diuina ſapientia: ⁊ tamen ea3
non cognouit. Et apertis theſauris ſuis
obtulerunt ei munera. Tunc implerū eſt il
lud pſ. Reges tharſis ⁊ inſule munera of
ferent. Sic ⁊ ſpirituales viri debent ꝓ cor
poralibus muneribꝰ iſtoꝝ trium regū mu-
nera ſpiritualia offerre. Unuſquiſq3 enim
vir ſpūalis eſt in ſe quaſi tres reges: q2 tri
bus preſidet gubernandis. Debet eñ re-
gere cor/ linguā/ ⁊ manū: ſm illud pſ. In-
nocens manibus ⁊ mundo corde: qui non
accepit in vano animā ſua3: nec iurauit in
dolo ꝓximo ſuo. Latū eſt regnū manꝰ/ la-
tius lingue/ ſed latiſſimū cordis: quia ma-
gnū eſt eſſe mūdū a pctō operis: maius a
pctō lingue: maximū a pctō cogitationis
⁊ voluntatis. De primo dicit̄. j. Io. j. Si di
xerimus q2 pctm̄ nō habemꝰ: ipſi nos ſe-
ducimus. ⁊ Iob. ix. Si lotus fuero quaſi
aquis niuis: ⁊ refulſerūt velut mūdiſſime
manus mee: tñ ſordibꝰ intīges me. ⁊ Eſaie
lxiiij. Immūdi ſumꝰ oēs nos: ⁊ quaſi pan-
nus mēſtruate oēs iuſtitie noſtre. De ſcdo
dicit̄ Iaco. iij. Si q̄s in verbo nō offendit
hic ꝑfectus eſt vir. ⁊ Iaco. j. Si q̄s religio
ſum ſe putat nō refrenās linguā ſuā: huꝰ
vana eſt religio. Et ibidem. iij. Oīs natura
beſtiarū ⁊ volucrū ⁊ ſerpentum ⁊ ceteroꝝ
domant̄ ⁊ domita ſunt a natura humana
linguā autē nullus hoīm domare pōt. De
tertio d̄r Prouer. xx. Quis pōt dicere mun
dum eſt cor meū? Quis gloriabit̄ caſtu3 ſe
habere cor? ⁊ Apl's. j. Coꝛ. iiij. Nihil mihi
cōſcius ſum: ſed nō in hoc iuſtificatꝰ ſum.
Et hec tria ſunt q̄ chriſto offerre debemus
cū magis. Aurū q̄dē qđ īter cetera metal
la preſtat. i. deuotionem ⁊ ſynceritatē cor-
dis: que potiſſima eſt. Thus. i. obſequium
lingue: q2 ex ore nō debent ſpirare verba
ferētia ⁊ immūda: ſed eloquia caſta ⁊ ſua-
uem paradiſi odorem ſpirātia: ita vt dica-
tur chriſtiāo. Ecce odor filij mei ſicut odor
agri pleni: cui benedixit dñs: ⁊ myrrhā. i.
mortificationem carnis ꝑ opera penalia.
Unde ad vnūquodq3 regnū hmōi guber-
nandū ſic ꝙ fiat ꝑ ipſum gratū munus et
obſequiū chriſto tria requirunt̄: ſc3 cōſiliū
iudiciū ⁊ iuſtitia. Nullus eñ pōt cōmode
regere niſi habeat peritos cōſiliarios/ ⁊ iu
ſtos iudices ⁊ diſcretos ⁊ iuſtitie executo-
res. Conſiliū neceſſariū eſt: q2 facta ⁊ ver-
ba ⁊ cogitatus de cōſilio debent ꝓcedere.
De factis Prouerb. iiij. Palpebre precedāt
greſſus tuos. Et ibidē. xxiiij. Cōſilio initur
bellum: ⁊ erit ſalus vbi multa ꝯſilia. Eccli
xxxij. Oīa fac cum conſilio: ⁊ poſt factū nō
penitebis. De verbis. Eccli. xxij. Labia im-
prudentiū ſtulta narrabunt: verba ſo pru
dentum ſtatera ponderabunt̄. In ore fa-
tuorum cor eoꝝ: ⁊ in corde ſapientum os

E Rex. Rex iuſtus eſt in ſe q̄ſi tres reges habēs tria regna.

eoꝝ. De cogitatu habet̄ Prouer. viij. Ego
ſapientia in cōſilijs habito: ⁊ eruditis in-
terſum cogitatiōibꝰ. Et ſic noſter interior
homo debet oīa agere cū conſilio. Simili-
ter de iudicio oīa dicta/ facta ⁊ cogitatio-
nes debent examinari ⁊ dijudicari. Gene.
xlix. Dan iudicabit populu3 ſuū. i. illa tria
predicta que ſunt populus cuiuſlibet ho-
minis. ⁊ Eccli. x. Iudex ſapiens iudicabit
populum ſuū: principatus ſenſati ſtabilis
erit. Similiter iuſtitia: vt ſi factū/ verbum
vel cogitatus damnatione digna fuerint/
damnentur ſm illud Matth. xviij. Si ocu
lus tuus ſcandalizat te: erue eum ⁊ proijce
abs te ⁊c. Expedit eñ vt pereat vnū mem
broꝝ tuoꝝ: ꝙ totū corpus eat in gehennā
ignis. Obtulerunt aurū/ thus/ ⁊ myrrhā.
Iſta tria debent religioſi offerre chriſto.
Aurū ſapientie in capitulo: thus deuote
orationis in oratorio: myrrham. i. carnis
mortificationem in refectorio ⁊ dormito-
rio: ne pluſq̄ꝫ expediat comeſſationibꝰ de-
diti incidant in lapſum carnis. Uenter eñ
⁊ genitalia ſunt vicina: vt vicinitate corpo
rali intelligatur confederatio vitioꝝ. Inde
Hierony. Uenter mero eſtuans facile de-
ſpumat in libidinem: ſicut olla quāto ple-
nior eſt carnibus cum bullit: tanto maio-
rem ſpumā reddit. Olla iſta luxurioſus eſt
cui ſupponitur ignis tentationis pulchri-
tudine verborum ⁊ nobilitate mulieris: ⁊
precioſis cibarijs tamq̄ꝫ diuerſis lignis ac-
cenditur: ⁊ aquis delectationis cor carneū
decoquitur: bullit per inordinatum ſermo
nem/ ⁊ tandem ſpumat per libidinem. S3
duplex eſt aurum: ſc3 verum ⁊ ſophiſticū.
Aurum verū ſapientia de eternis: aurum
ſophiſticū ſapientia de mundanis: quam
habent qui proximos ſciunt defraudare/
diuitias multiplicare. de qua Apl's. Sa-
pientia huiꝰ mundi ſtultitia eſt apud deū.
⁊ Eſa. xxix. Perdam ſapientiā ſapientium
Sed fatuiſſime aurū verum cōtemnentes
aurichalcū ſibi cōparant: qui lege dñi cō-
tempta ad leges ſeculares clerici/ ad frau
des laici ſe transferunt: plus deſiderantes
eſſe in Egypto magi Pharaonis/ ꝙ cum
Moyſe ⁊ Aaron educere populum dei ad
terram ꝓmiſſionis. Plus eligunt innocen
tes deprimere: ⁊ coram Herode iniuſtas
cauſas fouere: ꝙ cum tribus magis aurū
thus ⁊ myrrham chriſto preſentare. Plus
deſiderant filios Herodis fieri ꝙ chriſti.
Herodes poſteris ſuis palatia/ poſſeſſio-
nes terrenas reliquit: ⁊ tandē penas eter-
nas. Chriſtus ṽo filijs ſuis pauper... tem/
tribulationes: ⁊ in fine regnū celoꝝ. Plus
enim deſiderant ſuccedere Herodi in diui-
tijs: ꝙ chriſto in paupertate. Uerūtamen vir
ga Moyſi virgas magoꝝ deuorauit: q2 ſa
pientia chriſti ſapientiā mūdi demōſtrat
eſſe vanā. Nō offeramꝰ ergo puero iſto au
rum falſum pro bono: q2 cū ſit ſapientiſſi-
mus ⁊ decipi nō poſſit/ diſpliceret ei: ⁊ bea
ta virgo benigna eſt: q̄ offendi non ...et.
Sed dices. vbi acquirā puriſſi...ū aurum
ad opus paruuli? Reſp... in Euilath
q2 aurū terre illius optimū ⁊ puero gratiſ
ſimū. Euilath īterpretat̄ dolēs. Si doleas
pro pctīs tuis/ hoc eſt aurū optimū. Obtu
lerunt inquā aurum/ thus/ ⁊ myrrhā: ſed
multi nō offerūt ſed auferūt. Illi quidem
aurū nō offerūt ſed auferūt qui pauperi-
bus non dant eleemoſynas: ſed ſtudent a
ſubditis ꝑ nefas ⁊ ſimoniā pecuniā extor-
quere: cuiuſmodi ſunt nunc plurimi: quia
Hiere. vj. a minori vſq3 ad maiorem oēs
auaritie ſtudent. a ꝓpheta vſq3 ad ſacerdo
tem cuncti faciunt dolum. Secundo non
offerūt thus ſed auferūt: qui deuotionem
ppl'i de reddendis decimis: de oblationi-
bus faciendis: de officijs eccl'ie diligendis
propter enormitatem vite eoꝝ minuunt ⁊
tollunt: ſicut filij Heli. de quibꝰ. j. Reg. ij.
Erat pctm̄ filioꝝ Heli grāde. Detrahebāt
eñ ppl'm a ſacrificio dei. Tertio non offe-
rūt myrrhā ſed auferunt qui tantū inglu-
uiei ⁊ voluptati carnis deſeruiūt: ꝙ ſubdi
tos ad carnalitatem nō ad carnis morti-
ficationes ſuo exemplo trahūt ⁊ facto cor
rumpūt. Sicut canis q̄ ducit cecū deuiās
in lutū ꝓpter os vel aliud emolumentum
ſecū trahit cecū quem ducit: quibꝰ d̄r Ma
lachie. ij. Receſſiſtis a via: ⁊ ſcandalizaſtis
plurimos in lege. ¶ Sed dubitat̄ cū obtu
lerāt reges iſti chriſto aurū in ſignū regni
cur nō h3 ſceptrū aureū ſicut ⁊ reliq̄ oēs re
ges? Dicit̄ eñ de chriſto in pſ. Reges eos
in virga ferrea/ nō aurea? Rñdeo q2 forte
aurū non eſt apud deum precioſum. Nam
Sap. vij. omne aurū in cōparatione illiꝰ
arena eſt exigua. Ferrum aūt apud ipſum
magis eſt precioſum: q2 Dan. iiij. ferrum
domat oīa. ⁊ ideo ferrum magis congruit
rectitudine iuſtitie. Inde dicitur Eccli. ix.
Noli querere velle fieri iudex: niſi virtute

F Religioſus. Religioſus d3 offerre deo aurū thus ⁊ myrrham.

G Sapia De duplici ſapientia ſub nomine auri.

H Epiphania dñi. Quidā ſunt q̄ mūera magoꝝ auferre deo nō offerūt

I Chriſtꝰ Quare chriſtꝰ non d̄r hr̄e ſceptrum aureū ſed ferreum.

Universidad de Deusto Biblioteca

valeas irrũpere iniquitates. Aurum ꝟo re
pugnat ⁊ venenũ eſt iuſtitie: qꝛ aurũ et ar-
gentum ſm̃ Senecam auaritiã noſtrã irri
tant: ⁊ oculos iudicum excecãt ne recte vi-
deant. Ideo de chriſto ſpecialiter dicitur
Apo. xij. Qui recturꝰ erat oẽs gẽtes in vĩga
ferrea. Et reſpõſo accepto ne redirẽt ad he
R rodem ⁊c̃. Ecce quõ in fine veritas patuit:
Veri- quã mẽdacio ſuo celauerat Herodes: dicẽ
tas. do ſe velle adorare chriſtũ: quẽ tñ intende-
Finali- bat occidere. Veritas em̃ cõiter a magnis
ter veri et p[illegible]is viris non ſolũ celatur / ſed etiã
tas vin opprimit[illegible] lix. Cõuerſum eſt retrorſum
cit: licet iudiciũ: ⁊ [illegible]ge ſtetit ⁊ veritas cor
oppri- ruit in plateis. i. in publicis viris q̃ vident
mi poſ- platee publice. Finaliter tñ preualet et ſe
ſit. oĩbus manifeſtat. Siĺis oleo qd̃ ſub aqua
poteſt aliquãdiu deprimi ſed nõ poteſt ibi
diu detineri: qꝛ ſemp ſolet eleuari. Sicut
enim lux ſolis licet aliquãdo ſupprimat a
ſpiſſis nubibꝰ ⁊ obſcuris: ita ꝙ aperte ra-
diare non poſſit: finaliter tñ diſpergit nu-
bes: conſumit ⁊ euacuat: ⁊ ſe claram mani-
feſtat. Nec in ipſo actu nubee obſcuritatis
lux vnꝗ̃ ſolis taliter obtũdit quin aliqua
liter nubem penetret et exteriꝰ demõſtret.
Sic veritas nũꝗ̃ errorũ: fallaciaꝝ aut vio
lẽtiarũ nube taliter ofuſcat quin aliq̃liter
refulgeat; et quin ſatis appareat ꝙ in illo
negotio de quo agitur aliqua latet veritas
que celatur. Finaliter ꝟo quicq̃d tardet nu
bes errorũ: fallaciarũ: ⁊ violẽtiarũ virtute
veritatis euaneſcit: immo quocũqꝫ modo
opprimat: finaliter dat victoriã poſſeſſori
ſuo in iudicijs: cauſis et alijs eiuſmodi. ij.
Eſdre. iij. Super oĩa autẽ vincit veritas.
Et qd̃ plus eſt: ꝗuis veritas a ſuis hoſtibꝰ
perſequat tñ ab eiſdẽ ſepe approbat. Pa-
tuit in Achior q̃ hoſtis erat Iudeorũ: et tñ
teſtimoniũ phibuit veritati: ⁊ in ipſo pſecu
ta veritas eum ad ſalutẽ perduxit. Et ideo
orabat pſ. Emitte lucem tuam et veritatẽ
tuam: ipſa me deduxerũt et adduxerunt in
A montẽ ſanctũ tuum: ⁊ in tabernacula tua.
Bapti- ¶ In eodẽ feſto Sermo quintus: ⁊ in or
zari. dine. lxix. ⁊ ſpecialiter de baptiſmo chri-
Propt ſti: eo ꝙ tali die chriſtus legit fuiſſe ba-
tria chri ptizatus. ⁊ hoc per thema.
ſtus a
ioanne Vox domini ſuper
bapti- aquas: deus maieſtatis into-
zari vo- nuit: dñs ſup aquas multas.
luit. Pſal. xxviij. Querit vtrum de

buit dñs a Ioãne baptizari? Et videtur ꝙ
non: qꝛ totus erat mũdus. Inde Bern. Ba
ptizari vis dñe? quid tibi opus fuit bapti-
ſmate? Nunq̃d ſano opus eſt medicina aut
mũdatione mũdo? Lux non indiget aqua:
tu autẽ lux mundi. Quid dñe inter pecca-
tores baptiſmũ queris: q̃ nullũ vnꝗ̃ malũ
egiſti? Reſpõdet ꝙ chriſtus voluit baptiza
ri propter multa. Primo vt nos doceret li
benter accedere ad eccleſie ſacramẽta: cum
indigeamus eis tãꝗ̃ ſalutaribꝰ remedijs:
cum tñ ipſe non indigeret. Sed ſicut dicit
Chryſo. ſuper epiſtolã ad Hebr. ſicut magi
ſter ſutor ponit genua in modũ ſeruuli: et
oñdit quõ ſuere habeat famulꝰ: ꝗuis hoc
nõ ꝓpter ſe ſꝫ ꝓpt ſuũ ĩdigeat: ſic chriſtꝰ.
In quo nobis datur documentũ libẽter ve
niendi etiã ad ſacramentũ cõfeſſiõis. Libẽ
ter em̃ veniendũ eſt ad mãnillã: ad quam
datur ſpũſſanctꝰ. Actuũ. viij. Imponebãt
manus ſup illos: et accipiebãt ſpiritũ ſan-
ctum. Sacerdos etiã quodãmodo in ma-
nibus ſuis tenet ⁊ cõtinet ſpm̃ ſanctũ: pro
quo interrogat Prouer. xxx. Quis ꝯtinuit
ſpiritũ in manibꝰ ſuis? Cum autẽ aues na
turaliter ſylueſtres libẽter veniãt ad ma-
num eius a qua cõſueuerũt alimoniã acci-
pere: ⁊ ſic fiãt domeſtice: mirũ eſt quõ ho-
mines nõ domeſticãtur ad manũ ſacerdo-
tis: a qua tantum donum accipiũt. Unde
habent ſacerdotes manus vnctas: qꝛ dant
quodãmodo ſacram ſpirituſſancti vnctio-
nem. Itẽ mirum eſt quomodo non veniũt
ad manum cuius impoſitione abſoluũtur
a fune quo ſuſpendendi erant in inferno.
Secundo ſm̃ Aug. lib. iiij. de mirabilibus
Chriſtus baptizatꝰ eſt vt ſe diabolo donec
tentatio perficeretur occultaret: qui velut
lauacro indigẽs iter pollutos ablui aquis
aſpicitur. Si aũt dñs ſub carne que ſimili
tudinẽ habebat peccatoris ſe occultauerit
quãtomagis nos ⁊ noſtra bona debemus
occultare qui vere peccatores ſumꝰ. Tertio
vt impleret oẽm humilitatis formã. Sine
inquit: decet nos implere oẽm iuſtitiam id
eſt oẽm humilitatis modũ. Iam em̃ ſupe-
riori ſe ſubdiderat. ſ. deo patri formã ſerui
accipiẽs. ⁊ ſuis parentibus qui quodãmõ
ſupioris formã ſm̃ hũanitatẽ gerebãt: re-
ſtabat vt inferiori ſe ſubderet: ſed etiã in-
ferioribus elemẽtis vt ſic exẽplum totius
humilitatis daret nobis ⁊ eandem nobis
hoc modo oſtẽderet humilitatẽ iam adul

tus: quã priꝰ ſimili die docuerat paruus ⁊
humilis per etatem ĩ preſepio vili cũ matre
ſua poſitꝰ: quã ſalutabimus dicẽtes Aue.
¶ In baptiſmo chriſti ſm̃ thema tria appa
ruerũt. Prĩo filij humanitas in carne. Se-
cũdo pater in voce. Tertio ſpũs ſanctus in
colũbe ſpecie. ⁊ de his tribus dicemus hoc
ſermone. ¶ Pro primo dicit in textu Mat.
iij. Venit dñs Ieſus in Iordanẽ ad Ioan-
nem vt baptizet ab eo. In quo oſtenditur
humilitas dñi: quãdo dñs ad ſeruũ: rex ad
militẽ: creator ad creaturã acceſſit: vt pec-
cator inter peccatores qui deſcendebant ad
Ioannem vt baptizarentur ab eo. Et cum
Ioannes recuſaret ait. Sine modo: ſic em̃
decet nos implere oẽm iuſtitiã: ſm̃ Ambro.
ſuper Lucã. Hec omnis iuſtitia vt quod al-
teri iuſſeris prius tuipſe perficias: ⁊ tuo ali
os horteris exemplo. Quod ergo Chriſtus
alijs precepit: ſcꝫ baptiſmi ſuſceptionẽ / ipſe
prius accepit. Ac ſi dixiſſet chriſtꝰ. Nos mi-
niſtri dei ſumꝰ: nos decet primo ante alios
omnẽ iuſtitiã implere in exemplum alioꝝ.
Cõtra naturã eſt ꝙ lingua ſit maior ꝗ̃ ma
nus. Res monſtruoſa eſt lingua magnilo-
qua ⁊ manus opere parua. Chryſo. etiã ſic
exponit. Sic decet nos p̃dicatores implere
oẽm iuſtitiã quã predicamus. ſic ego predi-
caturus baptiſmũ prius baptizor. In hoc
dedit chriſtꝰ doctrinã ꝙ quãdoqꝫ maiores
debent approbare minoꝝ opera vt eos ani
ment ad virtutẽ. Sic em̃ ⁊ ipſe approbauit
baptiſmũ Ioannis. ¶ Queritur hic primo
B vtrũ Ioãnes cognoſcebat dominũ Ieſum?
Ioan- Reſpõdet prĩo ꝙ in vtero matris agnouit
nes ba- eum ⁊ ſalutauit. Lux em̃ celeſtis nullo deti-
ptiſta. netur vmbraculo. Secũdo dicitur ꝙ licet in
An co- infantia videre eum potuerit: poſtꝗ̃ tamẽ
gnoſce- adoleuit tũc nõ cognoſcebat eũ corporali-
bat do- ter. Vñ Ariſt. li. j. de phyſio. dicit ꝙ in ſeptẽ
minũ. annis variat phyſionomia. Ideo nil mirũ ſi
tũc cũ p̃dicaret eũ neſciebat / niſi forte in ge
nerali. Sẽtiebat em̃ Ioãnes in predicatiõe
ad eiꝰ p̃ſentiã magna chariſmata donoꝝ:
⁊ dicebat Iudeis. Mediꝰ veſtrũ ſtetit quẽ
vos neſcitis. ſicut cũ q̃s ſentit in apotheca
magnos odores ſꝫ neſcit cuius ſunt. Et hoc
modo põt intelligi ꝙ neſciebat eũ dum pre
dicaret: licet ſciret eũ dum baptizaret. Ter-
tio poteſt dici ſm̃ theologos ꝙ duplex eſt
ſciẽtia. Una que per demõſtrationẽ ſeu ra
tionẽ acquirit. Alia que p experiẽtiã. Sic-
ut medici cognoſcunt alicuiꝰ herbe gradus

caliditatis vel frigiditatis: ⁊ ẽx illis arguũt
naturã herbe ꝙ eſt ſanatiua talis infirmi-
tatis. ſed dũ vidẽt ꝙ multos ſanauerit: tũc
habẽt ſciẽtiã experimẽtalẽ. Sic du[illegible] venit
chriſtus ad baptiſmũ: ſpirituſſctĩ inſtinctu
cognouit eum eſſe filiũ dei. Sicut Symeon
eodẽ ſpũ iter mille cognouit puerũ Ieſum.
Inde ait. Qui miſit me baptizare: ille ſcꝫ
ſpirituſſctũs: licꝫ aliq̃ dicãt ꝙ fuerit angeli
Diligebat em̃ Ioãnes ſolitudinẽ: quã tãdiu
habitauerat. In quo notant monachi per
palatia diſcurrẽtes. Sed dilectã ſolitudinẽ
ꝓpter ſalutẽ populi reliquit: ad oſt[illegible]ndũ
ꝙ etiã cõtẽplatio ⁊ deuotio p[illegible]ponẽda eſt
ſaluti aĩarũ. Sic ꝗ̃ Ioã[illegible] ante baptiſmũ
inſtinctu ſpiritꝰ q̃ rõni equipollet cognouit
dñm. poſt vero baptiſmũ in ſpecie columbe
cognouit eũ ſciã expimẽtali: qꝛ vidit ſibi nõ
ad mẽſurã neqꝫ ad ips datũ ſpm̃ / ſꝫ deſcen
dentẽ ⁊ manentẽ. Ideo experimẽtaliter co
gnouit ſicut dicit ſcriptura: qꝛ hic eſt qui ba
ptizat in ſpũſancto: de cuiꝰ plenitudine acce
pimus oẽs. ¶ Scd̃o querit cur btũs Ioan
nes q̃ erat in vtero ſanctificatꝰ nõ audebat
tãgere carnẽ chriſti: cũ tñ mali auſi ſint tan
gere: cũ etiã ſacerdotes quotidie ad eius ta
ctũ currãt. Canit em̃ eccl̃ia. Baptiſta cõtre- C
miſcit / ⁊ nõ audet tãgere ſanctũ dei verticẽ Ioan-
ſed clamat cũ tremore / ſanctifica me ſalua- nes ba
tor. Rñdetur primo ꝙ nõ eſt mirabile ſi nõ ptiſta.
audebat eũ tãgere qui tãgit mõtes ⁊ fumi- Quare
gãt. Dicit ſcd̃o ꝙ hoc fecit vt timeat pctõr treme-
ad ſacramentũ corporis eiꝰ accedere: qñ ho bat ba-
mo in vtero matris ſanctificatꝰ: in deſerto ptizan-
cõuerſatus: alienꝰ a cõuerſatione / ⁊ p cõſe do chri-
quẽs a peccatis hoĩm nõ audet ad eũ acce- ſtum.
dere. Dicit tertio ꝙ obediuit tremẽdo: qꝛ ve
ra erat hũilitas quã non deſerit comes obe
diẽtia. Licet em̃ ex humilitate recuſauerit
qd̃ petebat ſaluator: nõ tñ in hoc fuit obſti
natus. Sic ⁊ Petrus dño volẽti lauare pe
des dixit. Nõ lauabis mihi pedes ĩ eternũ:
et tñ cũ dñs inſtaret / cõſenſit. nõ tantũ (in-
quiẽs) pedes: ſed ⁊ manꝰ ⁊ caput. Silr Hie
remias recuſauit officiũ predicatiõis: quod
poſtea exercuit. Hiere. j. Ex hoc inter mini-
ſtros eccl̃ie ſolebat eſſe certamen hũilitatis
et charitatis. Humilitas refugiebat altas
dignitates: charitas ĩperabat accipe. Sed
facta eſt mutatio nõ dextre excelſi: mutatũ
eſt certamẽ humilitatis ĩ certamẽ ſuperbie
et cupiditatis. ¶ Baptizatꝰ aũt Ieſus cõfe-
ſtim aſcẽdit de aqua; qꝛ non eſt quis aptus

Universidad de Deusto
Biblioteca

contēplationi niſi tranſierit per ſacramen⸗
tū baptiſmi:vt dicat illud pſ. Trāſiuimus
per ignē ⁊ aquam:⁊ eduxiſti nos in refrige
riū cō..ēplationis: in quo homo quietꝰ eſt
a paſſionibꝰ. Sic Iacob anteꝙ videret do⸗
minū/⁊ cū angelo luctaretur:trāſiuit vadū
Iaboth. Unde ibi Ambro.lib.de ſacramē⸗
tis. Chriſtus deſcendit in aquā: ſecutus eſt
poſtea ſpūs ſanctus vt nō quaſi egere dūs
ſanctificationis myſterio videretur:ſed ſan
ctificaret ipſe ⁊ ſpiritus. In nobis autē ali
ter vſus habet. Nam ante fons cōſecratur:
et t... [illegible] ſcendit qui baptizādus eſt. ¶ Se⸗
cūdo ib... [illegible] deꝰ pater oīpotens invo
ce:quādo ... [illegible] ſtatis intonuit dicens.
Hic eſt filius meꝰ dilectus.ad oſtēdendum
ꝙ per baptiſmū quis acquirit vtiliſſimam
et digniſſimā filiationē.et hoc triplicē. Nā
primo efficitur filiꝰ dei patris per adoptio⸗
nem. Hinc Apoca.iiij.baptiſmus appella⸗
tur mare vitreum:qꝛ ſicut in ſpeculo vitreo
apparet imago:ſic in baptiſmo conformita
tem ⁊ filiationem dei ſuſcipimus. Gala.iij.
Quotquot ī chriſto baptizati eſtis/chriſtū
induiſtis.i.chriſti filiationē. Ioan.j. Dedit
eis poteſtatē filios dei fieri:qui non ex ſan⸗
guinibꝰ neqꝫ ex volūtate carnis:ſed ex deo
nati ſunt. In baptiſmo autē dꝛ homo rena
ſci. Nam prius naſcitur naturaliter mūdo:
poſtea ad eſſe ſpirituale per baptiſmum:vt
dicat deus. Hic eſt filius meus dilectus:ex
quo purgatus eſt a peccato per quod erat
filius diaboli:et ſic de filio ire efficitur filiꝰ
dei. Et inde eſt ꝙ boni dicūtur ligna tranſ⸗
plātata: ſcꝫ de maledicta filiatione diaboli
in filiationē dei. Hiere.xvij. Benedictus vir
qui cōfidit in dño:⁊ erit dñs fiducia eius:⁊
erit tāꝙ lignum quod trāſplantatur ſecus
decurſus aquarū. Iſtud lignum tranſplan
tatū eſt ſecus decurſus aquarū.i.populorū
quia aque multe populi multi. Apoc. xvij.
Sed chriſtus plātatus eſt ſolū ſecus decur
ſum. Eſt eñ decurſus culpe in quo nō fuit
chriſtus. Roma.viij. Dedit filiū ſuum in ſi⸗
militudinē carnis peccati: ſed peccatū non
fecit/nec inuentus eſt dolus in ore eiꝰ. Sed
ī decurſu pene fuit.de quo Threñ.j. O vos
oēs qui tranſitis per viā:attendite ſi eſt do
lor ſimilis ſicut dolor meus. Eſt ⁊ alius de⸗
curſus propter vertibilitatē nature in quo
etiā non fuit:quia nō eſt factus deꝰ vertibi⸗
litate nature in naturā ſed vnione perſone.
Poteſt ergo dicere baptizatꝰ. Dñs dixit ad

D
Baptiſmus.
Per baptiſmū acqrit tripler digniſſima filiatio.

me filiꝰ meus es tu. Sicut eñ pater dicēdo
producit filiū ſuum vnigenitū naturalem:
ita dicēdo gignit ſibi filios adoptiuos ī re⸗
generationis ſacramēto. Accedit enim ver⸗
bum ad elementū:⁊ fit ſacramentū quo re⸗
naſcūtur filij dei: ⁊ conſtituūtur dñi domi⸗
nio regali:et ideo tenētur corpus et animā
ratione regere. Accipiunt autem chriſtiani
tāqꝫ filij optimū patrimoniū in baptiſmo:
ſcꝫ innocentiā ⁊ gratiam/que preualet oñi
auro ⁊ argento. Prouer.xxij. Super aurū
et argentū gratia bona.imo prepollet oñi
regno mūdi. Quā ſi ſeruarēt/faciliꝰ bonis
ſpiritualibꝰ ditari poſſent. Hinc pſ. Cuſto⸗
di innocētiam ⁊ vide equitatē:quoniā ſunt
reliquie homini pacifico. Meliorē eñ par⸗
tem facit pugil cū aduerſario cū ſtat adhuc
armatus ſuper pedes:ꝙ ſi ceciderit ⁊ arma
perdiderit. Et ideo hortatur ſapiēs Eccli.ij.
Fili accedēs ad ſeruitutē dei: ſta in iuſtitia
et timore:⁊ prepara animā tuā ad tentatio
nem.et Apſ. Qui ſe exiſtimat ſtare videat
ne cadat.j.Cor.x. Scdo efficitur filiꝰ eccle⸗
ſie:vbi prius erat extra eccleſiā: ⁊ chriſtianꝰ
dꝛ a chriſto:⁊ propterea chriſmate vngit in
capite. Chriſtus eñ vnctus dꝛ ſm illud pſ.
Unxit te deꝰ deus tuus oleo leticie. Et ideo
chriſtianꝰ debet habere ī vertice mētis chri
ſtū ⁊ eū imitari. Hinc Aug. Chriſtianus no
mē eſt pietatis/iuſtitie/charitatis/caſtita⸗
tis/humilitatis/patiētie. Quomodo ergo
arrogas tibi hoc nomen/cū nihil de tantis
bonis obtineas: Si re priueris/nec nomen
habere mereris/dicit regula. Et ex quo effi
citur filius eccleſie debet inſtar boni filij do
ctrinā eius audire:⁊ mādatis illius obtēpe
rare:ſicut monet ſapiēs Prouer.j. Audi fili
mi diſciplinā patris tui:⁊ ne dimittas legē
matris tue:vt addatur gratia capiti tuo.i.
mēti:⁊ torques ſcꝫ corone glorie collo tuo.
Sed dolet eccleſia de multis qui ſe auertūt
ab vberibus doctrine ſue ⁊ mādatorū:quia
cognoſcit ex hoc impēdere eis interitū. Pro⸗
uer.j. Auerſio paruulorum interficiet eos.
Suſtinet tamē vbera ſua morderi.i. doctri
ne ſue detrahi:ſuſtinet gremiū fedari ab il⸗
lis ſcꝫ pro qbus dꝛ Prouerb.ix. Qui arguit
impiū/ipſe maculā ſibi generat: ⁊ tamē nō
proijcit eos:imo dicit illud Prouer.ix. Qui
paruulus eſt declinet ad me. Tertio efficit
filius ſpiritualis baptizātis ⁊ tenētis cum
in baptiſmo. Oportet eñ ꝙ patrinꝰ teneat
vel tāgat puerum cū baptizatur: vel aliqs

gerēs vicem ſui:alꝛs non eſſet filiatio talis.
Tenētes enim ꝓ baptizato ſi ſit puer reſpō
dent Credo.i. dabo operam vt credat ſi ſit
adultus. Similiter cū dꝛ Abrenuntio.i.da
bo operā vt abrenuntiet ⁊c. Et debet tantū
eſſe vnus.de cōſe.diſt iiij. Si autē de more
patrie duo vel tres aſſumuntur/nō debent
ſine magna cauſa multiplicari. Primo pro⸗
pter cōpaternitatem ſpiritualē tenentis et
eiꝰ qui tenet:⁊ fraternitatē ſpiritualē inter
filios naturales tenētis ⁊ eū qui tenetur:⁊
cōpaternitatē ſpiritualē inter parētes car⸗
nales eiꝰ qui tenet ⁊ eum vel eā que tenet
et coniugē eius:ſi in cōiugio eſt:qꝛ inter ta⸗
les cōtrahi non poteſt matrimoniū. Scdo
qꝛ obligantur ad inſtruendū baptizatū:qđ
tamē rariſſime contingit eos facere. Accen
ditur etiā lumen ſignificans lumē fidei: qđ
debet in manibus.i.operibus oſtendere.
¶ Sed hic querit an chriſtus fuerit filiꝰ ſpi
ritualis Ioānis in baptiſmo: Reſpōdet Ri
char.in tertio ꝙ nō. Primo qꝛ baptizās mi
niſterialiter dat gratiam baptizato:non ſic
erat in baptiſmo Ioānis:⁊ pncipaliter quo
ad chriſtū:qꝛ erat ab inſtāti ſue cōceptionis
plenus grā. Scdo qꝛ talis baptiſmus erat
imperfectꝰ:⁊ tali baptiſmo baptizatus ad⸗
huc indigebat baptizari. Et ſi dicas. ad qđ
ergo valebat ille baptiſmꝰ: Reſpōdet gloſ.
Io.iij. Quantū catecuminis nondū bapti⸗
zatis ꝓdeſt doctrina fidei:tantū profuit ba
ptiſmus Ioannis ante baptiſmū chriſti:qꝛ
ſic ille predicabat penitentiā ⁊ baptiſmum
chriſti prenūtiabat:⁊ in cognitionē veri dei
qui mūdo apparuit attrahebat:ſicut mini⸗
ſtri eccleſie primo erudiūt veniētes ad fidē
et poſt peccata eorū redarguūt: deinde ī ba
ptiſmo remiſſionē promittunt:⁊ tunc in co
gnitionē ⁊ dilectionē veritatis attrahunt.
¶ Tertio apparuit ſpūs ſanctus: qꝛ dñs ſu
per aquas multas.ſ.maris/fontiū/fluuio⸗
rū/puteorū:⁊ breuiter ſuper oēs aquas na
turales:⁊ nō artificiales ad eas ſanctifican
dū. Geñ.j. Spiritus dñi.i.qui a deo ꝓcedit
ferebatur ſup aquas.ſ.baptiſmi ad dādum
vim regeneratiuam:et per gratiā minorem
mundū.i. hoīem formandū in hominē no⸗
uum. Contulit eñ dñs aquis vim mundati
uā. Nam per aquas deꝰ primo mundū pur
gauit in diluuio:ſed hoc per effectum valde
nature cōiunctū:quādo per naturalē aque
vim ſuffocatiuam ſubmerſus eſt mundus:
poſtea maiorē virtutē acceperunt aque ſub

E
Baptiſmus chriſti. An chriſtus fuerit filiꝰ ſpūalis Ioānis

F
Aqua. De virtutibꝰ datis aq̄.

lege:quādo quaſdam indignitates legales
abſtulit aqua: quod remotū erat a natura
eiꝰ. Poſtmodū vero aque data eſt amplior
virtus curādi ſcꝫ corporales infirmitates:
ſed hoc mediāte virtute angelica mouente
aquā:vltimo vero cōiuncta ei virtute diui⸗
na ſpūales egritudines ī baptiſmate expel
lit. Ideo debet catholicus ad originē ſuam
ſemꝑ aſpicere. Locus eñ generationis chri
ſtianorū a quo non eſt terra ſed aqua.iuxta
illud Ioan.iij. Niſi quis renatus fuerit ex
aqua ⁊ ſpiritu ⁊c. Et hoc dicit apſ.ij.Cor.
iiij. Oēs in Moyſe baptizati ſun... [illegible] nube
et mari. Ideo vita congruēn... [illegible] a chriſtia⸗
no eſt vita amara:non ... [illegible] Cuius ſi⸗
gnū eſt ꝙ ſicut medici corporales infirmos
extra locū ſue natiuitatis ad locū natiuum
remittunt:qꝛ ibi facilius curātur ⁊ citius:ſi
aerem natiuū hauriāt:ſic ⁊ medici ſpiritua
les ſpiritualiter infirmātes ad locum nati⸗
uum remittunt:vt hauriāt ſpiritū natiuū.
de quo dicit. Spiritus dñi ferebatur ſuper
aquas: quoties terrena deſerere ⁊ in ama⸗
ritudinibꝰ penitentie quaſi in aquis maris
venire conſulāt. Ideo celeſtis medicus chri
ſtus vidēs ꝙ terra peſtilēs eſt rogauit Pe
trum.vt habet Luc.v. vt reduceret a terra
puſillū. Comprimit eñ quis in terra a tur⸗
ba:in mari non:qꝛ nō eſt ibi turba ſed puſil
lus grex. ¶ Sed querit quare ſpiritus ſan⸗
ctus apparuit in ſpecie colūbe: Reſpondet
primo ad excludendū fictionem. Columba
eñ eſt animal ſimplex felle carens. Mat.x.
Eſtote ſimplices ſicut colūbe. Hierony. Ha⸗
beāt omnes ſimplicitatē colūbe: vt nemini
machinent dolos. Debet eñ homo accede⸗
re ad hoc ſacramentum ſine fictione: ita ꝙ
nō maneat fixus in aliq̄ mortali ſi eſt adul
tus:vel ꝙ nō credat ſe nihil accipere:vel ꝙ
non accipiat aliqua mūdana intētione: pu
ta ad euadendū penam temporalē. Nā ſpi⸗
ritus ſanctus diſcipline effugiet fictum. Et
quia paruulus fictione vti non poteſt: ideo
ſemper ī baptiſmo recipit ſpiritū ſanctum.
Secūdo ad oſtendendū baptizati cum deo
recōciliationem. Colūba enim portauit ra⸗
mū oliue ad Noe in arcam in ſignū ceſſatio
nis aque diluuij: ⁊ ꝙ deus iratus mundo
ꝓpter peccata eius recōciliatus erat ⁊ pla
catus. Geneſ.viij. In figura cuius Helias
trāſito Iordane raptus eſt in celum in cur⸗
ru igneo.iiij. Regum.ij. Tertio vt oſtendat
ſanctam conuerſationem. Columba enim cti.

G
Colūba. Propt multa appuit ſpiritꝰ ſanctꝰ ī ſpecie colūbe.

H
Columba. De ſeptē proprietatibꝰ colūbe relatiſ ad ſeptem dōa ſpiritꝰ ſancti.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſeptē habet ꝓprietates naturales: que ſi
gnificāt ſeptē dona ſpūſſancti que recipiū⸗
tur in baptiſmo: et ſm que baptizatus de⸗
bet reg[illegible]e vitā ſuā. Nā habet primo gemi⸗
tū pro cātu. Augu. Colūba a moleſtijs auo
lare cupit: et ſemper gemit. vij. q. j. §. cū au
tē a vitijs. Sic baptizatus per donū timo⸗
ris luget pctā ſua; timens ꝑdere gratiā dei
et ſuā amicitiā ⁊ demū hereditatē. Secun⸗
do eſt animal māſuetum ⁊ piū et offereba⸗
tur deo in ſacrificiū. Leuit. v. Et ſignificat
donū pietatis: per qđ quis eſt deuotus ad
diuin[illegible]t officia eccleſiaſtica/ orationes et
hmōi. Piet[illegible] eñi eſt dei cultus. Debet etiā
eſſe pius quo ad [illegible]imū ad ſubueniendū
neceſſitatibus eius: ad compatiēdum ei et
ſupportandum defectus illius. Jnungitur
etiā oleo ſancto baptizādus in pectore ⁊ in
ſcapulis: ad illud idē inſinuandum. Tertio
inter grana ſibi propoſita eligit meliora et
corrupta dimittit et cadauera: vt patet de
colūba Noe que nō requieuit ſuper cadaue
ra vt coruus: ſed ad arcā reuerſa eſt: q2 non
inuenit vbi requieſceret pes eius. Debet ſi⸗
militer baptizatus per donū ſcientie diſcer
nere que ſibi proponūtur ⁊ occurrūt verba
et exempla alioꝝ et cogitationes in mēte:
et bona admittere et mala dimittere: et nō
omnib9 credere nec oēs imitari ſed bonos.
Quarto colūba habitat in foraminibus pe
tre. i. edificioꝝ. Cañ. ij. et Eſa. lx. quaſi colū⸗
be ad feneſtras ſuas. Et ꝑ hoc notatur do⸗
nū fortitudinis: in quo quis firmatur me⸗
ditādo vulnera paſſionis chriſti. Quid eñi
magis habet fortificare mentē hoīs in tri
bulationibus/ laboribus/ ⁊ anguſtijs poſi⸗
tā ꝗ̄ꝫ meditatio paſſionis chriſti? Jnde di⸗
cit chriſtus ſpōſe ſue Cañ. ij. Ueni columba
mea in foraminibus petre. i. ad meditādū
vulnera paſſionis. Petra eñi erat chriſtus.
j. Coꝝ. x. Foramina eius ſunt eius vulnera.
Quinto colūba fouet pullos alienos. Sic ꝑ
donū conſilij bonus fidelis debet eos foue
re qui erāt alieni a deo et filij diaboli ꝑ pec
catū per bona cōſilia: et per exhortationes
nutrire: et ipſe de agēdis vbi occurrit conſi
liū querere debet. Tob. iiij. Cōſiliū ſemper
a ſapiēte inquire: ſed ſume cōſiliarium bo⸗
num. Sexto colūba non lacerat roſtro que
comedit/ ſed integra grana ſumit. Sic ba⸗
ptizatus nō debet ſentētias bonas verita⸗
tis integre ſcripturaꝝ dilacerare falſe expo
nendo; qđ ꝑtinet ad hereticos; ſed ſm inte
grā veritatē intelligere ⁊ ꝓferre. Ps. Si
dormiatis. i. quieſcatis iter medios cleros:
id eſt in medio duoꝝ teſtamētoꝝ ſcripture
acquieſcendo veritati: eritis. ſ. pēne colūbe
deargētate. i. veri fideles vniti eccleſie ꝙ̄ eſt
columba deargētata. i. erudita ſacris elo⸗
quijs. Septio colūba reſidet iuxta aquas:
vt cōſpletur vmbrā accipitris eā inſequē⸗
tis. Qđ fit ꝑ donū ſapiētie guſtādo ⁊ cōtē⸗
plādo diuinas perfectiones: ⁊ cū diabolus
inſequitur eā in ipam diuinā bonitatem ſe
immergit: ad eam recurrendo oratione: et
euadit. Cañ. j. Oculi tui columbarum; que
reſident iuxta fluenta pleniſſima.

¶ Sermo. vj. eiuſdē diei. ⁊ in ordi. lxx. cōti
nuādo materiā baptiſmi ꝑ thema ꝓcedēs.

NOn dubium quin vox dñi ſuper aquas vt ſancti⸗
ficarētur ad lauandū ⁊ mūdan
dū fideles. Cōtingit aūt reperi
re multiplex lauacrū. Primū eſt turpitudi⸗
nis. de quo. j. Pet. ij. Sub luto in voluta⸗
bro luti. i. luxurie: in quo lotus eſt rubē qñ
effuſus eſt ſicut aqua. Geñ. xlix. Jn quo la⸗
uacro delētur virtutes ⁊ bona opera de pa
pyro aīe. Scđm eſt flaminis: et iſtud eſt pe
nitētie. de quo Ps. Lauabo inter innocen⸗
tes manus meas. Et Eſaie. iiij. Si abluerit
dñs ſordes filiarū Sion: et ſanguinē Hie⸗
ruſalē lauerit in ſpū iudicij ⁊ ſpū ardoris.
Hoc lauatur mortale ⁊ veniale. Ps. Laua
bo ꝑ ſingulas noctes. i. per ſingula pctā le⸗
ctū meū. Tertiū eſt martyrij. Apoc. vij. Jſti
ſunt qui venerūt ex magna tribulatione: ⁊
lauerūt ſtolas ſuas i ſanguine agni. Jſtud
eſt ſanguinis: in quo chriſtus torcular cal⸗
cauit ſolus: ita vt poſtea mirarētur angeli
dicētes. Quis eſt iſte ꝙ̄ venit de Edon tin⸗
ctis veſtibus de Boſra. Jn quo falce mar⸗
tyriū reſecātur oīa pctā ⁊ pene peccatorum.
Quartū eſt eleemoſyne: qđ eſt fragminis
lauacrū. Luc. xj. Date eleemoſynā et oīa
munda ſunt vobis. Hoc Maria lauat pe⸗
des Jeſu: hoc lauātur pene peccatis debite
qñ eleemoſynis redimūtur ſm cōſiliū Da⸗
niel. iiij. Peccata tua eleemoſynis redime.
Quintū eſt baptiſmi lauacrū. De quo Eze⸗
chiel. xxxvj. Effundā ſuꝑ vos aquā mūdā:
et mūdabimini ab oībus inquinamētis ve
ſtris. Jſtud eſt fluminis in quo filia Pha⸗
raonis vt lauaretur infantulum in fiſcella
ſuſcepit. Jn primo lauat oīa ab oī bono: in

A Lauacrum. De multiplici lauacro.

ſecūdo ab omni malo culpe ſed non ſemper
pene. Jn tertio ab omni malo culpe ⁊ pene:
ſed duriter. Jn quarto a malo pene ſed nō
culpe. Jn quinto ab oīi malo culpe ⁊ pene
et leniter. Jn eo enim ſapientia attingit a
fine vſqꝫ ad finem fortiter ⁊ diſponit oīa
ſuauiter: hoc eſt a termino a quo ſcꝫ peccati
ipſum delendo vſqꝫ ad finē ſcꝫ pene ipſam
delendo. Jſtud eſt lauacrum in quo hodie
chriſtus lauari voluit: vt tactu ſue mūdiſſi⸗
me carnis vim purgatiuam ⁊ ſanatiuā con
ferret aquis: in quo etiā lota eſt virgo Ma
ria: ad quā recurremus dicentes Aue.

¶ Jn hoc ſermone dicemus quomodo ba⸗
ptiſmus conuenienter inſtitutus eſt fieri in
aqua propter magnam conueniētiam pro⸗
prietatum aque cum effectibus baptiſmi.

B Aqua. Baptiſmus. De nouē proprietatibus aq̄ baptiſmo cōpetentibus.

¶ Prima igitur proprietas aque eſt ꝙ eſt
mundatiua ſordium corporis. Sic ⁊ gratia
baptiſmalis mentiū ſordes abluit. ſm illud
Ezechiel. xxxvj. preallegatū. Effundā ſuper
vos aquam mūdam ⁊c. Jn fonte enim qui
exiuit de latere chriſti quodāmodo baptiza
ta eſt ⁊ lauata tota eccleſia que fuit ab ini⸗
tio mūdi vſqꝫ tunc: quia dilexit nos tunc ⁊
lauit nos a peccatis noſtris i ſanguine ſuo
vt exhiberet ſibi ipōſam glorioſam non ha
bentem maculā neqꝫ rugam. Jnde ait Eſa.
lij. Jſte aſperget gentes multas. De qua
aſperſione vnus e filijs eccleſie aiebat. Aſp
ges me dñe hyſopo et mundabor: lauabis
me ⁊c. Jbi latro quodāmodo poſt cōfeſſio⸗
nem fidei baptizatus eſt. Jdeo quia tunc vi
detur aliquo modo baptizata tota eccleſia
que credebat ⁊ ſuper terram ⁊ ſubtus terrā
reſtat illā eccleſie particulam abluendā que
tunc non erat. Propterea vt ſuper nos effe
ctū habeat: ſignaculo paſſionis eius quod
eſt baptiſmus neceſſe eſt nos ablui. Eſa. lx.
Filij tui de longe venient ſcꝫ ab origine mū
di: vt in ſanguine tuo baptizentur: ſed filie
tue deuotiſſime anime que nōdum erāt: de
latere ſaluatoris ſurgent. i. naſcentur. Eſt
enim baptiſmus Nilus fluui9 paradiſi: ad
quem venit filia Pharaonis eccleſia vt la⸗
uaretur: ⁊ ibi Moyſen inuenit: quia genti⸗
lis eccleſia in hoc lauacro chriſtum ſuſcepit
et inuenit. Leuit. xv. Jmmundus erit vſqꝫ
ad veſperam: q2 omnis immunditia ⁊ pol⸗
lutio in veſpere mūdi tollitur per chriſtum
in aquis baptiſmi. Ephe. v. mundans eam
ſcꝫ eccleſiam lauacro aque. Et non ſolū ſa⸗
nat infirmitates anime ſed etiā corporis.
Hiſtoria de hoc habet lib. xj. hiſto. tripar.
c. iiij. vbi đr: ꝙ tēpore Attici quidā Judeus
cum paralyticus eſſet plurimis annis nul⸗
la medicina aut Judeorū oratione [illegible] ſani⸗
tatem valente confugit ad baptiſmū. Qui
catecuminus factus ab Attico in lecto de⸗
portatur ad baptiſmum: qui vera fide ſuſci
piens baptiſmū: repente egritudine priua
tus eſt. Propter qđ plurimi gentiliū bapti⸗
zati ſunt: ⁊ hoc tamē Judeos ſigna queren
tes nō prouocauit ad fidem. Sed dubiū eſt
ne ſimus de illis de quibus dñs per Amos
cōqueritur dicēs. Nūquid nō vt fili[illegible]thio
pum vos eſtis mihi Jſrael ait [illegible] q2 poſt
dealbationē que fit in [illegible]mon. de qua ps.
Niue dealbabūtur in Selmon. i. in baptiſ⸗
mo: ad nigredinē peccati redimus. Qꝫ autē
aqua baptiſmi peccatū abluat elici pōt per
exemplū Gregorij Turonēſis in libro mar⸗
tyrum: vbi recitat ꝙ in memoriā baptiſmi
chriſti ſolebant in Hiericho ⁊ in vicinijs in
die Epiphanioꝝ in Jordanis fluuio ablui.
Erat autē quedā mulier adultera in Hieri⸗
cho: cui9 hec erat cōſuetudo vt quoties de
adulterio cōcepiſſet: cū peperiſſet ſuffocatū
terre vt occultū eſſet reconderet. Deſcendit
itaqꝫ cū ceteris in Jordane in die Epipha⸗
nioꝝ. Cūqꝫ leuatis vſqꝫ ad geniculū veſti⸗
mentis ingrederetur amnē: fugit aqua an⸗
te pedes eius ſpectātibus ⁊ mirantib9 po⸗
pulis. Cognoſcēteſqꝫ mulierem eſſe facino
roſam: interrogāt ꝗđ mali fecerit: vt hec ei
in tali feſto ⁊ in tāta frequētia populi acci⸗
diſſent. At illa crimē fatetur. Septē (inꝗt)
a me paruulos editos ſcotto īterfeci: ⁊ octa
uā adhuc die preterita id feci. Orate ꝓ me
vt remittat iniquitas mea. Hec ea loquēte
populus proſternitur: ſed mulier expanſis
brachijs ſtatim ſpiritū exhalauit: vt adulte
riū ⁊ homicidiū vlciſceret deus. Scriptum
eſt eñi. ſpūs dñi effugiet fictū: ꝓpter quod
aqua illā aufugit. Ex iſto eñi perpēdi poteſt
quātum aqua baptiſmi mūdat pctm̄ eius
quē tāgit ⁊ expellit: qñ aqua ꝙ̄ nō erat niſi
in ſignū ⁊ memoriā ei9 fugiēs abhorrebat
peccatū. ¶ Scđa ꝓprietas aque ꝙ eſt extin
ctiua ignis. Sic gra baptiſmalis refrigerat
concupiſcentiarū incentiua. Eccli. iij. Jgnē
ardentē extinguit aqua. Licet eñi non tota
liter tollat ardor: multū tamen diminuit:
nec tolli debuit ex toto vt homo in eo exer⸗
ceretur et humiliaretur. Pſal. motum flu⸗
ctuum eius tu mitigas. Reſtringit concu⸗

C Baptiſmus. Baptiſmus ſanat infirmitates mētis et quādoqꝫ corporis.

Universidad de Deusto Biblioteca

piſcentiā oculoꝝ quādo ſe humiliat ſicut iu
ſtū eſt ſub aquis elemētaribus: qui ſe extu
lit cōtra creatorē ſuū. Pſ. Qui tegis aquis
ſuperi[illegible]ra eius. Superiora ſunt ſuperbia ⁊
ſuperbie filie: que natione celeſtes ſunt.
¶ Tertio aqua eſt animalium ſuffocatiua:
ſicut in mari rubro ſuffocatꝰ eſt Pharao cū
exercitu. Sic virtus demonum in his vehe
mētibus aquis cōfringitur. Ibi em̄ bruta=
litas cū qua naſcimur: eneruatur. Proprie
tatibus em̄ brutorum vtūtur peccatores et
brutalitatibus eoꝝ. Utūtur em̄ latratu ca=
nino dū litigāt: rugitu leonino dū cōminā
tur a[illegible] cōuitiātur: gānitu vulpino dū ſimu
latorie vel [illegible]ie applaudūt: ſibilo ſer=
pētino dū mala ſuggerunt. Sed iſta mon=
ſtruoſitatis capita ī aquis tribulātur: ſicut
ſuperfuſione aque picture delētur. Inde a=
que baptiſmi dicūtur aque niuis ꝓpter in=
frigidationē. Job. ix. Si lotus fuero quaſi
aquis niuis. Scd̄o eſt ſuffocatiua oīm pec=
catoꝝ. Un̄ Damaſce. Qm̄ in incorruptione
fecit nos deus. Tranſgredientes em̄ ſaluta=
re eius mandatū corruptione mortis cōdē
nauit: vt nō immortale eſſet malū: cōdeſcē=
dēs ſeruis vt miſericors: et ſm̄ nos factus
a corruptione propria paſſione redemit: et
irrigauit nobis ex ſancta ⁊ immaculata co
ſta eius fontē remiſſionis. Ex quo apparet
ꝙ per fontē illū omne pctm̄ extinguitur.
¶ Quarto aqua eſt productiua et generati=
ua viuētium. Fit enim ex aquis generatio.
Nā pluuias ⁊ inūdationes aquarū ſata de
ſiderant et expectant: vt fructificēt/naſcan
tur/et creſcant. Eccli. xxix. Initiū vite ho=
minis panis. ſ. euchariſtie ⁊ aqua baptiſmi
Hec eſt aqua viua in qua mittebatur cinis
vitule rufe/ et purificabat legis contagia:
quia ex virtute paſſionis immolati chriſti
procedit efficacia huiꝰ ſacramenti. Ipſe em̄
eſt puteus aquarū viuētium que fluūt im=
petu de libano. i. corpore chriſti cādidiſſimo
Eſt em̄ vna natiuitas tēporalis: alia ſpūa=
lis. In prima naſcitur homo mūdo: in ſecū
da deo: prima ex coitu: ſcd̄a ex ſpū. In pri=
ma caro propagatur de carne: in ſcd̄a ſpūs
de ſpū. Jo. iij. Quod natū eſt ex carne caro
eſt. Primā nemo admiratur cū ſit commu=
nis. Secundam admiratur Nicodemus di
cēs. Quō pōt homo naſci cū ſit ſenex? Nū=
quid poteſt in ventrē matris iterato introi
re et naſci? Sūt em̄ aque baptiſmi aque re
fectionis et effectionis, de quibus Pſ. Su
per aquā refectionis educauit me. Reficē=
re em̄ equiuocū eſt ad alimentari ⁊ repara
re. Nā aque baptiſmi ſunt aque effectiōis:
q2 ibi naſcitur homo: aque educationis et
alimēti: quia retinēs innocentiā baptiſma
lē alia bona addendo continue nutritur in
fide et creſcit. His aq̄s ſunt oppoſite aque
deſtructiōis: que ſunt affluētia deliciarum
et voluptatum carnalium: quibus ſuffoca
tur nouus homo. Unde dicit Iſidorus lib.
xij. Etymolo. ꝙ omnium volucrum genera
bis naſcūtur. ſ. de ouo: et de vētre matris.
Sic volucres celi: id eſt catholici naſcuntur
ſemel carnaliter filij ire: ſed iſta natiuitate
quaſi euacuata naſcuntur iterum ſpiritua=
liter filij dei. Pſal. Aſſumpſit me de aquis
multis: id eſt de aquis baptiſmi ad multa
valētibus. Quia enim ſumus piſces rena=
ti in baptiſmo: oportet in diluuio mīe dei ⁊
aquarum eius inhabitare. Nam piſces (vt
vult Ambro. in Hexameron) extra aquam
viuere nō poſſunt: et ſine diluuio baptiſmi
aut aquarū contritionis viuere non poſſu=
mus. Sic infideles quia in diluuio iſto nō
inhabitāt: mortui ſunt. Pſ. Uerūtamen in
diluuio aquarū multarū ad eū nō appropi
mabūt. Nauis que nō eſt in aquarū abun=
dātia eſt in periculo cōfractionis. Eſt autē
mirabile ꝙ qui naſcitur ex terra terrenus:
poſtea naſcatur ex aqua celeſtis: imo fiat
aq̄ celeſtis: ita vt ad eū reſpiciat illud Pſ.
et aque q̄ ſup celos ſunt laudēt nomē dñi:
¶ Quinto aqua eſt renouatiua germinan=
tiū. Salices virides iuxta aquas plantate
renouātur. Sic homīes ex vetuſtate primi
hominis in nouitate gratie reparant. Job
xiiij. Si ſenuerit in terra radix eiꝰ: ⁊ in pul
uere mortuus fuerit trūcus eius: ad odorē
aque germinabit et faciet comā quaſi cum
primū plantatū eſt. Ideo hoc ſacramētū di
citur lauacrū regenerationis ⁊ renouatio
nis. Tit. iij. Sunt em̄ aque calide quas in=
uenit Anā in deſerto: ⁊ calore ſpūſſancti re
nouāt ⁊ germinare faciūt corda fideliū. In
deſerto em̄ inuentus eſt baptiſmus. Aque
autē pluuiales maxime germinare faciunt
plantas ⁊ arbuſta. Sic aque iſte que de ce=
lis ꝓcedūt quo ad virturē. Iſte ſunt aque
que benedicūt dño. i. benedictionē illā acci=
piunt a dño: que tamē ſuper celos ſunt. Fi
gurat etiā baptiſmus illā futurā regenera
tionē ⁊ renouationem: qn̄ renouabimur in
corpore īcorruptibili. Propter qd̄ ſm̄ Joā=

D Baptiſmus. Aq̄ baptiſmi ſunt aq̄ effectiue ⁊ nutritiue ſpūaliter: ⁊ ibi de duplici natiuitate.

nem Beleth in ſabbatis Paſce ⁊ Penteco=
ſtes ſolum celebrabatur baptiſmus: niſi in
neceſſitatis caſu: vtpote cum obſideretur ci
uitas vel immineret infirmitas probabilis
vel perſecutio gentilium. Greci tamē circa
Epiphaniam ſolebant baptiſmum celebra
re: q2 tūc chriſtꝰ baptizatus eſt. hec Beleth.
¶ Sexto aqua eſt cōglutinatiua et vnitiua
partiū decidentiū. Puluis em̄ niſi conſper
ſus fuerit aqua nō coheret: nec chriſto capi
ti vnitur quis: niſi aqua baptiſmatis ꝑfun
datur: nec ad fructificandū aptatur: ſed ad
modū pulueris ſterilis et ſine fructu effici=
tur. Pſ. Impij ſicut puluis quē proijcit vē
tus a facie terre. Gen̄. j. Congregētur aque
que ſub celo ſunt in locū vnū et appareat
arida. Cū em̄ oēs conueniunt in vnitatē ſa
cramētoꝝ: tūc ſe oſtendit terra corpoꝝ no=
ſtroꝝ ad fructificandū idoneā. Pſ. Congre
gans ſicut in vtre aquas maris: ponens in
theſauris abyſſos. De ſolario domus ſue. i.
de excelſo celo ſuo vidit Dauid Berſabee
vxorē Urie. i. eccleſiā de gentibus: tunc dia
bolo qui ſecū literas ſue mortis portat con
iunctam: et vidit eam ſe lauantē aquis ba=
ptiſmatis. Ideo ad ſe vocatā eam ſibi legi=
timo charitatis mr̄imonio copulauit: ſub=
merſo diabolo in aquis illis. Erat em̄ ter=
ra gētium arida: quouſq3 fuerit aquis ba=
ptiſmi irrigata: in quibus magni et parui
piſces piſcati ſunt apoſtoli ⁊ diſcipuli chri=
ſti: docti et indocti: ꝑfecti ⁊ imperfecti. Pſ.
Poſuit deſertum in ſtagna aquarum: ⁊ ter
ram ſine aqua in exitus aquarum.
¶ Septimo eſt mollitiua ad recipiēdū ima
gines rerū formabiliū. Cera enim ſiccitate
indurata ad ſuperfuſionē aque mollitur: ⁊
ad impreſſiones et formas vaſoꝝ ⁊ ſcriptu
ras apta efficitur. Sic cor humanū ſub ori
ginali ariditate duratū ſuperfuſione aque
mollitur: ⁊ in eo veritatis forma recipitur:
et diuinus character inſcribitur. Ezechiel.
xvj. Ingreſſus ſum in pactū tecū ait dñs: ⁊
facta es mihi ⁊ laui te aqua: ⁊ mūdaui ſan
guinem tuum ex te: et vnxi te oleo et veſti=
ui te diſcoloribus. Non enim ſunt aque ba
ptiſmi aque cōtradictionis in quibus mur
murauerūt rebelles et duri filij Iſrael: ſed
ſunt magis emollitiue cordium ad deuo=
tionem et contemplationem.
¶ Octauo aqua eſt corpus diaphanū: ideo
luminis ſuſceptiuū. Sic baptiſmus preſtat
lumē fidei: et lumē gratie ad animā trāſit.
Inde dicit̃ ſacramētū fidei: ⁊ baptiſandus
cū baptizatur fidē petit. Ideo Apocal. iiij.
Baptiſmus appellatur mare vitreū ꝓpter
puritatē innocētie: claritatē vite: e[illegible] ſynceri
tatē fidei que in baptiſmo ſuſcipiuntur: ſed
dicitur ſimile cryſtallo: q2 poſt aquā baptiſ
mi gelu et pruina aduerſitatis ducūtur ad
firmitatē et indurātur cōtra aduerſa: ſicut
ex aqua dureſcit cryſtallus. Sic martyres
poſt aquam baptiſmi multa patiebantur:
ſicut premonet ſapiēs Eccli. ij. Fili accedēs
ad ſeruitutem dei prepara animā tuam ad
tentationē. Et in hoc aqua conueni[illegible] cū cor
pore celeſti qd̄ daphanū eſt: q2 hec [illegible] vim
viuificatiuā h3 ꝑ verbū [illegible] ꝑ motū.
¶ Nono aqua eſt cōmuniſſima q̄ vbiq3 re=
peritur: ꝓpterea notitia huiꝰ ſacramēti d3
eſſe cōmuniſſima: ⁊ inde iſtud ſacramentū
eſt ſumme neceſſitatis: ita ꝙ ſine aq̄s huiꝰ
ſacramēti nō eſt in arbore hūana neq3 fru
ctus neq3 vita. Jō Pſ. Erit tāq3 lignū qd̄
plātatū eſt ſecus decurſus aquarū: aquaꝝ
gr̄e q̄ fluunt de latere ſaluatoris ꝑ amorē:
aquarū baptiſmaliū ꝑ fidē: aquarū contri=
tionis ꝑ penitentiā. Hō em̄ (inq̄t Ariſto.)
eſt arbor euerſa: cuiꝰ rami inferiꝰ ⁊ radix ſu
periꝰ. Sic eſt plantatꝰ iuſtꝰ ſuperiꝰ in terra
viuētiū: rami inferius. ſ. ſenſitiua pars du
plex: iraſcibilis et concupiſcibilis. Gen̄. iij.
Subter te erit appetitꝰ tuꝰ: ⁊ tu dñaberis
illiꝰ. Ecōtrario iniuſtꝰ. Cōtra naturā eſt hr̄e
pedes ſurſu3 ⁊ caput deorſu3. Amat ſe plā
ta ī vna terra: nō ī alia: fructificat ī vna: nō
in alia. Jō amor ex riuulo trahit̃ de latere
ꝓcedēti ſaluatoris. Op3 ꝙ locꝰ nō ſit vm=
broſus ſ3 patēs ſoli. Sic ex riuulo fidei ꝓce
dēte ex fōte baptiſmatis fides attrahit̃: ſ3
ſub vmbroſa q̄rcu erat idololatria. Tertio
op3 ꝙ terra ſit a vepribꝰ/ſentibꝰ/ ⁊ viticis
oīno aliena: alioq̄n ſuffocarēt naſcētē plan
tulā: ⁊ hoc habetur ex riuulo contritionis.
In primo riuulo piſcatur deuotio. In ſecū
do rerū arduaꝝ cognitio. In tertio diuina
cōſolatio. Scd̄s riuulꝰ dulcis. Primꝰ dul=
cior. Tertiꝰ amarꝰ: ſ3 multū medicinalis.

¶ Sermo. vij. eiuſdē diei. et in ordi=
ne. lxxj. per thema precedens.

Ueritur quare cir
cūciſio Judeis: baptiſmꝰ datꝰ ē
chriſtianis? Rō eſt: q2 pplʼs ille
dure ceruicis erat: iō neceſſaria
erat ei duricies ferri vel lapidis ad radēdū

Baptiſmus. Quare datꝰ eſt baptiſmꝰ chriſtianis: et circūciſio Judeis.

rubiginē originalis pc̄ti: pplē ꝟo chriſtian⁹ corde tenellus eſt: ideo facile ab eo aqua lauatur macula illa. Ideo dn̄s exercituum in primo populo ferro pugnabat cōtra originale in ſecūdo populo: q: leo mutat⁹ eſt in agnū: auſteritatem mutauit in manſuetudinē: ⁊ qđ prius cauterio purgabat: balneo lauare cepit baptiſmi. Unde Bern. Populo dure ceruicis cultellus erat neceſſari⁹: ⁊ lapideis cordib⁹ merito cultus debebātur lapidei: qualiter a Ieſu Naue facta circūciſio cōmemoratur. Noſter autem Ieſus tanꝗ agnus māſuetus hanc abſtulit auſteritatē. Idem duritiā duris ſeruis bene cōgruam/ filijs cōmutauit in manſuetudinē: vt rubiginem originalis peccati quā vix cultellus eradere poterat: cū vnctione gratie lauet facile aqua. Hec Ber. In ſignū cuius de circūciſis proceſſit baptiſmus. Inſtrumentū eīm circūciſionis fuit petra: inſtrumentū baptiſmi aqua. Et ideo quādo Moyſes percuſſit petram ⁊ fluxerunt aque: euidenter oſtēdit de circūciſione procedere baptiſmū ⁊ a circūciſis vt a Ioanne chriſto/ ⁊ apoſtolis incipere predicationem baptiſmi. Iob. xxviij. In petris riuos excidit. Gentes vero eo dicebantur gentiles: quia manebāt geniti tales ſcꝫ nec circūciſi nec baptizati: ideo lepra originalis peccati ab vtero īfecti manebāt. Hec ſeparatio ab exordio mundi facta eſt quādo diuiſit deus lucem a tenebris: et appellauit lucem diem: ⁊ tenebras noctem: et hoc quando ſpiritus domini ferebat̄ ſuper aquas: quia fideles fidei luce clareſcunt: et infideles infidelitatis tenebris obſcurant̄. Et inde eſt ꝙ de fidelibus fideles naſcunt̄: quia dies diei eructat verbū. i. baptizatus baptizato oſtendit fidem de verbo incarnato: ⁊ de infidelibus infideles: quia nox nocti indicat ſcientiā mundanā. Sed non poteſt gloriari baptizat⁹ de fide verbi ab alijs docentibus in ſe ſuſcepta: niſi bene operet̄: q: fides ſine operibus mortua eſt. Et ideo debet conari vt fidei iungat charitatem et dilectionē dei operantē: ⁊ ad hoc ſepius implorare auxiliū dei ⁊ genitricis ei⁹ Marie: ad quā nunc recurramus dicentes Aue.

B Baptiſmus. Sacerdos eſt propri⁹ miniſter baptiſmi.

¶ In preſenti ſermone dicemus primo de miniſtro baptiſmi. Secundo de his que fieri debent in baptiſmo. Tertio quomodo eſt ſacramētum non reiterabile. ¶ Quo ad primum dico ꝙ iſtud ſacramentum miniſtrari debet per ſacerdotem: niſi in caſu extreme neceſſitatis. Populus enim Iſrael trāſiuit vada Iordanis: ſed leuitico miniſterio. Ioſue. iij. Poſt cuius tranſitum Ieſus nouus dux ſuſcipit baptizatū: vt in terram ſuperne promiſſionis inducat. Eſt eīm baptiſmus vulua in qua generat dn̄s filios ſuos fideles. Eccli. j. Initiū ſapientie timor dn̄i: ⁊ cū fidelibus a vulua concreatus eſt. Uuluā vocat baptiſmū: in quo eccleſia ſpūales filios generat: ⁊ illi fideles qui a tēpore baptiſmi ſeruiūt dn̄o in timore: chriſtus eſt qui baptizat vt pater Ioanni teſtatur dicēs. Super quē videris ſpiritū deſcēdentē: hic eſt ꝗ baptizat in ſpūſancto. Propter qđ non eſt melior baptiſmus per manus iuſti ꝗ pc̄tōris donat⁹: quoniā qualiſcūꝗ ſit miniſter: chriſtus eſt ꝗ baptizat. Eſt etiā ibi dilectis quēadmodū filius vnicorniū: vt ſi querat̄ quō dilectus: certe quēadmodū fili⁹ vnicorniū. Chriſtus vnicornis cui⁹ oēs chriſtiani filij ſunt vnicornes vnū cornu tantū habētes. i. vnā fidem per baptiſmū: que eſt cornu ⁊ arma noſtra contra hoſtes viſibiles ⁊ inuiſibiles. Sm̄ Pliniū vnicornis pugnaturus contra elephantē primo linit ⁊ acuit cornu ſuū cōtra ſaxum. Sic nos pugnaturi cū diabolo cornu fidei noſtre debem⁹ acuere ad ſaxū chriſtū: conſiderātes quāta pro nobis ſuſtinuit. Acuties ſine qua reddit̄ cornu inutile ad pugnādum charitas eſt. de quo. j. Cor. xiij. Si habuero oēm fidē ita vt mōtes trāſferā: charitatē aūt non habuero: nihil mihi prodeſt. Hoc cornu acutū habebat qui dicebat. Eſa. l. Corpus meū dedi percutientib⁹ et genas meas vellētibus. Idcirco poſui faciem meā vt petram duriſſimā. ¶ Pro ſecūdo dicitur ꝙ primo ſacerdos debet premittere exorciſmos: quos cum grauitate debet dicere. Mature ⁊ prudenter procedere debet qui iungit in prelio. Ille autem contra poteſtates aerias bellū indicit: vt a baptizando eijciat fortem armatum: et leui flatu eum expellit: ſed verbis minacibus ⁊ terrēdis. Propter quod ſuauiter anhelat ſacerdos et ſuper aquas baptiſmi eas ſanctificando: et in ore pueri vt exufflet diabolum. Tempore aūt apoſtolorū ſolum dicebatur. Ego baptizo te: ſed beatus Clemens ex doctrina beati Petri vnctionem chriſmatis ⁊ olei addidit: poſtea Leo papa ⁊ Damaſus ⁊ Ambroſius aliqua addiderunt hec Beleth. Dicit etiā ꝙ nullus ſuſcipi debet ī patrinū: niſi ſciat dn̄icam orationem ⁊ credo in deū:

q: patrini ſunt baptizatorū fideiuſſores de fide eoꝝ reſpōſuri in die iudicij. Sacerdos aūt oīm quos baptizat patrinus eſt: ſꝫ nō ad hoc tenetur propter multitudinē niſi in generali: ⁊ ideo cure patrinoꝝ illos cōmēdat.

E Oleum. Baptiſād⁹ vngit⁹ oleo propter duo: et ibi ꝙ p baptiſmū ꝯſecratur i prophetā et regem.

Secūdo vngēdus eſt baptizādus oleo Primo vt timeat chriſtianus ignē eternū: eo magis ꝙ ſe ſentit oleo impinguatū: cōſiderās ꝙ oleū flāmā vehemētiorē accēdit ſi ignibus applicetur. Propter qđ impoſterū ardebūt chriſtiani in illo igne magis ꝗ infideles. Pſal. Impinguaſti in oleo caput meū. Ezech. xvj. Laui te aqua: vnxi te oleo. Et paulo poſt. Et accidit poſt oēm malitiā tuam ve ve tibi: ait dn̄s deus. Scđo vt cognoſcat ꝙ per baptiſmū vngitur in ꝓphetam et in regē. Dauid eīm primo vnctus eſt in prophetā a Samuele ⁊ in ſignum regis futuri ⁊ Athlete. Solebāt eīm oleo inungi Athlete ſm̄ Hiero. ſuper Oſee. Inde ⁊ pugnauit contra Goliā ⁊ vicit: poſtea vnctus eſt in regē ſuper Iuda et ſuper Iſrael: quia quilibet chriſtianus in baptiſmate vngitur in ꝓphetā. i. videntē per fidē. Fides eīm eſt de his que prophetice reuelātur: ⁊ in futurum regē et Athletam cōtra diabolū. Tūc enim imponitur ei certamen contra hoſtē. Chryſ. homil. v. ſuper Matth. in imperfecto. Athleta ad certamē vngitur vt luctet̄. Sic ſpūaliter oleo chriſmatis vngitur chriſtianus: vt cōtra diabolū quaſi ſpiritualis Athleta luctetur. Scđa vero vnctio ꝗ duplicatur: ad regnū duplex diſponit. ſ. ad regnū ſuper corpus in preſenti: ⁊ ad regnum glorie in futuro. Qz aūt dn̄s cōſecret et vngat chriſtianum in regem in baptiſmo: hoc ideo eſt: q: dn̄s erga ſuos creaturas nō mutatur. Nō eīm eſt dn̄s variabilis ⁊ mutabilis. Malachie. iiij. Ego dn̄s et non mutor. Sed ſic eſt ꝙ dn̄s a principio fecit homini tantū honorē ꝙ conſtituit eū in regem. Cū eīm fecit mundū voluit ſuper eū ponere regem dicēs. Faciamus hominē ad imaginē et ſimilitudinē noſtrā: ⁊ preſit piſcibus maris. Ex quo patet ꝙ fuit ibi cōſona electio: quia nō ſolū habuit ibi vocē pater: ſed etiā filius et ſpūſſanctus. ideo dicit faciamus. Si enim imago que eſt in ſigillo regis viueret: diceretur ꝙ eſſet rex. Etiam eum inūxit quando dn̄s ei benedixit. In benedictione eīm attēditur conſecratio: ⁊ tūc dedit eis iterū dominationē dicens. Dominamini piſcibus maris ⁊c. Ideo hoc idē facit deus cuilibet in baptiſmo: q: in recreatione aīe reparatur in ſimilitudinē dei: inūgitur ⁊ conſecratur: et habet dominiū ſuper volucres celi. i. ſpūalia pc̄tā: et piſces maris. i. peccata carnis: et beſtias terre quantū ad demones. Ideo ruſticus eſt deo qui peccat ⁊ imaginē dei cōculcat. Unde ſicut dignitas militaris cōfertur accinctione gladij: ciuilitas Romana traditiōe penule vel veſtis: hereditas traditione anuli: regnū īpoſitione corone: ſic per ſacramentū baptiſmi fiunt homines milites chriſti accincti gladio flammeo charitatis: ciues paradiſi traditione veſtis innocētie: coheredes chriſti traditione anuli fidei: ⁊ reges eterni per inunctionem ſacram. Ephe. ij. Iam nō eſtis hoſpites et aduene: ſed eſtis ciues ſanctoꝝ et domeſtici dei. Inde beatus Ludouicus requiſitus quo nobili cognomine appellaretur: queſiuit vbi habuerat maiorē nobilitatē: et cum multi dicerent ꝙ a predeceſſoribus ſuis: et ꝙ ex nobilitate eorū vel loci vnde ortū habuerat debebat noīari. Ad qđ ille. Nō memini me habuiſſe maiorē honorē ꝗ quando ego fui chriſtian⁹: et hoc fuit apud Piſſiacū. Ideo ego volo vocari Ludouicus de Piſſiaco: et ita appellatus eſt. Hinc Eſa. lj. Attēdite ad petrā vnde excīſi eſtis ⁊ ad cauernā laci. Petra chriſtus: cauerna laci latus chriſti vnde per regenerationē proceſſiſtis. Attēdite ergo claritatē generis veſtri ne peccetis. quia Roma. vj. Quicūꝗ baptizati ſumus in chriſto Ieſu: in morte ipſius baptizati ſum⁹. Tertio datur ſal in baptiſmo. Primo vt profiteatur baptizatus fidelitatem ſuā deo. j. Eſdre. iiij. Memores ſumus ſalis quod comedimus in palatio regis. vbi gloſ. quedā. Mos erat vt dū quis iuraret fidelitatē regi ꝙ dabatur ei ſal ad comedendum: vt ſic iuraret tādiu ſeruire regi et eius ſeruare fidelitatē/ ꝗdiu ſal comederet. Et ideo filij Iſrael cū arguerentur a Samaritis de rebellione cōtra Perſarū regem dicebant. Memores ſumus ſalis ⁊c. Ideo et baptizandis ſal datur ad comedēdum quaſi profiteantur: ꝗdiu ſal comedā: tādiu fidem deo meo ſeruabo. Secundo in hoc oſtēditur ſuſcipere donū ſapiētie: quia ſicut ſal quaſi lapis fit ex ſubſtātia aque calore ſolis deſiccata: ſic ex aqua baptiſmi et calore ſpūſſancti fit homo fidelis et ſapiēs et nō alias: quia Io. iij. Niſi quis renatus fuerit ex aqua et ſpiritu ⁊c. Hic calor ex illo

Universidad de Deusto Biblioteca

ſole procedit de quo dicunt infideles. Errauimus a via veritatis: et ſol iuſtitie non illuxit nobis. Sic baptizatꝰ Paulꝰ ab Anania ... igne ſpiritusſancti: factus eſt vas electionis: et vas ſapientie ſalutaris. Itē ſm Valē. in. iiij. datur ſal vt ſale ſapientie conditus careat fetore iniquitatis: ne a vermibus peccatorū vltra putreſcat. Quarto interrogatᷣ baptizandus de fide: quia ſi eſſet adultus ⁊ crederet baptiſmū nō eſſe efficax remediū ad abluēda pctā: nihil ſibi ꝓdeſſet: ſi ſit paruulus: vice eiꝰ reſpondetur per patrinos. ¶ Sed queritur quare paruuli interrogantur de fide: cū nō ſint fidei capaces et reſpondetur per patrinos? Reſpondeo ꝙ ſicut paruulo nō credenti et neſciēti preſtātur multa beneficia miniſterio parentū: vt cibus, potus, et veſtitꝰ: nec impedit iſta beneficia paruuli ignorantia. Non enim quia ignorat minus pānis inuoluitur aut lauatur. Sic etiam eidem ignorāti: licet ea ſibi neſciat adhiberi: medicamenta adhibētur et ſanitas acquiritur. Scđo ſi meritis parētum carnalium dei bonitas ſanitatem et bona tēporalia (quibus poſtea deū impugnant) filijs carnalibus cōcedit: multo fortius filijs ſpūalibus dat deus precibus et meritis parētum ſpiritualiū bona quibus deum honorāt ⁊ laudant. Et cum queritur cur interrogatur de fide paruuli: cū ſciatur oīno reſpondere nō poſſe? Idē eſt ac ſi quereretur de pupillo cur cōuenitur in iudicio cum non intelligat quid ab eo petatur: nec ſciat petitioni reſpōdere: in quo manifeſtū eſt ꝙ tutor debet pro eo reſpondere: et cauſam illius nomine agere. Prodeſt autē pupillo qđ pro eo tutor vtiliter agit: et conditionē ſuā in cauſa ſua meliorē facit. Sic fit per tutorem ſpiritualem patrinū. Preterea credit regulus: et ſaluatur filius eius. credit Martha: et ſuſcitatur Lazarus. credit pater archiſynagogꝰ: et ſuſcitatur filia eiꝰ. credit Chananea: ⁊ a demonio purgatur filia. credit Cēturio: et puer eius curatur. credunt delatores paralytici eum poſſe a chriſto curari: et curatur eius aīa ⁊ corpus. Videns enim fidem illoꝝ ait. Remittuntur tibi pctā tua: Si iſti aliena fide ſanati ſunt: cur non aliena fide parentū vel eccleſie paruuli ab originali mundari poſſunt: cum remedio per chriſtū ordinato? Quarto ſi ſm Apoſtolum ſaluatur vir infidelis per mulierem fidelem: et mulier infidelis per virū

D Baptiſmus. Quare interrogantur pueri de fide ī baptiſmo: cū nō ſint ratiōis capaces: et quō ꝑ alios ꝓcuratur eoꝝ ſalus.

fidelem: cur viri pariter et mulieris fidelis vtriuſqꝫ filius non ſaluabitur? Quinto vicē baptiſmi olim circūciſio obtinuit: ſed ſola circumciſione abſqꝫ fide paruuli propria ſaluabatur puer: ergo multo magis abſqꝫ fide propria per baptiſmum qui eſt excellētius remedium. Sexto plus abundat gratia dei ad ſaluandum qꝫ peccatū Ade abūdauerit ad damnandum: quia vbi abundauit delictum ſuperabundauit et gratia. Cū igitur paruuli per alios peccauerint: quare per alios non procurabitur eorum ſalus? Septimo dicit ſaluator. Sinite paruulos venire ad me: talium enim eſt regnum celorum. Cum ergo tunc nō ſint actualis fidei capaces: quomodo eſt eorum regnum celorū: niſi per alios eis ſubueniatur vt ſaluentur? Debent tamen adulti anteqꝫ baptizētur in fide inſtrui. In veteri lege iubebatur capillos radi mulieri: quā quis ad pugnā exiens inter hoſtes captā ſibi concupierat: quia ſi aliquē infidelē corpori noſtro: id eſt chriſto volumus copulare tanqꝫ ſponſam prius debemꝰ nouacula verbi dei omne infidelitatis cōtagium ab eo abradere: vt ſic chriſto per baptiſmum valeat copulari.

¶ Quinto baptiſmus fieri debet in nomine trinitatis qualibet pſona ſigillatim expreſſa. In cuius ſignum in baptiſmo chriſti tres perſone apparuerūt. Et ideo baptiſmus Arrianorum qui derogabant trinitati erat inutilis: immo nociuus. Paruit per exemplum Gregorij Turonenſis. Eſt enim (inquit) in Burdegalēſi territorio quoddā oppidū: quod dicitur Reonciouilla: in qua Arriani Gothi eccleſiam catholicorum ad ſuam hereſim tranſtulerant: catholicis inde eiectis: nec licētia habita illuc amplius intrādi: more Arriano illic intendēces ſuos paruulos baptizare. Et tunc ſacerdos prudens catholicorum filios in domo paterna baptizabat. Dum autem Arrianorum filij ad eccleſiam deportarētur vt ſacrilego baptiſmate macularētur, preueniebat eos diuina vltio. Nam quoſcūqꝫ illic baptizabāt non reuertebantur in domum paternam. Sed priuſqꝫ eam contingerent: numero fere viginti mortui ſunt: propter cuius terrorem eccleſiā illā dimiſerunt. Sed nec vnus de baptizatis a catholico mortuꝰ eſt. Suſcipi ergo debet baptiſmus in magna reuerētia propter honorem ſanctiſſime trinitatis que illic inuocatur et ſpecialiter adſiſtit. Et

ideo puniti ſunt quidam pagani irridētes baptiſmum chriſtianorum. Nam cum poſt paſſionē beati Cyriaci (vt in miraculis eiꝰ legitur) Carpaſius prefectus domum martyris a Maximiano obtinuiſſet: et in ea epulas cum nouēdecim amicis ſuis celebraret. Et in loco vbi baptizabantur chriſtiani in deriſionem chriſtianorum ſe balnearent: omnes predicti ſubita morte ibidem perierunt. De preſentibus etiam qualem timorem et reuerentiam debeant habere oſtendit eccl'ia cū ait de baptiſmo chriſti. Aqua Iordanis ſtupuit. emphatice loquitur. i. ſi haberet intelligentiam ad preſentiam glorioſiſſime trinitatis ſtupuiſſet: quanto magis preſentes, fide intelligētes preſentiam trinitatis adeſſe: timore reuerentiali concuti debent. Unde triplex ibi fit immerſio in honorem trinitatis: vel in memoriā triduane ſepulture chriſti. ¶ Pro tertio habendū eſt pro certo ꝙ baptiſmus ſit ſacramētum nō reiterabile. Semel enim in anno ingrediebatur ſummus ſacerdos in ſancta ſanctorum cum ſanguine: ſed pluries ſine ſanguine. Sic ſemel per baptiſmū ad nos ingreditur chriſtus cum ſanguine: ſed toties poſtea ingreditur, quoties gratia ſue viſitationis illuſtrat: qđ non ſemel fit ſed ſeptuagieſſepties. i. quoties remittūtur peccata. Libro. xj. hiſto. tripar. tēpore Attici epiſcopi Conſtātinopolitani Iudeus quidam ſepius baptizabatᷣ ficta chriſtianitate: et hac arte pecunias multas ſibi ꝯgregabat. Qui cū deluſiſſet Macedonianos ⁊ Arrianos, ad fontem orthodoxorum venit: qui cū paratus eſſet intrare aqua diſparuit. Cumqꝫ cogitarent aquam defluxiſſe: rurſus impleuerūt fontē: ⁊ denuo deducto Iudeo aqua diſparuit. Qui tunc cognitꝰ eſt pluries fuiſſe baptizatus. Prima enim tabula eſt poſt naufragium illud primum generis humani: quam neceſſe eſt homini arripere vt ſaluetur: quia niſi quis renatꝰ fuerit ex aqua ⁊c. Sed ſecunda tabula poſt naufragiū eſt penitentia: quia ſi poſtqꝫ quis apprehēdit tabulam baptiſmi eam amittit: violādo ſcilicet ſpōſionem quam fecit in baptiſmo: ꝙ ſcilicet renūtiaret diabolo et pompis eius: et ſic labēdo ſecunda tabula per quam ſaluetur eſt penitentia. Neqꝫ enim iterum baptizandus eſt homo: ſed ad penitētiam recurrendum eſt. Ex tabulis enim non ex tabula tantum facta eſt arca Noe: per quam

E Baptiſmus. Baptiſmus eſt ſacramētum nō reiterabile: et pma tabula poſt naufragium.

in periculis ſaluatum eſt genus humanū. Illa eſt enim eccleſia. Pš. Quia ipſe ſuper maria fundauit eum, ſcilicet cetum catholicorum: id eſt ſuper maria baptiſmi in quibus ſubuerſa eſt tota potentia Egyptiorū. Omnia enim alia eccleſie ſacramēta ſuper iſtud fundantur. Sed ſuper flumina penitentie preparauit eum: ſcilicet ſuper flumina lachrymarum et imbrium celitus venientium: vel riuorum de fontibus oculoꝝ procedentium. Eſt enim tempus naſcendi ⁊ tēpus moriendi. Tempus naſcendi in baptiſmo quando factus eſt fons patens domui Dauid in ablutionem: quando grauidata eccleſia ex complexu ſpūſ celeſtis et calore charitatis: maturatis noue gratie partubus et aperto vtero gratie in fonte baptiſmatis: per euidētem chriſtiane religionis confeſſionem tempus fuit naſcendi, et in nouam lucem exeūdi. Sed tempus moriendi: cum naſcentibus Iebuſeis primis motibus per penitentie diſciplinam in cruce affigendi ſunt. Semper enim debēt eſſe latrones veteris hoīs in ſupplicio: ne pro eis incidamus in penam: ⁊ iuſtitiam quam de eis facere neglexImus.

¶ Eiuſdem diei Sermo. viij. et in ordine. lxxij. per thema precedens.

Queritur cum baptiſmus deleat peccatum originale: quare non impedit mortē cum ipſa ex originali vitio duxerit originē? Si enim delet cauſam, cur non etiam delet effectum? Reſpondetur ꝙ hoc fit ex ſumma dei miſericordia. Quid eſſet tam viciato homini hec preſens vita eterna niſi eterna miſeria? Quod Plotinus gentilium philoſophorum quidam: teſte Augu. recte intellexiſſe laudatur. Nam cū de humanis animis ageret. Pater (inquit) miſericors mortalia illis vincula faciebat. quod et vult Augu. Or mortales (inquiēs) ſunt homines corpore ad miſericordiam dei patris pertinere videtur: ne huius vite miſeria ſemper tenerētur. Tūc enim a demonibus quid in miſeria differrent? Nunc autē longe differūt. Cū em̄ dei ſit btā eternitas: demonū miſera eternitas: hō cuiꝰ eſt miſeria mortalis, vel mortalitas miſera a dei btītudie cecidit: ſꝫ vſqꝫ ad demonū miſeriā nō cecidit: dño ꝓuidēte ac dicēte. Videte ne

A Baptiſmus. Quare baptiſmus non excludit mortē cū ſit effectꝰ culpe originalis.

Universidad de De[illegible] Bibliote[illegible]

ſumat de ligno vite: ⁊ viuat in eternū. Pſ.
Melior eſt miſericordia tua: iſta ſcilꝫ ſuper
vitas multas ⁊ infinitas. Prouidit eñ no-
bis mi[illegible]ricors dñs de vita longe meliori et
perpetua: q̄ eſſet ſine quacūqꝫ miſeria aut
anxietate: ad quā per amaritudines huius
ſeculi trāſiremus. Ad quā nobis ſuſpirādū
docuit: dū huiꝰ vite blādimenta contēnens
natus ī vili loco/reclinatꝰ in preſepio: poſt
multas a pctōribus ſuſceptas cōtradictio-
nes/ipſam deniqꝫ mortem perpeſſus eſt: vt
nobis ingreſſum ad eā faceret. Sed ⁊ dedit
nobis remediū efficax baptiſmū ipm in in-
teritu [illegible]mniū hoſtium noſtrorū/⁊ precipue
capitaliū.i. vitiorū que impediāt nos trāſ-
ire in illā beatam terrā promiſſionis. vnde
ſm Grego. in regiſtro. maris rubri trāſitus
figura baptiſmatis fuit: ī quo hoſtes a ter-
go etiā mortui: ſed alij cōtra faciem in ere-
mo ſunt inuēti. Sic eorū qui in baptiſmate
tingūtur peccata oīa preterita relaxātur/⁊
velut Egyptij hoſtes immergūtur: quia dū
in hac vita viuimꝰ priuſq̄ ad promiſſionis
patriam pertingamus/multe nos tētatio-
nes fatigāt: ⁊ ad terrā viuentiū redeuntibꝰ
iter intercludere feſtinant. Hec ille. Nunq̄
tamen deſerit dñs illos qui eū fideliter in-
uocauerint: ſed nec beata virgo: vt pote ad
auxiliādum tribulatis inſtituta. Ad quam
recurramus dicentes Aue.

B
Baptiſmus. De ſeptē effectibꝰ baptiſmi.

¶ In preſenti ſermone dicemus primo de
effectibus baptiſmi: ſiue de his que opera-
tur deus in baptiſmo. Secundo q̄ culpan-
di ſunt q̄ in baptiſmo promiſſa nō ſeruant.
¶ Quo ad primū ſciendū eſt q̄ in baptiſmo
noſtro ſeptē operatur deus q̄ inuenta ſunt
in chriſti baptiſmo. Primū eſt culpe origi-
nalis: ⁊ cuiuſcūqꝫ etiā mortalis ſi inueniat
remiſſio. Quod deſignat in preſentia Jeſu
id eſt ſalutis: que ſecū non cōpatitur pecca-
tum. Eſt eñ baptiſmus diluuiū in quo ſub
mergūtur oēs peccatores. Rubrū mare in
quo mergitur Pharao.i. diabolus cū omi
exercitu ſuo. Jdeo mare illō amarū eſt dia-
bolo/ſed dulce chriſtiano. Miſſo ſiquidē li-
gno crucis dulcorate ſunt aque Marath.
Proiecit noſter Dauid arma Saul legalia
ſacramēta ⁊ cerimonias: que nimis onero-
ſa erant: que nec nos nec patres noſtri por-
tare potuimus: nec in illis pugnare potuit
ſed in vno lapide.i. in vna fide/in vno ba-
ptiſmate ipm proſtrauit. Jſte eſt riuus ba-
ptiſmi qui deſtruit ſeptem riuos Egypti.i.
ſeptē mortalia. Eſa.xl. Joannes Damaſce-
nus. Quoniā duplex eſt homo ex anima et
corpore: duplicem dedit purgationem per
aquā ⁊ ſpiritū: ſpiritu quaſi ſm imaginem
et ſimilitudinē renouante: aqua quaſi per
ſpiritus gratiā corpus a peccato purgāte.
Purgatio autē talis onus eſt leue et dulce
amanti. Non eñ de nouo baptizatis impo
nitur aliqua ſatiſfactio. Olim parauit bal-
neum ſed durum: diluuiū in quo pene mer-
ſum ⁊ ſuffocatū eſt genus humanum: nunc
parauit balneū dulce.i. diluuium gratiarū
Pſ. Dominus diluuiū inhabitare facit per
fidem. Et alibi. Etenim non credētes: inha
bitare dominū deum. Per iſtud enim dilu-
uiū inhabitat deus corda chriſtianorū. Jn
hoc mergitur diabolus et lauatur chriſtia-
nus. Ezechiel. xlvij. Sanabūtur aque ſcilꝫ
ad preſentiā ſaluatoris ⁊ tactum mundiſſi-
me carnis eiꝰ: ⁊ viuet omnis anima ad quā
peruenerit torrens: et hoc per ablationem
mortis peccati. vñ Aug. ſuper Joā. ſer. xiij.
Quomodo non caruit populus Jſrael po-
pulo Egyptiorū/niſi cum veniret ad mare
rubrum: ſic preſſura peccatorū nemo caret/
niſi cum venerit ad fontem baptiſmi. Eze-
chiel. xxxvj. Effundam ſuper vos aquā mū
dam: ⁊ mundabimini ab omnibꝰ inquina-
mentis veſtris: actuali et originali. Totus
eñ baptiſmate dicere poteſt quod Pilatꝰ.
Jnnocens ego ſum a ſanguine iuſti huius.
de quo Apocal. j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a
peccatis noſtris in ſanguine ſuo. Augu. A
paruulo recenter nato vſqꝫ ad decrepitum
ſenem ſicut nullus prohibetur a baptiſmo:
ita nullus eſt qui non moriat peccato in ba
ptiſmo. ¶ Secundū eſt gratie infuſio: quod
repreſentatur in Joāne qui baptizat: quia
gratia lauat ⁊ purgat ⁊ ſanctificat: ⁊ fit no
uus homo depoſito veteri. pſ. Renouabit
vt aquile iuuētus tua. Aquila enim deſcen
dens ad fontem plumas veteres mutat: et
ſic iuuētus ipſius renouatur: quia in fonte
baptiſmi plume veteris hominis ⁊ peccato
rū dimittuntur: et nouus homo ſpirituali-
ter renaſcitur. Aqua eñ baptiſmatis ſicut
more ſuo abluit exteriores ſordes: ſic ſpiri-
tuali more intus purgat ſpirituales ſordes
Zacha. xiij. Jn die illa erit fons patens do-
mui Dauid in ablutionē pctōris ⁊ mēſtrua
te. Hec eſt veſtis innocētie que datur in ba-
ptiſmo/que ſumme cuſtodiēda eſt. Hoc eſt
diluuiū in quo pereūt oīa aīalia: preter aīa

mas que ſaluantur in arca cordis ⁊ ratio-
nis.i. preter rationales motus. j. Petri. iij.
Anime ſalue facte ſunt per aquam: quos
et nunc ſimilis forme ſaluos facit baptiſ-
ma. Jn mari rubro ſubmerſi ſunt Egyptij
et ſaluati Hebrei: ⁊ in baptiſmo extinctis
vitijs virtutes perdurant ſine leſione. Vñ
propter trium theologaliū virtutum infu-
ſionem in tribus locis inungit puer: in ver
tice rationis vt fidem ſciat et obſeruet: in
ſcapulis vt onus chriſti ſciat portare in ſpe
premij eterni: in pectore vbi eſt cordis ha-
bitaculum vt charitate ferueat. Propter
quod ⁊ Dauid ter inunctus eſt. Primo in
prophetā a Samuel in Bethleem: per qō
intelligit prima vnctio in qua quilibet ba
ptizatus inungitur in prophetā.i. videntē
per fidem que eſt de obſcuris que ꝓpheti
ce reuelata ſunt. Scdō in Ebron militatu-
rus cōtra Jſboſeth: qui interpretatur vir
cōfuſionis.i. contra diabolū ſpe mercedis
et corone. Hinc et Athlete inūgi ſolebant.
Tertio ſuper totū Jſrael: ⁊ hec vnctio cha
ritatis. Axa.i. humana natura a deo que-
rebat: terrā arentem dediſti mihi: quia pſ.
Anima mea ſicut terra ſine aqua tibi: ⁊ ec-
ce pater celeſtis per filium dedit irriguum
ſuperius ⁊ inferius. Jnferius quidē aquā
elementarē in quo baptizātur hoīes: ⁊ ſu-
perius celeſtes aquas gratie: que deſuper
effundūtur in anima baptizati. ¶ Tertium
eſt fomitis refrigeratio: qō in aqua reſper
ſa exprimitur. pſ. Contribulaſti capita dra
conū in aquis.i. peccata originalia et mor-
talia: que plura ſunt capita. Cerberus eñ
infernalis ianitor tricaput vel triceps eſt:
propter originale/mortale et veniale: licet
veniale non ſubderet ei ſine alijs duobus.
Sed tamen caudā non omnino extinguit
aut interimit: ſemꝑ mouetur: quia cauda
concupiſcentie ſemper titillat in nobis ſm
Plinū. Licet plumbū poſſit dealbari ⁊ la-
uari: nūq̄ tamē poteſt ſua immūdicia to-
taliter ablui propter ſue materie groſſiciē
et impuritatē: q̄ eſt argentūviuū immūdū
⁊ ſulphur imūdū ⁊ fetidū. Sic cū ſimꝰ crea
ti ex īpura materia carnis et ſanguinis: li-
cet per baptiſmū ſpiritus poſſit ablui: im-
puritas tamē carnis noſtre ſcꝫ cōcupiſcen
tia non pōt a nobis penitꝰ amoueri: q̄uis
tēperari. Unde dicūt baptizati. Trāſiuimꝰ
per ignem ⁊ aquā: et eduxiſti nos in refri-
gerium. Jn aqua extinguit aut ſaltem di-
minuitur peruerſi ardoris incēdiū: in igne
ſoluit mortifere frigiditatis gelicidiū. Ar
dentes naſcunt filij Adā igne a[illegible]is per
uerſi q̄nqꝫ aperto: quādoqꝫ clauſo. Nā flā-
mis nequiſſimorū deſiderioꝝ erūpere non
valētibus tēpore infantie: in etate puber-
tatis velut ex ingenti fornace ⁊ camino cō
flagrantur. Sed igne ſpūſſancti gelicidiū
circa ſuperiora diſſoluit: ⁊ aqua baptiſma
tis circa inferiora ardor diminuit cōcupi-
ſcentie. Et ſicut per cōtactū carnis ꝓpaga
te per libidinoſam cōcupiſcētiā oī[illegible]nima
contrahit culpe originalis immūditiā: ſic
cōueniēs fuit vt ex tac[illegible] mūdiſſime carnis
chriſti cōtraheret aqua vim ſanctificatiuā/
et fomitis repreſſiuā: maxime cū beata illa
caro munda eſſet ab omni cōtagio. Augu.
Per baptiſmū agitur vt vetus homo cru-
cifigatur et corpus peccati deſtruat. Ecce
poſt trāſitū maris rubri nubes refrigerās
eſtum cōcupiſcentie. de qua Apl's. Omnes
baptizati ſunt in nube et mari. ¶ Quartū
eſt pene debite pro pctīs abolitio: qō ſigni
ficatur in colūba in qua apparuit ſpūſſan
ctus: q̄ felle oīno caret. Triplices ſunt pe
ne debite peccato. Quedā ſunt naturales
et naturaliter inflicte: et q̄ ſequūtur natu-
ram corruptā: ⁊ iſte nō ſunt abolite. Nam
ſm Alexā. de Hal. ij. parte baptiſmꝰ delet
oēm penam ſuffocātē ⁊ exterminantē: ſed
pene promouētes dimittunt ad exercitiū:
vt fames: ſitis: mors: cōcupiſcētia non do
minans: qꝛ pene iſte primo reducūt ad me
moriā quis ſit adiutor in tribulationibus
que inuenerūt nos nimis. ſcdō faciūt cogi
tare de miſeria huiꝰ incolatꝰ: vt ſic homo
defleat peccata ſua. tertio humiliāt ipſam
iraſcibilē ne extollat per ſuperbiā. Quar-
to cohibent cōcupiſcibilē: ne defluat homo
per cōcupiſcentiā. Jnde Anſel. lib. de libe.
arbi. Si (inquit) baptiſmū incorruptio ſe-
queretur: mutaret fides et periret meritū
fidei. Alie ſunt pene cōtracte ex iure poſiti
uo vel humano: vt ſi bigamus baptizaret:
et ſic adhuc remaneret irregularitas cōtra
cta. Alia eſt pena eterna: que nec a natura
nec ab hoīe infligi poteſt: ſed a ſolo deo: ⁊
iſta tota remittitur in baptiſmo: niſi pona
tur obex. Hinc Jſidorus lib. de ſummo bo-
no. c. xxiij. Baptiſmus a pena eterna nō a
preſenti liberat: quia ſi a pena preſenti ho
mines liberarētur: ipſum putarēt premiū
baptiſmi non aliquod eternum. Et Augu.

C
Baptiſmus. Quare baptizandus vngit ī tribus locis.

D
Baptiſmus. Tota pena eterna tollitur ī baptiſmo nō autē tēporales pene.

Univerſidad de Deuſto Biblioteca

Ideo noluit dn̄s ꝑ baptiſmū amoueri pe-
nam ſicut et culpā/ ne delicate crederet in
deum:p[illegible]ius ſcꝫ intuitu amotiōis pene ꝙ
amore fidei ⁊ iuſtitie. Hec Auguſti. Ad ra-
dicem em̄ morbi velut peritus medicus vo
luit inſiſtere. Radix ⁊ cā penalitatis morbi
fuit culpa. Sap̄. j. Deus em̄ mortē non fe-
cit ⁊c̄. Iniuſtitia mortis eſt acquiſitio. Et
mirum eſt ꝙ hac penali febre febricitauit
chriſtus: et tn̄ non habuit in ſe cauſam fe-
bris. Eſa. liij. Non eſt inuētus dolus in ore
eius ⁊ dn̄s voluit cōterere eum in infirmi-
tate. Sed ideo diſtulit auferre penā: quia
mirabili et inexcogitato artificio de ipſo
morbo fecit medicinā. Conſiderans em̄ ꝙ
culpa intulerat penam: excogitauit per pe
nam tollere culpam. Qđ ſignificatū eſt. j.
Macha. iij. ꝙ Iudas tulit gladiū Apollo
nij ⁊ occidit eum: et erat in gladio illo pu-
gnans cūctis dieb⁹. Gladius peccati mors
eſt ⁊ penalitates. Roma. vj. Stimul⁹ autē
peccati mors. Poſtꝙ ergo culpā ꝑ paſſio-
nem occidit chriſt⁹ in nobis per gladiū pe-
nalitatuꝫ pugnat aduerſus peccata: ita vt
de peccato. i. pena peccati dānet peccatū: ⁊
in fine pena tollet penā. Mors em̄ ſeipſaꝫ
deſtruit. Preterea ꝙ tota pena eterna in
baptiſmo remittať: ptꝫ per illud Rom̄. xj.
Sine penitentia ſunt dona dei et vocatio.
Vocatio em̄ in baptiſmo ⁊ dona dei ibi da
ta ſunt ex mera dei gratia ſine labore et pe
na. Ioā. iiij. Aqua quā ego dabo fiet in eo
fons aque ſalientis in vitaꝫ eternā. Ambro.
Baptiſm⁹ non requirit gemitū neqꝫ plan-
ctum: ſed om̄ia gratis cōdonat. Et Augu.
Quicqđ mali ab hoīe dictū/ factū/ aut co-
gitatū eſt: veluti nō fuerit factū per baptiſ
mum deletur. Hoc ſomniabāt olim genti-
les: qui (vt dicit Ioānes Beleth) tēpla ſua
circa fontes facere ſolebāt: vel vbi ſemper
habebāt aquā: ⁊ per aſperſionē eius ſe pu
rificari ab omni cōtagio ⁊ pena credebāt.
Et illos fontes vocabāt delubra quaſi pu-
rificātia. Unde Euſebi⁹ quadā in homilia.
Mare vidit ⁊ fugit. i. in baptiſmo oīs ama
ritudo culpe et pene ſenſit adeſſe diuinam
maieſtatē: ⁊ fugit. Idē operuit aqua tribu
lantes eos: vnus ex eis non remāſit: vnus
ex illis. i. vnicū ac primū illud originale de
bitū: ſacri fontis vnda vacuauit. Idē etiā.
Si ſtupem⁹ ad magnitudinē nouitatis mi
raculi: cum legimus dn̄m Ieſum ex ſola fe
mina ceſſante viri cōſortio progenitū: cur
non mirabimur repugnantib⁹ nature le-
gibus/ ꝑ omnē terrā multitudines fideliū
de ſolo ſinu fontis tāꝙ partu ꝟginis pro-
creari ſcꝫ ſine corruptione culpe aut pene.
¶ Quintum eſt filialis adeptio in voce pa
tris. Hic eſt filius meus dilect⁹. Filio autē
debeť paterna hereditas. Propter hoc oī
baptizato tāꝙ filio dei īmediate ſi moria-
tur: eterna hereditas concediť. Sic em̄ ab
exordio mūdi ſpūs dn̄i ferebať ſuꝑ aquas
vt eis conferret vim generatiuā. Sic nunc
ſpūſſanct⁹ ſuꝑ aquas baptiſmi: vt vim re-
generatiuā filiorū dei ꝯferat aquis. Quos
em̄ aqua mūdat: ſpūs viuificat. pš. Tu es
qui reſtitues hereditatē meā mihi. Et ra-
tio eſt: quia Adā per pctm̄ ſe ⁊ poſteros ex
heredauit. Ideo nō poſſum⁹ repetere reſti-
tutionē illius hereditatis tamꝙ filij Ade
ſed ſolū tāꝙ filij chriſti qui in Adam non
peccauit: ⁊ ideo ſolus ius repetēdi habuit.
Prima natiuitas fuit de limo terre: de qua
Sap̄. v. Nos nati cōtinuo deſinimus eſſe ⁊
natum ⁊ ex hmōi ſemine ꝓductū aruit: q
nō habuit humorē. Luce. viij. Ideo voluit
dn̄s hoīem ex aq̄s fieri. Abac. j. Facies ho
mines ſicut piſces maris. Inde Ariſto. lib.
de problema. Aīalia marina maiora ſunt
his q̄ ſunt in terra ⁊ magis nutribilia. Ge-
neš. j. Creauit deus cete grādia ⁊ oēm ani
mam viuentē quā produxerāt aque: igitur
vt magis creſcerem⁹ ſumus non ſolū nati
de terra ſed renati ex aqua: et hec eſt ſpūa-
lis: q ex aqua et ſpūſancto. Ideo hec ma-
gnitudo ad quā ordinatur hec ſcđa natiui
tas: ſpūalis eſt. Et ppl's chriſtianus eſt illa
generatio vētura ⁊ ppl's ille qui naſceť ex
aqua: quē fecit dn̄s ex terra. Hec aqua pro
ceſſit a latere chriſti: quia baptiſm⁹ habet
efficaciā a paſſione chriſti: ⁊ hec filiatio or-
tum habet a latere chriſti. Eſa. lx. Filie tue
de latere ſurgent. Hec autē efficacia termi
nata eſt in ſepultura in quā corpus chriſti
deſcēdit ⁊ inde reſurrexit. Et ad hoc ſigni-
ficandū cū quis baptizať ſiue per immer-
ſionem ſiue per effuſionem poniť ſub aqua
quaſi ſub terra ſepult⁹: ⁊ inde educiť quaſi
reſurgens cū chriſto in nouitate vite ſpūa-
lis. Et hoc ait apl's Roma. vj. Conſepulti
enim ſumus per baptiſmū cum chriſto: vt
quō chriſt⁹ reſurrexit/ ita ⁊ nos in nouitate
vite ambulem⁹. Nullus autē ad eccleſiā ac
cedere pōt niſi ꝑ baptiſma. In geſtis Ro-
manorū legiť ꝙ tꝑe Tyberij ceſaris vene-

E Baptiſmus. De natiuitate ſpūali ꝑ baptiſmū facta.

runt Romā duo viri ſapiētiſſimi philoſo-
phi Praxideles ⁊ Phidia: quos propter ſa
pientiā ſuam ſibi charos habuit impator
in palatio ſuo: ⁊ quicqđ in aure ſecretarijs
ſuis diceret impator ſiue de die ſiue de no-
cte: vſqꝫ ad vnū verbū repetebāt. Ille aūt
promiſit eis daturū ſe quicquid peterent.
At illi minima renuerūt: ſed vnū memoria
le in vrbe fieri petierunt in ſui memoriā et
euentuū futurorū: vt ſcꝫ fierēt in euidenti
loco duo hoīes nudi habētes brachia ele-
uata ⁊ digitos incuruatos ad modū minā
tium: ⁊ habētes ante ſe duos caballos nu-
dos ab omni ornatu marmoreos: et ante
equos mulierē ſerpētib⁹ circūdatā: ⁊ ante
eam conchā. Per qđ ſignabatur vt ipſi pre
dixerunt ꝙ veniret rex potētiſſim⁹ habēs
equos fortiſſimos contēnentes ornamēta
mundi ⁊ conculcātes oēm terrenā poteſta
tem: ꝑ quos deſignati ſunt apl'i: hoīes nu-
di duo: duo teſtamēta: in q̄bus oīs ſciētia
ſalutaris nuda et aperta fuit: minātes fu-
tura tēpora ⁊ euentus. Mulier circūdata
ſerpētibus eccl'ia circūdata tribulationib⁹
et perſecutionib⁹: ad quā nullus accedere
pōt: niſi ablutus concha baptiſmatis. Eſt
em̄ baptiſmus flumen in ingreſſu eccleſie:
ſicut Euphrates in ingreſſu terre ſancte: di
uidens terrā Iudeorū a terra Aſſyriorū. i.
chriſtianorū ſectam a ſecta aliaruꝫ gentiū.
¶ Sextū eſt ianue paradiſi apertio: q celi
aperti ſunt ſuꝑ eū. Homo em̄ poſtꝙ bapti
zatus eſt ſi moriať immediate euolat ad ce
lum. In cui⁹ figura filij Iſrael viam faciē-
tes per Iordanis fluuiū eo trāſacto imme
diate intrauerūt terrā promiſſiōis. Et pro
pter hoc oſtēdendū baptizato chriſto aper
ti ſunt celi. Unā pars aquarū Iordanis flu
xit ad mare: pars ſtetit ⁊ inaltabat ſe. Sic
baptizatorū electi dulcedinē gratie cuſto-
diunt: reprobi in amaritudinē pcti tranſ-
eunt: ita ꝙ illi tāꝙ ſuperiores ſtant in gra
tia: mali ſicut inferiores deſcēdunt ad ma-
ris naufragia. i. mundi delectabilia: ⁊ fina
liter inferni amaritudinē. Hinc hymnus
Ambroſianus qui ex aquis ortum genus
partim remittis gurgiti: partim leuas in
aera. Ex aquis facti ſunt piſces q̄ in aquis
remāſerunt: ⁊ volucres qui in aera volāt:
q reprobi in aquis voluptatis remanēt: ⁊
quorū cōuerſatio in celis eſt ad celum vo-
lant. De q̄bus Zacha. xiiij. Exibūt aque vi
ue de Hieruſalē; mediū earū ad mare orīē
tale ⁊ mediū ad mare nouiſſimū: quia vna
pars baptizatorum eligit amaritudinē in
preſenti ꝓpter chriſtū verum orientē: ⁊ al-
tera pars fluit in amaritudinē eternā. Sic
aque inferiores tꝑe Ioſue in mare mortuū
deſcēderunt. Sicut em̄ auis non recipit ad
nidum niſi quos nouit ſe generaſſe: ſic nec
deus recipit in paradiſo niſi quos iuſtos ꝑ
fidē regenerauit. Eſaie. xxvj. Aperite por-
tas iuſtitie: et ingredietur gens iuſtorum.
Moyſes autē legiſlator populū in terram
promiſſiōis nō introduxit: q nihil ad per
fectum adduxit lex: ſed ſolū vſqꝫ ad Iorda
nem: ⁊ tunc Ieſus ſolus legiſlator chriſtus
introduxit trāſacto Iordane. i. baptiſmo:
quia per baptiſmū ⁊ non aliter intratur in
terram ꝓmiſſionis: ſic ꝙ oportet oēm chri
ſtianū tranſire per baptiſmū. Sic em̄ Ia-
cob cum Eſau dum iret in terram promiſ-
ſionis vxores ſuas ⁊ omnē familiam ſuam
fecit tranſire vadum Raboth: id eſt chri-
ſtus oēm ſue eccleſie familiā fecit tranſire
vada baptiſmi. ¶ Septimū eſt poteſtatis
diabolice repreſſio: qđ deſignať in verbis
baptiſmi. Hec em̄ ſunt ꝟba ſpūſſancti que
profert ſacerdos baptizando. Propter qđ
in illa hora deſcēdit ſpūſſanctus ſuꝑ bapti
zatū: et fugit ⁊ reprimiť diabolus. Eſa. xl.
Cecidit flos: quia ſpūs dn̄i ſufflauit in eo.
Qui prius erat flos in paradiſo: anteꝙ ad
fructū glīe ꝓcederet: cecidit: et in baptiza-
to ab intento cecidit: q ſpūs dn̄i ſufflauit
in eo. Qđ ei ad flatū ſuſtolliť: ⁊ ſi nō auul-
letur/ nō tn̄ pōt flatui reſiſtere. Ex quo ap-
paret ꝙ depſſa eſt diaboli ptās: q̄ ſolo fla-
tu ſacerdotis euaneſcit. Propter qđ in ba-
ptiſmo ſpirať anhelit⁹ ſacerdotis in bapti
zato ad expellēdū ꝟtutē inimici: ſed opꝫ cū
aqua voce eius addi ad hoc ꝙ ſit ſacramē
tū. pš. Uox dn̄i. i. miniſtri dn̄i ſuꝑ aquas.
Et ſi dicať ꝙ nō ꝑ baptiſmū ſed ꝑ exorciſ-
mos p̄cedētes expelliť diabol⁹: alioq̄n fru
ſtra fierēt. Rn̄deť prio ꝙ ꝑ exorciſmos in
aliquo cohibeť poteſtas diaboli: ne noceat
quantū nocere vellet impediēdo ſpūale bo
num. Hinc Cyprianus per exorciſtas voce
humana ⁊ virtute diuina flagellať: vritur/
et torqueť diabol⁹. Pharao em̄ non habe-
bat tantā poteſtatē ſuꝑ Iſrl' qn̄ appropin
quauit mari: quāta erat qn̄ ſeruiebāt in lu
to ⁊ latere: ⁊ tn̄ nō plene euaſerat ante ſub
merſionē ī mariſꝫ multū vrebanť ⁊ torq̄bā
tur; ꝙ videbāt eos a ſe elōgatos. Si ei inca

F Exorciſmus. Per exorciſmos q̄dāmodo poteſtas diaboli cohibeť.

B Baptiſmus. Mſtũ culpan turvioſ lãtes p miſſa i baptiſmo.

ſatores ſerpentes a ſuis cauernis extra/hunt ⁊ eoꝝ malitiã cohibent: plus exiſti/mandũ eſt p verba diuina ſerpẽtes ſpũa/les a ſuis cauernis extrahi ⁊ eoꝝ malitiã cohiberi. Dicit̃ ſcdõ ꝙ p baptiſmũ totali/ter expellit̃ ab hoĩe ſicut canis excalidat⁹ a coquina: ⁊ iõ miro mõ timet baptiſmũ. Vñ diabol⁹ timet duplicẽ ignẽ. ſ. ignẽ cha/ritatis ⁊ ignẽ gehenne. Ignẽ charitatis: q: vrget eum exire: ⁊ inde multũ timet ba/ptiſmũ: q: ſub ſpecie aque datur ibi ignis immo ignis charitatis quaſi ignis grecus ardet ⁊ incenditur in illis ⁊ p illas aquas Gehennã vo timet: q: ei parata eſt. ¶ Pro ſecũda parte multũ culpandi ſunt ⁊ culpã/tur a deo q̃ poſt baptiſmũ recedunt a deo ⁊ fidem ſibi promiſſam violant. Quatuor autem ſunt verba magne cõtumelie q̃ cõ/muniter dicunt̃ his qui odioſi ſunt. Prĩo ꝙ ſint filij meretricis. Scdõ ꝙ ſint mẽda/ces. Tertio ꝙ ſint vetuli. Quarto claudi. Sic filijs dei in baptiſmo factis poſtꝙ a dño p pctm̃ ⁊ cõcupiſcentiã retrocedunt quatuor eis a dño Ieſu q̃ eos p baptiſmũ genuit ĩproperant̃: q̃ cõtinent̃ in illo v̾ſu. pš. Filij alieni mentiti ſunt mihi ⁊c. Prĩo ſunt filij alieni. Inde Saul Ionate. Fili mulieris vltro capientis virũ. j. Regũ. xx. Mulier vltro capiẽs virũ eſt cõcupiſcẽtia Prouer. vij. Apprehẽſum deoſculat̃ iuue/nem. Viui⁹ filij ſunt oẽs hoĩes a principio ex cõcupiſcentia geniti: iõ filij alieni a deo ſed poſtea adoptiui. Scdõ mẽdaces. Vñ ſubdit̃. mẽtiti ſunt mihi. pš. Filij hoĩm mẽ/daces in ſtateris. Polliciti eñi ſunt in ba/ptiſmo (q̃ eſt q̃ſi ſtatera: in qua ex vna pte appendit̃ preciũ ſanguinis ⁊ meritũ chri/ſti: ex alia pte pctã: ⁊ vnũ pro alio ꝯcedit̃) renũtiare ſathane: ⁊ tñ ipm̃ ſequunt̃. Hec abrenũtiatio ⁊ ꝓmiſſio ſcripta eſt ĩ nobis tamꝙ in charta. ij. Coꝛ. iij. Ep̃la eſtis chri/ſti: ⁊ ꝓpter hoc ꝓmiſit nobis de⁹ heredita/tem celeſtẽ nos generãdo filios adoptio/nis: ⁊ ſpũs ſctũs apponit̃ ad teſtificandũ duo predicta tamꝙ ſigillũ dei vel ſignũ ce/leſtis notarij. ſ. chriſti. Ideo Eph. iiij. Noli/te cõtriſtari ſpm̃ ſctm̃ in quo ſignati eſtis. Et tñ mẽtiunt̃ nõ obſtãtib⁹ iſtis pactis fi/de media. Si eſſet puella quedã pulchra: ſʒ nuda miſera ⁊ paup: cui obuiaret diues priceps ⁊ diceret ſibi. Si volueris eſſe ſpõ/ſa mea ⁊ fidelis: fide media deſponſabo te ⁊ dotabo. Illa ſpõdet: ⁊ qd̃ pollicet̃ nõ im/

plet: ſed poſt ſponſionẽ ⁊ oĩm iſtoꝝ colla/tionem ab illo maximo principe: in cõſpe/ctu eius abominabili porcario ſe exhibet ſtuprandã vel leproſo ſe proſtituit: quid de illa fieri debet⁹ Nõne viua cõburi⁹ Sic de aĩa miſera. Tertio inueterant̃ q̃ p baptiſmũ in nouitate vite geniti erãt. j. Pe. ij. Quaſi mõ geniti infantes. Vñ in bñdictione fon/tium dicit Grego. Quos ſexus diſcernit in corpore aut etas in tpe: in vnam parit gra mater infantiã. Qđ ſignificatũ eſt in Naa/man. iiij. Regũ. v. cui⁹ reſtituta eſt caro ſi/caro pueri paruuli. Culpa autẽ noui hoĩs inueteratio dr̃. Vñ pš. cõquerit̃. Inuete/raui inter oẽs inimicos meos. Et vere res ſtupore digna in momento fieri veterẽ. De qua veteratione. Thre. iij. Vetuſtam fecit pellem meã ⁊ cõtriuit oĩa oſſa mea. Et ra/tio eſt: q: veteraſcit homo cũ deficit in ca/lore ⁊ diminuit̃ in virtute. Subito aũt ca/quis peccat: pdit calorem ſpũs ſancti: ⁊ di/minuitur in virtute bene agendi. Quarto claudicãt a ſemitis quas polliciti ſunt am/bulare. Multa eñi dicunt mali chriſtiani pulchra ⁊ optima: ſed nõ ambulant ſm̃ ea Claudus eñi ſedens in cathedra pulcher/rimus eſt: ſed turpis dum ambulat. Vñ Ariſto. lib. xix. de aĩalibus. Oculi in prin/cipio generationis viridẽ habent colorem deinde mutant̃ in nigredinẽ vel glaucita/tem. Sic de nouo baptiſati primo colore innocentie ⁊ viriditatis virtutũ colorant̃ ⁊ induunt̃: ſed ſtatim p vitia in nigredinẽ vite prolabunt̃. Quod tñ auertat a nobis dñs: vt dicat veraciter vnuſquiſꝙ noſtrũ cum Iob. Donec deficiã nõ recedã ab inno/centia mea: ⁊ ſic tandem videat̃ deus deo/rum in Sion. Amen.

¶ Expliciunt feliciter ſermones de Ad/uentu reuerendi patris artium ac ſacre pagine ꝓfeſſoris: diuiniꝙ verbi preco/nis ⁊ predicatoris Ioannis Raulin or/dinis Cluniaceñ. Impreſſum Lugduñ. induſtria ⁊ impenſis honeſti viri Ioan/nis Clein Alemanni bibliopole ⁊ chal/cographi ſolertiſſimi. Anno virginei partus. M.ccccc. xix. Die. viij. menſis Februarij.